

**Deus ekawẽntup
Kawẽn iisuat ekawẽn**

**Novo Testamento
na língua Mundurukú**

LIVRARIA CRISTÃ UNIDA
Brasília, DF
1980

Apresentação

O NOVO TESTAMENTO é o livro que fala a respeito de Jesus Cristo. O nome — Novo Testamento — quer dizer que foi escrito depois da vinda de Cristo, e que trata do novo acordo que Deus fez com seu povo. São as Boas-Notícias de Deus prometidas àqueles que crêem em Jesus Cristo como seu Senhor e Salvador. Este livro não é para ser lido como se lê qualquer outro. Não dá apenas informações, mas produz modificações profundas naqueles que lêem estas Boas-Notícias e crêem nelas.

O Novo Testamento é formado por vinte e sete livros, escritos por doze autores, durante cinqüenta anos, mais ou menos. Embora esses livros tenham sido escritos em épocas diferentes, e por diferentes autores, o assunto central é o amor de Deus pelos homens, revelado na pessoa de Jesus Cristo.

Este livro pode ser dividido assim:

(1) Os quatro Evangelhos. Contam a história da vida, dos milagres, dos ensinos, da morte e da ressurreição de Jesus.

(2) Os Atos dos Apóstolos. Este livro conta como o evangelho foi anunciado durante trinta anos, começando em Jerusalém e continuando até à capital do Império, a cidade de Roma.

(3) As cartas do apóstolo Paulo. Foram escritas para ajudar as igrejas e os cristãos, no começo do cristianismo. Em seguida vêm outras cartas, que foram escritas aos cristãos em geral, ou a certas igrejas ou pessoas, em particular.

(4) O Apocalipse é o último livro do Novo Testamento, e bem diferente dos outros. Ele ensina a respeito da vitória do Reino de Deus e da autoridade e poder de Jesus Cristo. O Apocalipse é difícil de entender, especialmente para os que estão começando a ler o Novo Testamento. Mas a sua mensagem principal, que é também a do Novo Testamento todo, está anunciada de maneira bem clara: "Agora o poder para governar o mundo pertence a nosso Senhor e ao seu Cristo, e ele reinará para sempre!" (Apocalipse 11.15).

A Chave de Pronúncia

O alfabeto Mundurukú comparado com o alfabeto Português.

Mundurukú	Português	
a	a	em 'arara'
ã	ã, a	em 'irmã', 'canto'
b	b	em 'bota'
c	t	em 'tio' (dialeto carioca)
d	d	em 'doente'
e	e	em 'fé'
ê	e	em 'em', 'tempo', 'vento'
ẽ	f	não há em Mundurukú (veja abaixo)
g	g	não há em Mundurukú
h	rr	em 'correndo' (dialeto carioca)
i	i	em 'ido'
í	i	em 'sim', 'lindo'
j	d	em 'dia' (dialeto carioca)
k	c, q	em 'carro', 'quilo'
'		não há em Português, mas é como uma pequena pausa dentro da palavra
m	l	não há em Mundurukú
n	m	em 'mãe'
ñ	n	em 'nariz'
ñ	nh, n	nh (em banho) ao início da sílaba, n (em manga) no final da sílaba e após vogal nasalizada
o	o, u	em 'avô', 'pula' (não se distinguem as duas vogais em Mundurukú)
õ	o, u	em 'ponte', 'marrom', 'mundo', 'mutum'
p	p	em 'pai'
q	q	não há no alfabeto Mundurukú, veja k
r	r	em 'cara'
s	s, ç, ss	em 'senhor', 'caça', 'fracasso' em 'também'
t		represnta uma vogal que não há em Português é como o u acima, mas nasalizado
u		não há em Mundurukú
ú	v	não há em Português, mas é como a transição do u para o a de 'sua'
w		em 'xicara', 'chegar'
x	x, ch	não há em Português, mas é como a transição do i para o a de 'tia'
y		não há em Mundurukú
z		

Em Mundurukú, as letras m, n, e ñ, quando no final da sílaba e após uma vogal não-nasalizada, são pronunciadas como se fossem: bm, dn, e gng. Não se pronuncia uma vogal depois das letras p, t, e k, quando estas aparecem no final da frase.

Ijoptup peap ekawēn

	Página
Jesus Cristo muwēgap ekawēntup	Página
Mateus emudupmubararaktup	11
Marcos emudupmubararaktup	134
Lucas emudupmubararaktup	205
João emudupmubararaktup	323
Jesus Cristo emumujuyü e'eax ekawēn	411
Cartadup	
Paulo emudupmubararaktup	
Roma ka watwat peaptup	535
Corinto ka watwat peaptup- -koapatup	589
Corinto ka watwat peaptup- -xepxepatup	639
Galácia eipi watwat peaptup	672
Efeso ka watwat peaptup	691
Filipos ka watwat peaptup	709
Colosse ka watwat peaptup	721
Tessalônica ka watwat peaptup- -koapatup	733
Tessalônica ka watwat peaptup- -xepxepatup	744
Timóteo beaptup- -koapatup	751
Timóteo beaptup- -xepxepatup	766
Tito beaptup	776
Filemom beaptup	783
Judeuyü beaptup	786
Tiago emudupmubararaktup	826
Pedro emudupmubararaktup- -koapatup	839
Pedro emudupmubararaktup- -xepxepatup	854
João emudupmubararaktup- -koapatup	863
João emudupmubararaktup- -ipidaseatup	876
João emudupmubararaktup- -kanomūmaptup	878
Judas emudupmubararaktup	880
João be Deus o'gubapukiaptup	885
Mapas	944

JESUS CRISTO MUWEĆAP EKAWĒNTUP- -MATEUS EMUDUPMUBARARAKTUP

1 Kuyjeayū Jesus Cristo diwatwat. Ixe Jesus tiwat ijop'in ma Davi dak, Abraão dak. Ixe Davi Abraão naxeğebit osunuy. Kuyjeayū osodop ip. Tobuyū osodop ip. Ite diwatwat ma. Ibürū ma osodop ip: ² Isaque ebay Abraão osunuy. Jacó ebay Isaque o'e. Judá ebay Jacó osunuy- -Judá kitpiyū ebay dak. ³ Peres ebay Judá osunuy, Zera ebay dak. Ixi Tamar osunuy. Esrom ebay Peres osunuy. Arão ebay Esrom osunuy. ⁴ Aminadabe ebay Arão osunuy. Nasom ebay Aminadabe osunuy. Salmom ebay Nasom osunuy. ⁵ Boaz ebay Salmom osunuy. Raabe Boaz xi osunuy. Obede ebay Boaz osunuy. Obede xi Rute osunuy. Jessé ebay Obede osunuy.

Imēn o'e. 14 em osodop- -14 gerações osodop.

⁶ Davi ebay Jessé osunuy- -kuyibit kukukat ebay. Salomão ebay Davi osunuy. Urias tayxibuk Salomão xi osunuy. ⁷ Roboão ebay Salomão osunuy. Abias ebay Roboão osunuy. Asa ebay Abias osunuy. ⁸ Josafá ebay Asa osunuy. Jorão ebay Josafá osunuy. Uzias ebay Jorão osunuy. ⁹ Jotão ebay Uzias osunuy. Acaz ebay Jotão osunuy. Ezequias ebay Acaz osunuy. ¹⁰ Manassés ebay Ezequias osunuy. Amom ebay Manassés osunuy. Josias ebay Amom osunuy. ¹¹ Jeconias ebay Josias o'e, Jeconias kitpiyū ebay dak.

Imēn Josias o'e, itakomaayū Israel naxeğebitbit tujowatwan pima Babilônia eipi be. Imēn o'e dak. Wara'at 14 em osodop- -14 gerações osodop.

¹² Tujowat puje, Salatiel ebay ixe Jeconias osunuy. Zorobabel ebay Salatiel osunuy. ¹³ Abiúde ebay Zorobabel osunuy. Eliaquim ebay Abiúde osunuy. Azor ebay Eliaquim osunuy. ¹⁴ Sadoque ebay Azor osunuy. Aquim ebay Sadoque osunuy. Eliúde ebay Aquim osunuy. ¹⁵ Eleazar ebay Eliúde osunuy. Matā ebay Eleazar osunuy. Jacó ebay Matā osunuy. ^{16 - 17} José Maria itop osunuy. Jacó Maria itop ebay osunuy. Jesus Maria'it osunuy. Cristo i ibutet, ixe Jesus putet.

Imēn o'e dak. Warara'at 14 em osodop- -14 geraçōes osodop. Ibūrū ma Jesus tobuyū.

¹⁸ Jesus Cristo kapap. Jesus xi José wadip osunuy. Maria i ibutet osunuy. Yukreḡ o'e, jewebumün awap. Deus biōgbuk o'gu'ukreḡ.

¹⁹ Yukreḡ puje, José iboam itaybit o'e. Icēmat osunuy José. Maria musūsūn pin ġu osunuy ibadipyū etabun. Imēnpuye José ibu'u osunuy jewebumün. Iba'arēm suiwat ojuy.

²⁰ José bit ijop i'e pin pima, Deus ekawēn tojotjot'ukat ma oajēm José kay, jexeyxey bima.

— José! — io'e. — Davi diwacat ēn! Epararam ġu juy Maria eju jewebumün ām- -ewadip eju. Deus biōgbuk Xipan o'gu'ukreḡ. ²¹ I'it je'kap- -aġokatkat'it'it. Ibuten Jesus i esubutetmōg. I'it puten. Judeuyū bewi ikērēat ju'uk je'e ipiat'ajoap puxim — io'e- -Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e José be.

²² Soat ijop o'jebapuk. Deus o'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū be iap taġ o'jebapuk. ²³ Imēn ixe o'e apēn Deus o'e iap taġ:

Eya'ōpicūğcūğ tuy epesop. Ayacat yukreḡ je'e. Ayacat i'it je'kap. Aġokatkan je'e. Yaypan'isuat je'it ġukap.

Emanuel i ibuten je'e, i.

(Emanuel o'e Deus omuy wuyweju.)

²⁴ Jewurūğ puje, José o'e soat Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e cebe. Deus ekawēn taġ José o'jewebumün Maria eju. ²⁵ I'it kap awap, o'jepo ġu buk ceweju. Maria'it o'subutetmōg Jesus i, ikap puje.

2 O'kap Jesus Belém ka be, Judéia eipi be. Gebuje itaybit cīcāyū oajēm Jerusalém ka kay. Kasopta jujuap itaybit cīcā ip. Herodes Judeuyū kukuk'ukat pima, oajēm ip. Kaxijēmap eipi bewi oajēm ip.

² — Poce bekicat omuy? — io'e ip. — Xeku Judeuyū kukuk'ukan em- -ixe bekicat. Kasopta ocetajojo oceka be- -kaxijēmap eipi be. Tawaru ma o'jedae-

bapuk. Imēnpuye ocetaybit bekicat o'kap iam. Ya'ō-bacaat xeku. Ocajēm ixe mubuyxi am — io'e ip.

³ Imēnpuye Herodes yağuybabi'ūm o'e, Jerusalém ka watwat tak.

⁴ Judeuyū epaīyū kukukayū o'tomuwā Herodes. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak o'tomuwā ixe. O'je'awero ip Herodes kay.

— Poce Deus emunaē je'kap? — io'e cebe ip.

⁵ — Belém ka be, Judéia eipi be — io'e ip Herodes pe. — Imēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuy tupmubararağ o'e- -Deus ekawēntup. ⁶ Kuy o'e:

Belém ka bewi eykukukat omuyku-

Judá eipi bewi. Imēnpuye iboceayū je'e iboap ika muboğuboğ. Eykukukat

Israel naxeğebitbit mujujum je'e.

Imēnpuye ikaboğ je'e iboka, i.

Imēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuy tupmubararağ o'e- -Deus ekawēntup — io'e ip.

⁷ Gebuje Herodes itaybit cīcāayū o'tomuwā-kaxijēmap eipi bewiayū. Iba'arēm o'tomuwā. Oajēm ip, o'tomuwā buye.

— Puju ixe kasopta o'jedaebapuk kabi be- -eyeipi be? — i biğ ma o'e- -Herodes o'e.

Kasopta muwēnuwēn o'e ip Herodes eju.

⁸ — Epeju Belém ka kay — Herodes o'e cebe ip. — Bekicat kudadam cīcā epeju. Tobuxik puje, ixe awēğ cuy epeyawēğmuwēn owebe, owebe ijo am, ixe mubuyxin am — Herodes o'e itaybit cīcāayū be.

Herodes pit bekicat mubuyxin ojuy ğu.

^{9 - 10} Herodes ekawēn co buje, o'jēm ip. Belém ka kay o'ju ip. Cucum pima, kasopta o'ju cewap ip. Icokcok cīcā ip o'e waram, tajojom puye. Cum. Cum. Cum. O'jedaecü. Bekicat tuk'a ase o'jedaecü.

¹¹ Oajēm ip uk'a kay. Oōm ip.

Gebuje bekicat o'jojojo ip. Ixi eju osunuy bekicat- -Maria eju. O'jēğ'aecōğcōğ ip bekicat topabe, imubuyxin am. Jebubut mün'a o'yadomudip'uk ip. Ihubun o'ğüm ip Maria be. Ouro o'ğüm ip. Darut'a o'yaūm ip. Tade'oatup o'tupūm ip- -mirradup. Soat o'ğüm ip bekicat peam.

¹² Xet. O'jexeyxey ip, jexet pima.

— Epeyepit ġu juy Herodes kay — Deus o'e cexeybi.

Imēnpuye o'jepit ip jeipi kay wara'at e dağwi ma.

¹³ Itaybit cīcāayū ijēm puje, Deus ekawēn tojot-jot'ukat o'jebapuk José kay-Maria itop kay. Ixet pima, jexeybi o'jebapuk. O'jekawēn José eju.

— Ecenapōn cuy Egito eipi kay — io'e José be.

— Bekicat etujupa'um, ixi dak. Bomaku epesop cuy — i'e'em cebe. — Ajēm puje, epesop cuy Egito eipi be, Herodes bekicat kudadam puye. Ixe kudadam je'e yaokam — io'e José be. — Emukūyo buje, epeju juy Egito eipi bewi — io'e Deus ekawēn tojot-jot'ukat.

— Hm hm — José o'e.

¹⁴ O'jenapōn. Egito eipi kay o'ju ip. Bekicat o'-tujupa'um ixima dağ, ixi dak.

¹⁵ Oajēm ip. Osodop ip Egito eipi be Herodes itait pima, osodop ip. Ce'ū buje, o'jepit ip jeka be.

Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat cuk adi o'jekawēn kuyjeayū be.

Egito eipi bewi okpot otomuwā, i juk o'e Deus, io'e.

Imēn Deus o'e. Ipot muwēnuwēn o'e. Jesus muwēnuwēn o'e. José itait pima, Deus ja'ō mucūğ ām o'ğugē.

¹⁶ Wara'at e dağ itaybit cīcāayū epit puje, Herodes itaybit o'e jemuğuykuku iam. Cekay ip itakoma jiřā o'e. Te'e ma o'e.

Kuy bima kasopta o'jedaebapuk- -xerxep koato bima. Iboam osunuy itaybit Herodes. Imēnpuye jebe-kitkit o'ğuju xerxep koatoayū yaokam, pūğ koatoayū dak yaokam. Kap'isuat tak ip o'yaokaka.

O'ğuju Belém ka be- -Belém ka tēğ ma dak.

¹⁷ Imēn Deus tak o'ğugē. Ja'ō mucūğ ām o'ğugē. Jeremias kuyje imēn kawēnwēn o'e Deus a'ō dağ.

¹⁸ Kuyje Jeremias o'e:

Raquel o'ya'ijojo ip- -Rama ka beacat. O'tötön cīcā Raquel ya'ōberen.

Iğuycūğ cīcā o'e ixe. Iba'ore iboceayū be Raquel mucok am. Bekit-

kit'üm'üm kay o'tótón. O'tótón jena-xegebitbit oe'ü'ü buye, o'guy'üm puye, i juk o'e Jeremias Deus a'ö dağ.

¹⁹ Herodes e'ü buje, Deus ekawén tojotjot'ukat waram o'jebapuk José kay. Ixet pima jexeybi o'jebapuk. Egito eipi be o'jebapuk.

²⁰ O'jekawén José eju.

— Kuy oe'ü ip.-bekicat aoka pinayü — io'e cebe. — Bekicat etujowat, ixi dak. Israel eipi kay epeju juy — io'e José be.

— Hm hm — José o'e.

²¹ Aripit. O'jepit Israel eipi kay. Bekicat o'tuju-pit, ixi dak. O'jepit ip. ²² Iménpit iparara o'e José Herodes ipot puxim.-Arquelau buxim. Judéia eipi kukukan o'e Herodes'üm tieğ Arquelau. José iboam itaybit pima, iparara o'e Judéia eipi be jajém am. Galiléia eipi be o'ju ip José jeparara pibun. O'ju ip, waram ma jexeyxey buye.

— Eğuy ġu juy Judéia eipi be — Deus o'e José be, jexeyxey bima.

²³ Oajém ip Nazaré ka kay. Osodop ip Nazaré ka be, Judéia eipi be. Imén Deus ekawén muwēnu-wēn'ukayü juk o'e ip bekicat muwēnuwēn pima.

Nazaré ka wat je'bapuk xeku, i.

Soat ma apén Deus ekawén muwēnuwēn'ukayü o'e iap tağ o'jebapuk. Iménpit soat etabun xipat'üm cícā osodop ip.-Nazaré ka wat.

3 Gebujeat kabia João Batista o'ju. Judéia eipi be o'ju.-Jordāodi be.-uk'a'ümat pe. O'ju, Jesus Nazaré ka be bima. Ipi juacat mutay-bitbin oeku ixe João.

² — Epeyepere juy ikérēat muğēğęap. Deus soat kukanap kabia jajém dao ma. Deus a'öbi ijoceyü muju am jajém — io'e ipi juacat pe.

³ - ⁴ Camelodap muğēğę osunuy João doti. Jekpu-münpu dak ihee muğēğę osunuy. Ixat osunuy arobindadek puximat, eit koğünpi dağ tak.

Kuyje Isaías ixe Joāo muwēnuwēn o'e Deus a'ōbi Israel naxeğebit pe.

Ağokatkat jewāwāwām uk'a'ūmat pe,
i. Imēn jewāwām: "Soat e juy epe-
suemukacūğ wuykukukat ajēm âm,"
i. "Ie juy epesuemudim ceku am," i,
io'e.

Imēn e'em Isaías emudupmubararaktup.

⁵ Gebuje isu ma Jerusalém ka watwat o'ju ip Joāo kay. O'ju Joāo ekawēn a'ijo am. Soat Jordāodi wābu korerenayū dak o'ju, Judéia eipi beacat tak.

⁶ Soat ip o'jewemubatisasan Jordāodi be. O'jewemubatisasan Joāo be. O'ğubatisasan ixe Joāo.

— Deus etabun ikērēat kuğ oceju. Imēnpit ikērēat epere pin oce'e. Imēnpuye ocemubatisasan cuy ece — io'e ip Joāo be.

Ijop ekawēn muwēnuwēnayū o'ğubatisasan Joāo. ⁷ Fariseuyū cucum o'e ip jewemubatisasan Jordāodi be. Saduceuyū dak cucum o'e ip.

Joāo o'jekawēn cebe ip - Fariseuyū be, Saduceuyū be dak.

— Deus xewi eyenapōn pin, eykay itakoma buye. Eyenapōn pin ikērēat ipi cīcāat puxixim. Abu jeymuküyo eyenapōn ām? — io'e. — Puybu'it'it puxim eyju. Wuye'üp mubapukatpu buxim eyju — io'e. — Apēn puybu o'jenapōn wuykat pewi wuykat mupik pima, imēn tak eyenapōn pin Deus o'supi'ajoiat pewi — io'e. ⁸ — Cūğ ma juy epeku soat etabun. Ikērēat cuy epeyepere — io'e.

Imēn soat itaybit e'em iğuycūğ cīcā ip ikērēat e'e buye iam, ğasū cūğ ma je'ku ip iam tak.

⁹ — Tüybe Deus ipiat supi'ajoat ğu wuywebe, wuyju Abraão naxeğebitbit puye iān purut eyju e'em — io'e Joāo cebe ip. — Cedağ ğu eyju je-wağuydadam. Iba'ore ğu Deus pe wita'a muwexat am Abraão naxeğebitbiyüm, jekay kūyjobicayüm — io'e. ¹⁰ — Gaxīn ma o'a kukat jajēm ya'a'e'üm-at'ip takat am, yop xik am daxa be — io'e. — Ixe buxim Deus tak ğaxīn ma ipiat supi'ajoat kūyjobit'ümayū be, eywebe — Joāo o'e.

¹¹ — Wara'acat omuyku onomuju. Ixe obodi ma ya'ōbuyxi. Soat podi ma ya'ōbaca. On pit ajo peğap ġu cebeam? Cedağ ġu kuka oce ixe a'ōbuywatwat'ukan, oboğ ġu buye. On ma eymubatisasan idibi be. Ixe bit Deus biōgbuk ġuđm eywebe, ya'ō dağ eyeku am. Apēn daxa be taixee mupik, imēn tak Deus biōgbuk pe ikērēat ġuy'ū. ¹² Wuyju taixee xikxiğ tumüntata mujēm ām taixee bewi. Tumüntatta muxipanpan wuyje tamūn'a be. Taixee mupikpiğ daxa be. Imēnpuxim Deus kūyjobicayū muwajējēm kūyjobit'ūmayū xewi. Kūyjobicayū ixe xe jeedop soat em. Kūyjobit'ūmayū bit soat em ipiat supi'ajojo — João o'e cebe ip- -Fariseuyū be, Saduceuyū be dak.

¹³ Jesus oajēm Jordāodi be, ixe jemubatisaan João be. João bit ibu'u o'e Jesus mubatisasan.

¹⁴ — Okay du ejut? — João o'e Jesus pe. — On ġu bit. En acā juy ece omubatisan — io'e João Jesus pe.

¹⁵ — Gasū ma — io'e João be. — Omubatisasan cuy ece. Imēn cuy ace, cüg ma wuyeku am Deus etabun.

— Xipat — João o'e.
O'ğubatisan.

¹⁶ Idibi bewi o'jeu Jesus. Kabi ma o'jekoce. Pukaso jo'iat o'jojojo pupum- -Ibiōgbuk xipacat. Jesus kay oajēm. Oōm Ibiōgbuk xipacat cebe- -Jesus pe.

¹⁷ Gebuje Deus o'jekawēn kabi bewi.
— Ite okpot- -wemukukpinput — io'e. — Soat em ocokcok cīcā cekay — Deus o'e.

4 Gaxin ma Ibiōgbuk xipacat Jesus o'tujowat uk'a'ūmat pe. O'tujowat, ibiōgbuk kērēayū kukukat pe ibuyxijo am. ² Uk'a'ūmat pe osunuy Jesus ade kabia- -40 kabia. 40 ixima dak osunuy. Je-könkön ġu osunuy. Repi'ajojom cīcā osunuy.

³ Ibiōgbuk kērēayū kukukat oajēm Jesus kay.
— Jesus — io'e. — Deus ipot ēn pima, a'ōbi ma wita'a juy eyamuwexat pāo'am, ere jijā buye — io'e.

⁴ — Ap! — io'e. — Imēn e'em Deus ekawēntup:
Wuyetabēg wuyxat o'om puye ġu-
Deus wuymutaicin puye, i. Wuyju je-
kukum, Deus a'ōbuyxi buye acā, i —
io'e Jesus.

⁵ Gebuje ibiōgbuk kērēayū kukukat Jesus o'tujo-
wat Jerusalém ka be, Deus a'ōbi ika xipacatka be.

Deus eju kawēnwēnap'a kay oajēm ip- -yaboğat'a
kay. O'jeu ibo uk'a jeje. Uk'a yaberena't'a o'yadop.
O'jomōg ibo uk'abi jeje.

⁶ — En Deus ipot pima, ecewemuy'at ijop'abi je-
jewi ipi ju — io'e. — Imēn e'em Deus ekawēntup:
Deus ekawēn tojotjot'ukayū ġuju xi-
pan ekuk am, i. Ikeyū jeak ekay wi-
ta'a be ei mucakcakap puxim, i —
io'e.

— Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e Satanás. —
Deus ekawēntup tomuju ecewemuy'at — io'e.

⁷ — Ap! — io'e Jesus.

“Cēm paxi Deus ja'ō dağ e'em?”
i'ūmġu juy epe'e, i — io'e Jesus.

— Imēn tak e'em Deus ekawēntup — io'e Jesus.

^{8 - 9} Gebuje ibiōgbuk kērēayū kukukat Jesus o'-
tujowat co'a kay- -yaberena't'a kay.

Ibocewi soat o'ġubapuk Jesus pe. Jebacaap, ipi
juacat, ipi juacat muju'ukayū; soat ip o'jojojo. Idip
cīcā ma osodop ip. Ixe biōgbuk kērēat kukukat
ja'ōbuyxi ojuy Jesus pe. Imēnpuye ixe o'e Jesus
pe:

— Soat kuka ijop oğūm ewebe, owap ēn a'ecōğ-
cōğ puje, omubuyxin puje dak — io'e.

¹⁰ — Ap! — io'e Jesus. — Ecenapōn oxewi, Sata-
nás! Deus ekawēntup e'em:

“Xipat ēn,” i juy epe'e Deus pe acā,
i. Deus a'ō kay acā epesop kūyjobin- -
eykukukat a'ō kay, i — Jesus o'e.

¹¹ Imēneju o'jenapōn ibiōgbuk kērēayū kukukat
Jesus xewi. Deus ekawēn tojotjot'ukayū oajēm ip Je-
sus buywat am ġebuje bit.

¹² Itaybicayū Jesus pe o'guwēn ip Joāo omuy daomūnmūnap'a be iam. Imuwēn puje, o'ju Galiléia eipi be Jesus.

¹³ Jesus o'ju Cafarnaum ka kay. Nazaré ka bewi o'ju. Oajēm. Osunuy Cafarnaum ka be iodi xe- -Galiléiadi xe. Zebulom eipi be osunuy, Naftali eipi be dak.

¹⁴ Kuyje Isaías juk o'e Deus a'ðbi:

¹⁵ Judeu'ūmayū kabiaat cīcāat o'jo- jojo ip- -yobogat. Jeipi be o'jojojo ip- -Galiléia watwat, iodi wābu wat- wat, Jordāodi winabuat ka watwat tak. Zebulom watwat o'jojojo ip, Naf- tali watwat tak. ¹⁶ Kabiokboğ pe kaxikxik'iyū kabiaat o'jojojo. Ka- biaat cīcāat oajēm kuy je'ū ojuyayū kay, i juk o'e Isaías.

O'jekawēn kuyjeayū be.

¹⁷ Ibocewi Jesus kawēnwēn o'e adeayū be.

— Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere! Eyguy- cūg cuy epesop, ikērēat kuğ puye. Deus soat kukan- ap kabia jajēm dao ma- -kabi beat soat kukanap — io'e.

Imēn soat em kawēnwēn o'e Jesus.

¹⁸ Pūğ kabia Jesus Pedro o'jojojo, André dak. André Pedro kitpit osunuy. Pedro butet osunuy Simão Pedro i. Ixeyū o'jojojo Jesus. Xīgxīg'i bima Galiléiadi wābu be o'jojojo. Axima bubuap xikxiğ ip o'e iodi be, axima bubu'ukayū osodop ip puye.

¹⁹ — Epesot okay, oweju jekuku am — io'e Jesus cebe ip. — Axima bubu'ukayūm cuk adi epesop. Iğasū kawēn idipat epeğuwēnuwēn ijodiat pe imutabun ip okay — io'e Jesus cebe ip.

²⁰ Axima bubuap o'suiwat ip dao ma.

O'ju ip Jesus kay, ceweju jekuku am.

²¹ Jesus wara'acayū o'jojojo- -xerxepayū- -Tiago, Joāo dak. O'jojojo, ibocewi cucum pima. Joāo Tiago kitpit osunuy. Zebedeu ipotpoyū osodop ip. Kobe be osodop ip Zebedeu eju. Axima bubuap muwaketken o'e ip.

— Epesot okay, oweju jekuku am — Jesus o'e Zebedeu ipotpoyū be.

²² Kobe o'suiwat ip, jebay dak. O'suiwat ip cekobe be.

O'ju ip Jesus kay. Dao ma o'ju ip, Jesus eju jekuku am.

²³ O'ju Jesus soat tağ- -Galiléia eipi dağ. Adeayū mutaybitbin o'e Deus eju kawēn wēnap'a be. Kawēn idipat muwēnuwēn o'e adeayū be. Deus soat kukanap muwēnuwēn o'e. Iwātaxipipiayū o'gu'ada'ada. Ibaca'ūmayū mubacacan o'e Jesus.

²⁴ Imēneju itaybicayū Jesus awēg o'guwēnuwēn. Soat Síria eipi beacat o'jeküyjojo. Soat iwātaxipipiayū: ipi kuğayū, ibiōgbuk kērēat kuğayū, yağuybabı'üm'ukayū, ijebit e'uat puximayū; soat ip o'tujo-wat Jesus kay. Soat ip o'gu'ada. ²⁵ Adeayū o'ju ip Jesus tomuju- -ade jijā. Galiléia eipi bewiayū, Dez Cidades ka bewiayū, Jerusalém ka bewiayū, Judéia eipi bewiayū, Jordāodi winabu wiayū; soat ip o'ju Jesus tomuju.

5 Adeayū jojom pima, o'ju Jesus, ade jijā ip puye. Co'a kay o'ju. O'jeu co'a dağ. Oabik iboce. Cebekitkit oajēm Jesus kay- -ceweju etaybit-binayū.

² Gebuje o'jekawēn jebekitkit pe. Imutaybitbin o'e Jesus.

³ — Icokcok okay itabutpinayū, jetaybicap puye — io'e Jesus. — Itaybit ip Deus oce mubacanucan pima acā, Deus a'ō dağ oceku iam. Icokcok ip, soat em Deus xe jeedop puye.

⁴ — Waayū dak icokcok ip — Jesus o'e. — "Epetōtōn ġu juy epesop," Deus waayū be e'em. Imēnpuye icokcok cīcā je'e ip — io'e Jesus.

⁵ — Icokcok ya'ōkadidim warara'cat kukayū. Xipacat je'jat ip Deus xewi- -apēn Deus o'e'e iap tağ.

⁶ — Icokcok cīcā jeedop ip- -Deus xe cūg cīcāayū. Apēn idibi kay wuyju, wuybipuruk pima, imēn tak Deus bikuyap kay ikeyū dak jajēm. Apēn puybit kay dak wuyrere bima, imēn tak Deus bikuyap tağ jeku pin ip. Imēnpuye Deus ibikuyap je'ğüm cebe ip- -cūg cīcāayū be. Cūg cīcā e'em ip — io'e Jesus.

⁷ — Icokcok cīcā jeedop wara'acat kay itabotai-dabotbocayū — io'e. — Deus tak itabotaidabotbot jeenuy cekay ip — io'e Jesus.

⁸ — Icokcok cīcā jeedop ip- -yağuy'isuayū. Deus cocom jeedop ip — io'e Jesus.

⁹ — Icokcok itakomaat mudinudin'ukayū. Jek-potpoyū buxim Deus tak jukuk ip — io'e Jesus.

¹⁰ — Icokcok cīcā jeedop ip- -Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū. Ipiat ajojom ip, Deus bikuyap tağ jekukum puye. Imēnpit soat em Deus xe jeedop ip — io'e.

¹¹ — Okay eyetabut puye, adeayū itakoma jeedop eykay. Imēnpit eycokcoğ ma epesop — io'e cebe ip. — Eycokcoğ ma epesop, eymuymuy ip pima, xipat'üm eykuk ip pima dak, eyawēğ mukērērēm ip pima dak. Eycokcoğ ma epesop itakomaayū imēn jeykuk, okay eyetabut puye — Jesus o'e. ¹² — Imēn tak kuyjeayū Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū xipan ğu o'jukuk ip. Eycokcoğ cīcā epesop. Kabi be bit, Deus xe bit, ade kuğ epesop- -idipat kuğ — io'e Jesus.

¹³ O'jekawēn jebekitkit pe. Wuymutaybinap muwēnuwēn o'e Jesus- -imēnpuximap ekawēn.

— Ipi juacat pima eyju, kawta buxim epesop — io'e. — Kawta tayu buye, xipat cīcā. Imēnpit takō'üm puje, xipat ğu kuka. Te'e ma kuka atakuk. Apēğām tak takuğ kuka acesop? Taxik am acā. Taxik puje, tamucakucağ kuka wuyju — io'e Jesus.

Imēnpuximap kawēnuwēn o'e Jesus. Kawta wuyxat mukun. I'o pin wuyju, wuyxat pe kawta opop puye. Imēnpuximap Jesus kay itabucayū ekukuap cuy ipi juacat mudim. Jekuku ojuy ipi juacat Deus a'ð dağ, Jesus kay itabucayū ekukuap jojo buye.

Tayu'üm pima bit, xipat ġu kuka kawta. Acataxik kuka, tamucak am. Imēnpxim tak cebekitkit Jesus kay itabut'üm'üm jekukum pima bit, xipat ġu kuka, ipi juacat mudim'üm kuka buye.

^{14 - 16} Ipi juacat etabixe kabiahamat puximayū epesop — io'e Jesus. — Xipan eyekukuap cocom pima ip, Deus awēğ mubuyxin jeedop ip-wuyebay awēğ-kabi beat awēğ — io'e Jesus. — Apēn e dağ wuyjojo but, kabiaham pima; imēnpxim Deus awēğ buyxin put warara'acayū, xipan eyju jekukum pima — io'e Jesus.

— Ipi juacat eyju bima, kabiaat puxim epesop — io'e. — Aġokairi co'a be wuysukamuy bima, ika ba'arēm ġu o'sukadop. Ikamunēm pa'ore. Kuy bi ma ikabapuk soat pe, co'a jeje buye — io'e. — Eyju dak iba'arēm ġu epesop, xipan epeku bima. Soat pe eyekukuap je'bapuk. Imēn ipi juacat pe kabiaat puxim eyju, itaybit ip puye ajo xipat Deus xe iam, eyekukuap cocom ip pima — io'e.

— Lamparina musop puje, ico diotpe ġu ajomuy. Uk'a be acejomōğ imūn ceje. Um ma ajomuy kabia i'e am soat uk'a beat kay, soat ijo but am.

¹⁷ O'jekawēn Jesus jebekitkit pe.

— Epeyewağuy ġu juy "Osodot teku Moisés ekawēn mu'üm ām, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat imutaybitbinap mu'üm ām tak" i. Imēğām ġu ojot. Ojot ma imutaybit am apēn ape iboap ekawēn oso-dop iam — io'e Jesus. ¹⁸ — Moisés ekawēn i'üm pa'ore cebe ip. Soat Deus o'e iap tağ je'bapuk — io'e Jesus. — Kabi oi'üm kuka, ipi dak. Deus ekawēn pit i'üm ġu. Pūğ a'ō dak ka'üma ma i'üm. Soat epa'ümap jajēm. Iboap ekawēn tak jeedop-Moisés ekawēn. Iboap kay ġebum cuy epesop — io'e.

¹⁹ — Imēnpit pūğpūğ Moisés ekawēn kay ġu. Kūyjobit ġu ip Moisés ekawēn kay. Warara'acayū mutaybitbin ip kūyjobit'üm ām Moisés ekawēn kay. Kabi be bima, Deus xe bima, "Teku Deus a'ō kaysū ā. Xipatput acā teku," i je'e soat kūyjobit'ümayū be.

— Pūgpūg ma Moisés ekawēn kay jījā. Kūyjobit cīcā ip. Warara'acayū mutaybitbin ip kūyjobit am Moisés ekawēn kay. Kabi be bima, Deus xe bima, "Teku Deus a'ō kay jījāat. Xipacat teku," i je'e soat kūyjobicayū be.

²⁰ — Oğuwēn eywebe: Deus bikuyap tağ eyeku bimap acā, eywebe ajēm put Deus kay. Fariseuyū bodi ma Deus bikuyap tağ eyeku'üm pima, Deus xe ġu epesop soat em--Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū bodi ma dak — io'e Jesus.

²¹ — Eyju juk epeya'ijojo apēn Moisés o'e iam. Epeyaoka ġu juy. Pūg em tak ka'üma. Wara'at o'yaokaiat epetujowat cuy ibimāmāat ekawēn coco'ukat pe, i — Jesus o'e.

²² — On pit e'em eywebe: Soat cuy epetujowat ibimāmāat ekawēn coco'ukat kay-jewaġo kay itakomaayū. Iboce ipiat supi'ajoat itakomaat pe. "Ka'ümaat ma ēn" i'e'e'ukat pe bit itakomaat podi ma ipiat supi'ajoat ibimāmāat ekawēn coco'ukayū kukukat a'ō dağ. "Akpidapi" i'e'e'ukat pit daxabog kay je'ju-ipiat'ajoat ka kay — io'e.

^{23 - 24} — Imēneju eykitpit epeğudin cuy, eykay itakoma bima. İümümap epesuiwat Deus eju kawēnwēnap'a be. Ajo epetojot imōğ ām Deus etabixeat'a be, ijop epesuiwat. Epeju juy eykitpit kay, imudin am — io'e Jesus. — Epeju juy, juk epeōm ma'ġu Deus tuk'a be. Epeju juy, eyju ġebum puye "Okitpit itakoma okay," i — io'e Jesus.

— Eykitpit mudin puje acā, epeyepit iümümap üm ām Deus pe — io'e Jesus.

²⁵ — Eybure eymuymuy bima, eyweroap teida'üm pima, dao ma juy epeğudin eybure. Xipan epeyekawēn — io'e Jesus. — Cucum pima ibimāmāat ekawēn coco'ukayū kay, xipan epeyekawēn cebe — io'e. — Imēn eyekawēn'üm pima, imudin'üm pima, eymuymuyat eydujowan ibimāmāat ekawēn coco'ukayū xe. Ikeyü eydujowan daomünmünap'a kukat kay, eymōğ ām daomünmünap'a be. Eyenapōn pa'o-re kuka epe'e ibocewi bit — io'e. ²⁶ — Icēmān ön

e'em eywebe. Daomūnmūnap'a be epesop soat em. Soat ġu eyeweroap teida'um pima, jeymujēm ġu ip daomūnmūnap'a bewi — io'e Jesus cebe ip.

²⁷ — Moisés o'jekawēn kuyjeacat pe — Jesus o'e. Ecepo ġu juy wara'at ayacat eju- etayxi eju acā. Aoyū dak jepo ġu juy ip wara'at aġokatkat eju- -jektop eju acā, i — io'e.

— Eyetaybit iboam — io'e Jesus. ²⁸ — Imēnpit ḥon e'em eywebe: Ayacat kay aġ pima eyju, dabi'o pin pima dak, kuy ceweju jepo co'i epe'e. Eyağuy be ma kuy ibapuk ayacat kay — io'e Jesus. ²⁹ — Imēn-puye epeyepere juy jeakap ikērēat kay. Eyba'at kadiat'um pima bit purut, kuka ikērēat epeğuğē. Imēn ikērēat epeğuğē ġu ipiat'ajoap puxixim — io'e- -Jesus o'e.

Imēn Jesus o'e, Jesus xe wuyta wuybikuyap puxim. Wuybikuyap pewi wuyju ikērēat kay bima, iboap ibikuyap taġ jekukum ġu juy acesop. Puġ ēm tak ka'ūma.

³⁰ — Epeyepere juy ikērēat muğeğēap tak — io'e Jesus. — Eyba'at kadiatpu'um pima bit purut, kuka eybum ikērēat epeğujurūġ. Imēn ikērēat epeğuğē ġu, ipiat'ajoap puxixim — io'e Jesus.

Imēn Jesus o'e, Jesus xe wuyba wuye'eap puxim. Wuye'eap pewi wuyju ikērēat mubapuk pima, iboap e'ead taġ jekukum ġu juy acesop. Jepere juy wuyju.

³¹ — Moisés o'jekawēn waram kuyjeacat pe. Aġokatkat jetayxi epere pin pima, otayxim ġu ēn ġasū bit iaptup cuy tupūm cebe. Imēn cuy etupūm cebe, cepere am, i — Jesus o'e.

³² — On pit e'em eywebe: Aġokatkat jetayxi epere buje, jetayxi wara'at eju o'jepo ġun ma'ġu, ixe aġokatkat ikērēat kuġ Deus xe. Ixe ayacat waram jewebumūn puje, ikērēat kuġ Deus xe, itop ikērēat o'ġuğē buye. Wara'at aġokatkat tak ixe ayacat eju jewebumūn puje, ikērēat kuġ Deus xe — io'e Jesus.

³³ — Moisés o'jekawēn.

Icēmān cuy epe'e. Eybu'um ġu juy eytabucap kay epesop. Eya'ō dağ cuy epeku soat em. Eya'ō kay juy epe-sop- -ajo imuğēap ojuy iap kay. Kuy juk epeyekawēn Deus pe: "Wa'ō kay'ūm pima, ipiat osupi'ajoat owe-be," i juk epe'e. Imēneju eya'ō kay juy epesop, i — io'e Jesus.

³⁴ — On pit e'em eywebe: Eyetabucap epe'e bima, epeyekawēn ġu juy Deus pe: "Wa'ō kay'ūm pima, ipiat osupi'ajoat owebe," i ġu juy epe'e. Pūg em tak ka'ūma — io'e Jesus. — "Etabit icēmān kabi kake. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em ñon ewebe," i'ūmġu dak cuy epe'e warara'acat pe. Imēn epe'e bima, "Etabit icēmān Deus kake," i bima bit purut ka epe'e, kabi Deus abikbikap puxim puye. Imēn pima bit purut ka epe'e, Deus kabi be omuyiat puye.

³⁵ — "Etabit icēmān ipi kake. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em ñon ewebe," i'ūmġu dak cuy epe'e warara'acat pe. Imēn epe'e bima, "Etabit icēmān ipi o'ğugēiat kake," i bima bit purut ka epe'e, ipi Deus imünka buxim puye. Imēn pima bit purut ka epe'e, Deus ipi o'ğugē buye.

— "Etabit icēmān Jerusalém ka kake. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em ñon ewebe," i dak ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Imēn epe'e bima, "Etabit icēmān Jerusalém ka watwat kukukat kake," i bima bit purut ka epe'e, Deus Jerusalém ka watwat kukukat cīcāat puye.

— Imēneju epe'e ġu juy soat pe. Pūg em tak ka'ūma. Soat kake ip, Deus a'ōbiat ebapukpukap puye.

³⁶ — "Etabit icēmān wa'a kake. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em ñon ewebe," i dak ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Imēn ġu juy epe'e, eywebe iba'ore buye yaypan'isuat waram ebapuk am, yaypan cīcā buje; eywebe iba'ore buye dak yaypan cīcā ebapuk am, yaypan'isuat pima — io'e Jesus.

³⁷ — I juy epe'e, "Icēmān," i. I dak epe'e, "Ka'ūma." i. Imēn acā epeyekawēn cuy, ibiōgbuk kē-rēayū kukukat pewi beku wara'at ekawēn ajēmjēm puye- -dapxi iap ekawēn ajēmjēm puye — io'e.

³⁸ — Moisés cuk o'jekawēn.

Ağokatkat ta'üm pima, eyju dak wa-
ra'at epesutamu'üm, i. Ağokatkat
tūy'uk puje, wara'at tak epetüy'uk
cuy, i — io'e Jesus.

³⁹ — On pit e'em eywebe: Ikērēm eykukayū eyba'at kadi eydopaoka buje ip, wara'at kadi koreren epe'e eydopa, wara'at kadi eydopaoka am — io'e Jesus. — Ikērēm ġu juy ip epejukuk — io'e. ⁴⁰ — Eyekamixa kay ip pima, ibimāmāayū kay eydujowan pima, epeğüm cuy cebe ip. Eyekabek tak epeğüm — io'e Jesus. ⁴¹ — Wara'at ka bewiat sorara a'ōbi pūg kilo-
metroat tağ jebubut eymudujowan puje, epetujowat cuy xepxep kilometroat tağ.

⁴² — Eyxewi iojuy buje, epeğüm cuy cebe. Ey-
weju o'jekawēn pima: "Eybubut epeğüm cuy owebe darem. Waram iūmūm eywebe ma," i; darem cuy epeğüm cebe — io'e Jesus.

⁴³ — Kuyje Moisés o'jekawēn.

Eyduk'a xeayū xipan epejukuk, i.

Eykay itakomaayū bit xipan ġu juy
epejukuk, i — io'e Jesus.

⁴⁴ — Gasū oce eywebe: Eykay itakomaayū xipan cuy epejukuk. Xipan ġu eykukayū beam cuy epeyekawēn Deus eju — io'e Jesus. — "On odin ip cekay," i juy epe'e, kawēnwēn pima Deus pe.

⁴⁵ — Imēn jekukum pima, kabi beat ipotpoyüm epe'e. Soat peam Deus kaxi o'ġuju kabi be-
xipacayū beam, xipat'ūmayū beam tak — io'e Jesus. — Soat peam tak Deus muba'at o'ġuju ipi kay-
cūğat peam, cūğ'ūmat peam tak — io'e. ⁴⁶ — Ey-
kayayū acā ikukpin eyxe bima, imēn xipat Deus xe
du? Ka'ūma. Apēnpuye Deus a'ōbi xipacat ūmap wi-
wim eyju? Jeyipi iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū imēn tak ixeyū xe jekayayū ikukpin jekuku ip- -eyxe

cekay'üm cīcāayü imēn jekuku ip. Eykay'ümayü dak xipan cuy epejukuk — io'e Jesus. ⁴⁷ — Eybureyü eju acā eyekawēn puje, ajo ġu e'em cīcā eyju. Imēn tak Deus kay itabut'ümayü jekuku ip.

⁴⁸ — Wuyebay xipat cīcāat soat em. Ixe buxim cuy epesop- -wuyebay icēmat puxim cuy epesop- -kabi beat puxim — io'e Jesus.

6

O'jekawēn Jesus jebekitkit pe.

— Eyday'em'um cuy epesop — io'e Jesus.
— Wara'acayü be eyjojoap puxim ġu cūğ ma epeku-
ku — io'e. — Imēn cuy epeğügē ġu ixeyü be eyjojoap
pxim. Imēn epeğügē bima, Deus xewi ka'ümğu jey-
yat, eye'ear puye. Ixe kabi beat xewi ka'ümğu epejat
— io'e ya'ijojo'ukayü be. ² — Imēnpuye ibubutbet-
'ümat kay eyetabotaidabotbot pima, cebe eyebut-
but'in ümüm pima, eyawēğ epeyawēğmupōğpōğ ġu
juy — Jesus o'e. — Eymuğuykuku'ukayü jawēğ mu-
pōğpōğ ojuy ip imēn ma. Deus tuk'a be jawēğ mu-
pōğpōğ ip, e dağ tak. Jebureyü ekawēn kay jījā ip,
"Xipat cīcāat ēn," i bima cebe ip. Iboap ekawēn kay
jījā ip. Icēmān oce eywebe. Jebikuyap tağ je'jat ip.
Imēnpit ka'uma ma je'jat Deus xewi — io'e Jesus
ya'ijojo'ukayü be.

³ — Eyju bit ibubutbet'ümat pe iümüm pimap,
iba'arēm ma juy epeğüm, jebure jījāat cuy itaybit ġu
iüm ām je'e — io'e cebe ip. ⁴ — Iba'arēm iümüm
pima eyju, ixe kabi beat o'jojojo- -wuyebay. Xipacat
je'ğüm eywebe. "Xipat ēn oxe," Deus e'em eywebe
— io'e Jesus.

⁵ — Eyju bit warara'acat muğuykuku'ukat puxim
ğu juy epesop. Soat etabutpe ip kawēn pin Deus eju.
Deus eju kawēnwēnap'a be kawēn pin ip soat
etabutpe- -uk'a ukpibubu dağ tak. Warara'acat pe je-
jojan acā ip kawēnwēn Deus eju. Warara'acat ka-
wēn ām ojuy ip. "Xipat ip. Deus kay jījā ip," i. Wa-
rara'acat o'jewağuy cebe ip ojuy ip. Warara'acat ijo-
jom ip iap acā je'jat ip. Deus xewi bit ka'uma ma
je'jat ip.

⁶ — Eyju bit eyduk'a be juy epeōm, Deus eju kawēn ām — Jesus o'e cebe ip. — Eyduk'a exīntabi juy epetomudip, warara'acat pe eyjojoap puxim. Epetomudip, kawēn ām kabi beat eju- -ijo ba'oreat eju- -wuyebay eju. Deus imēn eyjojo. Xipacat je'gūm eywebe. "Xipat ēn oxe," i'e'em tak eywebe — io'e Jesus cebe ip. ⁷ — Deus eju kawēnwēn pima, eyejoo-juyap ade em ġu juy epeyekawēn — io'e. — Imēn Judeu'ūmayū o'jekawēn ip Deus baroyū be. Tūybe ocekawēn kay ya'ijojo je'e oceju ade ma kawēnwēn puye iān je'e ip. ⁸ — Eyju bit ka'ūma. Imēn epeyekawēn ġu juy Deus eju. Deus eyebay buxim. Kabi beat teku. Eyeckawēn awap, itaybit ajo-kuğ ġu eyju iam — io'e.

⁹ — Imēn cuy epe'e, Deus eju kawēn-wēn pima: "Bay!" i juy epe'e kabi beat pe. "Soat cuy ibuyxin ebutet kuğ jeenuy," i. ¹⁰ "Gaxīn ma juy soat kukukan eğuy," i dak. "Soat kukukan eğuy bima, ipi juacat cuy jekukum jeedop ip ebikuyap tağ apēn kabi beat cucum ip ebikuyap tağ," i. ¹¹ "Gasū oceyan cuy eğūm ocewebe," i. ¹² "Apēn oceju ġebum ġu apēn warara'acayū be juk adi warēmtağ ocekuk iap kay; imēn tak ġebum ġu juy eğuy apēn cuk adi ikērēat oceğujurūğrūğ iap kay," i dak. ¹³ "Oca'ō mubacanucan cuy eğuy ocewebe ikērēat mujurūğap puxim. Ikērēat tak eju'uk cuy ocewebe," i dak cuy epe'e — io'e Jesus.

— Imēn ma juy epe'e Deus eju kawēnwēn pima — io'e. ¹⁴ — Eyju ġebum'ūm pima apēn warara'acayū be juk adi ikērēm eykuk iap kay; ikērēat epeğujurūğrūğ cīcā ma'ğu, Deus tak jeğebu ġu apēn juk adi ikērēat epeğuğeğe iap kay. Kabi beat jeğebu ġu- -wuyebay — io'e. ¹⁵ — Eyju ġebum pima bit apēn warara'acayū be juk adi ikērēm eykuk iap kay, Deus tak jeğebu apēn juk adi ikērēat epeğuğeğe iap kay. Wuyebay xeku — io'e Jesus.

¹⁶ — Deus kay ḡebumap kay jekōnkōn'ūm pima eyju, eyguycūḡcūḡ ḡu juy epesop. Eymuğukuku'ukayū iğuycūḡcūḡ oekuku ip, Deus kay ḡebumap kay jekōnkōn'ūm pima ip. Iğuycūḡcūḡ oekuku ip, soat itaybit ojuy, "Teku Deus kay ḡebumap kay jekōnkōn ḡu iam. Jebureyū juk o'jekawēn ip. "Deus kay jiāat teku," i. Imēnpuye jebikuyap taḡ cuk o'jat ip- -soat ma. Iboap kay ḡebum cuy eyju — io'e Jesus. ¹⁷ — Eyju bit Deus kay ḡebumap kay jekōnkōn'ūm pima, epeyewedopawuywuy juy. Epeyewedapmusem cuy dak — io'e. ¹⁸ — Imēn wara'acayū itaybit ḡu ip teku jekōnkōn ḡu iam. Deus acā je'e itaybit iba'arēm jekōnkōn ḡu teku iam. Ijo ba'oreat acā itaybit. Xipacat je'ḡūm eywebe. "Xipat ēn oxe," i dak e'em Deus eywebe — io'e Jesus.

¹⁹ O'jekawēn jebekitkit pe.

— Eywebeam ade bubut epeḡuxipan ḡu juy epesop — Jesus o'e. — Ijoce imuxipan ḡu juy. Ijoce kopi'i eybubut jo'o. Hi'ep eybubut iokok an e'em. Ibukurukat eyduk'a be ḫom'om eybubut tuupa'um am — io'e. ²⁰ — Kabi be bit Deus xe epe-
sop soat em. Eycokcok cīcā epesop. Kopi'i kake ḡu Deus xe. Hi'ep kake ḡu dak. Ibukurukayū kake ḡu dak — io'e. ²¹ — Eybubut ijodi bima soat em ḡe-
bum epesop eybubut kay. Kabi be eyḡuy pin pima bit, ḡebum epesop kabi beat kay. Imēnpuye eycok-
cok cīcā epesop Deus xe soat em — io'e Jesus.

²² — Wuyeta kabiaap puxim. Wuyjebit peam ixe kabiaap. Wuyetadip pima soat ijo but wuywebe. Kabi daḡ ajeku. Soat ijobucap wuyekukuap puxim- -Deus xe cūḡ ma wuyekukuap puxim. ²³ — Wuyetakērē bima bit, ijo ba'ore wuywebe. Kabiok taḡ ajeku. Kabiok taḡ jekukuap ikērēat mujurūḡ- rūḡap puxim. Imēnpuye kabiaap kabiok e'em pima, kabiok cīcā e'em wuywebeam. Ikērēat mujurūḡrūḡ cīcā wuyjuyū.

²⁴ — Pūḡ'a be, uk'a be bima, iba'ore ibuywat- wat'ukat pe xephepayū beam kapik am. Kariwa-

wayū wara'at tağtağtağ e'em pima, itakoma kuka o'e püg kay, jekariwa kay, wara'at jekariwa ikuk pin cīcā bima. Kūyjobit kuka o'e püg a'ō kay, wara'at a'ō kay kūyjobit'ūm pima. Imēnpxim dinheiro kay jījā bima, Deus kay jījā ġu epe'e — io'e Jesus. ²⁵ — Imēnpuye oğuwēn eywebe: Eyağuy'ūm ġu juy epesop eybubut kay — Jesus o'e cebe ip. — “Ajo paxi acejo'o?” i'ūmġu juy epe'e — io'e. — “Ajo paxi acetikōn?” i'ūmġu dak cuy epe'e — io'e. — “Ajo paxi aceğuōm wuydotim?” i'ūmġu dak cuy epe'e. Xipat eyxat kuğ pima, eydoti kuğ pima dak. Imēnpit ibodi ma xipat soat em Deus xe eydop am — io'e.

²⁶ — Gebum cuy epesop wasū kay — io'e Jesus. — Pupum ip kābi be. Taidadam ġu ip. Jeku beat tak pupum ġu ip, jeku bewiat mūn'a be imōg ām. Imēnpit Deus ixat ūmūm cebe ip- -wasūyū be. Deus xe wasū teiboḡ ġu- -wuyebay xe- -kabi beat xe. Imēnpit aḡ cekay ip. Imēnpxim wuykay dak soat em aḡ. ²⁷ Ade koato mabuk wetabēğ oğuy iap kay ḡebum cīcā bima, eyetabēğ xe'e? Ka'ūma. Gaxīn ma aco'i epe'ū.

²⁸ — Pām eydoti dak? Apēnpuye eyağuybabi'ūm eydoti kay? Eyağuybabi'ūm ġu juy. Gebum cuy epesop apēn tūmūntitit aypapan iap kay. Tūmūntitit kapikpiğ ġu. Jesay muğēğēm ġu dak ip. ²⁹ Icēmān ôn e'em eywebe. Salomāo ibubut adeat osunuy. Idip cīcāat kuğ osunuy- -jesay kuğ. Salomāo dipap podi ma bit titip tip tağatip. ³⁰ Gasū ma tūmūntitit titetabēğ e'em. Kuyaje bit tite'ū e'em. Titip Deus a'ōbi. Imēnpxim ja'ōbi dak eyemukaypinput je'ğūm eywebe. Eyetabutsu ma'ğu cekay — io'e Jesus. ³¹ — Imēnpuye eyağuybabi'ūm ġu juy epesop. “Ajo paxi acejo'o?” i'ūmġu juy epe'e. “Ajo paxi acetikon?” i dak. “Ajo paxi aceğuōm?” i dak — io'e. ³² — Ju-deu'ūmayū yağuy'ūm iboap kay- -soat kay. Eyebayat pit itaybit eyju ikuğ'ūm pima iam- -kabi beat.

³³ — Koap ḡebum cuy epesop Deus soat kukan je'e iap kay- -Deus ebikuyap kay dak. Imēn ḡebum pima, Deus soat je'ğūm eywebe. Eyxan je'ğūm, eydotim tak — io'e.

³⁴ — Imēneju eyağuybabi'ūm ġu juy epesop kuyajeat kabia kay. Kuyaje jajēm pima, eyetaybit epe'e ajo o'jebapuk ixe kabia iam--ajo xipat, ajo xipatpüt tak. Gasū bit eyağuybabi'ūm ġu juy epe-sop kuyajeat kabia kay — io'e Jesus.

7 O'jekawēn jebekitkit pe.

— “Eykērē jijā Deus xe,” i'ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Imēn tak Deus “Eykērē oxe,” i'ūmġu je'e eywebe. ² “Ikērēat kuğ ēn,” i'ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Imēn e'em'ūm pima, Deus “Ikērēat kuğ eyju,” i'ūmġu dak je'e eywebe. Apēn warara'acat pe eyekawēnap puxim Deus tak je'e eywebe ajo xipat jexe, ajo xipat ġu jexe. Warara'a-cat pe epeğüm pima, Deus tak je'ğüm eywebe. Apēn cuk epeğüm iap puxim epejat — io'e Jesus.

³ Wuymutaybitbinap ekawēn muwēnuwēn o'e Jesus-imēnpuximap ekawēn. Jebekitkit pe imuwendēn o'e, itaybit am ip. Warara'acat ekukuap mukorēm ām, wuyekuku bima, imukorēmap tōm puxim Jesus xe, ip puxim tak cexe. Imēnpuye Jesus o'jekawēn jebekitkit pe.

— Te'e ma eyju jeakağ eybure eta beatōmtōm kay, eyeta beap'ip cocom'ūm pima. ⁴ Te'e ma eyju e'em cebe: “Ma. Otōmtōm'uk eta bewi,” i, eyeta beap'ip cocom'ūm pima — io'e Jesus. ⁵ — Eyju jememuğuykukukum. Koam eyeta beap'ip cuy epe-yop'uk.

— Yop'uk puje, iba'ore ġu je'e eyewebe tōmtōm'uk am eybure eta bewi. Yop'uk puje, xipan epe'e ijojom — io'e.

Imēn Jesus wuymutaybitbin warara'acat kay ġu juy acejeak iam--wuyekay acā juy acejeak ikērēat muğē buje iam--yopit ma ikērēat muğē buje iam, yobog ma ikērēat muğē buje iam tak.

⁶ — Wekawēn icēmān — io'e Jesus. — Soat pe ġu juy epeğuwēn wekawēn. Akurice buximayū be ġu juy epeğuwēn, wa'ō kay ġu ip puye. Ya'ōpuruğ jede ip. Warēmtağ webekitkit o'jukuk ip — Jesus o'e. — Xipat ma wekawēn. Soat pe ġu juy wekawēn epeğu-

wēn. Dajebaro buximayū be dak ġu juy epeğuwēn. Itaybit ġu ip ya'ōdip ma iam. Ixeyū be wekawēn ka-wēn te'e maap puxim — Jesus o'e cebe ip.

⁷ O'jekawēn jebekitkit pe.

— Deus xewi juy epejoojuy. Iojujuy bima, epe-jat. Ixe xewi juy epejokudada. Ikudadam pima, epe-tobuxik. Ixe xewi iojujuyap xīntabi be tağtağtağ'iap puxim. Xīntabi be tağtağtağ'i bima, tomudip'uk ip eymuōm ām. ⁸ Soat ojujuy'ukat je'jat; soat kuda-da'ukat tobuxik; xīntabi tağtağtağ'iat pe xīntabi to-mudip'uk ip — io'e.

⁹ — Wita'a ġu epeyaūm eyipotpot pe "Pāo'a kay ön" i'e buje. Ka'ūma ma ey'in wita'a o'yaūm kuka cebe pāo'a yaūmap tieğ. ¹⁰ Puybu ġu epesubuūm ce-be, "Axima kay ön" i'e buje. Kaūma ma ey'in puy-bu o'subuūm kuka cebe aximaūmap tieğ. ¹¹ Eyju ikē-rēat kuğ. Imēnpit eyju ma xipacat ūmūm eyipotpoyū be. Apēn eyju iūmūmap podi ma eyebayat pit xipa-cat ūmūm jexewi iojujuy'ukayū be -kabi beat pit. ¹² Eybikuy warara'acat pe xipan eykuk am. Imēnpuye xipan cuy warara'acat epejukuk. Iju Moisés ekawēn, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emumutaybitbinap tak.

¹³ Jesus tak o'jekawēn.

— Epeōm cuy xīntabi itok'it tağ. Xīntabi itok-boğ pit daxaboğ kay wuymujujuap e ma- -ipi-at'ajojoap kay. E pa'ore'ūmat e. Xīntabi itokboğ. Ade wuyjuyū ie dağ jekukum. ¹⁴ Xīntabi itok'it pit e pa'oreat e xīntabi. Wuytait'icap e. Pūgpūğ ma wuy-juyū ie dobuxikxiğ.

¹⁵ Jesus tak o'jekawēn jebekitkit pe.

— Eyday'em'um cuy epesop eymuğuykuku ojujayū kay- -jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kay. Omuyku ip. Ovelha jo'i ma'ğu ip jajēm, badi bit ip ika'uayū buxim, akurice buxim. Eykay itakomaayū ma ip, xipacat co'iayū ma'ğu ip jajēm — io'e. ¹⁶ — Eyetaybit widaōhō ya'a'e ġu e'em- -uva'a iam. Eyetaybit tak aru'ip tağ figo'a'e ġu e'em

iam. Imēn eyetaybit widaōhō, aru'ip tak. Ya'a nomuju eyetaybit iboyūm. Imēnpuxim tak eyetaybit je'e abuyū jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū iam. Xipat'ūm cekukuap tomuju eyetaybit ixeyūm.

¹⁷ — Yopxipacat'ip ya'a xipat e'em. Yopxipat'-ūmat'ip ya'a dak xipat ġu ma e'em. ¹⁸ Yopxipacat'ip pit yaku'ūm an ġu aypapan. Yopxipat'-ūmat'ip tak yaku an ġu aypapan. ¹⁹ Yop yaku'ūmat'ip soat wuyju ixikxiğ, takatkan daxa be ixik am. ²⁰ Apēn yopxipat'-ūmat'ip ya'a dak xipat ġu ma e'em; imēnpuxim jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū xipat ġu jeku.

— Imēneju eyetaybit epe'e pebicayū jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū, xipat'ūm cekukuap tomuju — io'e Jesus.

²¹ — Deus soat kukanap kabia je'e ip owebe: "En ocekukukat," i. Soat pit jeōm ġu Deus xe kabi be - webay ibikuyap tağ cekuibiyū acā - kabi be omuyat a'ō kayayū acā — Jesus o'e.

²² — Gebujeat kabia Deus abuyū ikērēat kuğ iap ġuwēn. Adeayū je'e'e ip owebe: "Ocekukukat! A'ōbi ocekuku. Xipacap oceğuwēnuwēn - Deus soat kukukaniap muwēnuwēn oceju," i. "A'ōbi ibiōğbuk kērēayū oceğujēmujēm wuyjuyū xewi," i dak je'e. "A'ōbi ocewebe i'e ba'oreat oceğubapukpuk," i dak je'e.

²³ — Gebuje ôn jeya'ōbu.

— "Wetaybit ġu oğuy eyjum. Pūğ em tak ka'ūma," ioce'e — Jesus o'e. — "Wede epe'e oxewi. Ikērēat muğēğēm acā epekuku," ioce'e dak — Jesus o'e.

²⁴ — Wa'ōkayayū itaybicat puxim ip - ağokatkakat puxim ixeyū wekawēn coco'ukayū. Ixe ağokatkakat uk'a o'yamuy wita'a jeje. Uk'a'abi'ip o'yopmuy wita'a jeje. ²⁵ Muba'at oajēm wita'a jejeiat'a kay - muba'atxixi. Muba'at idibi o'timubog. O'tiajēm. Kabitodoxixi dak o'subidoakaka. Imēnpit o'ya'at ġu yacem puye, wita'a jeje buye — io'e Jesus cebe ip.

²⁶ — Wa'ō dağ ġu jekuku'ukayū itaybit'ūmat puxim - warēmtağ ma uk'a o'yamuyiat puxim ip - wekawēn kay'ūmayū. Wa'ijojom ip. Inaka kūyjobit

gu ip wa'ō kay. Warēmtaġ uk'a o'yamuyiat puxim - - aġokatkat puxim - - yaġuyba'arēmat puxim. Ixe aġo- katkat uk'a o'yamuy ipi ju, ka'oririt pe. Cem ġu o'yamuy.

²⁷ — Muba'at oajēm ka'oririt peat'a kay. Idibi o'tiajēm - - tiboġati. Kabido dak o'subidoajēm. O'su- bido'at bidoboġ ya be. O'ya'at. Iġo'a o'ya'ūm cīċ, o'ya'at puye — io'e Jesus.

²⁸ Soat yaġuybabī'ūm ip osodop, Jesus ekawēn epere buje.

— Wara'an wuymutaybitbin Jesus — io'e ip.
— Idim cīċā teku wuymutaybitbin — io'e ip.

²⁹ Ja'ōbi imutaybitbin Jesus osunuy. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū buxim ġu imutaybitbin osunuy.

8 Guyjom o'kop Jesus co'a bewi. Ade dak o'- kop ip Jesus tomuju. ² Kopkom pima, ierepat oajēm Jesus kay, jemu'ada am. O'jēg'aecōġcōġ cewap, Jesus ya'ōbuyxiat puye.

— Kariwa — io'e Jesus pe. — Ebu'u'ūm pima, omu'adam ece — io'e Jesus pe.

³ — Obu'u ġu. Jemu'ada ḥn — Jesus o'e. O'jebaepucūġ. O'ġucay. O'je'ada dao ma. Ierep topibit xipat o'e.

⁴ — E'adaap cuy eġuwēn ġu warara'acat pe — io'e. — Paī kay juy eju — io'e. — Ecewemubapuk cebe emu'adaam itaybit am — io'e. — Xepxem cuy pukaso eġūm paī be Moisés ekawēn taġ. Imēn ece'e soat ijoceayū itaybit am Jesus ierepat o'ġu'a- da iam. En pit eġuwēn ġu e'adaap. Paī ma juy ġuwēn e'adaap — Jesus o'e ierep tūibit pe.

— Hm hm — io'e.

⁵ Cafarnaum ka be Jesus ajēm puje, sorarayū kukukat oajēm. Jesus kay oajēm.

— Kariwa! — io'e Jesus pe. ⁶ — Obuywat- wat'ukat opop oduk'a be. Ipi jijā opop. Jebit oe'ūat puxim. Iwātaxipi jijā ma. Ikop pa'orean — io'e Jesus pe.

⁷ — Ijom puk òn pit, imu'ada am — Jesus o'e.

⁸ — Ka'úma, Kariwa — io'e. — Eju ġu juy oduk'a kay, wa'obuyxi'um puye, Judeu'umat òn puye. A'òm ma juy eğu'ada. "Ece'ada juy," i èn e'em pima, obuywatwat'ukat je'ada — io'e Jesus pe.

⁹ — Òn tak warara'acat mujujum. Wa'ò kay kükjobit ip wesorarayü. Püg pe òn e'em, "Ejém," i bima, je'jém. Wara'at pe òn e'em, "Ejot," i bima, je'dot. Obuywatwat'ukat pe òn e'em, "Imén cuy ece," i bima, imén je'e.

— Apén wesorarayüm wa'ò kay, imén tak a'òbi ma obuywatwat'ukat je'ada — io'e Jesus pe.

¹⁰ Iboap co buje, Jesus itabèg o'e.

— Soat Judeuyü etabucap podi ma itabut okay iigo sorarayü kukat, Judeu ġu ma'ġu — io'e Jesus jenomujuacayü be. ¹¹ — Adeayü jajém ip Deus dopap pe - Judeu'umayü, mesa koreren jabik ãm Abraão eju, Isaque eju dak, Jacó eju dak. Soat eipi bewi ja-jém ip. Püg ixeyü'in kaxijémap ka bewi jajém ip. Wara'acayü ixeyü'in kaxiajémap ka bewi jajém ip, kabi beat soat kukan pima. Icokcok cícā e'em ip — io'e Jesus. ¹² — Ajémjém ip pima, Deus Israel na-xegebitbit joxik ip wùy ma kabiokboğ pe. Iboce ma tötön jeedop. Tüy yeyey ipi bun jeedop — io'e Jesus jenomujuacayü be.

Ipiat'ajoap ka be iap muwēnuwēn o'e Jesus-kabiokat ka be iap.

¹³ — Eju eduk'a kay — Jesus o'e sorarayü kukukat pe. — Kuy ebuywatwat'ukat o'je'ada, okay etabut puye — io'e Jesus.

O'je'ada ġebuje bit. Ibuywatwat'ukat o'je'ada.

¹⁴ O'ju. Jesus oajém Pedro duk'a be. Oòm. Pedro daxijo o'jojojo. Ipa'i jijá opop xeku. ¹⁵ Jesus o'ġucay ipa'iat. O'subaixik. Iménpuye ipa'i'um o'e. Xipat o'e. O'kop cama bewi. Jesus xat o'ġugē ce-beam.

¹⁶ Katpuje ma iboceayü ibiōgbuk kérēat kuġayü o'tujowat ip Jesus kay. Imu'ada am, o'tujowat ip.

Ade osodop ip- -iwātaxipiayū. Ibioğbuk kărēayū o'ğujēm Jesus ikukayū bewi.

— Epejēm — io'e cebe ip.

O'jēm ip Jesus a'ōbi. Iwātaxipiayū dak o'ğu'ada'ada.

¹⁷ Isaías juk o'jekawēn kuyjeayū be. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat juk o'jekawēn. Jesus muwēnuwēn o'e.

Iwātaxipipiayū o'ğu'ada xeku, iba-
ca'ūmayū dak, i juk o'e kuyjeayū
be.

Jesus o'ğujēm xipat'ūmayū jemumukukukayū
xewi- -ibiōğbuk kērēayū. Imēn Jesus e'ead puye,
soat itaybit o'e icēmān Isaías'üm ekawēn iam.

¹⁸ Adeayū o'je'awero ip Jesus kay. Timudek pin
Jesus, ade buye.

— Ga'a — io'e. — Iodi atimudek cuy.

¹⁹ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat tak oajēm.

— Omutaybitbin'ukat — io'e cebe. — Soat ka
dağ ojekuku eweju ejuap tağ — io'e.

²⁰ — Tapu — Jesus o'e. — Oweju jekukuayū
ya'ūmğu jedopdopap'a — io'e cebe- -Moisés ekawēn
imutaybitbin'ukat pe. — Kak iküykēy. Wasū dak
topipe. On pit ka'ūma. Ya'ūmğu odopdopap'a —
io'e- -Jesus o'e- -soat wağō o'e.

²¹ — Kariwa! — io'e wara'at Jesus pe. —
Koap webay'üm ojokot. Gebuje cum puk òn eweju
— io'e Jesus eju jekukuat.

²² — Kā'ā. Ejot cuy okay — Jesus o'e cebe. —
Deus ekawēn kay'ūmat jebadipyū'üm'üm jokot. Èn
pit ka'ūma. Oweju juy ejekuku — io'e.

²³ Kobe be oōm Jesus. O'timudek ip, wīnābu
o'timudek ip- -Jesusayū.

²⁴ Timudekdeğ pima ip, kabidoxixi oajēm. Oa-
jēm iodi kay. Topapün kobe o'e idibim, kabidoxixi
ajēm puje. Kobe dağacat iparara ip o'e kabido bu-
xixim. Jesus pit ixet kobe be. ²⁵ Jesus o'ğuwurūğ
ip- -ceweju etaybitbinayū.

— Kariwa! — io'e ip. — Ocedaxijom ece.
Akōm wuyju!

²⁶ O'jewurūg Jesus.

— Apēgām puxim eyparara? — io'e. — Apēn-puye eyetabutbūt okay? — io'e ipararaayū be. — Eypararam ġu juy epesop. Okay juy eyetabut cīcā.

— Ebidopon! — io'e kabido be. — Edipon! — io'e iodi be.

Imēnpuye kabidoxixi o'subido'ūm. Iodi dak tisem cīcā o'e Jesus a'ōbi.

²⁷ — Apen ibo o'jebapuk? — io'e ip. — Abu sute? Kabidoxixi o'subido'ūm ya'ōbi. Iodi dak kūy-jobit ya'ō kay — io'e ip.

Jesus muwēnuwēn o'e ip jewewebe.

²⁸ Kabido'ūm puje, o'timudek ip. Gadara eipi dağ oeku Jesus. Xepxep osodot ip- -ibiōgbuk kērēat kuğayū. Ika'u jījā o'e ip. Ce'ū'ūayū mögmögap pewi osodot ip. Bomaku nuynuy soat em. Ikeyū bu-xixim, e dağ kapkap ġu o'e ip- -ibo ka watwat-- Gadara ka watwat.

²⁹ — Deus ipot ēn — io'e ip Jesus pe. — Aḡ cuy ocesūy. Jajēm ġu juy ocekay ipiat'ajoan ocewe-be ipi ūm awap ma — io'e ip Jesus pe.

³⁰ - ³¹ — Ite aḡokatkayū xewi ocemujēm puje, ocemujum ece dajebaro be- -ibiōgbuk kērēayū o'e cebe.

Imēn ma o'e ip, dajebaro bomaku wurūrūrūg puye-- ade dajebaro.

³² — Epejēm — Jesus o'e.

O'jēm ip aḡokatkayū xewi.

O'ju dajebaro kay. Oōm. Imēnpuye dajebaroyū daudaum o'jenapōn co'a pēnpēn taḡ. Iodi be o'kop ip. Oakōmkōm ip. Jeabokabog ip oap.

³³ Dajebaro kukukayū owatwat ip. Soat muwēnuwēn o'e ip aḡoka watwat pe. Dajebaro aokaap awēḡ muwēnuwēn o'e ip aḡoka be. Ibiōgbuk kērēat kuğ topibiyū awēḡ tak yawēḡ muwēnuwēn cīcā o'e ip.

³⁴ Gebuje Jesus o'topabe ip- -aḡoka watwat- -soat.

— Ejēm cuy ocka bewi — io'e ip Jesus pe.

O'jēm.

9 O'jepit Jesus. Jeipi be o'jepit- -Cafarnaum ka be. O'jepit, waram timudek puje.

² Añoka watwat ijebit e'ūat o'tujowat Jesus kay. Ixexecap pe ixe ijebit e'ūat o'tujowat ip. Jesus itaybit o'e cekay itabut ip iam. Imēnpuye o'jekawēn ijebit e'ūat pe:

— A'ōcam cuy — io'e cebe. — Ikērēat kuy oju'uk ewebewi, tapu. Iboap ikērēat kay ġebum ġuce, i'uk puje — io'e. — Pūg em tak ka'ūma — io'e- -Jesus o'e ijebit e'ūat pe.

³ — Ite Jesus “Deus co'i òn,” i napa ma teku e'em — Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū napa ma o'e.

Pūgpūg ixeyū'in napa ma o'e jewewebe.

⁴ Jesus itaybit o'e apēn jawağuydadam ip iam.

— Apēnpuye ikērēm epeyewağuy? — io'e Jesus Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be. ⁵ — “Ikērēat oju'uk ewebewi,” i kuy oce cebe — io'e. — Imēnpiet eyetabut ġu ikērēat'uk put owebe iap kay — io'e. — “E'āy,” i oce ibima, “Ecexīğxiğ,” i dak, eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e.

⁶ — Soat waño òn — Jesus o'e. — Wa'ōbi teku oğu'ada. Imu'adaap co buje, “Ja'ōbi ma teku o'ğu'ada,” i epe'e — io'e cebe ip.

Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— E'āy — io'e cebe. — Eju eduk'a kay. Exexecap cuy etujowat eweju — io'e.

⁷ O'āy. Jexexecap kuğ o'ju jeduk'a kay.

⁸ Adeayū iparara jījā o'e ip, iboap tobuxik puje.

— Ka'ūmğu xipacat Deus co'iat — io'e ip. — Deus Jesus a'ō mubacaat puye. Imēnpuye ixe Jesus pe ikērēat i'uk put wuyxewi — io'e ip.

⁹ Ibocewi Mateus o'jojojo Jesus.

Oajēm Jesus Mateus kay. Ixe Mateus xik'i osunuy jekapikpikap'a be- -iecuğap edinheiro bubuap'a be.

— Ejot. Oweju ejeku — io'e Mateus pe. O'āy. Oeku Jesus eju.

¹⁰ Mateus tuk'a be oajēm ip- -adeayū, jekōn ām. Oabikbik mesa koreren iecuğap edinheiro bubu'ukayū, Deus xe ikērēan e'e'ukayū dak, Jesus tak, Jesus eju etaybitbinayū dak. Soat ip oabikbik mesa xe jekōn ām.

¹¹ — Apēnpuye ixeyū eju eymutaybitbin'ukat jekōnkōn- -iecuğap edinheiro bubu'ukayū eju? Ikērēat muğēğē'ukayū eju dak? — Fariseuyū o'e Jesus etaybitbinayū be.

Imēn kawēnwēn o'e ip, Jesus jekōnkōn o'jojojo ip puye.

¹² - ¹³ O'jede ġu imutaybitbinayū. Jesus pit Fariseuyū o'ya'ijojo. O'jekawēn.

— Iwātaxipi'ūmayū wuyanügtata'ukat kay je'ju ġu- -iwātaxipipaiyū acā — io'e. — Imēnpuxim ôn tak jewexe xipacayū nomuwā ām ġu ojot- -xipat'ūmayū nomuwā ām acā. Ikērēat uk am ixeyū bewi ojot. Imēnpuye ocekōn ikērēat muğēğē'ukayū eju — io'e.

— Cum cuy eyju eymutaybitbinayū kay — io'e — eytaybit am apēn Deus ekawēntup e'em iam — io'e Jesus Fariseuyū be. — Imēn opop ibararakat:

Idip ma oxe warara'acayū eyetabotai-dabotbot pima. Imēnpit idip ġu oxe warara'acayū kay ġu eyetabotaidabot-bot pima, obuyxi am carneiroyū mu-piğ ma'ġu eyju, i — io'e.

— Imēnpuye ijoce jewexe xipacayū nomuwā ām ġu ojot- -xipat'ūmayū nomuwā ām acā — io'e Jesus.

¹⁴ João Batista eju etaybitbinayū oajēm ip Jesus kay.

— Apēnpuye Fariseuyū jekpiwan ma jewemureren Deus eju kawēn ām- -oceju dak, eweju etaybitbinayū bit jekōnkōn ip pima? — io'e ip.

¹⁵ — Oweju etaybitbinayū jekōnkōn, ôn ceweju ip puye. Ôn pit ceweju ip'üm pima, jekōnkōn ġu ip. Jekpiwan ma jewemureren ip Deus eju kawēn ām. Imēn soat itaybit e'em iğuycūğ cīcā ip iam. Ôn iwadip puxim. Iwadip cexe ip pima, abu ixeyū'in iğuycūğ e'em- -jewebumūnap epeta be to-muwāibiyū'in? Ka'ūma ma! Imēnpuxim oweju etay-

bitbinayū jekönkön ip. Jewebumünap epeta be to-muwāibiyū buxim ip — io'e Jesus.

¹⁶ Jesus wuymutaybinap ekawēn o'guwēn cebe ip- -imēnpuximap ekawēn. Imēn o'guwēn.

— Paño iisuan ġu imuwapetken wuyju - toti iorokat muwapetken. Iisuat pit imuwapet puje, jawa'i'in biġ ma idieğboġ e'em — io'e Jesus.

¹⁷ — Uva'abidi tiisuati dak acetimōg yaiisuat'a daġ — io'e Jesus. — Ya iisuat taġ'üm pima, o'jeae-baġ kuka — io'e. — Imēnpuye uva'abidi tiisuati acetimōg timün'a be- -yaiisuat'a be, uva'abidi cedie-puyat puxixim, tiporoyat puxixim, timün'a'üm map puxixim — io'e Jesus Joāo Batista eju etaybitbinayū be.

Iboam e'em pima, "Wekawēn paño iisuat puxim, uva'abidi tiisuati buxim tak," i'e ojuy osunuy. Imēn Jesus o'e. Kawēn iisuat ma Jesus ekawēn o'e ġasū bit. Fariseuyū ekawēn taġ ġu o'e, Saduceuyū ekawēn taġ ġu o'e dak.

¹⁸ Judeuyū kukukat tak oajēm Jesus kay. Ixe osunuy Deus eju kawēnwēnap'a kukukat. O'jēg'ae-cōğcōğ Jesus topa be, ibuyxi am.

— Odaxit ġaxin ma oe'ū — io'e Jesus pe. — Ejot pima bit, eğu'ada. Jetait — io'e Jesus pe. — Ebuesubumōg ijeje bima, je'ada odaxit — io'e.

¹⁹ — Ga'a — io'e.
O'ju ip- -Jesusyū. ²⁰ - ²¹ Cucum pima, pūġ ayacat oajēm Jesus tomuju, cesay mucay am- -Jesus eka-bek ukpu mucay am. 12 koato bun ma ixe ayacat iwātaxipipin o'e, doybucukcuġ ġu buye.

— Cesay mucay buje ma, oce'ada — ixe aya-cat o'e jewebe ma.

Jesus ekabek o'ġucay. ²² O'jekorepēn Jesus.

Gebuje Jesus ayacat o'jojojo.

— A'ōcam cuy — io'e ayacat pe. — Etabut okay. Imēnpuye ġaxin ma eceje'ada — io'e.

Dao ma o'je'ada ixe ayacat.

²³ Oajēm ip Judeuyū kukukat tuk'a kay. Ade wawam ip ośodop. Jebubut'uk muydedeayū dak o'-

jojojo Jesus. Imuydedem ip Judeu babi dağ. Cebabi dağ tak wāwā ip osodop.

²⁴ — Ce'ū ġu teku. Yaypan'isuat ixet ā — io'e Jesus wawaayū be.

Jesus itaybit o'e yaypan'isuat'ūm oe'ū iam. Inaka waram imutain. Imēnpuye "Ixet ā," io'e. Wawai-biyū bit jewaywayway ip o'e Jesus kay. Jesus o'e cebe ip:

— Epejēm uk'a bewi — io'e.

O'ğujēm.

²⁵ Ijēm puje, Jesus oōm yaypan'isuat kay. O'subaixik. Dao ma o'je'ada. Itait o'e waram ġuto ce'ū topibit, Jesus o'subaixik puye. Ixe o'kop- -ce'ū topibit.

²⁶ Ipi juayū ce'ū topibit awēğ o'yawēğmupōğ ip. Jekawēnwēn o'e ip soat tağ- -soat ibo eipi dağ.

²⁷ Jesusyū eipi kukukat ka bewi cēm puje, xep-xep o'ju Jesus tomuju- -ita'ūmayū.

— Etabotaidabotbon cuy eğuy ocekay — io'e ip. — Ocemu'ada am — io'e ip Jesus pe- -Davi'ūm naxeğebit pe- -Judeuyū ajojoyū'ūm'ūm kukukat na-xeğebit pe.

²⁸ Oajēm ip Jesus kay, ixe jeduk'a be ūmōm pima.

— Eyetabut tu okay- -eyemu'ada ūn iap kay? — io'e Jesus cebe ip.

— Hm hm — io'e ip. — Ocetabut, kariwa.

²⁹ - ³⁰ O'sutamucay Jesus ita'ūmayū. O'je'ada.

— Eyju eyetabut okay buye, ūn jeymu'ada — io'e Jesus itā'ūm topibiyū be.

Itate o'e, Jesus o'sutada buye.

— Eymu'adaap epeğuwēn ġu juy eybureyū be- -ka'ūma be ma — io'e Jesus.

³¹ Imēnpit je'adaap o'ğuypōğpōğ ip soat kaka dağ.

³² Jesusyū uk'a be cēmcēm pima, iboceayū ibiōğbuk kērēat kuğat o'tujowat Jesus kay. Cekawēn pa'oreat o'e ixe, ibiōğbuk kērēat kuğ puye. O'tujowat ip Jesus pe, imu'ada am. ³³ O'je'ada Jesus

a'ōbi. Aġokatkat pewi ibiōgbuk kērēat cēm puje, xi-pan o'jekawēn ma, o'je'ada buye.

— Abu yaġuyġuy imēn o'jebapuk iam? — adeayū o'e ip jewewebe. — Ka'ūma ma ijo'iat imēn wuyjojojo ġu Israel eipi be- -wuyeipi be — io'e ip.

³⁴ Imēnpit Fariseuyū o'jekawēn. Napa ma o'je-kawēn ip.

— Jesus ibiōgbuk kērēat mujēmjēm cebewi ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ōbi. -Satanás a'ōbi — io'e ip napa ma.

³⁵ O'ju Jesus ikaboġatka daġ, ika'īcatka daġ tak. O'ju aġoka watwat mutaybitbin. Judeuyū Deus eju kawēnwēnap'a be imutaybitbin o'e. Deus soat kukanap o'ġuwēnuwēn soat pe- -kawēn idipat. Imēn ma imutaybitbin ip oeku. Ibomaayū mu'ada'adam oeku: iwātaxipipiayū, ibaca'ūmayū dak- -soat mu'a-da'adam oeku. ³⁶ Itabotaidabotbot ma iboka watwat kay Jesus osunuy, yaġuybabī'ūm osodop puye. Ovelha buxim ip, jekukat'ūm pima ip. Imēnpuxim ika beacat ikukuk'ukat'ūmayu osodop ip, ka'ūmġu ibuywatwat'ukat puye.

³⁷ Imēneju Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū be.

— Kadai ya ade opop- -kadai'a- -yaopat'a. Pūġ-pūġ pit omuyku ip yabu am — io'e cebe ip. ³⁸ — Epeyekawēn cuy kapikpik'ukayū kukukat pe. I juy epe'e cebe: "Kapikpik'ukayū eġuju juy kadai'a bu am," i — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be. Imēn Jesus kawēnwēn o'e, Jesus eju adeayū ceku pin ip puye. Apēn kadai ya ade o'yadop- -kadai'a yaopat'a; imēn tak adeayū ceku pin ip Deus emunaġ eju. Imēnpit pūġpūġ oekuku Jesus kawēn mu-wēnuwēn ijodiacat pe. Imēnpuye imuweñuñ'ukayū kukat eju juy jekawēn ip Deus eju.

— Adeayū juy eġuju ekawēn muwēn ām — i juy e'em ip cebe.

10 Jesus doze beayū o'tomuwā- -jeweju etaybit- bin'ukayū. O'tomuwā, ja'ōbi soat mu'ada am- -iwātaxipipiayū mu'ada am, ibiōgbuk kērēayū mujēm ām tak- -ja'ōbi imujēm ikuğayū bewi- -soat ip pewi. Ja'ōbacaap o'ğum cebe ip- -doze beayū be.

^{2 - 4} Doze beayū ibutet doze butet pe osodop ip. Ibūrū ma ibutet osodop ip- -Jesus emumujuju butet: Koapat Simão i, André i, Tiago i, João i, Filipe i, Bartolomeu i, Tomé i, Mateus i, wara'at Tiago, Tadeu i, wara'at Simão, Judas Iscariotes i. Ibūrū ma ibutet osodop ip.

Wara'at putet Pedro i ibutet osunuy- -Simão butet. André Pedro kitpit osunuy. Tiago, João dak, Zebedeu ipotpoyū osodop. João Tiago kitpit osunuy. Mateus iecuğap peam Israel naxeğebitbit xewi dinheiro bubu'ukat osunuy. Wara'at Tiago Alfeu ipot osunuy. Wara'at Simão Israel eipi kay cīcāat osunuy. Judas Iscariotes ğuyjom Jesus o'ğum cekay itakomaayū be yaoka am. Ibūrū ma osodop ip- -doze beayū- -Jesus eju jekuku'ukayū.

^{5 - 6} Doze beayū o'ğuju Jesus.

— Epeju Israel naxeğebitbit kay — io'e cebe ip. — Itabidaoayū buxim ip — io'e. — Ovelhayū buxim ip — io'e Jesus. — Wara'at eipi bewiayū kay epeju ğu — io'e doze beayū be. — Israel naxeğebitbit kay acā juy epeju. Judeu'ümayū kay ğu epeju, Samaria eipi beayū kay ğu dak — io'e. ⁷ — "Ijasun Deus soat kukan je'e," i juy epe'e Judeuyū be, Israel naxeğebitbit pe cucum pima eyju — Jesus o'e doze beayū be.

⁸ — Iwātaxipipiayū epeğu'ada juy ip — io'e cebe ip. — Ce'ü'üayū dak epeğutait. Waram jetait ip — io'e Jesus. — Ierepayū epeğu'ada juy — io'e cebe ip. — Ibiōgbuk kērēayū dak epeğujēm cuy ibiōgbuk ikērēat kuğayū bewi — io'e Jesus. — Imēn epe'e juy wa'ōbi- -ce'adaap epe'e juy. Epeteida ğu juy. Imēn ām cuk oğum wa'ōbacaap eywebe teidam ğu — io'e Jesus cebe ip.

⁹ — Dinheiro epetujowat ğu juy eyweju. Ouro epetujowat ğu, prata dak ka'üma. Cobre dak ka'ü-

ma. Epetujowat ġu juy dinheiro mūn'a be. ¹⁰ Cucumap pubut mūn'a dak epeyadujowat ġu juy. Xepxem cuy epetujowat ġu-eydoti, pūg ma acā. Sandália dak ka'ūma. Eyba'ip tak epeyoptujowat ġu juy. Eybuywacayū ma juy eyxan je'gūm. Imēnpuye eybut epetujowat ġu juy — io'e Jesus.

¹¹ — Ajēm pima aġoka be jeduk'a be eyġuyġuy pinat epetobuxik cuy. Ixe duk'a be juy epesopsop, ibo aġoka be bima — io'e Jesus. ¹² — Ikeyū duk'a be ḥmōm pima, epeyekawēn tuk'a beayū eju. Kato juy epe'e cebe ip — io'e Jesus.

¹³ — Gebuje eyekawēn kay ya'ōpicūġcūġ je'e ip. Ya'ōpicūġcūġ je'e ip, eyekawēn kay buye. Imēnpit wara'acayū eyekawēn kay'ūm pima bit, ya'ōpicūġcūġ ġu je'e ip. Epajēm cexe ip. Imēnpit te'e ma epe'e, "Wuykabia," cebe ip. "Epeōm," i ġu je'e ip, eyekawēn kay'ūm puye.

¹⁴ — Eykay'ūmayū bewi epejēm cuy, eyekawēn kay'ūmayū bewi dak. Cēm pima eyesandália epeġupoypoy, "Deus ipiat supi'ajoat eywebe ya'ō kay'ūm puye" iap mubapuk am ibo ka watwat pe. Imēn cuy epe'e cebe ip, aġoka bewi wan pima, uk'a bewi wan pima — Jesus o'e doze beayū be.

¹⁵ — Deus kūyjobit'ūmayū be ipiatpi'ajoap kabia bima, Sodoma ka watwat pe ipiat supi'ajoat, Gomorra ka watwat pe dak. Ikeyū be iap podi ma bit ibo ka watwat pe ipiat supi'ajoat, eyekawēn com ip ibu'u buye. Iboap kay ġebum cuy epesop — io'e.

¹⁶ — Ya'ōpicūġ cuy epesop — io'e cebe ip. — Eymujum ḥn. Ovelha buximayū eyju. Widayū parakpe eyju ovelhayū buxim. Imēnpuxim eykay itakomaayū parakpe eyju. Ovelhayū be bit i'e ba'ore akuriceyū be. Imēnpuxim eywebe i'e ba'ore eykay itakomaayū be.

— Wa'obi eyju buje, itaybit cīcāayūm epesop. Aġ cīcā juy epesop. Dao ġu juy eyetakomām cekay ip — io'e Jesus.

¹⁷ — Aġ cuy epesop — io'e. — Eykay itakomaayū jeydaomūn. Jeydujowat ip wuyekawēn coco-

'ukayū be. Jeymupokupok ip Deus eju kawēnwēn-ap'a be jetakomaap kay. Ixeerum jeymupokupok ip — Jesus o'e. ¹⁸ — Eyju webekitkit puye jeydujowat ip ipi kukayū be, kariawayū be dak. Jeydujowat itaybit am eyetabucap xipat cexe ip iam ma, eyetabucap xipat'ūm cexe ip iam pit. Kawēn idipat epeguwēn cebe ip, Judeu'ūmayū be dak — io'e Jesus. ¹⁹ — Eyağuybabī'ūm ġu juy epesop, eyetaybit'ūm puye ajom epeyekawēn iam, apēn epeyekawēn iam tak. Eydujowatwan pima ip, Deus ġuwēn eywebe ajom epeyekawēn iap. Imēn jeymutaybin. ²⁰ Wa'ōbi juy epeyekawēn. Imēn epeyekawēn-wēn Deus biōgbuk ma kawēnwēn je'e eywebewi. -Wuyebay biōgbuk — Jesus o'e cebe ip.

²¹ — Adeayū jebadipyū kay itakoma je'e, ixeyū webekitkit puye. Iwaġo jekitpit tujowat cekay itakomaayū be yaoka am. Ikitpit tak jewaġo tujowat yaoka am. Ipotpet tak itakoma jījā je'e jebay kay. Jebay tujowat cebe ip, yaoka am — io'e. ²² — Soat ixeyū itakoma jījā je'e eykay, eyju webekitkit puye. Ipiat pibun eyetaxi bima, Deus a'ō daġ jekukum cuy eyju. Guyjom Deus jeymuyu, cexe soat em eyedop am — io'e.

²³ — Eywebe ipiat supi'ajojo bima, epeyenapōn cuy. Imēn e'e ip pima pūġ ka be, epeyenapōn cuy wara'at ka be- -aġoka be — io'e cebe ip. — Soat waġo ḥon — Jesus o'e. — Waram wajēm awap, ade aġoka daġ epeju. -Israel naxeġebitbit eipi daġ — io'e Jesus.

²⁴ — Imutaybitbin'ukat podi ġu je'e jeweju etaybitbinayū itaybit ip. Kariwa podi ġu dak je'e jekapikpiġ'ukayū kapikpiġ ip. ²⁵ Imēnpuye kapikpiġ'ukayū icokcoġ cuy jeedop ip, jekariwa buximayū ip puye. Itaybitbinayū dak icokcoġ cuy jeedop ip jemutaybitbin'ukat buximayū ip puye. Ijoceayū cekariwa a'ō ya'ōmuy ip pima, "Belzebu teku," i bima ip, cebekitkit a'ō dak ijo'i ma ya'ōmuy je'e ip. Cekariwa muymuy ip pima, cebekitkit tak imuymuy ip cekariwa muymuyap podi ma — io'e Jesus.

²⁶ — Eypararam ġu juy epesop ixeyū e'epap puxim — io'e jebekitkit pe. — Yajuyjuyat jewedobuxik ġuyjom. Iba'arēmat ibapuk je'e soat xe. ²⁷ Imēnpu-xim ajo oğuwēn eywebe, kawēnwēn wuyeweweju ma, ijop epeğuwēn soat pe ġuyjom — io'e. — Ibidadaap kay epeya'iijojo, ijop soat pe epeğuwēn ġuyjom — Jesus o'e.

²⁸ — Eypararam ġu juy epesop eyaoka ojuyayū buxixim — io'e jebekitkit pe. — Wuyjebit aoka but ip. Imēnpit wuybiōgbuk aoka ba'ore cebe ip — io'e. — Deus puxim pit cuy eypararam epesop. Wuyjebit muy'ūm put cebe, wuybiōgbuk tak. Ipiat'ajojoap pe imu'ūm put — Jesus o'e.

²⁹ — Xepxep pe pidiwe dei tei'it ma- -pūgpūg centavo ma- -wasū yopicat tei. Imēnpit pūg wasū yopicat at'an pima, Deus itaybit ixe wasū o'at iam. Deus a'ōbi acā je'at — Jesus o'e. ^{30 - 31} — Deus xe teibōg ġu wasūdei. Imēnpit aġ cekay. Imēnpxim wuykay dak aġ soat em. Deus itaybit wuyadap pebū-rūdap iam. Imēneju eyağuybabī'ūm'ūm ġu juy epe-sop. Deus soat itaybit wuyekuku iam — io'e.

³² — Eyju "Jesus ebekitkiyū oceju," i soat pe e'em pima, ôn tak "Teyūku webekitkit," i oce webay be- -kabi beat pe — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be. ³³ — Eyju bit e'em warara'acayū be, "Jesus bu-reyū ġu oceju," i bima, ôn tak "Iteyū bure ġu ôn," i oce webay be- -kabi beat pe — io'e Jesus.

³⁴ — Epeyewaġuy ġu juy: "Jesus osodot kaba'ūm wuydop am," i. Ojot puye, ipi watwat wara'at taġ-taġtaġ ma jekuku. Itakoma je'e ip jewewekay. Pajam jewaokakam je'e ip — Jesus o'e. ^{35 - 36} — Ibadipyū itakoma cīcā je'e jewewekay, pūgpūg ixeyū'in okay itabut puye — Jesus o'e. — Cebay ma okay je'e. Ipot pit okay ġu je'e. Ixi ma okay je'e. I'iyū okay ġu je'e- -ayacayū. I'it tayxi okay ġu je'e. Yuktayxi okay je'e. Imēneju wara'at taġtaġtaġ ma jeku ip — Jesus o'e cebe ip.

³⁷ — Eyebay kayap podi ma okay'ūm pima, oweju jekukuayū ġu epesop, eyxi kayap podi ma

dak, eyekpotpoyū kayap podi ma dak, eydaxityū kayap podi ma dak. ³⁸ Owebeam je'ū ibu'u'ūmat puximayū acā webekitkit ma oxe. Korosa jeje je'ū ām, korosa dujuwatwan ḍn pima, webekitkit tak cucum onomuju. Cucum ip korosa kuğ, je'ū ām. Apēn agókatkat korosa dujuwatwan cucum, korosa jeje jebamupayam je'ū ām; imēnpuxim cuy epeku soat em owebeam je'ū ibu'u'ūmat puxim.

³⁹ — Eye'ū bima, ḍn ma obuyxi eyxe buye, ibin ma soat em eyetabēg epesop Deus xe. Eywebe ma jewağuyğuy: “On ma obuyxiat,” i bima bit, soat em ipiat'ajojoap pe epesop eye'ū buje — Jesus o'e cebe ip.

⁴⁰ — Gasū epeju Israel naxeğebitbit kay. Wa'ōbi epeju — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be. — Pūğ ixeyū'in eyewebe je'e, “Epeōm,” i. Imēnpuxim ma owebe dak je'e ip — io'e Jesus. — Imēnpuxim ma oğujuiat pe dak je'e ip — io'e. ⁴¹ — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pe dak je'e, “Eōm,” i. Ixe dak iōm pin, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat puye. Iōm pin. Imēnpuye Deus cekapikaptei je'ğüm cebe, kapikaptei ūmūm pima jekawēn muwēnuwēn'ukat pe.

— Cūğ cīcāt pe dak je'e, “Eōm,” i. Ixe dak iōm pin, cūğ cīcāat puye. Iōm pin je'e. Imēnpuye Deus cekapikaptei je'ğüm cebe, kapikaptei ūmūm pima cūğ cīcāat pe. ⁴² Wara'acat webekit'isuat pe idibi ma tiūm ticukati, ixe webekit puye, Deus tak xipacat je'ğüm idibiūmat pe — io'e. — Iboap kay ğebum cuy epesop — io'e Jesus.

11 Ibocewi o'ju Jesus agókaxiriyū be. Wūy ğu osodop boyūku. Doze beayū muju bujep, agókaxiri beayū mutaybit am o'ju. Deus ekawēn muwēnuwēn oeku Jesus.

² João Batista Cristo awēğ o'yawēğcoco daomün-münap'a be. Bekitkit o'ğuju Jesus kay. Jeweju etaybitbinayū o'ğuju João. O'ğuju, ja'ō daxijo am.

³ — “Deus emumuju ajēmap wiwim oceju,” i juy epe'e cebe — io'e João. — “En ma du ixe?

Wara'at ġu xe'e ocejowiwi?" i juy epe'e cebe — io'e Joāo.

— Hm hm — io'e ip.

Joāo a'ō daxijo am o'ju ip.

Oajēm ip cekay- -Jesus kay.

— En ma du omuykuiat? Wara'at ġu xe'e ocejowiwi? — io'e ip Jesus pe.

⁴ — Epeyepit cuy Joāo kay — io'e cebe ip. — Epejojojoiap cuy epeğuwēn Joāo be, epeyeküyjojoiap tak — io'e. ⁵ — Ita'ūm topibiyū o'e itate ġasū. Tao-kērē topibiyū dak xipan ip o'e jexiğxiğ ġasū. Ierep topibiyū dak xipan o'e ġasū. Ya'ōpi'ūm topibiyū dak ya'ōpipe o'e ip. Jeküyjom ip o'e. Ce'ū topibiyū dak waram itabēğ o'e ġasū. Tadaibotbocayū dak ka-wēn idipat cocom ġasū. -Deus ipot awēğ cocom.

⁶ — Imēneju: "Ecokcoğ eğuy okay etabut am ebu'u'ūm pima. 'Ite ġu omuykuiat,' ie'em pima bit, ecokcoğ ġu eğuy," i juy epe'e Joāo be — io'e Jesus.

— Hm hm — io'e ip.

⁷ Cēmcēm ip pima, Jesus Joāo o'ğuwēn ibo ka beayū be.

— Joāo jom cuk epeku uk'a'ūmat pe — io'e Jesus. — Pām ixe Joāo? Ajo-buxim ixe o'e? Ip'ūn'ūn kay kabido ajēm puje, je'ipe'adedem. Yağuykoreren-ayū ite'ip puxim, soat em jewağuy muwarurururun puye. Joāo bit yağuykoreren ġu. Itē'ip puxim ġu. ⁸ Joāo doti teiboğ ġu. Teiboğat kukayū adeayū kukat tuk'a be opop ip- -ibubut adeayū. ⁹ Joāo bit ibubut adeat ġu. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat xeku. Warara'acat podi ma Joāo ya'ōbuyxi. -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū bodi ma.

¹⁰ — Imēn Deus ekawēntup e'em- -Joāo muwēğaptup:

Ağ cuy epesop, ie'em Deus, i. Wemu-muju oğuju ewap ajēm puje, emuxi-pan am, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup- -Joāo muwēğaptup — io'e.

¹¹ — Kuyjeayū bodi ma Joāo ya'ōbuyxi. Ka'ūma ma omuy Joāo Batista jo'i ya'ōbuxian. Deus xe bit-

kabi beat xe bit- -yopīcat Joāo bodiat ya'ōbuuyxiat wekawēn kayayū'in — Jesus o'e. ¹² — Ixe Joāo Deus awēg o'yawēgtojot ipi juacat kay- -Deus soat kukanap awēg. Iboap awēgcocom pima ip, cekay jijā ip, Deus xe nuynuy pin cīcā ip puye. Imēn āgasū dak cekay jijā ip — io'e. — Deus xe ajēm pin ip — io'e.

¹³ — Joāo ajēm awap, Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukayū dak iboap awēg cuk o'yawēgtojot- -soat ip. Imēn tak Moisés ekawēn tup e'em — io'e Jesus.

¹⁴ — Iboap awēg kay eyetabut pima, eyetabun tak Elias jajēmiap Joāo jo'i ma oajēm. ¹⁵ Epeya'ōpicūg-cūg cuy epesop — io'e Jesus cebe ip.

¹⁶ Jesus waram o'jekawēn adeayū eju.

— Oğuwēn eywebe, abu-buxim āgasuacat iap iam eyetaybit am. Bekitkit puxim ixeyū- -pasiaham ip iap pe pubutbucayū buxim. Jewāwāwām ip jebureyū- -bekitkiyū. ¹⁷ "Tēgtēg'a oceyamuyde eywebe ya'ijo am. Eydaobu'u'u eyju bit da'i'in," ie'em ip. "Wa ocesop jewexe i'ūmcocom. Eybu'u eyju bit oceweju tōtōn," i'e'em ip. Ijoyū buxim āgasuacat — io'e Jesus.

¹⁸ — Joāo Batista oajēm eykay. Ixe vinhodi o'-tikōn āgu. Ire oeku Deus eju jekawēn ām. Soat pit napa ma e'em Joāo muwēnuwēn: "Ibiōgbuk kērēat kukat teku," i.

¹⁹ — Soat wađo ön. Ojot eykay. Soat xat o'om ojeku, soat tikōnkōn tak. Soat pit napa ma e'em omuwēnuwēn: "Ika'o'on'ukat teku," i. "Teku ie-cuğap peam dinheiro bubu'ukat pure," i dak. "Teku ikērēat mujurūgrūg'ukat pure," i dak — io'e. — Wuyju Deus emumutaybitbinap tağ jekukum pima bit, warara'acayū je'e omuwēnuwēn, Joāo muwēnuwēn tak, "Deus xe cūg ma wuymutaybitbin," i — Jesus o'e.

²⁰ Jesus tak o'jekawēn iboceat pe. Ikērēan e'e-ukayū muwēnuwēn o'e Jesus. Ikērēat epere'ūmayū muwēnuwēn o'e. Ikērēat kuğ o'e ip. Imēnpit iğuyucūg-āgu ip ikērēat kay. Jesus a'ōbi iba'oreat cuk o'jebapuk ixeyū etabun. Jesus a'ōbi o'jebapuk. Imēnpit ikērēat mujurūgrūg. Imēn o'e- -Corazim ka watwat

o'e, Betsaida ka watwat tak, Cafarnaum ka watwat tak.

²¹ — Karem ma ipiat epesupi'ajo jijā, Corazim ka watwat! — Jesus o'e. — Karem ma ipiat epesupi'ajo jijā, Betsaida ka watwat — io'e. — Ka'ūma buk epejojojoiap cuk adi oğubapukpuk eyetabut pe eyka be bima — io'e. — Tiro ka be iboap mubapuk pima, Sidom ka be dak, kajuk ikērēat mujurūgrūgap o'jepere ip- -ibo ka watwat. Itabut kajuk ip Deus kay — io'e. — Ibo ka be iboap mubapuk pima, kajuk ikurususucat o'guōm ip jedotim. Daxa daypi bewiaptōm tak kajuk o'tōmōg ip jabi jeje. Imēn kajuk o'e ip, "Oceğuycūg cīcā ikērēat kuğ oceju buye" iap mu- bapuk am; "Gasū bit ikērēat ağuğē ğu" iap tak mu- bapuk am jebureyū be — io'e.

²² — Deus kūyjobit'ūmayū be ipiat supi'ajoat iap kabia bima, Tiro ka watwat pe ipiat supi'ajoat, Sidom ka watwat pe dak. Imēnpit Tiro ka be iap podi ma, Sidom ka be iap podi ma dak eywebe ipiat supi'ajoat. Iboap kay ġebum cuy epesop — io'e Jesus Corazim ka watwat pe, Betsaida ka watwat pe dak.

²³ — Cafarnaum ka watwat! — io'e. — Deus jey- muyu ğu kabi kay — io'e Jesus. — Jeymukop ipiat- pi'ajojoap kay bit. Ka'ūma buk epejojojoiap cuk adi oğubapukpuk eyetabut pe eyka be bima — io'e. — Iboap mubapuk pima Sodoma ka be, ikērēat kajuk o'jepere ip. Deus kajuk ağıoka o'sukamupik ğu — io'e Jesus.

²⁴ — Deus kūyjobit'ūmayū be ipiat supi'ajoat iap kabia bima, Sodoma ka watwat pe ipiat supi'ajoat, Tiro ka watwat pe dak. Imēnpit Sodoma ka be iap podi ma Deus ipiat supi'ajoat eywebe. Iboap kay ġe- bum cuy epesop — io'e Jesus Cafarnaum ka watwat pe.

^{25 - 26} Jesus o'e ġebuje bit.

— Bay — io'e. — En acā soat kukukat- -kabi beacat kukukat, ipi juacat kukukat tak — io'e. — Apēn ēn e'em iap mubapukpuğ ēn jewexe itaybit cīcāayū be ğu- -imutaybitbin'ūmayū be acā — io'e. — Ixeyū acā wekawēn imutaybitbin ēn. Imēn xipat

oxe. Ocokcok cīcā imēn ebikuy buye. Ocokcok cīcā xipat exe buye dak — io'e Deus pe.

²⁷ — Soat ma juk webay o'gūm owebe — io'e cebe ip. — Warara'acat ġu itaybit abu, Deus ipot iam- -cebay acā. Imēnpuxim warara'acat ġu itaybit abu ipot ebay iam- -ipot acā. Jebay mubapuk am, ipot ibikuy bima acā warara'acat itaybit je'e abu Deus iam — Jesus o'e cebe ip.

²⁸ — Okay epesot. Ikērēat oju'uk eywebewi — io'e Jesus cebe ip.

Deus a'ō kay kūyjobit ojuy ip. Imēnpit kūyjobit ġu ip.

²⁹ — Eymutaybitbin oce. Webekitkit e'em. Wa'ō-puruġ'ūmat ôn. Waġuybabibi. Yoboġat pin ġu ôn. Eywebewi ikērēat oju'uk. ³⁰ Wa'ō kayap iba'ore ġu imuġē ām. Kūyjobit am okay dak iba'ore ġu eywebe. Wara'at ikērēat kay eyebu'um epe'e, eywebewi ikērēat oju'uk puye — Jesus o'e soat pe.

12 Gebuje Jesusyū o'ju trigodip taġ. Sábado bima o'ju, Judeuyū jebodoydoyap kabia bima. Trigodadot o'tadot'uk ceweju etaybitbinayū. Trigoda o'tabu ip, jerere buye. O'ta'o'o ip. ²Ta o'om pima, Fariseuyū ixeyū o'jojojo. Jesus eju etaybitbinayū o'jojojo ip.

— Ak'i! — Fariseuyū o'e Jesus pe. — Eweju etaybitbinayū Moisés ekawēn taġ ġu jekukum ip. Jebodoydoyap kabia be kapikpiġ ip. Cūġ ma ġu e'em ip. Trigodadot uk'uġ ip. Imēnpuye ikērēat kuġ ip, wuywebe jebodoydoyap kabia be kapikpi buye — io'e cebe.

^{3 - 4} — Tā. Ikērēat kuġ ġu ip — io'e Jesus. — Kuyje Davi oōm Deus eju kawēnwēnap'a be. Ire bima, oōm Davi, cewejuayū dak. Deus emesa bewi paō'a o'ya'o'o ip- -Deus etabixe o'yamōġ ip iat'a- -paīyū be acā ya'opi ġu iat'a. Moisés ekawēn taġ ġu ijop'a o'ta'o'o ip- -Daviyū. Apēn Davi o'e'e iaptup opop Deus ekawēntup pe. Kuy epetupcoco- -iboaptup — io'e Fariseuyū be.

⁵ — Deus eju kawēnwēnap'a be paīyū kapikpiğ ip soat kabia. Jebodoydoyap kabia jekukum ip Moisés ekawēn tağ ġu yaboğat'a be. Wara'at tağ jekukum ip, kapikpiğ puye. Imēnpit ikērēat kuğ ġu ip Deus xe. Iboaptup ekawēn eyetaybit- -Deus eka-wēntup. Kuy epetupcoco- -iboaptup tak — io'e Jesus.

⁶ — Icēmān ocekawēn eywebe. Deus eju kawēnwēnap'a Israel naxeğebitbit o'yamuy - -yaboğat'a. O'yamuy ip, wuyju yamubuyxin am. Imēnpuye Deus eju kawēnwēnap'a kukukayū ya'ōbacaayū. Imēnpit ya'ōbaca jījāat omuy ijoce ġasū — io'e Jesus cebe ip.

Jewebe ma o'e Jesus, "ya'ōbaca jījāat" i'e'em pima.

⁷ Warara'acayū kay eyetabotaidabot-bocap kay ôn, i Deus juk o'e — io'e Jesus cebe ip. Owebeam carneiro mu-pikap kay ġu bit ôn- -eyetabotai-dabotbocap kay acā, i — io'e Jesus.

Ijoptup ekawēn eyetaybit pima, "Ikērēat kuğ ip," i kajuk epe'e ġu ikērēat kuğ'ūmayū muwēnuwēn pima — io'e Jesus Fariseuyū be. ⁸ — Soat waño ôn. "E-peyekapik cuy," i ôn e'em pima jebodoydoyap kabia be dak, cedağ kuka o'e eyekapikap Deus xe — Jesus o'e.

⁹ O'ju Jesus ibocewi.

Oajēm Deus eju kawēnwēnap'a kay- -Judeuyū e'aweroroap'a kay. Oōm.

¹⁰ Gebuje aġokatkat o'tobuxik iğo'a be. Pūğbū-nū'a o'subūnū'anuy ibūnū'akērē.

Pūğpūğ o'je'aweroiayu'in Jesus muymuy ojuy ip.

— Jesus Moisés ekawēn tağ ġu jekukum — i'e ojuy ip warara'acayū be. Imēnpuye:

— Jebodoydoyap kabia bima, xipat tu exe ibūnū'a kērēat mu'ada am? Imēn tu Moisés ekawēn tağ ma? — io'e ip Jesus pe.

^{11 - 12} — Xipat Moisés ekawēn tağ warara'acayū ikukpin wuyxe bima — Jesus o'e Fariseuyū be. —

Jebodoydoyap kabia bima eyōhō o'at pima ipikūy-kūy be i'uk'uğ ip ipikūykūy bewi -ixe ovelha — io'e. — Abu jeōhōyū uğ ġu? Ka'ūma ma. Ovelha ikukpin ip, jeōhōyū buye. Imēnpuye i'uğ ip. Imēn tak wuyju ovelha bodi ma wuykukpin Deus xe. Imēnpuye xipat Moisés ekawēn tağ wuywebe xipacat muğē ām jebodoydoyap kabia be — io'e Jesus.

¹³ — Paya'i ece ebu — io'e ibūnū'akērēat pe. O'jewebumupaya. O'je'ada ibūnū'akērē topibit. Wara'atpūnū'a jo'i o'e. Ibūnū'adip o'e.

¹⁴ Fariseuyū bit o'jēm yabewi. O'jewede ip Jesus xewi. O'jewawē ip Jesus aoka am, kapikpiğ Sábado kabia be buye. ¹⁵ Imēnpuye Jesus o'ju ibocewi. Fari-seuyū ekawēn itaybit puye, o'ju. Adeayū o'ju Jesus tomuju. Iwātaxipiapiayū o'ğu'ada'ada-soat ip.

¹⁶ — Wawēğ epeyawēğmuwēn ġu juy. Pūğ em tak ka'ūma — io'e cebe ip.

¹⁷ Ibo o'jebapuk apēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat o'e iap tağ- -apēn Isaias kuyje o'e iap tağ.

¹⁸ Deus o'e: Ija otaēiat- -obuywat-wat'ukat- -ön cekay jījāiat- -omu-cokcokcok'ukat. Obiōğbuk ojomōğ cebe. Ajo cūğ ma oxeiap ġuwēn soat pe- -Judeu'ūmayū be. ¹⁹ Ya'ōxikxiğ ġu je'ku. Jewāwām ġu je'ku. Soat ka dağ tak kawēnwēn ġu je'ku. ²⁰ Ikērēan e'e jījāayū daxijo xeku ikērē-at pewi. Okay itabut cīcā'ūmayū ġutabut cīcā okay. Imēn ma je'kuku soat pewi ikērēat uk'uğ- -Deus kay-ayū bewi. ²¹ Soat ipi juacat Deus emunaē kay je'e, i.

Imēn Isaias o'ğuwēn kuyjeayū be.

²² Gebuje iboceayū ağokatkat o'tujowat. Ita'-ūmat osunuy ixe ağokatkat. Cekawēn pa'oreat tak o'e ixe, ibiōğbuk kērēat imuyde'üm'üm puye. O'tujowat ip. O'je'ada Jesus a'obi. Ijojom o'e, o'je'ada buye. Xipan kawēnwēn o'e- -ibiōğbuk kērēat kuğ tūi-

bit o'e, o'je'ada buye. ²³ Iboceayū yağuybabī'üm o'e ip- -soat ip.

— Davi naxeğebit paxi sute? — io'e ip.
Jesus muwēnuwēn o'e ip.

²⁴ Fariseuyū bit Jesus awēğ o'yawēğcoco.

— Ixe Jesus ibiōğbuk kērēayū o'ğujēm ağokatkayū bewi Belzebu a'ōbi- -ibiōğbuk kērēayū kukukat a'ōbi- -Satanás a'ōbi ma — i napa ma o'e ip.

²⁵ Jesus itaybit osunuy apēn ixeyū jewağuyğuy iam.

— Pūğ eipi watwat jeweweju ma jewaoka buje, jewemu'üm ip. Pūğ ka kukukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'üma ma. Pūğ tiwat kukukat pe jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'üma ma — io'e Fariseuyū be. ²⁶ — Imēnpuxim Satanás pe jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'üma ma. Imēn Satanás a'ōbacaap mu'üm kuka o'e. Imēneju Satanás ja'ōbacaap ümüm ğu owebe ibiōğbuk kērēayū mujēm ām- -jebekitkit mujēm am — io'e Jesus. ²⁷ — Belzebu a'ōbi ôn ibiōğbuk kērēat mujēmjēm pima, abu a'ōbi dak eyebekitkiyū imujēmjēm ip? Jewemuğuykukukum eceju iap mubapukpuğ cīcā eyebekitkiyū.

²⁸ — Deus biōğbuk a'ōbi ibiōğbuk kērēayū oğujēm. Belzebu a'ōbi ğu oğujēm. Ibiōğbuk kērēayū o'-jēm ip puye, kuy eyetaybit Deus soat kukukan je'e iap mubapukpuğ ôn eywebe iam — io'e cebe ip.

²⁹ — Wuyōm pa'ore wuykay isapka'oreat tuk'a be ibubut pu am. Imukiriğ acā koam — io'e. — Imukirik puje bit, wuyōm put soat pu am- -uk'a beap pu am — io'e Jesus.

Imēn Jesus o'e, jebacaap Satanás bacaap podi ma buye. Ibodi ma buye, Jesus pe ibiōğbuk kērēayū mujēm put ikukayū xewi.

³⁰ — Imēn tak okay'üm̄at itakoma okay — io'e Jesus. — Webekitkit mu'awerom obuywatwat'üm̄at imuypōğpōğpōğ- -webekitkit muypōğpōğpōğ — io'e.

³¹ — Imēnpuye oğuwēn eywebe. Ipi juacayū be Deus muymuy buje, iboap imuymuyap kay soat em Deus ġebum ğu je'e. Deus iboap ju'uk cebewi ip. Ixeyū be Deus biōğbuk muymuy buje bit, iboap imu-

muyap kay soat em Deus ġebum je'e. Cebewi ip iboap i'uk pa'ore Deus pe; apēn eyju napa ma e'em, "Ijop e'ead Satanás a'ōbi o'jebapuk," i. Imēn tak kuy eyetaybit Deus a'ōbi ijop e'ead o'jebapuk iam — Jesus o'e.

³² — Soat waǵo ôn — io'e Jesus. — Omuymuy puje ip, Deus jeǵebu ǵu iboap kay soat em. Iboap ju'uk cebewi ip. Deus biōgbuk muymuy ip pima bit, Deus jeǵebu iboap kay soat em- -gasū, waram tak ġebum je'e. Iboap kuǵ jeedop ip soat em- -ikērēat kuǵ- -Deus biōgbuk muymuyap kuǵ — io'e Jesus.

³³ — Wuyetaybit yopkērēat'im. Yopkērēat'ip puye, ya'a e'em yakērēat'a. Wuyetaybit yoptipat'im tak. Yoptipat'ip puye, ya'a e'em yadipat'a. Yoptipat'ip, ya'a dak soat em jeenuy yaku. Yopkērēat'ip pit, ya'a dak soat em jeenuy yakērēat'a. ³⁴ Imēn puybu tuypiatpu buximayū eyju, ikērēat kuǵ cīcā buye. Iba'ore dak eywebe idipat ekawēn muwēn ām. Apēn wuyju jewaǵuyguy, imēn wuyju e'em. Imēn tak iba'ore ġasūacat pe idipat ekawēn muwēn ām, yaǵuykērē buye. ³⁵ Apēn xipacat idipap uk'uǵ imuxipanpanap'a bewi, imēn tak wuyaǵuydip pima, wuyekawēn tak idip ma e'em, wuye'eap tak. Wuyaǵuy nomuju ma wuyju jekawēnwēn. Xipat'ūmat idip'ūmap uk'uǵ imuxipanpanap'a bewi. Imēn tak wuyaǵuydip'ūm pima, wuyekawēnkērē e'em, wuye'eap tak — io'e Jesus cebe ip.

³⁶ . ³⁷ — Oǵuwēn eywebe. Wuyekawēntip pima, "Idip ma eyju oxe," i je'e Deus wuywebe kūyjobit'ūmayū be ipiat supi'ajoap kabia. Wuyekawēnkērē bima bit, "Ikērēat kuǵ eyju oxe," i je'e Deus wuywebe.

— Deus ipiatpi'ajoan kūyjobit'ūmayū be iap kabia bima te'e ma juk adi acekawēn iap aǵuwēn Deus pe — io'e Jesus.

³⁸ — Ocekukukat! — Fariseuyū o'e cebe. — Ka'úma buk ocejojojoiap eǵubapuk cuy ocewebeam — io'e ip.

Imēn tak Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū o'e Jesus pe.

³⁹ — Ka'ūma — io'e. — Ikērēat kuğ eyju. Deus kay eyetabut ġu. Ka'ūma buk eyejojojoiap co pin eyju. Imēnpit oğubapuk ġu eywebeam. Jonas awēğ acā ka'ūma buk eyejojojoiap tieğ e'em eywebeam. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat awēğ — Jesus o'e.

⁴⁰ — Soat wağō ôn — io'e Jesus. — Ixe Jonas osunuy ebapūğ kabia axima yoboğat uk pe. Ebapūğ ixima osunuy dak. Apēn Jonas osunuy axima yoboğat uk pe, imēnpuxim ma oğuy ebapūğ kabia ipi be, ebapūğ ixima dak — io'e Jesus. — Deus a'ōbi ixe Jonas o'jēm axima yoboğat uk pewi. Cejēmap Nínive ka watwat pe ka'ūma buk o'jojojoiap osunuy. Ôn tak imēnpuxim Deus a'ōbi waram ocetait we'ūap tomukadi — io'e Jesus.

⁴¹ — Kuyje Nínive ka watwat iğuycūğ o'e ip ikērēat kuğ puye ip — Jesus o'e. — Ikērēat mujurūğ-rūğap o'jepere ip. -ikērēat e'e'ukayū. O'jepere ip, Jonas Deus ekawēn o'tojot puye. Deus ipiatpi'ajoan kūyjobit'ūmayū be iap kabia Nínive ka watwat je'bapuk soat etabut pe. Ikeyū je'e ǵasūacat pe: "Eyju ikērēat kuğ Deus xe," i, eyju wekawēn kay'üm puye. Jonas kay o'e ip Deus ekawēn muwēnuwēn pima Jonas. Ôn pit Jonas etaybicap podi ma wetaybit cīcā Deus ekawēn muwēn ām. Imēnpit eyju wekawēn kay ġu — Jesus o'e.

⁴² — Kuyje kaxi etajoreğat ka kukat oajēm wūyat ka bewi. Ayacat oajēm Salomāo ekawēn co am- -itaybit cīcāat ekawēn co am.

— Deus ipiat'ajoan kūyjobit'ūmayū be iap kabia ixe ayacat je'bapuk soat etabi xe. "Ikērēat kuğ eyju Deus xe," i je'e ǵasūacat pe, eyju wekawēn kay'üm puye. Salomāo kay o'e ixe, itaybit cīcāap muwēnuwēn pima Salomāo. Ôn pit Salomāo etaybicap podi ma wetaybit cīcā. Imēnpit eyju wetaybicap kay ġu — Jesus o'e.

⁴³ — Aǵokatkat pewi ibiōgbuk kērēat cēm puje, ixe ibiōgbuk jekukum idibi'ūmat tağ, jebodoyap kudadam. Jebodoyap pit tobuxik'üm pima, kuka o'e je-

webe ma: ⁴⁴ "Jepin ma òn kuy bima onuyap kay," i — Jesus o'e. — Jepitpin.

— Yajēm puje, ixe agókatkat tobuxikxiğ. Ka'ümğu ibiôgbuk kérēat opop ixe agókatkat pe ġasū. Ixe agókatkat uk'a buxim- -yabuk'a buxim- -yabi'ög'ögat'a buxim- -yaxipanat'a buxim. ⁴⁵ Imēnpuye ixe ibiôgbuk kérēat cēmcēm ma'ğuto. 7 beayū dobuxikxiğ- -ibiôgbuk kérēayū dobuxikxiğ- -ibodi ma xipat'ümayū dobuxikxiğ. Ikeyū dak òmōm ixe agókatkat pe- -7 beayū. Ómōm koapat ibiôgbuk kérēat eju. Kuy bima ixe agókatkat tadaybot osunuy. Časū bit ibodi ma tadaybot o'e. Imēnpuxim ma dak ġasūayū jeedop. Ikérēat ġubapukpuk cīcā ip — io'e Jesus.

⁴⁶ Ixi oajēm Jesus kay- -ikitpitpit tak. Warara'acat pe kawēnwēn pima oajēm ip. Akiju osodop ip.

— Ocekawēn pin Jesus eju — io'e ip iboceayū be.

⁴⁷ — Exi oajēm, ekitpityū dak — io'e- -puğ agókatkat o'e Jesus pe. — Akiju opop ip. Cekawēn pin ip eweju — io'e Jesus pe.

⁴⁸ — Icēmān iğō oxiat. Boyūku okitpitpicat — io'e Jesus.

⁴⁹ Pacuğ'i o'e jebekitkit kay.

— Webekitkit pit oxi jo'i oxe, okitpitpit co'i dak — io'e. ⁵⁰ — Kabi beat a'ō kay buye, okitpitpit co'i oxe, wuyixit co'i dak ip, oxi jo'i dak ip- - Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū — io'e Jesus.

13 Ixe kabiam ma Jesus o'jēm uk'a bewi. Iodi kay oajēm. Oabik iodi wābu be. ² Adejijā o'je'awero Jesus xe. Imēnpuye kobe be oōm ixe. Oabik kobe be. Adeayū bit kapurûğ pe ma osodop ip kacūğcüğ'i.

³ Gebuje o'jekawēn adeayū be. Wuymutaybitbin- ap ekawēn muwēnuwēn o'e adeayū be. Adeap muwēnuwēn o'e. Koap imēn o'e:

— Agókatkat o'ju — Jesus o'e. — Jekadai damuduudu am o'ju. ⁴ Tamududum pima, xepxepeta

o'ta'at. E bitako dağ o'ta'at — io'e Jesus. — Ixeda wasūyū o'ta'o'o, ajēmjēm pima ip — io'e Jesus.

⁵ — Wara'ata karatūg'a parak tağ o'ta'at. Ade ġu ka'wi o'e iboce. Ierūn ma o'e ka'wi. Imēnpuye dao ma kadai o'tanokap — io'e Jesus. ⁶ — Imēn tak kaxiepiat e ajēm puje, kaxie o'ġuy'ū ibo kadai — io'e. — Ikaraw o'e. Oe'ū tābuju ba'ore buye — io'e Jesus.

⁷ — Wara'ata widaōhōda picūg pe o'ta'at. Widaōhō yaypan pima, iğō kadai o'tipmu'ūm.

⁸ — Wara'ata ma katō be o'ta'at. Iğoda o'ta'a-
cōg. Katō be o'ta'acōg — io'e Jesus. — Ta'ade o'e. Pūgpūg kadai be ta'adesu o'e- -30 be o'e ta- -katō
peata. Wara'at kadai be ta'ade o'e- -60 be o'e ta.
Wara'at kadai be ta'ade jījā o'e- -100 be o'e ta —
io'e. ⁹ — Wekawēn eyetaybit pin pima, eya'ōpicūgcūg
cuy wa'ō kay — io'e.

¹⁰ Gebuje doze beayū oajēm Jesus kay.

— Apēnpuye ocemutaybitbinap ekawēn acā ece-
kawēn ijoceayū eju? — io'e ip.

¹¹ — Itaybit ġu ip puye Deus soat kukan je'e
iam. Iba'arēm ijoceayū be. Eyju bit eymutaybitbin
ōn, eyetaybit am kabi beat soat kukan je'e iam —
io'e Jesus. ¹² — Xipan'ūm ya'ijo buje, yopit ma
juy eyetaybin. Xipan ya'ijo buje bit, yoboğ cuy
eyetaybin- -ade jījā. ¹³ Imēnpit ijoceayū mutaybitbin-
ap ekawēn muwēnuwēn ūn cebe ip. Jeakağ ip. Inaka
ijojom ġu ip. Wekawēn pa'arēm cexe ip, wekawēn co-
com ma'ġu ip — io'e Jesus doze beayū be.

¹⁴ — Isaías cuk o'jekawēn apēn ġasū o'jebapuk
ġasūacat pe iam. Gasūacat muwēnuwēn o'e kuyje.

Ya'ijojom je'e ip iboceayū. Imēnpit
itaybit ġu ip je'e. Ijojom je'e ip.
Imēnpit itaybit ġu je'e ip ajom sute
e'em iam. ¹⁵ Jaġuymu'ūm ojuy ip:
Ja'ōpi o'jewa'ōpinomudip ya'ijoap
pxim. Jeta o'sutanomudip ijoap pu-
xim. Imēn'ūm pima bit kadi ijojom
ip, ya'ijojom tak. Imēn'ūm pima bit
kadi ip itaybit o'e. Okay itabut

kuka o'e ip. On kuka adi ip oğu'a-da, ikērēat uk'uğ cewebewi, io'e Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus.

— Gasūacat muwēnuwēn pit o'e — Jesus o'e.

Imēn Jesus o'e itaybit ġasūacat itaybit pin pima, ip kajuk iğuycūğ ikērēat kuğ puye iam- -ikērēat kajuk o'jepere ip, kajuk Deus ikērēat o'ju'uk ixeyū bewi buye iam.

¹⁶ — Eyju bit eycokcok epesop. Eyju ijojo pin. Ya'ijo pin tak. Eyeta itaisuata jo'i — Jesus o'e doze beayū be. — Wekawēn kayap eyeta itaisuatate iap puxim. Eya'ōpipe iap puxim tak. Imēnpuye soat wekawēn epeya'ijojo. Imēnpuye eyetaybit soat wekawēn. Soat epejojojo, apēn cuk ocece iap.

¹⁷ — Kuyje ajo eyju ijojom iap co pin cīcā osodop ip ade Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū, Deus xe cūğ cīcāayū dak. Imēnpit o'jojojo ġu ip. Ajo eyju kūyjojom iap co pin cīcā ip osodop. Imēnpit o'jekūyjo ġu ip. Gebu'i juy epe'e iboap kay — Jesus o'e.

¹⁸ — Epeya'ijojo juy kadaida mududumap ekawēn kay, eyetaybit am apēğape ibo wekawēn iam — io'e doze beayū be. ¹⁹ — Deus ekawēn a'ijojoayū iğoda buxim- -e be ta'at'anata buxim. Deus soat kukan ekawēn ya'ijojo ip. Imēnpit itaybit ġu ip apēğape Deus ekawēn iam. Satanás oajēm cekay ip- -Deus ekawēn a'ijojoayū kay. Yağuyba'üm'üm ip cekawēn kay- -Deus ekawēn kay, Satanás oajēm ip cekay buye — io'e Jesus cebe ip.

²⁰ — Warara'acayū Deus ekawēn o'ya'ijojo ip. Ikeyū iboapta buxim ip- -karatūğ'a parak tağata buxim ip. Dao ma Deus ekawēn cocom o'e ip. Koap icokcok cīcā e'em ip- -ijojoayū. ²¹ Imēnpit kadaid tabue'umat puxim ip. Deus ekawēn badi ġu öm- öm cebe ip. Ibureyū itakoma cekay ip. Ipiat supi'a-joat cebe ip. Imēneju ibu'u ip jetabut am Deus kay.

²² — Warara'acayū o'ya'ijojoayū widaöhō parak tağata buxim. Ikeyū Deus ekawēn o'ya'ijojo ip. Imēnpit soat em ġebum ip jemukaypinput kay. Tuybe ocokcok cīcā oce dinheiro kuğ pima iān

e'em ip. Deus ekawēn kay ip yopīt ma itabut. Deus ekawēn muwēnuwēn ġu ip warara'acayū be-jebureyū be — io'e.

²³ — Warara'acayū o'ya'ijojoayū iğoda buxim-katō beata buxim. Ixeyū Deus ekawēn kay jījā ip. Apēgape Deus ekawēn iam ip itaybit. Deus ekawēn tağ jekukum ip. Ixeyū duk'a xeayū dak Deus ekawēn tağ jekukum, Deus ekawēn a'ijojom pima. Ade Deus ekawēn kay itabut jeedop ip. Ade ip e'em soat ka dağ- -Deus kay itabucayū. Kadai'ip puxim ixeyū-ya'a'eat'ip puxim. 30 be o'e takuğ'iat'ip puxim ip, 60 be o'e takuğ'iat'ip puxim tak, 100 be o'e takuğ'iat'ip puxim tak — io'e Jesus jeweju etaybitbin-ayū be.

²⁴ Deus soat kukanap muwēnuwēn o'e Jesus. Imēnpuye wara'acat tak imuwēnuwēn o'e iboceayū be- -wuymutaybitbinap- -imēnpuximap ekawēn.

— Deus soat kukanap muwēnuwēn pimap, kat pe wuyju tiotatam pimap puxim — io'e Jesus. — Wuyju tiotatam pimap tiotataat jekat pe xipacata o'taida.

²⁵ — Ixet. Ixima dağ oajēm ip- -itakomaayū. Ixi-dipta o'tadum ip trigoda paraktağ- -trigoda jo'iata. O'tadum ip. O'jenapōn itakomaayū — Jesus o'e.

²⁶ — Gebuje ixidip o'jedipuk kadai paraktağ, yaypapan pima. ²⁷ Imēnpuye ibuywatwat'ukayū o'je-kawēn ip jekariwa be.

— “Kariwa,” io'e ip. “Xipacata du etadum ekat pe?” io'e ip.

— “Hm hm,” io'e.

— “Abu ixidipta o'tadum kadai paraktağ?” io'e ip.

²⁸ — “Okay itakomaayū o'tamudu,” io'e.

— “Ixidip tu acetip'uk tu?” io'e ip.

²⁹ — “Iba'ore,” io'e cebe ip. “Trigodip kuka epe-tip'uk, ixidip uk'uğ pima. Imēnpuye trigodip'ukap puxixim tip uğ ġu eyju,” io'e.

³⁰ — “Imēneju ixidip tiptop cuy trigodip'ukap puxim. Yaypan pima, tip pupu'ukayū be ocekawēn: ‘Koap ixidip puk epetip'uk tipmūnmūn ām, daxa be

tip mupik am. Trigodip pit epetipu, ta'uk am tip pewi, oduk'a be tamōg ām,' i oce'e tip pupu'ukayū be. Soat tarun pimap, tip pupum ip," i — io'e Jesus.

Imēn Jesus iboceayū mutaybitbin o'e.

³¹ Jesus waram o'jekawēn iboceayū be. Wuymutaybitbinap o'guwēn- -imēnpuximap ekawēn. Deus soat kukanap muwēnuwēn o'e.

— Deus soat kukanap mostardada buxim — io'e Jesus. ³² — Iboda wuykat pe atadaida. Ta'icata mostardada, taidadam pima. Warara'ata bodi ma ta'it ma. Imēnpuxim Deus soat kukanap koap ma pūgpūg ma ikukan. Ade ġu cekay itabucayū. Mostardada bit aypapan cīcā, taida buje. Wara'at kadai bodi ma aypapan e'em. Wasū ajēmjēm jedopi mōg ām tāku jeje, yaypan pima. Imēnpuxim Deus soat kukanap ġuyjom pit ade jījā ikukan. Ade cekay itabucayū — io'e Jesus.

³³ Jesus waram o'jekawēn- -wuymutaybitbinap- -imēnpuximap ekawēn. Imēn o'jekawēn.

— Deus soat kukanap pāo'a muyuhuhuaptōm puxim — io'e Jesus iboceayū be. — Trigonōm kuğ osunuy ayacat- -ebapūg copo. Ixe ayacat pāo'a muyuhuhuaptōm o'tōmpu. O'tōmōg trigonōm pe. O'-tōmupinā. Soat tağ o'jenōmupōgpōğ- -trigonōm tağ. Imēnpuxim soat ka watwat Deus soat kukukan je'e iap awēğ coco- -kabi beat soat kukan je'e iap awēğ — io'e Jesus.

³⁴ Imēn o'jekawēn Jesus iboceayū be. Wuymutaybitbinap ekawēn acā o'jekawēn cebe ip. Soat em o'jekawēn Jesus imēn ma.

³⁵ Imēn o'jebapuk apēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat o'e'e iap. O'jekawēn ixe:

Wuymutaybitbinap ekawēn acā cewe-
ju ip oğuwēnwēn. Ya'oba'arēm ipi
ebapuk ebi kaap ekawēn oğuwēnwēn,
i.

Imēn cuk o'e Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat.

³⁶ Gebuje Jesus o'ju uk'a be. Adeayū xewi o'ju. Imutaybitbin'ibiyū oajēm ip Jesus kay.

— Iba'arēm ocewebe. Ocewebe juy eğuwēn apēğape-ixidip muwēnuwēn iape — io'e ip Jesus pe.

³⁷ — Kā — io'e. — Ağokatkat co'iat ôn. Xipacata o'taidaiat co'i ôn. Soat wa gó ôn. ³⁸ Ikat soat ipi beayū co'i. Xipacata Deus kay itabucayū jo'iat. Ixidip Satanás kay itabucayū jo'iat-ibiög'buk kērēayū kukukat kay itabucayū jo'i. ³⁹ Itakomat ibiög'buk kērēat kukukat co'i. Tabubuap co'i ipi juacayū'ümap. Tip pupu'ukayū Deus ekawēn tojot-jot'ukayū jo'iyayū — io'e Jesus.

⁴⁰ — Imēn e'em ipi'ümat kabia, ipi juacat'-ümap. Apēn wuyju ixidip pupum pima, tip mupik am; imēnpuxim je'e ipi juacat'-ümap. ⁴¹ Soat wa gó ôn. Wa'ōdojotjot'ukayū oceğudot, soat xipat'ümayū uk am xipacap pewi, wara'acat pe xipat'ümat muğēğe'ukayū dak.

⁴² — Gebuje jomög ip daxaboğ pe, ipiat'ajojoap pe. Iboce ip jeedop jetötön. Tüy yeiyei je'e ip ipi bun.

⁴³ — Soat Deus a'ō kay kūyjobit pin pima, Deus ebekitkit jeedop ip isop Deus xe. Kaxi buxim ip isop jeedop, Deus soat kukan pima. Eya'opicüg-cüg cuy epesop wa'ō kay — io'e Jesus.

⁴⁴ Jesus iboceayū mutaybitbin o'e. Deus soat kukanap kabia muwēnwēn o'e.

— Deus soat kukanap kabia teiboğat puxim-xipacap puxim — io'e Jesus. — Ikat pe iba'arēmat puxim — io'e. — Ağokatkat ibo xipacap o'tobuxik wara'at kat pe. Cekay jījā o'e. Imēnpit waram o'ğunēm. Icokcok cīcā o'e. Soat ikuğat o'ğüm wara'acat pe dinheiro bu am ma.

— Waram o'jepit. Ibo kat o'jat kat iwat xewi. Imēnpuxim wuywebe ġasū dak ajo wuyju ikuğiat iūm put, Deus xe wuynuy am. Soat iūm put wuywebe, wuynuy pin cīcā cexe buye — io'e Jesus.

⁴⁵ — Deus soat kukanap kabia wara'acat puxim tak-ağokatkat jekukuap puxim — io'e Jesus. —

Pérola'a kudadamat ixe. Teiboğat'a kudadam o'e.

⁴⁶ — Ixe agókatkat pérola'a o'yadobuxik--yaboğat'a. Ade dinheiro o'ğüm yadeim--pérola'a deim. Soat ikuğat o'ğüm wara'acat pe, dinheiro bu am ma — io'e Jesus.

— Ibocewi oajém pérola'a kukukat pe. Ya-boğat'a o'yabu yakukat xewi. Imēnpxim wuyju dak. Wuybikuyap pupum Deus xewi. Wuywebe ajo wuyju ikuğiat iūm put Deus pe, cexe wuynuy am, Deus soat kukan pima wuynuy pin cexe buye — io'e Jesus.

⁴⁷ — Deus soat kukanap axima bubuap puxim tak — io'e Jesus. — Agókatkayū ixe axima bubuap o'joxik iodi be. Ade o'jat ip ibubuap pe- -axima — io'e Jesus. ⁴⁸ — Ibubuap topapūn pima, ixe agókatkayū tojojon ka'oririt kay, axima naē ām. Kaxik-xik'i o'e ip ibubuap akokoreren. Taēhēm o'e ip ibubuap pewi. Xipacat ico be ip mōğmōğ. Xipat'ūmat ixikxiğ ip — Jesus o'e.

⁴⁹ - ⁵⁰ — Imēn je'e ipi'ūmat kabia — io'e. — Deus ekawēn tojotjot'ukayū jajém ijodi wuyjuyū naēm- -xipat'ūmayū naēm xipacayū xewi. Jajém ip xipat'ūmayū xik am daxaboḡ pe, ipiat'ajojoap pe. Ibocewi jeedop ip tōtōn xipat'ūmayū. Tūy yeiyei ip je'e ipi bun — io'e.

⁵¹ — Ijop ekawēn eyetaybit tu- -soat? — io'e jeweju etaybitbinayū be.

— Hm hm — io'e ip. — Kuy ocetaybit.

— Xipat — io'e Jesus.

⁵² — Deus soat kukan pima, Moisés ekawēn imutaybitbinayū webekitkin je'e- -soat ip. Bekicat ebay buxim ip. Ibubut muxipanpanap'a bewi iisuat uk'uğ, kuyat uk'uğ tak xeku. Imēnpxim ixeyū dak itaybit cīcā Moisés ekawēn. Ijop ekawēn kuyat uk'uğap puxim. Wekawēn pit iisuat uk'uğap puxim — io'e Jesus cebe ip.

⁵³ Imutaybitbinap epere buje, Jesus o'ju jeka kay- -Nazaré ka kay. ⁵⁴ Oajém. Iboceayū mutaybit-

bin o'e Deus eju kawēnwēnap'a be. O'yağuybab'i'üm iboceayū.

— Apēn sute soan itaybit imēn? — io'e ip. — Apēn xe'e sute o'ğubapuk wuywebe i'e ba'oreap? — io'e ip jewewebe.

⁵⁵ — José ipot ġu du sute? — io'e ip jewewebe.

— Karepiğā ipot ġu du sute? — iboceayū o'e. Tüybe Jesus José ipot iān o'e ip.

— Maria i ixi butet ġu du? — io'e ip. — Ikitpityū butet Tiago i, José i, Simão i, Judás i. Soat ip ikitpityū ġu du? — io'e ip jewewebe. ⁵⁶ — Iixītyū dak ijoce ma ġu du wuyweju- -soat iixītyū? — io'e ip. — Apēn cuk sute itaybit cīcā ġasū? — io'e ip.

⁵⁷ Itakoma ip o'e cekay.

— Wuyju bit kūyjobin ġu juy ajop ixe a'ō kay, ixe wuyjo'iat puye — i napa ma o'e ip.

— Soat ka dağacat ibuxim ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuğ. Jaypanap ka beayū bit ibuxim ġu ikuğ- -ipi beayū bit, uk'a beayū bit tak — io'e Jesus.

⁵⁸ Ade ġu o'ğubapuk Jesus- -Deus a'ōbacaap. Iba'ore o'e, ipi beayū itabut'üm cekay buye.

14 Herodes Jesus awēğ o'yawēğcoco. Ipi kukuk- at osunuy ixe Herodes iğebujeat- -Galiléia eipi kukukat.

² — Ixe ağokatkat João Batista i ibutet — Herodes o'e, tüybe iboap icēmān iān o'e buye. Imēn kawēnwēn o'e jebuywatwat'ukayū be. Jesus muwēnuwēn o'e.

— Waram ġuto o'jetait João je'üap tomukadi — i cedağ ġu o'e. — Imēnpuye Deus a'ōbaca am wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ teku — Herodes o'e.

³ Kuy bima Herodes jebekitkit o'ğuju João kay. João uk puje, o'ğukirikirik. O'ğukirikirik imōğ ām daomūnmūnap'a be. Ayacat cekayap puye, o'jomōğ- -Herodias cekayap puye. Herodes kitpit tayxi osunuy

ixe ayacat- -Filipe tayxi. Imēn daomūnmūnap'a be Herodes João o'̄guōmat, João ekawēn puye.

⁴ — Cūḡ āgu ewebe ixe ayacat kuk am. Deus xe cedağ̄ āgu ekitpit tayxi eju jewebumūn ām- -ixe Herodias eju jewebumūn ām — i juk o'e João ipi kukukat pe- -Herodes pe.

⁵ Imēnpuye Herodes João aoka ojuy. Imēnpit Judeuyū xe João Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Imēnpuye Herodes iparara o'e Judeuyū buxitim.

⁶ Peta bima bit Herodias it o'jebapuk da'i'in Herodesyū etabut pe. O'jebapuk Herodes kapap epeta buye. Cekay jijā o'e Herodes- -ayacat yaypan'isuat kay.

⁷ — Da'i'iap kay jijā òn — io'e yaypan'isuat pe. — Emukaypinput eğuwēn owebe — io'e. — Deus etabun òn e'em ewebe emukaypinput oğüm ewebe — Herodes o'e. — Deus cuy ipiat supi'ajoat owebe, wa'ō dağ̄ āgu iūm pima — io'e.

⁸ — Ijoce ma João Batista a prato be eyaūm owebe — io'e.

Imēn yaypan'isuat o'e.

— Imēn ece, o'it — i juk o'e cebe ixi.

Imēnpuye yaypan'isuat o'e imēn ma. ⁹ Yaūm pin āgu o'e Herodes. Ibu'u o'e. Iğuyucūḡ o'e, yaypan'isuat imēn o'e buye. O'yaūm an pit cebe, jekawēn puye, itakoyiayū buye dak- -jewejuayū buye. Jekawēn tağ̄ o'yaūm.

¹⁰ — Daomūnmūnap'a kay eju — io'e sorara be.

— João a eya'uk — io'e cebe.

¹¹ — Hm hm — sorara o'e.

O'ju. O'ya'uk. O'yadojot prato be. O'yaūm ayacat'isuat pe. Imēn Herodes juk itaybit João oe'ū iam.

O'yadujowat jexi kay ixe.

Imēneju Herodes tūybe João'ūm waram o'jetait iān o'e, Jesus awēğ̄ yawēğcocom pima.

¹² João eju oekuku'iayū oajēm João'ūm kay. Ijetabit o'tujowat witabikūy be, ikot am.

Jebabim ikot puje, o'ju ip. Oajēm Jesus kay. João'ūm awēğ̄ muwēnuwēn o'e ip.

¹³ Tobuxik puje, o'jēm Jesus adeayū xewi. O'ju kobe dağ aḡoka'ūmat kay. Oajēm. Adeayū dak o'ju ip. E dağ pit o'ju ip, Jesus cucumap awēğ cuk o'ya-wēğcoco ip puye. Oajēm ip aḡoka'ūmat pe, Jesus ajēm awap.

¹⁴ Kobe bewi cēm puje, Jesus ade jījā o'jojojo. Itabotaidabotbot o'e cekay ip.

Gebuje iwātaxipipiayū o'ḡu'ada Jesus.

¹⁵ Jesus eju etaybitbin'ukayū o'jekawēn cebe.

— Katpuje ma oexe buye, jexat pupu am ip eḡuju aḡoka kay — io'e ip. — Ijoceayū eḡuju juy. Ka'ūmḡu ixat ijoce, aḡoka'ūmat puye — io'e ip. — Iteyū juy eḡuju jexat pupu am dinheiro deim — io'e ip Jesus pe.

¹⁶ — Ka'ūma — Jesus o'e. — Je'ju ḡu juy ixeyū, jexat pum. Eyju ma ixan epeḡūm cebe ip — io'e.

¹⁷ — Pūḡpūḡ ma ixat kuḡ oceju — io'e ip. — Cinco be ma pāo'a opop. Axima dak opop- -xepxep ma — io'e ip.

¹⁸ — Pāo'a epeyadojot, axima dak — io'e jeweju etaybitbinayū be.

¹⁹ — Soat epabikbik. Xikxikxik'i — io'e wara'-acayū be- -adeayū be.

Kaxikxik'i osodop ip. Pāo'a o'yabu Jesus. Axima dak o'jat. Xepxep ma o'jat.

Gebuje Deus eju o'jekawēn. Jeapūnpūn o'e kabi kay.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Pāo'a eyaūm oce-xat'am — io'e.

O'yadakat jebum. O'yaūmūm jeweju etaybitbinayū be. O'yaūmūm ip iboceayū be. Imēn Jesus o'yamu'a-coğ. Ya'ade jījā o'e. Ceweju etaybitbinayū o'yaūm adeayū be. ²⁰ O'jo'o'o soat ip. Ibeḡbeḡ ip o'e.

Cepoyat puje, Jesus eju etaybitbinayū o'jat ico be. Doze be ico o'ḡunopapūn ip cepoyan- -pāo'a epoyan, axima epoyan tak. ²¹ Aḡokatkayū 5 mil be osodop ip. Aoyū dak bekitkit eju, ade ip osodop. Adeayū osodop ip- -jekōnkōnayū.

²² — Owap cuy wīnābu epeju kobe dağ — io'e jeweju etaybitbinayū be. — Eyju cucum pima, ijoceayū mujum puk ôn ika be — io'e.

— Hm hm — io'e ip.

Omōm ip kobe be. O'ju. ²³ Warara'acayū o'guypit Jesus ika be.

Co'a kay jağepūğ ma o'ju, jekawēn ām Deus eju. Oajēm. Kabiok pima co'a jeje osunuy jağepūğ ma.

²⁴ Kobe dağayū bit iodi bicūğpe o'e ip. Wūy ma ipi bewi o'e ip. Tipodoy tiboğ cīcā o'e. Kobe mupok-upoğ o'e kabidoxixi buye. Kopūğ. Kopūğ. Kopūğ. O'-subidoajēm topabe.

²⁵ Kaxi jēm awap ma xīgxīğ o'e. Idibi adopa dağ xīgxīğ o'e.

Oajēm jeweju etaybitbinayū kay. ²⁶ Iparara jījā o'e ip. Tūybe axik sute iān o'e ip iodi adopa dağ xīgxīğ puye.

— Axik tu sute? — io'e ip.

O'jewāwā ip, iparara jījā buye.

²⁷ — Axik ma ġu ôn. Eya'ōcam cuy epesop. Eypararam ġu juy. Ôn à — Jesus o'e cebe ip.

²⁸ — Kariwa! — Pedro o'e. — Èn pima, "Ejot idibi jeje," i ece owebe. "Ejot ijodi," i juy ece owebe — Pedro o'e cebe.

²⁹ — Ejot — io'e.

O'jēm kobe bewi. Xīgxīğ o'e idibi adopa dağ, ajēm ām Jesus kay. ³⁰ Iparara bit o'e tipodoy buye. Imēn-puye oakōm pin.

— Kariwa! — io'e. — Odaxijom ece iodi bewi — io'e ya'ōberen.

³¹ O'jebumupaya Jesus dao ma. O'subuixik Pedro. O'jat. Jesus Pedro o'jat.

— Etabutbüt ma okay — io'e **cebe**. — Etabun cīcā juy okay — io'e Jesus.

³² Kobe be oōm- -xepxem. Kabido o'subido'üm ġebuje bit.

³³ — Icēm. Deus ipot èn — kobe **beayū** o'e ip Jesus pe.

Jesus oibuyxin ip.

^{34 - 36} Iodi mudek puje, Genesaré eipi kay oajēm Jesuayū. Jesus itaybit o'e ip- -Genesaré watwat. O'ju ip eipi dağ- -soat tağ. Iwātaxipipiayū dakoykoy o'e ip- -soat. Iwātaxipipiayū o'tojotjot ip Jesus kay.

³⁶ — Iwātaxipipiayū esay ukpi mucay pin cīcā je'ada am — io'e ip Jesus pe.
Genesaré watwat o'e ip.

— Ha'a — Jesus o'e.

O'je'ada ip- -soat o'ğucay'iayū -soat iwātaxipi topibiyū.

15 Fariseuyū oajēm Jesus kay Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū eju. Jerusalém ka be-wiayū osodop ip- -soat ip.

(Kuyje Fariseuyū oekuku ip aypapayū'üm'üm ekawēn tağ.

— Jekōn awap jewebuwuywuy'uk'üm pima, xipat ġu wuyxe — io'e ip kuyje. Imēnpuye Fariseuyū oajēm Jesus kay.)

² — Apēnpuye eweju etaybitbinayū jewebuwuywuy'uk ġu ip, jekōn awap? — io'e ip Jesus pe. — Xipat ġu imēn — io'e ip. — Wuyajojoyū'üm'üm ekawēn tağ ġu ip jekukum, jewebuwuywuy ġu ip puye — io'e ip cebe.

³ — Pām eyju? — Jesus o'e. — Apēneju Deus ekawēn tağ ġu eyju jekukum? Apēneju wuyajojoyū'üm'üm ekawēn tağ acā eyju jekukum? Deus ekawēn tağ ġu eyju jekukum — io'e Jesus cebe ip.

⁴ — Xipan cuy ebay ejukuk, exi dak,
i.

Imēn Deus ma juk o'e — io'e Jesus.

— Jebay muymuy'ukat cuy epeyaoka,
jexi muymuy'ukat tak, i.

Imēn Deus o'e — io'e Jesus. ⁵ — Eyju warara'acat muküyjojom pima bit, e'em: " 'Dinheiro kuka adi oğüm eywebe eybuywat am,' i juy epe'e eyebay be," i'e'em eyju bit warara'acat muküyjojom — io'e Jesus. ⁶ — Eyju dak e'em warara'acat pe: "Gebuje cūğ ma e'em ewebe ebay jukukuk xipan'üm pima," i — io'e Jesus. — Imēn ma ajojoyū'üm'üm ekawēn tağ ip

zekukum, Deus a'ō mubuyxi'ūm'ūmat eyju — Jesus o'e Fariseuyū be.

⁷ — Wuyjuyū muğuykuku'ukayū eyju — io'e Fariseuyū be. — Kuyje ma juk Isaías emuwēn icēmān. Imēn o'e:

⁸ “ ‘Deus kay oceju,’ i napa ma e'em iteyū wuyjuyū,” i. “Imēnpit okay ġu ip,” i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus. ⁹ “ ‘En xipat,’ i te'e ma e'em ip,” i. “Imēnpit xipat ġu ḥn ip cexe,” io'e Deus, io'e Isaías. “ ‘Deus ekawēn eymutaybitbin oceju bit,’ i napa ma e'em ip. Imēnpit wuyjuyū ekawēn acā adeayū mutaybitbin ip,” i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus.

¹⁰ Gebuje Jesus adeayū o'tomuwā. Oajēm ip.

— Ya'ōpicūğcūğ cuy epesop, eyetaybit am — io'e cebe ip. ¹¹ — Ajo ḥmōm eybi be iap ġu eymukē-rērērēn ġu — io'e. — Ajo cēmcēm eybi bewi acā ey-mukērērēn — io'e. — Iboap kay juy epeğebu — io'e cebe ip.

¹² — Etaybit tu Fariseuyū itakoma ekay iam-ekawēn puye, itakoma iam? — ceweju etaybitbinayū o'e Jesus pe.

¹³ — Wetaybit — Jesus o'e. — Kadaidip webay o'taidağuiaptip ju'uk Deus. Apēn wuyju tipkērēatip ju'uk ku bewi; imēnpuxim Deus Fariseuyū emumu-taybitbinap ju'uk wuyağuy bewi — io'e Jesus.

¹⁴ — Eyağuybabī'ūm ġu juy itakomaayū kay — io'e. — Ikukukat ita'ūmat puxim ip- -Fariseuyū. Iku-kukat ita'ūmat pima, jekukukat tomuju wara'at ita'ūmat cucum pima, xepxem ma ip at'an je'e ipi-küyküy be, ita'ūmayū ma ip puye.

¹⁵ Ibocewi Pedro o'e:

— Wuywebe ḥmōmap ġu wuymukērērēn- -wuybinūn peat acā iat ekawēn iba'arēm ocexe. I juy ece ocewebe apēğape ekawēn, iba'arēm puye — io'e Jesus pe.

¹⁶ — Eyju adeayū buxim: ka'ūm̄gu eyetaybit — io'e Jesus. ¹⁷ — Ajo ōmōm eybi be, ijop kapkam eydada be. Guyjom cēmcēm eywebewi — io'e. ¹⁸ — Ajo cēmcēm eybi daḡwi, ixe eymukērērēn, eybinūn pewi cēmcēm puye — io'e. ¹⁹ — Soat em ijodiat jewaḡuy-dadam ikērēat kay: warara'acat aokakam ip, warara'acat tayxi kaykay'uk ip, aoyū kaykay'uk ip, warara'acat pubut tujupa'ūm'ūm'uk ip, warara'acat awēg mukērērēn'uk ip, warara'acat awēgtatam ip. Soat eybinūn pewi jebapukpuḡ, soat em ikērēat kay ġebum puye acā — Jesus o'e. ²⁰ — Ijodiaticat ikērēat muju-rūğrūğ'uk, aypapa'ūm'ūm ekawēn taḡ jewebuwuy-wuy'ūm puye ġu- -soat em ikērēat kay ġebum puye acā. Iḡo aḡuykērēat acā eymukērērēn. Iboam eye-taybit ġu buk? — io'e jeweju etaybitbinayū be.

²¹ Ibocewi o'ju. Jesus Tiro ka tēg ma o'ju. Sidom ka tēg ma dak oeku.

²² Ayacat oajēm Jesus kay- -Canaā eipi wat- -Judeu'ūmat.

— Kariwa! — io'e ya'ōberen. — Etabotaidabot-bon cuy okay. Ibiōgbuk kērēat kuḡ o'it, ipiat'ajojom cīcā ibiōgbuk kērēat kuḡ puye — io'e Jesus pe- -Davi diwacat pe.

Ayacat ma i'it osunuy. ²³ O'jede ġu Jesus. Imēnpuye Jesus eju etaybitbinayū o'jekawēn ip Jesus pe.

— Soat em ixe ayacat wuynomuju ma ya'ōkarey. Esu'it mu'ada juy. Gebuje juy eğunapōn — io'e ip Jesus pe.

²⁴ — Iba'ore — io'e. — Deus omuju Israel na-xeġebitbit kay acā — Jesus o'e. — Itabidaoot puxim-ayū kay- -ovelha buximayū kay — io'e.

²⁵ Jesus wap o'jēg'aecōğcōğ ayacat.

— Kariwa — io'e. — Obuywan ece — io'e.

²⁶ — Ka'ūma. Xipat ġu oxe, bekicat xat'a yaxik- xiḡ pima, akurice be ya'om — io'e.

²⁷ — Icēmān, Kariwa — io'e. — Imēnpit akuri-ceyū wuyxat epoyat o'om. Mesa bewi i'at puje, aku-rice io'om.

²⁸ — Ka — io'e. — Wetaybit ḡasū okay etabut cīcā iam — io'e. — Ebikuyap tağ e'it mu'ada oce — io'e.

Gasū ma je'it o'je'ada.

²⁹ Ibocewi o'ju iodī be- -Galiléiadi be. O'jeu. Oajēm co'a jeje Jesus. Oabik.

³⁰ Jesus kay oajēm ip- -ade jījāayū. Taokērēayū dujotjon ajēmjēm o'e ip, ita'ūmayū dak, jekawēn pa'oreayū dak, warara'acayū iwātaxipiayū dak. Jesus kay imu'ada am ip o'tojot.

Oajēm ip. O'jomōğ Jesus wap. Soat ip o'jomōğ. Soat ip o'je'ada. ³¹ Yağuybabī'üm o'e ip- -adeayū, xiğxiğ pa'ore topibiyū o'jojojo ip puye. Yağuybabī'üm o'e ip, kawēn pa'ore tūibiyū dak o'jojojo ip puye. Ita'üm topibiyū tate o'e.

— Ka'ümğu xipacat Deus co'iat. Israel naxeğe-bitbit Deus mubuyxi. Ixe a'öbi o'je'ada ip — io'e yağuybabī'ümayū.

³² Gebuje Jesus jeweju etaybitbinayū o'tomuwā.

— Wetabotaidabotbot adeayū kay — io'e Jesus.

— Ibaca'üm ip, ixat'üm puye. Irere ip. Xepxep xet oweju ip jekukum. Gasū bit ixat'ümğu ip o'e. E dağ jeku am iba'ore e'em cebe ip, irere jījā buye, ibaca'üm puye ip. E dağ ma ip kuka o'tao'üm'üm repibun puye dak — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be. — Obu'u kawēn ām cebe ip: "Eyduk'a kay juy epeyepit," i, irere buye — io'e.

³³ — Pomawi pāo'a oceyabu soat muykōn ām? — io'e ip. — Ya'ümğu uk'a iğō ka be. Iba'ore yabu am — io'e ip.

³⁴ — Pebürū pāo'a opop? — io'e cebe ip.

— 7 be — io'e ip. — Pūğpūğ ma axima'it'it tak — io'e ip.

³⁵ — Kaxikxik'i epabik — Jesus o'e iboceayū be- -adeayū be.

Oabikbik ip ipi ju.

³⁶ Pāo'a o'yabu Jesus- -7 beat'a. Axima dak o'-jat. O'jekawēn Jesus jebay be- -Deus pe.

Soat xat o'takat Jesus- -pāo'a, axima dak. O'ya-mu'acoğ cīcā. Ya'ade jījā o'e. Ade axima dak, imu'acoğ puye. Iūmūm o'e jeweju etaybitbinayū be. Cexat ūmūm o'e ip iboceayū be. ³⁷ Soat ip o'jo'o'o ip. Ibeğbeğ iboceayū o'e. Ixat o'jepoyat. 7 beap ico be o'ğunopapūn ip cepoyan- -axima epoyan, pāo'a epoyat'am tak. Jesus eweju etaybitbinayū o'ğunopapūn. O'tujowat ip. ³⁸ 4000 beayū o'jekōn ip- -ağokatkayū. Bekitkiyū dak o'jekōn ayacayū eju.

³⁹ Gebuje Jesus ixeyū ibeğbeğayū o'ğuju. Kobe dağ Jesus pit o'ju Magadā ka kay.

16 Fariseuyū oajēm ip, Saduceuyū dak. Oajēm ip Jesus kay. Pūğpūğ ajēmjēm o'e Jesus eju kawēn ām.

— Ocewebe i'e ba'oreat eğubapuk cuy ocewebe — io'e ip Jesus pe. — Deus a'ðbacaap co buje, acetabun ēn Deus xewiat iap kay — io'e ip. Iboap muwēn o'e ibuyxijo am.

²⁻⁴ — Oğubapuk ğu juy — Jesus o'e cebe ip. — Gasūacat ikērēat kuğayū ip. Deus kay itabut'ūmayū ip. Eywebe i'e ba'oreat oğubapuk ğu.

— Kan pima eyju e'em, "Kuyajeat kabia idip ma e'em, kabi ipakpuk puye," i. Kabia isum pima eyju e'em, "Muba'at oajēm ġasū, kabi ipakpuk puye, kabikerere buye dak," i. Eyetaybit cīcā apēnape kabi ipakpukat iam, kabi kay ağ puye. Imēnpit eyetaybit ğu apēnape oce'e'eap iam. Ajo juk o'jebapuk Jonas pe iap puxim pit ġuyjom je'bapuk eyetabun — io'e Jesus.

Imēn Jesus o'jekawēn cebe ip, itaybit puye ip apēnape kabi ipakpukat iam, ijojom pima ip. Imēnpuxim Jesus e'e'ap cuk o'jojojo ip. Itaybit kuka o'e ip Jesus bacaap Deus xewi osunuy iam.

— Kuyje Jonas o'jēm axima boğat uk pewi. I-cēmān kuyjeacat pe i'e ba'oreat o'e. Imēnpuxim ġasū ağokatkat waram ġuto itait je'e, ce'ū'ūayū dopap pewi cēm puje xeku. Gasūacat pe i'e ba'oreat je'e xeku waram itaicap. Wara'at ğu eywebe i'e ba'oreat

ğubapuk eyetabun- -xeku waram itaicap acā Deus ğubapuk — io'e Jesus.

Ibocewi Jesusyū o'ju ip wara'at ka be.

⁵ O'timudek ip. Oajēm wara'at ka be.

Pāo'a o'yadujowat ğu Jesus eju etaybitbinayū, ȝebum'üm puye ip.

⁶ — Aḡ cuy epesop Fariseuyū epāo'a muyuhu-huaptōm kay, Saduceuyū enōm kay dak — Jesus o'e cebe ip.

⁷ Gebuje o'jekawēn ip jewewebe.

— Jesus imēn o'jekawēn wuywebe, pāo'a wuya-dojot ğu buye — io'e ip.

Cedaḡ ğu o'e ip. ⁸ Jesus pit ixeyū ekawēn o'ya'ijojo.

— Yopīt ma eyetabut okay — io'e cebe ip. — Apēnpuye eyewewebe kawēnwēn eyju: "Imēn xeku o'e, wuyju pāo'a kuḡ ğu buye," i? Imēn ğu juy epe'e — io'e Jesus. ⁹ — Eyetaybit ğu buk? — io'e cebe ip. — Gebum ğu du eyju 5 be pāo'a oyaüm 5000 beayū xat'am iap kay? Gebum cuy epesop iboap kay — io'e. — Gebum ğu du eyju pebūrū ico epeğunopapūnpūn yaepoyan? Gebum cuy epesop iboap kay dak — io'e.

¹⁰ — Gebum ğu du eyju 7 be pāo'a oyaüm 4000 beayū xat'am iap kay? Gebum cuy epesop iboap kay dak. Gebum ğu du eyju pebūrū ico epeğunopapūnpūn yaepoyan? Gebum cuy epesop iboap kay dak.

¹¹ — Eyetaybit ğu buk tu pāo'a muwēnuwēn ğu ôn iam? Eyetaybin cuy. Aḡ cuy ixeyū be pāo'a muyuhuhuaptōm kay- -Fariseuyū epāo'a muyuhuhuaptōm kay, Saduceuyū epāo'a muyuhuhuaptōm kay dak — io'e cebe ip.

¹² Imeneju itaybit ip Jesus pāo'a muyuhuhuaptōm i'e buje, Fariseuyū emumutaybitbinap i'e ojuy osunuy, Saduceuyū emumutaybitbinap tak. Imēn ip o'ğuküyo. Xipat ğu cemumutaybitbin ip. Deus xe cedaḡ ğu ip imutaybitbin- -Fariseuyū, Saduceuyū dak. Wuyjuyū muğukuku'ukayū ip osodop.

¹³ O'ju ip Cesaréia eipi tēḡ ma- -Filipe eipi tēḡ ma. Oajēm.

— Abu xe'e ñon wuyjuyū xe? — io'e cebe ip- - soat waño o'e.

¹⁴ — “Teku waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em ip- - pūgpūg e'em ip — io'e ip. — “Teku Joāo Batista- - waram ġuto o'jetait'iat,” pūgpūgpūg e'em — io'e ip. — “Teku Elias- - waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em wa- - rara'acayū — io'e ip. — “Teku Jeremias- - waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayū — io'e ip. — “Teku kuyjeat- - Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat- - waram ġuto o'jetait'iat,” i'e'em warara'acayū — io'e ip.

¹⁵ — Pām eyju? — io'e. — Abu ñon eyxe bit? — io'e.

¹⁶ — Cristo ēn — Simāo Pedro o'e Jesus pe. — Deus emunaē ēn. Soat em itaicat ipot ēn- - Deus ipot ēn — io'e Jesus pe.

¹⁷ — Icēmān, Simāo — Jesus o'e. — Ijoceayū dak iboap ekawēn o'ġuwēn ġu ip ewebe- - Deus acā- - webay acā- - kabi beat acā. Ecokcok ēn, Joāo ipot — io'e.

¹⁸ — Icēmān oġuwēn ewebe: En Pedro. “Deus ipot ēn,” exe iap ekawēn kay itabucayū webekitkin e'em ip, itabut puye ip. Okay itabucayū oe'ū ip ma'ġu, jetait waram, ibaca jījā buye. Satanás ebekit- kit bacaap podi ma e'em okay itabucayū bacaap.

¹⁹ — Ajo cūg ma exe ijoce, iboap tak cūg ma je'e Deus xe kabi be — io'e Pedro be. — Ajo bit cūg ġu exe ijoce, iboap tak cūg ġu je'e Deus xe kabi be. Imēnpuye a'ōbi Deus emunaē kay itabucayū jedop ip Deus xe- - okay itabucayū. Deus soat kukan pima, cexe jedop ip — Jesus o'e Pedro be.

²⁰ — Gasū dak cuy omuwēnuwēn epeku ġu wa- - ra'acayū be. “Teku Deus emunaē,” i'ūmġu juy epeku — io'e jeweju etaybitbinayū be.

²¹ Jesus jeweju etaybitbinayū mukūyjojom o'e apēn kuka o'jebapuk cebe iam.

— Jerusalém ka be oju — io'e cebe ip. — Ika watwat xipan ġu okuk soat ip- - Judeuyū kukukayū, paīyū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū. Ipiat'ajom ñon, ixeyu buye — io'e jeweju etaybitbin-

ayū be. — Waoka ip — io'e Jesus. — Imēnpit xep-xep xet kap puje bit, waram ocetait — io'e Jesus.

²² Pedro ibodi ma o'tujowat jeweju, kawēn ām.

— Jaoka ġu ip. Deus bikuyap tomuju ġu, Kariwa — io'e Pedro. — Je'bapuk'ūma — io'e.

Imēn Pedro o'e Jesus pe. Imukorēm pin, Pedro xe xipat ġu kuka o'e imēn pima bit.

²³ O'jekorepēn Jesus.

— Mūğ ece! — io'e Pedro be. — Satanás eka-wēn puxim ēn kawēnwēn. Satanás tak ibu'u owebe we'ū ām adeayū beam. Deus ağuay dağ ġu ēn jewağuuyguy- -ipi juacat ağuay dağ acā ēn. Imēnpuye Deus bikuyap tağ jekuku am, ēn omubu'un ojuy — io'e Jesus Pedro be.

²⁴ Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Oweju jeku pin pima, eywekay ma eyağu-yabā'um cuy; eybu'um ġu dak cuy eye'ū ām owebeam; wa'ō dağ tak cuy epeku — io'e cebe ip.

²⁵ — Imēneju owebeam eye'ū buje, soat em eye-tait epesop Deus xe eye'ūap tomukadi. Eybu'u eye'ū ām owebe am pima bit, epajēm ġu Deus kay — io'e.²⁶ — Ajo-kuğ tak epesop soat tarekrek kuğ ipi juat kuğ, eybiōgbuk ipiatpi'ajojoap pe imēnpit? Ka'ūma kuğ ma! — Jesus o'e cebe ip. Tei'ūmğu soat em Deus xe wuydopapteim — io'e.

²⁷ — Soat wağō òn — Jesus o'e, kawēnwēn pima jewebeap pe ma. — Ocepit ma wekawēn tojotjot'uk-ayu eju, webay a'ōbacaap eju dak, idip cīcāap eju dak. Yajēm puje, teim je'ğüm soat pe- -apēn oekuku iapteim — io'e. ²⁸ — Pūğpūğ pit jeedop wajēmap wi-wim itabēğ- -ijodiat. Oxe xe ma jeedop ip, soat kukan òn pima. Wajēmap co'üm puje, je'ū ġu ip — io'e Jesus- -soat wağō o'e.

17 5 xet kap puje, o'ju ip co'a kay- -yaumat'a kay. Jesus ebapūğ ma o'tujowat- -Pedro, Tiago dak, Joāo dak. Tiago kitpit osunuy ixe Joāo. Jağepūğ ma o'tujowat ip.

Oajēm ip. ² Co'a jeje Jesus o'jewemuwarurun ebapūğayū wap. Kaxi sopsepap puxim topasopsep o'e- -Jesus topa. Iisuat puxim jekabek- -Jesus ekabek. Irut cīcā o'e.

³ Gebuje Moisés'üm o'jebapuk, Elias'üm tak. O'-jebapuk ebapūğayū wap. Jesus eju jekawēn ām o'-jebapuk ip. O'jekawēnwēn ip Jesus eju.

⁴ Kawēnwēn epere buje, Pedro o'e Jesus pe:

— Kariwa — io'e. — Xipat ma wuyju ijoce am. Xipat exe bima, xijap ojomōğ ijoce. Pūğ edopam ojomōğ. Wara'at Moisés'üm dopam ojomōğ, wara'at Elias'üm dopam — io'e Jesus pe.

⁵ Kabikerereat tak oajēm cekay ip- -Jesusyū kay. Isopsepat osunuy. Ixeyū dak o'yajuy isopsepan. Deus isopsepat pidasewi o'jekawēn- -kabikerereat pidasewi.

— Teku okpot. Ikuypin cīcāat oxe. Omucokcokap cīcā okpot. Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop ya'ō kay — io'e- -Deus o'e.

Imēn kawēnwēn o'e Deus. Jesus muwēnuwēn o'e.

⁶ Ijo buje, ebapūğayū o'jēğ'aecōğcōğ ip. Iparara jījā o'e ip Deus kabikerereat pidasewi o'jekawēn puye. ⁷ Jesus pit o'jēğ'aecōğcōğ'iayū o'ğucay.

— Epe'āy juy — io'e cebe ip. — Eypararam ġu juy epesop — io'e.

⁸ Jeakağ ip pima, Jesus ma o'jojojo ip. Ka'ümğu warara'acayū o'jojojo ip. O'āy ip. O'kop ip Jesus eju. O'kop ip co'a jejewi. ⁹ Kopkom pima, Jesus o'jekawēn ebapūğayū eju.

— Gasū ġu juy epejojojoiap epeğuwēn warara'acayū be — io'e cebe ip. — Guyjom pit epeyawēğmuwēnuwēn put, waram wetait puje — io'e- -soat wağō o'e.

¹⁰ — Apēnpuye Moisés ekawēn ocemutaybitbin- 'ukayū e'em. "Koap Elias'üm omuyku," i? — io'e ebapūğayū Jesus pe.

Imēnpuye Jesus kawēnuwēn o'e. Elias muwēnuwēn o'e.

¹¹ — Elias'üm awēğ itaybit ġu buye ip — io'e Jesus. — Elias'üm co'iat kuy oajēm, soat muxipan am- -wajēmap peam imuxipan. Adeayū ağuymuwaru-

run itabut am ip Deus kay — io'e Jesus. ¹² — Imēn Elias'üm co'iat kuy oajēm ma ijoceayū kay. Ixeyū bit ixem itaybit ġu o'e- -Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū. Warēmtaġ ma ip o'jukuk. Ikērēm cīcā ip o'jukuk. O'ġudadaibotbon cīcā ip. Imēn ma ḥn tak ipiat osupi'ajojo, xipan ġu ip okuk puye — io'e Jesus- -soat waġo o'e.

¹³ Imēn Jesus eju etaybitbin'ukayū itaybit o'e Jesus ekawēn- -Joāo Batista ajēmap ekawēn.

¹⁴ Jesusyū oajēm adeayū kay. Iboceat o'jēg'aecōġ- cōġ- -aġokatkat. O'jēg'aecōġcōġ Jesus wap.

¹⁵ — Okpot kay etabotaidabotbon cuy, Kariwa — io'e. — Axik opop cebe. Ipiat'ajojom ibiōġbuk kērēat pibun — io'e aġokatkat Jesus pe. — Ade em o'at'at daxa be. Ade em oakōmkōm idibi be — io'e.

¹⁶ — Eweju etaybitbin'ukayū kay otojot. Okpot otojot. Imēnpit itaybit ġu ip ibiōġbuk kērēat mujēm ām. Iba'ore cebe ip okpot mu'ada am — io'e Jesus pe.

¹⁷ — Deus kay itabut'ümayū eyju! — Jesus o'e. — Soat em wara'at taġ epeyaġuyġuy buye, eyetabut'üm Deus kay. Soat em ikērēan e'e buye dak. Puġün oġuy eyxe? Ade koato eyxe oġuy bima dak, kuka eytabut'üm ma epesop okay. Imēnpit ekpot etojot cuy okay ġasū — io'e cebay be.
O'tojot.

¹⁸ Ibiōġbuk o'ġukorēm Jesus.

— Ejēm — io'e Jesus ibiōġbuk kērēat pe. O'jēm jekukat xewi- -aġokatkat ipot xewi. O'je'ada ġaxin ma ibiōġbuk kērēat kuġ topibit.

¹⁹ Yaġepūġ ma bima, oajēm ip Jesus kay. Jesus eju etaybitbinayū oajēm.

— Apēnpuye ocewebe ibiōġbuk kērēat mujēm pa'ore? — io'e ip cebe.

²⁰ — Deus kay eyetabutbüt puye — Jesus o'e. — Deus kay eyetabucap yopit pima, ka'ümġu iba'ore kuka eywebe. Eyetabucap yopit pima, mostardada buxim acā okay eyetabucap pima, kuka epe'e co'a be: "Ecenapōn ijocewi. Wara'at ka be eju juy," i.

Igo'a dak o'jenapōn kuka wara'at ka be — io'e cebe ip.

²¹ — Deus a'ōbi'ūm pima bit, o'jēm ġu kuka ip- -ibiōgbuk kērēayū. O'jēm ġu kuka ip ikukukayū bewi. Deus kay ġebum pima, wuyju jekōnkōn ġu e'em acā o'jēm ip, Deus eju wuyekawēnwēn'uk pima dak — io'e Jesus.

²² Gebuje o'je'aweroro Jesusyū Galiléia eipi be.

— Soat waġo ḥn — Jesus o'e cebe ip. — Ipi juacayū odujowan ip oaoka pinayū kay. ²³ Okay itakomaayū oaoka ip. Imēnpit ebapūg kabia kap puje, ḥn pit waram ocetait Deus a'ōbi — io'e aweroayū be. Imēn Jesus o'e buye, iġuyucūġcūġap kuġ ma acā ip o'e- -aweroayū o'e.

²⁴ Cafarnaum ka kay oajēm ip. Israel naxeġebit-bit pewi dinheiro bubu'ukayū osodop ibo ka be. Deus eju kawēnwēnap'a muxipanpan'ukayū beam ibubum o'e ip.

— Emutaybitbin'ukat dinheiro je'ġūm tu ibubu'ukayū be Deus eju kawēnwēnap'a muxipanpan'ukayū beam? — io'e ip Pedro be.

²⁵ — Hm hm — Pedro o'e. — Je'ġūm — io'e.

O'jepit. Dexe. Jesus o'jekawēn Pedro eju.

— Apēn xipat exe, Simāo? — io'e. — Abu-bewi ipi kukukayū dinheiro je'jat ip? Jekpotpoyū bewi du? Wara'acayū bewi ġu xe'e? — io'e Pedro be.

²⁶ — Jekpotpoyū bewi ġu- -wara'acayū bewi acā — io'e.

— Hm hm — Jesus o'e. — Imēnpuye ipi kukukat ipotpoyū dinheiro je'ġūm ġu ip dinheiro bubu'ukayū be — io'e Jesus. — Imēnpuxim Deus ipot tak dinheiro je'ġūm ġu juy Deus eju kawēnwēnap'a muxipanpan'ukayū be.

²⁷ — Inaka wuyju dinheiro aġūm cebe ip — Jesus o'e. — Itakomān ġu juy ip wuykay. Eju iodī kay — io'e Pedro be. — Piġa ejoxik cuy idibī be — i'e'em. — Axima juy eju'uk piġa bewi koap ma. Axima bi ixik puje, dinheiro'a eyadobuxik axima bi be. Axima bi bewi eyabu juy — io'e.

— Ibo'a eyadujowat dinheiro bubu'ukayū kay Deus eju kawēnwēnap'a muxipanpan'ukayū beam--dinheiro'a. Yamuxipanpanayū dei je'e owebewi, ewebewi dak — io'e Jesus Pedro be.

— Hm hm — io'e Pedro.

O'ju. O'yabu. O'yaūm.

18 Gaxīn ma oajēm ip- -imutaybitbinayū. Oa-jēm Jesus kay, Pedro cēm awap.

— Abu je'e ya'ōbuyxian wuy'in warara'acat podi ma, Deus xe acesop pima? — io'e ip Jesus pe.

² Imēnpuye Jesus bekicat o'tomuwā jekadi am. Jesus-yū bidase cūg'i osunuy bekicat.

^{3 · 4} — Wara'acat podi ma wuyetabun ibuyxiat pin'ūmat. Bekicat puxim ixe. Iğasū xipacat xeku Deus xe, soat kukan pima ôn. Iboap kay juy ġebum epesop — io'e Jesus cebe ip. — Wara'at tağ jekukum epesop — io'e cebe ip. — Bekicat puxim cuy epesop. Apēn ite bekicat ya'ōbaca pin ġu, imēn tak eyju eya'ōbaca pin ġu juy epesop. Eya'ōbaca pin'ūm pima, xipan epeyeku Deus xe. Eya'ōbaca pin pima, Deus xe ġu epesop, soat kukan pima ôn — io'e Jesus.

⁵ — Eyju xipan bekitkit kuğ pima, xipan okuğ tak epesop — io'e Jesus.

Ijop bekicat Jesus itabun'isuat puxim. Jesus tieğ Jesus kay itabun'isuat ju'kuk xipan pima, Jesus tak ju'kuk xipan ijo'iat.

⁶ — Bekicat mubu'un puje okay itabut am, ikērēat mujurūğrūğ eyju, okay itabucat mubu'un puje. Imubu'un puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat eykay. Imēn ey'e awap, xipat kuka juk o'e wita'a yaboğat'a mukirik am eyağobu eju iodi be eymuakōm — io'e cebe ip. ⁷ — Oğuyucūğ cīcā, eyju wara'acat mubu'un pima, okay jetabut am. Okay itabucat ikērēan e'e ip, warara'acat cocom ip pima- -ikērēan e'e'ukayū jojom ip pima. Imēnpuye ikērēan e'e'ukayū itabotaidabot-bot cīcā jeedop ip, wara'at osubuyxijo buye.

⁸ — Epeyepere juy ikērēat muğeğēap eybōmbicuk pima bit purut ka. Eybu'üm pima bit purut ka, ikērēat epeğeğē ġu. Imēn eyajēm Deus kay, ikērēat muğeğēm ġu buye. Xipat kuka o'e eyōm ām Deus kay pūğpu bima dak. Xipat ġu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe xepxepu ma--daxa epirēm'ümap pe.

— Epeyepere juy ikērēat mujurūğrūğap. Eyi'üm pima bit purut ka, ikērēat epeğujurūğrūğ ġu. Imēn kuka eywebe ipiat'ajojoap puxixim, daxa epirēm'ümap pe eyjuap puxixim. Imēn eyajēm Deus kay, ikērēat kay ġu epekuku buye. Xipat kuka o'e eyōm ām Deus kay taokērēat pima dak. Xipat ġu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe taokērēat'ümat ma--daxa epirēm'ümap pe.

⁹ — Epeyepere juy jeakap ikērēat kay. Eyeta'üm pima bit purut ka, ikērēat epeğeğē ġu, ipiat'ajojoap puxixim, daxa epirēm'ümap pe eyjuap puxixim. Imēn ikērēat muğeğē'üm pima, eyajēm Deus xe, ikērēat kay ġu buye. Xipat kuka o'e eyōm ām Deus kay pūğta bima dak. Xipat ġu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe xepxepta ma--daxa epirēm'ümap pe.

¹⁰ — Eyday'em'um cuy epesop — io'e jeweju etaybitbinayū be. — Okay itabun'isuayū mubekitkin ġu juy epesop. I oce eywebe, Deus ekawēn tojotjot-'ukayū ixeyū kuğ soat em. Deus ekawēn tojotjot-'ukayū jebikuyap tağ cepit put ip Deus kay, ceweju kawēn ām--webay eju--kabi beat eju. Imēnpuye eyday'em'um cuy epesop — io'e Jesus cebe ip.

¹¹ — Soat wağo ñn. Ijodi ojot ikērēat mujurūğrūğ'uk--at taxijo am — Jesus o'e — Imēnpuye okay itabun'isuayū mubekitkin ġu juy epesop — io'e cebe ip.

¹² Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip ġebuje bit.

— Apēn kuka o'e jeōhōyū kukukat, iōhō oitabidao bima? Jeōhō kudadam je'e xeku. 100 be iōhōyū - -ovelha. Pūğ ixeyū'in pit oitabidao bima, kudadam je'e. Co'a koreren tağ warara'acat kōnkōn pima, je'ju itabidaoat kuda am. 99 beayū bewi je'ju — io'e.

¹³ — Icēmān ôn e'em eywebe, itabidao topibit tobuxik puje, icokcok cīcā ma je'e, jeōhō o'tobuxik puye. Icokcok cīcā je'e itabidaot kuğ oexe buye. Itabidao'ūmayū kay icokcokap podi ma je'e itabidaot kay icokcokap — Jesus o'e cebe ip. ¹⁴ — Jeōhōyū kukat ibu'u jeōhō be itabidao am. Imēnpuxim Deus ibu'u pūğ pe ma okay itabun'isuayū be ma wūy ma jedop am jexewi- -wuyebay xewi- -kabi beat xewi — io'e Jesus.

¹⁵ — Eykitpit ikērēat eywebe e'em pima, epeye-kawēn ceweju. Iboap ikērēat muwēnuwēn cuy epesop. Eyağüpüğ ma epeyekawēn eykitpit eju. Eyekawēn kay bima, eyburem epesop- -eykitpit, eyju dak — io'e Jesus. ¹⁶ — Eyekawēn kay'ūm pima bit, eyweju epe-tujowat pūğ, xepxep eyekawēn co am. Waram cuy epeyekawēn eykitpit eju. Eywejuayū juy imēn e'e'eap ya'ijo.

— Ya'ijo buje, soat jekawēn put wuyjuyū be: "Aceya'ijo soat e'e'eap. Imēn o'e," i. Imēn xepxep ekawēn tağ, ebapüğ ekawēn tağ ğu xe'e'i. Imēn opop ibararak Deus ekawēntup pe — io'e Jesus.

¹⁷ — Ikeyū ekawen kay'ūm pima dak, okay itabucayū mukūyjom cuy eyju, jeawero puje ip. Ikeyū ekawēn kay'ūm pima bit, Judeu'ūmat puxim epe-jukuk- -eykitpit epejukuk. Wuywebewi iecuğap peam dinheiro bubu'ukat puxim epejukuk- -cekay'ūmat puxim — io'e cebe ip.

¹⁸ — Icēmān e'em ôn eywebe. Ipi juacat pe, "Deus xe cūğ ma ekukuap," i ey'e buje, kabi be bima iboap kukuap cūğ ma je'e. Ipi juacat pe, "Deus xe cūğ ğu ekukuap," i ey'e buje bit, kabi be bima iboap kukuap cūğ ğu je'e Deus xe — Jesus o'e cebe ip.

¹⁹ — Xepxem kawēnwēn pima eyju Deus eju pūğ tağ ma, eybikuyap tağ ma webay je'e eywebeam- -kabi beat je'e — io'e cebe ip. ²⁰ — Xexep xe'e, eba-pūğ ma xe'e omubuyxi am jeawerorom pima, ôn tak e'em ikeyū xe — io'e.

²¹ Gebuje Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Oce xe ibuyxiat — io'e. — Pebūrū em cuy ocegebu ġu ikérēat kay? - owebe okitpit ikérēān e'ead kay? 7 em ma du? — io'e Jesus pe.

²² — Ka'ūma — Jesus o'e. — 7 em ġu ma. Ade em ma- -490 em ma — io'e Pedro be.

²³ Pedro ekawēn buye, Jesus o'jekawēn iboceayū be. Deus soat kukanap muwēnuwēn o'e. O'jekawēn iboceayū mutaybitbin.

— Webay ipi kukukat puxim — io'e Jesus. — Kabi beat webay. Imēnpit ipi kukukat puxim. Ipi kukukat oajēm jekapikpik'ukayū kay. Kapikpik'ukayū bewi ceweroaptei bu am, oajēm ipi kukukat.

²⁴ — Koap em kapikpik'ukat o'tujot ip jekariwa be. Ade jījā ceaweroap o'e- -mil be dinheiro'a- -prata muğēğeat'a. ²⁵ Imēnpit ixe kapikpik'ukat kaka ġu dinheiro. Cedinheiro o'e ġu ceaweroap teida am. Imēnpuye jekariwa ja'ōbi o'ġuju soat tuk'a beat ūm ām, teida am- -itayxi ūm ām, ipotpoyū ūm ām tak. ²⁶ O'-jēğ'aecōğcōğ cewap.

— "Imēnpuk," io'e jekariwa be. "Oteida ġuyjom soatei," io'e kapikpik'ukat.

²⁷ Kapikpik'ukat a'ō buye, cekariwa itabotaidabotbot o'e cekay.

— "Eaweroaptei eğūm ġu juy owebe," cekariwa o'e cebe. "Pūğ em tak ka'ūma," io'e kapikpik'ukat pe.

— "Xipat cīcāat ēn," io'e kapikpik'ukat.

²⁸ — O'ju. Kapikpik'ukat o'ju jebureyū kay- -kapikpik'ukayū kay. Dao ma o'topabijuk jekapikap peayū. Pūğ ma ceaweroap 100 dinheiro osunuy. Yopit ma dinheiro osunuy. O'jat jebure yağobu eju.

— Gebuje o'yağobuaha.

— "Eaweroap owebe eteida," io'e.

²⁹ O'jēğ'aecōğcōğ cewap.

— "Obure!" io'e. "Etabotaidabotbot okay," io'e. "On soat oteida ġuyjom- -weaweroap," io'e jebure be.

³⁰ — Ixe imēnpit: "Ap!" io'e. "Gaxīn ma ôn cekay," io'e.

— "Iba'ore. Dinheiro kuğ ġu ôn," io'e. Imēnpuye ibure daomūnmūnap'a be o'ġuju.

— "Eaweroap teida buje acā, ecejēm," io'e ibure.

³¹ Warara'acat kapikpik'ukayū itakoma ip o'e jebure awēg cocom pima.

— Gebuje ip jeipi kukukat pe o'ju. Soat o'guwēn ip jeipi kukukat pe — io'e Jesus.

³² — Gebuje kapikpik'ukat ekariwa o'tomuwā.

— "Kapikpik'ukat," io'e. "Xipat'ūmat," io'e cebe. "Juk ece owebe, 'Imēnpuk. Guyjom cuy oteida,' i.

³³ Imēnpuye eteida'ūmap kay kuy ġebum ġu oce. Watabotaidabotbot oğuy ekay òn pit. Imēnpuxim ma juy eğuy ēn tak ebure kay," io'e — io'e Jesus.

³⁴ — Kariwa itakoma jijā o'e kapikpik'ukat kay. Imēnpuye o'guju daomūnmūnap'a be ipiat'ajo am.

— "Teida buje acā dak ecejēm," io'e cebe. ³⁵ Eyju dak eyetabotaidabotbot'ūm pima eywağoyū kay, ikērēat kay ġebum puye; imēnpuxim webay dak-kabi beat tak itabotaidabotbot ġu je'e eykay, ikērēat kay ġebum puye — io'e Jesus cebe ip.

19 Jekawēn epere buje, Jesus Galiléia eipi bewi o'ju. Jepitpin o'e Jesusyū. Judéia eipi kay oajēm. Wara'at kadi be ma oeku. Jordāodi wīnābu ma oeku. ² Adeayū o'ju Jesus tomuju. Ade jijā. O'ju ibo ka beayū- -iwātaxipiapiayū. Soat o'gu'ada. Judéia eipi be o'gu'ada Jesus.

³ Fariseuyū oajēm ip cekay waram. Jesus a'ō muwarurunap ojuy ip.

— Wuyawēwēap tağ tu wuytayxi epereperem, wuyxe cūğ'ūmap tağ jekukum pima zeku? — io'e ip cebe.

⁴ — Epetupco juy Deus ekawēntup — Jesus o'e cebe ip. — Imēn ibodup e'em:

Kuyje soat muğēğē'ukat aġokatkat o'guğē, ayacat tak. Ixeyū o'guğē xep-xem ma jekuku am, i — io'e Jesus.

^{5 - 6} — Imēnpuye Deus o'jekawēn cebe ip- -aġokatkat pe, ayacat pe dak.

Jetayxi bu buje, aġokatkat cēmcēm jebay duk'a bewi, jetayxi eju cucum.

Jektop pu buje, ayacat tak jektop eju
cucum, i.

Xepxep ma ip. Imēnpit pūğat puxim ip o'e jewekuğ soat em jeweweju ip cucum puye. Imēnpuye eytayxi juy epeyepere ġu. Pūğat puxim eyju Deus a'ōbi. Deus xe eyju pūğ ma — io'e Jesus.

⁷ — Apēneju Moisés o'e: "Eytayxi epere pin pima, 'Otayxim ġu ece ġasū bit' iaptup cuy epetupmubararak. Gebuje ibodup epetupūm ayacat pe, epere am," i?

⁸ — Moisés imēn o'e, eybu'u jījā buye ya'ō dağ jeku am. Kuyje bit imēn ġu o'e. Kuyje Deus soat o'ğuğē.

⁹ — Ibocewi e'em òn eywebe. Ağokatkat jetayxi epere buje, wara'at pu am pima, ikērē cīcāat muğēğēm. Itayxi koapat jektop eju acā o'jepo. Imēn pima, ixe ağokatkat ikērēat muğēğēm itayxi be. Imēnpuye ikērēat o'ğubapukpuk ixe ağokatkat — Jesus o'e.

¹⁰ — Ibu'u'u ip pima jewewekay, xipat kuka o'-jewebumün ġu — io'e ip- -Jesus eju etaybitbinayü o'e cebe.

¹¹ Gebuje Jesus o'jede.

— Soat pe ġu òn e'em imēnpit. Pūğpūğ ma iğo ekawēn tağ jekukum. Deus ixeyü mubacan'üm pima, iba'ore cebe ip jağepūğ ma jeku am.

¹² — Iğo ekawēn tağ jewebumünmün ġu ip Deus a'ōbi. Deus soat kukanap kay jījā ip. Imēnpuye jewebumünmün ġu ip. Warara'acat pit jewebumünmün ġu ip- -ağokatkayü. Jewebumünmün ġu jekapap pi-bun; iba'ore cebe ip ayacat mu'ukreğ am. Warara'at tak jewebumünmün ġu pūğ ma o'subudakacap pi-bun; iba'ore cebe dak.

— Imēneju soat pe ġu òn e'em. Iğo ekawēn kayayü be acā òn e'em. Cekay bucayü iğo ekawēn tağ cuy jekukum ip — io'e.

¹³ Gebuje iboceayü bekitkit o'tojot ip Jesus kay. Bekicat yabi jeje jebumōğ ām, o'tojot Jesus kay. Bekicat peam kawēn ām Deus eju, o'tojot ip.

— Bekicat cuy epetojot ġu juy Jesus kay — io'e ceweju etaybitbinayū iboceayū be. Imēn iboceayū o'ğukorēm ip.

¹⁴ — Āğ jeedot ip bekitkit okay — Jesus pit o'e.
 — Imubu'un ġu juy okay imudot am. Ixe bekitkit oxe yajēm pin ip. Imēnpu xim Deus soat kukanap kabia soat ip yajēm pin oxe- -okay itabucayū — io'e.
 — Imēnpu epeğudot cuy okay — io'e.

¹⁵ O'jebumōğ bekitkit abi jeje, bekicat peam kawēn ām Deus pe. O'ju.

¹⁶ Pūğ em ibubut adeat oajēm Jesus kay.

— Omutaybitbin'ukat! — io'e Jesus pe. — Soat em Deus xe oğuy pin wetait. Apēn xipacat oce'e juy, soat em cexe oğuy am? — io'e.

¹⁷ — Apēnpuye ecekawēn owebe, "Apēn xipacat oce'e juy?" i. Pūğ acā xipat cīcāat. Deus xeku. Apēn wuye'ajojoyū'üm'üm pe Moisés o'e iap tağ cuy jekukum ecesop — io'e. — Imēn jekukum pima, etait eğuy cexe soat em.

¹⁸ — Ajo a'ō dağ cuy oceku Moisés ekawēn'in?
 — io'e.

— Iğo a'ō dağ — io'e Jesus.

Warara'acat epeyaoka ġu juy, i. Warara'acat tayxi kay ġu juy, i dak. Eybukuruğ ġu juy epesop, i dak. Warara'at awēğ mukērērērēn ġu juy epesop, i dak. ¹⁹ Ibuyxim cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i dak. Eyxeat ikukpin epejukuk eyewekukap puxim, i dak — io'e Jesus.

²⁰ — Ijop ekawēn tağ ojekukuku- -soat tağ — io'e. — Ajo dak ġuto oğuğē? — io'e.

²¹ — Soat tağ oweju jekuku am, ebubut cuy eteida- -soat ma. Ibo juy dinheiro tei'üma eğüm tadaibocayū be — io'e. — Imēn e'e buje, ade je'e ebubut kabi be — io'e.

— Gebuje ejot okay, oweju jekuku am soat em — io'e Jesus.

— Iba'ore — io'e.

²² Iğuycūğ cīcā o'e, Jesus ekawēn puye, ibubut ade jījā buye. Tacup o'e jebubun. O'jenapōn ixe.

²³ Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Iba'ore jījā ibubut adeat ôm âm Deus xe kabi be — io'e cebe ip. — Ibu'u jījā ip Deus a'ô kay am, itabut cīcā ip jebubut kay buye. ²⁴ Camelo ikap pa'ore awi daobi'atok tağ. Imēnpit ibodi ma iba'ore ibubut adeat ôm âm Deus xe, kabi be — io'e.

²⁵ Jawağuy muğēğém o'e ip, iboap co buje.

— Abu jewedaxijo but? — io'e ip.

²⁶ Imēnpuye Jesus o'jeak cekay- -iboceayū kay.

— Wuywedaxijo ba'ore soat em Deus xe wuydop am — io'e cebe ip. — Deus pe bit soat i'e but — io'e. — Deus pe soat daxijo but — io'e Jesus.

²⁷ — Pām oceju? — Pedro o'e. — Kuy soat oce-suiwat eweju jeku am. Ajo dak ocejat? — io'e.

²⁸ — Icēmān ôn e'em eywebe. Soat wa gó ôn — io'e Jesus. — Ipi be wepit puje, iisu e'em soat ma ipi dağ. Xik'i e'em ôn. Israel diwacayū kay ya'ijojo oce'e. Wa'ôbuyxi jījāat oce'e. Ajo xipat Deus xe iap oğuwēn cebe ip- -ajo xipat'ûm Deus xe iap tak. Eyju ma dak Israel diwacayū epeyewede- -doze beayū diwacayū. Eyju dak xikxik'i epesop. Epeğuwēn cebe ip ajo xipat Deus xe iap, ajo xipat'ûm Deus xe iap tak.

²⁹ — Owebeam soat xewi o'juiayū ade jījā je'jat ip. 100 beat je'jat ip. Jeduk'a bewi o'juiayū, jeipi bewi o'juiayū dak, jebadipyū xewi o'juiayū dak; je-wa gó xewi o'juiayū, jekitpit xewi o'juiayū, jebay xewi o'juiayū, jexi xewi o'juiayū, jekpotpoyū xewi o'juiayū, jedaxityū xewi o'juiayū- -soat ip ade jījā xipacat je'jat ip. Deus xe dak itait jeedop ip soat em — io'e Jesus. ³⁰ — Ade ya'ôbuyxiayū'in yopîcayûm jee-dop ip. Ade yopîcayû'in ya'ôbuyxiayûm jeedop ip — io'e Jesus.

20 Deus soat kukan pima, uva'a kuğ jekat peat puxim ixe. Xeku kapikpikayū kudadam o'e, jewebeam kapik am. Imēn Jesus ekawēn o'e jewejucat mutaybit am. Wuymutaybitbinap muwēnuwēn o'e- -imēnpuximap ekawēn.

— Ixe uva kuğ jekat peat o'ju jebuywatwacayū kudadam. Kabia isum o'ju, jekat pe tujowat am — io'e. — O'ju — io'e.

² — “Gasū epeju, okat pe obuywat am,” io'e cebe ip -soat pe. “Pūğ kabia oteida- -eyekapik- apteim. Okat pe eyepere buje, oteida. Pūğ isurūğat'a eyekapikaptei e'em- -prata'a,” i. Imēn o'e cebe ip, iboaptei ibabi dağ o'e buye- -jeka beacat pabi dağ.

— “Xipat,” io'e ip.

Imēnpuye soat o'ju ip ikat pe, ibuywan.

³ — Kabia isusu ma o'ju waram kapikpikayū kuda am. 9 hora bima o'ju. O'tobuxik warara'acayū- -xerem ğu pēnpēnayū.

— Oajēm ka'ümğu pēnpēnayū kay. Ceaweroroap pe oajēm- -tarekrek muxipanap'a be.

⁴ — “Epeju okat pe. Oteida eywebe eyekapikaptei- -ajo cūğ ma iaptei,” io'e cebe ip.

— “Hm hm,” io'e ip. “Ebuywan oceju.”

⁵ Imēnpuye ip o'ju.

— Kariwa waram o'ju. Kaxicuğ ma waram o'ju. Uvadip kat iwat o'ju. Warara'acayū o'tujowat jekat pe, kapik am.

— Katpujesu warara'acayū o'ğuju jekat pe, kapik am tak. 3 hora bima o'ğuju.

⁶ — Katpuje oeku. 5 hora bima, oeku. Warara'acayū o'tobuxik- -ka'ümä pēnpēnayū. Ceaweroroap pe ip o'e.

— “Apēnpuye eyju kabia bun kapikpiğ ğu?” io'e cebe ip.

⁷ — “O'e ğu ocewebe buye, oceju ğu,” io'e ip.

— “Gasū bit eyju dak ôn jeymuju. Oteida eywebe,” io'e.

— “Hm hm,” io'e ip.

Imēnpuye o'tujowat jekat pe, kapik am.

⁸ — Kaxi cēm pima, ixe uvadip kat iwat jedi- nheiro kukukat o'tomuwā.

— “Kapikpikibiyū etomuwā juy, cekapikaptei üm âm,” io'e. “Katpuje ajēmibiyū ekapikaptei juy eğüm cebe koam. Gebuje katpujesu ajēmibiyū be juy eğüm. Gebuje kaxicuğ ajēmibiyū be. Gebuje kabia

isusu ajēmibiyū be. Kabia isu ajēmibiyū ekapikaptei eğüm kanomūm," io'e cebe.

— "Hm hm," io'e jekariwa be.

⁹ — Katpuje ajēmibiyū o'tomuwā - 5 hora be a-jēmibiyū. Cekapikaptei o'ğüm cebe ip, ajēm puje. Pūğ kabia ekapikaptei o'ğüm cebe ip. O'jat. O'ju ip.

¹⁰ — Kabia isu ajēmibiyū ekapikaptei o'gum ka-nomūm. Tüybe ade ocejat ocekapikaptei iān o'e ip. Imēnpit ibitbit ma ip o'jat jedinheiro - jekapikaptei - katpuje ma ajēmibiyū ekapikaptei, kabia isu ajēmi-biyū ekapikaptei dak. ¹¹ Imēnpuye uvadip kat iwat kay ip o'e jemāmāmām.

¹² — "Katpuje acā kapikpiğ o'e ip - wara'acayū. Cūğ ġu o'e tei jo'iat kuka ocedeи," io'e ip. Jemāmā-mā ip. "Pūğ hora acā kapikpiğ o'e ip. Oceju bit ka-pikpiğ soat em ma - kabia isum pima, kaxicuğ pima dak. Kajepi kuğ cīcā oceju, kapikpiğ puye," io'e ip.

¹³ — "Obure," io'e uvadip kat iwat jemāmāmā-māat pe. "Xipat ôn. Oğüm ekapikaptei wa'ō dağ. Cūğat ôn.

— "Pūğ kabia ekapikaptei oteida - eyekapikap-teim," i'e buje, ēn tak 'Xipat,' iece owebe," io'e je-māmāmāat pe. ¹⁴ "Imēn eywebe oğüm, katpuje ma ajēmibiyū be dak oğüm," io'e. "Teku ekapikaptei," io'e. "Etujopit eduk'a kay," io'e.

¹⁵ — "Etakoma ġu okay eğuy, odacup gu buye," io'e cebe. "Wedinheiro ma beku," io'e. "On bürükü poro teida pin," io'e uvadip kat iwat jemāmāmāat pe.

¹⁶ — Imēntak — Jesus o'e. — Deus icēmat cīcāat. Ajo xipat cexe iam, ajo xipat ġu cexe iam ka-wēnwēn je'e soat pe. Soat ijo'in ma je'e — io'e Je-sus. — Imēnpuye ade ya'ōbuyxiayū'in yopicayūm jeedop ip. Ade yopicayū'in ya'ōbuyxiayūm jeedop ip — io'e.

¹⁷ Jerusalém ka kay cucum pima, Jesus jeweju etaybitbinayū jewekay o'tomuwā adeayū parakpewi. O'jekawēn cebe ip.

¹⁸ — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop! — io'e cebe ip. — Jerusalém ka kay cum wuyju — io'e Jesus.

— Soat wāgo ñon. Iboceayū osubamukirik, okay itako-maayū be odujowat am- -paÿū kukukayū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak. "Ikérēat kūg ēn ocexe," i je'e ip owebe — io'e Jesus. — "Eje'ū juy," i je'e ip owebe — io'e.

¹⁹ Judeu'ūmayū be odujowat ip — io'e. — Oway-wayway jījā je'e ip. Omupokupok ip. Korosa jeje oba mupaya ip. Oaoka ip. Imēnpit xepxep xet kap puje, waram ġuto ocetait — io'e doze beayū be.

²⁰ Gebuje Zebedeu tayxi oajēm Jesus kay. Je'iyū eju oajēm- -aġokatkayū eju. Ojēg'aecōgcōg Jesus wap. Ibikuyap kay o'e Jesus xewi.

²¹ — Ajo-kay ēn? — io'e Jesus cebe.

— O'iyū dak imēn cekay, pūg xik'i eba'at kadi, wara'at eba'ūğat kadi. Imēn ñon cekay, ēn soat kukan puje — io'e. — I juy ece owebe: "Ekawēn tağ oce'e ewebe," i — io'e Jesus pe.

²² — Iba'ore — Jesus o'e cebe ip. — Eyetaybit pūn'ūma eyju iboap ojuyjuy oxewi. Apēn owebe ipiat o'supi'ajoat ip iap puxim tu eywebe dak ipiat su-pi'ajoat ip? — io'e.

— Hm hm — io'e ip. — Ocewebe dak ipiat su-piajaoat ip apēn ewebe ipiat o'supi'ajoat ip iap puxim — io'e Zebedeu ipotpoyū.

²³ — Ha'a — io'e Jesus. — Apēn owebe ip ipiat o'supi'ajo iap puxim ma eyju dak ipiat epesupi'ajojo — io'e cebe ip. — Imēnpit wa'obi ġu jeedop ip oba'at kadi- -webay a'obi acā jeedop ip. Wa'obi ġu jeedop ip oba'ūğat kadi- -webay a'obi acā jeedop ip. Deus a'obi acā ixeyū iboka kaxikxik'i jeedop- -Deus o'taēiyū — io'e Jesus.

²⁴ Warara'acat iboam co buje bit, itakoma o'e ip xepxepayū kay- -Zebedeu ipotpoyū kay. 10 beayū itakoma o'e ip.

²⁵ Imēnpuye Jesus:

— Epesot tuy okay — io'e cebe ip- -soat pe. — Eyetaybit Judeu'ūmayū kukukayū soat em ya'ōpuruğ jebekitkiyū mujujum iam — io'e cebe ip. — Ikukukayū soat em biğ ma jebekitkiyū mukapikpiğ'uk ip iam — io'e. — "Oca'ōbuyxı jījā," i'e'em ip jebekit-

kit pe soat em. ²⁶ Eyju bit ka'ūma. Imēn ġu juy epeyewekuk. Eyju bit kariwabog̫ pin pima, warara'acat puywatwan cuy epesop. ²⁷ Ya'ōbuixian pin pima, eybureyū beam tei'ūma epeyekapikpik cuy — io'e Jesus.

²⁸ — Imēntak soat waġo ôn — Jesus o'e. — Warara'acat pe obuywat am ġu ojot ijodi. Warara'acat puywatwat'ukan ojot. Adeayū daxijo am ma ojot. Soat em itabēg jeedop ip kabi be, cewebeam oje'ū buye — io'e Jesus.

²⁹ Jericó ka bewi o'ju ip- -Jesusyū- -adeayū. Jesus tomuju o'ju ip. ³⁰ Xepxepayū oabik e bitako dağ- -ita'ūmayū.

— Jesus ijoma kapkam — adeayū o'e ita'ūmayū be.

Gebuje ya'ōberen o'tomuwā ip Jesus kay.

— Davi naxeġebit ên. Etabotaidabotbon cuy eġuy ocekay — ita'ūmayū o'e Jesus pe.

³¹ — Müg'i juy epesop! — io'e adeayū.
O'ġukoreṁ. Imēnpit biġ ma o'jewāwā ya'ōberen.

— Kariwa! — io'e ma'ġuto. — Davi naxeġebit ên. Etabotaidabotbon cuy eġuy ocekay — io'e ip Jesus pe.

³² O'jecū Jesus.

— Epesot okay — io'e ita'ūmayū be.

O'ju ip cekay- -Jesus kay.

— Ajo-kay eyju oxewi? — io'e cebe ip.

³³ — Ocetadam ece — io'e ip jekariwa be.

— Jetada ôn — io'e Jesus. ³⁴ — Ita'ūmayū kay wetabotaidabotbot — io'e.

Ita o'sutamuucay itamudim am.

Iboap e isum ma o'jewetada. O'jecoan ip. Jesus tomuju o'ju ip, o'je'ada buye.

21 Jerusalém ka tēg pima Jesusyū, oajēm ip Betfagé ka kay. Co'a bicūġpe osunuy- - Oliveira dip'a bicūġpe.

Ibocewi jeweju etaybitbinayū o'ġuju Jesus. Xepxep o'ġuju. Wara'at aġoka kay o'ġuju.

² — Epeju juy āgoka kay- -wuywapat ka kay — io'e.

O'̄guküyjo.

— Bomaku epeju. Dao ma jumenta epetobuxik. I'it'it eju ma juy epetobuxik — io'e. — Ikirikirik opop ip. Epēguwekap cuy.

— Imuwekap puje, epetojot okay jumenta, i'it tak — io'e Jesus xepxepayū be.

— Hm hm — io'e ip. — Ocetojot cuy.

³ — “Ajo pēn pēn eyju?” i'e'em iboceayū eywebe bima, “Ikūg'üm puye, ocekariwa jumenta kay, i'it'it kay dak,” i juy epe'e cebe ip — io'e Jesus. — “Ha'a. Epetujowat gaxin ma,” iboceayū je'e eywebe — Jesus o'e. — Okay imuujum je'e — Jesus o'e.

— Hm hm — io'e ip.

^{4 - 11} Jesus a'ōbi o'ju ip. Jumenta o'tobuxik ip. Ikirikirik osunuy. O'̄guwekap ip. I'it'it tak o'̄guwekap ip.

Jesus kay o'tujuajēm. Jeekabek jumento uksabi jeje o'jomōg ip. Oabik Jesus iekabek ceje jumento uksabi jeje Ade jijā iboceayū jeekabek o'̄gupayapaya ip Jesus wap e dāg, ya'ōbuyxi ceje ip puye.

— Xipat cīcāat Jesus — io'e adeayū- -Jesus wap cuibiyū, tomujuayū dak. — Davi naxegebit teku. Deus kuy imucokcokcoğ, Deus a'ōbi oajēm teku wuykay buye. Deus ya'ōbuyxi jijā. Idip cīcā — io'e ip ya'ōberen, icokcok cīcā buye.

Jerusalém ka kay oajēm Jesus. Soat Jerusalém watwat yāguybabī'üm o'e ip, jetabiba'arēm puye.

— Abu sute? — io'e ip.

— Jesus teku — adeayū o'e cebe ip. Itaybicayū o'e. — Nazaré ka wat teku. Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukat teku- -Galiléia eipi bewiat — io'e ip. Imēn soat o'jebapuk apēn Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukat o'tupmubararak Deus a'ōbi. ⁵ Imēn cuk adi o'jekawēn:

Jerusalém watwat cuy epēguküyjo:

“Eykukukat omuyku. Jumento uksabi jeje xik'i omuy- -jumenta'it'it uksabi jeje. Ya'ōdidiat eykukukat je'e,” i juy epe'e — i juk o'e- -Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukat o'e.

¹² Oajēm Jesus puca deidada'ukayū kay. Deus eju kawēnwēnap'a be osodop ip, puca bubu'ukayū dak. Yaboğat'a be osodop ip. Dinheiro mutroka-kan'ukayū emesa o'guy'at. Wün'i! Pukaso deida-da'ukayū abikbikap o'gudu'udu. Batku! Yabikbikap o'guy'at Jesus. O'gujēm soat ip.

¹³ — Deus ekawēntup e'em:

Oduk'a soat ka dağwiacat oweju ka-wēnwēnap'am je'e, i'e'em Deus eka-wēntup.

Eyju bit Deus tuk'a epeyamuwexat ibukurukat dop-dopap'am — Jesus o'e cebe ip.

Imēn o'e Jesus, dinheiro bu am, Deus tuk'a be ajēm-jēmayū muğuyukukum ip puye.

¹⁴ Taokērēayū oajēm Jesus kay. Ita'ūmayū oajēm. Deus eju kawēnwēnap'a be osodop ip. Soat o'gu'ada Jesus-ita'üm topibiyū, taokērē topibiyū dak.

¹⁵ — Xipat cīcāat teku — bekicat o'e, Jesus mu-wēnuwēn o'e. — Davi naxeğebit teku — i'e'em ip. Idip ma o'jekawēn ip. Païyū kukukayū bit itakoma o'e ip Jesus kay, Deus eju kawēnwēnap'a be ma be-kicat o'jekawēn puye, ade o'gu'ada buye dak. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak itakoma o'e.

¹⁶ — Eya'ijojo ġu du bekitkit ekawēn? — io'e ip Jesus pe.

— Hm hm — Jesus o'e. — Oya'ijo ma. Imēn tağ Deus ekawēntup e'em:

Deus bekitkit o'ğutaybit cedağ ma ja-wēğmudim am.-yopicat tak, i.

Iboaptup cuk epetupcoco ġu du? — io'e Jesus. — Iboam eyetaybit — io'e païyū kukukayū be.

¹⁷ O'ju Jesus Jerusalém ka bewi. Betânia ka kay oajēm. Jexecap ka kay oajēm.

¹⁸ Kabia bima, o'jepit Jerusalém ka be. Jepitpin pima, ire o'e Jesus. ¹⁹ Figueira'ip o'yopcoco, jepitpin pima. E bidase osunuy ibo figueira'ip.

Oajēm yopkay- -figueira'ip kay. O'yadobuxik ġu figueira'a. Ya'ūmġu figueira'a. Tup acā o'tuptobuxik. Tōh!

— A'a'e ġu ece'e — io'e Jesus figueira'ip pe. — Waram ma dak ka'üma — io'e.

Gebuje figureira'ip dao ma o'je'ip'e'ū.

²⁰ Jesus eju etaybitbinayū yopco buje, yağuybab'i'ūm o'e ip.

— Apēneju dao ma iō'ip yoporo ġasū? — io'e ip.

²¹ — Soat em eyetabut okay bima, eyju dak kuka epe'e apēn figureira'ip pe oce iap puxim. Epeyopmupuruk kuka — Jesus o'e cebe ip. — Ka'ūma ibo bit. Eywebe dak i'e but ite co'a be: "Wede ece ijocewi. Aakōm cuy idixidi be," i. Imēn yaakōm, Deus yamuakōm puye, Deus kay eyetabut puye. ²² Deus kay eyetabut pima, epejoojoy epejat, Deus eju kawēnwēn pima dak — io'e Jesus.

²³ Jay. Waram oajēm ip Jerusalém ka be. Deus eju kawēnwēnap'a be oōm ip. Adeayū mutaybitbin o'e Jesus yaboğat'a be. Imutaybitbin pima, paīyū kukukayū oajēm, Judeuyū kukukayū dak.

— Abu-a'ōbi ēn jekukum? Deus a'ōbi du? Abu-a'ōbi ijop e'ead tağ jekukum ēn? — paīyū kukukayū o'e cebe.

Imēn tak Judeuyū kukukayū o'e cebe.

²⁴ — Koap cuy eyju ma omuküyjom cuy epe'e apēn oce — Jesus o'e. — Iboap muwēn puje, ôn tak ocede eywebe eyetaybit am abu-a'ōbi jekukum ôn iam.

^{25 - 27} — Abu-a'ōbi juk oeku João Batista? Abu-a'ōbi juk ocemubatisasan o'e xeku? Deus a'ōbi ma du eyxe? Ijodiat a'ōbi ġu xe'e eyxe? — io'e Jesus cebe ip.

— Ocetaybit ġu — io'e ip Jesus pe.

Imēn o'jekawēn ip Jesus pe, jeyağuy dağ.

— Cebe wuy'e buje, "Deus a'ōbi," i, "Apēn-puye dak eyetabut ġu João kay?" i kuka o'e wuywe-be — io'e ip jewewebe.

— "Ijodiat a'ōbi," i wuy'e bima bit, adeayū itakoma kuka o'e ip wuykay, ixeyū xe João Deus eka-wēn muwēnuwēn'ukat puye — io'e ip jewewe be.

Imēneju o'jekawēn ip Jesus pe: — Ocetaybit ġu — io'e ip.

— Kā — io'e. — Abu-a'ōbi Joāo Batista oeku iap epeguwēn ġu owebe. On tak oğuwēn ġu eywebe abu-a'ōbi ñon jekukum iap — io'e Jesus.

²⁸ Jesus o'jekawēn tak.

— Eya'ōpicūgcūg cuy epesop wekawēn kay — Jesus o'e iboceayū be.

Wuymutaybinap ekawēn o'ğuwēn. Uvadip kat iwat muwēnuwēn o'e.

— Ixe uva'a kukat xepxep ipotpoyū osodop. Koapat pe o'jekawēn: "Okpot," io'e cebe. "Kapiğ cuy ēn ġasū okat pe."

²⁹ — "Ap!" io'e.

Imēnpit gūyjom o'jewağuy: "Kapiğ cuy ñon webay beam," i.

Imēnpuye o'ju jebay kat pe kapiğ.

³⁰ — Wara'at pe o'jekawēn- -cebay o'jekawēn: "Okpot," io'e wara'at pe. "Kapiğ cuy ġasū okat pe."

— "Hm hm," io'e. "Kapiğ puk ñon. Cum puk ñon," io'e jebay be.

Imēnpit o'ju ġu jebay kat pe.

^{31 - 32} — Pebicat jebay bikuyap tağ oeku? — Jesus o'e iboceayū be.

— Koapat ma — io'e ip.

— Cūğ ma epeyekawēn — Jesus o'e. — Yapoayū ixe koapat puxim ip, iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū dak. Ibxim ip, Joāo kay itabut puye ip. Deus soat kukan pima, ixeyū dak Deus xe jeedop ip. Eyju bit ka'ūma! Joāo oajēm imuwēn ām apēn cūğ ma Deus etabun iap. Eyju bit eyetabut ġu cekay. Cekay itabucayū epejojojo. Imēnpit eyetabut ġu Joāo kay — io'e Jesus. — Ikērēat kuğ epesop. Imēnpit eyğuyucūğ ġu epesop ikērēat kay- -eyetabut'ūmap kay. Deus a'ō kay jekuku pin ġu eyju — Jesus o'e pañū kukukayū be, Judeuyū kukukayū be dak.

³³ Waram tak o'jekawēn Jesus- -wuymutaybit- binap ekawēn- -imēnpuximap ekawēn. Ağokatkat je- kat o'tiotaap muwēnuwēn o'e.

— Ağokatkat uva bune o'subunedaida — io'e Jesus. — Pere ġebujep — Jesus o'e.

— Gebuje korara o'guğē jekat etako dağ. Uvadip koreren o'jomuy. Pere. Uva'abidi muwesoğsoğap tak o'guğē jekat pe.

— Gebuje uvadip wiwimap'a o'yamuy jekat pe - kadaidip wiwiap'a- -umat'a. Pere. O'jepere.

— Gebuje uvadip wiwimayū o'jomuy jekat pe, uvadip wiwi am bomaku. Uva'a o'yaūm cuy ip ikat iwat pe. Imēn teim ip iūm cuy uvadip iwat pe.

— Ikat iwat wara'at eipi kay o'ju. Iboma omuy wara'at eipi be.

³⁴ — Yabubuap ekaxi ajēm puje, jebuywatwat'-ukayū o'guju jekadai'a bu am- -pūgpūğ'a jekat peat'a'in.

³⁵ — Oajēm ip uvadip wiwiayū kay.

— "Ijo'a bum ocesot," io'e ip. "Ikat iwat a'ōbi ocesot," io'e ip.

— "Ap!" uvadip wiwiayū o'e.

Ibu'u ip o'e yaūm ām. Uvadip wiwiayū oajēmiayū o'jat ip. Pūğ ixeyū'in o'yaoka ip. Poğ. Wara'acayū ixeyū'in o'yabuğbuğ ip wita'am. Warara'acayū ixeyū- 'in yaokakam ip. O'jenapōnpōn ip- -ikat iwat buywatwat'ukayū.

³⁶ — Waram ġuto wara'acayū o'guju ixe kadaidip iwat. Jebuywatwat'ukayū o'guju cekay ip- -uvadip wiwiayū kay. Ade o'guju.

— Oajēm ip. Uvadip wiwiayū bit oajēmiayū o'jat ip. Pūgpūğ o'yaokaka ip. Wara'acayū o'yaoka ip. Warara'acat o'yabuğbuğ ip. Imēnpuye ibuywatwat'-ukayū o'jepit jekariwa kay- -ikat iwat kay.

³⁷ — Imēneju ikat iwat jekpot o'guju cekay ip- -uvadip wiwiayū kay. Tūybe ibuyxim ip okpot jukuk iān o'e- -ikat iwat o'e. O'guju. Jekpot o'guju.

³⁸ — Oajēm ipot cekay ip. Ajēmjēm pima, o'jojo- jo ip.

— "Ga'a," io'e ip jewewebe. "Ayaoka. Ikat iwat ipot teku. Cebay e'ū buje, ite ma uvadip iwan je'e. Ayaoka juy. Imēn tip iwacayūm acesop!" io'e ip — io'e Jesus. ³⁹ — Ipot o'jat ip. O'tujowat ip. Ikat eta- ko be o'yaoka ip. Poğ.

⁴⁰ — Ikat iwat waram ajēm puje, apēn je'e jekat peayū be? — Jesus o'e ya'ijojoayū be.

⁴¹ — Uvadip wiwiayū aokam — io'e ip. — Ajēm puje, yaoka. Ipiat supi'ajoaat cebe ip, yaoka ip. Wara'acayū jomuy tip wiwi an. Gebuje ixeyū uva'a yaūm ip, yarum puje — io'e ip Jesus pe.

⁴² — Imen e'em Deus ekawēntup:

Uk'a muymuy'ukayū o'e, "Ite'a xipat ġu wita'a," i, i. Yakērē o'e cexe ip, i. O'yaxik ip, i. Warara'acat pit o'e, "Ite'a yadip ma," i, i. Uk'a mucemucemat'am o'e, i. Iboap xipat cīcā wuyxe, Deus imēn o'e buye, i'e'em Deus ekawēntup.

Iboaptup epetupcoco ġu du? — io'e Jesus cebe ip.

Igo'a Cristo buxim- -yamuycemucemat'a.

⁴³ — Juk epetupcoco — io'e Jesus.

— Imēneju Deus soat kukan pima, ixe xe ġu epesop. Ixe bikuyap e'e'ukayū acā ixe xe jeedop ip — io'e Jesus paīyū kukukayū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

⁴⁴ — Igo'a jejewi je'at puje, o'jewenōmnōmnōm kuka. Ijodiat ceje igo'a at puje, tōm'a kuka o'e ip — io'e Jesus.

Iboap ekawēn o'ġuwēn Deus a'ōbi òn jekukum iam ixeyū mukūyjoap ojuy.

⁴⁵ Paīyū kukukayū Jesus ekawēn o'ya'ijojo ip, Fariseuyū dak. Ade wuymutaybitbinap ekawēn o'ya'ijojo. Deus ekawēn itaybit o'e ip ixeyū muwēnuwēn o'e iam.

— Jesus ijop ekawēn o'ġuwēn wuymukorēm ām — io'e ip jewewebe.

⁴⁶ Jesus daomūn ojuy o'e ip. Iparara bit o'e ip adeayū buxixim. Adeayū xe Jesus Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat o'e, ibuye iparara o'e ip Jesus daomūn ām.

22 Waram Jesus o'jekawēn jewejuavū be. Wuymutaybitbinap ekawēn o'ġuwēn- -imēn-puximap ekawēn. Ipi kukukat muwēnuwēn o'e jewejuavū mutaybit am.

² — Deus wuynomuwā jewekay iap ipi kukukat adeayū o'tomuwā jekpot ewebumūnap epeta kay iap puxim. Ixe ipi kukukat peta o'guğē, jekpot o'jewebumūn puye — io'e Jesus.

³ — Jebuywatwat'ukayū o'tomuwāiayū be o'guju tomuwā ām, jekpot epeta beam ip tomuwā ām, puybit o am. O'ju ip. O'tomuwā. Imēnpit o'takoyiayū oajēm ġu ip, taobu'u ip puye.

⁴ — Wara'acayū o'guju ġuto- -jebuywatwat'ukayū.

— “I juy epe'e otomuwāiayū be: ‘Kuy biopak oyaoka- -biopak’it’it tak. Soat ma opop, peta be i'o am. Epesot cuy,’ i. ‘Ade puybit puye,’ i,” ixe o'e-- ipi kukuk'ukat o'e jebuywatwat'ukayū be.

O'ju ip.

⁵ — O'tomuwāiayū bit osodot ġu. O'taobu'un ip. Jewaywayway ip o'e. Oajēm ġu ip peta kay. O'ju ip wara'at ka be. Pūg ixeyū'in kadaidip pe o'ju. Wara'acayū tarekrek mūn'a be o'ju ip. O'ju ġu peta be. Peta iwat ekawēn kay ġu o'e ip.

⁶ — Gebuje warara'acat ixeyū'in ibuywatwat'ukayū o'jat ip. Xipan ġu o'jukuk ip. O'yaoka ip. Oe'ū. Poğ. ⁷Ipi kukukat itakoma jījā o'e ibuye. Sorarayū o'guju, jemunomuwāayū aokam, ağokaxirixiri kasukamuy'ūm ām.

⁸ — Gebuje jebuywatwat'ukayū be o'jekawēn. “Kuy peta opop, okpot jewebumūn puye. Imēnpit wemunomuwāayū xipat'ūmayū. Imēnpuye ixeyū ajēmap cūğ ġu oxe,” io'e.

⁹ — “Epeju juy e dağ, uk'a ukpibubu dağ tak,” io'e jebuywatwat'ukayū be. “Wara'acayū epetakoy- -e dağayū. Soat cuy epetakoy- -epetobuxikiayū,” io'e.

— “Hm hm,” io'e ip.

¹⁰ O'ju ip. O'takoy. E dağayū o'takoy. Soat pupum ip o'e- -o'tobuxikiayū- -xipacayū, xipat'ūmayū dak.

— O'tujowat ip jekariwa kay. Imēnpuye yanopapūn o'e jewebumūnap'a cemudakoyūm.

¹¹ — Gebuje jemudakoyayū kay oajēm. Ipi kukukat oajēm, ijo am. Jewebumūnap ekabek kuğ'ūmat o'tobuxik.

¹² — “Apēnpuye juk eōm, obure?” io'e. “Jewe-

mūnap ekabek kuğ ġu ēn," io'e cebe.

O'jede ġu, yağuybabī'üm o'e buye.

¹³ — "Epesubamūnmūn cuy- -ceba, sui dak epe-suimūnmūn," io'e ipi kukukat jebikuyap e'e'ukayū be. "Epejoxik cuy kabiokboğ pe, wuy Deus wi," io'e ixe ipi kukukat. "Bomaku ağokatkayū tötön jeedop. Tüy dak ip jenūy yeiyei je'e ip ipi bun," io'e — io'e Jesus, o'ya'ijojoiajyū be imutaybitbin pima.

¹⁴ — Ade ma o'takoyiayū e'em ip. Pūgpūg pit o'-taēiayū e'em ip- -Deus o'taēiayū — io'e Jesus ixeyū be.

Ibürū ma o'e Jesus ekawēn. Imēn o'jekawēn Jesus ade ma Deus kay o'takoy buye. Imēnpit pūgpūg acā ip Jesus eju jekukum. Pūgpūg acā Deus xe.

¹⁵ Fariseuyū o'jeawero ip, Jesus a'ō muwarurun ojuy ip puye.

— Apēn Jesus ekawēn ağukorēm? — io'e ip jewewebe.

¹⁶ Jewewebe imēn kawēn puje, Fariseuyū jeweju etaybitbinayū o'ğuju ip Jesus kay. Herodes ebekitkit tak o'ğuju ip. Oajēm soat ip.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip Jesus pe. — Soat em ēn icēmān e'em. Apēn Deus ibikuy ocewebe jeku am iam ēn ocemutaybitbin. "Iğō du xipat exe?" i'ümğu ēn e'em warara'acat pe emutaybit am. Kacūğ kadiat cocoap tomuju ġu ēn e'em "Teku xipat," i — io'e ip.

¹⁷ — Cedağ tu exe dinheiro ümüm oceju bima Roma ka kukukat peam? -César peam? Ixe wuyedinhoiro ojuyjuy cebeam teidadam- -César beam. Teida buje, wuyawēwēap ekawēn tağ ġu kuka ajeku? — io'e ip.

¹⁸ Imēnpit Jesus itaybit ikērēm okuk pin ip iam.

— Apēnpuye eyju wa'ōmuwarurun ojuy? — io'e.

— Omuyukukum ojuy eyju — io'e cebe ip. ¹⁹ — Dinheiro isurūğat cuy epetojot owebe- -pūğ'a'in- -dinheiro'a yaūm Roma ka kukukat peat'a'in — io'e cebe ip.

O'yadojot ip dinheiro isurūğat'a- -yopicat'a- -prata muğēğēat'a.

²⁰ — Abu-biōgbuk ija'a be- -dinheiro'a be? — io'e. — Abu-butet tak ija'a be?

²¹ — César biōgbuk, ibutet tak — io'e ip.

— Imēnpuye iō'a César pubut'a- -dinheiro'a — io'e. — Cemuojuyjuy epeğüm César be wuyeipi kukat pe — io'e. — Deus pe dak cuy epeğüm cemuojuyjuy — io'e.

²² Iboap ekawēn buye, müg ma osodop ip. O'jēm ma ip Jesus zewi. O'yağuybabī'üm ip.

— Ya'ōmuypit pa'ore wuywebe — io'e ip jewewebe.

²³ Ixe kabiam Saduceuyū oajēm Jesus kay. Ju-deuyū osodop ip. Tüybe wuye'ū buje waram ġuto acejetait ġu iān o'e ip.

²⁴ — Ocemutaybitbin'ukat! — io'e ip Jesus pe.
— Moisés juk kuyjeayū mutaybitbin osunuy:

Iwaġo e'ū buje, jekitpit jewebumūn cuy jawaġo'üm tayxibuk eju, itayxibuk i'it'et'üm pima, i. I'it'et pima, iwaġo'üm tieġ ipotpot kuka o'e i'it, i.

— Imēneju ocetaybit ġu abu-tayxim e'em ixe ayacat iam, waram ce'ū'ūayū etait puje — io'e ip cebe. ²⁵ — 6 beayū osodop ip iwaġo kitpityū. Iwaġo jewebumūnat o'e. Oe'ū, jekpotpet'üm puxe ma. Imēnpuye pūg ixeyū'in o'jewebumūn jawaġo'üm tayxibuk eju- -jawaġo nomujuat. ²⁶ Oe'ū ixe dak. Jekpotpet'üm puxe ma. Imēnpuye wara'acat o'jewebumūn itayxibuk eju- -pūg ixeyū'in. Oe'ū ixe dak. Jekpotpet'üm puxe ma. Imēn o'jewebumūn ip- -ikitpiyū- -soat ip. Pūgpūgpūg ma o'jewebumūn ip itayxibuk eju. Soat oe'ū ip- -pūgpūgpūg ma.

²⁷ Ibocewi ixe ayacat i'it'et puxe ġu ma ixe dak oe'ū. ²⁸ Imēn pima, ajo cūg ma exe? Abu-tayxim je'e ixe ayacat waram ġuto wuyetait puje? Soat ip o'jewebumūn ixe eju- -7 beayū — io'e ip Jesus pe.

²⁹ — Cedāġ ġu eyju jawaġuyguy — Jesus o'e. — Tüybe waram acetait ġu iān eyju. Eyetaybit ġu Deus ekawēn iam. Deus bacaam tak eyetaybit ġu. Deus warara'acat podi ma jebacaap kuġ iam — Jesus o'e.

³⁰ — Waram jetait puje, wuyjuyū jewebumūnmūn

gu ip. Kabi beat co'i ip je'e- -Deus ekawēn tojot-jot'ukat co'i — Jesus o'e cebe ip.

^{31 - 32} — Imēntak Deus oe'ūiayū kukukat gu-itabēgāyū kukukat acā. Imēnpit juk o'jekawēn ixe:

On Deus, i. Abraão itabut mabuk okay, Isaque dak, Jacó dak, i.

Imēn Deus cuk o'e. "Itabut ip okay," io'e Deus, waram guuto ip o'jetait puye. Ce'ū'ūayū gu itabut Deus kay- -itabēgāyū acā.

— Imēneju wuyetaybit ce'ū'ūayū waram guuto itabēg jeedop ip iam. Wuyetaybit tak Deus ce'ū'ūayū kukukat gu iam, Deus ekawēntup e'em. Epetupco — io'e Jesus.

³³ Adeayū iboap co buje, yağuybabī'ūm o'e ip, imutaybitbinap puye.

³⁴ Fariseuyū bit Saduceuyū o'guymūg iap awēg co buje, o'jeawero ip Jesus pe. ³⁵ Pūg ixeyū'in o'jekawēn Jesus eju. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat osunuy xeku. Jesus a'ōmuwarurun ojuy xeku.

³⁶ — Ocemutaybitbin'ukat! — io'e Jesus pe. — Pu-gu Moisés ekawēn'in yobog cīcā wuymukūyjobit am? — io'e Jesus pe.

³⁷ — Igo ekawēn:

Deus cuy ikukpin cīcā epejukuk, i.

Warara'acat kukpinap podi ma juy epejukuk. Eyxe ikukpin cīcā buye, ibikuyap tağ cuy epeku soat em; xipacat kay dak cuy epesop ġebum, i.

³⁸ — Imēn imubararakap opop Deus ekawēn tup pe. Iġodup kay kūyjobin cīcān ma epesop. Iġodup wara'atup podi ma — io'e cebe. ³⁹ — Wara'at tak ixe ekawēn'in yobog cīcā wuymukūyjobit am.

Imēn e'em:

Xipan cuy warara'acat epejukuk eye-wekukap puxim ma, i.

⁴⁰ Iġodup pewi soat tup o'jebapuk- -Deus ekawēn mu-wēnuwēn'ukayū emumutaybitbinaptup, Moisés ekawēntup tak, soat o'jebapuk iġodup pewi.

⁴¹ Fariseuyū eawero buje, Jesus o'jekawēn cebe ip.

⁴² — Abu ipot ixe Cristo? Abu Deus emunaē? — Jesus o'e cebe ip.

— Davi naxegebit xeku — io'e ip.

^{43 - 44} — Apēnpuye ixe Davi kuyje o'jekawēn Deus biōgbuk a'ōbi: "Cristo okukukat," i? Imēn o'tupmubararak kuyje:

Cristo okukat- -Deus emunaē, i. Deus o'jekawēn Cristo be, i. "Xik'i. Ekay itakomaayū a'ōbacaap cuy oğuy'ūm," io'e, i. "A'ō kay kūyjobin jeedop ip," io'e, i. "En ixeyū kukan'ūm pima, oxe ma juy eğuy," io'e, i.

⁴⁵ Davi juk o'e Cristo be- -Deus emunaē be: "En ma okukukat," io'e. Imēnpuye ibapuk ma wuyxe Davi naxegebit acā ġu Cristo osunuy- -Davi kukukat tak osunuy — io'e Jesus.

⁴⁶ Ibocewi ka'ūmguat o'jede Jesus pe. Cede ba'o-re osodop ip Jesus pe. Ya'ōbabī'ūm ip o'e Jesus a'ōbu am.

23 Gebuje Jesus o'jekawēn adeayū be, jeweju etaybitbinayū be dak.

² — Fariseuyū itaybit cīcā ip Moisés ekawēn imutaybit am, Moisés ekawēn itaybitbin'ukayū dak itaybit. Imutaybitbin cuy ip ja'ōbi, itaybit puye Moisés ekawēn muwēn ām — io'e Jesus. ³ — Imēnpuye soat cuy epe'e ya'ō dağ kūyjobin cuy epeku soat i'e'e iap tağ. Imēnpit cekukuap tağ ġu juy epeku, Deus kay kūyjobit'ūm ip puye. Deus ekawēn imutaybitbin ip. Deus a'ō kay bit kūyjobit'ūm — io'e Jesus cebe ip.

⁴ — Ixeyū e'em warara'acayū be: "Moisés ekawēn tağ cuy epeku- -soat tağ," i. Imēnpit soat tağ ġu ixeyū dak jekukum Moisés ekawēn tağ — io'e. — Eybuywatwan ġu ip Moisés ekawēn tağ eyeku am. Pūğ em tak ka'ūma — io'e Jesus.

⁵ — Soan ma e'em ip warara'acat pe jejojoan. Deus ekawēntupat ekawēn mubarararağ ip wara'atup

pe. Ibo dup mōgmōg ip tupmūn pe--tuperenaptup. Igo mūn pe mōgmōg ip jedopa'a dağ, jeba dağ tak warara'acat pe tup mūn jojoan. Imēn ojuy ip ixeyü kay warara'acat ağuuy dağ, "Deus kay cīcāat teku," i warara'acat pe i'e am.

— Jesay iwaruat kuğ ip jekukum warara'acat muak am jekay. Jesay ukpi muboğuboğ ip warara'acat pe jejojo am.

⁶ — Petatam pima kariawayū nuyap pe abik ojuy ip. Ya'ōbuyxiat tūyap pe abik ojuy ip Deus eju kawēnwēnap'a be, jebureyū be jejojo am. ⁷ Icokcok cīcā ip warara'acat "Eya'ōbuyxi jījā" i'e buje cebe ip, adeayū etabixe tarekrek pupuap pe. Icokcok warara'acat "Omutaybitbin'ukat" i'e buje cebe ip. Imēn icokcok cīcā ip warara'acat pe ibuyxim ikuk am soat etabut pe.

⁸ — Ikitpitpiyū buximayū eyju bit--soat — io'e Jesus jewejuayū be. — Ôn ma eykukukat. Warara'acat pit ka'ūma. Imēnpuye i'ūmğu juy warara'acayū eywebe, "Ocemutaybitbin'ukat," i, eyju ikitpitpiyū buxim puye — io'e Jesus. ⁹ — Ipi ju bima, "Warara'acat podi ma ya'ōbuyxiat ēn," i'ūmğu juy epe'e. Pūğ ma soat podi ma ya'ōbuyxiat--kabi beat acā-wuyebay acā — io'e. ¹⁰ — Warara'acayū "Okukukayū eyju," i'ūmğu juy ip eywebe. Imēn cuy ġu ip, ôn acā eykukukat puye. Ôn Deus emunaē — io'e Jesus. ¹¹ — Ya'ōbuyxiat podi ma eyeweweju, eybuywatwat'ukat ma e'em — io'e. ¹² — Ya'ōbuyxi pin'ūmat yobög e'em Deus xe — io'e.

¹³ O'jekawēn Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

— Karem ma ipiat epesupi'ajo! Ipi juacat muğuyuku'ukayū eyju! Iba'ore warara'acat pe itaybit am ajo xipat Deus xe iam. Xipat Deus xead ekawēn itaybit ġu ip. Deus kay kūyjobit ġu ip, iboap ekawēn epeğuwēn ġu buye. Deus kay eyju kūyjobit ġu. Warara'acat mubu'u'un tak eyju Deus xe wuy-nūyap puxixim--Deus kay wuyjuap puxixim.

¹⁴ — Karem ma ipiat epesupi'ajo! Ipi juacat muğuyuku'ukayū eyju — io'e Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak. — Itayxi-

buk muğuykukukum eyju, ibubut pu am — io'e. — Ibun ma eyju jewexe kawēnwēn Deus eju, "Teku ya'ōbuyxiat," i'e ojuy eyju warara'acat pe. Deus pit ipiat supi'ajoat eywebe warara'acat pe ipiat supi'ajoat podi ma — io'e Jesus.)

¹⁵ — Karem ma ipiat epesupi'ajo, Fariseuyū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak — io'e Jesus. — Soat tağ jekukum eyju wara'acat kudadam. Iku-dadam cīcā eyju, imutabun am- -Deus kay imutabun am- -eyetabucap puxim imutabun am.

— Imutabun puje, imuwxaxan eyju ikērēat mu-jurūgrūg'ukayūm. Ipiat'ajojoap kay cumayūm ip imuwxaxan eyju. Eybodi ma xipat ġu ip — io'e.

¹⁶ — Karem ma ipiat epesupi'ajo. Ya'ōpi'ūmat puximayū eyju. Imēn ma warēmtağ ma warara'acat mutaybitbin eyju — Jesus o'e cebe ip. — Warara'acat mutaybitbin eyju: " 'Etaybit icēmān Deus eju kawēnwēnap'a omuy iam. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em òn ewebe iam tak,' i epe'e bima, cedağ ma epesop Deus xe eya'ō dağ ġu ma'ġu epekuku," i'e'em eyju warara'acat pe — io'e Jesus.

— Wara'at imutaybitbin eyju dak. " 'Etaybit icēmān Deus eju kawēnwēnap'a be ouro opop iam. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān òn e'em ewebe iam tak,' i epe'e bima, cedağ ġu kuka epe'e Deus xe, eya'ō dağ ġu epekuku," i'e'em eyju warara'acat pe — io'e Jesus.

¹⁷ — Eyetaybit ġu! Ajom xe'e eyetaybit? Ka'ūma ma! Ya'ōpi'ūmat puximayū eyju. Ajo yobog Deus xe- -ceweju kawēnwēnap'a du? Yabeat ouro ġu xe'e? Deus eju kawēnwēnap'a yabog ma. Ouro xipat Deus eju kawēnwēnap'a be buye — io'e.

¹⁸ — Warēmtağ ma eyju warara'acat mutaybitbin. Warara'acat pe e'em eyju, "Wara'at pe epe'e bima, 'Etaybit icēmān wünca mupikpikap'a caixa'a opop Deus eju kawēnwēnap'a be iam. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em òn ewebe iam tak,' i. Imēn e'em pima, cedağ ma epesop Deus xe eya'ō dağ ġu ma'ġu epekuku," i'e'em eyju warara'acat pe — io'e Jesus.

— Warara'acat pe e'em eyju dak: "Wara'at pe

epe'e bima, 'Etaybit icēmān wuyju wūnca ūmūm paī be imupik am iōg'a be iam. Imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em òn ewebe iam tak,' i. Imēn e'em pima, cūg ma kuka epesop Deus xe, eya'ō dağ ġu ma'ġu epekuku," i'e'em eyju warara'acat pe — io'e Jesus.

¹⁹ — Ya'ōpi'ūmat puximayū eyju! Abuat ġasū ma ibaca eyxe? Wūnca mupikpikap'a ma du? Ya'a jeje imōgāp ġu xe'e? Wūnca mupikpikap'a ma yaba-ca — io'e. — Ajo-mōg'i buje iat Deus pubut ma e'em. Imēnpuye imōgāp bacaap podi ma wūnca mu-pikpikap'a ma ibaca — io'e Jesus.

²⁰ — Imēneju wuyekawēn tağ cuy ace'e, "Oce'e xe'e Deus eju kawēnwēnap'a be, wūnca mupikpik-ap'a be," i bima. Imēn ma kawēnwēn pima, wūnca mupikpikap'a muwēnwēn tak wuyju- -soat imōgāp tak — io'e Jesus.

²¹ — Imēneju warara'acat pe e'em pima: "Apēn etaybit icēmān Deus eju kawēnwēnap'a oyamuy iam; imēnpuxim cuy etaybit icēmān e'em òn ewebe iam," i bima, eya'ō dağ cuy epeku. Imēn Deus eju kawēnwēnap'a muwēnuwēn pima, Deus muwēnuwēn tak, Deus omuy buye ibo'a be.

²² — Imēneju warara'acat pe e'em pima: "Apēn etaybit icēmān kabi kake iam; imēnpuxim cuy etay-bit icēmān e'em òn ewebe iam," i bima, eya'ō dağ cuy epeku. Imēn kabi muwēnuwēn pima, Deus abik-bikap muwēnuwēn tak, Deus muwēnuwēn tak, Deus omuy jabikbikap ceje xik'i buye — io'e.

²³ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo! Ipi juacat muğukuku'ukayū eyju! — i dak o'e cebe ip. — Soat em eybubut mu'awerorom 10 be, pūğat ūm ām eyju Deus pe. Wara'at pit eyju imuxipanpan eybu-bun. Eyju puybit mukunukunaptup ūmūm Deus pe. Erva-doce dak ūmūm, puybit mude'o'onaptup tak ū-mūm. Xipat eywebe iboap ūmūm Deus pe. Imēnpit soat Moisés ekawēn kay kūyjobit ġu eyju, soat Deus a'ō kay'ūm puye. Soat ġu cūg ma epeğügē Deus eta-bun. Deus a'ō kay juy epe'e. Warara'acayū xipan cuy epejukuk. Warara'acayū kay eyetabotaidabotbon cuy. Soan cuy epe'e cūg ma Deus etabun. Cūg ma jījā epeğūm puybit mukunukunaptup pewi- -yopicat

pewi. Imēnpit soat em epekuku Deus kay kūyjobitasū ma — io'e Jesus.

²⁴ — Warara'acayū kukuk'ukayū eyju! — io'e Jesus. — Imēnpit ya'ōpi'ūmat co'iayū eyju. Tikōnkōnat puxim eyju. Tikōnkōnapti mukapkam teku pa gó dağ, ikoēro uk am tikōnkōnapti bewi. Imēnpit camelo uk pin ġu tikōnkōnapti bewi — Jesus o'e.

Imēn o'jekawēn Jesus itaybit am ip. Ikoēro yopīcat ūmūmap puxim. Deus xe yoboğ pit warara'acayū xipan ajukuk iap. Imēnpuye camelo Deus xe yoboğat puxim.

²⁵ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo! — Jesus o'e Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbinayū be dak. Ipi juacat muğuykuku'ukayū eyju. Kopo iokokat puxim eyju. Kacūğ kadi acā eyju kopo wuywuy, prato wuywuy dak. Yabi bit ka'ūma. Yabi okok cīcā. Prato buxim eyju dak. Eykok. Ade bubut epejat. Iparağ epejat warara'acat pubut, ibui bewi ip. Ade eybubut imēn ibu ibit. Eydacup puye, epejat. Imēnpuye prato iokokat puxim eyju.

²⁶ — Ya'ōpi'ūmat puximayū eyju! Ikērēān ġu juy epesop. Epejat ġu juy wara'acayū bubut. Eydacum ġu juy epesop. Xipan ma epeku — io'e Jesus Fariseuyū be.

²⁷ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo! — io'e Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak. — Ce'ūat topap puxim eyju, ce'ū'ūayū dao kuğ ibima. Yarucat'a ika beat'a- -wita'a. Yadip'a o'ya-jojoiayū xe. Iküydip ġu iğ'o'a'a binün pe, witabikūy be. Iküykērē jijā badi, ce'ūat tao opop puye. İgēmat tak — io'e. ²⁸ — Imēnpuxim badi ma eyju ikērēat kuğ cīcā, dapxi jijāayū dak eyju. Kacūğ kadi bit eyju xipacayū jo'i — io'e Jesus cebe ip.

²⁹ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo! — io'e Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak. — Eyju Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū-ūm'ūm etaypi mubapukap'a epeyamuy wita'a. Ixe-yū'ūm'ūm kay ġebum am epeyamuy- -Deus xe xipan e'e'ukayū'ūm'ūm kay. Idip cīcāat epeğuğē — io'e Jesus.

³⁰ — Epekawēn: "Kuyje ocetait pima, kajuk Deus

ekawēn muwēnuwēn'ukat oceyaoka āgu," i'e'em eyju te'e ma. "Ocedobuyū'ūm'ūm ekukuap taġ āgu kuka ocejeku," i dak e'em eyju te'e ma.

³¹ Te'e ma imēn e'em eyju. Ibapuk e'em soat xe eyju eydobuyū'ūm'ūm naxeġebitbit- -o'yaokaiayū naxeġebitbit, cekukuap co'i eyju dak jekukum puye.

³² — Karem ma ipiat epesupi'ajojo! — io'e cebe ip. — Ikērēat cuy epeġugē eydobuyū'ūm'ūm co'i ixeyū ekapikap. Ikērēat co'i juy epeġugē. Eydobuyū'ūm'ūm ekapikap muġġegħ ġej juy epe'e. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū aokaap muġġegħ ġej juy epe'e — io'e. — Imēn cuy epeġġegħ kuyjeayū'ūm'ūm ekapikap epere am — io'e.

³³ — Puybu buxim eyju- -wuye'ūap puybu tūy-piat puxim, ikērē jijāat kuġayū eyju buye. Puybu'it'it puxim tak. Iba'ore eywebe ipiat'ajojoap ka bewi eyenapōn ām — io'e Jesus.

³⁴ — Ôn e'em eywebe: Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū oġuju eykay, itaybit cīċāayū dak, weka-wēn imutaybitbin'ukayū dak, i. Pūġpūġ epeyaoka- -ixeyū'in. Wara'acayū epesubamupaya korosa be, ce'ū ām. Wara'acayū epeġupokupok Deus eju kawēnwēn-ap'a be. Ixeyū epeġujem soat ka bewi. Wara'at ka kay, wara'at ka kay epeġuju ip — io'e Jesus cebe ip.

³⁵ — Imēneju soat ibapuk je'e eywebe. Ipiat'ajojoap pe ibapuk je'e. Eydobuyū'ūm'ūm ikērēat kuġ- 'ūmayū o'yaoka ip. Koap Abel'ūm o'yaoka ip. Ikērēat o'ġuġe āgu Abel'ūm. Kanomūm Zacarias'ūm o'yaoka ip- -Baraquias ipot. Deus eju kawēnwēn-ap'a be bima, o'yaoka ip, wūnca mupikapupikap'a xe bi-ma. Eyju eyukpiwat ma soat ixeyū'ūm'ūm aoka am. Soat ibapuk je'e eywebe ipiat'ajojoap pe — io'e Jesus.

³⁶ — "Eyju ma karem ma ipiat epesupi'ajojo," i ôn e'em. Gasūayū be ipiat supi'ajojoat Deus- -soat supi'ajojoat — io'e Jesus.

³⁷ — Jerusalém ka watwat! — io'e cebe ip. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū aokakam eyju- -Deus emumujujū. Yabuġbuġ tak eyju ip wita'am. Sapokay'it'it jexi kay. Jedaudaum jexi eġebadap tiot-

pe kajuk pibun. Eyju bit okay ġu. Eybu'u jijā eyeta-but am okay, eykukpin cīcā a'ġu oxe — Jesus o'e.
³⁸ — Jeywat òn aġokatkat jeduk'a iwacap puxim — Jesus o'e. ³⁹ — Imēnpuye icēmān òn e'em eywebe. Waram ojo ġu eyju waram wajēm'ūm pima. Wajēm puje: "Deus xipan wuyukukat a'ōbi yajēm'ibit jukuk," i epe'e — Jesus o'e.

24 Gebuje o'jēm Jesus. Deus eju kawēnwēnap'a bewi o'jēm- -yabogat'a bewi. Ijēm puje, imutaybitbin'ukayū oajēm Jesus kay.

— Ak'i — io'e ip Jesus pe. — Uk'a yadipat'a ijoceat'a. Eyajo juy — io'e ip. Imēn ip kawēnwēn o'e ade o'yadop ibo ka be buye- - Deus tuk'a'ayū.

² — Soat ma epejojojo ġu du? — io'e Jesus. — Ya'ade opop ijoce. Imēnpit ya'dop ġu ġuyjom pit — io'e. — Soat'a je'aedu. Xepxep'a jewa'a tēgtēg ġu je'e- -wita'a — io'e Jesus.

³ O'ju Oliveira'a be- -co'a be. Xik'i osunuy iboma. Oajēm ip cekay- -Jesus kay. Ceweju etaybitbin- ayū oajēm. Jaġepūg pima, oajēm ip cekay.

— Puġūn soat'a je'aedu? — io'e ip Jesus pe. — Puġūn je'bapuk? Pām ēn? Puġūn ajēm waram? Puġūn Deus ipi ġu'ūm? — io'e ip.

⁴ — Guyjomsūm — io'e Jesus. — Koap ma eymuġuykuku pinayū jajēm ip eykay. Kawēnwēn jajēm ip. Epeya'ijojo ġu juy iboap ekawēn. Eyday'em'um epesop ixeyū be eymuġuykukuap puxixim — io'e.

⁵ — Adeayū omuyku. "Cristo òn ma- -Deus emunaē," i napa ma je'e ip. Warara'acayū itabun je'e ip. Ixeyū ade ġuġuykuku — io'e Jesus. ⁶ — Jenopaġo- ġōmap muwēnuwēn e'em ip. Yaokakaap epeya'ijojo. Eypararam ġu juy epesop. Imēn cuy je'bapuk. Imēn- pit soat puk oi'ūm ġu. ⁷ Pūġ eipi watwat nopaġoġōm je'e wara'at eipi watwat eju. Pūġ ka watwat no- paġoġōm je'e wara'at ka watwat eju. Pūġ ka daġ ipi jexixim. Wara'at ka beayū iren je'ku ip — Jesus o'e cebe ip. ⁸ — Yopit ma ipiat supi'ajojo ip koam- -ipi

juayū. I'itpin'isumapi jo'i ma je'e koam. Guyjom pit ipiat supi'ajo jījā ma ip — io'e.

⁹ — Gebuje ipiatpi'ajojoap kay jeydujowat ip. Jeydujowat ip eyaokam. Kawēnwēn je'e ip eymuwēn-uwēn: "Ocexe yukpiwan teku. Oe'ū juy ocexe," i. Soat itakoma je'e eykay- -wuyjuyū, pariwayū, warara'acayū. Soat ma ipi juacayū. Soat eykay ġu jījā je'e okay eyetabut puye — io'e Jesus cebe ip- -jeweju etaybitbinayū be.

¹⁰ — Ixe kabia ade ip wuywat. Itabut okayayū oibu'un okay. Eymuwēnuwēn je'e ip eykay itakomaayū be, ipiat'ajoan eywebe. Eykay'ūm cīcā je'e ip. ¹¹ Jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū jajēm ip- -ade. Imēnpuye ade ġuguyuku ip. Imuguyuku- 'ukayū e'em ip. ¹² Imēn ikērēat ade e'em iboce.

— Imēneju xipan ġu ip jewekuk. Xipan warara'acat kukap suiwat ip. ¹³ Pūgpūg okay itabucayū jeedop ip, wajēm puje. Ipiatpi'ajojom ma'ġu ip okay ibu'u'ūm pima, ixeyū idaxijo Deus itakomaayū xewi — io'e Jesus. ¹⁴ — Wawēg muwēnuwēn je'e ip- -Jesus soat kukukat awēg. Kawēn idipat muwēnuwēn je'e ip. Soat eipi dağ ijop awēg muwēnuwēn je'e ip- -soat eipi watwat itaybit am. Icēmān itaybit ip — io'e Jesus cebe ip. — Imēn soat mu'ūmap kabia jajēm — io'e Jesus cebe ip.

¹⁵ — Imēneju ipararu jījāat epejojojo Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboġat'a be- -bodiāt'a be- -Deus nuynuyap'a be. Daniel'ūm ekawēn taġ epejojojo- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ekawēn taġ. (Eyetaybin cuy epeasop ijoptup coco'ukayū!)

¹⁶ — Ipararu jījāat iġo'a be bima, jenapōn cuy ip co'a bicūġ kay- -Judéia eipi watwat — io'e. Imēn kawēnwēn o'e Jesus. Apēn je'bapuk ġuyjom iap muwēnuwēn o'e Jesus, itaybit puye.

¹⁷ — Eyduk'a eakiju bima, epeōm ġu juy eyduk'a be eybubut pum- -yabeat pum — io'e. ¹⁸ — Eykat pe bima, epeyepit ġu juy eyduk'a kay eyeekabek pum — io'e. — Epejat ġu juy. Dao ma epeyenapōn — io'e Jesus. ¹⁹ — Ixeyū kabia dağ iba'ore jījā je'e yukreġayū enapōn ām, je'it mutitinayū enapōn

ām tak. ²⁰ "Ihi bima ġu juy ocenapōnap, tirem puye, kajuk puye dak," i juy epe'e Deus pe. "Sábado bima ġu dak cuy, jebodoydoyap kabia buye," i — io'e Jesus.

²¹ — Ixeyū kabia dağ soat ipi juayū ipiat supi'ajojo jījā. Ibiatpi bit ipiat asupi'ajo ġu, Deus pe ipiat mubapuk'isum — io'e. — Waram pit ibiatpi ġu acesupi'ajo - ixeyū kabia dağ acā — io'e. ²² — Deus pe ipiatpi'ajojoap kabia mu'üm'üm pima, ka'üma ma kuka o'jewedaxijo. Imēnpit: "Pūgpūg kabia ipi watwat supi'ajojo," i'e'm Deus. "Pūgpūg kabia acā," i'e'm Deus, jemunaēyū daxijo am, ikukpin cīcā cexe buye — io'e.

²³ — Wara'acat je'e eywebe napa ma: "Ak'i! Goku Cristo - wuydaxijojo'ukan- -Deus emunaē," i. "Ak'i! Goku ixe," i dak. Imēn i'e buje, eyetabun ġu juy epesop ixeyū ekawēn kay — io'e. ²⁴ — Jewexe Deus emunaēhēyū je'bapuk, jewexe Deus ekawēn mu-wēnuwēn'ukayū dak. Wuymucoatcoanap ġu'bapuk ip Deus ebekitkiyū muğuykuku ojuy. Eywebe i'e ba'o-reat ġu'bapuk ip imuğuykuku ojuy. ²⁵ Apēn ġuyjom jajēm ip adeayū muğuykuku ojuy iap kuy oğuwēn eywebe. Gebu'i epe'e wekawēn kay, ixeyū be eymuğuykukuap puxim — io'e. ²⁶ — Ixeyū je'e napa ma: "Ak'i! Teku uk'a'ümat pe," i. Imēn i'e buje, epeju ġu juy uk'a'ümat pe. Ixeyū je'e dak napa ma: "Ak'i! Teku ikaba'arēmatka be," i. Imēn i'e buje, eyetabun ġu juy iboap kay — io'e Jesus jeweju etay-bitbinayū be.

²⁷ — Soat waño ôn. Xirirkixirirkiat jesopsom kaxijēmap kadiwi i'acap kadibe. Iboap co'i ôn oajēm. Imēn wajēm puje, soat itaybit je'e ip. Iba'arēm ġu wajēmap je'e. ²⁸ Urupuyū je'awerorom iğēmat kay i'o am. Imēnpuxim Deus jajēm ipiatpi'ajoan ikērēat mu-jurūğrūğ'ukayū be — io'e Jesus.

²⁹ — Ipiatpi'ajojoap kabia kap puje, kabi beacat muycēmcēmap iaruaru je'e — io'e. — Kaxiepiat kaxiepi ġu je'e. Kabiok je'e. Kaxiamat tak kaxiam ġu je'e. Kabiok je'e. Kasoptayū dak ida'at kabi kadiwi — io'e.

³⁰ — Gebuje okop ipi kay. Soat tōtōn je'e ip- -ipi juacayū- -soat ip. Soat waḡo ḏn. Ojojo ip kabikerereat taḡwi kopkom. Wa'ōbacaap kuḡ okop, odipap kuḡ tak. ³¹ Parasuy jo'iat Deus ġuyde- -yoboḡat. Jekawēn tojotjot'ukayū ġuju soat taḡwi. Cemunaēhēyū ġu'awero ip. Soat taḡwi ġu'awero ip- -ipi daḡwi — io'e Jesus.

Imēn Jesus waram jeedocap o'ġuwēn jeweju etaybit-binayū be.

³² — Gebum cuy epesop wajēmap kay, figueira'ip kay ġebum pima. Figueira'a bikit cēm puje, "Koato ijasun ma," i'e'em eyju, dup cēm pima — io'e. ³³ — Imēnpuxim ipiat'ajoap kabia ajēm pima, "Gaxīn ma Deus emunaē jajēm," i juy epe'e. Wekawēn puye, eyetaybit epe'e — io'e Jesus. ³⁴ — Gasūayū'in iboap coco je'ū awap, soat pe wekawēn je'bapuḡ- -soat ma. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e Jesus jewejucat pe. ³⁵ — Kabi i'ūm, ipi dak; wekawēn pit i'ūm ġu. Wekawēn kayayū bit soat em jeedop — io'e Jesus.

³⁶ - ³⁷ — Soat waḡo ḏn. Waram oajēm ḏn. Abu itaybit wajēm ām? Ka'ūma ma itaybit ip wajēm ām. Deus ekawēn tojotjot'ukayū itaybit ġu- -kabi beayū. ḏn tak wetaybit ġu. Webay acā itaybit. Ka'ūma ma owiwim pima, oajēm. Imēnpuxim tak Noé kabia be ka'ūma ma iwiwim pima muba'atxiri oajēm kuyje — io'e Jesus. ³⁸ — Muba'atxiri ajēm awap, soat ip ti-kōnkōn'uk osodop. Jekōnkōn'uk ip osodop. Jewebum-mūnmūn'uk ip osodop. Imēn ma osodop, kobexixi be Noé ḫm awap. ³⁹ Itaybit ġu osodop ip ajo je'bapuḡ iam. Kobexixi be Noé ḫm puje acā, muba'atxiri ajēm puje acā itaybit o'e ip. Itabut ġu ip Noé kay osodop. Imēnpuye muba'atxiri wiwim ġu ip. Imēnpuye dak soat ip oakōm. Wajēm puk pima, imēn ma dak. Ka'ūma ma wajēmap wiwim je'e — io'e Jesus.

⁴⁰ — Wajēmap kabia be xepxep kapikpiḡ e'em jekat pe- -aḡokatkayū. Pūḡ ixeyū'in tujowat jeweju- -Deus emunaē eju. Wara'acat tujowat ġu. ⁴¹ Trigo muḡēḡēap ka be xepxep trigo muḡēḡēm e'em- -aoyū.

Imuğēğēm pima, pūğ ixeyü'in tujowat jeweju- -Deus emunaē eju. Warara'acat tujowat ġu — io'e. ⁴² — Ağ cuy epesop — io'e cebe ip. — Eyetaybit ġu buye pujuat kabia eykukukat jajēm iam — io'e Jesus.

⁴³ · ⁴⁴ — Ixima dağ uk'a beat iwiwim pima, ibukurukat ajēmap puxim, iōmap puxim; ixet ġu kajuk ixe uk'a beat — io'e Jesus cebe ip. — Imēnpxim wuyju wuykukukat wiwim'ūm pima, ixe dak imēnpxim jajēm — io'e Jesus.

⁴⁵ — Kariwa jekapikpik'ukat kay pimaap, itaybit cīcāat kudadam je'e. Xipacat muğēğē'ukat kudadam je'e. Iğō kapikpik'ukat warara'acayū kukuk'ukat karriwa a'ōbiat. Irere bima ip, soat em ixat je'ğüm ip cebe- -warara'acayū be- -kapikpik'ukayū be. Jexat o am awero am ip cebe, icūğ ām je'ğüm. ⁴⁶ Jekariwa a'ō kay kūyjobin pima, iğō kapikpik'ukat icokcok je'e jekariwa ajēm puje. ⁴⁷ Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — "Obubut kukukan cuy ece- -soat ma," i je'e cekariwa iğō kapikpik'ukat pe. ⁴⁸ Imēnpit je'ğüm ġu wara'at pe- -kapikpik'ukat pe, "O'jekuyan ma wekariwa," i'e'em puye. Ikērēat kuğ xeku. ⁴⁹ Ibureyū mu-pokupoğ je'e. Tikönkön je'e ika'oayū eju. Jekönkön tak je'e ceweju ip. ⁵⁰ Jekariwa wiwim ġu xeku. Itaybit ġu je'e pu kabia wekariwa jajēm iam, pu ehora iam tak.

⁵¹ — Iwiwim'ūm pima, je'pit cekariwa. Ipiat supi'ajoat jekapikpik'ukat pe. Jekapikpik'ukat ipiat supi'ajo wuyjuyū muğuykuku'ukayū ipiat supi'ajojoap co'i. Ixeyü tōtōn cīcā ip je'e ipiat'ajojoap ka be. Ipi kuğ puye, tuy yeiyiei ip je'e dak — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

25 Deus soat kukanap kabia muwēnuwēn o'e Jesus o'ya'ijojoiaiyū mutaybitbin pima. Imēnpuye wuymutaybitbinap muwēnuwēn o'e itaybit am ip. Imēnpximap ekawēn muwēnuwēn o'e.

— Deus soat kukanap kabia ayacayū cucumap kabia buxim — io'e Jesus. — Ixe ayacayū yaypan'i-suayū osodop ip -10 beayū. Jewebumūnat kay o'ju ip

lamparina kuğ. Jewebumūnat dopabijuk am o'ju ip.
² 5 beayū ixeyū'in yağuysacayū osodop ip. Warara'a-cayū 5 beayū yağuyba'arēmayū osodop — Jesus o'e.
³ — Yağuyba'arēmayū o'tidujowat ġu ip daxadi-lamparina beapti. O'tidujowat ġu ip timūn'a be.
⁴ Yağuysacayū acā o'tidujowat daxadi timūn'a be.

⁵ — Ixet pin ip. Etapok'i e'em. Ixet osodop ip-10 beayū. Ixet, ibun jewebumūnat puye. Xet.

⁶ — Iximadakpe iboceayū o'tomuwā 10 beayū be.
— "Ak'i!" io'e ip. "Jewebumūnat oajēm," io'e ip. "Epeju cekay, topabijuk am," io'e ip 10 beayū be.

⁷ — O'ğuwurūğ ip. O'kop ip-10 beayū. Lamparina mudipudim osodop ip, imusopusop am.

⁸ — Gebuje yağuyba'arēmayū o'jekawēn yağuysacayū be.

— "O'ti'üm. Imēnpuye iba'ore ocewebe lamparina musop am. Daxadi epetiüm cuy ocewebe," i ip o'e.

⁹ — "Ap!" yağuysacayū o'e. "Iba'ore ocewebe tiüm am eywebe. Pügti ma ocedaxadi. Epeju, ti bu am. Dinheiro juy epeğüm warara'acayū betideim," io'e ip.

O'ju ip, ti bu am.

¹⁰ — Jewebumūnat oajēm peta muğēğēat tuk'a kay. Cucum pima ip daxadi bum, oajēm. O'ju jewebumūnat eju yağuysacayū. O'ju ceweju, kuy buye ip. Oōm ip ceweju.

— Bik. O'tomudip ip xintabi.

¹¹ — Oajēm ġuyjom. Yağuyba'arēmayū oajēm. O'tomuwā.

— "Kariwa!" io'e ip. "Xintabi etomudip'uk oce-webeam," io'e ip.

¹² — "Wetaybit ġu ma eyjum," io'e cebe ip — io'e- -Jesus o'e.

Pere. Imēn 10 beayū be kawēnwēnap pi o'jepere Jesus. Apēn ixe jewebumūnat kay 10 beayū oekuku, imēnpuxim wuyju be jekukum, Deus soat kukanap pima. Püg wuy'in iwiwim je'e Deus soat kukanap kabia bima. Warara'acayū wuy'in iwiwim ġu je'e.

¹³ — Aġ cuy epesop ekariwa jajēmap kay — io'e

Jesus iboceayū be. — Eyetaybit ġu buye puju eyekariwa jajēm iam. Ajo hora iam eyetaybit ġu. Ajo kabia iam eyetaybit ġu. Aġ cuy! — io'e cebe ip.

¹⁴ Waram Jesus o'jekawēn iboceayū be. Deus soat kukanap kabia muwēnuwēn o'e.

— Deus soat kukanap kabia aġokatkat cuap kabia buxim — io'e Jesus. — Ixe cucum o'e wūy ma. Wara'at eipi be cucum o'e. Cucum awap, kapik-pik'ukayū o'tomuwā- -jebuywatwat'ukayū. Jebubut o'ğūm cebe ip. O'ğūm imuxipanpan am. ¹⁵ Dinheiro'a o'yaūm cebe ip. Ajo-xe imuxipanpan pucat o'yaūm cebe ip. Pūg ixeyū be 5 mil iat'a o'yaūm. Warara'at pe 2 mil iat'a o'yaūm. Warara'at pe pūg mil iat'a o'yaūm- -dinheiro'a.

— Ibocewi o'ju wara'at eipi be.

¹⁶ — Gebuje 5 mil iat'a juk o'yabuiat wara'at dinheiro'a o'yabu- -wara'at 5 mil iat'a. Imēnpuye 10 mil iat'a kuġ o'e. ¹⁷ Wara'at ibuywatwat'ukat ijo'i ma o'ğugē dinheiro'am- -ibo 2 mil iat'am. Imēnpuye 4 mil iat'a kuġ o'e. ¹⁸ Yabi beat pit ibo pūg mil iat'a o'yamōġ ipikūykūy be. O'jokot. Batku. O'ya-mōġ. Pere.

¹⁹ — Ade xet kap puje, oexe. Cekariwa oexe. O'-jekawēn jekapikpik'ukayū be. Jedinheiro'a muwēnuwēn o'e. ²⁰ Imēnpuye 5 mil iat'a juk dinheiro'a o'ya-dojot jekariwa be- -10 mil iat'a o'yadojot.

— “Juku, Kariwa,” io'e. “Ijoce edinheiro'a- -5 mil iat'a. Wara'at oyabu- -wara'at 5 mil iat'a. Soat ebubut'a. Edinheiro'am ġasū- -10 mil iat'a. Wara'at 5 mil oyabu ibo 5 mil iap,” io'e jekariwa be — io'e Jesus.

²¹ — “Xipat,” cekariwa o'e cebe. “Xipacat ēn. Wedinheiro'a muxipan cīcā ēn. Yopit ma o'e. ēn pit wa'ō daġ imuxipanpan cīcā owebeam.

— “Imēneju ade obubut muxipan ece owebeam,” io'e — io'e Jesus.

— “Ga'a! Peta oğugē ġasū. Acekōnkōn,” io'e cekariwa.

²² — Imēnpuye dak 2 mil iat'a juk o'yabuiat di-

nheiro'a o'yadojot ixe be- -jekariwa be. 4 mil iat'a o'yadojot.

— “Juku, Kariwa!” io'e. “Ijoce edinheiro'a- -2 mil iat'a. Wara'at'a oyabu- -wara'at 2 mil iat'a. Soat edinheiro'am ̄gasū. 4 mil iat'a oyabu ibo 2 mil iap,” io'e cebe — io'e Jesus.

²³ — “Xipat,” cekariwa o'e cebe. “Xipacat ēn. Wedinheiro'a muxipanpan cīcā ēn. Yopit ma o'e. Wa'ō dağ imuxipanpan cīcā ēguy owebeam.”

— “Imēneju ade bubut cuy ēgxipan owebeam,” io'e — io'e Jesus.

— “Ga'a! Peta ōgugē ̄gasū. Acekōnkōn,” io'e cekariwa.

²⁴ — Gebuje pūg mil iat o'yabuiat o'jekawēn ixe be- -jekariwa be.

— “Kariwa!” io'e. “Kuy juk wetaybit edacup iam- -warara'at ekat pewi ejat iam- -etiotata'ūmap kat pewi,” i napa ma o'e cebe. “Kuy juk wetaybit ekapikap'ūmat pewiata etabu iam,” i napa ma o'e dak. ²⁵ “Oparara ebuxim ibuye. Edinheiro'a oyamōg ipikūykūy be- -mil iat'a. Juku,” io'e. “Edinheiro'am- -ebubut'am.”

²⁶ — “Ibu'u'uat ēn,” cekariwa o'e. “Ikērēat kuğ ēn. Etaybit tu warara'at ekat pewi ojat iam? Wekapikap'ūmat pewiata otabu iam etaybit tu? ²⁷ Imēn etaybit pima, wedinheiro'a eyaūm cuy dinheiro'a muxipanpan'ukat pe wara'at dinheiro'a bu am owebeam,” io'e. “Wepit puje, eyaūm kuka owebe,” io'e.

²⁸ — “Dinheiro'a juy epeyabu cebewi- -pūg mil iat'a,” cekariwa o'e warara'acayū be. “Epeyaūm cuy wara'at pe- -10 mil iat'a kuğat pe,” io'e kapikpikayū be. ²⁹ “Imēn ma. Adeat kukat pe wara'at je'gūm ip. Imēnpuye ade jījā ikuğ e'em. Imēnpit yopicat kukat xewi ixe yopicat je'jat ip,” io'e cekariwa. ³⁰ “Ite ibu'u'uat tak epejoxik cuy kabiokboğat ka be- -tötōnap ka be- -tūy yeiyeiat ka be,” io'e cekariwa — io'e Jesus.

Imēn Jesus soat o'e iboceayū imutaybit am. Cekariwa dinheiro muxipatpan cīcāyū o'ju ip peta be ce- weju. Imēnpuxim Deus a'ō kayayū jedop ip Deus xe soat em. Ipikūykūy be cekariwa dinheiro mōğat pit

o'joxik ip kabiokboğat ka be. Imēnpuxmin Deus ipiat supi'ajoat ja'ō kay'ūmayū be. Imēn Jesus imutaybitbin o'e.

³¹ Jesus o'jekawēn waram iboceacat pe.

— Soat wa gó ôn. Odipap kuğ wajém puje, soat kukan oce'e. Deus ekawēn tojotjot'ukayū jajém ip oweju. Jay. Ajo xipat Deus xe iap oceğuwēn, ajo xipat ġu iap tak.

^{32 - 33} — Ipi juacayū je'awero owap. Apēn ovelha kukuk'ukat ovelhayū o'taē bodeyū bewi, imēnpuxmin ôn tak ipi juacayū bewi wa'ō kayayū otaē-küyjobitbicayū. Kacūgcūg'i jeedop ip oba'at kadi. Küyjobitbit'ūmayū bit oba'ūg kadi kacūgcūg'i jeedop ip.

³⁴ — Cūg'i buje, ocekawēn oba'at kadiayū be.

— "Deus kuy eymucokcok cīcā. Webay kay juy epesot! Eyka be juy epeōm -kuy osukamuxipaniap ka be. Deus kuy ipi muğēğém pima, cuk eyka muğē dak," ioce'e cebe ip. ³⁵ "Epeōm! Xipan cīcā juk adi eyju okuk. Ore bima, puybit cuk adi epeğüm owebe. Obipuruk pima, idibi juk adi epetiüm owebe. Oka be'ūm pima, xipan cuk adi eyju okuk eyduk'a be. ³⁶ Ka'ūmğu wekamixa bima, kamixa juk epeğüm owebe. Owātaxipi bima, epajém obuywat am. Ôn daomünmünap'a be bima, epajém okay," ioce'e cebe ip.

³⁷ — "Kariwa!" Deus xe cūg cīcāayū e'em. "Ere jekukum ejojo ġu oceju. Puybit cuk oceğüm ġu ewebe. Ebipuruğ jekukum tak ejojo ġu oceju. Idibi juk ocetiüm ġu ewebe," i'e'em ip. ^{38 - 39} "Ewātaxipi ġu ejojo oceju. Cuk ocajém ġu ekay ebuywat am, ên daomünmünap'a be bima," i. "Eduk'a'e'ūma jekukum ejojo ġu oceju. Oceju ġu xipan ekuk cuk acesop oceduk'a be. Kamixa dak cuk oceğüm ġu ewebe," i'e'em ip.

⁴⁰ — "Owebe epeğüm ġu," ioce'e cebe ip. "Imēnpit webekitkit pe epeğumiap owebe epeğumiap pu-xim. Omubuyxin cīcā webekitkit. Yopit ma ip ipi juacat etabun. Imēnpit ixeyū be epeğumiap, owebe

epeğümiap puxim ma," ioce'e — io'e Jesus. — Soat kukan oce'e — io'e.

⁴¹ — Gebuje ôn e'em cebe ip- -oba'ûg kadiayû be. "Deus xe ikérēat mujugrûgrûg'ukayû eyju. Iménpuye Deus jajêm eykay ipiat'ajoañ eywebe. Epeyena-pôñ cuy oxewi. Ipiatpi'ajojoap pe soat em epesop- -daxabog pe- -ibiög'buk kérêayû kukukat ka be. Deus o'ğugê ibiög'buk kérêayû kukukat kam- -ixe ekawen̄ tojotjot'ukayû kam tak," ioce'e — io'e Jesus. ⁴² — "Xipan ġu juk adi okuk epesop. Ore bima, puybit cuk adi epeğüm ġu owebe. Obipuruk pima, idibi juk adi epetiûm ġu owebe. ⁴³ Oka be'ûm pima, xipat ġu juk adi eyju okuk eyduk'a be. Ka'umġu wekamixa bima, kamixa juk adi epeğüm ġu owebe. Owātaxipi bima, kuy obuywatwan ġu epesop. Ôn daomûnmûnap'a be bima, epajêm ġu okay," ioce'e cebe ip — Jesus o'e.

⁴⁴ — "Kariwa!" Deus xe ikérēat mujurûgrûg'ukayû e'em. "Ere jekukum ejojo ġu oceju. Iménpuye puybit cuk oceğüm ġu ewebe. Ebipuruğ jekukum ejojo ġu oceju. Iménpuye idibi juk ocetiûm ġu ewebe. Ewātaxipi ġu ejojo oceju. Iménpuye juk ocajêm ġu ekay ebuywat am. En̄ daomûnmûnap'a be ġu eğu. Iménpuye juk ocajêm ġu ekay," i. "Eduk'a'e'ûma jekukum ejojo ġu oceju. Iménpuye oceju ġu xipan ekuk cuk acesop oceduk'a be. Ejojo ġu oceju, ekamixa'ûm pima. Iménpuye kamixa juk oceğüm ġu ewebe," i'e'em ip.

⁴⁵ — "Webekitkit pe ġu epeğüm iap, owebe ġu epeğüm iap puxim," ioce'e cebe ip. "Ipi juacat etabun webekitkit yopit ma. Iménpit ixeyû be ġu epeğüm iap, owebe ġu epeğüm iap puxim," ioce'e- -soat kukan oce'e — Jesus o'e. ⁴⁶ — Iméntak ixeyû je'ju ipiatpi'ajojoap pe jedop am — io'e Jesus. — Deus xe cûğ cîcâayû acâ jeedop ip Deus têg ma- -itait jeedop ip soat em Deus xe — io'e Jesus jewe- juayû be.

26 Wuymutaybinap ekawēn mutaybitbin epere buje, Jesus o'jekawēn jewejuacat pe.

² — Eyetaybit xepxep xet kap puje, Páscoa epeta jajēm iam. Ijop Páscoa bima, ijoceat odujowat okay itakomaayū kay obamupaya am. Korosa be oba mupaya ip. Waoka ip — io'e Jesus- -soat wa gó o'e.

³ Gebuje paíyū kukukayū o'jeawero ip uk'a yaboğ cīcāat'a be- -ibuyxi jījāat tuk'a be- -Caifás tuk'a be. Judeuyū kukukayū dak o'je'awerowero. ⁴ O'jewa- ḡuyda soat ip. Jesus daomününap muwēnuwēn o'e ip. Apēn oce'e iam kawēnuwēn o'e jewewebe. Yaoka ojuy ip iba'arēm.

⁵ — Páscoa bima bit Jesus ataomün ġu, adeayū be wuyaokaap puxim — io'e ip jewewe be.

Ixe Páscoa epeta bima Judeuyū pāo'a o'o'uk ip osodop- -yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ijop epeta muğēğēm pima, apēn Deus wuye'ajojoyū'ūm'ūm o'ğujēm Egito eipi bewi iap kay ġebum'uk ip osodop.

⁶ · ⁷ Ierep tūibit tuk'a be ayacat oajēm- -Simāo duk'a be. Jesus xik'i o'e jekönkön jeweju itaybitbinayū xe. Tide'oati kuğ oajēm Jesus kay. Jesus'a abi be o'timōğ Betânia ka be. O'timōğ timün'a bewi- -wita'a muğēğē'a bewi- -alabastro'a muğēğē'a bewi. Tideiboğ cīcā ixedi tide'oati. ⁸ Imēnpuye itakoma ip o'e ayacat kay Jesus eju etaybitbinayū.

— Te'e ma iğodi tide'oati mu'ūm teku — io'e ip. ⁹ — Tide'oati deida buje, kajuk teiboğ o'jat! Ade kuka juk dinheiro isurūğat o'jat prata muğēğē. Tadaybotbocayū be kuka juk dinheiro o'ğūm — io'e ip. ¹⁰ Jesus itaybit apēn kawēnwēn ip iam. Imēnpuye o'- jekawēn cebe ip.

— Ite mukorēmrēm ġu bit tuy epe'e — io'e cebe ip. — Xipacan ma teku o'e owebe. Apēnpuye eyetakoma ite kay? Eyetakoma ġu juy epesop cekay — io'e Jesus cebe ip. ¹¹ — Tadaybotbocayū soat em ma eyxe — io'e. — Eybikuy bima, ixeyū buywan put eywebe. On pit soat em ġu oğuy eyxe. Soat em ġu xi- pacan ey'e but owebe — io'e. ¹² — Ite ayacat ojebit o'ğude'on, oje'ū ġu buk ma'ğu. Wetabēğ pima

ma kuy omude'on witabikūy be omōg awap — io'e.
¹³ — Okay itabucayū ijop ekawēn ġuwēnuwēn soat kaka dağ - kawēn idipat. Apēn ite ayacat o'tidi wa be iap ġuwēnuwēn tak ip soat kaka dağ. Soat ka watwat ġebum je'e apēn ixe o'e iap kay. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e cebe ip.

¹⁴ Gebuje Judas Iscariotes oajēm paīyū kukukayū kay. Pūg doze beayū'in ixe Judas osunuy. ¹⁵ Ixe o'je-kawēn paīyu kukukayū be.

— Pebūrū epeteida owebe Jesus ūmap teim? — Judas o'e.

— 30 be prata'a — io'e ip.

— Xipat — Judas o'e.

O'yaūm ip. ¹⁶ Imēnpuye Judas oeku:

— Pu kabia Jesus puap kabia? — io'e jewebe ma.

Imēn oekuku kudadam.

Gebuje bit ma ağu Judas oeku Jesus pu ojuy itakomaayū be iūm ām.

¹⁷ Oajēm ip Jesus kay - doze beayū. Páscoa epeta osunuy. Iboap epetam Judeuyū pāo'a o'o'uk - yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ovelha dak aoka-ka'uk osodop ip Páscoa epeta bima - koapat kabia bima.

— Poce ovelha ocejoyoy peta ajēm pima? — io'e ip Jesus pe.

¹⁸ — Epeju juy okay itabucat pe - aġokatkat pe — io'e. — Jerusalém ka be xeku omuy. I juy epe'e cebe: " 'Omuyku eduk'a kay,' wuymutaybitbin'ukat o'e ewebe. 'Páscoa be i'o am omuyku, oweju etaybitbin'ukayū dak,' io'e ewebe," i. " 'On oje'ū ġasū,' io'e dak ewebe," i dak. Imēn cuy epe'e cebe — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

¹⁹ — Hm hm — io'e ip.

O'ju ip Jerusalém ka be.

Oajēm. Jesus kay itabucat tuk'a oōm. Apēn cuk ixe o'e, Jesus kay itabucat pe o'e ip - soat ma. Igo'a be ovelha o'joyoy ip peta ajēm pima. Soat muxipanpan o'e ip peta beam.

²⁰ Katpuje ma Jesus oajēm. Oabik mesa korerem doze beayū eju. O'jekōnkōn ip iōg'a be. ²¹ Jekōnkōn pima ip, o'jekawēn doze beayū eju.

— Icēmān ḍn e'em eywebe. Pūg ey'in jekawēn okay itakomaayū be. Poce oğuyiap ġuwēn ixeyū be, odobuxik am. Imēn oūm epe'e okay itakomaayū be waoka am — io'e cebe ip.

²² Iğuyucūğcūğ cīcā ip o'e.

— Kariwa! Ḍn xe'e? — io'e'e ip pūğpūğpūğ.

²³ — Oweju pāo'a mudirem pūg pe ma prato be cekōnkōnat okay itakomaayū be oūm waoka am.

²⁴ Soat wağō ḍn. Apēn oje'ū iaptup tağ oje'ū. -Deus ekawēntup tağ — io'e Jesus. — Karem ġu ipiat su-pi'ajo oūmat pit. Xipat kuka adi a'ġu ixe bit o'jebapuk'ūma — io'e Jesus.

²⁵ — Omutaybitbin'ukat! — Judas o'e- -itakomaayū be Jesusūmat o'e. — Ḍn tu jeūm itakomaayū be?

— Hm hm. En ma — io'e Jesus jeūmat pe.

²⁶ Jekōnkōn ip pima, Jesus pāo'a o'yabu.

— Bay! Xipat ēn — io'e Deus pe. — Ocexat'am eyaūm ocewebe — io'e.

O'yamuweka. O'yaūm jeweju etaybitbinayū be.

— Juku — io'e Jesus. — Epeya'o. Ijop'a ojebit — io'e cebe ip. — Pāo'a muwekaap puxim ip obamupaya — io'e.

²⁷ Uva'abidi dak o'timōğ tikōnkōnap pe.

— Bay! Xipat ēn — io'e Deus pe. — Ocexati etiūm ocewebe — io'e.

O'tiūm cebe ip.

— Juku — io'e. — Ijopti juy epetikōn- -soat eyju juy epetikōn — io'e doze beayū be.

²⁸ — We'ū buje jedoyekereren oce "Adeayū bewi ikērēat oju'uk," io'e Deus puye. Imēnpuye Deus ijop kērēat kay ġebum ġu. Adeayū ġuisun Deus ekawēn iiusat xe. Cūğ ma jeedop ip cexe. -Deus xe — io'e.

²⁹ — Waram ġu otikōn uva'abidi soat ipi watwat webay a'ō kay kūyjobit'ūm pima. Soat ipi watwat ya'ō kay kūyjobin pima bit, tiisuati otikōn uva'abidi — io'e Jesus.

³⁰ Jekōn puje, jebibododon ip o'e Deus kay. O'ju ip.

Oajēm ip- -soat ip. Co'a kay oajēm- -Oliveira-dip'a kay. Jay. Jesus o'jekawēn cebe ip- -jewejuayū be. Xīgxīg pima co'a jeje, Jesus o'jekawēn.

³¹ — Ijop exima eyju operem — io'e. — Epeye-napōn okay itakomaayū buxixim. Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn:

Ovelha kukuk'ukat oyaoka, i. Soat ip jepōgpōg iōhōyū, i.

Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn — io'e.

Imēn kawēnwēn o'e Jesus jeweju etaybitbinayū kukukat puye. Imēnpuxim ovelha kukukat Jesus puxim. Jesus eju etaybitbinayū ovelha buxim kuka ip. Ovelha jepōgpōg ip jekukukat'ūm pima. Jesus eju etaybitbinayū jepōgpōg kuka ip, Jesus e'ū buje.

³² — Imēnpit we'ūap tomukadi Deus waram ġuto omutait. Oju eywap Galiléia eipi be — io'e Jesus cebe ip.

³³ — Soat ip jepere- -ebureyū. Ekay itakomaayū buxixim iparara buye, ip jepere. On pit jepere ġu. Pūg em tak ka'ūma — Pedro o'e.

³⁴ — Tapu, icēmān ôn e'em ewebe — io'e Jesus Pedro be. — Ijop exima ma "Obure ġu teku," i napa ma ece'e ebapūg em — io'e. — Sapokay ede awap "Obure ġu teku," i napa ma ece'e — io'e Jesus.

³⁵ — Oce ġu ma buk, "Obure ġu teku," i, eweju waokaap puxim — io'e Pedro.

Soat cewejuayū imēn o'e'e.

³⁶ Gebuje Jesusyū o'ju kadaihiaptip kay- - Getsēmani ka kay.

— Jocebuku epabikbik — io'e jewejuayū be. — Bomaku buk ôn cum, Deus eju jekawēn ām — io'e cebe ip.

Oabik ip.

³⁷ Pedro o'tujowat, Zebedeu ipotpoyū dak. Ebapūg o'tujowat. Iğuycūg cīcā Jesus o'e.

³⁸ — Oğuycūgāp pibun je'ūmat co'i ôn — io'e

ebapūğayū be. — Epabik — io'e. — Aḡ cuy epesop — io'e. — Oweju epeyeak cuy.

³⁹ Bosusu o'ju, jebay eju jekawēn ām. O'jepo ipi ju jeğuycūğap pibun.

— Bay! — io'e. — Ewebe iba'ore'ūm pima, omuwedem ece, owebe ipiat'ajoap puxim. Wa'ōbi bit we'ū pin ġu. En ebikuy bima bit oje'ū — io'e Deus pe.

⁴⁰ Aripit. O'jepit. Oajēm ebapūğayū kay. Ixet ip osodop.

— Pedro — io'e Jesus. — Eywebe iba'ore du eyğuy pūğ hora ma oweju jeak am? ⁴¹ Aḡ cuy epesop! — io'e cebe ip -- ebapūğayū be. — Xen ġu juy epe-sop. Deus eju juy epeyekawēn eywebe ikērēat muju-rūğap puxim - - eywebe Satanás a'ō kay kūyobicap puxim — io'e. — Eybu'u jījā ikērēat muğē ām. Imēnpit ikērēat epeğuğē eya'ōbaca'ūm puye. Imēneju Deus eju juy epeyekawēn, ixe a'ōbacaap kuğ eyeku am — io'e Pedro be.

⁴² O'ju waram.

— Bay! — io'e waram Deus pe. — Ewebe iba'ore'ūm pima, omuwedem ece, owebe ipiat'ajoap pu-xim. En ebikuy bima bit, oje'ū — io'e Deus pe.

⁴³ Aripit. Jesus waram o'jepit ebapūğayū kay. Ixet ma'ğuto ip osodop. Itaxeebaca o'e ip, xet pibun.

⁴⁴ Waram o'ju jebay kay, jekawēn ām. Kuyat ekawēn puxim waram o'jekawēn Deus eju.

⁴⁵ Aripit. O'jepit ebapūğayū kay.

— Eyxet mabuk ġu du? — io'e cebe ip. — Jebo-doydoy mabuk ġu du eyju? — io'e. — Soat wağō òn. We'ūap kabia kay òn ajēm — io'e. — Gasū okay itakomaayū oūm ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be waoka am. ⁴⁶ Epe'āy! — io'e cebe ip. — Ak'i juy epe'e! Itakomaayū be oūmat omuyuku. Gā'ā okay ita-komaayū atopabijuk — io'e cebe ip.

⁴⁷ Jesus kay Judas oajēm. Kawēnwēn pima, oajēm. Doze beayū'in osunuy Judas. Jesus eju jeku-ku'uk osunuy. Ade oajēm ip- -paja kukuğayū, jeba'ip kukuğayū dak. Oajēm ip, Jesus kudadam Judeuyū kukukayū a'ōbi, paıyū kukukayū a'ōbi dak.

⁴⁸ — Oyağobukōn'ibit cuy epejat. Ixe Jesus — Judas juk o'e cebe ip- -Jesus ūm cekay itakomaayū beiat.

— Ocejat cuy — i juk o'e ip- -Judas ejuayū.

⁴⁹ Isum yajēm·

— Wuykat, omutaybitbin'ukat! — Judas o'e Jesus pe.

O'yağobukōn.

⁵⁰ — Obure — io'e Jesus. — Apēn ēn e'em iap, ȡgasū ma juy ece — io'e.

Oajēm ip Jesus xe, ibu am. ⁵¹ Imēnpuye Jesus ejuat jepaja o'ju'uk iyuk pewi. O'suğuybu'uk pajam paīyū kukukat ebekit ȡguybu ikibi.

⁵² — Paja ejomōg cuy iyuk pe — Jesus o'e. — Pajam wara'at o'yaokaiat ixe dak pajam yaoka ip — io'e Jesus.

⁵³ — On cekay bima, webay doze mil beat o'guju kuka- -jekawēn tojotjot'ukayū. Gaxīn ma kuka o'guju okay itakomaayū buxim — io'e jewejuacat pe. ⁵⁴ — Deus ekawēn tojotjot'ukayū ajēm puje bit, iba'ore kuka o'e owebe we'ū ām Deus a'ō dağ pit. Imēn put ma owebe- -we'ū but ma — io'e Jesus.

⁵⁵ Ixe ehora bima, Jesus o'jekawēn yajēmibiyū be- -adeayū be.

— Ade kabia juk adi oğuy Deus eju kawēnwēn-ap'a be- -yabogat'a be. Imukūyjojom cuk adi oğuy. Eyju bit odaomūn iğ'o'a be ȡu bit. Eyju dak epesot odaomūn ām paja kukuğ, eyba'ip kukuğ tak, ibukurukat taomūğap puxim — io'e cebe ip. — Ibu-kurukat ȡu on pit! — io'e cebe ip.

⁵⁶ — Kuy bima o'tupmubararak ip Deus eka-wēntup apēn ip odaomūniaptup — io'e. — "Ibu-kurukat taomūğap puxim ixe taomūn ip," i'e'em iğodup — io'e. — Imēn ma odaomūn ip ȡgasū dak — io'e Jesus.

Soat ip Jesus o'jepere ceweju etaybitbinayū. Soat ip. o'watwat.

⁵⁷ O'jacayū o'tujowat ip. Jesus o'tujowat ip Caifás kay- -paīyū kukukat kay. Iboceayū juk o'je'awero ip Caifás tuk'a be. Judeuyū kukukayū o'je'awero ip,

Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. ⁵⁸ Pedro bit Jesus nomuju o'ju. Wūy ma o'ju. Paīyū kukukat tuk'a naxinōm pe oajēm. Oabik sorarayū parakpe. Oabik, ijo am--apēn je'bapuk Jesus pe iap co am.

⁵⁹ Paīyū kukukayū o'je'awero ip, yawēg mukērē-rērēn'ukayū kudadam, pūg tağ ma Jesus muymuy am, Jesus aokam dapxi a'ō nomuju. Soat o'je'awero ip--paīyū kukukayū, Judeuyū kukukayū, Moisés eka-wēn imutaybitbin'ukayū dak--soat o'je'aweroiayū.

⁶⁰ Oajēm ip je'aweroayū kay. Ade oajēm--yawēg mukērērēn'ukayū. Imēnpit iba'ore o'e Jesus awēg mukērē ām. ⁶¹ Xepxep oajēm ġebuje bit--wuymuguyuku'ukayū.

— Ite aġokatkat o'e: “Deus eju ekawēnwēnap'a oyamuy'ūm put--yaboġat'a. Imēnpit oyamuy put waram ebapūg kabiam,” i — io'e xepxepayū--dapxiyū. ⁶² Imēnpuye paīyū kukukat ma o'āy, jekawēn ām.

— Apēnpuye ecede ġu awēg mukērēnayū be?
— io'e. — Icēm tu ip e'em? — io'e Jesus pe.

⁶³ Jesus mūg ma osunuy.

— Deus emunaē ēn pima, eġuwēn cuy ocewebe
— koapat paīyū kukukat o'e Jesus pe. — Deus a'ōbi--soat em itaicat a'ōbi eġuwēn cuy. Deus emunaē ēn tu? Deus ipot tu ēn? — io'e.

⁶⁴ — Hm hm. Ixe ipot ma ḥn — io'e. — Soat waġo ḥn. Guyjom ojojom epe'e. Xik'i oġuy Deus xe iba'at kadi. Ixe Deus soat podi ma ya'ōbacaat. Cexe ḥn pima ojojom epe'e. Soat kukukan oce ixe eju. Guyjom ijodi waram ojot. Kabikerereat tağwi okop — io'e Jesus.

⁶⁵ Imēneju jeekabek o'ġuwek paīyū kukukat, jeta-koma pibun.

— Deus muymuy teku — i napa ma o'e.
Jesus muwēnuwēn o'e.

— Epeya'ijojo kuy ixe ekawēn. Wara'acayū ġu ajokudada Jesus awēg mukērēn ām — io'e cebe ip--o'je'aweroweroiayū be. ⁶⁶ — Ajo cūg ma eyxe? Apēn tak ace'e Jesus pe? — io'e cebe ip.

— Ikērēat kuġ teku Deus xe — i napa ma o'e ip--ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū. — Imēnpuye ayaoka — io'e ip.

⁶⁷ O'je'aweroiayū o'guxiuxi Jesus dopa be- -jebidi. Jetakoma pibun o'guxiuxi. O'yaokaka ip.

Pūg ixeyū'in Jesus dopa o'topaoka.

⁶⁸ — Cristo! — io'e ip cebe. — Abu edopaoka oce'in?

Imen o'jekawēn ip, kuy Jesus o'topamuekabek pağōm puye.

⁶⁹ Pedro dak xik'i osunuy uk'a daxirōg pe. Paīyū kukukat ebuywatwat oajēm- -ayacat'isuat. Oajēm Pedro kay.

— En tak mo Jesus eju ejeku- -Galiléia eipi bewiat eju — io'e Pedro be.

⁷⁰ — On ġu. Apēn ēn e'em? Ixe bure ġu ḥon — i napa ma o'e Pedro, soat ya'ijojom pima.

⁷¹ O'ju yanaxinōm pe. Wara'at ayacat'isuat ixe Pedro o'jojojo.

— Ite Jesus ejuibit — io'e iboceayū be. — Nazaré wat ejuibit — i.

⁷² — Ixe eju ocekuku ġu — Pedro o'e. — Ixe bure ġu ḥon. Deus itaybit Jesus wetaybit ġu iam — i napa ma o'e Pedro.

⁷³ Ibunbun pima, oajēm cekay iboceayū.

— Icēmān — io'e ip. — Apēn ēn kawēnwēn, imēntak Galiléia watwat kawēnwēn ip. Imēnpuye oce-taybit Jesusyū'in ēn iam — io'e ip Pedro be.

⁷⁴ — Dapxiyū eyju! — i napa ma o'e Pedro. — Ixe bure ġu ḥon! Ceweju ḥon pit ocekuku ġu — i napa ma o'e. — On icēmān e'em'ūm pima, Deus cuy ipiat supi'ajoat owebe — Pedro o'e.
Sapokay o'jede ġejuje bit.

⁷⁵ Jesus a'ō kay Pedro o'jeġebu.

— Sapokay ede awap, ebapūg em ece'e, "Jesus bure ġu ḥon," i — i juk o'e Jesus Pedro be.
Iboap kay o'jeġebu Pedro. O'ju uk'a naxinōm pewi. O'tōn cīcā Pedro. Iġuycūg cīcā o'e, ikērēat o'ġuġē buye.

27 Kibia isum soat o'je'awero ip- -Judeuyū kukayū, paīyū kukukayū dak. O'je'awero ip, Jesus aokaap muwēnuwēn ām.

² Jesus o'jacayū o'subamukirik ip jekukukat a'ōbi. O'tujowat ip. O'ju ip Jesus eju.

Pilatos kay o'ju ip- -ipi kukukat kay.

³ Judas pe itakomaayū Jesus dujowat aokam iap co buje, o'ju waram Judas paīyū kukukayū kay. O'yadujowat dinheiro'a- -prata'a- -30 beat'a. Iğuycūğ o'e, o'ğugēap puye. Oajēm cekay- -paīyū kay, Judeuyū kukukayū kay dak. Itakomaayū be Jesus ūmat oajēm. ⁴⁻⁵ O'yaxik prata'a Deus ekawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Batku!

— Ikērēat kuğ ġu Jesus. Ôn ma ikērēat kuğ, Jesus omuyap oğuwēn eywebe buye. Iğasū bit ip kuy o'tujowat yaoka am. O'tujowat, cekay itakomaayū be ôn iūm puye — io'e.

— Èn ma ikērēat kuğ a'ōbi ma- -oceju ġu bit. Ekpiwan ma — io'e ip.

O'jenapōn Judas. Oe'ū Judas'ūm. O'jewağobumukirik. O'jewemutoro. Oe'ū.

⁶ Gebuje: dinheiro'a o'yabu ip.

— Ijop'a yamōğ pa'ore wuywebe Deus edinheiro mün'a be — io'e paīyū kukukayū. Jewewebe o'e ip.

— Cūğ ġu kuka o'e Moisés ekawēn tağ ijop'a Jesus aokaap ma dei an puye — io'e ip.

⁷ Imēneju o'je'awero ip. Apēn xe'e ace'e iap muwēnuwēn o'e ip. Imēnpuye iğ'o'a yaūm ip itīğ'a buximat'a muğēğe'ukat pe jekat teim. Imēn iboap kat o'jat ip. O'jat ce'ū'ūayū kot am iboce- -Jerusalém ka bewi'ūmayū kot am. ⁸ Jesus aokaap-teim ip o'jat iapka i osunuy ika butet. Gasū dak imēn ibutet. ⁹ Imēn o'jebapuk Jeremias ekawēn tağ- -Deus a'ō muwēnuwēn'ukat ekawēn tağ. Kuyje Jermias o'e:

Israel naxeğebitbit kukukayū dinheiro'a o'yadujowat ip- -prata'a- -30 beat'a. Ijop edinheiro juk o'ğuwēn ip itakomaayū be Deus emunaě oğüm iaptei o'e iap, i. ¹⁰ O'yaūm ip itīğ'a

buximat'a muğēğē'ukat pe ikat teim.
Deus a'ōbi o'yaūm ip, i juk o'e Jermias.

¹¹ Oajēm Pilatos kay Jesus o'jaciayū- -ipi kukukat kay.

— Judeuyū kukukat tu ēn? — io'e Pilatos Jesus pe.

— Ēn ma iboam e'em — io'e Jesus.

¹² Jesus tak o'jomuymuy ip- -Judeuyū kukukayū, paīyū kukukayū dak. Jesus o'jede ġu bit ixeyū be.

¹³ — Soat eya'ijojo ġu du ixeyū o'e iap? — Pilatos o'e Jesus pe.

¹⁴ O'jede ġu bit. Pūg em tak ka'ūma. Pilatos yağuybabı'ūm cīcā o'e, Jesus o'jede ġu buye.

¹⁵ - ¹⁷ Gebuje soat o'je'awero ip Pilatos xe. Judeuyū o'je'awero ip.

— Abu oğujēm cuy daomūnmūnap'a bewi? — Pilatos o'e cebe ip. — Barrabás ma du? — io'e. — Jesus Cristo ġu xe'e? — io'e. — Pebicat oğujēm cuy? Cristo butetecat tu? — io'e Judeuyū be- -adeayū be. Imēn Pilatos o'e, imēn ibikuy buye. Páscoa epeta bima ipi kukukat Judeuyū emunaē mujēmjēm'uk osunuy daomūnmūnap'a bewi. Imujemjēm'uk, jekpiwan ma. Ikērēat kuğ cīcāat osunuy daomūnmūnap'a be iboap Páscoa bima. Barrabás i osunuy ibutet. Soat ma itaybit ip ixem. ¹⁸ Imēnpit Pilatos itaybit paīyū kukukayū itabutkarey o'e ip Jesus kay iam. Itaybit jetabutkarey pibun Jesus o'tujowat ip iam.

¹⁹ Pilatos tayxi dak ja'ō dujowacat o'ğuju. Ja'ō-daxijom o'ğuju jektop kay. Ipi kukukat pe iboceacat aweroroap pe o'ğuju. Iboce Pilatos xik'i osunuy Jesus awēğ co am. Oajēm ya'ōdujowacat.

— “Ixe Jesus cūğat,” etayxi o'e — ya'ōdujowacat o'e itop pe. — “Jesus oajēm wexeybi,” i. “Ipiat osupi'ajo jījā wexey ixe buye,” i — io'e ya'ōdujowacat. — “Ikērēat cuy eğuğē ġu cebe- -Jesus pe,” i dak — ya'ōdujowacat o'e Pilatos pe.

^{20 - 21} — Pebicat oğujēm cuy daomūnmūnap'a bewi? — Pilatos o'e waram o'je'aweroiayū be.

— Barrabás — io'e ip.

Imēn o'je'aweroiayū o'e paīyū kukukat ekawēn puye, Judeuyū kukukayū ekawēn puye dak.

— “Barrabás,” i juy epe'e Pilatos pe — paīyū kukukayū juk o'e o'je'aweroiayū be. — “Jesus cuy esubamupaya korosa be,” i juy epe'e Pilatos pe — i juk o'e ip.

Imēnpuye o'je'aweroiayū o'jekawēn ip Pilatos pe.

— Barrabás eğujēm cuy daomūmūmap'a bewi — io'e o'je'aweroiayū.

²² — Pām Jesus? Ite butet Cristo i. Apēn tak oce cebe? — Pilatos o'e o'je'aweroiayū be.

— Esubamupaya juy korosa jeje, yaoka am — io'e ip.

²³ — Ikērēat o'jukuk ġu teku- -pūg em tak ka'ūma! — io'e Pilatos.

Imēnpit biġ ma ya'ōberen o'jewāwā ip.

— Esubamupaya juy korosa be, yaoka am.

²⁴ O'je'aweroiayū mukaba'ūm pa'ore o'e Pilatos pe. Jekaba'ūm ġu o'je'aweroiayū.

Ibuje, Pilatos idibi o'tibu. O'jewebuwuywuy o'-je'aweroiayū etabun, imutaybit am ip ôn ġu okpiwat iam.

— Ôn ġu okpiwat Jesus aoka am. Eyju ma epeyaokaat — io'e Pilatos.

²⁵ — Ipiat acesupi'ajo — io'e ip. — Wuyipotpot tak, yaokaap puye — io'e ip.

²⁶ Gebuje Pilatos Barrabás o'ğujēmat daomūnmūnap'a bewi. Jesus pit imupokupoğ ip o'e ixee muğēğēbum Pilatos a'ōbi. Ya'ōbi Jesus o'tujowat ip o'je'aweroiayū be, yaoka am, korosa be ibamupaya am.

²⁷ Gebuje sorarayū Jesus o'tujowat iecuğap tuk'a be. Pilatos a'ōbi o'tujowat ip. O'je'awero ip warara'acayū xe- -o'tomuwāayū- -sorarayū- -jewejuacat'in ma. O'je'awero ip iwaywayway am- -Jesus waywayway am. Soat ip sorarayū oajēm. ²⁸ Jesus esay o'-ju'uk ip. Iekabek o'ğuōm ip- -ipakpukat- -iecuğap ee-

kabek puximat. ²⁹ Widaohobune o'subunemuwakēn ip yakoreren ma. O'jomōg ip yakoreren. Imēn o'ğugē ip Jesus pe, Judeuyū kukukat puximan imubapuk am, iwaywayway am. Iba'ip o'yopmōg ibui be, iba'at kadi. O'jēğ'aecōğcōğ ip cewap iwaywayway am.

— En ma Judeuyū kukukat! — io'e ip, iwaywayway am. — Warara'acat podi ma ēn a'ōbuyxi — io'e ip, iwaywayway am.

³⁰ O'ğuxiuxi ip Jesus ceje. O'yamupāupā ip iba'im. Iwaywayway o'e ip. Pere.

³¹ Gebuje iekabek ipakpukat o'ju'uk ip. Cesay ip waram o'ğuōm. O'tujowat ip yaokam- -iba mupaya am korosa be.

^{32 - 33} O'ju ip co'a kay- -Gólgota'a kay. Gólgota'a "ce'ūat aririt'a" iape. Cucum pima ip, Cirene ka wat o'topabijuk. Simāo i ibutet osunuy. Ixe Simāo o'ğuju ip ibuywat am- -Jesus puywat am, korosa dujowat am. ³⁴ Vinhodi tiūm ojuj ip Jesus pe. Iboceat o'tupmuwekoy uva'abidi be wuypipimu'ūmapti be. O'tikō'ajo Jesus. Tikōn pin ġu o'e.

— Ap! — io'e.

³⁵ Gebuje sorarayū Jesus o'subamupaya ip korosa be. Cesay bubum o'e ip- -sorarayū. Dado xikxiğ o'e ip Jesus tiotpe.

— Abu cesay je'jat? — io'e ip jewewebe.

^{36 - 38} Tupmubararakaptup kuğ o'e ip sorarayū. Tupmubararağ o'e ip Jesus puten. Tüybe ajo-ikērēan ip o'e iān tak ip o'tupmubararak: "Ibutet Jesus i. Judeuyū kukukat teku," i. Ibodup tupararakatup o'tupmōg ip korosa be, Jesus abi ase.

Gebuje xepxep o'subamupaya ip wara'at korosa be. Ibukurukayū osodop ip- -xepxep. Jesus pa kadi o'subamupaya ip. Pūğ ma Jesus pa'at kadi osunuy; wara'at iba'ūğat kadi.

Oabik ip Jesus kay jeak am. Iwiwim o'e ip. ³⁹ Wara'acayū kapkam o'e ip korosa etako dağ. Yaaruaru. Iwaywayway o'e ip.

⁴⁰ — "Deus eju kawēnwēnap'a oyamu'üm- -yabogat'a," i juk ece — io'e jewaywaywayayū Jesus pe. — "Ebapūğ kabiam wara'at'a kuka oyamuy," i

ruk ece — io'e ip. — Ecewe daxijo juy — io'e ip. — Deus ipot ēn pima, ekop korosa ejuwi — io'e ip Jesus pe.

⁴¹ Paīyū kukukayū dak Jesus kay jewawaywayway o'e ip. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak ixe kay jewawaywayway ip, Judeuyū kukukayū dak. Soat ip jewawaywayway o'e ip.

⁴² — Teku wara'acayū daxijojo'uk osunuy — io'e ip. — Imēnpit jewedaxijo ba'ore cebe je'ūap puxim. Israel eipi kukukat ġu du? Gaxīn ma korosa ejuwi kop puje, ocetabut oce'e cekay — io'e ip.

⁴³ — Deus kay itabut teku. Deus cekay bima, Deus o'taxijo juy ġasū — io'e ip. — O'taxijo juy teku o'e buye, "Deus ipot ôn," i — io'e ip.

⁴⁴ Ibukurukayū dak imēn o'e Jesus pe- -ceweju ibamupaya'ibiyū.

⁴⁵ Kaxi wuyase bima, kabiok o'e ibo kabia- -Jesus e'ūap kabia. Soat tağ o'e kabiok- -Judeia eipi dağ. Kaxicuğ pima, katpuje bima dak. Ebapūğ hora bun kabiok oeku.

⁴⁶ Katpuje ya'ōberen o'jewāwā Jesus.

— Eli, Eli, lemā sabactani? — io'e.

"Deus, apēnpuye ēn opere?" iboap ekawēn iape. ⁴⁷ Iboceayū Jesus ekawēn o'ya'ijojo ip.

— Elias nomuwāwām teku — io'e ip, xipan ġu ip o'jekūyjo buye.

⁴⁸ Iboceat o'jedau idibi bubuap munopapūn ām uva'abidim- -tideiboğ'ūmatim. Ixe dak idibi bubuap o'jomōğ ip'abi be.

Gebuje o'yopmuyu Jesus pe imutitit am.

⁴⁹ — Mēnpuk — warara'acayū o'e. — Omuyku paxi Elias taxijo am — io'e ip.

⁵⁰ Waram o'jewāwā Jesus ya'ōberen. Oe'ū ġebuje. Jekpiwan ma oe'ū. ⁽⁵¹⁾ Oe'ū bima pa gó Deus eju ka-wēnwēnap'a be osunuy- -yabogat'a be- -uk'a exintabi nomudipap epa gó. Jekpiwan ma ixe pa gó o'jewek, Jesus e'ū buje. O'jewek kabi kadi wi ipi kay. Ipi o'-jexixi ibo ka be. Wita'a o'je'aewekwek. Jesus oe'ū bima, o'je'aewekwek ip.

⁵²⁻⁵³ Jesus waram ġuto itait puje, ce'ū'ūayū dop-

ap o'tomudip'uk ip, ipi jexixixi buye. O'tomudip'uk
ğuyjom. Oe'üiayü itait o'e wara- -Deus kay itabu-
cayü'üm'üm. O'jêm jedopap pewi.

O'ju ip Jerusalém ka kay- -Deus xe xipacat ka
kay.

Adeayü kay o'jebapuk ip- -ce'ü osodopiayü.)

⁵⁴ Sorarayü kukukat o'jojojo, cewejuayü dak. Soat
o'jebapukiap o'jojojo ip, Jesus oe'ü bima. Ipi jexixi-
xim o'jojojo ip. Soat o'jojojo ip- -Jesus kay jeakayü.
Iparara jijā o'e ip.

— Icēmān — io'e ip. — Ite aġokatkat'üm Deus
ipot osunuy — io'e ip.

⁵⁵ Aoyü dak o'jojojo ip wüy wi- -Jesus nomuju
tüibiyü- -ibuywatwat tüibiyü. Cēmcēm pima Ġaliléia
eipi bewi ibuywatwan ip o'e. Ade osodop ip. ⁵⁶ Ikeyü
aoyü parakpe ebapüg aoyü osodop ip. Ibürü ma ip
osodop: Maria Madalena, wara'at Maria dak, Zebe-
deu ipotpoyü xi dak. Wara'at Maria Tiago xi osu-
nuy, José xi dak.

⁵⁷ - ⁵⁸ Katpuje ma Arimatéia ka wat oajêm Pilatos
kay. José i ibutet osunuy- -ade ibubutbecat- -Jesus
kay itabucat.

— Jesus'üm jebit mukop pin oce — io'e Pilatos
pe.

— Ha'a — io'e. — Ijebit cuy eġukop — io'e.

⁵⁹ O'ju José korosa kay. Ijebit o'ġukop korosa
ejuwi. Jesus'üm o'ġukabekbek paġōm- -irucan- -
iisan.

⁶⁰ O'tujowat ce'ü'üayü dopap kay. Ixe'üm o'jo-
mög witabiküy be- -jemuküymuġēküy be. Kuy o'su-
küymuġe je'üap puxim.

Gebuje wita'a o'yamuypen witabiküy nomu-
dip'am. Yabogat'a o'yamög.

Gebuje José o'jenapōn. ⁶¹ Maria Madalena dak
xik'i o'e witabiküy xe, wara'at Maria dak.

⁶² Kuyaje paīyü kukukayü o'je'awero Pilatos wap
Sábado bima. Fariseuyü dak o'je'awero.

⁶³ — Kariwa! — io'e ip Pilatos pe. — Itait pima,
Jesus cuk o'e: "Ebapüg kabia bima, waram wetait

oce. Ojebapuk ġuto," i — io'e ip. — Imēn wuy-muğukukum xeku — i napa ma o'e ip.

Itabut'üm ip. Tüybe napa ma e'em iān o'e ip.

⁶⁴ — Imēnpuye juy esukūywiyat. Sorarayū eğuju juy ebapūğ kabia topam ip, witabikūy wiwi am — io'e ip. — Imuju'üm pima, Jesus kay itabucayū ja-jēm ip ixima dağ ijebit pu am. Gebuje ip napa ma jījā je'e: "Jesus o'je'ada," i. Xeku juk o'e: "Deus emunaē oce," i — io'e ip Pilatos pe. — Koapat podi ma je'e ip napa jījā ma — io'e ip.

⁶⁵ — Ma — io'e. — Sorarayū oğuju eyweju ikūy wiwi am — io'e Fariseuyū be.

— Hm hm — io'e ip. — Cum oceju.

⁶⁶ O'ju ip Jesus'üm topap kay. Wita'a mudek bōrōbu o'subumupaya ip Pilatos a'öbi- -ikūy nomudipap'a pidase. Sorarayū o'jomōğ ip. Ikūy wiwiayū o'jomōğ ip.

Aripit. O'jepit ip jeduk'a be- -Fariseuyū, paīyū kukukayū dak.

28 Domingo bima Maria Madalena o'ju, wara'at Maria dak. Jesus'üm dopap kay oajēm ip. Oajēm kabia isum. (² Kuy o'jebapuk Deus ekawēn tojotjot'ukat kabi bewi. Jesus'üm dopap' pe o'jebapuk. Imēnpuye ipi o'jexixi. Wita'a o'ya'uk Jesus'üm dopap pewi. Oabik ibo yabogat'a jeje. ³ Osunuy isop-sep ān. Xiririkxiririkiap puxim osunuy. Kabidiğ bu-ximat co'i iekabek. Irut cīcā osunuy. ⁴ Sorarayū iparara jījā o'e ip- -topap wiwimayū. Ce'ū'ūayū buxim ip o'e iparara. Jexixixim ip Deus ekawēn tojotjot'ukat puxixim.)

⁵ Oajēm ip. Maria Madalena oajēm, wara'at Maria dak. O'jekawēn cebe ip. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn.

— Eypararam ġu juy epesop. Epeyepere. Wetabit Jesus'üm kudadam eyju iam- -ibamupaya'ibit kudadam iam.

⁶ — Ijoce ġu bit xeku. Itait waram ġuto xeku apēn cuk o'e iap tağ — io'e. — Epesot. Epejojojo Jesus'üm topap — io'e.

⁷ — Ijo buje, dao ma epeju juy Jesus eju etaybitbit topibiyū kay — io'e aoyū be. — I juy epe'e cebe ip: "Jesus waram ġuto o'jetait. Cum eywap Galiléia eipi be. Iboce ixe juy epejojojo," i. Wekawēn kay ġebum cuy eyju — io'e cebe ip. -Deus ekawēn tojot-jot'ukat o'e.

— Hm hm — io'e ip.

⁸ Dao ma o'ju ip witabikūy bewi. O'ju Jesus eju imutaybitbit topibiyū kay. Iparara o'e ip. Imēnpit icokcok cīcā o'e ip. O'jedau ip, imukūyjo am. ⁹ Daudaum pima ip, Jesus aoyū o'tobede.

— Wuykabia — io'e.

O'jēg'aecōgcōg ip Jesus wap. O'suibū ip, ibuyxin ikuk am.

¹⁰ — Eypararam ġu juy — io'e cebe ip. — Okitpitpiyū be epeyekawēn cuy: "Epeju juy Galiléia eipi kay, ijo am," i — io'e aoyū be.

¹¹ Cucum o'e ip imuwēn ām cebe ip.

Sorarayū dak o'ju ip Judeuyū epaīyū kukukayū kay. Pūg o'ju- -iwiwim topibiyū'in. O'ju ip Jerusalém ka be. Soat o'ġuwēn ip paīyū kukukayū be o'je-bapukiap.

¹² Gebuje paīyū kukukayū o'je'awero ip. -Judeuyū kukukayū dak. Jesus awēg o'yawēgmuwēn ip.

Gebuje dinheiro o'ġūm ip sorarayū be. -Jesus'ūm topap wiwim topibiyū be.

¹³ — I juy epe'e Jesus awēg tobuxik pinayū be: "Jesus'ūm o'tujowat ip ixima be ma. Jesus eju jekukuk topibiyū o'tujowat ip. Ocexet pima, o'tujowat ip," i juy epe'e — io'e ip sorarayū be.

¹⁴ — Ipi kukukat iboap co buje, ocejekawēn ce-weju. "Ocecokcok cekapikap kay. -sorarayū ekapikap kay," ioce'e cebe. Imēn itakoma ġu je'e eykay — io'e ip. -paīyū kukukayū o'e sorarayū be.

¹⁵ — Ha'a — io'e ip. — Oceju dak imēn Jesus awēg oceyawēgmuwēn. Dinheiro o'jat ip paīyū kukukayū xewi, o'ġūm puye. Apēn paīyū kukukayū o'e iap taġ o'e ip. Imēnpit iboap ekawēn napaat acā o'e.

Imēneju ibo awēğ te'e ma o'yawēğmuypōğpōğ soat Judeuyū dağ. Gasū dak o'yawēğmuypōğpōğ ip- - ibo awēğ.

¹⁶ Galiléia eipi be onze beayū o'ju ip. Jesus o'e iap tağ o'ju ip. Oajēm ip co'a kay, Jesus dobede am.

¹⁷ Iboce Jesus o'jojojo ip. O'jēğ'aecōğcōğ ip o'e, ibuyxin ikuk am. Pūğpūğ pit o'jetabiebarēm.

¹⁸ Oajēm Jesus ixeyū tēğ ma.

— Wa'ōbi soat cucum ip- -soat ipi juacayū, soat kabi beayū dak — io'e Jesus cebe ip- -jejojoayū be.

¹⁹ — Epeju juy soat kay- -soat ipi juayū kay — io'e cebe ip. — Imutaybit am ip, epeju juy. Wawēğ cuy epeyeküyjo imutaybitbin ip. Imubatisasan ip epeju juy wa'ōbi, webay a'ōbi dak, Ibiōğbuk xipacat a'ōbi dak- -Deus biōğbuk a'ōbi — io'e.

²⁰ — Soat cuk adi oce eywebe iap cuy epe'e soat pe- -ipi juacayū be — io'e Jesus onze beayū be. — Okay soat ip imuküyjobit am, wawēğ epe'e — i dak o'e cebe ip. — Ipi opop pima, oju ġu eywebewi. Soat em oğuy eyxe. Eyxe oğuy iap kay ġebum cuy epesop — io'e Jesus.

— Xipat — io'e ip Jesus pe. — En ma ejekuku oceweju soat em — io'e ip.

Ibūrū ma.

JESUS CRISTO MUWĒĞAP EKAWĒNTUP- -MARCOS EMUDUPMUBARARAKTUP

1 Ijoptup pe ibararak opop Jesus Cristo ekawēn- -kawēn idipat ekawēn- -Deus ipot ekawēn. ² Ixe o'jebapuk ijodi apēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup ekawēn tağ- -Isaias emudupmubararaktup ekawēn tağ.

Deus o'e: wemumuju oğuju ewap e mubapuk am ewebeam, i. ³ Ixe we- mumuju jewāwāwām uk'a'ūmat pe: E juy epesuemudim wuyukukat kap am, i'e'em. Epesuemucūğcūğ cuy ixe em, i'e'em.

⁴ Ibo ekawēn tağ João Batista o'jebapuk uk'a'ūmat pe. O'jebapuk ijodiat mubatisasan, Deus ekawēn muwēnuwēn tak.

— Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere — io'e ijodiat pe. — Epeywemubatisaan cuy “Ikērēat o'ğu- jurūğ ġu ġasū bit” i'e am soat pe. Imēn ey'e buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi — io'e.

⁵ Ade ma o'ju João kay cekawēn co am. Judéia eipi beayū o'ju, Jerusalém ka beayū dak.

— Ikērēat cuk adi oğujurūğ — io'e ip. — Ga- sū bit cuy oğujurūğ ġu — io'e ip.

Imēnpuye ip o'ğubatisaan Jordāodi be. ⁶ Ixe João doti camelodap muğēğē. Yukpumünpu kuğ oeku ixee muğēğē. Arobidadek puximat o'o'uk osunuy. Eit koğünpi dağat o'o'uk tak osunuy João. ⁷ Imēn o'e ijodiacat pe:

— Wara'at omuyku onomukadi. Ixe ġu itaybitbit cīcā obodi ma. Owebe bit suiuk'uk pa'ore ka'ūma ma ñon puye — io'e. ⁸ — Idibi be ñon eymubatisasan. Ixe bit Ibiōğbuk xipacat ġuōm eywebe eyukan — io'e.

⁹ Jesus oajēm João kay. Nazaré ka bewi o'jēm- -Galiléia eipi beatka bewi, ika'icat ka bewi. Oajēm João kay jemubatisan am. João Jesus o'ğubatisan

Jordāodi be. ¹⁰ Idibi daḡwi jeu isum kabi ikoce o'jojojo. Deus biōgbuk o'jojojo. Pukaso buxim o'kop jekay.

¹¹ Deus o'jekawēn kabi kadiwi.

— Okpot ēn- -oxe ikukpin cīcāat! — io'e. — Ocokcok cīcā ekay — io'e Jesus pe.

¹² Gebuje Deus biōgbuk Jesus o'guju uk'a'ūmat kay. ¹³ Quarenta kabia bun oeku iboce. Satanás te'e ma ikērēat o'gjurūğat cebe. Puca dak oeku iboce- -ika'uayū. Deus ekawēn tojotjot'ukayū bit oajēm Jesus buywan. Ibuywatwan ip osodop.

¹⁴ Daomūnmūnap'a be ip Joāo muōm puje, Jesus Deus ekawēn muwēnuwēn o'e. Galiléia eipi daḡ oeku imuwēnuwēn. Kawēn idipat muwēnuwēn oeku soat kaka daḡ.

¹⁵ — Gaxin ma Deus soat ijodiacat kukukan je'e — io'e. — Ixe be soat kukukat iap ehora oajēm. Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere! Eye- tabun cuy kawēn idipat kay- -wuydaxijojoap ekawēn kay — io'e.

¹⁶ Gebuje Jesus xepxep axima bubu'ukayū o'jojojo. Galiléiadi wābu daḡ cūğcūğ pima ip o'jojojo iodí wābu daḡ. Simāo o'jojojo, André dak. André Simāo kitpit osunuy. Axima bubum ip osodop ūrūm. ¹⁷ Jesus o'e cebe ip:

— Epesot cuy oweju — io'e. — Axima bubu'ukayūm cuk adi epesop. Gasū bit kawēn idipat epeğu- wēnuwēn ijodiat pe imutabun ip okay — io'e.

¹⁸ Imēnpuye ip dao ma jēğrū o'suiwat axima bu- buap. Jesus eju ip o'ju.

¹⁹ Bosusu o'ju ġebuje Jesus. Xepxep o'jojojo- -Tiago, Joāo dak. Joāo Tiago kitpit osunuy. Zebedeu ipotpoyū osodop ip. Jekobe be ip osodop axima bu- buap muwaketken axima bu ojuy. ²⁰ Ijo isum ma Je- sus o'tomuwā ip.

— Epesop cuy oweju — io'e.

Jebay o'suiwat ip. Ceweju ip kapikpik'ukayū dak o'suiwat ip jebay xe kobe be. Jesus eju ip o'ju soat em jeku am ceweju.

²¹ Jesus o'ju Cafarnaum ka kay ebadipdipayū eju- -jeweju etaybitbinayū eju.

Jebodoydoyap kabia bima oōm ip Judeuyū e'a-weroroap'a be- -Deus eju kawēnwēnap'a be. Igo'a beayū o'ğutaybinbin.

²² — Idim cīcā teku wuymutaybitbin! — io'e ip. — Moisés ekawēn wuymutaybitbin'ukayū buxim ġu ite wuymutaybitbin. Wuyeajojoyū'ūm'ūm a'ōbi wuymutaybitbin ixeyū ma. Jesus pit ja'ōbi ma wuymutaybitbin — io'e ip jewewebe.

²³ Gebuje agókatkat oōm igo'a be ibiōgbuk kérēat kukat. Ibiōgbuk kérēat cebe osunuy. O'jewāwā ya'ōberen Jesus kay.

²⁴ — Jesus, Nazaré ka bewiat, apēn ēn em ocewebe? — io'e. — Ocemuy'ūm tu ejot? — io'e. — Wetaybit abu ēn iam. En Deus emumudot. Ikérēat kuğ ġu ēn -soat tağ eisu — io'e.

²⁵ Imēnpit Jesus ibiōgbuk kérēat o'ğukorēm.

— Ecemūğ cuy! — io'e. — Ejēm cuy cebewi! — Jesus o'e.

²⁶ Gebuje ibiōgbuk kérēat agókatkat o'ğukutukutu jījā. O'jewāwāwā ya'ōberen. O'jēm cebewi. ²⁷ Imēnpuye o'jojojo'iayū o'jewetakaka jījā ip.

— Ajo sute? — io'e ip. — Ya'ōbuyxiat teku! — io'e ip. Ibiōgbuk kérēat kūyjobit ixe a'ō kay. Ixe itaybit ibiōgbuk kérēat mujēm ām wuyjuyū jebit pe-wi! — io'e ip. — Kawēn iisuan tu ite wuymutaybitbin? — io'e ip jewewebe.

²⁸ Imēneju soat Galiléia eipi dağayū Jesus awēğ o'yawēğcoco ip.

²⁹ Gebuje Jesus o'jēm igo'a bewi. O'ju Simāo duk'a kay, André duk'a kay. Püğ'a uk'a iwat osodop ip. -Simāo, André dak. O'ju Tiago eju, João eju dak.

³⁰ Simāo daxijo ipa'i jījā opop.

— Simāo daxijo ipa'i jījā — io'e ip Jesus pe.

³¹ Jesus o'ju cekay. O'subaixik. O'ğu'ağobucēğ. Ipa'iat oi'ūm ḡebuje bit. Xipat o'e. Ipa'i topibit ixan o'ğūm cebe ip- -Jesusyū be.

³² Katpuje ade iwātaxipipiayū o'tujowat Jesus kay ibo ka watwat. Axik kukukayū dak o'tujowat cekay. ³³ Soat aġoka watwat o'je'awero ip uk'a esūntabi be.

³⁴ Gebuje Jesus o'ġu'ada'ada ip iwātaxipipiayū. Kiiiih. Ade osodop ip iwātaxipipiayū. Soat iwarururu osodop iwātaxipi cexe ip. Ade axik o'ġujēmjēm cebe-wi ip. Itaybit axik osodop ip Jesus Deus emunaē iam. Jesus pit ixeyū be o'ġuwēnat ġu.

— Abu ḥn iam cuy epeġukūyo ġu ip — io'e cebe ip.

³⁵ Gebuje Jesus o'kop kuyġu. Kaxi jēm awap o'-kop. O'jēm uk'a bewi. O'ju uk'a'ūmat kay. Iboce o'-jekawēn Deus eju.

³⁶ Gebuje Simāo o'jēm uk'a bewi. O'ju Jesus kudadam, cewejuayū dak. O'tobuxik ip.

³⁷ — Soat ijoceayū ekudadam! — io'e ip cebe.

³⁸ — Ijoce ġu oġuy — io'e Jesus pit. — Ga'a juy wara'at ka watwat kay — io'e. — Kawēn idipat muwēn pin ḥn wara'at ka watwat pe. Ixevū be dak ojot imuwēn ām — Jesus o'e cebe ip.

³⁹ Ibocewi soat kaka daġ oekuku ip Jesusyū-Galiléia eipi daġ. Deus ekawēn muwēnuwēn oekuku ip Judeuyū e'aweroroap'a be-Deus eju kawēnwēn-ap'a be. Axik mujēmujēm oekuku ip ibo eipi watwat pewi.

⁴⁰ Aġokatkat oajēm Jesus kay ierepat. O'jēg'ae-cōġcōġ cewap Jesus ya'ōbuyxiat puye.

— Omu'ada pin pima, iba'ore ġu ewebe — io'e Jesus pe.

⁴¹ Gebuje Jesus itabotaidabotbot o'e ierepat kay. O'jebaepacūġ cekay. O'ġucay.

— Emu'ada pin ḥn — io'e. — Kuy ḥn emu'ada — io'e.

⁴² Ierep tūibit o'je'ada ġebuje bit. Xipat o'e.

⁴³ — Eduk'a kay juy ecepit — io'e Jesus ya'ōpu-

ruğ cebe. ⁴⁴ — E'adaap cuy eğuwen̄en̄ ġu warara'acat pe — io'e. — Paī kay juy eju — io'e. — Ecewemu-bapuk cebe — io'e. — Xepxem cuy pukaso eğüm paī be Moisés ekawēn tağ. Imēn ece'e soat ijoceayū itay-bit am Jesus ierepat o'ğu'ada iam. En pit eğuwen̄en̄ ġu e'adaap. Paī ma juy ġuwēn̄ e'adaap — io'e ierep topibit pe.

⁴⁵ Imēnpit ierep tūbit kūyjobit'ūm osunuy. Jesus a'ō kay ġu osunuy. O'jēm Jesus xewi. Je'adaap o'ğuwēnuwēn̄ soat pe jebureyū be. Imēnpuye soat kaka dağ o'yawēğcu ce'adaap awēğ. Imēnpuye Jesus pe ibapuğ ceku ba'ore o'e ikaboğatka be. Uk'a'ūmat tağ acā oeku. Ade ma'ğu o'ju ip cekay soat kaka dağwi je'adaap ojuy.

2 Xepxep kabia kap puje, Jesus o'jepit Cafarnaum ka kay.

— Jesus jeduk'a be omuy — io'e ibo ka beayū jewewebe.

² Imēnpuye adeayū o'je'awero ip Jesus duk'a etako-be. Ka'ūmğu topap o'e warara'acat pe iōm ām uk'a be. Ade osodop ip uk'a be, uk'a esūğtabi xe dak. Jesus Deus ekawēn ixeyū mukūyjojom o'e.

³ Gebuje ebadipdip ağıokatkayū oajēm Jesus kay. Jebure dujuajēm ojuy ip-ijectibit e'ūat. ⁴ Imēnpit tujuajēm pa'ore o'e ip Jesus kay ade jijā Jesus akoko-reren ip puye. Imēnpuye ebadipdipayū o'jeu uk'a abi jeje. Uk'a ip o'yabimutok Jesus ase. Ijebit e'ūat o'ğukop ip ixexecap pe. O'ğukop ip Jesus wap.

⁵ — Teyūku itabut okay — io'e Jesus jewewebe ma.

Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— Tapu, ikērēat kuy oju'uk ewebewi — io'e.

⁶ Püğpüğ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū kaxixkik'i osodop ip iğ'o'a be. Jewağuydadam osodop ip.

⁷ — Teku napa ma e'em! — io'e ip jewewebe. — “Deus co'i ḥon,” i napa ma teku e'em — io'e ip. — Abu-be ikērēat uk put wuywebewi- -Deus pe acā — io'e ip jewewebe.

⁸ Jesus itaybit o'e apēn jewağuydadam ip o'e iam.

— Apēnpuye dak eyju imēn jewağuydadam? — io'e. ⁹ — "Ikērēat oju'uk ewebewi," i kuy oce cebe — io'e. — Imēnpit eyetabut ġu ikērēat'uk put owebe iap kay — io'e. — "E'āy," i oce ibima, "Ecexīğxiğ," i dak, "Exexecap cuy etujuxeduk'a be," i dak, eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. ¹⁰ — Soat wağō ôn — io'e. — Wa'ōbi teku oğu'ada. Imu'adaap co buje, "Ja'ōbi ma teku o'ğu'ada," i epe'e — io'e cebe ip.

¹¹ Gebuje Jesus o'jekawēn ijebit e'ūat pe.

— E'āy — io'e cebe. — Exexecap cuy ejat — io'e. — Eju juy eduk'a be — io'e Jesus cebe.

¹² Gebuje ijebit e'ū topibit o'āy. Jexexecap o'jat. O'jēm soat etabun. Imēneju soat itabēğbēğ o'e ip ijom.

— Ajojojo ġu buk imēğat — io'e ip jewewebe. — Ka'ūmğu xipacat Deus co'iat — io'e ip.

¹³ Jesus waram o'jēm. O'ju iodı kay- -Galiléiadi kay. Adeayū o'ju ikudadam. O'tobuxik ip. Ikeyū mutaybitbin o'e.

¹⁴ Kapkam pima Jesus Levi o'jojojo. Levi Alfeu ipot osunuy. Iecuğap edinheiro bubu'ukat osunuy. Xik'i osunuy dinheiro bubuap'a be.

— Ejot. Oweju ejeku — Jesus o'e cebe.

Levi o'jēm dinheiro bubuap'a bewi. O'ju Jesus eju.

¹⁵ Gebuje Jesus o'ju Levi duk'a kay. O'jekōn ceweju. Ade iecuğap edinheiro bubu'ukayū awerom oso-dop ip iğ'o'a be. Jekōnkōn ip o'e Jesus eju, ceweju etaybitbinayū eju dak, ade ikērēat muğēğe'ukayū eju dak. Ade jijā osodop ip Jesus eju jekuku'ukayū.

¹⁶ Pūğpūğ Fariseuyū'in ixeyū o'jojojo- -Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū. Ikērēan e'e'ukayū eju Jesus jekōnkōn o'e iap o'jojojo ip- -iecuğap edinheiro bubu'ukayū eju iap tak.

— Apēnpuye ekariwa jekōnkōn ikērēat muğēğe'ukayū eju, iecuğap edinheiro bubu'ukayū eju dak? — io'e ip Jesus eju etaybitbinayū be. — Imēn xipat ġu — io'e ip.

¹⁷ Iboap co buje, Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Iwātaxipi'ūmayū bit wuyanūgtata'ukat kay je'ju ġu- -iwātaxipipiyū acā — io'e. — Imēnpuxim òn tak jewexe xipacayū nomuwā ām ġu ojot- -xipat'ūmayū nomuwā ām acā. Ikērēat uk am ixeyū bewi ojot — io'e.

¹⁸ Koap pima Joāo Batista eju etaybitbinayū jekpiwan ma jewemureren ip osodop Deus eju kawēn ām, Fariseuyū dak. Imēnpuye ade o'ju Jesus kay.

— Joāo eju etaybitbinayū jekpiwan ma jewemureren Deus eju kawēn ām, Fariseuyū eju etaybitbinayū dak — io'e ip. — Eweju etaybitbinayū bit jekōnkōn. Apēnpuye dak? — io'e ip cebe.

¹⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Oweju etaybitbinayū jekōnkōn, òn ceweju ip puye — io'e. — Tomuwā'ibiyū cucum pima jewebumūnap epeta kay, jekōnkōn cīcā ip. Iwadip cexe ip pima, jekōnkōn cīcā ip — io'e. ²⁰ — Guyjom pit iwa-dip ju'uk ip ceparakpewi — io'e. — I'uk puje, jekōn ġu ip — io'e. — Imēnpuxim, òn ixeyū eju'ūm pima, oweju etaybitbinayū jekpiwan ma jewemuren ip Deus eju jekawēn ām — io'e. ²¹ — Pa gó ii-su-at ajoinūm ġu toti iorokat eju- -iwekwekat eju imu-waket am — io'e Jesus. — Pa gó ii-su-at inūm puje pa gó iorokat eju, biğ ma kuka o'jewekwek. Iwekat biğ ma kuka o'e yobog — Jesus o'e ma'ğuto. ²² — Uva'abidi tiisuati atimuōm ġu ixee muğēğē'a be- -timūn'a be- -yaokokat'a be — io'e. — Yaokokat'a be tiisuati muōm puje, kuka o'jeaepaw. Uva'abidi kuka o'jediepuy. Uva'abidi mūn'a dak kuka o'jeaewenōmnōm. Imēnpuye tiisuati atimuōm timūn'a be yaisuat'a be — io'e Jesus.

Iboam e'em pima, "Wekawēn pa gó ii-su-at puxim, uva'abidi tiisuati buxim tak" i'e ojuy osunuy.

²³ Gebuje Jesus kapkam o'e trigodip tağ Sábado kabia be- -jebodoydoyap kabia be. Kapkam o'e jeweju etaybitbinayū eju. Kapkam pima ceweju etaybitbinayū o'tadot'uk, jere buye. ²⁴ Imēnpuye Fariseuyū o'jekawēn Jesus eju.

— Ak'i juy ece! — io'e ip. — Eweju etaybitbin-

ayū kapikpiğ Sábado kabia be! Trigo dadot uk'uğ ip!
— io'e ip. — Cūğ ġu e'em ip! — io'e ip. — Imēn e'em Moisés ekawēntup: jebodoydoyap kabia be juy epeyekapik ġu, i — io'e ip.

²⁵ Gebuje Jesus o'jede Fariseuyū be.

— Epetupcoco ġu du apēn Davi o'e'e iaptup- - Deus ekawēntup? — io'e cebe ip. — Ire bima, Davi oōm Deus eju kawēnwēnap'a be jebureyū eju. ²⁶ Ixe kabia be Abiatar paīyū kukukat osunuy. Pāo'a o'ya'o Daviyū -iğō beat'a -Deus etabixe o'yamōğ ip iat'a. Moisés ekawēntup e'em: Deus etabixeat'a ya'opi, i — io'e. — Paīyū be acā ya'opi ġu, i'e'em Deus ekawēntup — io'e. — Imēnpit Davi o'ya'o, paī ġu ma'ğu. O'yaūm jebureyū be dak — io'e. — Deus pit "Ekērē oxe," io'e ġu cebe ya'o buje. Apēnpuye dak eyju e'em owebe "Eweju etaybitbin'ukayū cūğ ġu e'em," i? — io'e Jesus. ²⁷ — Te'e ġu Deus o'e: Pūğ kabia be juy epeyekapik ġu, i. Imēn ixe o'e ijdiat ebodoy am — io'e. ²⁸ — Soat wağō òn. "Epeyekapik cuy," i òn e'em pima Sábado kabia be dak, cedağ kuka o'e Deus xe — Jesus o'e.

3 Sábado kabia be Jesus oōm ma'ğuto Ju- deuyū e'aweroroap'a be -Deus eju kawēnwēnap'a be. Iğō'a be ağıokatkat osunuy. Pūğbūnū'a o'subūnū'anūy ibūnū'akērē. ² Fariseuyū o'jeak cīcā Jesus kay Jesus ibūnū'a kērēat ġu'ada paxi jebodoydoyap kabia be iap com. Jesus muymuy ojuy ip. "Moisés ekawēn tağ ġu ēn jekukum" i'e ojuy ip Jesus pe. "Jesus kapikpiğ jebodoydoyap kabia be - Sábado kabia be" i'e ojuy ip Jesus muymuy am.

³ — Ejot cuy ijoce — Jesus o'e ibūnū'a kērēat pe.

⁴ Jesus o'jekawēn Fariseuyū eju ġebuje bit.

— Wuyeaypapayū'üm'üm xe cedağ tu osunuy wuywebe xipacat muğē ām jebodoydoyap kabia be?
— io'e cebe ip. — Cūğ ġu xe'e wuywebe ikērēat muğē ām? Cedağ tu warara'acat aoka am? Cedağ ġu

xe'e warara'acat daxijo am Sábado kabia be? — io'e.

Mūg. O'jemūg ip. Cede ba'ore ip o'e.

⁵ Gebuje Jesus o'jeak cekay ip. Itakoma o'e cekay ip, Fariseuyū itabotaidabotbot'üm ibūnū'a kērēat kay buye. Iguyucūg tak o'e ibu'u ip jemutaybin jekawēn puye.

— Paya'i ece ebu! — io'e ibūnū'a kērēat pe.

Gebuje o'jewebumupaya. Ibūnū'adip o'e. ⁶ Imēnpuye Fariseuyū o'jēm yabewi. O'jewede ip Jesus xewi. O'je'awero ip Herodes ebekitkit eju- -Judeuyū kukukat ebekitkit eju. O'jewawē ip Jesus aoka am kapikpiğ Sábado kabia be buye.

Jesus o'ju iodi wābu be jeweju etaybitbin'ukayū eju- -Galiléiadi wābu be.

⁷ Gebuje ade o'ju ip Jesus kay. Soat ka dağwi o'ju ip: Galiléia eipi dağwi, Judéia eipi dağwi dak, ⁸ Jerusalém ka bewi dak, Iduméia eipi dağwi dak, Jordāodi wīnābu wi dak, Tiro ka tēgatka bewi dak, Sidom ka tēgatka bewi dak. Jesus idipat o'ğugē iam o'jeküyo ip. Imēnpuye ade jījā ma o'ju ip cekay. Kiiih. ⁹ Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbin'ukayū eju.

— Kobe epeğudim owebeam adeayū be omukuğap puxim — io'e cebe ip.

¹⁰ Kuy bima Jesus ade ma o'ğu'ada'ada. Imēnpuye soat iwātaxipipiayū ajēm ojuy ip osodop imuçay ojuy.

— Omu'ada paxiixe? — io'e ip jewebe ma.

¹¹ Jesus dobuxik puje ip ibiōğbuk kērēayū kukukayū o'jēğ'aecōğcōğ cewap, "Teku ya'ōbuyxiat," i'e'em jewebe ma buye. O'jewāwā ip ya'ōberen:

— En Deus ipot — io'e ip.

¹² — Epeğuwēn ğu juy warara'acat pe: "Teku Deus ipot" i — Jesus pit o'e ya'ōpuruğ cebe ip.

¹³ Gebuje Jesus o'jeu co'a dağ. Jemukaypinayū o'taē jeweju jeku am. Oajēm ip cexe. ¹⁴ Doze beayū o'taē.

— Soat em cuy epeku oweju — io'e cebe ip. — Deus wuydaxijojom iap ekawēn cuy epeğuwēnuwēn

soat ka dağ — io'e cebe ip. ¹⁶ — Wa'ōbacaap oğüm eywebe ibiōgbuk kērēat mujēm ām ikukukayū bewi — io'e.

¹⁶ Ibūrū ma ibutet osodop ip- -taē'ibiyū butet: Simāo, i, Tiago i, João i ^{17 - 18} André i, Filipe i, Bartolomeu i, Mateus i, Tomé i, wara'at Tiago i, Tadeu i, Simāo i, Judas Iscariotes i. Ibūrū ma ibutet ip. Jesus wara'at o'subutetmōg Simāo buten. Wara'at ibutet Pedro i osunuy. João Tiago kitpit osunuy. Jesus wara'at o'subutetmōg João buten- -Tiago buten tak. Boanerges i wara'at ibutet ip osunuy. Boanerges ibaca ip xiririkiap puxim iape. Zebedeu ipotpoyū ip oso-dop xepxep. Wara'at Tiago Alfeu ipot osunuy. Simāo jeipi kay jījāat osunuy. Judas Iscariotes ġuyjom Jesus o'ğüm cekay itakomaayū be yaoka am. Ibūrū ma osodop ip doze beayū- -Jesus emumujuju. ²⁰ Ibocewi Jesus o'ju jebure duk'a be.

Ade ma'ğuto oajēm ip Jesus kay. Cekōn pa'ore o'e cebuxim ip, ceweju etaybitbinayū dak. ²¹ Ibadipū iboam jeküyjo buje, o'ju ip Jesus dujupit ojuy jeduk'a be. Tūybe Jesus yakpidapin iān o'e ip jekōn-kōn'üm puye.

²² Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū oajēm cekay- -Jerusalém ka bewiayū. Jesus ip o'jomuymuy adeayū be.

— Jesus jekukum ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ōbi- -Belzebu a'ōbi- -Satanás a'ōbi — i napa ma o'e ip Jesus muymuy. — Ixe ja'ōbacaap ūmūm Jesus pe ibiōgbuk kērēat mujēm ām adeayū bewi — io'e ip napa ma.

²³ Imēnpuye Jesus jemuymuy ojuyayū o'tomuwā jewekay- -Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū. O'jekawēn ceweju ip. "Napa ma eyju e'em" i'e ojuy. Wuy-mutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

— Satanás a'ōbi ġu ḥon imujēmujēm — io'e. — Satanás owebe ibiōgbuk kērēat mujēmujēmān pima, jebekitkit kuka juk ixe o'ğujēm! Imēnpit Satanás a'ōbi ġu ḥon imujēmujēm — io'e. ²⁴ — Pūğ ka kukat jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁵ — Pūğti watwat kukat jebekitkit

mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! — io'e. ²⁶ — Imēnpuxim Satanás jebekitkit mujēm puje, abu kuka o'e ya'ō kay? Ka'ūma ma! Imēneju Satanás ja'ōbacaap ūmūm ġu owebe ibiōgbuk kērēat mujēm ām- -jebekitkit mujēm ām — io'e Jesus. ²⁷ — Wuyōm pa'ore wuykay isapka'oreat tuk'a be ibubut pu am. Imukiriğ acā koam — io'e. — Imukirik puje bit, wuyōm put soat pu am- -uk'a beat pu am — io'e. — Imēnpuxim Satanás a'ōbacaap mu'ūm'ūm pima, iba'ore kuka o'e wuywebe Satanás ebekitkit a'ōbacaap mu'ūm'ām — io'e Jesus.

²⁸ — Icēmān òn e'em eywebe — io'e Jesus. — Wuywebe ikērēat muğē buje, Deus iboap ju'uk wuywebewi- -ikērēat ju'uk — io'e. — Wuywebe Deus muymuy buje dak, Deus iboap ju'uk wuywebewi- -ikērēat ju'uk — io'e. ²⁹ — Wuywebe Deus biōgbuk muymuy buje bit, Deus iboap ju'uk ġu wuywebewi. Iboap i'uk pa'ore Deus pe. Iboap kuğ acesop soat em- -ikērēat kuğ, ibiōgbuk muymuyap kuğ — Jesus o'e.

³⁰ — En ibiōgbuk kērēat a'ōbi jekukum — i juk o'e ip Jesus pe.

Imēnpuye Jesus imēn o'ya'ōbu ip imukūyjojom ip.

³¹ Ixi o'ju Jesus kay, ikitpitpit tak. Akiju osodop ip.

— Jesus etomuwā — io'e ip kakijuayū be. — Ceweju ocekawēn pin — io'e ip.

Kaxikxik'i osodop ip Jesus akokoreren akijuacat.

³² — Exi akiju omuy, ekitpitpit tak — io'e ip Jesus pe. — Eweju cekawēn pin ip — io'e ip cebe.

³³ — Icēmān iğō oxiat. Boyūku okitpitpicat — io'e Jesus.

³⁴ Jesus o'jeak jexeayū kay. O'jekawēn ceweju ip.

— Warara'acayū bit oxi jo'i oxe, okitpitpit co'i dak — io'e. ³⁵ — Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū okitpitpit co'i oxe, oixit co'i dak ip, oxi jo'i dak ip — io'e.

4 Jesus waram adeayū o'ğutaybin iodi wābu be. Ade jījā o'je'awero ip cexe. Imēnpuye Jesus oōm kobe be. Oabik kobe bitakobu jeje iwābu tēğ. Adeayū bit kapurūğ pe osodop ip ya'ijojom.
² Wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn Jesus. Ade o'ğutaybin ip.

³ — Eya'opicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e cebe ip. — Ağokatkat o'ju jekat pe jekadai damuduudu am. ⁴ Tamududum pima xepxepa o'ta'at ipi ju e bitako dağ — io'e.

— Wasūyū oajēm. O'ta'o'o ip taduduata-cekadaida-e bitako dağata — io'e Jesus.

⁵ — Ibocewi wara'ata o'ta'at karatūğ'a paraktağ. Ade ġu ka'wi o'e iboce. Ierūn ma o'e ka'wi. Dao ma o'tānōkap ka'wi ierūn puye — io'e. ⁶ — Imēnpit kaxiepi bima kaxie kadai o'ğukaraw. O'ğuy'ū. Oe'ū tābuju ba'ore buye — io'e.

⁷ — Wara'ata o'ta'at widaoho parakpe. Yaypan pima widaoho kadai o'ğu'üm. Oe'ū. O'jewa'ada ġu — io'e.

⁸ — Wara'ata bit o'ta'at katō be. O'tānōkap. Xipan o'yaypan. Ta'ade o'e. Pūğpūğ kadai be ta'a-desū o'e- -30 be o'e ta- -katō peata. Wara'at kadai be ta'ade o'e- -60 be o'e ta. Wara'at kadai be ta'ade jījā o'e- -100 be o'e ta — io'e.

Jesus imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn.

⁹ — Wekawēn eyetaybit pin pima, eya'opicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e.

¹⁰ Adeayū epit puje, pūğpūğ o'ya'ijojo'iayū oajēm Jesus kay. Doze beayū eju oajēm ip.

— Iba'arem ekawēn ocexe — io'e ip cebe. — Apēn ocemutaybin ojuy eğuy kadaida mududuap ekawēn muwēnuwēn? — io'e ip.

¹¹ — Kawēn ibapukan ôn eymutaybitbin — io'e. — Iba'puğ ma apēn Deus soat ipi dağayū kukukan je'e iap muwēnuwēn ôn eywebe — io'e. — Kuy bima iboam o'ğutaybin ġu. Warara'acayū mutaybitbin pit ôn iba'arēmān, wa'ō kaykūy ip puye — io'e. ¹² — Iba'arēmān ôn ixeyū mutaybitbin. Ya'ijojom ip. Imēnpit itaybit ġu ip. Jekūyjojom ip. Imēnpit weka-

wen pa'arêm cexe ip. Itaybit pima bit kuka juk iğuy-cüg o'e ip ikérēat kuğ puye. Ikérēat tak kuka juk o'-jepere ip. Ikérēat epere buje ip kuka juk Deus ikérēat o'ju'uk ixeyü bewi — io'e.¹³ — Kadai damuduuduap ekawēn iba'arêm eyxe. Apēntak eyetaybit epe'e owe-be wara'at muwēn puje wuymutaybitbinap ekawēn muwēn puje? Wara'at muwēn puje dak, wekawēn pa'arêm je'e eyxe — io'e.

¹⁴ — Apēğape ibo wekawēn iam òn jeymutaybin. Kadaida mududuuduap Deus ekawēn muwēnuwēnap puxim — io'e.¹⁵ — Deus ekawēn coco'ukayü kadaida buxim — io'e. — Pūgpūğ cekawēn coco'ukayü e bitako dağata buxim — io'e. — Deus ekawēn co isu, Satanás ajēmjēm cekay ip — io'e. — Yağuya'üm'üm ip cekawēn kay.-Deus ekawēn kay — io'e.

¹⁶ — Warara'acayü karatüg'a paraktağata buxim.-Deus ekawēn coco'ukayü — io'e Jesus. — Koap icokcok e'em ip Deus ekawēn co am.¹⁷ Kadai tābube'ümat puxim Deus ekawēn badi ḡu òmōm cebe ip. Ibureyü e'em: "Teyüku Deus ekawēn kay," i, iwaywayway am. Ibureyü itakoma cekay ip. Ipiat supi'ajoat cebe ip. Imēneju ibu'u ip jetabut am Deus kay — io'e.

¹⁸ — Warara'acayü widaoho parak tağata buxim Deus ekawēn coco'ukayü. Deus ekawēn cocom ip — io'e.¹⁹ — Imēnpit soat em ḡebum ip jemukaypinput kay. Tüybe ocokcok cīcā oce dinheiro kuğ pima iān e'em ip. Itabikuku ip soat kay jebubun. Deus ekawēn kay bit ip yopit ma itabut, soat kay itabikuku jebubun puye. Deus ekawēn muwēnuwēn ḡu ip wara'-acat pe jebureyü be — io'e.

²⁰ — Warara'acayü bit katō dağata buxim Deus ekawēn coco'ukayü — io'e. — Cekawēn co buje, cekawēn kay jījā ip. Idipat mujurūğrūğ ip soat peam. Kadai'ip puxim ixeyü.-ya'a'eat'ip puxim. 30 be o'e takuğ'iat'ip puxim ip, 60 be o'e takuğ'iat'ip puxim tak, 100 be o'e takuğ'iat'ip puxim tak — io'e.

²¹ Jesus wara'at kawēn o'guwēn jeweju etaybitbinayū be- -doze beayū be dak- -wuymutaybitbinap ekawēn.

— Lamparina musop puje, ico diotpe ġu ajomuy — io'e. — Wuyxexecap tiotpe ġu dak ajomuy. Um ma ajomuy kabia i'e am wuykay- -soat ijo but am — io'e. ²² — Soat wuyxe iba'arēmat ibapuk je'e. Gasū ade ma wuyetaybit'ūmat. Guyjom pit wuyetaybin ace'e soan ma — io'e. ²³ — Wekawēn co pin pima, eya'ōpicūgcūg cuy — io'e.

Imēn o'guwēn "Wekawēn eyetaybin puje, wara'acat pe juy epeguwēn dao ma eyağuyba'ūmap puxim" i'e ojuy.

²⁴ — Eya'ōpicūgcūg cuy epesop wa'ō kay — io'e. — Xipan'ūm ya'ijo buje, yopit ma juy eyetaybin. Xipan ya'ijo buje bit, yoboğ cuy eyetaybin — io'e. ²⁵ — Wara'an eyetaybit pin pima, wara'an ma eyetaybit epesop. Ya'ijom eybu'u buje bit, kuy juk epeya'ijojoiap kay jeyağuyba'ūm — io'e.

²⁶ Jesus waram wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn.

— Deus soat ipi dağacat kukukan iap kadai aypapanap puxim — io'e. — Ağokatkat o'taida jekat pe — io'e. ²⁷ — Taida buje, soat exima xexen ma. Kabia isum kopkom. Nōjēmjēm. Aypapan. Ağokatkat pit itaybit ġu apēn aypapan iam. ²⁸ Kadai jekpiwan ma jewa'adadam. Koap dupcēmcēm. Taipuk cēmcēm ġuyjom. Kanomūm dajēmjēm taipuk tağ- -tajakata — io'e. ²⁹ — Tarum'isum kadai bubum kat iwat kadai bubuap kaxi oajēm puye — io'e. — Imēnpuxim eya'ōbi ġu warara'acayū itabut je'e Deus kay- -Deus a'ōbi acā — io'e.

Jesus imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn.

³⁰ Jesus waram o'jekawēn.

— Deus ade jiāayū kukukan je'e — io'e. — Ajo-buxim xe'e je'e? Eya'ōpicūgcūg cuy epesop iboap ekawēn kay — io'e. ³¹ — Deus soat ipi dağacat kukukan iap mostardada buxim- -e da jo'iat puxim. Ipi be taida buje, ta'it ma mostardada. Warara'ata bodi

ma ta'it ma. Aypapan cīcā taida buje bit. ³² Wara'at kadai bodi ma aypapan e'em. Tākuboğ e'em. Wasū jedopi mōgmōğ tāku jeje — io'e. — Imēnpuxmin ̄gasū Deus pūgpūğayū kukukat. Guyjom pit adeayū kukukan je'e — io'e.

³³ Jesus ibo ekawēn puximat o'̄guwēnuwēn adeayū be. Deus soat kukukan je'e iap ekawēn o'̄guwēnuwēn cebe ip. Imēnpuye itaybit put ip. ³⁴ Adeayū mutaybitbin pima wuymutaybitbinap ekawēn acā o'̄guwēn-kawēn iba'arēmat acā. Jeweju etaybitbinayū mutaybitbin pima bit, ibapuğ ma o'̄gutaybin ip. Kawēn iba'arēmat ̄gu o'̄guwēn cebe ip-ibapukat ma.

³⁵ Ixe kabia kabioğkabioğ'i bima, Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū be.

— Ga'a iodi wīnābu aju — io'e.

³⁶ Ceweju etaybitbinayū o'jewemuwēn ip adeayū be. Jesus kuy kobe be osunuy. Jeweju etaybitbinayū o'tujowat jeweju. Warara'acayū dak o'timudek jekobe dağ ma ip.

³⁷ Gebuje kabidoxixi oajēm cekobe kay. O'subidoajēm cekay ip-Jesus kay, jewejuayū kay dak. Kobe be diōmōm o'e tipodoyat. Kobedi tiboğ o'e. Kobe munopapūn ojuy o'e idibim. ³⁸ Imēnpit Jesus ixet osodop kobe ukpu be. Ixet jadipi jeje.

Gebuje ceweju etaybitbinayū Jesus o'̄guwurūğ.

— Ocemutaybitbin'ukat! Ak'adit ma du ēn oce-
kay? — io'e ip. — Je'ūm wuyju! — io'e ip cebe.

³⁹ Jesus o'āy.

Gebuje Jesus kabidoxixi o'̄gukorēm.

— Ebidopon! — io'e kabidoxixi be. — Edipon!
— io'e iodi be.

Kabido dao ma o'subido'ūm. Tipo o'e iodi. ⁴⁰ I-
mēneju Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Apēnpuye dak eyparara? Eyetabut ̄gu du
Deus kay? — io'e.

⁴¹ Iparara jījā ip o'e.

— Abu dak sute? — io'e ip jewewebe. — Ceka-
wēn acā kabido o'subidomu'ūm! Dao ma o'timupon
iodi! — io'e ip.

5 Jesus wīnābu oajēm jeweju etaybitbinayū eju. Oajēm ip Gerasa eipi be. ² Kobe bewi Jesus cēm puje, aġokatkat osodot ce'ū'ūayū mōġ-mōġap pewi. Ibiōgbuk kērēat kukat osunuy. ³ Ixe uk'a be ġu osunuy - ce'ū'ūayū mōġmōġap pe acā, ibiōgbuk kērēat kuġ puye.

⁴ Ade em Gerasa eipi watwat cuk adi ibiōgbuk kērēat kuġat o'taomūnmūn ip. Correntebugum cuk adi o'taomūnmūn ip, cabobum tak. Gasū bit taomūn pa'ore ip osodop. Iba'ore osodop ip correntebugum tak. Ade em ma juk adi o'taomūnmūn ip correntebugum, cabobum tak. Imēnpit ixe aġokatkat correntebugum o'subumuwekapkap. Ixe cabobu o'subudakatkat. Ixe muwaġōn pa'ore o'e soat pe. ⁵ Kabia bun, ixima bun tak e'ū'ūayū mōġmōġap taġ oekuku ibiōgbuk kērēat kuġat. Co'a daġ tak oekuku. Soat em jewāwāwām oekuku. Jewemuwerikweriġ wita'am oekuku. Jewemu-dadaibotbon oekuku.

⁶ Wūywi ma Jesus co buje, ibiōgbuk kērēat kuġat o'jedau Jesus kay. O'jēg'aecōġcōġ Jesus wap ya'ō-buyxi cexe buye.

^{7 - 8} — Ibiōgbuk kērēat, ejēn, cuy aġokatkat pewi — Jesus o'e.

Ibiōgbuk kērēat kuġat o'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus, apēn ēn em owebe? — io'e. — En Deus ipot - soat podi ma ya'ōbacaat ipot! — io'e. — Ipiat'ajoan ġu juy ēn owebe, Deus etabutpe wuyju buye — io'e Jesus pe.

^{9 - 10} — Apēn ebutet? — Jesus o'e.

— Obutet Ade i, ade oceju buye — io'e. — Ijop ka bewi ġu juy ibiōgbuk kērēat eġujēm — io'e aġokatkat Jesus pe.

¹¹ Ade jījā dajebaroyū wurūrūrūġ osodop ip iboce co'a daġ.

¹² — Dajebaroyū be juy eġuōm — io'e. — Aġ ocemuōm cebe ip — aġokatkat o'e.

¹³ — Ha'a — io'e. — Epeōm cuy cebe ip — Jesus o'e.

Ibocewi ibiōgbuk kērēayū o'jēm aġokatkat pewi. Oōm ip dajebaroyū be.

Ade jījā osodop ip dajebaroyū. Kiiiih. 2000 be

aco'i osodop ip. Daudaum o'jenapōn ip co'a pēnpēn tağ. O'kop ip iodi be. Oakōm ip. Jeabokabog oap ip iodi be. Poğ. Oe'ū'ū ip. ¹⁴ Imēneju dajebaroyū kukayū owatwat ip.

— Jesus ibiōgbuk kērēayū o'guōm dajebaroyū be — io'e ip warara'acayū be. — Oap ip ade — io'e ip. O'guwēn ip ikaboğatka watwat pe, koğunpi watwat pe dak. Ade o'ju ip apēn o'jebapuk iap com.

¹⁵ O'ju ip Jesus kay. Ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit o'jojojo ip. Gasū bit tadaibot ġu o'e. Xik'i osunuy. Totite o'e ġasū bit. Yağuysat o'e ġasū bit. Imēneju itabēğbēğ ip o'e ijom.

¹⁶ Ibocewi o'jojojo'iayū apēn o'jebapuk iap o'guwēn oajēm'iayū be.

— Jesus ibiōgbuk kērēat o'gujēm ağokatkat pewi — io'e ip. — O'guōm dajebaroyū be — io'e ip. — Oakōm ip iodi be. O'jeabokabok ip. Oap ip — io'e ip.

¹⁷ Imēneju:

— Ejēm cuy ocka bewi — io'e ip Jesus pe Gerasa eipi watwat.

¹⁸ Imēnpuye Jesus oōm kobe be jejēm ām.

Kobe be iōm puje ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit o'ju Jesus kay.

— Eweju ôn tak cum — io'e. — Exe ma onuy pin — io'e Jesus pe.

¹⁹ — Ap! — io'e Jesus pit. — Oweju ġu ejot. Eduk'a be juy eju, ebureyū kay — io'e Jesus cebe. — "Kariwa ibiōgbuk kērēayū o'gujēm owebewi," i juy ece cebe ip — Jesus o'e. — "Kariwa juk xipan okuk," i juy ece cebe ip — Jesus o'e.

— Ha'a — io'e.

²⁰ Gebuje o'ju jeka kay. 10 beatka dağ oekuku: — Jesus ibiōgbuk kērēat o'gujēm owebewi — i'e'em soat pe. Iboam jeküyjo buje:

— Ajo iba'ore cekay- -Jesus kay? — io'e jewewe-be.

²¹ Gebujep Jesus iodi o'timudek ma'ğuto kobe dağ. Timudek puje, ade jījā ip o'ju topabe ka'oririt pe. Kiiiih.

²² Judeuyū e'aweroroap'a kukukat o'ju Jesus kay.-Deus eju kawēnwēnap'a kukukat. Ibutet Jairo i osunuy. Taxitxet osunuy. Taxit doze koato osunuy. Jesus dopabijuk puje, o'jēg'aecōgcōg cewap, Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

²³ — Tapu, odaxit oe'ū pin — io'e. — Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Ebu juy esubumōg cebe imu'ada am. Esabumōg cuy cebe ce'ūap puxim — io'e Jesus pe.

²⁴ Imēnpuye Jesus o'ju ceweju- -Jairo eju.

Ibocewi ade ip o'ju Jesus nomuju. Icēgsūg ip o'e ade jījā buye. ²⁵ Iboce ayacat tak osunuy. Ade koato ma toybucukbucuğ ġu osunuy. -doze koato ma. ²⁶ Ade wuyanūgtata'ukayū ixe ayacat anūgtata'uk ip oso-dop. Imēnpit biğ ma xipat'üm cīcā o'e. Soat jedi-nheiro o'ğu'üm janūgtataapteim. O'jexere ġu. Biğ ma xipat'üm cīcā o'e.

²⁷ - ²⁸ Ixe ayacat Jesus iwātaxipipi mu'ada'adaap awēğ o'yawēğcoco.

— Jesus esay mucay buje, oce'ada — ayacat o'e jewebe ma.

Gebuje o'ju Jesus tēğ adeayū parakpe- -awe-romayū parakpe. ²⁹ Jesus esay o'ğucay warara'acat eta'ümpı. Cesay mucay'isum ma o'toybucuk. Xipat o'e ġebuje bit. ³⁰ Wa'ōbacaan aco'i oğu'ada iam itaybit o'e Jesus pit. O'jekorepēn adeayū parakpe ġebuje bit.

— Abu wesay o'ğucay? — io'e.

³¹ — Tā! — io'e ceweju etaybitbinayū. — Adeayū wuymukuğukuğ iap cocom ġu du ēn? — io'e ip. — Apēnpuye ēn e'em "Abu wesay o'ğucay?" i? — io'e ip.

³² Imēnpit Jesus o'jeakak soat kay. Abu wesay o'ğucay iat kudadam o'jeakak. ³³ Ayacat itaybit o'e Jesus omu'ada iam. Imēnpit iparara o'e Jesus itako-ma je'e okay iap puxixim. Ikarabakbak tak o'e jepara-ra pibun. O'jēg'aecōgcōg Jesus wap.

— On ma esay oğucay — io'e cebe. — En cuk omu'ada — io'e.

³⁴ Imēnpuye:

— Tū'ū, kuy ece'ada etabut okay buye — io'e Jesus. — Ecepit cuy eduk'a be — io'e. — Ecokcög cuy eğuay — io'e. — Kuy ece'ada. Xipat ecesüy ǵasú bit — io'e.

¹⁵ Jesus puk kawēnwēn ma ayacat eju bima, Jairo duk'a bewiayū oajēm cekay. -Jairo kay.

— Iğuje, edaxit'üm kuy oe'ū — io'e ip. — Wuymutaybitbin'ukat eğuwa'üm ǵu ǵasú bit — io'e ip.

¹⁶ Imēnpit Jesus ak'adit ma o'e oe'ū iap awēğ kay.

— Eğuycüg ǵu juy eğuay — Jesus o'e Jairo be. — Etabun pit cuy eğuay okay — io'e.

¹⁷ Gebuje Jesus ebapūğayū acā o'tujowat jeweju. Pedro o'tujowat jeweju, Tiago dak, Joāo dak. Joāo Tiago kitpit osunuy. Ibürū ma o'tujowat jeweju.

¹⁸ O'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a kukukat tuk'a kay. -Jairo duk'a kay. Ade osodop ip tuk'a be. Wawa ip osodop. Jewāwāwām ya'ōberen ip osodop yaypan'isuat'üm cocom. ¹⁹ Uk'a be jeōm puje, Jesus o'-jekawēn ceweju ip.

— Apēnpuye eyju wawa? Eya'ōkarey jījā oxe! — io'e cebe ip. — Yaypan'isuat ce'ū ǵu- -ixet ā! — Jesus o'e wāwāayū be.

Jesus itaybit o'e yaypan'isuat'üm oe'ū iam. Inaka waram imutain. Imēnpuye:

— Ixet ā — io'e.

⁴⁰ Wāwāayū itaybit o'e yaypan'isuat'üm oe'ū iam. Imēnpuye Jesus o'jowayway ip. Jesus soat ip o'ǵujēm uk'a bewi.

Ibocewi Jesus yaypan'isuat'üm ebay o'tujowat jeweju, ixi dak, ebapūğayū dak. -jeweju etaybitbin'ukayū. O'ju ip ce'ūat kay. Oajēm. ⁴¹ Ce'ūat o'subaixik.

— Talitá cumi — Jesus o'e ja'ōm cebe.

(Talitá cumi “Tū'ū, aǵobucēğ ece” i ḥn e'em ewebe iape wuya'ōm.)

⁴² Ce'ū topibit waram o'jetait. O'je'aǵobucēğ gebuje bit. O'kop. O'jexīǵxīğ. Imēnpuye o'jojojo'iayū itabēğbēğ o'e ip ijojom.

⁴³ — Ixan cuy eğüm cebe — Jesus o'e ixi be. — “Jesus waram odaxit'üm o'ğutait,” i'ümğu juy epe'e warara'acayū be — io'e cebe ip.

6 Jesus o'ju ibocewi. O'ju jaypanapka kay. Oajém Nazaré ka be jeweju etaybitbin'ukayū eju. ² Sábado bima ade o'ğutaybin Deus eju kawenwēnap'a be. Jebodoydoyap kabia be ip o'ğutaybin.

Ade ixe ekawēn o'ya'ijojo ip. Ya'opicüğcüg ip o'e cekawēn kay.

— Apēntak iğō ağıkatkat itaybit soan kawēn? — io'e ip jeweju. — Abu dak ixe o'ğutaybitbin? Wuywebe i'e ba'oreap mubapukpuğ ğoku — io'e ip. ⁴ — Iğō ğu du karepiğā? — io'e ip. — Maria it ma ğoku. Tiago wağō ma ğoku. José wağō dak. Judas wağō dak. Simão wağō dak — io'e ip. Iixityū dak ijoce ma wuyweju ma — io'e ip. — Wuyju bit kūyjobin ğu juy ajop ixe a'ō kay, ixe wuyjo'iat puye — i napa ma o'e ip.

⁴ Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Soat ka dağacat ibuyxim ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuğ — io'e. — Jaypanap ka beayū bit ibuyxim ğu ikuğ — Jesus o'e cebe ip.

^{5 - 6} Nazaré ka be bima ade em ğu Deus a'ōba-caap o'ğubapuk, itabut'üm ip puye.

— Itabut'üm cīcā ip okay — Jesus o'e jewebe ma.

Warara'acayū bit ixe kay jijā o'e. Imēnpuye jebu o'jewebumög cebe ip- -iwātaxipipiayū be. O'ğu'ada'a-da ip.

Guyjom wuyjuyūxirixiri dağ oekukuku. Imutay-bitbin ip oekukuku.

⁷ Jesus doze beayū o'tomuwā jewekay. Xepxep-xem ip o'ğujuju warara'acat ka dağ.

Gebuje o'jekawēn ceweju ip.

— Wa'obi ma ibiōğbuk kérēat epeğujemjēm ikuğayū bewi — io'e cebe ip. ⁸ — Eyba'ip acā epeyoptujowat eyjuap tağ — io'e cebe ip. — Eyxan

pit epetujowat ġu, sacola dak ka'ūma, dinheiro isurūgat tak ka'ūma. ⁹ Eyesandália dak epetujowat — io'e. — Eyewebeat acā eydoti epetujowat -xepxem pit ka'ūma — io'e. ¹⁰ — Pūgka be eyajēm puje, pūg'a be ma epesopsop uk'a be. Pūg'a be ma epesop iğō ka be bima — io'e. ¹¹ — Pūgka be eyajēm puje, ibo ka watwat pe eyukpin'ūm pima, wara'atka kay juy epeju — io'e. — Ibo ka watwat eya'ijo pin'ūm pima, epejēm cuy ibo ka bewi. Cēm pima eyesandália epeğupoypoy “Deus pe ipiat pi'ajoat puje eywebe, ocekpiwatpi ġu oce'e,” i'e'em cebe ip — io'e. — “Eyju ma eyukpiwat Deus ekawēn kay'ūm puye,” i juy epe'e cebe ip — io'e Jesus.

¹² Imēneju doze beayū o'ju. Ade mukūyjojom oe-kukuku ip kawēn idipan.

— Ikērēat muğēğēap epeyepere juy — io'e ip. — Cūg ma juy epeku — io'e ip adeayū be.

¹³ Ibiôgbuk kērēat o'ğujēmujēm ip soat pewi. Ixepti o'timōğmōğ ip iwātaxipipiayū a jeje imu'ada am.

¹⁴ Gebuje ipi kukukat Herodes Jesus awēğ o'yawēğtobuxik soat kaka dağ o'jeawēğepōğpōğ puye. Tūybe waram ġuto o'jetait'iat teku iān o'e ip adeayū.

— Joāo Batista teku — io'e ip pūgpūğ. — Waram ġuto o'jetait teku je'ūap tomukadi — io'e ip. — Imēnpuye Deus a'óbacaam wuywebe i'e ba'oreat muhapukpuğ teku — io'e pūgpūğpūğ.

¹⁵ — Ka'ūma — io'e warara'acat pit. — Elias'ūm teku — io'e ip. — Waram ġuto o'jetait — io'e ip.

— Ka'ūma — io'e warara'acayū bit. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat'ūm teku — io'e ip. — Waram ġuto o'jetait'iat teku — io'e ip. — Kuyje osunuyiat teku — io'e ip.

¹⁶ Imēnpit ipi kukukat Herodes Jesus awēğ co buje, imēn o'jekawēn.

— Oxe bit teku Joāo Batista — io'e. — Kuy bima wemu'a'uk teku. Imēnpit waram ġuto o'jetait — io'e.

^{17 - 19} Kuy bima Herodias Filipe tayxi osunuy. Ikukat Herodes kitpit tayxi osunuy. Herodes pit Herodias o'jat jetayxim. Imēnpuye João Batista o'e Herodes pe:

— Deus xe cedağ ġu ewebe jewebumūn ām ekitpit tayxi eju — i.

Imēnpuye Herodias itakoma jījā o'e João kay. João aoka ojuy o'e. Imēnpuye Herodes João o'ġuōmat daomūnmūnap'a be jetayxi be yaokaap puxim. Herodias pe João aoka ba'ore o'e, Herodes xe João ya'ōbuyxi buye.

²⁰ — João cūğ cīcā — io'e Herodes. — Xipat cīcā ixe-ikērēat kuğ ġu — io'e.

Herodes João muxipanpan osunuy daomūnmūnap'a be yaokaap puxim. Herodes pe João ekawēn co buje, yağuybabı'üm'üm osunuy. Inaka João ekawēn co pin cīcā osunuy.

²¹ Gebuje Herodes peta o'ġugē jekapap kabia kay ġebum am. Peta boğ cīcā o'ġugē ip. Herodes ya'ōbuyxiayū o'tomuwā peta kay jebekitkiyū. Sorarayū kukukayū dak o'tomuwā, Galiléia eipi beayū dak-kariwawa ecuğapap. Peta kabia bima Herodias o'e jewebe ma:

— Gasū ma João oyaokaat — i.

²² Ibocewi Herodias it oōm peta muğēğēap'a be. Ayacat osunuy yaypan'isuat. O'jedal'i'in Herodes etabutpe, ceweju jekōnkōnayū etabutpe dak. Da'i'iap co buje, icokcok o'e ip. Imēnpuye:

— Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Herodes yaypan'isuat pe. — Emukaypin cuy oğūm ewebe — io'e. — Ade obubut weipi be. Ipidaseat ma oğūm ewebe — io'e. ²³ — Deus etabun òn e'em ewebe — io'e. — Soat emukaypin cuy oğūm ewebe — io'e. — Ipidase juy oğūm ewebe obubut. A'ō kay je'e ip webekitkiyū — Herodes o'e.

²⁴ Ixe yaypan'isuat o'jēm. O'ju jexi kay.

— Mamāe, ajo dak ojoojuy? — io'e jexi be.

— “João Batista a juy eya'ukat. Eyaüm owebe,” i juy ece cebe — io'e ixi.

²⁵ Herodes kay yaypan'isuat o'jepit ipi kukukat kay ġebuje bit.

— **João Batista a juy eyaūm owebe parato be —**
 io'e ipi kukukat pe. — Gaxin ma juy eyaūm owebe
 — io'e jexi a'obi.

²⁶ Ipi kukukat Herodes iğuyucūg o'e. Ibu'u jījā
 ya'uk an osunuy.

— Soat emukaypin cuy oğūm ewebe — i juk o'e
 yaypan'isuat pe jeweju jekōnkōnayū etabutpe.
 Imēnpuye isūsūn o'e jebureyū buxim. “Oyaūm ġu
 ewebe” i'ead puxim isūsūn o'e.

²⁷ Gebuje o'jekawēn sorara be.

— João a juy eya'uk — io'e. — Eyadojot cuy
 owebe — io'e sorara be ipi kukukat.

Sorara o'ju. João a o'ya'uk daomūnmūnap'a be.

²⁸ O'yadujupit parato be. O'yaūm yaypan'isuat pe.
 Yaypan'isuat o'yadujowat jexi be. O'yaūm cebe.

²⁹ João'üm e'ü ām jekūyo buje, ceweju oeku-
 ku'iayū o'ju Herodes kay. João'üm jebit o'tujowat
 ip. Jebabim o'jomōg ip witabikūy be.

³⁰ Ixe be juk o'ğuju'iayū o'jepit Jesus kay. Soat
 cuk o'e'e ip iat o'ğuwēn ip cebe, soat cuk o'ğutay-
 bitbitbin iap tak. ³¹ Ade jījā ajēmjēm ip o'e Jesus
 kay, ceweju etaybitbin'ukayū dak. Cēmcēm tak o'e
 ip cexewi ip. Ikeyū dak cekōn pa'ore o'e ade ip
 puye.

Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Eydaobire jījā — io'e. — Ga'a aju uk'a'ūmat
 kay jebodoy am. Wuyju acā aju — Jesus o'e cebe ip.

— Ga'a — io'e ip.

³² Gebuje o'ju ip uk'a'ūmat kay. Kobe dağ ip o'-
 ju. Ikeyū acā o'ju jebodoy am.

³³ Ijēm puje ip, ade kapurūg tağayū Jesusyū o'jo-
 jojo.

— Jesus o'jēm jeweju etaybitbinayū eju — io'e
 ip jewewebe. — Ga'a aju kapurūg tağwi ikeyū dopa-
 be — io'e ip.

Imēnpuye o'jedau ip kapurūg tağ. O'jedau ip Je-
 susyū dopabijuk am. Soat kaka dağwi o'ju ip. Jesus
 ajēm'üm awap ma oajēm ip.

³⁴ Kobe bewi jejēm puje, Jesus ade jījā o'jojojo.
Itabotaidabotbot o'e cekay ip.

— Teyūku ovelhayū buxim oxe- -jekukat'ūmayū buxim — Jesus o'e jewebe ma.

Ade ma ip o'ğutaybin.

³⁵ Kaxi ipi tēğ pima ceweju etaybitbinayū o'ju Jesus kay.

— Ijoce ya'ümğu uk'a — io'e ip. — Ka'ümğu wuyxan. Kuy katpuje jījā — io'e ip. ³⁶ — Adeayū juy eğuypit ağıka kay — io'e ip. — Eğuypit ip ikatēğat-ka be jexat pu am — io'e ip.

³⁷ — Eyju ma ixan epeğüm cebe ip — Jesus o'e cebe ip.

— Apēntak pāo'a oceyabu soat xat'am? — io'e ip. — Pāo'a deim kuka o'e teiboğ cīcā. 200 dinheiro isurūğat kuka o'e - -prata muğēğē — io'e ip.

(Pūğ dinheiro isurūğat prata muğēğē pūğ kabia ekapikakteim osunuy).

³⁸ — Pebürū'a eyju pāo'a kuğ? Epeju buk eyetaybit am — Jesus o'e.

O'ju ip jetaybit am. Itaybit puje ip o'jepit.

— 5 be pāo'a kuğ oceju, xerphep axima kuğ tak — io'e ip Jesus pe.

³⁹ — Epe'e juy adeayū be “Epabik cuy tip kireat ceje,” i — Jesus o'e.

⁴⁰ Soat ip awerom oabikbik. Ade jījā osodop ip. Pūğ eawero 50 be wuyjuyū osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Wara'at eawero 50 be osodop ip. Wara'at eawero 100 be osodop ip. Ade jījā osodop ip. 5000 ağıkatkat osodop ip- -pāo'a omayū. Ikeyū tayxiyū dak ya'om, ipotpoyū dak, taxityū dak.

^{41 - 44} Gebuje Jesus o'jekawēn jebay eju- -Deus eju. Pāo'a o'yabu. Axima dak o'jat xerphep. Ixe dak o'-jeapūn kabi kay. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Pāo'a eyaūm oce- xat'am — Jesus o'e Deus pe.

Pāo'a o'yadakat.

— Juku pāo'a — io'e jeweju etaybitbinayū be.

Cinco be pāo'a o'yadop. Imēnpit Jesus o'ya- mu'acoğ. Ya'ade jījā o'e. Ceweju etaybitbinayū o'yaūm adeayū be. Xerphep axima osodop. Jesus pit axima o'ğu'acoğ. Imēnpuye ade jījā o'e. Axima dak o'ğūm jeweju etaybitbinayū be. O'ğūm ip adeayū be.

Soat ip o'jo'o'o- -5000 beayū- -ağokatkayū. Soat ip ibeğheğ o'e, Jesus o'ğu'acoğ puye.

Ibocewi ceweju etaybitbinayū cepoyat o'jat. Ico be ip o'ğuom. Doze be o'ğunopapūn ip cepoyan- -pāo'a epoyat'am, axima epoyan tak.

⁴⁵ Gebujeap tomukadi:

— Epeōm tuy kobe be — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be. — Wīnābu epeju owap. Betsaida ka kay juy epeju — io'e.

Jesus "Eyduk'a be juy epeyepit," i'e'em pima adeayū he, ceweju etaybitbinayū o'ju wīnābu.

⁴⁶ Tuk'a be adeayū muju buje, Jesus o'ju co'a kay jekawēn ām Deus eju.

⁴⁷ Kabiok pima Jesus jağepūğ ma o'e kapurūğ pe. Imēnpit kobe dağayū iodi bicūğ pe o'e ip- -ceweju etaybitbinayū. ⁴⁸ Jesus ip o'jojojo- -kobe dağayū- -tibicūğ peayū. Pipim jekoykoy o'e ip kabido o'subi- doajēm topabe buye.

O'ju cekay ip kabiakabia'i bima- -kaxi jēm awap ma. Kuyğu o'ju tibicūğ peayū kay. O'kop co'a dağ- wi. Idibi adopa dağ xīgxīğ o'ju. Cekay ip o'ju. ⁴⁹ Je- sus o'jojojo ip idibi adopa dağ xīgxīğ pima. Tūybe ite axik iān o'e ip. Jesus co buje soat ip o'jewāwā je- parara pibun. ⁵⁰ Iparara jījā ip o'e.

— Eya'ōcam tuy epesop! Eypararam ğu juy! Ôn ā! — Jesus o'e.

⁵¹ Ibocewi Jesus oōm kobe be ceweju ip. Kabido o'subido'üm ȝebuje bit. Dao ma o'tipon. Imēnpuye o'jekuy ip. Yağuybabı'üm o'e ip. O'jojojo ğu buk ip imēğat. ⁵² Ixe kabido o'subidomupon iap o'jojojo ip. Inaka teku Deus a'ōbacaap kuğ jekukum iap kay ita- but ğu ip. Pāo'a o'yamu'acoğ iap o'jojojo ip. Inaka:

— Ka'ūma ma ite jo'i ya'ōbuyxi — i'ūmğu o'e ip.

Itabut ğu o'e ip cekay.

⁵³ Iodi mudek puje ip, Jesusyū oajēm Genesaré eipi be. O'jemūğ ip ebikopap pe. Kobe ip o'ğukirik ka'oririt pe.

⁵⁴ Kobe bewi ijēm isum ma ip itaybit o'e teyūku

Jesusyū iam ibo ka watwat. ⁵⁵ Daudaum o'ju ip uk'a'a dağ iwātaxipiayū dakoykoy. O'tujowat ip Jesus kay. Dopaptup ceje o'tujowat ip. Iwātaxipiayū o'tujowat ip adeayū o'e "Jesus omuyku ijoce" iap pe. ⁵⁶ Ağoka dağ Jesus oeku, ikaboğatka dağ tak, biopak kukukayū ka dağ tak. Yajēm puje jebureyū iwātaxipiayū o'jomōğ je'aweroroap pe.

— Ağ esay ukpi oceğucay — io'e ip Jesus pe. Soat ip o'je'ada o'ğucay'iayū. Soat iwātaxipiayū xipat o'e.

7 Fariseuyū o'je'awero ip Jesus kay, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. -Jerusalém ka bewiayū. ² Aypapayū'üm'üm ekawēn tağ jekuku'uk osodop ip Fariseuyū, soat warara'acayū Ju-deuyū dak. Jebu'isu bima dak ip jebuwuywuy'uk ma osodop. Tūybe ade em wuybuwuy'üm pima wuykēre Deus xe iān o'e ip. Imēnpuye ade em jebuwuy'üm pima, o'jekōn ġu ip. Tarekrek pupuap pewi jepit pu-je, o'jekōn ġu ip ade em jebuwuy'üm pima. Ade ma ajojoyū'üm'üm ekawēn tağ jekuku'uk osodop ip- kuyjeayū'üm'üm ekawēn tağ. Imēnpuxim soat em ma kopo'abi wuywuy'uk ip osodop, kamuti'abi wuywuy'uk tak ip osodop, kajarāo'abi wuywuy'uk tak ip osodop. Jesus eju etaybitbinayū bit ade em'üma o'je- webuwuy jekōn pima- -pūğ em ā. Fariseuyū iboap o'- jojojo.

⁵ Gebuje Fariseuyū o'jekawēn Jesus eju, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Eweju etaybitbinayū wuyajojoyū'üm'üm eka-wēn tağ ġu jekukum — io'e ip cebe. — Cedağ ġu ip jekukum. Ade em'üma jewebuwuywuy'uk ip jekōn ān — io'e ip imuymuy ip.

⁶ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip. Ikeyū o'ğu-korēm.

— Kuyje ma juk Isaias emuwēn icēmān — io'e.

— Imēn o'e jemudupmubararaktup pe:

Deus e'em:

"Deus kay oceju" i napa ma e'em
iteyū wuyjuyū, i. Imēnpit okay ġu ip,

i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus. ⁷ — "En xipat," i te'e ma e'em ip owebe, i. Imēnpit xipat ġu ôn ip cexe, io'e Deus, io'e Isaías. "Deus ekawēn eymutaybitbin oceju bit," i napa ma e'em ip. Imēnpit wuyjuyū ekawēn acā adeayū mutaybitbin ip, i'e'em Deus, i juk o'e Isaías — io'e Jesus.

⁸ — Eyju Deus ekawēn iwatiwan aypapayū'ūm'ūm ekawēn tağ eyku am — io'e Jesus Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak. ⁹ — Deus ekawēn kay ġu eyju- -aypapayū'ūm'ūm ekawēn kay acā! Jewexe eyetaybit cīcā! — io'e. ^{10 - 13} — Moisés o'e kuyje:

Xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak,
i.

Waram o'e ġuto:

Jebay muymuy'ukat cuy epeyaoka- -
jexi muymuy'ukat tak, i.

Imēn Moisés o'e — io'e. — Imēn eyju warara'acayū muwa'ūm'ūm cebay buywat am, ixi buywat am tak.

" 'Dinheiro kuka adi oğum eywebe eybuywat am,' i juy epe'e eyebay be," i eyju bit e'em warara'acat mukūyjojom — io'e Jesus. " 'Imēnpit ibo edinheiro oğum cuy Deus pe,' i juy epe'e eyebay be," i'e'em eyju bit warara'acat mukūyjojom — io'e Jesus.

— " 'Gasū iba'ore owebe eybuywat am,' i juy epe'e cebe ip," i eyju e'em imukūyjojom ip — io'e Jesus. — Imēn eyju Deus ekawēn kay ġu. Deus ekawēn ġu warara'acayū mutaybitbin eyju- -eyekawēn acā. Deus ekawēn tağ ġu eyju jekukum- -eyekawēn tağ acā.

Soan eyju e'em cedağ'ūmān — Jesus o'e Fariseuyū be.

¹⁴ Gebuje Jesus waram adeayū o'tomuwā jewekay.

— Eya'ōpicūğcūğ cuy apēn ôn em iap kay — io'e cebe ip. — Eyetaybin cuy epesop! — io'e. ¹⁵ — Wuywebe iōmōmap ġu wuymukērērērēn- -wuybinūn

peat acā! — io'e. ¹⁶ — Wekawēn eyetaybit pin pima, xipan cuy eya'ōpicūgcūg! — io'e.

¹⁷ Jesus o'jēm adeayū xewi.

Gebuje oōm uk'a be jeweju etaybitbinayū eju. O'jekawēn ip ceweju- -Jesus eju.

— "Wuywebe iōmōmap ġu wuymukērērērēn- -wuybinūn peat acā," i kuy ece adeayū be — io'e ip. — Iba'arēm ekawēn ocexe — io'e ip.

^{18 - 19} — Eyju dak eyetaybit ġu du wekawēn? — io'e. — Adeayū-buxim wekawēn pa'arēm tu eyxe? — Jesus o'e. — Eya'ōpicūgcūg cuy epesop wa'ō kay. Eyxat ūmōm eybinūn pe ġu- -eydada be acā! Guyjom cēmcēm ġuto eywebewi — io'e. — Imēneju eyxat ġu eymukērērēn — io'e.

Jesus iboam i'e buje "Soat i'opi ġu wuywebe" iam imutaybin ojuy ip o'e.

²⁰ — Ixat ġu ijodiacat mukērērēn — io'e. — Ijodiacat ikērēat mujurūgrūg soat em ikērēat kay ġebum puye — io'e. ²¹ — Soat em ijodiat ġebum ikērēat kay. Imēnpuye soat em ikērēat kay jewaġuyadam ip: aoyū kaykay dak ip, warara'acat pubut tujupa'um'um tak ip; warara'acat aokakam tak ip, ²² warara'acat tayxi kaykay dak ip; itabikuku dak ip warara'acat pubut kay; ikērēat mujurūgrūg tak ip; napapa'uk tak ip; warara'acat muġuyuku ojuy dak ip; cekawēnkērē dak ip; itabutkarey dak ip; warara'acat awēġtatam tak ip; yoboġan pin tak ip; yaġuyba'arēm tak ip — io'e Jesus. ²³ — Ijodiacat ikērēat mujurūgrūg jexat o'om puye ġu- -soat em ikērēat kay ġebum puye acā — Jesus o'e.

Imēn Jesus jewejuayū o'ġutaybitbin.

²⁴ Ibocewi Jesus o'ju Tiro ka kay, iġo ka tēġatka kay dak. Oōm uk'a be jenuy ām. Ibu'u osunuy warara'acat pe itaybit am Jesus omuy ijoce iam. Imēnpit cemunēm pa'ore osunuy.

²⁵ Gebuje Jesus uk'a be omuy iam o'jekūyo aya- cat. Ixe ayacat it axik kuġ osunuy jewebe- -ayacat'it'it. Je'it mu'adaap ojuy o'ju Jesus kay. O'- jēġ'aecōġcōg cewap. ²⁶ Grego a'ōm kawēnwēn'ukat

osunuy ayacat. Judeu ġu osunuy. Siro-fenícia eipi bewiat osunuy.

— O'it axik kuġ — io'e. — Egūjēm cuy cebewi — io'e Jesus pe.

²⁷ — Ap! — io'e. — Judeu ġu ēn — io'e. — Koap puk ḥn webekitkit puywan- -Judeuyū buywan. Guyjom acā Judeu'ūmayū osubuywan — io'e. — Cedaġ ġu wuywebe webekitkit xat pum iūm ām akurice be. Icēm ġu du? — io'e Jesus ibuyxijom.

²⁸ — Icēmān ēn e'em, Kariwa — ayacat o'e. — Imēnpit akuriceyū bekitkit pi nōmnōm acap wiwim mesa diotpe — io'e. — On tak ewebe obuywacap wiwim akurice be ibi nōmnōm acap wiwiap puxim — io'e ayacat.

²⁹ — Icēmān ēn e'em — io'e. — Imēnpuye juy ecepit eduk'a kay — io'e. — Axik kuy oğujēm e'it pewi — io'e.

³⁰ O'jepit je'it kay. Je'it o'tobuxik po'i jexexecap pe. Axik kuy o'jēm cebewi. Xipat o'e.

³¹ Gebuje Jesus o'jēm Tiro ka tēġatka bewi. Jepitpin pima o'kap Sidom ka daġ, 10 beatka daġ tak. O'ju iodi kay Galiléia eipi beati kay.

³² Gebuje ibureyū ya'ōpi'ūmat o'tujowat Jesus kay. Ya'ōpi'ūmat ya'ōbabī'ūm tak osunuy.

— Ebu juy esubumōġ ya'ōpi'ūmat pe imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

³³ Gebuje Jesus ya'ōpi'ūmat o'tujowat adeayū parakpewi. Jaġepūġ ma o'tujowat. O'jewebumuy ya'ōpi'ūmat a'ōpi be. O'jexi. Jebidim ya'ōpi'ūmat kō o'sukōmucay. ³⁴ Kabi kay jeapūnapūn pima, o'jepidowat.

— Efata! — Jesus ja'ōm o'e cebe.

(Efata “a'ōpi juy ja'ōpietok” iape). ³⁵ Ya'ōpi'ūmat o'jea'ōpietok ġebuje. O'jekōewut tak. Xipan o'e jekūyjojom. Xipan o'e kawēnwēn tak. Jesus o'jepit adeayū kay ya'ōpi'ūm tūibit eju.

³⁶ — Jesus ya'ōpi'ūmat a'ōpi o'ya'ōpimutok iap awēġ epeġuwēn ġu warara'acayū be — io'e Jesus adeayū be.

Imēnpit biġ ma ip o'ġuwēnuwēn yawēġ.

³⁷ Yawēg coco'ukayū itabēgbēg o'e ip ijojom.
 — Xipan acā xeku e'em — io'e ip jewewebe. —
 Ixe a'obi ya'ōpi'ūm tūibiyū jekūyjojom o'e ġasū bit.
 Ixe a'obi ya'ōkērē tūibiyū xipan kawēnwēn o'e ġasū
 bit — io'e ip.

8 Guyjom ġuto adeayū oajēm Jesus kay. Eba-
 pūg kabiabun ixeyū mutaybitbin osunuy Je-
 sus. Ixat ip oi'ūm. Jesus jeweju etaybitbinayū o'to-
 muwā jewekay.

² — Wetabotaidabotbot iteyū kay — io'e. —
 Xepxep xet oweju ip jekukum. Ġasū bit ixat'ūmğu ip
 o'e — io'e. ³ — Jeduk'a kay ip imuypit puje, e dağ
 ma kuka juk ip o'tao'ūm'ūm repibun — io'e. —
 Pūgpūg wūywi oajēmjēm — Jesus o'e jeweju etaybit-
 binayū be.

⁴ — Apēn iteyū xan acejat? Ka'ūmğu ijoce —
 io'e ip Jesus pe.

⁵ — Pebūrū'a eyju pāo'a kuğ? — Jesus o'e.

— 7 be ma — io'e ip.

⁶ — Epabik cuy ipi ju — Jesus o'e adeayū be-
 jexat kuğ'ūmayū be o'e.

Gebuje Jesus ixan o'jat. 7 be o'yabu pāo'a.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Eyaūm ocexat'am
 pāo'a — Jesus o'e Deus pe.

Pāo'a o'yadakat. O'yamu'acoğ cīcā. Ya'ade jījā
 o'e.

— Juku. Epeyaūm cuy adeayū be — io'e Jesus
 jeweju etaybitbinayū be.

Yaūmūm o'e cebe ip ixeyū be yamu'ē'ē ām adeayū
 be. O'yamu'ē'ē ip cebe ip. ⁷ Axima kuğ o'e ip pūg-
 pūg ma.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Axima eğūm ocewe-
 be — Jesus o'e Deus pe.

— Judaku — io'e. — Epeğūm cuy adeayū be —
 io'e jeweju etaybitbinayū be.

O'yamu'ē'ē ip adeayū be.

⁸ Gebuje soat ip o'jo'o'o adeayū. Ibeğbeğ o'e ip
 Jesus pāo'a o'yamu'acoğ puye. Ceweju etaybitbinayū
 cepoyat o'jat ip. Axima epoyat o'jat ip, pāo'a

epoyat'a dak. 7 be o'yamunopapūn ip cepoyan yoba'a. 8 Ade jijā wuyjuyū o'jo'o'o. Ebadipdip mil o'-jo'o'o.

Gebuje Jesus adeayū o'guypit ip tuk'a kay. 10 Ixe oōm kobe be jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip Dalmunuta eipi be.

11 Fariseuyū o'ju Jesus kay. Jesus buyxijo ojuy ip o'ju.

— Ocewebe i'e ba'oreat cuy eğubapuk ocewebe — io'e ip. — Iboap co buje, acetabun ēn Deus xewiat iap kay — io'e ip cebe.

12 Imēn o'e ip Jesus buyxijoap ojuy. Jesus iğuy-cūğ o'e jekay itabut am ibu'u ip puye.

— Ap! — io'e cebe ip. — Eyju e'em "Ocewebe i'e ba'oreat cuy eğubapuk ocewebe," i — io'e. — Imēnpit eybu'u'u eyetabut am okay. Imēnpuye eywebe i'e ba'oreat oğubapuk ġu eywebe — io'e.

13 Ibocewi Jesus Fariseuyū o'suiwat. Oōm kobe be. O'ju wīnābu jeweju etaybitbinayū eju. 14 Pūğ'a ma pāo'a kuğ o'e ip kobe be. O'yağuyba'ūm ip wa-ra'at'a dujowat am jexat'am. 15 Jesus o'jekawēn ce-weju ip.

— Fariseuyū epāo'a muyuhuhuaptōm kay ġu juy epesop, Herodes ebekitkit epāo'a muyuhuhuaptōm kay ġu dak — Jesus o'e.

16 — Apēnpuye dak ixe kawēnwēn oceweju pāo'a muyuhuhuaptōm? — io'e ip jewewebe. — Imēn ka-wēnwēn oceweju pāo'a kuğ'ūm puye wuyju — io'e ip.

17 Jesus itaybit o'e apēn ip o'jekawēn jewewebe iam. Imēnpit pāo'a muyuhuhuaptōm i'e buje, Fariseuyū emumutaybitbinap i'e ojuy osunuy.

— "Pāo'a kuğ ġu wuyju," i'ūmğu juy epe'e! — io'e. — Wekawēn pa'arēm tu eyxe? Eyetaybit ġu du? — io'e. 18 — Eyetaybit ġu eyetate ma'ğu. Jekūyjom ġu eyju, eya'ōpiehe ma'ğu — io'e. — Eyağuyba'ūm wa'ōbacaaam ma pāo'a oyamu'acoğ iap kay — io'e. 19 — Pāo'a oyaūm 5000 beayū xat'am iap kay ġebum

̄gu du eyju? Pebürū'a yoba'a epeyamunopapūnpūn yaepoyan? — io'e cebe ip.

— 12 beat'a yoba'a — io'e ip.

²⁰ — Gebum ̄gu du eyju 7 be pāo'a oyaūm 4000 beayū xat'am iap kay? — io'e. — Pebürū ico epegu-nopapūnpūn yaepoyan? — io'e.

— 7 be ico — io'e ip.

²¹ — Eyetaybit ̄gu du ka'ūmān ma iba'ore owebe iam? — io'e Jesus.

²² Jesus oajēm Betsaida ka be jeweju etaybitbin-ayū eju. Igo ka watwat āgokatkat o'tujowat Jesus kay- ita'ūmat.

— Ita'ūmat cuy ēgucay imu'ada am — io'e ip Jesus pe.

²³ Gebuje Jesus ita'ūmat o'subaixik. O'tujowat āgoka bewi. Jebidi o'timōg ita'ūmat eta be. Jebu o'-subumōg cebe.

— Ijojom tu ēn? — io'e.

²⁴ Ita'ūmat o'jeak.

— Āgokatkayū jojom òn — io'e. — Imēnpit awaydip co'i ip cūgcūg oxe — io'e.

²⁵ Jesus jebu o'subumōg ma'guto ita be xipan ̄gu ijojom puye. Kabia o'e ijojom gebuje bit. Xipan o'e ijojom.

²⁶ Gebuje Jesus ita'ūm tūibit o'guypit tuk'a kay.

— Ecepit cuy eduk'a be — io'e. — Eju ̄gu juy ikaboğatka kay — io'e.

²⁷ Gebuje Jesus o'ju jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip āgoka kay ika'icatka kay. Cesaréia eipi dāg o'kap ip. -Filipe eipi dāg. E dāg pima ip o'jekawēn ceweju ip.

— Abu xe'e òn wuyjuyū xe? — Jesus o'e cebe ip.

²⁸ — "Teku waram ̄guto o'jetait'iat," i'e'em ip soat wuyjuyū — io'e ip. — "Teku João Batista-waram ̄guto o'jetait'iat," i pūgpūgpūg e'em — io'e ip. — "Teku Elias-waram ̄guto o'jetait'iat," i'e'em warara'acayū — io'e ip. — "Teku kuyjeat- -Deus

ekawēn muwēnuwēn'ukat- -waram ġuto o'jetait'iat," i'e'em warara'acayū — io'e ip.

²⁹ — Abu ôn eyxe bit? — io'e.

— En Cristo- -Deus emunaē ēn — Pedro o'e.

³⁰ — Omuwēn ġu juy epe'e — io'e Jesus. — Adeayū be: "Toku Deus emunaē," i ġu juy epe'e cebe ip — io'e.

³¹ Jesus jaokaap o'ġuwēn jeweju etaybitbinayū be.

— Soat waġo ôn — io'e. — Ipiatpi'ajom cīcā ôn — io'e. — Judeuyū kukukayū okay'ūm cīcā je'e, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, Judeuyū epaīyū kukukayū dak — io'e. — Oaokaat ip. Xepxep xet kap puje waram ocetait — io'e Jesus.

³² Cekawēn bapuk cīcā o'e cebe ip.

Gebuje Pedro Jesus o'tujowat warara'acayū xewi.

— "Oaokaat ip," i'ūmġu juy ece! — io'e Jesus pe.

³³ Jesus o'jekorepēn. Warara'acayū jojom pima, jeweju etaybitbinayū jojom pima dak, Pedro o'ġukorēm.

— Mūġ ece! — io'e. — Satanás ekawēn puxim ēn kawēnwēn. Satanás tak ibu'u owebe we'ū ām adeayū beam! Deus aġuy daġ ġu ēn jewaġuyġuy- -Satanás aġuy daġ acā — io'e.

³⁴ Gebuje Jesus adeayū o'tomuwā jewekay, jeweju etaybitbinayū dak. O'jekawēn ceweju ip.

— Oweju jeku pin pima, eywekay ma eyaġuy- ba'ūm cuy; eybu'um ġu dak cuy je'ū ām owebeam; wa'ō daġ tak cuy epeku — io'e. ³⁵ — Eybu'u je'ū ām owebeam pima, epe'ū'ū. Owebeam ey'ū buje bit, soat em eyetait epesop kabi be eye'ūap tomukadi, kawēn idipat muwēn ām eye'ū buje dak — io'e. ³⁶ — Ajo-kuġ tak epesop soat tarekrek kuġ ipi daġat kuġ, eybiōġbuk ipiatpi'ajojoap pe imēnpit? Ka'ūma kuġ ma! — io'e. ³⁷ — Tei'ūmġu soat em Deus xe wuy-dopapteim. ³⁸ Gasūacat ikērēat mujurūgrūġ. Deus kay jetabucap o'jepere ip. Okay'ūm cīcā ip. Wa'ō kay ġu dak. Soat waġo ôn. "Jesus ebekitkiyū ġu oceju bit," i'e'em ip. Wepit puje ôn tak "Webekitkiyū ġu eyju,"

i oce'e cebe ip. Ocepit ma. Idip cīcā je'e wepicap. Deus ekawēn tojotjot'ukayū eju ocepit- -idip cīcāayū eju — io'e. ¹ — Deus soat kukukan pima ka'ūma ma ixe jo'ian je'e ya'ōbacaan. Ixe xe ma epesop ixe soat kukukan pima. Ijo'ūm puje epe'ū'ū ġu pūgpūg ey'in — io'e Jesus.

9 ² 5 xet kap puje Jesus Pedro o'tujowat jeweju, Joāo dak, Tiago dak. O'ju ip co'a kay- -yaumat'a kay. Oajēm ip. O'jeu ip.

Gebuje Jesus o'jewemuwarurun itabun ip. ³ Cesay isopsep cīcā o'e. Irut cīcā o'e. Iba'ore wuywebe say murun am cesay rucap co'iam.

⁴ Gebuje aypapayū'ūm'ūm o'jebapuk iboce. Kabi kadiwi o'jebapuk ip. Moisés o'jebapuk, Elias tak.

⁵ Kawēnwēn osodop ip Jesus eju. Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat, xipat wuyju ijoceam — io'e Pedro. — Ebapūg xijap cuy ocejomōg- -pūg edopam, wara'at Moisés dopam, wara'at Elias dopam — io'e.

⁶ Itaybit ġu o'e jede am jeparara pibun. Pedro bureyū dak iparara ip o'e. ⁷ Kabikerereat o'jebapuk. O'ğuba'arēm ip Jesusyū.

Gebuje Deus o'jekawēn kabikerereat pewi.

— Teku okpot — io'e. — Ikukpin cīcā oxe. Eya'ōpicūgcūg cuy epesop ya'ō kay — io'e.

⁸ Ceweju etaybitbinayū jaakaġ pima, xepxepayū o'jeu ma'ğuto- -kabi kadiwi oajēm'iayū. Wara'acat ġu o'jojojo ip- -Jesus acā.

⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju. Co'a daġwi kopkom pima o'jekawēn ceweju ip.

— Gasū ġu juy epejojojiap epeğuwēn adeayū be — io'e. — Soat waġo ḥn — io'e. — We'ū buje warāram ocetait. Waram wetait puje acā juy epeğuwēn epejojojiap — io'e.

¹⁰ Imēneju kūyjobit osodop ip Jesus a'ō kay. O'-jojojojiap o'ğuwēn ġu ip warara'acat pe. Imēnpit jeweju ma ip o'jekawēn.

— Apēnpuye ixe o'e "Waram ġuto ocetait," i?
— io'e ip jewewebe ma.

¹¹ — Apēnpuye Moisés ekawēn ocemutaybitbin'ukayū e'em "Elias koam omuyku," i? — io'e ip Jesus pe.

¹² — Icēmān ôn e'em eywebe — Jesus o'e. — Elias co'iat koam omuyku adeayū muisun ām. Adeayū ağuymuwarurun je'e itabut am ip Deus kay — io'e. — Kuyje omuwēğaptup ip o'tupmubararak. Imēn e'em ibodup:

Ite ipiat supi'ajo jījā, i. Warēmtağ ma
ip ixe jukuk, i. Itakoma jījā je'e ip
cekay, i'e'em ibodup — io'e Jesus.

¹³ — Icēmān ôn e'em eywebe. Elias co'iat kuy oajēm. Warēmtağ ma ip o'jukuk. Ikērēm cīcā ip o'jukuk — io'e Jesus. — O'ğudadaibotbon cīcā ip. Kuyjeatup ekawēn tağ ikērēm ip o'jukuk — io'e.

¹⁴ Wərara'acayū kay, jeweju etaybitbinayū kay yajēm puje, ade jījā wuyjuyū o'jojojo yakokoreren ip. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū Jesus eju etaybitbinayū a'ōxikxiğ o'e ya'ōberen.

¹⁵ Jesus co buje adeayū itabēğbēğ o'e ip ijom. O'jedau ip cekay- -Jesus kay.

— Ajēm tu? — io'e ip Jesus pe.

¹⁶ — Oajēm — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju oweju etaybitbinayū a'ōxikxiğ? — io'e.

¹⁷ — Ocemutaybitbin'ukat, axik opop okpot pe — io'e pūğ. — Ixe axik okpot a'ōmu'ūmu'ūm, ya'ō-pimu'ūmu'ūm tak. ¹⁸ Axik pe ixe bu buje, okpot muy'at'an. Ibidopabok cēmcēm ibi bewi dak, jenüye-künüykünüy dak, ibaca'ūm e'em tak — io'e cebay. — Imēnpuye okpot otojot ekay. Ajēm awap "Axik cuy epeğujēm okpot pewi," i juk oce eweju etaybitbinayū be. Imēnpit iba'ore o'e cebe ip imujēm ām — io'e Jesus pe.

¹⁹ — Eyetabut ġu Deus kay — io'e adeayū be. — Puğün oğuy eyxe? Ade koato eyxe oğuy bima dak, kuka eyetabut'ūm ma epesop okay — io'e. — Yaypan'isuat cuy epetojot okay — io'e Jesus cebe ip.

²⁰ Imēnpuye yaypan'isuat o'tujowat ip.

Jesus co buje, axik yaypan'isuat o'gukutukutu jijā. Ipi ju o'at. O'jejorojoro dak ipi ju. Ibidopabok o'jēm ibi bewi.

²¹ — Puju ku ite ekpot o'e imēn? — io'e Jesus cebay be.

²² — Bekin pin ma — io'e. — Ade em imuy'at-an daxa be. Imu'akōmkōm idibi be imuy'ūap ojuy. Etabotaidabotbon cuy eñguy ocekay — io'e. — Ocebuywan cuy ece ewebe i'e but pima — io'e.

²³ — "I'e but ewebe bima," i'ūmgu juy ece! Okay etabut pima etaybit ece'e soat i'e but owebe iam — io'e Jesus.

²⁴ — Wetabut cīcā āgu — io'e cebay. — Wetabut-sū ma. Obuywan cuy ece wetabut cīcā am — io'e ya'ōberen ġebuje bit.

²⁵ Adeayū o'jedau cekay ijo am. Ikeyū jo buje, Jesus axik o'gukorēm.

— Ejēm cuy cebewi — io'e wuyjuyū a'ōmu'-ūmu'ūm'ukat pe, ya'ōpimu'ūmu'ūm'ukat pe. — Waram pit eōm āgu juy cebe — io'e.

²⁶ Gebuje axik o'jewāwāwā ya'ōberen. Ixe dak yaypan'isuat o'gukutukutu jijā. O'jēm cebewi. Yaypan'isuat ce'ūat puxim o'e. Imēnpuye:

— Oe'ū teku — io'e adeayū.
Tūybe ce'ū iān o'e ip.

²⁷ Imēnpit Jesus yaypan'isuat o'subaixik. O'gu'-aġobucēğ. Yaypan'isuat o'āy. Xipat o'e.

²⁸ Uk'a be Jesus ūm puje, ceweju etaybitbinayū o'jekawēn ceweju.

— Apēnpuye ocewebe axik mujēm pa'ore o'e? — io'e ip.

²⁹ — Soat em ma Deus eju kawēnwēn'uk'ūm pima, iba'ore wuywebe ite buximat mujēm ām — Jesus o'e.

³⁰ · ³¹ Jesus waram āguto je'ūap o'guwēn je'ūm awap. Jesus Galiléia eipi dağ oeku jeweju etaybitbinayū eju. Imutaybin ojuy ip oeku. Imēnpuye ibu'u o'e warara'acayū be itaybit am poce omuy iam.

— Soat wāgo òn — io'e. — Oūm ip okay itako-maayū be — io'e Jesus. — Oaokam ip. Xepxep xet kap puje bit, waram ocetait — io'e Jesus.

³² Imēn imutaybin ojuy o'e. Imēnpit pēgape ite o'e iam itaybit āgu o'e ip. Ade em cuk adi o'e'e cebe: — Ekawēn pa'arēm ocexe — i. Imēnpuye ibisüsün o'e ip “Pēgape ēn e'em” i'e am cebe.

^{33 - 34} Ibocewi Jesus o'ju Cafarnaum ka be jeweju etaybitbinayū eju.

E dāg pima jewa'ōxikxīg ip.

— Òn ma warara'acat podi ma wa'ōbuyxiat! — io'e ip soat.

Oexexe ip Cafarnaum ka be.

Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip. Uk'a be bima o'jekawēn ceweju ip.

— Apēn cuk epe'e eyewewebe e dāg pima? — io'e.

O'jede āgu ip, e dāg pima “Òn ma warara'acat podi ma wa'ōbuyxiat,” i juk o'e ip puye. O'jewemu-süsün ip jede am.

³⁵ Jesus oabik.

— Eya'ōpicūgcūg cuy — io'e. — Yobogān pin pima, yopican cuy epesop. Soat puywatwan tak cuy epesop — io'e Jesus.

³⁶ Ixe dak bekicat o'subuixik. O'tujuajēm cepida-se ip. O'yakobot. O'jekawēn ma'āguto jeweju etaybitbinayū eju.

³⁷ — Bekitkit xipan cuy epejukuk, eyju webekit-kit puye — io'e. — Xipan bekitkit kūg pima, xipan okūg tak epesop. Xipan okūg pima, xipan omudocat kūg tak epesop — io'e Jesus.

³⁸ Gebuje Joāo o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — Āgokatkat cuk ocejojojo — io'e. — Ibiōgbuk kērēat mujēmujēm o'e ijodiacyū bewi “Jesus a'ōbi òn jemujēm,” i'e'em — io'e. — “Imēnmēn āgu bit,” i juk oce cebe, ixe wuyweju jeku-ku'uk'üm puye — io'e.

³⁹ Imēnpit Jesus o'jede:

— “Imēnmēn āgu bit,” i'ūmāgu juy epe'e cebe —

io'e. — Wa'ōbi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ pima, dao ġu kuka omuy — io'e.⁴⁰ — Wuykay itakoma'ūmat wuykadiat — io'e.⁴¹ — Icēmān ḥn e'em eywebe. Wara'acat idibi tiūm eywebe tikōn ām eyju Cristo ebekitkit puye. Deus tak xipacat je'ğüm cebe — io'e.

⁴² — Bekicat mubu'un puje okay itabut am, ikērēat mujurūğrūğ eyju, okay itabucat mubu'un puje. Imubu'un puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat eykay. Imēn ey'e awap, xipat kuka juk o'e wita'a yaboğat'a mukirik am eyağobu eju idibi be eymuakōm. Imubu'un'üm pima Deus kuka juk ipiat o'supi'ajoat ġu eywebe — io'e.⁴³ — Eybum ikērēat mujurūğrūğ pima, epeyewebudakat cuy — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūğpu bima dak. Xipat ġu kuka o'e eyōm ām ipiat'ajojoap pe xepxepu ma-daxa epirēm'ümpe — io'e.⁴⁴ — (Iboce iohe ġu-soat em ma ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu).⁴⁵ Ikērēat mujurūğ ām soat em eyju buje, epeyeweidakat cuy — io'e cebe. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be eyeicuğ tak. Xipat ġu kuka o'e eywebe eyxik am ipiat'ajojoap pe xepxep im ma — io'e.⁴⁶ — (Iboce iohe ġu-soat em ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu).⁴⁷ Eyetam ikērēat mujurūğrūğ pima, epeyeweta'uk cuy! — io'e. — Xipat kuka o'e eyōm ām kabi be pūğ etam tak-soat ma Deus a'ō kay iap pe. Xipat ġu kuka o'e eywebe eyxik am daxabog pe xepxep eta bima — io'e.⁴⁸ — (Iboce iohe ġu-soat em ierep. Daxa dak jepirēmrēm ġu. Iboceayū soat em ipiatpi'ajojom e'em) — io'e Jesus.

⁴⁹ — Wuyju puybit muyunuyun iğēmap puxim. Imēnpuxim Deus tak ipiat pi'ajoan wuywebe, wuywebe ikērēat mujurūğap puxixim — io'e.⁵⁰ — Kawta tayu bima, xipat cīcā. Tayu'üm pima bit, xipat ġu. Apēğām tak takuğ kuka acesop? Taxik am acā. Kawta tayuat pit xipat. Xipan cuy epeyewekuk eyju dak — io'e.

10 Jesus oajēm Judéia eipi kay. Jordāodi wīnābu oajēm.

Gebuje ade jījā wuyjuyū o'je'awero ma'guto Jesus kay. Adeayū mutaybitbin'uk osunuy iap puxim imutaybitbin ma'guto o'e waram. ² Fariseuyū oajēm. O'jekawēn ip ceweju ya'ōmukorēm ojuy.

— Wuyawēwēap ekawēn tağ tu wuytayxi epereperem? — io'e ip Jesus pe.

³ — Apēn wuy'ajore Moisés o'e kuyje? — io'e.

⁴ — “Eytayxi epere ojuy bima otayxim ġu ece ġasū bit iaptup cuy epetupmubararak cekay,” i juk o'e Moisés — io'e ip. — “Epetupūm cebe eytayxi be. Tup ūm puje, xipat eytayxi epere am,” i juk o'e Moisés — io'e ip Jesus pe. — Itayxi epereap cūg ma osunuy Moisés xe. Pām exe? — io'e ip cebe ya'ōmuwarurunap ojuy.

⁵ — Moisés imēn o'e eybu'u jījā ya'ō dağ jekum puye — io'e Jesus. ⁶ — Kuyje bit imēn ġu o'e. Kuyje Deus soat o'ġugē — io'e. — Aġokatkat o'ġugē, ayacat tak. Ixeyū o'ġugē xepxem ma jekuku am. ^{7 - 8} Imēnpuye jetayxi bu buje, aġokatkat cēmcēm jebay duk'a bewi. Jetayxi eju cucum. Jektop pu buje ayacat tak cēmcēm jexi duk'a bewi. Jektop eju cucum. Xepxep ma ip. Imēnpit pūġat puxim ip o'e jewekuġ soat em jeweweju ip cucum puye. ⁹ Deus xe ip pūġ ma. Imēnpuye eytayxi juy epeyepere ġu — io'e Jesus.

¹⁰ Guyjom uk'a be oōm ma'guto Jesus, ceweju etaybitbinayū dak.

— Ekawēnpa'arēm ocexe — io'e ip Jesus pe. — Ocetayxi epeream cuy ocemutaybin — io'e ip cebe.

¹¹ — Aġokatkat jetayxi epere buje wara'at pu am jetayxim, ikērēān e'em koapat pe- -jetayxi be — io'e.

¹² — Imēnpuxim ayacat jektop epere buje wara'at pu am jektom, ikērēān e'em koapat pe jektop pe — io'e cebe ip.

¹³ Iboceayū je'iyū o'tujowat ip Jesus kay Deus cuy xipan jeykuk i'e am.

— Bekitkit ġu juy epetujowat Jesus kay — io'e ceweju etaybitbinayū bit cebe ip.

¹⁴ Jesus itakoma o'e jeweju etaybitbinayū kay bekitkit tujowat ojuyacat o'ğukorēmrēm ip puye.

— "Bekitkit ġu juy epetujowat Jesus kay," i'ümğu juy epe'e — io'e cebe ip. — Āğ jeedot ip okay — io'e. — Ixeyū buximayū jeeōm kabi be soat Deus a'ō kay kūyjobit pima. Jeeōm ip ibu'u'üm puye ip Deus pe jekukan — io'e. ¹⁵ — Icēmān ḥn e'em eywebe. Bekitkit ibu'u ġu Deus pe jekuk an. Deus pe eykuk an eybu'u bima, Deus xe ġu epesop soat Deus a'ō kay kūyjobit pima — io'e.

¹⁶ Bekicat o'yakobot. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, xipan cuy iteyū bekitkiyū ejukuk — io'e.

¹⁷ Ibubut adeat o'ju Jesus kay. Jesus cu ojuy bima ağokatkat daudaum oajēm cekay- -yaypan'isuat. O'jēg'aecōğcōğ cewap, Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

— Kariwa — io'e. — En xipat cīcā. Soat em Deus xe onuy pin wetait. Apēntak oce soat em cexe onuy ām? — io'e Jesus pe.

¹⁸ — Apēnpuye ēn e'em owebe "Xipat cīcā ēn," i? — io'e. — Ka'ümğu xipacat- -Deus acā — io'e. ¹⁹ — Kuy etaybit apēn Moisés o'e wuye'ajojoyū'üm'üm pe iam — io'e. — Imēn o'e: warara'acat epeyaoka ġu juy, i; warara'acat tayxi kay ġu juy, i dak; eybukuruğ ġu juy epesop, i dak; napa ġu juy epe'e, i dak; warara'acat epeğüguykukuku ġu juy, i dak, xipan cuy eyebay epejukuk, eyxi dak, i dak. Imēn Moisés o'e kuyje. Kuy etaybit ijom soan — io'e Jesus.

²⁰ — Kariwa, soat ijop ekawēn tağ ojekukuku bekin pin ma — io'e.

²¹ Jesus xe ibubut adeat ikukpin cīcā o'e.

— Wara'an puk ece ġu — io'e. — Eju — io'e ibubut adeat pe. — Soat ebubut cuy eteida. Ibo juy dinheiro tei'ümä eğüm tadaybocayū be — io'e. — Imēn e'e buje, ade je'e ebubut kabi be — io'e. — Imēn e'e buje juy ejot oweju — io'e Jesus.

²² Cekawēn co buje iğuycūğ cīcā o'e. Itakoma dak o'e. Iğuycūğ ma o'jēm Jesus xewi ibubut ade jījā buye. Tacup o'e jebubun. O'ju ġu Jesus eju.

²³ Imēnpuye Jesus jakokoreren o'jeak adeayū kay. Ixe dak o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Iba'ore jījā ibubut adeat ūm ām kabi be — io'e. — Ibu'u jījā ip Deus a'ō kay am, itabut cīcā ip jebubut kay buye — io'e.

²⁴ Ceweju etaybitbinayū itabēgbēg o'e ip ijojom cekawēn co buje.

Imēnpuye Jesus o'jekawēn ma'ğuto ceweju ip.

— Tapupuyū, iba'ore jījā ijodiacat ūm ām kabi be. Ibu'u ip Deus a'ō kay am — io'e. ²⁵ — Camelo ikap pa'ore awi daobi'atok tağ. Imēnpit ibodi ma iba'ore ibubut adeat ūm ām kabi be — io'e.

²⁶ Jawağuymuğēğem o'e ip.

— Abu be dak jewedaxijo but? — io'e ip.

²⁷ Gebuje Jesus o'jeak cekay ip.

— Wuywedaxijo ba'ore soat em Deus xe wuydop am — io'e cebe ip. — Deus pe bit wuydaxijo but. Soat i'e but Deus pe — io'e Jesus.

²⁸ — Kariwa! Kuy soat ocesuiwat eweju jeku am — io'e Pedro.

^{29 - 30} — İcēmān ḥn e'em eywebe — io'e Jesus. — Eyju okay jījā. Eyju kawēn idipat muwēn pin cīcā soat kaka watwat pe. Imuwēğap ojuy eybubut epere buje, ade epejat wara'at eybubun. Eyduk'a epere buje, ya'ade epeyabu eyduk'am- -100 beat'a. Eywağō epere buje, "owağō" i epe'e adeayū be- -100 beayū be. Ekyitpit epere buje, "okitpit" i epe'e adeayū be- -100 beayū be. Eyxi epere buje "oxi" i epe'e adeayū be- -100 beayū be. Eyebay epere buje "webay" i epe'e adeayū be- -100 beayū be. Eyebekitkit epere buje, "webekitkit" i epe'e adeayū be- -100 beayū be. Eykat epere buje ade epejat eykan- -100 be. Warara'acayū je'e itakoma eykay. Ipiat supi'ajoat ip eywebe. Guyjom pit Deus xe epesop kabi be. Soat em epesop cexe eyetabēg — io'e. ³¹ — Ade ya'ōbuyxiayū'in yopicayūm jeedop ip. Ade yopicayū'in ya'ōbuyxiayūm jeedop ip — io'e Jesus.

³² Waram Jesus je'ūmap o'ğuwēn. Jeweju etaybitbinayū eju cum o'e e dağ Jerusalém ka kay. Jesus o'ju koap. Gasū ixeyū o'ju tomuju. Yağuyba-

bi'üm'üm ip osodop. Iparara osodop ip warara'acayü ixeyü nomujuayü. Jesus doze beayü o'tomuwā jewekay.

³³ — Eya'opicūgcūg cuy epesop! — io'e cebe ip. — Jerusalém ka kay cum wuyju. Soat waño òn. Oüm ip okay itakomaayü be, paíyü kukukayü be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayü be dak. "Ikérēat kuğ ēn Deus xe, ocexe dak," i je'e ip owebe — io'e. — "Eje'ü juy," i je'e ip owebe — io'e. — Judeu'ümayü be oüm ip — io'e. ³⁴ — Owaywayway jijā je'e ip. Jetakomaap pibun ip omuxi. Omupokupok ip. Gebuje oaoka ip — io'e. — Xepxep xet kap puje bit, waram ğuto ocetait — io'e Jesus.

³⁵ Gebuje Tiago oajēm Jesus kay, Joāo dak. Zebedeu ipotpoyü osodop ip.

— Kariwa — io'e ip. — Ocemuojuyjuy eğüm ocewebe — io'e ip.

³⁶ — Ajo ojuyjuy eyju oxewi? — io'e Jesus.

³⁷ — Soat kūyjobit a'ō kay bima āğocabik exe ixeyü kuk am eweju-pūğ oce'in eba'at kadi, wara'at eba'üğat kadi — io'e ip. — Soat kūyjobit a'ō kay iap idip cīcā je'e — io'e ip.

³⁸ — Ap! — io'e. — Eyetaybit pun'üma eyju iboap ojuyjuy oxewi. Apēn ipiat osupi'ajo iap puxim tu eyju dak epesupi'ajo? — io'e.

³⁹ — Hm hm — io'e ip. — Oceu dak ipiat oceupi'ajo ebuxim ma.

— Imēn ma — io'e. — Ipiatpi'ajojom pima bit, "Ipiat esupi'ajoat ğu juy ocewebe," i du epe'e? — io'e Jesus.

— Ap! "Ipiatpi'ajoat ğu juy ocewebe," i'ümğu oce'e! — io'e ip.

⁴⁰ — Ha'a — io'e Jesus. — Obuxim ma eyju dak ipiat epesupi'ajo — io'e. — Òn ğu bit e'em: "Abik cuy oba'at kadi oba'üğat kadi," i. Webay imēn i'e but. Ixe ma oweju adeayü kukayü nuy ām o'ğuxipan. Ixe ma je'e abuyü jabik iboce iap — io'e Jesus.

⁴¹ Xepxepayü ekawēn co buje, warara'acayü ceweju etaybitbinayü itakoma o'e ip cekay ip-Tiago

kay, Joāo kay dak. ⁴² Imēnpuye: — Epesot cuy okay — io'e Jesus cebe ip.

— Eyetaybit Judeu'ūmayū kukukayū soat em ya'ōpuruğ jebekitkiyū mujujum iam — io'e cebe ip. — Ikukukayū soat em e'em "Oca'ōbuixi jījā," i. Biğ ma ip jebekitkiyū mukapikpiğ," io'e. ⁴³ — Eyju bit-imēn ġu juy epeyewekuk. Kariwaboḡ pin pima, warara'acat puywatwan cuy epesop! — io'e. ⁴⁴ — Ya'ōbuyxian pin pima, tei'ūma epeyekapik cuy warara'acat peam — io'e Jesus. ⁴⁵ — Imēntak soat wağō ḥn. Warara'acat pe obuywat am ġu ojot ijodi. Warara'acat puywatwat'ukan ojot. Adeayū daxijo am ma ojot. Soat em itabēğ jeedop ip kabi be, oje'ū buye — io'e.

⁴⁶ Ibocewi Jesus oajēm Jericó ka be jeweju etay-bitbinayū eju. O'jēm ip Jericó ka bewi wuyuyūxirixiri eju.

Gebuje Jesus oajēm ita'ūmat kay. Ita'ūmat xik'i osunuy e bitakobe. Ibutet Bartimeu i osunuy. Timeu ipot osunuy. Kapkamayū xewi dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ūm puye.

⁴⁷ — Jesus Nazareno omuyku — io'e ip kapkamayū Bartimeu be.

Iboap co buje, ita'ūmat o'jewāwā Jesus kay. O'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! En Davi'ūm naxeğebit — io'e. — Wuye'ajojoyū'ūm'ūm kukukat naxeğebit — io'e. — Etabotaidabotbon cuy eğuy okay! — i o'jewāwā ya'ōberen.

⁴⁸ Imēnpuye adeayū ita'ūmat o'ğukorēm.

— Ecemüğ! — io'e ip. — Ecewāwā ġu juy! — io'e adeayū Bartimeu be.

Imēnpit biğ ma o'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! Davi'ūm naxeğebit! Etabotaidabotbon cuy eğuy okay — io'e.

⁴⁹ Ibocewi Jesus o'jecū e bidase.

— Ita'ūmat cuy etomuwā — io'e Jesus adeayū be.

Ita'ūmat o'tomuwā ip.

— Epararam ġu eğuy! — io'e ip cebe. — E'āy. Jesus enomuwāwām — io'e ip ita'ūmat pe.

⁵⁰ Bartimeu jeekabek o'joxik ġebuje jecokcok pi-bun. Dao ma o'āy. Jesus kay o'jedau.

⁵¹ — Ajo-kay ēn oxewi? — io'e Jesus ita'ūmat pe.

— Ocemutaybitbin'ukat, wecoat pin oce! — io'e ita'ūmat.

Gebuje Jesus o'jekawēn ita'ūmat eju.

⁵² — Ecepit cuy eduk'a kay — io'e. — Kuy ece'ada okay etabut puye — io'e Jesus.

Ita'ūm tūibit o'jecoan ġebuje bit. Dao ma o'e ijojom. Xipan o'jojojo. Ixe dak o'ju Jesus eju e dağ.

11 Jesusyū oajēm Jerusalém ka be. Jerusalém ka tēg pima ip oajēm Betfagé ka tēg, Betânia ka tēg tak, Oliveira dip'a tēg tak. Jesus xepxep jeweju etaybitbinayū o'guju ikaboğatka be- -Jerusalém ka be.

² — Epeju juy aġoka kay- -wuywapatka kay — io'e cebe ip. — Eyajēm'isu ma jumento epetobuxik- -yaypan'isuat, ikirikat, yakpi jeje ibit'ūmat. Epeġuwекap cuy — io'e. — Epetojot cuy okay — io'e cebe ip. ³ — “Apēnpuye eyju jumento dujowan?” i'e buje eywebe ijoceat, “Ocekariwa buk cekay darem ma,” i juy epe'e cebe. “Gaxīn ma waram ocetujupit eykay,” i juy epe'e cebe — io'e Jesus.

‘O'ju ip. Oajēm ip jumento kay. Jumento o'tobuxik ip- -yaypan'isuat. Uk'a ukpibubu be o'tobuxik ip. Ikirik xīntabi be o'tobuxik ip. O'guwekap ip.

⁵ — Apēnpuye eyju jumento dujowan? — io'e iboceayū cebe ip.

⁶ — Ocekariwa buk cekay darem ma — io'e ip. — Gaxīn ma waram ocetujupit eykay — io'e xepxepayū cebe ip.

— Ha'a. Epetujowat — io'e iboceayū xepxepayū be.

⁷ Jumento o'tujowat ip Jesus kay. Jeekabek ip o'jomōğ jumento uqxabi jeje. Jesus oabik iekabek ceje jumento uqxabi jeje. ⁸ Adeayū jeekabek o'gu-payapaya ip Jesus ajēmap tağ e dağ. Warara'acayū

uktup o'tuptakat koğünpi dağatup. O'tupmōgmōg ip e dağ.

— Wuyekabek ajomōg cuy e dağ — io'e ip. — Ya'ōbuyxiat omuyku! Uktup atupmōg ixe dobede am — io'e ip jewewebe.

⁹ Jesus wap iju'ibiyū o'jewāwā ya'ōberen icokcok cīcā buye, tomujuayū dak.

— Deus xipat cīcā! — io'e ip. — Teku omuyku Deus a'ōbi! — io'e ip ya'ōberen. — Deus a'ōbacaap kuğ teku! Teku xipat cīcā — io'e ip.¹⁰ — Teku ijdiciacat kukukan jeenuy apēn cuk adi Davi wuy'ajoreyū kukukan osunuy iap puxim. Deus ya'ōbuyxi jījā. Idip cīcā! — io'e ip Jesus mucokcokcoğ.

¹¹ Gebuje Jesus oajēm Jerusalém ka be. Oōm Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. O'jeak soat kay- -uk'a beat kay. O'ju jeweju etaybitbinayū eju, Betânia ka be jexet am. O'ju ip katpuje jījā buye. Xet. O'xet ip Betânia ka be.

¹² Kuyaje Jesusyū o'jēm Betânia ka bewi. Cucum pima Jesus ire o'e.¹³ Wūy wi figureira'ip o'yopcoco- -yoptuptepat'ip. Yajom o'ju ya'a'e paxi iam. Yop'xe yajēm puje o'yadobuxik ġu. Tup acā o'tuptobuxik ya'a'e ġu buk puye.

¹⁴ Gasū bit a'a'e ġu ecesūy wuyjuyū be ya'oap puxim! — io'e Jesus yop pe.

Ceweju etaybitbinayū iboap o'ya'ijojo ip.

¹⁵ Gebuje Jesusyū oajēm ma'ğuto Jerusalém ka be. Oōm ip Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Itakoma o'e wuyjuyū muğuykukuku'ukayū kay- -uk'a eaki korerenayū kay. Puca deidada'ukayū o'ğu- jēm uk'a bewi, puca bubu'ukayū dak. Wūn'i. Jesus dinheiro mutrokakan'ukayū emesa o'ğuy'at. Wūn'i. Pukaso deidada'ukayū abikbikap tak o'ğuy'at jetakoma pibun.

¹⁶ — Gasū bit cuy eybubut epetujukap ġu Deus eju kawēnwēnap'a dağ- -yaboğat'a dağ — io'e ya'ō- puruğ cebe ip.

¹⁷ Uk'a beayū mutaybitbin o'e.

— Imēn e'em Deus kawēntup:

Oduk'a soat ka dağwiacat oweju kawenwēnap'am je'e, i'e'em Deus eka-wēntup.

Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e Jesus. — Eyju bit oduk'a be ajēmjēmayū muğuyukukukum dinheiro bu am. Imēn oduk'a epeyamuwexat ibukurukat dop-dopap'am — io'e.

¹⁸ Jesus ekawēn o'ya'ijojo paiyū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Itakoma jijā o'e ip cekay. "Apēntak Jesus aceyaoka?" iap kay ip o'jewağuy. Adeayū bit "Jesus itaybit cīcā Deus ekawēn ocemutaybit am" i'e'e'uk osodop ip. Imēnpuye paiyū kukukayū iparara o'e ip Jesus aokaap puxim.

— Apēn tak iba'arēm ma Jesus aceyaoka? — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Katpuje Jesusyū o'jēm ikaboğatka bewi. O'jepit ip Betânia ka be jexet am. Xet. O'xet ip.

²⁰ Kobia'isu ma o'kop ip. O'jēm ip ma'guto. O'kap ip figueira'ip tēğ ma. O'yopkaraw ğasū bit tābu dağwi. ²¹ Pedro ȝebum o'e "Gasū bit a'a'e ȝu ecesūy" io'e iap kay.

— Ocemutaybitbin'ukat, ak'i ece! — io'e Pedro.
— Eyopmukorēmiat'ip o'yopkaraw- -figueira'ip — io'e.

²² — Eyetabun cuy epesop Deus kay! — io'e Jesus. ²³ — Deus kay eyetabut pima, "Wede ece ijoce-wi" i'e but eywebe co'a be, "Idixidi be juy aakōm" i dak — io'e. — Eyetabut pima, Deus co'a yamuakōm idixidi be — io'e. — "Yaakōm paxi?" i ey'e'üm pima, yamuakōm tak — io'e. ²⁴ — Deus xewi iojuy buje, eyetabun cuy epesop "Ite ma Deus je'ğüm owebe" iap kay. Eyetabut pima, epejat ma — io'e. ²⁵ — Deus eju kawēnwēn pima, eyağuyba'üm cuy epesop apēn cuk adi wara'acat pe ikērēm eykuk iap kay. Eyağuyba'üm puje, eyebay dak kabi beat yağuyba'üm apēn cuk adi ikērēat epeğuğē iap kay. Ikērēat ju'uk eywebewi — io'e Jesus. ²⁶ — (Apēn cuk adi warara'acat pe ikērēm eykuk iap kay eyağuyba'üm- 'üm pima bit, Deus tak yağuyba'üm ȝu apēn cuk adi ikērēat epeğuğē iap kay) — io'e Jesus.

²⁷ Oajēm ma'guto ip Jerusalém ka be. Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be xīgxīg pima paīyū kukukayū o'ju Jesusyū kay, Moisés ekawēn imutaybitbin-'ukayū dak, Judeuyū kukukayū dak.

^{28 - 30} — Abu-a'ōbi ija'a beacat eğujēm? — io'e ip Jesus pe. — Abu dak "Eğujēm cuy," i juk o'e ewebe? — io'e ip cebe.

— Abu-a'ōbi Joāo Batista'üm ijoceacat mubatisasan'uk osunuy? — io'e Jesus. — Deus a'ōbi du? Ijodiat a'ōbi ġu xe'e? — io'e cebe ip. — Owebe iboap muwēn puje, ôn tak abu-a'ōbi ôn jekukum iap oğuwēn eywebe — io'e Jesus.

³¹ Iboap co buje o'jekawēn cīcā ip jeweweju.

— Apēn kuka ace cebe? — io'e ip jewewebe. — "Deus a'ōbi" i wuy'e buje, "Apēnpuye dak eyetabut ġu epesop cekay?" i kuka o'e Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. ³² — "Ijodiat a'ōbi," i wuy'e buje bit, adeayū kuka itakoma jījā o'e wuykay — io'e ip. — Soat ip itabut Joāo Batista'üm Deus a'ōbi oekuku iap kay — io'e ip jewewebe.

³³ Imēnpuye:

— Ocetaybit ġu — io'e ip Jesus pe.

— Ka — io'e. — Abu-a'ōbi Joāo Batista oekuku iap epeğuwēn ġu owebe. Ôn tak abu-a'ōbi ôn jekukum iap oğuwēn ġu eywebe — io'e.

12 Guyjom Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

— Ağokatkat uvadip o'tiptaida — io'e Jesus. — Tiptaida buje, korara o'ğugē. Uvadip koreren korara o'jomuy. Uva'abidi muwesōğsōğap o'ğugē. Uvadip wiwiap'a o'yamuy- -umat'a. Warara'acayū o'jomuy tip wiwi an. Uva'a'in kuka o'yaüm tipwiwi'ukayū be ya'ade tip wiwiapteim. Wara'at'a'in kuka o'yabu je-xat'am. Kadai iwat wara'at ka kay o'ju.

² — Yabubuap ekaxi ajēm puje, kadai iwat jebuywatwat'ukayū o'ğuju tip wiwi'ukayū kay jekadai'a bu am.

— "Oxat'a juy epeyadujupit okay," io'e cebe ip — io'e Jesus.

³ — Imēnpit tip wiwi'ukayū ibuywatwat'ukayū o'jat. O'yaokaka ip. Ibui puğ ma ip o'guypit kadai iwat kay. Oajēm ip — io'e Jesus.

⁴ — Waram ġuto wara'at jebuywatwat'ukat o'guju. O'yamupāupā ip. Warēmtaksuğ ip o'e cebe. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay — io'e Jesus.

⁵ — Waram ġuto warara'acayū jebuywatwat'ukayū o'gujuju. Pūgpūgpūğ ma imuujum. Imēn ma ikērēm ip o'jukuk. Pūgpūğ o'yamupāupā ip. Warara'acayū o'yaokaka ip. Poğ. Oe'ū'ū ip. O'jepit ip jebui puğ ma kadai iwat kay — io'e Jesus.

⁶ — Pūğ ma o'jepoyat cexe-ipot acā — io'e Jesus. — Cexe ikukpin cīcā osunuy. Amām jekpot ma o'guju.

— “Ibuyxim ip okpot jukuk,” kadai iwat o'e jewewebe ma — io'e Jesus.

⁷ — Imēnpit uvadip wiwi'ukayū o'jekawēn jeweweju. “Ak'i! Kadai iwat ipot omuyku!” io'e ip jewewebe. “Cebay e'ū buje, ite ma kadai iwan je'e. Ga'a ayaoka. Wuyju ma uva dip iwan ace'e!” io'e ip jewewebe — io'e Jesus.

⁸ — Gebuje ipot o'jat ip. O'yaoka ip. Poğ. Oe'ū. Xik. Ijebit o'joxik ip uvadip pewi — io'e Jesus.

Imēn wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip.

⁹ — “Āğ puk jeedop ip,” i du je'e uvadip iwat? — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be. — Imēn ġu je'e! Ixe je'ju jekadaidip wiwi'ukayū aoka am — io'e. — Warara'acayū jomuy uvadip wiwian — io'e. ¹⁰ — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Uk'a muymuy'ukayū o'e “Ite'a xipat
ğu wita'a,” i, i. Yakērē o'e cexe ip, i.
O'yaxik ip, i. Warara'acat pit o'e “I-
te'a yadip ma,” i, i. Uk'a mucem
mucem map'am o'e, i. ¹¹ Iboap xipat
cīcā wuyxe, Deus imēn o'e buye,
i'e'em Deus ekawēntup.

Iboaptup epetupcoco ġu du? — io'e Jesus cebe ip-
Judeuyū kukukayū be.

¹² Iboap ekawēn co buje:

— “O'yaxik'iayū buxim eyju!” i'e ojuy osunuy
Jesus wuywebe — io'e ip jewewebe. — “Tip ipot

o'yaoka'iayū buxim eyju" i'e ojuy osunuy wuywebe — io'e ip jewewebe.

Jesus daomūn ojuy o'e ip. Imēnpit iparara o'e ip ixe daomūnap puxim adeayū buxim iparara buye. Imēnpuye Jesus o'suiwat ip- -taomūn ojuyayū. Ikeyū dak o'jēm.

¹³ Gebuje Judeuyū kukukayū Fariseuyū o'guju ip Jesus kay. Iecuğap Herodes ebekitkit tak o'guju ip cekay. Ikeyū o'guju ip Jesus a'ōmuwarurun ojuy. "En iecuğap muymuy" i'e ojuy osodop ip. ¹⁴ Oajēm ip.

— Kariwa — io'e ip. — Soat em ēn icēmān e'em — io'e ip. — Apēn Deus ibikuy ocewebe jeku am iam ēn ocemutaybitbin — io'e ip. — "Igo du xipat exe?" i'umgu ēn e'em warara'acat pe emutaybit am. Kacūg kadiat cocoap tomuju ġu ēn e'em "Teku xipat" i — io'e ip. — Roma ka kukat wuyedinheiro ojuyjuy cebe teidadam- -César be. Teida buje wuya-wēwēap ekawēn taġ ġu kuka ajeku? ¹⁵ Aceteida xe'e? Aceteida ġu xe'e? — io'e ip.

César ip o'jomuyat pin Jesus pe. Imēnpit Jesus itaybit o'e wa'ōmuwarurun ojuy ip iam.

— Apēnpuye eyju wa'ōmuwarurun ojuy? — io'e. — Dinheiro isurūğat cuy epetojot owebe. Ojojo buk — io'e Jesus.

¹⁶ Dinheiro isurūğat o'tojot ip cekay.

— Abu-biōğbuk ija be dinheiro be? — io'e. — Abu-butet tak ija be? — Jesus o'e.

— César biōğbuk, ibutet tak — io'e ip.

¹⁷ — Cemuojuyjuy epeğüm César be- -wuyeipi kukat pe — io'e. — Deus pe dak cuy epeğüm cemuojuyjuy — io'e Jesus.

— Itaybitbin ma o'jede — io'e ip jewewebe. Iba'ore o'e ip cebe ya'ōbu am.

¹⁸ Saduceuyū o'ju Jesus kay ġebuje bit. Tuybe wuye'ū buje waram acejetait ġu iān o'e ip. O'jekawēn ip ceweju.

¹⁹ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Imēn Moisés wuymutaybitbin:

Iwāgo e'ū buje, jekitpit jewebumūn
cuy jewāgo'ūm tayxibuk eju itayxibuk
i'it'et'ūm pima, i. I'itkap puje,
iwāgo'ūm ipot tiēg kuka o'e i'it, i.

Imēn Moisés o'̄gutaybin kuyje — io'e ip. — Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e ip.²⁰ — 7 be ikitpit-piyū osodop ip — io'e ip. — Koapat o'jewebumūn. Ixe koapat'ūm jekpotpet'ūm puxen ma oe'ū — io'e ip.²¹ — Gebuje ikitpit o'jewebumūn jewāgo'ūm tayxibuk eju. Ixe tomujuat'ūm tak jekpotpet'ūm puxen ma oe'ū. Imēnpuxim ma oe'ū wara'at'ūm ikitpit'ūm tomujuat'ūm — io'e ip.²² — Ibocewi 7 beayū soat o'jewebumūnmūn ip jewāgo'ūm tayxibuk eju-pūg eju ma. Soat ip oe'ū'ū jekpotpet'ūm puxen ma. Soat oe'ū ip pima, ayacat'ūm tak oe'ū — io'e ip.²³ — Waram ce'ū'ūayū etait puje, abu-tayxim xe'e je'e? — io'e ip. — Soat 7 beayū o'jewebumūnmūn ip ce-weju — io'e ip Jesus pe ya'ōbuap ojuy.

²⁴ — Ijo'i ġu eyju e'em iboam — io'e Jesus. — Cedāg ġu eyju jewāguyġuy. Eyetaybit ġu Deus eka-wēn. Eyetaybit ġu Deus warara'acat podi ma ja'ō-bacaap kūg iam — io'e.²⁵ — Waram jetait puje, wuyjuyū jewebumūnmūn ġu ip — io'e. — Kabi beat co'i ip je'e- -Deus ekawēn tojotjot'ukat co'i — io'e Jesus.²⁶ — Moisés emudupmubararaktup epetupcoco ġu du-wuye'ū buje waram acejetait iatup? — io'e. — Deus ekawēn ibararak opop kadai o'jedipesop i-aptup pe. Deus o'e Moisés pe:

On Deus, i. Abraão itabut mabuk
okay, Isaque dak, Jacó dak, i.

Imēn Deus o'e Moisés pe. Kuyje ixeyū'ūm'ūm oe'ū- -Abraão'ūm, Isaque'ūm tak, Jacó'ūm tak. Imēnpit: "Itabut mabuk ip okay," io'e Deus — io'e Jesus.²⁷ — "Itabut ip okay," io'e Deus, waram ġuto ip o'-jetait puye. Ce'ū'ūayū ġu itabut Deus kay- -itabēğayū acā. Cedāg ġu jījā eyju e'em. "Wuye'ū buje waram ġu acejetait," i te'e ma eyju e'em — io'e.

²⁸ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat kuy juk oa-jēm Jesus kay. Jesus ekawēn o'ya'ijo-ya'ōbu ojuyayū eju iap ekawēn.

— Aiyuuui! Itaybitbit cīcā o'jede — io'e jexeayū be. — Moisés ade ma wuymutaybitbin cedağ wuyeku am Deus etabutpe iam — io'e Jesus pe. — Pu ġu ixe ekawēn'in yoboğ cīcā wuymuküyjobit am? — io'e.

²⁹ — Imēn Moisés o'e — io'e Jesus.

Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop, Israel na-xegebitbit, i. Pūğ ma Deusat, i. Ixe kay wuyetabut, i. Ka'ūmğu wara'at deus, i. ³⁰ Deus cuy ikukpin cīcā epe-jukuk, i. Warara'acat kukpinap podi ma juy epējukuk. Eyxe ikukpin cīcā buye, ibikuyap tağ cuy epeku soat em; xipacat kay dak cuy epesop ġebum; kapikpiğ tak cuy epesop ce-beam, i.

Imēn Moisés wuymutaybitbin — io'e Jesus. ³¹ — **Wa-**ra'at tak ixe ekawēn'in yoboğ cīcā wuymuküyjobit am.

Imēn o'e:

Xipan cuy warara'acat epejukuk eye-wekukap puxim ma, i — io'e Jesus.

— Ade ma Moisés wuymutaybitbin. Ijop ekawēn'in kay bit cuy kūyjobin cīcā ma epesop — io'e Jesus.

³² Gebuje Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat o'e:

— Kariwa — io'e Jesus pe. — Etabitbit ma ēn e'em — io'e. — Icēmān ēn e'em — io'e. — Pūğ ma Deusat omuy. Ka'ūmğu wara'at deusat — io'e. ³³ — Ikukpin cuy Deus ajukuk warara'acat kukpinap podi ma — io'e. — Wuyxe ikukpin, puye, ibikuyap tağ cuy ajeku soat em; xipacat kay dak cuy ajop ġebum; kapikpiğ tak cuy ajop cebeam — io'e. — Xipan tak cuy warara'acat ajukuk wuyewekukap puxim — io'e.

— Deus icokcok e'em wuywebe wūnca ūm puje paīyu be imupik am cetabixe. Ibodi ma bit icokcok e'em wuywebe xipan warara'acat kuk puje wuyewekukap puxim — io'e. — Wuyxe ikukpin cīcā bima dak **icokcok cīcā e'em** — io'e.

³⁴ Ya'ōetaybit o'jede iap co buje, Jesus o'e cebe:
— Wūy ġu ēn Deus ka wi — io'e. — Jekūyjobin
ojuy ēn Deus a'ō kay — io'e.

— Abu be jede but Jesus pe? — io'e ip soat
ya'ījo'ibiyū Jesus edeap co buje.

³⁵ Ibocewi Jesus wuyjuyū mutaybitbin o'e Deus
ejу kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be.

— Apēnpuye "Cristo Davi naxeğebit- -Deus emunaē," i'e'em Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū?
— io'e Jesus. ³⁶ — Davi o'jekawēn Deus biōgbuk a'ōbi. Imēn ixe e'em ixe emudumpubararaktup pe:

Cristo okukat- -Deus emunaē, i. Deus
o'jekawēn Cristo be, i. Xik'i. Ekay
itakomaayū a'ōbacaap cuy oğu'ūm,
io'e, i. A'ō kay kūyjobin jeedop ip,
io'e, i. En ikeyū kukan'ūm pima oxe
ma juy eğuy, io'e, i.

Imēn Davi kuyje o'tupmubararak Deus biōgbuk a'ōbi
— io'e Jesus. ³⁷ — "En ma okukukat," io'e Davi
Cristo be- -Deus emunaē be. Imēnpuye ibapuk ma
wuyxe Davi naxeğebit acā ġu Cristo osunuy- -Davi
kukukat tak osunuy — io'e Jesus.

Adeayū icokcok cīcā ip o'e Jesus ekawēn co buje.

^{38 - 39} — Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū eku-
kuap puxim ġu juy epeku — io'e Jesus adeayū be.
— Eymuğuykukukum ip. Jesay iwaruat kuğ ip jekukum
warara'acat muyak am jekay. Jewexe ip ya'ō-
buyxi jijā. Soat etabutpe ce'aweroroap pe warara'a-
cayū ya'ōbuyxim jeweju ip kawēnwēn pima, icokcok
e'em ip — io'e. — Kariawayū abikbikap pe yabik
pin ip Deus ejу kawēnwēnap'a be. Petatam pima
icokcok e'em ip koap jekōn ām kariwawa ekōn'ūm
awap ma — io'e. ⁴⁰ — Itayxibuk muğuykukukum ip
ibubut pu am — io'e. — Ibun ma ip jewexe kawēn-
wēn Deus ejу "Teku ya'ōbuyxiat" i'e ojuy warara'a-
cat pe. Deus pit ipiat supi'ajoat ikeyū be warara'a-
cat pe ipiat supi'ajoat podi ma — io'e Jesus.

⁴¹ Gebuje Jesus oajēm dinheiro mūn'a kay. Ya tēg ma oabik Deus eju kawēnwēnap'a be- -yabogat'a be. Iboce ajēmjēmayū jojom o'e ya be jedinheiro mōgmōgayū jojom. Ibubut adeayū dinheiro mōgmōg ip o'e ade.

⁴² Gebuje itop'ūm e'ū'ibit oajēm- -ibubut kuğ'ūmat. Dinheiro isurūğat o'jomōg ya be xepxep. Ikeyū xepxep isurūğat tei'it ma osodop. ⁴³⁻⁴⁴ Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Ak'i juy epesop ixe ayacat kay- -ibubut kuğ'ūmat kay- -itop'ūm e'ū'ibit kay — io'e. — Ikeyū ma ade jexewiat'in o'jomōg dinheiro ibubut adeayū — io'e. — Deus xe bit ade ġu o'jomōg ip. Ade kuğ mabuk ip. Ixe ayacat yopit ma o'jomōg jedinheiro. Deus xe bit ade jiğā o'jomōg, soat jexewiat o'jomōg puye- -jexat puap ojuy ma o'jomōg puye — io'e. — Ajo-kuğ ġasū ixe ayacat? Ka'ūma kuğ ma! Imēnpuye Deus xe ixe ayacat warara'acat pe o'jomōgiap podi ma o'jomōg — io'e Jesus.

13 Deus eju kawēnwēnap'a bewi Jesus cēm pu-
je, ceweju etaybitbinat o'jekawēn ceweju
uk'a jojom pima.

— Kariwa, ak'i juy ece! — io'e. — Wita'a ya-
boğ cīcā ġu du? Uk'a yadip cīcā! — io'e.

² — Ite'a yadip cīcā du exe? Xipat cīcā du ite'a
exe? — io'e Jesus. — Xepxep'a jewa'atēğtēğ ġu je'e
wita'a. Soat'a je'aedu — io'e Jesus.

³ Guyjom Jesus oabik Oliveira dip'a bicūğpe- -
co'a bicūğpe. Oabik Deus eju kawēnwēnap'a weğün- -
yabogat'a weğün. Ebadipdip ceweju etaybitbinayū o'-
jekawēn ceweju. Jağepūğ pima Pedro o'jekawēn cewe-
ju, Tiago dak, João dak, André dak- -ebadipdip.

⁴ — Puğün soat'a je'aedu? Ajo je'bapuk iboap
em pima? Ajo ġubapuk Deus je'aedu awap? — io'e
ip.

⁵⁻⁶ Gebuje Jesus ikeyū o'ğutaybin.

— Adeayū omuyku "Deus omudot," i napa ma
e'em warara'acayū be. "Jesus Cristo ôn," i napa ma

je'e ip soat pe. Ixeyū ade ġuġuykuku. Imēneju eyday'em'um cuy epesop ixeyū be eymuġuykukuap puxim! — io'e. ⁷ — "Jenopaġōġōm ip ijoxīn ma," i warara'acayū e'em pima, "Jenopaġōġōm ip wūyat eipi be," i'e'em pima dak, eypararam ġu juy epesop. Imēn cuy je'bapuk. Imēnpit soat puk oi'ūm ġu — io'e. ⁸ — Pūġ eipi watwat nopaġōġōm je'e wara'at eipi watwat eju. Pūġ ka watwat nopaġōġōm je'e wara'at ka watwat eju. Ipi jexixi ijoce, iboce dak soat ka daġ. Reren cīcā je'e ip soat ka daġ. Yopīt ma ipiat supi'ajo ip koam ipi daġayū. I'itpin'isumapi jo'ma je'e koam. Guyjom pit ipiat supi'ajo jījā ma ip — io'e. ⁹ — Eyday'em'um cuy epesop ixeyū be eymuġuykukuap puxim — io'e. — Eykay itakomaayū jeydaomūn. Jeydujowat ip ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū be. Jeymupokupok ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Jeydujowat ip iecuġapyū etabixe, ipi kukukayū etabixe dak, eyetabut okay buye. Kawēn idipat epeġuwēn cebe ip — io'e. ¹⁰ — Kawēn idipan soat ka daġayū mukūyjojom'ūm pima, ipi buk i'ūm ġu. ¹¹ Jeydaomūn ip. Ika kukukayū etabixe ip eydujowat puje, eyaġuybabī'ūm ġu juy epesop. "Apēn paxi oce'e?" i'ūmġu juy epe'e. Ixeyū etabixe buje, Deus ma jeymutaybin apēn epe'e iam. Eya bewi ġu juy epeġuwēn. Deus biōġbuk cuy jeymutaybin imuwēn ām — io'e. ¹² — Ixe kabia bima adeayū jebadipyū kay itakoma je'e, ixeyū webekitkit puye. Iwaġo jekippit je'ġūm cekay itakomaayū be yaoka am. Ikitpit tak jewaġo je'ġūm yaoka am. Cebayū dak jekpot je'ġūm cebe ip yaoka am. Ipotpetayū dak itakoma je'e jebay kay. Jebay je'ġūm ip cebe yaoka am — io'e. ¹³ — Soat itabut'ūmayū itakoma jījā je'e eykay, eyetabut okay buye. Ipiatpi'ajojom ma'ġu eybu'u ġu okay bima, Deus jeydaxijo. Jeydakoy jexeam — io'e.

¹⁴ — Ipararu jījāat epejojo — io'e. — Imōġpiat pe jeedop-Deus eju kawēnwēnap'a be — io'e. — (Eyetaybin cuy epesop ijudup coco'ukayū!). Ipararu jījāat iġo'a be bima, jenapōn cuy ip co'a bicūġ kay Judéia eipi watwat — io'e. ¹⁵ — Eydük'a eakiju bima, epeōm ġu juy eyduk'a be yabeat pum — io'e.

¹⁶ — Eykat pe bima, epeyepit ġu juy eyduk'a kay eyesay bum — io'e. ¹⁷ — Ikeyū kabia dağ iba'ore jijā je'e yukreğayū enapōn ām, je'it mutitinayū enapōn ām tak. ¹⁸ "Ihi bima ġu juy ikeyū eğudot ipiatpi'ajo an ocewebe," i juy epe'e Deus pe. ¹⁹ — Ikeyū kabia dağ soat ipi dağayū ipiat supi'ajojo jijā. Ibitpi bit ipiat asupi'ajo ġu Deus pe ipi mubapuk isum — io'e. — Waram pit ibitpi ġu acesupi'ajo - ikeyū kabia dağ acā — io'e. ²⁰ — Deus pe ipiatpi'ajojoap kabia mu'üm'üm pima, ka'üma kuka o'jewedaxijo. Imēn-pit: "Pūgpūğ kabia acā ipi watwat supi'ajojo," io'e Deus kuy bima. "Pūgpūğ kabia acā," io'e Deus, taxi-jō am o'taē'iayū ikukpin cīcā cexe buye — io'e.

²¹ — Wara'acat je'e eywebe napa ma "Ak'i! Teku Cristo- -wuydaxijojo'ukan Deus emunaē," i. "Ak'i! Goku Cristo," i dak je'e. Imēn i'e buje, eyetabun ġu juy epesop ikeyū ekawēn kay — io'e. ²² — Jewexe Deus emunaēhēyū jebapuk, jewexe Deus eka-wēn muwēnuwēn'ukayū dak. Wuymucoatcoanap ġubapuk ip Deus emunaēhēyū muğuykuku ojuy. Deus a'ōbacaap ġubapuk ip imuğuykuku ojuy. ²³ Guyjom jajēm ip adeayū muğuykuku ojuy iap kuy oğuwēn ey-webe. Gebu'i epe'e wekawēn kay ikeyū be eymuğuy-kukuap puxim — io'e.

^{24 · 25} — Ipiatpi'ajojoap kabia kap puje kabi beacat mucemcememap iaruaru je'e — io'e. — Kaxiepiat kaxiepi ġu je'e. Kabiok je'e. Kaxiamat tak kaxiam ġu je'e. Kabiok je'e. Kasopta dak ida'at kabi kadiwi — io'e. ²⁶ — Gebuje okop ipi kay. Kabikerereat tağwi okop. Soat waǵo ôn. Wa'ōbacaap kuǵ okop, odipap kuǵ tak. Soat ipi dağayū je'e "Jesus warara'acat podi ma ya'ōbaca," i. "Warara'acat podi ma idip," i je'e ip. "Abu ixe jo'iat? Ka'üma ma," i je'e ip — io'e. ²⁷ — Gebuje Deus jekawēn tojotjot'ukayū ġuju soat tağwi. Ikeyū ġuju jemunaēhēyū kay. Jemunaēhēyū ip ġu'awero soat tağwi. Kabi dağwi ikeyū ġu'awero ip, ipi dağwi dak — io'e. Jesus waram jedocap o'ğuwēn jeweju etaybitbinayū be.

²⁸ — Gebum cuy epesop wajēmap kay figueira'ip kay ġebum pima — io'e. — Figueira'a bikit cēm puje, "Koato ijasūn ma," i'e'em eyju, dup cēm pima dak — io'e. ²⁹ — Imēnpxim soat ipi dağayū ipiat-pi'ajojom pima, "Gaxīn ma Jesus jajēm," i juy epe'e — io'e. ³⁰ — Gasūayū'in iboap coco ip je'ū awap. Gebum cuy epesop iboap kay! — io'e. ³¹ — Kabi i'ūm, ipi dak. Wekawēn pit i'ūm ġu. Wekawēn kayayū bit soat em jeedop — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

³² — Itaybit ġu ip wajēmap kabiam, ipiatpi'ajoap kabiam tak — io'e. — Deus ekawēn tojotjot'ukayū itaybit ġu ibo kabiam. On Deus ipot. On tak wetaybit ġu ibo kabiam. Webay acā itaybit — io'e. ³³ — Eyetaybit ġu puje oajēm iam. Imēneju epejowiwi juy aġ. Wajēmap wiwim cīcā juy epesop — io'e. ³⁴ — Wajēmap kariwa epicat puxim — io'e. — Kariwa o'-jēm jeduk'a bewi. "Ijoce ma epesop," io'e jebuywat-wat'ukayū be — io'e. — "Epeyekapik oka be," io'e cebe ip — io'e. — Jeduk'a exīntabi wiwi'ukat pe "I-joce ma eġuy warara'acat pe obubut tujupa'umap puxim," io'e kariwa — io'e. — "Wepicap wiwim cuy epesop," io'e cebe ip — io'e Jesus. ³⁵ — Ixe kariwa buxim òn tak — io'e. — "Puġūn paxi waram wekariwa je'pit?" i eyju e'em. Katpuje paxi ocepit. Iximadakpe paxi ocepit. Kabiakay paxi ocepit. Kabia'isu paxi ocepit. Eyetaybit ġu pūġūn ocepit iam — io'e. ³⁶ — Imēnpuye juy epejowiwi aġ. Ocepicap wiwim cuy epesop. Obu'u jijā eyxen ma eydobuxik am wepit puje! — io'e. ³⁷ — "Epejowiwi juy aġ," i òn e'em soat pe. "Epejowiwi juy aġ," i òn e'em eywebe dak — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

14 Xepxep kabia peta e awap cekay itako-maayū Jesus daomūn ojuy ip- -Páscoa epeta e awap. Ixe epeta bima Judeuyū pāo'a o'o'uk ip osodop- -yamuyuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ijop epeta muġēġēm pima apēn Deus wuydobuyū'ūm'ūm o'tuju-jēm Egito eipi bewi iap kay ġebum'uk ip osodop.

Iba'arēm Jesus daomūn ojuy ip. Paīyū kukukayū Jesus aoka ojuy osodop ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Jesus kay itakoma osodop ip.

² — Petatam pima bit Jesus ataomūn ġu adeayū be wuyaokaap puxim — io'e ip jewewebe.

³ Jesus Betānia ka be osunuy. Simāo duk'a be osunuy - ierep tūbit tuk'a be. Jekōnkōn pima ayacat oajēm Jesus kay. Timūn'a kuğ oajēm - -wita'a muğēğē'a kuğ. (Wita'a butet alabastro i osunuy.) Tide'oati otinuy ya be. (Tide'oati butet nardo i osunuy.) Judeuyū ce'ūat mude'o'o'uk ip osodop nardodim. Tideiboğ cīcā otinuy. Ayacat oajēm Jesus kay. Timūn'a ū o'su'ükaka. Tideo'ati o'tidi Jesus a be Jesus ikukpin cīcā cexe buye. ⁴ Iboceayū bit pūğ-pūğ itakoma o'e ayacat kay ixe o'tidi buye.

— Ak'i! Etidi! — io'e ip. — Etimukereren — io'e ip ayacat pe. ⁵ — Tide'oati deida buje, kajuk teiboğ ejat! Ade kuka juk dinheiro isurūğat ejat prata muğēğē — io'e ip. — 300 be kuka juk ejat! Tadaybotbocayū be kuka juk dinheiro eğüm — io'e ip cebe.

Ya'ōpuruğ ip ayacat o'ğukorēm o'timukereren puye.

⁶ — Ağ jeenuy ayacat jekpiwan — Jesus pit o'e. — Epeğukorēm ġu juy — io'e. — Cekaykay ġu! Xipacan ma teku o'e owebe! — io'e. ⁷ — Tadaybotbocayū soat em ma eyxe — io'e. — Eybikuy bima, ixeyū buywan put eywebe. On pit soat em ġu oğuy eyxe. Soat em ġu xipacan ey'e but owebe — io'e. ⁸ — Ite ayacat tide'oati kuğ osunuy. Tiūm put owebe. Ojebit o'ğude'on, oje'ū ġu buk ma'ğu. Wetabēğ pima ma kuy omude'on okot awap — io'e. ⁹ — Okay itabucayū kawēn idipat ġuwēnuwēn soat kaka dağ. Apēn ite ayacat o'tidi wa be iap ġuwēnuwēn tak ip soat kaka dağ. Soat ka watwat ġebum je'e apēn ixe o'e iap kay. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e Jesus.

¹⁰ Gebuje Judas Iscariotes o'ju paīyū kukukayū kay.

— Jesus cuy oğüm eywebe yaoka am — io'e cebe ip.

Ixe Judas Iscariotes doze beayū'in osunuy.

¹¹ Ixe ekawēn co buje, icokcok cīcā o'e ip paīyū kukukayū.

— Dinheiro juy oceğüm ewebe iūmapteim — io'e ip Judas pe.

Imēnpuye “Gasū du Jesus ūm put owebe paīyū kukukayū be?” i'e'em jewebe ma oeku. Cekay itakomaayū be Jesus ūmap kudadam oeku.

¹² Jesus o'jekōn jeweju etaybitbinayū eju Páscoa epeta bima. Páscoa epeta bima Judeuyū ovelha aoka-ka'uk osodop ip -koapat kabia bima. Soat ip pāo'a o'o'uk osodop- -yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ixe kabia be ceweju etaybitbinayū o'jekawēn Jesus eju.

— Poce wuyxan oceğuğē Páscoa epeta be i'o am? — io'e ip.

¹³ Gebuje Jesus xepxepayū o'ğuju Jerusalém ka kay jeweju etaybitbinayū.

— Epeju juy ikabogatka be — io'e cebe ip. — Ağokatkat epetobuxik -idibi mün'a kuğat. Ceweju juy epeju — io'e. ¹⁴ — Uk'a be iōm puje, epeōm cuy ceweju — io'e cebe ip. — “Ocekariwa e'em: ‘Apu'a be juy ocekōn Páscoa kabia oweju etaybitbinayū eju?’ i,” i juy epe'e iğō duk'a iwat pe — io'e Jesus. ¹⁵ — Ixe jeduk'a yabimubapuk eywebe- -umat'abi, yabi-boğat'abi — io'e. — Kuy mesa kake iğō'abi be, abikbikap tak. Soat ixipan je'e kuy — io'e. — Iğō'abi be ovelha juy epejoyoy wuywebe i'o am Páscoa kabia be — io'e.

— Ha'a — io'e ip.

¹⁶ Gebuje ceweju etaybitbinayū o'ju ikabogatka be. Soat o'tobuxik ip apēn cuk cebe ip Jesus o'e iap tağ. Iğō'abi be ovelha ip o'joyoy Páscoa kabia be i'o am.

¹⁷ Kabioğ pima Jesus oajēm iğō'abi be jeweju etaybitbinayū eju- -doze beayū eju. Oabik ip mesa akokoreren. ¹⁸ Jekōnkōn pima Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — Püg ey'in

oūm okay itakomaayū be waoka am- -oweju jekōn-kōnat ma — io'e.

¹⁹ Iguycūgcūg o'e ip.

— On xe'e? — io'e'e ip pūgpūgpūg.

²⁰ — Pūg eyju'in — io'e Jesus. — Oweju prato be pāo'a o'yamuerep'iat ma — io'e. ²¹ — Soat waġo ḥn. Apēn oje'ū iaptup taġ oje'ū- -Deus ekawēntup taġ — io'e. — Karem ġu ipiat supi'ajo oūmat pit. Xipat kuka adi a'ġu ixe bit o'jebapuk'ūma — io'e Jesus.

²² — We'ūap kay ġebum cuy epesop — io'e Jesus cebe ip.

Jekōnkōn o'e jeweju etaybitbinayū eju. Jekōnkōn pima Jesus pāo'a o'yabu.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Pāo'a eyaūm ocewebe — io'e Jesus Deus pe.

O'yamuweka. O'yaūm cebe ip.

— Juku, epeya'o — io'e cebe ip. — Ite ojebit — Jesus o'e. — Pāo'a muwekaap puxim ip obamupaya — io'e.

²³ Tikōnkōnap o'jat. Uva'abidi o'tinuy tikōnkōnap pe.

— Bay, ēn xipat — io'e. — Uva'abidi etiūm ocewebe — io'e Deus pe.

Tikōnkōnap o'ġūm cebe ip. Soat ip o'tikōn.

²⁴ — Juku. Epetikōn. Ite odoy — io'e Jesus. — We'ū buje odoy jedoyekoreren "Adeayū bewi ikērēat oju'uk," io'e Deus puye — io'e. — Imēnpuye Deus adeayū ġuisun. Cūg ma jeedop ip cexe- -Deus xe — io'e. ²⁵ — Icēmān ḥn e'em eywebe. Waram ġu otikōn uva'abidi soat ipi watwat Deus a'ō kay kūyjobit'ūm pima. Soat ipi watwat ya'ō kay kūyjobin pima bit, tiisuati otikōn uva'abidi — io'e Jesus.

Imēn Jesus o'e cebe ip: — We'ūap kay ġebum cuy epesop — i.

²⁶ Gebuje soat ip o'jebibododon Deus kay. Umat'a bewi ip o'kop. O'ju ip co'a bicūġpe- -Oliveira dip'a bicūġpe.

²⁷ Oajēm ip Oliveira dip'a bicūġpe. Jesus waram o'jekawēn ceweju ip.

— Soat eyju operem — io'e. — Epeyenapōn — io'e. — Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn:

Ovelhayū kukukat oyaoka, i. Soat ip jepōg pōg iōhōyū, i.

Imēn Deus ekawēntup omuwēnuwēn — io'e Jesus.

²⁸ — Imēnpit we'ūap tomukadi Deus waram ġuto omutait. Ôn ovelha kukukat puxim. Okay itabucayū ovelhayū buxim. Oju eywap Galiléia eipi be — io'e.

²⁹ — Soat ip jepere obureyū. Ôn pit jepere ġu — io'e Pedro.

³⁰ — Tapu, icēmān ôn e'em ewebe — io'e Jesus Pedro be. — Ijop exima ma: "Obure ġu teku," i napa ma ece'e ebapūg em — io'e. — Xepxep em sapokay ede awap: "Obure ġu teku," i napa ma ece'e — io'e Jesus.

³¹ — Oce ġu ma buk "Obure ġu teku," i, eweju waokaap puxim — io'e Pedro.

Ya'ōpuruġ o'jede. Soat cewejuayū imēn o'e'e.

³² Gebuje o'ju ip kadaihiaptip kay. Kadaihiaptip putet Getsēmani i osunuy.

— Jocebuku epabikbik — io'e Jesus. — Deus eju buk ôn jekawēn — io'e jeweju etaybitbinayū be.

³³ Ibocewi Jesus o'ju kawēn ām Deus eju. Pedro o'tujowat jeweju, Tiago dak, João dak. Iğuycūg cīcā o'e. Yağuy'üm o'e ipiatpi'ajoap kay.

³⁴ — Je'ūmayū jo'i ôn oğuycūgap pibun — io'e. — Aġ cuy epesop ijoce — io'e.

³⁵ Bosusu Jesus o'ju. Iboce o'jepo ipi ju jeğuycūgap pibun.

Gebuje o'jekawēn Deus eju.

— Bay — io'e. — Odaxijom ece we'ūap puxim, ēn odaxijo pin pima — io'e Deus pe. — Ipiat esupi'ajoat ġu owebe — io'e. ³⁶ — Bay — io'e. — Webay ēn. Soat iba'ore ġu ewebe. Omuwedem ece ip owebe ipiat'ajoap puxim. Wa'ōbi bit we'ū pin ġu. Ēn ebikuy bima bit, oje'ū — io'e Deus pe.

³⁷ Gebuje ebapūgayū kay o'jepit-Pedro kay, Tiago kay dak, João kay dak. Ixet ma ip o'tobuzik.

— Simāo Pedro — io'e. — Exet ma du? — io'e. — Pūg hora dak tu aġ pa'ore ewebe? ³⁸ Aġ cuy epe-

sop! — io'e cebe ip ebapūğayū be. — Xen ġu juy epesop. Deus eju juy epeyekawēn eyewebe ikērēat muğēap puxim--eyewebe Satanás a'ō kay kūyjobicap puxim — io'e. — Eybu'u jījā ikērēat muğē ām. Imēnpit ikērēat epeğügē eya'ōbaca'ūm puye. Imēneju Deus eju juy epeyekawēn ixe a'ōbacaan kuğ eyeku am — io'e cebe ip.

³⁹ Gebuje bosusu o'ju waram. Kuyat ekawēn puxim waram o'jekawēn Deus eju. ⁴⁰ Jesus waram o'jepit ebapūğayū kay. Ixet ip o'tobuxik ma'ğuto. Ita-keebaca o'e ip xet pibun.

— Apēn tak Jesus pe acejede? Wuyxexet teku wuydobuxik — io'e ip jewewebe.

⁴¹ Jesus waram o'jepit bosusu. Waram o'jekawēn Deus eju. Waram ġuto o'jepit ebapūğayū kay.

— Eyxet mabuk tu? — io'e cebe ip. — Jebodoy-doy mabuk tu eyju? — io'e. — Kuy o'e xexecap! Soat wa gó òn. We'ūap kabia kay òn ajēm — io'e. — Gasū oūm ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be waoka am. ⁴² Epe'āy! — io'e cebe ip. — Ak'i juy epe'e! Oūmat omuyku! Ga'a atopabijuk ip — io'e.

⁴³ · ⁴⁴ Judas oajēm Jesus kay. Yajēm puje, Jesus kawēnwēn mabuk osunuy jeweju etaybitbinayū eju. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Jesus eju jekuku'uk osunuy.

— Wuyajēm puje juy owebe yağobukōn'ibit cuy epejat — i juk o'e ixe Judas jewejuayū be-Jesus aoka ojuyayū be. — Cem ma juy epetujowat — i juk o'e cebe ip.

Ixe Judas oajēm Jesus kay. Ceweju adeayū oajēm paja kukuğ, jeba'ip kukuğ tak. Païyū kukukayū ixeyū o'ğuju Jesus daomün ām, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, Judeuyū kukukayū dak. ⁴⁵ Ya-jēm'isum ma Judas o'ju Jesus kay.

— Ocemutaybitbin'ukat! — io'e Jesus pe. O'yağobukōn.

⁴⁶ Judas eju oajēmiayu Jesus o'jat. Cem ma o'-taomün ip. ⁴⁷ Imēnpuye Jesus ejuat jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Païyū kukukayū ebekit ġuybuikibi o'-suğuybuikibika. O'suğuybu'uk pajam.

⁴⁸ Gebuje Jesus o'jekawēn oajēmiayu eju.

— Eyju dak epesot odaomūn ām paja kukuğ, eyba'ip kukuğ tak, ibabikurukat taomūnap puxim — io'e cebe ip. — Ibukurukat ġu ôn pit! — io'e. ⁴⁹ — Ade kabia adi oğuy eyxe. Imukūyjojom'uk cuk adi oğuy Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be — io'e. — Iğō'a be ġu bit eyju odaomūn. Kuy bima o'-tupmubararak ip Deus ekawēntup apēn ip odaomūn iaptup — io'e. — “Ibabikurukat taomūnap puxim ixe taomūn ip,” i'e'em iğodup — io'e. — Imēn ma odaomūn ip ġasū dak — io'e Jesus.

⁵⁰ Gebuje soat ip Jesus o'jepere ceweju etaybitbinayū. Soat ip o'watwat.

⁵¹ Jesus daomūnmūn ip pima aġokatkat o'ju Jesus nomuju- -yaypan'isuat. Jeekabek kuğ acā oeku. Ilekabek o'jat ip Jesus daomūnayū. Yaypan'isuat tao- mūn ojuy ip. ⁵² Imēnpit jeekabek o'suiwat jedaomūn- ap puxim. Toti'ūm ma o'jenapōn jeparara pibun.

⁵³ - ⁵⁴ Gebuje taomūn'ibiyū Jesus o'tujowat paīyū kukukat kay.

Wūy ma Pedro o'ju Jesus nomuju jeparara pi- bun. O'ju paīyū kukukat tuk'a kay. Imēnpit tuk'a naxīnōm pe osunuy. Xik'i osunuy sorarayū parakpe. Jewewewem o'e daxa etako be.

Gebuje paīyū kukukayū o'je'awero ip Judeuyū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ikeyū ma ibimāmāayū coco'ukayū osodop ip. O'je'awero ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a be. O'-je'awero ip Jesus xipat ġu iap mubapukap ojuy yao- ka am. ⁵⁵ Ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū warara'a- cayū kudadam o'e ip Jesus muymuy am. Ibikuy o'e ip xepxepayū be pūğ tağ ma Jesus tuy am. Jesus aoka ojuy ip. ⁵⁶ Adeayū napa ma ip Jesus o'yawēğ- mukērērērēn. Imēnpit pūğ tağ ġu o'yawēğmukērērērēn ip- -wara'at tağtağtağ ma. Jesus muymuy jijā o'e ip. ⁵⁷ Warara'acayū imēn napa ma Jesus o'yawēğmukērērēn soat etabutpe.

⁵⁸ — “Ijop'a Deus eju kawēnwēnap'a oyamu- 'ūm- -ijodiat emuamuy'a oyamu'ūm,” i kuy juk o'e ite ma — i napa ma o'e ip. — “Xepxep xet kap puje

wara'at'a oyamuy," i kuy juk o'e ite — io'e ip napa ma. — "Ijodiat emuamuy'am ġu je'e," i juk o'e — i napa ma o'e ip. — Imēn ixe ekawēn oceya'ijojo — io'e ip napa ma.

⁵⁹ Imēnpit pūg tağ ġu ip o'yawēgmukērēn - - wara'at tağtağtağ ma.

⁶⁰ Ixeyū ekawēn co buje paẏū kukukat o'āy soat wap jekawēn ām Jesus eju.

— Apēnpuye ecede ġu awēgmukērēnayū kay? — io'e. — Icēm tu ip e'em? — io'e Jesus pe.

⁶¹ Imēnpit Jesus müg ma osunuy. O'jede ġu.

— Ēn tu Deus emunaē? — io'e. — Soat wuyju e'em: "Ēn xipat cīcā," i Deus pe. Ixe ipot tu ēn? — io'e Jesus pe.

⁶² — Hm hm — io'e Jesus. — Ixe ipot ma ḥn — io'e. — Soat waġo ḥn — io'e. — Ojojom epe'e. Xik'i oğuy Deus xe iba'at kadi. Ixe Deus soat podi ma ya'ōbacaat. Cexe ḥn pima ojojom epe'e. Soat kukukan oce ixe eju. Guyjom ijodi waram ojot. Kabikere-reat tağwi okop — io'e Jesus.

⁶³ - ⁶⁴ Iboap co buje paẏū kukukat jesay o'ġuwек jetakoma pibun.

— Tūybe Deus jo'i ḥn iān teku e'em — io'e. — Kuy epeya'ijojo ixe ekawēn — io'e. — Warara'acayū ġu ajokudada ixe awēg mukērēn ām. Deus muymuy teku — io'e. — Apēntak ace'e cebe? — io'e cebe ip.

— Ga'a ayaokaat — io'e ip. — Ikērēat kuġ teku Deus xe — i napa ma o'e ip ibimāmāayū ekawēn co-co'ukayū.

⁶⁵ Jesus o'ġuxiuxi ip pūgpūg ixeyū'in jetakoma pibun ma. Jesus o'topamuekabek ip paġđom. O'yaokaka ip.

— Abu aokakam i ece! — io'e ip iwaywayway am.

Jesus pu buje sorarayū dak jebum o'yaokaka. Soat tağ ma o'yaokaka ip.

⁶⁶ Pedro mabuk uk'a daxirōğ pe bima, paẏū kukukat puywatwat'ukat o'ju Pedro kay. Ayacat o'ju cekay. ⁶⁷ Ixe ayacat Pedro o'jojojo jewewewem daxa etako be. O'jeak cīcā cekay.

— En tak mo Jesus eju ejeku. -Nazaré ka bewiat eju — io'e Pedro be ayacat.

⁶⁸ — On ġu! Apēn ēn e'em? Ixe bure ġu ôn! — i napa ma o'e Pedro.

Ibocewi Pedro o'ju uk'a ekorara exintabi be. Sapokay o'jede ġebuje bit. ⁶⁹ Ixe ibuywatwat'ukat waram Pedro o'jojojo iboce.

— Jesus bure tedaku! — io'e iboceayū be.

⁷⁰ Imēnpit Pedro napa ma o'e ġuto:

— Ite bure ġu ôn — i.

Ibūnbūn pima iboceayū o'jekawēn Pedro eju.

— Ocetaybit ēn. Ejojo oceju ceweju. "Ite bure ġu ôn," i'ūmġu juy ece! — io'e. — En tak Galiléia eipi bewiat! — io'e.

⁷¹ — Dapxi ēn! — i napa ma o'e Pedro. — Ixe bure ġu ôn! Ceweju ôn pit ocekuku ġu — i napa ma o'e. — On icēmān e'em'ūm pima, Deus cuy ipiat supi'ajoat owebe — Pedro o'e.

⁷² Sapokay waram o'jede ġebuje bit. Pedro Jesus a'ō kay o'jeġebu.

— Ijop exima ma: "Ite bure ġu ôn," i napa ma ece'e ebapūg em — i juk o'e Jesus cebe. — Xepxep em sapokay ede awap: "Ite bure ġu ôn," i napa ma ece'e — i juk o'e Jesus cebe.

Iboap kay o'jeġebu Pedro. O'jewemuġuyucūg cīcā. O'-tōn.

15 Kibia isum paīyū kukukayū o'je'awero ip, Judeuyū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, ibimāmāayū ekawēn coco'ukayū dak. O'je'awero ip jewawē ām apēn Jesus aceyaoka iam. Jesus o'subamukirikat ip.

O'tujowat ip Pilatos kay. -Judéia eipi kukat kay. Pilatos o'jekawēn Jesus eju.

² — En tu Judeuyū kukukat? — io'e Pilatos Jesus pe.

— En imēn e'em owebe — io'e Jesus.

³ Jesus o'jomuymuy jījā ip Pilatos pe paīyū kukukayū.

⁴ — A'ōpicūg cuy ece! Emuymuy jījā ip — io'e

Pilatos Jesus pe. — Apēnpuye ēn jedem āgu? — io'e Jesus pe.

⁵ Imēnpit Jesus mūg ma osunuy. Imēnpuye Pilatos yağuybabi'ūm o'e.

— Apēnpuye mūg ma teku e'em? — io'e jewebe ma.

^{6 - 7} Ağokatkat daomūnmūnap'a be osunuy- -iecuğap ebekitkit eju jenopağogo'ibiyū xe. Ibutet Barrabás i osunuy. Soat ip cuk wara'acat o'yaoka daomūnmūnap'a beayū iecuğap ebekitkit eju jenopağogōm pima. Páscoa epeta bima iecuğap pūg ma taomūnmūnat mujēmjēm'uk osunuy daomūnmūnap'a bewi. Adeayū emuojuyjuy mujēmjēm'uk osunuy.

^{8 - 11} Gebuje adeayū o'je'awero Pilatos x - iecuğap xe.

— Ijop epeta bima taomūnmūnat mujēmjēm'uk eğuy — io'e ip. — Pūg cuy eğujēm āgasū dak ocewebe — io'e ip Pilatos pe.

Paīyū kukukayū itabutkarey o'e ip Jesus kay adeayū cekay jījā buye. Imēnpuye o'tujowat ip Pilatos pe. Pilatos itaybit osunuy paīyū kukukayū itabutkarey Jesus kay iam. Paīyū kukukayū kuy o'e adeayū be: — Barrabás cuy epejoojuy Pilatos pe imujēmān daomūnmūnap'a bewi — i.

— Judeuyū kukukat mujēmān pin tu eyju owebe? — io'e Pilatos Judeuyū be.

— Ap! — io'e ip paīyū kukukayū.

¹² — Apēntak oce ite ağokatkat pe- -Judeuyū kukukat i eyju e'emat pe? — io'e ma'ğuto Pilatos adeayū be.

¹³ — Esubamupayaat korosa be imuy'ū ām — io'e ip.

¹⁴ — Apēnpuye osubamupayaat? Ikērēat o'jukuk āgu teku- -pūg em tak ka'ūma! — io'e Pilatos.

Imēnpit biğ ma ya'ōberen o'jewāwā ip:

— Esubamupayaat korosa be imuy'ū ām — i.

¹⁵ Imēnpuye Pilatos Barrabás o'ğujēmat daomūnmūnap'a bewi. O'ğujēmat adeayū mucokcokap ojuy. Jesus o'tujowacat sorarayū be.

— Jesus cu y epeğupok ixee muğēğebum — io'e sorarayū be. — Epesubamupaya korosa be imuy'ū ām — io'e cebe ip.

Imēn Pilatos o'e adeayū mucokcokap ojuy.

¹⁶ Gebuje sorarayū Jesus o'tujowat iecuğap tuk'a kay. Tuk'a eaki be o'tujowat. Warara'acayū o'takoy ip sorarayū- -jewejuacat'in ma.

— Ga'a ite ma ajowawaywayway — io'e ip jebureyū be.

¹⁷ Iwaywayway am iekabek ip o'ğuōm cebe- -ipakpukğūğünat. Widaohobune o'subunemuwakēn ip yakoreren am. O'jomōğ ip yakoreren.

¹⁸ — En ma Judeuyū kukukat! — io'e ip iwaywayway am. — Warara'acat podi ma ēn a'ōbuyxi — io'e ip iwaywayway am.

¹⁹ O'yamupāupā ip im. O'ğuxiuxi ip. O'jēğ'ae- cōğcōğ ip cewap iwaywayway am: — Soat podi ma ēn a'ōbuyxi — i'e'em cebe. ²⁰ Iwaywaywayap epere buje iekabek o'ju'uk ipakpukğūğünat. Cesay ip waram o'ğuōm cebe. O'tujujēm ip uk'a eaki bewi ibamupaya am korosa be imuy'ū ām.

²¹ Tujujēm pima oajēm ip ağokatkak kay. Ağokatkak ajēmjēm o'e koğünpi bewi. Ibutet Simāo i osunuy. Cirene ka bewiat osunuy. Alexandre ebay osunuy, Rufo ebay dak.

— Korosa juy ejukuk Jesus pe ikukap puxim — io'e sorarayū ixe Simāo be.

²² Jesus o'tujowat ip co'a kay. Gólgota i co'a butet osunuy. (Gólgota ce'ūat aririt'a iape wuya'ōm.) Oajēm ip. ²³ Iboceat mirradup o'tupmuwekoy uva'a- bidi be wuypipimu'ūmaptim.

— Juku! Etikōn — io'e ip Jesus pe.

— Ap! — io'e bit.

O'tikōn ğu.

²⁴ Gebuje sorarayū Jesus o'subamupaya ip korosa be. Tapoa o'jomōğ ip Jesus bu be, sui be dak. Korosa o'jomōğ ip ipikûykûy be. Imēn ma o'subamupaya ip. Karatûğ'a buximat'a ip o'yamuju ipi ju- -yabararukat'a. O'yamuju ip Jesus esay bu am. Imēn

Jesus esay o'gū'ē'ē'ē ip jewewedāg. ²⁵ Kaxi jeum pima Jesus o'subamupaya ip korosa be- -9 hora bima.

²⁶ — “Apēnpuye dak o'subamupaya ip imuy'ū ām?” i je'e ip kapkapayū — io'e Pilatos jewebe ma.

Imēnpuye o'tupmubararakat apēnpuye o'subamupaya ip iaptup. “Judeuyū kukukat teku” iaptup o'-tupmubararakat Pilatos. O'tupmōg ip korosa be Jesus abi'ase. ²⁷ Jesus pa mupayapayam pima xepxep ibukurukayū dak o'subamupaya ip wara'at korosa be. Pūg ma Jesus pa'at kadi osunuy. Wara'at iba'ūgat kadi osunuy. ²⁸ Deus ekawēn tup o'tupmubararak ip kuyje. Imēn e'em ibodup:

Ikērēat mujurūgrūg'ukat kukap puxim
ixe dak o'jukuk ip, i.

Jesus pa o'subamupaya ip ijoptup ekawēn taḡ.

²⁹ Gebuje korosa etako daḡ kapkapayū Jesus muymuy o'e. Jesus o'jowaywayway jījā ip.

— “Deus eju kawēnwēnap'a oyamu'ūm- -yabogat'a,” i juk ece — io'e ip cebe. — “Xepxep xet kap puje, wara'at'a oyamuy,” i juk ece — io'e ip Jesus pe iwaywayway am. ³⁰ — Ecededaxijo juy! Etaybitbit pima juy korosa ejuwi ekop e'ūap puxim — io'e ip cebe iwaywayway am.

³¹ Imēnpuxim paīyū kukukayū dak Jesus o'jowaywayway jeweweju ma ip. Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Teku warara'acayū daxijojo'uk osunuy. Imēn-pit jewedaxijo ba'ore je'ūap puxim — io'e ip jewewebe. ³² — Teku juk o'e: “Deus emunaē ḥn,” i, “Judeuyū kukukat ḥn,” i dak — i napa ma o'e ip. — Teku Deus emunaē bima, juy je'kop korosa ejuwi je'ūap puxim — io'e ip. — Ikop puje, bit kuka wuyetabut ace'e cekay — io'e ip jewewebe.

Ceweju ibamupaya'ibiyū dak Jesus o'jomuymuy jījā ibukurukayū.

³³ Kaxi wuyase bima kabiok o'e soat taḡ Judéia eipi daḡ. I bun ma kabiok oeku. Ebapūg hora bun kabiok oeku.

³⁴ Katpuje Jesus o'jewāwā ya'ōberen.

— Eloí, Eloí, lemá sabactani? — io'e ja'ōm.

(Ijop ekawēn, Deus, Deus, apēnpuye ēn opere iape wuya'ōm.)

³⁵ Iboap o'ya'iyojo ip iboceayū.

— Eya'ōpicūgčūg cuy epesop! Elias nomuwāwām teku! — io'e ip, xipan ġu ip o'jeküyjo buye.

³⁶ Iboceat o'jedau idibi bubuap munopapūn ām uva'abidim- -tideibog'ūmati. Ixe dak idibi bubuap o'-jomōg ip'abi be.

Gebuje o'yopmuyu Jesus pe timutitit am.

— Mēnpuk! — io'e. — Omuyku paxi Elias imu-kop am korosa ejuwi — io'e.

³⁷ Jesus o'jewāwā ya'ōberen. Poġ. Oe'ū. ³⁸ Paġo Deus eju kawēn-wēnap'a be osunuy- -yaboġat'a be- -uk'a exīntabi nomudip epaġo. Jekpiwan ma ixe paġo o'jewek Jesus e'ū buje. O'jewek kabi kadi wi ipi kay. ³⁹ 100 be sorarayū kukat cūg'i osunuy Jesus wap. Apēn Jesus oe'ūiap o'jojojo.

— Icēmān ite'ūm Deus ipot osunuy — io'e.

⁴⁰ Jesus korosa eju bima, aoyū dak iboce ijojom osodop. Wūy wi ip ijojom osodop- -Jesus cocom. Ikeyū aoyū parakpe ebapūg aoyū osodop ip. Ibūrū ma ip osodop: Maria Madalena, Salomé, wara'at Maria dak. Wara'at Maria José xi osunuy- -Tiago xi dak- -yaypan'isuat xi. ⁴¹ Ikeyū aoyū Jesus eju oekuku Galiléia eipi daġ pima. Ibuywatwan oekuku ip. Ade warara'acayū aoyū dak osodop ip korosa xe. Jerusalém ka be oajēm ip ceweju kuy bima. Soat ip Jesus kay jeakaġ osodop.

⁴² Katpuje jijā o'e. Kuyaje Sábado je'e- -Judeuyū xe jebodoydoyp kabia. Kabioġkabioġ'i bima jexat tata'uk ip osodop Judeuyū Sábado bima jekapikap puxim. ⁴³ Kabioġkabioġ'i bima José o'ju Pilatos kay. Ixe José Arimatéia ka bewiat osunuy. Ixe ibimā-māayū ekawēn coco'ukat osunuy. Ya'ōbuyxi jijā dak osunuy soat xe. Deus pe soat kukukan iap wiwim osunuy. Iparara'ūm o'ju Pilatos kay. Oajēm.

— Jesus'ūm jebit mukop pin oce — io'e Pilatos pe.

⁴⁴ — Kuy du ixe'üm oe'ü? — io'e Pilatos.
Imēnpuye 100 be sorarayü kukat o'tomuwā.

— Kuy ma du oe'ü Jesus? — io'e sorarayü kukukat pe.

⁴⁵ — Hm hm. Kuy ma — io'e sorarayü kukukat.

— Ha'a — io'e José be. — Ijebit cuy eğukop — io'e.

⁴⁶ Gebuje José Jesus'üm jebit o'ğukop korosa ejuwı. Kuy juk pağō o'jat- -xipacat- -irucat. Ijebit o'ğukabekbek ixem pağōm. O'jomōğ witabiküy be.

Wita'a yaboğat'a o'yamuypen witabiküy nomudip'am. ⁴⁷ Xepxep Mariayü osodop iboce. Maria Madalena iboce osunuy. Wara'at Maria José xi osunuy- -yaypan'isusu xi. Poce Jesus'üm jebit o'jomōğ ip iap o'jojojo ip.

16 Sábado jebodoydoyap kabia Judeuyü xe. Kaxi at puje, waram ip jekapikpiğ ma'ğuto.

Kaxi at puje ebapüğ aoyü tide'oati o'tibu. O'tibu ip Jesus'üm jebit mude'on am. Ebapüğ aoyü o'-ju: Maria Madalena, Salomé dak, wara'at Maria dak- -Tiago xi. Ikeyü ebapüğayü o'ju.

² Domingo bima o'ju ip witabiküy kay- -kabia'isum ma- -kaxi jêm'isum ma.

¹ — Abu wita'a ug ocewebe- -witabiküy nomudip'a? — io'e ip jewewebe.

¹ Imēn o'jekawēn ip ikūynomudip'a yaboğ cīcā buye. O'jeak ip witabiküy kay. Kuy wita'a yawede o'yadobuxik ip. ³ Oōm ip witabiküy be. Deus xewiat o'jojojo ip- -yaypan'isuat. Xik'i osunuy iba'at kadi. Cesay irut cīcā osunuy.

Gebuje o'jewetakaka ip aoyü.

⁶ — Epeyekuy ğu! — io'e cebe ip. — Wetaybit Jesus kudadam eyju iam. Nazaré ka bewiat kudadam eyju- -korosa be ibamupaya'ibit kudadam — io'e. — Ijoce ğu opop. Kuy o'jetait waram — io'e. — Ak epe'e topap kay. Topap acā — io'e. ⁷ — Epeju juy ǵasū bit — io'e aoyü be. — Ceweju etaybitbin oekuku'iyü juy epeğuküyjo — io'e. — Pedro dak cuy epeğuküyjo. "Kuy o'jetait waram," i juy epe'e cebe

ip. "Cum eywap Galiléia eipi kay," i juy epe'e cebe ip — io'e. — "Iboce ma epetobuxik apēn ixe kuy o'e eywebe iap tağ," i juy epe'e cebe ip — io'e. — "Wararam o'jetait'iat cuy epetobuxik," i juy epe'e cebe ip — io'e. - yaypan'isuat o'e.

* Gebuje o'jēm ip. Owatwat ip witabikūy bewi jeparara pibun. Ikarabakbak o'e ip jeparara pibun. Kabi bewiat ekawēn o'guwēn ġu ip warara'acayū be iparara jījā ip puye.

⁹ Jesus waram o'jetait kabia'isum. Waram o'je-Domingo bima. Koam o'jebapuk Maria Madalena kay- -kuy bima cebewi 7 be ibiōgbuk kērēayū o'gujēmiat kay. ^{10 - 11} Jesus eju oekukuiayū wawa o'e iğuykitkit ip Jesus kay buye. Wawa ip pima Maria Madalena o'ju ixeyū mukūyjom.

- Wuyekariwa waram o'jetait! — io'e cebe ip.
- O'jebapuk okay. Ojojojo — io'e Maria.
- Imēnpit itabut'üm o'e ip Maria ekawēn kay.
- Dapxi ēn — io'e ip Maria be.

¹² Guyjom Jesus o'jebapuk xepxepayū kay. Iwarun ma o'jebapuk cekay ip. O'jebapuk cekay ip cumcum pima koğūnpi be. ¹³ Imēnpuye ixeyū o'jepit warara'acayū kay- -jebureyū kay.

- Wuyekariwa itabēğ ma'ğuto! Ocejojojo! — io'e ip cebe ip.
- Dapxi eyju — io'e ip xepxepayū be.
- Itabut'üm o'e ip ixeyū ekawēn kay.

¹⁴ Guyjom o'jebapuk onze beayū kay. Jekōnkōn ip pima, o'jebapuk cekay ip. O'gukorēm ip itabut'üm puye waram o'jetait iap ekawēn kay.

— Apēnpuye eyetabut ġu okay? — io'e. — Oweju oekukuiayū kuy o'e eywebe: "Wuyekariwa waram o'jetait," i — io'e. — Eyetabut ġu ixeyū ekawēn kay. Eybu'u jījā eyetabut am waram ocetait iap ekawēn kay — io'e.

Imēn ip o'gukorēm.

¹⁵ — Epeju juy soat kaka dağ — io'e Jesus. — Soat ka dağayū be juy kawēn idipat epeğuwēn —

io'e. ¹⁶ — Okay itabut pima, jemubatisasanan pima dak, Deus taxijo — io'e. — "Eykērē oxe," i je'e Deus okay itabut'ūmayū be bit. "Soat em ipiat epe-supi'ajo," i dak je'e — io'e. ¹⁷ — Deus ja'ōbacaap je'gūm okay itabucayū be ka'ūma ma ajojojoiap mubapuk am soat etabutpe — io'e. — Iboap a'ōbacaam ibiōgbuk kērēayū ġujēmjēm ip ikuġayū bewi — io'e. — Warara'acat a'ōm jekawēn ip iisuan — io'e. ¹⁸ — Itaybit'ūma puybu tūyipiatpu mucay buje, je'ū ġu ip — io'e. — Itaybit'ūma tipati kōn puje, je'ū ġu ip — io'e. — Iwātaxipipiayū jeje jebu mōġ puje, je'ada ip — io'e Jesus.

¹⁹ Kariwa Jesus imēn o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

Cekawēn epere buje, Deus Jesus o'ġuyu kabi kay. Oabik Deus xe ixe eju soat kukukan.

²⁰ Ibocewi ceweju etaybitbinayū o'jēm. Soat ka daġ o'ju ip. Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku ip. Wuyekariwa Jesus ixeyū buywatwan osunuy. Soat etabutpe ka'ūma buk ajojojoiap mubapukpuġ oekuku ip ixe a'ōbi. Imēneju adeayū itabut o'e ip ixeyū eka-wēn kay.

JESUS CRISTO MUWĒĞAP EKAWĒNTUP- -LUCAS EMUDUPMUBARARAKTUP

1 ^{1 - 2} Teófilo, én a'ōbuyxi soat xe ocexe. On ijudup mubararağ ewebeaptum- -apēn cuk adi Jesus Cristo o'e'e wuyetabutpe iaptup. Kuy bima warara'acayū apēn ixe Jesus Cristo o'e'e iaptup o'-tupmubararak. Koap o'jekawēn ip ixe eju oekuku'iayū eju ixe e'eax o'jojo'iayū eju dak. Ixeyū a'ōbi juk ixe e'eaxtup o'tupmubararak ip. ³ On pit cuk oce owebe ma:

— On tak cuy ocekawēn ceweju ip — i. — Soat eju ixeyū eju juy ocekawēn — i juk oce owebe ma. — “Apēn ixe Jesus o'e'e?” i juy oce cebe ip — i juk oce owebe ma.

Imēnpuye ixeyū eju juk ocekawēn. Soat cuk o'guwēn ip owebe. On tak apēn o'e'e ip iaptup otupmubararak ewebeaptum ġasū bit, Teófilo. ⁴ Ijudup co buje, én tak ece:

— Ixeyū juk adi icēmān omutaybitbin apēn Jesus Cristo o'e'e iam — i.

⁵ Teófilo, koam apēn o'jebapuk Zacarias pe iap oğuwēn ewebe, apēn o'jebapuk itayxi be iap tak. Herodes Judéia eipi watwat kukukat pima, Zacarias itabēğ osunuy. Judeuyū epaī osunuy ixe Zacarias. Kapikpik'uk osunuy Abias ebekitkit eju Deus eju kawēnwēnap'a be. Abias ebekitkit tak paīyū osodop ip. Zacarias tayxi Arāo badip osunuy-paīyū kukukat badip. Itayxi butet Isabel i osunuy. ⁶ Ixeyū xepxepayū cūğ ma ip osodop Deus xe Küyjobit ip osodop soat Deus a'ō kay. Deus bikuyap tağ jekuku'uk ip osodop. ⁷ Bekicat kuğ ġu ip osodop, itayxi i'it taba'ore buye. Yabut osunuy. Zacarias tak aypa osunuy.

⁸ Gebuje Zacarias o'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay-yaboğat'a kay. Ibo'a be kapikpiğ osunuy Deus etabixe paī buye. Kapikpiğ osunuy Abias ebekitkit eju. ⁹ Jebabi dağ ibadipyū juk Zacarias o'taē iōm ām

badiat'a be. ¹⁰ Oōm tōmte'oatōm mupik am Deus etabixe. Adeayū dak Deus eju kawēnwēnap'a eakiju ip osodop. Akiju kawēnwēn ip osodop Deus eju, Zacarias badi tōmte'oatōm mupikupiğ pima.

¹¹ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat oajēm Zacarias kay. Cūğ'i osunuy tōmte'oatōm mupikupikap'a ba'at kadi- -caixa'a jo'iat'a ba'at kadi. ¹² Zacarias yağuy'üm o'e ixe Deus ekawēn tojotjot'ukat co buje. Iparara jijā o'e.

¹³ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Zacarias pe.

— Tapu, epararam ġu juy eğuy — io'e. — Apēn cuk adi ece cebe iap o'ya'ijojo Deus — io'e. — Gasū ma emumuojuy je'ğüm ewebe — io'e. — Etayxi ek-pon ġukap. Joāo i juy ibuten je'e — io'e. ¹⁴ — Ey- cokcoğ cīcā ma epesop bekicat kap puje. Adeayū dak icokecok cīcā je'e eyweju. ¹⁵ Ekpot ya'ōbuixian je'e Deus xe. Uva'abidi juy idikōn ġu, wuymuka'o'onapti dak. Ibiōğbuk xipacat a'ōbi ixe jeku jekap'isum piap — io'e. ¹⁶ - ¹⁷ — Ekpot Judeuyū ağuymuwarururun je'e ixeyū be Deus kay am, wuyukukat kay am tak. Deus biōğbuk a'ōbacaap kuğ ixe jeku Elias ekukuap puxim. Ka'ūma buk ocejojojiap mubapukpuğ jeku. Ixe omuyku wuyukukat ajēm awap. Ixe cebayū ağuymuwarururun je'e ixeyū be waram ġuto jebekit-kiyū kay am. Ixe Deus a'ō kay'ūmayū ağuymuwaru- rurun je'e ixeyū be waram ġuto kawēn icēmat tağ jeku am. Ixe ijodiacat ġubikuy wuyukukat ajēmap wiwi am — io'e.

Imēn Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Zacarias pe.

¹⁸ Gebuje Zacarias o'jekawēn Deus ekawēn tojot- jot'ukat pe.

— Iba'ore ma owebe okpotpet am — io'e. — Kuy aypa oce. Otayxi dak yabut kuy — io'e.

¹⁹ — Gabriel i obutet — io'e. — Deus etabixe cūğ'i ḥn nuynuy. Deus ma omudot jekawēn ām ewe- ju. Ixe omudot iboap awēğ muwēn ām ewebe- -yawēğ tipatawēğ muwēn ām ewebe. ²⁰ En pit etabut ġu wa'ō kay — io'e. — Imēnpuye ekōmbicaca ecesüy. Ede ba'ore ecesüy. Wekawēn tağ cebapuk puje bit,

waram ġuto ede but ece'e. Soat ma je'bapuk ixe kabia be apēn òn e'em ewebe iap taġ — io'e.

²¹ Adeayū dak Deus eju kawēnwēnap'a bewi Zacarias jēmap wiwim ip osodop.

— Apēnpuye dak Zacarias ibun cīcā Deus eju kawēnwēnap'a be? — io'e ip jewewebe kakijuayū.

²² Gebuje Zacarias oajēm akijuayū kay. Cekawēn pa'ore o'e cebe ip. Imēnpuye itaybit ip o'e Deus eju kawēnwēnap'a be bima Zacarias jexey jo'iat o'jojojo iam. Jekawēn ojuy akijuayū eju. Cekawēn pa'ore bit o'e. Imēnpuye jebum acā o'jekawēn ceweju ip.

²³ Deus eju kawēnwēnap'a be jekapikap epere buje, Zacarias o'jepit jeduk'a kay.

²⁴ Guyjom ma itayxi o'yukreġ- -Isabel. Pūgpōġbi kaxi jeduk'a be ma osunuy Isabel.

²⁵ — Okukukat xipat cīcā oxe! — io'e Isabel. — Koap cuk adi oğuy osüsün, o'it'et'üm puye — io'e. — Gasū bit osüsün ġu oce oyukreġ puye — io'e Isabel jewebe ma.

²⁶ · ²⁷ Gebuje Deus jekawēn tojotjot'ukat o'ġuju yaypan'isuat kay- -aġokatkat eju o'jepo ġu'iat kay. O'ġuju cekay Isabel 6 kaxi yukeġ puje. Deus ekawēn tojotjot'ukat putet Gabriel i osunuy. Oajēm aġokatkat eju o'jepo ġu'iat kay. Ixe ayacat Galiléia eipi be osunuy. Nazaré ka be osunuy. Maria i ibutet osunuy. José wadip osunuy. José Davi badip osunuy. ²⁸ Oajēm Deus ekawēn tojotjot'ukat Maria kay.

— Tū'ū, ecokcoġ cuy eġuy — io'e. — Deus xipat cīcāat je'ġūm ewebe. Wuyukukat soat em jekukum eweju — Gabriel o'e.

²⁹ Maria yaġuybabī'üm o'e cekawēn co buje.

— Apēnpuye dak imēn teku odobededem? — io'e Maria jewebe ma.

³⁰ — Tū'ū, epararam ġu juy eġuy — io'e. — Deus xe ekukpin cīcā — io'e. ³¹ — Je'ukreġ. Aġokatkat eceġukap e'in. Jesus i juy esubuteta — io'e. ³² — Ya'ōbuyxian je'e e'it — io'e. — "Deus ipot teku," i je'e soat ijodiat. "Soat podi ya'ōbacaat ipot teku," i je'e ip. Deus ixe jomuy Judeuyū kukukan. Kuy bima Davi Judeuyū kukukat osunuy- -Jesus ejajt. Imēnpu-

xim Jesus Judeuyū kukukan je'e. ³³ Soat em ma imēn Jacó naxeğebitbit kukukan jeenuy. Wara'at ġu jomuy ixe dieğ ixeyū kukukan — Gabriel o'e Maria be.

³⁴ — Apēn xe'e dak osu'itkap? Ocepo ġu mabuk a'ġu ağokatkat eju — io'e Maria Deus ekawēn tojot-jot'ukat pe.

³⁵ — Ibiōgbuk xipacat jajēm ekay — io'e. — Je'ukreg̫ soat podi ma ya'obacaat a'obi- -Deus a'obi. Imēnpuye bekicat ikērēat kuğ ġu je'e. Deus ipon je'e.

³⁶ Gebum cuy eğuy ebadip kay- -Isabel kay — io'e. — Ixe Isabel o'yukreg̫ yabut ma'ġu. Kuy ağokatkat opop yuk pe. "I'it ta ba'ore teku," io'e'e ip kuy bima. Časū bit 6 kaxi yukreg̫. ³⁷ Ka'uma ma iba'ore Deus pe — io'e.

³⁸ — Ha'a — Maria o'e. — Deus okukukat. Deus a'obi soat je'bapuk owebe apēn ēn e'em owebe iap tağ — Maria o'e.

Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jēm cexewi.

³⁹ Gaxin ma Maria o'ju Isabel kay. Dao ma o'ju co'a'uat kapēn pe. Judéia eipi be o'ju. Isabel ka be o'ju. Jay. Oajēm. ⁴⁰ Oōm Zacarias duk'a be- -Isabel duk'a be. Isabel o'tobede. ⁴¹ Joroh. Isabel ukpeat o'-jejoro yuk pe Maria be Isabel dobeye buje. Ibiōgbuk xipacat a'obacaap kuğ osunuy Isabel.

⁴² Gebuje Isabel o'jekawēn ya'oberen Maria eju.

— Deus xipat cīcā! — io'e. — Deus xipacat ūm-ūm ewebe. Ecokcok soat cokcokap podi ma- -aoyü cokcokap podi ma. "Ēn xipat cīcā," i je'e adeayū e'uk peat pe. ⁴³ Deus xipacan e'em owebeam tak! Ēn okukukat xi. Inaka okay ajēm, wa'obuyxi ġu ma'ġu — io'e. ⁴⁴ — Ewebe odobede buje, o'uk peat o'jejoro jecokcok pibun — io'e. ⁴⁵ — "Soat je'bapuk owebe apēn okukukat e'em owebe iap tağ," i ēn e'em. Imēnpuye Deus xipacan e'em ewebeam — Isabel o'e.

⁴⁶ Gebuje Maria o'jekawēn Isabel eju.

— "Wuykukukat soat podi ma xipat," i ôn e'em — io'e.

⁴⁷ — Ocokcok cīcā Deus xipan okuğ

puye- -odaxijojo'ukat xipan okuğ puye
— io'e.

⁴⁸ — Ixe acā okukukat. Odadaybot ma dak. Imēn pit ixe soat em ağ okay — Maria o'e. — “Deus xipacan ixe ayacat o'jukuk,” i je'e soat ka watwat omuwēnuwēn — io'e. — Gasū imēn je'e ip, ġuyjom tak — io'e.

⁴⁹ — Ixe ka'ūma buk ocejojojoiap o'ġubapuk owebe. Soat podi ma ixe ya'ōbacā — io'e. — Ibuixim cuy ibutet ajukuk — io'e.

⁵⁰ — Deus itabotaidabotbot cīcā ibuixim jekukayū kay. Wuydobuyū-'ūm'ūm kay itabotaidabotbot cīcā osunuy nuy. Gasūayū kay dak itabotaidabotbot- -soat kay. Guyjomayū kay dak itabotaidabotbon jeedop — io'e.

⁵¹ — Deus ja'ōbacāap o'ġubapuk-puk. Yoboğan pinayū o'ġuypōğpōğ. Ikeyū e'ead o'ġu'ūm — io'e.

⁵² — Ika kukukayū o'ġujēm jenuyap pewi. Ya'ōbuixi'ūmayūm o'e ip. Ya'ōbuixi'ūmayūm o'jomuy ikeyū nuyap pe. Ya'ōbuixjayūm o'e ip — io'e.

⁵³ — Tadaybotbocayū be xipat cīcāat o'ġumğūm. Soat kuğ ip o'e. Ibubut adeayū bit ibuipuk o'ġujēm-jēm — io'e.

⁵⁴ — Ixe Israel naxeğebitbit o'subuywatwan cīcā- -ja'ō kay kūyjobicayū o'subuywatwan cīcā. Xipan wuydobuyū-'ūm'ūm o'jukukuk apēn cuk adi o'e'e iap tağ — io'e.

⁵⁵ — Xipan wuydobuyū-'ūm'ūm o'jukukuk- -Abraao'ūm o'jukukuk, ce-naxeğebitbit'ūm'ūm tak o'jukukuk. Ja'ō dağ soat em ġebum osunuy ikeyū kay. Soat em ixe ġebum osunuy ikeyū

kay xipan ikuk am — io'e- -Maria
o'e.

⁵⁶ Ebapūg kaxi Maria Isabel xe osunuy.
Ibocewi o'jepit jeduk'a be.

⁵⁷ Ija kaxi ajēm puje, Isabel o'su'itkap aġokatkat.

⁵⁸ - ⁵⁹ Bekicat 8 kabia bima ibadipyū oajēm, ixe duk'a xeayū dak. Oajēm ip ikap'isuat taypu'aġobi-xeedakat am "Deus ebekit teku" i'e am. Soat ibadipyū icokcok cīcā o'e ip.

— Deus xipan cīcā ija xi o'jukuk — io'e ip.
Ibutetaat ojuy ip.

— Zacarias i juy asubutetaat cebay butet kadin ma — io'e ip jewewebe.

⁶⁰ — Ap! — ixi bit o'e. — Ibo ġu je'e ibutet- -Joāo i acā — io'e ixi.

⁶¹ — Ebadipyū butet Joāo i'ūmġu — io'e ip ixi be.

⁶² Gebuje o'jekawēn ip cebay eju.

— Apēn ekpot puten je'e? — io'e ip cebay be.
Jebum acā o'jekawēn cebay, cekawēn pa'ore buye.

⁶³ "Taperadup cuy etupūm owebe" iape, cebay o'e jebum cebe ip. O'tupūm ip cebe.

Ibocewi o'tupmubararak cebay. Ibutet Joāo i iaptup o'tupmubararak. Soat ip itabēğbēğ o'e ijojom.
Zacarias i cebay je'e tūybe iān o'e ip.

⁶⁴ Cebay cekawēn put o'e ġebuje bit. Xipan o'jekawēn ġuto.

— Deus xipat cīcā — io'e. — Ka'ūma ma ixe jo'iat ya'ōbuyxiat — io'e.

⁶⁵ Imēneju yaġuybabī'ūm o'e ip tuk'a xeayū.
Joāo kapap awēğ o'yawēğmuwēnuwēn ip soat ka dağ- -Judéia eipi dağ, co'a'uat kapēn tağ tak.

⁶⁶ O'yawēğtobuxik'iayū jewaġuydadam ip osodop Joāo kapap awēğ kay.

— Apēn xe'e je'e ite bekicat yaypan pima? — io'e ip jewewebe.

Imēn o'jekawēn ip, Joāo Deus a'ōbacaap kuġ oeku buye.

⁶⁷ Gebuje Zacarias apēn ġuyjom je'bapuk iap o'ġuwēn- -ikap'isuat ebay. Iboap o'ġuwēn Ibiōgbuk xipacat a'ōbi.

⁶⁸ — Ga'a ace Deus pe "Ka'ūmġu ejo'iat," i. Ixe Deus kay itabut ip osodop Israel naxeġebitbit. Jebekitkiyū o'subuywan. Jebekitkiyū o'taxijo — io'e.

⁶⁹ — Deus wuydaxijojo'ukat o'ġudot wuykay. Ya'ōbacaat o'ġudot wuykay. Wuydaxijojo'ukat Davi naxeġebit - Deus a'ō kay kūyjobicat naxeġebit — io'e.

⁷⁰ — Ixe wuydaxijojo'ukat ya'ōbacat cīcā. Ka'ūma ma ixe jo'i ya'ōbaca. Imēnpuxim kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e Deus a'ōbi-soat taġ iisuayū o'e'e — io'e.

⁷¹ — "Deus wuydaxijo wuykay itakomaayū be wuyaokaap puxim. Ixe wuykay'ūmayū a'ōbacaap ġu'ūm ixe-yū be wuyaokaap puxim," i'e'e'uk osodop ip — io'e Zacarias.

⁷² — Deus itabotaidabotbot osunuy wuydobuyū'ūm'ūm kay apēn kuy o'e'e iap taġ. "Wekawēn taġ oce," io'e Deus. Jekawēn taġ o'e'e soat em ma. Cekawēnkērē ġu osunuy- -ceka-wēntip cīcā — io'e.

⁷³ — Ixe o'jekawēn wuydobu'ūm eju- -Abraāo'ūm eju. "Jedaxijo ḥon ekay itakomaayū bewi; ebekitkiyū dak otaxijo," io'e Abraāo be — io'e.

⁷⁴ — "Jeybuywan ḥon eypararam ġu kapik am owebeam," io'e Abraāo be — io'e.

⁷⁵ — "Cūġ ma epesop oxe," io'e. "Ikērēat kuġ ġu epesop oxe," io'e. "Soat em epesop oxe eyetait," io'e. Ixe o'e apēn cuk adi o'e'e iap taġ — io'e Zacarias.

⁷⁶ — Bekit — Zacarias o'e jek-pot pe- -ikap'isuat pe. — Wuykukat wap eceju soat muxipan am ixe mudot am. Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukan ece'e- -soat podi ma ya'ō-bacaat ekawēn muwēnuwēn'ukan — io'e.

⁷⁷ — Adeayū be ece'e "Deus ikē-rēat ju'uk eywebewi," i. "Deus jeydaxijo," i ece'e cebe ip — io'e Zacarias.

⁷⁸ — Imēn Deus itabotaidabotbot cīcā wuykay. Yukoicegē ġu wuykay. Wuydaxijoap kabia jajēm ixe a'ōbi. Ixe jajēm kabia buxim.

⁷⁹ — Ixe kabiok pe jekuku'ukat puximayū ġukabia. Je'ūap puxim ipa-raraayū ġukabia. Ixe wuymutaybitbin je'e wuywebe xipan jewewekuk am. Kaba'ūm acesop wuyeweweju.

^{76a} — Imēneju adeayū je'e ewe-be: "En Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat," i — io'e ikap'isuat ebay.

Imēn Zacarias apēn ġuyjom je'bapuk iap o'ġuwēn Deus a'ōbi.

⁸⁰ Bekicat o'yaypan. Kūyjobit osunuy Deus a'ō kay. Uk'a'ūmat pe osunuy Judeuyū kay jeju'ūm pima- -Judeuyū mutaybitbin'ūm pima.

2 Ixeyū kabia be Augusto cartadup o'tupmu-bararak- -soat ka kukat. O'tupmuju soat pe jebekitkiyū be. Bekitkit, eykapap ka kay juy epeju eybutet mubararak am taperadup pe i'eaptup o'tupmuju. ² Ka'ūma ma iigo eipi watwat o'ġuweġēn ijoptup muju awap. Jebekitkit o'ġuweġēgat Cirēnio Síria eipi watwat kukat pima. ³ Imēnpuye soat ixe ebekit-kit o'ju jebutet mubararak am taperadup pe. Jekapap ka be ip o'ju.

⁴ Imēnpuye José dak o'jēm Galiléia eipi bewi- -Nazaré ka bewi. O'ju Judéia eipi be- -Belém ka be- -Davi osunuyiat ka be. Ixe José o'ju Davi diwat osu-

nuy buye. ⁵ O'ju jebutet mubararak am Maria eju-jetayxi eju. Maria yukreğ osunuy. ⁶ Ikeyū Belém ka be bima, Maria o'yukpasuk.

⁷ Gebuje Maria o'su'itkap koapat-ağokatkat. Ikap'isuat o'yamuekabek pağōm. O'ğuyxet biopak xat mün pe-cucuayū nuyap'a be topap'üm puye.

⁸⁻⁹ Kabi bewi Deus ekawēn tojotjot'ukat tak o'-kop ovelha kukukayū kay. Koğünpi be osodop ip Belém ka tēğ ma. Ovelha kukuğ ip osodop ixima be. Deus o'ğukabia ovelha kukukayū akokoreren. Iparara jījā ip o'e kabia jo buje, idip cīcā ma'ğu kabia.

¹⁰ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn ceweju ip.

— Eypararam ġu juy epesop — io'e. — Kawēn idipat otojot imuwēn ām eywebe eymucokcok am. Kawēn idipat otojot soat pe imuwēn ām ijodiati pe.

¹¹ Eydaxijojo'ukat o'kap ġasū. Davi osunuyiat ka be o'kap — io'e. — Soat kukat ixe-ipi dağat kukat. Cristo i ibutet — io'e Deus ekawēn tojotjot'ukat. ¹² — Ixe ikap'isuat iekabek pağōm. Po'i biopak xat mün pe. Imēn òn eymuküyjojom eywebe tobuxik am — io'e cebe ip.

¹³ Gebuje warara'acayū o'jebapuk kabi kadiwi Deus ekawēn tojotjot'ukayū.

— Ka'ūma ma Deus co'iat — io'e ip. — Soat podi ma ixe ya'ōbuyxi — io'e ip.

¹⁴ — Ka'ūmğu Deus co'iat xipacat — io'e kabi kadiwiayū. — Kaba'üm jeedop ip soat ijodiacat-Deus emumukukpinyū — io'e ip.

¹⁵ Waram ip o'jeu kabi kay Deus ekawēn tojotjot'ukayū.

Cexewi Deus ekawēn tojotjot'ukayū cēm puje, o'-jekawēn ip jeweweju ovelha kukukayū.

— Ga'a aju — io'e ip. — Belém ka kay juy aju — io'e ip. — Apēn Deus o'e wuywebe iap cuy ajojo — io'e ip jewewebe.

¹⁶ Dao ma ip o'ju.

Oajēm ip. Ikeyū dak ikap'isuat o'tobuxik José eju, Maria eju dak. Po'i osodop biopak xat mün pe.

¹⁷ Ikap'isuat tobuxik puje, ikapap awēğ muwēnu-

wēn oekuku ip soat ka dağ. Apēn Deus ekawēn tojot-jot'ukayū bekicat kapap o'guwēn cebe ip iap muwēn-uwēn oekuku ip soat ka dağ. ¹⁸ Itabēğbēğ ip o'e cēm paxi iam o'ya'ijojoiaiyū ma. ¹⁹ Maria bit soat em ġebum osunuy apēn je'it o'kap iap kay. Iboap kay je-wağuymuğēğem osunuy. ²⁰ Ovelha kukukayū o'jepit koğünpi be.

— En xipat cīcā — io'e ip Deus pe. — Idip cīcāat ocejojojo — io'e ip. — Idim cuk ēn ocemuküy-jo — io'e ip.

Soat o'tobuxik ip apēn Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e cebe ip iap tağ. Imēnpuye:

— Ka'ūma ma ejo'iat xipacat — io'e ip.

²¹ 8 xet kap puje cebaydaap Jesus daypu'ağobu-xee o'suxeedakacat Judeuyū babim. Yukreğ awap Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e Maria be: — Jesus i ibuten je'e — i. Imēnpuye Jesus i o'subutetaat ip.

²² - ²³ Gebuje cebaydaap Jesus o'tujowat Jerusalém ka kay. Jetayxi eju o'tujowat. O'tujowat ip ikap'isuat mubapuk am paī be Moisés ekawēn tağ. Ibararak opop wuykukukat ekawēntup pe:

Ağokatkat kap puje- -koapat kap puje,
ixe ikap'isuat Deus ebekit ma, i.

Imēneju cebaydaap Jesus o'tujowat Jerusalém ka kay imubapuk am Deus etabixe Deus eju kawēn-wēnap'a be. ²⁴ - ³⁰ Imēn e'em wuykukukat ekawēntup:

Bekicat kap puje, wūnca juy eğüm
paī be ixe be imupik am Deus etabi-xe, i. Xepxep pukaso juy eğüm, i. Pukaso kuğ'üm pima, xepxep coot cuy eğüm, i.

Imēn e'em wuykukukat ekawēntup. Imēneju cebaydaap oajēm Jerusalém ka be ikap'isuat mubapuk am Deus etabixe.

Gebuje Ibiōğbuk xipacat Simeão oōmat Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Cebaydaap tak Jesus o'tujuajēm Deus eju kawēnwēnap'a be pukaso üm ām paī be Moisés ekawēn tağ. Simeão Jesus o'-takoy jebakopixirik ceje.

Ixe Simeão Jerusalém ka be osunuy. Cūg cīcā osunuy Deus xe. Itabut cīcā osunuy Deus kay. Judeuyū daxijojo'ukat ajēmap wiwim osunuy. Ibiōgbuk xipacat ixe mutaybitbin'uk osunuy. Ibiōgbuk xipacat o'e Simeão be kuy bima:

— Eje'ū ġu wuykukukat co'ūm pima- -soat taxijo am Deus emunaē jo'ūm pima — i.

Gebuje Simeão Deus o'ġuwēnuwēn xipan.

— Okukukat — io'e. — Gasū òn iju jojom — io'e.

— Soat taxijo am etaēiat cocom òn — io'e.

³¹ — Soat etabixe juk etaēiat cocom òn — io'e. —

Gasū bit we'ū but ocokcoğ — Simeão o'e. — En acā okukukat — io'e. — Gasū òn iju jojom apēn cuk ece owebe iap tağ — io'e. ³² — Kabiaap puxim je'e ixe.

Judeu'ūmayū mutaybitbin je'e — io'e. — Ebekitkiyū

dak kūyjobin jeedop ip warara'acat a'ō kay ġu- -ixe

a'ō kay acā- -Israel naxegebitbiyū — io'e. — Edipap

kuğ jeedop ip — io'e Deus pe.

³³ Cebaydaap, ixi dak itabēgbēğ ip osodop Simeão ekawēn cocom- -bekicat muwēnuwēnap cocom.

^{34 - 38} — Xipan cuy ikap'isuat ebayū ejukuk — Simeão o'e Deus pe.

Gebuje Simeão o'jekawēn Maria eju- -ikap'isuat xi eju.

— A'ōpicūğ cuy eğuy — io'e. — Deus cuk ixe bekicat o'taē — io'e. — Inaka adeayū iju kay ġu jījā je'e Judeuyū'in. Deus pit ixeyū ġu'ūm. En tak eğuy-cūğ cīcā ece'e — io'e. — Ipiat ecesupi'ajo jījā paja ewebe ūmap puxim — Simeão o'e Maria be. — Warara'acayū bit iju kay jījā je'e. Icokcok cīcā jeedop ip cekay. Deus imēn adeayū ağuymubapukpuğ je'e soat pe — io'e Simeão Maria be.

Bekicat ebayū Deus eju kawēnuwēnap'a be bima, Ana oajēm cekay ip. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ēn xipat cīcā — io'e Deus pe- -Ana o'e.

Ixe Ana bekicat o'kapiap o'ġuwēn adeayū be Jerusalém ka watwat pe- -Deus jebekitkit taxijoap wiwi'ukayū be. Ixe Ana Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Fanuel daxit osunuy. Aser diwat osunuy. Yabut cīcā osunuy. Yaypan'isu bima juk o'jewebumün. ⁷ koato jektop xe osunuy. Kuy ma itop'ūm oe'ū. Ixe

Ana 84 koato osunuy ġasū. Deus eju kawēnwēnap'a bewi o'jēm ġu. Soat em ma iğ'o'a be nuynuy-kabiam, ixima dağ tak. — En xipat cīcā — i'e'e'uk osunuy Deus pe soat em. Deus eju kawēnwēn'uk osunuy. Jekpiwan ma jewemureren'uk osunuy ceweju je-kawēn ojuy.

³⁹ Deus ekawēn tağ paī be bekicat mubapuk eperre buje, cebayū Jesus o'tujupit jeka kay. Nazaré ka kay ip o'jepit- -Galiléia eipi be. ⁴⁰ Bekicat o'yaypan. Ibacaan o'e. Jebadipyū bodi ma itaybican o'e. Deus xipacat ūmūm'uk osunuy cebe.

⁴¹ Jesus ebayū waram o'ju ip Jerusalém ka kay Soat em Páscoa epeta be cucu'uk ip osodop Jerusalém ka kay. ⁴² 12 koato bima, Jesus o'ju ġuto jebaydaap, ixi iat eju, peta be cucu'uk puye.

⁴³ Peta epere buje, cebayū ma o'jepit ip jeka be. Jesus pit o'jecū Jerusalém ka be. Itaybit ġu ip oso-dop cecūam. ⁴⁴ Tūybe Jesus wuybadipyū eju o'jepit iān o'e ip cebayū. Jepitpin o'ju ip e dağ jeka kay. O'xet ip e bidase. Jesus o'jokudada ip jebadipyū dağ, jebureyū dağ tak. ⁴⁵ Ka'ūmġu. O'tobuxik ġu ip. Imēnpuye ikudadam o'jepit ġuto ip Jerusalém ka be. Ebapūg kabia ikudadam oekuku ip.

⁴⁶ Gebuje Jesus o'tobuxik ip Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboġat'a be. Xik'l osunuy Moisés ekawēn Judeuyū mutaybitbin'ukayū xe- -aypapayū xe. Cekawēn cocom osunuy. Kawēnwēn osunuy ceweju ip. ⁴⁷ Jesus kay jījā ip o'e soat cekawēn cocoayū, itaybit cīcā buye, cūg cīcā jededem puye dak.

⁴⁸ Jesus tobuxik puje, cebayū itabēğbēğ ip o'e ijojom.

— Tapu — io'e ixi Jesus pe. — Edaobu'u du eğuy jepin? — io'e. — Ocağuybabi'ūm cīcā ocesop ekudadam- -ōn, ebaydaap tak — io'e- -jekpot pe o'e.

⁴⁹ — Aī, apēnpuye dak okudadam epeku? — io'e. — Eyetaybit ġu du webay duk'a be juy òn iam- -Deus eju kawēnwēnap'a be? — io'e- -jexi be o'e.

⁵⁰ Imēnpit Jesus ekawēn iba'arēm o'e cexe ip.

⁵¹ Ibocewi o'jepit jebayū eju Jesus. Oajēm jeka

be- -Nazaré ka be. Jebaydaap a'ō kay kūyjobit osunuy. Ixi dak soat em ġebum osunuy apēn Jesus cuk adi o'e'e cebe iap kay.⁵² Ixe Jesus tak jebureyū bodi ma itaybican o'e. O'yaypan. Ikukpin cīcā osunuy Deus xe, jexeayū xe dak.

3 ^{1 - 2} Gebuje Deus o'jekawēn Joāo Batista e- ju- -Zacarias ipot eju. Joāo uk'a'ūmat pe osunuy.

- Wekawēn cuy eğuwēnuwēn itaybit'ūmayū be
- Deus o'e Joāo be.

O'jekawēn Joāo eju Tibério Roma ka kukat pima. 15 koato kuy ika kukat osunuy. O'jekawēn ceweju Póncio Pilatos Judéia eipi kukat pima dak, Herodes Galiléia eipi kukat pima dak, Lisârias Abilene eipi kukat pima dak, Filipe Ituréia eipi kukat pima dak. Ixe Filipe Traconites eipi kukat tak osunuy. Filipe Herodes kitpit osunuy. O'jekawēn Joāo eju Anás Judeuyū epaīyū kukukat pima. Caifás tak Judeuyū epaīyū kukukat osunuy. ³ Imēnpuye Jordāodi wābu dağ oeku Joāo.

Guyjom Joāo Deus ekawēn o'ğuwēnuwēn adeayū be.

- Eyğuycūğcūğ cuy epesop ikērēat kuğ puye — io'e cebe ip. — Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere — io'e. — Epeywemubatisasanat cuy — io'e. — Imēn ey'e buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi — io'e.
- Imēntak e'em Isaías emudupmubararaktup- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup:

Ağokatkat jewāwāwām uk'a'ūmat pe,
i. Imēn jewāwāwām:

Soat e juy epesuemukacūğ wuykukuk- at ajēmap em, i. Ie juy epesuemudim ceku am, i. ⁵ Kabioreğregat cuy epeğudim, i. Ipiweğün je'e, i. Co'a dak epeyamuweğüğün, i. Iebixirik tağ cuy epesuemujēm, i. Wakenat e be epesuemujēm, i. Soat iekērēat e iedip

cīcā je'e, i. ⁶ Wuydaxijo am Deus emunaē coco ip soat ijodiacat, i.

Imēn e'em Isaías emudupmubararaktup — io'e Joāo adeayū be.

⁷ Imēnpuye adeayū o'ju Joāo be jemubatisanan.

Gebuje Joāo adeayū o'gukūyjo.

— Deus itakoma eykay, ikērēat kuğ cīcā buye — io'e. — Ipiat supi'ajoat eywebe, ikērēat kuğ puye — io'e. — Eynapōn pa'ore Deus xewi — io'e. ⁸ — Cūğ ma juy epeku kuy ikērēat mujurūğrūğap ocepere iap mubapuk am warara'acayū be — io'e. — Tūybe Deus ipiat supi'ajoat ġu wuywebe wuyju Abraāo naxeğebitbit puye īān purut eyju e'em — Joāo o'e. — Imēn ġu juy epe'e — io'e. — Iba'ore ġu Deus pe wi-ta'a muwexat am Abraāo naxeğebitbiyūm — io'e. ⁹ — Gaxīn ma o'a kukat jajēm ya'a'e'ūmat'ip takat am yop xik am daxa be — io'e. — Ixe buxim Deus tak ġaxīn ma ipiat supi'ajoat kūyjobit'ūmayū be — Joāo o'e.

¹⁰ — Apēntak oce'e ipiat pi'ajoap puxim? — io'e ip Joāo be.

¹¹ — Xerxep eyekabek kuğ pima, pūğ cuy epe-ğum ikuğ'ūmat pe — io'e. — Puybit kuğ pima epeğu'-ē'ē juy ikuğ'ūmat pe — io'e.

¹² Iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū dak oajēm Joāo be jemubatisanan.

— Pām oceju? Apēntak oce'e? — io'e ip Joāo be.

¹³ — Iecuğap emumubudei bodi ġu juy epejat cebikitkit pewi- -ixe emumubudei acā — io'e Joāo.

¹⁴ — Pām oceju? — io'e ip sorarayū dak.

— Puyxibun ġu juy dinheiro epejat warara'acat xewi — io'e. — Napa ġu juy epe'e dinheiro bu am warara'acat xewi. Jemāmāmām ġu juy epesop eyekapikaptei kuğ- -eycokcoğ acā — io'e.

¹⁵ Soat ġebum cīcā o'e ip Joāo ekawēn kay.

— Ite du Deus emunaē soat taxijo am? — io'e ip jewewebe.

¹⁶ Gebuje Joāo o'jekawēn soat pe.

— On ma eymubatisasan idibi be — io'e. — Wara'acat pit omuyku. Obodi ma ixe ya'ōbuyxi.

Soat podi ma ya'ōbaca. On pit ajo pēgap ġu cebam? Cedağ ġu kuka oce ixe a'ōbuywatwat'ukan, oboğ ġu buye. On ma eymubatisasan idibi be. Ixe bit Deus biōgbuk ġuōm eywebe ya'ō dağ eyeku am. Ixe dak ipiat supi'ajoat eywebe cūğ ma eyeku am.

¹⁷ Wuyju taixee xikxiğ tūmūntata mujēm ām taixee bewi. Tūmūntata muxipanpan wuyju tamūn'a be. Taixee mupikpiğ daxa be. Imēnpuxim Deus kūyjobicayū muwajejem kūyjobit'ūmayū xewi. Kūyjobicayū ixe xe jeedop soat em. Kūyjobit'ūmayū bit soat em ipiat supi'ajojo — io'e Joāo.

¹⁸ Imēn adeayū awēwēm oeku Joāo. Kawēn idipat muwēnuwēn oeku.

^{19 - 22} Adeayū mubatisasan epere buje, Joāo Jesus o'ğubatisan.

Gebuje Jesus kay Ibiōgbuk xipacat o'kop. Jesus Deus eju kawēnwēn pima, o'kop. Pukaso jo'i o'kop Ibiōgbuk xipacat.

Gebuje Deus o'jekawēn kabi kadiwi.

— En okpocat — io'e. — Ocokcok cīcā ekay — Deus o'e Jesus pe.

Guyjom Herodes Joāo o'ğuōmat daomūnmūnap'a be. Ixe Herodes Galiléia eipi kukat osunuy. Kuy bima Joāo o'e Herodes pe:

— Cedağ ġu ewebe ekitpit tayxi bum etayxim -- Herodias bum — i. — En ikērēat kuğ — io'e Herodes pe.

Herodes ikērēat kukuk'uk osunuy. Waram ikērēat o'-jukuk ġasū dak. Joāo ikērēat o'jukuk ġu. Inaka Herodes Joāo o'ğuōmat daomūnmūnap'a be.

²³ Jesus 30 koato bima ijodiacak mutaybitbin o'e. — Jesus José ipot — io'e'e ip adeayū. ²⁴ José ebay butet Eli i osunuy. Eli ebay butet Matate i osunuy.

Matate ebay butet Levi i osunuy. Levi ebay butet Malqui i osunuy. Malqui ebay butet Janai i osunuy.

²⁵ Janai ebay butet José i osunuy. José ebay butet Matatias i osunuy. Matatias ebay butet Amós i osunuy. Amós ebay butet Naum i osunuy. Naum ebay butet Esli i osunuy. Esli ebay butet Nagai i osunuy.

Nagai ebay butet Maate i osunuy. ²⁶ Maate ebay butet Matatias i osunuy. Matatias ebay butet Semei i osunuy. Semei ebay butet José i osunuy. José ebay butet Joda i osunuy. ²⁷ Joda ebay butet Joanā i osunuy. Joanā ebay butet Resa i osunuy. Resa ebay butet Zorobabel i osunuy. Zorobabel ebay butet Salatiel i osunuy. Salatiel ebay butet Neri i osunuy. Neri ebay butet Melqui i osunuy. ²⁸ Melqui ebay butet Adi i osunuy. Adi ebay butet Cosā i osunuy. Cosā ebay butet Elmadão i osunuy. Elmadão ebay butet Er i osunuy. ²⁹ Er ebay butet Josué i osunuy. Josué ebay butet Eliézer i osunuy. Eliézer ebay butet Joram i osunuy. Joram ebay butet Matate i osunuy. Matate ebay butet Levi i osunuy. ³⁰ Levi ebay butet Simeão i osunuy. Simeão ebay butet Judá i osunuy. Judá ebay butet José i osunuy. José ebay butet Jonā i osunuy. Jonā ebay butet Eliaquim i osunuy. ³¹ Eliaquim ebay butet Meleá i osunuy. Meleá ebay butet Mena i osunuy. Mena ebay butet Matata i osunuy. Matata ebay butet Natā i osunuy. ³² Natā ebay butet Davi i osunuy. Davi ebay butet Jessé i osunuy. Jessé ebay butet Obede i osunuy. Obede ebay butet Boaz i osunuy. Boaz ebay butet Sala i osunuy. Sala ebay butet Nassom i osunuy. Nassom ebay butet Aminadabe i osunuy. ³³ Aminadabe ebay butet Admim i osunuy. Admim ebay butet Arni i osunuy. Arni ebay butet Esrom i osunuy. Esrom ebay butet Peres i osunuy. Peres ebay butet Judá i osunuy. ³⁴ Judá ebay butet Jacó i osunuy. Jacó ebay butet Isaque i osunuy. Isaque ebay butet Abraão i osunuy. Abraão ebay butet Tera i osunuy. ³⁵ Tera ebay butet Nacor i osunuy. Nacor ebay butet Seruque i osunuy. Seruque ebay butet Ragaú i osunuy. Ragaú ebay butet Faleque i osunuy. Faleque ebay butet Eber i osunuy. Eber ebay butet Sala i osunuy. ³⁶ Sala ebay butet Cainā i osunuy. Cainā ebay butet Arfaxade i osunuy. Arfaxade ebay butet Sem i osunuy. Sem ebay butet Noé i osunuy. Noé ebay butet Lameque i osunuy. ³⁷ Lameque ebay butet Matusalém i osunuy. Matusalém ebay butet Enoque i osunuy. Enoque ebay butet Jarete i osunuy. Jarete ebay butet Maleleel i osunuy.

Maleleel ebay butet Cainā i osunuy. Cainā ebay butet Enos i osunuy.³⁸ Enos ebay butet Sete i osunuy. Sete ebay butet Adāo i osunuy. Adāo Deus ipot osunuy, Deus o'ğugē buye.

4 Jordāodi bewi Jesus epit puje, Ibiōgbuk xipacat o'tujowat uk'a'ūmat pe. Jesus ağıyadada'uk osunuy Ibiōgbuk xipacat.³⁹ Uk'a'ūmat tağ oeku 40 kabia. Jesus Ibiōgbuk xipacat a'ōbacaap kuğ osunuy. Ibiōgbuk kērēayū kukukat tak Jesus o'-subuyxijo iboce. Te'e ma ikērēat mujurūğat ojuy Jesus pe iboce. 40 kabia Jesus jekönkön ġu osunuy. Irejijā osunuy.

³ Gebuje ibiōgbuk kērēayū kukukat o'jekawēn Jesus eju.

— En Deus ipot pima, a'ōbi ma wita'a juy eyamuwexat pāo'am — io'e Jesus pe.

— Ap! — io'e Jesus. — Imēn e'em Deus eka-wēntup: "Wuyetabēğ wuyxat o'om puye ġu- -Deus wuymutaicin puye acā," i — io'e.

⁵ Ibocewi ibiōgbuk kērēayū kukukat Jesus o'tujowat umat pe. Soat eipi o'ğubapuk cebe. Dao ma soat eipi dağacat o'ğubapuk cebe. Soat ip o'jojojo.

⁶ — Ön cuy emuy soat eipi watwat kukukan — io'e. — Wa'ōbi soat eipi watwat kukukan ecesüy — io'e. — "En acā ocekukukat," i je'e ip ewebe — io'e. — Ibubut adeayū kukukan ecesüy wa'ōbi — io'e. — Soat ma iūm put owebe omunaē be, soat podi ma ön wa'ōbaca buye — io'e napa ma. ⁷ — "En xipat," i ēn e'em owebe bima, soat oğūm ewebe — io'e. — A'ōbuyxian ecesüy wa'ōbi — io'e Satanás Jesus pe.

⁸ — Ap! — io'e Jesus. — Imēn e'em Deus eka-wēntup: "'Xipat ēn,' i juy epe'e Deus pe acā," i. "Deus a'ō kay acā epesop kūyjobin- -eykukukat a'ō kay," i — Jesus o'e Satanás pe.

⁹ Ibocewi o'tujowat Jerusalém ka be. O'jomōğ Deus eju kawēnwenap'abi jeje- -yaboğat'abi jeje.

— En Deus ipot pima, ecewemuy'at ijop'abi jejewi ipi ju — io'e Satanás. ¹⁰ — Imēn e'em Deus

ekawēntup: "Deus jekawēn tojotjot'ukayū ġuju xipan ekuk am," i. "Ixeyū jedaxijo ewebe xipat'ūmat eba-pukap puxim," i. ¹¹ "Ixeyū jeak ekay wita'a be eimu-cakcakap puxim," i — io'e Satanás.

¹² — Ap! — io'e Jesus. — "Cēm paxi Deus ja'ō dağ e'em?" i'ūmğu juy epē'e — io'e Jesus.

¹³ Gebuje ibiōgbuk kērēayū kukukat o'jewede Jesus xewi. O'jēm cexewi Jesus puyxijojoap epere buje. Te'e ma Jesus pe ikērēat mujurūğat ojuy. O'jēm.

— Waram ġuto osubuyxijo jijā — io'e jewebe ma ibiōgbuk kērēayū kukukat- -Satanás.

¹⁴ Jesus o'jepit Galiléia eipi kay. Ibiōgbuk xipacat a'ōbacaap kuğ oeku. Soat ibo eipi watwat yajēm-ap awēğ o'yawēğtobuxik.

¹⁵ Gebuje Jesus kawēn idipan ip o'ğutaybitbin Deus eju kawēnwēnap'a be.

— Soat podi ma Jesus xipan wuymutaybitbin — io'e ip ya'ijojoayū. — Ka'ūmğu ixe jo'iat xipacat — io'e ip.

¹⁶ Jesus o'ju jaypanap ka kay- -Nazaré ka kay. Jay. Oajēm. Jebodoydoyap kabia bima Judeuyū öm-ōm'uk ip osodop Deus eju kawēnwēnap'a be. Sábado bima ip ömōm'uk osodop. Jesus oōm jeweju ip iğō'a be. O'āy Deus ekawēntup com iğō'a beacat pe ya'ijo am.

¹⁷ Gebuje iğō'a kukukat Deus ekawēntup o'tup-ūm Jesus pe- -Isaías emudupmubararaktup- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup. Jesus o'tupmupaya. Pūğtup o'tuptobuxik. Imēn e'em itedup:

¹⁸ Deus biōgbuk owebe nuynuy, i. Imēnpuye ixe onaē owebe kawēn idipat muwēn ām tadaybotbocayū be, i. Ixe omuju owebe: "Taomūnmūnayū daomūnmūnap'a bewi ġujēm ip" i'e am taomūnmūnayū be, i. Ixe omuju owebe: "Ita'ūmayū itate je'e ip" i'e am ita'ūmayū be, i. ¹⁹ Ixe omuju owebe tadaybotbocayū mujēm ām imuda-

daybotbot'ukayū xewi, i. Ixe omuju owebe: "Gaxīn ma Deus jebekitkit idaxijo" i'e am soat pe, i.

²⁰ Imēn e'em itedup. Jesus ibodup o'tupcoco ya'ōberen. Otupmupirik. Waram o'tupūm yakukukat puywatwat'ukat pe. Oabik.

Soat iō'a beacat o'jeak cīcā Jesus kay.

— Apēntak teku? — io'e ip jewewebe.

²¹ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Gasū bit soan o'jebapuk ijudup peat ekawēn tağ- āgasū otupcocoiatup ekawēn tağ — io'e.

²² Soat xe Jesus xipat cīcā osunuy iō'a beacat xe.

— Jesus ekawēn soat podi ma cekawēntip! — io'e ip jewewebe. — Teku José ipot ġu du? — io'e ip jewewebe.

²³ Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— "Tapu, ecewanūgtā juy," i wuyju e'em wuya-nūgtata'ukat pe — io'e. — Iboap kuka epe'e owebe dak. "Ocejojojo ġu bukiap cuy eğubapuk ocewebe ijo am apēn cuk adi eğubapukpuk Cafarnaum ka be bima," i aco'i eyju e'em owebe — Jesus o'e. ²⁴ — Icēmān òn e'em eywebe. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat jaypanap ka be bima, ibo ka watwat ixe ekawēn kay ġu — io'e. ²⁵ — Icēmān òn e'em eywebe. Kuyje Deus Elias o'ġuju pūg kay itop e'ū'ibit kay- -Sarepta ka beat kay- -Judeu'ūmat kay- -Sidom eipi beat kay. Ixeyū kabia dağ soat kaka beayū irere oekuku. Ka'ūmġu muba'at osodop ebapūg koato, ipidaseat koato dak. Soat ip irere jijā osodop. Imēnpuye ade itop e'ū'ibiyū tadaibotbot cīcā osodop ixeyū kabia dağ- -Judeuyū. ²⁶ - ²⁷ Imēnpit Deus Elias o'ġuju Judeuyū kay ġu- -Sarepta ka beacat kay acā- -Sidom ka tēğatka beacat kay acā — Jesus o'e. — Deus Eliseu o'ġuju Naamā kay imu'ada am. Eliseu Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Naamā ierepat osunuy. Ade ierepayū Judeuyū eipi dağ osodop ip ixeyū kabia dağ. Imēnpit Eliseu warara'acat ġu o'ġu'ada. Naamā acā o'ġu'ada — Jesus o'e.

²⁸ - ²⁹ Iboap ekawēn co buje oitakomān cīcā ip Je-

sus kay Deus eju kawēnwēnap'a beayū. Jesus o'tuju-jēm ip jeka bewi.

Jesus o'tujuu ip co'a bicūg kay yaoka am. Añoka ibo'a pēnpēn tağ o'sukadop. Co'a bicūg pewi yabitorom Jesus tuy'at ojuy ip.³⁰ Imēnpit Jesus o'kap cepidase ip. Jeju pinap tağ o'ju.

³¹ Jesus o'ju Cafarnaum ka kay. -Galiléia eipi beat ka kay, ikaboğatka kay. Judeuyū o'ğutaybitbin Deus eju kawēnwēnap'a be jebodoydoyap kabia be. Soat esemana imutaybitbin'uk ip osunuy.

³² — Cūg cīcā ma Jesus wuymutaybitbin — io'e ip. — Jesus ja'obi ma wuymutaybitbin — io'e ip.

³³ Gebuje añokatkat o'jewāwā iñgo'a beat-ibiōgbuk kērēat kukat. O'jewāwā ya'ōberen ibiōgbuk kērēat cebe buye.

³⁴ — Jesus, apēn ēn em ocewebe? — io'e Jesus pe. -Nazaré ka bewiat pe. — Ocemuy'ū ām tu ejot? — io'e. — Wetaybit ēn — io'e. — En Deus ipot-ikērēat kuğ'ūmat ipot — io'e.

³⁵ Gebuje Jesus ibiōgbuk kērēat o'ğukorēm.

— Ecemūğ — io'e Jesus cebe. — Ejēm cuy añokatkat pewi — io'e ibiōgbuk kērēat pe.

Añokatkat pewi o'jēm ipi ju imuy'at'an pima. Imēnpit warēmtağ ğu añokatkat o'jukuk cēmcēm pima. ³⁶ Imēnpuye itabēğbēğ o'e ip ijojom- -ibiōgbuk kērēat o'ğujēm iap cocomayū.

— Jesus ibiōgbuk kērēat mujēmjēm ja'obi — io'e ip. — Ya'obacaat teku — io'e ip jewewebe. — Itaybit ibiōgbuk kērēat mujēm ām — io'e. — Imēnpuye cēmcēm ip ya'obi — io'e ip.

³⁷ Soat ka dağ Jesus awēğ o'yawēğcu. -Galiléia eipi korerenat ka dağ.

³⁸ Ibocewi Jesus o'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi.

O'ju Simão Pedro duk'a kay. Oajēm. Cereğ. Oōm. Simão daxijo osodop ibo'a be. Ipa'i jijā oso-dop.

— Ipa'iat eğu'ada — io'e ip Jesus pe.

³⁹ Gebuje Jesus o'ju ipa'iat kay. Pa'i o'gukorēm.

— Ejēm cebewi — Jesus o'e pa'i be.

Imēnpuye pa'i o'jēm. Xipat o'e. Ipa'i topibit o'-kop ġebuje bit. Ixat o'guğē Jesus peam, cewejuayū beam tak.

⁴⁰ Kaxi at puje ibo ka watwat iwātaxipiayū o'-tujowat Jesus kay imu'ada am. Soat kuğ ip osodop iwātaxipi. Jesus o'jewebumōğ cebe ip- -soat pe. Soat ip o'gu'ada'ada. Adah. ⁴¹ Ibiōğbuk kērēat o'gujemjēm ikukayū bewi. Poxerewun. O'jēm.

— En Deus ipot — io'e ip ya'ōberen- -ibiōğbuk kērēayū o'e.

Itaybit ip osodop Jesus Deus emunaē iam. Inaka Jesus ibu'u osunuy ikeyū be iboap muwēn ām.

— On Deus emunaē iap epeğuwēn ġu juy — io'e cebe ip.

⁴² Kabilia'sum Jesus o'jēm Simāo Pedro duk'a bewi. Poxerewun. O'ju uk'a'ūmat pe. Jay. Oajēm. Adeayū Jesus kudadam o'e ip. Jay. Oajēm ip Jesus kay.

— Ejēm ġu juy ocexewi. Ijoce ma juy eğuy — io'e ip Jesus pe.

Gebuje o'jekawēn ceweju ip.

⁴³ — Warara'acayū be dak kawēn idipat oğu-wēn- -wara'atka watwat pe dak — io'e. — “Deus soat kukukan je'e,” i juy oce cebe ip — io'e. — Deus cuk omudot ibo ekawēn muwēn ām — io'e Jesus.

⁴⁴ Imēnpuye kawēn idipat muwēnuwēn oeku Deus eju kawēnwēnap'a be. Judéia eipi dağ imuwēnuwēn oeku- -soat kaka dağ.

5 Adeayū o'jewemuwunuwun ip Jesus ekawēn co pin cīcā buye. Jesus cūğ'i osunuy iodi wābu ka'oririt pe. Iodi Genesaré eipi be o'tinuy. Genesaré i tibutet osunuy. Adeayū jewemuwunuwun ip Deus ekawēn co pinayū.

² Gebuje Jesus xepxep kobe o'jojojo kapurūğ pe. Axima bubu'ukayū jekobe be ġu ip osodop. Kuy o'-jēm ip. Axima bubuap wuywuy ip osodop kapurūğ

pe. ³Jesus oōm pūg pe ixeyū ekobe be- -Simāo ekobe be.

— Kobe ēguwun — io'e. — Ēguwun cuy kapurūg pewi — io'e Jesus Simāo be.

Xik. Jesus oabik kobe be. Kobe be bima adeayū o'gutaybin- -kapurūg peayū o'gutaybin.

⁴Imutaybin pu'u bima, o'jekawēn Simāo eju- -kobe iwat eju.

— Tibucūg pe aju axima bum — io'e.

Tibucūg pe ip o'ju.

— Axima bubuap cuy ēguakōm tibucūg pe axima bu am — io'e Simāo be.

⁵— Kariwa, ixima bun oceku axima bu ojuy — io'e Simāo. — Ocejat ġu. Imēnpit waram oceğuakōm imēn ēn e'em ocewebe buye — io'e.

Sa. Axima bubuap o'gukōm.

⁶Gebuje axima o'jat ade. Xeresu ġu axima. Ku- recoh. Axima bubuap jewek ojuy axima poxi pibun.

⁷Wēgwēg'i o'e ip jebureyū kay- -wara'at kobe be- cayū kay. Jebureyū o'takoy yajēm ām jebuywat am. Ibureyū oajēm ibuywat am. Xepxep kobe o'guporan ip aximām. Imēnpuye kobe jepiriğ ojuy axima poxi pibun.

⁸Iboap co buje, Simāo Pedro o'jēğ'aecōğcōğ Je- sus wap jexe ya'ōbuyxi buye.

— Okukukat, wede ece oxewi — io'e. — On ma ikērēat kuğ. Ēn pit a'ōbuyxi. Oxe ġu juy ēguy — io'e- -Simāo o'e.

⁹Simāo itabēğ o'e ijojom, soat cewejuayū dak. Itabēğbēğ ip o'e ijojom ade jijā axima buye. ¹⁰Wara- ra'acayū dak itabēğbēğ ip o'e ijojom- -Tiago, Joāo dak. Ixeyū xepxepayū Zebedeu ipotpoyū ip osodop. Simāo eju kapikpik'uk ip osodop axima bubum.

Gebuje Jesus o'jekawēn Simāo eju.

— A'ō'cam cuy ēguy — io'e Simāo be. — Gasū bit axima bubu'ukan ġu juy ēguy — io'e. — Kawēn idipat muwēnuwēn'ukan cuy ēguy adeayū be imuta- but am ip Deus kay — io'e.

— Ha'a — io'e.

¹¹Gebuje Simāo o'ju Jesus kay, cewejuayū dak. Putwedu'i. Jekobe o'tujuu ip kapurūg pe. Soat o'sui-

wat ip ibun Jesus eju jeku am. Soat em Jesus eju oekuku ip.

¹² Ikaboğatka be bima agókatkat oajém Jesus kay- -ierepat. O'jēg'aecōğcōğ cewap jeje ya'ōbuyxi buye.

— Kariwa! — io'e Jesus pe. — Ebu'u'üm pima, omu'adam ece — ierepat o'e.

¹³ Pucūğ. Jesus o'jebaepucūğ cekay.

— Obu'u ġu emu'adam — io'e. — Gaxin ma òn jemu'ada — io'e.

Jesus a'öbi ierep topibit dao ma o'je'ada. Xipat o'e.

¹⁴ — Emu'adaap eğuwēn ġu juy warara'acayū be — io'e Jesus cebe. — Gasū bit paī kay juy eju — io'e. — Eōhōyū'in cuy eğüm paī be imupik am Deus etabixe ece'ada buye. Eğüm cuy cebe Moisés ekawēn tağ. Eōhōyū'in cuy eğüm cebe e'adaap mubapuk am soat ka watwat pe — io'e.

¹⁵ Imēnpit soat ka watwat Jesus awēğ o'yawēğtobuxik ip- -ierepat o'ġu'ada iap awēğ. Imēnpuye adeayū o'je'awero ip ixe ekawēn co am. O'je'awero ip Jesus pe jewemu'ada am tak. ¹⁶ Jesus pit o'jēm cexewi ip. Poxerewun. Cexewi ip cēmcēm'uk osunuy jekawēn ām Deus eju. Uk'a'ümat pe kawēnwēn'uk osunuy Deus eju.

¹⁷ Gebuje Jesus adeayū o'ġutaybitbin kawēn idipan. Fariseuyū kaxikxik'i osodop iboce, Moisés e-kawēn imutaybitbin'ukayū dak. Judeuyū osodop ip. Jesus ekawēn co ojuy osodop ip. Oajém ip soat kaka dağwi- -Galiléia eipi dağwi, Judéia eipi dağwi dak, Jerusalém ka bewi dak. Jesus iwātaxipiayū mu'ada'adam osunuy Deus a'ōbacaap kuğ puye.

¹⁸ Gebuje agókatkayū oajém Jesus kay. Cexīgxīğ pa'oreat o'tujuajém ip Jesus kay. Jay. Uk'a be tujuōm ojuy ip cexīgxīğ pa'oreat möğ ām Jesus wap.

¹⁹ Imēnpit tujuōm pa'ore ip o'e uk'a yapora buye. Imēnpuye o'jeu ip uk'a abi jeje. Weru. Kawi'a'a o'ya'uk ip. Cabobum cexīgxīğ pa'oreat o'ġukop ip yabitokat tağwi. Kop. O'ġukop ip ixexecaptup pe.

O'ğukop ip Jesus wap imu'ada am. Uk'a beayū parakpe o'ğukop ip. ²⁰ Jesus itaybit o'e teyūku itabut okay iam.

Gebuje Jesus o'jekawēn cexīgxīg pa'oreat pe.

— Tapu — io'e. — Ikērēat kuy oju'uk ewebewi — io'e.

²¹ Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū, Fariseuyū dak jewağuydadam o'e ip Jesus ekawēn kay.

— Ite be ikērēat'uk pa'ore wuywebewi. Deus pe acā i'uk put — io'e ip jewewebe. — Teku Deus muymuy — io'e ip napa ma.

²² Jesus itaybit o'e apēn ip o'e jewağuydadam iam.

²³ — Apēnpuye dak eyju imēn jewağuydadam? — io'e. — Iba'ore ġu owebe "Ikērēat kuy oju'uk ewebewi" i'e am cebe — io'e. — Iba'ore ġu dak owebe "E'āy" i'e am cebe, "Ece'ada," i dak — io'e. — Ka'ūma ma iba'ore owebe — io'e. ²⁴ — Soat waġo ḥon. Gasū cexīgxīg pa'oreat eju ocekawēn eymutaybit am owebe ikērēat'uk put ijodiat pewi iam. Deus a'ōbacaap kuġ ḥon ijodi bima dak — io'e cebe ip.

— E'āy! Ecexīgxīg cuy — Jesus o'e cexīgxīg pa'oreat pe. — Cūğcūğ cuy eju — io'e. — Exexecaptup cuy etupu — io'e. — Eju juy eduk'a be — io'e cebe.

²⁵ Cexīgxīg pa'ore topibit o'je'ada. O'āy. Cūğcūğ ma o'e adeayū etabutpe. Jexexecaptup o'tupu. Kuruġ. "Ka'ūmġu ejo'iat xipacat," i'e'em Deus pe bima, o'ju jeduk'a be. ²⁶ Imēneju ibo ka watwat itabēğ-bēğ ip o'e ijojom, o'jexīgxīg puye.

— O'je'ada xeku — io'e ip. — Xīgxīg o'e xeku — io'e ip.

Yağuybabī'ūm ip o'e.

— Ka'ūma buk cexīgxīg pa'oreat o'ğu'ada wuyetabutpe — io'e ip jewewebe. — Gasū acā cexīgxīg pa'oreat mu'adaap ajojojo — io'e ip jewewebe.

²⁷ Gebuje Jesus o'jēm. Porewuh. Cucum pima Levi o'jojojo. Levi dinheiro bubu'uk osunuy iecuğap peam. Ixe Levi kapikpiğ osunuy iecuğap pe teida-daap'a be.

— Ejot cuy okay — io'e Jesus. — Oweju juy ejeku — io'e.

²⁸ Imēnpuye o'ju Jesus kay. Soat o'suiwat ibun Jesus eju jeku am.

²⁹ Gebuje Levi Jesus o'takoy jekōn ām jeweju. O'ju. Oajēm. Jay. Adeayū awerom osodop Levi duk'a be- -iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū, warara'a- cayū dak. Jesus o'jekōn ceweju ip.

³⁰ Gebuje Fariseuyū Jesus o'jomuymuy Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak- -Fariseuyū ebekitkit.

— Apēnpuye dinheiro bubu'ukayū eju eyju jekōnkōn, ikērēat mujurūğrūğ'ukayū eju dak? — io'e ip Jesus eju etaybitbinayū be.

³¹ Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Iwātaxipi'ūmat ġu cucum wuyanūğtata'ukat kay- -iwātaxipiat acā — io'e. ³² — Imēnpuxim cūğ ma jekuku'ukayū nomuwā ām ġu ojot- -ikērēat mujurūğrūğ'ukayū nomuwā ām acā — io'e. — Ojot "Eyğuycūğcūğ cuy epesop ikērēat kuğ puye" i'e am cebe — io'e Jesus. — "Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere" i'e am tak ojot — io'e Jesus.

³³ — Joāo eju etaybitbinayū soat em jekpiwan ma jewemureren xipat je'e am Deus xe — io'e ip Jesus pe. — Deus eju kawēnwēn tak ip soat em — io'e ip cebe. — Fariseuyū eju etaybitbinayū dak ade em ip jekpiwan ma jewemureren jekawēn ām Deus eju — io'e ip. — Eweju etaybitbinayū bit repi'ajojom ġu. Jekōnkōn ip — io'e ip. — Apēnpuye ip repi'ajojom ġu? — io'e ip.

Jesus muymuy ojuy osodop ip.

³⁴ — Iba'ore oweju etaybitbinayū be jekpiwan ma repi'ajo am ḥn ceweju ip puye — io'e Jesus. — Ḫn iwadip puxim — io'e. — Iwadip cexe ip pima, ka'ūma ma jekpiwan ma repi'ajojom jewebumūnap epeta be tomuwā'ibiyū. Jekōnkōn acā ip — io'e Jesus. ³⁵ — Guyjom pit iwadip je'jēm cexewi ip. Ijēm puje bit, jekpiwan ma repi supi'ajo ip — io'e. — Ḫn ixeyū xe'ūm pima, oweju etaybitbinayū dak jekpiwan ma repi ip supi'ajo — io'e Jesus.

³⁶ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip. Imēn o'guwēn.

— Iwuywuy'ūmat ġu ajoinūm iokokat muwaket am — io'e. — Iwuywuy'ūmat inūm pima, kuka o'jewek. Iwuywuy'ūmat kuka o'jewa'i — io'e. ³⁷ — Uva'abidi atimuōm yaokokat'a be ġu timūn'a be tiisuati - yaisuat'a be acā — io'e. — Yaokokat'a be timuōm puje, tidai e'em — io'e. — Yaokokat'a timūn'a kuka o'jeaebaġ. Uva'abidi dak kuka o'jediepuy — io'e. — Timūn'a dak kuka o'ya'ūm — io'e. ³⁸ — Imēnpit tiisuati atimōg yaisuat'a be timūn'a be — Jesus o'e. ³⁹ — Uva'abidi kōn puje kuyati kōn puje, tiisuati kay ġu ace'e — io'e. — "Kuyati tiku e'em uva'abidi," i wuyju e'em — Jesus o'e. — Imēnpuxim kuyjeat ekawēn kay bima, wekawēn kay ġu kuka epe'e — io'e.

6 Jebodoydoyap kabia be ceweju etaybitbinayū trigodadot o'tadot'uk cucum pima ku daġg Jesus eju. ² O'tamukitikitik ip jebui be. O'ta'o'o ip.

— Apēnpuye eyju ta'uk'uġ? — io'e Fariseuyū cebe ip. — Kapikpi wuywebe jebodoydoyap kabia be — io'e ip.

Tamukitikitikap kapikap osodop Fariseuyū xe. Imēnpuye Jesus o'jomuymuy ip.

³ — Apēn cuk o'e Davi, ibureyū dak, irere bima? — io'e Jesus Fariseuyū be. ⁴ — Ixe Davi oōm Deus eju kawēnwēnap'a be. Pāo'a o'yabu- -Deus etabixe yamōġmōġ'ibit'a. O'ya'o. O'yaūm jebureyū be ya'o-piat'a. Paiyū be acā ya'o pi ġu o'yadop — io'e. — Iboap ekawēntup epetupco ġu du? ⁵ Soat waġo ḏn — Jesus o'e Fariseuyū be. — On pit e'em apēn i'epi wuywebe jebodoydoyap kabia be iap, apēn i'epi ġu iap tak — io'e Jesus.

⁶ Gebuje Jesus ibakērēat o'tobuxik. Jebodoydoyap kabia be o'tobuxik. Oōm ma'ġuto Deus eju kawēnwēnap'a be. Ibo'a be o'ġutaybitbin. Ibo'a be aġokatkat osunuy. Pūġpa ibakērē osunuy - iba'atpa. ⁷ Jesus

kay aḡ cīcā o'e ip Fariseuyū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Jebodoydoyap kabia be dak paxi ġu'ada? — io'e ip jewewebe.

Fariseuyū "Jesus Moisés ekawēn taḡ ġu jekukum" i'e ojuy napa ma.

⁸ — Omuymuy pin teyūku — io'e Jesus pit jewebe ma.

Gebuje Jesus o'jekawēn ibakērēat pe.

— E'āy — io'e. — Ejot tuy ijoce soat pe ejo am — io'e.

Ibakērēat o'āy. O'ju ibo'a beayū wap.

⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn Fariseuyū eju, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū eju dak.

— Jebodoydoyap kabia be Moisés ekawēn taḡ tu wuywebe xipan i'e am? Ikērēan i'e am ġu xe'e? — io'e. — Warara'acat taxijo am cekawēn taḡ tu? Warara'acat aoka am ġu xe'e? — io'e.

¹⁰ Gebuje Jesus o'jeak soat kay.

— Pacūḡ ece eba — Jesus o'e ibakērēat pe.

O'jepacūḡ. Ibadip o'e. ¹¹ Imēnpuye Fariseuyū itakoma jījā ip o'e Jesus kay, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, jebodoydoyap kabia bima o'subamudim puye. O'je'awero ip. O'jewawēwē ip pēn paxi ace'e Jesus pe i'e am.

¹² Guyjom Jesus o'ju co'a be jekawēn ām Deus eju. Ixima bun o'jekawēn ceweju.

¹³ Gebuje doze beayū o'taē jeweju etaybitbinayūm. Kabia'isum ixeyū o'taē.

— Wa'obi epeju wekawēn muwēn ām soat pe — io'e ixeyū be-doze beayū be.

^{14 - 16} Ibūrū ma ip ibutet osodop: Simão i, André i, Tiago i, João i, Filipe i, Bartolomeu i, Mateus i, Tomé i, wara'at Tiago i, wara'at Simão i, Judas i, wara'at Judas i. Ibūrū ma ip ibutet osodop. Ibūrū ma o'taē jeweju etaybitbinayūm. Tiago Alfeu ipot osunuy. Jesus Simão wara'an o'subuteta. Pedro i wara'at ibutet osunuy. Xepxep putet osunuy wara'at Simão butet tak. Jeipi kay jījāat i dak ibutet osu-

nuy. André Pedro kitpit osunuy. Judas Tiago ipot osunuy. Xepxep putet osunuy Judas putet. Iscariotes i dak ibutet osunuy. Ixe Judas ġuyjom Jesus o'ğum cekay itakomaayū be yaoka am.

¹⁷ Ibocewi Jesus co'a dağwi o'kop jemunaēyū eju- -doze beayū eju.

Gebuje adeayū oajēm Jesus kay. Warara'acayū kuy Jesus xe osodop ip- -ceweju etaybitbinayū. Adeayū kaweğünat pe o'je'awero Jesus xe. Wüywi ip oajēm. Judéia eipi dağwi oajēm ip, Jerusalém ka bewi dak, Tiro ka bewi dak, Sidom ka bewi dak.

¹⁸ Oajēm ip Jesus ekawēn co am, jemu'ada am tak. Ibiōğbuk kérēat kukqyū dak oajēm cekay imujēm ām. Jesus ibiōğbuk kérēat o'ğujēmujēm ikukayū bewi. Imēnpuye Jesus mucay ojuy ip imu'ada am. ¹⁹ Ixe be imu'ada but osunuy Deus a'óbacaap kuğ puye. Soat o'ğu'ada'ada iwātaxipipiayū.

²⁰ Jesus o'jeak jeweju etaybitbinayū kay. O'jekawēn cebe ip. Koap o'jekawēn tadaybotbocayū be.

— Eycokcok cīcā eyju — io'e. — Eybubutbet ġu ġasū. Imēnpit Deus eykukukat — io'e. ²¹ — Eycokcok cīcā eyju. Gasū acā eyrere. Guyjom pit eybegbeg epesop — Jesus o'e. — Eycokcok cīcā eyju. Gasū acā eyju wa. Guyjom pit jewawayway epesop. ²² Eycokcok cīcā juy epesop warara'acat itakoma eykay bima, eywebe "Oceweju ġu juy epeku- -eyju soat wağo ebe- kitkit puye" i'e buje dak, warara'acat eymuymuy bima dak, warara'acat eyawēğmukērērēn pima dak — io'e. ²³ — Eycokcoğ cīcā juy eipesop warara'acat warēmtağ eykuğ pima eyju webikitkit puye — io'e. — "Eycokcoğ cuy eipesop," i ôn e'em eywebe — io'e. — Kabi be ade kuğ eipesop idipat kuğ. Warēmtağ ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kukuk'uk osodop ip eydobuyū'üm'üm kuyje — Jesus o'e.

²⁴ Gebuje Jesus o'jekawēn ibubut adeayū be.

— Karem ġu eydadaybot eipesop — io'e. — Gasū eybubut ade — io'e. — Kapikpiğ'üm pima dak soat

kuğ eyju ġasū ma. ²⁵ Karem ġu eydadaybot epesop. Gasū acā eybegbeğ. Guyjom pit eyrere epesop. Karem ġu eydadaybot epesop. Gasū acā eyju jewawaywayway. Guyjom pit wawa epe'e. Eyğuyucūğcūğ epesop — io'e. ²⁶ — Karem ġu eydadaybot epesop, warara'acat xipan eymuwēnuwēn pima. Imēnpuxim xipan jeweze Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kukuk'uk ip osodop eydobuyū'üm'üm kuyje — Jesus o'e.

²⁷ Gebuje soat pe o'jekawēn.

— On kawēnwēn soat eju eyweju- -soat wa'ijo-joayū eju — io'e. — "Eykay itakomaayū burem cuy epesop," i ḥon e'em eywebe — io'e. — "Xipan cuy ixeyū epejukuk," i ḥon e'em — io'e. ²⁸ — "Xipan cuy omuymuy'ukayū ejukuk," i juy epe'e Deus pe. Deus eju juy epeyekawēn warēmtağ eykukayū beam — io'e.

²⁹ — Pūğ kadi warara'acat pe eydopaoka buje, epeyaoka ġu juy. Āğ puk wara'at kadi jeydopaoka. Warara'acat pe eyekabek pu buje, āğ cuy eyekamixa dak ju'uk. ³⁰ Eyxewi iojuy buje, epeğüm cuy soat pe. Warara'acat pe darem eybubut pu buje, "Obubut cuy epetujupit okay," i'ümğu juy epe'e cebe ip. ³¹ Eybikuy warara'acat pe xipan eykuk am. Imēnpuye xipan cuy warara'acat epejukuk — io'e.

³² — Ekyayayū acā ikupin eyxe bima, "Deus cuy xipacat je'ğüm ocewebe," i'ümğu juy epe'e. Cekayayū ikupin ikērēat mujurūğrūğ'ukayū xe dak. ³³ Xipan eykayayū kuğ acā bima, "Deus cuy xipacat je'ğüm ocewebe," i'ümğu juy epe'e. Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū dak xipan jekayayū kuğ — io'e.

³⁴ — Eyju darem iǔmǔm warara'acat pe waram tujupit okay iam eyetaybit puye. Imēn iǔmǔm pima, "Deus cuy xipacat je'ğüm ocewebe," i'ümğu juy epe'e. Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū dak darem ma iǔmǔm wara'at ikērēat mujurūğrūğ'ukat pe dinheiro buap ojuy cexewi — io'e. ³⁵ — Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū ekukuap puxim ġu juy epeku! — io'e. — Warēmtağ ġu juy eykay itakomaayū epejukuk. Xipan cuy ip epejukuk. Darem ma epeğüm cebe ip ibubut puap

ojuy ġu. Imēn eyeku buje, ade xipacat kuġ̄ epesop kabi be. Deus ebekitkiyūm epesop. Soat podi ma ya'ōbacaat ebekitkiyūm epesop. "En xipat," i'ūmġu e'em adeayū Deus pe. Deus pit soat em xipacat ūmūm cebe ip - soat pe - ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be dak. ³⁶ Wuyebay itabotaidabotbot soat kay wuykay. Ixe buxim eyju dak eyetabotaidabotbon cuy epesop warara'acat kay — io'e.

³⁷ — "Ekērē jījā Deus xe," i'ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Iboap e'em'ūm pima, Deus tak "Eykērē oxe," i'ūmġu je'e eywebe. "Ikērēat kuġ̄ ēn," i'ūmġu juy epe'e warara'acat pe. Imēn e'em'ūm pima, Deus "Ikērēat kuġ̄ eyju," i'ūmġu dak je'e eywebe. Gebum ġu juy epesop apēn cuk adi warara'acat warēmtaġ̄ eykuk iap kay. Gebum'ūm pima, Deus tak ġebum ġu je'e apēn cuk adi warēmtaġ̄ wara'acat epejukuk iap kay — io'e.

³⁸ — Warara'acat pe epeġūm pima, Deus tak je'ġūm eywebe. Apēn cuk epeġūm iap puxim epejat. Yoboġat epeġūm pima, eyju dak yoboġat epejat. Topapūn epejat - iwajem, ibikbiġ tak, kutukutu'i ma dak, cūg'i ma dak. Apēn warara'acat pe eyju iūmap puxim Deus tak je'ġūm eywebe — io'e.

³⁹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ġuwēn cebe ip.

— Ita'ūmat pe emubapuk pa'ore wara'at ita'ūmat pe — io'e. — Ita'ūmat pe wara'at ita'ūmat tujowat puje, xepxem ma kuka ip o'at ipikūykūy be. ⁴⁰ Eyetaybitbin pima, eyemutaybitbin'ukat podi ġu eyetaybit. Eyewemutaybitan cīcā bima bit, eyemutaybitbin'ukat co'i eyetaybit epe'e — io'e.

⁴¹ — Te'e ma eyju jaakaġ eybure eta beatōmtōm kay, eyeta beap'ip cocom'ūm pima. ⁴² Te'e ma eyju e'em cebe: "Tapu, ma, otōmtōm'uk eta bewi," i, eyeta beap'ip cocom'ūm pima. Eyju jewewemuğuykukukum. Koam eyeta beap'ip cuy epeyop'uk. Yop'uk puje, iba'ore ġu je'e eywebe tōmtōm'uk am eybure eta bewi — io'e.

⁴³ — Yoptipat'ip pe yakērēat'a'e ġu - yadipat'a'e

acā. Imēnpxim yopkērēat'ip pe yadipat'a'e ġu-yakērēat'a'e acā. ⁴⁴ Yajo buje, wuyetaybit ace'e pubeat'ip poro iam. Asāo'a bubum wuyju widaoho'ip tağwi ġu-asāo'ip tağwi acā. Banka'a bubum wuyju arū'ip tağwi ġu-banka'ip tağwi acā. ⁴⁵ Imēnpxim xipacayū ma xipacat mujurūgrūg. Xipat'ūmayū bit ikērēat mujurūgrūg. Apēn wuyju jawağuyğuy iap puxim wuyju kawēnwēn. Ikērēat kay jawağuyğuy bima, ikērēān wuyju e'em. Idipat kay jawağuyğuy bima bit, xipacan wuyju e'em — io'e.

⁴⁶ — Eyju te'e ma e'em owebe "En ocekukat," i, wa'ō kay kūyjobit'ūm pima — io'e. ⁴⁷ — Abu-buxim okay ajēmjēmayū iap oğuwēn eywebe-abu-buxim wa'ō kayayū iap tak, ajo-buxim wa'ō dağ jekuku'ukayū iap tak. ⁴⁸ Itaybicat puxim ip-ağokatkat puxim. Ixe ağokatkat uk'a o'yamuy. Koap ipikūykūy o'sukūykot. İkūyberen o'sukūykot. Wita'a o'yadobu-xik badi. Uk'a'abi'ip o'yopmuy iğokūy be badiat'a jeje-wita'a jeje. Cem uk'a o'yamuy. Kabidoxixi oajēm iğ'o'a kay, muba'atxiri dak. Muba'at idibi o'timuboğ. O'tiajēm iğ'o'a kay. Imēnpit o'ya'at ġu yacem puye-wita'a jeje buye. Wa'ō kayayū ixe ağokatkat puxim-cem jeduk'a o'yamuy'iat puxim — Jesus o'e.

⁴⁹ — Wa'ō dağ ġu jekuku'ukayū bit warēmtağ uk'a o'yamuy'iat puxim-wa'ō kay'ūmayū. Wa'ijo-jom ip. Inaka kūyjobit ġu ip wa'ō kay. Warēmtağ uk'a o'yamuy'iat puxim ip-ağokatkat puxim. Ixe ağokatkat uk'a o'yamuy ipi ju. Cem ġu o'yamuy. Idibi o'tiajēm iğ'o'a kay-tiboğati. Dao ma o'ya'at. O'ya'um cīcā. Wa'ō dağ ġu jekuku'ukayū ixe ağokatkat puxim-wa'ō kay kūyjobit'ūmayū. Cem'ūma jeduk'a o'yamuy'iat puxim ip — Jesus o'e.

7 Adeayū be jekawēn epere buje, Jesus o'ju Cafarnaum ka kay. Oajēm. Sorarayū kukat ibo ka be osunuy. ² Ixe ibuywatwat'ukat iwātaxipi o'e-kariwa xe ikukpinat. Oe'ū pin ibuywatwat'ukat. ³ Gebuje sorarayū kukat pūgpūg Judeuyū kukuk-

ayū o'guju Jesus kay. O'guju ip Jesus Cafarnaum ka be iam o'jekūyjo buye.

— “Ejot cuy obuywatwat'ukat mu'ada am,” i juy epe'e Jesus pe — io'e sorarayū kukat ixeyū be.

O'jēm ip. Poxerewun. Jay. ‘Oajēm ip. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Cemuojuyjuy juy eğūm ixe sorarayū kukat pe — io'e ip Jesus pe. — Xipat cīcā ixe ocexe — io'e ip. ⁵ — Ocebadipyū ikukpin cīcā ixe xe — io'e ip. — Deus eju kawēnwēnap'a o'yamuyat ocewebeap'am — io'e ip.

⁶ Imēnpuye Jesus o'ju ceweju ip.

Sorarayū kukat tuk'a wi wūy'ūm pima, sorarayū kukat jebureyū o'guju Jesus dopabe. O'guju ip ja'ōmuwēn ām cebe. O'jēm ip. Poxerewu. Jay. Ibureyū oajēm Jesus kay. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Ocebure ocemudot ja'ōmuwēn ām ewebe — io'e ip Jesus pe. — A'ōmudodon ewebe — io'e ip Jesus pe.

— “‘Kariwa, ecewemuwa'ūm ġu juy oduk'a kay edot am,’ i juy ece,” io'e ocewebe — io'e ip Jesus pe. — “‘Osūsūn emudon oduk'a be. ⁷ Cedağ ġu emudot am oduk'a be wa'ōbuyxi'ūm puye,’ i juy ece cebe,” io'e ocewebe — io'e ip Jesus pe. — “‘‘Ece'ada juy,’ i ēn e'em pima, obuywatwat'ukat je'ada. ⁸ On tak warara'acat mujujum. Wa'ō kay kūyjobit ip wesorarayū. Pūg pe ôn e'em “Ejēm” i bima, je'jēm. Wara'at pe ôn e'em “Ejot” i bima, je'dot. Obuywatwat'ukat pe ôn e'em: “Imēn cuy ece,” i bima, imēn je'e.’ i juy ece Jesus pe,” io'e ocewebe — io'e ip Jesus pe. — Imēn ja'ōmudodon ewebe — io'e ip Jesus pe.

⁹ Iboap co buje Jesus itabēğ o'e ixeyū ekawēn cocom. O'jekorepēn adeayū kay.

— Soat Judeuyū etabucap podi ma itabut okay iğō sorarayū kukat, Judeu ġu ma'ġu — io'e.

¹⁰ Gebuje Jesus kay o'guju'iayū o'jepit sorarayū kukat tuk'a kay. Ibuywatwat'ukat o'tobuxik ip-iwātaxipi topibit. Kuy xipat o'e Jesus a'ōbi.

¹¹ O'ju jeweju etaybitbinayū eju. Ade warara'a-

cayū dak o'ju ceweju. Naim ka be o'ju ip. ¹² Jesusyū oajēm ikaboğatka exintabi be. -Naim ka exintabi be. Jay.

Ibocewi agókatkayū yaypan'isuat'üm tujujēmjēm ip o'e ikaboğatka bewi ikot am. Ce'üat xibuk i'it'et ġu osunuy wara'at. Jağepüg ma dak osunuy ce'üat xibuk. Itop'üm e'ü'ibit osunuy. Adeayū o'ju ce'üat xibuk eju ibo ka watwat.

¹³ Wuykukukat Jesus ite jo buje, itabotaidabotbot cīcā o'e ce'üat xibuk kay.

— Wa ġu, tū'ū — Jesus o'e ce'üat xibuk pe.

¹⁴ O'ju ce'üat kay. Ce'üat tujujēmjēmap o'ġucay. Ce'üat tujujēmjēmayū o'jecū ip e bidase.

— Tapu — Jesus o'e. — Aġobucēg ece — io'e ce'üat pe.

¹⁵ Gebuje ce'ü topibit itabēg o'e. O'je'aġobucēg. O'jekawēn.

Gebuje Jesus o'jekawēn ce'ü topibit xi eju.

— E'it waram ġuto o'jetait — Jesus o'e cebe.

¹⁶ Imēnpit soat imu'adaap cocoayū yaġuybabī'üm cīcā ip o'e.

— Ka'ümġu ejo'iat xipacat — io'e ip Deus pe.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat wuykay osodot-ya'ōbuyxiat — io'e ip jewewebe. — Deus osodot jebekitkit com — io'e ip.

¹⁷ Ibocewi Judéia eipi watwat Jesus ce'üat o'ġu'ada iap awēg o'yawēgtobuxik- -soat ka watwat.

¹⁸ Ceweju etaybitbinayū be Jesus ce'üat o'ġu'ada iam Joāo mukūyo buje, Joāo xepxepayū o'tomuwā jewekay- -jeweju etaybitbinayū. ¹⁹ Ikeyū o'ġuju ja'ō-muji am wuykukukat Jesus kay.

— “Deus emunaē ajēmap wiwim oceju,” i juy epe'e cebe — io'e Joāo. — “En tu ixe? Wara'at ġu xe'e ocejowiwi?” i juy epe'e cebe — io'e Joāo.

Poxerewun. O'jēm ip.

²⁰ Jay. Oajēm ip Jesus kay.

— Joāo Batista ocemudot ekay — io'e xepxepayū Jesus pe. — “En tu omuykuiat? Wara'at ġu xe'e ocejowiwi?” i juk o'e Joāo ocewebe — io'e ip Jesus pe.

²¹ Gasū Jesus tak adeayū o'gu'ada'ada Joāo emumudotyū etabutpe. Iwātaxipipiayū o'gu'ada'ada. Ibiōgbuk kērēat o'gujēmujēm ikuğayū bewi. Ita'üm-ayū o'sutada. Ierepayū o'gu'ada'ada. Jesus tak o'je-kawēn xepxepayū eju. -Joāo emumudotyū eju.

²² — Epeyepit cuy Joāo kay — io'e cebe ip. — Epejojojoiap cuy epeğuwēn Joāo be, epeyeküyjojoiap tak — io'e. — Ita'üm topibiyū itate o'e ġasū. Taoje-re topibiyū dak xipan ip o'e xīgxīg ġasū. Ierep topibiyū dak xipat o'e ġasū. Ya'ōpi'üm topibiyū dak ya'ōpipe o'e ip. Jeküyjojom ip o'e. Ce'ū topibiyū dak waram itait o'e ġasū. Itadaybotbocayū dak ka-wēn idipat cocom ġasū — io'e. ²³ — Imēneju eycok-coğ epesop okay eyetabut am eybu'u'üm pima — io'e Jesus. — "Ite ġu omuykuiat," i'e'em pima bit, eycokcoğ ġu epesop — io'e xepxepayū be. -Joāo emu-mudotyū be.

²⁴ Jesus Joāo o'guwēn adeayū be, cemumudotyū jēm puje.

— Joāo jom cuk epeku uk'a'üm̄at pe — io'e Jesus. — Ipi'ün'ün kay kabido ajēm puje je'ipe'adede-dem. Yağuykorerererayū ite'ip puxim, soat em je-wağuymuwarururun puye. Joāo bit yağuykoreren ġu. Wita'a buxim pit ixe. ²⁵ Joāo doti teiboğ ġu. Tei-boğat kukayū adeayū kukat tuk'a be opop ip-ibubut adeayū. ²⁶ Joāo bit ibubut adeat ġu. -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat acā. Wara'at Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū bodi ma Joāo ya'ōbuyxi. ²⁷ Imēn Deus ekawēntup e'em. -Joāo muwēğaptup:

Ağ cuy epesop, i'e'em Deus, i. Wemumuju oğuju ewap soat ajēm puje emuxipan am, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. -Joāo muwēğaptup — io'e. ²⁸ — Ka'üma ma omuy Joāo jo'i ya'ōbuyxian. Deus xe bit, yopicat Joāo bodiat ya'ōbuyxiat cebekit-kiyū'in — Jesus o'e.

²⁹ Iboap ekawēn co buje, — Cūğ cīcā Deus — io'e soat ma, iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū dak. Joāo ixeyū o'ğubatisasan. ³⁰ Fariseuyū bit ibu'u jījā osodop ip Deus bikuyap tağ jeku am, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ixeyū ġu bit o'ju

Joāo kay jemubatisan am--wara'acat acā--iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū acā, wara'at ikērēat mujurūğrūğ'ukayū dak.

³¹ Gebuje Jesus waram o'jekawēn adeayū eju.

— Abu-buxim ġasūacat? Ajoap oğuwēn eywebe abu-buxim ip iap mubapuk am eywebe? ³² Bekitkit puxim ixeyū--pasiahām ip iap pe pubutbucayū buxim. Jewāwāwām ip jebureyū kay bekitkiyū.

— “Tēğtēğ'a oceyamuyde eywebe ya'ijo am. Eydaobu'u'u eyju bit da'i'in,” i'e'em ip. “Wa ocesop jewexe i'ümccocom. Eybu'u eyju bit oceweju tōn,” i'e'em ip. Ijoyū buxim ġasūacat — Jesus o'e.

³³ — Joāo Batista oajēm eykay. Ixe jekpiwan ma irere oeku Deus eju jekawēn ām. Eyju bit napa ma e'em ixe muwēnuwēn: “Ibiōğbuk kērēat kukat teku,” i. ³⁴ Soat wağō ôn. Ojot eykay. Soat xat o'om ojeku, soat tikōnkōn tak. Eyju bit napa ma e'em omuwēnuwēn: “Ka'o'on'ukat teku,” i. “Teku iecuğap peam dinheiro bubu'ukat pure,” i dak. “Teku ikērēat mujurūğrūğ'ukat pure,” i dak — io'e. ³⁵ — Wuyju Deus emumutaybitbinap tağ jekukum pima bit, warara'acayū je'e “Deus cūğ ma wuymutaybitbin,” i — Jesus o'e.

³⁶ Gebuje Fariseu Jesus o'tomuwā jeweju jekōn ām. Simāo ibutet osunuy. Jesus o'ju Fariseu duk'a be. Oajēm. Oabik jekōn ām ceweju.

³⁷ Gebuje ayacat oajēm Jesus kay. Ixe ayacat ibo ka wat osunuy. Ikērēat mujurūğrūğ'ukat osunuy. Ixe itaybit o'e Jesus jekōnkōn Fariseu duk'a be iam. Imēnpuye tide'oati o'tidojot Jesus kay timūn'a be. Timūn'a waenōm muğēğē jo'i osunuy--alabastro muğēğē osunuy. ³⁸ Oajēm Jesus kay. Xik'i osunuy Jesus nōğpikadi, sui xe. Wa osunuy. Iğuyucūğ osunuy juk adi ikērēat o'ğuğē iap kay. Jesus i o'suimubot jetadim. O'suisup jadam. O'suikōn. O'suimude'o'on tide'oatim. Imēn o'e Jesus ikukpin cīcā ceze buye. ³⁹ Iboap o'jojojo Fariseu--Jesus emunomuwā.

Gebuje Fariseu o'jekawēn jewebe ma.

— Teku Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu? — io'e jewebe ma. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat

pima, itaybit kuka o'e abu ite ayacat wuimurerem iam — io'e. — "Ejēm cuy oxewi," i kuka o'e cebe — io'e te'e ma. — Ite ayacat ikērēat mujurūgrūgxiat — io'e Fariseu jewebe ma.

⁴⁰ Gebuje Jesus o'jekawēn Fariseu be.

— Simāo — io'e. — Kawēn puk ôn eweju — io'e.

— Ha'a — io'e. — Ecekawēn puk, kariwa — io'e.

⁴¹ — Xepxep aġokatkat cewero ip osodop jekariwa eju. Pūg ixeyū'in ceweroap boġ cīcā osunuy. 500 dinheiro osunuy cewero. Wara'acat ixeyū'in ceweroap boġbuġ ā osunuy. 50 dinheiro isurūġat osunuy cewero. ⁴² Xepxem ma teida ba'ore o'e ip jekariwa be. Ixe kariwa bit o'e cebe ip: "Teidam ġu eyju owebe," i. "Ka'ūmġu ġasū bit je'e oweju eyeweroap," i. Abu-xe ixe kariwa ikukpin cīcā je'e ixeyū'in? — Jesus o'e. — 500 dinheiro isurūġat cewero tūibit xe xe'e? 50 dinheiro isurūġat tūibit xe ġu xe'e? — Jesus o'e.

⁴³ — 500 dinheiro isurūġat cewero tūibit xe aco'i — Simāo o'e. — Cekariwa o'e ixe be: "Teidam ġu eyju owebe," i. "Ka'ūmġu ġasū bit je'e oweju eyeweroap," i. Imēnpuye ixe xe aco'i cekariwa ikukpin cīcā je'e — Simāo o'e.

— Hm hm — Jesus o'e. — Ixe xe ma ikukpin o'e cekariwa — io'e.

⁴⁴ Jesus o'jekorepēn ayacat kay. Waram o'jekawēn Simāo be bit- -Fariseu be.

— Ak'i juy ece ite ayacat kay — io'e. — Eduk'a be oōm puje, ēn ma idibi etiūm ġu wui-wuyaptim wuybabi daġ — io'e. — Ite bit wui o'suimubot jetadim. Wui o'suisup jadam — io'e. ⁴⁵ — En ma waġobu eyaġobukōn ġu wuybabi daġ. Ite bit oibu'un ġu wuikōn ām — io'e. ⁴⁶ — En ma wa'a eyamude'on ġu axeptim wuybabi daġ. Ite bit wui o'suimude'on tide'oatim — io'e. ⁴⁷ — Icēmān ôn e'em ewebe. Ite ayacat ikērēat kuġ- -ade jijāat kuġ. Imēnpit Deus soat o'ju'uk. Ikērēat o'ju'uk cebewi, cexe Deus ikukpin cīcā buye. Wuywebewi Deus yopit ma ikērēat uk puje, ikukpin cīcā ġu Deus wuyxe- -ikukpinpūn ā — Jesus o'e. — Ade ikērēat uk puje

bit, ikukpin cīcā e'em wuyxe — Jesus o'e Fariseuyū be.

⁴⁸ Gebuje Jesus o'jekawēn ayacat eju.

— Ikērēat kuy oju'uk ewebewi — Jesus o'e cebe.

⁴⁹ Imēneju ceweju jekōnkōnayū o'jekawēn jeweweju.

— Abu ite ikērēat'uk'uk'ukan! — io'e ip jewewebe.

⁵⁰ — Deus kuy edaxijo, cekay etabut puye — Jesus o'e ayacat pe. — Kaba'üm cuy eğuy ġasū bit — io'e.

8 Ibun'üm pima Jesus kawēn idipat o'ġuwēnuwēn. Ikaboġatka dağ oeku ika'icatka dağ tak. Deus soat kukukan je'e iap muwēnuwēn oeku. ^{2 · 3} Doze beayū Jesus eju oekuku ip, aoyū dak. Jesus cuk ikeyū aoyū o'ġu'ada. Ibiōgbuk kērēat tak cuk o'ġujēm cebewi ip. Maria Jesus eju oeku, Joana dak, Susana dak, ade warara'acayū dak. Madalena i osunuy wara'at Maria butet. 7 be ibiōgbuk kērēat cuk o'ġujēm ixe Maria bewi. Joana Cuza tayxi osunuy. Herodes pubut kukukat ixe Cuza osunuy. Galiléia eipi kukat pubut kukukat. Ikeyū aoyū jebubut'in iūmūm'uk osodop ip Jesus pe, doze beayū be dak. Jesus eju oekukuku ip Jesus xat muġēġem.

⁴ Ade ka bewi o'je'awero ip Jesus kay cekawēn com. Adeayū e'awero buje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ġuwēn cebe ip.

⁵ — Aġokatkat kadaida o'tamudu jekat pe — io'e Jesus. — Tamududum pima, ta'ade ġu o'ta'at e bitako dağ. Cūgcūğayū o'tamucakucak e bitako dağ puye — io'e Jesus.

⁶ — Ibocewi wasūyū ixeda o'ta'o'o. Tamududum pima wara'ata o'ta'at karatūğ'a jeje. O'jedae'ü idi bi'üm puye. O'tanokap ġu. ⁷ Tamududum pima wara'ata o'ta'at widaoho nuybi be. Da aypapan o'e widaoho nuybi be — io'e Jesus.

⁸ — Ibocewi widaoho kadai o'ġu'üm. Wara'ata bit o'ta'at katō be. Imēnpuye xipan o'yaypan. Ka-

daim o'e. Pūg pe kadai be ta'ada jījā o'tadop- -100 be o'tadop — io'e Jesus. — Wa'ijo pin pima, eya'ō-picūgcūg cuy epesop wa'ō kay — Jesus o'e adeayū be.

⁹ Gebuje ceweju etaybitbinayū o'jekawēn Jesus eju.

— Apēnape ibo kawēn? — io'e ip.

¹⁰ — Deus soat kukukan je'e — Jesus o'e. — Deus ibikuy eywebe eyetaybit am iboam. Imēnpuye ibapuğ ma ôn eymutaybitbin. Warara'acayū be bit imutaybitbinap ekawēn muwēnuwēn ôn. Jeakağ ip. Inaka ijojom ġu ip. Wekawēn pa'arēm cexe ip weka-wēn cocom ma'ġu ip — Jesus o'e.

¹¹ — Apēnape ibo kawēn jeymukūyjo ôn. Deus ekawēn kadaida buxim- -tamudu'ibita buxim — Jesus o'e. ¹² — Deus ekawēn cocomayū'in e bitako dağata buxim. Deus ekawēn cocom ip. Cekawēn co'isum pit Satanás ajēmjēm cekay ip ibiōgbuk kērēayū kukukat. "Te'e ma eyju iboap cocom," i napa ma e'em Satanás cebe ip. "Iboap ekawēn kay eyetabun ġu juy epesop," i napa ma e'em. Imēn Satanás imu-bu'u'un ip itabucap puxim Deus kay. Ixeyū mu-bu'u'un Deus pe ixeyū daxijoap puxim — io'e Jesus.

¹³ — Warara'acat karatūğ'a jejeata buxim Deus ekawēn cocomayū — io'e Jesus. — Cekawēn co buje, icokcok e'em ip. Wekawēn kay jījā ip. Imēnpit da-rem ma itabut ip tābube'ūmat puxim. Deus kay jetabucap epereperem ip. Warara'acat ixeyū be ikērēat mujurūğat puje, ibu'un ip Deus kay jetabut am — Jesus o'e.

¹⁴ — Warara'acat widaoho dağata buxim Deus ekawēn cocomayū. Wekawēn cocom ip. Guyjom pit soat em ġebum ip jemukaypin kay. Adem ibu pin ip jebubun. Jebikuyap tağ ip jeku ojuy, jemucokcokcoğ. Warēmtağ ip jeku ojuy. Imēnpuye ibu'u ip jetabut am Deus kay — Jesus o'e.

¹⁵ — Warara'acat katō beata buxim Deus ekawēn cocomayū. Deus ekawēn cocom ip. Cekawēn kay jījā ip. Oibu'un ġu ip jetabut am Deus kay. Ixeyū xipat Deus xe. Cūğ ma ip cexe ixeyū. Cekawēn muwēnu-

wēn ip warara'acayū be imutabut am ip Deus kay. Warara'acat mutabunat kadai buxim- -ya'a'eat puxim — Jesus o'e.

¹⁶ Gebuje Jesus wara'at kawēn o'guwēn.

— Imusop puje lamparina kuka ajomuy ġu ico'a'a diotpe — io'e. — Ajomuy ġu dak kuka wuyxexecap tiotpe. Um kuka ajomuy uk'a be ömöm'ukayū be kabiok tağ iōmap puxixim. ¹⁷ Imēnpxim soat imunēm'ibit kuka o'tobuxik ip. Wara'acat pe ya'ijoap puxim kawēnwēn ām tak itaybit je'e soat — io'e.

¹⁸ — Imēneju juy eya'ōpicūgcūg epesop wa'ō kay — io'e. — Eyağuyba'üm ġu juy epesop wekawēn kay. Xipan eya'ōpicūg pima, waram jeyetaybin wekawēn. Xipan'üm pima bit, jeyağuyba'üm wekawēn kay — io'e.

¹⁹ Ixi ajēm ojuy oeku Jesus kay jekawēn ām, ikitpitpiyū dak. Cekay yajēm pa'ore o'e ip adeayū buye.

²⁰ — Exi omuy akiju, ekitpitpiyū dak — io'e ip.
— Ejo pin ip — io'e ip.

²¹ Gebuje Jesus o'jekawēn adeayū be.

— Deus ekawēn coco'ukayū oxi jo'i oxe, okitpitpiyū jo'i dak — io'e. — Kūyjobicayū oxi jo'i oxe, okitpitpiyū jo'i dak — io'e.

²² Guyjom Jesus oōm kobe be jeweju etaybitbinayū eju. Xik. Oabik.

— Ga'a wīnābu aju — io'e cebe ip.

Timudek ojuy o'ju ip. ²³ Timudekdeğ pima, Jesus o'xet. Tibicūg pe bima kabidoxixi oajēm iodi kay. Idibi o'tiōm kobe be tipodoy buye. Kobe ipoxi o'e idibim. Jepiriğ ojuy o'e ip. Jakōmap puxixim iparara ip o'e. ²⁴ Imēnpuye ceweju etaybitbinayū Jesus o'guwurūğ.

— Kariwa! — io'e ip. — Akōm wuyju!

Würüh. O'jewurūğ. Jewurūğ puje, Jesus kabido o'subidomukorēm. Tipodoyat o'tipon. Iodi tipo o'e.

²⁵ Imēnpuye itabēğbēğ ip o'e ijojom dao ma o'tipon iap cocom.

— Apēnpuye eyetabut ġu Deus kay? — io'e Jesus cebe ip.

— Abu dak sute? Kabido kūyjobit ya'ō kay. Tipodoyat tak kūyjobit ya'ō kay — io'e ip jewewebe.

²⁶ Oajēm ip wīnābu -Gerasa eipi watwat kay, o'timudek puye. Gerasa eipi Galiléia eipi weğün opop. Jesusyū oajēm.

^{27 - 29} Gebuje Jesus o'jēm kobe bewi. Oajēm ağokatkat kay. Ikaboğatka wat osunuy ixe. Ibioğbuk kērēat kukat osunuy ixe. Ika'uat puxim osunuy. Toti'üm jekuku'uk osunuy kuy bin ma. Uk'a be ġu osunuy. Ce'ū'ūayū möğmögap tağ ma oeku.

— Ejēm cuy ağokatkat pewi — io'e Jesus ibioğbuk kērēat pe.

Imēn Jesus o'e ibioğbuk kērēat pe ağokatkat ku-ku'uk puye. Ixe ağokatkat daomūnmün'uk osodop ip ibo ka watwat cabobum, correntebug tak kuy bin ma. Imēnpit cabobu, correntebug dak o'subudakatkat ixe. Ibioğbuk kērēat ixe mujuju'uk osodop uk'a'ümat pe. Jağepūğ ma oeku uk'a'ümat tağ.

Jesus cocom pima, o'jewāwā ixe ağokatkat. O'-jēğ'aecōğcōğ Jesus wap, jexe ya'ōbuyxi buye.

— Apēn ēn em owebe, Jesus? — io'e. — En Deus ipot -soat podi ma ya'ōbacaat ipot — io'e ya'ōberen. — Ipiat esupi'ajoat ġu juy owebe — io'e cebe.

³⁰ Ibocewi Jesus o'jekawēn ağokatkat pe.

— Apēn ebutet? — io'e Jesus.

— Ade i — io'e.

Ade i ibutet osunuy ade ibioğbuk kērēat cebe buye.

³¹ Gebuje ixeyū ibioğbuk kērēayū o'jekawēn Jesus pe.

— Ocemujum ġu juy ipiat'ajojoap kay — io'e.

— Dajebaroyū be acā juy ocemujum ece — io'e ip Jesus pe.

³² Imēn o'e ip ade dajebaroyū co'a pēnpēn tağ wūrū-rūrūğ puye.

— Ha'a — io'e Jesus.

³³ O'jēm ip ağokatkat pewi Jesus a'öbi. Oōm ip dajebaroyū be.

Imēnpuye dajebaroyū daudau ip owat co'a pēnpēn tağ. O'kop ip iodi be. Oakōmkōm ip. O'sūm ip. Poğ. Oap ip.

³⁴ Dajebaroyū kukukayū iboap o'tobuxik tak. O'-jenapōn ip. Jesus ibiōgbuk kērēat o'guōm dajebaroyū be iap muwēnuwēn cekuku ip ikaboğatka watwat pe, koğünpi watwat pe dak.

³⁵ Gebuje o'jeküyo'iayū o'ju dajebaroyū'üm'üm com. Oajēm ip Jesus kay. Jay. Ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit o'tobuxik ip Jesus xe. Xik'i osunuy Jesus xe. Totite o'e. Yağuyusat o'e. Yağuyba'üm o'e ip oajēm'iayū. ³⁶ Imēnpuye o'jojo'o'iayū ma Jesus ibiōgbuk kērēat o'gujēm iap o'guwēn soat pe. ³⁷ Ibo eipi watwat pit Jesus o'gujēm jeka bewi-Gerasa eipi watwat. Jesus o'gujēm ip jeparara pibun.

O'jēm Jesus ixeyū xewi. Porewuh. Oōm kobe be waram timudek am. Xik. Oabik.

³⁸ Ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit oajēm tak Jesus kay.

— Aḡ eweju oju — io'e Jesus pe. — Eweju ma ojeku — io'e.

³⁹ — Ap! Obu'u. Oweju ġu juy. Ecepit cuy eduk'a be — io'e ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit pe. — "Deus xipan cuk okuk," i juy ece cebe ip eduk'a beayū be — io'e cebe.

Gebuje ibiōgbuk kērēat kuğ tūbit o'jepit jeduk'a kay. Soat kaka dağ oeku.

— Jesus ibiōgbuk kērēat o'gujēm owebewi — i'e'em oeku.

Jesusyū dak waram o'timudek.

⁴⁰ Waram Jesus epit puje, Galiléia eipi watwat icokcok o'e iwiwim ip puye. Aḡokatkat oajēm Jesus kay. ⁴¹ Jairo i ixe aḡokatkat putet osunuy. Deus eju kawēnwēnap'a kukuk'ukat osunuy ixe. O'jēg'aecōğcoğ Jesus topabe Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

⁴² — Ejot cuy oduk'a kay — io'e Jesus pe. — Odaxit ce'ū pin — io'e.

Doze koato Jairo daxit osunuy. Wara'at taxit ka'umğu. Pūğ ma osunuy.

— Ga'a — Jesus o'e.

E dağ cucum pima, adeayū o'ju ip Jesus nomuju. Jesus o'guuguğukuğ ip, ade buye.

⁴³ E dağ cucum pima ayacat oajēm Jesus kay. Jesus tōğpikadiwi oajēm. Ixe ayacat iwātaxipi o'e. Doybucukcuğ ġu osunuy 12 koato bun. Imēnpuye jedinheiro o'gu'üm janūğtataapteim. Dinheiro kuğ ġu o'e. Ka'uma ma kuka o'gu'ada ayacat. ⁴⁴ Jesus esay ukpu o'guçay ixe. O'toybucuk ġebuje bit. O'je'ada.

⁴⁵ Gebuje Jesus o'e:

- Abu omucay? — i.
- On ġu — io'e soat.

— Kariwa — Pedro o'e. — Adeayū ekuğukuğ — io'e. — Akokoreren ip ade — io'e.

⁴⁶ — Pūğ'in ixeyū'in omucay — io'e. — Wetaybit iboam. Deus a'ōbacaap o'jēm owebewi — io'e.

⁴⁷ Imēneju ayacat o'e jewebe ma:

- Wemunēm pa'ore oce — i.

Ixe dak oajēm Jesus dopabe. Ikarabakbak o'e jeparara pibun. Tüybe Jesus omukorēm iān o'e. O'jēğ'aecōğcōğ Jesus topabe.

Gebuje ixe ayacat je'adaap o'guwēn soat etabun.

— Esay oğucay omu'ada am — io'e Jesus pe. — Eekabek ukpu mucay buje, oce'ada — io'e cebe.

⁴⁸ — Tū'ü — Jesus o'e. — Ece'ada, okay etabut puye. Kaba'üm cuy eğuy ġasū bit — io'e ayacat pe.

⁴⁹ Ağokatkat oajēm tak Jairo kay-Jesus xeat kay. Jairo duk'a bewiat oajēm. Oajēm ayacat pe Jesus kawēnwēn pima.

— Edaxit'üm kuy oe'ü — io'e. — Kariwa Jesus eğuwa'üm ġu juy — io'e.

⁵⁰ Jesus pit iboap co buje, o'jekawēn Jairo eju.

— Eğuycūğ ġu juy eğuy — io'e Jesus cebe. — Etabun cuy eğuy okay — io'e. — Etabut pima, je'ada, oe'ü ma'ğu edaxit — io'e.

⁵¹ Gebuje Jesus oajēm Jairo duk'a kay. Pūğpūğ à o'guōmat jeweju. Pedro oōm ceweju, Joāo dak, Tiago dak, yaypan'isuat'üm ebay dak, ixi dak. ⁵² Soat ibo'a beayū dak wawa ip osodop yaypan'isuat'um cocom. Jewāwāwām ip osodop. Imēnpuye Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— "Wawa ġu juy epesop," i òn e'em — io'e cebe ip. — Ixe ce'ū ġu- -ixet acā — io'e Jesus.

⁵³ Waram ġuto oğu'ada iam itaybit puye, "Ixet acā" io'e. Imēnpit Jesus o'jowayway ip, ixe'ūm oe'ū iam itaybit ip puye uk'a beayū.

⁵⁴ Gebuje Jesus Jairo daxit'ūm pa o'subaixik.

— Tū'ū, aġobucēğ ece — io'e cebe.

⁵⁵ O'ğu'aġobucēğ ġebuje bit waram ġuto o'jetait puye. Itabēğ ma o'e ġasū bit.

— Ixat epeğüm cebe i'o am — Jesus o'e.

⁵⁶ — Ak'i — io'e ip cebay. — Waram ġuto o'jetait — io'e ip.

— Waram ġuto imutaicap cuy epeğuwēn ġu warara'acayū be — Jesus tak o'e cebay be.

Icokcok cīcā o'e waram o'jetait puye.

9 ^{1 - 2} Waram pima Jesus doze beayū o'tomuwā jeweju etaybitbinayū. Ja'ōbacaap o'ğum cebe ip.

— Ibiōğbuk kērēat cuy epeğujēm wa'ōbi — io'e cebe ip. — Iwātaxipipiayū juy epeğu'ada wa'ōbi — io'e cebe ip. — "Deus soat kukukan je'e," i juy epe'e soat pe — io'e.

³ Ikeyū mujum pima o'jekawēn ceweju ip.

— Ade ġu juy epetujowat eyjuap tağ — io'e cebe ip. — Eyba'ip ġu epeyoptujowat, dinheiro mūn tak ka'ūma, eyxat tak ka'ūma, dinheiro dak ka'ūma. Eyekamixa dak pūğ ma epetujowat — io'e.

⁴ — Aġoka be eyajēm puje, wara'at'a bebebe ġu juy epesop- -pūğ'a be ma — io'e. ⁵ — Ibo ka watwat ibu'u eykuğ pima, juy epejēm ibo ka bewi. Wara'at ka kay juy epeju. Ejjēm puje ka'wi epeğudu eyei bewi "Deus ipiat supi'ajoat eywebe ya'ō kay'ūm puye" iap mubapuk am ibo ka watwat pe — io'e.

⁶ Imēneju doze beayu o'jēm. Soat kaka dağ oekuku ip. Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku ip. Iwātaxipipiayū mu'ada'adam oekuku ip.

⁷ Guyjom Herodes Jesus e'ead o'ya'ijojo- -Galiléia eipi kukat. Tüybe Jesus waram ġuto o'jetaitiat iān

o'e ip adeayū. Tūybe Jesus Joāo Batista iān o'e ip pūgpūgøyū.

— Joāo Batista waram ġuto o'jetait je'ūap tomukadi — i te'e ma o'e ip Jesus muwēnuwēn.

⁸ Tūybe Elias'üm waram o'jebapuk ijodi je'ūap tomukadi iān o'e ip warara'acayū. Tūybe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat'üm waram ġuto o'jetait-kuyjeat'üm iañ o'e ip warara'acayū. Imēnpuye Herodes yağuy'üm o'e Jesus e'ead co buje.

⁹ — Abu sute? — io'e Herodes jewebe ma. — On ma Joāo oya'ukat — io'e. — Soat ip ite e'ead muwēnuwēn — io'e jewebe ma.

Imēneju Herodes Jesus co pin cīcā osunuy.

¹⁰ Jesus emumujuju yepit puje, soat o'ġuwēn ip Jesus pe. Apēn cuk adi o'e'e ip iap o'ġuwēn ip cebe.

Ibocewi Jesus ip o'tujowat jeweju.

O'jēm ip adeayū xewi. O'ju ip Jesus eju Betsaida ka kay. ¹¹ Adeayū bit o'ju Jesus nomuju, kuy o'-jēm iam itaybit ip puye. Oajēm ip adeayū.

Gebuje Jesus icokcok o'e jenomuju iju buje ip. Gaxin ma Deus soat kükukan je'e iap o'ġuwēn cebe ip. Iwātaxipipiayū o'ġu'ada. ¹² Imēnpit katpuje jijā o'e. Imēnpuye doze beayū o'ju kawēn ām Jesus eju.

— Ajo kuka o'jo'o ip? Ka'ūmġu puybit ijoce — io'e ip Jesus pe. — Eġuypit cuy ip tomukay ma. Ikatēġatka kay juy ip eġuju ixat pu am — io'e ip cebe. — Ixeyū juy eġuju ixet am — io'e ip. — Ijoce bit ya'ūmġu uk'a ixet am ip — io'e ip.

¹³ — Eyju ma ixat epeġūm cebe ip — io'e Jesus pit jeweju etaybitbinayū be.

— Apēntak suteyū xan acejat? — io'e ip Jesus pe. — Cinco be ma pāo'a kuġ oceju. Axima kuġ tak xepxep ma oceju — io'e ip. — O'e ġu kuka cebeam ip. Pomawi dak puybit suteyū xan acejat? — io'e ip Jesus pe.

¹⁴ Imēn o'e ip ade jijā buye. 5000 aġokatkayū osodop ip Jesus ekawēn cocom.

— Adeayū epeġuabik — Jesus o'e cebe ip.

— Ha'a — io'e ip.

¹⁵ Soat oabik ip. Kaxikxik'i ip o'e.

¹⁶ Gebuje Jesus ixat o'jat. Akoh. Pāo'a o'yabu-- cinco beat'a. Axima o'jat xepxepat. Ixe dak o'jeapūn kabi kay. Apūn.

— Bay, xipat cīcā ēn — Jesus o'e Deus pe. — Ocexan eğubapuk ocewebe i'o am — io'e.

Iyat o'takatkat jebum. Pāo'a o'yadakatkat. Pan. O'yaūmūm doze beayū be yaūm ām adeayū be. Iūmūm pima o'gu'acoḡ axima. Doze beayū ixat o'gūm̄gūm adeayū be. Soat ip o'jo'o. Ibeḡbeḡ ip o'e. ¹⁷ Doze beayū cepoyat o'guxipan. O'jomōḡ ip ico be. Doze be ico o'gu'nopapūn ip cepoyan. Imēn Jesus yopicat o'gu'acoḡ adeayū xan.

Gebuje Jesus adeayū o'guypit tuk'a kay. Irerem ġu ip o'guypit- -ibeḡbeḡ acā.

¹⁸ Waram pima Jesus o'jekawēn Deus eju. Jaġe-pūḡ ma kawēnwēn o'e ceweju. Ceweju osodop ip doze beayū.

Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Abu dak òn adeayū xe? — io'e Jesus cebe ip.

¹⁹ — En Joāo Batista pūgpūḡayū xe — io'e ip. — "Teku Joāo Batista," i te'e ma e'em ip. "Teku Elias," i te'e ma e'em warara'acat — io'e ip. — "Teku Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat- -waram ġuto o'jetaitiat," i te'e ma e'em warara'acat — io'e ip.

²⁰ — Pām eyju? Abu dak òn eyxe? — io'e.

— En Cristo ma — io'e Pedro. — Deus pe wuy-daxijo am taē'ibit ēn — Pedro o'e.

²¹ — Iboap pit cuy epeġuwēn ġu warara'acayū be — Jesus o'e cebe ip. ²² — Soat waġo òn. Òn pit ipiat osupi'ajo — io'e. — Paīyū kukukayū itakoma jījā je'e okay, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, Judeuyū kukukayū dak. Waoka ojuy je'e ip. Waoka ip ġuyjom. Xepxep xet kap puje bit, waram ocetait — Jesus o'e.

²³ Gebuje Jesus o'jekawēn soat eju- -cekawēn co-comayū eju.

— Oweju jeku pin pima eybikuyap taġ̄ ġu juy epeku- -obikuyap taġ̄ acā — io'e. — Wekawēn taġ̄ cuy epeku — io'e. — Eybu'um ġu juy epesop eye'ū

ām owebeam — io'e.²⁴ — Obikuyap tağ eyeku buje, soat em Deus xe eyetait epesop eye'ū buje — io'e. — Ebikuyap tağ eyeku buje bit, wūy ma Deus wi epesop — io'e.²⁵ — Eye'ū buje soat em wūy ma Deus wi epesop pima, te'e ma eyju soat pupum ijodi eybubun.²⁶ Soat wağō ôn. Waram ojot ijodi Deus ekawēn tojotjot'ukayū eju- -ikērēat kuğ'ūmayū eju. Waram ojot webay a'öbi. Soat je'e owebe: "Ka'ūmğu ejo'iat ya'öbuyxiat," i. "Ka'ūmğu ejo'iat idipat," i dak. Okay eybu'u bima, ôn tak obu'un ma oce eykay wedot puje. Wa'ijo am eybu'u bima, ôn tak obu'un ma oce eya'ijo am — io'e.²⁷ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e. — Deus soat kukukan je'e. Pūğpūğ puk ijodiacat je'ū ġu iboap com'ūm pima — Jesus o'e.

Jesus imēn waram jedocap o'ğuwēn cebe ip.

²⁸ 8 xet kap puje, Jesus o'ju Pedro eju, João eju dak, Tiago eju dak. O'ju ip co'a kay jekawēn ām Deus eju.

²⁹ Oajēm ip. Jay. Jesus o'jekawēn Deus eju. Kawēnwēn pima o'jedopaewarurun. Iekabek irut cīcā o'e. Isopsep cīcā o'e.³⁰ Xepxep ağokatkayū dak o'jekawēn Jesus eju- -kuyayū, kuy oe'ū'iayū. Moisés o'jekawēn, Elias tak.³¹ Idip cīcā osunuy cebapukap. O'jekawēn ip jeweweju.

— Jesus je'ū Jerusalém ka be Deus bikuyap tağ — io'e ip jewewebe.

³² Imēnpit Pedro o'xet, Tiago dak, João dak. O'-xet ip itaxet pinpin ip puye. Jewurūğ puje, Jesus o'-jojojo ip. Idip cīcāat o'jojojo ip. Ixeyū dak xepxep ağokatkayū o'jojojo- -Jesus eju kawēnwēnayū.

³³ Gebuje Pedro o'jekawēn Jesus eju xepxepayū cēm pima.

— Kariwa! — io'e Pedro. — Xipat cīcā wuyju ijoceam. Xijap cuy ocejomōğ ebapūğ — io'e. — Pūğ ewebeam je'e, wara'at Moisés peam je'e. Wara'at Elias peam je'e — io'e.

Pedro imēn o'e itaybit'ūm apēn oce iam puye. Yağuybabı'ūm o'e.

³⁴ Kabikerereat tak Pedro o'ğuba'arēm, Tiago

dak, Joāo dak. Kabidiğ pe ip o'e. Iparara ip o'e kabidiğ pe jeba'arēm puye

³⁵ Gebuje kabikerereat pewi Deus ekawēn ip o'ya'ijojo.

— Xeku okpot — io'e Deus. — Wemunaē xeku — io'e. — Kūyjobin cuy epesop ya'ō kay — io'e Deus.

³⁶ Ibocewi Jesus acā o'jojojo ip. Kuy o'jēm xep-xepayū. Warara'acat pe ġu apēn cuk o'jojojo ip iap o'ġuwēn ip- -jewewebe acā. O'jojojo ma'ġu ip. O'ġuwēn ġu bit ip.

³⁷ Kuyaje Jesus co'a bewi o'kop ebapūġayū eju.

³⁸ Adeayū oajēm Jesus kay. Aġokatkat o'jekawēn Jesus eju- -ceparakpeat ip.

— Ocemetaybitbin'ukat — io'e. — Okpot cuy esubuywan! ³⁹ Pūġ ma okpot. Axik pe ikukuk puje, pipim imuy'at'an ipi ju, jewāwāwām ya'ōberen, ibidopabokbek e'em, imuwerikweriğ — io'e. — Ibu'u o'e cēm cebewi — io'e. ⁴⁰ — "Axik cuy epeġujēm okpot pewi," i kuy oce eweju etaybitbinayū be. Imēnpit imujēm pa'ore o'e cebe ip — cebay o'e Jesus pe.

⁴¹ — Tāh! — io'e. — Eyetabut'ūm cīcā okay — io'e Jesus iboceayū be. — Xipat ġu eyju — io'e. — Puġün tak oġuy eyxe? Ibun ma okpiceğē eyetabut'-ūmap cocom! — Jesus o'e. — Ekpot cuy etojot okay — Jesus o'e cebay be.

⁴² Gebuje axik pipim aġokatkat'it'it o'ġuy'at Jesus kay ajēmjēm pima. O'ġuwerik cīcā.

— Ejēm cuy aġokatkat'it'it pewi — io'e axik pe.

Aġokatkat'it'it pewi o'ġujēm. Waram ġuto o'ġūm cebay be.

⁴³ — Soat podi ma Deus ya'ōbaca — io'e ip soat o'jojojo'iyayū.

Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju. Adeayū itabēğbēğ ip o'e ijojom, axik o'ġujēm puye. Gebum osodop ip apēn Jesus o'ġujēm iap kay.

⁴⁴ — Eyaġuyba'ūm ġu juy wa'ō kay — io'e cebe ip. — Soat waġo ḥon. Warara'acayū oūm okay itako-

maayū be — io'e. — Gebum cuy epesop wa'ō kay — io'e cebe ip.

⁴⁶ Imēnpit cekawēn pa'arēm o'e ceweju etaybitbinayū xe.

— Apēgape dak cekawēn? — io'e ip jewewebe ma.

Imēnpit isūsūn ip o'e "Apēgape dak ekawēn?" i'e am cebe.

⁴⁸ Ibocewi jewa'ōxikxiğ o'e ip ceweju etaybitbinayū.

— Abu omuy ya'ōbuyxiat wuy'in warara'acat podi ma? — io'e ip jewewebe.

⁴⁷ Jesus itaybit osunuy yağuy ip iam. Imēnpuye bekicat o'tojot jexe am.

⁴⁸ Gebuje o'jekawēn ceweju ip.

— Cexe okukpin puye xipan ite bekicat kuğ pima, xipan okuğ tak epe'e — io'e. — Xipan okuğ pima, omudocat kuğ tak xipan epe'e — io'e. — "On pit wa'ōbuyxi" i'e'em'ūmat ya'ōbuyxi Deus xe — io'e Jesus.

⁴⁹ Gebuje Joāo o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — Ağokatkat cuk ocejojojo. A'ōbi ma ibiōgbuk kērēat mujēmjēm'uk osunuy — io'e. — "Imēn ġu bit cuy," i juk oce cebe, wuyweju'ūm puye — io'e Joāo.

⁵⁰ — Imukorēmrēm ġu juy — io'e Jesus pit. — Wuykay itakoma'ūmat wuykadiat — Jesus o'e.

⁵¹ Kabi kay waram Jesus euap ekabia ajēm pin pima: — Jerusalém ka kay juy oju — io'e Jesus ceweju etaybitbinayū be. Iju pin o'e ibo ka kay.
⁵² Ja'ōdujowacayū o'ğuju jewap. O'ju ip. E dağ pima ağoka be oajēm ip Jesus nuyap'a muxipan am-Samaria eipi watwat ka be.

⁵³ Ibo ka watwat pit Jesus kay ġu o'e, Jerusalém ka kay cum puye. Ibu'u o'e ip imu'abiğ jeka be. ⁵⁴ Imēnpuye Tiago o'jekawēn Jesus eju, Joāo dak.

— Kariwa — io'e ip. — Ebikuy du ocewebe

daxa mudot am kabi bewi ijop ka watwat muy'ū ām? — io'e ip.

⁵⁵ — Ap — io'e Jesus pit cekay ip jekorepēn puje. — Epeğuy'ū ġu juy ip — io'e. O'jēm ip ibo ka bewi.

⁵⁶ Soat kaka dağ oekuku ip wara'atka dağ. ⁵⁷ E dağ cucum pima, aġokatkat oajēm Jesus kay.

— Soat ka dağ ojekuku eweju ejuap tağ — io'e Jesus pe.

⁵⁸ — Oweju du eku pin? — io'e Jesus. — Kak iküykēy — io'e. — Wasū topipe. Soat waġo ḥn. Imēnpit ya'ūmğu odopdopap'a. Eku pin tu oweju? — io'e cebe.

⁵⁹ Gebuje Jesus oajēm wara'at aġokatkat kay.

— Oweju juy ejeku — io'e cebe.

— Gasū ġu. Guyjom acā — io'e. — Āġ webay'ūm ojokot — io'e cebe.

⁶⁰ — Āġ Deus ekawēn kay'ūmat jebadipyū'ūm'ūm jokot — io'e. — En pit oweju juy ejeku — io'e. — Deus soat kukukan je'e i'e'e'ukan cuy eġuy — io'e cebe.

⁶¹ Wara'at aġokatkat oajēm Jesus kay.

— Kariwa, eweju juy ojeku — io'e. — Oduk'a beat pe buk ḥn jekawēn. "Cum puk ḥn," i buk oce cebe ip — io'e Jesus pe.

⁶² — Biopak kuġ ipi kotkon pima cekorepēn puje, ipi kocap wakēnwakēn'i kuka o'e — io'e Jesus pit. — Imēnpuxim etabut am ebu'u bima, te'e ma kuka ece Deus soat kukukan je'e iap ekawēn muwēnu-wēn'ukan — io'e Jesus.

10 Iboap tomukadi wuykukukat Jesus 70 beayū o'taē kawēn idipat muwēn ām adeayū be. Xepxepxem ma ip o'ġuju jewap.

— Soat kaka dağ cuy epeju — io'e cebe ip. — On tak oju eynomuju — io'e cebe ip. ² — Jeymuju ḥn apēn aġokatkat jekat peat'a bum jebuywatwat'-ukat mujuap puxim — io'e. — Apēn ya'ade opop kat pe kadai'a yaopat'a iap puxim ade opop ipi ju

Deus ekawēn itaybit'ūmayū. Ade ġu bit Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Imēnpuye imuwēnuwēn'ukayū kukat eju juy epeyekawēn- -Deus eju. "Adeayū juy eğuju ekawēn muwēn ām," i juy epe'e cebe — Jesus o'e.

³ — Epeju juy ġasū — io'e. — Ôn ma dak jeymuju. Deus ekawēn muwēnuwēn pima, ovelha'it'it puxim epesop- -widayū bidaseat puxim, ikērēat kay jījāayū bidase buye — io'e.

⁴ — Sacola ġu juy epetujowat eyjuap tağ, dinheiro mūn tak ka'ūma, eyeiuk tak ka'ūma — io'e. — Ibun ġu juy epesop kawēnwēn warara'acat eju e bidase — io'e.

⁵ — Uk'a be eyōm puje, "Deus cuy ija'a watwat jukuk kaba'ūm ip jedop am," i juy epe'e — io'e.

⁶ — Xipan jewewekuğ ip pima, kaba'ūm ip jeedop iğō'a watwat. Jewewekay itakoma ip pima bit, te'e ma "Deus cuy ija'a watwat jukuk kaba'ūm ip jedop am," i epe'e — io'e cebe ip.

⁷ — Iğō'a be ma epesop uk'a be — io'e. — Soat cuy epejo'o ajo ip o'ğüm eywebe iap. Soati juy epetikōn ajo ip o'tiūm eywebe iapti. Eysüsün ġu juy epesop eyxat pu am cexewi ip. Cekapikaptei juy ateida kapikpik'ukat pe — Jesus o'e.

⁸ — Ağoka be eyajēm puje juy ajo ip o'ğüm eywebe iap epejo'o xipan ip eykuğ pima. ⁹ Iwātaxipi- piayū juy epeğü'ada- -ibo ka watwat. "Gaxīn ma Deus soat kukukan je'e," i juy epe'e cebe ip — io'e.

¹⁰ — Ağoka be eyajēm puje, "Epeōm cuy oduk'a be," i'e'em'ūm ip pima uk'a ukpibubu dağ cuy epeju. ¹¹ "Ka'wi opop ocei eju- -eyka beat ka'wi," i juy epe'e cebe ip. "Ka'wi mududum ocei bewi eyukpiwat puye, Deus ekawēn co pin'ūm puye," i juy epe'e cebe ip. "Deus soat kukukan je'e," i juy epe'e. "Eyetarybit ġu iboam, wekawēn kay'ūm puye," i juy epe'e cebe ip — io'e Jesus.

¹² — Icēmān ôn e'em eywebe. Deus kūyjobit'ūmayū be ipiatpi'ajoap kabia bima, Sodoma ka watwat pe ipiat supi'ajoat. Ikeyū be iap podi ma bit ibo ka watwat pe ipiat supi'ajoat, eyekawēn com ip ibu'u buye — io'e Jesus.

¹³ Gebuje Jesus wara'at kaka watwat o'guwēn.

— Karem ma ipiat epesupi'ajo jijā, Corazim ka watwat — Jesus o'e. — Karem ma ipiat epesupi'ajo jijā, Betsaida ka watwat — io'e. — Ka'ūma buk epejojojoiap cuk adi oğubapukpuk eyetabutpe eyka be bima — io'e. — Tiro ka be iboap mubapuk pima, Sidom ka be dak, kajuk ikērēat mujurūgrūgap o'jepe-re ip ibo ka watwat. Itabut kajuk ip o'e Deus kay — io'e. — Ibo ka be iboap mubapuk pima, kajuk ikurususucat o'guōm ip jedotim. Daxadaypi be dak kajuk o'e ip kaxixkik'i. Imēn kajuk o'e ip oceğuycūğ cīcā ikērēat kuğ puye iap mubapuk am jebureyū be, ğasū bit ikērēat ağujurūğ ğu iap mubapuk am tak — io'e.

¹⁴ — Deus kūyjobit'ūmayū be ipiatpi'ajoap kabia bima, Tiro ka watwat pe ipiat supi'ajoat, Sidom ka watwat pe dak. Ikeyū be iat podi ma bit eywebe ipiat supi'ajoat — io'e Jesus.

¹⁵ — Cafarnaum ka watwat — io'e. — Deus jey-muyu ğu kabi kay — io'e Jesus. — Jeymukop ipiat'ajojoap kay — io'e.

¹⁶ — Eyekawēn kayayū wekawēn tak ip cekay — io'e jeweju etaybitbinayū be. — Ekyay'ūmayū ôn tak ip okay ğu. Okay'ūmayū omudocat tak ip cekay ğu — Jesus o'e. — Epeju juy ğasū — io'e. — Wekawēn cuy epeğuwēnuwēn soat ka watwat pe — io'e.

— Ha'a — io'e ip.

Ibun cīcā ip oekuku kawēn idipat muwēnuwēn.

¹⁷ Gebuje icokcok cīcā ip o'jepit Jesus kay — 72 beayū. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Kariwa, ibiōgbuk kērēayū kūyjobit oca'ō kay, a'ōbi oceju jekukum puye — io'e ip Jesus pe.

¹⁸ — Hm hm — io'e Jesus. — Kabi bewi Sata-nás at'anap ojojojo. Dao ma o'at xiriririkiat puxim — Jesus o'e.

¹⁹ — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — Jesus o'e. — Wa'ōbacaap cuy oğüm eywebe. Wa'ōbi juy epeku soat em. Puybu epesubumucak tūyiatpu. Dat tak epeğucak. Ka'ūma bit jeyaoka. Ekyay itako-maayū dak o'e ğu eywebe, wa'ōbi eyju jekukum puye. ²⁰ Imēnpit eycokcoğ cuy epesop ibiōgbuk kērēat

cēmcēm eya'ōbi iap kay ġu-kabi beatup pe eybutet ibararak opop iap kay acā — Jesus o'e.

²¹ Jesus Ibiōgbuk xipacat a'ōbi icokcok cīcā o'e ġebuje bit.

Gebuje Jesus o'jekawēn Deus eju.

— Bay — io'e. — En acā soat kukukat-kabi beacat kukukat, ipi juacat kukukat tak — io'e. — Jewexe itaybit cīcāayū xewi eġunēmiap eġubapuk itaybit'ūmayū be — io'e. — Ikeyū be acā iboap eġubapuk, imēn ebikuy buye, xipat exe buye dak — io'e Deus pe.

²² — Soat ma juk webay o'ġūm owebe — io'e. — Warara'acat ġu itaybit cīcā abu Deus ipot iam-cebay acā. Imēnpuxim warara'acat ġu itaybit cīcā abu ipot ebay iam-ipot acā. Iboap mubapuk am ipot ibikuy bima acā, warara'acat itaybit je'e abu Deus ipot iam — Jesus o'e cebe ip.

²³ Gebuje Jesus jebidadam o'jekawēn jeweju etay-bitbinayū eju warara'acat pe ya'ījoap puxim.

— Eycokcok wekawēn cocom puye — io'e. ²⁴ — Kuyje ajo eyju ijojomap co pin cīcā osodop ip ade Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū, ika kukukayū dak. Imēnpit o'jojojo ġu ip. Eymukūyjojomap co pin cīcā ip osodop. Imēnpit o'jekūyjo ġu ip — Jesus o'e.

²⁵ Gebuje Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat oa-jēm Jesus kay. O'jekawēn Jesus eju cekawēn puyxijo ojuy.

— Kariwa — io'e. — Apēntak oce soat em Deus xe onuy ām? — io'e.

²⁶ — Apēn e'em wuyawēwēap ekawēntup? Apēn iboaptup wuymutaybitbin exe? — Jesus o'e.

²⁷ — Imēn e'em wuyawēwēaptup — io'e aġokat-kat.

— Deus kay jījā juv epesop, i. Ixe Deus eykukukat, i. Ixe bikuyap taġ jekukum pima, ixe kay jījā epesop; soat em xipacat kay ġebum pima dak; ya'ō kay kūyjobit pima dak; ixe aġuy daġ jewaġuguy bima dak, i. Imēn

cuy epeku, i. Xipan cuy eyxeat epeju-
kuk eyewekukap puxim, i.

Imēn e'em wuyawēwēap ekawēntup — io'e Moisés
ekawēn imutaybitbin'ukat.

²⁸ — Icēmān ēn e'em — Jesus ma o'e. — Imēn
eku buje, soat em Deus xe ecesūy etait — io'e.

²⁹ — Abu oxeat pit? — io'e ixe bit jewedayo
ojuy.

³⁰ Imēnpuye Jesus wuymutaybitbinap ekawēn
o'guwēn abu wuyxeat iam imutaybit am.

— Ağokatkat kopkom o'e Jerusalém ka bewi —
Jesus o'e cebe. — Ixe ağokatkat cu ojuy Jericó ka
kay. Judeu osunuy. Cucum pima ibukurukayū ixe o'-
topabijuk e dağ.

— Oajēm ip cekay. Toti o'ju'uk ip. Soat o'jat ip
cexewi ibubut. O'yaokaka jījā ip. Je'üje'üm ip o'sui-
wat ebidakpe.

³¹ — Paī cucum o'e ixe e dağ. Je'üje'ümat co
buje, o'kap wara'at e bitako dağ. O'subuywan ġu —
Jesus o'e. ³² — Imēntak paī buywatwat'ukat oajēm
ixe e dağ cucum pima. Je'üje'ümat co buje, o'kap
wara'at e bitako dağ- -paī buywatwat'ukat. O'subuy-
wan ġu — io'e.

³³ — Gebuje bit Samaria eipi bewiat oajēm cu-
cum pima ixe e dağ. Samaria eipi watwat Judeuyū
kay'üm cīcā ip. Ixe jo buje, itabotaidabotbot o'e
je'üje'ümat kay. O'ju cekay taxijo ojuy. ³⁴ Posügti o'-
timōğ werowero be- -uva'abidi, ixepti dak. Werowero
o'jomünümün pağom.

— Je'üje'ümat o'tujowat powatwat ajēmjēmap'a
kay. Jejumento akpi jeje o'tujowat. Xipan ixe o'ju-
kuk iğ'o'a be.

³⁵ — Kuyaje xepxep jedinheiro o'jat isurūğat, tei-
boğat, prata muğēğē. O'ğüm uk'a iwat pe je'üje'üm-
at kukapteim.

— "Xipan cuy ite ejukuk," io'e uk'a iwat pe —
io'e Jesus. — "Ijop edinheiro'üm pima, wara'at
oğüm ewebe wedinheiro wepit puje," Samaria eipi
bewiat o'e — io'e Jesus.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn.

³⁶ — Ebapūğayū je'üje'ümat o'jojojo- -ibuku-

rukayū emuaokaka — io'e. — Abu xipan o'jukuk jexat kukap puxim? — Jesus o'e.

³⁷ — O'subuywan'iat — io'e Jesus pe.

— Ixe ekukuap co'i juy ejeku — Jesus o'e. — Warara'acat puywatwat'ukan cuy egypt — io'e Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat pe.

O'jēm Jesus xewi.

³⁸ Waram pima Jesus oōm aōoka be jeweju etaybitbinayū eju. O'ju ip ayacat kay. Marta kay.

— Oduk'a be juy epesop — Marta o'e Jesusyū be.

— Ma — io'e ip.

³⁹ Marta duk'a be ip osodop. Marta kibit tak uk'a be osunuy. Ikibit putet Maria i osunuy.

Gebuje Maria Jesus ekawēn o'ya'ijojo jijā jewemutaybin ojuy. Maria ma xik'i osunuy Jesus xe cekawēn cocom. ⁴⁰ Marta bit kapikpiğ osunuy ixat tam, ixat tojotjon tak. Yağybabi'üm o'e jekapikap kay cekapikap ade buye.

Gebuje Marta o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — Ak'gu du ēn okay? Okibit oibu'un obuywat am. Wağepūğ ma ôn wuyxat tatam, wuyxat tojotjon — io'e. — "Ewağō juy esubuywan," i juy ece cebe — io'e Jesus pe.

⁴¹ — Ap — io'e Jesus Marta be. — Gebum cīcā ēn wuyxataap kay-ekapikap kay. Ağuykoreren soat kay ekapikap kay. ⁴² Maria bit wekawēn co pin cīcā. Soat em ġu wuyxat dopdom. Soat em pit Maria ġebum wekawēn kay jeenuy — io'e Jesus.

11 Waram pima Jesus o'jekawēn Deus eju. Perreh. O'jepere.

Gebuje ceweju etaybitbinat o'jekawēn ceweju-doze beayū'in.

— Kariwa — io'e. — Joāo kuy jeweju etaybitbinayū o'ğutaybin kawēn ām Deus eju. Imēnpuxim oceju dak cuy ocemutaybin ece — io'e Jesus pe.

² — Imēn cuy epe'e, Deus eju kawēnwēn pima — Jesus o'e.

— “Bay, soat cuy ip jeedop ibuyxim ebutet kuğ,” i juy epe'e Deus pe-kabi beat pe — io'e. — “Gaxin ma juy soat kukukan eğuy,” i dak cuy epe'e cebe — io'e.

³ — “Soat kabia ocexan cuy eğümğüm ocewebe,” i dak.

⁴ — “Ocejū ġebum ġu apēn wara'acat cuk adi warēmtağ ocekukiap kay,” i dak. “Imēnpuye ġebum ġu juy eğuy apēn cuk adi ikērēat oceğujurūğrūğ iap kay,” i dak cuy epe'e cebe.

— “Oca'ōmubacacan cuy eğuy ocewebe ikērēat kukap puxim,” i dak cuy epe'e — io'e.

— Imēn ma juy epe'e Deus eju kawēnwēn pima — Jesus o'e.

⁵ Gebuje Jesus waram adeayū o'ğutaybin.

— Apēn kuka epe'e powatwat ajēm puje pāo'a kuğ'ūm pima? — io'e. — Cum aco'i eyju eybure kay iximadakpe. “Obure, pāo'a kay òn pūğ'a ma,” i aco'i epe'e cebe. ⁶ “Wara'at obure oajēm oduk'a be jekuap tağwi,” i aco'i epe'e cebe. ⁷ “Ya'ūmğu pāo'a. Ya'a'e bima oyaūm kajuk,” i aco'i epe'e cebe. Ixe eybure je'e eywebe badiwi: “Okaykay ġu juy,” i. “Kuy oduk'a exīntabi otomudip,” i du je'e? “Webe-kitkit kuy ixexet,” i du je'e eywebe? “Kuy òn po'i” i du je'e? “Okop pa'ore yaūm ām ewebe,” i du je'e? Imēn tu je'e eywebe? — Jesus o'e. ⁸ — Ka'ūma! Imēn ġu je'e — io'e. — Eybure je'kop yaūm ām eywebe. Eybure buye ġu yaūm eywebe. Ibun eyju yaojuyjuy buye bit kuka o'yaūm — io'e.

⁹ — Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — Deus xewi juy epejoojuy. Iojuyjuy bima, epejat. Ixe xewi juy epejokudada. Ikudadam pima epetobuxik. Ixe xewi iojuyjuyap xīntabi be tağtağtağ'iap puxim. Xīntabi be tağtağtağ'i bima, tomudip'uk ip eymuōm ām. ¹⁰ Soat ojuyjuy'ukat je'jat; soat kudada'ukat tobuxik; xīntabi be tağtağtağ'iat pe xīntabi tomudip'uk ip — io'e.

¹¹ — Puybu ġu juy epesubuūm eyipotpot pe “Axima kay òn” i'e buje. ¹² “Sapokay dopsa kay òn” i'e buje, dat epeğüm ġu cebe. ¹³ Eyju ma xipacat ūmūm eyipotpoyū be ikērēat kuğ ma'ğu eyju. Eyju xipacat

ūmūmap podi ma eyebayat pit xipacat ūmūm eywebe- -kabi beat. Ibiōgbuk xipacat je'gūm soat pe jexewi iojuyjuy'ukat pe — io'e Jesus.

Imēn Jesus ijodiacat o'gutaybin.

¹⁴ Gebuje Jesus ibiōgbuk kērēat o'gūjēm aōkat-
kat pewi. Ixe ibiōgbuk kērēat aōkatkat muyde-
'ūm'ūm'uk osunuy. Cekawēn pa'ore osunuy aōkat-
kat.

Aōkatkat pewi ibiōgbuk kērēat cēm puje bit, xi-
pan o'jekawēn. Imēnpuye adeayū icokcok cīcā ip o'e.

¹⁵ Warara'acayū bit o'jekawēn ip jewewebe.

— Belzebu a'ōbi Jesus ibiōgbuk kērēat mujēm-
jēm cebewi- -ibiōgbuk kērēayū kukat a'ōbi- -Satanás
a'ōbi — io'e ip napa ma.

¹⁶ — Ka'ūma buk ocejojojoiap cuy eğubapuk ēn
Deus a'ōbi ibiōgbuk kērēat mujēmjēm iap mubapuk
am ocewebe — io'e ip warara'acat warēmtağ cekuap
ojuy.

¹⁷ Imēnpit Jesus itaybit osunuy apēn ixeyū je-
wağuyğuy iam.

Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Pūğ eipi watwat jeweweju ma jewaoka buje,
jewemu'ūm ip. Imēnpuxim pūğ'a watwat uk'a wat-
wat jeweweju ma jewaoka buje, jewemu'ūm ip —
io'e. ¹⁸ — Imēnpuxim Satanás ebekitkit jeweweju ma

jewaoka buje, jewemu'ūm ip. Jewaoka buje, ikoro ğu
ip je'e. Imēnpuye "Belzebu a'ōbi ēn ibiōgbuk kērēat
mujēmjēm ijodiat pewi," i eyju e'em napa ma owebe

— io'e. ¹⁹ — Belzebu a'ōbi ôn ibiōgbuk kērēat mu-
jēmjēm pima, abu a'ōbi dak eyebekitkiyū imujēmjēm
ip? Jewemuğuykukukum eyju iap mubapukpuğ cīcā
eybekitkiyū. ²⁰ Belzebu a'ōbi ôn ibiōgbuk kērēat
mujēmjēm- -Deus a'ōbi acā. Deus soat kukukan je'e
iap mubapukpuğ ôn eywebe imujēmjēm pima — io'e

Jesus.

²¹ Gebuje Jesus meğapekawēnku boku iap o'guba-
puk cebe ip.

— Ibacaat nobano kuğ jeduk'a wiwim pima, ibu-
kurukat pe iōm pa'ore tuk'a be ibubut pu am. ²² I-
bacaat podiat ajēm puje bit ixe kuka ibacaat o'ğu-

wun pipim jeōm ām. Ibaca jijāat o'e kuka cebe. Cenobano kuka o'jat. Soat ibubut kuka o'jat. Ibubut kuka o'gu'ē'ē jebureyū be — io'e.

²³ — Okay'ūmat itakoma okay. Imu'awerom obuywatwat'uk'ūmat imuypōgpōgpōg — io'e.

²⁴ — Aġokatkat pewi ibiōgbuk kērēat cēm puje, idibi'ūmat taġ jekukum jebodoyap kudadam. Jebo-doyap tobuxik'ūm pima kuka o'e jewebe ma "Jepin ma ḥn kuy bima onuyap kay," i — Jesus o'e.

²⁵ — Jepitpin. Yajēm puje, ixe aġokatkat tobuxikxiġ. Ka'ūmgu ibiōgbuk kērēat opop ixe aġokatkat pe ġasū. Ixe aġokatkat uk'a buxim- -yabi'ōg'ōgat'a buxim- -yaxipanat'a buxim — io'e.

²⁶ — Ibocewi ixe ibiōgbuk kērēat cēmcēm ma'gu-to. 7 beayū dobuxikxiġ- -ibiōgbuk kērēayū dobuxikxiġ- -cebodi ma xipat'ūmayū dobuxikxiġ. Ikeyū dak ḥmōm ixe aġokatkat pe 7 beayū. Kuy bima ixe aġokatkat tadaybot osunuy. Gasū bit ibodi ma tadaybot o'e — Jesus o'e.

²⁷ Iboam i'e buje ayacat o'jewāwā Jesus kay- -adeayū parakpeat.

— Icokcok cīcā juy exi- -emukapat- -emuytitit'uk- at! — io'e Jesus pe.

²⁸ — Hm hm — Jesus o'e. — Deus ekawēn co- co'ukat pit oxi cokcokap podi ma icokcok- -cekawēn taġ jekuku'ukat tak — io'e.

²⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn adeayū be- -jakokoren je'aweroromayū be.

— Xipat'ūm cīcā ġasūacat! — io'e Jesus. — "Ka'ūma buk ocejojojiap cuy eġubapuk ocewebe," i eyju e'em owebe — io'e. — "En Deus a'ōbi jekukum iap cuy eġubapuk ocewebe," i eyju te'e ma e'em. Ade ġu oġubapuk eywebe epejojo ġu buk iap. ³⁰ Pūg ma oġubapuk eywebe. Jonas kay juy ġebum epesop. Kuy bima Deus Jonas o'guju Deus soat podi ma ya'ōbaca iap mubapuk am Ninive ka watwat pe. Deus Jonas waram ġuto o'ġutait ce'ūap tomukadi soat podi ma wa'ōbaca iap mubapuk am iġo ka wat-

wat pe. Imēnpuxmin Deus omudot eykay ġasū dak. On soat waġo — io'e.

³¹ — Kaxi etajoreġatka kukat je'bapuk soat etabixe-ayacat — io'e. — "Teyūku ikērēat kuġ oxe," i Deus e'emap kabia bima, ixe ka kukat je'bapuk — io'e. — Gasūacat tak je'bapuk ixe kabia be. "Ikērēat kuġ eyju Deus xe," i je'e ibo ka kukat ixeyū be. Ixe ayacat oajēm wūyatka bewi Salomāo ekawēn co am-itaybit cīcāat ekawēn co am. On eyxe ġasū. Salomāo etaybicap podi ma ḥon wetaybit cīcā. Imēnpit eyju wekawēn kay ġu — Jesus o'e.

³² — "Teyūku ikērēat kuġ oxe," i Deus e'emap kabia bima, Nīnive ka watwat je'bapuk soat etabut-pe. Ixeyū je'e ġasūacat pe: "Eyju ikērēat kuġ Deus xe," i. Nīnive ka watwat oibu'un ikērēat mujurūġ ām. Ikērēat mujurūġrūġap o'jepere ip Jonas pe Deus ekawēn muwēn puje. On eyxe ġasū. Jonas etaybicap podi ma wetaybit cīcā Deus ekawēn muwēn ām. Imēnpit eyju wekawēn kay ġu — Jesus o'e.

³³ — Imusop puje, lamparina aġunēm ġu ico diotte. Ipikūykūy be ġu ajomuy. Um acā ajomuy uk'a be ḥomōmayū be soat co am — Jesus o'e. ³⁴ — Imēnpuxmin wuyeta lamparina buxim. Wuyetadip pima, soat ijo but wuywebe. Kabia daġ ajeku. Wuyetakērē bima, ijo ba'ore wuywebe. Kabiok taġ ajeku. Kabiok taġ jekukuap ikērēat mujurūġrūġap puxim. ³⁵ Aġ cuy epesop ikērēat mujurūġap puxim. ³⁶ Ikērēat mujurūġrūġ'ūmap kabia be jekukuap puxim. Ikērēat mujurūġrūġ'ūm pima, kabia buxim wuyju — Jesus o'e.

³⁷ Jesus ekawēn epere buje Fariseu o'jekawēn ce-weju.

— Ejot cuy oduk'a be jekōn ām — io'e.

O'ju ceweju. Oabik jekōn ām. ³⁸ Jekōn pima Jesus Judeuyū babi daġ ġu o'jewebuwuy. Imēnpuye Fariseu itabēġ o'e ijojom.

³⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Fariseuyū — io'e. — Kacūġkadi acā eyju kopo wuywuy, prato wuywuy dak. Yabi bit ka'ūma. Yabiokok cīcā. Prato buxim eyju dak eyokok, eyeta-

bikuku jījā buye, ikērēat mujurūğxi buye dak — io'e.
⁴⁰ — Eyağuyba'arēm! Kacūğkadiat o'ğugēiat badiat tak o'ğugē. ⁴¹ Eybubut'in cuy epeğüm tadaybotbo-cayū be. Iūmūm pima, xipat epesop Deus xe — io'e.

⁴² — Karem ma ipiat epesupi'ajojo — Jesus o'e Fariseuyū be. — Soat em eybubut mu'awerorom 10 be. Pūğat ūmūm eyju Deus pe. Wara'at pit eyju imuxipanpan eybubun. Eyju puybit mukunukunaptup ūmūm Deus pe, arrudadup ūmūm tak, posūğ pu-ximatup ūmūm tak, puybit peaptup ūmūm tak. Xipat eywebe iboap ūm ām Deus pe. Imēnpit cedağ ġu warara'acat kuğ eyju-warēmtağ ma! Deus ikukpin ġu eyxe. Imēn xipat ġu! Xipan cuy warara'acat epe-jukuk. Ikukpin cuy Deus epejukuk — io'e.

⁴³ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo, Fariseuyū — Jesus o'e. — Eyju abik ojuv ya'ōbuyxiat tūyap pe Deus eju kawēnwēnap'a be. Eycokcok cīcā warara'acat pe ibuyxim eykuk am soat etabutpe — io'e.

⁴⁴ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo, Fariseuyū — Jesus o'e. — Eyetaybit Judeu be ce'ūat etaypi jeje cexīğxīğpi iam. Eyju wuyjuyū'ūm'ūm etaypi buxim iba'arēmat puxim. Wuyju itaypi dağ kapkam itaypi opop ijoce iam wuyetaybit'ūm puye. Imēnpuxim eyju warara'acat pe ikērēat mujurūğan — io'e.

⁴⁵ Gebuje Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat o'je-kawēn Jesus eju.

— Tapu, ēn oceju dak ocemukorēmrēm imēn e'em Fariseuyū be bima — io'e.

⁴⁶ — Hm hm — Jesus o'e. — Eyju dak karem ma ipiat epesupi'ajojo — io'e. — Warara'acat ukxabi be ipoxiat mōğmōğat puxim eyju. Eyju e'em warara'acat pe: "Moisés ekawēn tağ cuy epeku-soat tağ," i. Imēnpit soat tağ ġu eyju dak jekukum ixe ekawēn tağ — io'e.

⁴⁷ — Karem ma ipiat epesupi'ajojo — io'e. — Eydobuyū'ūm'ūm ade Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'ūm'ūm oyaoka. Ikeyū'ūm'ūm etaypi mubapuk-ap'a epeyamuy wita'a yadipat'a. ⁴⁸ Iğ'o'a muymuy bima, "Ocedobuyū'ūm'ūm cūğ ma oekuku," i eyju e'em napa ma. Ikeyū'ūm'ūm ekukuap tağ eyju dak warēmtağ ma jekukum. ⁴⁹ Imēnpuye kuyje Deus o'e:

Wekawēn muwēnuwēn'ukayū juy oğuju cekay ip wa'ōdujowatwat'ukayū dak, i. Pūgpūg ip yaoka ixeyū'in, i. Ipiat supi'ajoat ip warara'acayū be dak, i — Jesus o'e.

— Imēn Deus o'e kuyje, itaybit soan puye. ^{50 - 51} Deus ipiat supi'ajoat ġasūacat pe cekawēn muwēnuwēn'ukayū'üm'üm o'yaoka buye. Kuy jījā ixeyū'üm'üm o'yaoka ip. Deus ipi mujurūg puje, ixeyū'üm'üm o'yaoka ip. Koap Abel'üm o'yaoka ip. Kanomüm Zaccarias'üm o'yaoka ip. Deus eju kawēnwēnap'a be bima o'yaoka ip, iōhō mupikupikap xe bima. Deus ipiat supi'ajoat ġasūacat pe ikērēat o'ġujurūğrūg ip puye — io'e.

⁵² — Karem ma ipiat epesupi'ajo — Jesus o'e Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be. — Eyju warara'acat muğuyukukukum kawēn icēmān itaybicap puxim ip. Eyetabut ġu kawēn icēmat kay. Eyju warara'acat mubu'u'un tak kawēn icēmat kayap puxim — io'e.

⁵³ Ibocewi Jesus cēm puje itakoma jījā o'e ip Jesus kay Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū, Fariseuyū dak. Jesus o'jomuymuy ip. Jewa'ōmukorēmrēm o'e ip. Ixe ekawēn cocom cīcā ip o'e. Yawēğmukērērēn ojuy ip. Cekawēn puyxijo ojuy ip. ⁵⁴ Ixe warēmtağ e'em pima, kuka o'jomuymuy ip. Warēmtağ e'em pima, kuka o'yawēğmukērērēn ip.

12 Tak ġu ip o'ju Jesus kay- -ade jījā. Jewemu- cakucakan ip o'e, ade buye.

Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū be- -doze beayū be.

— Ağ cuy epesop Fariseuyū be eymuğuykukuap puxim — io'e. — Ixeyū emumutaybitbinap pāo'a tuyuhuhuaptōm puxim. Ixeyū emumutaybitbinap tağ ġu juy epeku — io'e. — Jewexe ip xipat. ² Ya- juyjuyat jewedobuxik ġuyjom. Iba'arēmat ibapuk je'e soat xe. ³ Kabiok tağ epeyekawēn iap ya'ijojo ip ka-

biam. Badiat'a be eybidadadam epeyekawēn iap ġu-wēn ip soat a'ōpiju — io'e. — Imēneju warara'acat muğuyukukukum ġu juy epesop xipat oceju iam. Fari-seuyū ekukuap puxim ġu juy epeku — io'e.

⁴ — Obureyū — io'e. — Eyaoka ojuyayū buxim ġu juy eypararam epesop. Ixeyū be eyaoka but ma. Guyjom pit eybiōgbuk mu'üm pa'ore cebe ip. ⁵ Deus buxim acā juy eypararam epesop. Ixe be bit wuyaoka pi ġu. Wuye'ū buje dak ipiat'ajojoap pe wuybiōgbuk xik put cebe. Imēneju juy ixe buxim eypararam epesop — io'e.

⁶ — 5 be pidiwe dei tei'it ma--pūg centavo ma. Deus pit yağuyba'üm ġu wasūyū kay. Pūg kay dak yağuyba'üm ġu. ⁷ Deus itaybit wuyadap pebürūdap iam. Deus xe teiboğ ġu wasūdei. Imēnpit aġ cekay. Imēnpuxim wuykay dak aġ soat em. Imēneju eyağybabi'üm'üm ġu juy epesop — io'e.

⁸ — Icēmān ôn e'em eywebe. Soat waġo ôn. Eyju "Jesus ebekitkiyū oceju," i'e'em pima, ôn tak "Teyūku webekitkit," i oce Deus ekawēn tojotjot'ukayū be. ⁹ Eyju e'em warara'acayū be "Jesus bure ġu oceju," i bima, ôn tak "Iteyū bure ġu ôn," i oce Deus ekawēn tojotjot'ukayū be. ¹⁰ Soat waġo ôn. Omuymuy bima, eyju ikērēat kuġ Deus xe. Deus iboap ju'uk eywebewi ikērēat. Ibiōgbuk xipacat muy-muy bima bit, Deus iboap ju'uk ġu eywebewi ikērēat — io'e.

¹¹ — Warara'acayū jeydujowat Deus eju kawēn-wēnap'a be ipi kukukayū dopabe dak, iecuġap dopabe dak. Eydujowat puje, eyağybabi'üm ġu juy epesop eyewedayo am. "Pēn paxi oce," i'ümġu juy epe'e — io'e. ¹² — Ixeyū dopabe eydujowat puje Ibiōgbuk xipacat jeymukūyo jekawēn ām — io'e.

¹³ Gebuje aġokatkat o'jekawēn Jesus eju adeayū parakpeat.

— Tapu — io'e. — “Ebay'üm pubut cuy eğu'ë'ë ekitpit pe,” i juy ece owaño be — io'e Jesus pe.

¹⁴ — Ap! — io'e. — Deus cuk omudot eykay eyemämäap coco am ġu, ce'üat pubut mu'ë'ë äm ġu dak — io'e.

¹⁵ — Eyetabikukum ġu juy epesop! Soat em Deus xe wuyetait acesop ade wuybubut pupum puye ġu-cekay wuyetabut puye acā — io'e.

¹⁶ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn aweromayū be.

— Ibubut adeat kat katō be osodop. O'jewa'ada jījā. Ya'ade o'e — io'e. ¹⁷ — Imēnpuye ibubut adeat o'jekawēn jewebe ma.

— “Okat pewiat mün'a yaboğ ġu,” io'e. “Apēntak oce? Je'e ġu, ya'ade jījā buye,” io'e jewebe ma — io'e Jesus. ¹⁸ — “Imēn ma oce. Okat pewiat mün'a oyamuy'at- -yaboğbuğat'a. Yaboğat'a oyamuyat,” io'e jewebe ma. “Yamuyisuat'a be okat pewiat oğuxipan, soat obubut tak,” io'e jewebe ma. ¹⁹ “ ‘Ocokcoğ oğuy. ade obubut puye,’ i juy oce owebe ma,” io'e jewebe ma. “ ‘Soat kuğ oğuy,’ i juy oce owebe ma,” io'e jewebe ma. “ ‘Kapikpiğ ġu oğuy je- bodoydoy acā, jekönkön acā dak, tikönkön acā dak,’ i juy oce owebe ma,” io'e jewebe ma ibubut adeat — Jesus o'e.

²⁰ — Imēnpit Deus o'jekawēn ixe ibubut adeat pe.

— “Ağuyba'arēm!” io'e. “Ade jījā juk adi eğuxipan ewebeam ma,” io'e Deus. “Ijop kabiok ma ece'ü,” io'e. “Abu je'jat ebubut e'ü buje?” io'e Deus — io'e Jesus.

²¹ — Püğpüğayū soat em ġebum apēn xe'e wara'at'in ojat obubun iap kay. Deus kay ġebum ġu ma'ğu ip. Ixe ağokatkät puxim ip- -yadaodaoat puxim — Jesus o'e.

²² — Imēnpuye eyağuy'üm ġu juy epesop eybubut kay — io'e jeweju etaybitbinayū be. — “Ajo paxi acejo'o?” i'ümğu juy epe'e — io'e. — “Ajo paxi aceğuōm wuydotim?” i'ümğu dak cuy epe'e. ²³ Xipat

eyxat kuğ pima, eydoti kuğ pima dak. Ibodi ma bit xipat soat em Deus xe eydop am — io'e.

²⁴ — Gebum cuy epesop wasū iokat kay — io'e. — Taidadam ġu ip. Jeku beat pupum ġu dak ip. Jeku bewiat mün'a'e ġu ip. Imēnpit Deus ixat üm-üüm cebe ip -wasüyü be. Deus xe teiboğ ġu wasū. Imēnpit ağ cekay ip. Wuykay dak ağ soat em ma. ²⁵ Ade koato mabuk wetabēğ oğuy iap kay ġebum cīcā bima, eytabēğ xe'e? Ka'ūma. Gaxin ma aco'i epe'ū. ²⁶ Iboap iba'ore eywebe bima, te'e ma eyağuy'üm ijodiap kay - eydoti kay, eyxat kay dak — io'e.

²⁷ — Gebum cuy epesop koğünpi dağatit kay - apēn dit aypapan iap kay. Kapikpiğ ġu tūmūntitit. Jedoti muğēğem ġu dak ip. Icēmān ôn e'em eywebe. Salomāo ibubut adeat osunuy. Idip cīcāat kuğ osunuy jesay kuğ. Salomāo dipap podi ma bit titip tip tağatip. ²⁸ Gasū ma tūmūntitit titetabēğ e'em. Kuya-je bit tite'ū e'em. Deus a'ōbi titip. Ja'ōbi dak eye-mukaypinput je'ğüm eywebe eyetabutsū ma'ğu cekay — io'e Jesus.

²⁹ — "Ajo paxi acejo'o," i'ūmğu juy epe'e, "Ajo paxi aceğuoṁ," i dak — io'e. ³⁰ — Deus kay ita-but'ūmayū yağuy'üm iboap kay. Wuyebayat pit itay-bit wuyju ikuğ'üm pima iam - kabi beat. ³¹ Gebum cuy epesop Deus acā wuykukukat iap kay. Iboap kay ġebum pima, Deus soat je'ğüm eywebe. Eyxan je'ğüm, eydotim tak — io'e.

³² — Eypararam ġu juy epesop — io'e. — Wuye-bay Deus eykukukat ovelha kukuk'ukat puxim. Ixe ibikuy eywebe jekukan — Jesus o'e.

³³ — Eybubut'in cuy epeteidaat eyedinheiro bu am — io'e. — Ixe dinheiro juy epeğüm tadaybotbo-cayū be. Iūmūm pima eybubut ade epe'e kabi be. Eybubut iwekwek ġu je'e kabi beat. I'ūm ġu dak. Ka'ūmğu ibukurukat kabi be eybubut tujupa'um am. Kopi'i eybubut jo'o ġu kabi be. ³⁴ Eybubut ijodi bima, soat em ġebum epesop eybubut kay. Kabi be bima bit ġebum epesop kabi beat kay — io'e.

^{36 · 38} — Kariwa ajēmap wiwimap puxim cuy epe-sop wajēmap wiwim — io'e. — Ixe kariwa juk o'ju jewebumūnap epeta kay. Cepicat wiwim ibuywat-wat'ukayū. Lamparina kuğ ip- -isopsepat kuğ. Jekariwa ajēmap wiwim ip xīntabi nomudip'uk am cebeam yajēm puje, cetağtağ puje. ³⁷ Ağ ip tobuxik puje icok-cok je'e ip ixeyū ibuywatwat'ukayū jekariwa ajēm puje. Icēmān ôn e'em eywebe. Ixe kariwa jeōm jeduk'a be. Ixat je'gūm cebe ip. "Ga'a acekōn," i je'e jebuywatwat'ukayū be. ³⁸ Iximadak pe, iximadak pepu i aco'i jajēm. Yajēmap wiwim ip tobuxik puje, icokcok je'e ip ixeyū ibuywatwat'ukayū. ^{39 · 40} Imēn-puxim cuy ağ epesop wepicap wiwim- -soat wa gó epi-cap wiwim. Ocepit eyju wepicap wiwim'ūm pima, aḡ'ūm pima dak. Ibukurukat ajēmap ehoram itaybit pima, jeduk'a kajuk o'yaiwat ġu uk'a iwat. O'yaiwat ġu puxibut'ūm iōmap puxim. Imēnpuye juy aḡ epe-sop wepicap kay — io'e Jesus.

⁴¹ Gebuje Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Kariwa — io'e. — En ijop ekawēn muwēnu-wēn ocewebe ya'ijo am acā du? Soat pe ya'ijo am ġu xe'e? — io'e.

⁴² — Ôn ijop ekawēn muwēnuwēn xipan jekariwa bubut kukayū be ya'ijo am- -itaybicayū be ya'ijo am — io'e. — "Obubut kukukan cuy ece," i'e'em kariwa cebe ip. "A'ō kay jeedop ip kūyjobin warara'acayū obuywatwat'ukayū," i'e'em kariwa. "Ixeyū xan cuy eḡūmḡūm," i'e'em cebe, cedağ kapikpiğ puye — io'e. ⁴³ — Jekariwa a'ō kay kūyjobin pima, ixe ibuy-watwat'ukat icokcok je'e jekariwa ajēm puje. ⁴⁴ Icēmān ôn e'em eywebe — io'e. — "Obubut kukukan cuy ece," i je'e kariwa ixe jebuywatwat'ukat pe. ⁴⁵ — "O'jekuyan ma wekariwa," i'e buje bit, ġebuje'isum ma jajēm cekariwa. Kapikpiğ'ūm pima jajēm. Ixe ibuywatwat'ukat warara'acayū kaykay bima, jajēm. Jekpiwan ma jekōnkōn cīcā bima jajēm. Ika'o bima, jajēm. ⁴⁶ Jebuywatwat'ukat yajēmap wiwim'ūm pima jajēm, yajēmam itaybit'ūm pima dak. Imēnpuye ce-kariwa ipiat supi'aoat jebuywatwat'ukat pe. Jebuy-

watwat'ukat ġuju kūyjobit'ūmayū dopap pe jenuy am. ⁴⁷ Apēn jekariwa ibikuy osunuy jekapikam iam itaybicat yobog ipiat supi'ajojo jewemuxipan'ūm pima, kūyjobit'ūm pima dak. Yobog ipiat supi'ajojo itaybit puye. ⁴⁸ Apēn jekariwa ibikuy osunuy iam itaybit'ūmat pit yopit ma ipiat supi'ajojo kūyjobit'ūm pima. Yopit ma ipiat supi'ajojo itaybit'ūm puye. Ade ikuğat cuy ade je'gūm warara'acat pe. Ade o'jatiat xewi juy ade acejoojuy — io'e.

⁴⁹ — **Daxa buxim** okop ijodiacat pe **wara'at tağtağ** ma jewağuy ām — Jesus o'e. — Iboap wekapikap. Wekapik epere ojuy ôn. ⁵⁰ “**Warara'acat** ipiat supi'ajoat ewebe,” i juk o'e Deus owebe. “**Aokam ip,**” i juk o'e. Deus bikuyap tağ weku pin cīcā soat em. Soat em ġebum ôn iboap kay. ⁵¹ Tūybe teku oso-dot kaba'ūm wuydop am iān eyju e'em. Imēğām ġu ojot. Ojot ijodiacat pe **wara'at tağtağtağ** ma jeku am. ⁵² Ibadipyū **wara'at tağtağtağ** ma jeku ôn ojot puye. Xepxepayū pūğ tağ ma jeku ip. Ixeyū badipyū bit **wara'at tağ** ma jeku ip ebapūğayū. ⁵³ Cebay ma okay je'e. Ixe ipot pit okay ġu je'e. Ixi ma okay je'e. Ixe'it pit okay ġu je'e. Yuktayxi ma okay je'e. Ixe ayacat uktayxi bit okay ġu je'e. Imēneju **wara'at tağtağtağ** ma jeku ip — Jesus o'e.

⁵⁴ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ġuwēn adeayū be.

— Kaxi'acap pewi kabikerereat ebapuk puje “Muba'at omuyku,” i eyju e'em. Icēmān ajēmjēm. ⁵⁵ Kaxietajoreğat pido ajēm puje “Kaxiepi jījā ġasū,” i eyju e'em. Icēmān kaxiepi je'e. ⁵⁶ Eyetaybit muba'at ajēm iam kabi kay ağ puye. Eyetaybit kaxiepi je'e iam kabido jojom puye. Imēnpit eyetaybit ġu ajo ġuyjom je'bapuk eywebe iam wekawēn cocom ma'ġu eyju. Wekawēn pa'arēm eyxe — io'e.

⁵⁷ — Eyju jewawēwēm ġu dak cedağ ma eyeku

am.⁵⁸ Eykay itakomaat e'em eywebe "Eyweroap cuy epeteida owebe," i. "Teida'üm pima, jeydujowan ön ibimāmāayü ekawēn coco'ukat kay," i. Imēn i'e buje, ixe juy epeğudin e dağ pima. E dağ pima itakomaat mudin'üm pima, ixe jeydujowat ibimāmāayü ekawēn coco'ukat kay. Ibibimāmāayü ekawēn coco'ukat tak jeydujowat sorarayü kay. Sorarayü jeymuōm daomūnmūnap'a be.⁵⁹ Soat ġu eyeweroap teida'üm pima, jeymujēm ġu ip daomūnmūnap'a bewi — Jesus o'e.

13 Gebuje pūgpūgāyü o'jekawēn Jesus eju.
— Iecuğap Pilatos Galiléia eipi watwat'in o'yaokaat — io'e ip. — O'yaokaat ip Deus eju kawēnwēnap'a be bima, wünca ümüm pima paī be imupik an Deus etabixe — io'e ip.

² — "O'yaokaat ixeyü aġokatkayü warara'acat podi ma xipat'üm puye- -Galiléia eipi watwat podi ma," i du eyju e'em? ³ Imēn ġu juy epe'e'e! Icēmān ön e'em eywebe. Ikērēat epere'üm pima, Deus kay eyetabut'üm pima dak, ipiat'ajojoap kay epeju eyju dak — io'e. ⁴ — Waram pima oap ip Siloé ka watwat 18 beayü. Oap ip uk'a o'je'aedu buye- -umat'a. O'ğucak ip. "Oap ip soat podi ma xipat'üm puye- -Jerusalém ka watwat podi ma," i du eyju e'em? Imēn ġu juy epe'e'e! ⁵ Ikērēat epere'üm pima, Deus kay eyetabut'üm pima dak, ixeyü buxim epeju ipiat'ajojoap kay eyju dak — io'e Jesus.

⁶ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn adeayü be- -figueira'ip ekawēn.

— Aġokatkat figueira'ip o'yoptaida jekat pe, uvadip pe — io'e Jesus. — Oajēm figueira'ip kay figo'a kudadam. ⁷ O'yadobuxik ġu. Imēnpuye o'jekawēn uvadip wiwi'ukat pe — io'e.

— "Tapu, ebapūğ koato juk adi oajēm ija'ip kay figueira'ip kay," io'e cebe — io'e. — "Yaopap ekaxi bima juk adi oajēm figo'a kudadam," io'e — io'e. —

"Ya'üm̄gu. Oyadobuxik āgu. Te'e ma ijop'ip omuy. Eyopxik cuy," io'e uvadip wiwi'ukat pe — io'e.

⁸ — Gebuje tipwiwi'ukat o'jekawēn tip iwat pe — io'e Jesus.

— "Kariwa, jewebuyxijo buk," io'e. "Ijop koato āgu eyopxikat," io'e. "Oyokobidoğ cuy yokobi koreren. Tūmūntūntūn otūnmōğ yokobi koreren," io'e. ⁹ "Wara'at koato bima ya'a'e bima, xipat je'e. Ya'a'e'üm pima bit oyopxik," io'e tip iwat pe — Jesus o'e.

^{10 - 12} Waram pima Jesus Deus eju kawēnwēnap'a beayū o'ğutaybin. Sábado bima ip o'ğutaybin jebodoydoyap kabia bima. Jesus ayacat o'jojojo iğ'o'a be. Ixe ayacat ikokpiwakun osunuy ade koato- -18 koato bun. Ikokpiwakun osunuy ibiōğbuk kērēat a'ōbi. Ce'ağobucēğ pa'ore osunuy ibiōğbuk kērēat a'ōbi. Jesus ixe o'ğudot jekay.

— Tū'ū — io'e. — On jemu'ada — io'e.

¹³ O'jewebumōğ ixe jeje. O'ğu'ada gebuje bit. O'-sukokpimucūğ. O'sukokpimudim. Ikokpicūğ o'e.

— Bay, xipat cīcā ēn owebeam — io'e Deus pe.

¹⁴ Deus eju kawēnwēnap'a kukuk'ukat pit itakoma o'e Jesus kay, jebodoydoyap kabia bima ayacat o'ğu'ada buye. Tūybe imu'ada pi jebodoydoyap kabia be iān o'e. Imu'adaap kapikap co'i osunuy cexe.

— Seis kabia bima cūğ ma wuywebe wuyekapik am — yakukuk'ukat o'e iğ'o'a beayū be. — Jebodoydoyap kabia be bit epesot āgu jemu'adaan- -wara'at kabia be acā — io'e cebe ip.

¹⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn iğ'o'a beayā be.

— Tūybe imu'ada pi wuywebe iān eyju e'em — io'e. — Jebodoydoyap kabia bima epeğuwekap āgu du eyōhō- -biopak? — io'e. — Jumento dak epeğuwekap āgu du tujujēm ām korara bewi idibi kōn ām? Soat eyju eyōhō muwekapkam soat kabia bima- -jebodoydoyap kabia bima dak. ¹⁶ Imēnpuye cedağ ma owebe ixe ayacat mu'ada am āgasū. Abraão naxeğebit puxim itabut ixe. 18 koato bun Satanás ixe ayacat kokpi muwakunkun'uk osunuy- -ibiōğbuk kērēayū kukukat — io'e Jesus.

¹⁷ Cekay itakomaayū ma isūsūn o'e ip Jesus edeap co buje. Warara'acayū bit icokcok o'e ip Jesus kay.

— Ka'ūma buk ocejojojoiap mubapukpuğ Jesus wuyetabutpe — io'e ip. — Idip cīcāat mubapukpuğ wuyetabutpe — io'e ip.

¹⁸ Gebuje Jesus waram wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn.

— Apēn je'e Deus soat kukukan pima? — io'e.
— Apu ekawēn tak oğuwēn iboam eymuküyjo am? — io'e.

¹⁹ — Ağokatkat mostardada o'taida jekat pe. Mostardada ta'it ma. O'yaypan cīcā bit. Mostarda'im o'e. Yobog o'e. Wasūyū jedopi o'jomōgmōg takū dağ. Imēnpuxim koap Deus ade'ūmayū kukukan je'e. Guyjom pit soat kukukan je'e — Jesus o'e.

²⁰ — Apu ekawēn tak oğuwēn waram eymuküyjo am Deus soat kukukan je'e iam? — io'e. ²¹ — Trigonōm kuğ osunuy ayacat- -ebapūğ copo. Ixe ayacat pāo'a muyuhuhuaptōm o'tōmpu. O'tōmōg trigonōm pe. O'tōmupinā. Soat tağ o'jenōmepōğpōğ trigonōm tağ. Imēnpuxim soat ka watwat Deus soat kukukan je'e iap awēğ coco — io'e.

²² Gebuje Jesus o'ju Jerusalém ka kay. Cucum pima soat ka dağ oekuku- -ika'icatka dağ, ikaboğatka dağ tak. Soat kaka dağ imutaybitbin oekuku.

²³ Gebuje ağokatkat o'jekawēn Jesus pe.

— Kariwa, taxijojo'ibiyū xepxep ma du je'e? — io'e.

²⁴ — Tapu, okay eyetabucap xintabi be wuyōmap puxim. Eyetabun cuy epesop okay! — io'e. — Kabi kayat exintabi itokboğ ğu- -itok'it ma — io'e. — Soan cuy epe'e kabi be eyōm ām! İcēmān ḥn e'em eywebe. Adeayū ḥm ojuj je'e. Imēnpit iōm pa'ore je'e ip. ²⁵ Uk'a iwat je'kop xintabi nomudim. Tomudip puje, eyōm pa'ore epesop. Kacūğkadi epesop. Xintabi be tağtağtağ'i epesop. "Kariwa, ocewebe xintabi etomudip'uk oceōm ām," i epe'e. Imēnpit ka-

riwa je'e eywebe "Wetaybit ġu pomawiacat eyju iam," i — Jesus o'e.²⁶ — "Jekōnkōn tak ocesop eweju," i epe'e cebe. "Ocemutaybitbin cuk ejeku oceka dağ," i epe'e.²⁷ Imēnpit kariwa je'e eywebe: "Icēmān ḥn e'em eywebe. Wetaybit ġu dak pomawiacat eyju iam," i. "Eyōm pa'ore ijoce eyju ikērēat kuğ oxe buye. Epejēm," i je'e — io'e Jesus.²⁸ — Gebuje epe-tötön. Eyğuycūğcūğ cīcā ma epesop. Deus soat kukukan pima, Abraāo cexe jeenuy, Isaque dak, Jacó dak. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū dak Deus xe jeedop ip. Wūy wi ixeyū epejojo. "Wūy ma juy epesop owi," i je'e Deus eywebe.²⁹ Adeayū jajēm soat eipi dağwi- -kaxijēmap kadiwi, kaxi'acap kadiwi dak, kaxijēmap coreğwi dak, kaxie joreğwi dak. Soat ip jabik jekōn ām Deus ka be Deus soat kukukan pima — Jesus o'e.

³⁰ — Koapayū kanomūmayūm je'e. Imēnpuxim kanomūmayū koapayūm je'e — Jesus o'e.

³¹ Gebuje isum ma Fariseuyū oajēm Jesus kay.

— Aoka ojuy Herodes- -oceipi kukat — io'e ip Jesus pe. — Ecenapōn cuy ijocewi ixe be aokaap puxim — io'e ip.

— Ocenapōn ġu — io'e. — Deus ibikuy bima acā oje'ū. Herodes eymuğuykukuku'ukat kak puxim — Jesus o'e. — Epeju juy cekay. Wa'ō juy epeya'ō-muwēn cebe.³² "Gasū, kuyaje dak ibiōgbuk kērēat oğujēmjēm ijodiat pewi," i juy epe'e cebe — Jesus o'e. — "Iwātaxipipiayū oğu'ada'ada," i juy epe'e. "Kuyajebusu wekapikap oğu'ūm," i.³³ "Oje'ū. Imēnpit wekupinap tağ ojeku ġasū, kuyaje dak, kuyajebusu dak," i juy epe'e cebe — Jesus o'e. — "Eka be ġu oje'ū, Jerusalém ka be acā," i juy epe'e Herodes pe — io'e Jesus.

³⁴ — Jerusalém ka watwat. Deus ekawēn muwēn-uwēn'ukayū aokakam eyju — io'e Jesus. — Yabuğ-büğ tak eyju ip wita'am. Sapokay'it'it jexi kay. Jedaudaum jexi egebadaç tiotpe kajuk pibun. Eyju bit okay ġu. Eybu'u jījā eyetabut am okay, eykukpin cīcā a'ğu oxe — Jesus o'e.

³⁵ — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e.

— Jeywat ñon agókatkat jeduk'a iwacap puxim — Jesus o'e. — Icémān ñon e'em eywebe. Waram ojo ġu eyju waram wajēm'ūm pima. Wajēm puje, "Deus xipan wuyukukat a'obi yajēm'ibit jukuk," i epe'e — Jesus o'e.

14 Jebodoydoyap kabia bima Jesus o'ju agókatkat tuk'a kay. -Fariseu duk'a kay. -ya'ōbuyxiat tuk'a kay. Sábado bima o'ju. Jekón ām ceweju o'ju.

² Iyeuhuhuat Jesus xe osunuy. Uk'a beayū o'jeak Jesus kay. Tüybe imu'ada pi osunuy jebodoydoyap kabia be iān o'e ip. Imu'ada buje, kuka o'jomuymuy ip.

³ Gebuje Jesus o'jekawēn Fariseuyū eju, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū eju dak.

— Wuyawēwēap ekawēn tağ tu iwātaxipiat mu'ada am jebodoydoyap kabia bima? Cedağ ġu xe'e? — Jesus o'e.

⁴ Ya'ōbu'u osodop ip jedem. Mūğ ma ip osodop.

Gebuje Jesus iyeuhuhuat o'subaixik. O'ğu'ada. Iyeuhuhu ġu o'e. Xipat o'e. O'ğuypit tuk'a be.

⁵ Gebuje waram o'jekawēn Fariseuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

— Soat eyju kapikpiğ jebodoydoyap kabia be — io'e. — Ipiküküy be eyipot at puje, epeju'uk ġu du kuka jebodoydoyap kabia bima? Eyeōhō biopak at puje dak, epeju'uk ġu xe'e kuka? Dao ma kuka epeju'uk! Imēnpuye te'e ma eyetakoma okay — io'e.

⁶ Ya'ōbu ba'ore o'e ip cebe.

⁷ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn jekón ām takoy'ibiyū be. Ikeyū takoy'ibiyū kariwa boğat nuyap pe abik ojuy ip o'e. Imēnpuye ijop ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

⁸ — Jewebumünap epeta be eydakoy buje, kariwa yoboğat tüyap pe ġu juy epabik- -ka'ūmaap tuyap pe acā — io'e. — Kariwa yoboğat aco'i o'takoy ip- -eybodiati. ⁹ Kariwa yoboğat tuyap pe eyabik puje, eydakoyat jajēm eykay. "Wede'i ece. En kariwa ġu," i

je'e eywebe — io'e. — "Igo bit kariwa. Igo abik pin enuyap pe," i je'e eywebe — io'e. — Imen i'e buje, eysusun epe'e. Jeymuabik ka'umaap tuyap pe — io'e.¹⁰ — Eydakoy buje juy epeju. Ka'umaap tuyap pe juy epabik. Eydakoyat pe iboap co buje, jajem eykay. "Obure, kariwa yoboğat tuyap pe juy abik, ēn kariwa buye," i je'e eywebe — io'e. — Imen i'e buje, eyweju jekonkonyayū xe eya'obuyxiayūm epe'e — io'e.¹¹ — Eya'obuyxian pin pima, Deus xe eya'obuyxi āgu epesop. Eya'obuyxian pin'um pima bit, cexe eya'obuyxiayūm epesop — io'e Jesus.

¹² Gebuje Jesus o'jekawēn jedakoyat pe.

— Peta muğegēm pima, ibubut adeayū acā āgu juy etomuwā. Ibubut adeayū acā āgu juy etomuwā, ebureyū acā āgu dak, ewağoyū acā āgu dak, ebadipyū acā āgu dak, eduk'a xeacat kariwaat acā āgu dak. Ikeyū waram cuy jenomuwā apēn cuk ikeyū enomuwāap puxim. Apēn cuk eğüm iap puxim ejat.¹³ Peta muğegēm pima tadaybocayū dak etomuwā, taokērēayū dak, taojereayū dak, ita'ūmayū dak.¹⁴ Ikeyū be waram iūm pa'ore ewebe apēn cuk cebe ip eğüm iap puxim. Deus pit xipacat je'ğüm ewebe. Waram āguto cūg ma jekuku'ukayū'um'um etait puje, Deus xipacat je'ğüm ewebe — io'e.

¹⁵ Ceweju jekonkōnat o'jekawēn Jesus eju ibo ekawēn co buje.

— Deus soat kukukan pima icokcok cīcā je'e ceweju cekon'ibit — io'e.

¹⁶ — Hm hm — Jesus o'e. — Abuyū jekon Deus eju iap oğuwēn eywebe — io'e. — Ağokatkat petabog o'ğugē. Jebureyū o'tomuwā-ibubut adeayū — io'e.

¹⁷ — Soat ixipan pima jebuywatwat'ukat o'ğuju jemunomuwāyū dakoy am. O'ju.

— "Kuy soat ixipan," io'e. "Epesop cuy wekariwa epeta be," ibuywatwat'ukat o'e tomuwā'ibiyū be — io'e Jesus.

¹⁸ — Imenpit tomuwā'ibiyū "Ocedaobu'u," io'e ibuywatwat'ukat pe. O'taobu'un ip peta kay.

— "Ipi ojat okat mög ām," io'e ibuywatwat'ukat pe — io'e Jesus. — "Cum puk ôn ipi jom," io'e. "I-

mēnpuye odaobu'u ekariwa epeta be," io'e. "Imēn cuy ece ekariwa be," io'e — io'e Jesus. ¹⁹ — "10 be ojat biopak," wara'acat o'e. "Cum puk òn ibuyxijom ip," io'e. "Imēnpuye odaobu'u ekariwa epeta be. Imēn cuy ece ekariwa be," io'e — io'e Jesus.

²⁰ — "Kapusu ma juk ocewebumün ayacat eju," wara'acat o'e. "Oju ba'ore ekariwa epeta be. Imēn cuy ece cebe," io'e — io'e Jesus.

²¹ — Imēneju ibuywatwat'ukat o'jepit jekariwa kay-peta iwat kay. Taobu'u'uayū a'ō o'ya'ōmuwēn jekariwa be — Jesus o'e. — Iboap co buje cekariwa itakoma jījā o'e. — "Tadaybocayū juy etojot wepetaka yu taobu'u'uayū dieg," io'e jebuywatwat'ukat pe. "Cexīgxīg pa'oreayū juy etojot, taokērēayū dak, ita'ūmayū dak," io'e. "Dao ma eju ikaboğatka kay," io'e. "Uk'a ukpibubu dağ cuy eju, e dağ tak," io'e. "Soat ip etojot wepetaka kay," io'e cebe — io'e Jesus.

²² — O'ju ikaboğatka kay. Tadaybocayū o'tojot jekariwa duk'a be.

— "Kariwa," io'e. "Otojot ip a'ōbi," io'e. "Imēnpit eduk'a be wuydop pun mabuk," io'e — io'e Jesus.

²³ — "Waram cuy eju tadaybocayū kay," io'e cebe. "E dağ cuy eju, koğünpi dağ tak. Eğuōm ip oduk'a be yamuporan am. 'Epesot cuy wekariwa epeta be,' i juy ece cebe ip," io'e — Jesus o'e. ²⁴ — "On soat kukukan pima koap tomuwā'ibiyū jekōn ġu oweju-pūğ tak ka'ūma," io'e peta iwat — io'e Jesus.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn jeweju jekōnkōnat pe.

²⁵ Waram pima Jesus o'jekawēn adeayū be. Ceweju jekuku'uk osodop ip. O'jekawēn ceweju ip.

²⁶ — Oweju eyku pin pima, okay jījā ma juy epesop — io'e. — Eyebay kayap podi ma okay'ūm pima, webekitkin ġu epe'e, eyxi kayap podi ma dak, eytayxi kayap podi ma dak, eyebekitkit kayap podi ma dak, eywağo kayap podi ma dak, eykibit kayap podi ma dak, eykipit kayap podi ma dak. Jewekayap podi ma okay'ūm pima dak, webekitkin ġu epe'e —

io'e.²⁷ — Owebeam je'ū ām eybu'u bima, webekitkin ġu epe'e, oweju jekum eybu'u bima dak — io'e Jesus.

²⁸ — Yaberenat'a muy pin pima, koam kuka yamuyaptei epeġuweġün — io'e. — “Je'e paxi wedinheiro?” i juy epe'e eyewewebe ma. ²⁹ Imuweġün'üm pima yamuy epere ba'ore kuka o'e eywebe. Imuweġün'üm pima eyedinheiro kuka oi'üm ipi kayat muy buje. Ipi kayat'a jojoayü kuka eywaywayway — io'e. ³⁰ — “Ak'i juy epe'e iġo'a kay,” i kuka o'e ip. “Yaberenat'a muy ojuy. Imēnpit o'yamuy ġu cediñheiro oi'üm puye,” i kuka o'e ip eywaywayway — io'e Jesus.

— Uk'a muy pin pima wuyju e'em “Je'e paxi wedinheiro?” i. Imēnpuxim eyju dak webekitkit pin pima. “Ipiat'ajojom pima paxi kuka ocebu'un?” i juy epe'e eyewewebe ma — io'e Jesus.

³¹ — Wara'at ka kukat eju jenopaġōġō ojuy bima, aġoka kukat koam kuka o'jewawē jebureyü eju-itaybit cīcāayü eju. “Wuykorarayü adesū- -10,000 beayü,” i kuka o'e cebe ip. “Wuykay itakomaayü esorarayü bit ade jījā- -20,000 beayü,” i kuka o'e cebe ip. “O'e paxi wuywebe ixeyü mu'üm ām?” i kuka o'e — io'e. ³² — Itaybit cīcāayü be: “Iba'ore wuywebe” i'e buje, ipi kukukat iparara kuka o'e. Oi-bu'un kuka jenopaġōġōm. Jexewi wūy bima, jebekit-kit kuka o'ġuju cekay ip jekay itakomaayü mudin am — io'e. — “Ga'a juy acenopaġōġōm ġu,” i kuka o'e cebe — io'e Jesus.

— “O'e paxi wesorarayü be itakomaayü mu'üm ām?” i'e'em ipi kukukayü. ³³ Imēnpuxim eyju dak webekitkit pin pima, “Guyjom paxi ocebu'un?” i juy epe'e eyewewebe ma. Soat eybubut iwan eybu'u bima, webekitkin ġu epesop — Jesus o'e.

³⁴ — Kawta xipat. Imēnpit takō'ōm puje, te'e ma kuka atakuk. ³⁵ Tamuyun pa'ore wuywebe. Taxik am acā xipat. Imēnpuxim okay eybu'u bima, te'e ma kuka epe'e: “Cristo ebekit ḥn,” i. Wekawēn a'ijo pin pima juy xipan epeya'ijo.

15 Gebuje iecuğap peam dinheiro bubu'ukayū o'ju Jesus kay, warara'acayū ikērēat mujurūgrūg'ukayū dak. O'ju ip Jesus ekawēn com.

² Gebuje Fariseuyū Jesus o'jomuymuy Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Ite agókatkat ikērēat mujurūgrūg'ukat purem. Jekónkōn ceweju ip — io'e ip.

³ Iboap co buje, Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip jemuymuyayū be.

⁴ — Eyju 100 be eyōhō kuğ aco'i- -ovelha kuğ — io'e. — Pūğ oitabidao bima, wara'acat eyōhō kuka epesuiwat koğünpi dağ itabidaoat kuda am. Tobuxik'üm pima kuka epeju itabidaoat kuda am. Epejokuda kuka tobuxik puje, eycokcok kuka epe'e. Eya'öpi'a jeje kuka epejomög. Eyduk'a be kuka epetujixe. ⁵ Eyduk'a be eyōm puje, eybureyū kuka epetomuwā, eyduk'a xeayū dak. "Oceōhō ocetobuxik! Eycokcoğ cuy oceweju," i kuka epe'e cebe ip — io'e. — "Ovelha ocetobuxik- -itabidao oe-kuiat," i kuka epe'e. ⁶ Icēmān òn e'em eywebe. Itabidao oekuiat puxim ikērēat mujurūgrūgap o'jepere i-at- -ovelha buxim — io'e. — Imēnpuye Deus icokcok e'em ade cūğayū kay. Imēnpit jekay ikērēat mujurūgrūg'ukat etabun puje, ibodi ma icokcok e'em Deus, ikērēat mujurūgrūgap epere buje dak — io'e Jesus. Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn cebe ip.

⁸ Gebuje Jesus wara'at ekawēn o'guwēn cebe ip.

— Ayacat 10 be dinheiro kuğ- -isurūğat kuğ- -teiboğat kuğ- -prata muğēğē kuğ. Pūğ ma o'jepa'üm. Imēnpuye ixe ayacat lamparina o'gusop jedinheiro kuda am.

— Jedinheiro o'jokudada. Jeduka o'yabi'ög jedinheiro kudadam. Tobuxik'üm pima ikudadam mabuk — io'e.

⁹ — Tobuxik puje, jebureyū o'tomuwā ayacat, jeduk'a xeayū dak. "Wuycokcoğ cuy ajop wedinheiro otobuxik puye- -isurūğat- -cepa'üm'ibit," i'e'em ixe ayacat cebe ip.

¹⁰ — Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — Deus

ekawēn tojotjot'ukayū icokcok e'em pūg ma itabun Deus kay buje -ikērēat mujurūgrūgap epere buje dak. Ixe ayacat cokcokap puxim icokcok e'em — io'e Jesus.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn ade-ayū be.

¹¹ Gebuje Jesus wara'at ekawēn o'guwēn cebe ip.

¹² — Aġokatkat xepxep ipotpot kuġ osodop. Ikit-pit o'jekawēn jebay be. "Bay," io'e. "Ebubutei'in cuy eġūm owebe obubuteim," io'e. "E'ūap wiwim ġu ḥon obubut pu am," io'e jebay be — io'e Jesus. — Imēnpuye cebay jebubutei o'gu'ēlē jekpotpoyū be-xepxepayū be. Ade ma o'ġūm cebe ip — Jesus o'e.

¹³ — Ibun'ūm pima ikitpit jebubut o'jat. O'ġuxi-pan. Oibu'un jebay xe. O'jenapōn jebay xewi. Poxe-rewun. O'jēm jebay duk'a bewi. O'ju wūyatka kay. Jay. Oajēm. Ibo ka be te'e ma jebubut o'gu'ūm.

¹⁴ Üm. O'gu'ūm. Warēmtaġ ma o'gu'ūm soat — Jesus o'e. — Muba'at'ūmġu oeku. Ibun cīcā oeku. Imēnpuye ibo ka watwat irere jījā ip o'e. ¹⁵ Ikitpit tak ire jījā o'e ibubut oi'ūm puye — Jesus o'e. — Ikitpit o'ju ibo ka beat kay. O'jekapik ixe aġokatkat eju. Ixe aġokatkat ikitpit o'ġuju jeħoħo muykōn ām-dajebaro muykōn ām — Jesus o'e. ¹⁶ — Ikitpit daje-barō xat'a kay o'e jexat'am, reren cīcā buye. Imēn-pit o'ġūm ġu cebe — Jesus o'e. ¹⁷ — Gebuje ikitpit o'yaġuysan. O'jewaġuy. O'jekawēn jewebe ma.

— "Webay eju kapikpik'ukayū ma soat kuġ je-xat kuġ," io'e jewebe ma. "On pit ijoce oje'ū repi-bun!" io'e jewebe ma — io'e Jesus. ¹⁸ — "Jepin puk ḥon webay kay," io'e jewebe ma. "Ocekawēn webay eju," io'e. " 'Bay,' i juy oce cebe. 'Ikērēat kuġ ḥon Deus xe, exe dak,' i juy oce cebe," io'e. ¹⁹ " 'On ek-pot. Imēnpit ekpon ġu juy oce ġasū bit, a'ōmubuy-xi'ūm'ūm ojeku buye. Eweju ocekapik acā dinheiro bu am,' i juy oce webay be," io'e ikitpit jewebe ma — io'e Jesus.

²⁰ — Gebuje o'jēm wūyat ka bewi. O'jepit jebay kay. Cebay duk'a wi wūy bima, cebay bit ikitpit o'-

jojojo. Tadaybot cīcā o'e jekpot ibubut kuğ'üm puye. Itabotaidabotbot cīcā o'e jekpot kay — io'e.

— Gebuje cebay o'jedau jekpot kay. O'topabijuk. O'yakobot. O'yağobukōn jecokcokkap kuğ. ²¹ Ipot o'jekawēn jebay eju. "Bay," io'e. "Ikērēat kuğ ôn Deus xe, exe dak, a'ōmubuyxi'üm'üm ojeku buye," io'e. "Ekpon ġu oce ġasū bit. Eweju ocekapik acā," io'e ipot jebay be — io'e Jesus. — "Ka'uma!" io'e cebay bit. "Okpon ma ēn soat em," io'e — io'e Jesus. ²² — Cebay o'jekawēn jebuywatwat'ukayū be gebuje bit. "Daosuw!" io'e. "Xipacat cuy oğum okpot pe," io'e cebay. "Iekabek cuy epetojot-xipacat," io'e. "Epeğuōm cuy okpot pe," io'e cebay. "Ibumūn cuy epeğuōm ibu be," io'e. "Suiyuk cuy epeğuōm sui be," io'e cebay. ²³ "Biopak'it'it cuy epejat-kuy ağu-xep'iat," io'e. "Epeyaoka juy," io'e. "Ga'a peta ağuğē," io'e. "Ga'a acewemucokcoğ," io'e. ²⁴ "Tüybe okpot'üm oe'ü iān cuk oce," io'e. "Gasū bit wetaybit oce itabēğ ma iam," io'e. "Warēmtağ ma oeku wūyat ka dağ," io'e. "Gasū bit oexe," io'e cebay. "Ga'a peta ağuğē," io'e. Icokcok cīcā o'e ip — Jesus o'e. — Petatam o'e ip. Jeda'i'in o'e ip — io'e.

²⁵ — Tuk'a be jewemucokcoğ ip pima, wara'at ipot tak jekat pe osunuy kapikpiğ-koapat. Oexe jebay duk'a be. Uk'a wi wūy'üm pima, cedarukrekat'a a'ō o'ya'ōdobuxik, da'i'iayū a'ō dak. ²⁶ Jebay eju kapikpik'ukat o'tomuwā. "Ajo pēnpēn i'eayū?" io'e iwağō cebe. ²⁷ "Petatam ip ekitpit oexe buye," io'e kapikpik'ukat. "Ebay biopak'it'it o'yaokaat-kuy ağu-xep'iat," io'e. "O'yaokaat, xipan oexe buye," io'e — Jesus o'e.

²⁸ — Imēnpit iwağō itakoma o'e. Taobu'u jījā o'uk'a be jeōm ām jekitpit tobede am — Jesus o'e. — Gebuje cebay oajēm jekpot kay akiju-koapat kay. "Eōm cuy," io'e cebay jekpot pe-koapat pe — io'e Jesus. ²⁹ — "Ap!" io'e. "Ade koato juk adi ocekapik-pik cīcā eweju," io'e. "Puju oğuy kūyjobit'üm a'ō kay? Soat em cuk adi a'ō kay oğuy." io'e. "Imēnpit cuk bode'it'it eyaokaat ġu owebe peta muğē ām obureyū beam," io'e jebay be iwağō — io'e Jesus. ³⁰ — "Ite ekpot peam pit eyaoka," io'e. "Soat edinheiro

o'ğu'üm yapoyū eju jepoapteim," io'e jebay be — io'e Jesus. — "Cexe buje bit, ēn peta muğēğem!" io'e. "Biopak'it'it aokakam ēn," io'e iwağō — Jesus o'e.

³¹ — "Tapu," io'e. "Soat em ēn oweju. Obubut ebubun je'e soat," io'e. ³² "Tüybe okpot'üm oe'ü ekitpit'üm iān cuk oce," io'e. "Gasū bit wetaybit oce itabēğ ma iam. Warēmtağ ma oeku wuyatka dağ," io'e. "Gasū bit xipan oexe," io'e. "Imēneju cedağ ma wuywebe peta muğē ām, wuymucokcok am tak," cebay o'e — Jesus o'e. — Ikērēat mujurūgrūgap o'jepereiat jebay kay o'jepit'iat puxim — io'e Jesus.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn Fari-seuyū be, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū be dak.

16 Gebuje Jesus wara'at ekawēn o'ğuwēn jeweju etaybitbinayū be.

— Ibubut adeat jedinheiro o'ğüm ağokatkat pe imuxipan am jewebeam — io'e.

— "Warēmtağ ebubut mu'ümu'üm edinheiro kukat," io'e ibureyū ibubut adeat pe — Jesus o'e.

² — Imēnpuye ibubut adeat jekaxero o'tomuwā. "Warēmtağ ebubut mu'ümu'üm edinheiro kukat, i'e'em obureyū owebe," io'e ibubut adeat — io'e Jesus. — "Cūğ ğu ēn obubut kuğ," io'e. "Imēnpuye soat ip cewero owebe iaptup etumpubararak omutaybit am," io'e. "Gasū bit ēn kapiğ ğu oweju," io'e — io'e Jesus. — "Wara'at ma ojomuy edieğ," io'e. Cekaxero o'jēm.

³ — Gebuje cekaxero o'jekawēn jewebe ma.

— "Apēntak oce ḡasū bit?" io'e jewebe ma. "Wekariwa o'e owebe 'Gasū bit ēn kapiğ ğu oweju,' i," io'e jewebe ma. "Iba'ore owebe kapik am kat pe, obaca'üm puye," io'e. "Osüsün oce warara'acat xewi dinheiro ojuy am," io'e jewebe ma. "Wetaybit apēn oce iam," io'e. ⁴ "Wekariwa oğuğuykuku," io'e jewebe ma. "Ixē eju ôn kapikpiğ'üm pima, warara'acayū je'e owebe: 'Eōm cuy oduk'a be eğuy am,' i," io'e jewebe ma cekaxero — io'e Jesus.

⁵ — Imēneju cekaxero ceweroap kuğayū o'tomu-

wā. Pūgpūgpūg ma ip o'tomuwā. Pūgpūgpūg ma ip ceweju o'jekawēn.

— "Pebūrū eweroap wekariwa eju?" io'e koap oajēmiat pe.

⁶ — "Ade jījā omuyku ixepti weweroap teida am- -1000 be bahi'uk," io'e.

— "Juku. Eweroaptup etupu," io'e. "Ade ġu omuyku bahi'uk ixeptim weweroap teida am- -50 ma iam cuy eğubararak tup pe," io'e cekaxero koap oajēmiat pe — Jesus o'e.

⁷ — "Pām ēn? Pebūrū eweroap wekariwa eju?" io'e warara'acat pe.

— "Ta'ade omuyku weweroap teida am trigoda- -1000 be trigoda," io'e.

— "Juku. Eweroaptup etupu. "Ade ġu omuyku weweroap teida am trigoda- -800 be iam cuy eğubararak," cekaxero o'e cebe — Jesus o'e.

⁸ — Imēnpuye kaxero itaybit cīcāat osunuy jekariwa xe, imuğuykuku'uk ma'ğu — io'e Jesus.

— "Etaybit cīcā," io'e cekariwa jekaxero be — Jesus o'e. — Itaybit cīcā ġu Deus ekawēn kayayū je bubut kuğ. Cekawēn kay'ūmayū bit itaybit cīcā je bubut kuğ — Jesus o'e.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

⁹ — Ceweroap teibubu'ukat ekukuap puxim ġu juy epeku — io'e Jesus. — Eybubut'in cuy epeğüm tadaybotbocayū be iburem am ip. Cebe ip iūmūm pima, ixeyū eybureyū jeydobede kabi be eyexe buje. Soat em kabi be epesop — Jesus o'e. ¹⁰ — Eyju cedağ yopicat kuğ pima, cedağ ma yoboğat tak epejukuk. Warēmtağ yopicat kuğ pima bit, warēmtağ ma yoboğat tak epejukuk — io'e. ¹¹ — Eyju warēmtağ ijodiap kuğ pima- -dinheiro kuğ, Deus kabi beat je'ğüm ġu eywebe- -idip cīcāat. ¹² Eyju warēmtağ wara'acat pubut kuğ pima, ka'ūma ma wara'at je'ğüm eywebe eybubun. ¹³ Pūg'a be uk'a be bima, iba'ore ibuywatwat'ukat pe xepxepayū beam kapik am. Karriawayū wara'at tağtagtağ e'em pima, itakoma kuka o'e pūg kay jekariwa kay, wara'at jekariwa ikukpin cīcā bima. Kūyjobit kuka o'e pūg a'ō kay

wara'at a'ō kay kūyjobit'ūm pima. Imēnpxim dinheiro kay jījā bima, Deus kay jījā ġu kuka epe'e — io'e Jesus.

¹⁴ Soat Fariseuyū iboap o'ya'ijojo. Ixeyū Jesus o'-jowawayway dinheiro kay jījā ip puye.

¹⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn Fariseuyū eju.

— "Cūg ma oceju Deus xe," i napa ma eyju e'em warara'acat pe — io'e. — Deus pit itaybit ajo kay eyju ġebum iam. Ijodiat xe xipat cīcāat Deus xe xipat ġu — io'e.

¹⁶ — Moisés ekawēn tağ jekuku'uk osodop ip kuyjeayū, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū dak. Guyjom pit Joāo Batista o'e'e adeayū be: "Deus soat kukkan je'e," i. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū imēnpxim imuwēnuwēn ġasū dak soat ip. Gasū adeayū ibikuy Deus pe jekukan. ¹⁷ Kabi i'ūm, i'pi dak. Deus pe wuyawēwēap ekawēn pit i'ūm ġu-pūğ em tak ka'ūma — io'e. — Soat em cedağ cīcā wuywebe wuyeku am ixe ekawēn tağ — io'e Jesus.

¹⁸ — Aġokatkat jetayxi epere buje, wara'at pu am jetayxim, ikērēat kuġ Deus xe. Imēnpxim ceperē'ibit eju jewebumūn puje, ikērēat kuġ Deus xe aġokatkat — io'e cebe ip.

¹⁹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ġuwēn cebe ip.

— Aġokatkat jexat o'jo'o'o-iku jījāat o'jo'o'o — io'e. — Ibubut adeat osunuy. Ixat ku jījā osunuy. Jeṣay idip cīcāat kuġ osunuy. ²⁰ Tadaybocat tak oabik ixe ibubut adeat tuk'a exintabi be-aġokatkat. Xīntabi xe abikbik'uk osunuy soat kabia. Lázaro i tadaybocat putet osunuy. Ade werowero kuġ osunuy ixe Lázaro dağ soat tağ. ²¹ Oabik iboce ibinōmnōm kay itabiku buye, cemesa be jedudumat o pin puye. Imēntak akuriceyū oajēm cewerowero kōnkōn ām.

²² — Lázaro'ūm e'ū buje, Deus ekawēn tojot-jot'ukat ixe'ūm o'tujuu Abraão kay-Deus xeat kay. Iku jījāat o'om osunuy Abraão eju. Ixe ibubut adeat'ūm pit oe'ū. Aġokatkayū ixe'ūm o'jokot.

²³ — Gebuje ibubut ade osunuyiat Abraão o'jojo-

jo wūy wi. Ipiat'ajojoap pewi o'jojojo. Lázaro dak o'-jojojo Abraão xe.

²⁴ — “Ajot!” io'e ibubut ade tūibit Abraão be. “Etabotaidabotbon cuy eğuy okay,” io'e ya'ōberen. “Lázaro juy eğudot okay idibi be ibu'abi muaköm ām okō mucuk am idibim,” io'e. “Ipiat'ajojom cīcā òn daxa be,” io'e.

²⁵ — “Ka'ūma, oğuju ġu,” io'e Abraão bit. “Etabēğ pima, ade idip cīcāat kuğ cuk adi eğuy. Lázaro bit ikērēat kuğ cuk adi osunuy itabēğ pima. Èn ma ecokcok cuk adi eğuy. Ixe bit tadaybot osunuy. Gebum cuy eğuy iboap kay. Gasū bit ixe ma icokcok. Èn pit ipiat'ajojom,” io'e.

²⁶ — “Imēntak katek omuy wuypidase. Itediacat pe iju ba'ore iğodi kay eykay. Ibodiacat pe dak tot pa'ore ijodi ocekay. Iba'ore cebe ip katek puye,” Abraão o'e.

²⁷ — “Ajot,” io'e Abraão be. “Eya'ōpicüğ cuy wa'ō kay! Lázaro juy eğuju webay duk'a kay, okitpitpiyü kay,” io'e. ²⁸ 5 be opop ip webay duk'a be. Eğuju ixeyü muküyjo am ipiat'ajojoap pe tocap pu-xim,” io'e.

²⁹ — “Ka'ūma,” io'e. “Oğuju ġu,” io'e Abraão. “Ekitpitpiyü Moisés ekawēntup kuğ, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayü emudupmubararaktup kuğ tak,” io'e. “Kūyjobin cuy ekitpitpiyü jeedop ibo dup a'ō kay,” io'e.

³⁰ — “Ajot, ebu'um ġu juy ixe muju am,” io'e. “Ce'ūat tomukadi waram o'jetait'iat co buje bit, iğuyucüğ je'e ip ikērēat kuğ puye,” io'e. “Ikērēat mujurūgrūgap jepere ip,” io'e ibubut ade tūibit.

³¹ — “Ka'ūma. Oğuju ġu,” Abraão o'e. “Ekitpitpiyü kūyjobit'üm Moisés a'ō kay. Kūyjobit'üm tak ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayü a'ō kay. Ce'ū'ūayü dopdopap pewiat tobuxik puje dak, waram ġuto o'jetait'iat tobuxik puje, itabut ġu je'e ip. Imēnpuye oğuju ġu cekay ip,” Abraão o'e — Jesus o'e.

17 Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

— Adeayū wuymubu'un wuyetabucap epere am — io'e. — Imēnpit Deus ixeyū ġuju ipiat'ajojoap kay. ² Warara'acat pe okay itabut'isuat mubu'un puje, ikērēat kuğ ip Deus xe. Imēnpuye imutabut'üm awap xipat kuka wuywebe ixeyū aoka am - -yağobu eju wita'a mukirik am yapoxiat'a mukirik am ticōğ pe imuakōm ām. Xipat ġu wuye'ū ām. Ibodi ma xipat ġu wuyju am ipiat'ajojoap kay. Ikērēm ġu juy epesop eyewewebe- -idim acā — io'e.

³ — Eybure be ikērēat mujurūğ puje juy epeğukūyjo. Ikērēat kay iğuycūğ pima, ġebum ġu juy epeşop apēn cuk adi ikērēat o'ğujuruğ iap kay. ⁴ Sete em aco'i ikērēat mubapukpuğ eywebe pūğ kabia. ⁷ em tak "Oğuycūğ ikērēat oğubapuk ewebe buye" i'e buje, juy ġebum ġu epesop apēn cuk adi ikērēat o'ğujurūğrūğ iap kay — io'e Jesus.

⁵ Gebuje cemumujuju yū o'jekawēn jekukukat eju - - Jesus eju.

— Ocebuywan cuy ece biğ ma ocetabut am Deus kay — io'e ip cebe.

⁶ — Deus kay eyetabutbüt pima, eyemuojuy je'ğüm eywebe — io'e. — "Ixe-ip cuy eyop'uk tābu dağwi" i'e buje cebe, Deus yop'uk. "Eyoptaida juy ticōğ pe" i'e buje, Deus yoptaida — io'e.

⁷ — Eya'ōpuruğ eybuywatwat'ukat kuğ- -eykat kotkot'ukat kuğ- -eyöhö kukuk'ukat kuğ- -ovelha kukuk'ukat kuğ — io'e. — Jekapikap pewi yajēm puje, "Xik'i buk. Ecebodoy," i'ümğu eyju e'em cebe. ⁸ "O-xan cuy ejoda," i'e'em eyju cebe. "Dao ma eğudot okay," i dak. "Wekōn epere buje acā ecekōn," i'e'em eyju cebe. ⁹ Eybuywatwat'ukat eya'ō dağ kapikpiğ pima, "Xipat cīcā eyju," i'ümğu eyju e'em cebe. ¹⁰ Deus a'ō dağ jekukum pima, "Xipat cīcā oceju," i'ümğu juy epe'e eyju dak. "Ocekukat a'ō dağ ocekuju," i acā juy epe'e — Jesus o'e.

Imēn Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

¹¹ Jesus o'ju Jerusalém ka kay. Kapkam o'e Galiléia eipi dağ, Samaria eipi dağ tak.

¹² Gebuje 10 be ierepayū Jesus o'topabijuk ağoka be yajēm pima. Kacūğcūğ'i osodop ip bosusu cewi.

¹³ — Jesus! Kariwa! — io'e ip ya'ōberen. — Etabotaidabotbon cuy eğuy ocekay! — io'e ip Jesus pe.

¹⁴ Ixeyū jo buje, o'jekawēn ceweju ip.

— Epeju juy paī kay, ixe be eyjo am — io'e ierepayū be.

O'ju ip.

Jeju buje ip o'je'ada ierep topibiyū. Xipat o'e ip.

¹⁵ Gebuje pūğ ma o'jepit Jesus kay ixeyū'in je'a-daap tobuxik puje.

— Deus, ēn xipat cīcā — io'e.

¹⁶ O'jēğ'aecōğcōğ Jesus topabe ya'ōbuyxi jexe buye.

— Xipat cīcā ēn, Kariwa — io'e. — Ēn omu'ada — io'e ya'ōberen.

Samaria eipi beat osunuy ixe o'jepitiat.

¹⁷ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju.

— Dez be ġu du oğu'ada? — io'e. — Pu warara'acayū- -9 beayū? — io'e Jesus. ¹⁸ — 9 beayū ġu o'jepit "Xipat cīcā ēn omu'ada" i'e am Deus pe. Ite Samaria eipi beat acā o'jepit — io'e jexeayū be. ¹⁹ — E'āy — Jesus o'e cēğ'aecōğcōğ'ibit pe. — On emu'ada, etabut okay buye — io'e.

²⁰ Waram pima Fariseuyū o'jekawēn Jesus pe.

— Puğün Deus soat kukukan je'e? — io'e ip.

— Ixe soat kukukan pima, ibapuk ġu je'e wuyxe — io'e. ²¹ — "Bomaku Deus soat kukukan," i'ümğü ace'e, "Jodiku Deus soat kukukan," i'ümğü dak — io'e. — Ibapuk ġu warara'acat xe. Deus wuykukukan pima, wuywebe nuynuy — io'e Jesus.

²² Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju- -doze beayū eju.

— Guyjom ojo pin cīcā epesop- -soat wağo jo pin. "Ocebikuy jījā ġaxīn ma soat wağo jajēm ocekay," i epe'e — io'e. — "Ocebikuy pūğ kabia ocexe am," i epe'e — io'e Jesus. — Imēnpit eyxe ġu oğuy — Jesus o'e.

²³ — Warara'acayū napa ma je'e eywebe "Ak'i juy epe'e," i, "Soat wāgo o'jepit," i, "Bomaku omuy," i. "Soat wāgo o'jepit," i je'e ip eywebe. "Jokeku omuy," i napa ma je'e ip. Epeju ġu juy okudadam ya'ōbi ip. Eyetabun ġu juy epesop ixeyū a'ōkay — Jesus o'e.

²⁴ — Wepit puje, eyetaybit epesop - soat wāgo epit puje — io'e. — Xiririkiat soat tāg kabiam. Jodiwiku kabiam, bodiwidaku. Soat ijodiat xiririkiat cocom. Imēnpxim soat ijodiat wepicap jojo. ²⁵ Imēnpit koam cuy ipiat osupi'ajo — io'e. — Ade ġasūacat okay ġu je'e — io'e.

²⁶ — Wepit puje, ijodiat jeku apēn Noé kabia be juk adi oekuku ip iap puxim. ²⁷ Jekōnkōn'uk osodop ip Noé itabēğ pima, tikōnkōn'uk tak, jewebumūnmūn'uk tak. Aḡ'ūm pima, dao ma muba'atxiri oajēm — io'e.

— Kobexixi be Noé ōm puje, muba'atxiri oajēm soat kay ipi juacat kay. Soat ipi juacat o'ġu'ūm. Oe'ū'ū ip — io'e. ²⁸ — Imēnpxim ip oekuku Ló itabēğ pima — io'e. — Jekōnkōn'uk osodop ip, tikōnkōn'uk tak, jebubut pupu'uk tak, teidada'uk tak, taidada'uk tak, uk'a muymuy'uk tak. Sodoma ka watwat aḡ'ūm pima dao ma Deus daxa o'ġudot iḡo ka kay. ²⁹ Sodoma ka bewi Ló jēm puje, Deus daxa isopat o'ġudot kabi kadiwi daxa daxik tak. Soat ibo ka watwat'ūm'ūm o'ġu'ūm — io'e. ³⁰ — Soat wāgo ḥn. Wepit puje ka'ūma ma wepicap wiwim je'e. Apēn kuyje oekuku ip iap puxim jeku ip ijodiat — io'e.

³¹ — Wepit puje, jeduk'a be ġu juy jeōm akijuat yabeat pu am — io'e. — Jepit ġu juy jeduk'a kay jekat peat. ³² Gebum cuy epesop Ló tayxi epit ojuyap kay — io'e. ³³ — Oburemap tomuju eybu'u je'ūm pima, soat em ipiat'ajojoap pe epesop eye'ū buje. Je'ūm eybu'u'ūm pima bit, soat em Deus xe epesop eye'ū buje — io'e.

³⁴ — Wepicap exima be xepxepayū ixet ip jeedop pūğ pe ma kama be. Deus pūğ ma tujowat jeweju. Wara'at pit suiwat. ³⁵ Imēnpxim xepxep aoyū tade-dem ip jeedop. Deus pūğ ma tujowat jeweju. Wara'at

pit suiwat. ³⁶ Xepxep aġokatkat jekat pe kapikpiġ ip je'e. Deus pūġ ma tujowat jeweju. Wara'at pit suiwat — io'e.

³⁷ — Poma ip tujowat, Kariwa? — io'e ip Jesus pe.

— Urupuyū je'awerorom iġēmat kay i'o am. Imēnpxim Deus ja'jēm ipiatpi'ajoañ ikērēat muju-rūğrūğ'ukayū be — io'e Jesus.

18 Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'guwēn jeweju etaybitbinayū be soat em cuy epeyekawēnwēn Deus eju iam ixeyū mutaybit am, eybu'un ġu juy epesop Deus eju jekawēn ām iam tak.

² — Ibiġāmāmāat ekawēn coco'ukat osunuy ika-boġatka be — io'e Jesus. — Tūybe Deus ya'ōbuyxi ġu iān o'e. Warara'acat kuġ tak ibuyxim ġu osunuy — Jesus o'e.

³ — Itop'ūm e'ūibit ade em ma ajēmjēm ixe ibiġāmāmāat ekawēn coco'ukat kay — io'e. — O'tao-bu'un ġu cekay. — “Obuywan cuy ece okay itakomaat pe okaykayap puxim,” io'e'e itop'ūm e'ūibit — Jesus o'e.

⁴ — Ade kabia ibiġāmāmāat ekawēn coco'ukat ibu'u osunuy itop'ūm e'ūibit puywan. Guyjom pit o'jekawēn jewebe ma. “Deus ya'ōbuyxi ġu oxe,” io'e jewebe ma — io'e. — “Warara'acat tak ibuyxim ġu ojukuk,” io'e jewebe ma — io'e. ⁵ — “Imēnpit ixe itop'ūm e'ūibit cuy osubuywan ixe be omu'ukpice-ġeġeap puxim,” io'e jewebe ma — io'e. — “Ibuywan'ūm pima, soat em kuka oajēmjēm okay, omu'a-daodao kuka,” io'e jewebe ma — Jesus o'e.

⁶ — Ixe ibiġāmāmāat ekawēn coco'ukat itop'ūm e'ūibit o'subuywan jemu'ukceġeap puxim cūġ ġu ma'ġu jekukum — io'e. ⁷ — Pām Deus? Eyxe Deus ibu'u du jemunaēħeġū buywan-soat kabia, soat ixima be dak jekay jewāwāwā'ukayū buywan- -“Obuywatwan cuy ece” i'e'e'ukayū buywan? ⁸ Ibu'u ġu ixeyū buywan — io'e. — Soat em aġ cekay ip. Gaxin ma ixeyū buywan — io'e. — Soat waġo ḥn. Ocepit

cuy ijodi. Wepit puje Deus kay itabucayū xe'e otobuxik? Tobuxik pin cīcā oxe. Imēnpuye juy eybu'un ġu epesop Deus eju jekawēn ām — Jesus o'e.

⁹ Gebuje Jesus wara'at ekawēn o'ġuwēn jewexe xipacayū be-warara'acat mubuyxi'ūm'ūmayū be- "Oceju acā xipat Deus xe" i'e'e'ukayū be.

¹⁰ — Xepxep aġokatkak o'ju Deus eju kawēnwēn-ap'a kay-yahoġat'a kay — io'e. — Oajēm ip Deus eju jekawēn ām. Pūġ Fariseu osunuy. Wara'at ie-cuġap peam dinheiro bubu'ukat osunuy — io'e.

¹¹ — Gebuje Fariseu o'jekawēn Deus eju. Jaġepūġ ma cūġ'i osunuy. Jewexe ya'ōbuyxi jījā osunuy. Imēn o'jekawēn:

— "Deus," io'e. "Ocokcok oce warara'acat pu-xim ġu ḥn etabixe buye," io'e. "Ixeyū ma itabikuku warara'acat pubut kay. Ḫn pit ka'ūma," io'e. "Ixeyū ma warēmtaġ ma jekukum. Ḫn pit ka'ūma," io'e. "Ixeyū ma jepopom warara'acat tayxi eju. Ḫn pit ka'ūma," io'e. "Iġo buxim ġu dak ḥn- -iecuġap peam dinheiro bubu'ukat puxim ġu," io'e. ¹² "Pūġ semana be xepxep kabia okpiwat ma ḥn jewemureren kawēn ām eweju," io'e Deus pe. "Wedinheiro'in ḥn iūmūm ewebe," io'e. "10 be ikuġ pima, pūġ ma ḥn iūmūm ewebe," io'e — Jesus o'e.

¹³ — Iecuġap peam dinheiro bubu'ukat pit cūġ'i osunuy wūy ma Fariseu wi. Isūsūn osunuy kabi kay jeak am ya'ōbuyxi'ūm cexe buye. Yatoro ma o'jekawēn Deus eju. O'jewekūmpiokaza jeġuyċūġap pibun, ikērēat kuġ puye — io'e. — "Deus," io'e — io'e. — "Ikērēat kuġ ḥn," io'e — io'e. — "Imēnpuye etabot-taidabotbon cuy eġġuy okay," io'e — io'e Jesus.

¹⁴ — Icēmān ḥn e'em eywebe — Jesus o'e. — Jenduk'a be ixeyū epit puje, Fariseu ġu cūġ ma o'e Deus xe- -iecuġap peam dinheiro bubu'ukat acā — io'e. — Eya'ōbuyxian pin cīcā bima, eya'ōbuyxian ġu epesop Deus xe. Eya'ōbuyxian pin'ūm pima bit, eya'ōbuyxian epesop cexe — Jesus o'e.

¹⁵ Gebuje Jesus eju etaybitbinayū warara'acat

o'ğukorēm. O'ğukorēm ip Jesus kay mucayan bekitkit tojotjon puye. ¹⁶ Imēnpit:

— Ebekitkit cuy epetojot okay — io'e Jesus cebayū be ip.

Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju- -doze beayū eju.

— Bekitkit mubu'un ġu juy okay imudot am — io'e. — "Epeju ġu juy Jesus kay," i'ūmġu juy epe'e cebe ip. Deus ixeyū buximayū kukukan je'e soat kukukan pima. ¹⁷ Icēmān ḍn e'em eywebe. Bekitkit ibu'u ġu Deus pe jekukan. Imēnpuxim Deus pe eykukan eybu'u'ūm pima, cexe epesop ixe soat kukukan pima — io'e.

¹⁸ Gebuje ağoka kukat oajēm Jesus kay. O'jekawēn Jesus eju.

— Tapu — io'e. — En xipat, cedağ ocemutaybitbin puye — io'e. — Apēntak oce soat em Deus xe onūy ām? — io'e Jesus pe.

¹⁹ — Apēnpuye dak ēn e'em owebe "En xipat," i? — Jesus o'e. — Ka'ūmġu xipacat- -Deus acā — io'e. ²⁰ — Etaybit Deus pe wuyawēwēap ekawēn — io'e. — "Warara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop," io'e Deus. "Warara'acat epeyaoka ġu juy," i dak. "Eytabikum ġu juy warara'acat pubut kay," i dak. "Napa ġu juy epe'e," i dak. "Ibuyxim cuy eyebay epejukuk, eyxi dak," i dak o'e Deus wuywebe — Jesus o'e.

²¹ — Soat tağ ibiat ekawēn tağ cuk adi ojekuku bekin piman ma — io'e.

²² Iboap co buje, Jesus waram o'jekawēn cebe.

— Pūg ma buk omuy ewebe i'e am — io'e. — Soat ebubut cuy eteida dinheiro bu am. Dinheiro juy eğüm ikuğ'ūmayū be — io'e. — Iūm puje, ebubut ade ece'e kabi be — io'e. — Gebuje juy ejot. Oweju juy ejeku — io'e Jesus.

²³ Iğuycūğ cīcā o'e iboap co buje, ade jījā ibubut puye. Tacup osunuy. Ibu'u o'e jebubut ūm tadaybotbocayū be. Xerewun. O'jēm Jesus xewi.

²⁴ Ağoka kukat cēmap co buje, Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju- -iğuycūğat cēmap co buje.

— Iba'ore jījā ibubut adeat Deus pe jekukan — io'e Jesus. ²⁵ — Iba'ore camelo be ikap am awi daobi'atoğ. Imēnpuxim iba'ore jījā ma ibubut adeat Deus pe jekukan, ibu'u ip puye — io'e.

²⁶ — Abu be dak kuka o'e taxijo but? — io'e o'ya'ijojo'iayū.

²⁷ — Ijodiat pe jewedaxijo ba'ore — io'e. — Deus pe bit iba'ore ġu soat ma — Jesus o'e.

²⁸ Gebuje Pedro o'jekawēn Jesus eju.

— Oceju bit soat ocesuiwat eweju am — Pedro o'e Jesus pe.

²⁹ — Icēmān òn e'em eywebe — Jesus o'e. — Deus bikuyap tağ eybadip iwat puje, eywebe epesuiwat podi ma epejat — io'e. — Eyduk'a beayū aco'i epesuiwat, eytayxi dak, eywaġo dak, eyebay dak eyxi dak, eyebekitkit tak. ³⁰ Deus bikuyap tağ iwat puje, eywebe epesuiwat podi ma epejat — io'e. — Eyetait pima Deus xipacat je'ġūm eywebe. Eye'ū buje dak waram ġuto epeyetait — io'e. — Soat em Deus xe epesop — Jesus o'e.

³¹ Adeayū parakpewi Jesus doze beayū o'tujowat. O'jekawēn ceweju ip.

— Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop wa'ō kay — io'e cebe ip. — Jerusalém ka kay aju — io'e. — Soat waġo òn. Kuyjeayū emudupmubararaktup ekawēn tağ adeayū warēmtaġ ma ip okuk — io'e. ³² — Ixeyū oūm Judeu'ūmayū be okay itakomaayū be. Oway-wayway ip je'e. Warēmtaġ ma ip okuk. Omuxiuxi ip. Omupokupok ip. ³³ Oaoka ip. Imēnpit xepxep xet kap puje, waram ġuto ocetait — io'e Jesus cebe ip- -doze beayū be.

³⁴ Imēnpit doze beayū xe cekawēn pa'arēm osunuy Jesus ekawēn.

— Apēnape ite e'em? — io'e ip jewewebe. — Cekawēn pa'arēm ocewebe — io'e ip.

³⁵ Jericó ka be Jesus ajēm pima, ita'ūmat dinheiro o'joojuy kapkapayū xewi. ³⁶ E bitako dağ xik'i bima kapkapayū daobiwēğ cocom ixe ita'ūmat.

— Apēnpuye eyju kapkam ijoma? — io'e kap-kapayū be.

³⁷ — Jesus ijoma kapkam puye. -Nazaré ka bewiat — io'e ip cebe.

³⁸ Gebuje ita'ūmat o'jewāwā Jesus kay.

— Jesus! — io'e. — Davi naxeğebit ēn! — io'e.

— Etabotaidabotbon cuy eğuy okay — io'e ya'ōberen.

³⁹ Imēnpuye kapkapayū ita'ūmat o'ğukorēm.

— Ecemūğ cuy! — io'e ip.

Imēnpit biğ ma o'jewāwā ya'ōberen.

— Jesus! — io'e ma'ğuto. — Davi naxeğebit ēn!

Etabotaidabotbon cuy eğuy okay — io'e.

⁴⁰ Jesus oajēm ita'ūmat kay. O'jecū e bidase.

— Ixe ita'ūmat epetojot okay — io'e jexeacat pe.

O'tojot. O'jekawēn cebe, yajēm puje.

⁴¹ — Ajo-kay ēn oxewi? — io'e. -Jesus o'e.

— Wetadam ece — io'e.

⁴² — Jetada ôn — io'e Jesus. — Estate ece'e Deus kay etabut puye — io'e.

⁴³ Jesus iboap e isum ma o'jewetada. Jecroatcoan o'e. Ixe dak o'ju Jesus eju.

— Ka'ūmğu ejo'iat xipacat — io'e Deus pe.

Imēneju soat o'jojojo'iayū:

— Ka'ūmğu ejo'iat xipacat — io'e ip Deus pe.

19 Jesus oajēm ikaboğatka kay. -Jericó ka kay. Kapkam oeku ibo ka dağ. ² Ibo ka be agókatkat osunuy. Ibutet Zaquéu i osunuy. Iecuğap peam dinheiro bubu'ukat osunuy. Ibubut adeat osunuy.

³ Ixe dak Jesus co ojuy o'e. Imēnpit Jesus co ba'ore osunuy taoapin puye. Ijo ba'ore osunuy adeayū Jesus akokoreren oekuku buye.

⁴ Imēnpuye Zaquéu o'jedau Jesus topabe. Jesus co am o'jeu figueira'ip eju. O'jeu ijop'ip tēğ ma je'-kap iam itaybit puye.

⁵ Ibo'ip tiotpe yajēm puje, Jesus o'jeapūn Zaquéu kay.

— Zaqueu — io'e. — Ekop cuy! — io'e. — Dao-suw! — io'e. — Eduk'a be ñon cum — Jesus o'e.

⁶ Zaqueu dao ma o'kop ip ejuwi. Icokcok o'e Jesus tuk'a be cu ojuy buye.

— Ejot cuy oduk'a be — io'e Jesus pe.

⁷ Iboap o'jojojo'iayū Jesus o'jomuymuy ip jeweweju.

— Jesus o'ju Zaqueu duk'a be — io'e ip jewewebe. — Ixe Zaqueu ikērēat mujurūgrūgxi! — io'e ip jewewebe.

⁸ Gebuje Zaqueu o'jekawēn Jesus eju jeduk'a be.

— Kariwa — io'e. — A'ōpicūg cuy egypt. Ikērēat cuk adi oğujurūgrūgiap cuy ocepere. Obubut'in oğüm ikuğ'ümayū be. Ipidase oğüm cebe ip — io'e. — Adeayū muğuykukukum cuk adi oğuy dinheirom — io'e. — Ebadipdip dinheiro juy oğüm pūg dinheiro ojat'iat pe soat pe — io'e Zaqueu.

⁹ — Zaqueu, Deus edaxijo ġasū bit — io'e Jesus.

— Xipat ixe be edaxijo am ên Abraão naxeğebit puye. ¹⁰ Soat wağō ñon. Ijodi ojot ikērēat mujurūgrūg'ukat kudada am. Ikeyū daxijo am ojot — io'e Jesus.

¹¹ Adeayū be iboap co buje, Jesus wuymutaybit-binap ekawēn o'ğuwēn cebe ip. Jerusalém ka be Jesus oajēm pin. Tüybe ġaxin ma Deus soat kukukan je'e iān o'e ip adeayū. Imēnpuye iboap ekawēn o'ğuwēn Jesus.

¹² — Kariwa yoboğat cu ojuy wūyatka kay — io'e Jesus. — Wūyat ka watwat ixe kariwa yoboğat muy ojuy jekukan. ¹³ Iju'üm pima 10 beayū o'ğudot jewekay jebuywatwat'ukayū. Pūgpūgpūg ma o'ğüm soat pe dinheiro isurūğat. Soat ip pūgpūgpūg o'e ikuğ. “On ijoce'üm pima, epeyekapik ijop kuğ dinheiro kuğ wara'at pu am- -dinheiro bu am,” io'e ixe kariwa cebe ip. ¹⁴ Imēnpit cebekitkityū'in itakoma osodop ip jekariwa yoboğat kay. Imēnpuye itakomaayū jebureyū o'ğuju jekariwa nomuju jekawēn ãm ceweju. E dağ ip o'e cebe: “Ekay ġu oceju,” i. “Ocekukat pin ġu ewebe,” io'e ip cebe e dağ — Jesus o'e.

¹⁵ — Gebuje o'ju wūyat ka kay — io'e. —

Wūyat ka be bima ibo ka watwat ixe kariwa yoboğat o'jomuy jekukan. Ade ka kukan ip o'jomuy. O'jēm wūyat ka bewi. Jay. Oajēm ġuto jeka be — io'e. — Jebuywatwat'ukayū o'tomuwā jewekay. 10 be dinheiro o'ġūmġūm cebe'iayū o'tomuwā. Itaybit pin o'e pebūrū paxi ip dinheiro o'jat wara'at iam — io'e Jesus.

¹⁶ — Gebuje ibuywatwat'ukat oajēm jekariwa kay — io'e. — "Kariwa," io'e. "Pūg dinheiro eğūm owebe isurūğat. 10 be ojat wara'at," io'e — Jesus o'e.

¹⁷ — "Xipat ēn," io'e. "Xipan cīcā juk adi ecekapik," io'e. "Xipan cuk adi ecekapik pūğat kuğ ewebe oğūm'iat kuğ- -dinheiro kuğ- -yopīcat kuğ," io'e. "Imēnpuye 10 be ağıka kukan ecesüy," io'e kariwa cebe — Jesus o'e.

¹⁸ — Ibocewi wara'at oajēm ibuywatwat'ukat — io'e. — "Kariwa," io'e. "Ixeat kuğ pima, 5 be ojat wara'at," io'e wara'acat — Jesus o'e.

¹⁹ — "5 be ikaboğatka kukan ecesüy- -wūyat eipi ka kukan," io'e kariwa cebe — Jesus o'e.

²⁰ — Ibocewi wara'at oajēm ibuywatwat'ukat — io'e. — "Juku, kariwa," io'e. "Edinheirom. Pūg ma," io'e. "Ocekapik ġu wara'at pu am. Oğuekabek pit pağōm," io'e. ²¹ "Oparara ebuxim, ēn warara'acat mudadaybotbon puye," io'e. "Ēn ibubum warara'acat xewi iūmūm ġu ma'ğu," io'e. "Ēn ibubum cexewi ip taidadam ġu ma'ğu," io'e ibuywatwat'ukat — Jesus o'e.

²² — "Xipat'ūm cīcā ēn," io'e kariwa. "Ajo pēğap ġu ēn?" kariwa o'e ya'ōberen jebuywatwat'ukat pe. " 'Ocekapik ġu wara'at pu am,' i ēn e'em owebe. 'Oğuekabek pağōm,' i ēn e'em owebe," io'e. " 'En warara'acat mudadaybotbon,' i ēn e'em owebe," io'e." 'En ibubum warara'acat xewi iūmūm ġu ma'ğu,' i ēn e'em owebe," io'e. " 'En ibubum cexewi ip taidadam ġu ma'ğu,' i ēn e'em owebe," io'e.

²³ "Apēnpuye dak dinheiro eğūm ġu dinheiro muxipanpan'ukat pe ixe be wara'at pu am? Ixe be iūm puje, wara'at kuğ kajuk ece'e dinheiro kuğ," io'e kariwa — Jesus o'e.

²⁴ — "Pūg ma ikuğat pui bewi juy cedinheiro

epejat," io'e kariwa jexeayū be. 10 be ikuğat pe juy epeğüm," io'e — Jesus o'e.

²⁶ — "Kariwa, imēn ġu bit," io'e ip. "Teku kuy 10 be ikuğ!" io'e ip kariwa be.

²⁶ — "Imēn ma ôn e'em," io'e kariwa bit. "Adeat kukat pe wara'at je'ğüm ip. Ade'ümat kukat xewi bit je'jat ip," io'e kariwa — Jesus o'e.

²⁷ — "Okay itakomaayū juy epetojot ijoce," io'e. "Ocekukat pin ġu ewebe,' i juk o'e ip owebe," io'e. "Ixeyū juy epetojot ijoce," io'e. "Ixeyū ma epeyaoka wetabixe," io'e kariwa — Jesus o'e.

Imēn Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'ğuwēn cebe ip.

²⁸ Jesus iboap e buje, o'ju Jerusalém ka kay. Je-weju etaybitbinayū wap o'ju Jesus. ²⁹ Oajēm ip Bet-fagé ka xe, Betânia ka xe dak, co'a xe. Co'a butet Oliveira dip'a i osunuy. Ajēm pima xepxepayū o'ğuju wara'atka be jeweju etaybitbinayū.

³⁰ — Epeju juy aġoka kay - -wuywapatka kay — io'e xepxepayū be. — Iboce jumento'it'it epetobuxik - -ikirikat - -yakpi jeje'ibit'ümat. Ixe jumento'it'it epeğuwekap — io'e cebe ip. ³¹ — Ixe juy etojot ijoce — io'e. — "Apēnpuye dak eyju jumento'it'it muwekapkam?" i'e buje ip, "Ocekariwa cekay, ikuğ'üm puye," i juy epe'e cebe — io'e cebe ip.

³² O'ju ip xepxepayū.

Oajēm ip jumento'it'it kay. O'tobuxik ip apēn cuk Jesus o'e iap tağ. ³³ Imuwekapkam pima ôhō iwat o'jekawēn cebe ip.

— Apēnpuye eyju jumento'it'it muwekapkam?
— io'e ôhō iwat.

³⁴ — Ocekariwa cekay, ikuğ'üm puye — io'e xepxepayū.

— Ha'a — io'e.

³⁵ O'tujowat ip Jesus kay. Oajēm. Jumento'it'it akpi jeje jeekabek o'jomög ip. Ceweju etaybitbinayū Jesus o'ğuju jumento'it'it akpi jeje - -iekabek ceje.

³⁶ Jerusalém ka xe Jesus ajēm pima, adeayū jeekabek o'ğupayapaya ip Jesus wap e dağ ya'obuyxi cexe ip puye. ³⁷ Jesus o'tobede jijā ip ġebuje. Icokcok cīcā ip

o'e Oliveira dip'a pēnpēn tağ kopkom pima- -soat cebikitkit. O'jewāwā ip Jesus kay.

— Deus xipat cīcā — io'e ip ya'ōberen. — Teku ka'ūma buk ajojojoiap mubapukpuğ jekukum — io'e ip. ³⁸ — Wuyukukat omuyku Deus a'ōbi — io'e ip jewewebe. — Ka'ūma ma ixe jo'iat idipat! — io'e ip. — Kaba'ūm jeedop ip kabi watwat — io'e ip. — Deus cuy xipacat je'gūm cebe — io'e ip Jesus cocom pima.

³⁹ Imēneju Fariseuyū o'jewāwā Jesus pe adeayū parakpewi.

— Tapu — io'e ip. — "Epeyemūğ cuy," i juy ece eweju etaybitbinayū be, warēmtağ ma ip e'em puye — io'e ip.

⁴⁰ — Iteyū müğ'i bima, wita'a ma kuka o'jeawāwā odobede am — io'e.

⁴¹ Jajēm puje, Jerusalém ka kay o'jeak Jesus. O'-tōn ika jojom pima ade ika watwat kūyjobit'ūm puye. O'jekawēn ika jojom pima.

⁴² — Jerusalém ka watwat, Deus omudot eydaxijoap ojuy kaba'ūm eydop am — io'e Jesus. — Obikuy jījā ġasū ma eymutaybit am iboam. Eyju bit eybu'u ixe be eydaxijo am. Imēnpuye wekawēn ba'a-rēm eyxe — io'e. ⁴³ — Imēnpuye ġuyjom eykay itakomaayū korara jo'iat jomuy ip eyka koreren jeōm ām eyaokaka am — io'e. — Ka'wi muğēğē ip jomuy. Jeymukoreren ip eyenapōnap puxixim. Jeyakodip ip — io'e. ⁴⁴ — Jeymu'ūm ip. Soat eyka watwat ġu'ūm ip. Ka'ūma ma jepoyat. Ikaboğatka suksamu'ūm cīcā ip. Wita'a yamudu ip- -soat'a uk'a muğēğēap'a. Pūğ'a iwat ġu ip wara'at'a jeje. Deus omudot eydaxijo am. Eyju bit okay ġu. Gasū ocedaxijo pin Deus iam eyetaybit ġu. Imēnpuye soat ip jeymu'ūm. Pūğ tak epeyepoyat ġu. Soat ip jeymu'ūm — io'e Jesus.

⁴⁵ Jesus oajēm Deus eju kawēnwēnap'a kay- -yaboğat'a kay. Ya be oōm. Ağokatkayū o'ğujēm uk'a ekorara bewi- -ōhō deidada'ukayū.

⁴⁶ — Imēn e'em Deus ekawēntup: "Oduk'a bit cuy yanuy Deus eju kawēnwēnap'am" i — io'e cebe

ip. — Eyju bit epeyamuwexat ibukurukayū munēm-ap'am — io'e cebe ip.

⁴⁷ Jesus adeayū mutaybitbin osunuy soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be.

Gebuje paīyū kukukayū Jesus aoka ojuy oeku ip- -Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak, warara'acayū dak- -Judeuyū kukukayū. Jesus aoka ojuy osodop ixeyū ma.

⁴⁸ Adeayū bit Jesus ekawēn kay jījā osodop. Imēnpuye Jesus aoka ba'ore o'e cekay'ūmayū be.

20 Jesus imutaybitbin pima paīyū kukukayū oajēm cekay. Oajēm ip Jesus kawēn idipat muwēnuwēn pima Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Oajēm ip Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū eju, Judeuyū kukukayū eju dak. ² Soat ip o'jekawēn Jesus eju.

— Abu-a'ōbi juk ija'a beayū eğujēm? — io'e ip.
— Abu-a'ōbi ēn jekukum? — io'e ip. — Iboam cuy ocemukūyjom ece — io'e ip.

³ — Eyju ma omukūyjom cuy epe'e — Jesus o'e.
⁴ — Abu-a'ōbi īgu juk Joāo ijodiat mubatisasan oeku? Deus a'ōbi du? Ijodiat a'ōbi īgu xe'e? Iboam cuy epe'e omukūyjom — io'e cebe ip.

⁵ Gebuje o'jewa'ōxikxik ip jeweweju.
— Apēn xe'e acejede? — io'e ip. — “Deus a'ōbi” i'e buje cebe, “Apēnpuye juk eyetabut īgu Joāo kay?” i je'e Jesus wuywebe — io'e ip. ⁶ — “Ijodiat a'ōbi,” i'e buje bit cebe, adeayū wuyabuğbuğ je'e wita'am, ixeyū xe Joāo Deus a'ōbi juk adi oeku buye — io'e ip jewewebe.

⁷ Imēnpuye:
— Ocetaybit īgu abu-a'ōbi juk Joāo ijodiat mubatisasan oeku iam — io'e ip cebe.

⁸ — On tak jeymukūyjo īgu abu-a'ōbi ḥon jekukum iam — io'e Jesus.

⁹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'īgu-wēn adeayū mukūyjo am Deus a'ōbi ḥon jekukum iam.

— Āgokatkat ibune'icatpune o'taida uvabune — io'e Jesus. — Ixe uvadip iwat āgokatkayū o'jomuy tip wiwi an. "Wekadaidip cuy epetipwiwi," io'e cebe ip. O'ju wara'at ka be ixeyū āgokatkayū tip wiwim pima. Ibun cīcā osunuy wara'at ka be — io'e.¹⁰ — Yaopap ekaxi bima tip iwat uva'a kay o'e. Jebuywatwat'ukat o'tomuwā.

— "Eju juy wekadaidip kay," io'e. "Uva'a juy eyadojot oxat'am," io'e. Imēn jebuywatwat'ukat o'guju uva'a bum. O'jēm. Jay. Oajēm uvadip pe. Imēnpit tip wiwi'ukayū ibuywatwat'ukat o'yanupāupā tip iwat buywatwat'ukat. O'gujēm ip tip pewi. Ibui pūg ma o'gujēm ip. Pūg'a dak ip o'yaūm ġu cebe. Jebui pūg ma o'jepit tip iwat pe — Jesus o'e.

¹¹ — Ibocewi tip iwat wara'at o'guju uva'a kay jebuywatwat'ukat.

— "Eju juy uvadip kay wekadaidip kay," io'e wara'at pe. "Uva'a juy eyadojot oxat'am," io'e.

— Xerewun. O'jēm ibuywatwat'ukat. Jay. Oajēm uvadip pe. Imēnpit ixe wara'acat tak o'gujēm ip. Ixe dak ip o'yaokaka jījā. Warēmtaġ ma o'jukuk ip. Ibui pūg ma o'gujēm ip. Pūg'a dak ip o'yaūm ġu cebe. Jebui pūg ma o'jepit kadai iwat pe — io'e.

¹² — Ibocewi wara'at o'guju uva'a kay jebuywatwat'ukat. Ixe wara'acat oajēm tip pe. Ixe dak ip o'yanupāupā. Ixe dak o'gujēm ip tip pewi. Jebui pūg ma o'jepit tip iwat pe — io'e.

— Imēn kadaidip wiwi'ukayū ebapūğayū o'gujēm tip pewi. Tip iwat buywatwat'ukayū o'gujēm ip. Ebapūğ em ip ibui pūg ma o'guypit kadaidip iwat kay.

¹³ — Imēneju tip iwat o'jekawēn jewebe ma.

— "Apēn paxi oce?" io'e jewebe ma. "Okpot cuy oğuju tip kay yabum," io'e. "Oxe ikukpin cīcāat cuy oğuju. Ibuyxim ma ip okpot jukuk," io'e jewebe ma.

¹⁴ — Kadaidip tip iwat jekpot o'guju tip kay. Xerewun. O'jēm. Jay. Oajēm tip pe. Imēnpit ipot co buje, tip wiwi'ukayū o'jekawēn jewewebe.

— "Ga'a tip iwat ipot ayaoka," io'e ip jewewebe. "Cebay e'ū buje, teku soat je'jat jebay'ūm pūbut," io'e ip. "Tip kukan je'e," io'e ip. "Ga'a ayao-

ka. Wuyju ma ibubut ajat. Wuyju ma tip kukan ace-sop," io'e ip jewewebe.

¹⁵ — Tip iwat ipot o'tujujēm ip tip pewi. Kacūg kay o'tujowat ip. Ipot'ūm o'yaoka ip — io'e Jesus imutaybitbin.

— Apēn je'e tip iwat jekpot'ūm o'yaoka'iayū be? — io'e Jesus ja'ijojomayū be. ¹⁶ — Oğuwēn ey-webe. Kadaidip iwat je'ju tip wiwi'ukayū kay. Yaoka ip. Warara'acayū jomuy ixeyū'ūm'ūm tieğ jekadaidip wiwi an — io'e.

— Cēm tu? — io'e Jesus ekawēn cocoayū. — Imēn xe'e je'e? — io'e ip Jesus pe.

¹⁷ — Icēmān — io'e Jesus. — Omuwēğaptup imēn e'em:

"Ite'a wita'a xipat ġu," io'e uk'a muymuy'ukayū jewewebe, i. Ite'a o'yaxik ip, i. Imēnpit o'yaxikiat'a xi-pat cīcāat'am o'e, i. Wara'at'a muy-cemap'am o'e ce'aeduap puxim, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup- -omuwēğaptup — io'e Jesus. ¹⁸ — Igo'a jejewi je'at puje, o'jewenōmnōmnōm kuka. Ijodiat ceje igo'a at puje, tōm ā kuka o'e ip — io'e.

Iboap ekawēn o'ğuwēn Deus a'obi ḏn jekukum iam ixeyū mukūyjoap ojuy.

¹⁹ O'ya'ijojo'iayū oitakomān Jesus kay ibo ekawēn cocom puye- -Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū, paīyū kukukayū dak.

— Jesus ijop ekawēn o'ğuwēn wuymukorēm ām — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye Jesus pu ojuy o'e ip. Imēnpit iparara o'e ip adeayū buxim. ²⁰ Ixeyū dak dinheiro o'ğüm aoğokatkayū be Jesus ekawēn puyxijo am.

— Jewexe juy Jesus ekawēn kay epeku — io'e ip. — Ixe dobatban cuy epeku — io'e ip cebe. — Ixe ekawēn puyxijojom cuy epeku — io'e ip. — Warēmtağ ma aco'i jekawēn — io'e ip. — Warēmtağ ma cekawēn puje, iecuğap kay juy atujowat — io'e ip. — Iecuğap a'obi acā yaoka but wuywebe — io'e ip.

O'ju ip Jesus kay. Jay. Oajēm ip.

²¹ — Tapu — io'e ip. — Ocetaybit cedağ ma ēn kawēnwēn iam. Cedağ ma ēn ocemutaybitbin tak — io'e ip cebe. — Kacūğ kadi kay ġu ēn ağ- -badiat kay acā — io'e ip.

Imēn o'e ip ya'ijojoayū muğuykuku ojuy Jesus kay oceju iam.

²² — Cedağ tu exe wuywebe dinheiro ūm ām soat xe ya'ōbuyxiat pe- -wuyeipi kukat pe- -César be? Aceğüm ġu xe'e? — io'e ip Jesus pe.

²³ Jesus pit o'e jewebe ma: — Iteyū wekawēn puyxijo ojuy — i.

²⁴ — Dinheiro isurūğat cuy epetojot okay — io'e Jesus cebe ip- -jedobatbanayū be- -jekawēn puyxijojo ojuyacat pe.

— Juku — io'e ip.

O'ğubapuk cebe.

— Abu-biōgbuk ija cebe? — io'e. — Abu-butet tak? — io'e.

— César biōgbuk- -soat xe ya'ōbuyxiat biōgbuk — io'e ip. — Ixe butet tak opop cebe — io'e ip.

²⁵ — César emukaypin cuy epeğüm cebe — io'e. — Deus emukaypin pit cuy epeğüm cebe — io'e Jesus.

²⁶ Jesus ekawēn puyxijo ba'ore o'e cebe ip soat etabun. Cede ba'ore o'e ip. Mūğ ma osodop ip.

— Itaybit cīcā teku jede am — io'e ip. — Ya'ō-muypit pa'ore wuywebe — io'e ip jewewebe.

²⁷ Saduceuyū oajēm Jesus kay. Saduceuyū Ju-deuyū dak osodop ip. Tūybe wuye'ū buje acejetait'ūma waram iān o'e ip. O'jekawēn ip Jesus eju.

²⁸ — Tapu — io'e ip. — Moisés Deus pe wuya-wēwēaptup cuk adi o'tupmubararak ocewebeaptum — io'e ip. — Imēn e'em ibodup:

Ağokatkak wağ'o'ūm e'ū buje, ikitpit puk cuy jewebumūn jewago'ūm tayxibuk eju itayxibuk i'it'et'ūm pima, i. Jewebumūn cuy imu'ukreğ am, beki-cat muaypan am jewağ'o'ūm tieğ, i.

²⁹ Imēn Moisés o'tupmubararak — io'e ip.

Gebuje 7 beayū o'ğuwēn ip Jesus pe- -ikitpitpiyū.

— Koapat o'jewebumün. Ixe koapat'üm oe'ü jekpotpet'üm pima ma — io'e ip.³⁰ — Gebuje jewaño'üm tomujuat o'jewebumün jewaño'üm tayxibuk eju. Ixe tomujuat'üm oe'ü jekpotpet'üm pima ma'guto — io'e ip.³¹ — Ibocewi warara'acayü o'jewebumünmün jewaño'üm tayxibuk eju 5 beayü - koapat tayxibuk eju - püg eju ma. Soat ip o'jewebumünmün ceweju. Jekpotpet'üm pima ma oe'ü'ü ip soat ma — io'e ip.³² — Soat ip ce'ü buje, aycat'üm tak oe'ü.³³ Soat o'jewebumünmün ceweju 7 beayü. Imeneju waram wuyetait puje, abu-tayxim xe'e je'e? — io'e ip Jesus pe.

³⁴ - ³⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn Saduceuyü be.

— Ijodiat ma jwebumünmün — io'e. — Waram o'jetait'iayü bit jwebumünmün ġu. Deus ixeyü o'ġutait ce'üap tomukadi. Jwebumünmün ġu ip.³⁶ Waram o'jetait'iayü waram ġu je'ü, Deus ekawēn tojot-jot'ukat puxim ip puye. Deus ipotpoyü ip, Deus ixeyü o'ġutait ce'üap tomukadi buye — io'e Jesus.³⁷ — Napa ma eyju e'em "Waram acejetait ġu," i. Waram epeyetait — io'e. — Waram acejetait wuye'ü buje iam cuk adi o'ġutaybitbin Moisés — io'e. — Ixe Moisés tipsopat ekawēntup o'tupmubararak. "Deus Abraão kukukat, Isaque kukukat tak, Jacó kukukat tak," i juk o'e Moisés, ce'ü'ü ip puje.³⁸ Deus ce'üat kukukat ġu - itaicat kukukat acā. Imēnpuye wuyetay-bit ixeyü'üm'üm waram o'jetait ce'üap tomukadi iam. Soat itait Deus xe - itaicayü, waram o'jetait'iayü dak — Jesus o'e.

³⁹ — Etaybit cīcā ma jede am — io'e Moisés ekawēn imutaybitbin'ukat.

⁴⁰ Ya'ōbabī'üm ip o'e Jesus a'ōbu am.

⁴¹ Jesus pit o'e cebe ip:

— Adeayü e'em "Deus emunaē Davi naxeğebit," i — io'e Jesus cebe ip.⁴² — Imēn e'em Davi Salmodup pe:

Deus o'e okukukat pe: "Xik'i abik oba'at kadi," i.⁴³ "Ekay itakomaat a'ōbacaap oğu'üm," i. "Kūyjobit jee-dop ip a'ō kay," i — io'e.

⁴⁴ — Imēn Davi e'em Salmodup pe- -jebibododonap-tup pe — io'e. — Davi o'e Deus emunaē be "Okukukat" i. Imēnpuye Deus emunaē Davi naxeğebit acā ġu osunuy. Davi kukukat tak osunuy — io'e Jesus cebe ip.

⁴⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju. Doze beayū eju o'jekawēn adeayū a'ōpiju.

⁴⁶ — Eyday'em'um cuy epesop Moisés ekawēn eymutaybitbin'ukayū be eymuğuykukuap puxim — io'e. — Tūybe soat podi ma oca'ōbuyxi iān e'em ip — io'e. — Jesay ukpi wēnēğwēnēğān ip jekukum soat pe jejojoan. Icokcok cīcā ip warara'acat pe ibuyxim ikuk am soat etabutpe — io'e. — Kariwa yoboğat tūyap pe abik ojuy ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Peta kabia be dak cucum ip kariwa yoboğat tūyap kay yabikap ojuy. ⁴⁷ Ağokatkat'üm e'ü buje, itayxi-buk pubut pupum ip. Cekawēn wa'üm cīcā ip Deus eju warara'acat pe "Eyetaybit cīcā Deus eju kawēn ām" i'e am cebe ip. Jewexe Deus eju ip kawēnwēn. Deus xe ġu ip ya'ōbuyxi- -jewexe acā. Imēnpuye soat podi ma ipiat supi'ajo ip — io'e Jesus.

21 Gebuje Jesus o'jeak dinheiro mūn'a kay- - isurūğat mūn'a kay. Dinheiro mūn'a Deus eju kawēnwēnap'a be o'yanuy. Ibubut adeayū dinheiro möğmög ip o'e iğ'o'a be. Xeresu ġu o'jomöğmög ip ya be.

² Gebuje Jesus ayacat o'jojojo- -itop'üm e'übit- -tadaybocat. Ixe ayacat dinheiro isurūğat o'jomög iğ'o'a be- -xepkep ā o'jomög. Xepkepatei teiboğ ġu osodop- -tei'it ma.

^{3 - 4} — Icēmān ḥon e'em eywebe — Jesus o'e jexayū be. — Ibubut adeayū ma ade o'jomög ip. Yopit ma bit jexewiat'in o'jomög ip ya be jedinheiro'in. Ixe ayacat pit soat jexewiat o'jomög jedinheiro. Ka'ūma ma o'jepoyat cexe. Tei'icat o'jomög. Inaka soat o'jomög jedinheiro. Jexat pu ojuyap tak o'jomög. Imēnpuye Deus xe ayacat teiboğ o'jomög

tei'it ma'gu wuyxe. Deus xe warara'acat podi ma o'-jomōg — io'e Jesus.

⁵ Gebuje ceweju etaybitbinayū o'jekawēn Jesus eju.

— Tapu, ak'i juy ece — io'e ip. — Deus eju kawēnwēnap'a yadip cīcā! — io'e ip. — Wita'a muğēğē'a yadip cīcā! — io'e ip. — Adeayū juk adi jedinheiro o'ğümğüm yamudipapteim — io'e ip.

⁶ — Icēmān — io'e Jesus cebe ip. — Yadip cīcā ġasū. Gaxīn ma bit soat'a je'aedu. Xepxep'a jewa'a-webotbon ġu je'e wita'a — io'e Jesus.

⁷ — Tapu, puğün xe'e je'aedu? — io'e ip. — Ajo je'bapuk ġasū je'aedu iam ocemutaybit am? — io'e ip.

⁸ — Eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe eymuğuykukuap puxim! — io'e. — Napapa'ukayū ja-jēm. "Cristo ôn," i napa ma je'e ip warara'acat pe. "Ijodiat taxijojo'ukan Deus emunaē ôn," i napa ma je'e ip. "Gaxīn ma Deus soat kukukan je'e," i napa ma je'e ip. Eyetabun ġu juy epesop ixeyū ekawēn kay — io'e. ⁹ — Soat kaka dağ nopağōğōm je'e ip-ijoxīn ma, wūy dak. Nopağōğōmap awēğ tobuxik puje, eyağuykorereren ġu juy epesop. Imēn cuy je'e koam. Imēnpit soat i'ūmap kabia oajēm ġu buk.

¹⁰ — Pūğ eipi watwat nopağōğōm je'e wara'at eipi watwat eju. Pūğ ka watwat nopağōğōm je'e wara'at ka watwat eju. ¹¹ Soat kaka dağ ipi jexixi. Soat ka dağ je'e reap. Soat ka dağ je'e iwātaxipipi ade. Xipat'ūm cīcāat je'bapuk. Wuymuparararanap tak je'bapuk kabi be — io'e.

¹² — Iboap ebapuk awap itakomaayū jeydaomūn. Ipiat supi'ajoat ip eywebe. Jeydujowat ip Deus eju kawēnwēnap'a be Judeuyū be eymuymuy am. Dao-mūnmūnap'a be ip jeymuōm. Jeydujowat ip iecuğap dopabe ika kukukayū dopabe dak, okay eyetabut puye. ¹³ Ixeyū dopabe bima juy kawēn idipat epeğuwēn cebe ip — io'e. ¹⁴ — "Apēn paxi oce'e cebe ip?"

i'ümgu juy epe'e. "Apēn paxi oceday?" i'ümgu dak cuy epe'e. Eyağuybabi'üm'üm gu juy epesop apēn paxi oceday iap kay. ¹⁵ On ma jeymutaybin jedem ixeyü dopabe bima. Eya'omuypit pa'ore je'e cebe ip eykay itakomaayü be — io'e. ¹⁶ — Eyebay ma jeyüm eykay itakomaayü be eyaoka am, eywağoyü dak, eybadipyü dak, eybureyü dak. Ixeyü ma ey'in yaoka pügpüg. ¹⁷ Soat eykay gu jijā je'e okay eyetabut puye — io'e. ¹⁸ — On pit soat em aġ oğuy eykay. Soat em òn xipan jeykuk. ¹⁹ Eyetabun cuy epesop okay ipiat'ajojom ma'gu eyju. Soat em Deus xe epesop eye'ü buje — io'e Jesus.

²⁰ — Sorarayü be Jerusalém ka mukoreren puje, eyetaybit epesop gaxin ma ip ikamu'üm iam. ²¹ Jerusalém ka koreren pima, jewat cuy ip co'a kay jao-kaap puxim Judéia eipi watwat. Jeka bewi juy ip je'jem gu ikaboğatka watwat. Ikaboğatka kay gu juy ip jenapōn koğünpi watwat. ²² Jenapōn gu juy ip ixe kabia be Deus jekay itakomaayü be jeweig puye. Ixe soat pe jeweik jemudupmubararaktup ekawēn tağ-kuyjeatup ekawēn tağ — io'e.

²³ — Yukregayü ipiat supi'ajojo jijā ixe kabia be, jeküm pe je'it kukayü dak. Judéia eipi watwat ipiat supi'ajojo jijā. Deus ipiat supi'ajoat Judeuyü be itakoma jijā buye. ²⁴ Cekay itakomaayü Judeuyü yaokaka pajam. Warara'acat ip taomün. Taomünmün ip tujowat wara'at ka dağ. Jerusalém ka sukamu'üm Judeu'ümayü. Imēn je'bapuk Judeu'ümayü soat kukkan pima — Jesus o'e.

²⁵ — Iwaruat je'bapukpuk kaxiepiat pe, kaxiaat pe dak, kasopta be dak. Soat ka watwat yağuybabibi'üm'üm cīcā je'e. Yağuybabibi'üm'üm je'e ip soati jediexixi jijā buye, tipodoy jijā buye dak. ²⁶ Soat kabi beacat mucemcemap jearere. Soat ya'oca'üm je'e jeparara pibun. Ya'oca'üm je'e ip ipararuat ebapuk puje — io'e.

²⁷ — Gebuje ip ojo — io'e Jesus. — Kabikerereat

eju oajēm puje ip ojo — io'e Jesus. — Soat wa gó ón. Ixeyú ojo. "Ka'úma ma ejo'iat ya'óbacaat," i je'e ip owebe — io'e Jesus. — "Soat podi ma edip," i je'e ip owebe — io'e Jesus. ²⁸ — Iboap ebapuk puje, ġaxín ma taxijojom epe'e. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop. Eya'ócam cuy epesop — io'e.
Imēn Jesus o'jekawēn cebe ip.

²⁹ Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'gu-wēn jexeayú be.

— Figueira'ip cuy epeyopcoco, wara'at'ip tak. ³⁰ Tupkireatup cēm puje, eyetaybit ġaxín ma koato je'e iam. ³¹ Imēnpuxim ipararuat ebapuk puje, eyetaybit epe'e ġaxín ma Deus soat kukukan je'e iam — io'e.

³² — Icēmān ón e'em eywebe. Soat ġasūacayú e'ú awap soat je'bapuk wekawēn taǵ. ³³ Kabi i'úm, i'pi dak. Wekawēn pit i'úm ġu. Soat em wekawēn kay itabut jeedop ip adeayú — io'e.

³⁴ — Aǵ cuy epesop wajēmap kay — io'e. — Puybitxim ġu juy epesop kawedixim ġu dak, tarekrek pupuxim ġu dak — io'e. — Aǵ cuy epesop wepit pujeap kay. ³⁵ Aǵ'úm pima epeyekuy wepit puje puca ekuyap puxim ibu buje. ³⁶ Imēnpuye soat em ma aǵ cuy epesop wepicap kay. Soat em cuy epeyekawēn Deus eju — io'e. — "Bay, ocemutaxin cuy eǵuy ipiat'ajoap puxim," i juy epe'e Deus pe. "Bay, ocebuywatwan cuy eǵuy soat wa gó kay ocajēm puje ocesüsünap puxim," i juy epe'e cebe — Jesus o'e.

³⁷ - ³⁸ Soat kabia Jesus adeayú mutaybitbin'uk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a be - yaboǵat'a be. Kabia'isum adeayú je'aweroro'uk ip osodop iǵo'a be Jesus ekawēn com. Kabioǵkabioǵ'i bima o'jepitpit Jesus Oliveira dip'a bicüǵpe xexen.

22 Peta ajēm pima paīyū kukukayū Jesus aoka ojuy ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Peta butet Páscoa i osunuy. ²Ixe epeta bima Judeuyū pāo'a o'o'uk osodop- -yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Soat kabia Jesus aoka ojuy oekuku ip paīyū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

— Apēn ġu xe'e aceyaoka? — io'e ip jewewebe. Adeayū eta'ūm pima ip yaoka ojuy oekuku, adeayū buxim iparara ip puye.

³ - ⁴Gebuje Judas o'ju paīyu kukukayū kay oibu'un Jesus kay buye. Kūyjobit o'e Satanás a'ō kay. Ixe Judas xepxep putet osunuy. Iscariote i wara'at ibutet osunuy. Doze beayū'in osunuy ixe. Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū kukukayū kay dak o'ju. Jekawēn ām ceweju ip o'ju. Oajēm cekay ip. Jay.

— Ôn ma Jesus oğum eywebe yaoka am — io'e.
— Apēn xe'e oğum eywebe? — io'e Judas.

⁵ Icokcok cīcā ip o'e paīyū kukukayū, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū kukukayū dak.

— Oewebe Jesus ūm puje, dinheiro oce'ğum ewebe iūmapteim — io'e ip Judas pe.

⁶ — Ha'a, dinheiro juy eğum owebe — io'e cebe ip.

Imēneju soat kabia paīyū be Jesus ūm ojuy oeku Judas. Adeayū eta'ūm pi iūm ojuy oeku.

⁷ - ⁸Peta ajēm puje, Jesus Pedro o'ğuju ikaboğatka be, Joāo dak. Ixe epeta bima Judeuyū pāo'a o'o'uk osodop ip yamuyuhuhuaptōmtēm'ūmat'a. Ovelha aokaka'uk ip osodop Páscoa epeta bima. Imēnpuye Jesus Pedroyū o'ğuju soat muxipan am.

— Ikaboğatka be juy epeju — io'e. — Ovelha juy epeyat. Epeyaoka juy. Epejoyoy juy wuywebe i'o am Páscoa kabia be — io'e cebe ip- -Pedro be, Joāo be dak.

⁹ — Pu'a be xe'e oceyoyoy wuyxat? — io'e ip.

¹⁰ — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop! — io'e. — Ikaboğatka be eyōm puje, ağokatkat eydopabijuk- -idibi mün'a kukat. Ixe nomuju juy epeju — io'e. — Ixe

be uk'a be iōm puje, eyju dak epeōm iōg'o'a be — io'e.¹¹ — Uk'a iwat pe juy epeyekawēn. "Ocemutay-bitbin'ukat o'jewa'ōmudot ewebe," i juy epe'e cebe. "Pu'abi be ebikuy omujum jekōn ām oweju etaybit-binayū eju Páscoa kabia bima?" i juk o'e ocemutay-bitbin'ukat," i juy epe'e uk'a iwat pe — io'e Jesus.¹² — Uk'a iwat yabimubapuk eywebe umat'abi, ya-boğat'abi, soat opop iat'abi — io'e. — Ibo'abi be juy ovelha epejoyoy wuyxan — io'e cebe ip.

¹³ O'ju ip ikaboğatka be. Apēn cuk adi Jesus o'e cebe ip iap tağ o'tobuxik ip soat tağ. Ovelha o'joyoy ip iōg'o'abi be.

¹⁴ Jekōn pima Jesus o'jekawēn jemumujuju yū eju-doze beayū eju. Kaxikxik'i osodop ip mesa be.

¹⁵ — Páscoa xat o pin cīcā òn eyweju ijop epeta bima — io'e. — Gaxin ma juy òn ipiat'ajom — io'e.

¹⁶ — Deus soat kukukan'ūm pima Páscoa xat ojo'o ġu. Imēnpit Deus soat kukukan pima, ojo'o waram — io'e.

¹⁷ Gebuje Jesus uva'abidi o'timuōm tikōnkōğap pe.

— Bay, ēn xipat cīcā — io'e Deus pe.

Tikōnkōğap o'ğūm jeweju etaybitbinayū be.

— Juku — io'e. — Epetikōn. Epetimu'ē'ē eye-wewebe — io'e.¹⁸ — Ijodi ġu waram uva'abidi otikōn. Deus soat kukukan pima bit, waram otikōn — io'e Jesus.

¹⁹ Gebuje pāo'a o'yabu.

— Bay, ēn xipat — io'e Deus pe.

O'yadakat. O'yaūm cebe ip.

— Iju'a ojebit — io'e. — Eywebeam oje'ū. Ya'o buje we'ūap kay juy ġebum epesop — io'e cebe ip.

²⁰ Jekōn epere buje, uva'abidi o'tiūm cebe ip.

— Ijudi kōn puje, odoymukererenap kay juy ġebum epesop — io'e. — Gasū Deus ikērēat ju'uk eywebewi odoymukereren puye, oje'ū buye. Ikērēat ju'uk eywebewi apēn kuyje ixe o'e iap tağ — io'e Jesus.²¹ — Mesa be xik'i owejuat ma oūm okay itako-maayū be — io'e.²² — Soat wağō òn. Oje'ū apēn

cuk adi webay ibikuy osunuy iap tağ. Imēnpit Deus ipiat supi'ajoat oūmat pe — io'e.

²³ — Abu xe'e wuy'in kuka Jesus o'ğüm cekay itakomaayū be? — io'e ip jewewebe Jesus eju jekōn-kōnayū.

²⁴ Gebuje Jesus eju etaybitbinayū o'jewa'ōbubu jeweweju.

— Abu wuy'in soat podi ma ya'ōbuyxian je'e?
— io'e ip jewewebe.

O'jewa'ōxikxik ip. ²⁵ Jesus o'jekawēn cebe ip.

— “Kūyjobin cuy epesop wa'ō kay,” i'e'em ijomdiat kukukayū jebekitkit pe. “Kariwa yoboğat ôn,” i'e'em ip — io'e. — Ijodiat bure ip adeayū xe. ²⁶ Eyju bit imēn ġu juy epesop. Kariwa yoboğat pin pima, ya'ōbuyxi'ūmat puxim cuy epeku — io'e Jesus cebe ip. — Warara'acat kukukat pin pima juy ibuywatwan ip epesop — io'e cebe ip. ²⁷ — Abu kariwa yoboğat? — io'e. — Jekōn ām mesa be xik'iat tu? Iyat tojotjot'ukat ġu xe'e? Jekōn ām mesa be xik'iat ma kariwa yoboğat. Imēnpit eyxe bima wuyxat tojotjot'ukat puxim cuk adi ojekuku. Warara'acat puywatwan cuk adi ojekuku — io'e Jesus. ²⁸ Eybu'un ġu juk adi epesop okay, warara'acat a'ġu ipiat o'supi'ajoat owebe — io'e. ²⁹ — Kuy bima webay o'e owebe “Soat kukukan ecesüy,” i. Imēnpuxim “Eyju dak soat kukukayūm epesop oweju,” i ôn e'em eywebe. ³⁰ Ôn soat kukukan pima, wemesa be epeyekōn oweju — io'e. — “Eyju ikērēat kuğ Deus xe,” i epe'e kūyjobit'ūmayū be. “Eyju ikērēat kuğ ġu Deus xe,” i dak cuy epe'e kūyjobicayū be. Imēn epe'e Israel na-xeğebitbit pe- -doze be tiwatwat pe — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

³¹ — Simāo — io'e Jesus Simāo Pedro be. — Eya'ōpicūğ cuy — io'e. — Satanás kuy o'e owebe “Simāo buyxijo pin ôn, itabut paxi je'e wa'ō kay iam,” i — io'e Jesus Simāo be. — Satanás itabucayū xewi emujēm pim apēn wuyju tarekrektata mujēm-jēm taixee bewi iap puxim — io'e. — “Ha'a. Esu-buyxijo,” i juk oce Satanás pe — io'e Jesus. —

"Soat cuy esubuyxijo oweju etaybitbinayū," i juk oce cebe — io'e Jesus.³² — Imēnpit kuy ocekawēn Deus eju ewebeam. "Simāo juy esubuywan itabucap epe-reap puxim," i oce Deus pe — Jesus o'e. — Waram okay etabun pima, eykitpitpiyū juy esubuywan itabut cīcā am ip okay — io'e Jesus.

³³ — Kariwa, jeiwat ġu ḥn — io'e Simāo Jesus pe. — Obu'un ġu ekay — io'e. — Daomūnmūnap'a be dak cuy oju eburem. We'ūap kay ma juy oju eburem — io'e Pedro.

³⁴ — Pedro — io'e. — Sapokay ede'ūm awap, ebapūg em "Ixe bure ġu ḥn," i ece'e — io'e Jesus pit.

³⁵ Gebuje o'jekawēn wara'acayū eju- -jeweju etaybitbinayū eju.

— Patorōn kuġ'ūm cuk adi ḥn eymuju, sako kuġ'ūm tak, bolsa kuġ'ūm tak, eyiuk kuġ'ūm tak — io'e. — Irerem tu juk adi epekuku? — io'e.

— Ka'ūma. Xipan cuk adi ocekuku — io'e ip.

³⁶ — Gasū bit — io'e cebe ip — patorōn kuġ pima juy epetujowat eyekuap taġ — io'e. — Sako kuġ pima juy epetujowat. Payao kuġ'ūm pima juy eyeekabek epeteida ibu am — io'e.³⁷ — Imēn e'em Deus ekawēntup- -omuwēġaptup:

"Ikērēat muġēġē'ukat ēn," i napa ma ijodiat e'em Deus emunaē be, i.

Ibodup ekawēn taġ je'e ip owebe ġasū — io'e Jesus.

³⁸ — Kariwa, ak'i ece — io'e ip. — Xepxep oceju payao kuġ — io'e ip.

— O'e ma burut — io'e.

³⁹ Ibocewi o'jēm ip jekōnkōnap'a bewi umat'abi bewi.

Jesus o'ju co'a kay- -Oliveira dip'a kay- -cucu'uk osunuyiap'a kay. Ceweju etaybitbinayū dak o'ju to-muju.⁴⁰ O'jekawēn ceweju ip yajēm puje.

— Epeyekawēn cuy Deus eju eywebe ikērēat kukap puxim — io'e.

⁴¹ Jesus o'jewerūg jeweju etaybitbinayū xewi. Bosusu o'ju. Jaġepūg ma o'e.

Gebuje Jesus o'jekawēn Deus eju. Jēg'aecōgcōg o'jekawēn.

⁴² — Bay, ebu'u bima bit ipiat esupi'ajoat ġu owebe — io'e Deus pe. — Imēnpit obikuyap tağ ġu juy ece- -ebikuyap tağ acā — io'e.

⁴³ Ibocewi Deus ekawēn tojotjot'ukat o'kop kabi kadiwi Jesus a'ōmucan am.

⁴⁴ Biğ ma ja'ōbuyxim o'jekawēn Deus eju. Jeğuy-cūğat pibun ma oe'ū pin. Topa'adiayey o'e toy buxim, iğuycūğ cīcā buye. O'jedopadoyebot ipi ju.

⁴⁵ Deus eju jekawēn epere buje o'āy. Kirik'āy. Jeweju etaybitbinayū kay oajēm. Jay. Ixexet ma ip o'tobuxik. Ixexet ip jeğuycūğap kuğ ip yoboğ cīcā buye.

⁴⁶ — Apēnpuye eyxexet? — io'e. — Epeyewurūğ cuy! — io'e cebe ip. — Epeyekawēn cuy Deus eju eywebe ikērēat kukap puxim — io'e.

⁴⁷ Warara'acayū dak oajēm Judas eju. Ixe Judas warara'acayū wap oajēm jaku Jesus iam imutaybin am ip. Ixe doze beayū'in osunuy.

Oajēm Jesus kay Judas. Oajēm Jesus ağobu kō-nām tobede am.

⁴⁸ — Judas — io'e Jesus. — Soat wağō ôn — io'e. — Wağobu kōn tu ên oūm ām okay itakomaayū be? — io'e.

⁴⁹ Gebuje Jesus eju etaybitbinayū itaybit o'e Jesus pum ip iam.

— Kariwa, oceyaoka du ip pajam? — io'e ip Jesus pe.

⁵⁰ Pūğ ikeyū'in tak paŷū kukukat puywatwat'-ukat o'suğuybu'uk pajam. Tep. Iba'at kadiat ġuybu o'suğuybu'uk.

⁵¹ — Imēn ġu bit epesop! — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

Cay. O'suğuybumucay. O'suğuybumuwedap. Guybu-dip o'e.

⁵² Gebuje Jesus o'jekawēn Judas ejuayū eju-paŷū kukukayū eju, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'-ukayū kukukayū eju dak, Judeuyū kukukayū eju dak.

— Epajēm odaomūn ām ibukurukat taomūnap puxim — io'e. — Eyba'ip kukuğ epajēm — io'e Jesus.⁵³ — Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be juk adi oğuy. Epesot ġu juk adi odaomūn ām iğ'o'a be bima — io'e. — Gasū bit okuk put eywebe eybikuyap tağ. Eybikuyap tağ eyeku but ġasū. Kabiok-boğ tağ jekuku'ukayū kukat ijodiat kukat ġasū. Sata-nás ijodiat kukat ġasū. Eyju dak kūyjobit ixe a'ō kay — io'e Jesus.

⁵⁴ Judas ejuayū Jesus o'jat. O'tujowat ip paīyū kukukat duk'a kay. Pedro dak o'ju Jesus nomuju. Wūy ma oeku Jesus nomuju. Oajēm ip.

⁵⁵ Gebuje daxa o'ġusop ip paīyū kukat tuk'a xe, uk'a ekorara be. Oabikbik ip daxa etako be. Pedro xik'i o'e ixeyū parakpe.

⁵⁶ Gebuje ayacat Pedro o'jojojo-yaypan'isuat-paīyū kukukat puywatwat'ukat. O'jojojo Pedro daxa ekabia dağ puye. O'jeak cekay.

— Ixe dak Jesus eju oeku — io'e ixe ayacat.

⁵⁷ — Ka'ūma — Pedro bit o'e napa ma. — Tū'ū, ixe bure ġu ñon — io'e napa ma jebuap puxim.

⁵⁸ Wara'acat Pedro o'jojojo ibun'ūm pima agókatkat.

— Èn tak ejeku Jesus eju — io'e cebe.

— Ka'ūma — Pedro o'e. — Jekukum ġu ñon ce-weju. Ojeku ġu ñon pit ceweju — io'e napa ma.

⁵⁹ Pūğ hora kap puje, wara'acat o'jekawēn.

— Icēmān èn ma Jesus eju ejeku — io'e. — Galiléia eipi bewiat èn — io'e Pedro be.

⁶⁰ — Tapu — Pedro bit o'e. — Wetaybit ġu apēn èn e'em iam — io'e napa ma. — Ixe bure ġu ñon pit — io'e napa ma.

Sapokay o'jede iboam i'e buje. Kariwa Jesus o'-jekorepēn.

⁶¹ Gebuje o'jeak Pedro kay. Pedro dak o'jegebū Jesus a'ō kay-kuy bimaap a'ō kay.

— Ebapūğ em napa ma ece'e "Jesus bure ġu ñon," i — i juk o'e Jesus Pedro be.

⁶² Kacūğ kay Pedro o'ju. Jesus bure ġu ñon iap kay o'jegebū. Imēnpuye o'tōn cīcā.

⁶³ Iwiwi'ukayū Jesus o'jowayway -o'jat'iayū. Jesus o'gupokupok ip. ⁶⁴ Jesus eta o'sutamuekabek ip pağōm.

— Abu emupok exe? — io'e ip cebe iwaywayway am.

⁶⁵ Jesus o'jomuymuy jijā ip. Warēmtağ ma ip Jesus o'jukuk.

⁶⁶ Gebuje Judeuyū kukukayū o'je'awero ip, paŷū kukukayū dak, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Judeuyū awēwē'ukayū yoboğayū ip osodop. Kabilia'isum ip o'je'awero. Jesus o'tujowat ip ixeyū kay. Waram ġuto Jesus o'jowaywayway ip.

⁶⁷ — En tu Deus emunaē? — io'e ip. "Cemunaē bima bit cuy ece ocewebe," io'e ip Jesus pe.

— On eymukūyo bima, okay eyetabut ġu kuka epe'e — io'e Jesus pit. ⁶⁸ — Omukūyjom cuy epe'e i ḥn e'em eywebe bima, kuka omukūyjom ġu epe'e. ⁶⁹ Imēnpit soat waġo ḥn. Gaxīn ma oabik Deus ba'at kadi - soat podi ma ya'ōbacaat ba'at kadi. Ixe jo'i wa'ōbaca oğuy — io'e Jesus. — Jewejojo'i ma ocesop oca'ōbacaap kuġ — io'e.

⁷⁰ — Deus ipot tu ēn? — io'e ip Jesus pe.

— Eyju ma iboam e'em — io'e.

⁷¹ — Apēğām kuka warara'acat atakoy Jesus mucuy am? Kuy o'e! Kuy ixe ekawēn oceya'ijojo — io'e Judeuyū kukukayū. Deus muymuy xeku — io'e ip napa ma.

Oibu'un ip awerom.

23 Gebuje Jesus o'tujowat ip Pilatos kay - - iecuğap kay. Jesus o'jomuymuy ip Pilatos pe.

² — Ite aġokatkat warēmtağ ma ocemutaybitbin — io'e ip Pilatos pe napa ma. — "Kūyjobin ġu juy epesop wuyeipi kukat a'ō kay," i'e'em Jesus ocewebe — io'e ip napa ma. — "Eyedinheiro juy epeğüm ġu César be - wuyeipi kukat pe," i'e'em ocewebe — Judeuyū napa ma o'e Pilatos pe. — "Adeayū kukukat

ön," i'e'em teku — io'e ip napa ma Judeuyū. — "Deus emunaë ön," i'e'em teku — io'e ip.

³ — Judeuyū kukukat tu ēn? — Pilatos o'e Jesus pe.

— Èn ma iboam e'em — io'e Jesus.

⁴ — Ite agókatkat ikérēat kuğ ġu oxe bit — io'e Pilatos soat pe paīyū kukukat pe, je'awero'ibiyū be dak.

⁵ — Warémtağ ma teku ebekitkit mutaybitbin — io'e ip napa ma Pilatos pe. — Koap warémtağ ma Galiléia eipi watwat mutaybitbin oekuku. Soat tağ imutaybitbin oekuku-Judéia eipi dağ. Gasū ijoce oajém. Teku ebekitkit mubu'u'un César a'ō kayap puxim — io'e ip napa ma.

⁶ — Teku Galiléia eipi bewiat tu? — io'e Pilatos cebe ip.

— Hm hm — io'e ip.

⁷ Imēnpuye Pilatos Jesus o'ğuju Herodes kay, Herodes Galiléia eipi kukukat puye, Jesus tak Galiléia eipi bewiat puye dak. Ixe Herodes Jerusalém ka be osunuy ixeyū kabia be.

⁸ Oajém ip Herodes kay. Herodes Jesus o'jojojo. Icokcok cícā o'e ijojom pima. Kuy bima Herodes ijo pin osunuy Jesus awēğ o'yawēğtobuxik puye.

— Wuywebe i'e ba'oreat paxi ġubapuk wetabutpe? — io'e jewebe ma.

⁹ O'jekawēn Jesus eju.

— Abu-a'öbi ēn jekukum? — io'e cebe. — Ojojojo ġu buk iat mubapuğ tu ebu'u wetabutpe? — io'e cebe.

Müg ma osunuy Jesus pit. ¹⁰ Paīyū kukukayū dak Jesus o'jomuymuy jijā, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

¹¹ Herodes tak Jesus o'jowayway jijā. Warémtağ ma Jesus o'jukuk, cesorarayū dak. Cesay idipat o'ğuom ip Jesus pe iwaywayway am.

Gebujep waram Jesus o'ğuju Pilatos kay. ¹² Ixe kabia dak Herodes Pilatos burem o'e. Kuy bima itakoma jijā osodop ip jewewekay.

¹³ Gebuje Pilatos paīyū kukukayū o'tomuwā, Ju-deuyū kukukayū dak, warara'acat tak Judeuyū.

¹⁴ O'jekawēn cebe ip.

— Ite agókatkat epetojot okay — io'e. — "Ite agókatkat warémtağ ma ocemutaybitbin," i juk epe'e owebe — io'e. — Kuy ocekawēn ceweju eyetabun — io'e. — Oxe bit ikérēat o'gjurūğ ğu- -pūğ em tak ka'üma — io'e. — Te'e ma eyju e'em "Ikérēat kuğ teku," i — io'e. ¹⁵ — Herodes tak o'jekawēn ceweju — io'e. — Herodes xe dak ikérēat kuğ ğu — io'e. — Imēnpuye waram Jesus o'tujupicat ip ocekey. Cedağ ğu ocewebe bit yaoka am. ¹⁶ Imēnpuye imupok puje oğuwekap jekpiwan ma iju am — io'e Pilatos.

^{17 - 18} — Ap! — io'e adeayū ya'ōberen Pilatos pe. — Ite agókatkat eğujēm ğu — io'e ip. — Eyaoka ma! — io'e ip. — Barrabás pit eğujēm daomünmün-ap'a bewi. Ite agókatkat pit eğujēm ğu — io'e ip ya'ōberen.

Iğó epeta bima Pilatos pūğ ma daomünmünap'a beat mujēmjēm'uk osunuy. Ixe Barrabás daomün-münap'a be osunuy. ¹⁹ Kuy bima ixe Barrabás ie-cuğap ebekitkit eju o'jenopağōğōm. Jenopağōğōm pima wara'acat o'yaoka. Imēnpuye daomünmünap'a be osunuy.

²⁰ Gebuje Pilatos ma Jesus muwekap ojuy o'e.

— Jesus ma oğuwekap — io'e adeayū be.

²¹ Adeayū bit Jesus pamupayaat ojuy korosa be ce'ü ām.

— Jesus cuj epeyaokaat! — io'e ip Pilatos pe. — Jesus juy esubamupayaat korosa be ce'ü ām — io'e ip ya'ōberen.

²² — Apēnpuye dak osubamupayaat? — io'e Pilatos. — "Ikérēat o'gjurūğ ğu," i ôn e'em — io'e. — Cedağ ğu wuywebe yaoka am — io'e. — Oğupokupokat acā. Imupokupok puje, juy oğuwekap — io'e.

²³ — Ap! — io'e ip. — Jesus esubamupayaat korosa be — ixeyü bit o'e.

Imēn o'e ip ade em ma. Ya'ōberen o'jewāwā ip. Imēnpuye:

²⁴ — Iteyü bikuyap tağ oce, biğ ma cewāwāwāap

puxim ip — io'e Pilatos jewebe ma. — Ikeyū etabun imuwekap pa'ore owebe — io'e jewebe ma.

— Ha'a — io'e adeayū be- -aweromayū be. — Eybikuyap tağ cuy oce — io'e Pilatos cebe ip.

²⁵ Imēnpuye Pilatos Barrabás o'gujēmat daomün-münap'a bewi- -iecuğap ebekitkit eju o'jenopagōgōm-iat o'gujēmat- -wara'acat o'yaoka'iat o'gujēmat- -adeayū o'joojuy imujēm ām'iat o'gujēmat. Jesus pit o'gūm adeayū be.

— Eybikuyap tağ cuy epe'e cebe — io'e Pilatos. Jesus o'jat ip.

²⁶ Gebuje sorarayū Simāo o'jat. Cirene ka bewiat o'jat ip- -koğünpi bewi ajēm'ibit. O'jat ip Jesus korosa dujowan co'a kay bima. Korosa o'jomuy ip Simāo a'öpi'a jeje. O'tujowacat Jesus nomuju. ²⁷ Adeayū dak o'ju Jesus nomuju.

Aoyū dak o'tōn cīcā Jesus kay. Iğuyucūğ cīcā ip o'e Jesus kay.

²⁸ Imēnpit Jesus o'jekorepēn cekay ip.

— Tū'ū'ūyū — io'e cebe ip- -Jerusalém ka watwat pe- -aoyū be. — Eyewewekay acā juy epetōtōn- -okay bit ka'ūma — io'e. — Ey'iyū kay dak cuy epe- tōtōn — io'e. ²⁹ — Ipiat epesupi'ajojo. Ipiat'ajojom pima soat je'e "Icokcok e'em i'it kapkap'ūmayū, i'it'it'ibit'ūmayū dak, i'it muytin'ūm'ibiyū dak," i — io'e Jesus. ³⁰ — Adeayū ce'ū pin je'e ixe kabia be ipiat'ajojom puye. "Ocejeje juy a'a'at ocemuy'ū ām," i je'e ip co'a be. "Ocemunēm cuy," i je'e ip co'a'ün'a be — io'e. ³¹ — "Imēn yopkicat'ip kukuğ pima, apēn xe'e kuka yopkarawat'ip o'jukuk ip?" i'e'em eyju — io'e Jesus waayū be.

Imēn Jesus o'e cebe ip warēmtağ ip jekuğ puye.

³² Xepxepayū dak o'tujowat ip Jesus eju yaoka am- -iecuğap a'ō kay'ūmayū.

³³ Co'a be yajēm puje Jesus pa o'subamupaya ip korosa jeje. Ce'ūat'a ririt'a i omuy co'a butet. Ie- cuğap a'ō kay kūyjobit'ūmayū dak o'subamupaya ip wara'at pe korosa be- -xepxepayū. Pūğ korosa o'jomuy ip ipiküyküy be Jesus ba'at kadi. Wara'at o'jomuy ip iba'ūğat kadi. Jesus tak o'jekawēn Deus eju.

³⁴ — Bay — io'e. — Gebum ġu juy apēn ip warēmtaġ okuk iap kay, itaybit ġu ip ajo pēnpēn oceju iam puye — io'e Jesus.

Gebuje dado o'joxikxik ip Jesus pa o'subamupaya'iayū. Jesus esay mu'ē'ē ām jewewebe o'joxikxik ip ipi ju. Dado karatūg'a buxim o'yanuy. Ibararuk o'yanuy. ³⁵ Adeayū dak osodop Jesus cocom. Judeuyū kukukayū bit warēmtaġ o'e ip Jesus pe iwaywayway am.

— Teku warara'acat o'taxijo — io'e Judeuyū kukukayū. — Teku Deus emunaē bima, juy jewedaxijo — io'e ip iwaywayway am. — Deus pe wuydaxijo am o'taē'ibit pima juy jewedaxijo — io'e ip.

³⁶ Sorarayū dak Jesus o'jowaywayway. Uva'abidi ūm ojuy ip o'e cebe tikōn ām-tideiboġ'ūmati.

³⁷ — En Judeuyū kukukat pima juy ecedaxijo — io'e sorarayū.

³⁸ Taperadup toro'i oeku korosa eju Jesus abi ase-tupararakatup-Judeuyū kukukat teku iap mubapukatup.

³⁹ Gebuje wara'at korosa ejuat Jesus o'jomuy-muy-iecugap a'ō kay kūyjobit'ūmat.

— En Deus emunaē bima, ocedaxijom cuy ece — io'e ya'ōberen Jesus pe. — Ecedaxijo dak cuy — io'e.

⁴⁰ Wara'at ejuat pit jebure o'ġukorēm korosa ejuat.

— Eparara ġu du Deus puxim? — io'e jebure be. — Wuyeweweju ma wuyju je'ūm korosa eju. ⁴¹ Cedaġ wuywebe je'ū ām ikērēat cuk adi aġujurūġ-rūġiap teim — io'e. — Ite bit o'ġujurūġrūġ ġu ikērēat — io'e.

⁴² — Jesus — io'e ixe wara'at. — Gebum cuy okay eġguy ēn soat kukukan pima — io'e Jesus pe.

⁴³ — Icēmān ḥn e'em ewebe, ġasū ma ēn oweju ecesūy onuyapka be-idip cīcāatka be — io'e Jesus ixe wara'at pe.

⁴⁴⁻⁴⁶ Paġo oicuk jekpiwan ma-Deus eju kawēn-wēnap'a beat epaġo-xintabi nomudip epaġo. Oicuk ipidase ixe paġo bit.

Kaxi wuyase bima kabiok o'e soat tağ ipi dağ. Kaxiepiat o'jepirēm. O'jekabia ġu. Ibun ma kabiok oeku-ebapūğ ehora.

⁴⁶ Gebuje Jesus o'jekawēn Deus pe.

— Bay — io'e. — Ağ cuy eğuy okay. Je'üm cuy ön ebikuyap tağ — io'e ya'ōberen.

Oe'ü. ⁴⁷ 100 be sorarayū kukat o'jeak cekay. Apēn oe'ü iap o'jojo.

— A'ōbuyxi soat podi ma — io'e Deus pe. — Icēmān ite aġokatkat ikērēat kuğ ġu osunuy — io'e.

⁴⁸ Korosa be ce'üp com o'je'awero'iayū dak o'-jepit ip jeduk'a be. O'jepit ip jewekümpı okakam jeğuyucūğap pibun. ⁴⁹ Jesus bureyū dak wūywūy ma korosa wi ip osodop, aoyū dak- -Galiléia eipi bewi Jesus eju yajēm'ibiyū. Kacūğcūğ'i osodop ip Jesus e'üp cocom.

⁵⁰ Gebuje José o'ju Pilatos kay- -Arimatéia ka bewiat- -Judéia eipi bewiat. Ixe Judeuyū awēwē'ukat yoboğat osunuy. Xipat cīcā osunuy. Cūğ cīcā osunuy. Soat xe ya'ōbuyxi osunuy. ⁵¹ Warara'acayū juk adi Jesus aoka ojuy osodop ip Judeuyū awēwē'ukayū yobogayū. José bit ka'uma. Deus soat kukukan iap wiwim osunuy José bit. ⁵² Oajēm Pilatos kay ixe José.

Gebuje korosa ejuwi Jesus'üm jebit mukop ojuy o'e.

— Jesus'üm jebit cuy oju'ukat — io'e Pilatos pe.

— Eju'uk cuy — io'e Pilatos.

⁵³ O'ju i'uğ. Oajēm. Jesus'üm jebit o'ju'uk korosa ejuwi José. Jesus'üm jebit o'jomūnmün pağōm- -idip cīcāan, irucan. Imūnmün epere buje, o'tujowat witabikūy kay. Jesus'üm jebit o'jomōğ witabikūy be ikūykot'isuatkūy be.

⁵⁴ Sexta-feira osunuy. Katpuje jījā o'e. Gaxin ma jebodoydoyap kabia Judeuyū be.

⁵⁵ Aoyū o'ju José eju- -Galiléia eipi bewiayū. Witabikūy o'sukūyjojo ip. Apēn Jesus'üm jebit o'jomōğ'iap o'jojojo ip.

⁵⁶ Ibocewi o'jepit ip jeduk'a be. Tōmte'oatōm o'-tōmuwekoy ip Jesus'üm jebit mude'onap ojuy. Kuya-

je acā ijebit mude'on ojuy ip osodop, kuy jebodoydoyap kabia buye. Kapikpi kuka o'e kuyaje.

24 Judeuyū ebodoydoyap kabia bima aoyū o'jebodoy jawēwēap ekawēn tağ. Kabia'isum pit waram o'ju ip witabikūy kay. Domingo bima ip o'ju. Tōmte'oatōm tujowan o'ju ip Jesus'ūm mude'on ojuy. Jay. Oajēm ip.

² Yajēm puje wita'a o'yadobuxik ip yawede-ikūynomudip'a. ³ Oōm ip witabikūy be. Jesus'ūm jebit o'tobuxik ġu ip. ⁴ Yağuybabī'ūm cīcā ip o'e tobuxik'ūm puye.

— Apēn xe'e ixe o'e? — io'e ip jewewebe.

Xepxep aġokatkayū dak o'jebapuk aoyū wapkabi bewiayū. Cesay kuğ osodop ip isopsupat kuğ. ⁵ Jeparara pibun ma ip o'jēğ'aecōğcōğ cewap ip. Aġokatkayū dak o'jekawēn aoyū be.

— Tū'ū'ūyū — io'e ip. — Apēnpuye eyju itaicat kudadam ce'ūat topapkūy be? — io'e ip. ⁶ — Ixe ijoce ġu. Deus ixe o'ġutait waram. O'ġuyu kabi kay — io'e ip. — Gebum cuy epesop ixe a'ō kay-Galiléia eipi be bima iap a'ō kay. ⁷ "Soat waġo ḥn," i mo o'e eywebe. "Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be oūm ip," i mo o'e eywebe — io'e ip. — "Obamupaya ip korosa be. Oje'ū. Imēnpit xepxep xet kap puje waram ocejetait," i mo o'e eywebe — io'e aoyū be ixeyū aġokatkayū.

⁸ Gebuje Jesus a'ō kay o'jeġebu ip. O'jēm ip witabikūy bewi. ⁹ Aripit. O'jepit onze beayū mukūyjo am apēn cuk ip o'jojojo iam. Jay. Oajēm ip. Soat o'ġuwēn ip onze beayū be-Jesus eju oekuku'iayū be, warara'acayū be dak. ¹⁰ Maria Madalena soat o'ġuwēn Jesus emumujujū be, Joana dak, Tiago xi dak, warara'acayū dak. Tiago xi butet Maria i osunuy. Soat o'ġuwen ip Jesus emumujujū be. ¹¹ Warēmtağ ma tūybe aoyū kawēnwēn iān o'e ip. Itabut ġu ip o'e cekawēn kay.

¹² Pedro bit dao ma o'ju witabikūy kay. Oajēm. O'jeerot. Itaburuh. O'jetaburut witabikūy kay. Paġo

acā o'jojojo- -idip cīcāat- -irucat. Wara'at pit o'jojojo
ğu.

— Ka'ümğu Jesus! — io'e.

Ibocewi o'jepit jeduk'a be. Yağuybabı'üm cīcā
o'e.

— Apen xe'e o'e ip Jesus'üm jebit pe? — io'e
jewebe ma. — Poma xe'e ijebit o'tujowat ip? — io'e.

¹³ Ixe kabia be xepxep Jesus eju oekuku'iayū o'ju Emaús ka kay. Emaús ka 10 kilometros osunuy Jerusalém ka wi. ¹⁴ E dağ ip kawēnwēn oeku. Apēn Jesus'üm o'tobuxik ğu ip witabikūy be iam kawēnwēn ip oeku. ¹⁵ Kawēnwēn pima Jesus oajēm ixeyū kay- -xepxepayū kay. Ceweju ip o'ju e dağ. ¹⁶ Jesus o'jojojo ip. O'jetabiebarēm ip Jesus teku iam. Tüybe Jesus ce'ü mabuk opop iān o'e ip.

¹⁷ — Apēn eyju kawēnwēn e dağ? — io'e Jesus cebe ip.

Topağuycūğcūğ o'jecūcū ip. ¹⁸ Ixeyū'in o'jede Jesus pe. Cleopas i ibutet osunuy.

— Soat Jerusalém ka watwat itaybit apēn o'je-
bapuk ibo ka be ğasū iam. En acā etaybit ğu! —
io'e.

¹⁹ — Apēn xe'e o'jebapuk? — io'e Jesus cebe ip.

— Apēn Jesus pe o'e ip iap awēğ eyawēğtobuxik
ğu du- -Nazaré ka bewiat pe iap awēğ? — io'e. —
Ixe Jesus Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy.
Soat xe ya'ōbuyxi osunuy. Ocejojojo ğu iap muba-
pukpuğ oekuku Deus a'ōbi. Ixe juk cedağ ocemutay-
bitbitbin — io'e. ²⁰ — Paīyū kukukayū wuyka ku-
kukayū dak Jesus o'ğüm Judeu'ümayū be yaoka am.
Jesus pa o'subamupaya ip korosa be — io'e. ²¹ —
Oceju bit tüybe ixe Judeuyū taxijo iān cuk adi oce'e
— io'e. — Inaka ebapūğ kabia kuy o'kap ce'üap kabia.
²² Imēnpit oce'in ip ocağuymubabi'üm aoyū —
io'e. — Witabikūy be o'ju ip kabia'isum. Ikudadam
ip oeku — io'e. ²³ — Jesus'üm jebit o'tobuxik ğu ip
ikūy be — io'e. — Ocekay o'jepit ip — io'e. —
“Deus ekawēn tojotjot'ukayū ocejojojo,” i mo o'e ip
ocewebe — io'e Jesus pe. — “Kabi bewiat ocejojojo,”
i mo o'e ip ocewebe — io'e. — “Jesus waram o'je-

tait," i mo o'e ip ocewebe — io'e Jesus pe.²⁴ — Wara'at ocebureyū o'ju witabikūy kay — io'e. — Apēn aoyū o'e iap tağ o'tobuxik ip — io'e. — Jesus pit o'jojojo ġu ip — io'e Jesus pe.

²⁵ — Eyetaybin wa'üm cīcā Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'üm'üm ekawēn — io'e Jesus cebe ip. — Eyetabun wa'üm cīcā!²⁶ Cedağ osunuy Deus xe Cristo imēn ipiat'ajo am, je'ü ām tak- -wuydaxijo am Deus emunaē. Cedağ osunuy waram kabi kay jeu am soat kukukan- -Deus co'i ya'ōbacaan- -Deus co'i idipan — io'e Jesus cebe ip.

²⁷ Jemuwēnuwēğaptup ekawēn o'ğukūyjojo ip satup ekawēn- -Deus ekawēntup ekawēn- -Moisés emudupmubararaktup ekawēn, soat Deus ekawēn muwēn- uwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn tak. Iboaptup ekawēn o'ğukūyjojo ip.

²⁸ Imēn oajēm ip jejuapka kay- -Emaús ka kay.

— Bosusu ma buk oju — Jesus o'e cebe ip.

²⁹ — Ocexe juy eğuy — ixeyū bit o'e. — Katpuje jījā o'e kuy. Kabioğ wuyju — io'e xepxepayū Jesus pe.

Imēnpuye Jesus o'ju ceweju ip cexe ip jenūy ā. Oōm ip tuk'a be.

³⁰ Gebuje Jesus pāo'a o'yabu jekōn pima ceweju ip.

— Bay, ēn xipat — io'e Deus pe.

O'yadakatkat. O'yaüm cebe ip.³¹ Jetaan ip o'jeak. Teku Jesus iam itaybit ip o'e. Imēnpit Jesus o'je- pa'üm.

³² — Oca'ōxabida karabakbakān oce'e e dağ oce- weju kawēnwēn pima, Deus ekawēn muwēnuwēn pima — io'e ip jewewebe.

³³ Gebuje o'jēm ip mesa bewi. Aripit. O'jepit ip Jerusalém ka kay. Jay. Oajēm ip.

Gebuje onze beayū o'tobuxik ip- -jebureyū. Awe- rom ip o'tobuxik.

³⁴ — Wuykukukat waram o'jetait — io'e ip xep- xepayū be. — Simao itaicat o'jojojo — io'e ip.

³⁵ Gebuje xepxepayū apēn Jesus o'e cebe ip iap o'ğuwēn jebureyū be.

— Jesus o'jebapuk ocekay e dağ — io'e ip. —

Pāo'a dakat puje, ocetaybit oce'e teku Jesus iam — io'e xepxepayū cebe ip.

³⁶ Dao ma Jesus o'jebapuk aweromayū kay imēn kawēnwēn pima ip.

— Kaba'üm cuy epesop — io'e.

³⁷ O'jekuy ip. Iparara jījā ip o'e. Tūybe axik iān o'e ip.

³⁸ — Apēnpuye eykuykuykuy? — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju e'em "Cēm tu Jesus waram o'jetait?" i? Apēnpuye eyetabut ġu okay? — Jesus o'e. ³⁹ — Ak epe'e obu kay, wui kay dak. Goku tapoa kuybut — io'e. — Obu kukuğ cuy epe'e — io'e. — Wui kukuğ tak cuy epe'e. Asubit'üm! Axik tu ḥon eyxe? Axik taohe ġu. Ḫon pit odaohe — io'e Jesus.

⁴⁰ Imēn e'em pima, o'jewebumubapuk cebe ip. O'jeweimubapuk.

⁴¹ Imēnpit itabut ġu ma buk o'e ip Jesus kay jecokcok pibun, yağuybabı'üm'üm ip puye.

— Ajo opop eyxe i'o am? — Jesus tak o'e cebe ip.

⁴² Axima yoyoy o'ğüm ip cebe i'o am. ⁴³ O'jat. Etabutpe ip o'jo'o.

⁴⁴ Gebuje o'jekawēn ceweju ip.

— Moisés apēn warēmtağ itakomaayū okuk iaptup o'tupmubararak, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'üm'üm tak — io'e. — Davi dak apēn warēmtağ ip okuk iaptup o'tupmubararak Salmodup pe-jebibododonaptup pe — io'e. — Ikeyū'üm'üm emudupmubararakatup pe iap tağ ma ip okuk ikērēm — io'e. — Eyweju ḥon pima iboap oğuwēn eywebe — io'e Jesus.

⁴⁵ Ikeyū mutaybitbin o'e apēnape Deus ekawēn iam.

⁴⁶ — Imēn e'em iğodup:

Deus emunaē juy ipiat supi'ajo, i.

Je'ū juy, i. Xepxep xet kap puje, wa-

ram jetait ġuto, i. ⁴⁷ Ixe a'ōbi itabu-

cayū juy kawēn idipat ġuwēn soat ka

watwat pe, i. Koap Jerusalém ka wat-

wat pe juy ġuwēn ip, i. Guyjom wa-

ra'atka watwat pe juy ġuwēn ip, i. "Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere," i juy je'e ip, i. "Ikērēat mujurūgrūgap epere buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi," i juy je'e ip, i.

Imēn e'em iğodup, — io'e Jesus. ⁴⁸ — Wekawēn epeya'ijojo. We'ūap tak epejojojo ma. Soat ka watwat pe juy iboap epeğuwēn — io'e Jesus cebe ip. ⁴⁹ — "Jeya'ōmucan ôn," io'e webay eywebe — io'e. — Webay a'öbi ôn jeya'ōmucan — io'e Jesus. — Deus pe eya'ōmucanap wiwim cuy epesop ikaboğatka be-Jerusalém ka be — io'e. — Gaxin ma juy jeya'ōmucan — io'e cebe ip.

⁵⁰ Jesus ixeyū o'tujowat Betânia ka be.

Gebuje o'jekawēn Deus eju cebeam ip.

— Bay, xipan cuy teyūku ejukuk — io'e Deus pe.

⁵¹ Bosusu o'ju cexewi ip Deus eju kawēnwēn pima.

Gebuje Deus o'tujowat jewekay, kabi kay.

⁵² — Bay, ên xipat cīcā — io'e ip Deus pe tujowacap cocoayū. — Ka'ūma ma ejo'iat ya'ōbacaat — io'e ip cebe.

Gebuje o'jepit ip Jerusalém ka kay. Icokcok cīcā ip osodop. ⁵³ Deus eju kawēnwēnap'a be osodop ip soat em-yabogat'a be. — Bay, ka'ūma ma ejo'iat ya'ōbuyxiat — i'e'em ip osodop.

JESUS CRISTO MUWEGAP EKAWENTUP- -JOĀO EMUDUPMUBARARAKTUP

1 Jesus Cristo oajēm Deus mubapuk am ijo-diaiyū be. Ipi muğē awap Deus mubapuk-puk'ukat kuy osunuy. Deus xe osunuy. Deus co'i osunuy. ² Ixe Deus xe osunuy ipi muğēm pima. ³ Deus eju ixe soat o'ğugē- -ipi dağat, kabi beat tak. Ka'ūma ma kajuk o'e ipi dağ ixe imujurūğ'ūm pima. ⁴ Ja'ōbi dak ixe itabēğayū mujurūgrūğ'uk osunuy. Ixe icēmān wuymutaybitbin'uk osunuy Deus ekawēn- -apēn kaxi wuymukabiahama puxim. ⁵ Ixe oajēm ijodi Deus ekawēn wuymutaybin am. Ade jijā ikērēat mujurūğrūğ'ukayū osodop ijodi. Imēnpit ixe ekawēn muwēnmu'ūm pa'ore osodop ip.

⁶ Ixe ajēm awap Deus warara'acat o'ğudot ijodi aoğokatkat. Ja'ōbi o'ğudot. Joāo i ibutet osunuy. ⁷ Oajēm Jesus Cristo muwēn ām- -kabiaap puximat muwēn ām ijodiayū be. Ixe o'ğuwēnuwēn adeayū mutabun am cekay. ⁸ Joāo ma ixe Deus mubapuk-puk'ukat ġu osunuy. Oajēm ixe muwēn ām acā.

⁹ — Ixe kawēn icēmat wuymutaybitbin je'e — io'e Joāo. — Ixe jajēm ijodi — io'e Joāo. — Soat mutaybitbin jeku Deus ekawēn — io'e Joāo.

¹⁰ Deus mubapuk-puk'ukat oajēm ipi kay. Ijodi oekuku. Soat ipi dağacat ixe emumuğē osodopdop ip. Inaka ibu'u o'e ip jetabun cekay. ¹¹ Jebadipyū kay oajēm- -Judeuyū kay. Inaka itabut ġu o'e ip cekay. ¹² Warara'acayū bit ixe kay osodop ip. Itabut ip oso-dop ixe kay. Imēnpuye:

— Deus ebekitkiyū eyju ġasū, okay eyetabut puye — io'e cebe ip.

¹³ Bekitkit jebapukpuğ ijodi ayacat'uk pewi kapkam puye; aoğokatkat aoyū dabi'o pin e'em puye dak; aoğokatkat jekpot mujurūğ pin puye dak. Imēn ġu bit wuyju Deus ebekitkin e'em. Ijodiayū Deus ebekitkin e'em Deus ibikuy buye acā. ¹⁴ Deus mubapuk-puk'ukat ijodian o'e. Jesus Cristo ijodian o'e. Wuyxe osunuy. Pūğ ma Deus ipot osunuy. Wara'at

ka'ūmgu- -ixe acā. Ijodiayū ikērēat mujurūgrūg oekuku. Inaka ixe xe ikukpin cīcā osodop ip. Icēmān ixe Deus ekawēn wuymutaybitbin'uk osunuy. Imēneju:

— Warara'acat podi ma teku idip — i juy ace'e'e wuyewewebe.

¹⁵ Joāo Batista abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku adeayū be. Ixe imēn o'e:

Omuykuiat ma ya'ōbuyxi, i. Ôn pit ka'ūma, i. Okap awap ixe itabēg osunuy iwaōgo ma'ōgu ôn, i. Imēnpuye obodi ma ya'ōbuyxi ixe ma, i. Ixe kuy oğuwēn eywebe, io'e — Joāo o'e.

Imēn abu Deus mubapukpuk'ukat iap muwēnuwēn oeku Joāo Batista.

¹⁶ Soat kabia ixe xe wuykukpin cīcā ikērēat mujurūgrūg ma'ōgu wuyju. Soat podi ma xipan wuykuğ, ixe xe wuykukpin puye.

¹⁷ — Eyju cūğ ma Deus xe cekawēn tağ jekukum pima — i juk adi o'e'e Moisés'üm wuydobuyū'üm'üm pe. — Deus xe eykukpin cīcā ikērēat mujurūgrūg ma'ōgu eyju — i juk adi o'e'e Jesus Cristo bit.

Ixe kawēn icēmat muwēnuwēn oekuku. ¹⁸ Ka'ūma ma Deus o'jojojo buk. Ixe ipot püğ ma. Ipot acā o'jojojo. Ipot ikukpin cīcā jebay xe. Ixe jebay mubapukpuk'uk osunuy wuywebe. Deus mubapukpuk'ukat ixe.

^{19 - 28} Judeuyū kukukayū jepaīyū o'ōguju Joāo Batista kay. O'ōguju ip jekawēn ām ceweju. Jerusalém ka beayū osodop ip ixeyū Judeuyū kukukayū. Paīyū buywatwat'ukayū dak o'ōguju ip. Levitayū i ibuywatwat'ukayū butet osunuy. Fariseuyū ixeyū o'ōguju Joāo kay. Betânia ka xe o'jekawēn ip. Jordāodi wînâbu o'-jekawēn ip. Joāo iboceayū mubatisasan osunuy ijudi be. Oajēm ip Joāo kay. Jay. Joāo ibu'u īgu o'e jekawēn ām ceweju ip.

— Abu īn? — io'e ip Joāo be.

— Cristo īgu ôn — io'e Joāo. — Ijodiayū daxijo'ukan Deus emunaē īgu ôn.

— Abu īn? — io'e ma'ōguto ip. — Elias du īn?

— io'e ip. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ēn?
Waram āguto du ekop ocekay? Kuyjeat tu ēn? — io'e ip cebe.

— Ka'ūma — io'e. — Elias ġu ôn.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tu ēn--
ocemumuwiwiiat? — io'e ip.

— Ka'ūma — io'e. — Eyemumuwiwiiat ġu ôn
— io'e.

— Abu ēn? — io'e ma'āguto ip. — Abu ēn iap
cuy eġuwēn ocewebe. Abu ēn iap muwēn pin oceju
ocemudocayū be — io'e ip Joāo be.

— Uk'a'ūmat pe wuyjuyū mukūyjojom pit ôn —
io'e Joāo. — "Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere,"
i ôn e'em cebe ip. "Wuykukukat jajēm," i ôn e'em.
"Kūyjobin cuy epesop ya'ō kay," i ôn e'em cebe ip
— io'e. — Imēn ôn e'em cebe ip Isafas ekawēn tağ--
kuyat ekawēn tağ- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat
ekawēn tağ — io'e.

— "Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ġu ôn," i juk
ece ocewebe, "Eymumuwiwiiat ġu ôn," i dak, "Elias
ġu ôn," i dak — io'e ip. — Apēnpuye dak ēn wuy-
juyū mubatisasan? — io'e ip.

— On ma ijodiayū mubatisasan idibi be — io'e
Joāo. — Wara'at pit omuy wuyparakpe. Eyetaybit ġu
ixem. Deus ekawēn eymutaybitbin cuk adi ojekuku.
Gasū bit ixe jeymutaybin. Omuykuiat ya'ōbuyxiat.
On pit ixe jo'i'ūmġu. Wa'ōbuyxi ġu ôn pit ixe buxim
— io'e Joāo.

²⁹ Kuyaje Joāo jekay Jesus ajēmap o'jojojo.

— Ak'i juy epe'e! — io'e Joāo adeayū be. —
Toku Deus emunaē. Paīyū cordeiro aokaka'uk osodop
ip ikērēat uk am wuydobuyū'ūm'ūm pewi — io'e. —
Imēnpuxim teku je'ū ikērēat uk am wuywebewi —
io'e. ³⁰ — Ixe oğuwēn eywebe kapusu — io'e. — "Ga-
sū bit wara'at Deus ekawēn jeymutaybin," i juk oce
eywebe. "Okap awap ixe kuy itabēğ osunuy iwağō
ma'āgū ôn," i juk oce eywebe. "Imēnpuye ixe ya'ō-
buyxiat. On pit ixe jo'i'ūmġu. Wa'ōbuyxi ġu ôn pit"
i juk oce eywebe — io'e. ^{31 - 33} — On pit wetaybit ġu
oğuy abu ixe osunuy iam. Imēnpit Israel naxeğebitbit

mutaybin ojuy oğuy abu Deus emunaē iam. Imēn-puye ojot ijodiacat mubatisasan — io'e. — On pit wetaybit ġu oğuy abu ixe iam — io'e João. — Imēn-pit Deus cuk o'e owebe: "Obiōgbuk je'kop wemunaē kay," i. "Ixe be jeedop," i. "Ixe epejojojo," i. "Ixe je-biōgbuk ġuōm ijoceayū be," i.

Imēn omudocat cuk o'e owebe — io'e- -João o'e.

Imēn João Jesus muwēnuwēn oekuku.

— Deus biōgbuk ojojojo — io'e João. — O'kop kabi kadiwi. Pukaso jo'i osunuy ibiōgbuk. Jesus abi jeje o'jecūg — io'e João.³⁴ — Ixe ma ojojojo. Ixe Deus ipot. Iboap oğuwēn eywebe — io'e João ibo-ceayū be.

³⁵ Kuyaje João Batista waram Jesus o'jojojo. João cūg'i osunuy jeweju etaybitbinayū eju- -xepxepayū eju. ³⁶ Jesus cūgcūg o'e cewap ip.

— Ak'i juy epe'e! — io'e João. — Teku Deus emunaē — io'e. — Cordeiro e'ūap co'i teku je'ū ikē-rēat uk am wuywebewi — io'e.

³⁷ Iboap co buje, Jesus kay o'ju ip João eju etaybitbinayū- -xepxepayū. João ip o'suiwat Jesus kay jeju am.

³⁸ Jesus o'jekorepēn.

— Ajo-kudadam eyju? — io'e Jesus.

— Ocemutaybitbin'ukat, poce ēn? — io'e ip.

³⁹ — Ga'a onuynuyap'a kay aju — io'e Jesus.

O'ju ip Jesus eju. Oajēm ip Jesus nuynuyap'a be. Katpuje ip oajēm- -16 hora bima. Uk'a be ip oōm. Jesus eju ip osodop ixe kabia. ⁴⁰ Pūg ma ixeyū'in André i osunuy- -xepxepayū'in. André kuy João ekawēn itaybit osunuy. Imēneju Jesus eju o'ju. Ixe André Simāo kitpit osunuy.

⁴¹ Gebuje André o'ju Simāo kay- -jewaġo kay.

— Cristo ocetobuxik — io'e Simāo be.

(Wuydaxijo am Deus emunaē iape Cristo.)

⁴² O'tujowat Jesus kay. Jesus Simāo o'jojojo.

— Ēn aco'i Simāo — io'e. — João ipot aco'i ēn.

Wara'at ebuten ġasū — io'e. — Ojomōg ebuten. Céfo i ebuten je'e — io'e Jesus.

(Céfo Pedro iape Grego a'ōm, wita'a iape Munduru-kú a'ōm.)

⁴³ Kuyaje:

— Cum puk òn Galiléia eipi kay — io'e Jesus.
Jesus Filipe o'tobuxik e dağ pima.

— Filipe, oweju juy ejeku — io'e.

⁴⁴ Filipe Betsaida ka bewiat osunuy, André dak,
Simão Pedro dak. Pügka bewiat ip osodop.

⁴⁵ Gebuje Filipe Natanael o'tobuxik.

— Deus emunaē ocetobuxik — io'e Natanael be.

— Moisés ixe muwēğaptup o'tupmubararak kuyje —
io'e. — Deus a'obi o'tupmubararak. Deus ekawēn
muwēnuwēn'ukayū'üm'üm tak ixe muwēğaptup o'-
tupmubararak. Jesus i ibutet. José'üm ipot ixe, Na-
zaré ka bewiat — io'e.

⁴⁶ — Apēn ēn e'em? — io'e Natanael. — Nazaré
ka bewi ġu Deus emunaē jajēm — io'e.

— Ejot cuy ijom — io'e Filipe bit.

⁴⁷ Jesus Natanael o'jojojo ajēm pima.

— Ak'i juy epe'e — Jesus o'e jewejuacat pe. —
Teku Israel naxeğebit — io'e. — Wuymuğuykuku-
ku'ukat ġu teku! Icēmān e'e'ukat ma teku! — io'e.

⁴⁸ — En pit ojojo ġu buk — io'e. — Apēntak ēn
etaybit òn? — io'e Natanael.

— Filipe be enomuwā buje òn ejojo wūy ma'ġu
ēn — io'e Jesus. — En figueira'ip kabicuk pe bima
ejojo òn — io'e. — Wa'ōbacaam òn ejojo — io'e.

⁴⁹ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e. — En ma
Deus ipot — io'e. — Icēmān ēn ma Israel naxeğebit-
biyū kukukat — io'e.

⁵⁰ — Etabut okay, "En figueira'ip kabicuk pe
bima ejojo òn," i juk oce buye. "Jesus itaybit cīcā,"
i ēn e'em. Guyjom pit obacaap ojomōğ ijodiacayū be.
Iboap epejojojo. "Soat podi ma Jesus ya'ōbaca," i
ece gebuje bit — io'e. ⁵¹ — Icēmān òn e'em eywebe
— io'e Jesus soat pe ijodiacayū be. — Soat wağō òn
— io'e. — Koce'i je'e kabi. Deus ekawēn tojotjot'uk-
ayū je'kop okay. Jeu dak ip oxewi. Soat iboap epejo-
jojo — io'e Jesus cebe ip.

2 Xepxep xet kap puje Jesus o'ju jewebumūn-ap epeta kay. O'ju jeweju etaybitbinayū eju-doze beayū eju. Judeuyū peta muğēğē'uk osodop ip jewebumūn puje. Caná ka be peta o'ğugē. Ibo ka Galiléia eipi be o'sukadop. ²Jesusyū juk o'tomuwā ip. Ixi dak o'ju ceweju ip.

³Gebuje uva'abidi kay o'e ip o'ti'ūm puye.

— Uva'abidi o'ti'ūm — io'e ixi Jesus pe.

⁴ — Aī — io'e Jesus. — I'e but ġu iboap owebe.

Gasū bit cūğ ġu owebe Deus a'ōbacaap möğ ām.

⁵Gebuje ixi o'ju peta iwat a'ōbuywatwat'ukayū kay.

— O'it a'ō kay juy epe'e — io'e cebe ip.

⁶Idibi mün'a o'yadop iboce 6 be. Wita'a muğēğē o'yadop yaboğat'a. 80 litro opop püg'a be idibi, 100 litro dak. Judeuyū jewebuwuywuy'uk ip osodop jekōn puje, jekōn epere buje dak. Jevasília wuywuy'uk osodop ip soat em. Imēnpuye ti'ade o'tidop iğ'o'a be.

⁷O'jekawēn ibuywatwat'ukayū be ixe Jesus.

— Idibi juy epetibu ite'a munopapūn ām-pote'a munopapūn ām — io'e. — Epeyamunopapūn-pūn cuy ip idibim — io'e.

Idibi o'timuōm ip pote'a be. Yanopapūn o'e.

⁸ — Ti'in cuy epeti'uk yabewi — Jesus o'e cebe ip. — Eyekariwa kay juy epetidujowat — io'e.

O'ti'uk ip yabewi. O'tidujowat ip jekariwa kay.

⁹Idibim ġu o'e. Uva'abidim o'jediewexat. Peta iwat o'tikōn. Peta iwat ma itaybit ġu o'e abu o'timuwehat uva'abidim iam. O'ti'uk'iayū bit itaybit o'e.

Gebuje peta iwat jewebumūniat o'tomuwā.

¹⁰ — Soat oceju koam tiku jijāti ūmūm ocebulreyū be. Ibegbeg ip pima, oceju tikōōmati ūmūm cebe ip. En pit imēn ġu e'em. Gasū acā tiku jijāati ūmūm ēn ocewebe! — io'e.

¹¹Imēneju ceweju etaybitbinayū oitabun cekay.

— Deus a'ōbacaap kuğ teku — io'e ip.

Jesus idibi o'timuwehat uva'abidim. Jesus koam wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapuk Caná ka beayū etabutpe Galiléia eipi be. On Deus a'ōbacaap kuğ iap o'ğubapuk adeayū be.

¹² Iboap tomukadi Jesus o'ju Cafarnaum ka be. O'ju jexi eju, jekitpityū eju dak, doze beayū eju dak. Ade xet āgu osodop ip iōgo ka be- -pūgpūg ā.

¹³ Gebuje o'ju Jerusalém ka kay jeweju etaybit-binayū eju. O'ju ip Judeuyū epeta kay. Peta mujurūgrūg'uk osodop ip Judeuyū jegebu am Egito eipi bewi Deus wuydobuyū'üm'üm o'tujujēm iap kay. Páscoa i iōgo epeta butet osunuy. ¹⁴ O'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay- -yaboğat'a kay. Oajēm. Oōm. Adeayū o'jojojo ya be. Biopak teidada'ukayū o'jojojo uk'a naxirōg pe. Carneiro teidada'ukayū dak o'jojojo. Pukaso deidada'ukayū dak o'jojojo. Soat ip o'jojojo yanaxirōg pe. Ajēmjēmayū edinheiro mutrokakan ip osodop warara'acayū.

¹⁵ Jesus oitakomān uk'a beacat kay. Ixibu o'subumukirik bōrōbum. Iōhōyū o'guwat ya bewi soat. Biooooh. Aki kay o'gujēm. Dinheiro mutrokakan'ukayū dak o'gujēm. Biopak deidada'ukayū dak o'gujēm. Carneiro deidada'ukayū dak o'gujēm. Soat ip o'gujēm. Buğ. Dinheiro mutrokakan'ukayū emesa o'guy'at. Duooooh. O'jedu. Soat o'gudu dinheiro isurūğat mesa bewi.

¹⁶ — Soat cuy epetuujēm ite'a naxirōg pewi! — io'e Jesus pukaso deidada'ukayū be. — Webay duk'a be āgu juy epeteidada! — io'e.

¹⁷ O'jegebu ip Deus ekawēn kay doze beayū. Ibo-dup pe ibararak opop:

Bay, ijop'a eduk'a! i. Inaka warēmtağ
e'em ip ite'a be, i. Imēnpuye wetako-
ma jījā, i.

¹⁸ Gebuje Judeuyū kukukayū o'jekawēn Jesus eju.

— Abu-a'öbi iteyū eğujēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi? — io'e ip Jesus pe. — Deus a'öbacaap cuy ejomōg ocewebe — io'e ip. — Iboap mōg puje, "Cūğ ma cebe iteyū mujēm ām," i kuka oce'e — io'e ip.

¹⁹ — Eywebe Deus eju kawēnwēnap'a muy'at puje, wara'at'a juy oyamuy òn ma — io'e Jesus. — Xepxep xet kap puje, wara'at'a oyamuy uk'a — io'e Jesus cebe ip.

²⁰ — Iba'ore ewebe wara'at'a muy ām xerphep xet — io'e ip. — Oceju ite'a muymuy ade koato- -46 koato — io'e ip Jesus pe.

²¹ Jesus ekawēn cekawēn pa'arēm o'e cexe ip. "Uk'a" i'e buje, jejebit o'guwēn Jesus. ²² Ce'ū'ūayū xewi Deus pe Jesus muyu buje, Jesus ekawēn kay o'-jegebu ip doze beayū.

— Deus ekawēntup pe ibararak icēmān — io'e ip. — Jesus icēmān o'e'e ocewebe — io'e ip jewewe-be.

²³ Adeayū oitabun Jesus kay ixe Jerusalém ka be bima- -Judeuyū Páscoa epeta muğēğem pima. On Deus a'ōbacaap kuğ iap o'guwapukpuk Jesus. Iboap co buje itabut o'e ip cekay. Imēnpit pūğpūğayū yopit ma itabut o'e. ²⁴ Jesus pit itaybit osunuy apēn ixeyū jawağuyguy iam. Imēnpuye ibapuğ ġu o'jewemuwēn cebe ip. ²⁵ Abu-be Jesus e'em: — Apēn teku jawağuyguy — i? Ka'ūma be ma. Jewewebe ma itaybit osunuy.

3

^{1 - 2} Ixima be Nicodemos oajēm Jesus kay. Nicodemos ya'ōbuyxiat osunuy. Judeu osunuy. Fariseu osunuy.

— Ocemataybitbin'ukat — io'e Jesus pe. — Ocataybit ēn ocemataybitbin'ukat iam. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'ukat ēn. Deus a'ōbacaap möğ möğ'ukat ēn. Abu-be Deus a'ōbacaap möğ put? Deus bikuyap tağ jekuku'ukat pe acā! Ocexe ēn Deus xewiat — io'e Nicodemos.

³ — Icēmān ôn e'em ewebe — io'e Jesus. — Waram eykap'ūm pima, iba'ore Deus pe eyukan — io'e.

⁴ — Apēn kuka dak waram akap aypa bima? Iba'ore! — io'e Nicodemos. — Waram xe'e kuka aōm wuyxi uk pe? Iba'ore! — io'e.

^{5 - 6} — Aoyū uk pewi wuykap puje, wuyebay ipot-poyūm acesop — io'e Jesus. — Deus biōgbuk a'ōbi bit Deus ebekitkiyūm acesop. Wuyağuyisum aceku.

Icēmān ôn e'em ewebe — io'e Jesus. — Idibi be ey-mubatisasan'üm pima Deus eykukukan ġu je'e, Deus biōgbuk eywebe'üm pima dak — io'e. ⁷ — “Deus ebekin cuy eġuy,” i ôn e'em ewebe — Jesus o'e. — “Ağuyisum cuy ejeku,” i ôn e'em ewebe. Ağuybab'iüm ġu juy eġuy wa'ō kay — io'e Nicodemos pe. ⁸ — Kabido jekpiwan ma pidojujum. Kabido a'ijojom pit wuyju. Eyetaybit ġu poma pidojujum iam, poma-wi o'subidodot iam tak. Imēnpuxim eyetaybit ġu dak apēn kuka Deus ebekitkiyüm acesop ibiōgbuk a'ōbi iam — io'e.

⁹ — Apēn paxi kuka o'jebapuk? Ekawēn pa'arēm oxe — io'e Nicodemos.

¹⁰ — En Israel naxeġebitbit mutaybitbin'ukat- - Judeuyū mutaybitbin'ukat — io'e Jesus. — En pit a'ōbuyxi adeayū xe. Apēnpuye dak wekawēn pa'arēm exe? — io'e. ¹¹ — Icēmān ôn e'em ewebe — io'e Jesus. — Wetaybicap muwēnuwēn ôn. Kuy ojojojoiat muwēnuwēn ôn. Inaka ēn wekawēn kay ġu — io'e. ¹² — Ipi daġayū e'ead muwēnuwēn pima, etabut ġu wekawēn kay. Kabi beayū e'ead muwēn puje, iboap kay dak etabut ġu kuka epe'e — io'e. ¹³ — Warara'acat ġu o'kop kabi kadiwi o'jojojoiap muwēn ām ipi daġacat pe. Ôn acā okop — io'e. — Soat waġo ôn — io'e. ¹⁴ — Moisés puybujo'iatpu o'subumu'āy ip-takūbi daġ- -bronze muġēġēbu. Uk'a'ūmat pe o'subumu'āy kuyje. Iġobu kay ceak'ibiyū oe'ū ġu puybu nuy pibun. O'je'ada ip soat. Imēnpuxim itakomaayū obamupaya korosa be we'ū ām. Soat waġo ôn — io'e. ¹⁵ — Okay itabucayū yaġuyisum jeku ġasū- -soat ip. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ū buje dak — io'e Jesus. ¹⁶ — Deus xe wuyukpin cīcā ajop. Imēnpuye jekpot o'ġudot wuykay. Pūġ ma ipot. Ixe ipot kay wuyetabut pima, soat em ġu wuye'ū acesop. Ce'ū'ūayūm ġu acesop. Waram acejetait. Soat em wuyetait acesop Deus xe — io'e. ¹⁷ — “Ipiat osupi'a-joat eywebe ikērēat kuġ eyju oxe buye,” i'e ojuy ġu Deus. Imēnpuye jekpot o'ġukop ipi kay. O'ġudot ipi daġayū daxijo am ipiatpi'ajoap kay cuap puxim — io'e. ¹⁸ — Deus ipot pūġ ma. Deus e'em ġu “Ikērēat kuġ eyju oxe,” i jekpot kay itabucayū be. Deus kuy

o'e "Ikērēat kuğ eyju oxe," i itabut'ūmayū be bit, jekpot kay itabut'ūm puye. ¹⁹ Deus ipot osodot ipi kay apēn ikērēat Deus xe iap mubapuk am wuywebe, apēn cūğ ma iap mubapuk am tak. Ixe kabiliaap puxim. Ijodiayū bit ikērēat mujurūgrūğ. Kabiok tağ jekuku'ukat puxim ip. Imēnpuye ip ibu'u jetabut am Deus ipot kay — io'e. ²⁰ — Ikērēat mujurūgrūğ'ukayū ibu'u jījā jemutaybinan ajo ikērē Deus xe iam. Imēnpuye Jesus ekawēn a'ijojom ġu ip. Ibu'u jījā ip warara'acat pe itaybit am ikērēat mujurūgrūğ teyūku iam. Kabiok tağ jekuku'ukat puxim ip — io'e. ²¹ — Idipat mujurūgrūğ'ukayū bit itabut Deus ipot kay, ön pit Deus ekawēn tağ jekukum iap mubapuk am warara'acat pe. Kabilia dağ jekuku'ukat puxim ip — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn Nicodemos eju.

²² Guyjom Jesus o'ju Judéia eipi kay. Jeweju etaybitbinayū eju o'ju-doze beayū eju. Iboceayū mubatisasan osodop ip. ²³ Joāo Batista dak Enom ka be osunuy. Imubatisasan ip osunuy iboceayū mutaybit am teyūku Joāo Batista ebekitkiyū iam. Salim ka xe osunuy tibog puye. Adeayū cucum o'e Joāo kay. Imēn Joāo imubatisasan ip osunuy, ²⁴ daomūnmūn-ap'a be ġu buk puye. ²⁵ Joāo eju etaybitbinayū o'jewa'ōxikxik ip Judeu eju.

— Abu ġu cūğ ma wuyjuyū mubatisasan teyūku webekitkiyū iap mubapuk am? — io'e ip jewewebe.
— Jesus ġu xe'e? — io'e ip. — Joāo Batista ġu xe'e? — io'e ip jewewebe.

²⁶ Imēnpuye o'jekawēn ip Joāo eju.

— Ocemuaybitbin'ukat — io'e ip. — Aġokatkat iboceayū mubatisasan ġasū! Kuy bima ixe oceweju oeku Jordāodi wīnābu bima — io'e ip. — Ixe juk adi eğuwēn ocewebe — io'e ip. — Soat iboceayū cum cekay acā "Oceju ixe ebekitkiyūm ġasū bit" i'e am — io'e ip.

²⁷ — Ocokcok cīcā adeayū cum Jesus kay buye — io'e Joāo bit. — Deus acā wuymōğmōğ wuya'ō-buyxian — io'e. ²⁸ — "Ön pit Cristo ġu- -Deus emunaē ġu ön," i juk adi oce eywebe — io'e Joāo. —

"Deus acā omudot tot awap," i juk adi oce eywebe. Kuy wekawēn epeya'ijojo — io'e Joāo.²⁹ — Wuyewebumūn puje jewebumūnat jetayxi bum — io'e Joāo. — Jewebumūnat pure bit jewebumūnat xe nuynuy. Ibure icokcok e'em jewebumūnat icokcok puye. Jewebumūnat pure buxim ôn — io'e Joāo. — Ôn tak ocokcok cīcā adeayū cum Jesus kay ya'ōkayayūm — io'e.³⁰ — Ade jījā je'e ip Jesus a'ō kayayūm. Wa'ōkayayū bit ade ġu je'e ip- -pūgpūg ā. Imēnpit ocokcok cīcā — io'e Joāo.

Imēn Joāo o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

³¹ Kabi kadiwi oajēmiat itaybit cīcā. Soat podi ma itaybit. Ipi dağat pit ka'ūma. Itaybit ipi dağayū e'e am. Ipi dağayū e'e am acā kawēnwēn. Kabi bewiat pit itaybit cīcā.³² O'jojojoiap muwēnuwēn ixe. O'ya'ijojojoiap muwēnuwēn tak. Inaka pūgpūg acā itabut ya'ō kay.³³ Ixe a'ō kay itabucat pit e'em: — Deus cūg wuykuğ — i soat pe jebureyū be.

³⁴ Deus emumudot Deus ekawēn muwēnuwēn. Cebay tacup ġu. Jebiōgbuk muōmōm jekpot pe. Imēnpuye soat em jebay biōgbuk a'ōbi jekukum ipot.³⁵ Deus xe jekpot kukpin cīcā. Imēnpuye soat ja'ōbacaap o'ğüm jekpot pe.

— Okpot pit wa'ōbaca jo'i — io'e Deus.

³⁶ Deus ipot kay itabucat yağuyisum jeku ijodi bima. Ce'ū buje itait jeenuy Deus xe. Itabut'ūmat pit Deus xe ġu ma jeenuy itait. Soat em Deus itakoma jījā cekay- -ja'ō kay kūyjobit'ūmat kay.

4

^{1 - 3} Ibocewi Jesus o'jēm Judéia eipi bewi, Fariseuyū Jesus awēğ o'yawēğtobuxik puye. Adeayū juk Fariseuyū o'ğukūyjojo.

— Ade ġu Joāo Batista eju etaybitbinayū — io'e Fariseuyū be. — Jesus eju etaybitbinayū bit ade jījā — io'e ip. — Ade iboceacat mubatisasan Jesus — i napa ma o'e ip.

Imēnpit Jesus ġu iboceacat mubatisasan osunuy idibi be- -ceweju etaybitbinayū acā.

Jesus epit ojuy Galiléia eipi kay jeweju etaybitbinayū eju.

⁴ — Ga'a aju Samaria eipi dağ — io'e Jesus.
— Ga'a — io'e ip.

⁵ Ibocewi oajēm ip agóka be. -Sicar ka be. Kuyje Jacó jekat o'gūm jekpot pe. -José be. Sicar ka José katpuk tēğ ma o'sukadop.

⁶ Jesus o'ju idibikūy kay. Iğokūy Jacó juk o'sukūykocat kuy bima. Jesus taopipi o'e cūğcūğām. Jebodoy am oabik. Oabik idibikūy xe o'sukopibareran puye. Kaxicuğ o'e. ⁷ ⁸ Jesus eju etaybitbinayū o'ju agóka be jexat pum.

Ijēm ip puje, ayacat oajēm ikūy be. -Samaria eipi beat. Idibi bu ojuy oajēm.

Gebuje Jesus o'jekawēn ayacat eju.

— Etibu buk wekōnaptim — io'e Jesus.

⁹ — Ap! — io'e. — En Judeu. On pit Samaria eipi beat — io'e ayacat. — Apēnpuye ēn e'em owebe "Etibu buk wekōnaptim," i? — io'e.

Judeuyū ibu'u jījā osodop Samaria eipi beat ewa'e bewi jekōn ām. Imēnpuye ayacat o'e ibu'u jawa'e beati ūm Jesus pe.

¹⁰ — Deus tei'ūma iūmūm wuywebe. Etaybit ġu iboam — io'e. — "Etibu buk wekōnaptim," i oce ewebe. Etaybit ġu dak abu on iam — io'e. — Etaybit on ibima, "Etibu buk wekōnaptim," i kuka ece owebe. Oxewi tiojuyjuy bima, ekōnaptim kuka otium ewebe. Itedi kōn puje, aǵuyisum eceku. E'ū buje dak soat em etait ecesūy Deus xe — io'e Jesus.

¹¹ — Tapu — io'e. — Tibubuap kuğ ġu ēn — io'e. — Ikūyberen cīcā idibikūy. Pomawi kuka iğodi etibu-wuymutaiticapti? — io'e. ¹² — Ocedobu'ūm ya'ōbuyxi osunuy-Jacó'ūm — io'e ayacat. — Soat xe ya'ōbuyxi osunuy. Ixe'ūm itekūy o'sukūykocat ocewebeam kuyje. Ixe Jacó'ūm tikōnkōn'uk osunuy itekūy bewiati. Cebekitkiyū dak tikōnkōn'uk osodop, iōhōyū dak. Ya'ōbuyxi osunuy ixe'ūm Jacó'ūm. En pit ibodi ma'ǵu a'ōbuyxi? — io'e Jesus pe.

¹³ — Itekūy bewiati kōn puje, waram tak ebipuruk ece'e — io'e Jesus. ¹⁴ — Wemudiūmti kōn puje bit, waram ebipuruk ġu ece'e-püg em tak ka'ūma —

io'e. — Wemudiūmti bit tiwaru. Idi'a buxim je'e ewebe-tiapēp'ūmati buxim. Imēnpxim je'e wemudiūmti. Tiapap ġu je'e. Wemudiūmti kōn puje, waram eybipuruk ġu epe'e. Itedi kōn puje, eyaġuyisum epeku ijodi. Soat em eyetait epesop Deus xe eye'ū buje dak — Jesus o'e cebe.

¹⁵ — Tapu — io'e. — Itedi buk etiūm owebe! — io'e. — Etiūm waram obipurukap puxim — io'e. — Etiūm puk waram ijoce tibum wajēmap puxim — io'e Jesus pe.

¹⁶ — Ektop cuy eġudot okay — io'e cebe. — Ektop eju juy ecepit — io'e.

¹⁷ — Tā — io'e. — Oktoptep ġu — io'e.

— Icēmān ēn e'em "Oktoptep ġu," i — io'e.

¹⁸ — Cinco beayū eju juk a'ġu ecewebumūn-emumukukyū eju — io'e. — Gasū ewejuat ektop ġu — io'e. — Imēn ikērē Deus xe — io'e. — Icēmān ēn e'em pit "Oktoptep ġu," i — io'e.

¹⁹ — Tapu — io'e. — Gasū bit iba'arēm ġu o'e oxe. En Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ma — io'e ayacat. ²⁰ — "Cūġ ma wuywebe Deus kay ġebum am ijoce ma-co'a be-Gerazim'a be," i juk adi o'e ocedobuyū'ūm'ūm. Eyju bit Judeuyū. "Cūġ ma wuywebe Deus kay ġebum am wara'atka be ġu-Jerusalém ka be acā," i eyju e'em — io'e. — Abuyū icēm ġu e'em exe? — io'e Jesus pe.

²¹ · ²² — Tū'ū, eya'ōpicūġcūġ cuy wa'ō kay — io'e Jesus. — Eyju Samaria eipi beayū — io'e. — Eyju e'em Deus pe "En ma ocekukukat," i. Imēnpit eyetaybit ġu abu ixe iam. Oceju bit Judeuyū. Oceju bit octaybit abu ixe iam. Deus Judeu o'taē ijodiayū daxijojo'ukan — io'e. — Guyjom ma "En ocekukukat," i juy ace'e wuyebay be Gerazim'a be acā," i'ūmġu epe'e; "Jerusalém ka be acā," i'ūmġu dak. Soat ka daġ "En ocekukukat," i epe'e'e cebe — io'e.

²³ — Gaxīn ma Deus pe eykukukan epesop — io'e. — Ixe bikuyap taġ epeku. Ixe ekawēn kay kūyjobin epesop. Imēn eyeku buje, Deus kay ġebum epesop soat em. Eyebay ibikuy imēn ma eyeku am — io'e Jesus. ²⁴ — Deus ijebitbet ġu. Ijo ba'ore eywebe — io'e. — Ixe kay juy ġebum epesop ijojom ġu ma'ġu. Ixe biōġ-

buk a'ōbi juy epesop ġebum cekay. Cekawēn tağ tak cuy epesop ġebum cekay- -kawēn icēmat tağ — io'e Jesus.

²⁵ — Wetaybit Cristo omuyku iam. Wuydaxijo am Deus emunaē omuyku — io'e ayacat. — “Deus emunaē ixe,” i wuyju e'em, “Wuydaxijo ixe,” i dak — io'e. — Yajēm puje soan ocemutaybin ixe — io'e.

²⁶ — On ma Cristo — Jesus o'e ayacat pe. — On ma kawēnwēn eweju — io'e.

²⁷ Iboam e buje, ceweju etaybitbinayū o'jepit Jesus kay jexat kuğ. Yağuybabi'üm o'e ip ibapuğ ma Jesus ayacat eju kawēnwēn puye. Imēnpit:

— Ajo-kay ēn ayacat xewi? — i'ümğu o'e ip Jesus pe.

— Apēnpuye ēn kawēnwēn ayacat eju? — i'ümğu dak ip o'e cebe.

²⁸ Gebuje ayacat o'jepit jeka kay. O'ju jeka beacat kay. Timūn'a o'yaiwat idibikūy xe. Jay. Oajēm.

²⁹ — Epesot cuy aġokatkat com — io'e cebe ip- -jeka beacayū be. — Idibikūy xe omuy — io'e. — “En cuk adi ikērēat eğjurügrüg,” i juk o'e owebe — ayacat o'e. — Ixe xe'e Cristo? — io'e. — Ixe xe'e Deus emunaē? — io'e ayacat.

³⁰ O'ju ip Jesus kay. O'jēm ip aġoka bewi.

³¹ Aġoka bewiayū ajēm awap ceweju etaybitbinayū o'jekawēn Jesus eju.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Juku wuyxat — io'e ip. — Ga'a acekōn! — io'e ip.

³² — Oxat ġu omucokcokcoğ- -wara'at acā. Eye- taybit ġu iboam — io'e- -Jesus o'e.

³³ — Warara'acat xe'e ixat o'tojot cebe? — io'e ip jeweweju.

³⁴ — Eyju ma eycokcok eyxat kuğ pima. On pit ocokcok omudocat bikuyap tağ weku am — io'e. — Omudocat kapikap o'ğüm owebe. Ocokcok oce weka-

pikap mu'üm ām — Jesus o'e cebe ip. ³⁵ — “Ebadipdip kaxi kap puje, wuyku beat'a yaop je'e,” i eyju ma e'em. “Gaxīn ma yaop,” i ôn pit e'em eywebe. Imēnpuxim eyxe adeayū ibu'u jemutabun am okay. “Ak'i epe'e iteyū kay- -ajēmjēmayū kay,” i ôn pit e'em — Jesus o'e. — “Gaxīn ma ip itabun

okay," i — io'e.³⁶ — Kadaidaidada'ukat jekapikaptei bubum, jeku beat'a bubu'ukat tak. Icokcok e'em ip jeku beat'a kuğ pima. Imēnpxim omuwēnuwēn'ukat icokcok je'e warara'acat pe itabut puje, warara'acat mutabunbun'ukat tak. Itabucayū soat em itait jee-dop ip webay xe kabi be — Jesus o'e.³⁷ ·³⁸ — On cuk eymuju omuwēn âm adeayū be. Icēmān wuyju e'em "Wara'at taidadam. Warara'at pit yabubum," i. Imēnpxim pūgpūğayū omuwēnuwēn. Warara'acayū itabut'ūmayū mutabunbun. Adeayū epeğutabun ġasū cebe ip omuwēn puje. Itabut je'e ip warara'acayū kuy omuwēn puye — Jesus o'e.

³⁹ ·⁴⁰ Gebuje ağoka bewiayū oajēm cekay- -Jesus kay. Oitabun ip cekay. Ade oitabun Samaria eipi watwat. Itabut ip o'e ayacat o'jewemuwēn puye.

— "Ikērēat eğujurūğrūğrūğ," i juk xeku o'e owe-be — i juk ayacat o'e cebe ip.

Itabut ip o'e cekay.

— Ocexe juy eğuy — io'e ip Jesus pe.

— Ha'a. Oğuy — io'e.

Xet. Xet. Xepxep xet osunuy iğō ka be.⁴¹ Warara'acayū Jesus kay itabut o'e cekawēn co buje. Ade jījā itabut o'e cekay.

⁴² — Koap ma ekawēn oceya'ijojo. Imēnpuye oce-tabut cīcā ixe kay — io'e ip ayacat pe. — Ixe eka-wēn oceya'ijojo ġasū bit. Ixe ipi dağacat taxijojo'ukat wuyxe — io'e ip.

⁴³ Xepxep xet o'kap. Jesus waram o'ju Galiléia eipi kay. Ixe ka Galiléia eipi be o'sukadop- -Nazaré ka.

⁴⁴ — Warara'acayū xe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ya'ōbuyxi. Jeka beacat xe bit ka'üma — i juk o'e Jesus.

⁴⁵ Galiléia eipi watwat pit Jesus o'topabijurūğ. Icokcok ip o'e. Jesus osunuy ya'ōbuyxi cexe ip. Peta muğēğem ip osodop Jerusalém ka be. Jerusalém ka be bima Jesus e'eax o'jojojo ip. Ja'ōbacaap mōğ-mōğap o'jojojo ip. Imēnpuye icokcok ip o'e Jesus do-pabijurūğ puje.

⁴⁶ Jesus o'jepit Caná ka kay- -idibi o'timuwebat

uva'abidim iat ka kay. Caná ka Galiléia eipi be o'-sukadop. Ipi kukat ebekit iğoka be osunuy. -Caná ka be. Ixe ipot iwātaxipi jijā osunuy. Po'i osunuy ipot Cafarnaum ka be. Oe'ū pin ipot jewātaxipiap pibun.

⁴⁷ — Jesus oajém ijoce — adeayū o'e ipi kukat ebekit pe. — Oajém Judéia eipi bewi — io'e ip cebe.

Ipi kukat ebekit o'ju Jesus kay. Jay. Oajém.

— Ejot cuy oduk'a be — io'e. — Okpot eğu'ada! — io'e Jesus pe. — Oe'ū pin okpot — io'e.

⁴⁸ — Deus ja'ōbacaap mögmögäp coco'üm puje, kuka eyetabut ġu epe'e okay — io'e Jesus — wuywebe i'e ba'oreat mubapukpukap coco'üm puje dak.

⁴⁹ — Kariwa — io'e. — Ejot cuy okpot e'ū awap — io'e.

⁵⁰ — Ecepit cuy eduk'a be — io'e Jesus. — Ekpot kuy o'je'ada. Oe'ū ġu — io'e.

Iwātaxipi topibit ebay itabut o'e Jesus a'ō kay. Aripit. O'jepit jeduk'a kay. Jesus eju ġu o'jepit-jağepüg ma. ⁵¹ Jeduk'a be kapikpik'ukayū ixe o'topabijuk e dağ- -jeduk'a be yajém pima.

— Ekpot oe'ū ġu — io'e ip. — O'je'ada jijā — io'e ip cebay be.

⁵² — Poce kaxi bima o'je'ada? — io'e.

— Wuyase bima o'je'ada kapusu — io'e. — Ipa'iat oi'üm — io'e ip cebay be.

⁵³ — Wuyase bima ma Jesus o'jekawēn oweju — io'e cebay. — "Ekpot kuy o'je'ada," io'e owebe — io'e.

Imēneju itabut o'e Jesus kay. Tuk'a beacat tak itabut o'e ip cekay- -soat ip.

⁵⁴ Imēn Jesus waram wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapuk adeayū etabutpe- -Galiléia eipi beacat etabut-pe. O'ġubapuk Judéia eipi bewi ijém puje.

5 Guyjom Jesus waram o'ju Jerusalém ka kay. Oajém. Judeuyū peta muğēğém osodop ibo ka be. ² Jerusalém ka be idibi'it'iti o'tinuy. Betesda i tibutet osunuy Judeuyū a'ōm. Ovelha muōmōmap

exīntabi xe o'tinuy ixedi- -aġoka ekorara exīntabi xe. Pūġpōġbi iwātaxipiat tuyap'a o'yadop idibi'it'i akokoreren. ³ Ade iwātaxipi piayū kapopo'i osodop joyū'abeku. Ita'ūmayū osodop ip, cexīgxīg pa'oreayū dak, ijebit e'ūayū dak. (Timukoruyap wiwim ip oso-dop iwātaxipi piayū. ⁴ Deus ekawēn tojotjot'ukat ajēmjēm'uk osunuy iġodi be. Idibi mukoruy buje, iwātaxipi piayū kopkop'uk ip osodop idibi kay. Koap kopat acā o'je'ada.) ⁵ Jesus oajēm iġodi xe.

Gebuje Jesus aġokatkat o'jojojo iġodi xe. Ixe aġokatkat ade koato iwātaxipi osunuy. 38 koato iwātaxipi osunuy. ⁶ Ade koato po'i osunuy jewātaxipi ap kug. Jesus itaybit o'e iboam.

— Tapu, e'ada pin tu? — io'e Jesus cebe.

⁷ — Hm hm — io'e aġokatkat. — We'ada pin oce. Imēnpit ka'ūmġu obure odujukop am idibi kay timukoruy buje — io'e. — Okop pa'ore. Okop pin pima, warara'acat ma kom. Ixe ma o'je'ada — io'e. — On pit ka'ūma — io'e.

⁸ — E'āy — io'e Jesus. — Exexecaptup cuy etupu — io'e. — Xīgxīg ece — io'e.

⁹ O'je'ada ġebuje bit aġokatkat. Jexexecaptup o'-tupu. Xīgxīg o'e. Xipat o'e. Judeuyū xe jebodoy-doyap kabia osunuy. Sábado osunuy. ¹⁰ Imēnpuye Ju-deuyū kukayū o'jekawēn aġokatkat eju- -ce'ada'ibit eju.

— Jebodoydoy oceju ijop kabia. Cūġcūġ ġu — io'e ip. — Ka'ūmġu wuyekapikap ġasū. Wuymutay-bitbinap taġ ġu ēn e'em — io'e ip. — Cūġ ġu ewebe exexecaptup tujowat am ġasū. Kapikpiġ ēn exexecaptup tujowatwan — io'e ip.

¹¹ — "Exexecaptup cuy etupu," i juk o'e owebe omu'adaat — io'e. — "Xīgxīg ece," io'e owebe — io'e ce'ada'ibit.

¹² — Abu o'e owebe "Exexecaptup cuy etupu," i; "Xīgxīg ece," i dak? — io'e ip. — Apēn ibutet? — io'e ip.

¹³ Imēnpit ce'ada'ibit itaybit ġu o'e jemu'adaat puten. Imu'ada buje, Jesus dao ma o'jēm adeayū parakpewi. Imēnpuye ce'ada'ibit itaybit ġu o'e ibuten.

¹⁴ Jesus ce'ada'ibit o'tobuxik ġuyjom. Deus eju kawēnwēnap'a be o'tobuxik--yaboğat'a be.

— Kuy ece'ada — io'e. — Ikērēat cuy eğujurūğ ġu waram ewātaxipinap puxim — io'e Jesus imu'ada'ibit pe.

— Hm hm. Ikērēat oğujurūğ ġu — io'e.

¹⁵ Ce'ada'ibit o'jēm. O'ju Judeuyū kukukayū kay.

— Kuy bima wetaybit ġu oğuy abu omu'ada iam — io'e. — Gasū bit wetaybit oce ibuten — io'e.

— Jesus i ibutet — io'e cebe ip.

¹⁶ Imēnpuye Judeuyū kukukayū Jesus kaykay o'e ip. Yaoka ojuy ip Jesus agókatkat o'ğu'ada jebodoy-doyap kabia be buye.

¹⁷ Imēneju Jesus o'jekawēn cebe ip.

— Webay soat kabia jekapikap kuğ e'em. Imēn-puxim òn tak wekapikap kuğ e'em — io'e Jesus cebe ip.

¹⁸ Imēnpuye Jesus aoka ojuy ip Judeuyū kukukayū.

— Jesus o'jekapik jebodoydoyap kabia be. A gókatkat o'ğu'ada — io'e ip. — Imēn cūğ ġu Deus xe — i napa ma ip o'e. — Jesus o'e "Deus webay," i — io'e ip. — "Deus webay" i'e'em pima, "Deus a'ō-bacaap co'i òn tak wa'ōbaca," i'e'em tak — io'e ip.
— Imēnpuye juy ayaoka — io'e ip.

Imēn o'jekawēn ip jeweweju.

¹⁹ Gebuje Jesus o'jekawēn Judeuyū kukukayū eju.

— Icēmān òn e'em eywebe — io'e. — Deus ipot òn. Wa'ōbi ġu òn e'em--webay a'ōbi acā. Webay e'ead cocom òn. Webay e'ead tağ acā òn e'em, ixe ipot puye — io'e. ²⁰ — Webay xe okukpin cīcā. Webay a'ōbi iwātaxipiat mu'ada'ada'uk oğuy. Idip cīcā o'e iwātaxipiat mu'adaap. Iboap podi ma idipat ġubapuk webay — io'e Jesus. — Eyetabēğbēğ epe'e iboap cocom--webay e'ead cocom — io'e. ²¹ — Webay ce'ū'ūayū mutaicin. Waram ip itait. Kabi kay ikeyū tuyuhum. On tak waram ce'ū'ūayū mutaicin. Obikuy bima waram imutaicin òn ixe ipot puye — io'e. ²² — Deus ġu e'em ijodiacat pe "Eykērē oxe," i.

Owebe ma webay e'em "En ma ece 'Ikérēat kuğ eyju Deus xe,' i ijodiacat pe — io'e Jesus.²³ — Imēnpuye adeayū je'e owebe "En Deus ipot," i. "A'ōbuyxi jijā ēn," i. "Deus tak ya'ōbuyxi jijā," i je'e ip. Warara'acayū xe wa'ōbuyxi'üm pima, webay dak kuka o'e ya'ōbuyxi ġu. Omudocat tak kuka o'e ya'ōbuyxi ġu cexe ip — io'e Jesus.²⁴ — Icēmān ḏn e'em eywebe — io'e. — Wa'ō kay kūyjobicayū yağuyisum jekukum- -omudocat kay itabucayū — io'e. — Soat em Deus xe jeedop ip itait — io'e. — "Ikérēat kuğ eyju oxe," i'ūmğu je'e Deus okay itabucayū be. "Soat em ipiat osupi'ajoat eywebe," i'ūmğu dak je'e cebe ip — io'e Jesus. — "Soat em ipiatpi'ajojoap pe juy epesop," i'ūmğu je'e cebe ip. — "Soat em oxe ma juy epesop," i acā — io'e Jesus.²⁵ — Icēmān ḏn e'em eywebe. Deus ipot ḏn. Gaxīn ma ojēm eyxewi. Oajēm waram. Wajēm puje, wa'ōberen ocewāwā. Ce'ū'ūayū wa'ijojo. Waram ġuto jetait ip wa'ōberen wewāwā buje.²⁶ Warara'acat Deus mutaicin ġu. Ja'ōbi ma itabēğ e'em. Wa'ōbi ma ḏn tak wetait — io'e. — On tak webay jo'i — io'e.²⁷ — Soat waġo ḏn. Webay a'ōbi acā ḏn e'em pūgpūğayū be "Eykérē ġu Deus xe," i. Ya'ōbi acā "Eykérē Deus xe," i ḏn e'em warara'acayū be — io'e.²⁸ — Eyağuybabı'üm ġu juy epesop wekawēn kay. Guyjom ma ce'ū'ūayū wa'ijojo — io'e.²⁹ — Ce'ū'ūayū xewi jeu ip jedopap pewi. Xipacat mujurūğrūğ'ukayū jeu kabi kay. Soat em Deus xe jeedop ip. Ikérēat mujurūğrūğ'ukayū dak jeu. "Eykérē oxe," i je'e Deus cebe ip. Ikeyū ġuju ipiat'ajojoap pe — io'e.

³⁰ — Wa'ōbi ġu ḏn kawēnwēn- -pūğ em tak ka'ūma. Obikuyap tağ ġu ḏn jekukum- -omudocat bi-kuyap tağ acā. Kuy owebe Deus e'eap tağ acā ḏn kawēnwēn. Imēneju cūğ ma owebe "Ikérēat kuğ eyju Deus xe" i'e am pūgpūğayū be; "Xipat eyju Deus xe" i'e am warara'acayū be — io'e.³¹ — On acā omuwēnuwēn pima, "Deus a'ōbi ḏn e'em," i'e em pima, "Dapxi ēn," i kuka juk epe'e. Wa'ō kay eyeta-but ġu kuka epe'e — io'e Jesus.³² — Wara'acat tak omuwēnuwēn. Webay dak omuwēnuwēn. Ixe icēmān

e'em. Wetaybit icēmān ixe omuwēnuwēn iam — io'e.
³³ — Ebureyū juk epeğuju Joāo Batista kay — io'e Judeuyū kukukayū be. — Ixe Joāo icēmān omuwēnuwēn oeku. ³⁴ "Xipan cuy epe'e omuwēnuwēn," i'ūmğu ôn pit e'em warara'acayū be. "Joāo icēmān omuwēnuwēn oeku," i ôn e'em eywebe, eydaxijo ojuy ôn puye — io'e Jesus. ³⁵ — Lamparina kuğ pima wuyetaybit poma aju iam. Joāo Batista lamparina buxim osunuy. Joāo Deus ekawēn muwēnuwēn oeku. Imēnpuye eyetaybit cüg ma jeku am Deus xe iam. Darem ma eycokcoğ epesop ixe ekawēn com — io'e.
³⁶ — Joāo omuwēnuwēn oeku. Adeayū okay itabut o'e. Webay a'ōbi wa'ōbacaap mōğmōğ ojeku eyetabutpe. Iboap tobuxik puje adeayū e'em owebe "Ebay juk omudot ocekay," i. ³⁷ Webay omuwēnuwēn. Omudocat omuwēnuwēn. Eyju bit kūyjobit ġu webay a'ō kay. Webay kay eyetabut ġu dak — io'e Jesus. ³⁸ — Webay juk omudot ijodi. Webay a'ōmupubutbun eyju bit, eybu'u jījā eyetabut am okay buye — io'e.
³⁹ — Eyju Deus ekawēntup cocom cīcā. "Deus ekawēn tağ jekukum pima, cebekitkiyūm acesop," i eyju e'em. "Soat em Deus xe acesop wuyetait," i dak eyju e'em. Imēnpit Deus ekawēntup tak omuwēnuwēn — io'e. ⁴⁰ — Inaka eybu'u jījā eyetabut am okay. Okay eyetabun pima, soat em epesop eyetait Deus xe — io'e. ^{41 - 42} — Wetaybit apēn eyju jēwağuyğuy iam. Wetaybit cīcā eyju Deus kay ġu jījā iam — io'e Jesus.

— Imēnpuye eywebe ibuylim okukap kudadam ġu ôn — io'e Jesus. ⁴³ — Webay a'ōbi ojot. Imēnpit eyju eyetabut ġu jījā okay. Ja'ōbi warara'acat tot puje bit, ixe kay kuka eyetabut epe'e — io'e. ⁴⁴ — Pūğ ma Deusat. Ka'ūmğu wara'at. Eyju bit Deus pe xipan eymuwēnuwēnap kudadam ġu-wuyjuyū be xipan eymuwēnuwēnap kudadam acā. Imēneju eybu'u jījā eyetabut am okay — io'e. ^{45 - 46} — Eyju te'e ma e'em "Moisés emudupmubararaktup tağ oceju jekukum," i. "Imēnpuye oceju cüg cīcā Deus xe," i eyju te'e ma e'em — io'e. — Moisés cuk adi omuwēnuwēn Deus ekawēntup pe. Imēnpuye Moisés a'ō kay eyju kūyjobit pima, wa'ō kay dak kuka juk kūyjobit

epe'e. "Teyūku ikērē," i'ūmgu ôn pit e'em webay be. Deus acā je'e eywebe "Eykērē oxe, Moisés a'ō kay kūyjobit'üm puye," i. ⁴⁷ Moisés emudupmubara-raktup kay eyetabut ġu. Imēnpuye wa'ō kay dak i-ba'ore eymutabut am — io'e Jesus Judeuyū kukuk-ayū be.

6 Ibocewi Jesus iodi o'timudek- -Galiléia eipi beati. Tiberíades tibutet osunuy.

² Gebuje adeayū o'ju Jesus kay.

— Jesus juk adi iwātaxipipiayū o'ğu'ada'ada. Wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapukpuk — io'e ip. — Waram tak paxi iwātaxipiat ġu'ada? — io'e ip jewe-webe.

Imēnpuye o'ju ip tomuju. ³ O'jeu Jesus co'apēn pe. Jeweju etaybitbinayū eju oabik- -doze beayū eju.

⁴ Judeuyū epeta wap osodop ip- -Páscoa epeta wap.

⁵ - ⁶ Gebuje Jesus adeayū o'jojojo.

— Teyūku oğubeğbeğ ixan — io'e jewebe ma. — Filipe du itabut adeayū mubeğbeğ put Jesus pe iap kay? — io'e Jesus jewebe ma.

Imēnpuye:

— Apēn xe'e juy pāo'a aceyabu iteyū xat'am- -soat xat'am? — io'e Jesus Filipe be.

⁷ — 6 kaxi be wuyekapikap teim pāo'a bu buje, kuka o'e ġu adeayū xat'am — io'e Filipe.

⁸ Wara'acat o'jekawēn Jesus eju jeweju etaybin'i-biyū'in. André o'jekawēn ceweju. Simão Pedro waño osunuy André.

⁹ — Ak'i! — io'e André. — Yaypan'isuat otobu-xik. Cinco be pāo'a kuğ. Axima kuğ tak xepxep — io'e. — Imēnpit apēğām kuka ajat cexewi? O'e ġu kuka adeayū xat'am — io'e.

¹⁰ — "Epabik cuy," i juy epe'e adeayū be — Jesus o'e jeweju etaybitbinayū be.

O'jekawēn ip adeayū be. Oabikbik ip adeayū kapī'idip ceje, tip'ade o'tiptop puye. Ade jījā ip osodop. Cinco mil aġokatkayū osodop aoyū parakpe, be-kitkiyū parakpe dak.

¹¹ Gebuje Jesus pāo'a o'yabu. O'jekawēn Deus eju.

— Bay, ēn xipat — io'e cebe. — Ocexat'am eyamudot ocewebe — io'e.

O'yaūm doze beayū be pāo'a. Yaūmūm pima o'yamu'aren cīcā. Ya'ada jījā o'e. Doze beayū pāo'a o'yaūmūm kaxikxik'iayū be. Axima dak o'gūm doze beayū be. Iūmūm pima o'gu'aren cīcā. Doze beayū o'gūmōm cebe ip-kaxikxik'iayū be. Kuy jemu'o-pinput o'jat ip. Ibegbeğ ip o'jekōn. ¹² Soat ip ibegbeğ o'e Jesus ixat o'gu'aren cīcā buye.

— Ceaepoyat'a juy epeyabu — io'e Jesus doze beayū be. — Epeyamuxipan — io'e. — Axima epoyat tak cuy epeyat. Epeğuxipan cuy — io'e. — Epeyat cuy ierepap puxim — io'e cebe ip.

¹³ Soat cepoyat ip o'jat. Pağeiro'a jo'iat'a be o'guōm ip. O'yamuporan ip cepoyan. Doze be o'ya-munopapūn pağeiro'a jo'iat'a..

¹⁴ Imēn Jesus wuywebe i'e ba'oreat o'gubapuk soat etabutpe. Ixat o'gu'aren cīcā. Imēnpuye:

— Ite ma Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat! — io'e ip jewewebe o'jojojo'iayū. — Ade koato ma ixe ajēmap wiwim ocesop — io'e ip jewewewe ma.

¹⁵ Jesus dakoy ojuy ip o'e. "En ma juy ocekukan ece" i'e ojuy ip cebe.

— Odakoy ojuy ip jekukukan — io'e. — Gasū bit obu'u ixeyū kukukan — io'e Jesus jewebe ma.

Imēneju o'jepit jenomukay ma. Jağepūğ ma o'ju co'a dağ.

¹⁶ Kabioğkabioğ'i bima ceweju etaybitbinayū o'-kop iodi kay-doze beayū. ¹⁷ Iodi mudek ojuy ip.

— Ga'a acepit Cafarnaum ka be — io'e ip jewewebe.

Kobe be ip oōm. Kabiok o'e. Jesus oajēm ġu buk. ¹⁸ Tipodoyboğ cīcā o'e kabidoboğ puye. Daum cīcā kobe tipodoy dağ. ¹⁹ Wūy jījā o'jekoykoy ip. 5 kilometro o'jekoykoy ip. Jesus o'jojojo ip. Xīgxīğ oeku idibi adopa dağ Jesus. Yakōmkēm ġu tipodoy dağ. Xīgxīñih. Ti'adopa dağ cūgcūğ ma oajēm. Oa-

jēm pin kobe kay. Iparara jījā ip o'e ti'adopa dağat tobuxik puje-*-xīgxiğat* tobuxik puje.

— Ajo xe'e teku ti'adopa dağat? — io'e ip jewewebe.

²⁰ — Eypararam ġu juy epesop — io'e. — War'a'at ġu òn. Ón ma — io'e Jesus.

²¹ Iparara ġu ip o'e doze beayū Jesus ekawēn co buje. Icokcok cīcā ip o'e. Imēnpuye:

— Eōm kobe be — io'e ip cebe.

Kobe dak o'jemūğ wīnābu. Jejuap ojuy ka be o'jemūğ. Muğ.

²² Kuyaje tomukudadaayū Jesus o'tobuxik ġu.

— Apu Jesus? — io'e ip jewewebe. — Pūğ ma juk kobe ijoce osodop kapusu — io'e ip. — Jesus pit oōm ġu ibo be kobe be — io'e ip. — Ceweju etaybitbinayū acā juk oōm kobe be. Ixe bit ka'ūma — io'e ip. — Apoma o'ju? — io'e ip jewewebe.

²³ Kawēnwēn pima wīnābuayū oajēm jekobe dağ. Tiberiades ka bewi ip oajēm. O'jemūğ ip. Muğ. Wuyjuyū be pāo'a o'oap pe o'jemūğ ip. Jebay eju kapusu wuykukukat Jesus o'jekawēn iap pe o'jemūğ ip.

²⁴ — Jesus pit ijoce ġu omuy — io'e ip - tomukudadaayū o'e yajēm'ibiyū be. — Ceweju etaybitbinayū dak ijoce ġu omuy — io'e ip. — Ga'a atimudek eyekobe dağ — io'e ip.

— Ga'a — io'e ip.

Imēnpuye ip oōm kobe be - Tiberiades ka be wiayū ekobe be. Porog. Oōm ip soat. Toktek. O'timudek ip wīnābu. Cafarnaum ka ebikopap pe ip o'jemūğ Jesus kudadam.

— Ga'a Jesus ajokudada!

— Ga'a! — io'e ip.

²⁵ O'tobuxik ip. Wīnābu ip o'tobuxik.

— Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Puje ajēm ijoce? — io'e ip. — Ekudadam oceku — io'e ip Jesus pe.

²⁶ Gebuje Jesus o'jekawēn ceweju ip.

— Icēmān òn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip.

— Kapusu pāo'a epeyabu oxewi. Eybeğbeḡ epesop oxewiat'am. Gasū epesot okudadam "En xipat cīcā" i'e am ġu-pāo'a o pin puye acā — io'e Jesus cebe ip.²⁷ — Eyxat kay acā ġu juy epeyeğebu. Eybeğbeḡ eyxan ijodi bima acā — io'e. — Wara'at tak opop eyxat eyağuyumuisusunap xat — io'e. — Ixe xat o buje, eyağuyisum epeku ijodi bima. Soat em epesop eyetait Deus xe eye'ū buje dak — io'e. — Soat wa gó òn. Deus webay. "Obikuyap tağ èn jekukum soat em," i juk o'e Deus owebe — io'e. — "Imēnpuye èn ma ibiat xat ümüm'uk eğuy wuyjuyū be," i juk o'e owebe — io'e. — Eyju dak Deus bikuyap tağ cuy epekuku soat em ma — io'e.

²⁸ — Apēn xe'e oceku soat em Deus bikuyap tağ? — io'e ip Jesus pe.

^{29 - 31} — Deus e'em "Wemumudot kay eyetabun cuy epesop," i — io'e. — Ón ma Deus emumudot — io'e. — Okay eyetabut puje, Deus bikuyap tağ eyju jekukum — io'e Jesus.

— Ocedobuyū'üm'üm pāo'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop uk'a'ümat tağ pima — io'e ip Jesus pe. — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Moisés pāo'a mudodot'uk osunuy ce-
kay ip- -kabi bewiat'a, i — io'e ip.

— Deus a'ōbi Moisés ja'ōbacaap mōgmōğ'uk osunuy pāo'a jo'iat'a mudodon — io'e ip. — Pām èn? A'ō-
bacaap cuy ejomōğ ocetabutpe — io'e ip. — Imōğ
puje ocetabut oce'e ekay — io'e ip.

³² — Icēmān òn e'em eywebe — io'e Jesus cebe ip. — Ja'ōbi ġu Moisés pāo'a jo'iat'a mudodot'uk osunuy eydobuyū'üm'üm pe- -Deus a'ōbi acā. Moisés Deus xewiatxat ġu imudodot'uk osunuy cekay ip. Deus pit jexewiatxat mudodon eywebe- -eyağuyumuisu-
sunap xat — io'e Jesus. ³³ — Deus cuk omudot jexe-
wi kuyje pāo'a jo'iat'a mudocap co'i — io'e. — Ón
kabi kadi wiatxat co'i ojot ijodiat ağıymuisun am —
io'e. — Okay itabucayū yağuyisum jeku — io'e. —
Ón ijodiat ağıymuisusun'ukat — io'e.

³⁴ — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ibiatxat cuy eğüm ocexan. Soat em cuy eğümğüm ocewebe.

³⁵ — Ón Deus xewiatxat — Jesus o'e. — Ón ma

ijodiat ağuymuisusun — io'e. — Okay eyetabut puje, soat em eycokcoğ epesop ibeğbegat co'i. Okay eyetabut puje soat em eycokcoğ epesop ibipuruk'ümat co'i — io'e Jesus. ³⁶ — "Eybu'u eyetabut am okay," i juk adi ocece eywebe — io'e Jesus. ³⁷ — Webay pūğ-pūğayū mutabunbun okay. Imēnpuye itabut ip okay. "Eyetabun ġu juy epesop okay," i'ümğu ôn pit e'em cebe ip- -itabun ojuyayū be- -pūğ pe dak ka'üma — io'e. ³⁸ — Kabi kadiwi juk oajem obikuyap tağ weku am ġu. Omudocat bikuyap tağ weku am oajem — io'e. ³⁹ — Soat em ağ ôn okay itabucayū kay. Imēnpuye jetabucap epereperem ġu ip- -pūğ tak ka'üma. Waram ixeyū oğuyu kabi kay ce'ü'üayū muyuap kabia be. Oğuyu ip omudocat bikuyap tağ — io'e Jesus. ⁴⁰ — Okay itabucayū oğuyu ce'ü'üayū xewi, webay soat ce'ü'üayū muyuap kabia be — io'e. — Soat ip jeedop itait Deus xe soat em- -abu ôn iam itaybicayū. Imēn webay ibikuy — io'e Jesus.

⁴¹ Imēneju Jesus ekawēn kay ġu ip o'e Judeuyū kukayū. Jawa'ōxikxiğ o'e ip jeweweju.

— "On Deus xewiat," i teku e'em — io'e ip. — "Kabi kadiwiat xat co'i ôn," i teku e'em — io'e ip. ⁴² — Jesus ma teku! — io'e ip jewewebe. — José'üm ipot teku — io'e ip te'e ma. — Wuyetaybit ixim, cebay'üm tak. Apēntak "Deus xewi ojot," i teku e'em? Dapxi teku — io'e ip te'e ma.

⁴³ — Wa'ōxikxiğ ġu juy epesop — io'e Jesus. ⁴⁴ — Webay wuyjuyū mutabunbun okay- -omudocat — io'e. — Imutabun'üm pima, kuka itabut ġu ip o'e okay. Okay itabucayū acā oğuyu kabi kay. Webay soat ce'ü'üayū muyuap kabia be ip oğuyu. Soat em jeedop ip webay xe — io'e. ⁴⁵ — Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'tupmubararak. Imēn ibararak opop tup pe:

Deus soat wuyjuyū ġutaybin, i.

Imēn e'em iğodup pe — io'e. — Webay ekawēn co buje, itabut ip okay ijodiacat, webay be imutaybin puje dak — io'e. ⁴⁶ — Pūğ ma webay o'jojojo. Warara'acat pit ka'üma — io'e. — On acā webay ojojojo — io'e. ⁴⁷ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e- -Jesus o'e. — Okay eyetabut pima, soat em epesop eyetait

Deus xe eye'ū buje — io'e. ⁴⁸ — On ma Deus xewiatxat — io'e. — Ijodiat ağuymuisusun ôn — io'e. ⁴⁹ — Wuydobuyū'ūm'ūm mana'a o'o'uk osodop uk'a'ūmat pe bima. Inaka oe'ū'ū ip. ⁵⁰ Kabi bewiat kay eyetabut puje, Deus wi wūy ġu epesop — io'e. ⁵¹ — On ma kabi bewiat — io'e. — Kabi bewi ojot ijodiat ağuymuisun am. Okay itabucayū yağuyisum jeku ijadi bima. Soat em jeedop ip itait Deus xe ce'ū buje. We'ū buje, oēn osuēnūm ijodiat xatēn — io'e.

⁵² Iboap co buje, jewa'ōxikxiğ ip o'e Judeuyū kukukayū.

— Apēntak sute jeēn iēnūm wuywebe iēn'o am?
— io'e ip jewewebe.

Jesus ekawēn cekawēn pa'arēm osunuy ixeyū xe.-Judeuyū kukayū xe. (Oēn'oat okay itabucat iape. Imēnpit itaybit ġu ip osodop iboam.)

⁵³ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e Jesus. — Soat waġo ôn. Oēn'o'ūm pima Deus ebekitkin ġu epe'e. Odoy kōn'ūm pima dak cebekitkin ġu epe'e — io'e. ⁵⁴ — Oēn'o buje bit, Deus ebekitkin epesop. Odoy kōn puje dak, cebekitkin epesop. Soat em epesop Deus xe eyetait — io'e. — Oēn'oat oğuyu kabi kay webay ce'ū'ūayū muyuap kabia be. Odoy kōnat oğuyu ibo kabia be — io'e. ⁵⁵ — Wuyjuyū mutaicinatēn oēn. Odoy wuyjuyū mutaicinatoy — io'e Jesus.

⁵⁶ — Obiōgbuk omuy oēn'oat pe- -odoykōnat pe — io'e. — Obiōgbuk a'ōbacaap kuġ jekukum ip. On tak pūg taġ ma jekukum ceweju ip — io'e Jesus. ⁵⁷ — Webay ja'ōbi ma itabēġ soat em ma. Ixe ma omudot. On tak wetabēġ ijodi webay a'ōbi — io'e. — Imēnpuxim ôn ma okay itabucayū ağuymuisusun. Yağuyisum jekukum ip wa'ōbi- -oēn'oayū — io'e- -Jesus o'e. ⁵⁸ — Imēn ma kabi kadi wiatxat — io'e. — Pāo'a jo'iat'a buxim ġu- -wuydobuyū'ūm'ūm xat puxim ġu. Wuydobuyū'ūm'ūm pāo'a jo'iat'a o'o'uk ip osodop — io'e. — Oe'ū'ū ip- -ya'o'o'ukayū'ūm'ūm ma. Kabi bewiat xat ôn. Soat em jeedop ip itait Deus xe oēn'o'oayū — io'e- -Jesus o'e.

⁵⁹ Jesus iboam o'e Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju kawēnēnap'a be. Igo'a beacat mutaybinbin osunuy Cafarnaum ka be. Oēn'oat okay itabucat

iape. Odoykōnat tak okay itabucat iape. Imēnpit cekawēn pa'arēm osunuy ixeyū xe.⁶⁰ Imēneju:

— Cekawēn pa'arēm cīcā wuyxe — io'e ip jewe-webe cekawēn o'jojojo'iayū. — Cekawēn kay ġu wuy-ju — io'e ip.

⁶¹ Warara'acayū be jemukūyjo'ūm pima, Jesus itaybit o'e ixeyū ekawēn. Imēnpuye o'jekawēn ceweju ip.

— Wekawēn pa'arēm tu eyxe? — io'e. — Eybu'u du eyetabut am okay wekawēn kay'ūm puye? — io'e Jesus. ⁶² — Soat waġo ḥn. Wekawēn pa'arēm eyxe bima, eyetabut ġu okay — io'e. — Kabi kay waram omuyuap tobuxik puje dak eyetabut ġu kuka epe'e okay — io'e. — Oka kay wepicap co buje dak kuka eyetabut ġu epe'e okay — io'e Jesus. ⁶³ — Ijodiat aġuymuisusun oēn o'o am ġu — io'e. — Deus biōgbuk acā ijodiat aġuymuisusun — io'e. — "Oēn cuy epesuēn'o," i juk oce eywebe — io'e. — Imēnpit okay eyetabun cuy epesop iam eymutaybin ojuy oġuy — io'e. — Wekawēn kay eyetabut pima, obikuyap taġ epeku- -eyaġuyisum epeku — io'e Jesus. ⁶⁴ — Imēnpit pūġpūġ ey'in itabut ġu okay — io'e Jesus.

(Jesus kuy itaybit o'e abuyū ibu'u osodop itabut am okay iam. Itaybit o'e abu oūm okay itakomaayū be iam tak. Kuy bima itaybit o'e iboam doze beayū naē buje.)

⁶⁵ — Soat ġu eyetabut okay — io'e. — Webay emumutabunbunyū acā itabut je'e okay. Kuy iboap oġuwēn eywebe — io'e.

⁶⁶ Kuy bima ceweju oekuku'iayū Jesus kay ip ibu'u o'e, cekawēn kay'ūm puye.

Gebuje oibu'un ip Jesus eju jeku am. ⁶⁷ Jesus o'-jekawēn doze beayū eju- -jeweju etaybitbinayū eju.

— Pām eyju? — io'e. — Eyju dak tu eybu'un oweju? — io'e.

⁶⁸ — Kariwa — io'e Simāo Pedro. — Abu-eju kuka oceku? — io'e Jesus pe. — En acā apēn itabucayū yaġuyisum jekukum iap ekawēn muwēnuwēn ocewebe — io'e. — En acā Deus xe epesop iap eka-wēn muwēnuwēn ocewebe — io'e. ⁶⁹ — Ekay acā oce-

tabut — io'e. — Ocexe ēn acā Deus emumudot — io'e. — Ocexe ēn acā xipacat — io'e. — Ēn acā ikērēat ejukuk āgu — io'e. -Simāo Pedro o'e.

⁷⁰ — On cuk eynāē — io'e Jesus. — Doze beayū juk otaē — io'e. — Imēnpit pūg ey'in Satanás a'ōkayan o'e — io'e.

⁷¹ Jesus Judas o'āguwēn. -Simāo Iscariotes ipot o'āguwēn. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Inaka Jesus ūm ojuy o'e cekay itakomaayū be yaoka am.

7 Ibocewi Jesus Galiléia eipi dağ oeku. Ju-deuyū kukukayū Judéia eipi be osodop ip. Ikeyū Jesus aoka ojuy. Imēnpuye Judéia eipi dağ o'ju āgu Jesus. ² Judeuyū epeta wap osunuy. Cepetabog cīcā osunuy. Xijap mōgmōg'uk ip osodop. Xijap pe dopdom osodop ip iğō epeta bima.

³ Gebuje ikitpityū o'jekawēn Jesus eju.

— Ejēm cuy ijocewi — io'e ip Jesus pe. — Ju-déia eipi kay juy eju — io'e ip. — A'ōbacaap cuy ejomōg a'ō kayayū etabutpe ixeyū be "Teku ya'ōba-ca jījā" i'e am — io'e ip. ⁴ — Iba'arēm āgu wuyju e'em xipan jewemuwēn pin pima. Eju juy — io'e ip. — Ka'ūma buk ocejojojoiap cuy eğubapuk — io'e ip. — Xipan jewemuwēnat cuy soat pe — io'e ip.

⁵ Jesus kitpityū imēn o'e itabut'ūm cekay buye.

⁶ — Cūg āgu mabuk oju am peta kay — io'e Jesus. — Cūg ma bit eyju am. Soat em cūg ma eyju am. ⁷ Deus kay'ūmayū eykay āgu itakoma ip. Okay bit itakoma jījā ip "Ikērēat mujurūğrūğ eyju," i ôn e'em cebe ip puye — io'e. ⁸ — Eyju ma peta kay epeju — io'e jekitpityū be. — On pit oju āgu iğō epe-ta kay. Cūg āgu mabuk oju am — io'e Jesus.

⁹ Jesus imēn o'e jekitpitpiyū be. O'jēm ip ikitpit-piyū. Jesus pit Galiléia eipi be osunuy pūgpūğ xet.

¹⁰ Ebapūğ xet kap puje, Jesus o'ju peta kay. Soat eta'ūmpi ma o'ju. Iba'arēm ma o'ju.

^{11 - 13} Gebuje Jesus o'jokudada ip Judeuyū kukukayū. Petatam pima o'jokudada ip.

— Apu Jesus? — io'e ip jewewebe.

Adeayū ibidadada ma jekawēnwēn osodop Judeuyū kukukayū be ja'ōdobuxikap puxim. Jesus peam jewa'ōxikxiğ ip osodop.

— Xipat cīcā teku — io'e pūgpūğ ixeyū'in.

— Ka'ūma — io'e warara'acayū bit. — Wuymuğuykukuku'ukat teku — io'e ip napa ma.

Adeayū imēn ibidadada ma jekawēnwēn ip o'e.

¹⁴ Jesus o'ju Deus eju kawēnwēnap'a kay-yaboğat'a kay. Peta muğēğem pima o'ju. Iğ'o'a beacat mutaybitbin osunuy.

¹⁵ Judeuyū kukukayū Jesus ekawēn kay ġu ip o'e.

— Apēnpuye dak sute itaybit? — io'e ip. — Wuymutaybitbin'ukat xe ġu osunuy jemutaybinan. Cūğ ġu cexe wuyjuyū mutaybin am — io'e ip soat pe iğ'o'a beacat pe.

¹⁶ — Wa'ōbi ġu ḥon adeayū mutaybitbin-omudocat a'ōbi acā — io'e Jesus. ¹⁷ — Wa'ōbi du eyxe ḥon eymutaybitbin? Pām ġuto Deus a'ōbi? — io'e. — Deus bikuyap tağ jeku ojuyat itaybit je'e Deus a'ōbi ḥon eymutaybitbin iam — io'e cebe ip.

¹⁸ — Pūgpūğayū Deus a'ōbi ġu ijodiat mutaybitbin-ja'ōbi acā. Cūğ ġu imutaybitbin ip. "Xipan omuwēnuwēn cuy epe'e," i'e'em ip ya'ijojo'ibiyū be. Warara'acayū bit Deus a'ōbi ijodiat mutaybitbin-jemudocat a'ōbi. "Xipan Deus muwēnuwēn cuy epe'e," i'e'em ip. Icēmān e'em ip. Napa ġu ip e'em.

¹⁹ Moisés Deus ekawēn cuk adi o'ğuwēnuwēn eydobuyū'üm'üm pe kuyje. Imēnpit soat eyju kūyjobit ġu iboap ekawēn kay. Abu ey'in iboap ekawēn kay kūyjobit? Ka'ūma ma! Eyju dak waoka ojuy. Apēnpuye? — io'e Jesus.

²⁰ Adeayū Jesus ekawēn o'ya'ijojo Deus eju kawēnwēnap'a beacayū.

— Akpidapi īn — io'e ip napa ma adeayū Jesus pe. — Ka'ūma ma aoka ojuy — io'e ip Jesus pe.

Itaybit ġu ip osodop adeayū Jesus aoka ojuy iam Jerusalém ka be powatwat.

²¹ — Jebodoydoyap kabia be wa'ōbacaap ojomōğ pūğ em ma — io'e Jesus. — "Cūğ ġu teku e'em," i

juk adi epe'e iboap co buje. "Sábado be kapikpiğ teku," i juk adi epe'e — io'e. ²² — "Wuydobyū'üm'üm ekawēn tağ ağokatkat'it'it epetaypu'ağobixeedakat," io'e Moisés kuyje. "Ikap'isuat epetaypu'ağobixeedakat teku Deus ebekit iap mubapuk am," io'e Moisés kuyje. Jebodoydoyap kabia bima dak eyju ixeedakatkan Moisés ekawēn mupubutbunap puxim — io'e. ²³ — Sábado bima eyju ixeedakatkan Moisés ekawēn mupubutbunap puxim. Sábado bima owebe iwātaxipiat mu'ada buje bit, eyetakoma juk adi epe'e okay! "En jebodoydoy ġu! Kapikpiğ ēn," i eyju e'em owebe. "En Moisés eka-wēn mupubutbun," i eyju e'em owebe. "Ikérēat mujurūğrūğ ēn," i eyju e'em owebe — io'e Jesus. ²⁴ — Dao ġu "En ikérēat mujurūğrūğ," i juy epe'e warara'acat pe — io'e. — Tüybe teku ikérēat mujurūğrūğ iān eyju e'em. Cekuku am eyetaybit'üm pima, "En ikérēat mujurūğrūğ," i'ümġu juy epe'e'e — io'e Jesus.

²⁵ — Ite aoka ojuy ġu du wuyka kukayū? — io'e ip Jerusalém ka watwat jewewebe. ²⁶ — Ak'i juy epe'e — io'e ip. — Ijoce ma omuy — io'e ip. — Soat etabutpe teku kawēnwēn — io'e ip. — Imēnpit ka'üma ma ibubum — io'e ip. — Wuyka kukayū dak itabut xe'e Jesus Deus emunaē iap kay? — io'e ip jewewebe. ²⁷ — Teku Deus emunaē ġu wuyxe — io'e ip Jerusalém ka watwat'in. — Deus emunaē ajēm puje, abu xe'e itaybit je'e pomawi osodot iam? Ka'üma ma! Imēnpit wuyetaybit pomawi teku osodot iam — io'e ip.

²⁸ Jesus adeayū mutaybitbin mabuk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a be -yaboğat'a be.

— Eyetaybit ġu abu ḥon iam — io'e Jesus. — Eyetaybit ġu pomawi ojot iam. Wa'ōbi ġu ojot-omudocat a'ōbi acā. Ixe icēmān e'em soat em. Eyetaybit ġu abu ixe iam — io'e. ²⁹ — ḥon pit wetaybit ixem — io'e. — Ojot cexewi. Ixe ma omudot ijoce — io'e Jesus.

³⁰ Imēneju itakomaayū Jesus daomūn ojuy ip.

Deus pit jewebe ma o'e: — Jesus daomūn ġu buk ip — i.

Imēnpuye ka'ūma ma o'jat.

³¹ Tak ġu o'ya'ijojo'iayū bit itabut o'e ip Jesus kay. Ade jijā itabut o'e.

— “Deus emunaē ja'ōbacaap jomōğ,” i wuyju e'em — io'e ip. — Ite aġokatkat ja'ōbacaap mōğmōğ cīcā. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ ite ma. Imēneju ite ma Deus emunaē ocexe — io'e ip.

³² Imēnpuye Jesus daomūn ojuy o'e ip Fariseuyū. Adeayū Jesus muwēnuwēn iam o'jekūyo ip Fariseuyū. Fariseuyū eju paīyū kukukayū Deus eju ka-wēnwēnap'a wiwi'ukayū o'ğuju Jesus daomūn ām.

³³ — Darem ma buk ḥon eyxe — io'e Jesus adeayū be. — Gaxīn ma ocepit omudocat kay — io'e. ³⁴ — Okudadam epeku. Odobuxik ġu eyju. Ojuap kay eyju ba'ore — io'e.

³⁵ — Apoma sute je'ju? — io'e Judeuyū kukukayū. — Poce iba'ore kuka wuywebe tobuxik am? — io'e ip. — Je'ju du sute Judeuyū xe jenuy ām Grécia eipi watwat xe jenuy ām? — io'e ip. — Ipōğpōğayū kay du sute je'ju Judeu'ūmayū mutaybit am? — io'e ip. ³⁶ — “Okudadam epeku,” i juk o'e ocewebe — io'e ip. — “Imēnpit eyju odobuxik ġu,” i juk o'e — io'e ip. — “Ojuap kay eyju ba'ore,” i juk o'e — io'e ip. — Cekawēn pa'arēm ocexe — io'e ip Fariseuyū, paīyū kukukayū dak.

³⁷ Waram Jesus o'jekawēn peta muğēğēayū be. Peta epere buje o'jekawēn cebe ip. Ibo kabia yoboğ cīcā osunuy Judeuyū xe.

— Wuybipuruk pima, idibi kay jijā wuyju — io'e. — Abu yağuyisum ceku pin cīcā? — io'e Jesus ya'ōberen. — Eyetabun cuy epesop okay! — io'e. — Okay eyetabut pima, eyağuyisum epeku — io'e Jesus. ³⁸ — Okay itabucayū be idibi buxim jeenuy badi — io'e. — Imēnpuye yağuyisum ip jeku — io'e. — Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e- -Jesus o'e.

³⁹ Imēn e buje Deus biōğbuk o'ğuwēn Jesus. Deus biōğbuk ḥomōm Jesus kay itabucayū be. Jesus

iboam o'e ipi kay Deus biōgbuk ajēm awap. Ixe oa-jēm ġu buk, Jesus jebay xe jenuy ām o'jeu ġu buk puye.

⁴⁰ Jesus ekawēn co buje pūg tağ ġu o'jekawēn ip adeayū- -wara'at tağtağtağ ma.

— Teku Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat- -oce-mumuwiiaiat ma — io'e pūgpūg ixeyū'in.

⁴¹ — Deus emunaē teku — io'e warara'acayū.

— Ka'ūma — io'e warara'acayū bit. — Deus emunaē ġu teku. Teku Galiléia eipi bewiat! — io'e ip. — Deus emunaē Galiléia eipi bewi ġu jajēm — io'e ip.

⁴² — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Davi naxeğebit Deus emunaē, i. Be-lém ka be je'kap- -Judéia eipi be, i.

Davi osunuyiat ka be je'kap, i — io'e ip.

— Imēn e'em Deus ekawēntup — io'e ip.

⁴³ Pūg tağ ġu ip o'jekawēn adeayū Jesus mu-wēnuwēn. Jewa'ōdawunuwun ip osodop. ⁴⁴ Jesus da-omūn ojuy ip yawiwi'ukayū. Imēnpit o'taomūn ġu buk ip.

⁴⁵ Jesus kuğ ġu yawiwi'ukayū o'jepit. Oajēm ip kuy o'ğuju'iayū kay- -paīyū kukukayū kay, Fariseuyū kay.

— Apēnpuye Jesus epetojot ġu? — io'e ip yawi-wi'ukayū be.

⁴⁶ — Ixe ekawēn kawēntip cīcā ocexe! Abu-buxim ixe kawēnwēn? Ka'ūma buxim ā! — io'e ip.

⁴⁷ — Eyju dak eymuğuykuku du ixe? — io'e ip Fariseuyū. ⁴⁸ — Ya'ōbuyxiayū itabut ġu ip cekay- -pūg tak ka'ūma — io'e ip. — Oceju dak ocetabut ġu cekay- -pūg tak ocetabut ġu ma — io'e ip. ⁴⁹ — Adeayū bit itaybit ġu Moisés ekawēn. Imēnpuye Deus e'em cebe ip "Eykērē oxe," i, "Ipiat osupi'a-joat eywebe," i — io'e ip. — Iteyū acā itabut cekay- -Moisés ekawēn itaybit'ūmayū acā — io'e ip Fari-seuyū yawiwi'ukayū be.

⁵⁰ Nicodemos pit o'jede Fariseuyū be- -jebureyū

be. Ixe Nicodemos ibimāmāmāayū ekawēn coco'ukat osunuy. Kuy bima o'ju Jesus kay jekawēn ām ceweju.

⁵¹ — Jesus puk atujuajēm ġu wuykay cekawēn co am, imuymuy'ukayū ekawēn co am tak — io'e Nicodemos. — Cekawēn co'ūm pima, “Ite juy ayaokaat, ikērēat kuġ puye,” i'ūmġu juy ace'e. Imēn Moisés cuk adi wuymutaybitbin — io'e Nicodemos.

⁵² — Galiléia eipi bewiat co'i ēn kawēnwēn. Deus ekawēn itaybit'ūmat co'i ēn kawēnwēn — io'e ip Nicodemos wayway. — Ite aġokatkat napa ma e'em “Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ōn,” i. Deus eka-wēntup cuy etupco! — io'e ip Nicodemos pe. — “Ka'ūmġu Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat Galiléia eipi beat,” i'e'em ibiatup — io'e ip Nicodemos pe.

⁵³ Soat ip o'jepit jeduk'a be.

8

Jesus pit o'ju co'a kay. -Oliveira dip'a kay.

² Kabia isum Jesus waram o'jepit Deus eju kawēnwēnap'a be. -yaboġat'a be. Adeayū o'je'a-wero Jesus ekawēn co pin puye. Ixe oabik. Adeayū mutaybinbin o'e.

³ Gebuje Fariseuyū eju Moisés ekawēn imutaybit-bin'ukayū ayacat o'tojot Jesus kay. Ayacat itoptep ma'ġu osunuy. Inaka warara'acat itop kay itabiku osunuy. Warara'acat itop eju o'tobuxik ip Fariseuyū. O'tojot ip Jesus kay. Adeayū etabutpe ip o'tojot.

⁴ — Kariwa — io'e ip Jesus pe. — Ite ayacat ocetobuxik wara'acat itop eju. Imēnpuye ocetojot ekay — io'e ip. ⁵ — Moisés o'e wuydobuyū'ūm'ūm pe: “Wara'acat itop eju jepopomat cuy epeyabuġbuġ witam,” i. Imēn Moisés ocemutaybitbin. Pām ēn? Apēn ēn ece'e? — io'e ip Jesus pe.

⁶ Imēn o'e ip Jesus pe. Tūybe cūġ'ūma jede iān o'e ip. “Cūġ ġu ēn e'em,” i'e ojuy ip Jesus pe. “Moisés ekawēn taġ ġu ēn e'em,” i'e ojuy ip cebe.

Jesus o'je'aetoro. Ipi mukorepkorem o'e jebum. Koreh. Yatoroh ipi mukorepkorem o'e.

⁷ — Apēn ēn ece'e? — io'e ip waram.

Kirik'āy. O'āy.

— Ey'inat ikērēat kuğ'ūm pima, ixe juy koam wita'a yamuju cekay ayacat abuğ am — io'e Jesus cebe ip.

⁸ Waram o'je'aetoro. Waram jebum ipi mukorepkorem. Koreh.

⁹ O'jēm ip cekawēn co buje. Koap aypapayū o'-jēm ôn tak ikērēat kuğ iam itaybit puye. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Guyjom warara'acayū o'jēm yaypan'isuayū. Warit. Xerewun. Wara'at. Xerewun. Soat ip o'jēm. Jesus acā o'-jepoyat. Ayacat Jesus xe o'e cūğ'i.

¹⁰ Kirik'āy. Jesus o'āy. O'jeak ayacat kay.

— Tū'ū — io'e. — Apōma o'ju ip "En ma ikērēat kuğ cīcā Deus xe," i'e ojuyayū? "Ga'a ayaoka wita'am," i'e ojuyayū? — io'e- -Jesus o'e.

¹¹ — Kariwa — io'e. — Ka'ūmgu ip — io'e. — O'jēm ip — io'e. — Weiwat xeyūku.

— "Ikērēat kuğ cīcā ēn," i'ūmgu ôn tak e'em ewebe — io'e Jesus. — Eju juy — io'e. — Waram pit eğujurūğ ğu ikērēat — io'e Jesus.

¹² Waram pima Jesus o'jekawēn adeayū eju.

— Kabia buxim ôn — io'e. — Deus ekawēn ey-mutaybitbin ôn cūğ ma eyeku am. Okay itabucayū kabiok tağ jekuku'ukayū buxim ğu. Ikērēat mujurūğ-rūğ'uk ğu ip. Cūğ ma ip jekukum kabia dağ jekuku'ukat puxim. Yağuyisum jekukum ip — io'e.

¹³ — En acā xipan jewemuwēnuwēn — io'e Fari-seuyū. — Cūğ ğu ēn kawēnwēn — io'e ip napa ma.

¹⁴ — Cūğ ma ôn kawēnwēn — io'e Jesus. — Eyetaybit ğu pomawi ojot iam, poma ôn cum iam tak — io'e. — Ôn pit wetaybit pomawi ojot iam, poma ôn cum iam tak — io'e. — Cūğ ma ôn kawēnwēn wetaybit puye — io'e. ¹⁵ — Eyju e'em "Cūğ ğu ēn kawēnwēn," i, eyxe warara'acat e'ead ibapuk'ūm ma'ğu. Imēn ğu ôn pit e'em — io'e. ¹⁶ — "Cūğ ğu ēn kawēnwēn," i ôn e'em pima bit, cūğ ma kuka oce. Cūğ ma kuka oce, omudocat tak imēn e'em puye. Webay omudot. Pūğ tağ ma oceju e'em — io'e. ¹⁷ — Imēn e'em Moisés ekawēntup:

Xepxepayū pūg taḡ ma kawēnwēn pi-
ma, "Teyūku icēmān e'em," i kuka
o'e ip ya'ijojo'ibiyū, i — io'e Jesus.

¹⁸ — On ma xipan jewemuwēnuwēn. Webay dak xi-
pan omuwēnuwēn- -omudocat. Pūg taḡ ma omuwēnu-
wēn oceju- -ōn, webay dak — io'e.

¹⁹ — Poce omuy ebay? — io'e ip Jesus pe.

— Eyetaybit ġu abu ḍn iam, abu webay iam tak
— io'e. — Abu ḍn iam eyetaybit pima, abu webay
iam tak kuka eyetaybit epe'e — io'e.

²⁰ Imēn Jesus o'e Deus eju kawēnwēnap'a be-
yaboġat'a be. Adeayū mutaybitbin osunuy. Dinheiro
muōmōmap'a xe imutaybitbin osunuy. Cekay itako-
maayū Jesus daomūn ojuy. Imēnpit o'taomūn ġu ip
taomūnap kabia ġu buk puye.

^{21 - 24} Waram Jesus o'jekawēn Judeuyū kukukayū
eju.

— Gaxīn ma ojēm ijocewi — io'e Jesus. — Te'e
ma epeku okudadam eydaxijoap ojuy. Epe'ū Deus pe
eywebewi ikērēat uk'ūm pima. Ojuap kay eyju ba'ore
— io'e. — "Epe'ū Deus pe ikērēat uk'ūm pima," i
kuy oce eywebe. On Deus xewiat iap kay eyeta-
but'ūm pima, epe'ū Deus pe eyewebewi ikērēat
uk'ūm pima — io'e Jesus.

— "Ojuap kay eyju ba'ore," i teku e'em — io'e
ip Judeuyū kukayū. — Jewaoka du sute? — io'e ip
jewewebe.

— Eyju ma ipi daġacat. On pit kabi bewiat —
io'e Jesus. — Eyju ma jawaġuyġuy ijodiat aġuy daġ.
On pit ka'ūma.

²⁵ — Abu ēn? — , io'e ip.

— Lebikam piman ma juk ocewemuwēn abu ḍn
iam — io'e. ²⁶ — Adeat muwēn pin mabuk ḍn eywe-
be. "Cūg ġu eyju kawēnwēn" i'e pin mabuk oce ey-
webe. Omudocat ekawēn muwēnuwēn acā ḍn. Ixe i-
cēmān e'em — io'e Jesus.

²⁷ Jesus jemudocat muwēn puje, jebay o'ġuwēn.
Iboap ekawēn pit Judeuyū kukayū itaybit ġu.

²⁸ — Soat waġo ḍn — io'e Jesus. — Obamupa-
ya epe'e we'ū am korosa be. Obamupaya buje,

"Icēmān xeku kabi bewiat," i epe'e. "Ja'ōbi ġu xeku oeku- -jebay a'ōbi acā," i epe'e — io'e. — "Wuyebay e'ap muwēnuwēn xeku oeku," i epe'e — io'e Jesus.²⁹ — Soat em omudocat bikuyap tağ òn jekukum. Imēnpuye soat em aḡ okay. Ixe opere ġu — io'e Jesus.

³⁰ Imēneju ade oitabun Jesus kay- -ya'ijojo-'ukayū'in.

³¹ Jesus waram o'jekawēn Judeuyū kukukayū eju. Pūgpūg ixeyū'in o'e: — Teku icēmān e'em — i.

— Wekawēn kay kūyjobit pima, oweju etaybit-binayūm epesop — io'e Jesus.³² — Kawēn icēmat muwēnuwēn òn eywebe — io'e. — Kawēn icēmān eyetaybit pima cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayūm ġu epesop — io'e cebe ip.

³³ — Abu ocemudadaybotbot'uk osunuy? Ka'ūma ma! — io'e ip. — Abraāo naxeğebitbit oceju! — io'e ip. — Apēnpuye ên e'em ocewebe "Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayūm ġu epesop," i? — io'e ip.

³⁴ — Icēmān òn e'em eywebe — io'e Jesus. — Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū be iba'ore jekariwa epere am. Imēnpuhim ikērēat mujurūğrūğ'ukat pe iba'ore ikērēat mujurūğrūğap epere am, Satanás ixe ekariwa buye — io'e.³⁵ — Cekariwa be imudadaybotbot'ibit ma soat em ġu cekariwa duk'a be dopdom. Kariwa imujēm pin pima, ġujēm. Kariwa ipot pit, soat em jebay duk'a be dopdom. Cebay ixe ġujēm ġu — io'e.³⁶ — Ón ma Deus ipot. Owebe eydaxijo buje, Satanás ġu eykukukan jeenuy — io'e. — Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğap epere but epesop — io'e.³⁷ — Icēmān eyju Abraāo naxeğebitbit — io'e. — Inaka eyju oaoka ojuy wa'ō kay kūyjobit'üm puye — io'e- -Jesus o'e.³⁸ — Webay be omutaybitbinap muwēnuwēn òn eywebe. Satanás ebekitkit eyju. Ixe ekukuap tağ eyju dak jekukum — io'e Jesus.

^{39 - 40} — Ka'ūma! Ocedobu'üm ekukuap co'i oceju jekukum- -Abraāo'üm ekukuap co'i — io'e ip te'e ma.

— Deus kawēn icēmat o'ğuwēn owebe — Jesus

o'e. — Iboap ekawēn acā oğuwēn eywebe. Inaka eyju ma oaoka ojuy kawēn icēmat kay'üm puye — io'e. — Abraāo bit kawēn icēmat kay kūyjobit cīcā osunuy. Abraāo naxeğebitbit eyju. Ixe'üm ekukuap co'i ġu bit eyju jekukum — Jesus o'e. — Apēnpuye dak? — io'e.⁴¹ — Satanás ekukuap co'i eyju jekukum — io'e.

— Satanás ekukuap co'i ġu oceju jekukum. Deus ekawēn tağ ma — io'e ip. — Deus acā ocebay — io'e ip.

⁴² — Deus xewi ojot. Wa'obi ġu ojot. Ixe ma omudot — io'e Jesus. — Deus eyebay bima, kajuk okukpin eyxe oğuy — io'e. ⁴³ — Wekawēn kay jekūyjobin pin ġu eyju. Imēnpuye wekawēn pa'arēm eyxe — io'e. ⁴⁴ — Ibiōgbuk kērēayū kukat ebekitkiyū eyju. Satanás ebekitkiyu — io'e. Jesus o'e. — Apēn ixe ikērēat mujurūğrūğ iap co'i eyju dak ikērēat mujurūğrūğ — io'e. — Ixe warara'acat aokaka'uk osunuy ipi mujurūğ isum. Gasū dak wuyjuyū muy'ū'ū'uk ixe — io'e. — Kawēn icēmat kay kūyjobit'üm osunuy ixe — io'e. — Iba'ore ixe be kawēn icēmat kay kūyjobit am. Icēm ġu teku e'em. Napa ma e'em. Napa ma e'em pima, je'e pinap tağ e'em cexe. Dapxi teku — io'e. — Icēm'ümān e'em ip ixe ebekitkiyū. ⁴⁵ Icēmat ôn pit e'em eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ġu wekawēn kay — io'e. ⁴⁶ — Ka'üma ma ma icēmān e'em owebe "Ikērēat mujurūğrūğ ēn" i — io'e. — Icēmān wekawēn. Apēnpuye eyetabut ġu wekawēn kay? — io'e. ⁴⁷ — Kūyjobit ip cekawēn kay Deus ebekitkit. Eyju bit Deus ebekitkit ġu. Imēnpuye Deus ekawēn kay ġu eyju — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be.

⁴⁸ — Icēmān oceju e'em ewebe "Ibiōgbuk kērēat a'obi ēn e'em" i, "Akpidapi ēn," i dak — io'e ip. — "Cūğ'üma ēn jekukum Samaria eipi wat puxim," i oceju e'em ewebe. Icēmān oceju e'em — io'e ip.

⁴⁹ — Icēm ġu eyju e'em — Jesus o'e. — Ibiōgbuk kērēat a'obi ġu ôn e'em. Webay kuğ ôn ibuyxim. Eyju bit obuyxim ġu okuğ — io'e. ⁵⁰ — Ôn ma obuyxim okuğap kudadam ġu — io'e. — Webay bit

obuyxim okūg. Ixe obuyxim ̄gu okukat ̄guju ipiat'ajo-joap pe — io'e. ⁵¹ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e. — Wekawēn tāg jekuku'ukat soat em ̄gu jeedop ce'ū'ūayū xe — io'e Jesus.

⁵² — Ibiōgbuk kērēayū kukat a'ōbi ēn kawēnwēn — i napa ma o'e ip Judeuyū kukukayū. — Abraāo'ūm oe'ū. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū-'ūm'ūm tak oe'ū'ū. "Wekawēn tāg jekuku'ukat soat em ̄gu jeedop ce'ū'ūayū xe," i ēn pit e'em — io'e ip. ⁵³ — Ocedobu'ūm oe'ū-Abraāo'ūm. Abraāo bit toto osunuy ya'ōbuyxiat. Ixe'ūm podi du a'ōbuyxi? — io'e ip. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū-'ūm'ūm tak oe'ū'ū. Ikeyū'ūm'ūm pit toto osodop ya'ōbuyxiayū. Ikeyū'ūm'ūm podi du a'ōbuyxi? — io'e ip. — Abu dak ēn? — io'e ip Jesus pe.

⁵⁴ — Ôn ma xipan jewemuwēnuwēn pima, abu kuka wa'ō kay o'e? Ka'ūma ma! — io'e. — Webay bit xipan omuwēnuwēn. "Ka'ūm̄gu okpot co'iat ya'ōbuyxiat," i'e'em ixe. "Ēn acā ocekukukat," i te'e ma eyju e'em webay be — io'e Jesus. ⁵⁵ — Eyju ma eyetaybit ̄gu abu ixe iam. Ôn pit wetaybit ixem. "We-taybit ̄gu ixem," i ôn e buje, napa ma kajuk oce. Eybuxim kajuk oce dapxi. Imēnpit wetaybit cīcā ixem. Kūyjobit ôn cekawēn kay — io'e. ⁵⁶ — Wuydobu'ūm Abraāo'ūm itaybit o'e ipi kay teku jajēm wuydaxijojo'ukan iam. Imēnpuye icokcok o'e — io'e Jesus.

⁵⁷ — Aypa ̄gu ēn — io'e ip. — Cinquenta koato ̄gu buk ēn — io'e ip. — Abraāo ejojojo ̄gu! — io'e ip. — Icēm ̄gu ēn e'em — io'e ip Jesus pe.

⁵⁸ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e Jesus. — Abraāo kap awap ma kuy wetabēg ōguy — io'e.

⁵⁹ Gebuje wita'a o'yabu ip Jesus kay yamuju am Judeuyū kukukayū. Yaoka ojuy ip napa ma tūybe e'em iān. Jesus pit o'jemunēm adeayū parakpe. Xerewun. O'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi-yabōgat'a bewi. Akiju o'jēm.

9 Gebuje Jesus ita'ūmat o'jojojo doze beayū eju cūgcūg pima. Ikap puje ma ita'ūm osunuy. Dinheiro ojuyjuy'uk osunuy ita'ūm puye.

² — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ceweju etaybitbinayū. — Apēnpuye ite ita'ūm o'kap? Ita'ūm o'kap ite ma ikērēat mujurūgrūg puye du? — io'e ip. — Pām ġuto cebay ikērēat mujurūgrūg puye du? Pām ġuto ixi ikērēat mujurūgrūg puye du? — io'e ip.

³ — Ita'ūm ma o'kap ikērēat mujurūgrūg puye ġu, cebay ikērēat mujurūgrūg puye ġu dak, ixi ikērēat mujurūgrūg puye ġu dak — io'e Jesus. — Deus ja'ōbacaap jomōg wuyetabutpe jabeku. Imēnpuye ita'ūm o'kap — io'e. ^{4 - 5} — Apēn kaxi wuymukabiahama iap puxim ôn tak Deus ekawēn ijodiat mutaybitbin ijodi bima cūg ma ceku am ip. We'ū buje kabiok je'e — io'e. — Deus omudot kapik am jewebeam ja'ōbacaap mubapukpuk am. Deus peam cuy acejekapik wuyekapik put pima. Guyjom iba'ore je'e wuywebe wuyekapik am cebeam.

⁶ O'jexi ipi ju. Xih. A'a'a. Ka'wi o'ġu'a'a jebidim. Wūnxik. Poroġ. Ka'wi'a'a o'yamuy ita'ūmat eta be imu'ada am. (¹⁴) Judeuyū ebodoydoyap kabia be o'yamuy ita be imu'ada am.

⁷ — Eju juy idibi'it'iti be - Siloédi be — io'e Jesus. — Ecewedopawuy juy idibim — io'e.
(Siloé timudot'ibiti iape wuya'ōm).

Xīgxīg. O'ju jewedopawuy.

Jay. Oajēm idibi'it'iti kay. O'jewedopawuywuy. Boroboro'i. Itate o'e. O'jeu. Jecoatcoan o'e.

⁸ Imēnpuye ita'ūm tūibit tuk'a etakobeayū o'jekawēn ip jeweweju, ita'ūm tūibit o'jojojo'iayū dak.

— Ijoce dinheiro ojuyjuy'uk osunuyiat ġu du su-te? — io'e ip jewewebe.

⁹ — Ijoce osunuyiat teku — io'e ip pūgpūgpūg.

— Ka'ūma. Ijoce osunuyiat ġu teku — io'e warara'acayū. — Ixe buximat acā teku — io'e ip.

— Ôn ma ijoce dinheiro ojuyjuy'uk oğuy — io'e ita'ūm tūibit. ¹⁰ — Apēn etate ġasū? — io'e ip cebe.

¹¹ — Aġokatkat oajēm okay — io'e ita'ūm tūibit. — Ibutet Jesus i — io'e. — Ka'wi o'ġu'a'a. O'yamuy weta be weta mu'ada am. "Eju juy Siloédi be,"

i juk o'e owebe — io'e. — "Ecedewopawuy juy," i dak — io'e. — Imēnpuye oju. Ocedewopawuy. Weta-te oceu — io'e ita'üm tūibit. — Wecoan put oce — io'e.

¹² — Poce omuy ixe Jesus? — io'e ip.

— Iye. Wetaybit ġu — io'e.

¹³ Gebuje Fariseuyū kay tuk'a etakobeayū ita'üm tūibit o'tujowat.

^{14 - 16} — Apēn ecewetada ġasū? — io'e ip Fariseuyū ita'üm tūibit pe.

— Ka'wi'a'a o'yamuy weta be — io'e. — Ocedewopawuy. Weta ġasū oce — io'e.

— Itadaat o'jekapik jebodoydoyap kabia be-Sábado bima — io'e ip Fariseuyū. — Moisés ekawēn tağ ġu ite jekukum. Deus a'ōbi ġu ite e'em — i napa ma o'e ixeyū Fariseuyū.

— Ikērēat mujurūgrūg'ukat ġu itadaat! Apēn kuka ikērēat mujurūgrūg'ukat pe wuywebe i'e ba'o-reat mubapuk put? — io'e warara'acayū.

Imēneju pūg tağ ġu ip Jesus muwēnuwēn o'e Fariseuyū. Wara'at tağtagtağ ma kawēnwēn ip o'e.

¹⁷ — Pām ên? — io'e ip ita'üm tūibit pe. — Ixe etadaat. Abu ixe exe? — io'e ip.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat xeku — io'e ita'üm tūibit.

¹⁸ Judeuyū kukuk'ukayū ibu'u ip o'e jetabut am ita'üm tūibit a'ō kay. — Ita'üm ġu teku osunuy — io'e ip itabut'üm puye.

Imēnpuye ita'üm tūibit ebay o'ġudot ip, ixi dak. O'-jekawēn ip ceweju ip yajēm puje.

^{19 - 20} — Ekpot tu igo? — io'e ip cebay be.

— Hm hm. Okpot igo — io'e cebay.

— Ita'üm tu o'kap? — io'e ip.

— Hm hm, ita'üm ġoku o'kap.

— Apēn tak o'jewetada ġasū? — io'e ip cebayū be.

²¹ — Wetaybit ġu bit apēn xe'e o'jewetada iam — cebay o'e. — Wetaybit ġu abu ixe o'ġu'ada iam — io'e. — Igo eju ma juy epeyekawēn — io'e ip Ju-

deuyū kukukayū be. — Ite ma jewetadaap ġuwēn eywebe. Bekit ġu ġoku — io'e ip.

²² Imēn o'jede ip, Judeuyū kukukayū buxim iparara buye. Judeuyū kukukayū juk o'e jebekitkit pe:
— "Jesus Deus emunaē," i eyju e'em pima, eymuōmat ġu kuka oce'e Deus eju kawēnwēnap'a be — i.

²³ Imēnpuye iparara o'e ip Judeuyū kukukayū buxim. Imēnpuye ixeyū o'e:

— Bekit ġu ġoku — i. — Je'adaap ġuwēn eywebe — i. — "Apēn ece'ada?" i juy epe'e cebe — io'e ip.

²⁴ Fariseuyū waram ita'ūm tūbit o'tojocat jewekay.

— Deus etabutpe wuyju nuynuy — io'e ip. — Imēnpuye icēmān ma juy ece — io'e ip Fariseuyū. — Etadaat ikērēat mujurūğrūğ'ukat — io'e ip napa ma.
— Ocetaybit iboam — io'e ip.

²⁶ — Wetaybit ġu ikērēat kuğ xe'e ixe iam — io'e ita'ūm tūbit. — Wetaybit wetate ġu ojop iam. Gasū bit wetate ma oce — io'e.

²⁶ — Apēn sute o'e ewebe? — io'e ip. — Apēn etada? — i waram o'e ip.

²⁷ — Kuy juk iboap oğuwēnuwēn eywebe — io'e.
— Eyju bit eyetabut ġu wa'ō kay. Apēn eyju dak waram wa'ijo pin eyxe? — io'e ita'ūm tūbit. — Ixe ebekitkiyūm pin paxi eyju dak? — io'e cebe ip.

²⁸ — Ap! Ixe ebekitkiyūm pin ġu oceju! — io'e ip. — Ekawēnkērē jījā ocexe! — io'e ip.

Oitakomān ip ita'ūm tūbit kay. O'ğukorēm cīcā ip.

— En ma ite ebekit — io'e ip. — Oceju bit Moisés ebekitkit — io'e ip. ²⁹ — Ocetaybit Deus a'ōbi Moisés e'e'uk osunuy iam. Ocetaybit ġu abu a'ōbi sute e'em iam — io'e ip.

³⁰ — "Abu-a'ōbi sute e'em?" i eyju e'em — io'e.
— "Deus a'ōbi ite wetada," i òn pit e'em — io'e. — Iboap iwaru jījā oxe — io'e. ³¹ — Wuyetaybit Deus ikērēat mujurūğrūğ'ukat ekawēn a'ijjom ġu ibuywat am iam. Jebikuyap tağ jekuku'ukat ekawēn a'ijjom pit ibuywat am. Jebuyxim jekukat ekawēn a'ijjom

Deus. ³² Ka'ūma ma teku ita'ūm o'kap'iat o'sutada iap awēg o'yawēgtobuxik. Kuyje dak iboap awēg o'yawēgtobuxik ġu — io'e. — Gasū bit Jesus wetada — io'e. ³³ — Deus a'ōbi'ūm pima, iba'ore kajuk o'e cebe wetada am. Deus a'ōbi ma ite wetada — io'e ita'ūm tūibit.

³⁴ — Warara'acat podi ma ikērēat kuğ ēn! Eta'ūm ekap ikērēat kuğ cīcā buye! — io'e ip napa ma. — En tu ocemutaybin pin? Ejēm cuy ocexewi! — io'e ip. — Ejēm cuy Deus eju kawēnwēnap'a be-wi! — io'e ip. — Waram cuy eōm ġu ijop'a be — io'e ip.

O'ğujēm ip itakoma ita'ūm tūibit kay buye.

³⁵ Gebuje Jesus ita'ūm tūibit o'tobuxik. O'tobuxik Fariseuyū be ixe mujēm iap awēg tobuxik puje. O'jekawēn ceweju.

— Tapu, ēn pit tu etabut Deus ipot kay? — io'e Jesus.

³⁶ — Abu sute, Kariwa? — io'e ita'ūm tūibit. — Ixe juy eğubapuk omutabut am — io'e.

³⁷ — Ixe jojom ēn ġasū- -eweju kawēnwēnat cocom — io'e. — On ma ixe — io'e Jesus.

³⁸ O'jēg'aecōgcōg Jesus wap Jesus ya'ōbuyxi cexe buye.

— Kariwa, wetabut oce ekay ġasū bit — io'e.

³⁹ — Pūgpūğ ipi dağayū'in cūğ ma Deus xe wedot puye. Okay itabucayū cūğ ma cexe. Itateayū buxim ip — io'e Jesus. — Warara'acayū bit ikērē cexe. Itabut'ūmayū ikērē cexe — io'e. — "Wetaybitsū ma-buk Deus ekawēn. Imēnpit wetaybin pin cīcā," i'e'em warara'acayū. Guyjom ixeyū itabut je'e okay — io'e Jesus. — Warara'acayū bit te'e ma e'em "Wetaybit Deus ekawēn," i. Itabut ġu je'e ip okay. Ita'ūmayū buxim ip — io'e.

⁴⁰ — Te'e ma du oceju e'em "Ocetaybit Deus ekawēn," i? — io'e ip Jesus pe, pūgpūğ Fariseuyū'in.

⁴¹ — "Ocetaybitsū ma Deus ekawēn. Imēnpit oce-taybin pin cīcā," i ey'e buje, ikērēat kuğ ġu kajuk epe'e Deus xe. Imēnpit te'e ma eyju e'em "Ocetay-bit cīcā Deus ekawēn," i. Imēnpuye ikērēat kuğ eyju cexe — io'e Jesus.

10 Gebuje Jesus wuymutaybitbinap ekawēn o'̄guwēn adeayū be. Ovelha ekawēn o'̄guwēn cebe ip.

— Icēmān ōn e'em eywebe — io'e. — Ovelha ekorara be iōm pinat, xintabi be ġu ūmōm pima, "Teku ovelha bu pin," i wuyju e'em. "Teku ovelha dujupa'um'um'ukat," i wuyju e'em — io'e Jesus.

² — Ovelha kukuk'ukat pit korara exintabi be ūmōm — io'e. ³ — Korara exintabi wiwi'ukat xintabi muywekweḡ ovelha kukat ūm ām. Ovelhayū jekukat a'ijojom. Ikukat jeōhō nomuwāwām ibuten e'em. Jeōhō mujēmjēm akiju korara exintabi be jekorara bewi — io'e. ⁴ — Imujēm puje cucum jeōhoyū wap. Ovelha jekukat nomuju cucum jekukat a'ōm itaybit ip puye. ⁵ Wara'acat nomuju bit taobu'u ip cum. Itaybit ġu ip wara'acat a'ōm. Jekukat a'ōm acā itaybit ip. Wara'acat puxim pit jenapōnpōn ip itaybit'um ya'ōm puye — io'e Jesus.

⁶ Ovelha ekawēn o'̄guwēn Jesus. Xepxep pe o'jekawēn. Ovelha muwēnuwēn pima, jekay itabucayū dak o'̄guwēn. Imēnpit cekawēn pa'arēm o'e cexe ip-adeayū xe.

⁷ Waram Jesus o'jekawēn cebe ip.

— Icēmān ōn e'em eywebe — io'e. — Xintabi dağ ovelha ūmōm korara be. Korara be bima abu-be ixeyū moy'ū but? Ka'ūma be ma. Imēnpuxim soat em aḡ ōn okay itabucayū kay — io'e Jesus. ⁸ — Ovelha itaybit ġu dujupa'um'um'ukat a'ōm. Imēnpuxim okay itabucayū itabut ġu icēm'ūma wuymutaybitbin'ukayū ekawēn kay. Wajēm awap osodot'iayū icēm ġu wuyjuyū o'̄gutaybitbin — Jesus o'e. ⁹ — Xintabi dağ ovelha ūmōm korara be. Cēmcēm ip jexat kudadam. Korara be bima abu-be ixeyū moy'ū but? Ka'ūma be ma! Imēnpuxim wuyjuyū okay itabun puje soat em aḡ ōn ixeyū kay. Abu-be ixeyū moy'ū but? Ka'ūma be ma! — io'e Jesus. ¹⁰ — Tujupa'um'um'ukat ma ajēmjēm ovelha dujupa'um ām, ixeyū aoka am tak. On pit ojot ijodiat ağuymuisun am. Okay itabucayū yağuysum jekukum. Ojot ixeyū mucokcok am — io'e. — Okay itabucayū icok-

cok cīcā — io'e.¹¹ — Okay itabucayū kuğ ñon xipan ikukat jeōhō kuğ xipan iap puxim — io'e. — Ovelha kukat puxim ñon. Obu'u ġu we'ū ãm warara'acat pe okay itabucayū aokaap puxim — io'e.¹² — Ovelha kukukat a'ōbuywatwat'ukat ikukukat ġu. Dinheiro bu am acā kapikpiğ. Ovelha iwat ġu -ibuywatwat'ukat acā. Ovelha iwatiwan kak ajēm puje. Jenapōnpōn kak puxim iparara buye. Kak ovelha bubum. Ovelha muwatwan soat tağ.¹³ — Ibuywatwat'ukat jenapōnpōn dinheiro bum acā kapikpiğ puye. Ibu'u ovelha kuğ, ceze ikupin'ūm puye.^{14 - 15} Ovelha kukukat puxim ñon -xipacat puxim — Jesus o'e. — Wetaybit webay. Webay dak itaybit ñon. Imēnpxim ñon tak wetaybit okay itabucayūm. Ixeyū dak itaybit ñon — io'e. — Obu'u ġu we'ū ãm okay itabucayū e'ūap puxim — io'e Jesus.¹⁶ — Soat ġu ovelha pūg ekorara be. Imēnpxim soat ka dağacat itabut je'e okay — io'e Jesus. — Wa'ō kay je'e ip kūyjobit. Pūg tağ ma ip jeku — io'e. — Soat ixeyū kukan oğuy — io'e Jesus.¹⁷ Oje'ū okay itabucayū e'ūap puxim. Waram ġuto ñon pit ocetait we'ū buje. Imēneju webay xe okukpin cīcā obu'u'ūm puye we'ū ãm — io'e.¹⁸ — Obu'u we'ū ãm pima, iba'ore kajuk o'e warara'acat pe bit oaoka am. “Ece'ū” i juk o'e webay owebe. “Waram ġuto etait ece'e,” i dak. Wukpiwatpi ma oje'ū, webay ukpiwatpi dak. Wukpiwatpi ma waram ġuto wetait oce'e, webay ukpiwatpi dak — io'e Jesus.

¹⁹ Imēneju pūg tağ ġu ip Jesus ekawēn o'ġuwēn - wara'at tağtağtağ ma Judeuyū kukukayū.

²⁰ — Ibiōgbuk kērēat kuğ teku — io'e ip napa ma ade ixeyū'in. — Imēnpuye yukpidapi — io'e ip napa ma. — Apēnpuye dak eyju ixe a'ijojom? — io'e ip.

²¹ — Ibiōgbuk kērēat kukat pit imēn cekawēn pa'ore! — io'e warara'acayū bit. — Apēn kuka ibiōgbuk kērēat kukat ita'ūmat o'sutada? — io'e ip Jesus pe jededem. — Iba'ore itada am ibiōgbuk kērēat kukat pe — io'e ip.

^{22 - 24} Waram pima Judeuyū kukukayū o'ju Jesus kay. Jerusalém ka beayū peta muğēğem ip osodop Judeuyū. Peta muğēğem ip osodop apēn kuyjeayū Deus eju kawēnwēnap'a o'yamudim iap kay ğebum am. Ihi bima peta mujurūğrūğ'uk osodop ip. Jesus Deus eju kawēnwēnap'a etaybu dağ cūğcūğ o'e - Salomāo emuamuy'a etaybu dağ. Oajēm ip Jesus kay Judeuyū kukukayū. O'jekawēn ip Jesus eju.

— En tu Cristo - Deus emunaē? — io'e ip. — Ibapuğ cuy eğuwēn ocewebe — io'e ip. — Ade kabia emuwēnap wiwim ocesop — io'e ip. — Iba'arēm acā ēn kawēnwēn ocewebe. En Deus emunaē bima, Cristo bima, ibapuğ cuy eğuwēn ocewebe — io'e ip.

²⁵ — Kuy juk adi ocewemuwēnuwēn eywebe - ade em ma — io'e Jesus. — Imēnpit eyetabut ḡu wa'ō kay — io'e. — Webay a'obi wa'ōbacaap ojomōğmōğ eyetabutpe — io'e. — Teku Deus emunaē iap muba-pukpuğ oğuy eywebe — io'e. ²⁶ — Imēnpit eyetabut ḡu wa'ō kay, okay eyetabut'ūm puye — io'e. ²⁷ — Okay itabucayū kūyjobit wa'ō kay ovelha jekukat a'ō kayap puxim — io'e Jesus. — Wetaybit ixeyū e'eam. Wekawēn tağ jekukum ip ovelha jekukukat a'ōm itaybicap puxim — io'e. ²⁸ — Ixeyū ağuymuisusun ḫon. Warara'acayū bit ixeyū ju'uk ḡu obui bewi - pūğ tak ka'ūma. Soat em itait jeedop ip Deus xe je'ū buje — io'e. ²⁹ — Webay ixeyū o'ğutabun okay weōhōyū buximayūm. Warara'acat podi ma ja'ōbacaap kuğ webay. Abu-be ixeyū uk put webay bui bewi - weōhōyū uk put? Ka'ūma be ma! — io'e. ³⁰ — Jawa'ōca jojo'i oceju webay eju — io'e Jesus.

³¹ Iboap co buje, waram wita'a o'yabu ip Jesus abuğ ojuv am Judeuyū kukukayū.

³² — Webay a'obi juk adi wa'ōbacaap ojomōğmōğ eyetabutpe - ade ma — io'e Jesus. — Apēnpuye dak eyju wabuğ ojuv wita'am? — io'e Jesus.

³³ — “Ekērē Deus xe, juk adi a'ōbacaap ejomōğmōğ puye,” i'ūmğu oceju e'em ewebe — io'e ip. — “Ekawēnkērē Deus xe,” i acā oceju e'em ewebe — io'e ip. — En ijodiat acā. Imēnpit “Oceju jewa'ōca jojo'i ma webay eju,” i napa ma ēn e'em — io'e ip

jetakoma pibun. — Imēneju abuğ ojuy oceju — io'e ip Jesus pe.

³⁴ — Imēn e'em Deus ekawēntup:

Eyju dak Deus a'ōbiayū — io'e Deus kuyje, i.

Deus kuyje o'e "Deus a'ōbiayū eyju" i jekawēn muwēn ām taēhē'ibiyū be — io'e. ³⁵ — Deus ekawēntup napa ġu e'em - - pūğ em tak ka'ūma. Icēmān e'em. Wuyetaybit iboam — io'e Jesus Judeuyū kukukayū be. ³⁶ — On ma Deus cuk onaē ijodiat taxijo am. On ma ixe omudot — io'e Jesus. — Apēnpuye eyju napa ma e'em "Ekawēnkērē Deus xe," i, "Jewa'ōca jojo'i oceju webay eju," i ḥn e'em puye? — io'e Jesus. ³⁷ — Webay a'ōbi'ūm pima, eyetabun ġu juy epesop okay — io'e. ³⁸ — Wekawēn coco am eyetabut'ūm pima, eyetabun cuy epesop wa'ōbacaap mögmögäp coco am — io'e. — Eyetabun puje "Jesus ya'ōbaca cebay a'ōbacaap co'i," i epe'e — io'e.

³⁹ Imēneju Jesus daomūn ojuy ma'ğuto ip Judeuyū kukukayū. Jesus pit o'jenapōn jenaomūnap puxim.

⁴⁰ Wara'at ka kay o'ju Jesus. Toktek. Jordāodi waram o'timudek. Jay. Oajēm Joāo Batista be adeayū mubatisasan osunuy iatka kay. Wīnābu osunuy.

⁴¹ - ⁴² Gebuje ade ibo ka watwat oitabun Jesus kay- - Jordāodi wīnābuayū.

— Joāo Batista ma wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapukpuk ġu — io'e ip adeayū jewewebe. — Imēnpit ixe ağokatkat muwēnuwēn'uk osunuy ocewebe. Icēmān Joāo ixe o'ğuwēnuwēn — io'e ip.

Imēnpuye Jesus kay itabut o'e ip adeayū.

11

Lázaro iwātaxipi o'e. Maria kipit iwātaxipi o'e - - Betânia ka beat. Imēnpuye iixiyū Lázaro wātaxipi ap awēğ o'yawēğmuju Jesus kay. Betânia ka watwat osodop ip- - Maria, Marta dak, Lázaro dak.

² Guyjom ixe Maria wuykukukat i o'suimude'on

tide'oatim. Ixe o'suimupuruk jadam. Imēn o'e jexe Jesus ikukpin cīcā buye.

Yawēgtujowacat oajēm Jesus kay. Jay.

^{3 - 4} — Kariwa — io'e Jesus pe. — Lázaro iwātaxipi jījā — io'e. — Exe ikukpinat iwātaxipi o'e — io'e.

— Kuy wetaybit — io'e Jesus. — Iwātaxipi jījā opop — io'e. — Ce'ū buje dak jeedop ġu ce'ū'ūayū xe. Guyjom adeayū je'e "Deus soat podi ma ya'ōbacaca; soat podi ma idip," i — io'e. — "Deus ipot tak ya'ōbacaca-soat podi ma ya'ōbacaca," i je'e ip — io'e Jesus.

⁵ Jesus xe Marta ikukpin cīcā osunuy. Maria dak ikukpin cīcā osunuy, Lázaro dak. ⁶ Inaka Jesus xep-xep xet osunuy jenuyap ka be iwātaxipiat awēg tobuxik puje. O'ju ġu buk Lázaro kay. Xet. Xet.

⁷ Gebuje Jesus o'jekawēn doze beayū eju- -jeweju etaybitbinayū eju.

— Ga'a bukto acepit Judéia eipi kay waram — io'e.

⁸ — Ocemutaybitbin'ukat — io'e ip. — Iboceat abuğ ojuy ġaxīn ma wita'am- -Judeuyū kukukayū. Waram tak tu iboce eju pin? — io'e ip Jesus pe.

^{9 - 10} — Hm hm — io'e. — Wekapik put mabuk owebe. Pūğ kabia be doze hora kabiahām wuyju — io'e. — Ixima be cūgcūğat kuka o'at kabiok puye. Kabia dağ cūgcūğat pit kuka o'at ġu kaxi imukabiahām puye. Imēnpuxim Deus bikuyap tağ jekukku'ukat je'ū ġu jekapikap mu'ūm'ūm pima. Ga'a aju. Oaokam ġu buk ip, we'ūap kabia oajēm ġu buk puye — io'e.

¹¹ Waram Jesus o'jekawēn ceweju ip- -doze beayū eju.

— Wuybure, Lázaro opop ixet — io'e- -Jesus o'e.

— On pit cum ixe muwurūğ ām — io'e.

¹² — Kariwa — io'e ip. — Ixet pima, kuka o'je'ada — io'e ip.

¹³ Jesus itaybit o'e Lázaro'ūm oe'ū iam. Imēn-pit — Lázaro ixet — io'e cebe ip.

Imenpuye tūybe Lázaro ixet iān o'e ip doze beayū.

¹⁴ Imēnpuje Jesus ibapuğ o'jekawēn cebe ip.

— Lázaro'üm oe'ü — io'e.

Imēn o'e ixeyü mutaybit am.

¹⁵ — Oju ġu cekay ce'ü awap — io'e. — Gasü bit wa'ōbacaap oğubapuk eywebe eymutabun am okay. Wa'ōbacaap kay eyetabut cīcā bima, ocokcok oğuy. Ga'a aju ixe'üm kay ġasü bit — io'e doze beayü be.

¹⁶ — Ga'a wuyju dak aju ceweju. Āğ itakomaayü wuyju dak wuyaoka Jesus aoka buje — io'e Tomé-jebureyü be o'e, xepxem ikap'ibit.

O'ju ip Lázaro'üm com.

¹⁷ - ¹⁸ Jesusyü oajêm Betânia ka xe. Betânia ka Jerusalém ka etako o'sukadop. Ebapüg kilometro o'-sukadop Jerusalém ka bewi. Lázaro'üm kay yajêm awap oe'üiap awēğ o'yawēğtobuxik Jesus.

— Lázaro'üm o'ġuom ip witabiküy be — io'e ip Jesus pe. — Ebadipdip xet omuy iküy be — io'e.

¹⁹ Lázaro'üm ixityü mudiu ip o'e- -Marta, Maria dak. Ade ibureyü ixeyü muğuyucūğap mu'üm ojuy ip o'e. ²⁰ Jesus omuyku iap awēğ Marta o'yawēğtobuxik.

Gebuje Marta o'ju Jesus dopabe. Jesus e dağ mabuk oeku. Maria bit jeduk'a be osunuy. ²¹ Jay. Oajêm Jesus kay.

— Kariwa — io'e Marta. — En ijoce bima, okipit'üm kajuk oe'ü ġu — io'e. ²² — Imēnpit Deus emujoojuyjuy je'ğüm ewebe. Wetaybit iboam. Deus eju okipit'üm peam ekawēn puje, Deus jekawēn a'ijojo — io'e.

²³ — Ekipit'üm waram jeu ce'ü'üayü xewi — io'e Jesus Marta be.

²⁴ — Wetaybit ixe'üm waram jeu iam — io'e Marta. — Waram wuyeu buje, ixe'üm tak jeu-wuyebay soat ce'ü'üayü muyuap kabia be — io'e Marta.

²⁵ — On ma ce'ü'üayü mutaicit'ukat — io'e Jesus. — Wa'obi ce'ü'üayü waram ġuto jetait — io'e. — Okay itabucat e'ü buje, waram ġuto jetait. Soat em jedop ip itait Deus xe — io'e Jesus. ²⁶ — Okay itabucat ce'ü'üayü xe ġu jeenuy- -Deus xe acā. Etabut tu iboap kay? — io'e Jesus Marta be.

²⁷ — Hm hm, wetabut, Kariwa — io'e. — En Deus emunaē oxe — io'e. — Deus ipot ēn — io'e. — Ocemumuwiwi ēn. Wetabut iboap kay — io'e Marta.

²⁸ Jesus eju jekawēn epere buje, Marta o'jepit jekibit tomuwā ām. Ya'ōapīn ma Maria o'tomuwā uk'a beacat pe ja'iijoap puxim.

— Tū'ū — io'e. — Ejot puk — io'e. — Wuye-kariwa omuyku jexem — io'e. — E dağ omuyku — io'e. — Enomuwāwām — io'e jekibit pe, Maria be. — Ejot puk — io'e.

²⁹ Maria o'ju Jesus dopabe e dağat topabe. ³⁰ Jesus ağoka be oexe ġu mabuk. Wūy mabuk oeku. E dağ mabuk oeku. Marta be jedopabijukap pe mabuk osunuy. ³¹ Judeuyū o'ju Maria nomuju- -Lázaro'ūm duk'a beacat- -iixit muğuyucūğap mu'ūm ojuyayū. Ixeyū etabixewi Maria o'jēm jeduk'a bewi. Imēnpuye o'jēm ip ixe nomuju. Tüybe ite witabikūy be cum wa am iān o'e ip. ³² Jay. Maria oajēm Jesus kay. O'-jēg'aecōğcōğ cewap.

— Kariwa — io'e. — En ijoce bima, okipit'ūm kajuk oe'ū ġu — io'e Maria.

³³ Maria o'tōn. Maria eju yajēm'ibiyū dak wawa osodop ip Lázaro'ūm cocom. Jesus iğuyucūğ cīcā o'e wawaayū jojom. Tadaybotbot cīcā ip cexe o'e wa-waayū.

³⁴ — Poce ixe'ūm epeğuōm? — io'e Jesus.

— Kariwa, ejot puk — io'e ip. — Ejojo buk — io'e ip.

³⁵ Jesus o'tōn ġebuje bit. Ah. Wa. Imēnpuye:

³⁶ — Ak'i cekay — io'e ip Judeuyū. — Lázaro'ūm ikukpin cīcā osunuy cexe — io'e ip.

³⁷ — Ita'ūm tūibit o'sutadada teku — io'e warara'acayū ixeyū'in. — Iba'ore ġu du juk o'e cebe Lázaro mu'ada am ce'ūap puxim? — io'e ip jewewebe.

³⁸ Gebuje Jesus o'ju witabikūy kay- -Lázaro'ūm muōmapkūy kay. Iğuyucūğ cīcā o'e. O'ju Marta eju, Maria eju, Lázaro'ūm cocoayū eju dak. Yaboğat'a

o'yanuy wita'a ikūy nomudip'am. Ikūynomudip cem osunuy.

³⁹ — Ikūynomudip'a juy epeyamuwede — io'e Jesus.

— Kariwa, eyamuwedeat ġu juy — io'e Marta.

— Igēm xeku opop. Ebadipdip xet opop witabikūy be — io'e.

⁴⁰ — “Okay etabut pima, Deus ja'ōbacaap kuka o'jomōğ etabutpe,” i kuy oce ewebe — Jesus o'e. — Etabun cuy eğuy — io'e.

⁴¹ Ikūynomudip'a o'yamuwede ip ikūy etako bewi. Jesus o'jekawēn Deus eju.

— Bay — io'e. — Soat em ēn wa'ijojom — io'e.

— Imēnpuye “En xipat cīcā,” i ôn e'em ewebe — io'e Jesus jebay be. ⁴² — Bay, soat em wekawēn co-com ēn — io'e. — Eweju ôn kawēnwēn ijoceayū be wa'ijo am- -ixeyū mutabut am teku Deus emumudot iap kay — io'e Jesus Deus pe, jebay be.

⁴³ Jebay eju jekawēn epere buje, Jesus ya'ōberen o'jewāwā Lázaro'ūm kay.

— Lázaro, ejēm cuy! — io'e.

⁴⁴ Ce'ū topibit o'jetait waram. O'jēm witabikūy bewi. Soat tağ ijebit tağ imūnmūn mabuk oeku pağōm. Yamūnmūn mabuk oeku.

— Eju'uk cuy pağō cebewi — io'e Jesus.
O'ju'uk ip pağō.

⁴⁵ Imēneju oitabun ip Jesus kay Judeuyū ma- -Maria ejuacayū ma- -adeayū- -Jesus Lázaro'ūm o'ğutait iap o'jojojo'iayū ma. ⁴⁶ Warara'acayū bit o'ju Fariseuyū kay.

— Jesus Lázaro'ūm o'ğutait waram — io'e ip Fariseuyū be.

⁴⁷ Gebuje paīyū kukukayū o'je'awero ip Fariseuyū eju, jewāwēwē'ukayū eju dak. O'jewāwē ip je-weweju.

— Apēn kuka dak ace Jesus pe? — io'e ip jewe-webe. — Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ adeayū etabutpe. Imēnpuye ade itabut cekay — io'e ip. ⁴⁸ — Apēn kuka dak ace cebe ja'ōbacaap mōğap puxim? — io'e ip jewewebe. — Apēn kuka dak ace adeayū

be jetabucap puxim? — io'e ip. — Itabut puje ip Jesus pe jekukukan je'e ip. Jesus pe jekukukan pima, Roma ka kukat jebekitkit kuka o'gudot wuykay — io'e ip. — Wuyka kuka ip o'sukamu'üm. Deus eju kawēnwēnap'a dak kuka ip o'yamu'üm. Soat ka dağ kuka ip wuymuypōgpōgpōg. Wuydobuyū'üm'üm eka-wēn tağ ġu kuka ajeku — io'e ip jewewebe.

⁴⁹ Caifás o'jekawēn warara'acat eju- -jawēwē-'ukayū eju. Ixe Caifás paīyū kukukat osunuy ixe koato be.

— Eyetaybit'ümān! — io'e Caifás jeweju jewawēwē'ukayū be. ⁵⁰ — Cūğ ma ixe ağokatkat e'ū ām. Xipat kuka o'e pūğ pe ağokatkat pe je'ū ām soat e'ūap tieğ- -wuye'ūap tieğ — io'e- -Caifás o'e.

⁵¹ Deus ibikuy osunuy Jesus e'ū ām soat e'ū'ūap puxim. Caifás pit itaybit ġu osunuy imēn Deus ibikuy iam.

— Xipat kuka o'e pūğ pe ağokatkat pe je'ū ām soat e'ūap puxim- -wuye'ūap tieğ — i juk o'e itaybit ġu ma'ġu.

Caifás jağuy dağ ġu imēn o'e- -Deus ağuy dağ acā. ⁵² Ixe je'ū Judeuyū e'ū'ūap tieğ. Warara'acayū e'ū'ūap tieğ tak je'ū. Je'ū Deus ebekitkiyū be pūğ tağ ma jeku am. ⁵³ Imēneju apēn paxi Jesus aceyaoka iam jekawēnwēn oekuku ip jeweweju Judeuyū kukukayū.

⁵⁴ Imēnpuye Jesus ibapuğ ġu oeku Judeuyū kukukayū etabun Judéia eipi dağ. O'jēm ibocewi. Wara'atka be o'ju- -Efraim ka be. Ibo ka uk'a'ūmat xe o'sukadop. Iboka be osunuy doze beayū eju- -jeweju etaybitbinayū eju.

⁵⁵ Ade Judeuyū o'ju Jerusalém ka kay. Peta muğēm ip o'ju. Iğo epeta bima apēn Deus wuydobuyū'üm'üm o'tujujēm Egito eipi bewi iap kay ġebūm ip osodop. Soat ka dağwi o'ju ip Jerusalém ka kay. Peta muğē awap o'ju ip jewemuisun am jebabi dağ.

— Jewemuisun puje, xipat acesop Deus xe — io'e ip jewewebe.

⁵⁶ - ⁵⁷ Paīyū kukukayū o'jekawēn peta muğēğēayū eju- -Fariseuyū dak.

— Poce Jesus nuyām eyetaybit pima, epeğuwēn
cuy ocewebe — io'e ip.

Iboam o'e ip Jesus daomūn ojuy buye. Imēnpuye Jesus ajēmap wiwim cīcā osodop ip adeayū.

— Jesus omuyku du peta kay? — io'e ip jewewebe. — Omuyku ġu xe'e? — io'e ip.

Deus eju kawēnwēnap'a be o'jekawēn ip jewewebe adeayū -yaboğat'a be.

12 Jesus waram o'ju Lázaro kay- -waram ġuto o'jetait'iat kay. Betânia ka be osunuy Lázaro. O'ju peta muğē awap. Seis kabia kuka Páscoa epeta ip o'ğuy'at. Oajēm doze beayū eju. ² Marta puybit mōğmōğ o'e Jesus pe i'o am, doze beayū be dak. Lázaro jekönkön o'e Jesusyū eju.

³ Gebuje Maria tide'oati o'tibu. Ti'ade o'tibu. Nardo i tibutet osunuy. Tiwekokeyati ġu o'tinuy - nardodi acā. Tideiboğ cīcāati o'tinuy. Puy. O'suiabi Jesus i. O'suisup jadam. Tide'okuati o'tinuy. Soat tağ o'e uk'a yabi de'o. De'ooooh. Imēn o'e Maria ma. ⁴ Judas Iscariotes pit Maria o'ğukorēm - Simāo ipot. Ixe Judas doze beayū'in osunuy. Ixe Judas Jesus o'ğüm cekay itakomaayū be ġuyjom Jesus aoka am cebe ip. Ixe bit Maria o'ğukorēm.

⁵ — Apēnpuye iğodi o'tideida ġu dinheiro bu am? — io'e - Judas o'e jebureyū be. — 300 dinheiro isurūğat kuka tidei o'e! — io'e. — Tidei kajuk ağüm ibubut'ūmayū be — io'e Judas Iscariotes.

(Püg dinheiro isurūğat püg kabia be wuyekapikaptei osodop.)

⁶ Judas Iscariotes doze beayū edinheiro mün kuğ oeku. Imün pewi i'uk'uk'uk osunuy jewebe ma.

— Apēnpuye dak o'tideida ġu? — io'e dinheiro kay pin puye.

Itabotaidabotbot ġu osunuy ibubut'ūmat kay.

⁷ — Ağ cuy Maria jeenuy kaba'ūm — io'e Jesus Judas pe. — Ijudi o'timuxipan we'ū awap ojebit mude'onaptim — io'e. ⁸ — Soat em eybubut'in iūm put epesop ibubut'ūmayū be — io'e. — Owebe bit ka'ūma. Darem ma eyxe oğuy — io'e.

⁹ Gebuje ade Judeuyū o'ju Jesus kay. Jesus Betânia ka be omuy iap awēg o'yawēgcoco ip. Imēnpuye ip o'ju Jesus com. O'ju ip Lázaro jom tak-Jesus o'gutait'iat com- -waram o'jetait'iat com.

¹⁰ - ¹¹ Ade Judeuyū oibu'un paīyū kukukayū a'ō kay kūyjobit am. Jesus a'ō kay acā kūyjobit o'e ip Lázaro'um waram o'gutait puye. Imēnpuye o'jewawē ip paīyū kukukayū.

— Ga'a Lázaro ayaoka! — io'e ip.

¹² - ¹⁹ O'jojojo'ibiyū Jesus e'eax o'guwēnuwēn warara'acayū be- -Jerusalém ka beayū be.

— Icēmān Jesus Lázaro'um o'tomuwā witabikūy bewi — io'e'e ip adeayū be. — Icēmān Jesus waram Lázaro'um o'gutait — io'e'e ip. — Jesus ma ja'ōba-caap mōgmōg — io'e'e ip.

Jerusalém ka be ūm̄ pasuğ pima Jesus jumento'it'it o'tobuxik. Deus ekawēn tağ e ojuy- -kuyjeatup ekawēn tağ. Xik. Oabik jumento'it'it akpi jeje. Imēn e'em Deus ekawēntup -kuyjeatup:

Jerusalém ka watwat, eyguycūğcūğ ġu juy epesop, i. Eykukukat omuyku jexem eykay, i. Jumento'it'it akpi jeje omuyku jexem, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Imēnpuye Jerusalém ka be Jesus oajēm jumento'it'it akpi jeje Deus ekawēn tağ.

Gebuje Jesus kay o'ju Jerusalém ka beayū. Ade ma ip o'ju, Jesus omuyku iap awēg o'yawēğtobuxik puye. Kuy ip oajēm Páscoa epeta muğē ām. O'ju ip Jesus dopabijuğ, Jesus wuywebe i'e ba'oreat muba-pukpuğ iap awēg o'yawēğtobuxik puye. Namusudup o'tupupu ip. Jesus kay o'ju ip tup kukuğ. Imēn Judeuyū ya'ōbuixiat tobedede'uk ip osodop kuyje.

— Deus xipat cīcā! — io'e ip Jesus pe. — En ma omuyku ya'ōbi! — io'e ip. — En ma ocekukukat- -Israel naxeğebitbit kukukat! Deus cuy xipacat je'ğüm ewebe! — io'e ip Jesus pe.

Jumento'it'it akpi jeje Jesus oajēm Jerusalém ka be Deus ekawēntup pe ibararak iap puxim- -kuyjeatup puxim. Iboap iba'arēm osunuy doze beayū

xe Jesus ôm puje. Waram kabi be Jesus eu buje bit o'jegebu ip iğodup peap ekawēn kay.

— Iğodup peap ekawēn puxim Jesus jumento'it'it akpi jeje oajém Jerusalém ka be — io'e ip jewewebe. — Ixe juk ocemuju jumento'it'it tobuxik — io'e ip jewewebe.

Fariseuyū bit o'e jewewebe:

— Ak'i juy epe'e! — io'e ip. — Soat ma cekay itabut — io'e ip. — Te'e ma wuyju e'em adeayū be "Ixe kay eyetabun ġu juy epesop," i — io'e ip jewewebe.

²⁰ Gebuje Gregoyū Jesus co pin o'e- -Grécia eipi watwat. Adeayū eju kuy oajém ip Jerusalém ka be peta muğē ām. ²¹ O'ju ip Filipe eju kawēn ām. Ixe Filipe Betsaida ka bewiat osunuy. Galiléia eipi bewiat osunuy. O'ju ip Filipe be.

— Tapu — io'e ip Filipe be. — Jesus co pin oceju — io'e ip.

²² Filipe o'ju André muküyjo am.

— Gregoyū Jesus co pin — io'e Filipe André be.

Xepxem ip o'ju Jesus muküyjo am. Oajém ip cekay.

— Gregoyū ejo pin — io'e ip Jesus pe.

²³ Gebuje Jesus o'jekawēn xepxepayū be. Adeayū etabutpe o'jekawēn ceweju ip.

— Soat waġo ôn — io'e Jesus. — Gaxin ma oje'ū. Guyjom pit waram ġuto ocetait. "Soat podi ma a'ōbuyxi!" i je'e adeayū we'ūap puye, waram ġuto wetaicap puye dak — io'e Jesus. ²⁴ — Kadaida taida buje, ipi be atamōġ — io'e. — Tamōġ puje, tae'ūata jo'i tadop ipi be ma. Pūġta ma tadop ipi be. Kadai aypan puje bit, ta'ade tadop kadai daġ — io'e.

Imēn Jesus o'jekawēn je'ūām, waram jetaicam tak, ġuyjom ade tiwatwat itabut je'e okay iam tak.

²⁵ — "Oceb'u jijā ipiat'ajom," i wuyju e'em pima, "Oceb'u jijā oce'ū ām," i dak, "Imēnpuye oce-kupinap taġ acā oceju," i dak, ace'ū. "Oceb'u ġu ipiat'ajom," i wuyju e'em pima bit, "Oceb'u ġu oce'ū ām," i dak, "Deus bikuyap taġ acā oceku," i

dak, wuyağuyisum aceku ijodi. Soat em Deus xe ace-sop wuye'ū buje dak — io'e Jesus. ²⁸ — Obikuyap tağ jeku ojuyat kūyjobin cuy wa'ō kay. Obikuyap tağ jekuku'ukat oxe ma jeenuy. Webay dak je'e cebe “En xipat oxe,” i — io'e Jesus.

²⁷ — Wağuybabi'ūm cīcā oce — Jesus o'e jewebe ma. — “Bay, obuywan ece we'ūap puxim,” i du oce webay be? — io'e jewebe ma. — Ka'ūma! Imēn ġu juy oce cebe. We'ū ām ma ojot ijodi — io'e jewebe ma. ²⁸ — Bay — io'e Deus pe. — Edipap cuy eğuba-puk soat pe ijodiat pe “Deus idip cīcā” i'e am ip — io'e jebay be.

Deus o'jekawēn kabi kadiwi ġebuje bit.

— Odipap kuy oğubapuk cebe ip — io'e jekpot pe -Jesus pe. — Gasū adeayū e'em owebe “Soat podi ma edip,” i. Waram tak oğubapuk warara'acayū be “Soat podi ma edip” i'e am owebe — io'e Deus.

²⁹ Adeayū kacūğcūğ'i osodop iboce. Tūybe o'jexi-rikxirik iān o'e ip pūgpūğ ixeyū'in. Tūybe Deus eka-wēn tojotjot'ukat o'jekawēn cebe iān o'e ip warara'a-cat ixeyū'in.

³⁰ Gebuje Jesus o'jekawēn ijoceat eju.

— Ixe o'jekawēn kabi kadiwi omukūyo am ġu- -eymukūyo am acā — io'e Jesus. ³¹ — Gaxīn ma Deus je'e soat pe okay itabut'ūmayū be: “Eyju ikē-rēat kuğ oxe,” i. Gaxīn ma itabut'ūmayū kukukat a'ōbacaap o'gu'ūm. Abu-kukukan je'e? Ka'ūma ma! — io'e. ³² — Okay itakomaayū omuyu korosa eju oaoka am — io'e. — Omuyu buje adeayū itabut je'e okay — io'e Jesus ijoceat pe.

³³ Jesus iboam o'e imutaybin am ip osubamu-paya ip korosa eju we'ū ām iam.

³⁴ — Moisés ekawēntup e'em:

Cristo je'ū ġu -Deus emunaē, i.

Soat em itabēğ e'em, i.

Imēn Moisés ekawēntup e'em — io'e ip ya'ijojo'i-biyū. — En pit e'em “Soat wağō ôn,” i, “Soat wağō subamuyu ip ce'ū ām,” i dak. Deus emunaē du soat wağō? — io'e ip Jesus pe.

³⁵ — Ôn kabiaap puxim — io'e. — Ojot ijodiat

mutaybin am Deus ekawēn — io'e. — Darem ma ijadi oğuy eymutaybinbin. Okay eyetabun cuy epesop eyetabun put pima. Eyetabun cuy epesop ipiatpi'ajojoap pe eyjuap puxim. Kabiok tağ jekuku'ukayū itaybit ġu poma oceju iam. Imēnpuxim itabut'ūmayū itaybit ġu ipiatpi'ajojoap kay oceju iam — Jesus o'e.
³⁶ — Ôn eyxe bima, eyetabun cuy epesop okay — io'e. — Eyetabun puje webekitkiyūm epesop. Kabia dağ jekuku'ukayū buximayūm epesop. Ikērēat mujurūğ'ug ġu epesop. Eyağuyisum epeku — io'e.

Jesus o'jēm adeayū xewi iboam e buje.

³⁷ Soat em ma Jesus wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'uk osunuy adeayū etabun. Inaka ibu'u jījā ip osodop jetabut am cekay. ³⁸ Imēn cuk adi o'tupmubararak Isaías'ūm kuyje- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat'ūm:

Kariwa, kawēn icēmat muwēnuwēn ocekukuku adeayū be, i. Imēnpit itabut ġu ip o'e ocekawēn kay, i. Soat podi ma a'ōbaca ēn iap iba'arēm o'e cexe ip, i.

Imēn ibararak opop tup pe. Itabut ġu ip o'e Jesus kay apēn kuyjeayū Isaías'ūm ekawēn kay itabut'ūmap puxim.

³⁹ Judeuyū kukukayū ibu'u o'e jetabut am Jesus kay, Isaías'ūm emudupmubararaktup e'ead puxim o'jebapuk cebe ip puye. ⁴⁰ Imēn Isaías'ūm ekawēn:

Deus iteyū adeayū o'yağuymuba-bi'ūm, i. Imēnpuye itabut ġu osodop ip, Deus a'ōbacaap co ma'ġu ip, i. Itabut ġu osodop ip Deus ekawēn co ma'ġu ip, i. Ikērēat mujurūğrūğap o'-jepere ġu ip, i. Itabut ġu osodop ip Deus kay ixe be ikērēat uk am cebewi ip, i.

Imēn Isaías'ūm ekawēn. ⁴¹ Isaías'ūm iboam o'e kuyje Jesus soat podi ma idip iam itaybit puye. Imēnpuye Jesus o'ġuwēnuwēn.

⁴² Ade Judeuyū kukukayū oitabun ip Jesus kay. "Jesus kay ocetabut," i'ūmġu bit e'em oekuku ip

Fariseuyū buxim jeparara pibun. Jetabucap muwēnu-wēn ġu ip oekuku Fariseuyū be ixeyū mujēmap puxim Deus eju kawēnwēnap'a bewi. ⁴³ Deus mucokcok pin ġu ip osodop- -ijodiat mucokcok pin acā. Fari-seuyū mucokcok pin ip osodop.

"Gebuje Jesus o'jekawēn adeayū be.

— Okay itabucayū omudocat kay dak itabut ip — io'e. ⁴⁵ — "Deus ipot teku" i'e'e'ukat "Deus o'ġudot ijodi," i'e'em tak. ⁴⁶ Ijodi juk ojot Deus ekawēn eymutaybin am. Okay itabucayū ikērēat mujurūgrūġ ġu. Yaġuyisum jeku ip — io'e. — Kabiok taġ jekuku'ukayū buxim ġu ip- -kabia daġ jekuku'ukayū buxim acā — io'e. ⁴⁷ — Wa'ijo buje, kūyjobit'ūm wa'ō kay bima, "Ikērēat kuġ eyju Deus xe" i'ūmġu ḥn pit e'em eywebe. Ijodi ojot "Ikērēat kuġ eyju Deus xe" i'e am ġu adeayū be. Adeayū daxijo am acā ojot — io'e. ⁴⁸ — "Ikērēat kuġ eyju Deus xe," i ḥn ġu e'em okay'ūmayū be, wa'ō kay'ūmayū be dak. Warara'acat pit imēn je'e ixeyū be webay soat ce'ū'ūayū muyuap kabia be — io'e. — Deus acā "Ikērēat kuġ eyju oxe," i je'e ixeyū be. Imēn Deus je'e cebe ip wekawēn taġ ġu ip puye — io'e Jesus. ⁴⁹ — Wa'obi ġu juk adi ojekukuku — io'e. — Owebe webay e'ead acā juk adi oġuwēnuwēn eywebe. Wara'acat ġu oġuwēnuwēn eywebe. Iboap acā oġuwēnuwēn — io'e. ⁵⁰ — Deus ekawēn taġ eyeku buje, eyaġuyisum epeku ijodi. Deus xe epesop eye'ū buje dak. Wetaybit iboam — io'e. — Owebe webay o'e'e iap acā ḥn e'em — io'e Jesus.

13 Jesus jebekitkiyū kay jījā osunuy soat kabia ipi daġ pima. Jesus itaybit o'e ġaxīn ma oje'ū iam, ġaxīn ma oceu webay kay iam tak. Eykukpin cīcā oxe iap o'ġubapuk cīcā jebekitkit pe je'ū awap.

Páscoa epeta ajēm pima, ² Jesus jekōnkōn o'e doze beayū eju. Judas Iscariotes Jesus ūm ojuy o'e

cekay itakomaayū be. Ixe Judas Simão Iscariotes ipot osunuy. Ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ōbi Jesus ūm ojuy yaoka am. ³ Soat em Jesus itaybit osunuy webay soat ja'ōbacaap o'jomōg owebe iam. Deus xewi ojot iam tak itaybit osunuy. Gaxīn ma ocepit Deus kay iam tak itaybit osunuy.

⁴ Je'ūap muwēnuwēn pima, kirik'āy, o'āy. Jesus o'āy mesa xewi. Jeekabek o'ju'uk. Kuruk. Toaya o'-jat. Mün. O'jomūn jekpu dağ. ⁵ Jeweju etaybitbinayū i wuy am o'ju. Wa'e co'iat'a be idibi o'timōg. O'sui-wuy koapat i. O'suisup toayam. Pereh. Wara'acat o'-suiwuy. O'suisup. Pereh.

⁶ Oajēm Simão Pedro kay. Simão ibu'u o'e Jesus pe jeiwuy an.

— Kariwa — io'e Simão. — En tu wuiwuy? — io'e.

⁷ — Hm hm. Etaybit ġu buk apēnpuye paxi ite wuiwuywuy iam — io'e Jesus Simão be. — Guyjom pit etaybit ece'e — io'e.

⁸ — Ap! Wuiwuy ġu juy ece- -pūg em tak ka'ūma! — io'e Simão bit.

— Eiwuy'ūm pima, obuerm ġu eğuy — io'e Jesus.

⁹ — Kariwa — io'e. — Wuiat ġu esuiwuy — io'e. — Wa'a dak eyawuy — io'e. — Oba dak — io'e Simão Pedro Jesus pe.

¹⁰ — Oajok'iat iokok ġu -iisu ma! — io'e. — Dao ġu jajok waram. Jeiwuy acā — io'e. — Wuyjuyū bewi Deus pe ikērēat'uk puje, iisuat puxim ip. Deus kuy ikērēat o'ju'uk eywebewi. Pūg pewi bit ka'ūma. Ite ikērēat kuğ mabuk jewebe. Ixe iokokat puxim — io'e.

¹¹ Jesus kuy itaybit o'e abu oūm ixeyū'in okay itakomaayū be iam. Imēnpuye:

— Pūg pit ey'in ikērēat kuğ mabuk jewebe — io'e.

¹² Ixeyū i wuy buje, Jesus jeekabek o'ġuōm waram. O'jepit ip mesa kay. Oabik ma'ġuto jeweju etaybitbinayū eju.

— Eyetaybit ġu du apēnpuye ñon eyeiwuywuy iam? — io'e Jesus. ¹³ — “En ocekukukat,” i eyju

e'em owebe, "En ocemutaybitbin'ukat," i dak. Cūg ma eywebe iboam e'em — io'e.¹⁴ — Ôn eykukukat. Eymutaybitbin'ukat tak ôn — Jesus o'e. — Inaka eyeiwuywuy oce warara'acat puywatwat'ukat co'i — io'e.¹⁵ — Ôn eyeiwuywuy, eykukukat ma'gu ôn. Eyju dak obuxim eybu'um gu juy epesop warara'acat puywatwat am.¹⁶ Eykukukat warara'acat puywatwan pi-ma, eyju dak eybu'um gu juy epesop warara'acat puywatwat am. Eymujuat warara'acat puywatwan pi-ma, eyju dak eybu'um gu juy epesop warara'acat puywatwat am — io'e.¹⁷ — Ôn eykukukat. Inaka juk eyeiwuywuy oce. Jewebuywatwan cuy epesop obuxim. Jewebuywatwan pima, eycokcoğ epesop.¹⁸ Soat pe gu eywebe iboap muwēnuwēn ôn. Wetaybit cīcā wemu-naeyū ekukuam. Pūg ey'in oūm okay itakomaayū be waoka am. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Obiwağodada'ukat ma ikērēm cīcā okuk, i.

Imēn ibararak opop Deus ekawēntup pe. Gaxīn ma je'bapuk owebe iğodup ekawēn puxim — io'e.

¹⁹ — Iboap muwēnuwēn ôn eywebe waoka awap — io'e. — Imēğap ebapuk puje ibodi ma eyetabun epesop soat em wa'ō dağ ôn e'em iap kay — io'e.

²⁰ — Icēmān ôn e'em eywebe — io'e. — Wemumu-juyū kay itabucat okay dak itabut. Okay itabucat omudocat kay dak itabut — io'e Jesus doze beayū be.

²¹ Iboam e buje, Jesus iğuycūg cīcā o'e.

— Icēmān ôn e'em eywebe — io'e jeweju etay-bitbinayū be. — Ey'inat oūm okay itakomaayū be — io'e ibapuğ ma.

²² O'jeakakak ip jewewekay.

— Abu paxi kuka o'ğüm cekay itakomaayū be? — i'e'em ip jewewebe ma.

²³ Doze beayū'inat xik'i osunuy Jesus tēğ ma -Jesus emumukukpinput. ²⁴ Simāo Pedro jebum o'jewēğwēğ Jesus tēğat pe.

— "Abu eūm ekay itakomaayū be?" i juy ece cebe — io'e.

²⁵ Jesus tēğat wūrūg'i o'ju Jesus kay iboap muwēn ām cebe.

— Kariwa, abu sute? — io'e Jesus pe.

²⁶ — Minka'o be pāo'a oyamuakōm — io'e Jesus. — Pūg pe oyaūm. Ixe ma oūm okay itakomaayū be — io'e.

Kuruko. O'yabu. O'yamuakōm. Wūntok. Yadirem pima, o'yaūm Judas pe. -Simāo Iscariotes ipot pe.

²⁷ Pāo'a bu buje, Judas Jesus kay oibu'un. Satanás a'ökayan o'e.

— Dao ma juy ece e'e pinap tağ — Jesus o'e Judas pe.

^{28 - 29} Tūybe Judas o'ju Jesus a'ōbi wuyxat pum peta be wuyemumu'om iān o'e ip pūgpūg mesa watwatuyū'in. Tūybe Judas o'ju wuyedinheiro'in iūm ām ibubut'ūmayū be iān o'e ip warara'acayū ixeyū'in. Jesus ekawēn pa'arēm o'e mesa watwat pe.

³⁰ Pāo'a o'yabu Judas. Kurukoh. O'jēm ġebuje bit. Warara'acat xewi o'jēm. Xerewun. Cūh. Kabiok tağ o'jēm.

³¹ Judas cēm puje, Jesus o'jekawēn onze beayū eju.

— Soat wağo ḏn — io'e. — Gaxīn ma oje'ū. Odipap ġasū webay ġubapuk. Soat je'e "Jesus idip cīcā," i. "Deus idip cīcā," i we'ūap puye — io'e.

³² — Owebe "Deus idip cīcā" i'e buje, Deus tak e'em "Okpot idip cīcā," i. Gaxīn ma imēn je'e — io'e.

³³ — Bekitkit — io'e. — Ibun ġu oğuy eyxe. Okudadam epeku. "Ojuap kay eyju ba'ore epesop," i kuy oce Judeuyū kukukayū be — io'e. — Imēn eywebe dak ḏn e'em — io'e. ³⁴ — Wara'an ma ḏn jeymutaybin ġasū bit — io'e Jesus. — Eykukpin cīcā juk adi epesop oxe. Imēnpuxim cuy eyju dak eykukpin ma epeyewekuk — io'e Jesus. ³⁵ — Eykukpin jewewekuğ pima, "Teyūku Jesus ebekitkiyū," i je'e soat ijodiayū — io'e.

³⁶ — Kariwa — io'e Simão Pedro. — Poma ēn cum? — io'e.

— Gasū eyju ba'ore ojuap kay — io'e Jesus. — Guyjom pit epesot okay — io'e.

³⁷ — Kariwa — io'e ma'ğuto Simão. — Apēn-puye oju ba'ore ejuap kay ġasū? Ekay jījā ôn. Obu'u ġu we'ū ām owebe opereap puxim. Warara'acayū "Jesus eju ejeku bima, jaokam oce'e," i'e'em pima dak, jeiwat ġu ôn — io'e.

³⁸ — Ebu'u ġu du e'ū ām ewebe opereap puxim? — io'e Jesus. — Icēmān ôn e'em ewebe. Ebapūğ em "Jesus ejuat ġu ôn pit," i napa ma ece'e. Sapokay ede awap imēn ece'e — io'e. — Gaxīn ma napa ma imēn ece'e — io'e.

14 — Eyağuykorererен ġu juy epesop — Jesus o'e onze beayū be. — Eyğuycūğcūğ ġu juy epesop — io'e. — Kuy eyetabut Deus kay. Okay dak cuy eyetabun epesop — io'e. ² — Ya'ade opop webay ka be uk'a- -ijodiacat dopdop'am — io'e. — Cum ôn eydopdopap'a muxipan am. Icēmān ôn e'em eywebe. Icēm'üm pima, iboam kajuk oce ġu eywebe — io'e. ³ — Cum ôn. Eydopdopap'a oyamuxipan eyajēm-jēmap'am — io'e. — Eydakoy ocepit eydopdopap'a muxipan puje — io'e. — Onuyapka kay ôn jeyduju-xé. Onuyapka be epesop soat em — io'e. ⁴ — Eye-taybit poma ôn cum iam — io'e Jesus. — Eyetaybit tak apēn iboce epeju iam — io'e.

⁵ — Kariwa — io'e Tomé. — Poma eju? Ocetay-bit ġu. Apēn tak ocetaybit oce'e enuyap ka kay oceju am? — io'e Tomé.

⁶ — Okay itabucat mujujum ôn webay nuyap ka be — io'e. — Okay itabucat mutaybitbin ôn kawēn icēmān - -Deus ekawēn. Okay itabucat yağuyisum jekukum wa'ōbi — io'e. — Abuyū je'ju webay kay? Okay itabucayū acā! Ôn ma okay itabucat oğuju webay kay- -warara'acat pit ka'ūma — io'e. ⁷ — Eye-taybit abu ôn iam pima, eyetaybit kuka juk epesop

abu webay iam — io'e. — Gasū bit kuy eyetaybit webay e'eam, apēn cuk adi ocece iap epejojojo buye — io'e Jesus.

⁸ — Kariwa — io'e Filipe. — Ebay juy eğubapuk ocewebe. Wuyebay juy ejojoat ocewebe. O'e kuka ocewebe ixe jo am — io'e Filipe.

⁹ — Pūg xet ġu oğuy eyxe — io'e Jesus. — Eye-
taybit ġu buk tu abu ôn iam, Filipe? — io'e. — Abu
ôn iam itaybicat itaybit abu webay iam tak — io'e.
— Apēnpuye ēn pit e'em “Ebay juy ejojoat ocewe-
be,” i? — io'e. ¹⁰ — Pūg taġ ma oceju jekukum- -ôn,
webay dak — io'e. — Filipe, eyetabut ġu du iboap
kay? — io'e Jesus. — Wekawēn muwēnuwēn'uk ġu
oğuy eywebe- -webay ekawēn muwēnuwēn acā — io'e.
— Pūg taġ ma kawēnwēn oceju- -ôn, webay dak.
Wa'ōbi ġu ôn jekukum- -webay a'ōbi acā — io'e.
¹¹ — “Pūg taġ ma oceju jekukum- -ôn, webay dak,” i
ôn e'em eywebe. Eyetabun cuy epesop wekawēn kay.
Wekawēn kay eyetabut'üm pima, eyetabun cuy epe-
sop okay wa'ōbacaap coco am — io'e. ¹² — Icēmān
ôn e'em eywebe. Okay itabucayū wekukuap puxim
jeku. Owebe ja'ōbacaap mōğmōğap podi ma wa'ōba-
caap jomōğ ip, webay kay oju buje — io'e. ¹³ — Eyju
e'em owebe “Ebikuyap taġ cuy ece owebe,” i bima,
eyemuojuyjuy oğum eywebe- -soat oğum eywebe —
io'e. — Imēnpuye “Ka'ümğu Deus co'iat xipacat,” i
je'e soat ijodiacat. ¹⁴ Eyju e'em owebe “Ebikuyap taġ
cuy ece owebe,” i bima, soat eyemuojuyjuy oğum ey-
webe — io'e Jesus.

¹⁵ — Eyxe okukpin pima, kūyjobin cuy epesop
wa'ō kay — io'e. ¹⁶ — Ôn kawēnwēn webay eju. “I-
buywatwat'ukan cuy eğuju okay itabucayū kay,” i
oce webay be — io'e. — Ixe jebiōğbuk ġudot eykay
eybuywatwat'ukan. Soat em ixe jeenuy eyxe. Icēmān
eymutaybitbin jeenuy. ¹⁷ Itabut'ümayū be iba'ore ixe
ekawēn kay kūyjobit am. Ixe e'eap iba'arēm cexe ip.
Itaybit ġu ip ixe e'eam. Eywebe bit ixe nuynuy.
Imēnpuye eyxe ixe e'eap ibapuk — io'e. ¹⁸ — Jeypere
ğu ôn. Ocepit eykay — io'e. — Eyağuyağepüğ ġu
epesop — io'e. ¹⁹ — Gaxīn ma Deus kay'ümayū ojo

gu. Eyju bit waram ojo. Eyağuyisum epeku, waram ġuto wetait puye — io'e.²⁰ — Pūg taġ ma ḥn jekukum webay eju. Eyju dak pūg taġ ma jekukum oceweju. Oceju dak pūg taġ ma jekukum eyweju. Ekyay eybuywatwat'ukat ajēm puje, iboap iba'arēm ġu je'e eyxe — io'e.²¹ — Wa'ō kay jijāayū xe okukpin-wa'ō kay kūyjobicayū xe. Webay xe dak ixeyū ikukpin je'e. Oxe dak ikukpin cīcā oce'e. Abu ḥn iam ixeyū oğutaybin. Itaybit cīcā je'e ip abu ḥn iam — io'e Jesus.

²² — Kariwa — io'e Judas. — Apēn tak ēn iboam ocetaybin itabut'ūmayū mutaybin'ūm pima? — io'e. (Iscariotes ġu osunuy ixe Judas- -wara'at Judas acā.)

²³ — Wa'ō kay jeedop ip kūyjobin okayayū — io'e. — Webay xe ixeyū ikukpin je'e. Ojot ixeyū kay webay eju. Soat em ixeyū xe ocesop- -ōn, webay dak — io'e.²⁴ — Okay'ūmayū bit kūyjobit ġu wa'ō kay. Wa'obi ġu ḥn iboap muwēnuwēn eywebe- -webay a'ōbi acā. Ixe juk omudot ijodi — io'e.²⁵ — Iboap muwēnuwēn ḥn eywebe eyxe bima.²⁶ Webay jebiōgbuk ġudot eykay. Obikuyap taġ ġudot. Ixe eybuywatwat'ukat. Ixe xipat cīcāat. Soan ma eymutaybin jee-nuy. Ade ma ḥn cuk adi eymutaybinbin oğuy. Ixe eybuywatwan jeenuy wekawēn kay eyağuyba'ūmap puxim — io'e.²⁷ — Itabut'ūmayū be eyağuyumukoreren-apmu'ūm pa'ore. On pit wağuykorereren ġu. Imēn-puye eyağuykorererenap oğu'ūm. Eyağuykorereren ġu juy epesop ojuap kay. Eyğuycūğcūğ ġu juy epesop — io'e. — Eypararam ġu juy epesop — io'e.²⁸ — "Cum ḥn," i juk oce eywebe — io'e. — "Waram tak eykay ocepit," i juk oce. Iboap kuy epeya'ijojo. Webay kay ḥn cum. Wa'ōbuyxi. Webay bit obodi ma ya'ōbuyxi. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop cekay ojuap kay. Eyxe okukpin pima, eycokcoğ kuka epesop ojuap kay — io'e.²⁹ — Oju awap iboap muwēnuwēn ḥn eywebe. "Icēmān adi xeku o'e ocewebe," i epe'e oju buje — io'e.³⁰ — Gaxin ma Deus kay'ūmayū kukukat omuyku — io'e. — Imēneju buk eyweju ḥn kawēnwēn darm. Ixe wa'ōbacaap mu'ūm pin. Imēnpit itaybit ġu — io'e.³¹ — Ga'a aju. Apēn webay o'e owebe iap

tağ ñon jekukum, oxe ikukpin cīcā buye. Itabut'ūm-ayū oğutaybin webay a'ō dağ ñon jekukum iam — io'e.

15 — On uvabune buxim — io'e Jesus. — Webay uvadip kukat puxim. ² Okay itabucayū ibune'icat puxim. Webay bikuyap tağ jekum ibu'u'uayū ya'ūmatpune buxim. Ya'a'e'ūm pima ibune'icat uk'uğ tip kukat. Imēnpxim webay jebikuyap tağ jekum ibu'u'uayū mujēmjēm itabucayū xewi. Kadaidip kukat iokokatpune xikxiğ ya'ade i'e am. Imēnpxim webay itabucayū mukūyjojom ixeyū be ikērēat mujurūğap puxim. Ixeyū mukūyjojom biğ ma jebikuyap tağ jeku am — io'e. ³ — Webay kuy ikērēat o'ju'uk eybewi, wekawēn kay kūyjobit puye — io'e. ⁴ — Mūğ'i juy epeku oweju — io'e. — Oweju jekukum pima, ñon tak eyweju mūğ'i ojeku. Ibune'icatpune uvabune be'ūm pima, kuka o'yajēm ğu uva'a. Imēnpxim mūğ'i oweju eyeku'ūm pima, webay bikuyap tağ ğu epeku — io'e. ⁵ — Uvabune buxim ñon — i waram o'e Jesus. — Eyju ibune'icatpune buxim. Obikuyap tağ jekukum pima, xipan ma epeku Deus xe. Mūğ'i eyweju ñon tak jekukum. Obikuyap tağ jekukum'ūm pima bit, ajo eye'e'ead xipat je'e Deus xe? Ka'ūma ma! — io'e. ⁶ — Mūğ'i oweju jekum eybu'u bima, apēn uvadip iwat ya'ūmatpune kukap puxim Deus tak jeykuk- -ya'ūmatpune xikap puxim. Wün. Ibune xik puje ibunekaraw e'em. Ibune e'ūatpune mu'awerorom uvadip kukat. Aweroh. Ibumemupikupiğ daxa be. Wün. Pik. Hoğ. ⁷ Mūğ'i juy epeku oweju! Wa'ō dak cuy kūyjobin epesop! Oweju eyeku buje, Deus soat epejoojuyiat je'ğüm eywebe — io'e. ⁸ — Deus bikuyap tağ eyju jekukum pima, soat ijodiat je'e webay be: "Ka'ūmğu ejo'iat xipacat," i — io'e. — Itaybit je'e ip eyju webekitkiyū iam — io'e. ⁹ — Eyju eykukpin cīcā oxe webay xe okukpinap co'i. Eycokcoğ cuy epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ȝebum. ¹⁰ Webay a'ō kay ñon kūyjobit. Imēnpuye

ocokcok soat em webay xe okukpin iap kay ġebum. Imēnpuxmin wa'ō kay kūyjobit pima, eycokcoğ epesop Jesus xe ocekukpin iap kay ġebum — io'e.

¹¹ — Iboap oğuwēn eywebe eymucokcok am. Wa'ōcokcok cīcā. Obu'u eywebe eycokcoksū ām. Obikuy eywebe eycokcok cīcā ām wa'ōcokcokap puxim — io'e. ¹² — "Oxe xipan eykukap puxim cuy xipan epeyewekuk," i ḏn e'em eywebe — io'e. ¹³ — Wuybureyū e'ūap puxim wuye'ū ām wuybu'u'ūm pima, soat ijodiat je'e "Ak'i juy epe'e! Teyūxeku ibureyū ikukpin cīcā," i. "Warara'acat podi ma ikukpin cexe ip," i je'e ip — io'e. ¹⁴ — Wa'ō kay kūyjobit pima, obureyūm epesop — io'e. ¹⁵ — "Eyju oweju kapik-pik'ukayū ā," i'ūmḡu ḏn e'em ġasū eywebe. Kapik-pik'ukat itaybit ġu jekariwa e'eams. Webay owebe ie'eap pit oğuwēn eywebe soat. Iboap oğuwēn eywebe eyju obureyū buye — io'e. ¹⁶ — Eyju ma onaē ġu eykukan. On pit eynaē obureyūm. On cuk eymuju omuwēn ām warara'acayū be imutabun am ip okay. Okay jetabucap jepere ġu ip. Ibu'u ġu ip je'e itabut am okay. Obikuyap tağ webay eju kawēnwēn pima, soat epejoojuyiat je'ġūm eywebe — io'e. ¹⁷ — Imēnpuye "Xipan cuy epeyewekuk," i ḏn e'em eywebe — io'e.

¹⁸ — Deus kay'ūmayū itakoma eykay. Koap pit okay itakoma ip osodop. Iboap kay ġebum cuy epe-sop — io'e. ¹⁹ — Eyju Deus kay'ūmayū kadi bima, eykay kuka ip o'e. "Teyūdaku wuykadiacat," i kuka ip o'e. Imēnpit ḏn eymuhe'uk Deus kay'ūmayū xewi. Deus kay'ūmayū kadi ġu eyju. Imēnpuye itakoma jiā ip eykay — io'e. ²⁰ — Kuy juk ocece eywebe iap kay ġebum cuy epesop. "Ikērēm cīcā ip wuyekariwa o'jukuk. Wuyju bit ikērēm ġu wuykuk ip," i'ūmḡu juy epe'e eyewewebe. Deus kay'ūmayū ipiat o'supi'a-joroat owebe. Imēnpuye eywebe dak ip jopi'ajoat. Yopit ma wa'ō kay ip osodop. Imēnpuye dak eya'ō kay je'e ip yopit ma — io'e. ²¹ — Eywebe ipiat supi'ajoat ip, eyju webekitkit puye. Eywebe ipiat supi'ajoat ip, omudocat kay itabut'ūm puye — io'e.

²² — Ijodi oajēm. Deus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn ixeyū be. Wekawēn kay ġu bit ip o'e. Odot'ūm pima, "Ikērēat kuġ eyju oxe, wekawēn kay'ūm puye ya'ijojom ma'ġu," i'ūmġu kajuk o'e Deus ixeyū be. Gasū bit "Ikērēat kuġ ġu oceju" i'e ba'ore cebe ip Deus pe. ²³ Okay itakomaat webay kay dak itakoma — io'e. ²⁴ — Wa'ōbacaap mōgmōġ cuk adi ojekuku soat etabutpe. Soat a'ōbacaap podi ma wa'ōbacaap mōgmōġ ojekuku. Okay ġu bit ip o'e. Imōgmōġ'ūm pima, "Ikērēat kuġ eyju oxe, okay eyetabut'ūm puye, wa'ōbacaap mōgap cocom ma'ġu eyju," i'ūmġu kajuk o'e Deus ixeyū be. Gasū bit ikērēat kuġ ip cexe. Inaka itakoma jījā ip okay, webay kay dak — io'e. ²⁵ — Ixeyū muwēnuwēn Deus jekawēntup pe- -kuyatup pe: Ikērēm'ūm a'ġu ip ojukuk, i.

Inaka ip oitakomān okay, i.

Itakoma ip okay iğodup ekawēn puxim — Jesus o'e.

²⁶ — "Ebiōġbuk cuy eġuju okay itabucayū kay," i oce'e cebe- -webay be — io'e Jesus. — Ixe ġudot eybuywatwat'ukan. Ixe icēmān e'e'ukat. Ixe ma omuwēn eywebe — io'e. ²⁷ — Eyju dak cuy epesop omuwēnuwēn ijodiayū be. Ôn ijodiat mutaybitbin pima, oweju juk adi epekuku. Imēnpuye juy epesop omuwēnuwēn ġasū bit — io'e.

16

¹ — Imēn ôn e'em eywebe okay eyetabucap epereap puxim — io'e. ² — Eykay itakomaayū jeymuōmat ġu Deus eju kawēnwēnap'a be. Jeyaoka ip. Eyaoka buje, tūybe Deus bikuyap taġ wuyju jekukum iān je'e ip — io'e. ³ — Ikērēm jeykuk ip abu ôn iam itaybit'ūm puye, abu webay iam tak. ⁴ Gasū iboap muwēnuwēn ôn ġuyjom eyeġebu am apēn ôn eymukūyjojo iap kay — io'e. — Warēmtaġ eykuk puje, "Imēn kuka ip wuykuk," i juy epe'e eye-wewebe — io'e Jesus jeweju etaybitbinayū be.

— Kuy bima a'ġu eyxe ma oğuy — io'e. — Imēnpuye juk iboam ġu ôn eymukūyjo. ⁵ Gasū bit ocepit omudocat kay. Ka'ūma ma ey'in pit e'em owebe "Poma ēn cum?" i. ⁶ Eyġuycūġcūġ cīcā imēn

ōn e'em puye. ⁷ Wepit'ūm pima, xipat ġu kuka o'e eywebe. Wepit pima bit, xipat je'e eywebe. Wepit'ūm pima kuka eybuywatwat'ukat osodot ġu. Oju buje bit ixe oğudot eykay. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop ojuap kay — io'e. ⁸ — Ixe dot puje, "Soat eyju ikērēat kuğ Deus xe," i je'e soat pe ipi dağayū be. "Deus acā itaybit eymucūğ ām," i dak je'e. "Ipiat supi'ajoat Deus ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be," i dak je'e — io'e. ⁹ — "Soat eyju ikērēat kuğ Deus xe," i je'e, okay itabut'ūm ip puye — io'e Jesus. ¹⁰ — Eyju ojo ġu waram, Deus jewekay odujuu buye — io'e. — Imēnpuye "Deus acā itaybit eymucūğ ām," i je'e Deus biōğbuk — io'e. ¹¹ — Deus kuy o'e "Deus kay'ūmayū kukukat soat em jeenuy ipiatpi'ajooap pe-Satanás," i. Imēnpuye "Ipiat supi'ajoat ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be Deus," i je'e Deus biōğbuk — io'e Jesus.

¹² — Ade mabuk ūn imuwēn pin eywebe. Gasū bit iba'ore eywebe eyetaybin am wekawēn, eyğuycūğcūğ cīcā buye — io'e. ¹³ — Ibiōğbuk xipacat icēmān e'e'ukat. Ixe ajēm puje soan kawēn icēmān eymutaybin jeenuy. Ja'obi ġu ixe ġuwēn. Kuy o'ya'ijojoiap acā ġuwēn. Guyjom acejebapukiap tak ġuwēn eywebe — io'e. ¹⁴ — Ixe obuyxim okuk. Itaybit wekawēn je'e. Icēmān soat wekawēn ġuwēn eywebe — io'e. ¹⁵ — Webay e'eap tağ ūn tak e'em. Imēnpuye cuk adi ocece eywebe "Deus biōğbuk wekawēn ġuwēn eywebe," i — io'e.

¹⁶ — Gaxīn ma eyju ojo ġu. Guyjom pitapit waram eyju ojo — io'e Jesus.

¹⁷ — Apēn ite e'em wuywebe? — io'e ip jewewebe jeweju etaybitbinayū. — Ite e'em "Gaxīn ma eyju ojo ġu," i. "Guyjom pitapit eyju waram ojo," i — io'e ip. — "Imēn je'bapuk webay kay oju buye," i teku e'em wuywebe — io'e ip jewewebe. ¹⁸ — Apēn-puye ite e'em "Guyjom pitapit waram eyju ojo," i? — io'e ip. — Cekawēn pa'arēm cīcā wuyxe — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Jesus itaybit o'e teyūku "Apēn tak ēn e'em ocewebe?" i'e ojuy owebe iam. Imēnpuye waram o'je-kawēn ceweju ip.

— "Apēn ēn ocemutaybin pin?" i du eyju e pin owebe? — io'e Jesus. — "Gaxīn ma eyju ojo āgu," i juk oce eywebe — io'e. — "Guyjom pitapit waram eyju ojo," i dak cuk oce — io'e. — Wekawēn pa'a-rēm tu eyxe? — io'e Jesus. ²⁰ — Icēmān òn e'em eywebe. Wawa jijā juy epesop we'ū buje — io'e. — Itabut'ūmayū bit wa āgu je'e. Darem ma eyguycūgcūg epesop. Guyjom pit eyguycūgcūg āgu epesop- -eycokcok — io'e. — Eyguycūgāp i'ūm — io'e. ²¹ — I'it kam pima, ayacat iğuycūg e'em je'it pibun. Je'it kap puje bit, ipiat kay āgebum āgu e'em. Icokcok e'em je'it kuğ puye. ²² Imēnpuxim eyju dak. Gasū eyguycūgcūg oju buye. Guyjom pit waram eyjojom oce. Eycokcok cīcā ma epe'e āgebuje bit. Abu-be eycokcokap mu'ūm put ixe kabia be? Ka'ūma be ma! — io'e. ²³ — Eybuywatwat'ukat ajēm puje bit, ixe ma jeymutaybin — io'e. — Imēnpuye "Ocemutaybin cuy ece," i'ūmāgu epe'e owebe ma — io'e. — "Ekawēn pa'a-rēm ocexe," i'ūmāgu dak epe'e owebe — io'e Jesus. — Icēmān òn e'em eywebe. Obikuyap tağ cexewi iojuy-juy bima, webay soat eyemuojuyjuy je'āgūm eywebe — io'e. ²⁴ — Obikuyap tağ epejoojuy āgu buk. Pūğ em tak ka'ūma — io'e. — Gasū bit cuy epejoojuy cexewi! — io'e. — Eyemuojuyjuy epejat. Ibu buje, eycokcoksū āgu epesop- -eycokcok cīcā ma — io'e.

²⁵ — Koap puk cuk adi ibapuğ āgu ocekawēn eywebe — io'e. — Ijodiat mutaybitbinap ekawēn acā oğuwēnuwēn eywebe. Guyjom pit ibapuğ ma webay ekawēn oğuwēn eywebe — io'e. ²⁶ — Ibapuğ owebe imuwēn puje, obikuyap tağ cuy epejoojuy webay xe-wi. On acā āgu webay xewi ojoojuy eywebeam — io'e. ²⁷ — Eyju dak cuy epejoojuy. Webay eyekawēn ya'ijo, ixe xe eykukpin cīcā buye. Webay xe eykukpin cīcā, eyxe okukpin puye; "Icēmān Jesus osodot Deus xe-wi," i eyju e'em puye dak — io'e. ²⁸ — Icēmān webay xewi juk ojot. Ipi kay juk ojot- -ijodi. Oje'ū. Ipi

dağwi ojēm ġasū. Webay kay juy ocepit — io'e Jesus.

²⁹ — Gasū bit ēn iba'arēm ġu kawēnwēn ocewebe — io'e onze beayū Jesus pe. — Ibapuğ ma ēn ka-wēnwēn ġasū bit — io'e ip. ³⁰ — Etaybit soan ma. Etaybit apēn oceju jewağuyğuy iam. Ēn ocemuküyjom, "Apēn ēn e'em ocewebe," i'ūmğu ma'ğu oceju e'em — io'e ip. — Imēnpuye "Deus xewi teku osodot," i oceju e'em ġasū — io'e ip.

³¹ — Eyetabut tu epe'e okay? — io'e Jesus. ³² — Gaxīn ma bit epewatwatwat eydukā dağ. Opere eyju eyaokaap puxim. Wağepūğ ma oğuy opere buje. Imēnpit odadaybot ġu oğuy, webay soat em oxe buye — io'e. ³³ — Itabut'ūmayū ma ipiat supi'ajoat eywe-be. On pit kuy Deus kay'ūmayū kukat a'ōbacaap oğu'üm. Imēnpuye eya'ōcam cuy epesop! Imēn òn e'em eywebe eypararaap puxim. Eyağuykorereren ġu, mūğ'i oweju buye — io'e.

17 Iboam e buje, Jesus o'je'apūn kabi beat kay.-jebay kay. O'jekawēn jebay eju.

— Bay — io'e. — Gaxīn ma oje'ū. On ma ek-pot. Odipap cuy eğubapuk adeayū be. On tak edipap cuy oğubapuk cebe ip — io'e. ² — Pügpügpüğayū juk eğutabun okay ipi dağayū'in. A'ōbacaap cuk eğüm owebe. Imēnpuye okay itabucayū yağuyisum jekukum wa'obi — io'e jebay be. ³ — Ēn acā Deusat. Ka'ūmğu wara'at. On ma emumudot- -Jesus Cristo. Ijodiat yağuyisum jeku okay itabun puje, ekay itabun puje dak — io'e. — Soat em exe ma jeedop ip ce'ū buje — io'e. ⁴ — Wekapikap cuk adi eğüm owebe. Ipi dağ pima abu ēn iap cuk adi oğuwēnuwēn edipap mubapukpuğ. Gasū wekapikap oğu'üm — io'e Jesus.

⁵ — Bay — io'e Jesus. — Exe bima soat kabi beacat odipap mubapukpuk'uk ip osodop- -ekawēn tojotjot'ukayū. Ipi mujurūğ awap odipap mubapuk-puk'uk ip osodop. Waram cuy odipap mubapukpuğ ip jeenuy, exe wajēm puje — io'e.

⁶ Jesus jekay itabucayū o'guwēn jebay be ġebuje bit.

— Pūgpūgāyū juk eġutabun okay ipi daġayū'in — io'e. — Ebekitkiyūm osodop ip. Ixeyū eġutabun okay. Ixeyū itabucayū be emuwēnuwēn ojekuku. Kūyjobit o'e ip a'ō kay — io'e Jesus jebay be. ⁷ — Itaybit ip ġasū a'ōbi acā òn emuwēnuwēn iam — io'e. ⁸ — Apēn cuk adi ecece iap ma oğuwēnuwēn soat pe okay itabucayū be. Wa'ō kay ip osodop. Itaybit o'e ip icēmān Deus xewi Jesus osodot iam. Itabut o'e ip Deus ma Jesus o'ġudot iap kay — io'e Jesus.

⁹ — Bay, ixeyū beam ma òn kawēnwēn eweju-onze beayū beam — io'e. — Itabut'ūmayū beam ġu òn kawēnwēn -okay emumutabunyū beam acā — io'e. — Ebekitkiyū ixeyū. ¹⁰ Soat okay itabucayū ebekitkiyū. Imēnpuye webekitkiyū dak ip. Adeayū odipap cocom webekitkiyū cūġ ma jekukum puye — io'e.

¹¹ — Bay, soat podi ma a'ōbaca. A'ōbacaap cuk adi eġūm owebe. A'ōbacaap co'i wa'ōbaca. Gaxīn ma oajēm ma'ġuto ekay. Ón ma ipi daġ ġu ojeku. Okay itabucayū bit ipi daġ ip jeku.

— Bay — io'e. — Pūġ em ikērēat ejukuk ġu. Imēnpuxim aġ cuy eġuy ixeyū kay cūġ ma ip ceku am wekuap co'i, ekuap co'i dak — io'e. ¹² — A'ōbacaap cuk adi eġūm owebe. Ón ixeyū xe bima, a'ōbi ma juk adi aġ oġuy cekay ip itabucap epereap puxim. Ka'ūma ma ixeyū'in oibu'un okay. Pūġ acā oibu'un- -jetabucap epereperemxi acā. Apēn ixe jetabucap o'jepere iap ibararak opop Deus ekawēntup pe. Iġodup ekawēn taġ jetabucap jepere ġasū — io'e.

¹³ — Bay, gaxīn ma'ġuto ocepit ekay — io'e Jesus. — Ijoce bima bit òn kawēnwēn ewebe onze beayū beam ixeyū mucokcok am ocokcokap co'i. Obu'u icokcoksū ām ip. Obikuy icokcok cīcā ām ip ocokcokap co'i — io'e. ¹⁴ — Ekawēn cuk adi oğu-wēnuwēn cebe ip. Ekay'ūmat ekukuap puxim ġu òn jekukum. Ixeyū dak ekay'ūmat ekukuap puxim ġu jekukum. Imēnpuye ixeyū kay itakoma o'e ip itabut'ūmayū, ekay'ūmayū — io'e. ¹⁵ — Bay, "Okay ita-

bucayū juy etujujēm ipi dağwi," i'ümgu òn pit e'em ewebe. "Ixeyū juy eğuxipan ikérēat mujurūğrūğ'ukayū kukukat xewi," i òn pit e'em ewebe — io'e.¹⁶ — Itabut'ümat ekukuap puxim ġu òn jekukum. Imēnpuxim itabut'ümat ekukuap puxim ġu jekukum ip okay itabucayū — io'e.¹⁷ — Bay, ixeyū juy eğu-wexat soat em ebikuyap tağ jekuku'ukayūm. Ekawēn cocoam cuy ip eğu-wexat. Ekawēn acā kawēn icēmat — io'e.¹⁸ — En cuk omudot ijodiat mutaybin am kawēn icēmān. Imēnpuxim ixeyū oğuju ijodiat mutaybin am kawēn icēmān — io'e.¹⁹ — Oğe'ün'ün ġasū, oxe ixeyū ikukpin puye. Ebikuyap tağ oje'ū ixeyū dak ebikuyap tağ ceku am — io'e.²⁰ — Onze beayū beam acā ġu òn kawēnwēn eweju, Bay. Warara'acayū itabut je'e okay, ixeyū omuwēnuwēn puye. Ixeyū beam tak òn kawēnwēn eweju-ğuyjom itabunayū beam — io'e.²¹ — Bay, "Ixeyū juy esubuywan pūğ tağ ma ip ceku am," i òn e'em ewebe. Bay, pūğ tağ ma ên jekukum oweju. Òn tak pūğ tağ ma eweju jekukum.

— Bay — io'e. — Obikuy wuyekukuap co'i ceku am ip. Wuyekukuap tağ jekukum pima, itabut'ümayū je'e "Deus Jesus emumudot," i — io'e.²² — Bay, a'ōbacaap cuk adi ejomōğ owebe. "Ojo'i ên tak a'ōbaca," i juk adi ece owebe, Bay. Imēnpuxim "Ojo'i eyju dak eya'ōbaca," i òn e'em okay itabucayū be. Imēn òn e'em cebe ip pūğ tağ ma ceku am ip wuyekukuap co'i — io'e Jesus.²³ — Pūğ tağ ma òn jekukum ixeyū eju. En tak oweju pūğ tağ ma jekukum. Imēneju pūğ tağ ma jekukum ip wuyekukuap co'i. Wuyekukuap co'i jekukum pima, itabut'ümayū itabut je'e ên ma omudocat iap kay. Deus xe wuyukpin apēn jekpot ikukpin cexe iap co'i iap kay dak itabut je'e ip — io'e.²⁴ — Exe okukpin cuk adi oğuy ipi mujurūğ puje. "Wa'ōbacaap co'i ên tak a'ōbaca," i juk adi ecece owebe.

— Bay — io'e. — Onze beayū juk adi eğutabun okay. Obikuy wuydopap pe ixeyū dop am okpot wa'ōbacaap co'i ya'ōbaca iap co am — io'e.²⁵ — Bay — io'e. — Soat em ên cūğ ma e'em. Ikérēat ejukuk ġu- -pūğ em tak ka'ūma. Itabut'ümayū itay-

bit ġu abu ēn iam. On pit wetaybit cīcā abu ēn iam. Onze beayū itabut cebay teku o'ġudot ijodi iap kay — io'e. ²⁶ — “Webay xe eykukpin cīcā,” i juk adi ocece cebe ip. Iboap oğuwēn cebe ip cewemukukpin am ip exe okukpinap co'i. Iboap oğuwēn cebe ip pūg taġ ma weku am ceweju ip — io'e Jesus. Imēn Jesus o'jekawēn cīcā jebay eju.

18 Jebay eju jekawēn epere buje, Jesus o'jēm Jerusalém ka bewi. Jeweju etaybitbinayū eju o'jēm. Kadidi daġwi o'ju ip- -Cedromti daġwi. Kadaidip o'tiptop kadidi wīnābu. Jesus o'ju ibodip pe onze beayū eju. Oajēm ip kadaidip kay. ² Ade em Jesus cuk adi oekukuku ibodip taġ doze beayū eju. Imēnpuye Judas itaybit osunuy ibodim Cedromtim. Judas Jesus ūm ojuy cekay itakomaayū be.

³ Judas o'ju Jesus kay. O'ju kadaidip pe. O'ju sorarayū eju, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū eju dak. O'ju ip paẏū kukukayū a'ōbi, Fariseuyū a'ōbi dak. O'ju ip lamparina'a kukuġ jebui be, jeba'ip kukuġ tak, wexiktak kukuġ tak. Oajēm ip cekay- -Jesus kay. ⁴ Jesus kuy itaybit o'e soan- -apēn owebe je'ba-puk iam. O'ju ajēmayū dopabe- -Judasyū dopabe. O'jekawēn ceweju ip.

— Abu-kudadam epesot? — io'e- -Jesus o'e.

⁵ — Jesus kudadam oceju — io'e ip. — Nazaré ka bewiat kudadam oceju — io'e ip.

— Gebujeat ma'ġu ḥn — io'e Jesus.

⁶ “Gebujeat ma'ġu ḥn” i'e buje, soat ip o'jewede cexewi ajēm ojuyayū. O'at ip ipi ju Jesus ekawēn co buje. Waram Jesus o'e:

— Abu-kudadam eyju? — i cebe ip.

⁷ Waram ip o'e:

— Jesus kudadam oceju — i. — Nazaré ka bewiat kudadam — i.

⁸ — “Gebujeat ma'ġu ḥn,” i kuy oce eywebe — Jesus o'e. — Ḫn ma eyju okudadam. Owejuayū bit cuy epejat ġu. Aġ cuy je'jēm ip — io'e.

⁹ — Bay, juk eġutabun'iyū jetabucap jepere ġu- -

pūg tak ka'ūma — i juk Jesus o'e. Imēnpuye — Āg cuy je'jēm ip — io'e Judasyū be jeweju etaybitbinayū daomūnap puxim, ixeyū be ipiat supi'ajoacap puxim.)

¹⁰ Iboap co buje, Simāo Pedro jepaja o'ju'uk iyuk pewi. Kiririk. Paīyū kukukat puywatwat'ukat ġuybu o'suğuybu'uk iğuybuikibi dağ pajam. Tēgwün. Iba'at kadiat ġuybu o'suğuybu'uk. Ibuywatwat'ukat putet Malco i osunuy.

¹¹ — Odaxijom ġu juy paja kuġ! Ipiat osupi'ajo webay bikuyap taġ- -kuyjeat ekawēn taġ — io'e Simāo Pedro be.

¹² Jesus o'jat ip Judasyū, sorarayū dak, sorarayū kukukayū dak, Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū dak. O'subamukirik ip.

¹³ Koam Jesus o'tujowat ip Anás kay. Ixe Anás Caifás tadop osunuy. Caifás paīyū kukukat osunuy ixe koato.

¹⁴ — Xipat wuywebe ite aġokatkat aoka am wuymuy'ū'ūap puxim — i juk o'e ixe Caifás Judeuyū kukukayū be.

¹⁴ Anás Jesus o'ġujuat Caifás kay- -paīyū kukukat kay. Ibōġbikiriġ o'ġujuat.

¹⁵ Simāo Pedro o'ju Jesus nomuju. Warara'acat tak o'ju ceweju. Ixe dak onze beayū'in osunuy. Ixe wara'acat ma Jesus eju oōm paīyū kukukat tuk'a ekorara be. Oōm paīyū kukukat itaybit cīcā ixem puye. ¹⁶ Pedro bit uk'a ekorara exīntabi xe osunuy. Oōm ġu buk uk'a ekorara be. Warara'acat o'jepit korara exīntabi be. O'jekawēn xīntabi wiwi'ukat pe- -ayacat pe.

— Āg jeōm obure — io'e ayacat pe.

— Xipat — io'e cebe.

— Eōm cuy — iwiwi'ukat o'e Pedro be.

Oōm uk'a ekorara be.

¹⁷ — Jesus eju etaybitbinat ġu du ēn? — ayacat o'e Simāo Pedro be- -xīntabi wiwi'ukat o'e.

— Ka'ūma — i napa ma o'e Simāo Pedro. — Ceweju etaybitbinat ġu õn — io'e napa ma jebuap puxim.

¹⁸ Kajuk kuğ osunuy. Paıyū kukukat puywatwat'ukayū daxanabōē o'tabōēmusop jewewem. Daxa etako be kacūğcūğ'i ip osodop daxae o'om jewewewem ibuywatwat'ukayū, sorarayū dak. Pedro dak o'ju daxa etako be. Jewewewem ip osodop.

¹⁹ Gebuje paıyū kukukat o'jekawēn Jesus eju.

— Eweju etaybitbinat e'ead cuy eğuwēn owebe
— io'e Jesus pe. — Apēğap ekawēn ixeyū eğutaybitbitbin? — io'e cebe.

^{20 - 21} — Apēnpuye ên e'em owebe ma “Apēğap ekawēn ixeyū eğutaybitbitbin?” i? Soat em ibapuğ ma ijoceat oğutaybitbitbin — io'e Jesus. — Adeayū etabutpe oğutaybitbitbin Deus eju kawēnwēnap'a be, yaboğat'a be dak — io'e. — Iba'arēm ġu oğutaybitbitbin-pūğ em tak ka'ūma — io'e. — Wemu-mutaybitbinyū be juy ecekawēn. “Apēn eymutaybin Jesus?” i juy epe'e cebe ip — io'e. — Itaybit ip — io'e Jesus.

²² Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukat Jesus dopa o'topaoakaka jebum cekawēn co buje.

— Imēn tu ên kawēnwēn paıyū kukukat eju? — io'e. — Cedağ ġu ên kawēnwēn! — io'e.

²³ — Wekawēn cüg'üm pima, iboap cuy eğuwēn soat pe, ijoceacat pe — io'e Jesus. — Wekawēn cüg' ma bima bit, apēnpuye dak ên odopaokaka? — io'e.

Müg' ma o'e. Jededem ġu.

²⁵ Pedro jewewewem mabuk o'e daxa etakobe. Cüg'i osunuy warara'acayū parakpe.

— Ibakirikat eju etaybitbinat ġu du ên? — io'e ip Pedro be.

— On ġu — io'e Pedro napa ma. — Igo ejuat ġu on — i napa ma o'e.

²⁶ Warara'acat o'jekawēn Pedro be gebuje bit. Ixe wara'acat paıyū kukukat puywatwat'ukat osunuy. Pedro emuğuybu'uk badip osunuy.

— On ma ejojo igo eju kadaidip pe! — io'e wara'acat.

²⁷ — Ón ġu- -warara'acat acā — io'e Pedro napa ma.

Gebuje isum ma sapokay o'jede.

²⁸ Jesus o'tujujēm ip Caifás tuk'a bewi ceweju jekawēn epere buje.

Gebuje Caifás Jesus o'tujowacat iecuğap tuk'a kay- -Pilatos tuk'a kay. O'tujowat ip kabia isum. Judeuyū oōm ġu iecuğap tuk'a be Pilatos Judeu'üm puye. Tuk'a akiju ma ip osodop. Cedağ ġu kuka o'e òm ām Judeu'ümat tuk'a be Páscoa epeta muy'an pima. Óm pima:

— Wuyisu ġu Deus xe — i kajuk o'e ip. — Peta xat o ba'ore wuywebe — i kajuk o'e ip.

Imēneju oōm ġu ip iecuğap tuk'a be- -Pilatos tuk'a be.

²⁹ Imēnpuye Pilatos o'jēm jeduk'a bewi. O'ju Judeuyū kukukayū eju jekawēn ām.

— Jesus ikērēat kuğ tu eyxe? — io'e Pilatos Judeuyū kukukayū be.

³⁰ — Hm hm — io'e ip. — Ocexe ma ite ikērēat cuk adi o'jukuk. Ocedobuyū'üm'üm ekawēn tağ ġu teku jekukum. En cuy ite eyaokaat — io'e ip.

³¹ — Eyju ma juy epetuujēm oxewi — io'e Pilatos. — Eyju ma juy ipiat epesupi'ajoat cebe eydobuyū'üm'üm ekawēn tağ — io'e.

— Ap! — io'e ip. — Oca'öbi ġu oceju ibamupaya ojuy ce'ū ām- -a'öbi acā — io'e ip Pilatos pe- -iecuğap pe.

³² (Jesus cuk adi o'e — Obamupaya ip we'ū ām — i. Itaybit'üm pima Judeuyū kukukayū o'jekawēn Pilatos pe kuy o'e'e iap co'i- -Jesus pe o'e'e iap co'i.)

³³ Pilatos oōm ma'ğuto jeduk'a be. Jesus o'ğudocat jewekay.

— Judeuyū kukukat tu ēn? — io'e Jesus pe.

³⁴ — Ağuy dağ tu iboam ēn e'em owebe? — io'e.

— Warara'acat ağuy dağ ġu xe'e? — io'e Jesus.

³⁵ — Wağuy dağ ġu! — io'e- -Pilatos o'e. — Judeu ġu òn pit — io'e Pilatos. — Judeuyū ma edojot okay. Apēn ēn tak ece ikērēan? — io'e Jesus pe. —

"Judeuyū kukukat ôn," i du ēn e'em? — io'e Jesus pe.

³⁶ — Eybuxim ġu ôn ijodiacat kukukat — io'e. — On ijodiat puximan pima kuka adi webekitkit o'-jewaokaka okay itakomaayū eju. O'jewaokaka kuka adi ip Judeuyū be obuap puxim. Imēnpuye ijodiat a'ōbi ġu ôn warara'acayū kukukat — io'e Jesus.

³⁷ — Ijodiat kukukat tu ēn? — io'e Pilatos.

— Hm hm. Ikukukat ôn — io'e. — Kawēn icēmat muwēn ām okop ijodi. Kawēn icēmat muwēn ām okap. Kawēn icēmat kay kūyjobicayū wekawēn kay dak kūyjobit — io'e Jesus.

³⁸ — Ka'ūmġu kawēn icēmat! — io'e Pilatos.

Gebuje Pilatos Jesus eju jekawēn o'jepere. O'jēm ma'ġuto jeduk'a bewi. O'jēm jekawēn ām ma'ġuto Judeuyū kukukayū eju. Akiju ip osodop.

— Oxe ma ite aġokatkat ikērēat o'jukuk ġu. Pūġ em tak o'jukuk ġu ma — Pilatos o'e cebe ip. — Cūġ ġu kuka o'e wuywebe yaoka am — io'e. ³⁹ — Páscoa epeta bima pūġ ma ôn imujēmjēm'uk daomūnmün-ap'a bewi jekpiwan ma ceku am. Eybikuy du owebe eykukukat mujēm ām jekpiwan ma ceku am. -Jesus mujēm ām? — io'e Pilatos.

⁴⁰ — Ap! — io'e ip. — Ixe ġu juy eġujēmat — io'e ip ya'ōberen. — Barrabás pit eġujēmat — io'e ip. — Barrabás kay oceju! — io'e ip ya'ōberen.
(Ixe Barrabás jebureyū aokakaxi osunuy.)

19 — Jesus tuy epeyukxabimupokupok wuyuk-xabimupokupokapxeem — io'e Pilatos sorarayū be.

O'yukxabimupokupok ip sorarayū. ²Jesus way-wayway pin ip osodop. Jesus ijodiat kukat iap way-wayway pin osodop ip. Imēnpuye widaohobune o'subunemuwakēn ip yabeam. O'jomōg ip ya be ijodiat kukat a beat mōġap co'i. Iekabek o'ġuōm ip Jesus pe ijodiat kukat ekabek co'iat. O'ġuōm ip iberenat-iremrumġūġūnat. O'ġuōm ip iwaywayway am.

³ — Ak'i! Teku Judeuyū kukukat! — io'e ip Jesus waywayway am.

Warara'acat ma ip o'topaokaka jebum.

⁴ Pilatos waram o'ju jeduk'a ekorara be. Judeuyū kukukayū kay o'ju.

— Ak'i! — io'e. — Waram ixe otojocat eyetabixé am — io'e. — "Oxe bit ite ikērēat o'jukuk ġu-pūğ em tak ka'ūma," i ôn e'em eywebe — io'e Pilatos.

⁵ Imēnpuye ixe Jesus o'jēm uk'a bewi. Xerwun. O'ju Pilatos xe. Oajēm adeayū wap. Yabeat kuğ mabuk osunuy- -widaohobune kuğ. Iekabek kuğ mabuk osunuy- -iremrumğūğünat kuğ.

— Ak'i juy epe'e — io'e Pilatos adeayū be. — Ijoce ma ağokatkat — io'e cebe ip.

⁶ — Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ām — io'e ip ya'ōberen paīyū kukukayū, Deus eju ka-wēnwēnap'a wiwi'ukayū dak.

O'jewāwā ip. Imēn o'e ip Jesus co buje.

— Ite ba juy esubamupayaat korosa be ce'ū ām — io'e ip ya'ōberen.

— Eyju ma juy epejat — io'e Pilatos cebe ip. — Eyju ma juy epesubamupaya korosa be — io'e. — Oxe bit cūğ ġu wuywebe yaoka am. Oxe ikērēat o'jukuk ġu- -pūğ em tak ka'ūma — io'e.

⁷ — Cūğ ma ocexe bit yaoka am cekawēnkērē buye — io'e Judeuyū kukukayū. — "Deus ipot ôn," i juk adi o'e teku — io'e ip. — Imēnpuye ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ oceju yaokam — io'e ip.

⁸ Pilatos iparara jijā ma o'e "Deus ipot ôn," i teku e'em iap tobuxik puje. ⁹ Waram oōm jeduk'a be Jesus eju kawēn ām.

— Apomawi ejot? — io'e Pilatos Jesus pe. Imēnpit Jesus jededem ġu.

¹⁰ — Ede pin ġu du owebe? — io'e Pilatos. — Wa'ōbuyxi ôn. "Iteba juy epesubamuwekap," i ôn e'em pima, jebamuwekap ip. Ekupinap tağ eceku — io'e Pilatos. — "Epesubamupaya korosa be ce'ū ām," i ôn e'em pima bit, jebamupaya ip e'ū ām — io'e- -Jesus pe o'e.

¹¹ — A'ōbuyxi ên Deus cuk a'ōbuyxian emuy

buye — io'e Jesus. — Emuy'ūm pima, apēn kuka ece owebe? Ka'ūma ma! — io'e- -Jesus o'e. — Ewebe oaokaan puje, ikērēat kuğ ece'e Deus xe. Ebodi ma bit ekay odojocat pit ikērēat kuğ je'e cexe — io'e.

¹² Iboap co buje, Pilatos Jesus pa muwekap ojuy jījā o'e.

— Jesus pa muwekap ojuy oce — io'e Pilatos jewebe ma.

— Roma ka kukat itakoma soat kay- -“Ôn ma ijodiat kukat,” i'e'e'ukayū kay — io'e Judeuyū kukukayū Pilatos pe. — César itakoma cekay ip — io'e ip. — Ewebe ibamuwekap puje, César kuka itakoma o'e ekay dak — io'e ip Pilatos pe.

¹³ Pilatos waram Jesus o'tujowat jeduk'a eakiju. O'tujowat adeayū wap iboap co buje. Pilatos oabik ibimāmāat ekawēn coco'ukap pe. Gabatá i uk'a eakijuat putet osunuy. (Gabatá wita'a muğēğē iape wuya'ōm.) ¹⁴ Sexta-feira kaxicuğ osunuy. Sábado emap kabia Judeuyū jekaxipanpan ip o'e peta tuy'an- -Páscoa epeta tuy'an.

— Ak'i juy epe'e — io'e. — Teku eykukukat — io'e Pilatos Judeuyū kukukayū be.

¹⁵ — Ite ġu ocekukukat! i o'jede paīyū kukukayū. — Ite juy eyaokaat! — io'e ip ya'ōberen. — Ite juy eyaokaat — io'e ip. — Esubamupayaat korosa be ce'ū ām — io'e ip jetakoma pibun.

— Eykukukatpa du osubamupayaat korosa be? — io'e Pilatos.

— Pūğ ma wuykukukat — io'e ip. — César acā wuykukukat — io'e ip paīyū kukukayū.

¹⁶ Imēneju Pilatos jesorarayū o'tomuwā.

— Ite juy epejat — io'e cebe ip. — Epesubamupaya korosa be — io'e cebe ip.

¹⁷ Jesus o'jat ip. Ibocewi o'jēm ip Pilatos duk'a bewi.

Gebuje Jesus o'tujowat ip co'a kay. Wuyjuyū'a-ririt'a i co'a butet osunuy. (Gólgota i co'a butet osunuy Judeuyū a'ōm.) Korosa kuğ o'ju Jesus. Jay. Oa-jēm ip. ¹⁸ Iğ'o'a be sorarayū Jesus pa o'subamupaya

ip korosa jeje ipiju. Taḡtaḡtaḡ'i tapoam o'e ip. Ibubida be tapoa o'jomuy ip. Cēh. Korosa o'ḡu'aḡobucēg ip ipikūykūy be. Bēḡ. Warara'acayū be dak o'subamupaya ip korosa eju xepxepayūba. Wara'acat ceje o'subamupaya ip korosa jeje. Pūḡ korosa o'jomuy ip ipikūykūy be Jesus ba'at kadi. Wara'at o'jomuy ip iba'ūḡat kadi. Jesus ixeyū parakpe osunuy korosa eju. Toro'ih.

¹⁹ Pilatos tak taperadup o'tupmubararakat. O'-tupmōḡat korosa eju. Tupararakatup o'tupcoco ip kapkamayū. "Jesus teku," io'e taperadup pe. "Nazare ka bewiat- -Judeuyū kukukat" io'e taperadup pe.

²⁰ Iboaptup o'tupmubararak ip Judeuyū a'ōm, Romanoyū a'ōm tak, Gregoyū a'ōm tak. Jesus o'subamupayaiat ka Jerusalém ka tēḡ ma o'sukadop. Imēneju iboaptup o'tupcoco Jerusalém ka be powatwatyū. ²¹ Imēneju paīyū kukukayū o'jekawēn Pilatos eju.

— "Teku Judeuyū kukukat osunuy" iaptup ġu juy etupmubararak, " 'On Judeuyū kukukat,' i juk adi o'e teku" iaptup acā — io'e ip paīyū kukukayū.

²² — Ap! — io'e Pilatos. — Otupmuwarurun ġu juy wemudupmubararaktup — io'e.

²³ Korosa eju Jesus pa mupaya buje sorarayū cesay mu'ē'ē ojuy ip jewewebe. Cesay osodop ebadip-dip. Sorarayū dak ebadipdip osodop. Ibinūnpeat pit pūḡ ma imuğēğē osunuy pağōm. Iinūmnūm ġu ikuğ osunuy. Soat iinūmnūm'ūmat kay o'e ip sorarayū.

²⁴ — Ibinūnpeat ağuwek ġu juy — io'e ip jewewebe. — Ga'a karatūḡ'a jo'iat'a ayaxik ipi ju. Ya'at puje pūḡ ma je'jat. Ya'at puje wuyetaybit ace'e abu je'jat iam — io'e ip jewewebe.

O'yaxik ip ipi ju. Deus ekawēntup e'em-kuyjeatup:

Wesay o'ḡu'ē'ē ip jewewebe, i. Kara-tūḡ'a jo'iat'a o'yaxik ip obinūnpeat pu am, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Sorarayū be yaxik puje Jesus ekabek pu am, iboaptup ekawēn taḡ ip o'e.

²⁵ Gebuje Jesus jexi o'jojojo. Jesus xi korosa xe osunuy. Ixi kibit tak iboce osunuy. Maria Madalena

dak iboce osunuy korosa xe. Wara'at Maria dak iboce osunuy- -Clopas tayxi.

²⁶ Jesus jexi o'jojojo. Doze beayū'inat ixi xe osunuy. Ixe Jesus emumukukpinput osunuy. Ixe dak Jesus cocom o'e.

— Tū'ū — io'e. — Teku jekuk ġasū jexi kukap co'i — io'e. ²⁷ — Tapu — io'e jemumukukpinput pe.

— Oxi juy ejukuk ġasū exi kukap co'i — io'e Jesus.

Ixe aġokatkat Jesus xi o'ġuōm jeduk'a be ġebuje bit. Jesus e'ū buje jexi kukap co'i ma xipan o'jukuk.

²⁸ Jesus itaybit o'e soat wekapikap oğu'ūm iam.

— Obipuruk — io'e Jesus.

Iboam o'e Deus ekawēntup ekawēn taġ.

²⁹ Uva'abidi o'tinuy iboce wa'e jo'iat'a betideibog'ūmati. Iboceat tibubuap o'ġuakōm iġodi be. O'jomuy ip ip'abi be hissopo'ip abi be. Bēġ'i. O'yopmuyu Jesus pe tikōn ām. ³⁰ O'tikōn tibubuap pewi. Korotkorot'i.

— Soat wekapikap oğu'ūm — io'e Jesus.

O'je'aetore. Jekpiwan ma oe'ū.

³¹ Gebuje Judeuyū kukukayū ibamupaya'ibit mukop ojuy korosa ejuwi. O'ju ip kawēn ām Pilatos eju- -iecuġap eju.

— Ocebū'u jījā jebodoydoyap kabia be korosa eju ce'ū'ūayū nuy ām — io'e ip. — Ibamupaya'ibit tao juy etaodakacat dao ma ce'ū ām — io'e ip Pilatos pe. — Ixeyū'ūm'ūm cuy eġukopat Sábado ajēm awap — io'e ip Pilatos pe.

Imēn o'e ip sexta-feira buye. Kuyaje Sábado- -jebodoydoyap kabia. Judeuyū xe petabog' cīcā osunuy. Imēneju ibu'u jījā ip osodop ixeyū'ūm'ūm nuy ām korosa eju Sábado bima- -jebodoydoyap kabia bima.

³² Imēneju sorarayū o'ju korosa ejuayū kay. Wēġ. Pa. Koapatao o'taodakat ip korosa ejuatao. Wēġ. Pa. Wara'acatao dak o'taodakat ip- -Jesus eju ibamupaya'ibitao. ³³ Sorarayū oajēm Jesus'ūm kay.

— Kuy oe'ū — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye Jesus'ūmtao o'taodakat ġu ip. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ixe dao taodakat ġu ip- -pūgtao dak ka'ūma, i.

^{34 - 37} Tik. O'ya'ōxamutik. Sorara Jesus'ūm o'ya'ōxamutik obukaka'uk co'ian. O'jedoyekereren ya'ōxamutik puje. Idibi dak o'jediekereren. Wara'atup imēn e'em- -Deus ekawēntup:

Ya'ōxamutik'ibit kay jeakak ip wuy- juyū, i.

Kuyjeatup ekawēn tağ o'jebapuk Jesus e'ū buje- -Deus ekawēntup ekawēn tağ. Jesus'ūm oe'ūiap o'jojoiat ce'ūap o'ġuwēn ocewebe. Ocetaybit ixe icēmān e'em iam. Oceju dak Jesus'ūm e'ūap muwēnuwēn eywebe dak eyetabun cekay am.

³⁸ José o'ju Pilatos kay Jesus'ūm jebit mukopap ojuy korosa ejuwi. Arimatéia ka bewiat osunuy ixe. Jesus kay itabut osunuy. Ibaṛug ġu bit Jesus kay wetabut i'e'e'uk osunuy warara'acayū be- -iba'arēm mabuk. Ibaṛug ġu i'e'e'uk osunuy Judeuyū kukukayū buxim jeparara buye.

— Jesus'ūm jebit mukop ojuy òn pit korosa eju- wi — io'e José Pilatos pe.

— Ha'a — io'e Pilatos. — Esujebitmukop — io'e.

José o'ju Jesus'ūm kay- -korosa ejuat'ūm kay. Ijebit o'ġukop korosa ejuwi.

O'tujowat witabikūy kay. ³⁹ Nicodemos o'ju José eju. Imude'o'onap kuġ o'ju. Ade ikuġ o'ju- -45 kilo ikuġ. Iwekoykeyap osunuy imude'o'onap. Mirra'ip peati tiwekoykey o'e aloé'ip peati eju. Jesus'ūm jebit mude'o'on ojuy iġēmap puxim. Ixe Nicodemos kuy bima Jesus eju o'jekawēn ixima be. ⁴⁰ Xepxepayū Jesus'ūm jebit o'jat- -José, Nicodemos tak. Imude'o-onap o'ġuwedi ip paġo dağ- -xipacat tağ. Ijebit o'jomūnmūn ip ixem paġom. Pereh. Imēn ma Judeuyū wuyjuyū'ūm'ūm muxipanpan'uk ip osodop witabikūy be imuōm ām. ⁴¹ Kadaidip o'tiptop Jesus pamupayaap pe. Iġodip pe witabikūy o'sukūynuy- -wuyjuyū'ūm'ūm muōmuōmapkūy. Ikūyisuatkūy o'su-

kūnyuy. Ikūyisuatkūy be ce'ūat o'jomōg ġu buk ip.
⁴² Sexta-feira osunuy. Sexta-feira bima jexat muxi-panpan'uk ip osodop Judeuyū Sábado bima i'o'ibin. Sábado bima jebodoydoy'uk ip osodop. Witabikūy ibamupayaap tēğ ma o'sukūnyuy. Imēneju Jesus'üm o'jomōg ip iğokūy be.

20 Domingo bima Maria Madalena o'ju witabikūy kay. Kabiakabia'i bima o'ju. Kabiok ma bima buk o'ju. Ikūynomudip'a o'yajojo wita'a. Yaboğat'a o'yajojo. Tüybe wuyjuyū o'tujupa'um ijebit iān o'e Maria. Yawede o'yadobuxik tomudip'a.
² O'jedau Pedroyū kay. Oajēm cekay ip. Pūğ ixeyū'in Simāo Pedro osunuy. Wara'acat Jesus emumukukpin-put osunuy. Ixe dak Jesus eju etaybitbinat osunuy.

— Wuykukukat'üm o'tujupa'um ip witabikūy bewi — io'e Maria xepxepayū be. — Poce xe'e ip ixe'üm o'jomōg? Ocetaybit ġu — io'e.

³ O'jēm Pedroyū jeduk'a bewi. O'ju ip witabikūy kay. ⁴ Xepxem ma o'ju ip daudaum. Warara'acat pit dao ma o'jedau. Koap oajēm witabikūy be. Jay. ⁵ A-toroh. O'je'atoro ikūy kay. Etaburut. O'jetaburut. Pağō o'jojojo irucat. Ijebit mūnmūn o'jojojo. Imēnpit oōm ġu ikūy be. ⁶ Kanomüm Simāo Pedro oajēm. Jay. Oōm witabikūy be Simāo Pedro. Cereğ. Bodiku pağō osodop irucat xipacat. Ibo o'jojojo. ⁷ Wara'at pağō o'tobuxik- -Jesus'üm a dağ osodopiat. Yadağ osodopiat ijebit mūnmūnap epağō xe ġu osodop. Wara'at pe ma osodop. Iekabek acā osodop ya'a o'ya-dopiat pe. Ka'ümğu ijebit pit. ⁸ Wara'acat tak oōm ġasū- -Jesus eju etaybitbinat- -Jesus emumukukpin-put. Badi o'jeak.

— Ak'i ece! Ka'ümğu ijebit! — io'e jewebe ma.
 — Waram Jesus o'jetait! — io'e jewebe ma.

⁹ Deus ekawēntup imēn e'em:
 Deus ixe ġuyu ce'ū'ūayū xewi, i.
 Kuy bima ibodup ekawēn cekawēn pa'arēm osodop

cexe ip. Gasū bit ibapuk o'e Jesus eju etaybitbinayū xe.

¹⁰ Xepxepayū ma o'jepit jeduk'a be.

¹¹ Maria Madalena bit waram o'ju witabikūy jom. Jay. Oajēm. Ikūy jojom osunuy itabēg ikūy eta-kobe. Wa osunuy. O'je'atoro. Atoroh. Axih. Wa o'e. O'jetaburut ikūy be.

¹² Deus ekawēn tojotjot'ukayū o'jojojo xepxepayū-kabi kadiwiayū. Cesay irucat kuğ ip osodop. Kaxixkik'i osodop ip Jesus'üm osodopiap pe. Pūğ ixeyū'in ya'a o'yadopiap pe osunuy. Wara'acat ixeyū'in sui o'suidopiap pe osunuy.

¹³ — Tū'ū — io'e ip Maria be. — Abu-kay ēn wa? — io'e ip.

— Okukukat'üm kay — io'e. — Okukukat'üm o'tujupa'um ip — io'e. — Imēnpuye ôn wa. Wetay-bit ġu poce ip o'jomōğ iam — io'e.

¹⁴ O'jekorepēn imēğap e buje. Jesus cūğ'i osunuy tōgpikadi. Jesus o'jojojo. Imēnpit itaybit ġu o'e ixem. O'jetabieba'arēm ixem. Tüybe ija ġu iān o'e.

¹⁵ — Tū'ū — io'e Jesus. — Abu-kay ēn wa? — io'e cebe. — Abu-kudadam ēn? — io'e.

Tüybe sute kadaidip wiwi'ukat iān o'e Maria ce-be.

— Okukukat'üm kudadam ôn — io'e. — En tu ixe'üm etujujēm? Poce ejomōğiap cuy eğuwēn owebe! — io'e. — Ôn ma oju ixe'üm tujupit am — io'e.

¹⁶ — Maria! — io'e.

O'jekorepēn Jesus kay.

— Raboni — io'e ja'ōm- -Judeuyū a'ōm.

(Raboni wekariwa iape.)

¹⁷ — Obaixiğ ġu ece — io'e. — Webay kay buk oceu ġu — io'e Jesus. — Eju juy okitpiyū kay-- oweju etaybitbinayū kay — io'e. — "Webay kay waram oceu- -eyebay kay," i juy ece cebe ip — io'e. — "Wuyebay Deus oxe, eyxe dak," i juy ece cebe ip — io'e Jesus Maria be.

— Hm hm — io'e- -Maria o'e.

¹⁸ Maria Madalena o'ju Jesus eju etaybitbinayū kay.

— Wuyukukukat ojojojo! — io'e cebe ip. — Waram o'jetait! — io'e.
Jewebe Jesus o'e'e iap o'guwēn cebe ip.

¹⁹ Kabioğ pima Jesus o'jebapuk jeweju etaybitbinayū kay. Ixe Domingo bima o'jebapuk cekay ip. Awerom ip osodop uk'a be. Cem ma'gu tomudipdip osunuy xintabi, Judeuyū kukukayū buxim iparara buye. Inaka Jesus o'jebapuk cekay ip.

— Kaba'üm cuy epeyewekuk — io'e cebe ip.

²⁰ O'jewebumupaya cekay ip. O'jewa'ōxamuba-puk cekay ip. Icokcok cīcā ma ip o'e jekukukat tobuxik puje.

²¹ — Kaba'üm cuy epeyewekuk — io'e waram Jesus. — Webay juk omudot ijodi. Imēnpxim ôn tak jeymuju omuwēn ām ijodiat pe — io'e.

²² Jebido o'subidomuju cekay ip. Puw io'e.

— Obiōgbuk oğuōm eywebe — io'e. — Xipacat oğuōm eywebe — io'e cebe ip. ²³ — “Deus ikérēat ju'uk eywebewi” i ey'e buje, ikérēat ju'uk ixeyū bewi — io'e. — “Deus ikérēat ju'uk ġu eywebewi” i ey'e buje bit, ju'uk ġu ikérēat ixeyū bewi — io'e Jesus.

²⁴ Gebuje Jesus o'ju Tomé kay-jeweju etaybitbinat kay. Ixe Tomé doze beayū'in osunuy. Xepxem ikap'ibit i ixe butet osunuy wara'at ibutet. Warara'acayū eju ġu ixe Tomé osunuy ixeyū kay Jesus ebapuk puje. Jesus o'jojojo ġu buk waram cetait puje. ²⁵ Imēnpuye warara'acayū o'jekawēn Tomé eju-ceweju etaybitbinayū.

— Tapu, wuyukukukat ma ocejojojo! — io'e ip.

— Waram ġuto o'jetait! — io'e ip.

— Dapxi eyju! — io'e. — Wetabut ġu oce waram ixe'üm o'jetait iap kay — io'e. — Tapoa kūy-but cocom'üm pima, wetabut ġu oce — io'e. — Tapoa kūybut pe osubumōğ'üm pima dak, wetabut ġu oce — io'e. — Ya'ōxatikat pe osubumōğ'üm pima, wetabut ġu oce — io'e Tomé.

²⁶ 7 xet kap puje Jesus eju etaybitbinayū waram awerom osodop ip uk'a be. Tomé dak cexe ip o'e. Uk'a exintabi tomudipcēm cīcā osunuy. Jesus pit

oōm iōg'a be. Onze beayū kay waram o'jebapuk.

— Kaba'üm cuy epeyewekuk — io'e Jesus cebe ip.

²⁷ Jesus dao ma o'jeak Tomé kay. Ak'i o'e. O'je-kawēn ceweju- -Tomé eju.

— Ak ece obubida kay — io'e Tomé be. — Tapoa kūybut cuy ejojojo obubida be — io'e. — Tapoa kūybut pe juy ebu esubumuōm — io'e. — Wa'ōxatikat pe juy ebu esubumuōm itikatkūybut pe icēmān poro iam — io'e Jesus. — "Ixe'üm waram o'jetait āgu," i'ümāgu juy ece — io'e. — Etabun cuy eğuy! — io'e.

²⁸ — Kariwa, wetabut ekay — io'e Tomé. — "En ma Deusat," i ôn e'em — io'e- -Tomé o'e.

²⁹ — Etabut ojojom ēn puye — io'e Jesus. — Warara'acayū bit ojojo āgu. Inaka itabut je'e ip okay. Icokcok cīcā ma ip je'e — io'e.

³⁰ Jesus ja'ōbacaap o'jomōğmōğ jeweju etaybitbinayū etabixe. Soat āgu ya'ōbacaap mōğmōğap mu-barararağ ôn ijudup pe. ³¹ Pügpüg â ôn imubarararağ ijudup pe Jesus pe o'ğubapukpukiap. Iboap oğubarak eymutabut am Jesus Deus emunaē iap kay, Jesus Deus ipot iap kay dak. Iboap kay eyetabun pi-ma, ixe a'ōbi eyağuyisum epeku ijodi; eyetait epesop cexe eye'ü buje dak.

21

^{1, 14} Guyjom Jesus waram o'jebapuk jeweju etaybitbinayū kay. Iodi xe o'jebapuk cekay ip. Iodi butet Tiberíades i osunuy. O'je'awero ip 7 beayū ceweju etaybitbinayū. Iodi xe o'je'awero ip. Püg em āgu o'jebapuk ce'ü'ü'ibiyü xewi jeu buje. ² Ibürū ma ibutet osodop ip: Simão Pedro i, Tomé i, Natanael i, Zebedeu ipotpoyū xepxep, warara'acayū dak xepxep. Xepxem ikap'ibit i Tomé butet osunuy wara'at ibutet. Natanael Caná ka bewiat osunuy- -Galiléia eipi bewiat. Ibürū ma o'je'awero ip.

³ — Cum puk ñon axima bum — io'e Simão Pedro jebureyū be.

— Ha'a — io'e ip. — Oceju dak cum eweju oce-
xat pum — io'e ip.

Ixima dağ axima bubum ojuy ip. Kobe be ip
oõm axima bu pinayū. Haham oeku ip. Imēnpit o'jat
ğu ip. Te'e ma ip oeku.

⁴ Jesus o'jebapuk iodi wābu be kabia buje. Imēn-
pit teku wuyekariwa iap iba'arẽm o'e 7 beayū xe.
Itaybit ğu o'e ip teku wuyekariwa iam. Wīnābu wi
o'jewāwā cebe ip.

⁵ — Tapupuyū — io'e Jesus cebe ip. — Pebūrū
axima epejat?

— Ka'ūma ma — io'e ip. — Ocejat ğu! Te'e
ma oceku — io'e ip.

— Eyba'at kadi ma ūrū epeğuakōm — io'e Je-
sus. — Gebuje bit ade ma epejat — io'e.

— Hm hm — io'e ip.

⁶ Tok. Urū o'ğuakōm ip jeba'at kadi. Ade o'jat
ip axima. Urū mupuxik pa'ore o'e cebe ip axima
poxi pibun.

⁷ — Ak'i juy ȝokayku! Wuykukukat ma ȝoku! —
io'e Jesus emumukukpinput Simão Pedro be.

Simão Pedro jeekabek o'ğuõm jekukukat topabe
jejuam. Jeekabek kuğ ȝu kapikpik'uk osodop ip. Tip.
O'jetip iodi be dao ma Jesus kay jajẽm ām. ⁸ Wara-
ra'acayū Jesus kay oajẽm kobe dağwi. Oajẽm ip ūrū
mupuxikpxiğ kobe ukpu bewi. Ade jijā osodop axi-
ma ūrū be. Wūy ȝu ip osodop kapurūğ pewi -100
metros acā. ⁹ Jay. Muğ. Jesus o'jojojo ip. Axima
yoyoy o'e daxa be. Pāo'a kuğ tak osunuy.

¹⁰ — Axima'in epetojot- -ȝasū epejat'iat'in — io'e
Jesus cebe ip.

— Hm hm — Pedro o'e.

¹¹ Oõm kobe be axima bum. Urū o'ğuwækap. O'-
tuuu kapurūğ kay. Jay. Axima o'tojot. Ade osodop
ūrū be axima yoboğat. 153 osodop ip. Inaka ūrū o'je-
wek ȝu.

¹² — Ga'a acekōn — io'e jeweju etaybitbinayū
be.

— Ga'a — io'e ip.

— Abu ēn? — io'e āgu ma cebe.

Itaybit o'e ip wuyukukat teku iam--waram o'jetaitiat teku iam.

¹³ Jesus pāo'a o'yabu. Axima dak o'jat. O'gūm cebe ip ixan.

¹⁵ Gebuje Jesus o'jekawēn Simāo Pedro eju- -Joāo ipot eju. O'jekawēn ceweju jekōn epere buje.

— Simāo — io'e Jesus. — Warara'acat kukpinap podi ma du okukpin exe? — io'e.

— Hm hm, Kariwa — io'e Simāo. — Etaybit ebure ūn iam — io'e.

— Wekawēn cuy eğutaybin itabun'isuayū — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat xipan jeōhō'it'it kukap puxim — io'e.

¹⁶ — Simāo — io'e Jesus waram. — Okukpin tu exe?

— Hm hm, wekariwa — io'e. — Etaybit ebure ūn iam.

— Wekawēn cuy okay itabucayū eğutaybin — io'e. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat jeōhōyū kukap puxim — io'e.

¹⁷ — Simāo — io'e Jesus waram. — Ebure du ūn? — io'e.

Ebapūg em imēn o'jekawēn Simāo eju. Imēnpuye Simāo iğuyucūg o'e Jesus e'ead kay.

— Kariwa — io'e. — Etaybit soan. Etaybit ūn ebure iam.

— Wekawēn cuy itabucayū eğutaybin — io'e Jesus. — Xipan cuy ixeyū ejukuk apēn ovelha kukat jeōhōyū kukap puxim — io'e. ¹⁸ — Simāo, icēmān ūn e'em ewebe. Jaypan'isum ekpiwat ma jekuku'uk eğuy. Esay muōm puje, ekupinap tağ acā jekuku'uk eğuy. Aypa bima bit ecejebaepacūg warara'acat pe ebamūn ām correntebum. Warara'acat jedujowat edaobu'unap tağ — io'e Jesus.

^{19 - 24} Imēn Jesus apēn Pedro je'ū iam o'gukūyjo. Apēn Pedro Deus dipap ġubapukpuk iam tak o'gukūyjo.

— Obikuyap tağ cuy ejeku — io'e Jesus Pedro be.

Jekorepēn puje Pedro Jesus emumukukpinput o'-jojojo. Cemumukukpinput doze beayū'in osunuy. Pedro nomuju o'e.

— Kariwa — io'e. — Apēn je'bapuk ġuyjom ġobeku? — io'e Simāo Pedro Jesus emumukukpinat co buje.

— “Apēn je'bapuk ġobeku ġuyjom,” i'ūmğu juy ece owebe — io'e. — “On tu wekariwa bikuyap taġ jekukum?” i acā ece ewebe ma — io'e Jesus. — Obikuy bima bit kuka adi teku oe'ū ġu — io'e. — Obikuy bima, ijoce mabuk teku kuka adi osunuy waram wajēmap com — io'e. — Imēn obikuy bima, ak'adit ma'ġu kuka eġuy iboap kay — io'e Jesus.

Imēneju itabucayū o'jekawēn cīcā jeweweju. Tūybe je'ū ġu iān o'e ip. Imēnpit:

— Teku je'ū ġu — i'ūmğu o'e Jesus. — Obikuy bima kuka adi teku ijoce mabuk jeenuy waram wa-jēmap com — i juk o'e Jesus.

Jesus eju oekukuiat ma apēn Jesus cuk adi o'e'e iap o'ġuwēn ocewebe-Jesus xe ikukpinat. Jesus tēġ ma osunuy doze beayū eju jekōnkōn pima Jesus e'ū awap.

— Kariwa, abu oce'in jeūm ekay itakomaayū be? — i juk o'e ce'ū awap.

Ixe ma Jesus o'e'e iap o'ġuwēn ocewebe. Wuyetaybit ixe icēmān e'em iam. Ixe ekawēn mubarararaġ ḥon ijudup pe- -cartadup pe.

²⁶ Ade jījā ma osunuy Jesus e'eap. Soat ġu ixe e'eap o'ġubararak cemudupmubararaktup pe- -ijudup pe. Soat pit ixe o'e'e iap mubarararaġ pima, apoce dak kuka atupmōġ? Tup ade jījā ma kuka o'e ibiatup. O'e ġu kuka ipi daġ wuywebe ibiatup mōġ ām. Imēn kuka o'e wuyxe.

Ibūrū ma.

JESUS CRISTO EMUMUJUYÚ E'ÉAP EKAWÉN

1 Teófilo, kuy bima livrodup otupmubararak ewebeaptum. Apēn ijodi bima Jesus cuk adi o'gutaybitbiniaptup otupmubararak, apēn ixe juk adi o'e'eiaptup tak. Soat iboap oğubararak kuyatup pe ewebeaptup pe.

² Kabi kay jeu awap Jesus doze be o'taē agókat-kayū. O'taē jeweju itaybin'ibiyūm. Taē'ibiyū o'gutaybin Deus biōgbuk a'ōbi jeu awap. ³ 40 kabia ijodi oeku waram jetait puje. Ade em o'jebapukpuk jeweju etaybitbinayū kay. Itaybit cīcā ip o'e Jesus waram o'jetait iam, ade em ixe o'jojojo buye.

— Deus soat kukukan je'e — io'e ixe cebe ip.

⁴ Awerom pima Jesus o'jekawēn ġuto ceweju ip.

— Epewatwat ġu juy Jerusalém ka bewi — Jesus o'e. — Ijop ka ma epesop. Ibiōgbuk xipacat ajēmap pit cuy epejowiwi. Webay ixe ġudot eykay apēn eywebe juk adi ocece iap tağ — io'e. ⁵ — Kuy bima João ijodiat mubatisasan osunuy idibi be — io'e cebe ip.

— Gaxin ma bit Deus biōgbuk jajēm eykay. Ibiōgbuk xipacat jeōm eywebe — io'e Jesus. Jesus imēn o'jekawēn jeweju etaybitbinayū eju.

⁶ Waram Jesus emumujuju o'je'awero ip. O'jekawēn ip Jesus eju.

— Kariwa — io'e ip. — Gasū du ocebadipyū'in ecejomuy ocekukukan- -Judeuyū kukukan? — io'e ip.

⁷ — Eyetaybicap ġu iboam — io'e Jesus. — Webay acā itaybit. Ixe ja'ōbi ixeyū'in eykukukan iap kabia o'guweğün. ⁸ Imēnpit eywebe Ibiōgbuk Xipacat öm puje, Deus a'ōbacaap kuğ epekuku. Eya'ōcam omuwēnuwēn epekuku soat kaka dağ. Omuwēnuwēn epekuku Jerusalém ka watwat pe, Judéia eipi watwat pe dak, Samaria eipi watwat pe dak, wūyatka watwat pe dak — io'e.

⁹ Iboap muwēn puje, Deus Jesus o'tujowat jeweckay. Ceweju etaybitbinayū etabutpe o'tujowat. Ağ ip

o'e cekay. Ceuap o'jojojo ip. Pa'um. O'jepa'um kabikerereat pe Jesus. Iba'arêm o'e.

¹⁰ Kabi kay apün pima agókatkayü oajém Jesus eju oekuku'iayü kay- -xepxepayü- -cesayrucayü.

¹¹ — Tapupuyü — io'e ip. — Apénpuye dak eyju jeapünapün kabi kay? — io'e ip Jesus emumujuju be- -Galiléia eipi bewiayü be. — Deus Jesus o'tujowat eyxewi. O'guyu kabi kay. Ceuap epejojo. Jeuap puxim waram je'pit — io'e agókatkayü.

¹² Jesus emumujuju o'jepit Jerusalém ka kay. O'jém ip co'a bewi- -Oliveira dip'a bewi. Oliveira dip'a Jerusalém ka tēg ma o'yanuy- -pūg kilometro ma. ¹³ O'jeawero ip uk'a be- -umat'abi be- -Jerusalém ka be- -kuy bima osodop ip iat'a be. Ibürü ma ibutet osodop ip; Pedro i, João i, Tiago i, André i, Filipe i, Tomé i, Bartolomeu i, Mateus i, wara'at Tiago i, Simão i, Judas i. Tiago Alfeu ipot osunuy. Judas Tiago ipot osunuy. Simão jeipi kay jijāat osunuy. Ibürü ma awerom ip osodop umat'abi be. ¹⁴ Pūg tağ ma ip jawağuyguy osodop. Soat em je'aweroro'uk osodop ip Deus eju kawēn ām. Aoyü dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip. Maria cexe ip osunuy- -Jesus xi. Jesus kitpitpiyü dak je'aweroro'uk ip osodop ceweju ip.

¹⁵ Awerom pima, Pedro o'ây itabucayü xewi. Ade jijā ip osodop Jesus kay itabucayü. 120 osodop ip. Pedro o'jekawēn ceweju ip.

¹⁶ — Okitpitpiyü, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e. — Kuyje Davi apén Judas kuka o'e iap o'guwēn Deus biōğbuk a'ōbi. Ixe Davi ekawēn ibarak opop Deus ekawēn tup pe. Ixe Judas Jesus pu ojuyayü o'tujowat cekay. Gasü o'jebapuk ibiat tup ekawēn tağ- -kuyatup ekawēn tağ — Pedro o'e. ¹⁷ — Jesus ixe Judas o'taē kapik am oceweju — io'e. — Oceweju juk adi oekuku. ¹⁸ Imēnpit ixe Judas Jesus o'güm itakomaayü be. Dinheiro o'jat Jesus ūmap teim — io'e Pedro. — Ipi o'jat ixem dinheirom. Igo eipi be o'jewağobua. Yabitorom o'at. O'je'ukedeğ. O'tūnpujém ijebit pewi. Oe'ü — io'e Pedro cebe ip. ¹⁹ — Soat Jerusalém ka watwat ce'ūap awēğ o'yawēğ-

tobuxik ip. Imēnpuye ibo eipi butet Aceldama i o'su-buteta ip ja'ōm.

(Aceldama ağokatkat toy o'toyjēmiap ka iape wuya'ōm). ²⁰ Imēn e'em Salmo dup:

Tuk'a juy yabibuğ, i. Ka'ūma ma juy
je'e ya be, i.

Wara'at tup imēn e'em:

Wara'at cuy jeenuy tūyap pe kapik
am ixe dieğ, i — io'e Pedro.

^{21 - 22} — Imēnpuye wara'at'in cuy ataē oceweju ceku am ixe'üm tieğ. Wara'at'in cuy ataē wuyukukat Jesus waram o'jetait iap muwēn ām soat pe — io'e. — Jesus ocexe bima oceweju juk adi oekuku'iayū'in cuy ataē — io'e. — Joāo'üm imubatisasan pima oceweju juk adi oekuku'iayū'in cuy ataē. — Deus Jesus muyu buje kabi kay oceweju cekuku'iayū'in — io'e.

— Ibiat cuy ataē — io'e ip.

²³ — José juy ataē — io'e pūgpūğayū.

— Barsabás cuy ataē- -cūğ cīcāat — io'e wara'acayū Pedro be.

— Matias cuy ataē — io'e ip warara'acayū bit.

²⁴ Gebuje o'jekawēn ip Deus eju.

— Bay — io'e ip. — Etaybit apēn oceju je-wağuyğuy iam. ²⁵ Judas'üm oibu'un oceweju jeku am — io'e ip. — Oibu'un ekpot eju am. Jekapikap o'-suiwat jejuap ka kay jeju am — io'e ip. — Abu ġu xe'e ocetaē oceweju jeku am Judas'üm tieğ? Barsabás tu ocetaē? Matias ġu xe'e? — io'e ip Deus pe. Imēn o'jekawēn ip Deus eju.

²⁶ Gebuje yabarakat'a o'yaxik ip pūğ'in ip taē ām. Imēn itaybit ip o'e abu Deus o'taē iam. Imēn Matias o'taē ip jeweju ip jeku am Judas'üm tieğ. Ixe Matias onze beayū eju oekuku ġebuje bit.

2 Deus biōğbuk o'kop Jesus eju etaybitbinayū kay. Pentecostes pima o'kop. Pentecostes i kabia butet osodop. Pentecostes ajēm puje pūğ pe ma ip osodop awerom itabucayū. — Jesus eju etaybitbinayū dak- -doze beayū. Judeuyū petata'uk osodop

ip Pentecostes kabia be. ² Deus biōgbuk imēn o'kop cekay ip. Kabi bewiat a'ō o'ya'ijojo ip. Kabidoxixi a'ō buxim o'e kabi bewiat a'ō. Kaxikxik'i osodop ip uk'a be. Soat ip o'ya'ijojo. ³ Daxae jo'iat o'jebapuk cekay ip. Daxae jo'iat o'kop ceparakpe ip- -soat parakpe. Soat pe o'sueabik cebe ip. ⁴ Deus biōgbuk imēn oōm soat pe cebe ip.

Gebuje itabucayū warara'acat a'ōm ma o'jekawēn. Deus biōgbuk a'ōbi o'jekawēn ip warara'acat a'ōm. ⁵ Ade powatwat Jerusalém ka be osodop ip- -soat kaka dağwiayū. Judeuyū etabucap puxim itabut ip osodop Deus kay.

⁶ Ixeyū a'ōm ekawēn co buje, soat ip o'ju cekay ip ya'ijom powatwat. Yağuy'ūm ip o'e itabucayū soat a'ōm kawēnwēn puye. Soat ip ja'ō ma o'ya'ijojo. ⁷ Imēnpuye yağuy'ūm ip o'e.

— Eya'ōpicūgcūg cuy epesop — io'e ip. — Soat ijoyū Galiléia eipi watwat ma — io'e ip. — Imēnpit ja'ōm ġu kawēnwēn ip- -wuya'ōm acā — io'e ip jewewebe. ⁸ — Apēntak soat wuyju wuya'ijojom- -bekin pima wuyju kawēnwēnap a'ijojom? — io'e ip. — Wuya'ōm ma ip kawēnwēn! — io'e ip jewewebe. ⁹ — Pártia eipi bewi ajot peta be, Média eipi bewi dak, Elão eipi bewi dak — io'e ip. — Mesopotâmia eipi bewi dak ajot, Judéia eipi bewi dak, Capadócia eipi bewi dak, Ponto eipi bewi dak, Ásia eipi bewi dak, ¹⁰ Frígia eipi bewi dak, Panfília eipi bewi dak, Egito eipi bewi dak, Líbia eipi bewi dak, Cirene ka bewi dak, Roma ka bewi dak — io'e ip. ¹¹ — Pūgpūg wuy'in Judeuyū ma. Warara'acayū ka'ūma. Ixeyū etabucap co'i wuyju dak wuyetabut Deus kay — io'e ip. — Creta eipi bewi dak ajot, Arábia eipi bewi dak. "Deus soat podi ma ya'óbaca," i'e'em ip itabucayū wuywebe. "Soat podi ma xipat ixe," i'e'em ip wuywebe. Wuya'ōm ma kawēnwēn ip — io'e ip jewewebe.

¹² Imēn o'e ip yağuy'ūm puye. Yağuybabı'ūm'ūm o'e ip.

— Apēnpuye wuya'ōm ip kawēnwēn? Ajom Deus wuymuküyjo ojuy? — io'e pūgpūg ce'in ip.

¹³ — Ika'o'o ip — io'e ip napa ma warara'acayū bit Jesus eju etaybitbinayū waywayway am.

¹⁴ Kirik'āy. Pedro o'āy jekawēn ām je'awero'i-biyū be. O'āy onze beayū eju. O'jekawēn ya'ōberen adeayū be.

— Tapupuyū Judeuyū, Jerusalém ka wat, eya'ō-picūgcūg cuy epesop wa'ō kay — io'e Pedro. ¹⁵ — Oceka'o'o ġu. Tūybe ip ika'o'o iān eyju e'em. Kaxicuğ mabuk 9 horas acā. Kabiam pit oceju uva'abidi kōnkōn ġu. On jeymukūyo apēnpuye oceju eya'ōm ma kawēnwēn iam — io'e.

¹⁶ — Apēn Joel juk adi o'e'e iap tağ oceju eya'ōm kawēnwēn ġasū. Soat a'ōm kawēnwēn. Imēn e'em Joel emudupmubararaktup- -Deus ekawēn mu-wēnuwēn'ukat emudupmubararaktup:

¹⁷ "Ipi'üm awap obiōgbuk oğuju ey-kay," i'e'em Deus, io'e Joel. "Soat pe oğuōm," i'e'em, io'e. "Enaxeğebitbit wekawēn ġuwēn," i'e'em, io'e. "Ağokatkayū oğuyxeyxey wekawēn," i'e'em, io'e. "Aypapayū dak oğuyxeyxey," i'e'em, io'e. ¹⁸ "Obiōgbuk oğuju obuywatwat'ukayū kay-ağokatkayū kay, aoyū kay dak," i'e'em Deus, io'e Joel. "Imēnpuye wekawēn ġuwēn ip," i'e'em, io'e. ¹⁹ "I'e ba'oreat oğubapuk kabi be. Oğubapuk ipi juayū ağuy mubabi'üm ām," i'e'em, io'e. "Soat podi ma wa'ōbaca iap oğubapuk adeayū be," i'e'em, io'e. "Doy jedoyebapuk. Daxa dak je'ba-puk. Daxidiğ tak jediğebapuk," i'e'em, io'e. ²⁰ Kaxiepiat kabiok je'e. Kaxi ipakpuk je'e doy buxim. Imēn je'bapuk wuyukukat ajēm awap, io'e Joel. Ixe ajēmap kabia idip cīcā je'e. Yajēm puje ixe soat kukukan je'e- -ipi juacayū kukukan, io'e Joel. ²¹ "Kari-wa, odaxijom cuy ece" i'e'e'ukat ma Deus idaxijo, io'e Joel — io'e Pedro.

— Imēn Joel o'e Deus a'ōbi — Pedro o'e.

²² — Israel naxeğebitbit — io'e. — Eya'opicüğ-cüğ cuy wekawēn kay — io'e. — Jesus cuy oğuwēn eywebe - Nazaré ka bewiat. Ixe Jesus Deus a'obi wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku. Wuymu-coatcoanap mubapukpuğ oeku. Deus a'obacaap mubapukpuğ oeku. Eyetaybit iboam eyetabutpe ixe oeku buye — io'e Pedro adeayū be.

²³ — Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū Jesus o'jat. O'jat ip apēn Deus ibikuy osunuy iap tağ. Eyju ma ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ū ām- -Judeuyū kukukayū be. ²⁴ Deus pit Jesus o'ğutait waram. Ce'ū buje Jesus o'ğuyu ce'ūap pewi ibun topap puxim — io'e.

²⁵ — Deus a'obi Davi Jesus o'ğuwēn wuydo-buyū'üm'üm pe kuyje — io'e.

— Imēn Davi o'e:

Okukukat, oparara ġu, soat em ēn ağ okay ibuye, soat em ēn obuywatwan ibuye dak, i. ²⁶ Ocokcok cīcā ma ôn e'em, io'e. Soat em "Deus, ēn xipat cīcā oxe," i ôn e'em, i. Wetaybit soat em exe oğuy iam, i. We'ū buje dak a'ğu oğuy ewiwim, i. ²⁷ Okukukat, obiğbuk esuiwat ġu ce'ū'ūayū dopap pe, i. Wetabut cīcā iboap kay, i. Ēn ojebit iwan ġu ierepap puxim, ôn xipat exe buye- -ōn ekpot puye dak, i. ²⁸ Okukukat, waram adi ēn omutait, i. Ēn ma'ğu omuküyjo soat em wetabēğ oğuy exe iam, i. Omucokcokcoğ ece'e soat em exe oğuy buye, io'e- -o'e Davi Deus a'obi — io'e Pedro.

²⁹ — Tapupuyū, ibapuğ ma juy Davi oğuwēn eywebe — io'e Pedro jebadipyū be. — Kuyje ma wuy'ajore'üm oe'ū- -ya'obuyxiat'üm oe'ū. O'jomög ip witabiküy be. Gasū dak puk ixe'üm mōğapküy omuy ma. ³⁰ Ixe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. "Enaxeğebit wemunaäm je'e," io'e Deus cebe. "Wemunaäm soat kukukan je'e- -Israel eipi watwat kukukan," io'e Deus cebe. Soat em Davi iboap ekawēn kay ȝebum osunuy. ³¹ Itaybit osunuy Deus jemunaäm

ğutait ce'ūap tomukadi iam. Imēn Cristo mutaicap o'ğuwēn imutait awap. Imēn o'e:

Deus jemunaē biōğbuk o'suiwat ğu
ce'ū'ūayū dopap pe, i. Ijebit oierep
ğu, i — io'e Pedro.

³² — Deus ixe Jesus waram o'ğutait ce'ūap tomukadi — io'e Pedro. — Waram cetait puje ocejojojo. Imēnpuye oceju iboap muwēnuwēn eywebe — io'e Pedro. ³³ — Deus Jesus o'ğuyu kabi kay-jenuyap kay. Deus xe Jesus omuy ğasū. Soat kukukan Deus eju. Deus co'i ya'ōbaca. "Obiōğbuk oğuōm itabucayū be," io'e Deus Jesus pe. Gasū Jesus Ibiōğbuk Xipacat o'ğudot ijodi apēn Deus cuk adi o'e'e iap tağ — io'e Pedro. — Ixe a'ōbi oceju eya'ōm ma kawēnwēn. Imēnpuye eyju eya'ijojom ğasū — io'e Pedro.

³⁴ — Davi'ūm jebit ğu o'jeu kabi kay ce'ū buje. Imēnpuye Davi o'e:

"Oxe juy eğuy," io'e Deus wuykukat pe, i. ³⁵ "Gasū bit ekay itakomaayū a'ōbacaap oğu'ūm," io'e, i.
"Küyjobin jedop ip a'ō kay," io'e
Deus, io'e Davi ajore wuydobuyū'ūm'ūm pe — io'e Pedro.

— Davi o'jewemuwēn ğu-Jesus acā o'ğuwēnuwēn — io'e Pedro.

³⁶ — Wa'ō kay bit cuy eya'ōpicūğcūğ epesop — io'e. — Eyju ma ocekukukat Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ū ām, Israel naxeğebitbit ma'ğu eyju. Deus pit ixe o'jomuy wuykukukan. Deus ixe o'taē soat taxijo am-wuydaxijo am. Icēmān ḥn e'em eywebe — io'e Pedro.

³⁷ Iboap co buje iğuycūğcūğ cīcā ip o'e.

— Tapupuyū, apēn oce'e ğasū? — io'e ip Pestroyū be-Jesus emumujuyū be.

³⁸ — Eyğuycūğcūğ cuy epe'e ikērēat kuğ puye — io'e. — Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere — io'e Pedro. — Jewemubatisasaan cuy epesop "Gasu bit Jesus Cristo ebekitkiyū oceju" i'e am soat pe — io'e. — Imēn cuy epe'e Deus pe ikērēat'uk am eywebewi. Imēn ey'e buje Ibiōğbuk Xipacat jeōm eywebe-Deus emumudot — io'e. ³⁹ — "Obiōğbuk muōm pin ḥn ey-

webe," io'e wuyukukat Deus kuy bima — io'e. — "Obiōgbuk oğuōm eywebe, eyebekitkiyū be dak, eybadip'ūmayū be dak- -soat wemunomuwāyū be," io'e Deus — io'e Pedro.

⁴⁰ Pedro imēn ip o'yawēwē.

— Gasūacat ikērēat mujurūgrūg cīcā — io'e. — Imēnpuye Deus xe ġu ip jeedop ce'ū buje. Eyju bit ixeyū ekukuap puxim ġu juy epeku — io'e. — Wūy ġu juy epesop Deus wi eye'ū buje — io'e Pedro. Imēn Pedro ip o'yawēwē.

⁴¹ Imēneju adeayū itabut o'e Jesus kay Pedro Jesus o'ğuwēn puye. Tak ġu ip oitabun- -3000 beayū. O'jewemubatisasan ip. Jesus a'ōkayayū eju ip oekuku ġebuje bit. ⁴² Itabun'isuayū mutaybitbin'uk ip osodop Jesus a'ōkayayū. Jewemuküyjojo'uk ip osodop. Jeburerexi osodop ip itabucayū. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop. Jekawēnwēn'uk ip osodop Deus eju. Pāo'a o'o'uk osodop ip Jesus e'ūap kay ġebum am.

⁴³ Jesus emumujujyū Deus a'ōbacaap mubapuk-puğ oekukuku soat etabut pe. Wuymucoatcoanap mubapukpuğ ip oekukuku. Imēnpuye adeayū itabēğ-bēğ o'e ip ijom, — Deus acā ya'ōbaca — i'e'em.

⁴⁴ Soat jeburerexi ip osodop Jesus kay itabucayū. Jebubut mu'ē'ē'uk osodop ip jewewebe. ⁴⁵ Ka'ūma ma tacup o'e jebure be. Jebubut taidada'uk ip osodop dinheiro bu am, jeipi dak. Ixe dinheiro üm-ūm'uk ip osodop tadaybocayū be- -ibubut'ūmayū be. ⁴⁶ Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be je'awero-ro'uk ip osodop -yaboğat'a be. Jeweweju ip jekōnkōn'uk osodop jeduk'a be. Awerom jekōnkōn'uk ip osodop jebureyū eju. Imēneju icokcok cīcā ip osodop. Ka'ūma ma jewexe ya'ōca osunuy. Jewekay ġu ġebum osodop ip- -jebure kay acā.

⁴⁷ — En xipat cīcā ocewebe — i'e'e'uk ip osodop Deus pe.

Soat itabut'ūmayū xe cūğ ma ip oekukuku.

Soat kabia Deus warara'acayū o'ğutabun Jesus kay. Ixeyū dak wara'acayū itabucayū burem o'e.

3 Pedro o'ju Deus eju kawēnwēnap'a be-yabogat'a be. João eju o'ju. Katpujesu ip o'ju. Ixe ehora bima Judeuyū kawēnwēn'uk ip osodop Deus eju igo'a be. ² Agókatkat iboce osunuy-taojereat. Jekap'isum piap ma taojere osunuy. Soat kabia ibureyū tujowatwat'uk ip osodop igo'a exintabi be. Xintabi butet Idipat i osunuy. Xintabi be taojereat dinheiro ojuyjuy'uk osunuy igo'a be ómōmayū be. ³ Ixe taojereat Pedroyū o'jojojo. Igo'a be óm pima o'jojojo ip.

— Dinheiro'in — io'e cebe ip.

‘Pedroyū o'jeak cīcā cekay.

— Ak'i juy ece ocekay — Pedro o'e.

⁵ Taojereat o'jeak cīcā cekay ip. Tūybe dinheiro ûm ip owebe iān o'e.

⁶ Pedro o'jekawēn cebe.

— Dinheiro kuğ ġu òn — io'e. — Okukukat pit ja'óbacaap ûmûm owebe. Ixe a'obi jemu'ada òn. Edaodip ece'e Jesus a'obi-Nazaré ka bewiat a'obi. E'āy — io'e Pedro.

⁷ Gebuje Pedro taojereat pu o'subuixik iba'at kadi. O'gu'āy. Dao ma ikaġobidip o'e. Sui dak suidip o'e. ⁸ Ixe taojere osunuy'ibit o'jejoro. Icokcok o'e jedaodip puye. O'jexīgxīg. Óm Deus eju kawēnwēnap'a be Pedroyū eju. O'jecūğcūğ igo'a be. Jejorojom o'e jecokcokap pibun.

— En xipat cīcā — i'e'em Deus pe o'jejoro. — Odaomudim ēn — i'e'em.

⁹ Soat igo'a beayū taojere tūibit o'jojojo ip cūğ-cūğ pima. Deus pe “En xipat cīcā” i'e'em pima, o'jojojo ip. O'jekawēn ip jewewebe.

¹⁰ — Ixe bit mo a'gu taojere osunuy — io'e ip.

— Ixe bit xik'i mo a'gu nuynuy ijop'a exintabi be-Idipat pe. Ixe bit mo a'gu dinheiro ojuyjuy'uk osunuy — io'e ip. — Apēnpuye dak ixe xipat o'jexīgxīg? — io'e ip.

Taojere tūibit mu'adaap tobuxik puje itabēğbēğ o'e ip ijojom. Taojere tūibit ibu'u jijā o'e Pedroyū nomu eperem.

¹¹ Soat īgo'a beayū dak o'jedau ebapū̄gayū kay - - Pedroyū kay, taojere tūibit kay dak.

— Ak'i! — io'e ip. — Pedroyū taojereat o'tao-mudim — io'e ip jewewebe.

Pedroyū Deus eju kawēn wēnap'a ekorara be oso-dop ip - yaboğat'a ekorara be. Ixe korara butet Salomāo ekorara i osunuy.

¹² Adeayū jo buje, Pedro o'jekawēn cebe ip, Israel naxeğebitbiyū be.

— Tapupuyū, wekawēn kay eya'ōpicū̄gcū̄g cuy epesop — io'e. — Apēnpuye eyju dak eyetabēğbēğ ocejojom? "Ite ağokatkat taojereat o'tao mudim ya'ōbaca jijā buye, cūğ ma Deus xe buye," i te'e ma eyju e'em. Oca'ōbi ġu o'je'ada- -Jesus a'ōbi acā — io'e. ¹³ — Ixe Jesus soat em ma kūyjobit Deus a'ō kay. "Ka'ūmğu ixe jo'iat xipacat" i'e'em Deus Jesus muwēnuwēn. Wuyetabut ixe Deus kay. Wuy'ajo-joyū'üm'üm tak itabut osodop ip cekay- -Abraão'üm, Isaque'üm tak, Jacó'üm tak. Eyju ma a'ğu ixe Jesus epeğüm cekay itakomaayū be yaoka am. Pilatos ma o'e "Jesus oyaoka ġu ôn pit," i. "Imujēm ôn eywebe yaokaap puxim," io'e. Eyju bit "Ixe juy eğujēm ġu," i mo a'ğu epe'e iecuğap pe- -Pilatos pe. "Xipat ġu teku," i mo a'ğu epe'e cebe. Jesus mo a'ğu epejo-muymuy jijā. ¹⁴ Ixe Jesus Deus bikuyap tağ acā oe-kukuku. Ikērēat kuğ ġu osunuy Deus xe. Eyxe bit ikērēat kuğ. "Ixe juy eyaokaat," i mo a'ğu epe'e Pilatos pe. Wara'acat o'yaoka'iat mujēm ojuy epesop daomūnmūnap'a bewi. ¹⁵ Wuymutaic平'ukat pit mo a'ğu epeyaokaat- -wuymuisusun'ukat. Deus pit ixe o'ğutait waram. Jesus ocejojojo waram cetait puje. Imēnpuye oceju waram cetaicap muwēnuwēn eywebe. ¹⁶ Ite taojere osunuyiat cocom eyju. Eyetaybit cīcā ixem. Jesus a'ōbi oceju ocetaomudim. Soat etabutpe ocetaomudim Jesus kay ocetabut puye — io'e.

¹⁷ — Obadipyū, wa'ō kay eya'ōpicū̄gcū̄g cuy epe-sop — io'e. — Eyju mo a'ğu Jesus epeyaokaat eyetaybit'üm puye. Wuyeipi kukukayū dak itaybit ġu osodop ip. Eyju mo a'ğu eyetaybit ġu ikērē jijā Jesus aokaam iam. Wetaybit iboam. ¹⁸ Imēnpit kuyje "Deus emunaē juy ipiat supi'ajo," io'e'e'e Deus ekawēn

muwēnuwēn'ukayū. Imēn cuk adi o'e ip Deus a'ōbi itaybit ġu ma'ġu ip — io'e. — Gasu bit kuy Jesus ipiat o'supi'ajo apēn cuk adi o'e'e ip iap taġ. ¹⁹ Gasū bit eyguyucūgcūġ cuy epesop ikērēat kuġ puye. Ikērēat mujurūgrūġap cuy epeyepere Deus pe ikērēat uk am eywebewi — Pedro o'e. — Eywebe ikērēat mujurūgrūġap epere buje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi. Ixe jeydaxijo. ²⁰ Wuybipuruk'ūmap puxim eycokcoġ epe-sop Deus pe eydaxijo buje. Guyjom Deus waram Jesus ġudot ijodi- -jemunaē ġudot- -wuydaxijojo'ukat ġudot. ²¹ "Deus soat ġuisun," i juk adi o'e'e Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kuyje- -ikērēat kuġ'ūm-ayū. Deus soat ġuisun. Imuisun'ūm pima Jesus kabi be mabuk jeenuy — io'e. ²² — Kuyje Moisés imēn o'e:

Deus wuybadipyū'in ġuju eykay, i. Ixe Deus ekawēn ġuwēn eywebe, i. Omudocap puxim ixe aġokatkat ġudot, i. Eya'ōpicūgcūġ cuy epesop soat cekawēn kay, i. Ixe a'ō daġ cuy epeku, i. ²³ Deus ipiat supi'ajoat ixe a'ōkay'ūm-ayū be, i. Deus ebekitkiyū wi wūy ma jeedop ip ce'ū buje, i.

Imēn Moisés o'jekawēn kuyje — Pedro o'e. ²⁴ — "Deus emunaē omuyku- -ocebodi ma ya'ōbuyxiat," i juk adi o'e'e ip soat Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Samuel imēn o'e'e tomujuayū dak. ²⁵ Deus o'e Abraão be "Xipacat oġūm soat ipi juacat pe, enaxeġebitbit cūġ ma oxe buye," i. Deus imēn jekawēn o'ġuwēn eydobuyū'ūm'ūm pe ā ġu- -eywebe dak. Deus je'e eywebe apēn cuk adi o'e'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū be iap taġ — io'e. ²⁶ — Gebuje Deus jekpot o'ġudot eykay- -ja'ō kay kūyjobicat o'ġudot. Ibikuy osunuy eywebe ikērēat mujurūgrūġap epere am. Ibikuy osunuy xipacat ūm ām eywebe. Imēneju jekpot o'ġudot eykay — io'e.

Pedro imēn Israel naxeġebitbit o'ġukūyjo.

4 Deus eju kawēnwēnap'a beayū mukūyjojom pima, Judeuyū epaīyū oajēm Pedroyū kay. Igo'a wiwi'ukayū kukat tak oajēm cekay ip, Saduceuyū dak. ²Pedroyū kawēnwēn mabuk o'e igo'a beayū be.

— Wuye'ū buje waram acejetait Jesus waram o'-jetait je'ūap tomukadi buye — io'e ip cebe ip.

Itakoma ip o'e Pedroyū kay iboam igo'a beayū mukūyjojom puye. ³Imēnpuye o'jat ip. Daomūnmūnap'a be ip o'guōm. Ixe exima be jeperem ojuy ip daomūnmūnap'a be, kuy katpuje jijā buye. ⁴Cekawēn cocoayū dak itabut o'e ip Jesus kay. Ade jijā ip itabut o'e. 5000 be agókatkayū oitabun.

⁵Kuyaje o'je'awero ip Jerusalém ka be ya'ōbuyxiayū, Judeuyū kukukayū, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Jewawēwē'ukayū yoboğayū ip osodop.

⁶Ana dak oajēm. Ixe Judeuyū epaīyū kukukat osunuy. Caifás tak oajēm, Alexandre dak, João dak. Warara'acayū dak oajēm paīyū kukukat badipyū. Soat ip o'je'awero. ⁷Pedroyū o'tojocat ip jewekay.

— Abu-a'ōbi taojere tūibit epeğu'ada? — io'e ip Pedroyū be. — Abu-a'ōbacaam epeğu'ada? — io'e ip cebe ip.

⁸Gebuje Pedro o'jede jewawēwē'ukayū yoboğayū be. Deus biōgbuk cebe jijā osunuy. Imēnpuye ya'ōbacaam o'jede cebe ip- -Judeuyū kukukayū be.

⁹ — Tapupuyū — io'e. — “Abu-a'ōbi taojere tūibit epeğu'ada?” i eyju e'em ocewebe, “Apēntak ixe epeğu'ada?” i dak — io'e. ¹⁰ — Eyetaybin cuy epe-sop Jesus Cristo a'ōbi o'je'ada iam- -Nazaré ka bewiat o'je'ada iam. Ixe xipat omuy eyetabutpe ḡasū, Jesus Cristo a'ōbi o'je'ada buye. Eyju ma juk ixe Jesus epesubamupayaat korosa be ce'ū ām. Deus pit ixe o'ḡutait waram. O'ḡuyu ce'ū'ūayū dopap pewi. Jesus a'ōbi ma ite taojere tūibit xipat cūğ'i ijoce ḡasū. ¹¹Imēn e'em Deus ekawēntup pe:

Uk'a muymuy'ukayū ite'a kay ḡu
osodop ip- -wita'a kay ḡu, i. Ite'a bit
uk'a mucemap'am o'e, i.

Jesus muwēnuwēn iḡodup — io'e Pedro. — Uk'a

muymuy'ukayū ite'a kay'ūmap puxim eyju dak Jesus kay ġu — io'e.¹² — Deus Jesus acā o'ġudot wuydaxijo am. Ka'ūmġu wara'at wuydaxijojo'ukat soat kaka dağ- -Jesus acā — Pedro o'e.

Pedro imēn Judeuyū kukukayū o'ġukūyjojo- -jewawēwē'ukayū yoboġayū.¹³ Ja'ōca o'jede ip Pedroyū. Iparara ġu ip o'e Judeuyū kukukayū buxim. Ya'ōca o'e ip. Imēnpuye Judeuyū kukayū itabēğbēğ o'e ip ijojom.

— Apēn tak iteyū oitaybitbin? — io'e ip. — Itaybit ġu ip apēn Deus ekawēntup e'em iam. Ya'ōbuyxi ġu ip. Apēnpuye dak iteyū xepxepayū iparara ġu wuybuxim? — io'e ip.

Itaybit o'e ip Jesus eju oekuku ip iam.

¹⁴ Imēntak taojere tūbit ceparakpe ip cūğ'i osunuy. Imēnpuye Pedroyū imuymuy ba'ore o'e ip cebe.

¹⁵ Pedroyū o'ġujēm ip jexewi.

— Epejēm cuy ijocewi ġasū bit — io'e ip Pedroyū be.

Imujēm puje ip o'jewawē ip jeweweju.

¹⁶ — Apēntak ace'e iteyū aġokatkayū be? — io'e ip jewewebe. — Icēmān wuywebe i'e ba'oreat o'ġuba-puk ip — io'e ip. — Soat Jerusalém ka watwat itaybit taojere tūbit o'ġu'ada ip iam. "O'ġu'ada ġu ip" i'e ba'ore wuywebe.¹⁷ Jesus awēğ jawēğepōğpōğpōğ je'e soat ka dağ — io'e ip. — Apēntak ace'e yawēğ-mupōğpōğ'üm ām? — io'e ip jewewebe. — "Jesus cuy epeğuwēn ġu warara'acat pe," i juy ace cebe ip wuya'ōpuruğ — io'e ip. — "Waram warara'acayū be Jesus muwēn puje, ipiat cuy ocesupi'ajoat eywebe," i juy ace cebe ip — io'e ip jewewebe.

¹⁸ Gebuje waram Pedroyū o'tojocat ip jewekay. Ya'ōpuruğ o'jekawēn ip ceweju ip.

— Jesus cuy epeğuwēn ġu warara'acat pe — io'e ip. — Waram cuy epeğuwēn ġu cekawēn — io'e ip Pedroyū be.

¹⁹ — Apēntak cedağ eyxe? — io'e Pedroyū bit cebe ip. — Eya'ō kay du oce'e? Deus a'ō kay ġu xe'e? Apēn ġu cedağ eyxe? — io'e ip.²⁰ — Mūğ ġu juy ocesop. Jesus cuy oceğuwēn. Jesus ocejojojo ce'ūap tomukadi — io'e. — Jesus emumutaybitbin-

am cuk adi ocejekūyjojo — io'e. — Imēnpuye cedağ
ğu ocewebe imuwēn'üm ām warara'acat pe. Mūğ ğu
ocesop. Ixe juy ağıwēn — io'e Pedroyū.

²¹ - ²² Taojere tūibit ade koato osunuy- -40 koato.
Imēnpuye jewawēwē'ukayū yoboğayū ipiat o'supi'a-
joat ğu Pedroyū be.

— En xipat cīcā — i'e'em o'e ip Deus pe
adeayū, taojere tūibit o'je'ada buye. Imēnpuye:

— Pedroyū be ipiat'ajohan pima, kuka oitakomān
ocekay adeayū — io'e ip jewewebe jewawēwē'ukayū
yoboğayū.

Pedroyū bit waram o'ğujēm jexewi ip.

— Jesus cuy epeğuwēn ğu warara'acat pe — io'e
ip Pedroyū be. — Jesus muwēn puje, ipiat cuy oce-
supi'ajoat eywebe — io'e ip waram Pedroyū be.

²³ Pedroyū o'ju jebureyū kay- -itabucayū kay.
Apēn cuk ya'ōpuruğ paīyū kukukayū o'jekawēn cebe
ip iap o'ğuwēn cebe ip, apēn Judeuyū kukukayū o'-
jekawēn cebe ip iap tak.

²⁴ Iboap co buje soat Jesus a'ōkayayū o'jekawēn
ip Deus eju.

— Ocekukukat — io'e ip. — Soat muğēat ēn.
Kabi eğuğē, ipi dak, idibi dak, tibog cīcāati dak —
io'e ip. — Soat kaka dağat tak eğuğē — io'e ip. ²⁵ —
A'ōkay osunuy kuyje Davi ajore — io'e ip Deus pe.
— A'ōmuwēnuwēn'uk osunuy. Jekawēnwēn'uk osu-
nuy Ibiōğbuk Xipacat a'ōbi. Ixe imēn o'e kuyje:

Apēnpuye dak Judeu'ümayū itakoma
jījā o'e ip? i. Apēnpuye dak te'e ma
ixe aoka ojuy ip osodop? i. ²⁶ Ipi ku-
kukayū o'je'awero ip soat ka kukuk-
ayū eju- -ya'ōbuuyxiayū eju, i. O'je'a-
wero ip wuykukukat Cristo aoka am- -
emunaē aoka am, i.

Imēn Davi o'e kuyje — io'e ip Deus pe. ²⁷ — Ibo
dup ekawēn tağ ığasū dak o'je'awero ip ijopka be —
io'e ip. — Herodes o'je'awero Pôncio Pilatos eju, Ju-
deu'ümayū dak, Judeuyū dak — io'e ip Deus pe. —
O'je'awero ip ekpot aoka am- -Jesus aoka am- -soat
tağ iiusat aoka am- -a'ō kay kûyjobicat aoka am-

wuydaxijo am emunaē aoka am — io'e ip.²⁸ — Ixeyū Judeu'ūmayū itaybit ġu Moisés ekawēn. Imēnpit apēn kuyje juk adi ecece iap taġ e'em ip — io'e ip Deus pe.

²⁹ — Bay, aġ cuy eġuy ocekay — io'e ip Deus pe. — Jewawēwē'ukayū yoboġayū itakoma jijā ocekay — io'e ip. — Ipiatpi'ajoat pin ip ocewebe — io'e ip. — Oceju ebekitkiyū. Imēnpuye ocebuywan cuy eġuy — io'e ip. — Oca'ōmucanucan cuy eġuy ocepara-ra'ūm ma kawēn idipat muwēn ām soat ka daġ — io'e ip Deus pe. ³⁰ — A'ōbacaap cuy eġūm ocewebe a'ōbi iwātaxipipiayū mu'ada am — io'e ip. — A'ōbacaap cuy eġūm ocewebe i'e ba'oreat mubapuk am soat etabutpe Jesus a'ōbi- -ekpot a'ōbi- -soat taġ ii-suat a'ōbi- -a'ō kay kūyjobicat a'ōbi — io'e ip Deus pe.

Imēn o'jekawēn ip Deus eju. ³¹ Je'aweroroap'a o'jeae-xixi ceweju cekawēn epere buje. Ibiōgbuk Xipacat osodot soat kay ip. Ixe Ibiōgbuk Xipacat oōm soat pe ixeyū be. Imēnpuye ip iparara'ūm cīcā oekuku Deus ekawēn muwēnuwēn soat itaybit'ūmayū be.

³² Soat Jesus kay itabucayū xipan ip o'e jewewe-kuġ. Ade jijā ip osodop. Pūg taġ ma ip jewaġuyġuy osodop.

— Ijop owebeam acā — i'ūmġu o'e ip. Tacup ġu ip osodop jewewebe. Soat ip jebubut mu'ē'ē'ē'uk osodop. ³³ Soat Jesus emumujujū "Oce-kukukat Jesus waram o'jetait je'ūap tomukadi," i'e'e'uk osodop soat pe. Deus xipacat o'ġūmġūm soat pe ixeyū be. ³⁴ Ka'ūmġu tadaybocat o'e ceparakpe ip ka'ūmān ma tacup puye. Ipi kukayū jeipi o'teida di-nheiro bu am. Jeduk'a dak o'teida ip dinheiro bu am. Teiūmūm'uk ip osodop Jesus emumujujū be-doze beayū be. ³⁵ Ixe dinheiro mu'ē'ē'ē'uk ip osodop tadaybotbocayū be.

³⁶ Gebuje José dinheiro o'ġūm Jesus emumujujū be. José jeipi kuġ osunuy. Jesus emumujujū wara'at o'jomōġ ibuten. Wara'at ibutet Barnabé i osunuy. Barnabé wuya'ōmucanucan'ukat iape. Ixe Levi badip osunuy. Tip'aroro bewiat osunuy- -Chipre eipi bewiat.

Ixe jeipi kuğ osunuy. ³⁷ Jeipi o'teida dinheiro bu am. José ma soat ixe edinheiro o'ğum Jesus emumujuyu be- -Pedroyū be.

5 Ananias pit te'e ma Deus muğuykuku ojuy o'e. Ixe Jesus kay itabut osunuy. Itayxi butet Safira i osunuy. Dinheiro o'jat. Ananias jeipi o'-teida ixe dinheiro bu am. ² I'in o'ğuxipan jewebeam. Itayxi itaybit o'e i'in o'ğuxipan jewebeam iam. Soat ġu jedinheiro o'tujowat Pedroyū be iūm ām. I'in ā o'tujowat.

— Juku — io'e Pedroyū be. — Weipi dei. Soat tei — i napa ma o'e cebe ip.

³ Gebuje Pedro ya'ōpuruğ o'jede cebe.

— Ananias — io'e. — Satanás a'ō kay ēn ġasū — io'e. — Apēnpuye Deus biōgbuk muğuykuku ojuy ēn? — io'e. — Apēnpuye eipi dei'in eğuxipan ewe-beam? — io'e. ⁴ — Koap pit a'ğu eipin ma osodop. Eipi dei ümüm pima, xipat kuka o'e. Iümüm'üm pima dak xipat kuka o'e — io'e. — Ka'uma ma o'e ewebe "Eipi juy eteida dinheiro bu am," i — io'e. — Apēnpuye dak ikērēat eğujurūğ? Ocemuğuykuku ojuy ġu ēn. Deus muğuykuku ojuy acā ēn — io'e Pedro. — Ocewebe ġu ēn napa e'em- -Deus pe acā — io'e Pedro.

⁵ Ananias dao ma oe'ū iboap co buje. Poğ. Imēn-puye ce'ūap awēğ tobuxikayū iparara jijā ip o'e Deus muğuykukuap puxim.

⁶ Ağokatkayū oajēm yaypan'isuayū. Ananias'üm o'ğuekabek ip pağom. O'tujowat ip ibocewi. O'jomōğ ip witabiküy be jebabim.

⁷ Ananias'üm kot isum Safira oajēm Pedro kay- -ebapūğ ehora kap puje- -Ananias'üm tayxibuk. Itaybit ġu mabuk osunuy jektop'üm oe'ū iam.

⁸ — Bürünmaku du eipi dei osodop? — Pedro o'e Safira be. — Ektop o'e iat tei jo'i ma du ijop? — io'e.

— Hm hm. Ibo jo'in ma ipi dei — io'e napa ma Safira.

⁹ — Apēnpuye dak mo a'gu ikērēat epeğujurūg?
 — Pedro o'e. — Apēnpuye dak eyju te'e ma mo
 a'gu Deus biōgbuk muğuyuku ojuy? Imēn mo a'gu
 epeyewawē eyeweweju. Ak'i juy ece — io'e. — Wita-
 bikūy be ektop'ūm o'jomōg'iayū omuyku ijoce —
 io'e. — Omuyku ip uk'a exintabi be — io'e. — Gasū
 ip jedujowat tak — io'e.

¹⁰ Gebuje'isum ma Safira dak oe'ū. Poğ. Ce'ū
 o'at Pedro i xe.

Gebuje yaypan'isuayū oajēm waram. Ce'ūat o'jo-
 jojo ip. O'tujujēm ip. O'jomōg ip witabikūy be
 itop'ūm xe. ¹¹ Soat Jesus kay itabucayū o'jekūyo
 Ananias'ūm e'ūām, Safira'ūm e'ūām tak. Warara'a-
 cayū dak ixeyū'ūm'ūm e'ūām o'jekūyo ip. Imēnpuye
 iparara jijā ip o'e Deus xe ikērēat mujurūgāp puxim.
 Ibu'u o'e ip ikērēat mujurūg ām.

^{12 - 14} Soat Jesus emumujujuyū je'aweroro'uk ip oso-
 dop Deus eju kawēnwēnap'a ekorara be- -yaboğat'a
 ekorara be. Ijop ekorara butet Salomāo ekorara i osu-
 nuy. Jesus ebekitkit cüg ma oekuku ip soat xe. Ade
 jijā itabut o'e ip wuyukukat Jesus kay- -ağokatkayū,
 aoyū dak. Warara'acayū iparara o'e ip Jesus kay je-
 tabut am. Imēnpuye o'je'awero ğu ip Jesus ebekitkit
 eju. Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ ip oekuku
 Jesus emumujujuyū. Ajojojo ğu buk iap mubapukpuğ
 oekuku ip Deus a'ōbi. Adeayū etabutpe Deus a'ōba-
 caap mubapukpuğ ip oekuku.

¹⁵ Gebuje ade iwātaxipipiayū o'tujowat ip uk'a
 ukpibubu dağ. Iboce iwātaxipipiayū o'jomōg ip jexe-
 xecap pe, jedipidup ceje dak. Jebureyū iwātaxipipi-
 ayū o'jomōg ip Pedro kapap pe. Iwātaxipipiayū o'-
 jomōg ip Pedro ekabicuk pe imu'ada am. ¹⁶ Ade o'-
 jēm ip Jerusalém ka tēğatka bewi. Iwātaxipipiayū o'-
 tujowat ip Pedro kapap pe. Soat ip o'gu'ada'ada.
 Ibiōgbuk kērēat kukayū dak o'tujowat ip. Ibiōgbuk
 kērēat o'ğujēmjēm. Xipat o'e ip- -soat.

¹⁷ Judeuyū epaīyū kukukat pit itabutkarey o'e
 Jesus emumujujuyū kay. Paīyū kukukat ejuayū dak
 itabutkarey o'e ip cekay ip- -Saduceuyū. Jesus emu-

mujuyū o'taomūnat ip. ¹⁸ Daomūnmūnap'a be ip o'ğuōmat. O'ğuōmat ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū eju ikērēat mujurūğrūğ ġu ma'ğu ip.

¹⁹ Ibocewi Deus ekawēn tojotjot'ukat oajēm daomūnmūnap'a be Jesus emumujujuū kay. Ixima be oajēm. Xīntabi o'tomudip'uk- -yoboğat- -ipoxiat. Jesus emumujujuū o'tujujēm iğ'o'a bewi.

Tujujēm puje o'jekawēn ceweju ip.

²⁰ — Deus eju kawēnwēnap'a be juy epeju- -yaboğat'a be — io'e Jesus emumujujuū be. — Jesus kayayū yağuyisum jekukum iam cuy iğ'o'a beayū epeğukūyo. Soat em Deus xe jeedop ip je'ū buje iam cuy ip epeğukūyo. Soan cuy ip epeğukūyo — io'e cebe ip.

— Imēn cuy oce'e — io'e ip.

²¹ Deus tojotjot'ukat ekawēn co buje Jesus emumujujuū kawēn idipat o'ğuwēn yaboğat'a beayū be.

— Jesus kayayū yağuyisum jekukum — io'e ip imukūyjojom.

O'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Kabia'isum ip o'ju. Kawēn idipan ip iğ'o'a beayū o'ğukūyjojo.

Iboam e'em pima jewawēwē'ukayū yoboğayū te'e ma Jesus emumujujuū o'ğudocat jewekay daomūnmūnap'a bewi. Tūybe daomūnmūnap'a be ma ip o'pop iān o'e ip. Païyū kukukat o'je'awero jebureyū eju. Judeuyū kukukayū o'tomuwā je'awero am- -Israel naxeğebitbit kukukayū, aypapayū dak. Ikeyū ağokatkayū jewawēwē'ukayū yoboğayū ip osodop.

— Jesus emumujujuū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi — io'e ip te'e ma Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū be. — Epetojot ip ocekay — io'e ip te'e ma.

²² Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū o'ju daomūnmūnap'a be. Jesus emumujujuū o'tobuxik ġu ip. O'jepit ip païyū kukukat pe. Te'e ma o'ju ip Deus eju kawēnwēnap'a wiwi'ukayū.

²³ — Daomūnmūnap'a be ġu ip Jesus emumujujuū — io'e ip. — Daomūnmūnap'a exintabi cem cīcā ocetobuxik — io'e ip. — Yawiwim mabuk ip osodop yawiwi'ukayū. Kacūğcūğ'i osodop ip xīntabi-

xixi weğün. Ocetomudip'uk. Ka'üma ma ocetobuxik badi. Jesus emumujuju yu' ocetobuxik gu — io'e ip ika kukukayu' be- -jewawewé'ukayu' yoboğayu' be.

²⁴ Iboap co buje yağuy'üm o'e ip jewawewé'ukayu' yoboğayu', païyü' kukukayu' dak, Deus eju kawenwénap'a wiwi'ukayu' kukukat tak, warara'acayu' dak païyü' yoboğayu'.

— Apēn o'jebapuk cebe ip? — io'e ip jewewebe.
— Apēntak ace'e gasu'? — io'e ip. — O'jēm ip iap awēğ jeawēğepōğpōğ soat ka dağ — io'e ip.

²⁵ Ağokatkat tak oajem.

— Eya'opicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay — io'e.
— Epetaomünmün'iayü Deus eju kawenwénap'a be- -yaboğat'a be opop ip. Igo'a beayü mutaybitbin ip — io'e jewawewé'ukayu' yoboğayu' be.

²⁶ Deus eju kawenwénap'a wiwi'ukayu' kukukat o'ju Deus eju kawenwénap'a be Jesus emumujuju kay. O'ju jebekitkit eju- -yawiwi'ukayu' eju. Waram ğuto Jesus emumujuju o'taomün ip. Imēnpit iparara ip o'e adeayu' be jaokaap puxim.

— Oceju warēmtağ iteyü kuğ pima, adeayü kuka ocabuğbuğ iteyü kay jijā ip puye — io'e ip jewewebe. Imēnpuye xipan ip o'jukuk taomünüm pima. ²⁷ Waram Jesus emumujuju o'tujowat ip jewawewé'ukayu' yoboğayu' be.

Gebuje païyü' kukukat o'jekawēn Jesus emumujuju eju.

²⁸ — Kuy mo a'gu oca'ōpuruğ oce'e eywebe "Jesus cuy epeğuwēn gu warara'acat pe," i — io'e. — Eyju bit kūyjobit gu oca'ō kay — io'e. — Soat Jerusalém ka watwat mutaybitbin eyju. "Jewawewé'ukayu' yoboğayu' Jesus o'yaokaat," i'e'em eyju napa ma — io'e.

²⁹ Gebuje Pedroyü o'jede cebe ip.

— Deus a'ō kay juy oceju kūyjobit — io'e. — Ocewebe iwarum ey'e buje eya'ō kay gu oce'e Deus a'ō kay acā — io'e. ³⁰ — Eyju ma Jesus epesubamu-payaat korosa be. Eyju ma epeyaokaat — io'e. — Deus pit waram ixe o'ğutait ce'ūap tomukadi. Wuy-dobuyu'üm'üm tak itabut osodop ip Deus kay — io'e. ³¹ — Deus a'obi ixe ya'obuyxian o'e gasu'. Imēn-

puye Deus xe omuy ġasū. Wuyukukan o'e Deus a'ōbi. Wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'ōbi. Deus ibikuy osunuy Israel naxeġebitbit pe iġuycūġ i'e am ikērēat kuġ puye. Ibikuy osunuy ikērēat mujurūgrūġap epere am cebe ip. Ibikuy osunuy ikērēat uk am cebewi ip. Imēnpuye Jesus wuydaxijojo'ukan o'e Deus a'ōbi. Oceju dak ocetaybit apēn Deus cuk adi o'e'e iam — io'e.³² — Imēnpuye oceju ixe e'ead muwēnuwēn eywebe. Ibiōġbuk Xipacat tak iboap muwēnuwēn. Deus jebiōġbuk muōmōm ja'ōkayayū be — Pedro o'e.

³³ Iboap co buje jewawēwē'ukayū yoboġayū itakoma jījā o'e ip Jesus emumujuju yū kay. Yaokaat ojuy ip.

³⁴ Gebuje aġokatkat o'āy-jewawēwē'ukat yobogat. O'jekawēn jebureyū eju. Ixe Fariseu osunuy. Moisés ekawēn imutaybitbin'uk ip osodop Fariseuyū. Ixe butet Gamaliel i osunuy. Ya'ōbuyxi jījā osunuy soat xe jeka watwat xe. Imēn o'jekawēn jebureyū be.

— Tapupuyū — io'e. — Koam puk ip aġujēm — io'e. — Ga'a acewawē — io'e.

Jesus emumujuju o'ġuġēm ip jewawēwēap'a bewi. ³⁵ Gamaliel jebureyū o'yawē.

— Israel naxeġebitbiyū — io'e. — Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop wa'ō kay — io'e. — Eyday'em'um cuy epesop! Xipan cuy iteyū aġokatkayū epejukuk. Eyaġuysan cuy epesop — io'e.³⁶ — Kuy'ūm'ūm ma wara'at aġokatkat osunuy. Ibutet Teudas i osunuy. "Soat podi ma wa'ōbuyxi," i napa ma o'e'e wara'acat pe. Adeayū ceweju oekuku ip-400 beayū. Imēnpit wara'acat ixe Teudas o'yaoka. O'jepōġpōġ-pōġ ixe a'ō kayayū. Soat oi'ūm ixe ekapikap — io'e.

³⁷ — Gebuje wara'at aġokatkat tak osunuy. Ibutet Judas i osunuy. Galiléia eipi bewiat osunuy. Wuyeipi kukayū jebekitkiyū o'ġuweġūn ikeyū kabia daġ. Ade oeku ip ixe Judas eju. Ixe Judas'ūm tak oe'ū. O'jepōġpōġpōġ ip ixe a'ō kayayū. Soat oi'ūm ixe ekapikap — io'e.

³⁸ — Gasū dak imēn ma. Ka'ūmā ma juy ace'e iteyū aġokatkayū be. Ijodiat a'ōbi jekukum pima, soat iteyū e'ead tak i'ūm. ³⁹ Deus a'ōbi jekukum pima bit, iteyū e'ead mu'ūm pa'ore wuywebe —

io'e. — Iteyū e'eax mu'üm pin pima, Deus eju kuka jewaokakam ace — io'e Gamaliel.

Gamaliel ekawēn kay o'e ip jewawēw'ukayū yobogayū. ⁴⁰ Waram Jesus emumujujū o'gudocat ip. Sorarayū be ip o'yukxabiokakaat ixeer muğēğem.

— Jesus cuv epeğuwēn ġu warara'acat pe — io'e ip cebe ip.

Waram o'gūjēm ip jexewi.

⁴¹ Ibocewi Jesus emumujujū o'jēm jewawēw'ukayū yobogayū xewi. Icokcok cīcā o'jēm ip.

— Deus xe ocekukpin cīcā — io'e ip jewewebe. — Cedağ Deus xe ikeyū ağıokatkayū be oce'ukxabiokakaan. Ipiat ocesupi'ajo Jesus kay ocetabut puye — io'e ip.

⁴² Jesus o'gūwēnuwēn ip adeayū be. "Jesus wuydaxijo am Deus emunaē," i'e'e'uk osodop ip. Soat kabia Deus eju kawēnwēnap'a be imutaybitbin'uk osodop ip, jeduk'a be dak.

6 Pūğpūğ itabucayū'in o'jemāmāmā ip jebureyū kay. Jesus kayayū biğ ma oiacoğ. Soat ip Judeuyū osodop. Grego a'om kawēnwēn'uk osodop ip pūğpūğ ikeyū'in. Hebraico a'om kawēnwēn'uk osodop ip warara'acayū. Ikeyū parakpe osodop ip itop'üm e'ü'ibiyū tadaybotbocayū. Imēnpuye pūğpūğ itabucayū'in o'jemāmāmā ip jebureyū kay.

— Oceyat ümüm ġu ip ocewebe — io'e ip aoyū itop'üm e'ü'ibiyū. — Jewewebe acā ip imu'ē'ē'ēm — io'e ip.

— Dapxi eyju! Eywebe dak oceju iümüm! — io'e ip warara'acayū bit.

² Imēnpuye Jesus emumujujū soat itabucayū o'tomuwā je'awero am. O'je'awero ip. Doze beayū o'je-kawēn warara'acayū eju. — Jesus kay itabucayū eju.

— Oceju Deus ekawēn muwēnuwēn — io'e ip. — Ibo ma ocekapikap — io'e ip. — Xipat ġu ocewebe Deus ekawēn muwēnap epere am itop'üm e'ü'ibiyū xat mu'ē'ē am — io'e ip. ³ — Imēnpuye, tapupuyū,

7 be āgokatkayū'in ataē ixat mu'ē'ē ām itop e'ū'i-biyū be — io'e ip. — Wuybadipyū'in cuy ataē - itabut cīcāayū- -itaybit cīcāayū- -Deus biōgbuk a'ōkay jījāayū — io'e. — Ibiayū ma ataē — io'e. — Ijop ocekapikap ocegūm taē'ibiyū be. Ixeyū ma itop e'ū'i-biyū xat ġu'ē'ē'ē — io'e ip. — Oceju bit soat em Deus eju kawēnwēn'uk ocesop — io'e. — Soat em ixe ekawēn imutaybitbin ocekuku — io'e ip.

⁵ Doze beayū ekawēn kay o'e ip soat itabucayū. Cekawēn tağ e ojuy ip.

Gebuje Jesus kay itabucayū 7 beayū o'taē. Ibūrū ma ibutet osodop ip -taē'ibiyū butet: Estēvāo i, Fili-pe i, Prócoro i, Nicanor i, Timom i, Pármenas i, Nicolau i. Estēvāo Deus kay itabut cīcāat osunuy. Deus biōgbuk a'ō dağ jekuku'uk osunuy. Nicolau Antioquia ka bewiat osunuy. Judeu ġu osunuy. Deus kay Judeuyū etabucap puxim pit itabut osunuy. Ibūrū ma ip osodop taē'ibiyū.

⁶ Jesus kay itabucayū ixeyū 7 beayū o'tujowat Jesus emumujujuyū kay- -doze beayū kay. Jesus emumujujuyū o'jekawēn Deus eju ixeyū beam- -7 beayū beam. O'jewebumōğ ip yabi jeje.

— Iteyū juy ixat ġu'ē'ē'ē itop e'ū'i-biyū be — io'e ip soat a'ōpiju.

⁷ Imēneju adeayū oitabun ip Jesus kay. Deus a'ō kay oitabun ip. Deus ekawēn tağ oekuku ip. Ade jījā Jerusalém ka beayū itabut o'e ip Jesus kay, ade Judeuyū epaīyū dak.

⁸ Estēvāo wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oeku Deus a'ōbi. Adeayū o'ġucoatcoan Deus a'ōba-caap kuğ puye. Deus Estēvāo buywatwan osunuy.

⁹ Pūgpūgāyū bit Estēvāo o'jomuymuy jījā Judeuyū'in. Ixeyū Judeuyū je'aweroro'uk ip osodop je'awero-roap'a be- -Deus eju kawēnwēnap'a be. Ce'awero-roap'a butet jekupinap tağ jekuku'ukayū e'aweroro-ap'a i osunuy. Cirene ka bewi osodop ip ixeyū Judeuyū, Alexandria ka bewi dak. Cilicia eipi bewi ip osodop, Ásia eipi bewi dak. Estēvāo a'ōxik o'e ip iğō'a be. ¹⁰ Deus biōgbuk pit Estēvāo mukūyojom osunuy. Imēnpuye ya'ōxik pa'ore ip osodop. ¹¹ Imēn-

puye ya'ōxik ojuyayū dinheiro o'gūm warara'acat pe napaap muwēgapeim. — Estēvāo awēg mukērērēnap-teim.

— "Estēvāo cūg'ūma wuybadipyū mutaybitbin," i juy epe'e napa ma — io'e. — "Estēvāo Deus muy-muy," i juy epe'e napa ma — io'e ip cebe ip.

¹² Imēnpuye ixeyū napapa'ukayū Estēvāo awēg o'yawēgmukērērēn soat a'ōpiju. Ya'ōxik ojuyayū adeayū o'gutakomān Estēvāo kay. Judeuyū kukukayū o'gutakomān ip, Moisés ekawēn imutaybitbin'ukayū dak.

Soat ixeyū o'ju Estēvāo kay. Estēvāo o'jat ip. O'tujowat ip jewawēwē'ukayū yoboğayū etabutpe.

¹³ Napapa'ukayū dak o'tujowat ip. Estēvāo a'ō o'ya'ōdada jījā ip.

— Soat em teku Deus eju kawēnwēnap'a muymuy- -ikērēat kuğ ġu iat'a muymuy — io'e ip napa ma. — Soat em teku Moisés ekawēn mupubut-bun — io'e ip napa ma. ¹⁴ — Cekawēn cuk adi oceya'ijojo! "Jesus Deus eju kawēnwēnap'a ġu'ūm yaboğat'a. Nazaré ka bewiat iğ'o'a ġu'ūm," io'e ite napa ma — io'e ip napa ma. — "Moisés wuyawē-wēap ekawēn ġuwarurun," i juk adi o'e'e — io'e ip napa ma.

Estēvāo a'ō o'ya'ōdada jījā ip.

¹⁵ Jewawēwē'ukayū yoboğayū o'jeak Estēvāo kay ġebuje bit. Estēvāo dopa Deus ekawēn tojotjot'ukat topa jo'i o'e. Imēn o'jojojo ip jewawēwēap'a beayū.

7 — Icēm tu ixeyū e'em? — io'e paīyū kukukat Estēvāo be.

² Estēvāo o'jekawēn iboceayū be. Apēn Deus xipan je'ajojoyū'ūm'ūm kukuğ osunuy iap o'guwēn cebe ip.

— Okotkotyū, owağogoyū, baybayū, wa'ō kay juy epesop — io'e. — Deus soat podi ma ya'ōbuyxi — io'e. — Soat podi ma idip — io'e. — Ixe o'jebapuk wuydobu'ūm kay- -Abraão'ūm kay kuyje. O'jebapuk

cekay Mesopotâmia eipi be bima. O'jebapuk cekay Harā ka be ajêm awap. ³ "Ejêm cuy eka bewi, ebadipyū xewi," i mo a'gu o'e Abraão be Deus. "Ekam osukamubapuk'iat ka be juy eju," i mo a'gu o'e. ⁴ Imēnpuye Abraão o'jêm jeipi bewi. -Mesopotâmia eipi bewi. -Caldéia eipi bewi. Hará ka kay o'ju jenuy am — Estêvão o'e.

— Guyjom Abraão ebay'üm oe'ü. Ce'ü buje Deus Abraão o'gudot ijop ipi kay. -wuyeipi kay. ⁵ Deus ipi o'güm gu Abraão be. Yopit tak o'güm gu ipi. Imēnpit "Soat ijop ipi eipim je'e," i mo a'gu o'e Deus Abraão be. "E'ü buje enaxegebitbit eipim je'e," io'e. Deus iboam o'e Abraão be ipotpet'üm pima — io'e.

⁶ — Deus imēn o'jekawēn Abraão eju. Deus o'e cebe:

Obure, warara'acat eipi be jeedop ip enaxegebitbit, i. 400 koato jeedop ip iboce, i. Iboceayü warēmtağ cīcā enaxegebitbit jukuk, i. Enaxegebitbit gu-dadaybotbon ip, i. ⁷ Enaxegebitbit gu-pokupok ip yaoka am, i. Imēnpit ipiat osupi'ajoat warēmtağ ixeyü kukayü be, i. Guyjom ibo eipi bewi je'jêm ip enaxegebitbit, i. Gebuje ijoce ma "En xipat cīcā," i je'e ip owebe, i mo a'gu o'e Deus Abraão be — io'e Estêvão.

⁸ — Deus waram o'jekawēn Abraão eju. Aġokatkat'it'it epetaypu'aġobixeedakacat ikap'isum, i. Epetaypu'aġobi-xeedakacat "Oceju Deus ebekitkit" i'e am soat pe warara'acat pe, i mo a'gu o'e Deus Abraão be — io'e Estêvão.

— Guyjom Isaque o'kap. -Abraão ipot. ⁹ kabia bima ikap'isuat o'taypu'aġobixeedakat Deus a'ōbi. Isaque yaypan puje o'jewebumün. Guyjom ixe ipot o'kap. Ibutet Jacó i osunuy — io'e Estêvão adeayü be.

— Jacó ipotpoyü ade osunuy. Doze be osodop ip ipotpoyü. Ixeyü doze beayü Judeuyü dobuyü'üm'üm

osodop ip. Wuyeipi kukukayū osodop ip — io'e Estēvāo.

⁹ — José Jacó ipotpoyū'in osunuy. Iwağoyū ita-butkarey jījā o'e ip jekitpit kay- -José kay. José o'-teida ip Egito eipi kay cuayū be dinheiro bu am — io'e.

— Ibocewi José o'tujowat ip Egito eipi be teihem ġu kapik am — io'e. — Teihem ġu kapik-pik'uk osunuy Egito eipi kukukat peam- -Faraō beam.

— Soat em Deus osunuy ağ José kay. ¹⁰ Deus José buywatwat'uk osunuy ipiatpi'ajojom ma a'ğu. José itaybit cīcāan o'e Faraó xe, Deus ixe o'ğutaybitbin puye. Imēnpuye Faraó José kay jījā o'e. "Gasū ēn tak Egito eipi kukukan ecesūy oweju," io'e Faraó José be. "Oduk'a kukukan tak ecesūy," io'e cebe — io'e Estēvāo.

¹¹ — Guyjom Egito eipi dağayū jexat o'jokudada jījā, Canaā eipi dağayū dak. Ka'ümğu ixat osodop Egito eipi dağ, Canaā eipi dağ tak. Soat kaka dağ ire oekuku ip. Ixat tobuxik pa'ore o'e ip wuydobuyū'üm'üm, oi'üm puye — io'e.

¹² — Jacó o'jeküyo tūmūntata kake Egito eipi be iam. Iboam jeküyo buje jekpotpoyū o'ğuju iboce- -wuydobuyū'üm'üm o'ğuju. Trigoda bu am ip o'ğuju Egito eipi kay. Xepxep ekum o'ju ip trigoda bum.

¹³ José o'jebapuk jewağoyū kay xepxep em oeku ibima. "Ön eykitpit José," io'e cebe ip. Faraó itaybit o'e ixeyüm- -José wağoyūm — Estēvāo o'e.

¹⁴ — Imēneju José o'jewa'ōmuju jebay be soat je-wağoyū badipyū be dak. Ade osodop ip José badipyū- -75 be osodop ip. "Epesot tuy Egito eipi be soat eyju," io'e José cebe ip — io'e Estēvāo.

¹⁵ — Soat ip o'ju Egito eipi kay. José ebay o'ju, soat iwağoyū dak. O'ju ip jebadipyū eju. Iboce osodop ip. Jacó'üm oe'ū iboce. Soat Jacó'üm ipotpoyū'üm'üm tak oe'ū'ū iboce. Oe'ū'ū ip wuydobuyū'üm'üm. ¹⁶ Ibocewi jebayū'üm'üm tao o'taodujowat ip jeka be taokot am ade koato kap puje. Wuydobubuyū'üm'üm tao o'taodujowat ip Jacó ka be- -Siquém ka be Canaā eipi be. Kuy bima Abraão ibo

eipi o'jat. Emor ipotpoyū xewi. Dinheiro o'gūm isurūgat cebe ip ipi deim. Ibo ka be wuydobubuyū'üm'üm tao o'taomōg ip witabikūy be — io'e Estēvāo.

¹⁷ — Egito eipi be bima wuydobubuyū'üm'üm ade jījā ip osodop- -Judeuyū. Pūg koato ġu ip osodop Egito eipi be- -ade koato. Gaxīn ma je'jēm ip Egito eipi bewi apēn Deus o'e Abraão be iap tağ. ¹⁸ Wara'acat Egito eipi kukukan o'e. Ixe ipi kukukat itaybit ġu o'e José'üm, kuy ma ixe'üm oe'ū buye. Kuyjeayū mudadaybotbon cīcā o'e ip. ¹⁹ Kuyjeayū o'ġuguykukuku ip. Ipiat o'supi'ajojoat cīcā cebe ip. "Soat ikap'isusuayū epejomōg akiju ce'ū ām eyipotpoyū," io'e kuyjeayū be Egito eipi kukukat. Imēn o'e wuydobuyū acogap puxim — io'e Estēvāo.

²⁰ Moisés o'kap ġebuje. Idip cīcā osunuy. Ebapūg kaxi acā Moisés jexi xe osunuy. ²¹ Bekicat o'ġujēm ip jeduk'a bewi. Imēnpit oe'ū ġu — io'e.

— Imujēm puje Faraó daxit Moisés o'tobuxik- - Egito eipi kukukat taxit. O'tujoōm jeduk'a be. Moisés o'ġuaypan je'it muaypanap puxim. ²² Imēnpuye Moisés itaybit o'e soan. Egito eipi watwat o'ġutaybitbitbin. Ya'ōbacaan o'e. Itaybit cīcāan o'e kawēn ām, soat muğē ām tak — io'e Estēvāo.

²³ — Moisés oajēm jebadipyū kay. Oajēm jebadipyū jo pin cīcā buye- -Israel eipi watwat co pin cīcā buye. 40 koato osunuy.

²⁴ — Egito eipi wat warēmtaksuğ Israel eipi bewiat o'jukuk yukpiwat ġu ma'ġu. Moisés o'jojojo ip. Jebadip kay itabotaidabotbot o'e. Egito eipi wat'üm o'yaoka jebadip kay jeweik pin puye. ²⁵ "Obadipyū itaybit Deus omudot tujujēm ām ip Egito eipi bewi iam," io'e Moisés jewebe ma. Imēnpit ibadipyū itaybit ġu o'e iboam — Estēvāo o'e.

²⁶ — Kuyaje Moisés o'ju waram jebadipyū jom. Xepxepayū o'tobuxik jebadipyū. Jewaokakam o'e ip. O'ju jewaokakaayū mubu'un am. "Tapupuyū, apēn-puye dak eyju jewaokakam- -ibadipyū eyju!" io'e cebe ip. ²⁷ Jebadip aokakaat pit Moisés o'ġuwun. Ixe dak o'e Moisés pe: "Abu dak emudot ocekukukan?" i. "Abu dak emudot 'Cūğ ġu eyju jekukum' i'e am

ocewebe?" io'e Moisés pe. ²⁸"Kapusu Egito eipi wat eyaoka iat puxim tu ēn oaoka ojuy?" io'e Moisés pe. ²⁹Imēnpuye Moisés o'jenapōn Egito eipi bewi jaokaap puxim — io'e.

— Midiā eipi kay o'ju. Osunuy. O'jewebumūn iboceat eju. Koapat o'kap ipot. Guyjom wara'at o'-kap ipot. Moisés 40 koato osunuy Midiā eipi be — Estēvāo o'e.

³⁰ — Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Moisés kay. Uk'a'ūmat pe osunuy co'a xe. Co'a bu-tet Sinai'a i osunuy. Moisés tip'aroro'it'it o'jojojo. Tipsop o'e. O'tipik ġu bit. ³¹Imēnpuye Moisés itabēg o'e ijojom. "Ajo xe'e ijop?" io'e jewebe ma. O'ju ce-tēg ma xipan tip co am. Deus o'jekawēn ceweju tip'aroro'it'it pewi. ³²"On Deus," io'e Moisés pe. "Edobuyū'ūm'ūm itabut osodop ip okay--Abraāo, Isaque dak, Jacó dak," io'e Deus cebe. Moisés ikara-bakbak o'e jeparara pibun. Ibu'u o'e ijom iparara buye. ³³Deus waram o'jekawēn ceweju. "Eyuk eju'uk ei bewi wa'ōbuyxi exe iap mubapuk am," io'e Deus cebe. "Xipat cīcāatka mucakucağ ēn, ḥn ijoce buye," io'e. ³⁴"Egito eipi watwat ikērēm cīcā webekitkit kuğ," io'e. "Ipiatpi'ajojom cīcā ip. Imēnpuye je'ūhū'ūm cīcā ip. Wetaybit iboam," io'e Deus. "On ma okop Egito eipi watwat xewi ixeyū dujujēm ām," io'e. "Ga'a aju," io'e. "On jemuju webekitkit tuju-jēm ām Egito eipi watwat xewi," io'e Deus Moisés pe. Imēn Deus o'jekawēn Moisés eju — Estēvāo o'e.

³⁵ — Deus Moisés o'ġuypit Egito eipi be. Moisés o'ġuypit ixe be jebekitkit tujujēm ām Egito eipi bewi -Judeuyū dujujēm ām. Deus ixe o'ġuypit jeka-wēn tojotjot'ukat ebapuk puje cekay tip'aroro'it'it pewi. Deus ma ixe o'ġuypit. Judeuyū bit ixe a'ō kay ġu ip osodop. Judeuyū ma o'e Moisés pe: "Abu-dak emudot ocekukukan?" i. "Abu-dak emudot 'Cūğ ġu eyju jekukum' i'e am ocewebe?" io'e ip Moisés pe. Deus pit ixe o'jomuy Judeuyū kukukan, Egito eipi bewi Judeuyū dujujēm'ukan tak — io'e Estēvāo.

³⁶ — Guyjom ixe Moisés wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapukpuk Egito eipi be bima, tiboğ cīcāati mu-değ pima dak. Tibog cīcāati butet Tipakpekatı i osu-

nuy. Ixe Moisés Judeuyū o'tujujēm Egito eipi bewi. Ade koato uk'a'ūmat tağ oekuku ip- -40 koato. Wuywebe i'e ba'oreat o'ğubapukpuk iboce dak.

³⁷ — Ixe Moisés o'e Israel naxeğebitbiyū be: "Deus jekawēn muwēnuwēn'ukat ğudot eykay," i. "Omudocap puxim ixe ğudot," i. "Eybadipyū'in ğudot," i.

³⁸ — Ixe Moisés Israel naxeğebitbiyū xe osunuy uk'a'ūmat pe. Israel naxeğebitbiyū o'je'awero ip Sinai'a etakobe. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Moisés eju iğ'o'a jeje — io'e.

— Iğ'o'a be Moisés o'jekawēn wuydobuyū'üm'üm eju- -Israel naxeğebitbit'üm'üm eju. Deus ekawēn o'ğuwēn cebe ip- -wuyawēwēap ekawēn. Moisés iboap ekawēn o'ğubararak witadopa be topa'erūnat topa be ğuyjom ocetaybit am iboam — Estēvāo o'e.

³⁹ — Ğuyjom wuydobuyū'üm'üm oibu'un Moisés a'ō kay. Moisés kay'üm cīcā ip o'e. Egito eipi kay jepit ojuy o'e ip. ⁴⁰ Imēnpuye o'jekawēn ip Arāo eju. O'jekawēn ip Moisés co'a jeje ibun pima.

— "Wuyedeusyūm cuy eğugē," io'e ip Arāo be. "Ikeyū je'ju wuywap Egito eipi kayat e mubapuk am wuywebe," io'e ip. "Poce paxi omuy Moisés- -Egito eipi bewi wuydujujēmat?" io'e ip. "Ocetaybit ğu poma paxi o'ju iam," io'e ip Arāo be napa ma.

⁴¹ — Imēnpuye biopak'it'it co'iat o'ğugē ip ourom. Ovelha o'yaoka ip imōğ ām biopak'it'it co'iat wap "Teku Deus" i'e am. Petatam o'e ip jedeusbaro kuğ puye, jemumuğē kuğ puye. Icokcok ip o'e. ⁴² Imēnpuye Deus ibu'u o'e cekay ip itabut ip biopak'it'it co'iat kay buye. Tüybe biopak'it'it co'iat Deus iān o'e ip. Tüybe kaxiepiat Deus iān o'e ip, kaxiamat tak, kasoptayū dak iān o'e ip. Deus kay wuyetabucap puxim itabut o'e ip ikeyū kay. Imēn cedağ'üm cīcā o'e Deus xe. Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup:

"Bekitkit, owebe ğu ovelha ümüm'uk epesop uk'a'ūmat pe bima- -40 koato bima," i'e'em Deus Israel naxeğebitbit pe, i. "Eyedeusbaroyū be acā iūm'üm'uk epesop- -eyemumuğē be acā,"

i'e'em, i. "Ibiōgbuk epeğugēgē," i'e'em, i. "Ocexe eyju acā deus," i epe'e napa ma cebe ip," i'e'em Deus, i. "Ocetabut eykay," i epe'e'e," i'e'em Deus, i. "Tūybe Moloque eye-deus iān epesop, Renfā dak," i'e'em, i. "Moloque duk'a dujowatwan epekuku- -torojo'a dujuwatwan- -ya'icat'a dujowatwan," i'e'em, i. "Moloque biōgbuk iōg'a be osunuy," i. "Tūybe kasopta jo'iat tak deus iān epesop," i'e'em, i. "Renfā i kasopta jo'iat putet osunuy," i'e'em, i. "Imēnpuye ipiat osupi'ajoat eywebe," i'e'em, i. "Wūyat eipi kay jeymuju òn," i. "On jeymuju Babilônia eipi weğnat ka kay," i.

Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudup-mubararaktup — Estēvāo o'e.

" — Uk'a'ūmat tağ jekukum pima wuydobuyū'ūm'ūm Deus eju kawēnwēnap'a dujowatwan oe-kuku ip- -ixee'a'a dujowatwan. Witadopa o'topadop iōg'a be- -xepxeptopa- -topaerūnatopa. Deus ekawēn ibararak osodop ixe dopa be. Iōg'a o'yamuğē ip apēn Deus o'e Moisés pe iap tağ — Estēvāo o'e.

" — Moisés'ūm e'ū buje Josué wuydobuyū'ūm'ūm kukukan o'e. Josuéyū Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujujēm uk'a'ūmat pewi torojo'a- -ixee muğēğē'a. O'yadujuajēm ip Canaā eipi be. Judeu'ūmayū osodop ip iboce yajēm puje ip. Deus ixeyl Judeu'ūmayū o'ğujēm ibo ipi bewi wuydobuyū'ūm'ūm top am. Deus eju kawēnwēnap'a o'yadujuajēm ip jeweju Canaā eipi be — io'e adeayū be.

" — Guyjom Davi o'e Deus pe: "Uk'a muy ojuy a'ğu òn eweju kawēnwēnap'am," i — io'e. — Canaā eipi be bima Davi wuydobuyū'ūm'ūm kukukan o'e. Davi ikukpin cīcā osunuy Deus xe. Deus soat em idipat o'ğudotdot cekay. Davi o'e: "Deus, uk'a muy ojuy a'ğu òn eweju kawēnwēnap'am," i. "Jacó itabut osunuy ekay," i. "On tak wetabut ekay," i. "Imēnpuye uk'a muy ojuy a'ğu òn- -ewebeap'am," i. Imēn

Davi o'e Deus pe. ⁴⁷ Imēnpit Deus o'yamuyat Davi be ġu. Davi ġu Deus eju kawēn wēnap'a o'yamuy-ipot acā. Salomāo o'yamuy. ⁴⁸ Deus pit uk'a be ġu nuynuy-ijodiat emuamuy'a be ġu. Ixe Deusat. Soat podi ma ya'ōbacaat. Kabi be bit nuynuy. Deus imēn o'e jekawēn muwēnuwēn'ukayū ekawēn tağ:

⁴⁹ Kabi wabikbikap puxim, i'e'em Deus. Ipi wuimōğmōğap puxim, i'e'em. Soat kuğ ôn kabi beacat kuğ- -ipi dağacat kuğ tak, io'e. Apēntak ijodiat emuamuy'a be oğuy? i. ⁵⁰ Ôn ma soat oğuğē. Ipi oğuğē, ipi dağacat tak, kabi dak, kabi beacat tak, i.

Imēn Deus o'e ixeyū ekawēn tağ — Estēvāo o'e.

⁵¹ — Tapupuyū, eya'ōpicüğcüğ cuy epesop wa'ō kay — Estēvāo o'e jebadipyū be. — Kūyjobit'üm cīcā eyju! — io'e. — Eybu'u jījā Deus ekawēn com. Deus kay itabut'üm co'i eyju. Eybu'u jījā Deus a'ō dağ eyeku am. Eyebayū ekukuap puxim eyju dak jekukum. ⁵² Warēmtağ cīcā Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'jukuk ip eyebayū. Ka'ūma ma ixeyū'in xipan ip o'jukuk! Pūğ tak ka'ūma. "Cūğ cīcāat omuyku," io'e'e ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Imēn o'e'e ip yajēm awap. Imēn e'e'ukayū o'yaoka ip eyebayū — io'e Estēvāo.

— Gasū ma ixe cūğ cīcāat epeğüm cekay itako-maayū be. Jesus i ixe butet. Ixe epesubamupaya krosa eju. ⁵³ Kuy juk Deus ekawēn epeya'ijojo Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pi bewi. Imēnpit ya'ōkay'üm cīcā eyju — Estēvāo o'e adeayū be, jebadipyū be.

⁵⁴ Ya'ijo'ibiyū oitakomān Estēvāo kay. Cekawēn co buje ip oitakomān. Yaoka pin o'e ip jetakoma pi-bun. ⁵⁵ Estēvāo bit Deus biōğbuk kuğ cīcā osunuy. O'jeapūn kabi kay. Deus dipap o'jojojo. Jesus tak o'-jojojo. Cūğ'i osunuy kabi be Deus xe soat kukukan. Estēvāo o'jekawēn ixe jojom pima.

⁵⁶ — Ak'i juy epe'e — io'e. — Kabi ikoce ôn ijom — io'e. — Soat wağo jojom ôn. Cūğ'i Deus xe soat kukukan — io'e.

⁵⁷ Iboap co buje, ya'ijo'ibiyū biğ ma oitakomān cekay. O'jewāwā ip ya'ōberen.

— Ga'a ayaoka — io'e ip ya'ōberen.

O'jewa'ōpinomudipdip ip waram ya'ijoap puxim. Adedem ip o'jedau cekay. ⁵⁸ Kururuğ o'tujowat ip ikaboğatka eakiju. Jeekabek ip o'ju'uk'uk. O'jomōğ ip Saulo be imuxipan am. Ixe Saulo yaypan'isuat osunuy. Estēvāo o'yabuğ ip wita'am.

⁵⁹ Yabuğbuğ pima Estēvāo o'jekawēn Jesus eju.

— Okukukat Jesus, oje'ū — io'e. — Ekyay ojot — io'e.

⁶⁰ O'jēğ'aecōğcōğ. Waram o'jewāwā ya'ōberen.

— Okukukat Jesus — io'e. — Ipiat tuy ecesupi'ajoat ġu teyübiku wabuğbuğapteim — io'e Deus pe.

8

Oe'ū. Saulo dak Estēvāo aokaap ojuy.

² Xipat cīcāayū Estēvāo'ūm jebit o'jomōğ witabikūy be. -Jesus kay itabucayū. I'ūmcocom cīcā o'e ip.

O'jepōğpōğpōğ ip soat ka dağ Jesus kay itabucayū. Pūğpūğ ixeyū'in o'jepōğpōğpōğ ip Judéia eipi dağ. Warara'acayū ixeyū'in o'jepōğpōğpōğ ip Samaria eipi dağ. Jesus emumujuju bit o'jepōğpōğpōğ ġudoze beayū. Jerusalém ka be ip osodop.

³ Saulo dak Jesus kay itabucayū mu'ūm ojuy oe-kuku. Taomün ām ömōm'uk osunuy ixeyū duk'a be. Ağokatkayū o'taomūnmün, aoyū dak. Daomūnmün-ap'a be ip o'ġuomōm. Saulo ipiat o'supi'ajoat cīcā cebe ip. ⁴ Imēnpit Deus ekawēn muwēnuwēn oekuku ip o'jepōğpōğ'iayū. -Jerusalém ka bewiayū. Soat ka dağ ip oekuku Deus ekawēn muwēnuwēn.

⁵ Jesus kay itabucayū Deus ekawēn o'ġuwēnuwēn Samaria eipi watwat pe. Filipe o'ju ikaboğatka be Samaria eipi beatka be. Ixe o'jepōğpōğpōğ'iayū'in osunuy. Ibo ka be Deus ekawēn o'ġuwēnuwēn.

— Deus Jesus o'taē soat taxijo am — io'e ibo ka watwat pe.

⁶ Ibo ka watwat itabut cīcā o'e ip Filipe a'ō kay. -Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'ġubapukpuk puye.

⁷ Ibiōgbuk kērēat o'gūjēmjēm adeayū bewi. Ya'ōberen jewāwāwām o'jēm ip cebewi. Ade ijebit e'ū topibiyū dak o'gū'ada'ada. Ade taojere topibiyū dak o'gū'ada'ada. ⁸ Imēneju icokcok cīcā ip o'e ibo ka watwat. Itabut o'e ip Jesus kay.

⁹ Kuy bima Simāo kay itabut cīcā ip osodop ibo ka watwat. Ixe Simāo ya'ōbuyxiat osunuy adeayū xe, wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ wamoat puxim puye.

— Soat podi ma wa'ōbacaap kuğ ôn — io'e soat pe napa ma.

¹⁰ Imēnpuye tūybe teku ya'ōbaca jījā iān o'e ip. Soat Samaria eipi watwat itabut cīcā o'e Simāo kay - ya'ōbuyxiayū, tadaybotbocayū dak.

— Teku ya'ōbaca jījā, Deus ja'ōbacaap o'gūm cebe buye — io'e ip napa ma. — Teku Deus a'ōbi jekukum — io'e ip napa ma.

¹¹ Ade koato Simāo wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ oekukuku ibo ka beayū etabutpe. Imēnpuye adeayū itabut o'e ip cekay.

¹² Gebuje Filipe Deus ekawēn o'gūwēnuwēn ibo ka watwat pe - Simāo nuyapka watwat pe.

— Deus soat kukukan je'e — io'e cebe ip. Jesus Cristo o'gūwēnuwēn cebe ip. Kawēn idipat o'gūwēnuwēn. Imēnpuye itabut o'e ip Jesus kay. O'jewemubatisanat ip - ağokatkayū, aoyū dak. ¹³ Simāo dak itabut o'e Jesus kay - wamo tūibit. O'jewemubatisanat. Filipe eju oeku. Filipe Deus a'ōbacaan wuywebe i'e ba'oreat o'gubapukpuk adeayū etabutpe. Deus a'ōbacaap o'gubapukpuk cebe ip. Simāo iboap o'jojojo. Itabēğ cīcā o'e Filipe jojom.

¹⁴ Jesus emumujuju虞 Jerusalém ka be osodop ip. Samaria eipi watwat awēğ o'yawēğtobuxik ip.

— Samaria eipi watwat itabut o'e Deus ekawēn kay — io'e ip.

Imēnpuye ixeyū Pedro o'gūju Samaria eipi kay. Joāo dak ip o'gūju.

¹⁵ Pedroyū oajēm Samaria eipi watwat kay - -Jesus kay itabucayū kay. O'jekawēn ip Deus eju.

— Ebiōgbuk cuy eğuōm cebe ip — io'e Deus pe, ¹⁶ ibiōgbuk oōm ğu buk cebe ip puye.

"Wuyukukukat Jesus ebekit ôn ̄gasū" i'e am o'jewe-mubatisasaan ip. Imēnpit Deus biōgbuk oōm ̄gu buk cebe ip.

¹⁷ Gebuje jebu o'subumōg ip itabucayū abi jeje. Deus biōgbuk oōm cebe ip ̄gebuje bit. ¹⁸ Pedroyū ixeyū abi jeje jebu mōg puje Deus biōgbuk oōm cebe ip iap o'jojojo Simāo. Imēnpuye ixe Simāo dinheiro ūm ojuy o'e Pedro be ibubabi bu ojuy.

¹⁹ — Ebubabi bu pin ôn — Simāo o'e Pedro be. — Juku. Edinheirom — io'e cebe ip. — A'ōbacaap cuy eğüm owebe dak imēn e'e am — io'e. — Wetay-bit pin Deus biōgbuk muōm ām wara'acat pe — io'e Pedro be.

²⁰ Pedro itakoma o'e Simāo kay. Ya'ōpuruğ o'jede cebe.

— Tüybe Deus emumuūm ojat wedinheirom iān ên e'em — io'e Simāo be. — Deus cuy jemuju ipiat'ajojoap kay edinheiro kuğ! — io'e ya'ōpuruğ.

²¹ — Iba'ore ewebe kapik am Deus beam oceweju. Ikērēat kuğ ên Deus xe. ²² Eğuycūğ cuy eğuy, ikērēat kuğ puye — io'e cebe. — Ikērēat mujurūğrūğap cuy ecepere — io'e cebe. — "Ikērēat mujurūğ ojuy ôn," i juy ece Deus pe. "Ikērēat cuy eju'uk owebewi," i juy ece cebe. Imēn e'e buje Deus ̄gebum ̄gu je'e apēn cuk adi ikērēat eğujurūğrūğ iap kay. ²³ En pit etabut-karey jijā warara'acat kay. Ikērēat kay acā ên — io'e Pedro ya'ōpuruğ Simāo be.

²⁴ Simāo iparara o'e Pedro ekawēn co buje.

— Owebeam cuy ecekawēn Deus eju — Simāo o'e. — Ecekawēn cuy ceweju owebe apēn cuk ece iap ebapukap puxim — io'e Pedroyū be.

— Ha'a. Ocekawēn cuy — io'e.

²⁵ Pedroyū o'jepit Jerusalém ka kay. Deus eka-wēn muwēnuwēn oekuku ip Samaria eipi watwat pe jeka kay jexexem pima- -Jerusalém ka kay. Wuyukukat o'e'e iap muwēnuwēn oekuku ip, apēn cuk adi o'jebapuk cebe ip iap muwēnuwēn tak. Ade ka dağ ip oekuku Samaria eipi dağ. Ade ka watwat pe Deus ekawēn muwēnuwēn oekuku ip jexexem pima.

²⁶ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Filipe eju- -kabi kadi wiat.

— Ecewemuxipan cuy — io'e. — Kaxietajoreğat ka kayat e dağ cuy eju. -Jerusalém ka bewiat e dağ. Gaza ka kayat e dağ. Ixe e uk'a'ümat tağ opop — io'e Filipe be.

— Hm hm — io'e. — Cum puk ñn — io'e.

²⁷ Dao ma o'ju. Ixe e dağ o'ju.

Etiópia eipi bewiat Deus ekawéntup cocom oeku ixe e dağ. Jepitpin o'e jeipi kay. -Etiópia eipi kay. Ya'ōbuyxi jijāat osunuy. Etiópia eipi kukukat buywatwat'ukat osunuy. Etiópia eipi kukukat ayacat osunuy. Ipi kukukat putet Candace i osunuy. Etiópia eipi kukukat edinheiro kukukat osunuy. Kuy bima o'ju Jerusalém ka be "En xipat cícā oxe" i'e am Deus pe. ²⁸ Jepitpin o'e Jerusalém ka bewi. Jeipi kay jepitpin o'e. -Etiópia eipi kay. Cavalo emumupuxik-puxik tağ oeku. Xik'i osunuy jabikbikap pe Deus ekawéntup cocom ya'ōberen. Kuyjeatup cocom oeku Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudupmubararaktup cocom. -Isaias emudupmubararaktup cocom.

²⁹ — Ixe ecarro juy etomuixik — Deus biōgbuk o'e Filipe be.

³⁰ Filipe o'jedau carro nomuju. Ağokatkat a'ō o'ya'i-jojo ya'ōberen tupcocom puye. Isaias emudupmubararaktup cocom oeku.

— Ibapuk tu exe iğodup ekawēn? — io'e Filipe Etiópia eipi bewiat pe.

³¹ — Ka'üma. Cekawēn pa'arēm oxe — io'e. — Apēntak kuka cekawēn pabuk o'e oxe? — io'e. — Kaka ġu omutaybinat ijoce — io'e. — Ejot cuy ijomá — io'e. — Eōm cuy wecarro be — io'e. — Xik'i abik oxe — io'e Filipe be.

³² Jesus muwēğaptup cocom oeku. Imēn e'em iğodup:

Yaoka am tujowan pima, ovelha wa ġu, i. Imēnpuxim ixe dak o'tōn ġu, i. Müğ ma e'em cordeiro jexeedap'uk'uğ pima, i. Imēnpuxim ixe dak müğ ma osunuy ikērēm cícā ip o'jukuk pima, i. ³³ Warēmtağ cícā ip o'jukuk, i. "Ikērēat kuğ teku" io'e ip napa ma, i. Ka'üma ma o'e "Ikērēat kuğ ġu" i.

O'jomuymuy jījā ip, i. Ipotpet ġu jee-nuy, o'yaoka ip puye, i.

Imēn e'em igó dup. Igó dup cocom oeku ixe Etiópia eipi bewiat.

³⁴ — Apēğape ijop ibararakat ijudup pe? — io'e. — Abu-muwēnuwēn Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ijudup pe? — io'e. — Jewemuwēnuwēn tu? Wara'acat muwēnuwēn ġu xe'e? — io'e Filipe be.

³⁵ Filipe o'ğukūyo mēğapeku tedupeku ibararak opop iam. Kawēn idipat o'ğuwēn cebe. Jesus o'ğuwēn cebe.

³⁶ Gebuje idibi o'tidobuxik ip e dağ cucum pima.

— Ak'i juy ece — io'e Etiópia eipi bewiat Filipe be. — Jodiku idibi! — io'e. — Cedağ tu ewebe omubatisaan? — io'e.

³⁷ — Jesus kay etabut pima, cedağ kuka o'e — io'e.

— Wetabut Jesus Cristo Deus ipot iap kay — io'e.

³⁸ Etiópia eipi bewiat jecarro o'ğuycū. O'kop Filipe eju. O'kop ip idibi be. Filipe Etiópia eipi bewiat o'ğubatisaan.

³⁹ Idibi bewi ceu buje ip Deus biōğbuk Filipe o'-tujujēm ibocewi. Imēnpuye Etiópia eipi bewiat waram ġu Filipe o'jojojo. Inaka o'ju ma'ğuto e dağ jeka kay. Icokcok cīcā osunuy. ⁴⁰ Filipe o'jebapuk Azoto ka be. Ibocewi puğ ka dağ ġu oeku- -ade ka dağ. Kawan idipat muwēnuwēn oekuku soat kaka dağ. Cesáréia ka be o'ju ibocewi.

9 Saulo o'ju Judeuyū epaiyū kukukat kay, itakoma jījā wuykukukat Jesus a'őkayayū kay buye. Warēmtağ wuykukukat Jesus a'őkayayū kuğ oekukuku. Taomūn ojuy ip oekukuku. Soat aokaka ojuy oekukuku. Imēnpuye o'ju Judeuyū epaiyū kukukat kay. O'jekawēn ceweju.

² — Cum ôn Damasco ka kay — io'e cebe. — Cartadup cuy etupūm owebe — io'e. — Damasco ka

be bima otuptujowat Judeuyū e'aweroroap'a kukayū be. -Deus eju kawēnwēnap'a kukayū be. Ixeyū aco'i Jesus a'ōkayayū ġubapuk owebe carta dup ūm puje — io'e. — Tobuxik puje otujupit ip ijoce Jerusalém ka be — io'e. — Ekay ip otujupit. Taomünmün ip otujupit- aġokatkayū, aoyū dak — Saulo o'e.

— Ha'a — io'e. — Eyju juy — io'e. — Imēn cuy ece — io'e.

³ Damasco ka kay Saulo o'ju. E dağ pima Damasco ka tēğ pima, dao ma kabi bewiat ekabia oikabia. Yakokoreren kabia jījā o'e. ⁴ Akoh! O'jeako. O'at ipi ju jeakoat pibun.

Gebuje wuykukukat o'jekawēn Saulo eju. Saulo kabi kadiwiat a'ō o'ya'ijojo.

— Saulo — io'e. — Apēnpuye ēn warēmtağ okuğ? — io'e- -kabi beat o'e.

⁵ — Abu ēn tak, Kariwa? — io'e.

— Ekukukat Jesus ôn — io'e. — Warēmtağ ma ēn okuğ — io'e. — En ma juk adi ipiat esupi'ajojoat owebe — io'e. ⁶ — E'āy — io'e Saulo be. — Ika-boğatka be juy eōm. Iboka be bima, aġokatkat oğu-dot ekay. Apēn ēn em iam cuy jemuküyjo — io'e wuykukukat.

Imēn kabi beat o'jekawēn Saulo eju. ⁷ Imēnpuye ce-wejuayū o'jecūcū jījā ip. O'jekōbidaekuğ ip jeparara pibun. Mūğ ma ip o'e. Kabi kadiwiat a'ō o'ya'ijojo ip. Imēnpit o'jojojo ġu ma ip. ⁸ Saulo o'āy ipi juwi. Wedak. O'jetaewedakwedak. Imēnpit ijojom ġu. Imēnpuye cewejuayū iba com ma o'tujowat Damasco ka be. ⁹ Ebapūğ kabia ibo ka be osunuy ijojom ġu. Jekōnkōn ġu osunuy, tikōnkōn ġu dak.

¹⁰ Wuykukukat o'jebapuk Ananias kay cexeybi. Ananias Damasco ka be osunuy. Jesus kay itabut osunuy. Wuykukukat o'jekawēn cebe cexeybi.

— Ananias — io'e.

— Ajo, okukukat? — io'e.

¹¹ — Uk'a ukpibubu dağ cuy eju- -cūğat ka ukpi-bubu dağ — io'e. — Aġokatkat cuy ejokudada iboce- -Tarsö ka bewiat — io'e. — Ibutet Saulo i — io'e. — Judas duk'a kay juy eju — io'e. — Saulo omuy ixe duk'a be. Kawēnwēn oweju. ¹² Ixe juk aġo-

katkat o'jojojo jexeybi. Ixe āgokatkat putet Ananias i osunuy cexeybi — io'e. — Ananias o'jewebumō̄g ya-jeje itada am iap o'jojojo jexeybi — io'e. — Soat iboap o'jojojo jexeybi — wuykukukat o'e Ananias pe.

¹³ — Okukukat, odaobu'u — io'e. — Oparara oce. Obureyū kuy omukūyjo apēn ixe āgokatkat e'em iam — io'e. — "Saulo juk adi ipiat o'supi'ajojoat Jesus a'ōkayayū be- -Jerusalém ka watwat pe," i juk o'e ip owebe — io'e. ¹⁴ — "Ixe Paulo oajēm ijoce paīyū kukukayū a'ōbi," i'e'em ip owebe — io'e Ananias. — "Ixe oajēm wuydaomūn ām- -Jesus eju ka-wēnwēn'ukayū daomūn ām," i'e'em ip owebe — io'e Ananias.

¹⁵ — Epararam ġu juy e᷇guy — io'e. — Eju juy cekay — wuykukukat o'e. — On ma ixe Saulo otaē kapik am owebeam. Gaxīn ma ixe omuwēn adeayū be- -Judeu'ūmayū be, ipi kukukayū be dak, Judeuyū be dak — io'e. ¹⁶ — "En cuy ipiat ecesupi'ajo jījā ēn wekawēn muwēnuwēn puye," i oce kuy cebe — wuykukukat o'e Ananias pe.

¹⁷ Ananias o'ju Saulo kay. Judas duk'a be o'ju. Jay. Oajēm. Cereğ. Oōm. Jebu o'jebumō̄g Saulo abi jeje.

— Tapu — io'e. — En okitpit — io'e. — Wuykukukat a'ōbi ojot ekay — io'e. — Jesus o'jebapuk ekay ijop ka kay ajēm pima — io'e. — Ixe ma omudot ekay — io'e. — Waram etada am omudot. Deus biōgbuk muōm ām ewebe omudot — io'e Saulo be.

¹⁸ Axima xee jo'iat dao ma o'jedu Saulo eta be-wi. Cecoat put o'e. O'āy Saulo. O'jewemubatisaat "Jesus ebekit ḥon ġasū" i'e am soat pe. ¹⁹ Jexat o'om o'e waram. Oibacan waram.

Saulo Jesus o'ġuwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Ade kabia osunuy Damasco ka be. Warara'acayū xe osunuy Jesus a'ōkayayū xe. ²⁰ Itabun'isum Jesus o'ġuwēnuwēn soat pe ibo ka watwat pe. Jesus o'ġuwēnuwēn Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju ka-wēnwēnap'a be.

²¹ — Jesus Deus ipot — io'e'e'e soat pe. O'ya'ijojo'iayū ya᷇guy'ūm o'e.

— Ite āgokatkat ġu xe'e juk adi Jesus a'ōkayayū taomūnmūn oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Ite āgokatkat ġu xe'e juk adi ixeyū aoka ojuy oekukuku? — io'e ip jewewebe. — Itabucayū daomūn ām ġu xe'e osodot ijoce? Paiyū kukukayū kay wuydaomūnmūn wuydujupit am ġu xe'e osodot? — io'e ip.

— Ite ma burut — io'e ip.

²² Imēnpit Saulo Jesus o'ġuwēnuwēn cīcā Judeuyū be--Damasco ka watwat pe Deus biōgbuk a'ōbacaap kuġ puye.

— Icēmān Deus Jesus o'taē wuydaxijojo'ukan — io'e'e'e cebe ip.

Ibapuġ ip o'ġutaybitbin. Imēnpuye cede ba'ore o'e ip Judeuyū.

²³ Ade xet kap puje Judeuyū Saulo aoka ojuy o'e ip. O'je'awero ip.

— Apēn xe'e Saulo ayaoka? — io'e ip jewewebe.

²⁴ Saulo bit jaoka ojuy ip iap awēġ o'yawēġtobuxik. Judeuyū soat em aġ ma osodop ip ikaboġatka exinta-bi be Saulo aokaap wiwim. Kabiam ip aġ ma oso-dop. Ixima be dak ip aġ ma. ²⁵ Imēnpuye Jesus a'ōkayayū Saulo o'ġukop aġoka ekorara bodi yaokaap puxim. Ixima be o'ġukop ip. Paġeiro'a boġ pe o'ġukop ip. Saulo imēn o'jenapōn Damasco ka bewi.

²⁶ Saulo o'ju Jerusalém ka be warara'acayū kay-Jesus a'ōkayayū kay. Jay. Oajēm. Jesus a'ōkayayū eju ceku pin o'e. Inaka soat ip iparara o'e Saulo bu-xim. Tūybe warēmtaġ ġasū dak wuykuk iān o'e ip. Tūybe Saulo itabut ġu Jesus kay iān o'e ip. ²⁷ Barnabé bit Saulo o'tujowat Jesus emumujujū jom-doze beayū jom. Barnabé o'jekawēn Jesus emumujujū eju.

— Saulo wuykukukat o'jojojo Damasco ka kayat e daġ — io'e cebe ip. — Wuykukukat o'jekawēn ce-weju. Saulo ya'ōcam Jesus o'ġuwēnuwēn Damasco ka watwat pe — io'e.

²⁸ Imēneju Jesus a'ōkayayū iparara ġu o'e ip Saulo buxim.

Gebuje Saulo ya'ōcam wuykukukat o'ġuwēnuwēn Jerusalém ka watwat pe. Jesus a'ōkayayū eju oeku-

kuku. ²⁹ O'guwēnuwēn Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū be. Ixeyū Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū Saulo a'ō o'ya'ōdada. Te'e ma ip Saulo aoka ojuy o'e. ³⁰ Jesus a'ōkayayū bit itaybit o'e Saulo aoka ojuy ip iam. Imēnpuye ip Saulo o'tujowat Cesaréia ka kay yao-kaap puxim.

— Xipat eju am Tarso ka kay- -aypanap ka kay
— io'e ip Saulo be.

³¹ O'ju. Imēneju itabucayū kaykay am ip oibu'un itabut'ūmayū. Ipiat o'supi'ajoat ġu cebe ip. Kaba'ūm ip osodop Judéia eipi watwat, Galiléia eipi watwat tak, Samaria eipi watwat tak. Warēmtaġ itabucayū kukap o'jepere ip. Imēnpuye ip biġ ma oitabun Jesus kay. Deus a'ō daġ ip o'e jekukum. Deus biōgbuk ixeyū buywatwan osunuy. Imēnpuye tak ġu ip oitabun wuykukukat Jesus kay. Ade jījā ip oitabun.

³² Pedro oajēm Enéias kay. Soat ka daġ oekukuku. Jesus a'ōkayayū jojom oekukuku. Lida ka be dak o'ju Jesus a'ōkayayū jom. ³³ Enéias o'tobuxik iġo ka be. Enéias ibun po'i osodop jexexecap pe- -oito koato bun, ijebit e'ū buye. Pedro o'ju cekay.

³⁴ — Enéias — io'e. — Jesus Cristo jemu'ada — io'e. — E'āy — io'e. — Exexecap cuy eğuxipan eduk'a be eju am — Pedro o'e cebe.

O'je'ada ġebuje bit Enéias. Xipat o'e. ³⁵ O'āy. Adeayū ijebit e'ū topibit o'jojo- -iboceayū. Sarona ka watwat, Lida ka watwat tak. Imēnpuye kuyap jetabucap o'jepere ip. Wuykukukat Jesus kay acā oitabun ip.

³⁶ Jope ka be osunuy Jesus kay itabucat- -ayacat. Ibutet Tabita i osunuy. (Tabita Dorcas iape Grego a'ōm.) Ixe soat em xipan warara'acat kukuk'uk osunuy. Xipat cīcā osunuy. Tadaybocayū buywatwat'uk osunuy soat em. ³⁷ Ixe ayacat oiwātaxipin. Oe'ū. Imēnpuye itabucayū ixe'ūm jebit o'jowuy jebabin. Dorcas'ūm o'tujowat ip umat'abi be.

³⁸ Gebuje o'jeküyjo ip Pedro omuy Lida ka be iam. Lida ka Jope ka tēġ ma o'sukadop. Xepxep

āgokatkat o'̄guju ip Lida ka be Pedro dakoy am. O'ju ip. Jay. Itabucayū oajēm Pedro kay.

— Ejot cuy ceweju — io'e ip Pedro be. — Oceka be juy aju- -Jope ka be — io'e ip.

— Ga'a — io'e.

³⁹ Pedro o'ju ceweju ip. Oajēm Dorcas'ūm kay. Jesus kay itabucayū Pedro o'tujuu umat'abi be ce'ūat kay. Itop'ūm e'ū'ibiyū osodop ip īgo'abi be ade- -Dorcas'ūm pureyū. Wawa ip osodop i'ūmcocom. Jesay ip o'̄gubapuk Pedro be.

— Dorcas'ūm ijop o'joinūm owebe — io'e ip Pedro be.

⁴⁰ Pedro soat ip o'̄gujēm umat'abi bewi. O'jēm ip. O'jēg'aecōgcōg kawēn ām Deus eju. O'jekoreren ce'ūat kay.

— Tabita — io'e. — Āgobucēg ece — io'e ce'ūat pe.

Ce'ū topibit o'jetaweak. Ak. O'jeak Pedro kay. O'je'āgobucēg. Oabik. Xik'i o'e. ⁴¹ Pedro ce'ū topibit o'subaixik.

— Kirik'āy'i — io'e.

O'̄gu'āy.

Gebuje Pedro warara'acayū o'tomuwā- -Jesus kay itabucayū, itop'ūm e'ū'ibiyū dak.

— Epesot cuy ce'ū topibit com — io'e. — Waram o'jetait — io'e cebe ip.

⁴² Waram o'jetait iap awēg o'jeawēgēpōgpōg soat tāg Jope ka watwat tāg. Imēnpuye adeayū itabut o'e ip wuyukukat Jesus kay. ⁴³ Pedro Jope ka be osunuy ade kabia. Simāo duk'a be osunuy. Simāo ixee-mūgēgē'ukat osunuy.

10 Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay. Cornélio Cesaréia ka be osunuy. 100 be sorarayū kukukat osunuy. Itália eipi bewiayū osodop ip cesorarayū. ² Cornélio xipat cícā osunuy Deus xe. Itabut osunuy Deus kay Judeu ān ma'gu. Ibadipyū dak itabut osodop ip Deus kay, soat tuk'a

beayū. Ade dinheiro ūmūm'uk osunuy tadaybotbocayū be. Deus eju kawēn wēn'uk osunuy. ³ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk Cornélio kay.

Katpuje o'jekawēn Cornélio eju- -15 hora bima. Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jojojo. Cetēg ma oajēm.

— Cornélio — io'e.

⁴ — Ajo, Kariwa? — io'e.

Ipararam o'jeak cekay.

— Ekawēn cocom Deus jekawēn wēn ēn ceweju bima — io'e Cornélio be. — Deus itaybit ebubut'in iūmūm'uk egypt tadalafilbocayū be iam — io'e. — Imēnpuye Deus ġebum ekay — io'e.

⁵ — Gasū juy ebuywatwat'ukayū'in eġuju Jope ka be — io'e. — Ibo ka wat cuy etomuwā — io'e. — Pedro i ibutet. Ixe juy etomuwā — io'e. ⁶ — Simāo duk'a be omuy--ixemugēğē'ukat tuk'a be- -tibog cīcāati wābu beat'a be — io'e. — Ixe juy etomuwā eduk'a be tot am — io'e.

⁷ Kabi kay Deus ekawēn tojotjot'ukat epit puje, Cornélio ebaġayū o'tomuwā jebuywatwat'ukayū. Xepxep ixeyū'in jeduk'a be kapikpik'ukayū osodop. Wara'at ixeyū'in sorara osunuy. Sorara Deus kay itabucat osunuy. ⁸ Cornélio Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk cebe iap o'ġuwēn cebe ip.

Iboap muwēn puje ip o'ġuju Jope ka be Pedro dakoy am. Xerewun. Ebaġayū o'ju- -Cornélio emumujuyū. E bidase o'xet ip. Kuyaje o'ju ip. ⁹ Jope ka tēg o'e ip. Ijasūn ip pima Pedro jexey jo'iat o'jojojo kaxicuğ.

Pedro o'jekawēn Deus eju. O'jeu uk'a abi jeje kawēn ām ceweju. Uk'a abi yabicuğ ġu o'yanuy--yapo ma. ¹⁰ Ire jījā o'e iboce. Cekōn pin o'e. Uk'a beayū Pedro xat tatam pima, Pedro jexey jo'iat o'jojojo. ¹¹ Paġo boğ kopkom o'e kabi kadiwi. Paġo boğ o'jojojo Pedro jexey jo'iat pe. Paġo kabi kadiwi kopkom cekay iap o'jojojo jexey jo'iat pe. Paġo ierunboğ cīcā o'e. Ebadipdip abi eju yabikirikirik o'e. Ixe paġo o'kop cexe. ¹² Warēmtaksuğ osodop paġo be- -cūğcūğayū, wurūrūğayū dak, pupumayū dak.

¹³ Gebuje Deus o'jekawēn Pedro eju jexeybi.

— Pedro — io'e. — Ixeyū juy eyaoka exan — io'e. — Yaoka buje juy ejo'o — io'e.

¹⁴ — Ap! — io'e. — Ojo'o ġu, Kariwa — io'e. — Oxat ġu bit teku! — io'e. — I'o pi beku ocexe-Judeuyū xe — io'e. — On pit beku ojo'o ġu-pūg em tak ka'ūma! — io'e. — Gasū dak ojo'o ġu — Pedro o'e.

¹⁵ Deus waram o'jekawēn ceweju.

— Exan ma teyūku! — io'e. — On ma exan oğum. Imēnpuye "Oxat ġu bit teku," i'ūmġu juy ece owebe — io'e. — "I'o pi beku ocexe," i'ūmġu juy ece owebe — io'e Pedro be. — On ma exan oğum — io'e. — Imēnpuye i'o pi ġu exe — Deus o'e.

¹⁶ Ebapūg em Deus imēn o'jekawēn Pedro eju. Paño o'jepa'ūm ibocewi. Waram o'jeu kabi kay.

¹⁷ Pedro o'jewaġuyda jexey jo'iat kay.

— Apēn omutaybin ojuy o'e Deus? — io'e jewebe ma. — Apēgām iboap o'ġubapuk owebe? — io'e jewebe ma.

Ebapūgāyū oajēm Pedro nuyap'a kay Pedro ġebum pima jexey jo'iat kay. Cornélio emumujuju oajēm.

¹⁸ — Pu'a be Simāo Pedro omuy? — io'e ip.

Oajēm ip Simāo nuyap'a exintabi be.

— Ijoce du Simāo Pedro omuy? — io'e ip uk'a beayū be.

¹⁹ Pedro uk'a abi jeje mabuk osunuy. Gebum mabuk osunuy jexey jo'iat kay.

Gebuje Deus biōgbuk o'jekawēn Pedro be.

— Ebapūg aġokatkayū ekudadam-Judeu'ūmayū — io'e. — Oajēm ip enuyap'a be. ²⁰ Ekop cuy ixeyū dopabe — io'e Pedro be. — Ceweju juy ip eju — io'e. — "Oju ġu xe'e ceweju ip?" i'ūmġu juy ece ewebe ma — io'e. — On ma ip oğuju edakoy am — io'e Pedro be.

²¹ O'kop. Ebapūgāyū dobedem o'ju.

— Okudadam eyju — io'e. — Apēgām epesot ijoce? — io'e cebe ip.

²² — Cornélio ocemudot — io'e ip. — 100 be sorarayū kukukat ixe. Ixe cūg cīcā Deus xe — io'e ip. — Itabut cīcā Deus kay. Ya'ōbuyxi soat xe Judeuyū

xe. Deus ekawēn tojotjot'ukat mo a'gu o'jekawēn Cornélio be-ocekukukat pe — io'e ip. — “Pedro juy etomuwā,” i mo a'gu o'e cebe — io'e ip. “Pedro juy jeedot eduk'a be,” i mo a'gu oe cebe — io'e ip. “Cekawēn kay juy eya'ōpicūg egypt,” i mo a'gu o'e cebe — io'e ip Pedro be.

²³ — Ha'a — io'e. — Epeōm cuy oceduk'a be — io'e. — Ijoce juy epexet — io'e.

— Ma — io'e ip.

O'xet ip igo'a be.

²⁴ Kuyaje Pedro o'kop. O'jewemuxipan. O'ju Cornélio emumujuju eju. Cornélio kay ip o'ju Cesaréia ka be. Wara'acayū itabucayū dak o'ju Pedro eju-Jope ka watwat. Xet. E bidase ip o'xet. Kuyaje o'ju ip. Jay. Oajēm ip Cesaréia ka be. Cornélio kuy jebadipyū o'tomuwā jeduk'a be, jebureyū dak. Pedro ajēmap wiwim ip osodop. Pedroyū oajēm tuk'a be. Cornélio kay oajēm.

²⁵ Pedro ôm pima, Cornélio o'ju cekay tobedeam. O'jēg'aecōgcōg Pedro wap. Tûybe Pedro Deus iān o'e. ²⁶ Dao ma Pedro Cornélio o'gu'āy.

— Owap gu juy ecēg'aecōgcōg — io'e. — E'āy — io'e. — Deus gu òn-ağokatkat acā — io'e.

²⁷ Gebuje oōm ip tuk'a be kawēnwēn. Tuk'a beayū adeayū o'je'aweroro'iayū Pedro o'jojojo. Pedro o'jekawēn ceweju ip.

²⁸ — Oceju Judeuyū — io'e. — Eyetaybit ocexe oce'aweropi Judeu'ūmat eju iam. Imēnpit kapusu Deus mo a'gu wara'an ma omukuyjojo. “Cedağ gu ewebe ‘Judeu'ūmat xipat gu’ i'e am,” i mo a'gu Deus o'e owebe — io'e. ²⁹ — Imēnpuye ojot eykay, Judeuyū gu ma'gu eyju. Eywebe onomuwā buje dao ma ojot — io'e. — Odaobu'u gu wedot am eykay — io'e. — Apēğām eyju onomuwā? — Pedro o'e.

³⁰ Cornélio o'jekawēn Pedro eju.

— Tapu, kapusukuruy ijoce ma mo a'gu ogypt ija'a be — io'e. — Katpujesū mo adi kawēnwēn ogypt Deus eju. Dao ma Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk okay-doti isopsepat kukat — io'e. ³¹ — O'jekawēn oweju. “Cornélio,” i mo a'gu o'e owebe. “Ekawēn cocom Deus, jekawēnwēn ēn ceweju bima,”

i mo a'gu o'e owebe — io'e. — "Deus itaybit ebut-but'in'in iūmūm'uk egypt tadaybotbocayū be iam," i mo a'gu o'e owebe — io'e.³² — "Ebuywatwat'ukayū'in cuy egypt Jope ka be," i mo a'gu o'e owebe — io'e. — "Ağokatkat cuy etomuwā. Pedro i ibutet. Simāo duk'a be ixe omuy- -ixee muğēğē'ukat tuk'a be- -tibog cīcāati wābu beat'a be," i mo a'gu owebe — io'e.³³ — Imēneju dao ma obuywatwat'ukat oğuju edakoy am — io'e. — Xipat cīcā ajēm okay — io'e. — Gasū soat wuyju ijoce Deus etabixe. Apēn Deus o'e ewebe iap cuy egypten ocewebe. Soat cuy egypten ocewebe — io'e Pedro be.

³⁴ Pedro o'jekawēn ceweju ip- -Judeu'ūmayū eju. — "Judeuyū kay acā òn," i'e'em gu Deus. "Ju- deu'ūmayū kay gu òn," i'e'em gu Deus. Gasū bit wetaybit iboam — io'e. — Deus xipan soat kuğ ijo- diat kuğ. Pūg tağ ma ip ikuğ — io'e.³⁵ — Soat Deus a'ō dağ jekuku'ukayū cūg ma cexe- -Judeuyū, Ju- deu'ūmayū dak. Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū cūg ma cexe- -soat ip — io'e.

³⁶ — Gasū Deus kawēn idipat o'ğudot ocewebe- - Judeuyū be — io'e. — "Jesus Cristo kay eyetabut puje wetakoma gu oce eykay," i'e'em Deus wuywebe. Ixe Jesus soat kukukat.³⁷ "Gasū bit epeyewemubati- sasaan cuy 'Waram gu ikérēat oceğujurūğ' i'e am ey- bureyū be," io'e'e João Batista. Imēn o'e'e soat pe Judéia eipi watwat pe. Eyetaybit iboam — io'e.

³⁸ — Deus Jesus o'taē. Nazaré ka be osunuyiat o'taē. Deus jebiōgbuk o'ğuōm cebe- -Jesus pe. Ja'ō- bacaap o'ğuōm cebe. Jesus soat ka dağ oekukuku xi- pacat muğēğēm wara'acat peam. Ibiōgbuk kérēat o'ğujēmjiem Satanás a'ō kayayū bewi. Jesus imēn oe- kukuku soat em Deus a'ōbi jekukum puye — io'e.³⁹ — Apēn cuk adi Jesus o'e'e iap ocejojojo Judéia eipi dağ jekukum pima, Jerusalém ka be bima dak — Pedro o'e.

— Judeuyū kukukayū ma Jesus o'subamupaya korosa be yaoka am.⁴⁰ Deus pit waram Jesus o'ğutait — io'e. — Ebapūğ kabia ce'ūap. Xepxep xet kap puje, Deus Jesus o'ğutait waram — io'e.

— Jesus waram o'jebapuk jewekay itabucayū kay. Deus a'ōbi o'jebapuk. ⁴¹ Waram itait puje Jesus o'jebapuk soat kay ġu- -ocekay acā. Ocekay o'jebapuk kuy bima Deus ocenaē buye — io'e. — Deus cuk ocenaē ocewebe Jesus muwēn ām itaybit'ūmayū be — io'e.

— Deus pe waram imutait puje, oceweju Jesus o'jekōn, o'tikōn tak. ⁴² "Kawēn idipat cuy epeğuwēn-uwēn soat pe," i mo a'ġu o'e Jesus ocewebe — io'e Pedro. — "Deus Jesus o'taē ixe be "Teyūku ikērēat kuġ Deus xe" i'e am kūyjobit'ūmayū be. "Teyūku xipat Deus xe" i'e am kūyjobicayū be,' i juy epe'e soat pe," i mo aġu o'e Deus ocewebe. "Imēn ixe je'e soat pe- -itabēğayū be, ce'ū'ūayū be dak,' i juy epe'e soat pe," i mo aġu o'e ocewebe — io'e Pedro.

⁴³ — Kuyje dak Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū Jesus o'ġuwēnuwēn. "Aġokatkat omuyku," io'e ip kuyje. "Cekay eyetabut pima, ja'ōbi Deus ikērēat ju'uk eywebewi," io'e'e'e ip. Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū imēn o'e'e'e Jesus muwēnuwēn — Pedro o'e.

⁴⁴ Pedro kawēnwēn pima Deus biōgbuk o'kop Judeu'ūmayū kay.

Soat pe oōm- -o'ya'ijojo'iayū be- -Judeu'ūmayū be. ⁴⁵ Yaġuy'ūm cīcā ip o'e Judeuyū- -Jesus kay itabucayū- -Pedro ejuayū. Yaġuy'ūm ip o'e Deus je- biōgbuk o'ġuōm Judeu'ūmayū be buye. Tūybe wuywebe acā Deus jebiōgbuk ġuōm iān o'e ip. ⁴⁶ Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn ip o'e Judeu'ūmayū.

— Deus, ēn xipat cīcā — io'e ip ya'ōba'arēmat'a'ōm.

Judeuyū iboap o'ya'ijojo. Imēneju Pedro o'jekawēn jebureyū eju- -Judeuyū eju.

⁴⁷ — Deus jebiōgbuk o'ġuōm cebe ip — io'e. — O'ġuōm cebe ip apēn cuk o'ġuōm wuywebe iap co'i — io'e. — Imēnpuye cedağ ġu du ocewebe ixeyū mu- batisaan? — io'e. — Abu dak kuka o'e ocewebe "Ce- dağ ġu," i? — Pedro o'e.

⁴⁸ O'jekawēn Judeu'ūmayū eju dak.

— Epeywemubatisasaan cuy "Wuyukukat Je-

sus ebekitkit oceju ġasū bit" i'e am soat pe eybureyū be — io'e cebe ip.

O'jewemubatisaan ip.

— Ibun ma juy eġuy ocexe — io'e ip Pedroyū be.

Imēnpuye Pedroyū ibun osodop ip cexe ip.

11 Judéia eipi watwat o'yawēġcoco ip- -Jesus emumujuju. Warara'acayū dak o'yawēġcoco ip Jesus kay itabucayū. Judeu'ūmayū dak Deus eka-wēn kay o'e iap awēġ o'yawēġcoco ip. ² Pūġpūġ Jesus a'ōkayayū'in iboap awēġ kay ġu o'e ip- -Judeuyū. Tūybe soat Jesus kay itabucayū juy jeday-pu'aġobixeedakatkan iān o'e ip.

Jerusalém ka be Pedro ajēm puje ixeyū Judeuyū Pedro o'ġukorēm.

³ — Pedro, apēn mo ēn tak ece? — io'e ip. — Apēnpuye mo ēn tak eōm Judeu'ūmat tuk'a be? — io'e ip. — Apēnpuye ēn tak mo ecekōn taypu'aġobi-xeedakat'ūmayū eju? — io'e ip Pedro be.

⁴ Gebuje Pedro apēn o'jebapuk cebe ip iap o'ġu-wēn cebe ip.

— Mēnpuk, obureyū! — io'e. — Eya'ōpicūġcūġ puk! — io'e. ⁵ — Jope ka be bima kawēnwēn mo oce Deus eju. Wexey jo'iat ojojojo. Kabi kadi wi paġo boġ kopkom iap mo ojojojo wexey jo'iat pe — io'e. — Okay kopkom o'e. Yabikirikirik o'e ebadipdip abi eju. ⁶ Xipan mo oceak cekay. Puca mo ojojojo-cūġcūġayū, wurūrūġayū dak, pupumayū dak, widayū dak. Soat ip i'opi wuyxe — Pedro o'e.

⁷ — Deus mo o'jekawēn oweju. "Pedro," i mo o'e owebe. "Ixeyū juy eyaoka exan," i mo o'e — io'e.

⁸ — "Ka'ūma, okukukat," i mo oce cebe. "I'opi beku ocexe Judeuyū xe. Ojo'o ġu buk," i mo oce cebe — io'e Pedro. ⁹ — Imēnpuye Deus waram o'jekawēn oweju. "Exat ma ijop," i mo o'e. "I'opiat beku,' i'ūmġu juy owebe," i mo o'e owebe. "On ma exan oġūm. Imēnpuye i'opi ġu ewebe," i mo o'e owebe.

¹⁰ Ebapūg em Deus imēn o'jekawēn oweju. Paño boğ waram o'jepa'üm kabi kay — io'e.

¹¹ — Gebuje ebapūg ağıokatkayū oajēm ocesopiat'a kay. Cesaréia ka wat cuk ip o'ğujuat oda-koy am. Cornélio i ibutet — io'e.

¹² — Gebuje Deus biōgbuk o'jekawēn oweju — io'e. — “Oju xe'e Judeu'ümat eju?” i'ümğu juy ece owebe,” i mo o'e owebe — io'e. — Imēnpuye oju ce-weju ip — io'e.

— Cornélio duk'a kay oju - Judeu'ümat tuk'a kay — io'e. — Iboceayū dak o'ju ip oweju - 6 bea-yū - Jope ka watwat — io'e. — Soat mo ocajēm Judeu'ümat tuk'a be - Cornélio duk'a be - omudocat tuk'a be — io'e.

¹³ — Cornélio mo apēn Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk jekay iap o'ğuwēn ocewebe: “Deus ekawēn tojotjot'ukat mo ojojojo,” i. “Cūğ'i mo oğuy oduk'a be,” i. “Ixe mo o'e owebe: ‘Ebuywatwat'ukayū’ in cuy eğuju Jope ka be,’ i,” i. “‘Simão Pedro juy etomuwā,’ i,” i. ¹⁴ “‘Kawēn idipat ğuwēn eywebe,’ i,” i. “‘Kawēn idipat co buje, Deus jedaxijo - ebadipyū dak taxijo’ i,” i. Imēn Cornélio mo o'e oce-webe — Pedro o'e.

¹⁵ — Iboam Cornélio e buje, Jesus mo oğuwēn cebe ip - Judeu'ümayū be — io'e.

— Ön kawēnwēn pima Deus biōgbuk o'kop ce-kay ip - Judeu'ümayū kay. Cebe ip oōm. Apēn wuy-webe oōm koap iap puxim oōm cebe ip. ¹⁶ Imēneju wuykukukat ekawēn kay mo oceğebu. Wuykukukat mo o'e wuywebe: “João idibi be imubatisasan oeku,” i. “Eywebe bit Deus biōgbuk jeōm,” i mo o'e wuywebe — io'e Pedro. ¹⁷ — Deus ma jebiōgbuk o'ğuōm wuywebe wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Apēn kuy bima mo o'ğuōm wuywebe iap co'i jebiōgbuk o'ğuōm cebe ip ığasū. Cedağ osunuy Deus pe jebiōgbuk muōm ām cebe ip. Imēnpuye “Cedağ ığu Deus pe jebiōgbuk muōm ām cebe,” i'ümğu oce ön pit — Pedro o'e cebe ip.

¹⁸ Pedro a'ijo buje Jerusalém ka watwat o'jede ığu Judeuyū. Pedro mukorēmap o'jepere ip.

— Ka'ümğu Deus co'iat xipacat! — io'e ip cebe.

— Judeu'ūmayū dak ikērēat mujurūgrūgāp epereap ojuy aco'i Deus — io'e ip. — Ibikuy aco'i ikērēat uk am cebewi ip. Soat em Deus xe jeedop ip je'ū buje — io'e ip. — Deus xipat cīcā! — io'e ip.

¹⁹ Estēvão e'ū buje o'jepōgpōgpōg ip itabucayū. O'jepōgpōgpōg ip warara'acayū ixeyū be ipiat o'supi'ajoat cīcā buye. Pūgpūg ixeyū'in wūy ma o'ju. Fenícia eipi be o'ju ip. Chipre eipi be dak, Antioquia ka be dak. Ade kaka dağ jekukum pima Jesus o'gu-wēnuwēn ip jajēmapka watwat pe. Jesus o'gu-wēnuwēn ip Judeu'ūmayū be ġu-. Judeuyū be acā.

²⁰ Pūgpūg ixeyū'in o'ju Antioquia ka kay. Chipre eipi be osodopiayū o'ju ip Antioquia ka kay, Cirene eipi be osodopiayū dak.

Gebuje kawēn idipat o'gu-wēnuwēn ip Judeu'ūmayū be-. Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū be.

— Jesus acā ocekukukat — io'e ip cebe ip.

²¹ Deus ip o'subuywatwan cīcā wuykukukat Jesus muwēnuwēnayū. Imēneju adeayū oibu'un ip jetabut am jedobuyū'ūm'ūm ekawēn kay. Kuyap jetabucap o'jepere ip. Wuykukukat Jesus kay ip oitabun.

²² Gebuje Jesus kay itabucayū apēn Antioquia ka watwat itabut o'e iap awēg o'yawēgtobuxik ip--Jerusalém ka watwat.

— Ade Judeu'ūmayū itabut o'e Jesus kay--Antioquia ka watwat — io'e itaybicayū.

Imēnpuye itabucayū kukukayū Barnabé o'guju Antioquia ka be. ²³ ²⁴ Xipat cīcāat osunuy Barnabé. Soat em Deus biōgbuk a'ō dağ oekukuku. Wuykukukat Jesus kay itabut cīcā osunuy.

Barnabé oajēm Antioquia ka be itabucayū kay--Jesus kayayū kay. Apēn cuk adi Deus xipacat o'gūm iboceayū be iap awēg tobuxik puje icokcok cīcā o'e. Soat ip o'gutaybitbin Deus ekawēn.

— Eyetabun cīcā juy epesop wuykukukat Jesus kay! — io'e cebe ip. — Ya'ō dağ cuy epeku! Kūyjobin cuy epesop cekawēn kay — io'e cebe ip.

Imēnpuye ade jījā oitabun wuykukukat Jesus kay.

²⁵ Gebuje Barnabé Saulo o'takoy. Tarso ka be

o'ju Saulo dakoy am. O'takoy. O'tobuxik. O'jekawēn ceweju.

— Ga'a acepit Antioquia ka be — io'e.

— Ga'a — io'e.

²⁶ O'jepit ip- -Barnabé, Saulo dak. Pūg koato ibo ka be osodop ip. Je'aweroro'uk ip osodop itabucayū eju. Ade itabucayū mutaybitbin'uk ip osodop. Antioquia ka be bima soat em warara'acayū o'e: — Cristo ebe-kitkit — i Jesus kay itabucayū be.

²⁷ Pūgpūg Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū oajēm itabucayū kay- -Antioquia ka beayū kay. Oajēm ip Barnabé Antioquia ka be bima, Saulo dak. Jerusalém ka bewi ip oajēm. O'je'awero ip itabucayū eju. ²⁸ Pūg ixeyū'in o'jekawēn itabucayū eju. Ibutet Ágabo i osunuy. Deus biōgbuk ixe Ágabo o'gukūyjo apēn ġuy-jom je'bapuk iam. Imēnpuye o'jekawēn ceweju ip.

— Wuyrere jījā acesop! Wuyxat i'ūm soat ka dağ — io'e cebe ip.

Cláudio ipi kukukan pima oireren ip apēn kuy bima Ágabo o'e iap tağ. ²⁹ O'je'awero ip Jesus kay itabucayū.

— Ga'a dinheiro ağuju warara'acayū be- itabucayū be- -Judéia eipi watwat pe — io'e ip jewe-webe. — Irere ip jekukum — io'e ip.

³⁰ Imēn soat ip jedinheiro muxipanpan'uk osodop ikuğ pima. Imēnpuye Barnabé o'ğuju ip Saulo dak. O'ğuju ip dinheiro ûm ām itabucayū kukukayū be- irereayū kukukayū be.

12

Ikeyū ekabia be Herodes Judeuyū kukukat osunuy. Ixe ipiat o'supi'ajoat Jesus kay itabucayū be. ² Koap Tiago o'yaokaat pajam. Tiago'ûm oe'û- -João waço'ûm. ³ Icokcok o'e ip Judeuyū o'yaokaat puye- -itabut'ûmayū. Imēnpuye Herodes Pedro o'taomünat. O'taomünat Judeuyū petatam pima. Ixe epeta bima pão'a o'o'uk ip osodop- -yamuyuhuhu-aptōmtēm'ûmat'a.

⁴ Taomün puje Pedro o'guōmat daomünmünap'a be.

— Peta kap puje Pedro o'gujēm ġuto daomünmünap'a bewi — Herodes o'e jewebe ma. — Ixe ekawēn cuy oya'ijo soat etabut pe — io'e jewebe ma.

Sorarayū o'guju Pedro wiwi am. 16 be sorarayū o'guju. Ebadipdipayū iwiwim o'e kabia buje. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip kaxicuğ. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip katpuje. Ebadipdipayū ġuto iwiwim o'e ip ixima be. ⁵ Sorarayū ma xipan cīcā Pedro wiwim ip o'e cenapōnap puxim. Itabucayū bit ka-wenwēn cīcā o'e ip Deus eju Pedro mujēm ām.

⁶ Herodes ma kajuk Pedro o'gujēm daomünmünap'a bewi kabia buje. Deus ekawēn tojotjot'ukat pit o'gujēm ixima be. Deus ekawēn tojotjot'ukat oa-jēm Pedro kay ixe exima be. Pedro ixet osunuy daomünmünap'a be. Ixet osunuy xepxep sorarayū pida-se. Cem ibakirik osunuy correntebug. Sorara ağ osunuy daomünmünap'a exintabi be - badiat exintabi be. Wara'at tak kacūğ kadiat exintabi be osunuy ağ. ⁷ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jebapuk daomünmünap'a be. Dao ma oikabia. Jok. Pedro o'gujok jebum. O'guwurūğ.

⁸ — Daosuw! E'ây! — io'e cebe. — Ekop cuy okay! — io'e.

O'jebuedu ipi ju Pedro bakirikpu - correntebug. Waram o'jekawēn Pedro eju Deus ekawēn tojotjot'ukat.

— Ekamixa juy eğuōm — io'e. — Eyuk cuy eğuōm — io'e cebe.

Pedro o'guōm.

— Eekabek cuy eğuōm — io'e. — Ejot cuy onomuju — io'e cebe.

⁹ Gebuje o'jēm ip - Pedro, Deus ekawēn tojotjot'ukat tak. O'jēm ip ya bewi. Pedro o'jēm Deus ekawēn tojotjot'ukat nomuju. Kacūğ kay ip o'ju. Pedro itaybit ġu o'e apēn o'jebapuk okay iam. Tüybe wexeybi Deus ekawēn tojotjot'ukat cocom òn iān o'e.

¹⁰ O'kap ip koapayū değ sorarayū değ. Waram o'ju ip. Amap sorarayū değ ip o'kap. Oajēm ip kacūğ kadiat exintabi be. Yoboğ cīcā osunuy. Cem cīcā osu-

nuy. Icaat muğēğē osunuy. Ixe exintabi kacūğ kay wuyjēm jēmap exintabi osunuy. Ixe exintabi jekpiwa ma o'jewenomudip'uk. O'kap ip cedağ. Kacūğ pe ip o'jēm. Uk'a ukpibubu dağ ip o'kap. Deus ekawēn tojotjot'ukat Pedro o'suiwat.¹¹ Pedro apēn o'jebapuk cekay iam o'yağuyasan ğebuje bit.

— Wetaybit ġasū apēn o'jebapuk okay iam — io'e jewebe ma. — Deus jekawēn tojotjot'ukat o'ğudot omujēm ām daomūnmūnap'a bewi — io'e jewebe ma. — Ixe omujēm Herodes pe waokaap puxim — io'e. — Judeuyū ma waoka ojuy. Deus pit odaxijo ikeyū be waokaap puxim — io'e jewebe ma.

¹² Pedro o'ju Maria duk'a kay. Ixe Maria João Marcos xi osunuy. Ade Jesus kay itabucayū awerom osodop ip ixe duk'a be. Deus eju kawēnwēn o'e ip.

— Daomūnmūnap'a bewi Pedro juy eğujēm — i'o'e'e ip Deus pe.

¹³ Pedro o'ju xintabi be. Tağtağtağ io'e xintabi be. O'tomuwā tomudip'ukan. Ayacat oajēm xintabi be - yaypan'isuat. Rode i ibutet osunuy. Oajēm abu tağtağtağ io'e iap co am. ¹⁴ Ixe yaypan'isuat itaybit o'e Pedro a'ōm. Icokcok cīcā o'e. Xintabi o'tomudip'uk ġu. Badi oōm jebureyū mukūyjom - itabucayū mu-kūyjom.

— Pedro omuy xintabi be — io'e cebe ip.

¹⁵ — Gujeat ġu eku! — io'e ip. — Pedro ġu eku. Adaodao ma ece — io'e ip.

— Pedro ma eku — io'e. — Wadaodao ġu. Pedro ma.

— Pedro ġu eku — io'e ip. — Pedro eju jekuku'ukat acā eku. -Deus ekawēn tojotjot'ukat acā — io'e ip.

¹⁶ Pedro tağtağtağ'i mabuk osunuy. Iōm pin o'e. Ibun pima acā xintabi o'tomudip'uk ip. Pedro o'jojojo ip. Itabēğbēğ ip ijojom o'e.

— Pedro ma! — io'e ip.

Yağuybabī'üm ip o'e. ¹⁷ Imēnpit Pedro jebum o'e wēğwēğ'i ya'ōkareyap puxim.

Apēn Deus o'ğujēmat daomūnmūnap'a bewi iap o'ğuwēn cebe ip Pedro.

— Deus omujēmap cuy epeğuwēn Tiago be, wa-

rara'acayū be dak wuykitpitpiyū be - .itabucayū be — io'e.

O'jēm ibocewi. Wara'at ka kay o'ju.

¹⁸ Kabilia buje Pedro o'tobuxik ġu taomūnmūnyū wiwi'ukayū. Yağuybabī'üm'üm ip o'e Pedro ip o'tobuxik ġu ya be buye.

— Poma xe'e o'ju Pedro? — io'e ip. — O'jena-pōn xe'e? — io'e ip jewewebe.

¹⁹ Herodes Pedro o'ġudocat jewekay. Te'e ma je-buywatwat'ukayū o'ġuju Pedro kudadam. Tobuxik pa'ore o'e ip.

Ibocewi Herodes o'jekawēn Pedro wiwim osodop'iaiyū be.

— Apēn Pedro o'jēm daomūnmūnap'a bewi? — io'e.

Cede ba'ore o'e ip. Imēnpuye Herodes jebuywatwat'ukayū o'ġuju Pedro wiwim osodop'iaiyū aokaan.

Herodes o'jēm Judéia eipi bewi. Cesaréia ka kay o'ju. Ibo ka be osunuy.

²⁰ Herodes itakoma o'e Tiro ka watwat kay, Sidom ka watwat kay dak. Kuy bima Herodes ebekitkiyū ixat tujowatwat'uk ip osodop Tiro ka watwat xan, Sidom ka watwat xan tak, ixat'üm ip ika be buye. Gasū bit oibu'un ip ixat tujowat am, Herodes itakoma buye. Imēneju Tiro ka watwat o'je'awero ip Sidom ka watwat eju. Ixeyū Herodes buywatwat'ukat purem o'e. Ibuywatwat'ukat putet Blasto i osunuy. Ya'ōbuyxiat osunuy. O'ju ip Blasto kay. O'jekawēn ip Blasto eju.

— Ocebuywan cuy ece — io'e ip cebe. — Ecekawēn cuy Herodes eju ocewebeam — io'e ip. — Ocebikuy ixe be waram oceburem i'e am — io'e ip. O'jekawēn ceweju Herodes mudinap ojuy. Herodes tak kabia o'ġuweġün jekawēn ām jebekitkiyū eju.

²¹ Ixe ekabia bima ade jiřā iboceayū o'je'awero ip cekay. O'je'awero ip Herodes a'iyo am. Herodes jesay o'ġuōm- -idip cīcāat. Oabik ipi kukukat abikbikap pe. Idip cīcāat pe oabik. O'jekawēn cīcā aweromayū be. Kawēnwēn pima aweromayū o'jewāwā ip ya'ōberen.

²² — Aḡokatkat ḡu teku - oceweju kawēn wēnat - - Deus acā! — i napa ma o'e ip.

Ixe Herodes jewexe ya'ōbuuyxi jījā.

— Deus ḡu ūn. Deus kukap puxim ḡu juy epe'e okuḡ — i'ūmḡu o'e. — Deus acā ya'ōbuuyxi - - ūn pit ka'ūma — i'ūmḡu o'e cebe ip.

²³ Imēnpuye Deus ekawēn tojotjot'ukat Herodes o'ḡu-wātaxipin. Nasēḡpu o'tūnpu'o'o. Oe'ū.

²⁴ Imēneju adeayū Deus ekawēn o'ya'ījojo ip. Soat kaka daḡayū o'ya'ījojo ip.

²⁵ Barnabé, Saulo dak dinheiro o'tujowat Jesus ebekitkiyū be - - Jerusalém ka beayū be.

13 Dinheiro ūm puje ip o'jepit Antioquia ka kay. João Marcos o'ju ceweju ip. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū osodop ip Antioquia ka be, Deus ekawēn imutaybitbin'ukayū dak. Ibūrū ma ibutet osodop ip: Barnabé, i. Simão i, Lúcio i, Manaém i, Saulo i. Ibūrū ma ibutet osodop ip. Simão xepxep putet osunuy. Wara'at ibutet Topayōn i osunuy. Lúcio Cirene ka bewiat osunuy. Manaém o'yaypan Herodes eju, Galiléia eipi kukukat eju.

² Deus biōgbuk o'jekawēn ixeyū aḡokatkayū eju. Awerom ip osodop. Deus eju kawēn wēn pima, jekpiwan ma jewemurenuren pima dak, Deus biōgbuk o'-jekawēn ceweju ip.

— On ma kuy Barnabé otaē kapik am owebeam, Saulo dak — io'e. — Imēnpuye ixeyū juy epeḡujēm kapik am owebeam — io'e cebe ip.

³ Deus eju kawēn wēn pima, jewemurenuren pima dak, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū Barnabé o'ḡujēm ibocewi, Saulo dak. O'jewebumōg ip Saulo abi jeje, Barnabé abi jeje dak. Imēn o'ḡujēm ip Deus a'ōbi.

^{4 - 5} Imuju'ibiyū o'ju Chipre eipi kay - tip'aweroroboḡ kay. Tip'aweroroboḡ putet Chipre i osunuy. Saulo o'ju Barnabé eju. João Marcos o'ju ixeyū

buywatwat'ukan. O'ju ip apēn Deus biōgbuk o'e cebe ip iap tağ. O'ju ip Selēucia ka dağ Chipre eipi kay cum pima. Selēucia ka tiboğcīcāati wābū osunuy. Oajēm ip. Jay. Oōm ip kobexixi be Selēucia ka be bima. O'timudek ip kobexixi dağ. Oajēm ip Salamina ka be- -tip'aweroroboğ pe.

Iboce yajēm puje Deus ekawēn o'guwēnuwēn ip. Oōm ip Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju kawēn-wēnap'a be. Deus ekawēn muwēn ām ip oōm. ^{6 - 8} Soat tip'aweroro dağ oekuku ip Deus ekawēn muwēnuwēn. Pafos ka be ip oajēm. Wamoat o'tobuxik ip ibo ka be. Wamoat putet Barjesus i osunuy. Barjesus xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Elimas i osunuy. Judeu osunuy wamoat. Ibukaypat osunuy. Ixe Barjesus tip'aweroroboğ watwat muğuykuku'uk osunuy.

— Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat òn — io'e'e cebe ip napa ma.

Ixe wamoat Sérgio Paulo eju osunuy- -iecuğap eju. Sérgio Paulo itaybit cīcāat osunuy.

Gebuje Sérgio Paulo Barnabéyū o'tomuwā. Deus ekawēn co am o'tomuwā ip.

— Deus ekawēn cuy eğuwēn owebe — Sérgio Paulo o'e cebe ip.

Sérgio Paulo ma Deus ekawēn co pin cīcā osunuy. Barjesus pit ibu'u o'e Sérgio Paulo be Deus ekawēn coan. Imēnpuye Barjesus Barnabéyū awēğ o'yawēğmukērērēn. O'yawēğmukērērēn ibu'u jījā buye Sérgio Paulo be Jesus kay itabut am. Barjesus Sérgio Paulo mubu'un ojuy osunuy Jesus kay itabu-cap puxim.

^{9 - 12} Gebuje Saulo o'jeak cīcā wamoat kay- -Barjesus kay. Kūyjobit cīcā o'e Deus biōgbuk a'ō kay. Ya'ōpuruğ o'jekawēn Barjesus pe- -wamoat pe.

— Satanás ebekit ēn — io'e. — Xipacat kay ğu ēn- -pūğ em tak ka'ūma — io'e. — Wuymuğuykuku-kum ēn — io'e. — Soat em ēn ikērēat mujurūğrūğ — io'e. — Deus e ie cūğ. Ēn pit wara'acayū mu-bu'u'un Deus e dağ cekuap puxim ip. Ēn ikērēat mujurūğrūğap epereperem ğu. Imēnpuye Deus ipiat supi'ajoat ewebe ğasū — io'e. — Deus jetamu'üm

cuk adi ikērēat eğjurūğrūğ iap teim. Ade kabia ġu eta'üm ecesüy pūğpūğ ā — io'e wamoat pe- -Barjesus pe.

Wamoat dao ma o'suta'üm. Wuyjojom ġu o'e. Warara'acat kudadam o'e jeba co am- -jedujowat am. Imēneju iecuğap Sérgio Paulo oitabun Deus ekawēn kay.

Deus ekawēn imutaybitbin osodop ip Barnabéyū. Paulo xepxep ibutet osunuy- -Saulo i, Paulo i dak. Paulo i ibutet osunuy Grego a'ōm. Saulo i ibutet osunuy Hebreu a'ōm. Sérgio Paulo wuykukukat eka- wēn kay jījā osunuy.

¹³ Gebuje Paulo o'jēm Pafos ka bewi, cewejuayū dak. O'ju ip Perge ka kay Panfília eipi beatka kay. Kobexixi dağ ip o'ju.

Gebuje João Marcos o'jepit Jerusalém ka kay. Oibu'un Paulo eju, Barnabé eju dak. O'jeok ceweju- wi ip.

¹⁴ Gebuje Paulo oajēm Antioquia ka kay, Barna- bé dak. Ijop Antioquia ka Síria eipi be ġu osunuy- -Pisídia eipi be osunuy.

Sábado bima o'ju ip Judeuyū e'aweroroap'a kay- -Deus eju kawēnwēnap'a kay. Oabik ip. ¹⁵ Moisés ekawēntup o'tupcoco ip, Deus ekawēn muwēnuwēn- ukayū ekawēntup tak. Uk'a kukukayū o'jekawēn Pauloyū eju.

— Ocebureyū — io'e. — Wuymucokcok am Deus ekawēn muwēn pin pima juy epeyekawēn — io'e ip.

¹⁶ Gebuje Paulo o'āy jekawēn ām. Wēğwēğ'i o'e jebum iğō'a beayū muymūğ ām. O'jekawēn cebe ip.

— Tapupuyū — io'e. — Pūğpūğ ey'in Israel naxeğebitbit- -Judeuyū. Warara'acayū Deus kay eyetabut Judeuyū etabucap puxim — io'e. — Eya'ōpi- cūğcūğ cuy wa'ō kay — io'e. ¹⁷ — Deus kuyjeayū o'-taē wuy'in. Judeuyū ma o'taē jebekitiyūm. Wuyeta- but ixe Deus kay — io'e. — Deus ip o'ğu'acoğ cīcā Egito eipi be bima — io'e. — Xipan cīcā ip o'jukuk. Egito eipi bewi ip o'tujujēm, ya'ōbaca jījā buye. ¹⁸ Uk'a'ūmat tağ oekuku ip pūğ koato ġu- -40 koato bun. Deus yukpiceğe ġu bit ikuğ ip osunuy kūyjobit

gu ma'gu ip. ¹⁹ Deus 7 be ipi watwat o'gu'umu'um Canaā eipi watwat. Imu'um puje cebekitkit Canaā eipi o'jat jeipim — io'e.

²⁰ — Gebuje Deus ibimāmāmāayū ekawēn coco-'ukayū o'jomuy kuyayū kukukan. Canaā eipi be oso-dop ip ade jijā koato. -450 koato. Jekawēn muwēnu-wēn'ukayū o'jomuy ġuyjom ixeyū mukūyjo'ukayūm. ²¹ Samuel koap osunuy Deus ekawēn muwēnuwēn'-ukan. Guyjom kuyjeayū o'e Deus pe: "Ağokatkat cuy ejomuy ocekukukan," i — io'e Paulo.

— Imēnpuye Deus Saulo o'jomuy Canaā eipi watwat kukukan kuyayū kukukan. Saulo Quis ipot osunuy. Ixe Benjamim diwat osunuy. Ixe Canaā eipi watwat kukukat osunuy 40 koato. ²² Deus oibu'un Saulo be jebekitkiyū kukukan. Ixe o'ju'uk jebekitkit kukap puxim — io'e.

— Gebuje Deus Davi o'jomuy jebekitkit kukukan Saulo dieğ. Davi Deus ebekitkit kukukat osunuy Deus bikuyap tağ. Deus imēn Davi o'guwēn:

Wetaybit Davi soat em obikuyap tağ
jekukum iam, i. Ixe Jessé ipot wa'ō
kay jekukum soat em ma, i.

²³ Deus imēn Davi o'guwēn. Deus o'e kuyje:
Davi naxeğebitbit oğuju eydaxijo am,
i — io'e Paulo.

— Gebuje Deus Jesus o'guju Judeuyū daxijo am apēn cuk adi o'e'e'e iap tağ — io'e. — Jesus Davi naxeğebit osunuy. ²⁴ João Batista oajēm Jesus adeayū mutaybitbin awap. Imubatisasan oeku. Ixe João Batista o'e Judeuyū be: "Eyğuycūğcūğ cuy epesop ikē-rēat kuğ puye," i. "Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeye-pere," i. "Epeywemubatisasaan cuy," i.

²⁵ — João jekapikap eperem pima, imēn o'e Judeuyū be: "Tūybe ên Deus emunaē iān eyju e'em owebe," i. "Eyxe ôn Deus emunaē," i. "Eyemuwiwi ġu ôn pit," i. "Ya'ōbuyxi jijāat omuyku onomuju," i. "Ôn pit wa'ōbuyxi ġu," i. "Cedağ ġu owebe we'atoro am suiuk muwekap am wa'ōbuyxi'um puye," i. João imēn o'e — io'e Paulo.

²⁶ — Obureyū — io'e. — Pūğpūğ ey'in Abraão naxeğebitbit. Warara'acat ey'in Judeuyū ġu. Inaka

eyetabut Deus kay Judeuyū etabucap co'i — io'e. — Deus wuydaxijojoap awēg o'yawēgmuwēn wuywebe — io'e. ²⁷ — Imēnpit Jerusalém ka watwat itaybit ġu o'e Jesus wuydaxijojo'ukat iam. Ika kukukayū dak itaybit ġu o'e ip iboam. Soat jebodoydoyap kabia be Judeuyū ya'ōberen tupcoco'uk ip osodop je'awero-roap'a be- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudup-mubararaktup. Soat Sábado bima ip tupcoco'uk oso-dop. Imēnpit itaybit ġu ip apēgape xe'e ijoptup eka-wēn iam. "Jesus cuy je'ū ikērēat kuğ puye," io'e ip napa ma. Kuyje Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e'e iap tağ Jesus o'yaoka ip — io'e Paulo.

²⁸ — Ikeyū mo o'jekawēn Pilatos eju- -iecuğap eju. Jesus ikērēat o'jukuk ġu- -pūğ em tak ka'ūma. Inaka "Jesus cuy eyaokaat," i mo o'e ip Pilatos pe. ²⁹ Imēn ibararak opop Deus ekawēn tup pe. Soan o'e'e ip Jesus pe apēn Deus emunaē jukuk ip iaptup ekawēn tağ. Apēn ip o'tupmubararak iap ekawēn tağ o'jebapuk ġasū — io'e.

— Iğodup ekawēn tağ soat ebapuk puje wara-ra'acayū ma Jesus'ūm jebit mo o'ğukop korosa eju-wi. Witabikūy be adi o'jomōğ ip. ³⁰ Deus pit waram Jesus o'ğutait. O'ğuyu ce'ū'ūayū dopap pewi — io'e.

³¹ — Gebuje waram o'jetait'iat o'jojojo ip Jesus eju oekukuiayū. Ibun oeku ip ceweju- -Galiléia eipi bewi ceweju o'jēm'iayū- -Jerusalém ka kay ceweju o'-ju'iayū. Ade kabia ceweju oeku ip waram o'jetait'iat eju — io'e.

— Gasū ixeyū ma icēmān Jesus muwēnuwēn Ju-deuyū be. O'jojojo ip iap muwēnuwēn ip ġasū. ^{32 - 33} Oceju dak kawēn idipat muwēnuwēn eywebe. "Wa-ram wemunaē oğutait waram ce'ūap puxim," io'e Deus kuyje wuydobuyū'ūm'ūm pe. Gasū Jesus o'ğu-tait apēn cuk adi o'e'e'e iap tağ. Imēn e'em Deus ekawēntup- -Salmodup- -jebidododonaptup--xepxeptup-atup:

"En okpot," i'e'em Deus, i. "Gasū ôn ebay oce," i'e'em Deus, i.

Imēn e'em Salmodup.

³⁴ — Kuyje Deus o'e: "Waram wemunaē oğutait

waram ce'ūap puxim," i. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

"Xipacat oğüm ewebe," i juk adi oce Davi be, i. "Obu'u ġu xipacat ūm ām ewebe," i juk adi oce Davi be, i. Xipacat oğüm ewebe apēn cuk adi oce-cece Davi be iap puxim, i.

³⁵ — Imēn e'em wara'atup pe jebibododonaptup- - Salmodup:

Wetaybit ekpot'ūm iwan ġu ēn ierep-ap puxim iam, i. A'ō kay kūyjobit cīcāat iwan ġu ēn, i.

Ixe imēn Jesus o'ğuwēn. Imēn e'em Salmodup — io'e. ³⁶ — Icēmān Davi'ūm oe'ū. Itabēğ puje Deus ekawēn tağ oekukuku — io'e. — Icēmān Davi'ūm o'-jomōğ ip witabikūy be jedobuyū'ūm'ūm etaypi tēğ. Davi'ūm ma oierep. ³⁷ Jesus'ūm pit oierep ġu Deus waram o'ğutait puye — io'e.

³⁸ — Obureyū — io'e. — Eyetaybin cuy epesop Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi Jesus oe'ū buye iam. Ixe Jesus muwēnuwēn ḥon eywebe. ³⁹ Moisés ekawēn tağ jekukum pima wuya'ōbaca ġu juk adi ajop waram ikērēat kukap puxim. Jesus kay wuyetabut pima bit Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe waram ikērēat kukap puxim — io'e.

⁴⁰ - ⁴¹ Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup- -kuyayū emudupmubararaktup:

Eyetabut'ūm cīcā eyju! i. Eybu'u jījā eytabut am okay, i. Eyetabēğbēğ cuy epesop! Epeap eytabut'ūm puye, i. Ḫon Deus. Eywebe i'e ba'oreap oğubapuk eytabutpe, i. Imēnpit eytabut'ūm okay epe'e, i. Warara'acat pe eymukūyo buje dak, eytabut'ūm okay epe'e, i.

Imēn e'em Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup — Paulo o'e.

— Eyday'em'um cuy epesop Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e iap tağ je'bapukap puxim eywebe — io'e cebe ip- -Judeuyū be.

⁴² Je'aweroroap'a bewi Pauloyū jēm puje, Judeuyū o'jekawēn ceweju ip.

— Waram cuy epe'e ocemukūyjom iboam — io'e ip. — Wara'at Sábado juy ejot ġuto — io'e ip Judeuyū.

⁴³ Ce'awero epere buje, tak ġu ip o'ju Pauloyū kay- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak- -Judeuyū etabucap co'i Deus kayayū. Pauloyū o'jekawēn ceweju ip.

— Soat em ma Deus xipan wuykuğ — io'e ip.

— Soat em cuy ġebum epesop iboap kay — io'e ip Pauloyū.

⁴⁴ Waram pimaat esábado, tak ġu o'je'awero Deus ekawēn com iğō ka beayū.

⁴⁵ Adeayū e'aweroap tobuxik puje Judeuyū oita-butkarey Pauloyū kay. Paulo ip o'ya'ōmuwarururun- -Jesus kay itabut'ūmayū. O'jomuymuy jījā ip.

⁴⁶ Gebuje Pauloyū iparara'ūm cīcā o'jekawēn ceweju ip- -Judeuyū eju.

— Cedağ osunuy ocewebe koam Deus ekawēn muwēn ām eywebe, eyju Judeuyū buye — io'e. — Cekawēn kay ġu eyju bit — io'e. — Eybu'u Jesus pe eydaxijoan, eywebe ipiat'ajoap puxim — io'e. — Eybu'u eyağuyisum eyekuam — io'e. — Imēnpuye warara'acat pe juy oceğuwēn Deus ekawēn- -Judeu'ūmayū be — io'e. ⁴⁷ — Imēğām Deus cuk ocemuju. Kuyje Isaías Cristo o'ğuwēn. Imēn o'e:

On cuk enaē wekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be, i. Kabia buje wuyetaybit wuyeku am, i. Imēnpuxim wekawēn co buje Judeu'ūmayū itaybit je'e apēn Deus soat taxijojom iam, i.

Soat wekawēn kayayū otaxijo, i.

Imēn Deus o'e kuyje — io'e Paulo. — Imēnpuye Judeu'ūmayū be juy oceğuwēn Deus ekawēn — Paulo o'e.

⁴⁸ Judeu'ūmayū icokcok cīcā ip o'e iboap co buje.

— Ka'ūmğu Deus ekawēn co'i xipat — io'e ip. Soat itabut o'e Jesus kay, jexe jenuy am Deus emunaēyū.

⁴⁹ Gebuje Jesus kay itabucayū wuykukukat eka-

wēn o'̄guwēnuwēn soat pe itaybit'ūmayū be. Soat ibo eipi dağ oekuku ip wuyukukat ekawēn muwēnuwēn.

⁵⁰ Judeuyū oitakomān Pauloyū kay. O'jewāwē ip āgokatkayū eju-ibo ka kukukayū eju. Aoyū eju dak o'jewāwē ip- -ya'ōbuyxiayū eju. Ixeyū aoyū Deus a'ō kay ip osodop. Imēnpit itakoma ip o'e Pauloyū kay.

Pauloyū ip o'yawēgmukērērēn. Imēnpuye soat ip itakoma jījā o'e Pauloyū kay. Jeipi bewi ip o'gu-jēm. ⁵¹ O'jēm Pauloyū. Jesandália ip o'̄gupoypoy ibo ka bewi jejēm puje "Eyukpiwat Deus xe ocekawēn co pin'ūm puye" i'e am ibo ka watwat pe. ⁶² Itabucayū bit icokcok cīcā o'e- -Antioquia ka beayū. Ibiōgbuk xipacat cebe ip osunuy.

14 Icônio ka kay ip o'ju Pauloyū. Oōm ip Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju kawēn-wēnap'a be. Kawēn idipat o'̄guwēn ip īgo'a be. Imēnpuye tak ġu ip oitabun Jesus kay- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. ² Judeuyū kukukayū bit Pauloyū o'yawēgmukērērēn- -itabut'ūmayū. O'yawēgmukērērēn ip Judeu'ūmayū be cekayap puxim. Imēnpuye itakoma o'e ip Pauloyū kay Judeu'ūmayū.

³ Gebuje Pauloyū wuyukukat o'̄guwēnuwēn soat pe- -Icônio ka watwat pe. Ibun cīcā ip osodop ibo ka be. Pūg kabia ġu ip osodop Icônio ka be, ade oitabun Jesus kay buye. Iparara'ūma wuyukukat o'̄guwēnuwēn ip.

— Deus xipan soat kuğ wuykuğ — io'e'e ip. Wuywebe i'e ba'oreap o'̄gubapukpuk ip Deus a'ōbi. Deus a'ōbacaaap o'̄gubapukpuk ip soat etabutpe. Deus ibo ka watwat o'̄gutabun Pauloyū ekawēn kay.

— Paulo icēmān e'em — io'e ip.

⁴ Imēneju pūg tağ ġu o'e ip Icônio ka watwat- -wara'at tağtağtağ ma. Pūgpūg ixeyū'in Judeuyū kay ip o'e. Warara'acayū bit Jesus emumujujuyū kay o'e.

⁵ Gebuje pūgpūg Icônio ka watwat o'jekawēn jeka kukukayū eju- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak.

— Ikērēm cuy ip ajuķuk. Ayabuğbuğ cuy ip wi-ta'am — io'e ip.

⁶ Pauloyū jaoka ojuyap o'yawē̄gtobuxik. Imēnpuye dao ma o'jēm ip Icônio ka bewi. Wara'at ka kay ip o'ju. Listra ka kay ip o'ju Derbe ka kay dak, iōgo ka korerenatka kay dak. Ikeyū ka Licaônia eipi be opop.

⁷ Kawēn idipat muwēnuwēn oekuku ip soat kaka dağ soat pe ya'ijo am.

⁸ Taokérēat kay Pauloyū oajēm. Taokérēat Listra ka be osunuy. Ikap'isum pin ma taokérē osunuy. Cexīgxiğ pa'ore osunuy. ⁹ Soat Paulo o'e'eiap o'ya'i-jojo. Paulo o'jeak cīcā cekay.

— Deus kay teku itabut jemu'adaam — Paulo o'e jewebe ma.

¹⁰ O'jekawēn taokérēat pe.

— E'āy — io'e. — Cūğ'i ece — io'e ya'ōberen cebe.

Taokérē tūibit o'āy. Xipan o'jexīgxiğ. ¹¹ Paulo be imu'ada buje, o'jewāwā ip ya'ōberen Listra ka watwat.

— Deusyū o'kop wuykay! — io'e ip ja'ōm. — Aġokatkayū jojo'i ip! — io'e ip jewewebe.

Tūybe Pauloyū deusyū iān o'e ip. O'jewāwā ip Paulo a'ōm ġu- -ja'ōm ma.

¹² — Wuyedeus teku! — io'e ip napa ma. — Júpiter teku! — io'e ip Barnabé muwēnuwēn.

— Wuyedeus tedaku! — io'e ip napa ma. — Mercúrio teku! — io'e ip Paulo muwēnuwēn.

Imēn o'e ip Paulo cekawēnxi buye. Listra ka watwat edeusbaro butet Júpiter i osunuy, Mercúrio i dak.

¹³ Ikeyū edeusbaro duk'a kukukat oajēm Pauloyū kay- -Júpiter tuk'a kukukat. Biopak o'tujuajēm. Yao-ka ojuy ip imupik am Pauloyū wap. Tūybe deus iān o'e ip. Tumūntitit o'tujuajēm biopak akārāsū eju titmukirik am Pauloyū ya'ōbuyxi cekay ip puye. O'tujuajēm ip aġoka ekorara ex̄intabi be. Júpiter tuk'a iboce o'yanuy. Tūybe teyūku wuyedeusyū iān o'e ip.

¹⁴ Apēn e ojuy ip ocewebe iam jetaybin puje, yağuybabı'ūm cīcā Pauloyū o'e.

— Tūybe oceju deusyū iān o'e ip — io'e Paulo jebure be- -Barnabé be.

Jesay o'ġuwек ip jağuybabı'ūmap mubapuk am ibo ka watwat pe.

Pauloyū o'jedau ajēmayū kay. O'jekawēn ceweju ip.

¹⁵ — Tapupuyū — io'e. — Imēn ġu juy epe'e ocewebe! — io'e. — Deus ġu oceju- -ağokatkayū acā! — io'e. — Oceju dak eyjo'i ma — io'e. — Ocajēm ijoce kawēn idipat muwēn ām eywebe. Eymubu'un am eyedeusbaroyū kay ocajēm ijoce. Te'e ma eyetabut ixeyū kay — io'e ip Listra ka watwat pe. — Deusbaroyū kay eyetabucap cuy epeyepere! — io'e. — Deusat kay juy eyetabun epesop. Deusat soat em itait omuy. Ixe kay acā eyetabun cuy epesop — io'e. — Ixe kabi o'ğugē, ipi dak. Tiboğ cīcāati dak o'timugē. Ixe soat o'ğugē -kabi dağat, ipi dağat tak, tibog cīcāat dağat tak — i'e'em ip. ¹⁶ — Deus kuyjeayū o'jepere jekpiwan ma ip jeku am- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak — io'e. ¹⁷ — Imēnpit Deus xipacan e'e'uk osunuy soat peam ijodiat peam. Imēn òn soat podi ma xipat iam wuymutaybitbin. Ixe muba'at muajēmjēm kabi bewi wuywebe. Ixe kadai mu'ayapan wuywebe i'o am. Deus soat em wuyemukaypin-put ümüm wuywebe wuymucokcok am. Deus imēn xipan wuykuğ ibikuy wuywebe wuyetabut am cekay buye — io'e ip.

Imēn Paulo Listra ka watwat o'ğutaybin Deus eka- wēn.

¹⁸ Listra ka watwat biopak aoka ojuy jijā tūybe Pauloyū deusyū iān o'e ip puye. Pauloyū bit o'ğubu'un ip biopak aoka am.

¹⁹ Judeuyū oajēm Pauloyū kay- -itabut'ūmayū. Oajēm ip Antioquia ka bewi, Icônio ka bewi dak. Listra ka be ip oajēm. Ade o'ğubu'un ip Pauloyū kay. O'ğutakomān ip cekay ip.

Imēnpuye Paulo o'yabuğbuğ ip yaokaap ojuy. Kururuğ Paulo o'tujujēm ip jeka bewi- -Listra ka be- wi. Kacūğpe o'jepere ip. Tūybe oe'ū iān o'e ip. ²⁰ Paulo bit o'āy Jesus kay itabucayū cekay ce'awero buje. Waram oōm Listra ka be.

Kuyaje Paulo o'kop Derbe ka be Barnabé eju. ²¹ Kawēn idipat o'ğuwēnuwēn ip Derbe ka watwat pe. Imēnpuye tak ġu oitabun ip Jesus kay.

Gebuje o'jepit ip jedocap e dağ ma. Listra ka dağ ip o'jepit Icônio ka dağ tak, Antioquia ka dağ tak. ²² Jesus a'ðokayayū jojom ip o'jepit. Ikeyū a'õmucanucan oekuku ip. Yawēwēm ip oekuku. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Jesus kay eyetabucap cuy epeyepere ġu — io'e. — Jesus kay wuyetabut pima, warara'acat ipiat supi'ajoat wuywebe — io'e.

— Guyjom pit Deus xe acesop. Ixe soat kukukan pima, cexe ma acesop soat ya'ō kay kūyjobit pima — io'e cebe ip.

Paulo soat kaka dağ oeku Barnabé eju.

²³ Ikeyū dak aðokatkayū o'taē Jesus kay itabucayū kukukayūm. Soat kaka dağwi o'taē ip. Jekpiwa ma o'jewemurun ip jekawēn ām Deus eju. Deus eju o'jekawēn ip o'taē'ibiyū beam. Imēn o'jekawēn ip Deus eju:

— Ocekukukat — io'e ip Jesus pe. — Iteyū aðokatkayū juy ejukuk xipan, ekay itabut ip puye — io'e ip Deus pe.

²⁴ O'kop ip Panfilia eipi dağ, Pisídia eipi dağ tak.

²⁵ Gebuje waram Deus ekawēn o'ġuwēnuwēn ip Perge ka be. Atália ka dağ ip o'kop.

²⁶ Antioquia ka kay ip o'ju waram. Kobexixi dağ ip o'ju. Koap jejēmap ka be ip-oajēm- -Antioquia ka be.

— Xipan cuy ikeyū ejukuk kapikpiğ pima - ekawēn muwēnuwēn pima — i mo o'e itabucayū Deus pe ibo ka be koap cēm pima.

²⁷ Oajēm ip ma'ġuto Antioquia ka be jekapikap o'jepere ip puye. Paulo ekawēn co am o'je'awero ip soat Jesus a'ðokayayū.

Gebuje Paulo apēn Deus ikeyū buywatwanap o'ġuwēn cebe ip. Apēn soat kaka dağ oekuku ip iap o'ġuwēn.

— Deus juk adi oca'õmucanucan osunuy Jesus muwēnuwēn pima — io'e. — Judeu'ūmayū be oce-muju jekawēn muwēn ām — io'e. — Tak ġu ip oita-bun Jesus kay — io'e cebe ip.

²⁸ Ibo ka be osodop ip ūm kaxi. Jesus a'ōkayayū xe osodop ip ibun ma.

15 Judeuyū o'ju Antioquia ka kay- -Judéia eipi bewiayū. Oajēm ip.

Gebuje cedağ ḡu Jesus kay itabucayū o'ḡutaybin ip- -Judeu'ūmayū o'ḡutaybin ip.

— Moisés ekawēn tağ eyedaypu'aḡobixeeda-
kat'ūm pima, Deus jeydaxijo ḡu — io'e ip napa ma
itabucayū be.

² Imēneju Pauloyū o'jewa'ōxikxik cīcā ceweju ip
Judéia eipi bewiacat eju. Imēnpuye Jesus a'ōkayayū itaybin pin o'e ip apēn ḡu paxi cūg ma wuyxe iam.

— Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ? Acesu-
xeedakat ḡu xe'e? — io'e ip jewewebe.

Imēnpuye ip Paulo o'ḡuju Jerusalém ka be, Barnabé
dak, jebureyū dak.

— Jerusalém ka be juy epeju — io'e ip. — Epe-
ju juy jekawēn ām Jesus emumujuju yū eju- -itabucayū
kukukayū eju dak — io'e ip. — Epeywawē juy ce-
weju ip. “Acesuxeedakat tu Moisés ekawēn tağ? Ace-
suxeedakat ḡu xe'e?” i juy epe'e cebe ip — io'e ip.

³ Pauloyū o'jewemuwēn cebe ip. O'jēm ip Antio-
quia ka bewi.

O'ju ip itabucayū kukukayū kay. Cucum pima
Fenícia eipi dağ o'kop ip, Samaria eipi dağ tak. Soat
ka dağ o'je'awero ip itabucayū eju cucum pima.

— Ade jījā Judeu'ūmayū kuyap jetabucap o'je-
pere ip — io'e ip. — Jesus kay ip oitabun — Pau-
loyū o'e cebe ip.

Icokcok cīcā ip o'e itabucayū iboap awēğ tobuxik
puje- -Fenícia eipi watwat, Samaria eipi watwat tak.

⁴ Oajēm ip Jerusalém ka be. O'ju ip itabucayū
kukukayū kay. Itabucayū kukukayū ip o'tobede, Je-
sus emumujuju yū dak, wara'acayū itabucayū dak. Ita-
bucayū kukukayū o'je'awero ip cexe.

Gebuje Paulo o'jekawēn cebe ip.

— Deus cuk adi ocebuywatwan kawēn idipat

muwēn ām — io'e. — Pūḡ ġu Judeu'ūmat oitabun Jesus kay- -ade jījā ma! — io'e Paulo.

⁵ Pūgpūḡ pit Fariseuyū o'āy Paulo mukorēm ām- -Jesus kay itabucayū.

— Ikeyū dak cuy Moisés ekawēn tağ jeku, itabut ma'ğu ip Jesus kay — io'e ip. — Jedaypu'ağobixee-dakat cuy ip cekawēn tağ — io'e ip te'e ma.

Imēnpuye Pauloyū o'jewa'ōxikxik cīcā Fariseuyū eju.

⁶ Gebuje Jesus emumujujū o'je'awero ip Jesus kay itabucayū kukukayū eju. O'jewawēwē jījā ip.

— Apēntak cedağ wuywebe Judeu'ūmayū mutabit am Jesus kay itabun ip puje? — io'e ip jewewe-be. — "Moisés ekawēn tağ cuy epeku," i du ace'e cebe ip? Imēn ġu xe'e ace'e cebe ip? — io'e ip jewewe-be.

⁷ O'jekawēn cīcā ip jeweweju jewemudin ām. Ibun cīcā ip o'jewa'ōxikxik wara'at tağtağtağ i'ead puxim.

Pedro o'jekawēn soat pe aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wekawēn kay — io'e. — Kuy bima Deus onaē kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be. Eyetaybit iboam — io'e. — Ixe mo omuju ibikuy osunuy ixeyū mutabut am jekay buye. ⁸ Deus itaybit apēn wuyju jewağuyğuy iam — io'e.

— Ixe mo jebiōgbuk o'ğudot Judeu'ūmayū kay apēn wuykay o'ğudot iap co'i. Imēn Judeu'ūmayū kay dak ôn iam wuymutaybitbin o'e Deus. ⁹ Soat ipi dağayū ibit ma Deus xe. Soat jewejojo'i ma ip cexe. Imēnpuye Deus ikērēat o'ju'uk Judeu'ūmayū bewi Jesus kay ip itabut puye. O'ju'uk apēn wuywebewi ikērēat o'ju'uk iap co'i — io'e. ¹⁰ — "Cedağ ġu Deus pe jebiōgbuk muōm ām cebe ip, Moisés ekawēn tağ ġu ip puye," i du eyju e'em? — Pedro o'e. — Iba'o-re osunuy wuydobuyū'üm'üm pe ixe ekawēn tağ jeku am. Wuywebe dak iba'ore. Iba'ore kuka o'e Judeu'ūmayū be dak. Imēnpuye "Moisés ekawēn tağ cuy epeku," i'ümğu juy ace cebe ip- -Jesus kay itabun'isuayū be. ¹¹ Wuykukukat Jesus wuydaxijojom cekay wuyetabut puye. Wuydaxijojom xipan wuykuğ puye. Imēnpuxmin Judeu'ūmayū dak idaxijo itabun puje ip — Pedro o'e.

¹² Guyjom Pauloyū o'jekawēn aweromayū be.

— Deus mo ocemuju kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be — io'e. — Deus a'ōbi juk adi wuywebe i'e ba'oreat oceğubapukpuk soat etabutpe — io'e. — Deus soat podi ma ya'ōbaca iap juk adi oceğubapukpuk itabutpe ip — io'e ip aweromayū be. Soat ip müg osodop ya'ijojom.

¹³ Guyjom Tiago o'jekawēn aweromayū be.

— Okitpitpityū — io'e. — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wekawēn kay. ¹⁴ Simāo Pedro ekawēn epeya'i-jojo kuy — io'e. — Deus xipan Judeu'ūmayū kuğ iam wuymukūyojo — io'e. — Deus Judeu'ūmayū o'taē itabut am jekay. Ikeyū dak o'taē jebekitkiyūm — io'e. ¹⁵ — Iboap o'jebapuk kuyayū ekawēn tağ. — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn tağ — io'e. — Imēn e'em iboaptup:

¹⁶ "On Deus," i. "Waram ocepit ya'at'ibit'a mudim am. -Davi duk'a mudim am," i. "Yadipat'am je'e ma'ğuto," i. "Soat xe ijodiat xe wa'ō-buyxian oğuy apēn Davi ya'ōbuyxi osunuy iap co'i," i. "Obikuyap tağ jeku ip waram," i. ¹⁷ "Soat kaka dağacat itabut je'e okay Judeu'ūmayū," i. "Webekitkiyūm je'e ip," i. ¹⁸ Imēn wuykukukat e'em, i. Kuyje ma iboap o'ğuwēn, i.

Imēn e'em iboaptup — io'e Tiago. — Imēn cuk adi Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e'e'e Deus a'ōbi — Tiago o'e.

¹⁹ — "Imēnpuye Judeu'ūmayū kaykay ġu juy ajop," i ḥon e'em — io'e Tiago. — "Jesus kay itabun'isuayū kaykay ġu juy ajop," i ḥon e'em — Tiago o'e. — Iboam acā juy ace Judeu'ūmayū be-itabun'isuayū be:

²⁰ Deusbaroyū wap iēnmōğ'ibitēn cuy epesuēn'o ġu, i. Wara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop, wara'at itop kaykay ġu dak, i. Iēntoyteyatēn cuy epe-suēn'o ġu, i. Puca doy juy epetoykōn-kōn ġu, i.

Iboam acā juy ace Judeu'ūmayū be- -itabun'isuayū be — Tiago o'e.

²¹ — Kuy bin ma opop Moisés ekawēn wuymutaybitbin'ukayū soat kaka dağ — io'e. — Gasū dak soat kaka dağ opop ip. Soat Sábado cekawēntup cocom ip wuy'eaweroroap'a be- -Deus eju kawēnwēn-ap'a be. Iboam acā juy ace cebe ip — Tiago o'e.

— Imēn tuy ace! — io'e ip aweromayū.

²² - ²³ Soat ce'awero'ibiyū Tiago be jawēwēap kay ip o'e -soat Jesus emumujuju, soat itabucayū kukukayū dak, soat itabucayū dak.

Gebuje Jesus emumujuju cartadup o'tupmubararak itabucayū kukukayū. O'tupmubararak ip tup muju am warara'acayū awēwēaptum- -itabucayū awēwēaptum- -Antioquia ka watwat awēwēaptum. Xepxep aġokatkayū o'guju ip cartadup tujowat am Antioquia ka watwat pe. Judas o'guju ip, Silas tak. Judas xepxep ibutet osunuy. Wara'at ibutet Barsabás i osunuy. Ikeyū xepxepayū ya'ōbuyxi ip osodop soat xe. Ikeyū xepxepayū cartadup o'tuptujowat Antioquia ka watwat pe. O'ju ip Paulo eju, Barnabé eju dak.

Cartadup imēn o'e:

Oceju Jesus emumujuju, itabucayū kukukayū dak, wara'acat itabucayū dak, i. Eykitpitpiyū oceju, i. Kato mujujum oceju soat pe eywebe Judeu'ūmayū be, i. Kato mujujum oceju soat kaka dağacat pe- -Antioquia ka watwat pe, Síria eipi watwat pe dak, i.

²⁴ Kuy bima aġokatkayū mo a'gu eyaġuymubabi'ūm'ūm oce'in, i. Gasū eyetaybit ġu apēn oceku cedağ iam, i. "Moisés ekawēn tağ eyedaypu'aġobixeedakat'ūm pima, Deus jeydaxijo ġu," io'e ip napa ma eywebe, i. Oceju ġu mo a'gu ikeyū oceġuju eykay, i. Ja'ōbi ma mo a'gu ip o'ju eykay, i. ²⁵ Imēnpuye juk a'gu oceje'awero pūg tağ ma eyawē ām, i. Gasū xepxep aġokatkayū ocetaē imuju am eyjom, i. Ikeyū cum Barnabé eju, Paulo eju dak, i. ²⁶ Pauloyū o'yaoka pin kuy bima, i. Inaka iparara'ūm ma wuykukukat Jesus Cristo muwēnuwēn oekuku ip, i. Imēnpuye ikukpin cīcā ip ocexe, i. ²⁷ Xepxepayū oceġuju eykay- -Judas, Silas tak, i. Ikeyū soat ġuwēn eywebe ġasū ocekawēn.

i. ²⁸ - ²⁹ Iboam acā oceju e'em eywebe: Deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn cuy epesuēn'o ġu, i. Puca doy juy epetoykōnkōn ġu, i. Iēntoyteyatēn cuy epesuēn'o ġu, i. Wara'at tayxi kaykay ġu juy epesop, wara'at itop kaykay ġu dak, i. Iboam acā juy oceju e'em eywebe, i. Iboap taġ jekukum pima, cedaġ epeku. Eywātaxipi-pem ġu juy epesop. Ibūrū ma oceju e'em eywebe eyawēwēm, Deus biōgbuk tak eyawēwēm, i.

Imēn o'tupmubararak ip Judeu'ūmayū awēwēaptup itabucayū kukukayū Jerusalém ka be awerom pima.

³⁰ Gebuje taē'ibiyū cartadup o'tuptujowat ip Antioquia ka watwat kay- -itabucayū kay. Judas o'tuptujowat, Silas eju. O'ju ip Barnabé eju, Paulo eju dak.

Yajēm puje soat itabucayū o'tomuwā ip je'awero am.

³¹ Gebuje ip o'tupūm cebe ip. Itabucayū kukukayū ya'ōberen o'tupcoco soat pe ya'iyo am. Soat ip icokcok o'e ibodup ekawēn co buje.

³² Judas, Silas tak itabucayū o'yawēwē. Antioquia ka watwat o'yawēwē ip. Deus ekawēn muwēn-uwēn'ukayū osodop ip. Deus ekawēn ip o'ğutay-bitbin. Imēnpuye biġ ma ip itabut o'e Jesus kay. Icokcok ip o'e jetabucap kuġ. Pūġ kabia ġu osodop ip Antioquia ka be.

³³ Ibocewi o'jewemuwēn ip itabucayū be.

— Deus cuy xipan jeydujupit — itabucayū o'e cebe ip.

O'jepit ip Jerusalém ka be. Kuy bima o'ğuju'iayū kay ip o'jepit. ³⁴ Imēnpit Silas o'jepit ġu.

— Ijoce ma oġuy — io'e. — Ocepit ġu juy — io'e.

³⁵ Paulo dak Antioquia ka be osunuy, Barnabé dak. Wuyukukukat ekawēn o'ğuwēnuwēn ip adeayū be. Je-bureyū eju wuyukukukat ekawēn o'ğuwēnuwēn ip.

³⁶ Ibun'ūm pima Paulo o'jekawēn Barnabé eju.

— Ga'a juy acepit — io'e. — Soat kaka daġ cuy aju- -kuy bima Deus ekawēn aġuwēnuwēn iap kaka daġ — io'e. — Wuynomukay juy acepit waram Jesus

a'ōkayayū jom — io'e. — Ga'a acepit xipat paxi opop ip iam — io'e Barnabé be.

— Ga'a — io'e Barnabé.

³⁷ Barnabé ma João Marcos dujowat ojuy ceweju ip. ³⁸ Paulo bit ibu'u o'e tujowan.

— Oxe ma xipat ġu João Marcos ju am wuyweju — Paulo o'e. — Koap pima mo wuyiwat — io'e. — Panfilia eipi be bima, o'jepit — io'e. — Wuyweju bit mo oibu'un Deus ekawēn muwēn ām — io'e. — Obu'u oce ikuğ — Paulo o'e.

³⁹ O'jewa'ōxikxik cīcā ip. Imēnpuye o'jeok ip jewewejuwi oibu'un ikuğ puye.

Gebuje Barnabé João Marcos o'tujowat jeweju. Kobexixi be ip oōm. Tibog cīcāati o'timudek ip. Chi-pre eipi be ip o'ju- -tip'aweroroboğ pe.

⁴⁰ Gebuje Paulo wara'at ma o'taē jeweju am. Silas o'taē jeweju am. Soat ikitpitpiyū o'jekawēn Deus eju cebeam ip. -Antioquia ka watwat.

— Bay, xipan soat kuğ ēn — io'e ip. — Iteyū xepxepayū juy ejukuk xipan — io'e ip Deus pe.

⁴¹ Paulo o'ju Silas eju. Síria eipi dağ oekuku ip, Cilícia eipi dağ tak. Deus ekawēn itabucayū mutay-bitbin oekuku ip.

16 Pauloyū o'ju Derbe ka be, Listra ka be dak. Listra ka be aġokatkak osunuy. Jesus a'ōkayat osunuy. Ibutet Timóteo i osunuy. Paulo o'ju Timóteo kay. Timóteo xi Judeu osunuy. Ixe ayacat Deus ekawēn kay itabut osunuy. Cebay Judeu ġu osunuy. -Grego acā. ² Jesus a'ōkayayū Timóteo o'ġuwēn Paulo be. -Listra ka watwat, Icônio ka watwat tak.

— Timóteo xipat cīcā — io'e ip Paulo be.

³ Timóteo dujowat ojuy o'e jeweju jebuywat-wat'ukan Paulo. Koap Paulo Timóteo o'taypu'aġobi-xeedakat Judeuyū babi dağ, ade Judeuyū osodop ika kay ip cumiat ka be buye. Itaybit cīcā osodop ip Timóteo Judeu'ūmat ipot iam, taypu'aġobi-xeedakat'ūm iam tak ixeyū Judeuyū.

⁴ Gebuje Paulo o'ju Silas eju, Timóteo eju dak. Soat kaka dağ ip oekuku Jesus kay itabucayū jojom. Jerusalém ka watwat pe jawēwēap muwēnuwēn oekuku ip. Jesus emumujuyū be jawēwēap muwēnuwēn oekuku ip. -itabucayū kukukayū be jawēwēap muwēnuwēn. Mēnku Judeu'ūmayū jekuku iap muwēnuwēn oekuku ip.

— Kūyjobin tuy epesop eyawēwēap ekawēn kay — io'e ip itabucayū be soat kaka watwat pe. Soat kaka dağ oekuku ip imukūyjojom.

⁵ Imēneju biğ ma itabut o'e Jesus kay. Soat kobia warara'acayū oitabun Jesus kay.

⁶ Deus biōgbuk Pauloyū o'ğujuat ġu Ásia eipi be. O'ğujuat ġu ip iboce Deus ekawēn muwēn ām. Imēnpuye Frígia eipi dağ ip oekuku Galácia eipi dağ tak. Kapurūğ tağ ip oekuku.

⁷ Ibocewi oajēm ip Mísia eipi tēğ ma. Bitinia eipi be cu ojuy ip. Deus biōgbuk pit o'ğujuat ġu ip. ⁸ Imēnpuye Mísia eipi dağ o'timudek ip. Trôade ebi-kopap pe oajēm ip. Ibo ka tiboğ cīcāati xe osunuy.

⁹ Gebuje Paulo jexey jo'iat o'jojojo ixe exima. Trôade ka be bima o'jojojo. Ağokatkat o'jojojo jexey jo'iat pe. Macedônia eipi bewiat o'jojojo. Cūğ'i osunuy.

— Macedônia eipi kay juy ejot — io'e Paulo be jexey jo'iat pe. — Ocebuywan tuy ece — io'e Paulo be.

¹⁰ Paulo imēn jexey jo'iat o'jojojo. On tak cuk Paulo xe oğuy Trôade ka be bima. On Lucas- -ijudup mubarararağat. Macedônia eipi kay a'ğu cu ojuy oce-jewağuy Paulo exey jo'iat puye. Ocetaybit cīcā Deus cuk ocemuju Macedônia eipi kay kawēn idipat mu-wēn ām iam.

¹¹ Gebuje kobexixi be oceōm. Ocejēm Trôade ka bewi. Tiboğ cīcāati ocetimudek. Cūğ ma oceju tip'a-weroro kay Samotrácia eipi kay. Kuyaje oceju Neápolis ebikopap kay.

¹² — Gebuje Filipos ka kay oceju. Filipos ka Macedônia eipi be opop. İkaboğ cīcā ma o'sukadop. Wa-

ra'atka bodi ma ikaboğ o'sukadop. -Macedônia eipi beatka bodi ma. César ebekitkit ibo ka o'sukada Roma ka kukat ebekitkit. ¹³ Ağoka bewi ocejêm Sábado kabia.

Idibi wābu kay oceju.

— Judeuyū aco'i kawēnwēn Deus eju ijoce — i juk a'gu oce'e.

Aoyū awerom osodop ip iboce. Ocabik ma a'gu ceparakpe ip- -aweromayū parakpe.

¹⁴ Gebuje Deus ekawēn oceğuwēn cebe ip. Ayacat iboce osunuy. Ibutet Lídia i osunuy. Tiatira ka bewiat osunuy. Paço idipat teidada'ukat osunuy. Deus kay itabucat osunuy. Deus Paulo ekawēn o'ğubapuk Lídia be itabut cīcā i'e am. Imēnpuye itabut cīcā o'e Jesus kay. ¹⁵ O'jewemubatisanat "Jesus ebekit ôn ǵasū bit" i'e am soat pe. Lídia duk'a watwat tak o'jewemubatisanat ip, itabut puye. Lídia o'jekawēn ocewebe.

— Eyxé wuyukukat Jesus kay wetabut pima, oduk'a be juy epesop ǵasū bit — io'e ocewebe. Imēnpuye Lídia duk'a be ocesop Filipos ka be bima.

¹⁶ Gebuje ayacat ocedopabijuk. -yaypan'isuat- -cekariwa be imudadaybotbot'ibit. Deus eju Judeuyū kawēnwēn'uk osodop iap kay cum pima, ocedopabijuk. Ibiōgbuk kērēat kuğ osunuy jewebe. Ibiōgbuk kērēat a'obi yaypan'isuat apēn ǵuyjom je'bapuk iap muwēnuwēn'uk osunuy adeayū be. Ağokatkayū yaypan'isuat kukayū osodop ip. Ade dinheiro bubum ip osodop apēn ǵuyjom je'bapuk eykay iap muwēğap teim. Ixe yaypan'isuat ocedopabijuk. ¹⁷ Jewāwāwām oekuku ocenomuju soat kabia. O'jekawēn ocekawēn coco'ukayū be.

— Teyūku Deus a'ō kay kûyjobicayū — io'e'e'e. — Ixe Deus soat podi ma ya'ōbuyxiat — io'e'e'e. — Apēn wuyewedaxijo but iap muwēnuwēn wuywebe — io'e'e'e ya'ōberen ocekawēn coco'ukayū be.

¹⁸ Iboap muwēnuwēn oekuku ocedobatban yaypan'isuat. Wara'at kabia dak. Wara'at kabia dak. Ade kabia iboap muwēnuwēn oekuku ocenomuju.

Imēnpuye Paulo yukoicegēn o'e cekay. O'jekorepēn yaypan'isuat kay.

Gebuje Paulo o'jekawēn ibiōgbuk kērēat pe-yaypan'isuat peat pe.

— Ejēm cuy yaypan'isuat pewi — io'e. — “E-jēm cuy,” i ôn e'em ewebe Jesus a'ôbi — Paulo o'e.

Gebuje'isum ma o'jēm cebewi. Xipat o'e.

¹⁹ Cebewi ibiōgbuk kērēat cēmap co buje, yaypan'isuat kukayū oitakomān ip Paulo kay.

— Gasū bit ixe ibiōgbuk kērēat a'ôbi ġuwēn ġu — io'e ip. — Abu dinheiro je'ğüm ocewebe ġasū bit? — io'e ip.

Pauloyū o'jat ip. Akiju ip o'tujowat. Jeka kukukat topabe o'tujowat ip imuymuy am.

²⁰ Gebuje o'jekawēn ip jeka kukukayū eju.

— Teyūku Judeuyū — io'e ip. — Wuyka watwat kaykay ip — io'e ip napa ma. — Iwaru ma ocemutaybitbin ip. Jebabim ip ocemutaybitbin — io'e ip.

²¹ — Cedağ ġu iteyū e'ead tağ wuyeku am, wuyju Roma ka kukukat ebekitkit puye — io'e ip napa ma.

²² Gebuje ibo ka watwat oitakomān ip Pauloyū kay, imuymuy buje. Ika kukukayū Pauloyū eekabek o'ğuwekuwek ip.

— Epeyukxabimupokupoğ cuy daxadaypam — io'e ip.

²³ O'yukxabimupokupok cīcā ip. Daomūnmūnap'a be ip o'ğuōm.

— Ağ cuy epesop cekay — io'e ip daomūnmūnap'a kukukat pe. — Epejowiwi juy ip ijēmap puxim — io'e ip.

²⁴ Iboap co buje āmap'abi be Pauloyū o'ğuōm iğ'o'a kukukat. Badiat'abi be ip o'ğuōm, “Xipan cīcā juy iteyū epejowiwi,” i juk o'e buye. Sui o'suimuōm ip iptok pe. O'jekağobiece ip parakpe. Cem cīcā o'e ip. Ceok pa'ore ip o'e.

²⁵ Iximadakpe Pauloyū o'jebibododon Deus kay. O'jekawēn ip Deus eju. Ibibodo a'ijojom o'e ip soat daomūnmūnap'a beayū. ²⁶ Ipi o'jexixi ġebuje bit. Imēnpuye daomūnmūnap'abi'ip o'je'abi'ipekutu. Soat xīntabi dak jekpiwa ma o'jeorek. O'tomudip'uk. Ikağobimuparakap'ip tak o'jeipeorek jekpiwan ma.

²⁷ Imēn cebapuk puje daomūnmūnap'a kukukat o'jewürūg. Xintabi tomudip'uk'uk o'jojojo. Tūybe taomūnmūnayū kuy o'jēm iān o'e. Imēnpuye jepaja o'ju'uk iyuk pewi jawaoka ojuy. ²⁸ Imēnpuye Paulo ya'ōberen o'jewāwā.

— Ecewaoka ġu juy — io'e ya'ōberen. — Ocejēm ġu buk — io'e. — Soat oceju ijoce mabuk — io'e yakukukat pe.

²⁹ — Wexiktak cuy eğüm owebe — io'e jebure be ya kukukat. — Etojot cuy kabia iam. O'ğüm cebe. Badi o'ju.

Pauloyū kay o'ju. Ikarabakbak o'e jeparara pibun. O'jēg'aecōğcōğ Pauloyū dopabe. ³⁰ O'tujujēm ip yabewi.

— Obureyū — io'e. — Apēntak wewedaxijo but? — io'e.

³¹ — Etabun cuy eğuy Jesus kay - wuykukukat kay — io'e. — Etabut pima Deus jedaxijo. Eduk'a watwat tak idaxijo — io'e ip.

³² Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ğuwēn yakukukat pe, soat tuk'a watwat pe dak. ³³ Soat ip oitabun wuykukukat Jesus kay. Daomūnmūnap'a kukukat Pauloyū o'yukxabiwuy iximadakpe ma.

Gebuje daomūnmūnap'a kukukat o'jewemubatisanat "Gasū bit Jesus ebekitkit oceju" i'e am jebureyū be. Soat tuk'a watwat tak o'jewemubatisanat. ³⁴ Pauloyū o'tujowat ip jeduk'a be. Puybit o'ğüm cebe ip.

— Juku eyxan — io'e. — Epejo'o — io'e. Soat ip icokcok cīcā o'e Jesus kay itabut puye.

³⁵ Kabia buje Filipos ka kukukayū te'e ma sora-rayū o'ğuju daomūnmūnap'a beayū dakoy am - - Pauloyū dakoy am.

— Pauloyū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi — io'e ip sorarayū be.

³⁶ O'ju ip daomūnmūnap'a be. Ika kukukayū ekawēn o'ğuwēn ip iğ'o'a kukukat pe.

Ixe o'ju Pauloyū kay.

— "Pauloyū juy epeğujēm daomūnmūnap'a bewi," i juk o'e ip oceka kukukayū — io'e yakukukat

Pauloyū be. — Epejēm cuy — io'e ip. — Eyekupin-ap taġ cuy epeju — io'e Pauloyū be.

³⁷ Imēnpit Paulo ika kukukayū a'ō kay ġu o'e.

O'jekawēn sorarayū be Paulo.

— Oceju soat eipi kukukat ebekitkit. -César ebekitkit Roma ka kukat ebekitkit — io'e. — Soat etabutpe ip ocukxabiaokaka — io'e. — Ocedujowat ġu ip ibimāmāmāmāyū ekawēn coco'ukat kay ocekawēn co am — io'e. — Itaybit ġu mo a'ġu ip Pauloyū ikērēat o'ġujurūġ iam, o'ġujurūġ ġu iam tak, ocekawēn co'ūm puye. Jetaybitpun'ūma ip ocemuōm daomūnmūnap'a be — io'e. — Iba'arēm ma ip ocemujēm ojuy! — io'e. — Iba'arēm ġu juy ip ocemujēm — io'e. — Soat etabutpe juy ip ocemujēm — Paulo o'e.

³⁸ Imēneju sorarayū o'jepit ika kukukayū kay. Paulo ekawēn o'ġuwēn ip cebe ip.

— César ebekitkit teyūbitku — io'e ip.

Imēnpuye ika kukukayū iparara jījā ip o'e César ebekitkit ukxabi mupok pi osodop puye.

³⁹ O'ju ip Pauloyū kay. Daomūnmūnap'a be ip o'ju.

— Oceju juk a'ġu xipan ġu eykuk kapusu — io'e ip. — Imēnpit eyaġuyba'ūm cuy iboap kay — io'e.

— "Filipos ka kukukayū juk a'ġu ikērēm cīcā ocekuk," i'ūmġu juy epe'e — io'e ip. — Epejēm ocka bewi — io'e ip Pauloyū be.

⁴⁰ O'jēm ip daomūnmūnap'a bewi. O'ju ip Lídia duk'a be. Ixe duk'a be osodop ip kawēnwēn Jesus a'ōkayayū eju. O'yawēwē ip. O'jēm ip ibocewi.

17 Pauloyū o'ju Tessalônica ka kay. Cucum pima o'kap ip Anfípolis ka daġ, Apolônia ka daġ tak. Oajēm ip Tessalônica ka be. Ebapūġ esema-na ibo ka be ip osodop. Judeuyū e'aweroroap'a ibo ka be o'yanuy. -Deus eju kawēnwēn ap'a. ² Ebapūġ Sábado bima iġo'a be o'jujuju ip. Oōm ip iġo'a be.

Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ġuwēnuwēn iġo'a beacat pe. Imutaybitbin o'e ip.

³ — Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū juk adi Jesus Cristo o'̄guwēnuwēn — io'e. — Imēn e'em ip: Deus emunaē juy ipiat supi'ajo, i.

Je'ū juy, i. Waram imēnpit jetait, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup — io'e. — Ibodup ekawēn tāg o'jebapuk Jesus pe — io'e. — On ixe Jesus muwēnuwēn eywebe. Deus ixe Jesus o'taē wuydaxijo'ukan — Paulo o'e.

⁴ Iboap co buje ade Judeuyū oitabun Jesus kay. Pauloyū eju oekuku ip. Ade Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū dak oitabun Jesus kay. -Deus kay itabut osodop'iayū. Ade aoyū dak oitabun Jesus kay. -Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū -soat xe ibuyxiayū.

⁵ Warara'acayū bit oitabutkarey Pauloyū kay Judeuyū -itabut'ūmayū. Itabutkarey o'e ip ibadip-dipyū oitabun Jesus kay buye. Itabutkareyayū ikērēat mujurūgrūg'ukayū o'tomuwā je'awero am. Ibukapik'ūmayū o'tomuwā ip. -kaycōm'ūmayū. O'je'awero ip itabutkareyayū Pauloyū o'jomuymuy buye. Itabutkareyayū warara'acayū o'̄gutakomān ip Pauloyū kay. Puyxibut'ūm ip oōm Jasāo duk'a be Pauloyū bu ojuy. Pauloyū dujowat ojuy ip aweromayū kay. ⁶ Pauloyū bit o'tobuxik ̄gu ip Jasāo duk'a be. Imēnpuye Jasāo o'jat ip Pauloyū nuyap pe, Pauloyū ka'ūm puye. Wara'acat itabucayū dak o'jat ip.

Ibocewi o'tujowat ip ika kukukayū kay. Pauloyū o'jomuymuy ip ika kukukayū be.

— Soat kaykay teyūku osodop! — io'e ip napa ma. — Soat kaka dāg ip oekuku wuybadipyū kaykay — io'e ip napa ma. — Wuyka be ̄gasū ip oajēm — io'e ip. ⁷ — Jasāo ixeyū o'tujuōm jeduk'a be tūy ām — io'e ip jeka kukukayū be. — Wuyeipi kukukat a'ōdadam ip. -César a'ōdadam — io'e ip napa ma. — "César ̄gu soat kukukat. -Jesus acā," i napa ma e'em ip ocewebe — io'e ip napa ma.

⁸ Iboap co buje ika kukukayū oitakomān Pauloyū kay Pauloyū wuyeipi kukukat a'ōdadam tūybe iān o'e buye. Adeayū dak oitakomān cekay ip. ⁹ Imēnpuye ika kukukayū dinheiro o'jat Jasāoyū xewi Pauloyū mujēmap teida am.

— Pauloyū juy epēgūjēm wuyka bewi — io'e ip

Jasāoyū be. — Ikeyū jēm puje waram eyedinheiro oceğüm eywebe — io'e ip.

Jasāoyū o'guypicat ip waram tuk'a be.¹⁰ Imēn-puye Jasāoyū Pauloyū o'gujēm jeka bewi. O'gujēm ip ixima be. O'guju ip Beréia ka kay.

Pauloyū o'ju Beréia ka kay. Oajēm. Judeuyū e'aweroroap'a be ip oōm Deus eju kawēnwēnap'a be.

¹¹ Gebuje Pauloyū Deus ekawēn Beréia ka watwat o'gutaybitbin. Beréia ka watwat Tessalônica ka watwat puxim ġu ip osodop. Itabut pin ip osodop icēmat a'ō kay. Paulo ekawēn coco'uk ip osodop. Soat kabia Deus ekawēn tup coco'uk ip osodop jetaybit am Paulo icēmān paxi e'em iam, icēmān ġu paxi iam tak.¹² Imēneju ade ma oitabun Jesus kay. Ade Judeuyū itabut o'e ip cekay. Ade aoyū dak itabut o'e ip Jesus kay. -Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū- -soat xe ya'ō-buyxiayū. Ade aġokatkayū dak itabut o'e Jesus kay. -Grego a'ōm kawēnwēn'ukayū.

¹³ Gebuje Judeuyū o'yawēgtobuxik Paulo Deus ekawēn muwēnuwēn Beréia ka be iap awēg-. Tessalônica ka watwat. Imēnpuye Paulo kay ip o'ju. Oajēm ip. Paulo awēg o'yawēgmukērērēn ip Beréia ka watwat pe. O'jomuymuy jījā ip. O'gubu'un ip Paulo a'ījo am.

¹⁴ Gebuje itabucayū Paulo o'tujowat tiboġ cīcāati be. Silas pit Beréia ka be o'jecū, Timóteo dak.¹⁵ Ibocewi Paulo o'tujowat ip Atenas ka be. Paulo dujowacayū o'jepit jeka be. -Beréia ka be. Jepitpin pima, Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— "Gaxīn ma juy epesot okay," i juy epe'e Silasyū be — io'e cebe ip. — "Ibun ġu juy epesop Beréia ka be," i juy epe'e cebe ip. -Silas pe, Timóteo be dak — io'e Paulo cebe ip.

¹⁶ Paulo yaġuybabī'ūm'ūm o'e Atenas ka watwat kuġ. Silasyū ajēmap wiwim osunuy ibo ka be. Ade deusbaroyū kay itabut cīcā ip osodop Atenas ka watwat. Tūybe ade deusyū iān o'e ip Atenas ka watwat. Paulo o'yukpiceğen deusbaroyū biōgbuk cocom puye. Atenas ka watwat kuġ yaġuybabī'ūm'ūm o'e.

¹⁷ Gebuje Paulo o'jekawēn Atenas ka watwat eju. O'jekawēn Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju ka-wēnwēnap'a be. Judeuyū eju o'jekawēn Judeu'ūma-yū eju dak- -Deus kayayū eju. Wuyjuyū e'aweroroap pe dak o'jekawēnwēn soat kabia aweromayū eju. ¹⁸ Itaybit cīcāayū dak o'jekawēnwēn Paulo eju- -Estóicoyū, Epicureuyū dak. Ikeyū aģokatkayū itaybit cīcā osodop ip. Paulo o'ğuwēnuwēn ip jeweweju.

— Apēntak sute e ojuy itaybit'ūmat? — io'e ip.

— Deus muwēnuwēn teku oxe bit — io'e warara'acayū. — Wuyju bit wuyetaybit ġu i'em — io'e ip.

Imēn o'e ip, Paulo soat em Jesus muwēnuwēn oekukuku buye, wuye'ū buje waram acejetait iap muwēnuwēn oekukuku buye dak. Jesus buten itaybit ġu ip osodop.

¹⁹ Gebuje itaybit cīcāayū Paulo o'tujowat je'aweroroap pe jeweweju kawēn ām. Je'aweroroap putet Areópago i osunuy.

²⁰ · ²¹ — Ekawēn iisuat cuy epeğuwēn ocewebe — i'e'e'uk osodop ip jewewebe Atenas ka watwat soat em.

Soat em iisuat muwēnuwēn oekuku ip iisuat cocom tak. Paulo o'ju je'aweroroap pe Atenas ka beayū eju.

— Ejot cuy oceweju ekawēn iisuat muwēn — io'e ip Paulo be. — Apēn etaybit iap cuy eğuwēn ocewebe — io'e ip. — Ekawēn iisuat cuy ocemutaybin ece. Wara'an ma ēn ocemutaybitbin — io'e ip. — Oceya'ijojo ġu buk iboap. Ocataybin pin iboam — io'e ip Paulo be.

²² Gebuje Paulo o'jekawēn cīcā ceweju ip iboce Areópago be.

— Atenas ka watwat — io'e Paulo. — Eyetabut cīcā deusbaroyū kay. ²³ Deusbaroyū biōgbuk cocom ocekukuku ijoce. Pūg'a oyajojo wita'a muğēğe- -eyedeusbaroyū kay eyeğebubuap'a. Ibararak opop iğ'o'a eju. Imēn e'em: "Wara'at paxi omuy deus, i. Ocataybit ġu buk ixem, i. Ijop'a oceyamuğē cekay oceğebubuap'am," i. Imēn ibararak opop iğ'o'a eju — Paulo o'e. — On pit wetabut ixe kay. Ixe Deusat. Ka'ümğu wara'at. On wetaybit ixem, eyju bit ka'ü-

ma. Te'e ma īgo'a mo a'gu epeyamūgē, eyetaybit gū ixem puye. Ixe ekawēn muwēnuwēn òn eywebe.

²⁴ Kuyje ixe ipi o'gūgē, soat ipi dāgacat tak. Ixe kabi beacat kukukat, ipi dāgacat kukukat tak. Ixe bit wuyemu'amuy'a be gū nuynuy. ²⁵ Ixe buywat pa'ore wuywebe. Ixe soat kūg. Ka'ūma kay ixe. Ixe wuymutaicin, wuymu'ada'adam tak. Ixe wuyxat ūmūm wuywebe. Wuydoti dak iūmūm. ²⁶ Soat ka dāgacat o'gū'acōg pūg āgokatkat pewi. Jebikuyap tāg ip o'gūjuju soat kaka dāg. Poce ixeyū jeedop iap o'guwēnuwēn, poce ixeyū cum iap tak — io'e Paulo. ²⁷ — Deus imēn o'guwēn ixeyū etaybit am ixem, jekay jetabut am tak. Wūy gū wuywi nuynuy- -wuytēg ma. Deus dobuxik pin pima, iba'ore gū wuywebe tobuxik am. ²⁸ Wuyetait ixe itait puye. Soat tāg wuyju cūg-cūg cucum ixe āg wuykay buye. Wuyju kake, ixe kake buye — Paulo o'e. — Eybadipyū dak imēn o'e-tupmubararak'ukayū: "Deus ebekitkit wuyju dak," i mo o'e ip. ²⁹ Deus ebekitkit wuyju. Imēnpit xipat gū wuywebe i'e am: "Deus wita'a mūgēgē buxim" i, "Deus ouro mūgēgē buxim" i dak, "Deus prata mūgēgē buxim" i dak, "Wuyemu'amūgēgē'a buxim" i dak — Paulo o'e.

³⁰ — Kuyje ma Deus ġebum gū osunuy apēn ipi dāgacat ikērēat o'gujurūgrūg iap kay, kawēn icēmān itaybit'ūm ip puye. Gasū bit "Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere," i'e'em Deus soat pe wuywebe — Paulo o'e.

³¹ — Deus āgokatkat o'taē- -Jesus o'taē — io'e. — Kabia o'guweğün. Soat ijodiat je'bapuk Deus wap ixe kabia be. Abuyū ikērēat kūg Deus xe iap Jesus ġuwēn. Abuyū ikērēat kūg gū iap tak gūwēn. Cūg ma gūwēn itaybit puye. Deus pe waram Jesus mutait puje soat iboap o'ġubapuk soat pe wuywebe — Paulo o'e Atenas ka watwat pe.

³² "Deus ce'ūat o'ġutait waram" i'e buje Paulo ekawēn o'jowawayway ip Atenas ka watwat'in. Warara'acat pit Paulo ekawēn kay o'e ixeyū'in.

— Waram pima juy ġuto ejot iboam ocemutay-bin am — io'e ip Paulo be.

³³ Paulo o'jēm cexewi ip.

³⁴ Pūgpūg agókatkayū oitabun ip Jesus kay. Paulo eju oekuku ip oitabun'iyū. Pūg ma itabucat putet Dionísio i osunuy. Ixe Areópago be je'aweroro'ukat osunuy. Ayacat tak itabut o'e Jesus kay. Damáris i ibutet osunuy. Pūgpūg a oitabun Jesus kay.

18 Guyjom Paulo o'jêm Atenas ka bewi. Wara'at ka kay o'ju- -Corinto ka kay.

² Paulo oajêm agókatkat kay- -Aquila kay. Aquila Roma ka bewiat osunuy. Kuy mo o'jêm Roma ka bewi jetayxi eju. Itayxi butet Priscila i osunuy. Aquila Judeu osunuy. Bekin pi ma Ponto eipi be osunuy. Kuy ma mo o'jêm ip Roma ka bewi Itália eipi bewi. Soat kukukat putet Cláudio i osunuy. O'jêm ip ixe Cláudio jeipi bewi Judeuyū o'gujémat puye. Oajêm Aquila kay Paulo. ³ Aquila torojo'a muğégé'ukat osunuy- -ixee'a'a muğégé'ukat. Paulo dak ixee'a'a muğégé'ukat osunuy. Ixee'a'a deidada'uk ip osodop- -Paulo, Aquila dak. Xepxem ip o'jekapikpik. Iménpuye Paulo Aquila duk'a be osunuy Corinto ka be bima.

⁴ Gebuje soat Sábado cucu'uk osunuy Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju kawēnwēnap'a be. Ixe dak Jesus o'guwēnuwēn iğ'o'a be Judeuyū ağuymuwarururun ojuy, Judeu'ümayū ağuymuwarururun ojuy dak.

— Icémān Jesus acā Deus emunaē — i'e'e'uk osunuy cebe ip.

⁵ Silas tak oajêm Paulo kay, Timóteo dak. Macedônia eipi bewi ip oajêm. Jesus o'guwēnuwēn cícā ip Judeuyū e'aweroroap'a be.

— Deus Jesus acā o'taē wuydaxijojo'ukan — io'e'e'e cebe ip.

⁶ Pūgpūg Judeuyū'in Paulo ekawēn kay'üm cícā o'e. Paulo o'jomuymuy jījā ip. O'ya'ōdada jījā ip. Iméneju Paulo oibu'un ceweju ip je'awero am.

— Jesus ekawēn oğuwēn eywebe — io'e. — Inaka eyetabut ġu wekawēn kay — io'e. — Ipiat'ajojoap

pe eyju buje, ôn ma okpiwat ñu Deus xe. Eyju bit eyukpiwat, cekay eyetabut'ûm puye — io'e Paulo. Paulo jesay o'guxikxik ixeyû xewi ijêm puje okpiwat ñu iap mubapuk am cebe ip.

⁷ Ibocewi o'jêm, Judeuyû cekawën kay'ûm puye.

Tício Justo duk'a kay o'ju. Ixe duk'a Judeuyû e'aweroroap'a têg ma o'yanuy- -Deus eju kawènwèn-ap'a têg ma. Itabut osunuy Deus kay. Ixe duk'a be o'ju Paulo. Judeu'ûmayû be o'ju Jesus ekawën muw n  m.

Gebuje Paulo Jesus o'guw nuw n Tício Justo duk'a be. ⁸ Crispo itabut o'e wuykukukat Jesus kay- -ixe duk'a watwat tak. Ixe Crispo Judeuyû e'awero-roap'a kukukat osunuy. Itabut o'e Jesus kay  gas  bit. Warara'acay  dak oitabun Jesus kay. Tak  u Corinto ka wat oitabun. Deus ekaw n co buje ip oitabun. O'jemubatisasanat ip "Jesus ebekitkiy  oceju  gas  bit" i'e am jeburey  be.

⁹ Gebuje jexey jo'iat o'jojojo Paulo. Wuykukukat o'jebapuk Paulo kay jexey jo'iat pe. Ixima be o'jekaw n Paulo eju.

— Epararam  u juy e guy — io'e Paulo be. — M g  u juy e guy — io'e. — Ebibu'um  u juy e guy wekaw n muw n  m — io'e. ¹⁰ — Ôn ma exe o guy — io'e. — Im npuye aoka ba'ore cebe ip — io'e. — Ade mabuk itabut je'e okay ijop ka watwat — wuykukukat o'e Paulo be jexey jo'iat pe.

¹¹ Im npuye Paulo ibun c c  osunuy Corinto ka be. P g koato osunuy ibo ka be, koato ipidase dak. Soat em Deus ekaw n muw nuw n'uk osunuy ibo ka watwat pe.

¹² Gebuje Judeuyû Paulo kay  u o'e ip. Paulo o'-jat ip taom n ojuy. O'tujowat ip Gálio be ya'ijo am. Gálio Grécia eipi kukukat osunuy. Iecu gap osunuy. O m ip ibim m ay  ekaw n cocoap'a be. Paulo o'jomuymuy ip.

¹³ — Teku ocemubu'u'un kuyat ekaw n ta g wuyku am — io'e ip Gálio be. — "Xipat ma epesop Deus xe eydobuy 'ûm'ûm ekaw n ta g jekukum  u ma' u eyju," i napa ma teku e'em wuywebe — io'e ip. — E ukor m cuy! — io'e ip.

¹⁴ Paulo jede ojuy o'e jemuymuyayū be. Gálio bit:

— Ecede ġu juy — io'e Paulo be.

Gálio bit o'jede Judeuyū be.

— Judeuyū — io'e. — On pit ite aġokatkat oğu-korēm ġu — io'e. — Wuyukukat mupubutbun puje, ôn kajuk oğu-korēm, ikērēat kuġ wuyukukat xe buje dak — io'e. ¹⁵ — Jewa'ōxikxikxi eyju. "Teku wuybadip ekawēn mukērērēn," i'e'em eyju — io'e. — "Teku wuydobyū'ūm'ūm ekawēn taġ ġu jekukum," i'e'em eyju. Imēnpuye ôn pit oğu-korēm ġu. Eyju ma juy epeġukorēm — io'e Judeuyū be. — Eyxē ma ikē-rēat kuġ. Oxe bit ikērēat kuġ ġu — io'e.

¹⁶ O'ġujēm ip ibimāmāayū ekawēn cocoap'a bewi.

¹⁷ Imēneju Judeu'ūmayū itakoma o'e ip Judeuyū kay, Paulo o'tujujēm puye. Imēnpuye Sóstenes o'jat ip Judeu'ūmayū. O'jat ip ixe Judeuyū e'aweroroap'a kukukat puye. O'ġupokupok cīcā ip ibimāmāayū eka-wēn cocoap'a exīntabi weġūn. Gálio bit ak'adit'ūma osunuy ixeyū kay.

— Aġ ġupokupok ip — io'e jewebe ma. — On ġu wukpiwat. Wa'ōbi ġu ip imupokupoġ — io'e.

¹⁸ Pūġ kabia ġu Paulo Corinto ka be osunuy. Ibun ma osunuy Jesus a'ōkayayū eju. Guyjom o'jewemuwēn cebe ip. Corinto ka bewi o'jēm. Síria eipi daġ cu ojuy.

¹⁹ Efeso ka kay o'ju. Priscila o'ju ceweju, Aquila dak. Cencréia ka daġ ip o'kap. Cencréia ka be bima Paulo o'jakoeat apēn kuy bima Deus pe o'e iap taġ. Waram ip o'ju kobexixi daġ. O'timudek ip. Oajēm ip Efeso ka be. Paulo oibu'un cewejuwi ip. -Aquila eju-wi, Priscila ejuwi dak.

Gebuje Paulo Judeuyū o'tobuxik. Oōm je'awero-roap'a be. -Deus eju kawēnwēnap'a be. Jesus o'ġuwēnuwēn cebe ip. O'jewa'ōxikxik Judeuyū eju.

²⁰ — Ibunbun ma juy eġuy ocexe — Judeuyū o'e cebe.

Paulo bit ibu'u o'e cexe ip.

²¹ — Ka'ūma — io'e. — Deus ibikuy bima bit ocepit eykay — io'e cebe ip.

O'jewemuwēn cebe ip. Efeso ka bewi o'jēm. Kobexixi dağ o'ju.

²² Cesaréia ka ebikopap pe cemūğ puje o'ju Jerusalém ka be. Itabucayū kay o'ju. O'tobede ip.

Gebuje kapurūğ tağ o'ju Antioquia ka kay Síria eipi beat ka kay. ²³ Jay. Oajēm. Ibun ma osunuy ibo ka be.

Gebuje itabucayū o'ğutaybinbin. Soat kaka dağ imutaybitbin ip oekukuku. O'jēm Antioquia ka bewi. Kapurūğ tağ o'ju. Galácia eipi dağ oekukuku, Frígia eipi dağ tak. Jesus a'ōkayayū mutaybinbin oekukuku. Itabut cīcā ip o'e cūğ ma o'ğutaybinbin puye.

²⁴ Apolo oajēm Efeso ka be. Apolo ağokatkat osunuy. Judeu osunuy. Alexandria ka bewiat osunuy. Idim cīcā o'jekawēnwēn. Itaybit cīcā Deus ekawēn. ²⁵ Kuy bima wara'acat ixe o'ğutaybitbin wuyukukat e dağ wuyeku am iam. Jedokdokap kuğ o'ğutaybitbin ip. Cūğ ma o'ğutaybitbin apēn wuyukukat cuk adi oekuku iam. Itaybit osunuy apēn João Batista adeayū o'ğubatisasan ikērēat mujurūğrūğap o'jepe-re ip iap mubapuk am iam. Itaybit ġu bit osunuy apēn ġasū wuyju jewemubatisasanan "Jesus ebekitkit oceju" i'e am wuybureyū be iam. ²⁶ Jecokcokap kuğ osunuy imutaybitbin Judeuyū e'aweroroap'a be-Deus eju kawēnwēnap'a be. Aquila, Priscila dak Apolo o'tujowat jeduk'a be cekawēn co epere buje. Apēn wuyukukat e dağ ajeku iam o'ğutaybin ip. Itaybit'ūmapi o'ğutaybin ip- -ixe o'ya'ijojo ġu buk iam. Cūğ cīcā ma o'ğutaybin ip.

²⁷ Ibocewi Jesus kay itabucayū Apolo o'tomuwā ixe cu ojuy Grécia eipi kay buye.

— Cum puk ôn Grécia eipi kay — Apolo o'e.

— Ha'a — io'e ip.

Cartadup o'tupmubararak ip tupmuju am Apolo eju. O'tupmubararak ip Grécia eipi watwat peaptum- -itabucayū beaptum. O'tupmubararak ip xipan cuy Apolo epejukuk iaptum.

Gebuje Apolo itabucayū o'ğutaybitbin cīcā Deus ekawēn Grécia eipi be jajēm puje. Oitabun ip Jesus

kay, Deus xe ikukpin ip puye. ²⁸ Apolo Judeuyū a'ō-xikxiğ o'e soat etabutpe.

— Jesus acā Deus emunaē. Jesus acā o'taē wuy-daxijojo'ukan — io'e cebe ip. — Imēn ibararak opop Deus ekawēn tup pe — io'e cebe ip. Mūğ ma ip osodop. Ya'ōmuypit pa'ore cebe ip.

19 Apolo Corinto ka be bima Paulo o'kap soat kaka dağ. Efeso ka kay o'ju. Jay. Oajēm Efeso ka be.

Gebuje Jesus a'ōkayayū o'tobuxik. Doze be ip osodop. Joāo Batista imubatisasan oeku ikērēat mujurūğrūğap epereap mubapuk am warara'acayū be. Itaybit o'e ip Joāo emumutaybinbinam. ² Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Ibiōğbuk xipacat oōm tu eywebe, Jesus kay eyetabun puje? — io'e.

— Ka'ūma. Oōm ġu — io'e ip. — Ajo xe'e Ibiōğbuk xipacat? Ocejeküyjo ġu buk ixem — io'e ip.

³ — Abu-a'ōbi juk eymubatisasaan? — Paulo o'e.

— Joāo Batista a'ōbi juk ocemubatisasaan — io'e ip.

⁴ — Joāo ikērēat mujurūğrūğ o'jepere'iayū mubatisasan oeku — io'e. — Imubatisasan pima, "Warā'acat omuyku kanomūm. Ibutet Jesus i. Ixe kay juy eyetabun epesop," i'e'e'uk osunuy Joāo — io'e Paulo.

⁵ Iboap co buje o'jewemubatisasaan ip "Oceju Jesus ebekitkiyū ġasū bit--ixe acā ocekukukat" i'e am jebureyū be. ⁶ Paulo jebu o'subumōğ yabi jeje ip. Ibiōğbuk xipacat oōm cebe ip. Ya'ōba'arēmat a'ōm o'jekawēnwēn ip. Deus ekawēn o'ğuwēnuwēn ip. ⁷ Doze be osodop ip -Jesus kay itabucayū.

⁸ Gebuje Paulo Deus ekawēn o'ğuwēnuwēn Judeuyū e'aweroroap'a be- -Deus eju kawēnwēnap'a be- -Efeso ka beat'a be. Ja'ōcam Deus ekawēn muwēnuwēn'uk osunuy ibo ka watwat pe.

— Gaxīn ma Deus soat kukukan je'e — io'e ibo ka watwat pe.

Ibun osunuy ibo ka be imutaybitbin- -ebapūg kaxi. ⁹ Pūgpūgayū bit Paulo be jemutaybitbinap kay ġu o'e ip. Ibu'u ip o'e jetabut am Jesus kay. Jesus o'jomuymuy ip adeayū be. Imēnpuye Paulo o'jeok cexewi ip- -Jesus kay jetabut am ibu'u'uayū xewi.

Wara'at'a kay o'ju Jesus a'ōkayayū eju. Igo'a wuymutaybitbinap'a o'yanuy. Soat kabia Paulo imutaybitbin osunuy igo'a be. Igo'a be Tirano imutaybitbin'uk osunuy pūgpūg ehora dağ. Ixe imutaybitbin'um pima Paulo Jesus ekawēn imutaybitbin'uk osunuy. ¹⁰ Imēn imutaybitbin'uk osunuy xepxep koato bun. Imēneju ade jijā wuykukukat Jesus ekawēn o'ya'ijojo- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Soat Asia eipi watwat o'ya'ijojo.

¹¹ Gebuje Deus ja'ōbacaap o'ġūm Paulo be wuywebe i'e ba'oreat mubapuk am adeayū etabutpe- o'jojojo ġu buk ip iap mubapuk am. ¹² Imēnpuye adeayū Paulo epaġo o'jat cexewi- -paġonōmnōm, ikūmpi ekabek tak. Ixe paġo o'jomōġ ip iwātaxipi- piayū be. O'je'ada'ada ip ixe paġo mōġ puje. Xipat o'e ip. Ibiōgbuk kērēat tak o'jēmjēm adeayū bewi ixe paġo mōġ puje.

¹³ Gebuje pūgpūg Judeuyū ibiōgbuk kērēat o'ġu- jēmjēm warara'acat pewi. Pūg ka be ġu ip osodop. Soat kaka dağ oekukuku ip. Ibiōgbuk kērēat mujēm- jēm'uk oekukuku ip.

Paulo babim imujēm ojuy ip.

— Ocekukukat Jesus a'ōbi oceju e'em ewebe "E- jēm cuy cebewi," i — io'e ip ibiōgbuk kērēat pe.

¹⁴ Imēn imujēmjēm ip osodop 7 be aġokatkayū. Ikitpitpiyū osodop ip. Cebay butet Ceva i osunuy. Ceva Judeu osunuy. Judeuyū epaiyū kukukat osunuy. Jesus a'ōbi ibiōgbuk kērēat mujēmjēm'uk osodop ip adeayū bewi ikitpitpiyū.

¹⁵ Jesus a'ōbi imujēm ojuy bima bit, ibiōgbuk kērēat o'jede cebe ip.

— Wetaybit Jesus — io'e. — Wetaybit Paulom tak — io'e. — Pām eyju? Abuyū eyju? Jesus a'ōkayayū ġu eyju oxe bit — ibiōgbuk kērēat o'e cebe ip.

¹⁶ Ibiōgbuk kērēat kukat o'jejorojoro cekay ip- -7 beayū kay. Toti ip o'guwekuwek. O'watwat ip iōg'a bewi 7 beayū. O'jenapōn ip soat iwekwew. Soat ip yaokaka o'jēm. Ibo o'jebapuk Éfeso ka be.

¹⁷ Iboap awēg o'yawēgtobuxik ip- -Éfeso ka watwat, Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Iparara o'e ip te'e ma "Jesus a'ōbi òn" i'ead puxim.

— Wuykukukat Jesus ya'ōbuyxi jījā — io'e'e ip. Ade ixeyū'in oitabun wuykukukat Jesus kay.

¹⁸ Ade wamomoyū dak oitabun Jesus kay. Apēn cuk adi ikērēat o'gujurūgrūg ip iap o'guwēn ip Paulo be. Itabut cīcā o'e ip Jesus kay. Jebukaypacap o'jepere ip.

¹⁹ Gebuje ibukaypacap ibararak osodop taperadup pe ibibodo. Oibu'un ip jebibododon. Warara'acat tuy'ū ām ip oibu'un. Jebukaypacaptup o'tupmu'a-wero ip tupmupik am soatup. O'tupmupik ip soat etabutpe. Teiboğ cīcā osodop tuptei. Tuptei 50,000 dinheiro osodop isurūgat prata muğēğē.

²⁰ Imēneju warara'acayū oitabun Jesus kay. Tak ġu ip oitabun. Deus ekawēn kay jījā ip o'e, cūğ cīcā cexe ip puye.

²¹ Gebuje Paulo co ojuy Jerusalém ka kay. Deus a'ōbi cu ojuy o'e Macedônia eipi dağ cu ojuy, Acaia eipi dağ tak.

— Jerusalém ka kay oju pin — io'e jewebe ma.

— Ibo ka be oju buje Roma ka kay dak oju pin — io'e jewebe ma.

²² Xepxep jewejuayū'in o'guju jewap Macedônia eipi be. Timóteo o'guju, Erasto dak. Ixe bit Ásia eipi be ibunbun mabuk osunuy.

²³ Gebuje Demétrio adeayū o'gutakomān Jesus a'ōkayayū kay. O'gutakomān ip, soat kaka dağayū oitabun Jesus kay buye. ²⁴ - ²⁵ Demétrio pratam yamuğēğē'ukat osunuy. Diana kay je'e'ead'a'it'it'a muğēğē'ukat osunuy. Ade Éfeso ka watwat kapik-pik'uk ip osodop Demétrio eju ibiat'a muğēğēm. Ade dinheiro bubu'uk ip osodop ibiat'a muğēğēapteim. Tūybe Diana Deus iān o'e ip Éfeso ka watwat. Imēn-puye te'e ma Diana kay jījā ip osodop. Demétrio

ibiat'a muğēğē'ukayū o'tomuwā je'awero am soat jeweju kapikpik'ukayū dak.

Ibocewi o'jekawēn cebe ip.

— Oburereyū — io'e. — Eyetaybit ade dinheiro bubum wuyju wuyekapikapteim iam. ²⁶ Paulo bit adeayū mubu'u'un jetabut am Diana kay. "Ijodiat emumuğē Deus ġu," i'e'em ixe soat pe. Imēnpuye adeayū pu'u'un ip jetabut am Diana kay. Jetabucap epereperem ip — io'e.

— Itabut o'e ip Paulo ekawēn kay- -Efeso ka watwat, soat Ásia eipi watwat tak — io'e. — Imēn xipat ġu jījā wuywebe! ²⁷ Imēn ibun pima, ajo-be acejekapik? Wuyekapikap ka'ūmġu o'e. "Ibuyxim ġu oce'e Diana duk'a!" i je'e ip adeayū- -Ásia eipi watwat, soat ka dağayū dak — io'e. — "Diana Deus ġu," i je'e ip — io'e.

²⁸ Imēneju Demétrio ekawēn cocoayū isapka'ore o'e Paulo kay.

Gebuje o'jewāwā ip ya'ōberen- -Diana kay je'e'ap'a'it'it'a muğēğē'ukayū.

— Diana ya'ōbuyxi jījā! — io'e ip ya'ōberen. — Soat ka watwat itabut cekay! — io'e ip. — Diana kay acā wuyetabut! Diana acā Deus! — i te'e ma o'e ip ya'ōberen.

²⁹ Tūybe Diana Deus iān o'e ip. Imēnpuye soat'a'a dağ ip ya'ōberen o'jewāwā.

Ade ip dao ma o'ju je'aweroroap'a kay- -yaboğat'a kay. Cum pima ip xepxepayū o'jat Paulo eju jekuku'ukayū- -Macedônia eipi bewiayū. Gaio o'-jat ip, Aristarco dak. O'tujowat ip je'aweroroap'a be- -yaboğat'a be. Tak ġu ip o'je'awero iğ'o'a be. ³⁰ Paulo ḫom ojuv o'e iğ'o'a be. Imēnpit itabucayū o'ğuōmat ġu. ³¹ Warara'acayū dak o'jewa'ōmuju Paulo be- -Ásia eipi kukukayū- -ibureyū.

— Eōm ġu juy je'aweroroap'a be — io'e ip. — Aokam cuy ip — io'e ip Paulo be.

— Oōm ġu — io'e.

³² Gebuje aweromayū warēmtağ ma o'jewāwā. Wara'at tağtagtağ ma ip jewāwāwām. Apēğām ijoce awerom wuyju iam itaybit ġu o'e ip. Inaka ya'ōberen

ma jewāwāwām ip. Itakoma jijā ip o'e Paulo ejuayū kay, Judeuyū kay dak.

³³ Gebuje Judeuyū itakomaayū mudin ojuy o'e. Imēnpuye Alexandre o'guju ip jewāwāayū dopabe. Alexandre itakomaayū mudin ojuy o'e. O'jebaeuru mūg ma epesop i'e am aweromayū be.

³⁴ Teku Judeu iam itaybit puje, biğ ma ip o'jewāwā.

— Diana ya'ōbuyxi jijā! — io'e ip ya'ōberen. — Ixe Diana deus wuyxe soat xe, Efeso ka watwat xe! — io'e ip ya'ōberen.

Ibun cīcā ip o'jewāwā. Xepxep hora ya'ōberen o'jewāwā ip. O'jewāwā ip tūybe Diana Deus iān o'e ip puye.

³⁵ Gebuje agókatkat jewāwāwāayū o'guymūg. Ixe agókatkat Efeso ka kukukayū'in osunuy. Pa'orem cīcā jewāwāwāayū o'guymūg. O'jekawēn cebe ip.

— Efeso ka watwat, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wekawēn kay! — io'e. — Soat kaka dağayū itaybit ip Efeso ka watwat Diana kay je'e'eap'a kukan iam-deus tuk'a kukan iam-kuy bima kabi bewi o'kopiat'a kukan iam. ³⁶ Abu kuka o'e: "Efeso ka watwat itabut ġu Diana kay," i? Ka'ūma ma! — io'e. — Imēnpuye juy epeywāwā ġu — io'e. — Mūg ma epesop! — io'e. — Warēmtağ ġu juy epe'e'e! — io'e cebe ip. ³⁷ — Te'e ma juk iteyū agókatkayū epetojot ijoce — io'e. — Diana kay je'e'eap'a beat o'tuju-pa'um ġu ip — io'e. — Diana nuyap'a o'jomuymuy ġu ip — io'e.

³⁸ — Demétrio, ceweju kapikpik'ukayū dak warara'acat muy pin pima, cum ip ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe-wuyka kukat topabe — io'e. — Ade ip wuyka be. Ijoce ġu bit ip warara'acat jomuymuy-ibimāmāat ekawēn coco'ukat topabe acā — io'e. — Soat em ip je'awerorom. ³⁹ Ce'awero buje ip ceweju juy ip epeyekawēn — io'e. — Wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ cuy ajeku — io'e. — Cedağ'üm cīcā wuyju e'em ġasū bit — io'e. — Warēmtağ wuyju e'em ġasū bit — io'e.

⁴⁰ — César ebekitkit kuka o'e wuywebe: "Cedağ ġu juk adi epe'e'e," i. "César a'ō dağ ġu juk

epeye'awero," i kuka o'e ip wuywebe — io'e. — Ipiat kuka o'supi'ajoat ip wuywebe — io'e. — "Cedaḡ ma mo a'gu oceju e'em" i'e ba'ore wuywebe — io'e cebe ip.

⁴¹ Soat aweromayū o'guypit iboap epere buje. O'-jepit ip jeduk'a be.

20 Ce'aweroap epere buje Paulo Jesus kay itabucayū o'tomuwā je'awero am. O'jekawēn ceweju ip ya'ōmucan am. Guyjom:

— Cum puk òn — io'e cebe ip. — Macedônia eipi kay òn cum. Eybu'um gu juy epesop Jesus kay — io'e cebe ip.

O'jêm Efeso ka bewi. O'ju.

² Gebuje Macedônia eipi dağ oeku. Soat kaka dağ oekuku itabucayū jojom. O'gubikuy ip biğ ma itabut am Jesus kay.

³ Grécia eipi kay oajêm. Ebapūğ kaxi ibo eipi be osunuy. Paulo ma tiboğ cícāat mudek ojuy o'e Síria eipi kay jeju am. Judeuyū bit Paulo aoka ojuy ip. O'jewawē ip Paulo aoka am.

— Ga'a juy ayaoka — io'e ip. — Kobexixi be iōm puje juy ayaoka — io'e ip.

Paulo o'jeküyjo jaoka ojuy ip iam. Imēnpuye oibu'un tiboğ cícāati mudek am.

Filipos ka kay Paulo o'ju. Kapurūğ tağ o'ju. Macedônia eipi dağwi o'ju. Warara'acayū o'ju ceweju itabucayū. ⁴ Ibûrû ma ip o'ju Paulo eju: Sópatro, Aristarco, Segundo, Gaio, Timóteo, Tíquico, Trófimo. Sópatro Beréia ka bewiat osunuy. Pirro ipot osunuy. Aristarco Tessalônica ka bewiat osunuy, Segundo dak. Gaio Derbe ka bewiat osunuy. Tíquico Ásia eipi bewiat osunuy, Trófimo dak. Ibûrû ma ip o'ju Paulo eju. ⁻⁷ beayū. ⁵ Jay. Oajêm ip. Ón tak cuk adi oğuy Filipos ka be. Ón Lucas. Ijudup mubarararağ òn.

Ibocewi 7 beayū o'ju ocewap Trôade ka be ocewiwi am. Paulo odopabijuk Filipos ka be. ⁶ Judeuyū peta muğēğem osodop ikeyū kabia dağ. Imuğēğem

pima pāo'a o'o'uk osodop ip- -yamuyuhuhuaptōm-tēm'ūmat'a.

Ixe epeta kap puje Trôade ka kay oceju. Ocejēm Filipos ka bewi. Kobexixi be oceōm. Xet. Xet. Xet. Xet. Pūgpōgbi xet tiboğ cīcāati dağ oceku. Warara'acayū ocenomuixik pūgpōgbi xet kap puje- -itabucayū- -7 beayū. Ocenomuixik ip Trôade ka be. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. 7 xet ibo ka be ocesop.

⁷ Katpuje oceje'awero soat itabucayū eju Sábado bima. Pāo'a o am oceje'awero Jesus e'ūap kay ocegebū am. Yabogat'abi be oceje'awero- -umat'abi be. Paulo ocemutaybitbin o'e umat'abi be, kuyaje wara'at ka kay cum puye. I bun osunuy ocemutaybitbin. Iximadakpe mabuk ocemutaybitbin osunuy. ⁸ Torotoro'i oeku lamparina'a umat'abi dağ yabimukabia am.

⁹ Añokatkat tak Paulo ekawēn o'jeküyjo iboce- -yaypan'isuat. Ibutet Eutico i osunuy. Xik'i osunuy uk'aba'etatok pe. Xiih. Oixet pin cīcā ibun osunuy kawēnwēn puye. Xet. O'xet. Wūn. Bakū. Umwi o'at. O'gu'āy ip. Kuy ce'ū. ¹⁰ Paulo o'kop umat'abi bewi.

O'kop ce'ūat kay. Erot io'e. O'jeerot. Ce'ūat o'yakobut. O'jekawēn itabucayū eju.

— Epeyekuy ġu juy — io'e. — Ce'ū ġu teku! Itait ma — io'e.

¹¹ Gebuje umat'abi be ġuto ocejeu. Pāo'a oceyadakat iigo'abi be Jesus e'ūap kay ocegebū am. Ocejekōn. Paulo kabiam oibu'un kawēnwēnapi. Oikabia kawēnwēn. O'jēm kabia buje.

¹² Yaypan'isuat o'tujowat ip tuk'a be. Soat ip icokcok o'e i'at'ibit o'jetait puye.

¹³ — Cum òn Assōs ka kay — Paulo juk o'e ocewebe. — Kapurūğ tağwi ma òn cum — io'e. — Iboce òn jeydopabijuk. Kobexixi dağwi juy eyju bit epeju — io'e ocewebe.

¹⁴ Oceju Paulo wap. Kobexixi be oceōm. Oceju Assōs ka be. Paulo dak o'ju kapurūğ tağwi Assōs ka be. Ibo ka bewi ixe dak oōm kobexixi be oceweju.

Gebuje oceju Mileto ka kay. Mitilene ka dağ oceku. ¹⁵ Ocejêm Mitilene ka bewi. Kuyaje ocajêm tip'aweroro weğün. Tip'aweroro butet Quios i osunuy. Kuyaje ocejemüg wara'at tip'aweroro be. Ixe tip'aweroro butet Samos i osunuy. Kuyaje ocajêm Mileto ka be. ¹⁶ Paulo ibu'u osunuy ibun jenuy am Ásia eipi be. Imēnpuye ocejecü ġu Éfeso ka be. Ocekap ma. Jerusalém ka be yajêm pin o'e peta muğē awap--Pentecostes ekabia awap.

¹⁷ Gebuje Paulo Éfeso ka watwat o'tomuwā Mileto ka be bima--Jesus kay itabucayū kukukayū. Mileto ka Éfeso ka tēğ ma o'sukadop. O'tomuwā ip tot am jekay.

¹⁸ Yajêm puje Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Oburereyū — io'e. — Ibun cuk oğuy eyxe. Wuyukukukat peam kapikpiğ pima cedağ ma juk adi ojekukuku. Ásia eipi bewi wajêm pujeap ojekukuku cedağ. Eyetaybit wekukuam. ¹⁹ "Soat podi ma wa'ō-buyxi ôn," i'ümğu juk adi ocece eywebe. Oğuyucüg cuk adi ojekukuku warara'acayū ikérēat muğēğem pima. Ipiat cuk adi osupi'ajojo Judeuyū oaoka ojuy bima. Kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi ojekukuku soat pe. ²⁰ Obu'un ġu ađi kawēn idipat muwēn ām eywebe. Soan ôn eymuküyojo. Eymutaybitbitbin cuk adi je'aweroroap'a be, eyduk'a be dak.

²¹ — Jesus muwēnuwēn cuk adi ojekukuku soat pe eywebe--Judeuyū be, Judeu'ümayū be dak. "Eyğuyucüg cuy epesop ikérēat kuğ puye," i juk adi ocece eywebe. "Ikérēat mujurügrügap cuy epeyepere," i juk adi ocece eywebe. "Deus ekawēn tağ cuy epeku-ku," i juk adi ocece eywebe. "Jesus Cristo kay eyetabun cuy epesop--wuyukukukat kay," i juk adi ocece eywebe. Imēn cuk adi eymutaybitbin ojekukuku. Eye-taybit soat iboam — io'e.

²² — Gasū bit Jerusalém ka kay ôn cum. Deus biōgbuk a'obi ôn cum. Wetaybit ġu apēn je'bapuk owebe Jerusalém ka be iam. ²³ Ipiat cuy osupi'ajo ibo ka be. Obu ip ibo ka be. Omuōm ip daomünmün-ap'a be. Wetaybit iboam. Soat ka dağ ôn cucum pima, Deus biōgbuk kuy juk omuküyojojo iboam.

²⁴ Imēnpit omuparararan ġu iboap. Waokapi ġu. Obikuy jījā bit soat wekapikap mu'ūm ām- -Jesus Cristo o'ğüm owebe iap mu'ūm ām. Ixe juk o'e owebe " 'Ikērēat mujurūğrūğap cuy epeyepere,' i juy ece soat pe," i. " 'Eyepere buje Deus ikērēat ju'uk eywebewi,' i juy ece soat pe," io'e owebe. " ' Wuyukukat Jesus kay eyetabun puje, Deus ikērēat ju'uk eywebewi,' i juy ece cebe ip," io'e. "Deus soat em xipan jeykuk," i juy ece cebe ip," io'e. "Obikuy jījā wekapikap mu'ūm ām," io'e.

²⁵ — "Soat ipi dağacat je'e 'Deus acā wuyukukat,' " i juk adi ocece eywebe kuy bima. ^{26 - 27} Gasū bit wetaybit waram eyju ojo ġu ijodi iam. Imēnpit Deus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn eywebe. Deus pe eymuküyjojoap ekawēn tak oğuwēnuwēn soat pe eywebe. Abu be oğuwēn'ūm? Soat pe ma oğuwēn. Imēnpuye pūğ ey'in Jesus kay itabut'ūm pima, ôn ġu okpiwat. ²⁸ Deus ekawēn tağ cuy epeku — io'e cebe ip. — Deus biōğbuk cuk eynaē Jesus kay itabucayū kukukayūm. Jesus ebekitkiyū ip, ixe o'jedoyeke-reren cebeam ip puye — io'e. — Xipan cuy ip epeju-kuk ovelha kukuk'ukat puxim — io'e.

²⁹ — Wetaybit ôn ijoce'ūm pima ağokatkayū ja-jēm eykay iam- -ikērēat mujurūğrūğ'ukayū- -ika'uat puximayū. Napaap ip ġuwēn eywebe Jesus kay eyeta-bucap epereap ojuy. Ovelha kay wida ajēmap puxim jajēm ip eykay. Adeayū ġuğuykukuku ip. İcēmān ġu ip ğutaybin- -napaam acā. ^{30 - 31} Warara'acayū ġuğuy-kukuku ip jetabucap epereap ojuy. Imēneju ağ cuy epesop ixeyū be eymuğuykukuap puxim. Pūğpūğ ey'in tak warara'acayū ġuğuykukuku jetabucap epe-reap ojuy — io'e cebe ip.

— Ebapūğ koato ma juk adi eymutaybinbin oğuyğuyğuy. Kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi oğuyğuyğuy eywebe kabiam, ixima dağ tak — io'e. — EKay wetabotaidabotbon kapikpiğ cuk adi oğuy-ğuyğuy. Gebum cuy epesop iboap kay — io'e cebe ip.

³² — Deus pit xipan cīcā jeykuk — io'e cebe ip. — Deus ekawēn kay juy epesop — io'e. — Ixe eka-wēn kay bima, eypararam ġu epesop. Deus ekawēn

kay bima, jeybu'un ḡu Jesus kay eyetabut am. Deus xipacat ūmūm jebekitkiyū be. Eywebe dak xipacat je'ḡumḡūm — io'e. ³³ — Eyxe bima wetabikuku ḡu juk oğuy eybubut kay eyxe bima, eyeprata kay dak, eyeouro kay dak, eydoti kay dak. ³⁴ On ma kapik-pik'uk oğuy obubut pu am, odotu bu am tak, owejuayū bubut pu am tak, owejuayū doti bu am tak. Eyju dak eyetaybit iboam. Imēn cuk adi ojekuku eyxe bima. ³⁵ Eyju dak wekukuap puxim cuy epeku ḡasū — io'e. — Acejekapik cīcā juy tadaybotbocayū buywat am. Kuy imēn adi eymutaybitbin oğuy — io'e. — Wuyukukat Jesus imēn o'e:

Ibubu'ukat cokcokap podi ma iūm-ūm'ukat pit e'em, i.

Imēn o'e wuyukukat Jesus Cristo — io'e. — Cekawēn kay ḡebum cuy epesop — io'e cebe ip.

³⁶ Paulo imēn o'jekawēn Jesus a'ōkayayū kukukayū eju. -Efeso ka bewiayū eju.

Iboap e buje Paulo o'jēg'aecōḡcōḡ. O'jekawēn Deus eju. Soat Efeso ka bewiayū dak o'jekawēn Deus eju. ³⁷ Soat ip wawa o'e Paulo cēm puye.

Gebuje Paulo ip o'yakobutbut. O'yaḡobukōnkōn ip cēm puye. ³⁸ Iḡuycūḡcūḡ ip o'e Paulo ekawēn kay, "Waram eyju ojo ḡu ijodi," io'e buye.

21 O'ju ip Paulo eju kobexixi kay. Ocejewemu-wēn cebe ip. Ocejēm cexewi ip. Oceōm kobexixi be.

Tiro ka kay oceju. Cucum pima oceju tip'aweroro be. Ocajēm tip'aweroro be. Tip'aweroro butet Cós i osunuy. Kuyaje ocajēm Rodes ka ebikopap pe. Ibocewi ocajēm Pátara ka be.

² Wara'at kobexixi ocetobuxik. Oceōm cebe-Fenícia eipi kay cu ojuyat pe. Ocejekopap pe wi. ³ Wara'at tip'aweroro ocetipcoco ḡebuje. Ibutet Chipre i osunuy. Ocekop wuyba'ūḡat kadi. Oceju Síria eipi be. Ocejemūḡ Tiro ka ebikopap pe. Tiro ka Síria eipi be opop. Kobexixi be kapikpik'ukayū ta-

rekrek tujujēm ojuy kobexixi bewi iboce. Imēn oca-jēm Tiro ka kay.

⁴ Jesus kay itabucayū ocetobuxik ibo ka be. Ibun ma ocesop cexe ip. 7 xet ocesop cexe ip. Ixeyū o'je-kawēn Paulo eju Deus biōgbuk a'ōbi.

— Eju ġu juy Jerusalém ka be — io'e ip Paulo be. — Jaoka ip itakomaayū — io'e ip.

⁵ Ocejēm puje, itabucayū o'je'awero ocewebe je-wemuwēn ām- -ağokatkayū, aoyū dak, bekitkit tak. Oceweju o'ju ip ebikopap pe. Ocejēg'aecōgcōg ka'ori-rit pe. Deus eju ocejekawēn.

— Cum puk oceju — i oce Tiro ka bewiayū be.

— Ha'a — io'e ip. — Deus cuy je'ju eyweju — io'e ip ocewebe.

⁶ Oceōm kobexixi be. Ixeyū bit o'jepit jeduk'a be. Imēn ocejēm Tiro ka bewi. ⁷ Kobexixi dağ oceju.

Ocejēm Ptolemaida ka kay. Itabucayū ocetobu-xik. Pūg kabia ocesop cexe ip.

⁸ Kuyaje ocajēm Cesaréia ka be. Filipe ocetobu-xik. Filipe kawēn idipat muwēnuwēn'ukat osunuy. Kuy bima Jerusalém ka watwat Filipe o'jomuy ita-bucayū buywatwat'ukan 6 beayū eju. Ixe duk'a be ocesop. ⁹ Ixe ebadipdip taxit osunuy. Itoptep ġu ixeyū bit osodop. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū osodop ip. Pūg kabia ġu ixe duk'a be ocesop.

¹⁰ Ağıokatkat tak oajēm ocekay. Oajēm Judéia eipi bewi. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat osunuy. Ağabo i ibutet osunuy. Apēn ġuyjom je'bapuk iam Deus ocemutaybitbin'uk osunuy. ¹¹ Ixe Paulo ukpu-münpu o'subu'uk. Jebōğbi o'jomünmün Paulo ukpu-münpum. Jekağobi dak o'jomünmün yukpumünpum.

İmünmün epere buje, o'jekawēn Paulo eju.

— Deus biōgbuk omuküyjojom — io'e. — Jeru-salém ka watwat jedaomün — io'e. — Jedaomün ip apēn obōğbi münmün iap puxim — io'e. — Jeūm ip Judeu'ümayū be- -itakomaayū be — io'e.

Agabo imēn o'e Paulo be.

¹² Gebuje oceju ocejekawēn Paulo eju.

— “Eju ġu juy Jerusalém ka kay,” — i juk oce-ce ewebe — ioce cebe. — Jedaomün ip — ioce.

— Eju ġu juy — io'e warara'acayū dak yaokaap puxim.

Itabucayū o'tōtōn Paulo iju pin puye- -Cesaréia ka watwat.

¹³ — Apēnpuye eyju wawa? — io'e Paulo. — Cum cuy òn Jerusalém ka kay — io'e. — Omuğuy-cūğcūğ eyju? Apēnpuye eyju omudaobu'un ojuy? Wuyukukukat Jesus ibikuy bima, obu'u ġu oce ixeyū be odaomün ām. Obu'u ġu dak we'ū ām. Wuyukukukat Jesus a'ōbi acā ejeku — io'e.

¹⁴ Paulo ağuymuwarurun pa'ore o'e ocewebe. Imēnpuye ocebu'un yağuymuwarurun.

— Wuyukukukat bikuyap tağ cuy ejeku — ioce cebe.

¹⁵ Imēneju ocejewemuxipan Jerusalém ka kay oceju am. Oceju.

¹⁶ Jay. Ocajēm Jerusalém ka kay. Jesus kay itabucayū o'ju oceweju. Ocedujowat ip Menasom kay Cesaréia ka watwat. Menasom Chipre eipi bewiat osunuy. Kuyje ma itabucat osunuy Jesus kay. Ixe duk'a be ocesop.

¹⁷ Jerusalém ka be ocajēm puje itabucayū jom oceku. Icokcok o'e ip ocajēm puje.

¹⁸ Kuyaje Paulo o'ju Tiago kay oceweju. Tiago xe awerom osodop ip itabucayū kukukayū- -Jerusalém ka watwat. ¹⁹ Paulo ixeyū o'tobede.

Gebuje:

— Deus ja'ōbacaap o'ğubapukpukpuk Judeu'ūmayū be òn ixeyū xe bima — io'e Paulo. — Tak ġu ip oitabun Jesus kay Judeu'ūmayū. Ade jījā ip oitabun — io'e Paulo cebe ip.

²⁰ — Ka'ümğu Deus co'iat xipacat! — io'e ip, iboap co buje.

Gebuje itabucayū kukukayū o'jekawēn Paulo eju.

— Xipat ma, ocekitpit — io'e ip. — Imēnpit etaybit ade Judeuyū itabut o'e Jesus kay iam — io'e ip. — "Jesus kay wuyetabut puje dak Moisés ekawēn tağ cuy ajeku," i'e'em pit ip — io'e ip. ²¹ — "Paulo bit warēmtağ ma Judeuyū mutaybitbin Judeu'ūmayū ka be bima," i'e'em ip napa ma — io'e ip

Paulo be. — “ ‘Moisés ekawēn tağ ġu juy epeku,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip. — “ ‘Eyipotpoyū juy epetaypu'aġobixeedakat ġu,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip — io'e ip. — “ ‘Aypapayū'ūm'ūm ekawēn tağ ġu juy epeku ġasū bit,’ i'e'em Paulo,” i'e'em ip napa ma — io'e ip Paulo be. — Imēn emuymuy Judeuyū, itabut ma'ġu ip Jesus kay — io'e ip. ²² — Kuy ip o'jekūyjo ijoce ajēmap awēğ — io'e ip Paulo be.

²³ — Oce'e'eap tağ cuy ece — io'e ip Paulo be. — Ebadipdip aġokatkayū jewemuisusun Deus xe, itabucayū — io'e ip. — “Ocemuisun cuy,” i juk o'e ip Deus pe. ²⁴ Ixeyū ebadipdipayū juy etujowat eweju. Wuybabi dağ cuy ecemuisun ceweju ip — io'e ip Paulo be. — Dinheiro juy eğüm ebadipdipayū be yakoeapteim, iōhō buap teim tak. Iōhō juy ip je'ğüm paīyū be imupik am Deus etabixe. Imēn e'e buje, soat itaybit je'e icēm ġu e'em ip Paulo muymuy iam — io'e ip. — Itaybit je'e ip ēn tak Moisés ekawēn tağ jekukum iam — io'e ip Paulo be.

²⁵ — Kuy oceje'awero Judeu'ūmayū awē ām — io'e ip. — Cartadup ocetupmuju cebe ip- -itabucayū be. Imēn e'em iğodup: “Deusbaroyū wap iēnmōğ'ibit-ēn cuy epesuēn'o ġu,” i. “Puca doy juy epetoykön ġu,” i. “lēntoyteyatēn cuy epesuēn'o ġu,” i. “Wara'at tayxi eju ġu juy epeyepo, wara'at itop eju ġu dak,” i. Ibiatup ocetupmubararak ixeyū awēaptum — io'e ip. — Ocewebe yawēwēap tağ cuy jeku ip — io'e ip Paulo be.

— Ma — Paulo o'e. — Eyekawēn tağ cuy oce — io'e.

²⁶ Paulo ixeyū be jawēap tağ o'e. Ebadipdipayū o'tujowat jeweju. Kuyaje o'ju jewemuisun am Deus xe ceweju ip. Oōm Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be.

— Gaxīn ma oceisu oce'e — io'e ip paīyū be. — Oceisu bima, iōhō oceğüm eywebe imupik am Deus etabixe — io'e ip paīyū be.

Paulo iōhō kuka o'ğüm ebadipdipayū muisunap-teim 7 xet kap puje. Iboap tak o'ğuwēn paīyū be.

²⁷ 7 xet kapap wi ijasūn pima Judeuyū Paulo o'-jojojo Deus eju kawēnwēnap'a be- -Ásia eipi bewiayū. Ixeyū Judeuyū adeayū o'gutakomān Pauloyū kay. Ixeyū Paulo o'jat. ²⁸ O'jewāwā ip ya'ōberen adeayū be.

— Israel naxegebitbit! — io'e ip. — Ocebuywan cuy epe'e! — io'e ip. — Daosuw! — io'e ip. — A gókatkat cuy ajat — io'e ip. — Ixe warēmtaḡ wuymutaybitbin jekukum soat kaka daḡ — io'e ip napa ma.

— Ixe e'em adeayū be: "Judeuyū ikērēat kuḡ Deus xe," i; "Moisés ekawēn taḡ ḡu juy epeku," i dak — io'e ip napa ma. — Ixe Deus eju kawēnwēnap'a muymuy — io'e ip napa ma. — Judeu'ūmayū o'tujuōm ija'a be — io'e ip. — Ija'a mubuyxi'ūm'ūm cīcā ip — Judeuyū napa ma o'e- -Ásia eipi bewiayū.

²⁹ Tūybe Paulo Judeu'ūmat o'tujuōm Deus eju kawēnwēnap'a be iān o'e ip. Imēnpuye oitakomān ip Paulo kay. Ixe Judeu'ūmat putet Trófimo i osunuy. Efeso ka bewiat osunuy. Koap pima Judeuyū Paulo o'jojojo Trófimo eju. Xepxem oekuku ip Jerusalém ka be- -Paulo Trófimo eju. ³⁰ Imēneju ade Jerusalém ka watwat o'jedau Paulo kay. Soat taḡwi o'jedau ip. Paulo o'jat ip. Kururuḡ o'tujujēm ip ija'a bewi. Aki- kay o'tujowat ip. Dao ma ija'a exīntabi o'tomudip ip. ³¹ Paulo aoka ojuy ip.

Adeayū dak o'jedau 1000 be sorarayū kukukat kay imukūyjom- -Jerusalém ka wiwi'ukayū kukukat kay.

— Soat Jerusalém ka watwat jewaokakam! — io'e ip cebe. — Kawēn ikērē jījā — io'e ip. — Je- waoka ojuy ip — io'e ip cebe.

³² Imēnpuye sorarayū kukukat dao ma o'jedau iḡo'a be. Ade jījā jesorarayū o'tujowat jeweju. 100 be sora- rayū kukukayū dak o'tujowat jeweju.

O'jedau ip Paulo kay. Itakomaayū Paulo mupok- upoḡ o'e. Oibu'un ip yaoka am sorarayū dobuxik pu- je. 1000 be sorarayū kukukat oajēm. Jesorarayū o'ḡu- ju Paulo bum iḡo'a beayū be yaokaap puxim.

³³ — Epesubumukirik cuy corrētentebum- -xep- xepum — io'e sorarayū be.

— Abu ite ağokatkan? — io'e yaoka ojuyayū be.
 — Apēn ite o'e eywebe? — io'e.

³⁴ Gebuje yaoka ojuyayū o'jewāwā ya'ōberen. Wara'at tağtağtağ ma ip o'jewāwā. Imēnpuye 1000 be sorarayū kukukat pe itaybit pa'ore o'e apēnpuye Paulo aoka ojuy ip iam.

— Epetujowat cuy wuydopdopap'a be — io'e jesorarayū be.

³⁵ Sorarayū Paulo o'tujowat jedopdopap'a kay. Toptopap'a ewadağgün xe bima sorarayū ja'ōpi'a jeje Paulo o'tujuu itakomaayū be yaokaap puxim. ³⁶ Itakomaayū nomuju o'jedau ip Paulo bu ojuy.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'ōberen.

³⁷ Gebuje Paulo o'jekawēn 1000 be sorarayū kukukat pe.

— Wekawēn put tu eweju? — io'e Grego a'ōm 1000 be sorarayū kukukat pe.

³⁸ — Etaybit tu Grego a'ōm? — io'e. — Egito eipi bewiat ġu du ēn? — io'e. — Kuy bima ixe Egito eipi bewiat adeayū o'ġu'awero jenopaġogo ām Roma ka kukukat esorarayū eju. 4000 ağokatkayū oekuku ip ceweju. 4000 beayū o'tujowat uk'a'ūmat pe. Warara'acat aoka ojuy ip o'e. En ixe ağokatkat ġu du?
 — 1000 be sorarayū kukukat o'e Paulo be.

³⁹ — Ka'ūma — io'e. — Gujuat ġu ôn — io'e.
 — Wara'at ma ôn pit. Judeu ôn. Tarso ka be okap-Cilicia eipi be — io'e. — Tarso ka waypanap ka-ikaboġatka — io'e. — Wekawēn pin cīcā waoka ojuyayū be. Āġ puk ocekawēn ceweju ip — Paulo o'e.

⁴⁰ — Ha'a. Ecekawēn puk — io'e.

Paulo cūg'i osunuy sorarayū dopdopap'a ewadagħġün ceje. Wēġwēġ'i o'e jebum itakomaayū muy-mūġ ām.

Gebuje Paulo o'jekawēn itakomaayū be. Ya'ōm ma ip o'jekawēn ceweju ip -Judeuyū a'ōm -Hebreu a'ōm.

22 — Tapupuyū okitpitpiyū, baybayū — io'e.

— Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop wa'ō kay. Ocedwayo juy eywebe wa'ijoam — io'e.

² — Wuya'ōm ma teku kawēnwēn! — io'e ip Judeuyū.

Mūg o'e ip ya'ijo am. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

³ — Ocededayo juy — io'e. — Judeu ôn. Tarso ka be okap Cilícia eipi be — io'e. — Ijop ka be ma bit owaypan- -Jerusalém ka be Gamaliel be omutaybit am. Moisés ekawēn omutaybitbin osunuy. Ocedobuyū'üm'üm ekawēn omutaybitbin osunuy — io'e. — Kaypatpan ġu ôn pit wetaybin. Soat eyju Deus bikuyap tağ jeku ojuy. Ôn tak eybuxim cuk adi ibikuyap tağ jeku ojuy oğuy — io'e.

⁴ — Wetakoma jijā juk adi oğuy Jesus a'ōkayayū kay- -ieisuat e dağ jekuku'ukayū kay. Ikeyū kaykay jijā ma juk adi oğuy. Ade ip otaomūnmūn. Daomūnmūnap'a be ip oğuōmōm- -ağokatkayū, aoyū dak. Ade ip oyaokaat ikeyū'in. ⁵ Paÿū kukukayū itaybit imēn cuk adi ojekuku iam, Judeuyū kukukayū dak — io'e. — Ikeyū juk cartadup o'tupūm owebe- -Judeuyū beaptum- -Damasco ka watwat beaptum — io'e.

— Damasco ka kay juk oju. Jesus kay itabucayū daomūn ām oju. Ijoce taomūnmūn ip tujupit ojuy oju Jerusalém ka be. Ipiat pi'ajoat ojuy cebe ip oju.

⁶ E dağ cucum pima juk oajēm Damasco ka tēğ ma. Kaxicuğ oajēm. Dao ma oikabia jijā ma wakoko- reren. ⁷ O'at ipiju wekuyap pibun.

— Gebuje kabi beat oya'ijojo. O'jekawēn oweju.

— “Saulo,” io'e. “Apēnpuye warēmtağ ma ēn okuğ?” io'e owebe.

⁸ — “Abu ēn tak, Kariwa?” i oce cebe.

— “Jesus ôn,” io'e. “Nazaré ka be tūibit ôn. En ma ipiat esupi'ajoat owebe,” io'e.

⁹ Oweju oekukuiayū o'jekuy jijā. Kabiaat o'jojojo ip. Oweju kawēnwēnat a'ō bit o'jojojo ġu ip.

¹⁰ — “Apēntak oce, Kariwa?” i oce.

— “E'āy,” io'e. “Damasco ka be juy eju,” io'e. “Ibo ka be ağokatkat apēn Deus ibikuy ewebe eku am iap ġuwēn ewebe,” io'e — Paulo o'e.

¹¹ — Gebuje wekabiokok ojekuku ixe kabiaat ie-

pokat wetabimu'üm'üm puye. Owejuayü obacom okuğ. Imēn ocajēm Damasco ka be — io'e.

¹² Ibo ka be bima, agókatkat oajēm okay. Ibutet Ananias i osunuy. Moisés ekawēn tağ jekuku'ukat osunuy. Xipat cīcā osunuy soat Damasco ka watwat xe- -Judeuyü xe. ¹³ O'jekawēn oweju.

— “Obure Saulo, ececoan waram,” i adi o'e owebe.

— Gebuje'isum ma ocecoan. Oceak cekay — io'e Paulo. — Waram wetate buje Ananias o'jekawēn oweju.

¹⁴ — “Saulo,” io'e. “Kuyje Deus enaē,” i adi o'e Ananias. “Ocedobuyü'üm'üm itabut osodop ip ixe kay. Ixe juk enaē ixe bikuyam etaybit am. Ixe juk enaē ewebe ixe buywatwat'ukat co am- -cūğ cīcāat co am. Ixe juk enaē ibuywatwat'ukat pe emuküyo am,” i adi o'e owebe. ¹⁵ “Ixe ekawēn muwēnuwēn'ukan cuy eğuy,” i adi o'e. “Apēn ejojojiap cuy eğuwēnuwēn, apēn eya'ijojojiap tak,” i adi o'e Ananias owebe — io'e Paulo.

¹⁶ — “Ajo-wiwim tak ēn? E'āy!” i adi o'e owebe. “Ecéwemubatisaan cuy!” i adi o'e. “ ‘Ikérēat cuy eju'uk owebewi,’ i juy ece wuyukukat pe,” i adi o'e. “Imēn e'e buje, Deus ikérēat ju'uk owebewi,” i adi o'e owebe.

Imēn Ananias o'jekawēn owebe — Paulo o'e.

¹⁷ — Jerusalém ka kay juk ocepit — io'e. — Deus eju kawēnwēnap'a be oju jekawēn ām Deus eju.

¹⁸ Deus ekawēn kay ȝebum pima wuyukukat ojojojo wexey jo'iat pe — Paulo o'e.

— Gebuje wuyukukat o'jekawēn oweju.

— “Daosuw!” i adi o'e owebe. “Ejēm cuy Jerusalém ka bewi. Ijopka beayü itabut ȝu je'e ip ekawēn kay cedağ ma'ȝu ēn omuwēnuwēn,” i adi o'e owebe wexey jo'iat pe.

¹⁹ — “Ka'üma, Kariwa,” i adi oce. “Wekawēn kay itabut je'e ip,” i adi oce. “Soat ip itaybit apēn cuk adi ojekuku iam,” i adi oce cebe. “Itaybit ip apēn soat kaka dağ ojekuku iam, apēn Judeuyü e'a-weroroap'a be juk adi oōmōm itabucayü bu ojuy iam

tak, apēn taomūnmūn ip cuk adi otujupitpit ijop ka be iam tak, apēn cuk adi ip oyaokaka iam tak, apēn cuk adi daomūnmūnap'a be ip oğuōmōm iam tak," i adi oce cebe. ²⁰ "Estēvāo aokam pima, ôn tak cuk ojojojo ip- -ekawēn muwēnuwēn'ukat aokam pima," i adi oce cebe. "Tūybe xipat yaoka am iān mo oce. Estēvāo'üm o'yaoka'iayū eekabek kuğ oğuy," i adi oce. "Gasū bit wağuyisun ma ôn jekukum. Soat ijoceayū itaybit iboam. Imēnpuye wekawēn kay je'e ip," i adi oce wuyukukukat pe.

²¹ — "Ka'üma," i adi o'e. "Ejēm cuy ijocewi," io'e. "Ewebe omuwēn puje, itabut ġu je'e ip ekawēn kay," i adi o'e. "Ôn ma wüy ma jemuju. Judeu'üm-ayū kay ôn jemuju," i adi wuyukukukat o'e owebe — Paulo o'e adeayū be.

²² Paulo ekawēn cocom cīcā ip osodop. "Judeu'ümayū kay ôn jemuju" i'e buje bit, oibu'un ip ya'ī-jo am. O'jewāwā ip ya'ōberen.

— Epeyaoka juy! — io'e ip ya'ōberen. — Epeyaoka juy! — io'e ip. — Epejoxik akikay — io'e ip.

²³ Ya'ōberen jewāwāwā ip o'e. Jesay wēğwēğān ip jetakoma jījā buye. Ka'wi o'joxikxik ip jetakomaap pibun. ²⁴ 1000 be sorarayū kukukat tak Paulo o'ğu-ōmat sorarayū dopdopap'a be- -yaboğat'a be. Itaybin pin o'e apēnpuye adeayū ya'ōberen o'jewāwā iam. Imēnpuye o'jekawēn sorarayū be.

— Epeğupokupok cuy ixee muğēğēbum — io'e. — Guwēn paxi jekpiwacap jemupikupikap? Apēnpuye o'jewāwā ip ya'ōberen cekay iap ġuwēn paxi? — io'e sorarayū be.

²⁵ Sorarayū Paulo o'subōğbimukirik imupokupok am.

Gebuje Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat eju.

— César ebekit ôn- -Roma ka kukukat ebekit ôn — io'e. — Cedağ tu eywebe César ebekit mupokupok am? — io'e. — Eyju odujowat ġu buk ibimāmāmā- 'ukat ekawēn coco'ukayū dopabe — io'e. — Eyetay-bit ġu ma buk ôn ma xe'e okpiwat iam, pām ġuto ka'üma iam — io'e.

²⁶ Imēneju 100 be sorarayū kukukat o'jekawēn 1000 be sorarayū kukukat eju. Apēn Paulo o'e cebe iap ekawēn o'̄guwēn cebe.

— Apēntak ēn em cebe? — io'e. — Ixe āgokat-kat César ebekit — io'e.

²⁷ 1000 be sorarayū kukukat oajēm Paulo kay.

— Cēm tu ēn César ebekit? — io'e Paulo be.

— Hm hm — io'e.

²⁸ — On tak cebekit ma — io'e. — Ade wedi-nheiro oğu'üm cebekin em pima — io'e.

— On pit cebekit okapap ma — Paulo o'e.

²⁹ Dao ma o'jewede ip cexewi sorarayū -Paulo mupokupok ojuyayū. 1000 be sorarayū kukukat tak yāguybabī'üm o'e. Yāguybabī'üm o'e Paulo César ebekit iam itaybit puye, o'subōğbimukirikat puye dak. Soat ip oibu'un Paulo kaykay am.

³⁰ 1000 be sorarayū kukukat itaybin pin o'e apēn-puye Judeuyū Paulo o'jomuymuy iam. Paulo bōğbikirikpu o'subumuwekap kuyaje. Judeuyū ya'ōbuyxiayū o'tomuwā je'awero am. Pāiyū kukukayū dak o'tomuwā ibimāmāmāat ekawēn coco'ukayū dak. Soat ip o'je'awero. 1000 be sorarayū kukat Paulo o'tujowat aweromayū dopabe- -jewawēwē'ukayū yoboğayū dopabe.

23 Paulo o'jeak jewawēwē'ukayū yoboğayū kay.

— Oburereyū — io'e. — Apēn cedağ ma oxe iap tağ cuk adi ojekuku. Cedağ ma ġasū dak ôn jekukum Deus etabutpe — io'e.

² Iboap co buje pāiyū kukukat oitakomān Paulo kay. Pāiyū kukukat putet Ananias i osunuy. Tūybe Paulo Deus muymuy iān o'e.

— Esubioka juy — io'e Paulo xeayū be. ³ — Deus cuy ipiat supi'ajoat ewebe ma — Paulo o'e pāiyū kukukat pe. — Ocemuğuykukuku'ukat ēn! — Paulo o'e. — Ēn xik'i ijoce wa'ijo am etaybit am wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ ocece iam pām ġuto ka'üma iam. Imēn pit wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ ġu juk ēn tak obiokaat! — io'e Paulo.

⁴ — En Deus epaiyū kukukat muymuy — cexeat o'e Paulo be.

⁵ — Obadipdipyū — io'e. — Wetaybit ġu juk ixe paīyū kukukat iam. Wetaybit pima bit imēn ġu ka-juk oce cebe. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Eybadipyū kukukat cuy epejomuymuy
ğu, i.

Imēn Deus ekawēn tup e'em — Paulo o'e.

⁶ Paulo o'jeak Fariseuyū kay. O'jewāwā ya'ōberen.

— Obadipdipyū — io'e. — Fariseu ôn! Webay dak Fariseu osunuy. Wetabut wuye'ū buje waram ġuto acejetait iap kay. Imēnpuye eyju wa'ijojom ġasū eyetaybit am okpiwat paxi iam — io'e cebe ip.

Pūgpūg jewawēwē'ukayū yoboğayū'in Fariseuyū ip osodop. Warara'acayū ixeyū'in Saduceuyū ip oso-dop. Paulo itaybit o'e iboam. ⁷ Imēneju o'jewāwā ya'ōberen — Fariseu ôn — i. Ade osodop ip jewawē-wē'ukayū yoboğayū. ⁸ Fariseuyū ma e'em — Wuye'ū buje waram ġuto acejetait — i. Itabut ip wuybiōgbuk kake iap kay, Deus ekawēn tojotjot'ukayū kake iap kay dak. Saduceuyū bit napa ma e'em: — Wuye'ū buje waram acejetait ġu — i. Itabut ġu ip wuybiōgbuk kake iap kay, Deus ekawēn tojotjot'ukayū kake iap kay dak. Paulo itaybit o'e pūg tağ ġu ip itabut iam. Imēnpuye — Fariseu ôn — io'e cebe ip.

⁹ Iboap co buje o'jewa'ōxikxik cīcā ip jeweweju jewawēwē'ukayū yoboğayū. Wara'at tağtağtağ ma o'e ip. Biğ ma ip o'jewāwā ya'ōberen. Fariseuyū Paulo dayoyom o'e-Moisés ekawēn imutaybitbit'ukayū.

— Ite aġokatkat ikērēat mujurūğrūğ ġu ocexe — io'e ip. — Warēmtağ ġu juy ajukuk! Ibiōgbuk xipacat aco'i o'jekawēn ceweju. Deus ekawēn tojotjot'ukat aco'i o'jekawēn ceweju — io'e ip.

¹⁰ Jewawēwē'ukayū yoboğayū o'jewa'ōxikxik cīcā. Imēnpuye jewaokaka ojuy ip.

— Paulo ġuwekap aco'i teyūku — io'e 1000 be sorarayū kukukat jewa'ōxikxikayū jojom.

— Paulo juy epejat — io'e jesorarayū be. — Epetojot cuy wuydopdopap'a be jewa'ōxikxik'ukayū be yaokaap puxim — io'e cebe ip.

Ya'ō dağ o'e ip sorarayū. O'tujowat ip jedopdopap'a be. Igo'a be osunuy Paulo.

¹¹ Waram pimaat exima be wuykukukat o'jebapuk Paulo kay ya'ōmucan am. O'jekawēn ceweju.

— Paulo, a'ōcam cuy egypt — wuykukukat o'e cebe- -Paulo be. — Apēn cuk adi Jerusalém ka watwat pe ēn omuwēnuwēn iap puxim Roma ka watwat pe dak omuwēnuwēn cuy egypt — Jesus o'e Paulo be.

¹² Kabia buje Judeuyū'in o'je'awero jewawē ām apēn Paulo aceyaoka iam.

— Ga'a Paulo ayaoka — io'e ip. — Paulo aoka'ūm pima juy acejekōn ġu, acetikōn ġu dak — io'e ip. — Yaoka'ūm pima juy Deus ipiat supi'ajoat wuywebe — io'e ip jewewebe.

— Ga'a — io'e ip.

¹³ Imēn o'jekawēn ip jewewebe Deus etabutpe. 40 be osodop ip imēn o'e'e'iayū aġokatkayū- -Paulo aoka ojuyayū.

¹⁴ Imēn jewawē buje ip o'ju paīyū kukukayū kay, Judeuyū kukukayū kay dak.

— Deus etabutpe juk ocejekawēn — io'e ip. — Pūg tağ ma ocaġuy — io'e ip. — "Paulo aoka'ūm pima juy acejekōn ġu, acetikōn ġu dak," i juk oce — io'e ip. — Imēnpuye Paulo juy epetomuwā ocewebe jekawēn ām ceweju — io'e ip. ¹⁵ — "Paulo juy eğu-dot ocekay- -jewawēwē'ukayū yoboġayū kay," i juy epe'e 1000 be sorarayū kukukat pe — io'e ip. — "I-wiwim oceju waram cekawēn co am," i juy epe'e cebe — io'e ip. — "Cedaġ ocewebe waram cekawēn co am," i juy epe'e cebe — io'e ip. — Imēnpit Paulo jajēm ġu jījā. E dağ iwiwim oce'e yaoka am — io'e ip Paulo aoka ojuyayū paīyū kukukayū be- -40 beayū o'e.

¹⁶ Imēnpit aġokatkat iboce osunuy- -yaypan'isuat- -Paulo ixit'it. Apēn Paulo aoka ojuy ip iam o'jekūyo.

Gebuje ixe yaypan'isuat o'ju Paulo kay imukūyo am. Oōm sorarayū dopdopap'a be. Apēn cuk o'ya'i-jojiap o'ġuwēn Paulo be. ¹⁷ Paulo 100 be sorarayū kukukat o'tomuwā.

— Ite yaypan'isuat cuy etujowat 1000 be sorarayū kukukat kay, yawēg muwēn pin cebe — io'e 100 be sorarayū kukukat pe.

¹⁸ Yaypan'isuat o'tujowat.

— Taomünmünat Paulo juk onomuwā ite yaypan'isuat tojon ekay — io'e. — Yawēg muwēn pin ewebe — io'e 1000 be sorarayū kukukat pe. - Cláudio Lírias pe.

¹⁹ Cláudio Lírias yaypan'isuat pu o'subuixik. Iba com o'tujowat jeweju. O'tujowat wara'acat xewi ixeyū be ya'ijoap puxim.

— Ajo-muwēn pin ēn owebe? — io'e.

²⁰ — Judeuyū o'jewawē — io'e. — Kuyaje je'e ewebe ip: "Paulo juy eğudot ocekay," i — io'e. — "Kuyaje juy eğudot ocewebe waram cekawēn co am," i je'e ip ewebe — io'e. ²¹ — Imēnpit emuğuykuku ojuy ip. Etabun ġu juy eğuy apēn je'e ip ewebe iap kay — io'e. — 40 ağıokatkayū ebitako be Paulo kap-ap wiwim. "Paulo aoka'üm pima juy acejekōn ġu, acetikōn ġu dak," i juk o'e ip jewewebe — io'e. — "Paulo aoka'üm pima wuyekōn puje, Deus cuy ipiat supi'ajoat wuywebe," i juk o'e ip jewewebe — io'e. — Gasū ma edeap wiwim ip — yaypan'isuat o'e Cláudio Lírias pe.

²² — Owebe eğuwegēn iap cuy eğuwegēn ġu wara'acat pe — io'e yaypan'isuat pe.

Yaypan'isuat o'ğüpít tuk'a be.

²³ Gebuje Cláudio Lírias xepxep 100 be sorarayū kukukayū o'tomuwā.

— 200 sorarayū juy epeğuxipanat iju am Cesária ka kay — io'e cebe. — Iximadakpe juy epeju — io'e. — 70 cavallo akpi jejeayū juy je'ju. 200 wara'acayū dak je'ju sorarayū- -obukaka'uk co'iat kukayū. ²⁴ Cavallo dak epeğuxipan Paulo beam. Xipan cuy Paulo epetujowat Félix dopabe- -wuyecuğap dopabe — io'e 100 be sorarayū kukukayū be.

²⁵ Gebuje cartadup o'tupmubararak tupmuju am Félix muküyjoaptum. Imēn e'em ibo dup:

²⁶ Félix, ocecugap ēn, i. Obutet Cláudio Lírias, i. A'öbuyxiat oxe, i. Kato mujujum ôn ewebe ijudup

pe, i. ²⁷ Taomūnmūn agókatkat mujujum òn ewebe, i. Judeuyú ixe o'jat, i. Yaoka oju ip, i. Ixe César ebe-
kit iam omutaybin puje wesorarayú eju oju cekay, i. Otujupa'um yaoka oju'yayú xewi, i. ²⁸ Wetaybin pin
oğuuy apéntak ite ikérēān o'e cebe ip iam, i. Imēn-
puye ixe otujowat Judeuyú kukukayú dopabe-
jewawēwē'ukayú yobogayú dopabe, i. ²⁹ "Ite agókat-
kat wuydobuyú'üm'üm ekawēn tağ ġu jekukum," i
juk o'e ip owebe, i. Imēnpit wuyeipi kukukat o'jo-
muymuy ġu. Cedağ ġu wuywebe imuōm ām daomūn-
mūnap'a be, yaoka am tak, i. ³⁰ Ibocewi ip omuküyo
Judeuyú Paulo aoka ojuv iam, i. Imēnpuye ekay òn
Paulo mujujum, i. "Félix kay juy epeju Paulo awēğ
mukérērēn ām," i juk oce yawēğ mukérērēn ojuvayú
be, i. Bay'a, ewātaxipipem ġu juy eğuy, i.
Imēn o'tupmubararak. O'tupüm sorarayú be tup tu-
jowat am Félix pe.

³¹ Gebuje sorarayú Paulo o'tujowat Cesaréia ka
be. O'tujowat ip apēn 1000 be sorarayú kukukat o'e
cebe ip iap tağ. O'ju ip cavallo akpi jeje. Ixima be ip
o'ju. Ixima bun oeku ip cūgcūğ. Kuyaje dak cūgcūğ
ma. Jay. Oajém ip Antipátride ka be. ³² Ibocewi sora-
rayú o'jepit Jerusalém ka kay- -cavallo akpi jeje'üm-
ayú.

Ibocewi cavallo akpi jejeayú Paulo o'tujowat ka-
bia buje. ³³ Jay. Oajém ip Cesaréia ka be. Iecuğap
tuk'a kay o'ju ip- -Félix duk'a kay. O'tupüm ip Fé-
lix pe- -Cláudio Lísiás emudupmubararaktup. Paulo
dak o'ğüm cebe. ³⁴ Félix o'tupcoco.

Tupco buje Félix o'jekawēn Paulo eju.

— Ajo-eipi wat ēn? — io'e.

— Cilícia eipi wat òn — io'e.

³⁵ — Awēğmukérērēnayú ajém puje jenomuwā òn
a'ijo am — io'e Paulo be.

— Paulo epeğuōm Herodes tūyap'a be- -ika ku-
kukat tūyap'a be- -yabogat'a be — Félix o'e jesora-
rayú be.

O'tujuōm ip.

24 Judeuyū Paulo awēg o'yawēgmukérérēn Félix pe. 5 xet kap puje paīyū kukukat oajēm iecuğap kay. -Félix kay. Cesaréia ka be oajēm. Ibutet Ananias i osunuy. Xerphek Judeuyū kukukayū dak oajēm ceweju. Ibibmāmāat a'ōbuywatwat'ukat tak oajēm ceweju ip. Ibutet Tértulo i osunuy. Oajēm ip cekay. Paulo awēgmukérérēn ām ip oajēm. ² Félix Paulo o'tojocat.

Paulo ajēm puje Tértulo Paulo awēg o'yawēgmukérérēn Félix pe.

— Félix — io'e. — Ocecugap ēn. A'ōbuyxi jījā ēn — io'e. — Soat em ēn xipacan e'em ocewebeam. Etaybit cīcā wuyeipi kukan. Imēnpuye ocecokcok cīcā ekay. Ade kabia ka'ümgu nopaǵo soat wuyeipi daǵ ēn xipan ocekuǵ puye. ēn idipan e'em ocewebeam. ³ A'ōbuyxi jījā ēn ocexe. Ocecokcok ēn soan e'em ocewebeam puye. ⁴ Imēnpit ibun ġu ocekawēn eweju. Imēnpuye eya'ōpicūg cīcā buk — io'e.

⁵ — Ocetaybit soat em ite aǵokatkat ocebadipyū kaykayxi iam. Ite aǵokatkat soat kaka daǵ jekukum-jewaoka ojuyap mubapukpuǵ. Iwarum ma Judeuyū mutaybitbin. Ite Nazaré ka be tūbit kay itabucayū kukukat- -Jesus kay itabucayū kukukat — io'e.

⁶ — Deus eju kawēnwēnap'a mubuyxi'üm ojuy-yabogat'a mubuyxi'üm ojuy — io'e napa ma. — Judeu'ümat tujowat ojuy iǵo'a be — io'e napa ma. — Imēnpuye ocejat — io'e. — Oceya'ijo kajuk ocetaybit am ocedobuyü'üm'üm ekawēn taǵ yukpiwat paxi iam, pām ġuto ka'üma ma iam — io'e.

⁷ — 1000 be sorarayū kukukat pit oajēm Paulo kay. Cláudio Lírias oajēm — io'e. — Puyxibut ġu o'-tujupa'um ocexewi — io'e. — "Félix kay juy epeju yawēg mukérérēn ām," io'e Cláudio Lírias ocewebe. Imēnpuye ocajēm ekay — io'e Tértulo.

⁸ — En tak cuy ecekawēn Paulo eju — io'e Félix pe. — Etaybit ece'e cedaǵ ma oceju Paulo awēg mukérérēn iam — Tértulo o'e Félix pe.

⁹ — Tértulo icēmān e'em ewebe — soat warara'acayū Judeuyū dak o'e napa ma Félix pe. Soat ma ip imēn o'e.

¹⁰ Félix o'jepacūg Paulo kay ēn pukto ecede iape. Paulo o'jewedayo Félix pe.

— Ocokcok cīcā wewedayo am ewebe, ade koato ēn ocekawēn coco'ukat puye- -Judeuyū ekawēn coco'ukat puye ibimāmāat ekawēn coco'ukat puye — io'e.

¹¹ — Kuy jījā āgu oajēm Jerusalém ka kay- -doze kabia bima ma — io'e. — Wajēm “Ēn xipat cīcā oxe” i'e am Deus pe. Ēn tak etaybit icēmān ôn e'em iam. ¹² Abu-a'ōxikxiāg a'āgu oğuy? Ka'ūma ma! Ka'ūma kaykay ma'āgu oğuy Deus eju kawēnwēnap'a be, Judeuyū e'aweroroap'a be — io'e. — Ağoka dağ tak ka'ūma kaykay ma'āgu oğuy — io'e. ¹³ — Imēneju wa'ōmukorēnrēnap mubapuk pa'ore cebe ip wukpiwat āgu buye — io'e.

¹⁴ — Icēmān ôn e'em ewebe — io'e. — Wetabut Deus kay. Ixe kay dak ocedobuyū'ūm'ūm itabut oso-dop. Wetabut cekay apēn āgasū o'e'e wuywebe iap tağ. Judeuyū āgaxiat ekawēn kay āgu ip āgebum. Kuy-jeap ekawēn kay ma ip āgebum. Gaxiat ekawēn cedağ āgu cexe ip. Wetabut Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup peat ekawēn kay. Wetabut soat Moisés pe wuyawēwēap ekawēn kay dak. ¹⁵ We-tabut wuye'ū buje waram āguto acejetait- -xipacat mujurūgrūg'ukayū, ikērēat mujurūgrūg'ukayū dak iap kay. Obuxim iteyū Judeuyū dak itabut iboap kay — io'e.

¹⁶ — Apēn cedağ oxe iap tağ ôn jekukum. Soan ôn e'em ikērēat kukap puxim Deus xe, ijodiacat xe dak. Deus itaybit wekuam, ijodiacat tak — io'e.

¹⁷ — Ade koato wūyat eipi dağ ojekukuku. Gebuje ocepit oka kay. Kuy'ūm'ūm ma ocepit. Dinheiro ūm ām tadaybotbocayū be ocepit- -Jerusalém ka wat-wat pe. Kuy bima Jesus kay itabucayū ixe dinheiro o'ğūm owebe iūm ām cebe ip. Obubut'in kuka ôn tak oğūm Deus pe — io'e.

¹⁸ — Gebuje xepxep Judeuyū odobuxik Deus eju kawēnwēnap'a be- -yaboğat'a be. Asia eipi bewiayū odobuxik. Ocebabi dağ jewemuisusun oğuy Deus xe. Adeayū eju āgu ip odobuxik. Iğ'o'a beayū kaykay āgu ip odobuxik. Deus eju kawēnwēnap'a be ip odobuxik

Deus pe wedinheiro ūmūm pima.¹⁹ —²⁰ Odobuxikayū oajēm ġu ijoce. Wawēg mukērērēn pin pima juy ja-jēm ip ijoce wawēg mukērērē ām ewebe — io'e. — Ajo oğugē ikērēān cexe ip jewawēwē'ukayū yoboğayū dopabe bima? — io'e Félix pe.

— Jajēm cuy ip ijoce iboap muwēn ām ewebe.
²¹ “Gasū eyju wa'ijojom wuye'ū buje waram ġuto acejetait iap kay wetabut puye,” i ôn pit mo oce cebe ip ya'ōberen. Iboap xe'e cedağ ġu exe? — io'e Félix pe. — Wuye'ū buje waram acejetait iap kay wetabut. Imēnpuye Judeuyū wawēg mukērērēm ojuy — Paulo o'e.

Imēn Paulo o'jewedayo Félix pe.

²² Félix itaybit cīcā kuy apēn Jesus a'ōkayayū itabut iam. Waram Paulo jo ojuy o'e. Wara'at kabia o'ğuweğün waram Paulo a'ijo am.

— 1000 be sorarayū kukukat ajēm puje juy waram a'ijom oce. - Cláudio Lísiás ajēm puje — io'e Paulo be.

²³ — Xipan teku ejukuk — io'e 100 be sorarayū kukukat pe. — Xipan cuy ejowiwi uk'a be — io'e. — Ibureyū juy tot pi ġu ijo am. Cemukaypinput cuy tojot pi ġu cebe — io'e 100 be sorarayū kukukat pe.

²⁴ Pūğpūğ xet kap puje Félix oajēm jetayxi eju. Itayxi butet Drusila i osunuy. Itayxi Judeu osunuy. Ixe dak Paulo o'tojocat. Jeküyjo pin o'e apēn wuyetabut Jesus Cristo kay iam. Paulo o'jekawēn ceweju ip.

²⁵ — “Xipan cuy epeku wetabutpe,” i'e'em Deus wuywebe — io'e Paulo. — “Jewawēwēm cuy epesop ikērēat mujurūgap puxim,” i'e'em — io'e. — Soat acejebapuk Deus xe — io'e. — Ixe kabia be abuyū ikērēat kuğ jexe iap ġuwēn, abuyū ikērēat kuğ ġu iap tak — Paulo o'e cebe ip.

Félix tak iparara o'e ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuy buye.

— Gasū bit cuy ejēm oxewi — io'e Paulo be. — Oba'orere'üm pima waram ôn jedojocat — io'e.

Ibocewi Félix Paulo o'ğujuat ġu jeju pinap tağ iju am. Ade kaxi sorarayū Paulo wiwim osodop.

²⁶ Tūybe Paulo dinheiro je'gūm owebe jemujēmapteim iān o'e Félix. Imēnpuye ade em Paulo o'tojotjocat jekay. Ade em o'jekawēnwēn ceweju. ²⁷ Imēn osunuy xepxep koato. Pórcio Félix jebureyūm Judeuyū muwexat ojuy. Imēnpuye Paulo o'jepere daomūnmūn-ap'a be jejēm puje.

Wara'at agókatkat oajēm Cesaréia ka kay Félix dieḡ. Ibutet Pórcio Festo i osunuy. Judéia eipi kukkan o'e Félix dieḡ.

25

Ebapūg xet kap puje Festo o'jēm Cesaréia ka bewi. Jerusalém ka be o'ju Judeuyū kay. ² O'jekawēn paīyū kukukayū eju, Judeuyū kukukayū eju dak. Ixeyū waram Paulo o'jomuymuy cebe- -Festo be.

³ — Paulo juy eğudot ijoce Jerusalém ka be — io'e ip cebe. — Eğudot cuy ocewebe waram ya'ijo am — io'e ip.

Paulo aoka am ip o'jewawē. E dağ iju buje yaoka ojuy ip. Imēnpit Festo o'jede cebe ip.

⁴ — Paulo taomūnmūn Cesaréia ka be — io'e. — Gaxin ma ocepit iboce — io'e. ⁵ — Ey'in pit cuy je'-ju oweju- -iju pinayū- -eykukukayū'in — io'e. — Paulo ikērēat o'gjurūg pima, iboam cuy ip omuküyo Cesaréia ka be — io'e.

⁶ Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Xet. Dez kabia Jerusalém ka be osunuy.

Gebuje Festo o'jepit Cesaréia ka kay. Pūgpūg Judeuyū kukukayū o'ju ceweju. Jay. Oajēm ip Cesaréia ka be.

Kuyaje Festo Paulo o'tojocat. O'ju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Oabik ipi kukukat abikbikap pe. Judeuyū kukukayū o'je'awero cexe- -Jerusalém ka bewi oajēm'iyū.

⁷ Yajēm puje Paulo awēg o'yawēgmukērērēn ip Jerusalém ka bewiayū.

— Paulo ikērē jījāān o'e — io'e ip napa ma. — Soat em ikērēat mujurūgrūg'uk osunuy — io'e ip napa ma.

Imēnpit icēmān oceju e'em iap mubapuk pa'ore o'e cebe ip.

⁸ Gebuje Paulo o'jewedayo.

— Ikērēān oce ġu — io'e. — Deus pe Judeuyū awēwēap ekawēn tağ acā òn jekukum. Deus eju ka-wēnwēnap'a ojomuymuy ġu. Wuyeipi kukukat César dak ojomuymuy ġu — io'e Paulo.

⁹ Festo bit Judeuyū mucokcoğ ojuy. Imēnpuye:

— Jerusalém ka be du eju pin? — io'e. — Jerusalém ka be du ixeyū be awēğ mukērērēnap co pin oxe? — io'e Paulo be.

¹⁰ — Ap! — io'e. — Odaobu'u. Cūğ'i oce ġasū eyxe- -César beam kapikpik'ukayū xe- -Roma ka kukat ebekitkiyū xe — io'e. — Jerusalém ka be ġu juy wawēğ mukērērēnayū epeya'iijo- -ijoce acā — io'e. — Ajom ġu ikērēān oce Judeuyū be? Ka'ūma ma! Eye-taybit iboam. ¹¹ Pūğ em ma ikērēat oğugē ibima acā kuka epe'e waokam. Eyxe cedağ waokam ip ibima, "Omujēm cuy ece," i'ūmğu kuka oce. Iteyū be wa-wēğ mukērērēnap icēm'ūm pima bit, cedağ ġu waram oūm ām cebe ip. César kay bit oju pin ixe be wawēğ mukērērēnayū a'ijo am. Soat eipi kukukat kay bit oju pin — Paulo o'e Festo be.

¹² O'jekawēn jeweweju jewawēwē'ukayū eju Festo. O'jekawēn Paulo eju.

— "César kay bit oju pin ixe be wawēğ mukērērēnayū a'ijo am," i ēn e'em owebe. Imēnpuye César kay òn jemuju — io'e Festo.

¹³ - ¹⁴ Ibun'ūm pima wara'at eipi kukukat oajēm Cesariéia ka be. Ibutet Agripa i osunuy. Jetayxi eju oajēm. Itayxi butet Berenice i osunuy. Oajēm ip Festo jom. Ade kabia osodop ip iboce.

Gebuje Festo Paulo o'ğuwēn Agripa be.

— Félix ağokatkat taomūnmün o'jepere ijoce- -Paulo i ibutet — io'e. — O'jepere iecuğam oōm puje — io'e.

¹⁵ — On Jerusalém ka be bima paẏū kukukayū Paulo o'ğuwēn owebe Judeuyū kukukayū dak. Paulo kay ġu jijā ip. "Teku ikērē jijāat o'ğujurūğrūğ ocewe-be," i adi o'e ip owebe napa ma. "Paulo cuy eyao-

kaat," i adi o'e ip owebe — io'e. ¹⁶ — On cuk oce cebe ip "Cedağ ġu wuywebe imēn e am Roma ka be," i, "Wara'acat awēğ mukérérēn puje, ikérēat o'ğujurūğ'iat ekawēn cocom wuyju," i. "Cekawēn cocom wuyju ixe agókatkat etabutpe, yawēğmukérérēnayū etabutpe dak," i adi oce cebe ip. "Soat ip jekawēnwēn jeweweju bima, cekawēn cocom wuyju," i adi oce cebe ip. "Yawēğmukérérēn'ibitpe jewedayo but," i adi oce cebe ip — io'e Festo.

¹⁷ Gebuje Judeuyū oajēm ijoce okay. Obu'u ġu oğuy ya'ijo am ip — io'e. — Kuyaje oju ibimāmāat ekawēn cocoap'a be. Paulo otojocat — io'e.

¹⁸ — Gebuje Paulo awēğ o'yawēğmukérérēn ip. Tüybe "Paulo ikérēat o'ğujurūğ César be," i je'e ip owebe iān oce. ¹⁹ Imēnpit "Ocedobuyū'üm'üm eka-wēn tağ ġu Paulo jekukum," i adi o'e ip owebe — io'e.

— Gebuje Jesus o'ğuwēn ip owebe — io'e. — "Jesus'üm oe'ū," i adi o'e ip owebe — io'e Festo. — "Inaka waram o'jetait," i adi o'e ip — io'e. — Judeuyū Paulo o'yawēğmukérérēn iboap o'ğuwēnuwēn puye. ²⁰ Imēneju "Apēn xe'e kuka oce icēmān omukūyjo am," i adi oce owebe ma. Paulo eju adi oceka-wēn. "Jerusalém ka be du eju pin?" i adi oce cebe. "Ibo ka be du awēğmukérérēnayū oya'ijo?" i adi oce cebe — io'e. — "Ibo ka be du ocejekawēn eweju icēmān wetaybit am?" i adi oce cebe. ²¹ — Imēnpit Paulo adi o'e owebe: "Odaobu'u. César kay bit oju pin ixe be wawēğ mukérérēnayū a'ijo am," i. Imēnpuye ön adi oce sorarayū be: "Taomūnmūnat cuy epejowiwi uk'a be," i. "Guyjom oğuju César kay ya'ijo am," i adi oce — Festo o'e Agripa be.

²² Agripa o'jede Festo be.

— On tak ixe agókatkat ekawēn co pin — Agripa o'e.

— Ha'a. Kuyaje juy eya'ijo — Festo o'e.

²³ Kuyaje Agripa oajēm ibimāmāat ekawēn cocoap'a kay Berenice eju. Oajēm ip jedoti dip cīcāat kuğ- -ipi kukukat toti kuğ. Oajēm ip 1000 be sora-rayū kukukayū eju. Warara'acayū eju dak ip oajēm- -

ya'ōbuyxiayū eju- -Cesaréia ka watwat eju. Festo Paulo o'tojocat.

²⁴ Gebuje Festo o'jekawēn Agripa eju aweromayū etabutupe.

— Agripa — io'e. — Soat ocewejuayū dak — io'e. — Ak epe'e ite agókatkat kay — io'e. — Ón Jerusalém ka be bima ade Judeuyū oajēm okay ite agókatkat muymuy am — io'e. — Oajēm ip ijoce dak imuymuy am. Soat em e'em ip: "Ite agókatkat cuy eyaokaat," i. ²⁵ Oxe bit ka'úma ma ikérēān o'e yaoka am — io'e.

— Gebuje Paulo adi o'e owebe: "César juy wa-wēg mukérérēnayū ya'ijo- -wuyeipi kukukat," i. Imēnpuye imuju pin òn César kay. ²⁶ Imēnpit apēn otumpubararak iam wetaybit ġu César mukūyjoaptum. Wetaybit ġu apēn ite o'e ikérēān iam tak — io'e.

— Paulo otojocat ewebe, Agripa — io'e. — Cūg'i ijoce exē. En tak a'ōpicūg cuy eğuy ya'ō kay. Ewebe cekawēn co buje, wetaybit oce tupmubararak am César mukūyjoaptum — io'e. ²⁷ — Apēnpuye Judeuyū ixe o'jomuymuy iap muwēn pa'ore owebe. Imēnpuye cedağ ġu taomūnmūn imuju am César kay. Cedağ'üm cīcā oxe — Festo o'e cebe ip.

26 Gebuje Paulo o'jewedayo Agripa dopabe. Agripa koam o'jekawēn Paulo be.

— Ecedayyo juy — io'e Paulo be.

Paulo o'jebueuru. O'jewedayo.

² — Agripa — io'e. — Ocedayyo edopabe — io'e. — Wuyeipi kukukat ên — io'e. — Judeuyū omuymuy jījā. Napa ma e'em ip. "Ikérēān cīcā o'e'e teku," i. Ocokcok cīcā wawēgmukérérēnayū a'ōmuypit am edopabe ³ etaybit cīcā Judeuyū babim puye, Judeuyū be jewa'ōxikxikap ekawēn tak. Imēnpuye ekpiceğēm ġu juy wa'ijo am — io'e.

^{4 - 5} Bekin pi ma òn adi ojekuku Fariseuyū etabucap kuğ — io'e. — Fariseuyū jekukum Moisés pe wuyawēwēap ekawēn tağ cīcā ma. Soat Judeuyū itaybit apēn ojekuku bekin pi ma iam, okapap ka be bima iam tak, Jerusalém ka be bima iam tak. Imu-

wēn pin pima iboap muwēn put ip ewebe, ade koato itaybit ip iboam puye — io'e.

⁶ — Gasū ēn wa'ijojom ijoce Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay wetabut puye — io'e. — "Waram ce'ū'ūayū oğutait," io'e Deus kuyjeayū be. ⁷ Soat Judeuyū itabut Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay-doze be tiwatwat — io'e. — Imēnpuye "Ka'ūma ma ejo'iat xipacat," i'e'em ip Deus pe. Imēn e'em ip kabiam, ixima be dak. Agripa, Judeuyū ma wawēgmukērērēn Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay wetabut puye — io'e. ⁸ — Apēnpuye eyetabut ġu Deus waram ce'ū'ūayū ġutait iap kay? — io'e ja'ijojomayū be.

⁹ — Kuy bima ikērēm cīcā Jesus kay itabucayū ojukukuk. Tüybe xipat cīcā owebe imēn ikuk am ip iān oce-Nazaré ka be tūibit ebekitkit kuk am. ¹⁰ Xipan'ūm cīcā ip ojukukuk Jerusalém ka be bima. Ade itabucayū oğuōmōm daomūnmūnap'a be. Paīyū kukukayū a'ōbi ocece iboam. "Ayaoka juy ip," i'e'em pima ip, ôn tak "Epeyaoka juy," i oce. Ade em ipiat osupi'ajojoat cebe ip itabucap epereap ojuy. "Jesus Deus emunaē ġu," i'e'e an ip cebe oğuy. ¹¹ Imēn cuk adi ojekuku soat kaka dağ, soat Judeuyū e'awero-roap'a dağ tak-Deus eju kawēnwēnap'a dağ. Wetakoma jijā juk adi oğuy cekay ip. Imēnpuye tobatban ip oju wara'at ka kay. Ipiatpi'ajoan cebe ip oju tao-mūn ām tak — io'e.

¹² — Imēnpuye Damasco ka kay oju. Paīyū kukukayū a'ōbi oju. Ade itabucayū daomūnap ojuy oju. Apēn o'jebapuk owebe iap cuy oğuwēn ewebe, Agripa — Paulo o'e.

¹³ — Kabia yoboğat ojojojo kaxicuğ. Kabi kadiwi ojojojo. Kabiam cīcā o'e. Kaxie bodi ma isopsep o'e. Wakokoreren o'e kabia, owejuayū akokoreren tak. ¹⁴ O'at ipi ju. Owejuayū dak o'at ipi ju — io'e.

— Gebuje kabi kadiwiat o'jekawēn oweju wa'ōm-Judeuyū a'ōm. "Saulo," io'e. "Apēnpuye ēn ipiatpi'ajoan owebe?" io'e. "Imēn e'em pima jumento buxim ēn. Jumento jejorojorom jeiwat jemuju am jekpiokakam pima," kabi kadiwiat adi o'e owebe.

¹⁶ — “Abu ēn, Kariwa?” i adi oce cebe.

— “Jesus ôn,” i adi o'e owebe. “Ēn ipiatpi'ajo-joan owebe,” i adi o'e owebe. ¹⁶ “E'ây,” i adi o'e owebe. “Cūg'i eğuy edaocam,” io'e. “Ôn ma oceba-puk ekay enaē ām wekawēn muwēnuwēn'ukan,” i adi o'e owebe. “Ôn enaē ewebe apēn ġasū ejojojo iap muwēn ām wara'acat pe. Wara'at tak oğubapuk ewe-be ġuyjom. Iboap tak cuy eğuwēnuwēn wara'acat pe,” i adi o'e owebe. “Omuwēnuwēn'ukan eğuy adeayū be. ¹⁷ Ôn jekuk Judeuyū be aokaap puxim, Judeu'ūmayū be aokaap puxim tak,” i adi o'e owebe. “Gasū ôn jemuju Judeu'ūmayū be. Ôn jemuju ewebe cūg ma ixeyū mutaybit am. ¹⁸ Ôn jemuju cebe ip kabiok tağ cekuap puxixim ip- -kabia dağ ceku am acā ip- -Deus bikuyap tağ acā. Ôn jemuju Satanás a'ō dağ cekuap puxixim- -Deus kay itabut am acā ip. Imēn e'e buje Deus ikērēat ju'uk cebewi ip. Deus pe o'taxijojo'iayū eju jeedop ip okay itabut ip puye,” Jesus adi o'e owebe — Paulo o'e.

¹⁹ — Imēnpuye, Agripa — io'e. — Apēn kabi kadiwiat o'jekawēn owebe wexey jo'iat pe iap tağ oje-kuku — io'e.

²⁰ — Gebuje kawēn idipat oğuwēnuwēn. Koam oğuwēnuwēn Damasco ka watwat pe. Jerusalém ka watwat pe dak oğuwēnuwēn, Judéia eipi watwat pe dak- -soat pe. Judeuyū be oğuwēnuwēn, Judeu'ūmayū be dak. “Eyğucūğcūğ cuy epesop ikērēat kuğ puye,” i adi ocece cebe ip. “Ikērēat mujurûğrûğap cuy epeyepere,” i. “Eyetabun cuy epesop Deus kay,” i. “Cedağ cuy epekuku warara'acat pe itaybit am kuy ikērēat mujurûğrûğap o'jepere ip iam,” i adi ocece cebe ip. ²¹ Imēnpuye Judeuyū obu Deus eju kawēn-wēnap'a be. Waoka ojuy ip o'e. Deus pit obuywat-wan osunuy — io'e.

²² — Jesus muwēnuwēn ôn ġasū soat pe ijodiacat pe- -ya'ōbuixiayū be, ka'ūmaayū be dak. Imuwēnu-wēn ôn cebe ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū emudupmubararaktup ekawēn tağ. Imuwēnuwēn ôn Moisés ekawēntup ekawēn tağ tak. Iwarum ġu imu-

wēnuwēn ôn. Cūg ma imuwēnuwēn ôn. ²³ Imēn e'em kuyatup:

Cristo juy ipiat supi'ajo wuydaxijo-jo'ukan Deus emunaē, i. Je'ū juy, i. Ce'ū buje juy waram itait je'e, i. Ixe koapat je'e wuy'in waram itait, i. Wuyju waram acejetait Cristo o'jetait waram puye, i. Iboap icēmān, i. Cristo iboap o'guwēn Judeuyū be, Ju-deu'ūmayū be dak, i.

Imēn e'em kuyatup — Paulo o'e Festo be.

²⁴ Paulo imēn jewedayo buje, Festo o'jewāwā:

— Paulo, adaodao! — io'e napa ma. — Adaodao ēn tucocom cīcā buye — io'e napa ma.

²⁵ — Ka'ūma! Wadaodao ġu, Festo — io'e. — WağuySAT ma ôn. Icēmān ôn e'em ewebe — io'e.

²⁶ Gebuje Paulo o'jekawēn ipi kukukat eju-Agripa eju.

— Agripa, wa'ōcam ôn jewejom exe — io'e. — Etaybit icēmān ôn e'em iam. Soat oğuwēn Festo be iam kuy etaybit. Soat iboap o'jebapuk adeayū etabutpe — io'e. — Iba'arēm ġu o'jebapuk — io'e. ²⁷ — Agripa — io'e. — Etabut tu Deus a'ōbi cekawēn muwēnuwēn'ukayū ekawēn kay? Wetaybit kuy etabut iam — io'e.

²⁸ — Tūybe dao ma Cristo kay oğutabun iān purut ēn — Agripa o'e Paulo be.

²⁹ — Xipat kuka o'e dao ma etabut am, dao'üm pima dak — io'e. — Xipat cīcā kuka o'e soat eyju Cristo kay eyetabut am-ēn, soat wekawēn cocomayū dak — io'e. — Xipat kuka o'e eyju obuxim an. Xipat kuka o'e obuxim eyetabut pima. Obamūnmūnap puxim eybamūnmūn pima bit xipat ġu kuka o'e — Paulo o'e.

³⁰ Iecuğap Agripa o'jēm ibocewi. Festo dak o'jēm, Berenice dak, soat cewejuayū dak. ³¹ Kawēnwēn ma o'jēm ip.

— Ite ağokatkat xipat — io'e ip jewewebe. — Wuyxe bit ka'ūma ma o'e ikērēān. Cūg ġu wuyxe taomūn ām, yaoka am tak — io'e ip.

³² — “César juy wawēgmukērēnayū ya'ijo,” i juk o'e'üm pima, kajuk oğujémat daomünmünap'a bewi — Agripa o'e Festo be.

27 Paulo mujuap ojuy ip Roma ka kay Festo, Agripa dak. Kobexixi dağ ip o'ğuju Roma ka kay. -Itália eipi beatka kay.

Gebuje Paulo o'ğüm ip 100 be sorarayū kukukat pe, wara'acayū taomünmünayū dak. 100 be sorarayū kukukat putet Júlio i osunuy. Cesorarayū ijop eipi kukukat esorarayū osodop. -César esorarayū. Ón tak oju Paulo eju.

Imén oceju Roma ka kay. Aristarco eju oceju. -Macedônia eipi bewiat eju. -Tessalônica ka bewiat eju. ² Kobexixi be oceöm. Ixe kobexixi Adramítio ka ebikopap pewiat osunuy. Soat Ásia eipi ebikopap tağ cum. Purewuh. Ocejém Cesaréia ka bewi. Tiboğ cícāati ocetimudek.

³ Kuyaje ocajém Sidom ka be. Jay. Júlio xipan cícā Paulo o'jukuk. Paulo iju pi ġu o'e jebureyū jom. Paulo bureyū iju pi ġu o'e Paulo buywat am.

⁴ Ibocewi waram oceju. Purewuh. Tiboğ cícāati mudekdeğ oceku. Kabido o'subidoajém ocedopa bewi. Iménpuye tip'aweroroboğ kay oceju wuyba'ūğat kadi. Tip'aweroro butet Chipre i osunuy. ⁵ Totek. Tiboğ cícāati ocetimudek. Cilícia eipi weğün ocekap, Panfília eipi weğün tak. Jay. Mirra ka be ocajém Lícia eipi beatka be. Ibo ka be bima ocekap koapat pewi kobexixi bewi. ⁶ 100 be sorarayū kukukat wara'at o'tobuxik kobexixi. Ixe kobexixi Alexandria ka ebikopap pewiat osunuy. Cum Itália eipi kay. Poroğ. Oceöm ixe kobexixi be waram oceju am. ⁷ Pūğ kabia ġu daodaodao ġu oceju. Pa'orem cícā Cnido ebikopap pe ocejemüğ. Müğ.

Ooooh. Kabidoxixi o'subido'at ocedopa bewi. Iba'ore o'e ocewebe oceju pinap tağ kabidoxixi ocewawp puye. Iménpuye oceju tip'aweroro tēğ ma. Tip'aweroro butet Creta i osunuy.

Iboce kabidoxixi'ūmgu o'e- -kabido'it ma o'e. Purewuh. Salmona eipi tēg ma oceju. ⁸ Pa'orem cīcā oceju Creta eipi tēg ma.

Ibocewi ocejemūg ebikopap pe- -Creta eipi be. Jay. Ebikopap putet Bons Portos i osunuy. Ikaboğatka tēg ma osunuy- -Laséia ka tēg ma. ⁹ Ibun cīcā ocesop ibo ka be. Judeuyū epeta kuy o'kap Deus xe jemuisusunap epeta. Imēnpuye oceku pi oce'e kobexixi dağ. Kabidoxixi oeku kabiam, muba'atxiri dak.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

¹⁰ — Obureyū — io'e. — Tibog cīcāati dağ wuyju buje iba'ore jījā kuka o'e wuywebe. Wuyju buje bit soat wuybubut kuka oakōm, soat kobexixi beat tak — io'e. — Kobexixi dak kuka o'jepiriğ. Wuyju dak kuka aje'ū — io'e.

¹¹ Imēnpit 100 be sorarayū kukukat Paulo a'ō kay ġu o'e- -kobexixi iwat a'ō kay acā, kobexixi mujuju'ukat a'ō kay dak.

Kobexixi iwat a'ō kay o'e kobexixi mujuju'ukat a'ō kay dak. ¹² Ocesopiat ebikopap xipat ġu osunuy ihi bun ocedop am kabidoxixi buye, muba'atxiri buye dak. Soat warara'acayū iju pin ibocewi. Wara'at ebikopap pe ajēm ojuy warara'acayū- -Fenice ka ebikopap pe. Ibo ka dak Creta eipi be osunuy. Kabidoxixi ġu ajēmjēm'uk Fenice ebikopap pe- -kaxie ta-joreğatrido acā. Imēneju iboce ihi mukap ojuy ip.

— Fenice ebikopap pe juy aju — io'e ip. — Kabido'üm puje juy aju — io'e ip.

¹³ Kaxietajoreğatrido o'subidoajēm- -ibidodipat. Kabido ibidoboğ ġu o'e- -ibido'it ma. O'subidoajēm ocenomujuwi. Imēnpuye o'jekawēn ip jeweweju.

— Kabido ibidodip ġasū — io'e ip. — Ga'a aju — io'e ip. — Kabido juy wuydujowat wuyjupinap tağ — io'e ip.

Kobexixi muycūcūap o'ġuyu ip- -ipoxiat, icaat muġegħe. Kabido xipan ocedujowatwan o'e. Oceju ti-wābu etako dağ- -Creta eipi etako dağ.

¹⁴ Guyjomsum kabidoxixi o'subidoajēm oceky. Ooooxxx'i. O'subidoajēm ocedopa bewi jījā. O'subidoajēm kapurūg kadiwi- -Creta eipi kadiwi. ¹⁵ O'subidoajēm kobexixi kay. Ixe kabido butet Nordeste i

osunuy. O'subidoajēm ocedopa bewi jijā. Iba'ore o'e kobexixi mukorērēn ām kabidoxixi dopabe. Imēnpuye ocebu'un kobexixi mukorērēn ām. Kabido kobexixi o'tujowat.¹⁶ Oceju wara'at tip'aweroro biōg kay. Tip'aweroro butet Cauda i osunuy. Kabidoxixi'ūmgu o'e iboce- -kabido'it ma.¹⁷ Kobe yopīcat kuğ tak ocesop. Kururuğ oeku kobexixi nomuju. Pa'orem kobe yopīcat oceğuyu idibi bewi. Oceğuyu kobexixi be.

Ibocewi kobexixi be kapikpik'ukayū correntebu o'subumukirik kobexixi koreren- -ibuboğatpu. O'subumukirik ip kobexixi ewekaap puxim.

— Ka'oririt ijoce ma opop Líbia eipi — io'e ip.
— Pipim kobexixi kakam iboce! — io'e ip.

Iparara o'e ip ka'oririt pe kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye kobexixi mujujuap epaño o'ğukop ip kapurūğ kay, kabidoxixi be kobexixi mujuap puxim. Kabidoxixi kobexixi o'ğuju ijuap tağ. Ocekat. Xet. Oceket iboce.

¹⁸ Kuyaje tarekrek o'joxikxik ip idibi be- -kobexixi be tujowat ojuyap. O'joxikxik ip kobexixi poxi mu'üm ām. O'joxikxik ip tipodoyat ocemudeku-dekun cīcā buye. Ocekat. Xet. Oceket iboce.

¹⁹ Kuyajebusu kobexixi be kapikpik'ukayū kobexixi beat o'joxik ipoxiat. Jebum ip o'joxik. Xet. Xet. Xet. Xet.

²⁰ Ade kabia oceju kaxi jojom ğu, kasopta dak, kabidoxixi buye. Ocededaxijo ba'ore. ²¹ Ade kabia ocejekönkön ğu.

Gebuje Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

— Oburereyū — io'e. — Eyju juk adi wa'ō kay ğu epesop. Creta ka be bima juk wa'ō kay ğu epesop. Creta ka bewi wuyjuap ğu.

— Wuyjēm'üm pima kajuk te'e ma soat tarekrek ağupa'üm ğu, xipat kajuk wuywebe dak — io'e.

²² — Gasū bit eya'ōcam cuy epesop — io'e. — Kobexixi juy jepiriğ. Ka'üma ma wuy'in pit jeap — io'e.

²³ — Koapat exima Deus ekawēn tojotjot'ukat o'-jebapuk okay — io'e. — Deus ixe o'ğudot okay. Ixe Deus okukukat. Ixe Deus ebekit ôn. Cekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn oweju.

²⁴ — “Paulo, epararam ġu juy eġuy,” io'e owebe — io'e Paulo. — “Ajēm cuy César kay-Roma ka kukukat kay,” io'e. “Ön aġ ekay, ewejuacat kay dak eye'ūap puxim, ēn cuk imēn ejoojuy oxewi buye,” io'e. “Deus je'e ewebeam apēn cuk ejoojuy cexewi iap taġ,” Deus ekawēn tojotjot'ukat o'e owebe — io'e Paulo.

²⁵ — Imēnpuye, eya'ōcam cuy epesop, oburereyū — io'e. — Deus kay wetabut. Apeñ je'bapuk wuywebe iap o'ġuwēn owebe Deus imēn ebapuk awap. Imēn je'bapuk. ²⁶ Imēnpit pipim cuy acejemūg tip'aweroro be — Paulo o'e kobexixi beayū be.

²⁷ Xepxep semana kap puje:

— Kapurūg kay aco'i ajēmjēm oceju — io'e kobexixi be kapikpik'ukayū.

Uhum oceju jekukum iximadakpe tiboġ cīcāati daġ. Tiboġ cīcāati butet Mediterrâneodi i osunuy.

²⁸ Imēnpuye o'tibimuweġün ip tibimuweġügünām. Tibiraat 36 metros o'e. Bosusu oceju. Waram o'tibimuweġün ip. Tibiraat 27 metros o'e-tibira ġün ma.

²⁹ Iparara o'e ip wita'a be kobexixi kakaap puxim. Imēnpuye ebadipdip kobexixi muycūcūap o'ġuakōm ip. O'ġuakōm ip kobexixi ukpu bewi kobexixi muycū ām. O'jecū. Cucum ġu o'e ġasū-iwiwim acā. Kabilia pin cīcā o'e ip.

³⁰ Gebuje kobexixi be kapikpik'ukayū kobexixi bewi jenapōn ojuy. Kobe'it'it o'ġukop ip tiboġ cīcāati be jewexe kobexixi muycūcūap muakōmkōm pima.

— Kobexixi muycūcūap muakōmkōm oceju — io'e ip napa ma ocewebe.

³¹ Imēnpit kobexixi bewi jenapōn ojuy ip. Paulo o'jekawēn 100 be sorarayū kukukat pe-wara'acat sorarayū be dak.

— Ikeyū kobexixi be kapikpik'ukayū watwat puje wuyewedaxijo ba'ore ace'e — io'e.

³² Imēnpuye sorarayū kobe'it'it ekabobu o'subudakat. Kobe'it'it o'at idibi be. Uhum o'jewede kobexixi xewi.

³³ Kabilia'isum Paulo o'jekawēn kobexixi beayū eju.

— Epeyekōn ġasū bit — io'e. — 14 kabia

eyağuybabi'üm'üm epeku. Jekönkön ġu epeku — io'e. ³⁴ Epeyekön cuy eybaca am — io'e. — Eyağuybabi'üm'üm ġu juy epesop — io'e. — Ka'üma ma wuy'in je'ü — io'e.

³⁵ Paulo pāo'a o'yabu. O'jekawēn Deus eju pāo'a kuğ puye. Soat etabun o'jekawēn ceweju.

— Bay xipat cīcā ēn — io'e cebe.

O'yadakat. O'ya'o. ³⁶ Imēneju soat ip waram o'ya'ōcan- -kobexixi beayū. ³⁷ Soat ip o'jekön. Ade jījā ocesop kobexixi be. 276 be ocesop.

³⁸ Ibegbeḡ puje kobexixi be kapikpik'ukayū tarekrektata o'taxikxik ip idibi be- -badi o'tadop'iata- -trigoda. O'taxikxik ip kobexixi poxi mu'üm ām. Jepiriğap puxim ip o'taxikxik.

³⁹ Kabia buje tinebabaaat o'tobuxik ip kobexixi be kapikpik'ukayū. Tinebabaaat kay oceju. Itaybit ġu o'e ip apoceat ipi iam. Ka'oririt ixe tinebabaaat pe oso-dop. Ade ġu wita'a o'yadop iboce. Kobexixi muymūğ ojuy ip iboce. ⁴⁰ Imēnpuye kobexixi muycūcūapu o'-subudakat ip. O'subudakat ip tinebabaaat xe bima. Pilatokukatpu o'sbumurore ip. Kobexixi mujujuap epağō o'ğupaya ip kabido at am. Kobexixi o'ju ka'oririt kay.

⁴¹ Imēnpit kabido kobexixi o'ğuyjayjay tibacaat ewebotbocap kay. Iboce kobexixi'a o'jeaece. O'jecuğ. Iju ba'ore o'e. Kobexixi ukpu o'jekpuewekap. Tipodoyat paca ma o'yukpumuweka. Imēn kobexixi o'jepiriğ.

⁴² Sorarayū taomūnmūnayū aoka ojuy dokdoğ jenapōnap puxim kapurūğ kay. ⁴³ Imēnpit 100 be sorarayū kukukat ibu'u o'e Paulo e'ü ām. Taomūnmūnayū oyaakaat ġu sorarayū be.

— Kapurūğ kay epeyedok! — io'e taomūnmūnayū be. — Epakōm! — io'e 100 be sorarayū kukukat itaybit jedoğayū be.

⁴⁴ — Kobexixi bağbağ epeyat! — io'e. — Kapurūğ kay juy epeju ip com! — io'e itaybit'üm jedoğayū be.

Imēneju soat ocejeu kapurūğ pe.

28 Tip'aweroro kay ocajēm. Iboce bima ocetay-bit ocesop tip puten. Tip putet Malta i osunuy.

² Tip'aweroro watwat oajēm ocekay. Ocedobede ip. Xipan cīcā ip ocekuk. Daxa o'ğusop ip ocewewe am kajuk kukuğ puye, muba'at oeku buye dak.

³ Paulo daxadaypa o'taypabu. O'jomōğ daxa be.

Gebuje puybu o'jēm daxadaypa diotpewi. Paulo o'subua. Tore iān oeku Paulo bu eju. ⁴ Iboceayū puybu o'subujojo tore iān Paulo bu eju. Imēnpuye o'jekawēn ip jeweweju.

— Wuyjuyū aokaka'ukat aco'i teku — io'e ip te'e ma. — Tiboğ cīcāati be oe'ū ğu. Puybu nuy pibun pit je'ū ikērēat o'ğujurūğ puye — io'e ip te'e ma jewewebe.

⁵ Imēnpit bug'i o'subuxik. Paulo o'subumuy'at daxa be. Iboceayū itabēğbēğ o'e ip Paulo jojom. ⁶ Ibu euhuap wiwim o'e ip, ce'ūap wiwim tak. Ibun ma iwiwim osodop ip Paulo jojom. Imēnpit Paulo bu o'jebuehu ğu. Oe'ū ğu dak. Xipat ma osunuy. Imēnpuye o'jeağuymuwarurun ip Paulo kay.

— Wuyjuyū ğu teku- -deus ma! — io'e ip napa ma jewewebe.

⁷ Gebuje Públío ocenomuwā jeduk'a kay. Públío Malta eipi kukukat osunuy. Ixe ka oceweweweap tēğ o'sukadop. Oceju cekay. Iboce ocesop ebapūğ kabia. Xipan cīcā ocekuk. Ocexan o'ğüm ocewebe, soat oce-mukuyinput tak.

⁸ Paulo o'ju Públío ebay kay. Iwātaxipi osunuy. Ipa'i osunuy, yukpidi dak. Paulo o'jekawēn Deus eju Públío ebay beam. Jebu o'subumōğ cebe. O'ğu'ada. Xipat o'e.

⁹ Ce'adaap awēğ tobuxik puje, ade iwātaxipi-piayū o'ju ip Paulo kay. Jay. Oajēm ip. Ikeyū dak o'ğu'ada'ada Paulo. Xipat ip o'e. ¹⁰ Imēnpuye ade ip jebubut o'ğüm ocewebe "Eyju xipat ocexe" i'e am ocewebe. Kobexixi be öm ojuy bima ocemukayinput o'jomōğ ip kobexixi be. Purewuh. Ocejēm tip'aweroro bewi.

¹¹ Ebapūg kaxi kap puje oceju Roma ka kay. Ocejēm Malta eipi bewi. Wara'at tağ ocejēm kobexixi dağ. Ixe kobexixi Malta ebikopap pe osodop ihibun. Ixe kobexixi Alexandria ebikopap pewiat osunuy. Kobexixi butet deusyū xerxem ikap'ibiyū i osunuy. ¹² Muğ. Ocejemūg Siracusa ebikopap pe. Iboce ocesop ebapūg kabia.

¹³ Ibocewi tiwābu dağ oceju. Muğ. Ocejemūg Régio ebikopap pe. Kabido o'subidoajēm kaxietajoreğat kadiwi kuyaje. Purewuh. Waram ocejēm ibocewi. Pozuoli ebikopap pe ocejemūg xerxep kabia kap puje. Jay. Kapurūg pe ocejeu ibocewi. ¹⁴ Jesus ebikitkit ocetobuxik. 7 xet ocesop ixeyū xe.

Purewuh. Ibocewi kapurūg tağ oceju. Roma ka kay oceju e dağ. ¹⁵ Jesus ebekitkit Pauloyū e dağ a-jēmap awēğ o'yawēğtobuxik Roma ka watwat. Imēn-puye o'jēm ip ebidase ocedopabijuk am. Ocedopabijuk ip oceju Roma ka wuy'üm'üm pima. Ocedopabijuk ip Praça de Ápio ka be, Três Tavernas ka be dak. Paulo icokcok cīcā o'e ixeyū jo buje.

— Bay, xipan cīcā ēn ocekuğ — io'e Deus pe.
¹⁶ Imēn ocajēm Roma ka be.

Gebuje 100 be sorarayū kukukat Paulo o'ğüm 1000 be sorarayū kukukat pe. Ixe Paulo o'ğuju dəo-mūnmünap'a be ğu-uk'a be acā. Jağepūg ma osunuy uk'a be. Imēnpit pūg sorara ceweju osunuy soat em. Xet. Xet. Xet. Ebapūg xet o'kap.

¹⁷ Gebuje Paulo Judeuyū kukukayū o'tojocat jekewekay Roma ka beayū.

Ce'awero buje Paulo o'jekawēn ceweju ip.

— Oburereyū — io'e. — Cedağ cuk adi ojekuku. Deus pe ocemuküyjojoap ekawēn tağ cuk adi ojekukuku, aypapayū'üm'üm ekawēn tağ tak. Ixeyū ekawēn ojomuymuy ğu- -pūg em tak ka'ūma — io'e. — Imēnpit Judeuyū obu Jerusalém ka be. Oüm ip César ebekitkit pe. César ebekitkit o'jekawēn oweju. Ixeyū xe ikērēat oğujurūğ ğu- -pūg em tak ka'ūma. Cūğ ğu ixeyū xe odaomün ām, waoka am tak — io'e cebe ip.

¹⁸ — César ebekitkit ma omujēm ojuv daomün-

mūnap'a bewi. ¹⁹ Judeuyū bit ibu'u jijā osodop omujēm ām yabewi. Imēnpit "Judeuyū yukpiwat," i'ūmgu adi oce. "César juy wawēgmukērēnayū ya'i-jo," i acā adi oce. ²⁰ Imēnpuye ḥn eymudocat ijoce owebe eyjo am, eyweju jekawēn ām tak — io'e.

— Kuy bi ma wuydaxijo am Deus emunaē a-jēmap wiwim Judeuyū. Ixe kay wetabut- -Jesus kay. Imēnpuye obamūnmūn oce correntebum — Paulo o'e Judeuyū kukukayū be.

²¹ — Judéia eipi watwat cartadup o'tupmudot ḡu ocekay- -apēn Paulo e'em iaptup — io'e ip Paulo be.

²² — Ijoce oajēmjēm'iayū dak "Paulo ikērēat o'ḡuju-ruḡ," i juk o'e ḡu ip ocewebe- -Judeuyū — io'e ip. — Imēnpit ekawēn co pin cīcā oceju. Soat ka daḡayū Jesus kay itabucayū muymuy. Imēnpuye etabucam cuy ocemukūyjo — io'e ip Paulo be.

²³ Imēnpuye kabia o'ḡuweḡūn ip waram Paulo ekawēn co am.

Gebuje ade Judeuyū o'je'awero ip Paulo nuyap'a be ixe kabia. Kabia'isum Paulo apēn Deus soat kukkan o'e iap o'ḡuwēnuwēn cebe ip. Kabi'isum piap imuwēnuwēn osunuy. Oikat imuwēnwēn.

— Jesus ma Deus emunaē — io'e cebe ip. — Deus Jesus ma o'taē soat ipi daḡat taxijo am — io'e.

— Ixe muwēḡaptup Moisés emudumpubararaktup, soat Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat emudumpubararaktup tak — io'e. — Jesus ma Deus emunaē — io'e.

²⁴ Xepxep ixeyū'in Paulo a'ō kay o'e. Itabut ip o'e Jesus kay. Warara'acayū bit itabut ḡu o'e. ²⁵ Wara'at taḡtaḡtaḡ ma jewaḡuyḡuy o'e ip.

Ade ixeyū'in Paulo a'ō kay ḡu ip o'e. O'āy ip jeduk'a be jepit ojuy. Paulo o'jekawēn cebe ip.

— Kuyje Isaias icēmān o'e wuydobuyū'ūm'ūm pe — io'e. — Iboam Isaias o'e Deus biōḡbuk a'ōbi. Imēn e'em ixe emudumpubararaktup:

²⁶ "Eju juy ixeyū wuyjuyū kay," io'e

Deus owebe, i. Imēn ece cebe ip:

"Deus e'em: 'Jekūyjojom cīcā eyju.

Imēnpit eyetaybit ḡu. Jeakaḡ cīcā eyju. Ijojom eyju. Imēnpit iba'arēm cīcā

eyxe,' i. ²⁷ Imēn ece cebe ip," io'e Deus owebe, i. "Ikeyū wuyjuyū itabut ġu, ibu'u ip jetabut am puye. Ya'ōpi-cūğcūğ ġu ip wa'ō kay jekūyjopin'ūm puye," io'e. "Ibu'u ip kawēn icēmat co am ibu'u ip jetabut am puye," io'e. "Ibu'u ip ikērēat mujurūğrūğap epere am Deus pe ikērēat uk am cebewi," io'e, i.

Imēn e'em Isaias emudupmubararaktup- -Deus eka-wēntup — Paulo o'e.

²⁸ — Oburereyū — io'e Paulo Judeuyū be. — Eyetaybin cuy epe'e iboap ekawēn! Gasū bit Judeu'ūmayū be juy kawēn idipat oceğuwēn. "Deus jeydaxijo," i oce'e cebe ip. Ikeyū bit xipan ya'ijo. Deus ixeyū acā idaxijo — io'e Judeuyū be.

²⁹ Imēneju Judeuyū o'jēm Paulo xewi. Jewa'ōxik-xiğ cīcā jeweweju ip o'jēm.

³⁰ Paulo kawēn idipat o'ğuwēnuwēn Roma ka watwat pe. Xepxep koato Roma ka be osunuy. Ixe ma jedinheiro o'ğūmğūm uk'a be jenuyapteim. Icok-cok o'e warara'acayū ajēm puje jejo am.

³¹ — Deus soat tiwatwat kukukan je'e — io'e cebe ip.

Cūğ ma ip o'ğutaybitbin. Wuykukukat Jesus Cristo o'ğuwēnuwēn cebe ip. Ka'ūma ma ixe o'ğuymūğ kawēn idipat muwēnap puxim. Soat pe wuykukukat Jesus Cristo ekawēn o'ğuwēnuwēn.

PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP ROMA KA WATWAT PEAPTUP

1 Cartadup mubarararağ ḫn eywebeaptum-- Roma ka watwat peaptum. Ḫn Paulo. Jesus Cristo beam kapikpik'ukat ḫn. Jesus Cristo emumuju ḫn. Deus cuk onaē.

— Wa'obi omuwēnuwēn cuy eğuy soat ka watwat pe — i juk o'e owebe. — Kawēn idipat acā juy eğuwēnuwēn — i juk o'e owebe.

² — Kawēn idipat oğuwēğat soat pe ipi dağacat pe — io'e Deus kuyje.

Kawēn idipat muwēnuwēn osodop ip cekawēn muwēnuwēn'ukayū. Iboap ekawēn tak ibararak opop Deus ekawēntup pe. Wara'at ekawēn podi ma iboap ekawēn kawēn idip. Ka'ūmğu xipat'ūmat iboap ekawēn'in. ³ Iboap ekawēn co buje wuyetaybit abu Deus ipot iam. Ixe ipot wuyukukat-Jesus Cristo. Deus ipot ijodian o'e. Davi naxeğebit osunuy-Judeuyū kukukat naxeğebit. ⁴ Ixe Jesus Deus co'i osunuy. Imēn ikērēat o'jukuk ġu ipi ju bima-pūğ em tak ka'ūma. Deus ja'ōbacaan jekpot o'ğutait ce'ūap tomukadi. O'ğutait teku okpot iam wuymutaybit am, teku soat podi ma ya'ōbaca iam wuymutaybit am tak. Ixe Jesus Cristo wuyukukat. ⁵ Ixe xipan okuğ. Ixe dak cuk onaē kawēn idipat muwēn ām soat kaka dağ. Ixe emumuju ḫn. Imēn-puye soat ka dağayū'in itabut je'e Cristo kay-pūğpūğpūğ. Cristo ekawēn kay kūyjobit je'e ip. Ibuyxin ip Cristo jukuk. ⁶ Eyju dak Deus cuk eynaē, Roma ka watwat. Jesus Cristo kadiayūm cuk eynaē. Gasū bit ixe kadiayūm epesop.

⁷ Imēneju cartadup mubarararağ ḫn soat peaptum eywebeaptum, Roma ka watwat. Deus xe eykukpin cīcā. Ixe juk eynaē jebekitkiyūm.

— Bay, xipan cuy Roma ka watwat ejukuk — i ḫn e'em Deus pe-wuyebay be, Jesus Cristo be dak-wuyukukat pe. — Ikeyū ağıymubabibin cuy eğuy — i ḫn e'em cebe ip.

⁸ Roma ka watwat itabut cīcā Jesus Cristo kay iap awēḡ o'yawēḡtobuxik ip soat ka watwat. Imēnpuye ocokcok cīcā eykay. Imēnpuye:

— Bay, ēn xipat cīcā — i ḏn e'em Deus pe.

⁹ Deus itaybit soat kabia ḏn ġebum eykay iam. Kapikpiġ cīcā ḏn Deus peam ocokcok cekay buye. Kawēn idipat muwēnuwēn ḏn soat kaka daġ. Ixe ipot ekawēn muwēnuwēn ḏn. ^{10 - 11} Eyjo pin cīcā oce. Deus biōgbuk omutaybitbin iam eymukūyo pin cīcā ḏn. Ibiōgbuk a'ōbi eya'ōmucan ojuy ḏn biġ ma eyetabut am Jesus kay. Imēneju:

— Roma ka watwat com cuy omujum ece — i ḏn e'em cebe. — Ebikuy bima juy omujum ece — i ḏn e'em cebe.

Soat em imēn ḏn e'em Deus eju kawēn wēn pima. ¹² On acā ġu jeya'ōmucan eywebe biġ ma eyetabut am. Jewewa'ōmucanucan pit acesop biġ ma wuyatabut am cekay. Biġ ma eyetabut epe'e wetabucap co buje. On tak biġ ma wetabut oce eyetabucap co buje.

¹³ Okitpitpiyū, soat em cuk adi cu ojuy oğuy eykay. Iboam eymukūyo pin ḏn. Imēnpit soat em omuju'ūm'ūm osunuy. Eywebe Deus ekawēn muwēn pin cuk adi oğuy biġ ma eyetabut am Jesus kay apēn eybadipyū oitabun iap co'i- -Judeu'ūmayū oitabun iap co'i.

¹⁴ — Omuwēnuwēn cuy eğuy soat kaka daġayū be — i juk o'e Jesus Cristo owebe.

Imēnpuye Cristo juy oğuwēnuwēn soat pe- -ce-waġōnayū be, cewaġōn'ūmayū be dak. Deus ekawēn cuy oğuwēnuwēn itaybicayū be, itaybit'ūmayū be dak. ¹⁵ Imēnpuye obicokcok cīcā kawēn idipat muwēn ām eywebe, Roma ka watwat.

¹⁶ Deus ja'ōbacaan kawēn idipat kay itabucayū daxijojom. Koap Judeuyū daxijojom itabut puje ip. Judeu'ūmayū dak taxijojom itabut puje ip. Imēneju obisüsün ġu kawēn idipat muwēn ām soat ka watwat pe- -obicokcok cīcā ma. ¹⁷ Kawēn idipat co buje, wuyetaybit apēn Deus wuymucūğucūğ iam.

— Jesus Cristo kay itabucayū acā cūğ ma oxe —

i'e'em Deus. Soat kabia: — Biğ ma itabut ip cekay — i'e'em Deus.

Imēn e'em Deus ekawēntup: — Deus emumucūğyū soat em itait jeedop ip Deus xe itabut ip puye — i.

¹⁸ Deus kabi be omuy. Ixe itakoma jījā jekay-ūmayū kay, ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kay. Ibu'u jījā ip Deus ekawēn co am- -kawēn icēmat co am, ikērēat mujurūğrūğ ojuy jījā ip puye. Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kawēn idipat muwēnap muba'oren tak ip ibu'u warara'acayū dak itabut am ibuye. ¹⁹ Deus kuy apēn ixe e'em iam o'ğutaybin ijodiacyat. Imēn apēn Deus e'em iam itaybit put cebe ip. Inaka cekay ġu jījā ip. Imēnpuye Deus ipiatpi'ajojoan cebe ip. ²⁰ Deus ma ijo ba'ore wuy-webe. Ixe bit soat o'ğugē ipi dağacat. Ixe emumuğē jo buje, wuyetaybit soat podi ma Deus ya'ōbaca iam- -ya'ōbacaap i'üm ġu iam. Wuyetaybit tak ixe acā Deusat iam. Kuyje itaybit osodop ip iboam ipi dağacayū. Imēnpuye "Deus kake iap iba'arēm wuy-xe" i'e ba'ore cebe ip. ²¹ Itaybit ma'ğu ip Deus kake iam. Imēnpit ibuyxim ġu ip ikuğ.

— En acā Deusat — i'e'em ġu ip. — En xipat cīcā — i'e'em ġu ip Deus pe.

Cūğ'ūma jewağuyğuy ip. Kabiok tağ jekuku'ukat itaybit ġu poma oju iam. Imēnpuxim itaybit'ūma je-wağuyğuy ip. Yağuy'üm ip.

²² — Ocetaybit cīcā ma oceju bit — i te'e ma e'em ip.

Deus xe bit itaybit ġu jījā ip. ²³ Imēnpit Deus acā je'ū ġu. Soat em itait nuynuy. Ikeyū bit ibu'u jījā ibuyxim Deus kuk am, ijo ba'ore buye. Imēneju ijodiat co'iat muğēğem ip wita'am, im tak, ourom tak. Soat ijodiacyat pit je'ū. Soat em ġu itait nuynuy ip. Wasū jo'iat tak imuğēğem ip, puca jo'iat tak, jewururuğat co'iat tak. Jemumuğē wap jēğ'aecōğcōğ ip "Eyju acā Deusyū ocexe" i'e am cebe.

²⁴ Ikērēat mujurūğ pin acā ip. Imēnpuye jekupinap tağ ceku am ip Deus o'jepere. Imēnpuye yukpiwatpi ma ip jekukum ikērēat mujurūğrūğ. Isū-sūn'ūma ip jekukum jeweweju ikērēat muğēğem.

²⁵ Imēnpuye kawēn icēmat ip ibu'u napaap ekawēn kay am.

— En acā a'ōbuyxi — i'e'em ip soat muğēğē-ukat pe ġu-cemumuğē be acā.

Deus pe acā wuye'e but:

— Soat podi ma ēn a'ōbaca — i.

Soat em ma juy imēn acece cebe.

²⁶ Soat muğēğē'ukat kuğ ġu ip ibuyxim-jemumuğē kuğ acā. Imēnpuye Deus o'jepere ip ikērēat muğē ân. Imēnpuye ağokatkat kay oibu'un ip aoyū. Jewenuy'ünakékēm ā ip o'e jeweweju. ²⁷ Imēnpuhim ağokatkayū aoyū kay oibu'un. Ağokatkayū acā o'e ip cekay jījā. Jewenūn'o'om ā o'e ip. Imēğap pit ikērē jījā Deus xe. Imēneju jeweweju ma ip ipiat'ajojom xipat'ūm cīcā ip puye.

²⁸ Deus ekawēn kay pin ġu ip. Itaybin pin ġu ip kawēn icēmān. Imēnpuye Deus ip o'jepere ikērēat kay ġebum am, warēmtağ ceku am tak. ²⁹ Imēnpuye ka'ūma ma ixeyū'in cūğ ma jekukum. Soat kabia warēmtağ cīcā ip jekukum Deus etabutpe, jebureyū etabutpe dak. Ikērēat mujurūğrūğxi ip. Itabikuku ip soat kay jebubun. Ikērēm warara'acat kuğ ip. Itabutkarey ip warara'acat kay. Warara'acat aokakaxi ip. Dapxixi'uk cīcā ip. Warara'acat muğuykukukuxi ip. Soat em itakoma ip warara'acat kay. Warara'acat ekawēn mukērērēnxi ip. ³⁰ Warara'acat muymuyxi ip. Itakoma jījā ip Deus kay. Ibuyxim ġu warara'acat kuğ ip. Jewexe ip ya'ōbuyxi.

— Ocejū acā oca'ōbaca — i napa ma e'em ip jewawēğmuboğ am jewexe. Soat em: — Apēn ġuto ace'e ikērēān? — i'e'em ip jewewebe.

Küyjobit'ūm cīcā ip jebay a'ō kay. ³¹ Itaybit'ūm cīcā ip apēn cūğ ma iam, apēn cūğ ġu iam tak. Ja'ō dağ ġu ip jekukum. Ka'ūma ma ikukpin cexe ip. Itabotaidabotbot ġu ip warara'acat kay.

³² — Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū je'ju ipiat'ajojoap kay — i'e'em Deus. — Soat em jeedop ip ipiat'ajojom — i'e'em.

Itaybit ip iboap ekawēn. Inaka ip biğ ma buk ikērēat kay. Icokcok ip e'em warara'acat pe ikērēat mujurūğ ām, jebuxim i'eat pin ip puye.

2 Eyju bit aco'i e'em eyewewebe: — Ocebu-xim'üma ixeyü ikérēat kuğ Deus xe — i.

Iměnpit ixeyü ekukuap co'i eyju dak jekukum. Iměnpuye eyju dak ikérēat kuğ cexe. "Ikérēat kuğ ġu oceju bit" i'e ba'ore eywebe.

² — Ipiat osupi'ajoat eywebe, ikérēat kuğ eyju buye — i'e'em Deus pit ikérēat mujurūğrūğ'ukayü be.

Deus soat em cūğ ma e'em. Iměnpuye wuyetaybit cūğ ma ixe ipiatpi'ajoan ikérēat mujurūğrūğ'ukayü be iam. ³ Oburereyü, tūybe Deus ocewebe ġu ipiat supi'ajoat warara'acat pe acā iān eyju e'em. Inaka ixeyü ekukuap co'i eyju dak jekukum. Imēneju Deus ipiat supi'ajoat eywebe ixeyü beap co'i. Tūybe oce-napōn ipiatpi'ajoap puxim iān eyju e'em.

⁴ — Gaxīn ma aco'i ikérēat muğēğēap jepere ip — i'e'em Deus jewebe ma.

Iměnpuye soat em xipan eykuğ. Yukoiceğe ġu eykuğ.

— Ipiat osupi'ajoat ġu buk cebe ip — i'e'em jewebe ma.

Ixe xipan eykuğ ibikuy eywebe ikérēat mujurūğrūğap epere am puye. Eyju bit e'em:

— Ga'a ikérēat ağıjurūğrūğ — i. — Deus ipiat supi'ajoat ġu wuywebe — i napa ma eyju e'em.

⁵ Guyjom Deus jetakomaap ġubapuk ikérēat mujurūğrūğ'ukayü be. Ibo kabia be ipiat supi'ajoat ixeyü be. Cūğ ma ipiat supi'ajoat cebe ip. Eyju bit eybu'u jījā ikérēat mujurūğrūğap epere am. Eybu'u jījā kūyjobit am ixe a'ō kay. Imēneju ikérēat mujurūğrūğ'ukayü be ipiatpi'ajoat puje, warara'acat podi ma eywebe ipiat supi'ajoat. ⁶ Guyjom Deus apēn cuk adi oekuku ip iaptei ideida soat pe ijodiacat pe. ⁷ Pūğpūğ ijodiacayü'in xipacat mujurūğrūğxi. Deus bikuyap tağ cekupin cīcā ip. Deus co'ian jedipap kudadam tak ip. Deus e'em cebe ip: "Eyju xipat oxe" iap kudadam tak ip. Deus xe jeedop ip iap kudadam tak ip. Soat em itait jeedop ip cexe je'ū buje ixeyü ma. ⁸ Warara'acayü bit jewekay acā ġebum jewemucokcokap ojuy. Cūğat o'jepere ip xipat'ümat kay je'e am. Deus itakoma jījā jeenuy ixeyü kay. Ipiat supi'ajoat cebe ip. ⁹ Deus ipiat supi'ajoat soat pe ikérēat mujurūğ-

rūg'ukayū be. Warara'acat podi ma ipiat supi'ajoat Judeuyū be. Judeu'ūmayū be dak ipiat supi'ajoat. Ipiatpi'ajojom cīcā jeedop ip. Imēn Deus warēmtaġ ip cuk adi oekuku iaptei ideida cebe ip.¹⁰ Deus xipacat mujurūgrūg'ukayū ġuwarurun. Jesus Cristo jo'iayūm jeedop ip jedipap kuġ, ja'ōbuyxiap kuġ tak. Yaġuybabibi jeedop ip soat em. Deus ixeyū aġuymubabibin jeenuy. Imēn Deus apēn cūg ma ip cuk adi oekuku iaptei ideida cebe ip. Koap Judeuyū be ideida. Kanomūm Judeu'ūmayū be ideida.¹¹ Imēn Deus cūg ma soat kuġ - Judeuyū kuġ, Judeu'ūmayū kuġ tak.

^{12 - 15} Judeu'ūmayū ma Deus pe wuyawēwēap eka-wēn tup kuġ ġu ip, Deus Moisés pe o'ġuwēn iap eka-wēn tup kuġ ġu. Imēnpuye itaybit ġu ip ixe ekawēn. Ikērēat mujurūgrūg ip. Inaka Deus ixeyū ġuju ipiat'ajojoap kay ikērēat mujurūgrūgapteim. Imēnpit:

— Wekawēn taġ ġu juk adi epekuku — i'ūmġu je'e cebe ip, ixe ekawēn tup kuġ'ūm puye. — Cūg ma eyju oxe — i je'e Deus jekawēn coco'ukayū be ġu - jekawēn taġ jekuku'ukayū be acā.

Imēn je'e. Judeu'ūmayū Moisés ekawēn tup kuġ ġu. Jekpiwatpin ma aco'i cekawēn taġ jekukum ip itaybit ġu ma'ġu ip cekawēn. Cekawēn taġ jekuku'ukat co'i ip ġebuje bit. Ixeyū ekukuap co buje, warara'a-cayū e'em:

— Jebinūn pewi ma teyūku Deus pe wuyawēwēap ekawēn taġ jekukum cekawēn tup kuġ ġu ma'ġu — i.

Jebinūn pewi ma ip itaybit apēn cedaġ iam, apēn cedaġ ġu iam tak. Ikērēat mujurūg puje, "Ikērēat oġu-jurūg," i'e'em ip jewebe ma. Cūg ma jeku buje dak, "Cūg ma ḥon jekukum," i'e'em ip jewebe ma. Judeuyū bit Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuġ. Itaybit ip ixe ekawēn. Inaka ikērēat mujurūgrūg ip. Imēnpuye Deus ixeyū ġuju ipiat'ajojoap kay.

— Wekawēn taġ ġu juk adi epekuku — i je'e cebe ip.

¹⁶ Guyjom Deus Jesus Cristo jomuy apēn cuk adi oe-kuku ip iaptei teida am soat pe. Xipacat je'ġūm xi-

pacayū be xipacat muğēğēapteim. Kūyjobit'ūmayū bit ğuju ipiat'ajojoap kay kūyjobit'ūmapteim.

¹⁷ Pām eyju? Ajo-kay eyju jeğebubum?

— Oceju bit Judeuyū — i eyju e'em. — Oceju acā cūğ ma Deus xe ixe be wuyawēwēap ekawēn tup kuğ puye — i eyju e'em.

Jewexe eya'ōbuyxi.

— Oceju acā Deus ocenaē jebekitkiyūm — i'e'em eyju te'e ma. ¹⁸ — Oceju acā ocetaybit apēn Deus ibikuy iam — i te'e ma eyju dak e'em. — Oceju acā ocetaybit apēn cūğ ma iam, apēn cūğ ğu iam tak, Deus pe wuyawēwēap ekawēn coco'uk puye — i te'e ma eyju e'em. ¹⁹ — Warara'acayū itaybit ğu apēn cūğ ma iam, apēn cūğ ğu iam tak — i eyju e'em. — Oceju acā ocetaybit — i te'e ma eyju e'em. — Warara'acayū itaybit ğu Deus ekawēn — i dak eyju e'em. — Soat podi ma oceju bit ocetaybit — i te'e ma eyju e'em. — Oceju acā warara'acayū oceğutaybitbin — i te'e ma eyju e'em. ²⁰ — Oceju acā itaybit'ūmayū mutaybitbin kawēn icēmān — i te'e ma eyju e'em. — Kawēn icēmān yaypan'isuayū mutaybitbin tak oceju bit — i te'e ma eyju e'em. — Oceju acā ocetaybit kawēn icēmān, kawēn cūğan, Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuğ puye — i te'e ma eyju e'em.

²¹ Warara'acayū mutaybitbin acā eyju jekukum. Je-wemutaybitbin'ūma eyju bit jekukum.

— Warara'acat pubut epetujupa'um ğu juy — i eyju e'em warara'acat pe ma. Eyju dak tujupa'um'um ma.

²² — Warara'acat tayxi kaykay ğu juy epesop — i eyju e'em warara'acayū be.

Eyju dak warara'acat tayxi kaykay ma.

— Deusbaroyū kay ğu juy epeku — i eyju e'em warara'acayū be.

Eyju bit ijodiat kay jijā Jesus Cristo kayap podi ma.

²³ — Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuğ oceju bit — i eyju e'em soat pe te'e ma.

Cekawēn tağ ğu eyju bit jekukum. Imēnpuye Judeu'ūmayū cekawēn tup kuğ'ūmayū Deus mubuy-

xi'ūm'ūm cūg'ūma eyju jekukum puye.²⁴ Imēn e'em Deus ekawēn tup: Judeuyū, Judeu'ūmayū Deus muy-muy eyju cūg'ūma jekukum puye, i.

²⁵ Imēntak Deus pe wuyawēwēap ekawēn kay kūyjobit pima, cūg ma eywebe ikap'isuat taypu'ağobixeedakat am teku Deus ebekit iap mubapuk am soat pe. Judeu'ūmayū be. Eyju ixeedakatkan oceju Deus ebekitkiyū iap mubapukpuğ soat pe. Deus ekawēn kay kūyjobit'ūm pima bit, te'e ma ixeedakatkan eyju, Deus ebekit'ūmat co'i eyju jekukum puye.²⁶ Judeu'ūmayū bit jedaypu'ağobixeedakatkan ġu. Deus pe wuyawēwēap ekawēn kay kūyjobit pima bit, Judeuyū jo'i e'em ip Deus xe-.jebekitkiyū jo'i-kūyjobicayū jo'i.

— Eyju webekitkit — i'e'em Deus cebe ip ixeedakat ġu ma'ġu ip.

²⁷ Eyju ma eyxeedakatkanat. Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuğ eyju. Imēnpuye eyetaybit cūg ma jeku am Deus xe iam. Inaka eyju kūyjobit'ūm cekawēn kay. Judeu'ūmayū bit ixeedakacap ġu ip. Deus pe wuyawēwēap ekawēn tup kuğ ġu ip. Inaka cekawēn kay kūyjobit pima, ikērēat kuğ ġu ip Deus xe-kūyjobicayū-. Judeu'ūmayū. Eyju bit ikērēat kuğ cexe kūyjobit'ūm puye, Judeuyū.²⁸ Wuyju Deus ebekitkit wuyxeedakacap tomuju ġu-.ixe ekawēn kay kūyjobicap tomuju acā. Pūgpūğayū te'e ma e'em:

— Deus ebekitkit oceju — i.

Te'e ma ip jexeedakatkacan. Te'e ma ip Deus ekawēn tup kuğ, kūyjobit'ūm ip puye.

— Webekitkiyū ġu eyju — i'e'em Deus ixeyū be, kūyjobit'ūm puye.

²⁹ Warara'acayū cūg ma e'em:

— Judeuat oceju bit — i. — Deus ebekitkiyū oceju — i dak.

Jebikuyap tağ ġu ip jekukum-. Deus bikuyap tağ acā. Deus biōgbuk nuynuy cebe ip.

— Eyju ma webekitkiyū — i'e'em Deus ixeyū be, jexeedakatkanat ġu ma'ġu ip. — Xipat cīcā eyju — i'e'em Deus cebe ip.

“Eyju xipat oxe” i'ead kudadam ġu ip ijodiat pe.

Deus pe acā "Eyju xipat oxe" i'ead wiwim ip. Soat Deus ekawēn kay kūyjobicayū cebekitkiyū- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak.

3 — Jewewejo'i kūyjobicayū Deus ebekitkiyū bima, apeğām paxi wuyju Judeuyū? — i du eyju e'em owebe? — Apēğām paxi wuyju wuyday-pu'ağobixeedakatkan? — i du eyju e'em owebe? — Xipat ġu aco'i wuyju Judeuyū iap — i du eyju e'em owebe?

² — Xipat cīcā ma wuyju Judeuyū iap — i ôn pit e'em eywebe.

Deus jekawēn o'ğuwēn Judeu'ūmayū be ġu- -wuy'ajojoyū'ūm'ūm pe acā. Imēnpuye wuyju Judeuyū iap xipat cīcā. Jekawēn o'ğuwēn cebe ip ixeyū be imuwēn ām warara'acayū be.

³ — Imēnpit pūğpūğ wuy'ajojoyū'ūm'ūm'in oibu'un ipixe ekawēn tağ jeku am — i du eyju e'em owebe? — Gasū aco'i Deus je'e ġu wuywebeam apēn cuk adi o'e'e iap tağ, cekawēn tağ oibu'un ip puye — i du eyju e'em owebe?

⁴ — Ja'ō dağ ma Deus je'e wuywebeam tak — i ôn pit e'em eywebe.

Soat ma napapa'uk. Deus pit napapa'uk ġu. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Deus, ên acā icēmān e'em, i. "Cūğ'ū-
ma ên ocekūğ," i napa ma e'em
emuymuy'ukayū, i. Inaka ên acā cūğ
ma soat kuğ, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup.

⁵ — Cūğ'ūma wuyeku buje bit, Deus acā cūğ ma jekukum iap ibapuk e'em wuyekukuap cocoayū xe — i aco'i eyju e'em owebe.

Eyxē xipat wuywebe cūğ'ūma jeku am warara'acayū mutaybit am Deus acā cūğ ma iam. Imēnpuye:

— Cūğ ġu Deus pe ipiatpi'ajoan wuywebe wa- rēmtağ wuyekukuapteim — i te'e ma eyju e'em owebe.

Ijodiat puxim ôn kawēnwēn ġasū, adeayū icēm ġu e'em puye.

⁶ — Deus soat em cūğ ma wuykuğ — i ôn pit

e'em. — Deus cūg'ūma ibima, iba'ore kuka o'e ixe be cūg ma apēn cuk adi ajekuku iap teida am soat pe wuywebe. Imēnpit ixe cūg ma iboap ideida — i ôn pit e'em.

⁷ — Cūg'ūma weku buje, “Deus acā cūg ma jekukum,” i je'e ip ocekukuap cocoayū — i du eyju e'em owebe? — “Soat podi ma Deus cūg ma,” i je'e ip — i du eyju e'em owebe? — Imēnpuye warēmtaḡ cuy ajeku warara'acayū be “Deus acā cūg ma” i'e am — i te'e ma eyju e'em. — Imēnpuye cūg ġu Deus pe ipiatpi'ajoan ocewebe warēmtaḡ ocekukuap-teim — i te'e ma eyju e'em owebe. ⁸ Imēneju:

— Ga'a ikērēat aġujurūḡ — i'ūmḡu juy ace. — Wuywebe ikērēat mujurūḡ puje, adeayū itabut je'e Deus acā xipat iap kay — i'ūmḡu juy ace. — Ga'a ikērēat aġujurūḡ Deus acā xipat iam itabut'ūmayū mutaybit am — i'ūmḡu juy ace.

— Imēn e'em Paulo dak — i napa ma e'em omuymuy'ukayū dak.

Deus cūg ma ipiat supi'ajoat omuymuy'ukayū be.

⁹ Deus xe Judeu'ūmayū podi ma xipat tu wuyju Judeuyū buye? Ka'ūma! Jewewe jo'i ma wuyju ikērēat kuḡ Deus xe-Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Wuywebe dak ikērēat mujurūğrūḡap epere ba'ore. Kuy iboap oğuwen eywebe. ¹⁰ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Ka'ūmḡu cedaḡ ma jekuku'ukat- -pūḡ tak ka'ūma ma, i. ¹¹ Soat ip itaybit ḡu apēn cūg ma Deus xe iam, apēn cūg ġu iam tak, i. Ka'ūmḡu Deus a'ō daḡ cekupinat, i. ¹² Wūy ma o'e ip Deus wi oitabidaoat puxim, i. Ka'ūmḡu xipacat mujurūğrūḡ'ukat- -pūḡ tak ka'ūma, i. ¹³ Cekawēnkērē jijā ip itaypi koceat puxim, i. Napapa'uk cīcā ip, i. Warara'acat muymuyap cēmcēm ikōmbie daḡwi ip puybu tūy-piat puxim, i. ¹⁴ Warēmtaksiḡ e'em ip warara'acat pe, i. ¹⁵ Itadaodao ip warara'acat ekawēn mukērērēnap kay,

yaokaap kay dak, i. ¹⁶ Soat em jexeat cokcokap mu'üm ojuy ip, i. Warara'acat mutabibin ip soat em, i. ¹⁷ Itaybit ġu ip kaba'üm jedop am warara'acat eju, i. ¹⁸ Itaybit ġu ip Deus kuk am ibuyxim, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup.

¹⁹ Ibo dup ekawēn icēmān! Imēn Deus Judeuyū awēwēm jekawēn. Wuyetaybit iboam. Imēnpuye te'e ma e'em ip Deus pe: — Oceju acā ekawēn tağ jekukum — i. Judeu'ümayū dak ixe ekawēn tağ ġu jekukum. Imēneju mūg ma ip Deus etabutpe soat ip ikērēat kuğ puye. -Judeuyū, Judeu'ümayū dak. ²⁰ Ka'üma ma soat ekawēn tağ jekukum. -Deus ekawēn tağ. Imēnpuye abu-be Deus e'em "Cūg ma juy epesop oxe wekawēn tağ eyekuap tomuju" i? Ka'üma be ma! Deus ekawēn wuyetaybit puje, wuyetaybit soat wuyju ikērēat kuğ Deus xe iam.

²¹ Gasū bit apēn ôn ipi watwat mucūğcūğ iap Deus o'ğuwēn wuywebe.

— Eyju cūg ma e'em oxe eyawēwēap ekawēn tağ eyekukuap tomuju ġu — io'e Deus wuywebe.

Imēn Moisés wuymutaybitbin tak. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū dak iboam wuymutaybitbin.

²² — Eyju bit cūg ma oxe — i'e'em Deus ipi watwat pe Jesus Cristo kay itabut puje acā.

Soat pe itabucat pe: — En cūg ma oxe — i'e'em Deus. -Judeu be. -Judeu'ümat pe dak.

²³ Soat ipi watwat ikērēat o'ğuğē. Ka'üma ma ikērēat kuğ ġu. Wūy ma o'e ip Deus wi. -warara'acat podi ma idipat wi, ikērēat kuğ puye. ²⁴ Deus pit ikērēat uk'uğ wuywebewi Jesus Cristo oe'ü wuywebeam puye. Ikērēat muğeğeaptei o'teida je'ü ām. Imēnpuye wuyju cūg ma Deus xe ixe oe'ü buye. Deus tei'üma wuymucūğcūğ, ixe soat em xipan wuykuğ puye. Cristo Jesus kay wuyetabun puje acā, wuymucūğcūğ. ²⁵ Deus Jesus Cristo o'ğudot ijodi ce'ü ām wuywebeam. Ixe oe'ü ikērēat mujurūğrūğapteida am. Ixe kay wuyetabut puje, Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi. Jesus Cristo o'ğudot ce'ü ām ôn cūg ma eykuğ iam

wuymutaybit am. Kuyje Deus ikērēat mujurūgrūg-
'ukayū o'guju ġu ipiat'ajojoap kay. Yukpicege ġu
osunuynuynuy ixeyū kuġ.

— Guyjom okpot je'ū soat peam — io'e jewebe
ma. — Ixe kay itabucayū oġuju ġu ipiatpi'ajojoap
kay — io'e jewebe ma. ²⁶ Gasū bit: — Gebum ḥn ipi
watwat ikērēat mujurūgrūg iap kay — i'e'em Deus.
— Cūg ma kuka o'e owebe ipiatpi'ajoan cebe ip, ikē-
rēat ip o'ġujurūgrūg iapteim — i'e'em ixe. — Gasū
bit cūg ma kuka o'e owebe ikērēat uk am eywebewi,
Cristo oe'ū buye — i'e'em Deus Jesus Cristo kay
itabucayū be. — Eyju cūg ma oxe Jesus oe'ū buye
— i'e'em itabucayū be.

²⁷ Imēneju "Warara'acat podi ma cūg ma oceju
bit," i'e but tu wuywebe? Ka'ūma. I'e but ġu wuy-
webe. Ka'ūma ma cūg ma Deus xe xipacat mujurūg-
rūgap tomuju. Cūg ma wuyju cexe Jesus Cristo kay
wuyetabut puye acā. Imēnpuye "Warara'acat podi
ma cūg ma oceju bit" i'e ba'ore wuywebe. ²⁸ Wuyju
cūg ma Deus xe xipacat mujurūgrūgap tomuju ġu-
Jesus Cristo kay wuyetabucap tomuju acā. Iboam
wuyetaybit kuy. ²⁹ Deus Judeuyū mucūg ojuy acā du?
Ibu'u du Judeu'ūmayū mucūg ām? Ka'ūma! Ibikuy
ma. Soat itabucayū mucūġucūg ixe- -Judeuyū mu-
cūġucūg, Judeu'ūmayū mucūġucūg tak. ³⁰ Imēnpuye
pūg taġ ma Deus soat kuġ ipi watwat kuġ. Jesus
Cristo kay itabun puje acā Judeuyū mucūġucūg. Ce-
kay itabun puje acā Judeu'ūmayū mucūġucūg tak.

³¹ Imēneju:

— Moisés ekawēn taġ ġu ajeku- -Deus o'ġuwēn
cebe iap ekawēn taġ ġu- -Jesus Cristo kay wuyetabut
puye — i'ūmġu juy ace.

Cekay wuyetabut pima dak, kuyjeat ekawēn cuy
ibuyxim ajukuk.

4 — Ajoap tomuju Abraão cūg ma osunuuy
Deus xe? — i du eyju e'em owebe?
Wuydobu'ūm Abraão'ūm Judeuyū dobu'ūm. Apēn-

puye "En cūg ma oxe" io'e Deus cebe iam òn jey-mutaybin.

² — En cūg ma oxe — io'e Deus Abraão be. Imēn Deus e'em xipacat muğēğēap tomuju ibima: "Warara'acat podi ma òn cūg ma Deus xe" i kuka juk o'e Abraão. Imēnpit xipacat muğēğēap tomuju ġu "Cūg ma èn oxe" io'e Deus cebe.

³ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Abraão bit itabut cīcā osunuy Deus kay, i. Deus tak o'e cebe "Cūg ma èn oxe" i, cekay itabut puye, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup. ⁴ Wuyekapik puje wuyekapikaptei bubum wuyju. Tei'üm iüm'ibit pupum ġu wuyju. Wuyekariwa ceweroap wuyweju iap pupum acā wuyju. ⁵ Imēn ġu bit Deus wuykuğ. Deus e'em:

— En cūg ma oxe — i xipacat muğēğē'ukat pe ġu-jekpot kay itabucat pe acā.

Itabun puje acā:

— En cūg ma oxe — i'e'em Deus ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuyiat pe.

Ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuyiat cūg ma Deus xe xipacat muğēğēap tomuju ġu-Jesus kay itabucap tomuju acā.

⁶ — En cūg ma oxe, xipacat muğēğēap tomuju ġu, etabucap tomuju acā — i'e'em Deus.

Imēnpuye cūğat icokcok cīcā e'em. Davi dak iboap cuk adi o'ğuwēnuwēn. Imēn Davi o'e:

⁷ Kuy bima kūyjobit'üm osunuyiat icokcok e'em Deus pe cebewi ikērēat uk puje, i.

Ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuyiat icokcok e'em Deus pe ikērēat mu'üm puje, i.

⁸ Cūğat kay ibu'u tūibit icokcok e'em, i.

Deus apēn ixe juk adi ikērēat o'ğujurūğrūğ iap kay ğebum'üm pima, icokcok e'em, i.

Imēn Davi o'e kuyje.

⁹ — Icokcok ip e'em — i mo adi a'ğu o'e Davi.

Abuyū icokcok soat em? Taypu'ağobixeedakat'ibiyū acā du? Judeuyū acā du? Ka'ūma! Ixeedakat'üm'i-
biyū dak icokcok ma-Judeu'ūmayū. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Abraão itabut o'e Deus kay, i. Deus
o'e cebe "En cūg ma oxe" i, cekay
itabut puye, i.

¹⁰ Puje "Cūg ma ēn oxe" io'e Deus Abraão be?
Abraão jedaypu'ağobixeedakacat puje du? Ka'ūma!

— Cūg ma ēn oxe — io'e ixeedakat'üm pima.

¹¹ Guyjom acā o'jedaypu'ağobixeedakacat Abraão.

— En cūg ma oxe — io'e Deus Abraão be ixeedakacat awap ma. — En cūg ma oxe — io'e Abraão be, jekay itabut puye.

Guyjom o'jedaypu'ağobixeedakacat "Ön cūg ma Deus xe wetabucap tomuju" i'e am soat pe warara'acat pe. Abraão cūg ma osunuy Deus xe itabut puye. Cūg ma osunuy ixeedakacat'üm awap ma. Imēnpuxim Judeu'ūmayū dak cūg ma Deus xe itabun puje. Cūg ma ip cexe ixeedakacat ġu ma'ġu ip. Imēneju Abraão ixeyū ebay jo'i Abraão etabucap co'i ip itabut Deus kay buye. ¹² Judeuyū etabun puje, cūg ma ip Deus xe. Cūg ma cexe jexeecukap tomuju ġu, jetabucap tomuju acā. Abraão etabucap co'i ma ip itabut. Imēneju Abraão ixeyū ebay buxim Deus xe ixe buxim ixeedakacap tomuju ġu- -ixe buxim itabucap tomuju acā.

¹³ — Wa'ōbi soat ka dağacat kukan ecesüy — i juk o'e Deus Abraão be. — Enaxeğebitbit tak soat kukan — i juk o'e. — Soat eipi oğüm eywebe — i dak o'e Deus. Iba'ore soat pe wuywebe soat ekawēn tağ jeku am-wuyawēwēap ekawēn tağ. Imēnpuye Deus o'e: "Xipacat oğüm ewebe," i Abraão be wuyawēwēap ekawēn tağ cekuap tomuju ġu- -itabucap tomuju acā; cūg ma Deus xe iap tomuju dak. ¹⁴ Imēnpuye Deus xipacat ümüm wuyawēwēap ekawēn tağ jekuku'ukayū be acā ġu. Ikeyū be acā iūmüm pima, te'e ma kuka juk ace wuyetabut Jesus Cristo kay; te'e ma dak kuka juk Deus o'e wuywebe "Xipacat

oğum eywebe" i. ¹⁵ Imēn Deus ipiatpi'ajojoan jekawēn kay kūyjobit'ūmayū be.

— Kūyjobit ġu eyju wekawēn kay — i ġu bit e'em cekawēn co'ūmayū be, itaybit ġu ip cekawēn puye.

¹⁶ Imēneju Deus tacup ġu.

— Xipacat oğum ewebe, okay etabut puye — i juk o'e wuydobu'ūm pe- -Abraāo'ūm pe.

Deus soat em ja'ō dağ e'em wuywebe. Imēnpuye soat itabucayū xipacat je'jat Deus xewi Abraāo buxim.

— Soat em wekawēn kay kūyjobicayū be acā xipacat oğum — i'ūmġu o'e Deus. — Soat pe okay itabucayū be xipacat oğum — i acā o'e. Imēneju Abraāo wuyebay buxim Deus xe, ixe etabucap co'i wuyetabut puye. ¹⁷ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Wa'ōbi ade ka watwat je'e "Abraāo
wuyebay jo'i Deus xe, ixe etabucap
co'i wuyetabut puye," i, io'e Deus
Abraāo be, i.

Abraāo itabut osunuy Deus kay. Ixe Deus waram ce'ū'ūayū mutaicin. Ka'ūmġu osodop iat mubapuk-puğ ixe. Ixe Deus ja'ō dağ ma juk adi Abraāo kuğ osunuy.

¹⁸ — Enaxeğebitbit ma jeedop ade jījā — i juk o'e Deus Abraāo be. — Wa'ōbi ade ka watwat kukukan ecesūy — io'e.

Iboap kay itabut osunuy Abraāo.

— Deus ja'ō dağ je'e owebe — i juk adi o'e Abraāo jewebe ma.

Itabut cīcā osunuy imujurūğ pa'oren ma'ğu ipot aypa buye. Owebe jekpot ūmap wiwim osunuy Deus cebe. ¹⁹ Ixe aypa jījā osunuy. Ijasūn 100 koatoap wi osunuy.

— Okpotpet put ġu ma oce aypa oce buye — io'e jewebe ma. — Otayxi Sara dak i'it'et put ġu o'e yabut puye — io'e jewebe ma.

Inaka itabutbüt ġu osunuy Deus ekawēn kay- -itabut cīcā ma.

²⁰ — Deus okpon je'ğüm ġu — i'ūmġu o'e Abraāo. — Je'ğüm paxi? — i'ūmġu dak o'e.

Ixe bit itabut cīcā osunuy Deus okpon je'gūm iap kay aypa ma'gu. Jewa'ōmucanucan osunuy, itabut Deus kay buye. Imēnpuye:

— En soat podi ma xipan okuğ — i'e'e'uk osunuy Deus pe.²¹ — Soat iba'ore ġu Deus pe — i'e'e'uk osunuy Abraão. — Ja'ō dağ em owebe — i'e'e'uk osunuy. — Okpon je'gūm ja'ōbacaan — i'e'e'uk osunuy jewebe ma.²² Imēneju:

— En cūğ ma oxe — i juk o'e Deus cebe. Imēn Deus o'e Abraão itabut osunuy buye.²³ Ixe cūğ ma osunuy Deus xe iap ibararak opop Deus ekawēn tūp pe. Abraão cūğ ma osunuy jetabucap tomuju iaptup o'tupmubararak kuyjeayū. Kuyjeayū mutaybit am acā ġu ibodup o'tupmubararak ip.²⁴ Wuymutaybit am tak ibodup o'tupmubararak ip.

— Eyju cūğ ma oxe — i je'e Deus wuywebe, ixe kay wuyetabun puje.

Ixe Deus Jesus o'ġutait ce'ūap tomukadi. Wuykukat o'ġutait waram.²⁵ Deus Jesus o'ġudot ijodi ce'ū ām. Oe'ū ikērēat uk am wuywebewi. Jesus o'ġutait ce'ūap tomukadi Deus pe "Cūğ ma eyju oxe" i'e am wuywebe- -o'ġutait'iat kay itabucayū be.

5 Imēneju Deus e'em wuywebe: — Cūğ ma eyju oxe — i, Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Kuy bima kaba'ūm ajop Deus eju wuyetabut'ūm pima. Gasū bit kaba'ūm ace Deus eju wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye.² Jesus Cristo kay juk o'e jebay be:

— Teyūku itabut okay — i.

Imēnpuye Deus xipan wuykuğ. Wuycokcok cīcā ixe xipat wuykay buye. Guyjom Deus dipap co'i acesop. Wuycokcok cīcā iboap wiwim.³ Iboap wiwim pima wuyju ipiatpi'ajojom ijodi. Wuyetaybit wuyetaxi acesop ipiatpi'ajojom puye iam. Imēnpuye ipiatpi'ajojom pima dak wuycokcok wuyju e'em.⁴ Ipiat'ajoam wuyetaxi bima, Deus e'em wuywebe:

— Xipat cīcā eyju oxe — i.

Deus "Eyju xipat cīcā oxe" i'e'em pima, wuycokcoğ acesop Deus xe acesop soat em iap wiwi am.⁵ Jewemuğukukukum ġu wuyju Deus co'i acesop iap wiwi am. Ixe jebiōğbuk o'ğuōm wuywebe-xipacat o'ğuōm. O'ğuōm wuymukūyo am eykukpin cīcā oxe iam.

⁶ Wuywebe xipacat muğē ba'ore bima Cristo oe'ū wuydaxijo am. Wuywebeam ixe oe'ū xipat'ūmayū beam. Deus "Eje'ū juy" i'e buje, oe'ū.⁷⁻⁸ Deus xe wuykukpin cīcā. Imēnpuye ixe jekpot o'ğudot ce'ū ām wuywebeam. Wuyju ma wuybu'u je'ū ām warara'acat e'ūap puxim, cūğ ma'ğu ip jekukum, xipacat muğēğem ma'ğu ip. Cristo bit ibu'u ġu osunuy je'ū ām wuywebeam ikērēat mujurūğrūğ ma'ğu wuyju.⁹ Gasū wuyju cūğ ma Deus xe wuywebeam Cristo oe'ū buye- -o'jedoyekereren puye. Cristo bureyū ma wuyju bit ġasū. Imēnpuye Deus wuymuju ġu ipiat'a-jojoap kay.¹⁰ Wuyetakoma juk adi ajop Deus kay. Deus pit wuymuwexat jebureyūm wuywebeam ipot oe'ū buye. Gasū bit Cristo waram itait o'e. Deus wuydaxijo Cristo itait puye, wuyju ibureyū buye dak.¹¹ Wuykukukat Jesus Cristo juk wuymuwexat Deus bureyūm, ixe xe wuykukpin puye, wuywebeam oe'ū buye dak. Imēnpuye:

— Obureyū eyju — i'e'em Deus wuywebe. Imēnpuye soat podi ma wuycokcok, wuyju Deus bureyū buye.

¹²⁻¹⁹ Imēnpit ipi watwat ikērēat mujurūğrūğ'uk osodop ip Deus jekawēn muwēn awap Moisés pe. Deus pit ipiat o'supi'ajoat ġu cebe ip jekawēn tağ ġu juk adi oekuku ip iap teim, Moisés pe wuyawēwēap ekawēn muwēn awap. Adāo koap ikērēat o'ğujurūğ. Soat ipi watwat o'jebapuk ixe Adāo bewi. Soat ixe ebekitkiyū ikērēat mujurūğrūğ'ukayūm o'e Deus xe ixe ikērēat o'ğujurūğ puye.

— Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū je'ū — i juk o'e Deus Adāo be.

Imēnpuye soat ipi watwat je'ū'ūm ġasū dak. Soat wuye'ū'ē ace Adāo buxim wuyju dak ikērēat mujurūğrūğ puye. Soat cebekitkiyū ikērēat o'ğurūğrūğ Adāo juk ikērēat o'ğujurūğ iap co'i'ūmğu. Inaka

oe'ū'ū ip soat - Adāo badipyū, Moisés badipyū dak. Oe'ū'ū ip Adāo koap ikērēat o'gjurūg puye. Soat Adāo ebekitkiyū ikērēat mujurūgrūg'ukayūm o'e Deus a'ō kay kūyjobit'ūm ip puye. Adāo kūyjobit'ūm pima, soat ixe ebekitkiyū dak kūyjobit'ūmayūm o'e Deus xe. Imēneju soat ipi watwat ikērēat kuğ o'e Deus xe pūg ağokatkak ikērēat o'gjurūg puye.

Soat Adāo ebekitkiyū ixe buxim o'e - ikērēat kuğ. Imēnpuxim Jesus Cristo kay itabucayū ixe buxim e'em - ikērēat kuğ ğu. Ixe Jesus Cristo oe'ū ikērēat uk am ipi watwat pewi - soat uk am. Imēnpuye soat em itait jeedop ip Deus xe cekay itabucayū. Adāo kūyjobit'ūm o'e Deus a'ō kay. Imēnpuye soat ixe naxeğebitbit je'ū'ūm. Jesus Cristo bit kūyjobit osunuy Deus a'ō kay. Imēnpuye soat em Deus xe itait jeedop ip cekay itabucayū. Pūg ağokatkak kūyjobit'ūm osunuy Deus a'ō kay. Imēnpuye adeayū ikērēat mujurūgrūg'ukayūm o'e Deus xe. Kūyjobit'ūm cīcā ip osodop Adāo buxim. Wara'at pit kūyjobit cīcā osunuy Deus a'ō kay. Imēnpuye Deus je'e adeayū be:

— Eyju cūğ ma oxe — i.

Ikeyū adeayū kūyjobit Jesus Cristo buxim. Jewejojo'i ğu bit osodop ip Adāo Cristo eju. Jesus xipan wuykuğ warara'acat podi ma. Ade Adāo ebekitkiyū bit o'ju ipiat'ajoap pe ixe pūg em ma ikērēat o'gjurūg puye. Deus pit soat podi ma xipan wuykuğ. Imēnpuye Cristo o'gudot ikērēat uk am soat pewi - ijodiacat pewi. Deus tei'ūma adeayū daxijojom ijdaciayū daxijojom, pūg em ma Cristo oe'ū buye. Adāo pūg ma osunuy. Soat ixe ebekitkiyū ikērēat mujurūgrūg'ukayūm o'e Deus xe, Adāo ikērēat o'gjurūg puye.

— Ikērēat kuğ eyju oxe — i'e'em Deus soat pe Adāo ebekitkiyū be Adāo pūg em ikērēat o'gjurūg puye. Deus e'em taxijo'ibiyū be bit:

— Ikērēat kuğ ğu eyju oxe — i, ade em ma'ğu ip ikērēat o'gjurūgrūg. — Webekitkiyū eyju — i'e'em cebe ip, ixe xipat wuykay buye.

Pūg ağokatkak imēn ikērēat o'gjurūg - Adāo. Imēnpuye soat wuye'ū'ē ace. Wara'acat pit ikērēat kuğ

gu oe'ū- -Jesus Cristo. Imēnpuye soat podi ma Deus xipan wuykuğ.

— Cūğ ma eyju oxe — i'e'em wuywebe- -Jesus Cristo kay itabucayū be.

Imēneju soat em wuyetait acesop Deus xe. Soat kukkan acesop Cristo eju. Jesus e'ead Adāo e'ead podi ma xipacat kuğ.

^{20 · 21} Imēntak Deus jekawēn o'guwēn Adāo ebe-kitkiyū mukūyo am eyju ikērēat mujurūgrūğ cīcā iam. Ipi watwat pit biğ ma ikērēat o'gujurūgrūğ. Soat ipi watwat je'ū'üm ikērēat mujurūgrūğ puye. Je'ū buje ip wūy ma dopdom Deus wi. Deus pit warara'acat podi ma xipan wuykuğ. Ixe Cristo o'gudot ce'ū ām ikērēat uk am wuywebewi. Imēnpuye wuye'ū buje soat wuyju Deus xe wuyetait acesop, wuyukukat Jesus Cristo kay wuyetabun puje. Wuyukukat Jesus Cristo xe ma acesop soat em wuyetait.

6 — Deus pit biğ ma xipan wuykuğ biğ ma'gu wuyju ikērēat mujurūgrūğ — i ön e'em eywebe.

Imēnpuye:

— Biğ ma juy ikērēat ağıjurūgrūğ, biğ ma Deus xipan wuykuk am — i du eyju e'em owebe?

² Imēn gu juy e'em! Ce'ūat jepidowatwan gu o'e. Imēnpuxim wuyju dak ikērēat mujurūğ pin gu ace'e Cristo kay wuyetabut puye. ³ Wuymubatisan puje, ǵasū bit Jesus Cristo eju müg'i ojeku iap mubapuk-puğ wuyju soat pe wuyjojoayū be. Ikērēat muğēğeap acepere kuy apēn ce'ūat jepidowatwanap epererem. Kuy eyetaybit iboam. ⁴ Jesus eju kuy ip wuykot iap puxim ikērēat muğē pin gu ace'e, ceweju kuy aje'ū iap puxim tak. Iboap mubapukpuğ wuyju wuymubatisan puje. Cristo oe'ū jebay bikuyap tağ. Wuyju dak Jesus Cristo bikuyap tağ ajeku ǵasū bit. Ja'obacaan Deus ixe waram o'gutait. Soat podi ma Deus ya'obaca, idip tak. Jesus puxim wuyju dak acejetait waram. Imēneju ǵasū dak wuyağuy'isum ajeku.

⁵ Imēntak Cristo jekpiwatpin ma oe'ū korosa be. Imēnpuxim wuyju dak wuyukpiwatpin ma ikērēat ağujurūğ ğu. Deus ja'ōbacaap o'jomōğ Cristo be waram imutait puje. Imēnpuxim wuyju dak Cristo a'ōbacaap kuğ ğasū. Ikērēm cuk adi ajekuku iap kuy juk acepere. Wuyağuy'isum wuyju jekukum ğasū bit ixe a'ōbacaap kuğ puye. ⁶ Kuy bima juk adi ikērēat ağujurūğ. Soat em ikērēat mujurūğrūğ'uk cuk adi ajop. Imēn jewemudadaybotbon cuk adi ajekuku. Cekariwa be imudadaybotbot'ibit enapōn pa'oreap puxim ikērēat mujurūğrūğap epereap pa'ore osunuy wuywebe. Ğasū bit ikērēm cuk adi ajekuku iap acepere Jesus a'ōbacaap kuğ puye. Korosa be Jesus oe'ū ja'ōbacaap muōm ām wuywebe ikērēat mujurūğap puxim. Imēnpuye ikērēat ağujurūğ ğu ğasū bit. ⁷ Ikērēat mujurūğrūğap epere but wuywebe. Ce'ūat jepidowatwanap epereperem. Imēnpuxim wuyju dak ikērēat mujurūğrūğap acepere kuy. Cekariwa be imudadaybotbot'ibiyū buximayū ğu wuyju ğasū bit. ⁸ Cristo jekpiwatpin ma oe'ū. Wuyju dak wuyukpiwatpin ma ikērēm cuk adi ajekukuiap acepere. Imēneju wuyetabut soat em wuyetait acesop Cristo xe iap kay. ⁹ Deus Cristo waram o'ğutait ce'ūap tomukadi. Waran pit je'ū ğu. Abu-be ixe imuy'ū but? Ka'ūma be ma! Kuy wuyetaybit iboam. ¹⁰ Pūğ em ma ixe oe'ū. Oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Waram pit je'ū ğu. Ğasū bit itabēğ omuy soat em Deus bikuyap tağ jeku am.

¹¹ — Ikērēm cuk adi ajekukuiap kuy acepere — i juy epe'e'e eyewewebe. — Ikērēat ağujurūğ ğu ğasū bit — i juy epe'e'e. — Ce'ūat ȝebum ğu o'e ikērēat muğēap kay — i. — Wuyju dak cuy ȝebum ğu ace ikērēat muğēap kay — i juy epe'e'e eyewewebe. — Deus bikuyap tağ acā ajeku ğasū bit — i juy epe'e'e eyewewebe. — Müg'i wuyukukat Jesus Cristo eju ajeku ğasū bit — i juy epe'e'e eyewewebe.

¹² Imēneju ȝebum ğu juy epesop ikērēat mujurūğrūğap kay. Ikērēat epeğuğē ğu eyjebit tağ. Ikērēat epeğuğē ğu eybinünpe. Eybikuyap tağ ğu juy epeku-Deus bikuyap tağ acā. ¹³ Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū cucum ipiat'ajojoap kay. Yağuy'isum jekuku'ukayū

bit kabi kay cucum. Kuy bima ikērēat mujurūgrūg'uk cuk adi epesop. Gasū bit eyağuy'isum eyju jekukum. Imēnpuye:

— En ocekukan — i'ümğu juy epe'e Satanás pe.
— Ikērēat oceğjurūg' a'obi — i'ümğu juy epe'e Satanás pe ma. Deus pe bit:

— En acā ocekukukan soat em — i juy epe'e. — A'óbacaap cuy eğuōm ocewebe cūg ma oceku am — i juy epe'e cebe.

¹⁴ Gasū bit cūg ma wuyju Deus xe kuyat ekawēn tağ wuyju jekukum puye ğu-. -Deus xipan wuykuğ puye acā. Imēnpuye ikērēat ağıjurūg' ğu.

— En ma ocekukan — i'ümğu ace'e Satanás pe.

¹⁵ Gasū bit cūg ma wuyju Deus xe kawēn kuyat tağ wuyju jekukum puye ğu-. -wuyawēwēap ekawēn tağ wuyju jekukum puye ğu dak. Deus xipan wuykuğ puye acā wuyju cūg ma Deus xe. Imēnpuye:

— Ağuğē juy waram ikērēat! — i du eyju e'em? Imēn ğu juy e'em! ¹⁶ “Ocekariwam cuy ece” i ey'e buje ağıokatkat pe, eyekariwam je'e. Kūyjobin epesop ya'ō kay. Eyekariwa epeyepere ğu ikukpin cīcā eyxe buye. Imēnpuxim ikērēat mujurūgrūg'ukayū ikērēat muğēap epereperem ğu, ikērēat kay jījā ip puye. Imēnpuye soat em Deus wi wūy jeedop ip je'ū buje. Deus a'ō kay kūyjobicayū bit cūğat ekawēn epereperem ğu Deus a'ō kay jījā ip puye. Imēnpuye cūg ma ip Deus xe. Deus xe itait jeedop ip je'ū buje. Kuy eyetaybit cīcā iboam. ¹⁷ Kuy bima juk adi Satanás a'ō kay kūyjobit epesop. Kawēn idipat co buje bit, eyetabun epesop iboap ekawēn kay. Iboap ekawēn icēmān. Eycokcoğ epesop iboap ekawēn kay am. Ebikuy jījā iboap ekawēn tağ jeku am. Imēneju:

— Bay, ēn xipat cīcā — i oceju e'em Deus pe. ¹⁸ Deus kuy ja'óbacaap o'ğuōm eywebe waram Satanás a'ō kay kūyjobicap puxim. Gasū bit Deus a'ō kayayüm epesop. Ebikuy epesop ikērēat muğē ām ğu-. -xipacat muğē ām acā. ¹⁹ Kawēn ibapukan ḥon kawēnwēn eywebe, apēn ikērēat acepere wuyağuy'isum wuyeku am iap iba'arēm eyxe buye. Kuy bima juk adi ikērēat kay ḡebum epesop. Ikērēat mujurūgrūg'

cuk adi epeku. Xipat'ūmayū kukukat a'ō kay kūy-jobin epesop. Gasū bit cūg ma juy epeku. Xipacat kay juy ġebum epesop. Deus a'ō kay juy kūyjobin epesop.

²⁰ Ikērēat mujurūğrūğ'uk pima, Deus bikuyap tağ ġu epeku. ²¹ Xipacat tu epejat ikērēat mujurūğrūğap-teim? Ka'ūma! Eyetaybit ikērēat mujurūğrūğ'ukayū soat em Deus wi wūy ma jeedop ip iam. Gasū bit eysūsūn epe'e ikērēat mujurūğrūğ'uk puye. ²² Deus a'ō kay kūyjobicayūm epesop ġasū bit. Deus kuy ja'ōbacaap o'ġuōm eywebe waram ikērēat muğēap puxim. Soat em eyju ixe mucokcokcoğ ġasū bit. Eye'ū buje soat em Deus xe eyetait epesop. ²³ Kapik-pik'ukat jekapikaptei bubum. Imēnpuxim ikērēat mujurūğrūğ'ukat Deus wi wūy ma jeenuy je'ū buje. Ixe wi wūy ma jeenuy ikērēat o'ġujurūğrūğiap teim.

— Soat em oxe eyetait epesop — i'e'em Deus wuywebe bit, wuykukukat Jesus Cristo eju mūğ'i wuyju jekukum puye.

Soat em ixe xe wuydopap tei'ūmat co'i. Kapikpiğ ġu wuyju iboap pu am. Tei'ūma Deus iūmūm wuywebe.

7 Okitpitpiyū, eyetaybin put apēn ḥon em iam eyetaybit wuyawēwēap ekawēn puye. Wuyetabēğ pima acā wuyawēwēap ekawēn tağ wuyju jekukum. Wuye'ū buje bit iba'ore e'em. ² Imēnpuxim "Ayacat itoptep pima, jektop xe ma juy jeenuy itop itait pima" i'e'em iboap ekawēn. "Ektop eperem ġu juy wara'at pu am" i'e'em iboap ekawēn. Itop e'ū buje bit, ite ayacat itoptep'ūmat co'i e'em. Wuyawēwēap ekawēn mupubutbun ġu wara'at pu buje itop'ūm kuy oe'ū buye. ³ Wara'at pu buje jektom koapat itop itait pima bit, ikērēat muğēğēm koapat pe jektop pe. Itop'ūm e'ū buje bit, ayacat ikērēat muğēğēm ġu wara'at pu buje. Wuyawēwēap ekawēn kuka o'ġupubun ġu wara'at pu buje. ⁴ Okitpitpiyū, ixe ayacat puxim eyju. Wuyawēwēap ekawēn koapat'ūm itop'ūm puxim-kawēn kuyat. Jektop'ūm e'ū

buje jektop eju ġu e'em ayacat. Imēnpxim wuyju dak kawēn kuyat taġ ġu wuyju jekukum ġasū bit, Jesus Cristo ekawēn taġ acā. Ixe ekawēn taġ wuyju jekukum wuyju Cristo jebit'in puye. Ixe ebekitkiyūm acesop ġasū. Deus waram ixe o'ġutait. ⁵ Kuy bima wuyekpiwatpin ma juk adi ajekuku. Imēnpit wuyawēwēap ekawēn co buje, wuybikuy juk adi ajop- -ikērēat mujurūġ ām acā. Wuybu'u juk adi ajop kūyjobit am iboap ekawēn kay. Ikērēm wuyekuap epere'ūm pima, wūy ma kuka juk ajop Deus wi. ⁶ Kuy bima wuyawēwēap ekawēn taġ cuk adi jeku ojuy ajop correntebum taomūnmūnat puxim. Ġasū bit Jesus oe'ū wuybeam. Imēnpuye ġasū bit Deus bikuyap taġ wuyekubut. Ixe bikuyap taġ wuyju jekukum ġasū, "Obikuyap taġ cuy epeku" iap ibararak opop kawēn kuyatup pe buye ġu- -ixe biōgbuk wuymuisusun puye acā.

⁷ — Kawēn kuyat pit ikērē — i du ace'e? — Wuyawēwēap ekawēn pit ikērē — i du ace'e?
 Imēn ġu juy ace- -pūġ em tak ka'ūma. Wuyawēwēap ekawēn cuk adi omutaybitbin apēn ikērē Deus xe iam. Wuyawēwēap ekawēn wuymutaybitbin eyetabikukum ġu juy epesop warara'acat pubut kay iam. Iboap ekawēn co'ūm pima, kuka juk wuyetaybit ġu ikērē Deus xe wuyetabikukuap iam. ⁸ Iboap ekawēn co buje bit, wuyetaybit cuk ace ikērē Deus xe wuyetabikukuap iam. Imēnpit biġ ma juk adi wuyetabikukum ace warara'acat pubut kay iboap ekawēn cocom ma'ġu wuyju. Iboap ekawēn wuyetaybit'ūm pima, wuyetaybit ġu kuka ace apēn ikērē Deus xe iam. ⁹ Kuy bima ḥon tak wetaybit ġu juk adi oġuy wuyawēwēap ekawēn. Tūybe xipat cīcā ḥon Deus xe iān cuk adi oce. Iboap ekawēn wetaybin puje bit, ikērēat kuġ ḥon Deus xe iam tak wetaybit oce. ¹⁰ Deus ibikuy osunuy soat ipi watwat pe top am ip soat em jexe itait. Imēnpuye jekawēn o'ġuwēn wuyawē ām. Imēnpit ikērēat kuġ ḥon iam wetaybin puje:

— Iba'ore owebe Deus xe onuy ām ikērēat kuġ puye — i juk oce owebe ma. — Wūy ma oġuy Deus wi soat em, ikērēat kuġ puye — i juk oce owebe ma.

¹¹ Tūybe xipat ôn Deus xe iān cuk adi oce kuy bima. Imēnpit ikērēat mujurūgrūg'uk cuk adi oğuy. Imēn cuk adi ocewemuğuykuku, ikērēat mujurūg ojuy buye. Wuyawēwēap ekawēn wetaybin puje bit, "Ikērēat kuğ ôn Deus xe" i juk oce owebe ma.

— Wûy ma oğuy cewi — i juk oce owebe ma.

¹² Inaka iboap ekawēn xipat -wuyawēwēap eka-wēn. Ikērēat kuğ ğu. Soat ekawēn tağ xipat. Cūğ cīcā iboap ekawēn. Cekawēntip cīcā dak. ¹³ Wuyawēwēap ekawēn wetaybicap tomuju ğu Deus wi wûy ma oğuy. Soat em ôn ikērēat kuğ iap tomuju acā cewi wûy ma oğuy. Iboap ekawēn xipat cīcā. Imēnpit iboap ekawēn wuymutaybitbin soat ipi dağacat ikērēat mujurūgrūg iam. Iboap ekawēn wetaybit'üm pima, tūybe xipat ôn Deus xe iān cuk adi oce. Iboap ekawēn wetaybin puje bit, "Ikērēat kuğ ôn Deus xe," i juk oce owebe ma.

¹⁴ Wuyetaybit Deus jebiōgbuk a'obi wuyawēwēap ekawēn o'ğuwēn wuywebe iam. Ôn pit ijodiat ma. Obuyxi ğu ôn pit. Ikērēat mujurūgrūg'ukat ôn pit.

¹⁵ Xipacat mujurūg pin ma'ğu oxe. Ôn pit xipacat mujurūgrūg ğu. Ikērēat mujurūg pin ğu ma'ğu oxe. Ôn pit ikērēat mujurūgrūg. Wetaybit ğu apēnpuye imēn ôn jekukum iam. ¹⁶ E bu'uap tağ ôn jekukum obu'u ma'ğu jekum. Imēnpuye wetaybit wuyawēwēap ekawēn cūğ ma iam. Cūğ ğu ma'ğu ôn pit iam tak wetaybit. ¹⁷ Imēneju okpiwatpi ğu ôn ikērēat mujurūgrūg. Imēnpit ikērēat opop obinünpe. Imēnpuye obinün pewi ma ôn ikērēat mujurūgrūg. ¹⁸ Wetaybit ka'ümğu xipacat opop owebe iam. Obikuy jijā xipacat mujurūg ām. Inaka xipacat mujurūg pa'ore owebe.

¹⁹ Imēn obikuy jijā xipacat mujurūg ām. Inaka imujurūgrūg ğu ôn. Obu'u jijā ikērēat mujurūg ām. Inaka soat em ma imujurūgrūg ôn. ²⁰ E bu'uap tağ acā ôn jekukum. Okpiwatpi ğu ôn ikērēat mujurūgrūg. Ikērēat mujurūgrūg ôn ikērēat opop obinünpe buye.

²¹ Xipacat mujurūg ojuy bima, imujurūg pa'ore owebe xipat'üm̄at opop obinün pe buye. Imēgap ibapuk cīcā oxe. ²² Deus ekawēn kay jijā ôn - soat eka-

wēn kay jijā- -wuyawēwēap ekawēn kay jijā. ²³ Obikuy jijā ma xipacat mujurūg ām. Imēnpit:

— Ikērēat oğujurūg ojebin — i ôn e'em owebe ma, ikērēat opop obinünpe buye.

Taomūnmūnat puxim ôn. Taomūnmūnat pe iba'ore ijēm ām daomūnmūnap'a bewi taomūnmūn puye. Imēnpuxim xipacat mujurūgrūg pa'ore owebe obaca'üm puye. ²⁴ Imēnpuye oğuycūg cīcā. Abu kuka omubacan owebe ikērēat mujurūgap puxim- soat em ipiat'ajojoap pe onuyap puxim? ²⁵ Wuykukukat Jesus Cristo soat podi ma ya'ōbacaat. Ixe ma juy omubacan. Imēnpuye:

— En xipat cīcā — i ôn e'em Deus pe.

Küyjobit cīcā ôn e ojuy Deus a'ō kay. Ôn acā bima bit, kuka juk ikērēat acā oğujurūg- -Jesus Cristo a'ōbacaap kuğ'üm pima.

8 Imēneju Deus Jesus Cristo eju mūg'i jekuku'ukayū āgu ju āgu ipiat'ajojoap kay. ² Deus cuk ja'ōbacaap o'ğuōm wuywebe waram ikērēat muğēap puxim. Imēn Ibiōgbuk Xipacat wuymuisusun, wuyju Jesus Cristo eju mūg'i jekukum pima. Imēneju aceju āgu ipiat'ajojoap kay. ³ Iba'ore wuyeku am wuyawēwēap ekawēn tağ, wuya'ōbaca'üm puye. Imēnpuye ka'ümä ma cūg ma Deus xe iboap ekawēn tağ jekuap tomuju. Deus pit jekpot o'ğudot ijodi. Ijodian o'e. Ikērēat mujurūgrūg'ukat co'ian o'e, ikērēat kuğ āgu ma'āgu. Imēn ixe wuywebewi ikērēat ukaptei o'teida je'ü buje. O'teida ja'ōbacaap üm ām wuywebe ikērēat muğēap puxim. ⁴ Imēn o'teida wuywebe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyeku am. Gasū wuya'ōbacaap kuğ āgu wuyju jekukum- -Deus a'ōbacaap kuğ acā. Ibiōgbuk Xipacat a'ō dağ tak wuyju jekukum. Imēnpuye wuyeku but wuyawēwēap ekawēn tağ. ⁵ Jebikuyap tağ jekuku'ukayū ma soat em ġebum jemukaypinput kay acā. Deus biōgbuk bikuyap tağ jekuku'ukayū bit Ibiōgbuk yağuydadam ip. ⁶ Imēn soat em jemukaypinput kay ġebumayū soat em ipiat supi'ajojo. Wūy jeedop ip Deus wi je'ü buje. Ibiōgbuk

yağuydada'ukayū bit yağuy'isum jeku ijodi. Yağybabi ip jeku ijodi -yağuykorererēn ġu. Soat em Deus xe jeedop ip je'ū buje. ⁷ Jemukaypinput kay ġebumayū bit itakoma e'em Deus kay. Kūyjobit ġu ip Deus ekawēn kay -wuyawēwēap ekawēn kay. Iba'ore ma dak ixeyū be kūyjobit am iboap ekawēn kay. ⁸ Iba'ore jebikuyap taġ jekuku'ukayū be Deus mucokcok am.

⁹ Eyju bit eybikuyap taġ ġu jekukum. Deus biōgbuk bikuyap taġ eyju bit jekukum ġasū ixe biōgbuk eywebe bima. Cristo biōgbuk kuġ'ūmayū cebekitkiyū ġu. ¹⁰ Cristo biōgbuk kuġ pima, Cristo omuy eywebe iap puxim. Inaka eyjebit je'ū'ūm cuk adi ikērēat epeġujurūgrūġ puye. Deus biōgbuk pit waram jeymutait soat em Deus xe eyetait eydop am eyjebit e'ū ma'ġu. Ixe waram jeymutait "Eyju cūġ ma oxe," i juk o'e Deus eywebe buye. ¹¹ Deus ma waram Jesus Cristo o'ġutait. Eyju dak Deus biōgbuk kuġ pima, Cristo mutaicap puxim waram jeymutait eye'ūap tomukadi. Eyjebit ġuyu ce'ū'ūayū dopdopap pewi. Isuat je'ġūm eyjebin. Deus jebiōgbuk a'ōbacaan iboap je'ġūm eywebe -xipacat a'ōbacaan.

¹² Okitpitpiyū, imēn Deus xipan wuykuġ. Imēnpuye wuybikuyap taġ ġu juy ajeku. Wuyemukaypinput kay ġu juy ġebum ajop. ¹³ Wuybikuyap taġ jekukum pima, wuyemukaypinput kay ġebum pima dak, wūy ma acesop Deus wi. Ipiat'ajojoap kay aceju. Deus biōgbuk a'ōbacaan ikērēat mujurūgrūġ'ūm pima bit soat em cexe acesop wuyetait. ¹⁴ Soat Deus biōgbuk a'ō kay kūyjobicayū Deus ebekitkiyū. ¹⁵ Deus jebiōgbuk o'ġuōm wuywebe. Ixe biōgbuk wuymudadaybotbon ġu, wuymuparararan ġu dak. Ixe wuymuy Deus ipotpoyūm. Imēnpuye:

— Bay — i wuycokcoġ wuyju e'em Deus pe, ixe biōgbuk a'ōbi. ¹⁶ — Bay — i wuyju e'em cebe, wuyetaybit puye Deus ebekitkiyū wuyju iam.

Ixe biōgbuk tak:

— Eyju Deus ebekitkiyū — i'e'em wuywebe.

¹⁷ Imēn Deus ebekitkiyū wuyju. Imēnpuye wuyju dak jebekitkiyū be o'ġuxipaniat'in ajat. Jekpot pe o'ġuxipaniat'in wuyju dak ajat Cristo eju. Deus kay'ūmayū

bit ipiat supi'ajojoat wuywebe Cristo a'ō kay wuyju buye. Guyjom pit Cristo dipap kuğ acesop. Cristo soat kukan pima bit wuyju dak soat kukukayūm acesop ixe eju, ipiatpi'ajojom ma'ğu wuyju ijodi.

¹⁸ Ipiat'ajojom ma'ğu wuyju ijodi bima. Guyjom pit xipat cīcā acesop. Ka'ūma ma ibo jo'iat xipacat. Imēnpuye wuyağuykorereren ġu juy ajop ipiat'ajoap puxim. ¹⁹ "Teyüku webekitkiyū" i Deus eap wiwim cīcā soat cemumuğeyū. "Okpot co'i ip ġasū bit" i'eap wiwim cīcā ip. ^{20 - 21} Soat Deus emumuğē je'ū'ūm. Imēn ixe emumuğeyū te'e am ma o'e. Jekpiwatpi ġu ip te'e am o'e kuy bima. Te'e ma o'e ip Adāo ikērēat o'ğujurūğ puye.

— Te'e am jeedop ip ġasū wemumuğeyū — i mo o'e Deus.

Inaka Deus soat ġuisun iap wiwim cīcā ip. Ixe ebe-
kitkiyū Jesus Cristo jo'i bima, Deus soat jemu-
muğeyū ġuisun. Imuisun puje, je'ū ġu ip. ²² Ġasū
mabuk soat ma ipi dağayū ipiat'ajojom imuisun'ūm
puye. Ipiat'ajojom ip ayacat je'it piap o'supi'ajo'iat
co'i. ²³ Wuyrem. Wuybipuruğ. Wuyewātaxipim. Xi-
pat'ūmat jebapukpuğ wuywebe. Imēneju je'ūhu'ūm
wuyju dak. Imēnpit Deus jebiōğbuk o'ğuōm wuywebe
wuymutaybit am Jesus Cristo jo'iyūm epesop iam.
"Teyüku okpot co'iyū" i Deus eap wiwim cīcā wuy-
ju. Wuyjebit ġuisuniap wiwim cīcā dak wuyju.
²⁴ Wuymuisunap wiwim mabuk wuyju. Wuydaxijo bu-
je, wuyetaybit ajop Deus ġuyjom wuymuisun iam.
Wuyemumuwiwi bu buje kuka juk iboap ajowiwi ġu.
Abu kuy o'jatiat wiwim? Ka'ūma ma! ²⁵ Imēnpit
ijo'ibit'ūmat wiwim wuyju. Imēnpuye wuyukpiceğēm
ğu wuymuisunap wiwim.

²⁶ Imēnpuxmin Deus biōğbuk kawēnwēn Deus eju
wuywebeam. Wuybikuyap muwēnuwēn cebe.

— Apēn xe'e acejekawēn Deus eju? — i wuyju
e'em. — Apēn xe'e acejoojuy cexewi? — i dak wuyju
e'em.

Ceweju jekawēn ām wuyetaybit'ūm pima, je'ūhu'ūm
acā wuyju. Deus biōğbuk pit wuybuywatwan wuywe-
be jekawēn ām ceweju. Ixe wuya'ōmucanucan

wuya'ōbaca'ūm puye. ²⁷ Deus bikuyap tağ ixe biōğ-buk kawēnwēn Deus eju cebekitkiyū beam. Deus itaybit wuyağuyda am. Itaybit ajo-kuğ ġu wuyju iam. Itaybit tak ajo-ūm ojuy jebiōğbuk wuywebe iam. ²⁸ Deus xe wuykukpin cīcā. Jebikuyap tağ cuk wuy-naē jebekitkiyūm. Imēnpuye soat wuywebe je'ba-pukiap xipat je'e wuywebe ixe a'ōbi. ²⁹ Deus itaybit osunuy abuyū webekitkiyūm je'e iam ipi mujurūğ awap.

— Okpot ixeyū wağōm je'e — io'e kuyje. — Ade okpot kitpitpiyūm je'e — io'e.

Ixeyū ma o'tomuwā jekpot co'iyūm. ³⁰ Imēn tomuwā'ibiyū o'taē jebekitkiyūm.

— Eyju cūğ ma oxe — i'e'em taē'ibiyū be. — Okpot co'iyūm epesop — io'e imucūğ'ibiyū be. Deus dipap kuğ acesop. Imēneju soat wuywebe jebapukiat xipat je'e wuywebe Deus a'ōbi, Deus ikukpin wuyxe buye.

³¹ Soat xipat je'e wuywebe iap kay ġebum pima apēn xe'e ace'e? Deus wuywebe ja'ōbacaap ūm puje, te'e ma je'e wuykaykay kūyjobit'ūmayū. ³² Deus jekpot o'taxijo ġu yaokaap puxim. O'ğudot ma ijodi ce'ū ām soat peam wuywebeam. Ixe dak tacup xe'e je'e ġasū soat ūm ām wuywebe-xipacat ūm ām? Tacup ġu je'e! ³³ Deus ma e'em wuywebe:

— Ikērēat kuğ ġu eyju oxe — i.

Imēnpuye abu kuka o'e wuywebe: — Ikērēat kuğ eyju Deus xe — i. -Deus emunaēyū be? Ka'ūma ma!

³⁴ Jesus Cristo kuy oe'ū ikērēat mujurūğrūğap teida am. Imēnpuye ka'ūma be ma "Ikērēat cuk adi epeğujurūğrūğiaptei juy epeteida," i'e but wuywebe. Ixe dak waram ġuto o'jetait. Deus xe ġasū omuy. Deus a'ōbacaap co'i ixe ya'ōbaca. Ixe dak kawēnwēn Deus eju wuywebeam. ³⁵ Ijodiat pe Cristo mubu'un pa'ore ikukpin wuykuk am. Itabut'ūmayū aco'i ikērēm wuykuk. Ipiat aco'i ip supi'ajoat wuywebe. Wuymunapōn aco'i ip wuyka bewi. Wuyrem aco'i aceku. Wuydadaybot aco'i aceku. Wuyaoka pinapocom aco'i aceku. Wuyaoka ip aco'i pajam. Ka'ūma

be bit Cristo mubu'un put ikukpin wuykuk am. ³⁶ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Ocaoka pinap cocom oceju soat kobia, ebekitkit oceju buye, i.

Ovelha kukap puxim ip ocekuğ-yaokam pimaap puxim, i.

Ibo dup ekawēn puxim xipat'ūmat jebapukpuğ wuywebe. ³⁷ Inaka wuya'ōbacaap mu'ūm pa'ore ip. Soat em wuycokcoğ acesop ipiat'ajojom ma'gu wuyju, Cristo xe wuykukpin puye; ixe wuya'ōmucanucan puye dak. ³⁸ Imēn wuyetaybit cīcā ka'ūma be ma Deus mubu'un put ikukpin wuykuk am. Wuye'ū buje, ixe xe wuykukpin acesop, wuyetait pima dak. Deus ekawēn tojotjot'ukayū be ixe mubu'un pa'ore xipan wuykuk am- -kūyjobit'ūmayū be. Iecuğcuğapap pe dak ixe mubu'un pa'ore xipan wuykuk am- -ijodiacyayū -kūyjobit'ūmayū. Kabi watwat pe dak ixe mubu'un pa'ore xipan wuykuk am- -kūyjobit'ūmayū. Ka'ūma ma ixe mubu'un ġasū. Guyjom tak ibu'u ġu je'e xipan wuykuk am. ³⁹ Ixe ibu'u ġu xipan wuykuk am wuyju um pima, badi bima dak. Deus xe wuykukpin cīcā, wuykukukat Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Imēnpuye ka'ūma be ma, Deus emumuğē be ma ixe mubu'un put xipan wuykuk am.

9 ^{1 - 2} — Oğuycūğ cīcā obadipyū kay- -Judeuyū kay — i ôn e'em.

Imu'ūm pa'ore ma oğuycūğap. Icēmān ôn e'em eywebe. Cristo kay wetabut. Imēnpuye napapa'uk ġu ôn. Ibiög'buk xipacat omuy owebe wağuymucūğucūğ. Imēnpuye napa ġu ôn e'em:

— Oğuycūğ cīcā obadipyū kay- -Judeuyū kay — i.

³ Obikuy jijā Deus pe okitpitpiyū mutabun am Jesus kay. Obadipyū ip. Püğ ma ocedobu bit.

— Bay, wūy ma oğuy Cristo wi soat em ipiat'ajojom ewebe obadipyū daxijoap teim — i ôn e ojuy aco'i Deus pe.

¹ Obadipyū Israel naxeğebitbit. Kuyje:

— Eyju webekitkiyū — io'e Deus cebe ip.

Deus ixeyū o'jomuy jebekitkiyūm. Deus jedipap o'ğūm cebe ip jewejo'i i'e am.

— Xipan ôn jeykuk — i juk adi o'e'e Deus cebe ip. — Ade jijā je'e ip enaxeğebitbiyū — i juk adi o'e'e cebe ip. — Ipi oğūm eyipim — i juk adi o'e'e. Jekawēn o'ğuwēn Moisés pe ixeyū awē ām. Icēmān ip Deus mubuxixin.

— Eynaxeğebit ma otaē ipi dağayū daxijojo'ukan — i juk adi o'e'e Deus cebe ip.

⁵ Israel ipotpot naxeğebitbiyū ip- -doze beayū naxeğebitbiyū. Ijodi ikap puje Cristo dak ixeyū badim o'e. Ixe Cristo soat podi ma ya'ōbacaat.

— Soat podi ma ēn a'ōbuyxi — i juy acece cebe.

Soat em ma juy imēn acece.

⁶ Deus ja'ō dağ ġu e'em, xepxep ā Judeuyū itabut ġasū Deus kay buye — i'ūmġu juy ace.

Soat ġu Israel naxeğebitbit Deus emunaēyū- -pūgpūg ā. ⁷ Soat ġu Abraāo naxeğebitbit tak taxeğebitbicat Deus xe- -pūgpūg ā.

— Pūğat taxeğebitbit acā enaxeğebitbicat oxe- -Isaque naxeğebitbit acā — i juk o'e Deus Abraāo be. ⁸ Imēneju wuyetaybit soat ġu Abraāo naxeğebitbit Deus o'taē jebekitkiyūm iam. Deus a'ō dağ o'kapiat taxeğebitbit acā Deus ebekitkiyū. Wara'at taxeğebitbit pit ka'ūma.

⁹ — Wara'at koato dak oajēm ekay ija ekaxi ma — i mo a'ġu o'e Deus. — Ija ekaxi ma Sara i'it'et je'e — i juk o'e Deus Abraāo be.

Imēn Deus o'jekawēn Abraāo be.

¹⁰ Wara'at ekawēn tak oğuwēn eymutaybit am soat ġu Deus o'taē- -pūgpūg ā iam. Deus o'jekawēn Rebeca eju xepxepayū yuk pe bima- -wuydobu Isaque ipotpoyū yuk pe bima.

^{11 - 12} — Iwaġo kūyjobit jeenuy jekitpit a'ō kay — io'e Deus Rebeca be xepxepayū yuk pe bima.

Xipat'ūmat o'ğuġē ġu buk ip- -xipacat tak ka'ūma. Deus pūğ ma jebekin o'taē. Wara'at pit ka'ūma. Apēn kuy bima jewaġuyġuy osunuy iap taġ o'taē.

Apēn ixeyū juk adi oekuku iap tomuju ġu o'taē. Je-bikuyap tağ acā o'taē. ¹³ Imēn e'em Deus ekawēn tup: Jacó ikukpin o'e oxe, Esaú bit ikukpin ġu oxe o'e, i.

Imēn o'tupmubararak ip Rebeca iyū muwēnuwēn.

¹⁴ Pūg ma o'taē, wara'at pit ka'ūma. Imēnpuye:
— Deus cūg ġu — i du ace'e?

Imēn ġu juy ace! ¹⁵ Imēnpuye:

— Wetabotaidabotbot pin pima, wetabotaidabotbon oce — io'e Deus Moisés pe. — Obu'u bima bit, wetabotaidabotbon ġu oce — io'e cebe. Imēnpuye:

— Wemukayinpucayū kay acā wetabotaidabotbon oce — io'e Deus Moisés pe.

¹⁶ Imēn Deus itabotaidabotbot wuykay "Etabotaidabotbon cuy eğuy ocekay," i wuyju e'ap tomuju ġu, wuyju xipacat mujurūğrūğap tomuju ġu dak. Ix̄e itabotaidabotbon wuykay, itabotaidabotbot pin puye acā. ¹⁷ Imēn e'em Deus ekawēn tup- -Faraó be kuyje o'jekawēn iaptup- -Egitō eipi kukukat pe o'jekawēn iaptup:

"On ma juk emuy adeayū kukan,"
io'e Deus, i. "Ade em wa'ōbacaap
oğubapukpuk etabutpe," io'e Deus, i.

"Imēnpuye soat kaka watwat itaybit
je'e obuten. Itaybit ip je'e Deus soat
podi ma ya'ōbacaat iam," i'e'em
Deus, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup. ¹⁸ Imēneju Deus itabotaidabotbot jemukayinpucayū kay. Kūyjobit'ūm-ayū mukūyjobit'ūm'ūm tak biğ ma.

¹⁹ — Deus ma "Āğ jeenuy itabut'ūmān" i'e'em Judeuyū be bima, cūg ġu Deus pe i'e am cebe ip "Ipiat osupi'ajoat eywebe eyetabut'ūm puye," i — i kuka ece te'e ma owebe. — Deus ibu'u bima, itabut pa'ore ip — i te'e ma kuka ece owebe.

²⁰ — Tapu, imēn ġu juy ece — i ôn pit e'em.
Ecede ġu juy Deus pe.

— Apēnpuye dak ên imēn omuğē? — i'ūmğu e'em itīğ'a bit jamuğēat pe.

²¹ Wuynōm muğēğē'ukat jebikuyap tağ yamuğēğēm.

Pūgtōm pewi ma xepxep'a yamuğēğem. Pūg'a yadei-boğat'a yamuğēğem. Wara'at'a bit yadei'icat'a yamuğēğem. Jebikuyap tağ ma yamugēğem.

²² - ²⁴ Wuynōm muğēğe'ukat puxim Deus Judeuyū kuğ. Jebikuyap tağ ma ip ikuğ. Jetakomaap mubapuk ojuy osunuy kūyjobit'ūmayū be. Ja'ōba-caap mubapuk ojuy dak osunuy. Guyjom pit ipiat supi'ajoat cebe ip, kūyjobit'ūm puye. Inaka toğā osunuy jetakomaap kuğ- -ade koato. Ipiat o'supi'ajoat ġu cebe ip. Warara'acayū nomuwāwām jebekitkiyūm pima, ipiat o'supi'ajoat ġu Judeuyū be- -kūyjobit'ūmayū be. Imēn Deus cuk wuynaē jebekitkiyūm. Pūgpūg wuy'in Judeuyū. Warara'acayū Judeu'ūmayū. Deus pit soat wuynaē jebekitkiyūm.

— Gasū bit okpot kay itabucayū acā webekitkiyūm je'e — i juk adi o'e'e Deus jewebe ma. Imēnpuye ixe juk wuynaē wuyetabut am Jesus kay.

— Wetabotaidabotbot eykay — i juk adi o'e'e jekpot kay itabucayū be. — Ojo'i je'e ip jedipap kuğ okpot kay itabucayū — i juk adi o'e'e Deus jewebe ma.

Imēğap soat podi ma odip iam jekayayū mutaybitbin. ²⁵ Imēn Deus e'em Oséias emudupmubararaktup pe:

"Webekitkin'ūm topibiyū webekitkiyūm je'e," io'e Deus, i. "Ikukpin ġu ip osodop oxe iayū ikukpin je'e oxe," io'e, i.

²⁶ "Eyju dak webekitkit ġu," i mo a'ğu o'e Deus cebe ip pūg ka be ma, i. Guyjom pit: "Webekitkit eyju- -soat em itaicat ebekitkit," i je'e Deus ibo ka be ma, i.

Imēn Deus e'em Oséias emudupmubararaktup pe, apēn Judeu'ūmayū dak Deus ebekitkin je'e iap tup pe.

²⁷ Isaías tak Israel naxeğebitbit muğēaptup o'tup-mubararak:

Israel naxeğebitbit ade jijā- -ka'oririt puxim, i. Xepxep ā bit Deus idaxijo, i. ²⁸ Deus ipiat supi'ajoat soat kūyjo-

bit'ūmayū be, i. Apēn kuy o'e'e iap tağ ipiat supi'ajoat cebe ip, i. Gaxin ma ipiat supi'ajoat cebe ip, i. Pūg em ma ipiat supi'ajoat cebe ip, i.

Imēn Isaías e'em jemudupmubararaktup pe. ²⁹ Wara'atup pe imēn ibararak - Isaías emudupmubararaktup pe - kuy bima o'tupmubararakiatup pe:

Wuyukukat soat podi ma ya'ōbacaat, i. Ixe pūg wuy'inat taxijo'ūm pima, soat kuka juk oap- -apēn Sodoma ka watwat'ūm'ūm oap iap puxim- -apēn Gomorra ka watwat'ūm'ūm oap iap puxim, i.

Imēn ibararak opop Isaías emudupmubararaktup pe - - apēn Deus pūgpūg ā Judeuyū idaxijo iap tup pe.

³⁰ — Apēnpuye ade Judeu'ūmayū itabut Jesus kay xepxep ā Judeuyū itabut pima? — i du eyju e'em owebe?

Apēn cūg ma ajeku Deus xe iap o'jokudada ġu Judeu'ūmayū. Inaka:

— Eyju cūg ma oxe — io'e Deus cebe ip, Jesus Cristo kay itabut ip puye.

³¹ Tūybe cūg ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap tomuju iān o'e ip Judeuyū bit- -Deus emunaēyū.

— Cūg ma eyju oxe — i'ūmġu o'e Deus pit cebe ip, iboap ekawēn tağ ceku ba'ore cebe ip puye.

³² - ³³ Itabut ġu ip osodop cūg ma wuyju Deus xe wuyetabucap tomuju iap kay. Imēnpuye:

— Cūg ma eyju oxe — i'ūmġu o'e Deus cebe ip. Tūybe cūg ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap tomuju iān o'e ip. Ibu'u ip o'e jetabut am Jesus Cristo kay. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Pūg'a oyamuy Siāo ka be wita'a, i.

Igo'a be Siāo ka watwat jeweikaka, i.

Je'at'at ip ya be, i. Cekay itabucayū bit soat em icokcok jeedop ip jetabucap kuğ, i.

Iboap tup ekawēn pe Cristo wita'a buxim e'em - - Judeuyū jeweikaka'ibiyū buxim.

10 Okitpitpiyū, obikuy jījā Deus pe obadipyū daxijo am.

— Bay, obadipyū juy etaxijo — i ôn e'em Deus pe. — Israel naxeğebitbit cuy etaxijo — i ôn e'em cebe.

² Ikeyū dak ibikuy jījā Deus bikuyap tağ jeku am. Kawēn icēmān pit itaybit ġu ip. Apēn cūğ ma aceku Deus xe iam itaybit ġu ip. ³ Imēn itaybit ġu ip osodop Deus acā wuymucūğucūğ iam. Imēnpuye jağuy dağ ma ip jewemucūğ ojuy osodop. Deus wuymucūğucūğ Jesus Cristo kay wuyetabut pima. Imēnpit ip ibu'u osodop jetabut am cekay. ⁴ Cristo oajēm ijadi wuymucūğ ām. Wuymucūğaptei o'teida je'ūām. Cekay wuyetabut pima acā, cūğ ma acesop Deus xe. Imēnpit:

— Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyeku buje cūğ ma acesop Deus xe — i'e'em ip te'e ma.

⁵ Imēntak: “Cūğ ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyeku buje” i te'e ma e'e'ukayū o'ya-wē Moisés kuyje.

— Soat tağ cekawēn tağ ceku buje, kuka juk cūğ ma o'e ip Deus xe — io'e Moisés cebe ip.

⁶ — Cristo kay eyetabut puje acā cūğ ma eyju oxe — i'e'em Deus pit. — Ixe eymucūğucūğaptei kuy o'teida — i'e'em Deus.

Pūğpūğayū bit te'e ma e'em:

— Cristo o'teida ġu buk — i.

Imēnpuye te'e ma e'em ip:

— Abu paxi jeu kabi kay Cristo mukop am wuy-mucūğ ām? — i.

Imēn ip te'e ma e'em itabut'ūm puye ixe kuy o'kop ijodi wuymucūğ ām iap kay.

⁷ — Abu paxi je'kop ce'ū'ūayū dopdopap pe Cristo muyu am wuymucūğ ām? — i te'e ma e'em ip.

Imēn te'e ma e'em ip itabut'ūm puye Cristo waram ġuto o'jetait wuymucūğ ām iap kay. ⁸ Imēn e'em Deus ekawēn tup pit:

Eyetaybin put cūğ ma wuyju Deus xe wuyetabun puje iam, i. Iboap ekawēn

kuy epejojojo, i. Kuy iboap ekawēn
epeğuwēn, i. Kuy ġebum epesop iboap
ekawēn kay, i.

— Cristo kay eyetabun cuy epesop — i ôn e'em pima, iboap ekawēn imuwenduwēn ôn. ⁹ Imēneju Deus jeydaxijo. "Jesus ocekukukat," i ey'e buje, Deus jeydaxijo. Deus waram Jesus o'ğutait ce'ūap tomukadi iap kay eyetabut pima, ixe jeydaxijo. ¹⁰ Jesus kay wuyetabun puje, Deus e'em wuywebe: — Cūg ma eyju oxe — i. "Jesus ocekukukat," i wuy'e buje dak, Deus wuydaxijo. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēn tup: "Cekay itabucat soat em icokcok jeenuy jetabucap kuğ," i. ¹² Imēn Judeu Judeu'ūmat co'i Deus xe. Jesus Cristo soat kukukat- -Judeu kukukat, Judeu'ūmat kukukat tak. Imēntak ixe soat em xipan soat kuğ. — "Obuywatwan cuy eğuy" i'e'em cebe iayū kuğ- -Judeuyū kuğ, Judeu'ūmayū kuğ tak. ¹³ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

"Obuywatwan cuy eğuy, ocekukukat,"
i'e'e'ukayū idaxijo- -soat ip idaxijo, i.

¹⁴ Ixe kay itabut'ūm pima bit, "Obuywatwan cuy eğuy" i'e ba'ore je'e cebe ip. Ixe ekawēn co'ūm pima, iba'ore je'e cebe ip jetabut am cekay. Warara'acat ixe ekawēn muwēn'ūm pima, ya'ijo ba'ore je'e cebe ip. ¹⁵ Deus pe warara'acat muju'ūm soat ka be bima, ixe ekawēn muwēn pa'ore je'e cebe ip. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Yawēğtipat muwēnuwēn'ukat ajēmap
xipat cīcā ocexe, i.

Imēn e'em kuyatup.

¹⁶ Soat ġu bit kawēn idipat kay o'e- -xepxep à. Imēn Isaias o'e Deus pe kuyje:

— Okukukat, abu xe'e itabut o'e we-
kawēn kay? Xepxep à — i.

¹⁷ Imēneju wuyetabut Cristo kay ixe awēğ tobuxik puje acā. Ayawēğtobuxik tak wara'acat yawēğ muwēn puje acā.

¹⁸ — Judeuyū bit kawēn idipat o'ya'ijojo — i ôn e'em eywebe.

O'ya'ijojo ip. Imēn e'em Deus ekawēn tup- -Isaias emudupmubararaktup:

Ikeyū ekawēn o'ya'ijojo ip soat kaka dağayū, i. Aḡoka'abi dağ o'yawēğmu-pōğpōğpōğ, i.

Imēn e'em Deus ekawēn tup.

¹⁹ Cristo ekawēn iba'arēm tu osodop Judeuyū xe? Iba'arēm ġu. Imēn e'em Moisés emudupmubararak-tup:

Eyju Judeuyū, i. Deus kuka Judeu-'ūmayū ġu o'taē jebekitkiyūm, i te'e ma eyju e'em, i. Itaybit'ūmayū ġu kuka o'taē jebekitkiyūm i tūybe e'em iān eyju, i. Eyetabutkarey epesop cekay ip, owebe webekitkiyū ixeyū naē buje, i. Eyetakoma epesop cekay ip, owebe webekitkiyū ixeyū naē buje, i.

Imēn e'em kuyatup.

²⁰ Isaias iparara ġu osunuy icēmān i'e am. Imēn e'em cemudupmubararaktup:

Ikudadam'ūmayū Deus o'tobuxik, i.
Tomuwāwā'ūmayū kay o'jebapuk, i.

Imēn e'em Isaias emudupmubararaktup.

²¹ Imēntak Judeuyū o'ğuwēn Isaias.

"Kabia bun 'Eyetabun cuy epesop okay,' i juk adi o'e'e Deus kūyjobit-'ūmayū be- -jekawēn kay'ūmayū be," io'e Isaias.

11 — Deus jebekitkit o'jepere- -Judeuyū o'jepere — i du eyju e'em owebe?

— Ka'ūma! O'jepere ġu — i ḥon pit e'em.

On tak Israel naxeğebit. Abraão naxeğebit ḥon. Benjamin diwat ḥon. ² Deus Judeuyū o'taē jebekitkiyūm kuyje ma- -ipi mujurūğ puje. Gasū dak ixeyū o'jepere ġu. Elias Israel naxeğebitbit o'ğuwēnuwēn Deus pe. Eyetaybit ġu du iboap ekawēntum? Imēn e'em ijudup:

³ "Kariwa, ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'yaoka ip," i. "Etabutpe tōmte'o-

kuatōm mupikupikap'a o'yamukērē-rēn ip," i. "On acā ocepoyat ekay itabucayū'in," i. "Gasū okudadam ip oaoka am," io'e Elias Deus pe kuy-je.

⁴ Imēn Deus o'jede Elias pe:

"En ā ġu etabucat okay," io'e Deus Elias be, i. "Ade ma osubuywan ixeyū be okay jetabucap epereap puxim--7,000 beayū," io'e ixe bit, i. "Imēnpuye o'jēg'aecōgcōg ġu ip Baal wap- -deusbaro wap 'En acā deus,' i'e am cebe," io'e Deus, i.

⁵ Elias itabēg osunuy bimaayū etabucap puxim ġasū dak pūgpūg ā itabut Judeuyū. Kuyje 7000 be osodop iayū buxim, ġasū dak Deus pūgpūg o'taē Israel na-xegebitbiyū'in. Ixeyū o'taē, xipan ip ikuğ puye. ⁶ Idipat o'ğujurūğrūğ ip ibuye ġu o'taē- -jexe ikukpin ip puye acā. Idipat mujurūğrūğap tomuju wuynaē bima, jexe ikukpinap tomuju ġu kuka juk wuynaē.

⁷ Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay! Israel na-xegebitbit ibikuy osodop Deus pe jemucūğ ām. Imēn-pit cūğ ġu o'e ip cexe. Xerphep ā ixeyū'in cūğ ma o'e cexe- -kuy o'taē'iayū acā. Apēn cūğ ma acesop Deus xe iap iba'arēm osodop warara'acayū xe. Ya'ō-pi'ūmayū buxim ip osodop Deus a'ō kay. ⁸ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus ixeyū o'ğubu'un jekay itabu-can, i. Deus ekawēn iba'arēm cexe ip cekawēn cocom ma'ğu ip, i. Ixeyū dak itabut ġu cekay kawēn icēmat a'ijojom ma'ğu ip, i.

Ibodup ekawēn puxim ġasū dak itabut ġu ip Israel na-xegebitbiyū. ⁹ Imēn Davi dak o'e:

Jewemuğuykukukum ip jekukum, i. Cedağ'üm cīcā ip jewağuyğuy, i. I-mēnpuye cūğ ma Deus pe ipiatpi'a-joan cebe ip, i. Ixeyū juy jewe-muğuykuku wuyju wasū muğuykukukum ibu am iap puxim, wuyju puca muğuykukukum ibu am iap puxim

tak, i. ¹⁰ Ita'ūmat puxim cuy jeku ip, i. Ipoxiat kukat puxim cuy ip ipiat supi'ajo, i.

Imēn Davi o'e kūyjobit'ūmayū be.

¹¹ Soat em ġu bit jeedop ip cedağ'ūma je-waġuyġuy Judeuyū -darem ma. Soat kabia ġu Deus ipiat supi'ajoat ixeyū be -darem ma. Judeuyū ma kūyjobit'ūm osodop. Deus pit Judeu'ūmayū daxijo-jom Judeuyū etabutkarey am. Deus ibikuy Judeuyū etabutkarey am Judeu'ūmayū kay taxijo ip puye.

— “Wuyju dak cuy acetabun Deus kay ixe be wuydaxijo am,” i xe'e je'e Judeuyū — io'e Deus je-webe ma.

¹² Judeuyū kūyjobit'ūm osodop. Imēnpuye Deus Judeu'ūmayū daxijojom o'e ġasū. Itabut ġu ip osodop Judeuyū. Imēnpuye Judeu'ūmayū itabut e'em ġasū. Ġasū Deus xipacat ūmūm Judeu'ūmayū be Judeuyū kūyjobit'ūm puye. Guyjom pit bürūmaku ip je'e itabut Judeuyū. Deus itaybit bürūku iam. Ixeyū itabun puje, ibodi ma xipacat je'ġūm cebe ip.

¹³ Judeu'ūmayū, eywebe ma ḥon kawēnwēn ġasū. Deus cuk omuju ja'ōbi jekawēn muwēn ām eywebe. Ocokcok cīcā cekawēn muwēnuwēn. ¹⁴ Obadipyū itabutkarey je'e xe'e eykay, ade Judeu'ūmayū itabun puje. Obadipyū dak xe'e itabut je'e Jesus kay-Judeuyū. Imēn Jesus ixeyū'in idaxijo. ¹⁵ Deus Judeuyū kay'ūm pima, xipat o'e Judeu'ūmayū be. Deus bureyūm o'e ip. Deus pe waram Judeuyū kay buje bit, ibodi ma xipat je'e soat peam ijodiat peam. Waram ce'ūat mutaicap puxim xipat je'e.

¹⁶ Pāo'a ya'īn ma xipat pima, soat'a dağ xipat. Imēnpuxim tūmūn'ip'ip tābu xipat pima, soat'ip tağ xipat. Imēnpuxim Deus kuy bima itabucayū kay bima, ġasūayū kay dak je'e itabucayū kay. Abraāo kuy bima itabucat osunuy. Deus ebekit osunuy. Imēnpuye ixe naxeġebitbiyū dak Deus ebekitkiyū. ¹⁷ Wuyju oli-veira'ip takū dakatkan tiptaġat takū moy am ixe na-kū dieġ. Idibi mujujum wuyju iġo dakū kay takū no-jēm ām. Imēnpuxim pūġpūġ Judeuyū'in kuy o'takū-dakat'iatakū buxim. Ixeyū oibu'un Deus ebekitkiyūm

itabut'üm puye. Eyju bit Deus ebekitkiyüm epesop eyetabut puye. Eyju Judeu'ümayü. Imēnpuye eyju o'takūmuyiatakū buxim- -tiptağatakū buxim. ¹⁸ Tābu tābuetait takükē buye ġu. Takū bit taküetait tābube buye. Imēnpuye:

— Deus Judeuyū kay ġu- -ocekay acā — i'ümġu juy epe'e. — Oceju acā ixe juk ocenaē jebekitkiyüm — i'ümġu juy epe'e.

¹⁹ — Tiptağatakū muyap co'i Deus ocemuy jebekitkiyüm Judeuyū dieğ — i eyju aco'i e'em.

²⁰ Icēmān eyju e'em. Imēnpit takū dakacap puxim darem Deus Judeuyū kay ġu osunuy Cristo kay itabut'üm puye. Jebekitkiyüm cuk eymuy ixeyū dieğ Cristo kay eyetabut puye. Imēneju:

— Oceju acā Deus ebekitkiyū — i'ümġu juy epe'e.

Eyday'em'um ma juy epesop eyetabucap epereap puxim! ²¹ Takūdakacap co'i Deus ipiat o'supi'ajoat Judeuyū be itabut'üm puye. Ipiat o'supi'ajoat cebe ip takūat puxim ma'ġu ip. Eyetabut'üm pima, eywebe dak ipiat supi'ajoat. ²² Cristo kay itabut'üm puye Deus ipiatpi'ajoan Judeuyū be ibima, "Cūġ ma Deus," i wuyju e'em. Cristo kay ip puye, Judeu'ümayü kay jiġi ibima dak, "Xipat cīċā Deus" i wuyju e'em. Eyju bit eyday'em'um tuy epesop Cristo kay eyetabucap epereap puxim. Eyetabucap epere buje, eyju dak takūdakacatakū buxim epesop. ²³ Judeuyū oibu'un Deus ebekitkiyüm. Itabut ġu o'e ip cekay. Imēnpuye Deus tak oibu'un cekay ip takū dakat'ibit puxim. Waram ibikuy buje bit, waram Deus ebekitkiyüm jeedop ip waram o'takūdakat'iatakū muyap co'i. Iba'ore ġu Deus pe imēğap. ²⁴ Eyju Judeu'ümayü. Tiptağatakū buxim eyju. Tiptağatakū imēn atakūmuy oliveira'ip pe. Imēnpuxmin kuy bima Deus ebekitkiyüm ġu epesop. Gasū bit ixe ebekitkiyüm epe'e. Imēnpit Deus pe iba'ore ġu waram Judeuyū muy am jebekitkiyüm o'takūdakat'iatakū muyap puxim oliveira'ip pe. Itabun puje, waram ixeyū jomuy jebekitkiyüm.

²⁵ Soat em ġu Judeuyū ibu'u jeedop jetabut am Cristo kay. Deus Judeu'ūmayū mutabutbun pima acā, ibu'u ip jeedop - Deus jemunaē'ibiyū mutabutbun pima. Deus iboam ibikuy osunuy kuy bima ma. Bürūmaku itabut je'e ip. Wuyxe bit iba'arēm osodop iboap. Gasū acā òn iboap muwēnuwēn eywebe ibapuk o'e owebe ġasū bit puye. Okitpitpiyū, ġebum cuy epesop iboap kay "Deus oceju acā juk ocenaē jebekitkiyūm" i ey'eap puxim. ²⁶ Deus soat Judeuyū idaxijo. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ipi watwat taxijojo'ukat jajēm Siāo ka watwat xewi, i. Soat ikērēat ju'uk Jacó naxeğebitbit pewi - Judeuyū bewi, i. ²⁷ Ixeyū bewi ikērēat uk puje, apēn kuyje juk adi ocece cebe ip iap tağ oce, i.

²⁸ Pūğpūğ Judeuyū Jesus ekawēn kay ġu o'e ip. Imēnpuye ip Deus kay itakomaat co'i o'e. Iboap puye eyetabut put Jesus Cristo kay, Judeuyū ġu ma'ġu eyju. Kuyje bit Deus Judeuyū o'taē jebekitkiyūm. Kuyje:

— Webekitkiyū eyju — io'e ixeyū ebika be - Abraão be, Isaque be dak, Jacó be dak.

Imēnpuye ikukpin cīcā ip cexe. ²⁹ Deus pit jewağuy-muwarururun ġu - pūğ tağ ma yağuy. "Xipan ixeyū ojukuk" i'e buje, xipan ma ixeyū jukuk. "Xeyūku otaē webekitkiyūm" i'e buje, ixeyū inaē jebekitkiyūm. ³⁰ Imēneju Deus itabotaidabotbot ġasū eykay, Judeuyū kūyjobit'ūm pima. Kuy bima juk adi epe-sop kūyjobit'ūm ixe a'ō kay. Gasū bit itabotaidabotbot eykay. ³¹ Judeuyū kūyjobit ġu Deus a'ō kay ġasū, Deus itabotaidabotbot eykay buye. Guyjom pit itabotaidabotbon je'e ixeyū kay eykay itabotaidabotbocap co'i. ³² Jewejojo'i ma ip kūyjobit'ūmap kuğ Deus xe - Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Imēnpuxim ma jewejojo'i ma itabotaidabotbon je'e cekay ip.

³³ Soat podi ma Deus xipat wuykay! Ka'ūma ma iba'arēm cexe. Soat podi ma itaybitbit tak. Iba'ore wuywebe bit wuyetaybitbit am apēn ixe jewağuyğuy

iam. Iba'arēm wuyxe bit ixe jewağuymuğēğēmap. ³⁴ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ka'ūma ma itaybit apēn Deus jawağuyguy iam, i. Ka'ūma ma ixe awēwēm, i. ³⁵ Ka'ūma xe ma ixe eweroap opop, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

³⁶ Soat Deus emumuğē. Ya'ōbi soat kake. Cebream tak kake soat. Soat kake "Soat podi ma ēn xipat ocexe" i'e am cebe.

— Soat podi ma Deus ya'ōbuyxi, idip tak — i juy ace cebe dak.

Soat em ma juy imēn acece.

12 — Okitpitpiyū, epeyeweūm Deus pe soat em kūyjobit am ya'ō kay — i ôn e'em eywebe.

Apēn kuyje wūnca ūmap puxim cuy epeyeweūm cebe. Deus itabotaidabotbot wuykay iap ibapuk cīcā wuyxe. Imēneju kūyjobin cuy epesop ya'ō kay. Eycokcoğ cuy epeyekapik cebeam. Ibikuyap tağ cuy epeku imucokcok am. Ixe a'ō kay kūyjobit pima, te'e ġu kuka epe'e cebe "Ēn xipat ocexe" i. Icēmān imēn kuka epe'e. ² Deus kay'ūmat ekukuap puxim ġu juy epeku. Deus pe juy epeyewağuymujsunat. Ixe be eyağuymujsun puje, eyetaybit epe'e apēn Deus ibikuy wuyku am iam. Iboam eyetaybit pima xipan epeku itabutpe. Ikērēat kuğ ġu epesop cexe. Soat em Deus mucokcokcoğ epeku.

³ Deus kuy ja'ōbacaap o'ğuđm owebe jekawēn muwēn ām soat pe. Imēnpuye ôn jeymuküyo Deus bikuyap tağ eyeku am. Eyağuytoğ cuy epesop jewewekay. Ajo i'e but eywebe iap pe ma juy epeyekapik-wara'at pe bit ka'ūma. Deus ma o'ğūm eyekapik am. Ajo eyxe ibapuk imuğē ām iat Deus ma o'ğūm eywebe. ⁴ Ade opop wuyjebit pe-wuyeta, wuyba dak, wuyi dak. Imēnpit pūğpūğpūğ soat muğēğēm ip. Soat cewedapdepdapdep. Onejujujun ma. Soat wuyju ikuğiat wara'at puxim ġu-jexeat

puxim ġu. Wara'at tak imēnpxim ma ikuğ. ⁵ Imēnpxim tak wuyu. -Jesus Cristo kay itabucayū. Ade wuyu. Pūğat puxim pit wuyu Cristo eju mūğ'i wuyu jekukum puye. Jewebuywatwan wuyu wuyekapikap kuğ wuyjebit puxim. ⁶ Deus xipan wuykuğ. Imēnpuye ixe ja'ōbacaap ūmūm soat pe wuywebe wara'at pe jekapik am jebeam. Pūğpūğayū wuy'in ya'ōbacaap kuğ ixe ekawēn muwēn ām. Ixeyū juy jeedop imuwenduwēn. ⁷ Warara'acayū wuy'in pit ya'ōbacaap kuğ warara'acat peam kapik am. Ixeyū juy jeedop warara'acat puywatwan. Warara'acayū wuy'in pit ya'ōbacaap kuğ warara'acat mutaybit am. Ixeyū juy jeedop warara'acat mutaybitbin. ⁸ Warara'acayū wuy'in ya'ōbacaap kuğ warara'acat a'ōmucan am. Ixeyū juy jeedop warara'acat a'ōmucanucan. Warara'acayū bit ade kuğ jebubut kuğ. Tacum ġu juy jeedop ip. Ade ma juy jeğümğüm ip ikuğ'ūmat pe. Warara'acayū bit ya'ōbacaap kuğ warara'acat kukan. Ya'ōpuruğ ġu juy jeedop ip ikuğ- -ya'ōdidin ma. Warara'acayū bit ya'ōbacaap kuğ tadaybocayū buywat am. Icokcoğ cuy jeedop ip ixeyū buywatwan.

⁹ Jewexe ġu ikukpin eyxeat epejukuk- -icēmān. Ikērēat kay ġu juy epesop. Xipacat acā epeğujurūğ. ¹⁰ Ikitpitpiyū eyju, Cristo kay eyetabut puye. Imēnpuye xipan cuy epeyewekuk eyduk'a beat kukpinap co'i. Ibuixim cuy epeyewekuk. ¹¹ Eybu'u'um ġu juy epesop kapik am. Kapikpik'ukayūm cuy epesop. Wuykukukat peam cuy epesop kapikpiğ. Eycokcokap kuğ cuy epesop kapikpiğ cebeam. ¹² Soat em Deus xe wuyetait acesop iap wiwim wuyu. Imēnpuye eycokcoğ cuy epesop. Eyukpiceğēm ġu juy epesop xipat'ūmat jebapukpuğ eykay bima dak. Deus eju ka-wēnwēğap cuy epeyepere ġu. ¹³ Eybubut'in cuy epeğüm ikuğ'ūmat pe- -itabucayū be. Xipan cuy powatwat epeğūm eyduk'a be.

¹⁴ Itabut'ūmayū eykaykay bima:

— Bay, ipiat cuy esupi'ajoat cebe ip — i'ūmğu juy epe'e Deus pe. — Xipan cuy ejukuk ip — i acā.

¹⁵ Icokcokayū xe bima, eyju dak eycokcoğ epesop.

Waayū xe bima, eyju dak epetōtōn. ¹⁶ Pūg tağ ma juy epeyewağuyğuy.

— Soat podi ma oceju xipat — i'ümğu juy epe'e.

Ibuyxi'ümat ekapikap cuy epejoixik ğu.

— Soat podi ma ocetaybit cīcā — i'ümğu juy epe'e.

¹⁷ Warara'acat pe ikērēm eykuk puje, ikērēm ğu juy epejukuk ikērēm eykukapteim. Xipan cuy epeku soat etabutpe warara'acat pe eymuymuyap puxim.

¹⁸ Eywebe iba'ore'üm pima, kaba'üm cuy epesop soat eju eyxeat eju. ¹⁹ Okitpitpiyū, Deus acā juy ipiat supi'ajoat ikērēat kukayū be. Imēnpuye epeyeweik ğu juy-pūg em tak ka'üma. Imēn e'em Deus ekawēntup:

“On ma oceweik,” i'e'em wuykukukat, i. “On ma ipiat oṣupi'ajoat cebe ip ikērēm eykukapteim,” i.

²⁰ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ekay itakomaat ire bima, eğuykōn cuy, i. Puybit cuy eğüm cebe, i. Ibi-puruk pima, idibi juy etiüm cebe, i. Imēn isüsün cīcā je'e, i. Iğuycüğ je'e xipan'üm ekuğ pima, i.

²¹ Ikērēat muğeğe'ukayū be juy ikērēat muğean ğu eywebe. Xipacat'in cuy epeğugě ixeyū beam imu-bu'un am ip ikērēat kay.

13 Kūyjobin cuy ajop iecuğap ebekitkit a'ō kay. Deus ma ixeyū o'jomuyat ipi watwat kukan. Imēnpuye soat ixeyū opop Deus a'obi. ² Imēnpuye iecuğap ebekitkit a'ō kay'ümat Deus o'jomuyiat a'ō kay ğu. Ipiat supi'ajoat ip jeweju ma. ³ Xipacat mujurügrüg'ukayū ğu iparara iecuğap ebekitkit puxim-ikērēat mujurügrüg'ukayū acā. Ya'ōbuuyxiayū buxim eyparara pin'üm pima, xipacat cuy epeğuju-rüg. Xipacat mujurüg puje:

— Xipat ma eyju ocexe — i je'e ip eywebe.

⁴ Deus ma ixeyū o'jomuyat eykukan. Xipan eykuk ojuy ip. Eywebe ikērēat mujurūg puje bit, eypararam cuy epesop cebuxim ip. Deus ixeyū o'jomuyat ipati-pi'ajoan ikērēat mujurūgrūg'ukayū be. Imēnpuye cūg ma cebe ip ipiatpi'ajoan wuywebe. ⁵ Imēneju kūyjobin cuy epesop iecuğap ebekitkit a'ō kay. "Deus aco'i ipiat supi'ajoat ocewebe kūyjobit'ūm pima," i wuyju e'em puye ġu kūyjobin cuy ajop ixeyū a'ō kay. Cedağ ma wuywebe kūyjobit am ixeyū a'ō kay buye juy kūyjobin ajop ya'ō kay ip.

⁶ Xipan kapikpiğ pima, Deus a'ōbi ip kapikpiğ eykukayū. Deus ma dinheiro bubu'ukayū dak o'jomuyat wuykukan. Imēneju wuyedinheirom wuyju dak imposta deidadam cebe ip. ⁷ Eyeweroap cuy epeteida cebe ip. Eipi etaxa dak cuy epeteida. Ibuyxim cuy iecuğap ebekitkit epejukuk. Ixeyū a'ō mupubutbun ġu juy epesop.

⁸ Eyeweroap kuğ ġu juy epesop. Eyeweroap cuy epeğu'ūm. Ikukpin warara'acat kuğ pima, wuyeweroap ateida iap puxim. Xipan warara'acat kuğ pima, Deus pe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyju jekukum. ⁹ Imēn Deus wuyawēwēm:

— Warara'acat tayxi eju epeyepo ġu juy — i. — Warara'acat epeyaoka ġu juy — i. — Warara'acat pubut epetujupa'um ġu juy — i. — Eyetabikukum ġu juy warara'acat pubut kay — i.

Kanomūm tak imēn wuyawēwēm:

— Xipan cuy eyxeat epejukuk apēn xipan eyju jewekuğ iap puxim — i.

Kanomūm eyawēwēap tağ eyeku buje, koap eyawēwēap tağ tak epeku. ¹⁰ Ikukpin wuyxeat kuğ pima, ikērēm ġu ixe ajukuk. Imēnpuye ikukpin wuyxeat kuğ pima, soat ekawēn tağ wuyju jekukum. -Deus ekawēn tağ- -wuyawēwēap ekawēn tağ.

¹¹ Waram Jesus ajēmap kabia wūy ma osunuy wuyetabun puje. Gasū bit wūy ġu o'e. Gaxīn ma wuydaxijoap kabia jajēm. Imēnpuye xetxiat puxim ġu juy ajop. Wuyawēwēap ekawēn tağ cuy ajeku. ¹² Wuykukukat ajēmap kabia kabiam wuyju bimān co'i. Kabiok ajēm pasuğ pimān co'i. Kuy kabia ija-

sūn, ġaxīn ma ixe jajēm puye. Imēnpuye acepere juy ikērēat mujurūğap! Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kabiok tağ jekuku'ukayū buxim. Ga'a ajeku Deus bikuyap tağ acā! Sorara icaat kuğ jekukum jaokaap puxim. Cristo a'ōbacaap kuğ cuy ajeku waram wuywebe ikērēat kukap puxim.¹³ Cūğ ma juy ajeku wuysūşūnap puxim. Cūğ ma juy ajeku kabiam soat etabutpe jekukum iat puxim. Wuybabitoroğ ġu juy ajeku. Wuyka'okērēm ġu juy ajeku. Warara'acat tayxi kaykay ġu juy ajeku, warara'acat itop kaykay ġu dak. Wuy-sūşūğap ġu juy ajeku. Warara'acat a'ōdawutwun ġu juy ajeku. Wuyetabutkarey ġu juy ajop.¹⁴ Wuyağuy dağ jekukum pima, ikērēat mujurūğrūğ wuyju. Eyağuy dağ ġu juy epeku! Wuykukukat ja'ōbacaap ūmūm wuywebe sorarayū kukat jesorarayū be icaat ūmap co'i itakomaat yaokaap puxim.

— A'ōbacaap cuy eğüm ocewebe — i juy epe'e Jesus Cristo be.

14 Eyukpiceğem ġu juy epesop "Apēn ġu xe'e kuka cūğ Deus xe?" i'e'e'ukayū kay-itabucayū kay. Jewa'ōxixiğ ġu juy epesop ceweju ip vağuymuwarurun am. ²Pūğpūğ itabucayū'in e'em:

— Cūğ ma wuywebe deusbaroyū wap iēnmōğ'i-bitēn o am — i.

Imēnpuye soat ēn o'om ip. Warara'acayū bit e'em:

— Cūğ ġu wuywebe ibiat ēn o am — i.

Imēnpuye iēn o'om ġu ip- -kadai o'om acā ip. ³Iēn o'o'ukat — Etaybit'ūm cīcā — i je'e ġu kadai o'o'ukat pe. Kadai o'o'ukat tak: — Cedağ ġu ēn jekukum iēn o'o'uk puye — i je'e ġu iēn o'o'ukat pe, Deus ixe kay buye. ⁴Cūğ ġu wuywebe "Cedağ ġu ēn jekukum" i'e am warara'acat a'ōkayat pe. Deus a'ōkayat ixe. Cūğ pima, Deus acā je'e cebe "Cūğ ma ēn jekukum" i. Cūğ'ūm pima dak, "Cūğ ġu ēn jekukum" i je'e cebe. Wuykukukat ja'ōbacaap jeğüm cebe cūğ ma jeku am. Imēnpuye cūğ ma jeku.

⁵ Pūgpūg xe ma pūgpūg kabia kabia'ipi. Warara'acayū xe bit ka'ümğu kabia'ipiat. Soat kabia ma ipi ġu. Jewejojo'i ma soat kabia ma cexe ip. ⁶ Pūgpūgayū xe pūgpūg kabia kabia'ipiat wuyukukukat a'ōmubuyxin ojuy ip. Iēn o'o'ukat tak soat ēn o'om wuyukukukat a'ōmubuyxin ojuy. Jekōn pima:

— Bay, ēn xipan ocekuğ. Iēn ümüm ocexatēn — i'e'em Deus pe.

Iēn om ibu'uat tak iēn o'om ġu wuyukukukat a'ōmubuyxin ojuy. Jekōn pima:

— Bay, ēn xipan ocekuğ. Soat em kadai ümüm ocewebe ocexan — i'e'em Deus pe.

⁷ Deus wuyekukuap cocom wuyetabēğ pima, wuye'ü buje dak, wuyju Cristo a'ō kayayū buye. ⁸ Wuyetabēğ pima wuyukukukat bikuyap tağ wuyju jekukum. Wuye'ü buje dak cexe acesop- -wuyukukukat xe. Imēneju wuyukukukat a'ōkayayū wuyju wuyetabēğ pima, wuye'ü buje dak. ⁹ Imēneju Cristo oe'ü. Waram ġuto o'jetait je'üap tomukadi. Waram o'jetait soat itabucayū kukukan- -itabēğayū kukukan, ce'ü'üayū kukukan tak. ¹⁰ Pām eyju? Apēnpuye dak eyju eykitpitpiyū muymuy? Cūğ ġu eywebe imuy-muy am. Guyjom soat wuyju acejebapuk Deus wap. Ixe apēn ijodi bima juk adi ajekuku iaptei ideida wuywebe. Xipacat je'ğüm xipacayū be xipacat mujurūğrūğapteim. Kūyjobit'ümayū bit ġuju ipiat'ajo-joap pe kūyjobit'ümapteim. Imēnpuye cūğ ġu eywebe dak "Ikērēat kuğ eyju Deus xe" i'e am eykitpitpiyū be. ¹¹ Imēn e'em Deus ekawēntup:

"Soat ipi watwat jēğ'aecōğcōğ owap kūyjobit wa'ō kay am, soat em we-tait puye," i'e'em Deus, i. "Soat ip 'En acā Deusat,' i je'e owebe," i'e'em, i.

¹² Imēneju soat wuyju apēn ijodi bima juk adi ajekuku iap ağıwēn Deus pe.

¹³ Imēnpuye wuykitpitpiyū muymuyap cuy acepe-re. Cūğ ma juy ajeku wuykitpitpiyū etabutpe ixeyū be "Teku cedağ'üma jekukum" i'ead puxim. Cedağ'üm ixeyū xe bima juy ayağuymuwarurun ġu. Ağ-

ip jeedop. ¹⁴ Wuykukukat Jesus eju mūg'i òn jekukum. Imēnpuye wetaybit soat i'opi ġu owebe iam. Warara'acat pe bit "Ibo i'opi owebe" i'e buje, i'opi ma o'e cebe. Ixe be i'o buje, cedaġ ġu jekukum, cedaġ ġu cexe buye. ¹⁵ Eykitpitpiyū juy epeğuguycūġ ġu soat o'o am. Soat o'oap tomuju eykitpitpiyū muğuycūġ pima, ikukpin ġu ip eyxe. Cristo oe'ū eykitpitpiyū beam. Epeğubu'un ġu juy ip Jesus kay am soat o'o am. Ibu'u ip pima, soat em Deus wi wūy ma jeedop ip, ixeyū etabutpe ikukpin ġu ip epejukuk puye. ¹⁶ Imēnpuye eykitpitpiyū xe xipat'ūm pima:

— Eyetaybit ġu eyju bit — i'ūmġu juy epe'e cebe ip. — Xipat ma iēn o am ocewebe bit — i'ūmġu juy epe'e cebe ip.

Ikukpin ġu ip ikuġ pima ip jeymuymuy.

— "Soat ēn xipat i'o am," i te'e ma teyūku e'em — i je'e ip.

¹⁷ Deus ma wuykukukat. Ixe ebekitkiyūm acesop wuyxat o'omap tomuju ġu, wuyxati kōnkōnap tomuju ġu ma dak. Cūġ ma wuyju jekukum pima bit, ixe ebekitkiyūm acesop, kaba'ūm warara'acat kuġ pima dak, wuycokcoġ jekukum pima dak. Deus biðgbuk wuymucokcokcoġat. ¹⁸ Imēn Cristo a'ð daġ jekukum pima, Deus mucokcokcoġ acesop. Ijodiācat tak e'em: — Teyūku cūġ ma jekukum — i.

¹⁹ Imēneju xipan cuy acewewekuk wuyweweju kab'a'ūm wuydop am. Jewewa'ōmucanucan cuy ajop big ma wuyetabut am Jesus kay. ²⁰ Deus kuy juk eykitpitpiyū mutabun Jesus kay. Epeğubu'un ġu juy ip soat ēn o'o am. Soat i'opi ġu wuywebe. Inaka wuykitpit pe ikērēat mujurūġat puje, wuyju dak ikērēat mujurūġrūġ soat o'om pima. ²¹ Wuykitpit pe ikērēat aġujurūġat ġu juy! Wuyxe ma xipat soat ēn o'oap, uva'abidi kōnkōġap tak. Wuykitpit xe cedaġ'ūm pima bit asuēn'o ġu, atikōn ġu dak. ²² Soat o'oap eyxe xipat pima:

— Soat i'opi ġu ocewebe — i juy epe'e warara'acayū be ġu- -Deus pe acā.

Cūġ ma juy ajeku wuyaġuy daġ. Apēn xipat wuyxe iap taġ wuyju jekukum pima, wuycokcok ace'e. ²³ Ita-

butbüt xipat ġu xe'e owebe ibiat o am iap kay bima bit, iğuycüg je'e i'o buje.

— Ikērēat ġu xe'e o'ğujurūğ? — i je'e jewebe ma. — Deus xe'e ipiat supi'ajoat owebe? — i je'e jewebe ma.

Itabutbüt pima o'jo'o. Imēnpuye xipat ġu tūybe osunuy cexe. Iboap xipat Deus xe iap kay wuyetabut'üm pima, wuyju dak ikērēat mujurūğtūğ, iboap mujurūğ puje.

15 Pūğpūğ wuy'in e'em: — Ocetaybit cedağ ma jeku am Deus xe iam — i.

Wuyukpiceğem ġu juy ajop "Apēn ġu xe'e kuka cedağ ajeku Deus xe?" i'e'e'ukayū kay. Itaybitbūcayū buywatwan cuy ajop. Jewekay acā ġu juy ajop ġebum. ² Wuykitpitpiyū kay dak cuy ajop ġebum. Wuykitpitpiyū kay ġebum cuy ajop xipan ip ikuk am, Jesus kay itabut cīcā ip jedop am tak. ³ Cristo dak jewekay ġu ġebum osunuy -warara'acayū kay acā. Cristo juk o'e Deus pe:

— Ikērēm ip cuk adi okuk apēn ip ikērēm ekuk iap co'i — i.

Imēn Cristo o'e Deus pe kuyje. ⁴ Kuyjeayū Deus eka-wēntup o'tupmubararak wuymutaybit am -soatup. Ibiatup ekawēn wuymutaybitbin wuyetaxi'üm̄ap puxim ipiat kay. Wuya'ōmucanucan tak ibiatup eka-wēn. Ibiatup ekawēn kay wuyetabut pima, Deus xe acesop iap acejowiwi jījā. ⁵ Deus ma wuybuywatwan wuyetaxi am ipiat'ajo am. Wuya'ōmucanucan tak. Ixe eju òn kawēnwēn eywebeam.

— Bay, Roma ka watwat a'ōmucanucan cuy eğuy — i òn e'em cebe. — Esubuywan cuy ip ixeyū be warara'acat kay ġebum am Jesus Cristo warara'acat kay ġebum osunuy iap co'i — i òn e'em cebe.

⁶ Imēn òn kawēnwēn eywebeam Deus eju, pūğ tağ ma eyeku am. Ceweju òn kawēnwēn "Ka'üm̄ğu ejol'iat xipacat" i'e am Deus pe -wuykukukat ebay be - Jesus Cristo ebay be.

⁷ Imēneju xipan cuy epeyewekuk apēn Cristo xipan eykuk iap co'i. Xipan eyju jewekuğ pima:

— Deus xipat cīcā aco'i, cebekitkiyū xipan jewekuğ puye — i je'e eyjojoayū.

⁸ Imēn Cristo oajēm ijodi. Judeuyū daxijojo'ukan o'e. Deus soat em ja'ō dağ e'em iam ixeyū mutaybit am oajēm. Oajēm ijodi apēn Deus o'e kuyjeayū be iap tağ-. Judeuyū dobuyū'üm'üm pe iap tağ. ⁹ Judeuyū daxijojo'ukan o'e, Judeu'ümayū be "En xipan cīcā ocekuğ, ocekay etabotaidabotbot puye" i'e am Deus pe. Imēn e'em Deus ekawēn tup- -Davi emudupmubararaktup:

Imēneju "Soat podi ma ēn xipat cīcā," i oce Deus pe Judeu'ümayū a'ōpiju, i. Jebibododon oce ēn xipat cīcā i'e'em ewebe ya'ōpiju ip, i.

¹⁰ Wara'atup tak imēn e'em- -Moisés emudupmubararaktup:

Judeuyū ġu eyju, i. Inaka eycokcoğ cuy epesop soat Deus emunaēyū eju, i.

Imēn e'em iğodup. ¹¹ Wara'atup tak imēn e'em- -Davi emudupmubararaktup:

— "En acā a'ōbacaat," i juy epe'e Deus pe — i ôn e'em Judeu'ümayū be, i. — Soat eyju "En soat podi ma xipan ocekuğ," i juy epe'e cebe — i ôn e'em soat tağacat pe, i.

¹² Wara'atup tak imēn e'em- -Isaiás emudupmubararaktup:

Bekicat je'kap- -Jessé naxeğebit, i. Ixe bekicat Judeu'ümayū kukukan je'e, i. Judeu'ümayū dak ixe jowiwi jedaxijo am, i.

Imēn Isaías o'tupmubararakat Cristo ekawēntup- -Jessé naxeğebit ekawēntup.

¹³ Imēn Deus soat em jexe wuyetait acesop iap wiwian wuywebe. Ixe eju ôn kawēnwēn eywebeam:

— Bay, Roma ka watwat itabut ekay — i ôn e'em cebe. — Imucokcokcoğ cuy ip eğuy — i ôn

e'em cebe. — Yağuymubabibin cuy ip eğuy — i ôn e'em cebe.

Imēn ôn kawēnwēn Deus eju eywebe biğ ma iboap wiwian jebiōgbuk a'ōbacaan- Xipacat piōgbuk a'ōba- caan.

¹⁴ Okitpitpiyū, ôn ma wetaybit eyjum. Soat em eyju xipan warara'acat kuğ. Soan eyetaybit. Eyetaybit tak Jesus Cristo ekawēn. Jewawēwē but eyewewe- ju. ¹⁵ Inaka ijudup pe osūsūn ğu wa'ōbapuğ eyawē ām eyağuyba'ūmap puxim icēmat ekawēn kay. Osū- sūn ğu Deus a'ōbiat ôn puye. ¹⁶ Ixe Deus cuk onaē Jesus Cristo ekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be. Paī buxim Deus ekawēn muwēnuwēn ôn cebe ip- -kawēn idipat muwēnuwēn. “En soat podi ma a'ōbuy- xi” i ixeyū e buje, Deus icokcok e'em. Xipacayūm ip je'e Deus xe, Ibiōgbuk Xipacat ixeyū muisun puje. ¹⁷ Imēn kapikpiğ ôn Deus peam Jesus Cristo eju müg'i ôn jekukum puye. Imēnpuye:

— Ocokcok wekapikap kuğ — i ôn e'em Deus pe.

¹⁸ Cristo ma wa'ōmucanucan osunuy owebe Judeu- 'ūmayū mutabun am jekay. Cūğ ma juk adi oceka- wēnuwēn ceweju ip. Cūğ ma juk adi ojekukuku ce- tabutpe ip. Imēnpuye itabut ip o'e Jesus kay. Deus a'ō kay ip o'jeküyjobin, Cristo bikuyap tağ ôn je- kukum puye. Obisūsūn ğu “Obuye adeayū itabut o'e” i'e am eywebe. ¹⁹ Deus biōgbuk cuk adi ja'ō- bacaap o'jomōğmōğ owebe. Imēnpuye wuywebe i'e ba'oreat oğubapukpuk Judeu'ūmayū be. Itabēğbēğ o'e ip Deus a'ōbacaap cocom. Imēnpuye soat ka dağ cuk adi ojekukuku.

— Cristo kay eytabun puje, Deus jeydaxijo — i'e'em cuk adi ojekukuku.

Koap Jerusalém ka watwat oğuküyjojo. Ibo ka bewi juk ojēm. Soat kaka dağ cuk adi ojekukuku adeayū muküyjojom, kawēn idipat muwēnuwēn. Wuyat eipi be oajēm žebeuje- Ilíria eipi be. ²⁰ Kawēn idipat mu- wēn ojuv oğuy Jesus Cristo awēğ tobuxikayū be ğu- -yawēğ tobuxik'ūmayū be acā, itaybit'ūm ip puye. ²¹ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Yawēğ tobuxik'ūmayū yawēğtobuxik,

i. Yawēğpa'arêm ğu je'e cexe ip, i.

Imēnpuye ibo dup ekawēn tağ ôn kawēn idipat muwēnuwēn yawēğtobuxik'ūmayū be acā.

²² Eyjo am omuju'üm'üm osunuy soat em ma'ğu oju pin, yawēğtobuxik'ūmayū be ôn kawēn idipat muwēnuwēn puye. ²³ Ade koato eyjo pin cuk adi oğuy. Imēnpit ǵasū acā ijop kaka dağ kawēn idipat muwēğap oğu'üm. ²⁴ Imēnpuye ǵaxin ma aco'i oju eyjom. Espanha eipi kay cum pima eyjo pin oce. Eyxe dak ibun onuy buje, obuywan cuy epe'e Espanha eipi kay oju am. ²⁵ - ²⁶ Gasū bit ôn cum Jerusalém ka kay. Judeu'ümayū jedinheiro mu'awero ojuy ip osodop- -Macedônia eipi beayū- -Grécia eipi beayū dak. Iboap edinheiro üm ojuy ip Jerusalém ka beayū be- -Judeuyū be- -itabucayū be- -tadaybotbocayū be. Imēneju iboap edinheiro dujowan ôn iüm ām cebe ip. ²⁷ Ikeyū Macedônia eipi beayū Judeuyū ğu- -Grécia eipi beayū dak. Imēnpit itabut ip o'e Jesus kay, Judeuyū kawēn idipat o'ǵuwēn cebe ip puye- -Jerusalém ka beayū. Imēnpuye ip jedinheiro üm ojuy cebe ip. Xipat imēn Judeu'ümayū be Judeuyū buywat am- -jekitpitpiyū buywat am- -tadaybotbocayū buywat am. ²⁸ Imēneju ibiat dinheiro oğum cebe ip. Soat o'ǵuxipan'iat oğum cebe ip. Iüm puje Espanha eipi kay oju. Espanha eipi kay cucum pima eyjom oju. ²⁹ Eyxe wajém puje, apēn Cristo xipan okuğ iap oğuwēn eywebe. Soat podi ma Cristo xipan okuğ iap oğuwēn eymucokcok am.

³⁰ Okitpitpiyū, eyju dak eyetabut wuykukukat Jesus Cristo kay. Eyju xipan jewewekuğ Deus biōgbuk a'ō kay kūyjobit puye. Imēnpuye epeyekawēn cuy Deus eju owebeam. Owebeam Deus eju eyekawēnap ojuyjuy jijā ôn.

³¹ — Paulo kay juy ağ eğuy Judéia eipi watwat pe yaokaap puxim- -itabut'ümayū be yaokaap puxim — i juy epe'e Deus pe. — Jerusalém ka watwat cuy eğubikuy- -itabucayū juy eğubikuy Paulo xewi ibo edinheiro bu am — i juy epe'e Deus pe.

³² Imēn cuy epeyekawēn owebeam Deus eju. Imēn ka-

wēnwēn pima, ocokcok cīcā oajēm eykay. Deus ibi-kuy bima ocokcok cīcā oajēm eykay. Eyju dak omucokcokcoğ epesop. ³³ Okitpitpiyū, Deus wuyağuyumbabibin'ukat.

— Roma ka watwat kay juy ağ eğuy — i ôn e'em cebe.

Imēn ma ağ jeenuy eykay.

16 Wuyixīg Febe oğuju eykay. Ixe Febe Jesus kay itabucayū buywatwat'ukat. -Cencréia ka watwat puywatwat'ukat. ² Imēnpuye ixe juy epeğuōm eyduk'a be tūy ām. Wuyukukat kay itabucayū juy ağuōm wuyduk'a be pūğ kay ma wuyetabut puye. Ixe Febe juk adi adeayū buywatwat'uk osunuy. Ôn tak cuk adi xeku obuywatwat'uk osunuy. Imēnpuye eywebe ibuywan put pima, eyju dak cuy epesubuywan!

³ "Kato" i juy epe'e Priscila be, Aquila be dak. Ikeyū juk adi o'jekapikpik oweju Jesus Cristo beam. ⁴ Oe'ū pin ip Aquilayū we'ūap puxim.

— Xipat cīcā eyju — i ôn e'em cebe ip. Imēn tak e'em soat Judeu'ūmayū- -Jesus kay itabucayū. ⁵ "Kato," i juy epe'e Aquilayū duk'a be je'a-weroro'ukayū be dak- -Jesus kay itabucayū be.

Obure Epēneto be dak, "Kato," i juy epe'e. Koap ixe oitabun Jesus kay Asia eipi watwat'in. ⁶ Maria be dak, "Kato," i juy epe'e. Ixe juk adi o'jekapikpik cīcā eywebeam. ⁷ Obadipyū be dak, "Kato," i juy epe'e- -Andrônico be, Júnias pe dak. Daomün-münap'a be osodop ip oweju. Doze beayū Jesus emumujuyū itaybit cīcā ixeyüm xerpheyayüm. Ikeyū oitabun Cristo kay wetabut awap.

⁸ Ampliato be dak, "Kato," i juy epe'e. Ixe obure ikukpin cīcā oxe wuyukukat kay ixe dak itabut puye. ⁹ Urbano be dak, "Kato," i juy epe'e. Ixe dak oceweju juk adi Cristo muwēnuwēn oeku. Estáquis pe

dak, "Kato," i juy epe'e. Ixe obure ikukpin cīcā oxe.
¹⁰ Apeles pe dak, "Kato," i juy epe'e. Cristo kay jetabucap kuğ jekukum ixe soat etabutpe. Aristóbolo badipyū be dak, "Kato," i juy epe'e- -soat pe. ¹¹ Obadip Herodião be dak, "Kato," i. Soat wuykukukat kay itabucayū be dak, "Kato," i juy epe'e- -Narcisco badipyū be.

¹² Wuyixit Trifena be dak, "Kato," i juy epe'e, wuyixit Trifosa be dak. Kapikpiğ cīcā ip wuykukukat peam. Wuyixit Pérsida be dak, "Kato," i. Wuyxe ixe ikukpin cīcā. Ixe juk adi o'jekapikpik cīcā wuykukukat peam. ¹³ Rufo be dak, "Kato," i. Ixe dak kapikpiğ cīcā wuykukukat peam. Ixe xi be dak, "Kato," i juy epe'e. Ixe juk adi xipan okuk je'it kukap co'i. ¹⁴ Asínrito be dak, "Kato," i, Flegonte be dak, Hermes pe dak, Páetrobas pe dak, Hermas pe dak, ixeyū xeayū be dak- -wuykitpitpiyū be. ¹⁵ "Kato," i juy epe'e Filólogo be dak, Júlia be dak, Nereu be dak, ixe ixít pe dak, Olimpas pe dak, ixeyū xeayū be dak- -Deus ebekitkiyū be.

¹⁶ Epeywakobotbot cuy wuykukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe. Soat Cristo ebekitkiyū kato mujujum eywebe- -soat ka watwat.

¹⁷ Okitpitpiyū, jeyawē ôn. Eyday'em'um cuy epe-sop cewejak'üm jewewekayayū kay- -eymutaybitbinap muwarururun ojuyayū kay- -Cristo ekawēn muwarururun ojuyayū kay. Ixeyū burem ġu juy epesop. ¹⁸ Wuykukukat Cristo mucokcokcoğ ġu ip jekukukum- -jemucokcokcoğ acā. Idim cīcā ip kawēnwēn. "Eyju xipat cīcā" i'e'em ip warara'acat pe jekay am. Imēn ip itaybit'üm'ümayū muğuykukukum. ¹⁹ Soat kaka dağayū kuy itaybit eyetabut cīcā Jesus kay iam. Imēnpuye ocokcok eykay. Obikuy jījā eyetaybit cīcā ām xipacat mujurūğ ām. Ikérérēat mujurūğ ām pit cuy ôn eykay ġu. ²⁰ Deus ma Satanás a'ōbacaap ġu'üm ġaxīn ma ixe be waram wuymuğuykukuap puxim. Ixe Deus wuyağymubabibin'ukat. Wuykukukat Jesus Cristo xipan cuy jeykuk.

²¹ Wuykitpit Timóteo kato mujujum eywebe. Ixe kapikpiğ oweju. Wuykitpit Lúcio dak kato mujujum

eywebe, Jasão dak, Sosípatro dak. Obadipyū ip.

^{22 - 23} Gaio dak kato mujujum eywebe. Ixe duk'a be ñ̄gasü. Ixe duk'a be Jesus kay itabucayū je'awerorom. Erasto dak kato mujujum eywebe. Ixe Corinto ka kukat edinheiro muxipanpan'ukat. Wuykitpit Quarto kato mujujum eywebe.

On tak- -Térçio ñ̄on. On tak kato mujujum eywebe, pūg kay ma wuyetabut puye wuykukukat kay. On ijudup mubarararağ eywebeaptum Paulo a'ōbi. ²⁴ Wuykukukat Jesus Cristo juy xipan jeykuk- -soat jukuk. Imēn cuy jeykuk.

²⁵ — En soat podi ma a'ōbuyxi — i juy ace Deus pe.

Ixe be wuya'ōmubacan put wuybu'uap puxim Jesus kay. Jesus Cristo ekawēn muwēnuwēn cuk adi oğuy- -kawēn idipat muwēnuwēn. Kuyje Deus iboap ekawēn o'ğuwēn ğu ipi watwat pe. Kawēn iba'arēm osunuy soat xe ipi watwat xe. Ibun iba'arēm osunuy. ²⁶ Iba'arēm ma juk adi iboap ekawēn muwēnuwēn'uk ip osodop Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū kuyjeayū be. Gasü bit ibapuğ ma Deus a'ōbiayū iboap ekawēn muwēnuwēn soat ka watwat pe. Ixe Deus soat em itait. Ibapuğ ma o'ğuwēnat adeayū be itabut am Cristo kay, kūyjobit am tak ip ya'ō kay.

²⁷ — Soat podi ma edip — i juy acece soat em Deus pe. — Soat podi ma a'ōbuyxi — i dak. Imēn cuy ace cebe itaybit soan puye; ixe Jesus Cristo o'ğudot wuykay buye dak. Imēn cuy acece cebe. Ixe acā Deusat.

CORINTO KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP KOAPATUP

1 Corinto ka watwat, cartadup mubararağ ôn eywebeaptum. Ôn Paulo. Tupmubararağ ôn wuykitpit Sóstenes eju. Jesus Cristo emumuju ôn Deus bikuyap tağ. ² Tupmubararağ oceju soat pe Deus ebekitkiyū be -wuykukukat Jesus Cristo kay itabucayū be. Deus cuk eynaē jebekitkiyüm Cristo eju müg'i eyju jekukum puye. Soat ixe ebekitkiyū e'em:

— Ocebuywatwan cuy eğuy — i soat ka watwat. Ixe Jesus Cristo wuykukukat -ixeyü kukukat tak.

³ — Bay, xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk — i ôn e'em Deus pe -wuyebay be, Jesus Cristo be dak -wuykukukat pe. — Ixeyü ağıymubabibin cuy eğuy — i ôn e'em cebe ip.

‘Deus soat em xipan eykuğ, Jesus Cristo eju müg'i eyju buye. Imēnpuye:

— Bay, ên xipat cīcā — i ôn e'em Deus pe soat em ma.

^{5 - 6} Cristo juk adi oceğuwēnuwēn eywebe. Imēnpuye ixe a'ō dağ eyju jekukum ğasū. Soat kuğ eyju, Cristo eju müg'i eyju jekukum puye. Imēnpuye eyetaybit kawēn icēmat muwēn ām. Ka'ūma ma iba'arēm eyxe, eyetaybit cīcā buye. ⁷ Imēnpuye soat kuğ eyju - Deus biōgbuk emumuüm kuğ. Deus waram wuykukukat Jesus Cristo ğubapuk soat ijodiacat etabutpe. Ixe mubapukap wiwim eyju. Iwiwim pima soat kuğ eyju. Deus biōgbuk emumuüm kuğ. ⁸ Soat em Deus eya'ōmukanucan jeenuy eywebe eyetabucap epereap puxim. Imēnpuye ikērēat kuğ ğu epesop Deus xe wuykukukat Jesus Cristo ajēmap kabia be. Ixe kabia be abuyū xipat iap ğuwēn. Abuyū xipat ğu iap tak ğuwēn. ⁹ Deus soat em e'em ja'ō dağ. Ixe juk eynaē eywebe jekpot eju jeburere am - Jesus Cristo eju jeburere am. Ixe Jesus Cristo wuykukukat.

^{10 - 11} Okitpitpiyū, Cloe bādipyū bit cuk o'e owebe:

— Corinto ka watwat jewa'ōdawutwun cīcā jeweweju, Jesus Cristo kay itabut ma'gu ip — i. Imēnpuye jeymukūyo ôn, okitpitpiyū. Wuykukukat a'obi ôn jeymukūyo Jesus Cristo a'obi. Jewa'ōxikxiğ ġu juy epesop. Wara'at tağtağtağ ġu dak cuy epeyewağuy- -pūğ tağ ma. Pūğ tağ ma dak cuy epeyekawēn soat em. Pūğ tağ ma dak cuy eybikuy eyeku am. ¹² Pūğpūğ ey'in e'em: — Paulo kadiayū oceju bit — i. Warara'acayū e'em: — Apolo kadiayū oceju bit — i. Warara'acayū e'em: — Pedro kadiayū oceju bit — i. Warara'acayū e'em: — Cristo kadiayū oceju bit — i.

Iwarururum ma eyju e'em. ¹³ Wara'at tağtağtağ ma eyju e'em pima, eyju Cristo muweutun iap puxim. Ôn ġu obamupaya ip korosa be we'ū ām eywebeam - - Cristo acā. "Paulo ebekin ôn ġasū bit" i'e am ġu jemebatisasan epesop - - "Cristo ebekin ôn ġasū bit" i'e am acā. Imēnpuye jewa'ōdawutwun ġu juy epe- sop.

^{14 - 15} Imēnpuye te'e ma eyju e'em:

— Paulo juk omubatisasan jekadian — i.

On pit cuk imubatisasan teku okadiat iam ġu- -pūğ em tak ka'ūma. Imēnpuye ocokcok oce ade ġu ey'in oğubatisasan puye- -pūğpūğ ā. Crispo oğubatisasan, Gaio dak. Warara'acayū bit aco'i ka'ūma. ¹⁶ Icēmān. Wara'at kay oceğebu ġasū bit. Estéfanus tak cuk oğubatisasan. Ibadipyū dak cuk oğubatisasan. Wağuya'ūm warara'acat tak paxi juk oğubatisasan iap kay. ¹⁷ Ijodiat mubatisasan am ġu Cristo juk omuju- -kawēn idipat muwēn ām acā.

— Kawēn idipat muwēn puje, itaybit cīcāat ekawēn ġu juy eğuwēn- -Jesus Cristo juk oe'ūiap ekawēn acā — i juk o'e owebe.

Itaybit cīcāat ekawēn imuwēn puje:

— Teku itaybit cīcā — i kuka o'e ip wa'ijo- joayū.

— Jesus oe'ū korosa be wuywebeam — i'ūmğu bit kuka o'e ip.

¹⁸ Korosa be Jesus oe'ū wuywebeam iap ekawēn co buje, Deus pe taxijo'ibiyū ma e'em:

— Deus ja'ōbacaam wuydaxijojom jekpot oce'ū buye — i.

Ipiat'ajojoap kay cumayū bit e'em:

— Apēnpuye dak oe'ū? — i. — Te'e ma oe'ū — i napa ma e'em ip.

¹⁹ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Itaybit cīcāayū jewexe ip itaybit iap oğubapuk soat pe, i. Itaybit cīcā ip ipi juacat xe, i. Oxe bit itaybit ġu, i.

²⁰ Ya'ōbuyxi ġu ip Deus xe itaybit cīcāat, ibabi jījāat tak, xipan cekawēnat tak.

— Ipi juayū xe teyūku itaybit cīcā, itabut'ūm-ayū xe- -oxe bit ka'ūma — i'e'em Deus.

— Oceju cūg ma Deus xe ocetaybit cīcā buye — i te'e ma ip e'em.

²¹ — Ocetaybit Deus, soat podi ma ocetaybit puye — i'e'em te'e ma itabut'ūmayū.

Deus pit soat podi ma itaybit.

— Eyetaybicap taġ ġu eyetaybit ḥon- -eyetabucap taġ acā — i'e'em Deus.

"Jesus oe'ū wuywebeam," i'e'em pima:

— Eybidaodao — i'e'em itabut'ūmayū wuywebe. Deus pit wuydaxijojom wuyetaybit soan puye ġu- -jekpot oe'ū iap kay wuyetabut puye acā.

²² — Wuywebe i'e ba'oreat cuy epeğubapuk oce- tabun — i'e'em Judeuyū wuywebe. — Wuywebe i'e ba'oreat mubapuk puje acā kuka ocetabut oce'e — i'e'em Judeuyū ma. — Eywebe itaybit cīcāat ekawēn imuwēn puje acā kuka ocetabut oce'e — i'e'em Ju- deu'ūmayū.

²³ Wuyju bit imēn ġu e'em.

— Cristo o'subamupaya ip korosa be ce'ū ām soat peam wuywebeam — i wuyju bit e'em.

Imēn e'em pima:

— Eybidaodao ocexe — i'e'em Judeu'ūmayū wuywebe. — Eyekawēnkērē jījā ocexe — i'e'em Ju- deuyū wuywebe.

²⁴ Deus emunaēyū xe bit Cristo oe'ū korosa be, soat peam wuywebeam iap awēğ yawēğtip cīcā- -Judeuyū

xe, Judeu'ūmayū xe dak. Deus ja'ōbacaap mubapuk-puğ wuydaxijo am Cristo oe'ū buye. Jetaybicap mu-bapukpuğ tak wuydaxijo am.

²⁵ — Deus pit itaybit ġu — i te'e ma e'em ita-but'ūmayū.

Ikeyū xe itaybit'ūmat pit, soat ijodiacat etaybitbicap podi ma itaybit.

— Deus pit ya'ōbaca ġu — i te'e ma e'em ip. Ikeyū xe ya'ōbaca'ūmat pit soat ijodiacat a'ōbacaap podi ma ya'ōbaca.

²⁶ Okitpitpiyū, ġebum cuy epesop apēn kuy bima epesop iap kay, Deus pe eynaē awap iap kay. Ade ġu epesop itaybit cīcāayūm ipi watwat xe. Ya'ōbuy-xiayūm tak ka'ūma. Kariawayūm tak ka'ūma.

²⁷ Deus pit abuyū ipi watwat xe itaybit'ūmayū o'taē jebekitkiyūm itaybit cīcāayū musūsūn ām. Abuyū ijo-diacat xe ya'ōbuyxi'ūmayū o'taē jebekitkiyūm ya'ōbuyxiayū musūsūn ām. ²⁸ Deus ijodiat emumuymuyū o'taē jebekitkiyūm. Ijodiat emumupubutbunyū o'taē.

Ijodiat xe ka'ūm cīcāayū o'taē. Ikeyū ma o'taē ipi watwat xe yobogat a'ōbacaap mu'ūm ām. ²⁹ Imēneju abu be xipan jewemuwēn put? Ka'ūma be ma! Xipan wuyewemuwēn pa'ore ġasū dak Deus pe. ³⁰ Deus pit cuk eymuwedayo Jesus Cristo kay. Imēnpuye jetaybicap mōgmōg wuywebe. Imēnpuye Jesus Cristo eju müg'i wuyju jekukum ġasū. Imēnpuye:

— Cūğ ma eyju oxe — i'e'em Deus wuywebe. Deus ebekitkiyūm acesop. Ixe dak wuydaxijojom. Wuya'ōmucanucan wuywebe ikērēat kukap puxim. ³¹ Imēnpuye xipan ġu acewemuwēn. Imēn e'em Deus ekawēntup:

“Xipat cīcā oceju bit,” i'ūmğu juy ace, i. “Wuykukukat soat em xipat cīcā e'em wuykay,” i acā juy ace, i.

2 ^{1 - 2} — Wara'at ġu oğuwēnuwēn cebe ip- Jesus Cristo acā — i juk adi oce owebe ma eyxe bima. — Korosa be oe'ūiat acā oğuwēnuwēn

cebe ip — i juk adi oce owebe ma. — Itaybit cīcāat puxim ġu juy iboap ekawēn oğuwēnuwēn cebe ip — i juk adi oce owebe ma. — Adem ġu oğuwēn cebe ip — i juk adi oce owebe ma.

Imēneju ôn adi oajēm eykay, okitpitpiyū. Oajēm Deus ekawēn muwēn ām eywebe- -kawēn icēmat muwēn ām. Iboap ekawēn iba'arēm osodop kuy bima soat xe wuyxe. Gasū bit ibapuk o'e.³ Eyxe bima ôn pit wağuy'üm cuk adi oğuy. Ôn cuk adi oparara oğuy Deus bikuyap tağ ġu paxi a'ğu oğuwēn iap puxim. ⁴Kawēn icēmat cuk adi oğuwēnuwēn eywebe. Itaybit cīcāat emumutaybitbinap tağ ġu juk adi oğuwēnuwēn- -Deus a'ōbacaam acā.

— Wetaybit cīcāap tomuju ġu ixeyü oğutabun Jesus kay — i juk adi oce owebe ma.

Owebe imuwēn puje, Deus biōgbuk Deus a'ōbacaap o'ğubapukpuk eywebe. Imēnpuye Jesus kay juk eyetabut epe'e.⁵ Jesus Cristo kay juk eyetabut epesop itaybit cīcāat ekawēn co buje ġu- -Deus a'ōbacaap co buje acā.

⁶ Deus biōgbuk a'ō kay kūyjobicayū be bit itaybit cīcāat ekawēn muwēnuwēn ôn. Itabut'ümayū ekawēn muwēnuwēn ġu bit ôn cebe ip. Ya'ōcam wara'acat kukukayū ekawēn muwēnuwēn ġu dak ôn. Gasū acā ya'ōbuyxi jijā ip. Guyjom pit ya'ōbuyxian ġu ip je'e. Abuyū kukukan je'e ip guyjom? Ka'ūma kukukan ma ip je'e. Deus ixeyü a'ōbacaap ġu'üm. ⁷ Soat podi ma Deus itaybit. Ixe Deus ekawēn muwēnuwēn acā ôn eywebe eyetaybit am.

— Cekay itabucayū otaxijo korosa be okpot oe'ü buye. Okpot co'iayüm je'e ip — io'e Deus jewebe ma ipi mujurūğ'üm awap.

Kuy bima iba'arēm osodop iboap ekawēn. Gasū bit ibapuk o'e wuyxe. ⁸Ijodiat kukukayū itaybit ġu osodop iboap ekawēn. Itaybit pima ip kuka juk wuykukat o'subamupaya ġu korosa be ce'ü ām. Ixe Jesus soat podi ma jedipap kuğ, ja'ōbuyxiap kuğ tak. ⁹I-mēn e'em Deus ekawēntup:

Deus idip cīcāat o'ğuxipan i'üm ām jekayayū be, i. Ajojojoiat podi ma

idip, aya'ijojoiat podi ma dak, i.

Wuyağuy bodi ma dak idip, i.

¹⁰ Ibiat pit Deus o'ğubapuk wuywebe. Kuy bima iba'arẽm osodop soat xe wuyxe. Gasū bit o'ğubapuk wuywebe. Jebiōgbuk o'ğuõm wuywebe iboap muba-puk am wuywebe. Ibiōgbuk xipacat soat coco'ukat. Imēnpuye itaybit soan. Itaybit apẽn Deus ibikuy wuydaxijo am iam, iba'arẽm ma'ğu wuyxe. ¹¹ Warara'acat ġu itaybit apẽn wuyju jewağuyğuy iam-wuyju acā. Imēnpuxim warara'acat ġu itaybit apẽn Deus jewağuyğuy iam--ixe biōgbuk acā. ¹² Wuyju ita-but'ūmayū ġu--itabucayū ma. Itabut'ūmat biōgbuk ġu juk ajat--Deus biōgbuk acā. Deus ma jebiōgbuk muõmõm wuywebe wuymutaybit am ajo kuy o'ğuxi-pan iūm ām wuywebe iam.

¹³ Ijodiat ġu juk wuymutaybitbin osunuy--Deus biōgbuk acā. Imēnpuye ijodiat ekawēn muwēnuwēn ġu wuyju warara'acayū be--Deus ekawēn acā. Deus biōgbuk pe wuymutaybitbinap ekawēn muwēnuwēn wuyju ixe biōgbuk kukayū be. ¹⁴ Ibiōgbuk kuğ'ūmat pe bit Deus biōgbuk ūmap ibu ba'ore. Itaybit pa'ore dak ip cebe apēnpuye iūmūm wuywebe iam. Iba'a-rẽm cebe ip.

— Apēğām tak kuka iboap ojat? — i te'e ma e'em ip jewebe ma, Deus biōgbuk kuğ'ūm puye. Wuyetaybit Deus biōgbuk emumuūm xipat cīcā iam Ibiōgbuk wuywebe bima acā. ¹⁵ Ibiōgbuk Xipacat kukat ma soat em itaybit ajo xipat cīcā iam, ajo xipatpüt iam tak, ajo xipat ġu iam tak. Ibiōgbuk kuğ'ūmat pe bit iboap iba'arẽm. Imēnpuye Ibiōgbuk kuğ'ūmayū te'e ma Ibiōgbuk kukat a'ō way-wayway ip. ¹⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Abu xe'e itaybit apẽn Deus je-wağuyğuy iam? Ka'ūma ma, i. Abu be ixe awē but? Ka'ūma be ma, i.

Cristo ağuy dağ wuyju bit jewağuyğuy, ixe biōgbuk omuy wuywebe buye. Imēneju te'e ma Ibiōgbuk kuğ'ūmat wuya'ōxikxiğ.

3 Okitpitpiyū, bekitat ikap'isuat puxim epe-sop Deus biōgbuk a'ō kay kūyjobitbüt puye. Imēnpuye Deus biōgbuk kukat eju wekawēnap puxim ġu juk adi ocekawēn eyweju- -kūyjobit'ūmat eju wekawēnap puxim acā. ² Apēn wuyju kūmti ūmūm bekitat pe iap puxim kawēn iba'arēmān ġu oğuwēnu-wēn eywebe kawēn ibapukan acā Deus ekawēn'in. Kawēn iba'arēmān pit eyetaybit pa'ore epesop. Gasū dak eyetaybit pa'ore ma, ³ itabut'ūmayū buxim eyju jekukum puye.

Eyetabutkarey eyewewekay. Jewa'ōxikxiğ eyju eyeweweju. Imēn eyeku buje, itabut'ūmayū jo'i eyju jekukum, Deus biōgbuk a'ō kay'ūmayū jo'i- -Ibiōgbuk kuğ'ūmayū jo'i. Imēneju iba'ore owebe eymutaybit am yaypanat mukūyjoap puxim.

— Paulo kadiayū oceju bit — i'e'em ey'in.
Warara'acayū bit e'em:

— Apolo kadiayū oceju bit — i.
Imēnpuye eyju itabut'ūmayū jo'i jekukum.

⁵ Apolo bit yoboğat ġu. Ôn tak yoboğat ġu. Ôn Deus peam kapikpik'ukat acā. Apolo dak ibicat ma. Jesus Cristo muwēnuwēn'ukayū acā oceju. Eyetabut cekay ġasū, juk adi ixe oceğuwēn eywebe buye. Wuy-kukukat kapikap ūmūm soat pe wuywebe. Imēğap pe acā kapikpiğ wuyju. ^{6 - 9} Eyju Deus kat puxim. Kat iwat puxim Deus eykuğ xipan. Apolo, ôn tak Deus kat pe kapikpik'ukayū buxim. Oceju eymutaybitbin. Cristo muwēnuwēn'ukat pe kadai daidadamap puxim. Koap ôn cuk adi Cristo oğuwēnuwēn eywebe. Imēnpuye eyetabut cekay. Cristo ekawēn imutaybitbin ap kadaibimap puxim. Guyjom Apolo juk adi Cristo ekawēn eymutaybitbin osunuy. Deus pit cuk eymubikay jebiōgbuk a'ō kay am. Deus pe acā kadaibimap put. Imēnpuye Deus acā wuymubikuy jebiōgbuk a'ō kay am. Imēnpuye yoboğ ġu Cristo muwēnuwēn'ukat, cekawēn imutaybitbin'ukat tak. Deus acā yoboğ, ixe wuymubikuy jebiōgbuk a'ō kay am puye. Cristo muwēnuwēn'ukat cekawēn imutaybitbin'ukat co'i Deus xe. Jewejojo'i ma ip. Deus kapikaptei ideida soat pe kapikpik'ukat pe. Apēn cuk adi o'jekapikpik ip iap tağ ideida ip ce-

be. Ade xipacat je'ğüm cedağ ma o'jekapikpik'iat pe. Warēmtağ ma o'jekapikpik'iat pe bit yopit ma je'ğüm.

Deus emuamuy'a buxim eyju. Uk'a iwat puxim Deus eykuğ xipan.¹⁰ Cristo uk'a mucemucem'iat puxim. Wuyju uk'a mucemucemap mōğmōğ uk'a'abi dağ ya'acap puxim. Imēnpuxim cuk adi Cristo oğuwēnuwēn eywebe eyetabut am cekay, ipiat'ajojoap pe eyjuap puxim. Deus ja'óbacaap o'jomōğ owebe Cristo muwēn ām itabut'ūmayū be. Cristo muwēnuwēnap uk'a mucemucemap mōğmōğap puxim. Warara'acat cekawēn eymutaybitbin ğasū odieğ. Ixe uk'a muymuy'ukat puxim. Ixe cūğ ma juy jeymutaybin.¹¹ Deus kuy Jesus Cristo o'ğudot ijodi.

— Warara'acat kay ğu juy epesop eyetabun- -okpot kay acā — i'e'em Deus ijodiacat pe.

Wuyju uk'a mucemucemap mōğmōğ yamuycem am. Imēnpuxim Deus jekpot o'ğudot ijodi wuywebe wuyetabut am cekay ipiat'ajojoap pe wuyjuap puxim.¹² Eymutaybitbin'ukayū uk'a muymuy'ukayū buxim. Pūğpūğ uk'a muymuy'ukayū yakoroat'a muymuy. Ourom yamuymuy ixeyū, pratam tak, wita'am tak- -yasopsepat'am- -yadeiboğat'am. Cūğ ma eymutaybitbin'ukayū buxim ixeyū ma. Warara'acayū bit yakoro'ūmat'a muymuy. Im yamuymuy ip, kapi'idim tak, uktum tak. Cūğ'ūma eymutaybitbin'ukayū buxim ip.

¹³ Daxam yamupik puje abuyū yacemat'a o'yamuy iap ibapuk e'em soat xe, abuyū yacem'ūmat'a o'ya- -muy iap tak, yakoro'ūmat'a yamupik puye. Imēn tak je'e Cristo ajēmap kabia, kūyjobit'ūmayū be ipiat- pi'ajoan iap kabia. Ibapuk je'e abuyū juk adi cūğ ma eymutaybitbin iap, abuyū cūğ'ūma juk adi ey- mutaybitbin iap tak. Cūğ ma eymutaybitbin pima, eyetabut cīcā epesop yajēm puje. Cūğ'ūma eymutay- bitbin pima bit, kuy juk adi eyetabucap epeyepere yajēm puje.¹⁴ Yapikpek'ūmat'a duk'a iwat tuk'a'e mabuk daxa epirēm puje. Imēnpuxim cūğ ma eymutaybitbin'ukayū xipacat je'jat Deus xewi jekapikapteim.¹⁵ Yapikpekat'a duk'a iwat pit tuk'a'e ğu e'em, soat o'yapik puye. Imēnpuxim cūğ'ūma eymutaybitbin'ukayū xipacat je'jat ğu jekapikapteim. Imēnpit

idaxijo ma ip **daxa** bewi o'jenapōniat puxim. ¹⁶ Eyju ġebum ġu aco'i Deus biōgbuk nuynuy wuywebe iap kay. Eywebe dak ixe nuynuy ma. Imēnpuye Deus nuynuyap co'i wuyju. ¹⁷ Deus nuynuyap ikērēat kuġ ġu. Idip cīcā soat taġ. Wuyju ma ixe nuynuyap co'i. Imēneju Deus ipiat supi'ajoat cūġ'ūma eymutaybit-bin'ukayū be jenuynuyap mukērērēn'iayū buxim ip puye.

¹⁸ Jewemuġuykukum ġu bit cuy epesop.

— Itabut'ūmayū xe ocetaybit cīcā — i te'e ma pūġpūġ ey'in e'em.

Jewexe eyetaybicap cuy epeyepere icēmān eyetaybit am Deus xe. ¹⁹ Itabut'ūmayū xe itaybit cīcāyū ibidaodao ip Deus xe. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus a'ōbi jewexe itaybicat jewemuġuykuku jetacokcokap kuġ, i.

²⁰ Wara'atup e'em:

Deus itaybit jewexe itaybicat te'e ma jewaġuyġuy iam, i.

²¹ Imēneju:

— Wuyetaybit soan ma — i'ūmġu juy ace.

Soat kukat puxim eyju Cristo eykukat puye. ²² On eybuywatwat'ukat Cristo a'ōbi, Apolo dak, Pedro dak. Deus soat ipi daġacat o'ġuġe xipan eykuk am. Eyetabēġ pima, xipan eykuġ. Eye'ū buje dak, xipan jeykuk. Xipan eykuġ ġasū. Guyjom tak xipan jeykuk. ²³ Deus Cristo kukat. Cristo dak eykukat. Imēneju soat kukat puxim eyju.

4 Cristo buywatwat'ukayū kukap puxim cuy ocekuġ epesop, oceju Deus ekawēn muwēnuwēn puye- -kuyje iba'arēm osunuy iap ekawēn muwēnuwēn puye- -ġasū ibapuk o'e iap ekawēn muwēnuwēn puye. ² Kariwa e'em jebekitkit pe:

— Wara'acat a'ō kay ġu bit cuy ece- -wa'ō kay acā — i.

Wara'an ġu e'em cebe ip- -jebekitkit pe. Imēnpuxim Deus e'em jebuywatwat'ukat pe:

— Wara'acat a'ō kay ġu bit cuy ece- -wa'ō kay acā — i.

Wara'an ġu e'em cebe. ³ Ak'arit'ūma oce eyekawēn kay "Paulo jekariwa a'ō dağ jekukum" i'e buje. Warara'acat pe "Paulo jekariwa a'ō dağ jekukum" i'e buje dak, ak'arit'ūma oce cekawēn kay. Owebe "Wekariwa a'ō dağ ḍn jekukum" i'e buje dak, ak'arit'ūma oce wekawēn kay. ⁴ Oweweju bit a'ġu wekariwa a'ō dağ ḍn jekukum. Imēnpit wekariwa a'ō dağ ḍn jekukum iap ibapuk ġu soat xe ijodiat xe, "Wekariwa a'ō dağ ḍn jekukum" i ma'ġu ḍn e'em. Wuykukukat Jesus pe "Paulo wa'ō dağ jekukum" i'e buje bit, ibapuk e'em ya'ō dağ ḍn jekukum iap. ⁵ Imēnpuye waram wuykukukat ajēm'ūm pima:

— Ikērēat kuġ ēn Deus xe — i'ūmġu juy epe'e warara'acat pe.

Wuykukukat ma apēn cuk adi iba'arēm ma'ġu aġu-jurūğrūğ iap ġubapuk soat pe. Jajēm puje iboap ġubapuk. Apēn cuk adi wuybikuy i'e am ajop iap tak ġubapuk soat pe. Ixe je'e: — Xipat eyju oxe — i wuywebe, cedağ ma ajekuku bima.

⁶ — Eybureyū ejomuymuy ġu juy wara'at mu-wēnuwēn xipan pima — i'e'em Deus ekawēntup. Imēnpuye:

— "Paulo ya'ōbuyxi ġu ocexe- -Apolo acā," i'ūmġu juy epe'e — i ḍn e'em eywebe, okitpitpiyū. Eyju pūğ tağ ma ocekuğ pima, kuka ibo dup eka-wēn tağ epeku.

— Pūğ tağ ma juy soat epejukuk — i ḍn e'em waram eywebe.

⁷ Ibit wedep ma soat wuyju Deus xe. Ka'ūmġu iwaruат cexe. Imēnpuye pūğ tağ ma juy soat epeyewe-kuk. Ajo-kuğ eyju Deus o'ğūm ġu eywebe iat? Ka'ūma kuğ ma! Apēnpuye dak eyju napa ma e'em: — Deus soat ġu o'ğūm ocewebe — i?

⁸ Tūybe oceju soat kuğ iān eyju e'em. Tūybe oceju ibubut adeayū iān eyju e'em.

— Deus eju warara'acat kukukayū oceju, Paulo bit ka'ūma, Apolo dak ka'ūma — i eyju e'em te'e ma.

Eyju warara'acat kukukan pima bit, kuka juk ocok-

cok oce. Eyju warara'acat kukukan pima, wuyju dak kuka juk ikeyū kukukan acesop eyweju. ⁹ Deus aco'i juk ocemuy ka'ūmaayūm ma soat xe, ixe emumujuŷū ma'gu oceju. "Ikeyū juy ayaoka soat etabutpe xipat'ūm cīcā ip puye" i'e'em ip iat puxim aco'i oceju. Soat aco'i ocejojom- -kabi beacat, ipi juacat tak. ¹⁰ Itabut'ūmat xe ocadaodao, Cristo kay ocetabut puye. Eyju bit eyetaybit cīcā ceweju mūg'i eyju jekukum puye. Itabut'ūmat xe oca'ōca ġu. Eyju bit eya'ōca cexe ip. Ocemuybuyxi'ūm'ūm ip. Eybuyxim pit ip eykuġ. ¹¹ Ocereren ma juk adi ocekuku, ocebi-purukruk tak. Iokokat kuġ ma dak cuk adi ocekuku ocedotim. Warara'acat tak cuk adi ocemupokupok. Pūg ka be ġu dak cuk adi ocekuku- -soat kaka daġ. Imēn ma oceju jekukum ġasū dak. ¹² Kapikpiġ cīcā ocexat pu am, ocedoti bu am tak. Warara'acat pe ocemuymuy buje, ocejede ġu cebe ip.

— Deus cuy xipacat je'ġūm eywebe — i bit oceju e'em cebe ip.

Ipiat'ajojom pima dak ocetaxi jījā. ¹³ Warara'acat pe ocemuymuy buje, ikērēm ġu bit ocejede- -xipan ma. Kaokok co'i oceju itabut'ūmat xe.

¹⁴ Imēġaptup mubararaġ ḏn eymusūsūn ām ġu- -eymukūyo am acā. Eykukpin cīcā oxe. Webekitkiyū jo'i eyju oxe. Imēnpuye ḏn eymukūyo ojuy. ¹⁵ Adeayū kuka eymutaybin Cristo ekawēn- -10,000 beayū ma. Pūg ma eyebay bit. Kuy juk eyetabut epesop Jesus Cristo kay kawēn idipat oğuwēn eywebe buye. Ceweju mūg'i eyju jekukum ġasū. Imēnpuye ḏn eyebay jo'i. Imēnpuye ḏn eymukūyo ojuy. ¹⁶ Imēnpuye:

— Obuxim cuy epesop yobogān pin ġu — i ḏn e'em eywebe.

¹⁷ Imēnpuye Timóteo juy oğuju eykay. Ixe Timóteo okpot co'i. Ixe cūġ ma kapikpiġ wuykukukat peam. Iukpin cīcā oxe.

— Paulo yaġuyisu jekukum Jesus Cristo a'ō daġ jekukum puye — i je'e eywebe ixe Timóteo ma. — Imēn Paulo itabun'isuayū mutaybitbin tak soat ka watwat mutaybitbin — i je'e eywebe eyaġuyba'ūmap puxim.

¹⁸ Pūgpūġ ey'in pit jewexe itaybicayūm o'e. Tūy-

be Paulo omuyku ġu ocejo am iān o'e ip. ¹⁹ Deus ibi-kuy bima bit, ġaxīn ma oju eyjo am. Wetaybit ma'ġu ġasū jewexe itaybicayū ekawēn. Eyjo buje bit, wetaybit oce Deus a'ōbacaap kuġ ip iam, ikuġ ġu ip iam tak. ²⁰ Deus wuykukukat e'em "En ma ocekukukat" i wuyju e'em pima ġu-ya'ōbacaap kuġ wuyju jekukum pima acā. ²¹ Eybu'u du omudon wa'ōpuruġ eymukorēm ām? Eybu'u ġu xe'e owebe eykuk am xipan? Eybikuy owebe eykuk am xipan pima, ikērēat muġeġeap cuy epeyepere.

5 — Corinto ka beat jexidaap eju o'jepo itabut ma'ġu Jesus kay — i'e'em owebe ya-jēm'isuat.

Imēġap ikērē jījā Deus xe. Itabut'ūmayū bit isūsūn kuka o'e imēn i'e am. ² Te'e ma eyju bit e'em:

— Xipat cīcā oceju — i.

Imēn ġu juy epe'e! Eyġuycūġcūġ cuy epesop ixe aġokatkat ikērēat mujurūgrūġ puye. Ixe aġokatkat ikērēat kay iġuycūġ'ūm pima, epeġuōm ġu juy Deus eju kawēnwēnap'a be je'awero am eyweju. ³ Wūy ma ḏn pit eywi. Inaka ġebum cīcā ma ḏn eykay soat em.

— Ixe aġokatkat ikērē jījā, Deus xe ikērēat mujurūgrūġ puye — i ḏn e'em eywebe Jesus Cristo a'ōbi.

Eyxē bima dak imēn ma kuka oce eywebe. Imēneju awerom ġu juy epesop ixe eju. ⁴ Eye'awero buje wuykukukat Jesus jeenuy eyxe. Soat em ma wuykukukat Jesus jekukum wuyweju wuya'ōmucanucan. Eye'awero buje dak jeenuy eyxe. Ḍn tak eyxe bimaap co'i ma oġuy, soat em ḏn ġebum eykay buye. ⁵ Eye'awero buje juy epe'e ixe aġokatkat pe:

— Satanás acā juy ekukan — i.

Imēn cuy epe'e ixe mubu'un am ikērēat mujurūġap puxim. Je'ū aco'i xeku. Ikērēat mujurūġap o'jepere bima bit Deus ixe aġokatkat biōgbuk idaxijo. Ibiōgbuk idaxijo wuykukukat ajēm puje, kūyjobit'ūmayū be ipiatpi'ajohan iap kabia be.

⁶ Te'e ma eyju e'em: — Warara'acat podi ma

oceju xipat — i, cūg ġu eyju jekukum puye. Pāo'a muyuhuaptōm ikērēat mujurūgrūğap puxim.

— Tōm'icatōm pāo'a muyuhum - -yaboğat'a muyuhum — i wuyju e'em.

Imēnpxim pūğ ma wuy'inat ikērēat kuğ pima, warara'acayū dak ikērēat mujurūğ ojuy ma e'em ixe buxim. ⁷ Ikērēat mujurūgrūğap cuy epeyepere - -soat eyju! Ikērēat mujurūğ'üm pima, ikērēat kuğ ġu epesop. Pāo'a buxim epesop - -yamuyuhuaptōmtēm'ümat'a buxim. Kuyje Judeuyū ovelha o'yaoka ip Egito eipi bewi cēm pima. Ovelha oe'ü uk'a beat e'üap puxim. Imēnpxim Cristo oe'ü wuye'ü'üap puxim. Páscoa epeta bima Judeuyū ġebum wuydobuyū'üm'üm e'üap puxim ovelha'üm oe'üiap kay. Wuyju dak cuy aceğebu wuye'ü'üap puxim Cristo oe'üiap kay. ⁸ Jesus oe'ü wuye'ü'üap puxim. Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğap cuy acepere. Ikērēat ağujurūğ ġu juy ġasū bit. Cūg ma juy aceku. Icēmān cuy acekawēn. Imēn jekukum pima, Jesus e'üap kay juy aceğebu apēn Judeuyū ovelha e'üap kay ġebum iap puxim.

⁹ Wara'atup kuy otupmubararak eywebeaptum cartadup. Ixedup pe juk oce eywebe:

— Aoyū kaykayat purem ġu juy epeku, warara'acat itop kaykayat purem ġu dak, jewekpidao-dao'ukat purem ġu dak, jenuy'ünakēkē'ukat purem ġu dak — i.

¹⁰ Itabut'ümayū warara'acat tayxi kaykay ip, warara'acat itop kaykay dak. Itabikuku jijā dak ip warara'acat pubut kay. Kūyjobit ġu dak ip jeka kukat a'ō kay. Te'e ma dak itabut ip jewexe deus'iayū kay - -wita'a muğēğē kay. Itabut'ümayū xe eydop pin'üm pima bit, kuka epejēm ipi dağwi. "Ikeyū xe epesop ġu" i'ümğu juk oce eywebe, "Ikeyū burem ġu juy epeku" acā. ¹¹ Warara'acat pit jewexe itabut Jesus kay. Te'e ma wuyju e'em "Ocekitpit" i ixeyū be. Warara'acat tayxi eju jepopo'uk ip. Warara'acat itop eju dak jepopo'uk ip. Itabikuku dak ip warara'acat pubut kay. Te'e ma dak itabut ip jewexe deus'iayū kay - -wita'a muğēğē kay. Jebureyū muymuy'uk tak ip. Ika'o'om tak ip jekukum. Ka'üma am ma ip xipat.

— Jewexe itabucayū burem ġu juy epesop — i
ōn e'em eywebe.

Epeyekōn ġu dak cuy ceweju ip- -pūg em tak ka'ūma.

^{12 · 13} — Ikērēat kuğ eyju Deus xe — i'ūmğu ôn
pit e'em itabut'ūmayū be.

Deus pit imēn je'e cebe ip. Ôn pit, ka'ūma. Cūğ ma
eywebe bit "Ikērēat kuğ ēn Deus xe" i'e am eyxeat
pe- -Jesus kay itabucat pe- -eyweju je'aweroro'ukat
pe. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ikērēat mujurūğrūğ'ukat cuy epeğujēm
eyxewi, i.

6 Eyju ikitpitpiyū Jesus Cristo kay eyetabut
puye. Eyeweweju jewa'ōmukorēmrēm pima,
itabut'ūmat kay bit cuy epeju ġu ibimāmāat ekawēn
coco'ukat kay ixe be eymudin am. Eykitpit kay acā
juy epeju- -itabucat kay acā. Ixe kay juy epeju ixe be
eymudin am. ² Wuyju Deus ebekitkit. Ipi'ūm puje
abuyū ipi dağayū'in ikērē Deus xe iap aceğuwēn.
Abuyū ikērē ġu cexe iap tak aceğuwēn. Eyetaybit ġu
du iboam? Iba'ore xe'e eywebe eykitpitpiyū mudin
am? ³ Abuyū Deus ekawēn tojotjot'ukayū'in ikērē
Deus xe iap aceğuwēn. Abuyū ixeyū'in ikērē ġu cexe
iap tak aceğuwēn. Eyetaybit ġu du iboam? Imēnpuye
eybu'um ġu juy epesop eykitpitpiyū mudin am. ⁴ I-
mēnpuye eyju jewa'ōxikxiğ pima, itabut'ūmat kay ġu
juy epeju ixe be eymudin am- -ya'ōbuyxi ġu ip Jesus
kay itabucayū xe buye. ⁵ Eysüsün cuy epesop ita-
but'ūmat kay eyju cucum pima. Ka'ūmğu du eypa-
rakpeat itaybicat? Kake ma! Iba'ore du eywebe jewe-
mudin am? Iba'ore ġu ma! ⁶ Inaka eyju eykitpit tujo-
watwan itabut'ūmat kay imuymuy am. Imēğap pit
cūğ ġu!

⁷ Eykitpit tujowatwan itabut'ūmat kay imuymuy
am pima, itabut'ūmat ekukuap co'i ma eyju dak je-
kukum. Deus ekawēn tağ'ūma. Epetujowat ġu juy.
Āğ jeenuy ikērēm eykuğ. Ak'arit'ma juy eybubut tu-

jupa'um puje dak. ⁸ Eyju ma warēmtaḡ warara'acat kuḡ jeweik am. Warara'acat pubut tujupa'um'um tak eyju jeweik am. Warēmtaḡ eykitpit kuḡ tak eyju jeweik am. Eykitpit pubut tujupa'um'um tak eyju jeweik am. Imēnpuye cūḡ ġu eyju jekukum. ⁹ Deus soat kukukan pima, cūḡ'ūma jekuku'ukayū ġu bit jeedop cexe. Gebum cuy epesop iboap kay. Jewemuḡuykukukum ġu juy epesop iboap kay. Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū ġu bit jeedop cexe Deus soat kukukan pima; warara'acat tayxi eju jepopo'ukayū ġu dak; warara'acat itop eju jepopo'ukayū ġu dak, jewexe deus'iat kayayū ġu dak; jewekpidaodao'ukayū ġu dak; jenuy'ūnakēkē'ukayū ġu dak; ¹⁰ warara'acat pubut tujupa'um'um'ukayū ġu dak; warara'acat pubut kay itabikukuayū ġu dak; ika'o'on'ukayū ġu dak; jebureyū muymuy'ukayū ġu dak; jeka kukat a'ō kay'ūmayū ġu dak. Ixeyū ġu bit jeedop Deus xe ixe soat kukukan pima. ¹¹ Pūğpūğ ey'in tak imēn cuk adi epekuku kuy bima--eyetabut'ūm pima. Gasū bit Deus ikērēat o'ju'uk eywebewi. Ixe kuy juk eynaē jebekitkin soat em ja'ō daḡ eyeku am. Ixe e'em eywebe:

— Cūḡ ma eyju oxe — i.

Imēn Deus e'em wuywebe, wuyetabut wuykukukat Jesus Cristo kay buye. Imēn ixe e'em wuywebe, Deus biōğbuk omuy wuywebe buye dak.

¹² Ey'inat pit aco'i je'e owebe: — On pit Cristo ebekit. Imēnpuye soat i'epi ġu owebe — i. Icēmān ixe e'em. Soat i'epi ġu wuywebe. Imēnpit soat ġu xipat wuywebe i'e am. "Soat i'epi ġu ocewebe" i'e but wuywebe. Inaka soat ġu ojoixik cepere ba'oreap puxim. ¹³ Warara'acat pit aco'i je'e owebe:

— Wuyxaxet wuydadade buye- -wuydadade wuyxaxet puye dak — i.

Icēmān ixe e'em. Guyjom pit Deus xepxem ma ġu'ūm- -wuyxat, wuydada dak. Deus cuk wuymuğē warara'acat tayxi eju wuyepo am ġu, warara'acat itop eju wuyepo am ġu dak; wuyekpidaodao am ġu dak; wuyenuy'ūnakēkē ām ġu dak. Deus cuk wuymuğē ja'ō kay am acā. Jewebe am kapik am tak cuk

wuymuğē. Ya'ō kay'ūm pima, te'e ma kuka ajeku.
¹⁴ Deus pit wuykukukat o'ğutait ce'ūap tomukadi. Imēnpuxmin wuyju dak wuymutait wuye'ūap tomukadi. Ja'obacaan ma wuymutait.

¹⁵ Jesus kay wuyetabun puje wuyjebit Cristo jebit'inat e'em. Imēnpuye ikērē jījā wuyewedaoadao am yapoat eju. Ikērē jījā Deus xe wuyjebit Cristo jebit'inat puye. Imēnpuye yapoat eju epeyepo ġu juy-pūğ em tak ka'ūma. ¹⁶ Yapoat eju jewedaodao bima pūğat puxim wuyju e'em ceweju. Eyetaybit iboam. Imēn e'em Deus ekawēntup: Xepxepayū pūğat puxim e'em, i. ¹⁷ Wuykukukat eju mūğ'i jekukum pima bit, pūğat puxim wuyju dak e'em ceweju ibiōğbuk a'obi.

¹⁸ Tapupuyū, warara'acat tayxi eju juy epeyepo ġu. Tū'ū'ūyū, warara'acat itop eju juy epeyepo ġu. Wara'at mujurūğrūğ pima ikērēat kuka wuyjebit ağu-kérérēn ġu. Yapoat eju jepopom pima bit, kuka wuyjebit ağu-kérérēn. ¹⁹ Eyağuyba'üm ġu juy iboap kay. Wuyjebit Deus biōğbuk tūytūyap-. Ibiōğbuk Xipacat tūytūyap. Ixe biōğbuk omuy wuyjebit pe-. Deus wuywebe o'ğuōmiat. Wuyju ġu jewekukat. Deus acā wuykukat. ²⁰ Deus ma juk ikērēat o'ju'uk eywebewi. Cristo e'ūap eywebe ikērēat muğēğeaptei o'teida. Imēnpuye idipat acā juy ağuğē ijodi. Idipat muğēğēm pima bit, "Ka'ūmġu Deus co'i idipat" i je'e itabut'ūmayū eyekukuap co buje.

7 Kuy juk eyemudupmubararaktup otupu car-tadup. Ibodup pe juk epe'e owebe "Xipat tu ocewebe jewebumūn ām? Xipat ġu xe'e?" i. Iboam ḫn jeymuküyo ġasū. Ağıokatkak ewebumūn'üm pima, xipat ma jeku. ² Imēnpit adeayū ikērēat mujurūğrūğ cewebumūn'üm pima. Cewebumūn'üm pima warara'acat tayxi eju jepopom ağıokatkak. Ayacat tak jepopom warara'acat itop eju. Imēnpuye juy epeyewebumūn. Xipat soat pe ağıokatkak pe cewetayxida am. Xipat soat pe ayacat pe dak ceweitopta am. ³ Tapu-

puyū, etayxi eju juy ecepo, cepo pin pima. Aoyū, ektop eju juy ecepo, cepo pin pima. Eybu'um ġu juy epesop jepo am eytayxi eju eytop eju dak. ⁴Aoyū, eybikuy bima acā ġu juy epeyepo eyitop eju, ixe ibikuy bima dak. Tapupyū, eybikuy bima acā ġu juy epeyepo eytayxi eju- -ixe ibikuy bima dak. ⁵Pūg em ġu aco'i epe'e eyewewebe:

— Gasū bit acejewedaodao ġu dak — i. — Deus eju acā acejekawēn ġasū bit — i aco'i epe'e eyewe-webe.

Ade kabia ġu bit epe'e:

— Gasū bit ocepo ġu eweju — i eytayxi be, eyi-top pe dak.

Deus eju eyekawēnap kabia kap puje juy waram ġuto epeyepo eyitop eju, eytayxi eju dak. Ade kabia "Ace-po ġu ġasū bit" i eyju e'em pima, Satanás "Wara-ra'acat eju juy epeyepo" i je'e eywebe. Ade kabia je-popom'ūm pima, kuka Satanás a'ōkay an epeku.

⁶ — Imēn cuy epeku — i'ūmġu òn pit e'em ey-webe. — Oxe bit xipat kuka o'e imēn eyeku am — i acā òn e'em.

⁷ Otayxixe ġu òn pit. Soat eytayxixe'ūm pima, xipat kuka o'e. Deus pūgpūğayū buywatwan ixeyū be ikē-rēat kukap puxim itayxixe ġu ma'ġu ip. Warara'acat pe bit iba'ore cūğ ma jeku am itayxixe'ūm pima. Ikērēat mujurūğrūğ ip itayxixe'ūm pima. Imēnpuye Deus ibikuy ixeyū ewebumūn ām ikērēat kukap pu-xim.

⁸ — Epeyewebumūn ġu juy — i òn e'em tak o'-jewebumūn ġu buk ip iayū be. — Obuxim cuy epe-sop — i òn e'em cebe ip. — Waram ġu juy epeye-webumūn — i òn e'em itop'ūm e'ū'ibiyū be, itayxi e'ū'ibiyū be dak.

⁹ Soat em ġebum ayacat kay bima juy epeyewebu-mūn. Aoyū kay eyetabikuap xipat ġu. Jewebumūn ām acā kuka o'e xipat eywebe.

¹⁰ - ¹¹ Cewebumūn'ibiyū oğuküyjo ġasū bit. Wa'ōbi ġu òn jeymuküyjo- -wuyukukat a'ōbi acā. Tapupuyū, eytayxi juy epeyepere ġu. Aoyū, eyitop cuy epeyepere ġu. Eytayxi epe'e buje bit cuy waram

epeyewetopta ġu. Eyepit put koap epesop ikuğ iat kay eyitop kay.

¹² Warara'acayū oğukūyjo ġasū bit. Itabut'ūmat eju cewebumūn'ibiyū oğukūyjo ġasū - itabucayū oğukūyjo. Deus a'obi ġu òn jeymukūyjo. Okpiwatpi ma òn e'em eywebe. Okitpitpiyū, pūgpūğ ey'in cuk epeyewebumūn itabut'ūmat eju. Eytayxi itabut ġu Jesus kay. Eyxe tūy pin cīcā bima bit cuy epeyepere ġu. ¹³ Wuyixiyū, pūgpūğ ey'in cuk epeyewebumūn itabut'ūmat eju. Eyitop itabut ġu Jesus kay. Eyxe tūy pin pima bit cuy epeyepere ġu. ¹⁴ Ikeyū epere'üm pima, Deus xipacat je'ğüm eyitop pe, itabut ġu ma'ğu ip, itabucat xe nuynuy'uk puye- jetayxi xe nuynuy'uk puye. Imēnpuxim Deus xipacat je'ğüm eytayxi be, itabut ġu ma'ğu ip, itabucat xe nuynuy'uk puye- jektop xe nuynuy'uk puye. Imēn'üm pima, itabut'ūmayū ebekitkiyū jo'i ma kuka o'e eyebekitkiyū. Deus pit xipacat ūmūm eywebe, eyebekitkiyū be dak itabucat xe nuynuy'uk puye. ¹⁵ Deus cuk wuynaē kaba'ūma wuydop am wuyitop eju, wuytayxi eju dak. Imēnpuye itabut'ūmat jetayxi epere pin pima, itabucat epere pin pima, xipat kuka o'e jetayxi epere am.

— Operem ġu juy ece — i'ūmġu juy je'e itabucat itabut'ūmat pe.

Āğ je'ju ip. ¹⁶ Imēnpuye eyitop xe juy epesop, wuyixit! Ikeyū xe eynuy buje, kuka itabut o'e ip Jesus kay. Imēnpuye, eytayxi xe juy epesop, okitpitpiyū. Ikeyū xe eynuy buje, kuka itabut o'e ip Jesus kay.

¹⁷ Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe soat tağ wuyekapik am cebeam. Imēnpuye ibikuyap tağ cuy epekuku. Deus pe eynaē buje eyekapikap kuğ cuk adi epesop. Ibeat kuğ cuy epeyekapik ġasū dak. Imēn soat ka watwat mukūyojom òn- itabucayū mukūyojom. ¹⁸ Deus e'em taypu'ağobixeeditakat'ibit pe:

— Webekin cuy ece — i.

“Ebekin oce ġasū” i'e'em pima, waram pit suxeemōğ ġu juy. Imēnpuxim Deus e'em taypu'ağobixeeditakat'ūmat pe:

— Webekin cuy ece — i.

“Ebekin oce ġasū” i'e'em pima, jedaypu'ağobidakacat ġu juy.

¹⁹ — Ecedaypu'ağobixeedakat tu? — i'ümğu Deus e'em wuywebe. — Ecedaypu'ağobixeedakat ġu du? — i'ümğu dak. — Wekawēn taġ tu eyju jekukum? — i acā Deus e'em wuywebe.

²⁰ Deus pe eynaē buje eyekapikap kuġ epesop. Ibeat kuġ cuy epeyekapik ġasū dak. ²¹ Pūgpūġ ey'in tei'ümma kapikpik'ukayūm cuk adi epesop Deus pe eynaē buje. Eyağuybabi'üm ġu bit cuy iboap kay. Kapikpiġ cuy epesop eyekariwa beam. Eyekariwa xewi eyjēm put pima bit, epejēm cuy teihem kapik am warara'acat peam. ²² Inaka tei'ümma kapikpik'ukayū jekpiwat-pın ġu jekukum- -jekariwa ukpiwatpi acā. Wuyukukat pe ixeyū naē buje bit, wuyukukat ukpiwatpi jeku ip. Teihem kapikpik'ukat pit jekpiwatpi jekukum. Wuyukukat pe ixeyū naē buje bit, jekpiwat-pın ġu jeku ip- -wuyukukat ukpiwatpi acā. ²³ Deus cuk teihem wuydaxijo. Imēnpuye ijodiat ukpiwatpin ġu juy epesop. Cristo ukpiwatpi acā epeku. ²⁴ Okitpitpiyū, Deus pe eynaē buje, eyekapikap kuġ epe-sop. Ibeat kuġ cuy epeyekapik ġasū dak. Deus tak eybuywatwan jeenuy.

²⁵ Kuyatup pe owebeaptup pe “Apēn xe'e kuka cewebumün'ümayū oceğukuyjo?” i juk epe'e owebe. Wuyukukat pit cuk omukūyjo ġu iboam. Jeymukūyjo òn wuyukukat a'ōbi ġu- -wağuybin ma. Imēnpit wuyukukat Jesus itabotaidabotbot cīcā osunuy okay. Imēnpuye ya'ō daġ òn jekukum. Imēnpuye eyetabun cuy epesop wekawēn kay.

²⁶ Wuykay itakomaayū ipiat'ajojoan cīcā wuy-webe- -itabut'ümayū. Imēnpuye:

— Xipat kuka wuywebe wuyewebumün'üm ām — i òn e'em.

²⁷ Eytayxixe bima bit cuy epeyepere ġu. Eytayxi-xe'üm pima bit cuy epeyewetayxida ġu. ²⁸ Eyewebu-mün puje bit, ikērēat epeğuġe ġu. Imēnpit eyewebu-mün puje, ġebum cīcā epesop eyxat puap kay, eytay-

xi esay buap kay dak. Ôn pit obu'u eywebe eyeğebu am ijodiap kay.

^{29 - 31} Okitpitpiyū, ġaxīn ma aco'i Cristo jajēm waram. Ijop eipi dao ma je'kop. Apēn ġasū dopdom iap i'üm. Imēnpuye itayxixeat cuy itayxixe'ümat co'i jeku. Waat tak cuy icokcokat puxim jeku. Jewayway-wayat tak cuy iğuycūğat puxim jeku. Tarekrek pu-pu'ukat tak cuy o'jat ġu buk'iat puxim jeku. Tarekrek kukuk'ukat tak cuy ikukuk'ümat puxim jeku.

³² Ôn pit obu'u eywebe soat em ġebum am ijodiap kay-eybubut puap kay. Itayxixe'ümat soat em ġebum Deus kay. Soat em Deus mucokcok pin.

— Apēn xe'e oce Deus mucokcok am? — i'e'em soat em jewebe ma.

³³ Itayxixeat pit soat em ġebum ijodiap puap kay tarekrek puap kay, jetayxi mucokcok pin puye. Soat em ixe e'em jewebe ma:

— Apēn xe'e oce otayxi mucokcok am? — i.

³⁴ Xepxep a'ō kay pin ma. -Deus a'ō kay- -jetayxi a'ō kay dak. Itoptep'ümat pe soat em cekapik put wuy-kukukat peam. Ixe soat em jekukukat mucokcok pin. Soat em jekukukat kay ġebum. Itoptepat pit soat em ġebum jebubut puap kay. Jektop mucokcok pin soat em.

³⁵ Imēğap pit imuウェnuwēn ôn eywebe eybuywat pin puye. Eyewebumünap muba'oren pin ġu bit ôn.

— Epeyewebumün ġu juy iba'ore jījā ma'ġu eywebe — i'ümġu ôn e'em eywebe. — Cūğ ma epeku Deus xe — i acā ôn e'em eywebe. — Ixe ekawēn tağ cuy epeku — i dak ôn e'em eywebe. — Soat em ġebum cuy epesop wara'at kay ġu- -wuykukukat kay acā — i dak ôn e'em eywebe.

³⁶ Gasū iwadipyū oğuküyo. “Gasū bit puk wewe-bumün pin ġu oce” i kuy juk o'e'e'iayū oğuküyo.

— Wewebumün'üm pima bit cedağ ġu kuka owadip kuğ oce — i'e'em ağıokatkak jewebe bima, juy jewebumün ip.

Ceweju jewedaodao pin cīcā bima dak, cuy jewebumün ip. “Ocewebumün cuy ġasū bit” i'e buje dak cuy jewebumün ip. Cewebumün puje ikērēat o'ğuğē ġu ip. ³⁷ Imēnpit ağıokatkak jekpiwatpin ma “Gasū bit

wewebumün pin ġu oce" i'e buje, xipat kuka o'e cewebumün'üm ām. Ibu'u jewebumün ām pima dak, xipat kuka o'e cewebumün'üm ām. Jewedaodao pin cīcā'üm pima dak, xipat kuka o'e cewebumün'üm ām. ³⁸ Imēneju xipacan e'em ip jewadip eju cewebumün puje. Jewebumün'üm pima bit, ibodi ma xipacan e'em ip.

³⁹ Itop e'ü'ibiyü oğuküyjo ġasū. Itop itait pima, ayacat jektop xe ma jeenuy. Cūg ġu jektop epere am. Itop e'ü buje bit, cūg ma warara'acat eju jewebumün ām- -jemukaypinput eju. Imēnpit cūg ġu itabut'ümət eju jewebumün ām- -itabucat eju acā. ⁴⁰ Imēnpit itop e'ü'ibit ibodi ma icokcok kuka o'e waram jewebumün'üm pima. Waram pit cewebumünap ġu oxe ma ibodi ma kuka o'e icokcok. Deus biōgbuk omuy owebe. Imēnpuye eya'ōpicūgcūg cuy epesop wa'ō kay.

8

Kuyatup pe juk epe'e owebe: "Xipat tu oce-webe deusbaro wap iēnmōğ'ibitēn o am? Ocesuēn'o ġu xe'e?" i. Iboam ḥon jeymuküyjo ġasū.

— Icēmān ocetaybit Deusan — i wuyju e'em. "Soat podi ma ocetaybit" i'e'em pima bit, xipat ġu kuka o'e. Warara'acat kuğ xipan pima bit, xipat kuka o'e soat peam. ² Soan ġu wuyetaybit- -pūğpūğ ā. Imēnpuye wuyju te'e ma e'em:

— Ocetaybit cīcā — i.

³ Wuyxe Deus ikukpin cīcā bima bit, Deus itaybit wuyjum. Deus burem tak cuy ajop.

⁴ Deusbaroyü wap iēnmōğ'ibitēn jeymuküyjo ḥon ġasū. Deusbaro ka'ūmaap ma ibiōgbuk. Ade ġu Deus- -pūğ ma. Wuyetaybit iboam. ⁵ Ade ipi watwat xe bit ade ma deusyü. Tūybe ade deusyü iān e'em ip. Tūybe ade wuykukuk'ukayü iān e'em ip. Tūybe ipi dağ, kabi be dak omuy ip iān e'em ip. ⁶ Wuyxe bit pūğ ma Deusat. Ixe Deus wuyebay. Soat ixe emumuğē. Ixe beam ma soat wuyju dopdom. Pūğ ma wuykukukat- -Jesus Cristo acā. Ixe a'ōbi Deus soat o'ğuğē kuyje- -Jesus Cristo a'ōbi. Ixe a'ōbi ma wuyju dak dopdom.

⁷ Soat ġu bit itabucayū iboam itaybit. Ikabap cīcā ip deusbaroyū kuğ. Kuy ade kabia ma te'e ma itabut osodop ip ixeyū kay- -deusbaroyū kay. Imēn-puye tūybe ijopēn deusbaroyū xatēn iān e'em ip. Ga-sū dak imēn e'em ip. Itaybit ġu ip deusbaroyū ka'ū-ma am ma ibiōgbuk ip iam. Tūybe iğō ēn o buje, ikērēat kuğ kuka oce Deus xe iān e'em ip. ⁸ Wuyju bit cūğ ma Deus xe iēn o'oap tomuju ġu. Iwaru ġu Deus xe. Ibit wedep ma--iēn o'oap, iēn o'o'ūmap tak.

⁹ Xipat eyxe iğō ēn o buje, iēn o'ūm pima dak. Eykitpit xe bit, itabutbūcat xe, cūğ ġu iğō ēn o am. Eykitpit pe ikērēat epeğujurūğat ġu juy- -itabutbūcat pe. Ixe xe cūğ'ūm pima, iğō ēn o am, epesuēn'o ġu juy. ¹⁰ Eyetaybit deusbaroyū kake ġu iam. Imēnpuye:

— Cūğ ma wuywebe iğō ēn o am — i'e'em eyju. Imēnpuye deusbaroyū duk'a be eyju ômōm, ixe xatēn o am. Itabutbūcat eyjojom iğō ēn o'om pima bit:

— Cūğ ma owebe dak iğō ēn o am — i aco'i je'e jewebe ma.

Imēnpit cūğ ġu buk ixe xe bit iğō ēn o am, tūybe deusbaroyū kake iān e'em puye. ¹¹ Ixe dak aco'i, iēn o, eyjojom iēn o'om puye. Iēn o buje bit iğuy-cūğ cīcā je'e itabutbūcat.

— Oje'ū aco'i ikērēat oğujurūğ puye — i te'e ma je'e jewebe ma.

Cristo oe'ū ixe e'ūap puxim. Ixe ekitpit. Imēnpit iğuycūğ ma jeku, ēn ma ikērēat eğujurūğat cebe buye. ¹² Cūğ ġu cexe i'o am pima:

— En tak esuēn'o — i'ūmğu juy epe'e cebe. Imēn i'e buje, warēmtağ ma eykitpit kuğ tak eyju. Warēmtağ eykitpit kuğ pima, eyju dak ikērēat kuğ epesop Cristo xe. ¹³ Imēneju okitpit pe ikērēat oğujurūğat ġu. Okitpit xe iğō ēn o'oap cūğ ġu bima, ôn tak kuka osuēn'o ġu- -pūğ em tak ka'ūma. Osuēn'o ġu okitpit pe ikērēat mujurūğap puxim. Imēnpuym eyju dak cuy eykitpitpiyū be ikērēat epeğujurūğat ġu.

9

Cūğ ma owebe wekupinap tağ weku am. Cristo emumuju ôn. Wuyukukat Jesus cuk ojojojo. Kuy bima juk eyetabut wuyukukat Jesus Cristo kay ôn ma juk ixe ekawēn oğuwen eywebe buye. ² Warara'acayū xe ma Cristo emumuju ġu ôn. Eyxe bit cemumuju ôn.

— Corinto ka watwat Cristo eju mūğ'i jekukum o'e ġasū bit, Paulo cekawēn o'ğuwen cebe ip puye. Imēnpuye octaybit Paulo Cristo emumuju iam — i'e'em adeayū.

³ Wara'acat omuymuy bima, jewedayoyom ôn.

— Ôn tak Cristo emumuju ma — i ôn e'em cebe ip.

⁴ Cūğ ma owebe oxat pu am, oxati bu am tak kawēn idipat muwēnuwēnapteim. ⁵ Warara'acayū Cristo emumuju yu jetayxi eju jekukum - -itabucat eju. Imēn cūğ ma Deus xe. Wuyukukat kitpitpiyū dak jetayxi eju jekukum ip, Pedro dak. Cūğ ma kuka o'e owebe dak. ⁶ Warara'acayū Cristo emumuju yu wara'at pe ġu kapikpiğ ip - -kawēn idipat muwēnuwēn acā. Cūğ tu eyxe owebe wara'at pe kapik am, Barnabé be dak?

— Cūğ ġu — i ôn pit e'em.

⁷ Sorarayū teihem jenopağōğōm. Jenopağōğōaptei bu - bum ip. Wara'at pe ġu ip kapikpiğ jemukaypinput pu am. Kadaidip iwat tak teihem jekat pe kapikpiğ. Jekat peat'a o'om ip jekapikapteim. Wara'at pe ġu ip kapikpiğ jemukaypinput pu am. Ovelha kukuk'ukat tak teihem ovelha kuğ. Jeöhō küm̄ti könkön ip ikukapteim.

⁸ Ixeyü buxim wuyju dak cūğ ma wuyekapikaptei bu am - -Deus ekawēn muwēnuwēnapteim. Moisés tak imēn cuk adi wuymutaybitbin osunuy. ⁹ Moisés eka-wēntup imēn e'em:

Taixee'uk am kadaida mucakucan pi-
ma, juy biopakpi esubimukirik ġu, i.

Āğ cuy jekön kapikpiğ puye, i.

Iboaptup mubarararağ pima biopak kay acā du ġebum osunuy Deus? ¹⁰ Ka'ūma! Wuykay dak ġebum ma osunuy. Ôn tak oxat'am cuy oyabu iap kay ġebum taidada'ukat, ku beat'a bubu'ukat tak. ¹¹ Ka-

wēn idipat muwēnuwēn eywebe juk adi ocekuku apēn ayacat ku beat taidadam iap puxim. Cūg ma ġasū ocewebe dak ocekapikaptei bu am eyxewi. ¹² Cedaġ ma warara'acat pe dinheiro ojuyjuy am eyxewi, kawēn idipat o'gwēn ip eywebe buye. Ixeyū bodi ma oceju bit cuy iojuy eyxewi.

Oceju bit cuk ocejoojuy ġu eyxewi. Teihem kawēn idipat muwēnuwēn pima:

— Kawēn idipat a'ijo pin ġu òn pit, Paulo dinheiro kay jījā imuwanuwēnapteim puye — i kuka o'e itabut'ūmayū.

Imēnpuye tei'ūma juk adi kawēn idipat ocegwēnuwēn. Wara'at pe ocesop kapikpik'uk ocemukaypinput pu am. ¹³ Deus eju kawēnwēnap'a be kapikpik'ukayū jexat pupum tuk'a be òmōm'ukayū xewi. Deus etabixe wünca mupikpik'ukayū ipik'ūmat pupum ip jexan. Kuy eyetaybit iboam. ¹⁴ Imēnpuxim:

— Kawēn idipat muwēnuwēn'ukayū dak cuy imuwanuwēnaptei je'jat ip jemukaypinput pu am — i juk o'e wuykukukat.

¹⁵ On pit obu'u dinheiro bu am wa'ijojo'ukayū xewi kawēn idipat muwēnuwēnapteim. Ijudup mubarararaġ òn imuwanuwēnaptei juy epeġūm owebe iaptum ġu bit. We'ū ãm obu'uap podi ma obu'u imuwanuwēnaptei bum. Ka'ūma ma juy je'e:

— Paulo kawēn idipat muwēnuwēnaptei kay jījā — i.

¹⁶ — En pit cuy kawēn idipat eġuwēnuwēn — i juk o'e Deus owebe.

Imēnpuye "Wa'obuyxi jījāat òn kawēn idipat muwēnuwēn puye" i'e ba'ore owebe. On kawēn idipat muwēn'üm pima bit kuka Deus ipiat o'supi'ajoat owebe. ¹⁷ Okpiwatpin ma kawēn idipat muwēnuwēn pima, cūg ma kuka o'e owebe wekapikaptei bu am. Okpiwatpi ġu bit òn imuwanuwēn.

— En pit cuy kawēn idipat eġuwēnuwēn — i juk o'e Deus owebe.

Deus ma juk o'gūm wekapikam iboap. ¹⁸ Apēġām kuka wekapikaptei ojat? Dinheiro kay ġu òn wekapikapteim.

— Dinheiro'in cuy epeġūm owebe imuwanuwēn-

apteim — i'ūm̄gu dak òn pit e'em wa'ijojomayū be.

Ocokcok cīcā tei'ūma kawēn idipat muwēn ām. Ocokcokap tak wekapikaptei jo'i ma.

¹⁹ Imēneju ijodiat ġu bit omujujum kapik am. Wukpiwatpin ma òn kapikpiġ. Imēnpit wukpiwat pin ma dak òn soat peam kapikpiġ kawēn idipat muwēnuwēn adeayū mutabut am Jesus Cristo kay. ²⁰ Imēnpuye Moisés ekawēn taġ acā ġu òn jekukum Jesus Cristo ekawēn taġ tak òn jekukum. Judeuyū parakpe kawēn idipat muwēnuwēn pima bit, ixeyū buxim òn tak Moisés ekawēn taġ jekukum ixeyū mubu'unap puxim Jesus ekawēn kay. Judeuyū parakpe òn imuwēnuwēn pima, ixeyū ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyū mutabut am Jesus Cristo kay. ²¹ Imēnpuxim òn Judeu'ūmayū parakpe bima, ixeyū buxim òn tak Moisés ekawēn taġ ġu jekukum ixeyū mutabut am Jesus Cristo kay. Cristo ekawēn taġ òn jekukum. Imēnpuye Deus ekawēn kay dak kūyjobit òn. ²² Itabutbūcayū parakpe bima, ixeyū ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyū buywat am biġ ma itabut am Jesus kay. Soat em oxeacat ekukuap puxim òn tak jekukum ixeyū mutabut am Jesus Cristo kay. Soan òn e'em warara'acat mutabut am cekay.

²³ Imēn ma òn jekukum kawēn idipat muwēn ām soat pe ijodiat pe. Ón kawēn idipat muwēnuwēn pima, Deus xipacan e'em wa'ijojomayū beam, owebeam tak. ²⁴ Adeayū jedaudauap taġ daudaum cīcā. Pūġ ma bit jabeatup pupum-koam yajēm'ibit acā-jeburewūn podi ma iwūncaat acā. Wuyedauap puxim wuyju dak jekukum Jesus Cristo ekawēn taġ jekukum pima. Cekawēn taġ cuy epeku ixe be "Cūġ ma juk adi epeku" i'e am eywebe. Ixe be eywebe imēn i'e buje, jabeatup o'tupu'iat cokcokap podi ma eycokcok epesop. ²⁵ Jedaudau'ukat soat kabia ma jewemuwūncacan iwūnca jedau am i'e am. Soat em jewemuwūncacan ip jabeatup pu pin cīcā buye. Igōdup ade kabia ġu tuptip e'em- -pūġ kabia ma. Dao ma dupkarrawraw. Jesus Cristo ekawēn taġ jekukum pima bit, pūġ kabia ġu acesop Deus xe- -soat kabia ma. ²⁶ Cūġ

ma jedaudaum jedaudaupu'abi kay ma jedaudaupu'kat. Cūg ma jedaudaum warēmtaḡ ma jedauapuxim. Ixe buxim ḏn tak cūg ma weku pin. Jesus Cristo ekawēn taḡ weku pin warēmtaḡ ma wekuapuxim. Warara'acat mureure'ukat puxim tak ḏn. Warara'acat muy'at ojuy bima te'e ġu ip jewemu-reurem ip-pipim ma. Imēnpuxim owebe dak te'e ġu Jesus Cristo ekawēn taḡ wekuap.

²⁷ — Jesus Cristo ekawēn taḡ cuy epeku — i juk adi ocece warara'acat pe.

Imēnpuye owebe ikērēat muğē buje, kuka osūsūn oce soat xe, wekawēn o'jojojo'iayū xe. Imēnpuye ḏn ikērēat muğē pin pima, wağuydaḡ ġu oce. Wağuyumu-bu'u'un cīcā ḏn ikērēat muğēap puxim, Jesus owebe "Ekērē oxe" i'ead puxim.

10 Imēnpuye ġebum cuy epesop wuydobuyū-'ūm'ūm'ūm kay, okitpitpiyū-. Moisés ebekitkiyū-'ūm'ūm'ūm kay. Uk'a'ūmat taḡ jekukum pima kabikerereat soat pe ixeyū be e mubapukpuğ oeku. Soat ixeyū iodı o'timudek tiboğati. Tipakpukati i iğodi butet osunuy. ² Kabikerereat cocom pima, timudekdeğ pima dak, soat ip kūyjobit osodop Moisés a'ō kay.

— Kūyjobin acesop a'ō kay — io'e ip Moisés pe. Imēnpuxim:

— Kūyjobin acesop a'ō kay — i wuyju e'em Jesus pe wuymubatisasan pima.

³ Soat ip kabi bewiat o'om osodopdop jexan uk'a'ūmat pe. Maná o'om osodopdop ip. ⁴ Soat ip kabi bewiat kōnkōn osodopdop. Tikōnkōn osodopdop ip Cristo idibi o'timujēm puye. Cristo a'ōbi wita'a bewi Moisés o'timujēm ixeyū eim. Imēnpuye:

— Wita'a jekukum wuyweju — io'e ip Cristo muwēnuwēn, Cristo ixeyū eju oeku buye.

⁵ Deus mucokcoğ ġu ip osodop ade ixeyū'in. Imēnpuye Deus itakoma o'e cekay ip. Deus a'ōbi ip oe'ū'ū uk'a'ūmat taḡ. O'jokotkot ip uk'a'ūmat pe.

⁶ Deus pit imēn ixeyū o'jukukuk wuymukūyo am wuywebe ikērēat mujurūgap puxim. Ixeyū ma itabikuku osodop ikērēat kay. Wuyju bit cuy wuyetabikukum ġu ajop. ⁷ Oibu'un ip Deus kay. Deusbaroyū kay o'e ip -jemumuġē kay. O'jekōnkōn ip deusbaroyū wap peta muġēġem "Ocetabut eykay" i'e am cebe ip. Imēn e'em Deus ekawēntup:

O'jekōnkōn ip deusbaroyū wap, o'ti-kōnkōn tak ip, i. O'jedali'i'in tak ip cewap, i.

Wuyju bit cuy wuyetabun ġu ajop jewexe deus'iayū kay. ⁸ Ixeyū ma o'jepopo warara'acat tayxi eju, warara'acat itop eju dak. Imēnpuye pūg kabia be ade oap ip ixeyū'in. 23,000 ma oap ip pūg kabia be. Wuyju bit cuy acepo ġu warara'acat tayxi eju, warara'acat itop eju dak - pūg em tak ka'ūma. ⁹ Ixeyū ma jemamama'uk cīcā oekuku Deus pe. Deus o'jobuyxijo ip itabotaidabotbot paxi wuykay iam.

— Deus ipiat supi'ajoat ġu aco'i wuywebe ikērēat mujurūgrūg ma'ġu wuyju — io'e ip te'e ma. Ikērēat o'ġujurūgrūg ip. Imēnpuye Deus puybu o'subumudot ixeyū kay tūyiatpu. Ade o'joa ixeyū'in. Ade oap ip puybu nuy pibun. Wuyju bit cuy wuykuukat ajobuyxijo ġu. ¹⁰ O'jemāmā ip Deus pe. Imēnpuye Deus jekawēn tojotjot'ukat o'ġudot adeayū aoka am ixeyū'in. Deus xewiat ixeyū o'yaoka. Oe'ū'ū ip. Wuyju bit cuy acemāmā ġu Deus pe.

¹¹ Soat iboam pit o'jebapuk wuydobuyū'ūm'ūm pe wuymukūyo am. Apēn Deus ipiat o'supi'ajoatoat cebe ip kūyjobit'ūm pima iap ibararak opop Deus ekawēntup pe. Iboaptup co buje, ixeyū'ūm'ūm ekukuap puxim ġu juy ajeku. Gaxīn ma soat i'ūm. Imēnpuye ixeyū'ūm'ūm ekukuap puxim ġu juy ajeku.

¹² Imēnpuye:

— Oceju bit ikērēat oceġujurūġ ġu ocebaca buye — i'ūmġu juy ace. — Ocebuywan cuy eġuy ocewebe ikērēat mujurūgap puxim — i acā juy ace Deus pe.

¹³ Warara'acat ikērēat muġēat ojuy du eywebe? Soat ijodiat pe ikērēat muġēat ojuy ip. Deus pit soat em ja'ō daġ e'em. Wuybaca'ūm pima, Deus wuybuywan-

wan. Wuybuywatwan jeenuy wuywebe ikērēat muju-rūgap puxim.

¹⁴ Imēneju, okitpitpiyū, deusbaroyū buxixim cuy epewatwat. ¹⁵ Eyağusat kuy oxe. Wekawēn puyxijom cuy epe'e cedağ paxi Paulo e'em iam. ¹⁶ Gebum cuy epesop Jesus Cristo e'üap kay wuyeğebuapti kōn puje. Cristo e'üap kay wuyeğebuapti kōn puje: — Bay, ēn xipat cīcā — i juy ace.

Wuyju ġebum Cristo'üm toy kay, apēn Cristo wuy-muisusunap kay dak. Pāo'a o buje, Cristo'üm jebit kay wuyju ġebum, apēn Cristo wuymuisusun oe'ü wuywebeam puye iap kay dak. ¹⁷ Pūg'a bewi ma wuyju ya'o'om Cristo e'üap kay ġebum am, ade ma'ğu wuyju. Pūgat jebit puxim wuyju, pūgat kay wuyju ġebum puye.

¹⁸ Gebum cuy epesop Judeuyū kay. Ikeyū epaīyū Deus wap o'ğupik ip iat epoyat o'om. Ibiat o'om pima ġebum ip wuyju Deus ebekitkiyū iap kay.

¹⁹ Deusbaroyū bit kake ġu. Eyetaybit iboam. On tak wetaybit iboam. Ka'ümaap ma deusbaroyū bit.

— Ikeyū wap oceju puybit ēn mōgmōğ ikeyū xatēn — i'e'em te'e ma deusbaroyū kayayū bit.

²⁰ Deusbaroyū wap iēn mōğ puje Deus pe ġu ma ip iūmūm--ibiōğbuk kērēat pe acā, ibiōğbuk kērēayū kukat ebekitkiyū ip puye. Obu'u jījā eywebe ibiōğbuk kērēayū babim eyeku am. ²¹ Jesus e'üap kay wuyeğebuapti kōn puje, wuyju Deus ebekitkiyū iap kay wuyju ġebum. Imēnpuye iba'ore wuywebe deusbaroyū wap timōğ'ibiti kōn ām ibiōğbuk kērēayū kukat a'obi. Wuykukukat Jesus e'üap kay wuyeğebuap'a o buje, wuyju Deus ebekitkiyū iap kay wuyju ġebum. Imēnpuye iba'ore wuywebe deusbaroyū wap iēnmōğ'ibitēn o am ibiōğbuk kērēayū kukat a'obi. ²² Wuybu'u wuykukukat mutaek am. Cēm ġu du? Wuykukukat podi ma wuya'obaca i'e'em pima, kuka ibiōğbuk kērēayū kukat kadiayūm ace'e. Ibiōğbuk kērēayū kukat kadiayūm bima bit, kuka itaek o'e wuykukukat. Itaek pima, xipat ġu kuka o'e wuywebeam.

²³ — Cristo ebekitkit oceju. Imēnpuye soan oce'e but — i napa ma e'em pūgpūgayū.

— Soat ġu bit xipat wuywebeam — i ḥn pit e'em.

— Soan oce'e but — i napa ma e'em ip.

— Te'e ma kuka pūgpūg pit ajukuk — i ḥn pit e'em.

²⁴ Cūg ġu wuywebe xipan jewewekuk am warara'acat kay ak'arit'i'ūm pima. Warara'acat tak cuy xipan ajukuk. ²⁵ · ²⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup: Deus ipi kukukat ipi dağacat kukukat tak, i.

Imēneju ka'ūma ma i'opiat eywebe. Soatēn cuy epejat eyxatēn teidada'ukat xewi.

— Ite ēn tu deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn? — i'ūmġu juy epe'e iēn pum pima.

²⁷ Jeweju jekōn ām Jesus kay itabut'ūmat pe ey-nomuwā buje, epeju juy eyju pin pima. Ajo o'ġūm ipiat ēn cuy epesuēn'o.

— Ite ēn tu deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn? — i'ūmġu juy epe'e eynomuwāat pe.

²⁸ · ²⁹ Itabutbūcat pe "ite ēn deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn" i'e buje bit cuy epesuēn'o ġu ixe muġuy-cūġap puxim. Xipat eywebe ma ite ēn o am. Itabutbūcat xe bit xipat ġu ite ēn o am. Ite ēn o'ūm pima bit, xipat je'e ixe xe, exe dak. Ka'ūma ma iġuycūġ je'e. Soat eycokcok werep ma epe'e.

Warara'acat pit aco'i je'e:

— Apēnpuye dak ite ēn osuēn'o ġu warara'acat xe cūġ'ūm puye? Cūg ma oxe bit iboap — i. ³⁰ — Iēn om pima ḥn e'em Deus pe "Bay, ēn xipat," i — i aco'i je'e owebe. — Apēnpuye dak warara'acat kuka o'e owebe, "Cūg ġu ewebe ite ēn o am," i? — i aco'i je'e owebe.

³¹ Cūg ma juy epeku soat em warara'acat pe "Deus idip cīcā, ya'ōbaca jījā" i'e am. Cūg ma juy epeku jekōnkōn pima, tikōnkōn pima dak, soan e'em pima dak. ³² Cūg ma juy epeku Judeuyū etabutpe, Judeu'ūmayū etabutpe dak, Deus kay itabucayū etabutpe dak. Cūg ma juy epeku warara'acat mubu'unap puxim Jesus Cristo kay. ³³ Wekukuap puxim cuy epeku. Warara'acat mucokcok pinap kuġ ḥn je-

kukum soat em. Ajo xipat kuka o'e owebeam iap kay ġu ñon ġebum--ajo xipat kuka o'e warara'acat peam iap kay acā. Imēn ñon jekukum Deus pe warara'acat taxijoap ojuy.

11 Cristo ekukuap puxim ñon tak jekukum. Imēnpuye wekukuap puxim cuy epeku.

² Soat kabia eyju ġebum okay. Apēn cuk adi ñon eymutaybitbinap tağ tak eyju jekukum--soat tağ.

— Xipat cīcā eyju oxe — i ñon e'em eywebe.

³ Imēnpit waram jeymukūyo ñon. Ağokatkat jetayxi kukat. Cristo soat ağokatkayū kukat. Deus Cristo kukat. ⁴ Imēneju ağokatkat cuy jewajuy ġu pağōm jebureyū parakpe Deus eju kawēnwēn pima, Deus ekawēn muwēnuwēn warara'acat pe bima dak. Jewajuy buje bit ibuyxim ġu kuka Cristo kuğ o'e.

⁵ Ayacat pit cuy jewajuy jeenuy jebureyū parakpe Deus eju kawēnwēn pima, Deus ekawēn muwēnuwēn warara'acat pe bima dak. Jewajuy'üm pima bit, ibuyxim ġu kuka jektop kuğ o'e. Ayacat yajuy'ümat pit yakoekoeat puxim yasüsün. ⁶ Imēnpuye ayacat jewajuy'üm pima, epeyadaptakat cuy. Wuywebe ayacat isüsün jakoean, jadaptakacan tak. Imēnpuye juy yajuyjuy jeedop ip pağōm jesüsünap puxim.

⁷ Imēntak ağokatkat pit cuy jewajuyjuy ġu, Deus jejo'ian o'ğugē buye jedipap kuğ o'ğugē buye. Deus ağokatkat o'ğugē ja'ō dağ ceku am. Ayacat pit o'ğugē jektop a'ō dağ ceku am. ⁸ Deus ağokatkat muğēm pima ayacat pewi ġu o'ju'uk. Ayacat muğēm pima bit, ağokatkat pewi o'ju'uk. ⁹ Ağokatkat o'ğugē ayacat puye ġu. Ayacat pit o'ğugē ağokatkat puye. ¹⁰ Imēneju itabucayū awerom pima, aoyū juy jaekabek kuğ jeedop ip Deus ekawēn tojotjot'ukayū wuyjojom puye. Jaekabek kuğ cuy jee-dop ip jektop a'ō kay kūyjobicap mubapuk am soat pe. ¹¹ Wuykukukat Jesus kay wuyetabut puje bit, wuyağepūğ ġu wuyju jekukum--ayacat, ağokat-

kat tak. Jewemukūyjojom tak wuyju, jewebuywatwan tak. ¹² Ağokatkat a'ōxa bewi Deus ayacat o'-ju'uk. Ayacat uk pewi ġasū bit ağokatkat kapkam. Deus xewiat pit soat kake.

¹³ Cedaġ tu eyxe ayacat pe jaekabek kuġ'ūma ka-wēn ām Deus eju warara'acat parakpe? Cedaġ ġu!

¹⁴ Wuyukpiwatpin ma wuyetaybit xipat ġu ağokatkat pe yadaperean am iam. Ağokatkat yadaperen pima bit, jewemubuxi'ūm'ūm. ¹⁵ Ayacat pit idip cīcā wuyxe soat xe yadaperen pima. Yadaperenat yaekabekat co'i.

¹⁶ — Cedaġ ġu ayacat peam pit kawēn ām Deus eju yajuy'ūm pima — i ôn e'em.

Imēn e'em soat itabucayū dak- -soat kaka dağayū. Imēn tak cuy oce'e soat pe oca'ōxik pinat pe.

¹⁷ — Cūġ ma eyju je'awerorom — i'ūmġu ôn pit e'em eywebe.

Awerom pima eyju jewebuywatwan ġu biġ ma eyetabut am Jesus kay- -jewemubu'u'un acā. Imēġap xipat ġu! Jeymukūyjo ôn cūġ ma eye'awero am.

¹⁸ — Awerom pima jawa'ōxikxiġ ip Corinto ka-watwat, Jesus kay itabucayū, pūġ kadi ġu ip puye — i'e'em owebe pūgpūğayū.

Icēm xe'e ixeyū e'em?

¹⁹ — Wuyju pūgpūğ kadiayū bima, ibapuk e'em soat xe abuyū wuy'in cūġ ma jekukum iap, abuyū cūġ ġu iap tak — i te'e ma eyju e'em.

Xipat ġu wuyju Deus xe pūgpūğ kadiayū bima.

²⁰ Eyju je'awerorom wuyukukat e'ūap kay jeġebu am ġu- -jekōn ām acā. ²¹ Jekōn pima, soat eyju eyukpiwatpin ma jekōnkōn cīcā. Imēnpuye koap ajēm'ibit jekōnkōn cīcā jebureyū wiwim'ūma. Kanomūm ja-jēm'ibit pit jekōnkōn ġu. Ire mabuk ip e'em wara'acat ibegbeg pima, wara'acat ika'o bima dak. ²² Apēntak oce eywebe imēn eyju je'awerorom pima?

— Cūġ ma eyju je'awerorom — i du oce eywebe? Ka'ūma! — Cūġ'ūma — i acā oce.

Eyre bima, eyduk'a be ma juy epeyekōn. Deus eju kawēnwēnap'a be bit warēmtaġ ġu juy epeyekōn.

Ibubut'ūmat musūsūm ġu juy epesop iġo'a be. Cūġ ġu oxe eyju je'awerorom.

²³ — We'ūap kay eyeġebu am cuy epeyekōn eye-weweju — i juk o'e wuykukukat Jesus owebe.

Apēn ixe o'e owebe iam cuk ḥn eymutaybitbin. Je-kay itakomaayū be jeūm pimaap exima be pāo'a o'yabu.

²⁴ — Bay, ēn xipat cīcā — io'e Deus pe. Pāo'a o'yadakat. Gebuje:

— Korosa be obamupaya ip iap kay juy epeġebu ibeat'a o buje — io'e jebekitkiyū be. — Oje'ū eywe-beam — io'e cebe ip. — Pāo'a juy epeya'o we'ūap kay eyeġebu am — io'e.

²⁵ Imēnpuxim kopo dak o'jat jekōn epere buje ip.

— Deus kawēn iisuat ġuwēn ipi juayū be oje'ū buye, odoymukerereren puye — io'e wuykukukat. — OdoymukererenaP kay juy epeyeġebu uva'abidi kōn puje — io'e. — Tikōn puje, we'ūap kay juy epeyeġebu — io'e.

Imēn wuykukukat o'e owebe kuy bima. ²⁶ Imēneju ibeat'a o'om wuyju. Ibeat'a o buje, wuykukukat oe'ū wuywebeam iap muwēnuwēn wuyju soat pe, ibeati kōn puje dak. Imēn cuy epeyekōnkōn waram wuyku-kukat ajēmap wiwim pima.

²⁷ Imēneju Deus ipiat supi'ajoat wuywebe warēmtaġ ma i'o buje. Warēmtaġ ma wuykukukat e'ūap kay wuyeġebuap'a o buje kuka ce'ūap ajomuymuy, warēmtaġ ma ce'ūap kay wuyeġebuapti kōn puje dak. ²⁸ Imēnpuye:

— Cedaġ tu ḥn jekukum Deus xe? — i juy ace wuywebe ma pāo'a o awap, uva'abidi kōn awap tak. Cedaġ ma jekukum pima acā kuka aya'o. Atikōn tak kuka. Warēmtaġ jekukum pima bit, kuka aya'o ġu, atikōn ġu dak kuka. ²⁹ Apēġām korosa be wuyku-kukat oe'ū iam eyetaybit'ūm pima juy epeya'o ġu wuyeġebuap'a. Epetikōn ġu dak cuy wuyeġebuapti. Eyetaybit'ūma ya'o buje, eyukpiwat epe'e Deus xe. Imēnpuye ipiat supi'ajoat eywebe. ³⁰ Ade ey'in wa-rēmtaġ ma o'ya'o'o. Imēnpuye ip iwātaxipipe o'e. Ibaca ġu ip o'e. Pūġpūġ oe'ū'ū kuy. ³¹ Ya'om pi-ma:

— Ikérēat kuğ tu ôn oxe? — i juy ace Deus pe. Ikérēat kuğ pima, iboap cuy ağıuwēn ixe be i'uk am wuywebewi. I'uk puje:

— Ikérēat kuğ eyju oxe — i'ümgu je'e wuywebe.

Ipiat tak supi'ajoat ġu wuywebe.

³² — Ikérēat kuğ eyju oxe — i'e'em Deus wuywebe ikérēat epereap ojuj.

Ipiatpi'ajojoan tak wuywebe wuymuküyo am waram wuywebe ikérēat kukap puxim. Ixe imēn wuymuküyjom ipiat'ajojoap kay wuymujuap puxim kūyjobit'ümayū eju.

³³ Imēneju, okitpitpiyū, eybureyū ajēmap puk cuy epejowiwi. Wuykukukat e'üap kay wuyeğebuap'a o am awerom pima, soat ajēm puje juy epeya'o. ³⁴ Abu ire mabuk iat cuy jeduk'a be ma jekōn. Imēn'üm pima Deus ipiat supi'ajoat eywebe awerom pima. Wara'an cuk adi epeyekawēn owebeaptup pe-kuyatup pe. Eykay oajēm puje bit iboam ôn jeymuküyo.

12

Okitpitpiyū, “Ajo-ümüm wuywebe Deus biōgbuk?” i juk epe'e owebe kuyatup pe eyemudupmubararaktup pe. Iboam ôn jeymutaybin. ² Jesus kay eyetabut'üm pima wara'at kaykaykay ma eyetabut epesop- -jewexe deusyū kay- -adeayū kay. Pūğ tak ixeyū'in cede ba'ore ma deusparoyū. Soat em eymuğuykukuku'uk ip osodop. ³ Gasū bit “Deus a'öbi oceju e'em” i'e'e'ukayū jojom eyju. Deus biōgbuk a'öbi e'e'ukat e'em ġu:

— Jesus wūy ma jeenuy Deus wi ipiat'ajojom — i.

Iba'ore cebe Jesus muymuy am. Deus biōgbuk kukat acā icēmān e'em:

— Jesus acā ocekukukat — i.

Warara'acat pe bit iba'ore imēn i'e am. Iboam eyetaybit pima eyetaybit tak abuyū Deus a'öbi e'em iam, abuyū napa ma e'em iam tak.

⁴ Ade ma Deus biōgbuk emumuūm omuy. Pūg pit iūmūm wuywebe- -Deus biōgbuk acā. ⁵ Deus peam kapik put wuywebe wara'at taḡtaḡtaḡ ma'gu wuyju kapikpiḡ. Pūg peam pit wuyju kapikpiḡ- -wuykukukat peam acā. ⁶ Soat wuyju wuyetaybit kapik am warēmtaksuḡ taḡ ma Deus peam. Pūg pit wuymutaybitbin wuyekapik am- -Deus acā. Ixe be wuymutaybin'ūm pima bit kuka wuyetaybit ḡu. ⁷ Deus ma ja'ōbacaap ūmūm soat pe wuywebe wuymutaybit am obiōgbuk omuy eywebe iam. Soat wuykitpitpiyū buywat am iūmūm wuywebe- -warara'acat itabucat puywat am. ⁸ Imēn Deus biōgbuk ja'ōbacaap ūmūm pūgpūḡayū be kawēn icēmat muwēn ām. Deus ekawēn warara'acat mutaybit am ja'ōbacaap ūmūm warara'acat pe. ⁹ Jesus kay itabut cīcāam ja'ōbacaap ūmūm warara'acat pe. Iwātaxipipiayū mu'ada'ada am ja'ōbacaap ūmūm warara'acat pe. ¹⁰ Wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk am ja'ōbacaap ūmūm warara'acat pe. Deus ekawēn muwēnuwēn ām ja'ōbacaap ūmūm warara'acat pe. Warara'acat pe ja'ōbacaap ūmūm ixeyū be itaybit am abuyū jekukum Deus biōgbuk a'ōbi iam, abuyū ja'ōbi ma jekukum iam tak. Warara'acat pe ja'ōbacaap ūmūm ixeyū be ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn ām. Warara'acat pe ja'ōbacaap ūmūm ixeyū be ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukat ekawēn muwēn ām wuya'ōm ma. ¹¹ Ade ma ibiōgbuk xipacat emumuūm. Pūg ma bit ibiōgbuk xipacat iūmūmat. Jekpiwatpin ma ja'ōbacaap ūmūm wuywebe.

¹² Pūg ma wuyjebit. Ade bit opop wuyjebit pe. Wuyjebit puxim Cristo kay itabucayū dak ade. Pūḡat puxim pit wuyju. ¹³ Adeayū itabut Jesus Cristo kay. Judeuyū itabut cekay, Judeu'ūmayū dak. Tei'ūm kapikpik'ukayū itabut cekay, teihem kapikpik'ukayū dak. Soat ip itabut cekay. Deus biōgbuk kuy juk wuymuwexat Cristo jebit puximayūm pūḡan. Deus a'ōbacaap kuḡ wuyju ibiōgbuk nuynuy wuywebe buye.

¹⁴ Soat wuyjebit taḡat pit jekapikap kuḡ. Pūg ḡu opop wuyjebit pe- -ade ma- -wuyeta, wuyei, wuyba,

wuybu. Pūg ma wuyjebit pit. Imēnpxim soat itabucayū jekapikap kuğ. Pūgat a'obi bit wuyju kapikpiğ. ¹⁶ Wuyjebit tağat pit jemāmāmām ġu Deus pe. "Wuyjuyū jebit tağat ġu ôn ibu ġu buye" i'e but ma'ğu wuyei be. Wuyjebit tağ ma'ğu nuynuy. ¹⁶ "Wuyjuyū jebit tağat ġu ôn, ita ġu buye" i'e but ma'ğu wuyguybu be. Wuyjebit tağ ma'ğu nuynuy. Jemāmāmām ġu Deus pe wuyjebit tağat. Icokcok jekapikap kuğ. ¹⁷ Wuyjebit wuyeta acā bima, kuka acekūyo ġu. Wuyjebit wuyguybu acā bima, kuka ajoyön ġu. ¹⁸ Imēnpit Deus pūg ġu o'jomuy wuyjebit pe. Ade ma o'jomuy. Wuybu o'subumuy. Wuyeta o'sutamuy. Wuyba o'subamuy. Wuydao o'taomuy. Jekpiwatpi ma o'jomuy soat. ¹⁹ Pūg ma o'jomuy bima bit, wuyjebitbet ġu kuka adi ace. ²⁰ Imēneju ade ma opop wuyjebit pe. Pūg ma wuyjebit pit. Wuyjebit tağat pūg tağ ma e'em, ade ma'ğu cebe. Imēnpxim wuyju dak pūg tağ cuy ajeku pūgat kay wuyetabut puye- -Jesus Cristo kay. Pūg tağ cuy ajeku Deus biōgbuk omuy soat pe wuywebe buye.

²¹ Ajo omuy te'e ma wuyjebit pe? Ka'ūma ma. Soat jekapikap kuğ wuyjebit tağat. Jecoatcoan wuyju wuyetam. Cūgcūğ wuyju wuyeim. Kapikpiğ wuyju wuybum. Jewebuywatwan soat wuyjebit tağat. Imēnpxim wuyju dak cuy acejewebuywan, Jesus Cristo kay wuyetabut puye. ²² Imēn ma Deus wuyjebit o'ğuğē. Pūgpūğ wuyjebit tağat ibaca ġu wuyxe. Imēnpit ixeyū dak ka'ūmğu bima bit, kuka adi aje'ū. ²³ Imēntak pūgpūğ wuyjebit tağat idip ġu wuyxe. Imēnpit xipan wuyju ikuğ. Wuysüsün pūgpūğ wuyjebit tağat ajuy'ūmām. Imēnpit xipan wuyju ikuğ. ²⁴ Xipan'ūm'ūm ma wuyju idipat kuğ- -wuyjebit tağat kuğ. Wuysüsün wuyju e'em pūgpūğ wuyjebit tağat kuğ. Deus pit isüsün ġu wuykuğ. Soat ma o'ğuğē wuyjebit tağan. Imēnpuye juy soat ajukuk xipan wuyjebit tağat wuysüsün ma'ğu ikuğ. ²⁵ Wara'at tağtağtağ ġu wuyjebit e'em- -pūg tağ ma. Soat wuyjebit tağat pūg tağ ma e'em. Imēnpxim wuyju dak wara'at tağtağtağ ġu juy ajeku- -pūg tağ ma. ²⁶ Pūg pe ma'ğu ipiat pima, soat wuyjebit tağat itaybit jopku ipi iam. Pūg ma wuyjebit tağat xipat pima dak, soat

wuyjebit tağat itaybit jopku xipat iam. Cristo kay itabucayū wuyjebit puxim. Wuybure ipiat'ajojom pima, soat kuka wuyguycūg ace cekay. Warara'acat wuybure awēgmudim pima dak, soat kuka wuycokcok ace cekay, wuybure kay.

²⁷ Imēneju Deus ade ma o'jomuy wuyjebit pe. Jekpiwatpi ma o'jomuy. Imēntak wuyju Jesus Cristo jebit puxim. Soat wuyju ijebit tağat puxim. ²⁸ Imēnpuye Deus soat jekpot kay itabucayū o'jomuy jekitpitpiyū buywat am. Koap pima:

— Wemumujujuyūm epesop — i juk adi o'e pūgpūgayū be.

Gebuje:

— Soat kaka dağ cuy epeju wekawēn muwēnuwēn ām — i juk adi o'e warara'acayū be.

Gebuje:

— Jesus kay itabucayū juy epeğutaybitbin — i juk adi o'e warara'acayū be.

— Eywebe i'e ba'oreat cuy epeğubapukpukpuk wa'obi — i'e'em warara'acayū be. — Iwātaxipiayū juy epeğu'ada'ada — i'e'em warara'acayū be. — Eypekitpitpiyū buywatwan cuy epesop Jesus kay ibu'uap puxim — i'e'em warara'acayū be. — Eybureyū kukukayūm cuy epesop — i'e'em warara'acayū be. — Ya'ōba'arēmat'a'ōm cuy epeyekawēnwēn — i'e'em warara'acayū be.

²⁹ Soat ġu ip Deus emumujujuyū- -pūgpūg ā. Soat ġu ip Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū- -pūgpūg ā. Soat ġu ip itabucat mutaybitbin'ukayū- -pūgpūg ā. Soat pe ġu Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe i'e ba'oreat mubapuk am- -pūgpūg pe acā. ³⁰ Soat pe ġu ja'ōbacaap o'ğūm iwātaxipiayū mu'ada am- -pūgpūg pe ma. Soat pe ġu ja'ōbacaap o'ğūm ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnuwēn'ukat ekawēn muwēn ām wuya'ōm- -pūgpūg pe ma. ³¹ Eyju bit eyetabikukum cuy epesop Deus emumuūm kay- -xipat cīcāat kay.

Ajo soat podi ma xipat iam pit ôn jeymutaybin.

13 Wuyetaybit kuka ajop kawēn ām warara'a-cat'a'ōm, Deus ekawēn tojotjot'ukat a'ōm tak. Wuyxe warara'acat ikukpin'ūm pima bit, te'e ma kuka wuyetaybit ajop warara'acat a'ōm, Deus ekawēn tojotjot'ukat a'ōm tak. Wuyxe ikukpin'ūm pima, wuya'ōkarey acā kuka ace Deus xe-tamara-ka'a tuydedeap puxim. ² Ixe a'ōbi Deus ekawēn kuka ağuwēn. Wuyetaybit kuka ajop ajom soat ijdiat itaybit iam. Wuyetaybit kuka ajop ajo iba'a-rēm warara'acat xe iam tak. Co'a yamuwede but kuka o'e wuywebe wuyetabut cīcā buye. Imēnpit wuyxe warara'acat ikukpin'ūm pima, ka'ūma ma kuka ace Deus xe. ³ Soat kuka ace itabut'ūmayū be wuymupikan wuyetabucap mubapuk am soat pe. Imēnpit wuyxe warara'acat ikukpin'ūm pima, te'e ma kuka acemupikat, te'e ma dak kuka ağum wuybubut ikuğ'ūmayū be.

⁴ Wuyxe warara'acat ikukpin pima bit, wuyukpi-cegēm ġu kuka ajop cekay ip; xipacat tak kuka ağumğum cebe ip; wuyetabutkarey ġu dak kuka ajop cekay ip; yoboğan pin ġu dak kuka ajop; — Warara'acat podi ma oca'ōbuyxi — i'ūmğu dak kuka ace; ^{5 - 6} warēmtağ ġu dak kuka ajeku- -cedağ ma; jewekay acā ġu dak kuka ajop ġebum- -warara'acat kay dak; dao ġu dak kuka wuyetakomām ajop; warēmtağ ġu dak kuka warara'acat ajukuk- -cedağ ma; ġebum ġu dak kuka ajop apēn warara'acat cuk adi ikērēm wuykukiap kay; wuyğuycūğcūğ tak kuka ajop ikērēat mujurūğrūğ ip iap kay; wuycokcoğ tak kuka ajop cūğ ma jekukum ip iap kay.

⁷ Wuyxe warara'acat ikukpin pima, wuybu'um ġu dak kuka ajop warara'acat kay; — Soat ma i'e but Deus xe — i dak kuka acece soat em; warara'acat idipan e'eap wiwim tak kuka ajop; wuyukpi-cegēm ġu dak kuka warara'acat ajukuk. ⁸ Wuyxe warara'acat ikukpin ijodi bima, soat em ma dak ikukpin jeedop ip wuyxe. Wuyxe ikukpin ip iap i'ūm'ēm ġu. Darem ma bit ip kawēnwēn Deus a'ōbi kawēnwēn'ukayū. Ijodi bima acā. Darem ma dak ip kawēnwēn ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukayū. Ijodi bima acā. Itaybitbūcayū dak omuy ijodi bima acā.

⁹ Soan ġu wuyetaybit ġasū- -yopīt ma. Soat ġu dak wuyju imuウェンwēn Deus biōgbuk a'ōbi- -yopīt ma.

¹⁰ Deus xe bima bit, ka'ūmġu je'e itaybitbūcayū. Soan ma wuyetaybit acesop. Yopīt ma imuウェンwēn'ukayū dak ka'ūmġu je'e. Soat ma aceġuwēnu-wēn.

¹¹ Bekin pima bekitkit ekawēnap puxim cuk adi oğuy; bekitkit ağıy buxim tak; bekitkit ekukuap puxim tak. Aġokatkan ġasū bit oce. Bekitkit puxim we-kukuap pit cuk ocepere. ¹² Gasū wuyetaybitbūt ma Deus e'eam. Waroa itabidiġ peat cocoap puxim wuyetaybitbūt ā ixem. Ixe xe bima bit, jewejojom ace'e. Gasū wuyetaybitbūt ma ixem. Ixe bit itaybit cīcā wuyjum. Guyjom pit wuyetaybit ace'e ixem apēn ixe itaybit wuyjum iap co'i.

¹³ Wuyetabut Deus kay. Ixe xe wuydopap wiwim tak wuyju. Warara'acat tak ikukpin cīcā wuyxe. Deus xe xipat cīcā wuyetabut pima, ixe xe wuydopap wiwim pima dak. Wuyxe warara'acat ikukpin pima bit, ibodi ma xipat cexe.

14

Xipan warara'acat kukam cuy epejokuda.
Soan cuy epe'e Deus biōgbuk emumuūm pu am. Cekawēn muwēnap pit warara'acat podi ma xipat. Imēnpuye:

— A'ōbacaap cuy eġūm owebe ekawēn muwēn ām — i juy epe'e cebe- -Deus pe. ² Ya'ōba'arēmat a'ōm kawēnuwēn'ukat ma wuywebe ġu kawēnwēn- -Deus pe acā, cekawēn pa'arēm wuyxe buye. Ibiōgbuk xipacat a'ōbi ixe ya'ōba'arēmat a'ōm kawēnwēn. I-cēmān ixe e'em. Warara'acat xe bit cekawēn pa'a-rēm. ³ Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pit kawēnwēn soat peam wuywebeam. Ixe wuybuywatwan biġ ma wuyetabut am. Wuypararaap mu'ūmu'ūm tak ixe. Wuyguycūġap mukapkam tak ixe. ⁴ Ya'ōba'arēmat a'ōm kawēnwēn'ukat ma jewebuywatwan acā biġ ma jetabut am Jesus kay. Deus ekawēn muwēnuwēn'uk-

at pit soat itabucayū buywatwan biğ ma itabut am ip.

⁵ Ocokcoksū ma kuka oce Deus pe ja'ōbacaap ñm puje eywebe ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēn ām. Ocokeok cīcā ma bit kuka oce ixe be ja'ōbacaap ñm puje eywebe Deus ekawēn muwēn ām. Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukat xipan kapikpiğ Deus peam. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat pit ixe bodi ma xipan kapikpiğ cebeam. Te'e ma kuka o'jekawēn ya'ōba'arēmat'a'ōm wara'acat ceweju'ūm pima wuya'ōm cekawēn muwēn ām ce'awero'ibiyū be. Te'e ma kuka o'jekawēn ya'ōba'arēmat'a'ōm Jesus kay itabucat buywatwan'ūm puye. ⁶ Okitpitpiyū, eykay juy oajēm. Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn pima bit, eybuywan ġu kuka ñn, wekawēn pa'arēm eyxe buye. Apēn Deus cuk adi o'ğuwēnuwēn owebe iap muwēn puje bit, kuka ñn eybuywan, apēn cuk adi ixe omutaybitbiniap muwēn puje dak. Deus biōgbuk a'ōbi imuwēn puje dak, kuka ñn eybuywan, Deus ekawēn muwēn puje dak.

⁷ Wuya'ō'ē. Yamuydedeap tak ya'ō'ē ma. Tarekrek'uk'uk tak ya'ō'ē ma - flauta'uk tak ya'ō'ē ma, harpa'uk tak. Itaybit'ūmat cedağ'ūm yamuydedem pima bit, ajom i'eyū imuydedem i kuka o'e ip, warēmtağ ma yamuydedem puye. ⁸ Kededeğ'uk kukat warēmtağ ma yukmuydedem pima bit, kuka o'jemuxipan ġu ip sorarayū jeju am nopağōğō ām. ⁹ Imēnpuxim ēn ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn pima, eka-wēn cocoayū dak itaybit ġu kuka o'e ip ekawēn, ya'ijojom ma'ğu ip. Kawēnwēn'ūma ēn ceweju ip iat puxim kuka o'e ip. ¹⁰ Pūğ'ā'ō ġu wuyju. Warēmtaksuğ ma wuya'ō. Wuya'ōwarururu. Ibeat'a'ōm kawēnwēn'ukat xe bit ya'ōbapuk. ¹¹ Ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukat pit wūyatka bewiat puxim oxe; ñn tak cexe wūyatka bewiat puxim ma. ¹² Deus biōgbuk emumuūm kay jījā eyju kuy. Imēnpuye soat podi ma xipat cīcāat cuy epejoojuy cexewi. Ya'ōbacaap cuy epejoojuy warara'acat puywat am - Jesus kay itabucayū buywat am.

¹³ Imēnpuye ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnuwēn'ukat cuy jekawēn Deus eju.

— A'ōbacaap cuy eğüm owebe apēn cuk adi oceciap muwēn ām wa'ijojo'ukat a'ōm tak — i juy je'e ip Deus pe.

¹⁴ On ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn Deus eju bima, wağuybi ġu ôn kawēnwēn. Obiōğbuk pe acā ôn kawēnwēn. ¹⁵ Imēnpuye apēn paxi oce? Obiōğbuk pe juy ocekawēn Deus eju, wağuybi dak. Obiōğbuk pe juy ocebibododon tak, wağuybi dak. ¹⁶ “Bay, ēn xipat cīcā” i'e'em eyju eybiōğbuk pe acā bima, “Xipat cīcā ma” i'e ba'ore kuka o'e eyweju je'aweroromayū be, eyekawēn cekawēnpa'arēm cexe ip puye.

— Apēn xe'e ite e'em? — i acā kuka o'e ip. ¹⁷ Eya'ōdip cīcā ma aco'i eybiōğbuk pe eyju kawēnwēn Deus eju. Imēnpit eyweju je'aweroromayū buywatwan ġu eyju. ¹⁸ Eyekawēnap podi ma ôn pit kawēnwēn ya'ōba'arēmat'a'ōm. Imēnpuye:

— Ēn xipat cīcā oxe — i ôn e'em Deus pe. ¹⁹ Warara'acat eju awerom pima bit cuy ya'ōba'arēmat'a'ōm ġu ocekawēn. Soat ip wa'ijojom iat'a'ōm acā ocekawēn ixeyū mutaybit am. 10.000 palavra ya'ōba'arēmat'a'ōm wekawēn puje, ka'ūma ma kuka itaybit o'e ip. 5 palavra ixeyū a'ōm wekawēn puje bit, kuka itaybit o'e ip. Imēn kuka ip osubuywan.

²⁰ Okitpitpiyū, yopīt ma juy eyetaybin ikērēat muğē ām bekitkit puxim. Bekitkit ağuy buxim ġu bit cuy epeyewağuyguy- -yaypanayū ağuy buxim acā. ²¹ Imēn e'em Deus wuyawēwēap ekawēntup pe:

“Ocekawēn puk ijodiat eju,” i'e'em wuyukukukat, i. “Ya'ōba'arēmat'a'ōm puk ocekawēn ceweju ip- -wūyatka watwat a'ōm,” i. “Imēnpit wa'ijo pin ġu juy je'e ip,” i.

Imēn e'em iğodup.

²² Imēn wuyju ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn Deus soat podi ma ya'ōbaca i'e am itabucayū be ġu- -itabut'ūmayū be acā. Deus ekawēn muwēnuwēn pit wuyju Deus soat podi ma ya'ōbaca i'e am itabut'ūmayū be ġu- -itabucayū be acā. ²³ Jesus kay itabucayū e'awero buje, soat eyju aco'i ya'ōba'arēm-

at'a'ōm kawēnwēn, Gebuje itabut'ūmat aco'i jajēm eykay- -o'ya'ijojo ġu bukiat tak.

— Teyūku yadaodaoayū — i aco'i je'e ip eyekawēn cekawēn pa'arēm cexe ip puye.

²⁴ Deus ekawēn muwēnuwēn pima bit, itaybit je'e ip ikērēat kuğ oceju iam- -eyekawēn co buje. Ya'ōba'arēmat'a'ō o'ya'ijojo ġu'ibit tak itaybit je'e iboam.

— Deus omuju juy ipiat'ajojoap kay ikērēat kuğ ñon cexe buye — i je'e eyekawēn co buje. ²⁵ — Ikērēat kay ñon ġebum soat em — i dak je'e ixe soat pe eywebe- -awerom'ayū be.

Jēğ'aecōğcōğ Deus wap:

— Bay, ēn xipat cīcā — i dak je'e Deus pe.

— Icēmān Deus omuy eyxe — i dak je'e eywebe.

²⁶ Imēneju, okitpitpiyū, jeymukūyo ñon cedağ ma eye'awero am. Epeye'awero juy eyewebuywat am biğ ma eyetabut am. Eye'awero buje, pūğ'in cuy ey'in jebibodon Deus kay; wara'at cuy jebureyū ma ġutaybin; wara'at cuy apēn Deus o'e cebe iap ġuwēn; wara'at cuy jekawēn ya'ōba'arēmat'a'ōm; wara'at cuy wuya'ōm ma ġuwēn apēn ya'ōba'arēmat'a'ōm kawēnwēn'ukat o'e iap. Soan cuy epe'e eyewebuywat am biğ ma eyetabut am Jesus kay. ²⁷ Pūğ ġu ey'in kawēnwēn ya'ōba'arēmat'a'ōm. Adedem ġu bit cuy jekawēn pūğ e'awero buje- -xepxep ā. Ebapūğ tak xipat ma. Xepxem ġu dak cuy jekawēn ip. Pūğ ma koap jede. Ixe emūğ puje wara'at jede kanomūm. Wara'at tak cuy wuya'ōm ma apēn ite o'e iap ġuwēn. ²⁸ Ka'üma ma aco'i itaybit apēn ite o'e iap muwēn ām wuya'ōm. Itaybit'ūm pima, mūğ ma juy ip jeedop. Ya'ōberen ġu juy jede ip- -jewebe acā- -Deus pe dak. ²⁹ Xepxep ā juy apēn Deus o'ğuwēn cebe ip iap ġuwēn pūğ e'awero buje. Ebapūğ tak xipat ma. Ikeyū ekawēn cocom cīcā juy jeedop ip warara'acat.

— Cedağ xe'e ixeyū e'em? — i juy je'e ip jewebe.

³⁰ Wara'acat pe Deus jekawēn mubapuk puje bit, kawēnwēnat cuy jemūğ wara'acat ekawēn ām. ³¹ Deus jekawēn ġubapuk pūğ pe ġu- -soat pe ma. Soat ip i'e

but ajo Deus o'e cebe iap. Pūg ma juy ġuwēn. Ixe emūg puje juy wara'at ġuwēn. Imēn bodinmaku ġuwēn ip. Imēn e'em pima, soat cuy eyetaybin. Soat tak eycokcok epesop. Jewebuywatwan tak cuy epe-sop. ³² Jekpiwatpin ma jede Deus ekawēn muwēn-uwēn'ukat. Jekpiwatpin ma dak jemūg. ³³ Deus icokcok ġu warēmtaġ wuye'aweroap kay bit. Cedaġ ma wuye'awero buje bit, icokcok e'em.

³⁴ Itabucayū e'awero buje juy müg ma jeedop ip aoyū. Imēn je'awerorom soat ka daġ itabucayū. Abu ayacat o'guydeat ce'awero buje ip? Ka'ūma ma. Aġokatkayū kukukan ġu juy jeedop ip aoyū. Judeuyū awēwēap ekawēn tak imēn wuymutaybitbin. ³⁵ Wuy-sūsūn kuka ace ayacat ekawēn puje aweromayū be. "Apēn ite o'e?" i'e pin pima, jektop eju ma juy jekawēn jeduk'a be ma--awerom pima bit ka'ūma.

³⁶ Eyxewi ġu Deus ekawēn o'jebapuk--cexewi ma--Deus xewi. Eywebe ā ġu Deus jekawēn o'ġu-wēn--soat pe ma. Imēneju:

— Oceju acā cedaġ ma je'awerorom Deus eju ka-wēnwēnap'a be — i'ūmġu juy epe'e.

³⁷ Pūgpūg ey'in Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Warara'acat ey'in Deus biōgbuk emumuūm kuġayū--ya'ōbacaap kuġayū.

— Wuykukukat a'obi Paulo ijudup mubarararaġ wuymukūyjoaptum — i juy je'e ixeyū ma.

³⁸ Pūgat pit wemudupmubararaktup peat ekawēn kay'ūm pima, ixe e'ap kay ġu juy epesop.

³⁹ Imēneju, okitpitpiyū: — A'ōbacaap cuy eġūm owebe ekawēn muwēn ām — i juy epe'e Deus pe. — Ya'ōba'arēmat'a'ōm ġu juy ecekawēn — i'ūmġu bit cuy epe'e wara'acat pe.

⁴⁰ Awerom pima bit, warēmtaġsuġ ġu juy epesop. Cedaġ ma juy epeye'awero.

15 Okitpitpiyū, ġebum cuy epesop kawēn idipat kay. Kuy bima juk adi iboap ekawēn oġu-wēnuwēn eywebe. Iboap ekawēn kay eyetabut epe-sop. Iboap ekawēn taġ eyju jekukum ġasū dak. ² I-

boap ekawēn cekawēntip. Iboap ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn eywebe. Deus eydaxijojom iboap ekawēn kay eyetabut puye. Eybu'u'üm pima, jeydaxijo. Eybu'u bima bit, te'e ma juk eyetabut epesop.

³ Apēn cuk adi oya'ijojoiaç cuk oğuwēn eywebe. Iboap ekawēn pit soat ekawēn podi ma xipat. Cristo oe'ü ikērēat uk am wuywebe. Oe'ü apēn ibararak opop Deus ekawēntup pe iap tağ. ⁴ Ixe'üm o'jomög ip witabiküy be. Xepxep xet kap puje dak, Deus ixe o'guyu ce'ü'üayü dopap pewi. Waram ġuto o'jetait apēn ibararak opop Deus ekawēntup pe iap tağ. ⁵ Pedro kay o'jebapuk je'üap tomukadi. Gasū doze beayü kay o'jebapuk -jemumujuju kay. ⁶ Gasū jeweju juk adi oekuku'iayü kay o'jebapuk adeayü kay -500 beayü kay. Ade ma buk ixeyü'in pit itabēğ ma. Warara'acat kuy oe'ü'ü ixeyü'in. ⁷ Tiago kay o'jebapuk ġuyjom. Soat jemumujuju kay o'jebapuk ġuyjom.

⁸ Ixeyü kay jebapukap tomukadi okay o'jebapuk. It kapat wa'ümat puxim ön, kanomüm okay o'jebapuk puye. ⁹ Imēnpuye obodi ma ip ya'ōbuyxi warara'acayü Jesus emumujuju. Kuy bima Jesus kay itabucayü be ipiatpi'ajojoan cuk adi ojekukuku. Imēnpuye osüsün "Jesus emumuju ön" i'e am. ¹⁰ Deus pit soat podi ma xipan okuğ, xipat ġu ma'ğu ön. Imēnpuye juk omuy Jesus emumuju. Te'e ġu juk omuy. Warara'acat ekapikap podi ma juk adi ocekapikpik Jesus emumujuju ekapikap podi ma. Wa'ōbacaam ġu bit cuk adi ocekapikpik -Deus a'ōbacaam acā. Ixe wa'ōmucanucan'uk osunuy soat em. ¹¹ Kawēn idipat acā oğuwēn eywebe. Warara'acayü dak ibeat acā o'ğuwēn eywebe -Jesus emumujuju. Abu imuwendewēn iat pit yoboğ ġu. Cekawēn pit yoboğ. Iboap ekawēn kay juk eyetabut epesop.

¹² — Deus waram ġuto Cristo o'ğutait ce'üap tomukadi — i wuyju e'em.

Imēnpuye:

— Deus waram pit ce'ü'ü'ibiyü ġutait ġu — i'e'em te'e ma pügpüğ ey'in.

¹³ Ixeyü e'eaç icēm pima bit: — Deus waram ġuto Cristo o'ğutait ġu — i dak e'em ip.

¹⁴ Deus pe waram ġuto Cristo mutait'ūm pima bit, te'e ma kuka kawēn idipat wara'acat pe-te'e ma dak kuka adi eyetabut iboap ekawēn kay.

¹⁵ — Deus waram Cristo o'ġutait — i wuyju e'em.

Ikeyū e'ead icēm pima bit, napa ma wuyju e'em:
— Deus Cristo o'ġutait — i.

Deus waram ġuto ce'ū'ūayū mutaicin ġu iap ekawēn icēm pima, Cristo dak waram ġuto o'ġutait ġu.

¹⁶ Waram ġuto ce'ū'ū'ibiyū mutaicit'uk'ūm pima, Cristo dak waram ġuto o'ġutait ġu. ¹⁷ Ixe be waram ġuto Cristo mutait'ūm pima, te'e ma juk eyetabut cekay. Ikērēat kuğ mabuk eyju. Ixe be imutait'ūm pima, ipiat'ajojoap kay epeju eye'ū buje. ¹⁸ Ixe be imutait'ūm pima, Cristo kay itabucayū'ūm'ūm wūy ma opop ip Deus wi. Ipiat'ajojoap pe ma ip opop.

¹⁹ Ijodi bima acā du Cristo xipan wuykuğ? Wuye'ū buje bit wuykay ġu xe'e? Imēn pima, warara'acat podi ma kuka wuyguycūğ ace.

²⁰ Imēnpit ikeyū e'ead icēm ġu. Deus waram ġuto Cristo o'ġutait. O'ġutait waram ġuto soat webekitkiyū'ūm'ūm oğutait iam wuymutaybit am. ²¹ Soat je'ū'ūm ace'e pūğ ma aġokatkat ikērēat o'ġugē buye. Imēnpuxim soat acejetait waram wara'at pit idipat o'ġugē buye. ²² Soat je'ū'ūm ace'e wuyju Adāo na-xeġebitbit puye. Imēnpuxim waram acejetait Cristo eju müğ'i wuyju buye. ²³ Cristo koap o'jetait waram. Guyjom pit Cristo a'ōkayayū waram ġuto jetait. Waram acejetait ixe ajēm puje. ²⁴ Cristo Deus kay'ūmayū a'ōbacaap ġu'ūm. Soat ġu'ūm. Soat xipat'ūmayū kukukat a'ōbacaap ġu'ūm. Soat ya'ōbuyxiat a'ōbacaap tak ġu'ūm. Soat ya'ōcaat a'ōbacaap tak ġu'ūm. Ka'ūma ma kūyjobit jeenuy ikeyū a'ō kay. Deus a'ō kay acā jeedop ip kūyjobit.

— En acā soat kukukat. Soat kūyjobit a'ō kay acā — i soat je'e ip Deus pe.

²⁵ Cristo soat kukukan je'e Deus pe cekay itakomaayū a'ōbacaap mu'ūm puje. Soat jeedop ip kūyjobit Cristo a'ō kay. ²⁶ Wuye'ūap wuykay itakomaat puxim. Wuyparara wuykay itakomaat puxim. Wuypa-

rara dak je'ūm. Deus soat kukukan pima bit ace'ū ġu. ²⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus soat a'ōbacaap o'ġu'ūm, i. Soat
jeedop ip kūyjobit ixe a'ō kay, i.

Deus soat a'ōbacaap ġu'ūm. Soat jeedop ip kūyjobit Cristo a'ō kay. Ja'ōbacaap pit ġu'ūm ġu. ²⁸ Cristo a'ō kay am Deus pe soat mukūyo buje, Cristo jee-nuy kūyjobit Deus a'ō kay- -jebay a'ō kay. Koap ce-bay soat ġukūyo ja'ō kay am. Gasū:

— On tak kūyjobin oce a'ō kay — i je'e ipot je-bay be.

Deus soat ipi dağacat kukukan jeenuy kabi beacat kukukan tak. Soat em jeenuy ikeyū kukukan. Ikeyū kukukap i'ūm'ēm ġu.

²⁹ Deus pe ce'ū'ū'ibiyū mutaicit'uk'ūm pima, te'e ma pūgpūg ey'in jemubatisasanan ce'ū'ibit tieg.

— Deus waram ġuto ce'ū'ū'ibiyū mutaicin ġu — i napa ma e'em ikeyū.

Ikeyū e'ead icēm pima bit, te'e ma jemubatisasanan ip ce'ū'ibit tieg. ³⁰ Ixe be ce'ū'ū'ibiyū mutaicit'uk'ūm pima, te'e ma soat kabia oaoka ojuyap cocom òn. Imēnpit waram ġuto ip imutaicit'uk. Imēnpuye te'e ġu wuyaoka ojuyap cocom wuyju. ³¹ Ocok-cok eykay, wuykukukat Jesus Cristo eju müg'i eyju jekukum puye. Imēnpuye:

— Soat kabia oaoka ojuyap cocom òn, okitpit-piyū — i òn e'em eywebe.

³² Ijopka be dak cuk adi we'ūpinpinap ojojojo wida ika'uat eju ocebacacanap puxim. Deus ekawēn mu-wēnuwēn pima, we'ūpinpinap ojojojo ijopka be- -Efeso ka be. Omucokcok am imuwēn puje, te'e ma kajuk we'ūpinpinap ojojojo.

— Kuyaje ace'ū. Imēnpuye juy jekōnkōn acā ajop, tikōnkōn tak — i te'e ma e'em itabut'ūmayū. Deus pe ce'ū'ūyū mutaicit'uk'ūm pima, ikeyū e'ead tağ cuy ajeku.

³³ Eyday'em'um cuy epesop wara'acat pe ey-muğuykuap puxim. Ikērēat mujurūğrūğxiat purem pima, wuyju dak kuka cūğ ma wuyekukuap acepere ma ikeyū buxim ikērēat mujurūğ am. ³⁴ Pūgpūg ey'in pit eyetaybit ġu Deus e'e am. Imēğām òn e'em ey-

musūsūn ām. Waram pit cuy eyağuyasan epesop. Ikē-reāt mujurūgrūgap cuy epeyepere!

³⁵ Imēnpit:

— Apēntak Deus waram ce'ū'ū'ibiyū ġutait? — i je'e aco'i pūg ey'in owebe. — Apebitak ixeyū jebin je'e iisuat? — i je'e aco'i owebe.

³⁶ Eyetaybit ġu eyju. Kadaida daidadam wuyju ipi be. Tamuwexat puje acā kadaim e'em. ³⁷ Kadai ġu wuyju taidadam- -warēmtaksuğta ma. Trigoda aco'i taidadam wuyju- -warēmtaksuğta ma. ³⁸ Deus jekpiwatpin ma tamuwexaxan kadaim. Kadaida tai-da'ibita buxim ma jedawewexaxan yaypan puje- -wara'atam ġu.

³⁹ Soat itabēğayū ēn pūğēn ġu. Wuyēn pūğēn. Pucaēn pit wara'atēn ma. Wasūēn tak wara'atēn ma. Aximaēn tak wara'atēn ma.

⁴⁰ Imēn ma opop kabi be dak warēmtaksuğat ma. Ipi dağ tak imēn ma- -warēmtaksuğat ma. Kabi beacat idip. Ipi dağacat tak idip. Jewejojo'i ġu bit ip idip. ⁴¹ Imēntak kaxie iesop. Kaxiamat pit ġuto iesop warun ma. Kasopta bit ġuto taesop warun ma. Jewejojo'i ġu ip isop. Imēntak pūğpūğta bit ġuto kasopta wara'atasop co'i ġu- -tasop warun ma.

⁴² Imēnpuxim Deus waram ġuto wuymutaicin. Wuykot puje wuyjebit ierep e'em. Waram ġuto imutait puje bit, ierep pa'ore je'e. ⁴³ Wuykot puje ikēre e'em wuyjebit ibaca ġu dak. Waram ġuto imutait puje bit, idip cīcā je'e. Ibaca jījā dak je'e. ⁴⁴ Wuykot puje, ijodiat'ūm jebit ma wuyjebit. Waram ġuto wuymutait puje bit, wara'an je'e. Deus biōgbuk emumuğē jebin je'e wuyjebit. Ijodi bima wuyjebit ijodiat jebit ma. Waram wuymutait puje bit Deus biōgbuk emumuğē jebit wuyjebin je'e. ⁴⁵ Imēn e'em Deus eka-wēntup:

Deus koapat aġokatkat o'ğugē- -Adāo
o'ğugē, i. Ijebin o'ğugē cebeam ijodiat
jebin ma, i.

Kanomūmat Adāo bit ijodiat jebit podi ma. Ixe biōgbuk pit wuymutaicit'ukat. Kanomūmat Adāo i wara'at putet Jesus Cristo butet. ⁴⁶ Koapat pit wuyjebit

ijodiat jebit ma. Guyjom pit Deus wara'at jebit je'gūm wuyebin. Jebiōgbuk muğēğe je'gūm-kabi beat jebit.⁴⁷ Koapat Adāo ka'wi muğēğe osunuy. Kanomūmat pit o'kop kabi bewi-wuyukukat Jesus.⁴⁸ Ijodiat jebit ka'wi muğēğe Adāo jebit puxim. Kabi kay cumayū bit wara'at je'jat jejebin je'ū buje-Cristo jebit puxim-kabi beat jebit puxim.⁴⁹ Gasū ka'wi muğēğe buxim wuyju. Guyjom pit kabi beat puxim acesop.

⁵⁰ Okitpitpiyū, imēn ḥon eymutaybin pin. Deus soat kukukan pima ka'ūma ma je'ū. Imēnpuye ijodiat jebit kuğ pima aceōm ġu cexe ixe soat kukukan pima-ierep em iat kuğ pima. Ierep em iat ġu jeenuy cexe.

⁵¹ Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay. Soat ġu ace'ū. Dao ma bit Deus soat wuyju wuymuwexat. Kuy bima iboap iba'arēm osodop soat xe wuyxe. Gasū bit ibapuk o'e.⁵² Dao ma wuymuwexat wuyetapokap co'i. Ixe wuymuwexat amām parasuy jo'iat tuyde buje. Parasuy jo'iat guyde kabi be. Imuyde buje, Deus waram ġuto itabucayū'üm'üm jebit ġuyu ipi bewi. Iisuat je'gūm ijebin. Waram ġuto itait je'e ip. Waram pit je'ū ġu ip. Soat em itait ip jeedop. Wuyju wuyetait pima parasuy jo'iat tuyde buje, iisuat je'gūm wuywebe dak wuyjebin.⁵³ Ijodiat jebit je'ū'üm. Ierep e'em. Deus pit ibeat jebit ġuwexat kabi beat jebin-ierep ġuiyan, je'ū ġuiyan.⁵⁴ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ka'ūmğu je'e je'ūap Deus soat kukukan pima, i. Soat kūyjobit jeedop ip Deus a'ō kay, i. Deus je'ūiat ġuwexat je'ū ġuiyan, i.

Imuwexat puje ibodup peat ekawēn co'i je'e.

⁵⁵ Wuye'ūap dat pe wuyeiduap co'i.

Deus pit ce'ūat mutaicin dat tōğta'-ukap puxim. Je'ūaptip'üm pima, ka'ūma buxim ace'e wuyparara. Ace-supi'ajo ġu dak ipiat. Pūğ em tak ka'ūma.

⁵⁶ Soat ace'ū ikērēat kuğ puye. Ikereat mujurūğ-rūğap dat tōğta buxim. Wuyetaybit wuyju ikērēat

kuğ iam Deus ekawēn cocom puye. ⁵⁷ Deus pit wuya'ōmucanucan wuywebe ikērēat mujurūgap puxim, wuykukukat Jesus Cristo a'ō dağ wuyju jekukum puye. Imēnpuye:

— Soat podi ma ēn xipan ocekuğ — i juy ace cebe.

⁵⁸ Imēneju, okitpitpiyū, oxe ikukpinayū, eyaguy-warururun āgu juy epesop! Eybu'um āgu dak cuy epesop eyetabut am Cristo kay. Soat em cuy kapikpiğ epesop wuykukukat peam. Ixe a'ōbacaam kapikpiğ pima, te'e āgu kuka acekapik.

16 — Ocedinheiro juy oceğuxipan imuju am Deus ebekitkit pe- -Judéia eipi watwat pe — i juk epe'e owebe eyemudupmubararaktup pe kuyatup pe.

Epeğuxipanpan cuy! Apēn cuk Galácia eipi watwat pe oceceiap tağ cuy eyju dak epeğuxipan- -apēn cuk itabucayū be oceceiap tağ. ² Soat edomingo be eyedinheiro'in cuy epeğuxipan. Ade ma ikuğayū adem ma juy āguxipan. Ade'üm ikuğat pit adem āgu juy āguxipan. Imēn eyju āgasū imuxipanpan pima:

— Eyedinheiro'in cuy epejat — i āgu kuka oce eywebe eykay oajēm puje.

Oajēm puje at āgu juy epeğuxipanpan. Gasū dak cuy epeğuxipanpan. Soat cuy je'e ixipan oajēm puje. ³ Oajēm puje ağokatkayū oğuju Jerusalém ka kay- -eyemunaeyū. Cartadup tak otupmubararak eyedinheiro eju tupmujuaptum. Eyedinheiro tujowat ip cartadup tak. ⁴ Oju ba'ore'üm pima bit ôn tak oju ceweju ip.

⁵ Macedônia eipi dağ cuy ojeku. Macedônia eipi dağ weku epere buje bit, eykay juy oajēm. ⁶ Ibun ma aco'i oğuy eyxe. Ihi bun aco'i oğuy. Guyjom cuy obuywan epe'e ojuap tağ weku am. ⁷ Darem āgu onuy pin eyxe- -ibun ma. Wuykukukat ibikuy bima, ibun ma oğuy eyxe.

⁸ Ijoce bit oğuy Pentecostes epeta ajēmap wiwim. -Efeso ka be. ⁹ Adeayū mutaybin put owebe ijoce. Jesus ekawēn muwēnuwēn ôn adeayū be. Warara'acayū bit itakoma okay, Jesus muwēnuwēn ôn puye.

¹⁰ Obuxim Timóteo dak kapikpiğ wuyukukukat peam kawēn idipat muwēnuwēn. Imēnpuye eykay ya-jēm puje juy xipan epejukuk ikabap i'e am eyxe.¹¹ Ixe juy epeğupubun ġu yaypan'isu ma'ġu. Ixe epicap wiwim ôn wuykitpitpiyū eju. Imēnpuye juy ixe epesu-buywan icokcoğ cepit am okay.

¹² — En tak cuy eju Corinto ka watwat jom wuykitpitpiyū eju — i juk adi oce wuykitpit Apolo be. Ade em ma imēn cuk adi ocece cebe.

— Gasū ġu aco'i oju — io'e owebe.
Iju ba'ore'üm pima bit, je'ju eykay.

¹³ Eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe ey-mubu'unap puxim Cristo kay. Eyetabun cīcā juy epesop cekay. Eya'ōcam cuy epesop. Wara'at kay-kaykay ġu juy eyetabucap epejukuk. ¹⁴ Warara'acat iukpinap tomuju juy epeyekapikpik.

¹⁵ Kuy eyetaybit Estéfanas- -ibadipyüm tak. Ixeyū koap ma itabut o'e Jesus kay Grécia eipi watwat'in. Soat em Deus ebekitkit puywatwan ip Estéfanasyū. Okitpitpiyū, ¹⁶ ixeyū a'ō dağ cuy epekuku- -ixeyū eju kapikpik'ukayū a'ō dak.

¹⁷ Ocokcok cīcā Estéfanas ajēmap kay, Fortunato ajēmap kay dak, Acaico ajēmap kay dak. Eywebe obuywan pa'ore bima, ixeyū ma obuywatwan. ¹⁸ Ixeyū omucokcokcoğ cīcā. Eymucokcokcoğ tak cuk adi ip osodop. Xipat cīcā ip oxe. Eyxe dak aco'i xipat ma ip.

¹⁹ Ásia eipi watwat kato mujujum eywebe- -itabucayū. Aquila, Priscila dak kato mujujum eywebe, soat ixeyū duk'a be je'aweroro'ukayū dak, wuyukukukat kay itabucayū. ²⁰ Soat wuykitpitpiyū dak kato mujujum eywebe- -oxeayū.

Epeywakobotbot cuy wuyukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe. ²¹ Obubin ma Paulo dak kato mujujum eywebeiaaptup mubarararağ ôn.

²² — Wūy ma jeedop ip Deus wi ipiat'ajojom wuykukukat kay'ūmayū — i òn e'em. — Ocekukukat, ajēm cuy! — i dak òn e'em.

²³ — Ocekukukat, xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk- -ekayayū ejukuk — i òn e'em Jesus Cristo be.

²⁴ Eykukpin cīcā oxe- -soat wuyju Jesus Cristo eju mūg'i jekukum puye.

Ibūrū ma.

CORINTO KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP XEPXEPATUP

1 Corinto ka watwat, cartadup mubarararağ òn eywebeaptum- -Deus ebekitkiyū adeayū beaptum, Grécia eipi watwat beaptum. Ón Paulo. Jesus Cristo emumuju òn Deus bikuyap tağ. Tupmubarararağ òn wuykitpit Timóteo eju- -wuyxe ikukpinat eju.

² — Bay, xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk — i òn e'em Deus pe- -wuyebay be, Jesus Cristo be dak- -wuykukukat pe. — Ikeyū ağuymubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe ip.

³ — Soat podi ma ēn xipat — i juy acece Deus pe.

Ixe ma wuykukukat Jesus Cristo ebay. Ixe ma wuye- bayat tak. Soat em xipan wuykuğ. Soat em wuybuy- watwan. ⁴ Xipat'ümat jebapukpuğ ocewebe bima, ixe ma ocebuywatwan. Imēnpuye warara'acayū be xi- pat'ümat ebapuk puje, ocetaybit ibuywat am ip, ipiatpi'ajojom ip pima dak. Ocetaybit ikeyū buywat am, Deus soat em kuy ocebuywatwan puye. ⁵ Apēn Cristo juk adi ipiat o'supi'ajojo iap puxim oceuji dak ipiatpi'ajojom octabut Cristo kay buye. Imēnpit biğ ma oceuji ipiatpi'ajojom pima, biğ ma ixe dak oce- buywatwan oca'ōmucanucan.

^{6 - 7} — Deus ocebuywatwan e'em — i juk adi oce eywebe kuy bima. — Deus ocedaxijojom ipiat'ajojoap kay oceujiap puxim — i dak cuk adi oce eywebe.

Imēnpuye Deus kay'ümayū ocekaykay jijā. Ipiatpi'ajojoan ip ocewebe. Wuyju ipiatpi'ajojom pima bit, Deus wuybuywatwan cīcā. Kuy eyetaybit iboam. Imēnpuye:

— Wuyju dak ipiatpi'ajojom pima, Deus wuy- buywatwan jeenuy — i juy epe'e'e eyewewebe a'ō- mucan am. — Wuykay'ümayū wuykaykay bima dak,

ixe wuybuywatwan ma jeenuy — i juy epe'e'e eyewe-webe.

Ixe ma eya'ōmucanucan jeenuy eywebe eyetabucap epereap puxim.

⁸ Okitpitpiyū, ade jījā xipat'ūmat o'jebapukpuk ocewebe Ásia eipi be bima. Iboap cuy oğuwēn eywebe eyetaybit'ūmap puxim. Ipiat ocesupi'ajo jījā. Ipoxi jījāat kuğ oceweju iap co'i ma juk adi ocekukuku. Tūybe aceap iān cuk adi oce'e. ⁹ Tūybe warara'acat wuyaoka iān cuk adi oce'e. Imēnpuye juk adi ocetay-bit ocesop iba'ore ocewebe jewedaxijoam iam, Deus pe acā iba'ore ġu ocedaxijoam iam tak. Ixe be acā imutait put ce'ūat tak. ¹⁰ Ixe juk adi ocedaxijojo wa-rara'acat pe ocaokaap puxim. Ixe ma ocedaxijojom jeenuy soat em. Ocedaxijojom jeenuy xipat'ūmat eba-pukpuğ ma'ğu ocewebe. Imēnpuye ocetabut cīcā ce-kay. ¹¹ Eyju dak cuy ocebuywatwan epesop kawēnwēn pima Deus eju ocewebeam. Deus tak ocebuywatwan jeenuy, ocewebeam eyju kawēnwēn puye. Xipat cīcāat je'ğūm ocewebe. Xipan jeenuy ocekuğ. Imēnpuye adeayū je'e cebe:

— Bay, soat podi ma ēn xipat, xipan Pauloyū ejukuk puye — i. — Ēn xipat cīcāat ūmūm cebe — i dak je'e ip cebe.

¹² Abu buk oceğuguykuku? Ka'ūma ma. Cedağ ma juk adi ocekukuku. Xipan ma juk adi ocesop wa-rara'acat kuğ. Eykuğ pit ibodi ma ocesop xipan ey-kuğ. Icēmān oceju iboam e'em. Apēn cedağ ocexe iap tağ oceju jekukum, ocetaybit cīcā buye ġu. -Deus ocebuywatwan puye acā; ixe soat em xipat cīcāat ūmūm ocewebe buye dak. Imēnpuye ocecokcok oce-kukuap kay cedağ ma ocekuku buye. ¹³ Kawēn iba'arēmatup mubararağ ġu ḥn eywebe- -kawēn iba-pukatup acā. Obu'u ma juk adi oğuy eymuğuykuku cartadup pe. Eyetaybitbüt ḥn. Imēnpuye juy omuymuy ġu bit epesop! ¹⁴ Guyjom pit aco'i eye-taybit cīcā epe'e ḥn. Eycokcoğ epesop okay ġebuje bit. On tak ocokcoğ oce eykay waram wuykukukat Jesus ajēmap kabia be.

^{15 - 16} Koap pima bit cuk adi a'ğu wa'ō kay jījā

epesop. Imēnpuye eyjo pin cuk adi oğuy Macedônia eipi kay cum pima, ibocewi jepin pima dak. Imēn eyjojo buje kuka juk ҳерхеп em oğuy eymucokcoğ Deus ekawēn eymutaybitbin. Eyju dak kuka juk obuywan epe'e Judéia eipi kay oju am. ¹⁷ Wetaybit'üm tu oğuy eyxe eykay iju pin pima?

— Ewekay acā ēn җebum — i du eyju e'em owebe? — "Cum ḥn eykay," i ēn e'em ocewebe cum'üm pima — i du eyju e'em owebe?

Imēn ǵu ḥn e'em! ¹⁸ Deus pit napa ǵu e'em. Soat em ja'ō dağ e'em. ḥn tak inapa bit oce ǵu. Deus itaybit iboam.

— Hm hm. Cum ḥn eykay — i'ümǵu ḥn e'em, cum'üm pima bit.

¹⁹ On ma Jesus Cristo juk adi oğuwēnuwēn eywebe. Timóteo dak cuk adi ixe ma o'ğuwēnuwēn eywebe, Silas tak. Ixe Jesus Cristo Deus ipocat.

— Em ḥn — i'ümǵu ixe e'em em'üm pima. Ja'ō dağ pit soat em ma e'em.

²⁰ — Xipacat oğüm eywebe — i'e'em Deus wuywebe.

Ibo bubum ma wuyju xipacat pupum, Jesus Cristo Deus a'ō dağ iümüm wuywebe buye. Imēnpuye:

— Imēn cuy je'e, soat em Deus ja'ō dağ e'em puye — i wuyju e'em soat pe. Imēnpuye:

— Warara'acat podi ma Deus idip — i'e'em adeayū dak.

²¹ Deus ma ja'ōbacaap ümüm wuywebe Cristo eku-kuap puxim wuyku am. Ixe ma juk wuynaē jebekit-kin. ²² Wuybutet mubarararağ wuybubut pe teku juy obubut iap mubapuk am soat pe. Imēnpxim Deus tak jebiōgbuk o'ğuōm wuywebe teyuku webekitkit iap mubapuk am soat pe. Ixe biōgbuk wuywebe bima, wuyetaybit soat wuywebe iüm piniat acejat iam.

²³ Deus itaybit icēmān ḥn e'em eywebe iam. Eykay oju buje bit, kuka mo ḥn eymukorēm. Imēnpuye oju ǵu eykay eymukorēmap puxim. Obu'u eymuğuy-cūğ. ²⁴ Jeymukūyo ǵu bit oceju eyetabut am, kuy eyetabut cīcā buye. Imēnpit eycokcok cīcā ǵu buk-eycokcoksū ma. Imēnpuye ocexe eymucokcok pin.

2

Imēnpuye:

— Odaobu'u'u Corinto ka beayū kay imu-korēmap puxim ip- -imuğuyucūğap puxim tak ip — i juk oce owebe ma.

Omucokcokcoğ cuk adi epesop kuy bima. ² Owebe eymuğuyucūğ puje bit, abu kuka omucokcoğ? Ka'ūma ma! Soat kuka eyguyucūğ epesop. Imēnpuye oju ğu eykay obu'u eymukorēm puye. ³ Imēnpuye koapatup cuk otumpubararak cartadup eymukorēmap-tup. Ikērēat muğēğēap cuy epeyepere oajēm awap. Eywebe omuğuyucūğap kay ğu juy ñon oajēm puje. Eywebe omucokcoğap kay acā juy ñon. Ñon ocokcok pima, eyju dak eycokcok ma epesop. ⁴ Oğuyucūğ cīcā eykay bima ibodup cuk otumpubararak eywebe-aptup- -wağuybabı'üm eykuğ pima. Wetadidetoğ ma juk adi otumpubararak. Eymuğuyucūğap ojuy ğu bit cuk otumpubararak- -eymuküyjoap ojuy acā. Eymuküyjo pin cuk adi oğuy eykukpin cīcā oxe iam.

⁵ Iğō bit cuk adi omuğuyucūğ cīcā ağokatkat, eyxeat, ikērēat muğēğē'ukat. Iğō juy epeğukorēm iaptup cuk adi otumpubararak eywebeaptup koapatup. Omuğuyucūğap podi ma bit iğō juk adi eymuğuyucūğ-cūğ osunuy pügpügpüğ ey'in. Eya'òpuruğ ğu bit cuy epeğukorēm- -eya'òdidim ma. ⁶ Ade ey'in cuk kuy iğō o'ğukorēmrēm waram ğuto cedağ ma ceku am. Kuy juy o'e. Waram pit epeğukorēm ğu. ⁷ Gebum ğu juy epesop ğasū bit apēn ixe ikērēat o'ğuğē iap kay. Epesubuywan ğasū bit. Iburem cuy epesop biğ ma iğuyucūğap puxim- -Deus ikērēat ju'uk ğu owebewi i'ap puxim. ⁸ Xipan cuy ixe epejukuk ğasū bit imutaybin am ocexe ekukpin cīcā iam. ⁹ Kūyjobit paxi adi ip wa'ō kay iam cuk adi oğuy wetaybin pin. Imēnpuye juk ibodup otumpubararak eywebeaptup koapatup. ¹⁰ Iğō ağokatkat cuk adi omuğuyucūğ ikērēat muğēğē'ukat. Imēnpit eyju ğebum'üm pima apēn ikērēat o'ğuğē iap kay, ñon tak ğebum ğu oce iboap kay. Wağuyba'üm iboap kay Cristo etabutpe. Wağuyba'üm puje, xipat ma je'e eywebeam tak. ¹¹ Gebum ğu oce iboap kay Satanás pe wuyağuyba'a-

rēmap puxim. Wuyetaybit apēn Satanás jewağuy-muğēğêm. Ibikuy jījā wuywebe ikērēat muğēğean.

¹² Kuy ma juk oju Trôade ka be kawēn idipat muwēn ām iboka watwat pe-. Cristo muwēn ām cebe ip. Iba'ore jījā osunuy iju am. Emukacûgap puxim wuykukukat pit omuju kawēn idipat muwēn ām cebe ip. ¹³ Wağuybabî'üm cīcā juk a'gu oğuy, wuykitpit Tito dobuxik'üm puye. Imēnpuye ocewemuwēn ibo ka watwat pe. Macedônia eipi kay juk oju ikudadam.

¹⁴ Kuyje ya'ōcaat oexe nopağōğōap tağwi taomün-mün'ibiyū kuğ. Soat etabutpe oexe -jebekitkit etabutpe. Imēnpuxim Deus tak soat em wuya'ōmucanucan Cristo eju müg'i wuyeku am soat etabutpe jebekitkit etabutpe. Apēn soat tağ te'okuat jepōğpōğpōğ iap puxim Deus tak wuymujujum soat kaka dağ. Wuymujujum Cristo ekawēn muwēn ām soat ka watwat itaybit am ixem. Imēneju:

— Warara'acat podi ma ēn xipat! — i juy ace cebe- -Deus pe.

¹⁵ Kuyje pałyū te'okuatōm mupikupik'uk osodop ip tiğmuju am Deus kay. Wuyekukuap te'okuatiğ puxim, wuyju Cristo bikuyap tağ jekukum puye. Cristo ijoptiğ tiğmuyuhum Deus kay. Te'okuatiğ jediğepōğ-pōğpōğ Deus taxijom'iayū be te'oyon ām, ipiat'ajojoap kay cumayū be dak te'oyon ām. ¹⁶ Ipiat'ajojoap kay cumayū xe wuyju Cristo bikuyap tağ jekukum iap te'okōōmat puxim e'em- -wuye'ü'ēmate'o buxim. Deus taxijom'iayū xe bit te'okuat puxim e'em wuyekukuap- -wuymu'ada'adaapte'o buxim. Abu-be Cristo imuwēn put wara'at ka watwat pe? ¹⁷ Deus a'ōbiat pe acâ! Deus pe wuymuju buje, cedağ ma Cristo ağuwenduwēn. Warara'acat muğuykukuku'uk-'ümayū wuyju. Deus etabutpe wuyju imuwenduwēn. Warara'acat pit warēmtağ ma Cristo muwenduwēn. Imwenduwēnaptei kay jījā dak e'em ip. Tüybe Cristo muwenduwēn pima wuybuyxi jījāan ace'e iān e'em ip. Ikeyū buxim ğu oceju bit.

3 Warēmtaḡ ma eymutaybitbin'ukayū buxim
ğu oceju bit.

— Xipat cīcā oceju — i'ūmğu oceju bit e'em
warara'acayū be.

Ijoptup kukat xipat iaptup kay xe'e oceju eyxewi
cartadup? Ka'ūma. Kuy ocetaybit eyju xipat iam.
Iboaptup kay xe'e eyju ocexewi dak? Ka'ūma. Kuy
eyetaybit oceju xipat iam. ²Oceju bit cartadup kay
ğu eyxewi Pauloyū xipat iaptup. Eyju ma ocemudup-
mubararaktup puxim cartadup puxim. Apēn eyju ce-
daḡ ma jekukum iap co buje soat je'e:

— Paulo xipat. Cedaḡ ma Corinto ka watwat
o'ğutaybitbin — i.

Imēn je'e ip apēn cuk ikērēat muğēğēap epeyepere
iap co buje dak. ³Eyju cartadup puxim - Cristo emu-
dupmubararaktup puxim. Tintadim ğu o'tupmubara-
rak. Wita'a erūn'a be ğu dak opop ibararak. Deus
biōgbuk pit cuk eyağuydadam o'e - soat em itabēğat
biōgbuk ma. Eyağuydadam o'e ocewebe kawēn idipat
muwēn puje eywebe. Imēnpuye eyekukuap cartadup
puxim.

⁴ — Oceju xipat — i oceju e'em eywebe, oceta-
but cīcā Deus kay buye, Cristo kay dak.

⁵ Deus ocebuywan'ūm pima, iba'ore kuka o'e ocewe-
be Cristo muwēn ām warara'acat pe. Imuwēn put
ocewebe ixe ocebuywatwan pima acā. ⁶Ixe ma oce-
buywatwan kawēn iisuat muwēn ām soat ka watwat
pe - apēn ixe soat ijodiacat taxijo pin iap ekawēn
muwēn ām.

— Soat ekawēn taḡ eyeku'ūm pima Deus pe
wuyawēwēap ekawēn taḡ, ixe wi wūy ma epesop
eye'ū buje — i'ūmğu oceju e'em warara'acayū be. —
Ibiōgbuk Xipacat eyağuydadam pima, Deus xe ma
epesop eye'ū buje — i acā oceju e'em.

Wuyawēwēap ekawēn taḡ jeku ojuy e'em ip adeayū.
Jewedaxijo ojuy dak e'em ip. Iba'ore imēnpit cewe-
daxijo am ip. Imēnpuye wūy ma ip dopdom Deus wi.
Ibiōgbuk Xipacat wuyağuydadam pima bit, Deus xe
acesop soat em.

⁷ Kawēn kuyat pit ibararak osodop witadopa be -
topaerūnatopa be. Deus dipap o'jebapuk iboap eka-

wēn muwēn puje Moisés pe. Idip cīcāat o'jebapuk. Imēnpuye Moisés osunuy topa jo ba'ore soat pe jebekitkit pe -Israel naxegebitbit pe. Topa jo ba'ore osunuy topasopsup puye Deus dipap kuğ. Guyjom pit topasopsup ġügūn ā o'e. Imēnpit iba'ore soat pe wuyawēwēap ekawēn tağ jeku am soat ekawēn tağ. Imēnpuye iboap ekawēn tağ jeku ojuyat wūy ma jee-nuy Deus wi je'ū buje. ⁸ Gasū bit Deus jebiōgbuk muōmōm wuywebe soat em wuynuy ām jexe. Iboap idip cīcā wuyxe. Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap idip cīcā. Deus jebiōgbuk muōmōm wuywebe iap pit ibodi ma idip wuyxe. ⁹ Iba'ore soat pe wuyawēwēap ekawēn tağ jeku am kawēn kuyat tağ. Imēnpuye:

— Ikērēat kuğ eyju oxe — i'e'em Deus soat pe wuywebe.

Wuyawēwēap ekawēn pit cekawēntip. Ibodi ma kawēn iisuat pit cekawēntip. Kawēn iisuat tağ jekukum pima, cūğ ma acesop Deus xe. ¹⁰ Moisés Deus dipap o'jojojo kawēn kuyat muwēn puje. Cekawēntip osunuy. Gasū bit cūğ ma acesop Deus xe kawēn iisuat tağ jekukum pima. Kawēn kuyat podi ma cekawēntip osunuy kawēn iisuat. ¹¹ Kawēn kuyat cekawēntip oso-dop. Ibun am ġu bit Deus o'e "Iboap ekawēn tağ cuy epeku," i. Daream ma. Kawēn iisuat pit kawēn kuyat podi ma cekawēntip. Soat em ma juy iboap ekawēn tağ ajeku.

¹² Soat em Deus xe acesop iap wiwim cīcā wuyju. Imēnpuye wuybisüsün ġu kawēn iisuat muwēn ām soat pe. ¹³ Moisés buxim ġu wuyju. Ixe Moisés pağō ierūnat kuğ osunuy jedopa ajuy am. Ibu'u osunuy jebekitkiyū be jedopasopsep ġüsünap coan. ¹⁴ Topa jo-jom ip osodop iğügūn ā Moisés ebekitkit -Israel naxegebitbit. Itaybit ġügūn ma dak osodop ip Deus ekawēn jedopa eju pağō kuğap co'i ma. Gasū dak iba'ore jījā ixeyū etaybin am apēnape Deus e'em iam cekawēntup cocom ma'ğu ip. Cekawēn pa'arēm cexe ip kawēn kuyat. Cristo eju jemūğ puje acā itay-bit je'e ip cekawēn. ¹⁵ Wuyawēwēap ekawēntup co buje, ġasū dak itaybit ġügūn ma ip -Moisés pe o'ğu-wēn iap ekawēntup co buje. Itaybit ip yopit ma. Je-

dopa eju pāgo kūgat co'i ma ip itaybit. ¹⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus pāgo o'ju'uk Moisés dopa ejuwi
cepit puje wuykukukat kay, i.

Imēnpuxim ġasū dak wuywebe ikērēat muğēğēap
epere buje Deus ikērēat ju'uk wuywebewi pāgo
o'ju'ukiap puxim. Ikērēat ju'uk wuywebewi wuyeta-
bun puje wuykukukat Jesus kay. ¹⁷ Ibodup pe wuy-
kukukat Deus biōgbuk iape. Ixe wuymuisusun soat
em Deus xe wuynūy ām wuye'ū buje. Ixe biōgbuk
wuywebe bima, wuyetaybit wuyju cūğ ma Deus xe
Jesus kay wuyetabut pima acā iam, wuyawēwēap
ekawēn tağ jekukum pima ġu iam. ¹⁸ Wuyju bit
kuy wuyetabut wuykukukat Jesus kay. Jedopa eju
pāgo kukat puxim ġu wuyju. Wuykukukat biōgbuk
wuymuwexaxan wuydip am jejo'i i'ead ojuy. Ixe
wuymuwexaxan waroa jo'ian. Wuykukukat dipap ip
o'jojojo wuyjojo'ukayū waroa jo'i buye. Imēnpuye
biğ ma wuykukukat co'iyām acesop. Imēn ace'e
biğ ma wuydip.

4 Deus ma ocekapikam o'ğūm ocewebe, ita- botaidabotbot ocekay buye.

— Kawēn idipat cuy epeğuwēnuwēn soat kaka
dağ — i juk adi o'e ocewebe.

Imēnpuye ocebu'u ġu ocesop ocekapikap kuğ. ² Iba'a-
rēm ikērēat muğēğēap pit kuy ocepere. Warēmtağ ma
ocekukuap tak kuy ocepere. Warara'acat muğuyku-
ku'uk ġu oceju bit imutabun am ip Jesus kay. Deus
ekawēn muwarururun'uk ġu dak oceju. Soat em ma
kawēn icēmat tağ oceju jekukum Deus etabutpe.
Imēnpuye:

— Pauloyū cedağ ma jekukum — i'e'em ip soat
pe ocekukuap cocoayū.

³ Oceju kawēn idipat muwēnuwēn. Ixe ekawēn pit
iba'arēm ipiat'ajojoap kay cumayū xe. 'Kawēn
idipat kabia buxim. Wuyetaybit Cristo idip cīcā

iam kawēn idipat cocom puye. Icēmān Cristo Deus co'i iam tak wuyetaybit ma. Satanás pit ipiat kay cumayū mubu'u'un Jesus kay itabucap puxixim. Ikeyū ağuymubarēmrēm kabiok pe imunēmunēmap puxim. Imēnpuye itabut ġu ip kawēn idipat kay. Ita'ūmat puxim ip e'em.

⁵ — Ocekay juy eyetabun epesop — i'ūmġu oceju e'em warara'acat pe. — Jesus Cristo kay juy eyetabun epesop — i acā oceju e'em. — Aġ cuy ixe eyukan je'e — i oceju e'em.

Jesus Cristo xipat cīcā ocekay. Imēnpuye oceju eybuywatwan. ⁶ Kuyje:

— Kabiokat taġwi juy kabiaat je'bapuk — io'e Deus.

Ibo kabiaat wuymukabiahām iap co'i ixe wuymukūy-jojom. Ixe wuymutaybitbin soat podi ma odip iam. Cristo dak ixe jo'i ma jedipap kuġ- -Deus co'i ma.

⁷ Deus a'ōbacaap kuġ oceju cekawēn muwēn ām. Imuwēnuwēn oceju ocebaca ġu ma'ġu. Ka'wi muġeġeġ'a buxim oceju -yaca'ūmat'a buxim. Deus acā ya'ōbaca. Ixe bit oca'ōmucanucan jekawēn muwēn ā. Imēnpuye ocekawēn coco'ukayū itaybit ja'ōbi ġu teyūku imuwēnuwēn- -Deus a'ōbi acā ip imuウェnuwēn iam. ⁸ Soat em xipat'ūmat jebapukpuġ ocewebe. Ocebū'u ġu ma'ġu ocetabut am Jesus kay. Soat em ocaġuybabī'ūm'ūm oceju e'em. Ocetabucap pit oceperē ġu imēnpit. ⁹ Ade ocekay itakomaayū. Ocebureyū dak ade ma. Soat em ocekay itakomaayū oce-mupokupoġ. Ocemuy'ū ġu bit ip imēnpit. ¹⁰ Soat em ocaoka ojuyap cocom oceju jekukum wuykukukat Jesus puxim. Ixe a'ōbacaap kuġ pit oceju soat em ma. Iboap ijo but soat pe ocejojo'ukayū be. ¹¹ Soat em ip ocaoka ojuy jekukum itabut'ūmayū Jesus kay ocetabut puye. Ocejebit ma i'ūm. Oceju bit soat em ma Jesus a'ōbacaap kuġ ocesop. Iboap ibapuk cīcā e'em soat xe ocejojo'ukayū xe. ¹² Ocaoka ojuyap cocom oceju jekukum, Jesus Cristo muwēnuwēn puye. Eyju bit soat em eyetabēġ epesop Deus xe eye'ū buje, oce-kawēn kay eyetabut puye.

¹³ Imēn ibararak opop Deus ekawēntup pe:
Kuy juk wetabut oce. Imēnpuye juk
ocekawēn, i'e'em Deus ekawēntup.

Oceju dak kuy juk ocetabut ajop. Imēnpuye oceju kawēn idipat muwēnuwēn jekukum warara'acayū bit a'gu ocaoka pin ma. ¹⁴ Deus cuk wuykukukat Jesus o'gutait ce'ūap tomukadi. Ixe buxim oceju dak oce-mutait oce'ūap tomukadi Jesus o'gutait puye. Ocedujowat jewekay. Eyju dak jeydujowat jewekay. Ixe xe ma acesop soat em. ¹⁵ Oceju juk adi ipiat ocesupi'ajojo Deus ekawēn muwēn ām eywebe. Imēnpuye biğ ma Deus xipat cīcāat ūmūm soat pe eywebe. Imēnpuye biğ ma eyju e'em cebe:

— Xipat cīcā ēn ocekay — i.

Imēnpuye Deus dipap ibapuk e'em adeayū xe.

¹⁶ Apēnpuye kuka wuygucūğ ace'e? Ibaca'üm e'em wuyjebit. Wuybinün pit iisu e'em, Deus wuya'ōmucanucan puye. Wuya'ōmucanucan biğ ma wuyetabut am Jesus kay. ¹⁷ Wuykay'ūmayū wuykay-kay jījā. Ipiatpi'ajojoan cīcā dak ip wuywebe. Imēn-pit ibun ġu iboap acejukuk--darem ma. Guyjom pit Deus jedipap je'ğüm wuywebe. Idipap kuğ acesop. Darem ġu iboap kuğ acesop- -soat em ma. Acejepere ġu. ¹⁸ Imēneju wuyju soat em ġebum wuywebe ijo bu-cat kay ġu--wuywebe ijo ba'oreat kay acā. Wuywebe ijo bucat darem ma dopdom. Wuywebe ijo ba'oreat pit soat em ma dopdom.

5 Wuyjebit xijap'a'a buxim. Wuye'ūap xijap'a'a muy'acap puxim. Wuye'ū buje wuyjebit acejepere ijodi ipi be. Wara'at pit acejat wuyjebin iisuat. Kabi be bima bit wara'at ma je'e wuyjebin. Iisuat ijodiat emumuğē ġu--Deus emumuğē acā. Ibiat kuğ acesop soat em ma. ² Wuyetabikuku jījā wuyjebit iisuat kay, kabi be wuynuy pin cīcā buye. Kabi be bima iisuat acejat wuyjebin. ³ Wara'at ace-jat wuyjebin iisuat. Wuyjebitbet acesop kabi be bi-ma. ⁴ Ijodi bima, xijap'a'a be iap puxim wuyju e'em.

Soat em wuyju ipiat kuğ e'em. Soat em wuywātaxipi wuyju e'em. Imēnpit wuybu'u je'ū ām. Iisuat pu pin pit wuyxe wujebin. Iisuat kuğ pima wuyjebit kuğ, soat em ma wuyetabēğ acesop. Ace'ū ğu. ⁵ Deus ma iisuat o'ğuğē wuyjebin. Ixe juk jebiōgbuk o'ğuôm wuywebe wuymutaybit am wara'at oğum eyjebit ii-suat iam.

⁶ Ijodi bima bit puk wuykukukat wi wuy ma wuyju nuynuy- -wuyjebit kuyat kuğ pima. Imēnpuye wuycokcok cīcā soat em ixe xe acesop iap wiwi am. ⁷ Iboap wiwim wuyju ijojomap tomuju ğu- -wuyeta-bucap tomuju acā. ⁸ Wuycokcok cīcā wuyetabut am ixe xe acesop iap kay. Kuyat iwat pin wuyju- -wuyjebit iwat pin- -wuyju am wuykukukat kay. ⁹ Wuykukukat mucokcok pin cīcā wuyju warara'acat mucokcokap podi ma. Imucokcok pin cīcā wuyju ijoce wuyjebit kuyat kuğ pima, iboma cexe bima dak. ¹⁰ Soat cuy wuyju acejewemubapuk Cristo wap. Acejewemubapuk ixe be "Xipat eyju oxe" i'e am xipacayū be, "Ikērēat kuğ eyju oxe" i'e am ikērēat kukayū be dak. Cedağ ma ixe ideida soat pe wuy-webe apēn cuk adi ijodi bima ajekukuku iaptei. Xipacat je'ğum xipacat muğēğē'ukayū be xipan cekukuaaptei. Ipiat pit supi'ajojoat ikērēat muğēğē'ukayū be ikērēm cekukuaaptei.

¹¹ Wuyparara wuykukukat puxim ixe soat podi ma ya'óbaca buye. Imēnpuye oceju kapikpiğ cīcā warara'acayū mutabut am cekay. Imuğuykukukum ğu bit oceju imutabucap ojuv ip. Cedağ ma oceju imutaybitbin ā ip. Deus itaybit iboam. Eyju dak xe'e eyetaybit iboam?

¹² — Eyetabun cuy epesop okay, xipat òn eykay buye — waram pit i'e pin ğu oxe. Eyju eycokcok ocekay iap kay oceju. Warara'acayū bit ocemuymuy acā eywebe. Jewexe ip yoboğān ka-cüğtağ idip puye. Badi bit a'ğu idip'ūma ip. Oceju bit cedağ ma jekukum ixeyū a'ōmuypit am eymucokcok am tak ocekay. ¹³ Ocadaodao du eyxe "Cedağ ma oceju jekukum" i'e'em puye? Ocadaodao bima, imēn ma buk oce'e warara'acayū be "Deus soat podi ma

xipat" i'e am. Ocağuysat tu eyxe iboam e'em puye? Ocağuysat pima dak, xipat ma kuka o'e eywebeam. ¹⁴ Soan oceju e'em Cristo xe ocekukpin cīcā buye. Kuy juk ocetaybit ocesop pūg agókatkat oe'ū soat peam ijodiacat peam iam. Imēnpuye soat ipi juacat yukpiwat ce'ū ām. ¹⁵ Ixe oe'ū soat peam wuywebeam. Oe'ū wuywebeam wuybikayap tağ wuyeku am ġu. Je-bikayap tağ jeku am acā oe'ū. Waram ġuto o'jetait xipat wuykay i'e am.

¹⁶ Kacūg kay acā wuyju aġ. Imēnpuye wuy'a bewi wuyju e'em:

— Teku xipat i. — Goku xipat ġu — i dak. Guyjom pit imēn ġu ace'e. Wuy'a bewi dak cuk adi ġebum ma ajop Cristo kay kuy bima. Imēnpuye ijodiat co'i osunuy wuyxe. Gasū bit imēn ġu wuyju ġebum cekay. ¹⁷ Cristo ejo müg'i bima wuyisun ma acesop. Apēn cuk adi warēmtağ ma ajekukuku iap kuy oi'ūm. Iisuat acā o'jepoyat. Kuyat pit ka'ūmġu o'e. ¹⁸ Wuymuisusunap Deus pabi. Ixe wuymuisusun soat tağ Cristo oe'ū wuywebeam puye. Kuy bima bit cuk adi a'ġu wuyetakoma ajop Deus kay. Gasū bit ixe wuymuwexaxan o'e jebureyūm.

— "Deus pe juy epeywemuxat jebureyūm," i juy epe'e'e warara'acayū be — i'e'em Deus wuywebe ġasū bit.

¹⁹ — Deus pit o'jeġebu ġu apēn cuk adi ikērēat epeġuġēġē iap kay. Cristo oe'ū ikērēat muġēġēap tei-da am puye — i wuyju e'em soat pe. — Jesus kay eyetabun puje Deus jeymuwexat jebureyūm Cristo oe'ū wuywebeam puye — i wuyju e'em soat pe ijodiacat pe.

Deus ma juk wuymuju iboam i'e am.

²⁰ Imēneju oceju kawēnwēn eyweju Cristo a'ōbi. Deus ma juk ocemuju jekawēn muwēn ām eywebe.

— Deus ibu'u eywebe jekay'ūmām — i oceju e'em eywebe. — Eymuwexat pin jebureyūm — i oceju e'em eywebe. — Aġ cuy jeymuwexat jebureyūm — i oceju e'em eywebe.

Deus tak ijoce bima, imēn ma kuka o'e eywebe. Ixe a'ōbi ma iboam oceju e'em eywebe. ²¹ Cristo bit ikē-

rēat o'jukuk ġu. Pūg em tak ka'ūma ma. Deus pit soat wuyju juk adi ikērēat aġuġēġēġē iap o'jomōg Cristo be. O'jomōg cebe ikērēat kuġ ġu wuydop am. Imēnpuye wuyju Cristo eju müġ'i jekukum pima, ikērēat kuġ ġu acesop Deus xe Soat taġ wuyisu acesop cexe. Imēn ibikuy e'em wuywebe i'e am.

6 Ocebuxim ma eyju dak kapikpiġ Deus peam. Imēnpuye oceju jeyawē. Kuy juk adi a'ġu xipat cīcāat epejajat Deus xewi. Waram pit cuy epeyepere ġu xipacap. ² Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop Deus ekawēn kay. Imēn Deus e'em:

“Ocedaxijom cuy ece” i eyju e'em owebe bima, kuy juk oya'ījojo ey'eap, i. Eydaxijojoap kabia be ma juk ḥon eydaxijo, i'e'em Deus.

Eya'ōpicūġcūġ cuy epesop. Gasū juy Deus eydaxijo pin. Āġ cuy ixe ġasū bit jeydaxijo.

³ Cūġ ma oceku pin warara'acat mubu'unap pu-xim itabucap kay. Ocebu'u jījā warara'acayū be “O-cetabut ġu juy Jesus kay, ixe a'ōkayayū warēmtaġ ma jekukum puye” i'e am ocekukuap cocom puye.

⁴ Cedaġ ma oceku pin warara'acat itaybit am teyūku Deus buywatwat'ukayū iam. Ocekoicege ġu oceju jekukum, itabut'ūmayū bit adi a'ġu ocekaykay jījā ma, ipiatpi'ajojoan ma dak adi a'ġu ip ocewebe, ka'ūma kuġ ma dak adi a'ġu oceju. ⁵ Kuy juk adi a'ġu ip ocemupokupok itabut'ūmayū. Te'e ma ip cuk adi a'ġu ocemuōm daomūnmūnap'a be. Ikērēm cīcā juk adi ip ocekuk adeayū e'awero buje ocekūy-joap mubarēmrēm ma ip. Kuy juk adi a'ġu ocejekapikpik cīcā ma. Ocehexexet'ūma juk adi a'ġu, ocejekōnkōn'ūma dak. ⁶ Warara'acayū itaybit osodop teyūku Deus peam kapikpik'ukayū iam, cedaġ ma oceju jekukum puye. Soat taġ oceisu. Ocekawēnkērē ġu- -ocekawēntip ma. Ocetaybit cīcā dak kawēn idipat muwēn ām. Ocekoicege ġu dak warara'acat kuġ. Warara'acat kuġ tak xipan oceju. Imēn oceju bit jekukum xipat cīcāat biōgbuk ocekukat puye.

Warara'acat kuġ tak oceju ikukpin. ⁷ Kawēn icēmat

muwēnuwēn acā oceju warara'acat pe. Deus a'ōba-caap kuğ oceju jekukum. Cedağ ma oceju jekukum. Imēnpuye:

— Cūğ ma juy epeku, Deus cūğ ma wuykuğ puye — i oceju e'em itaybit'ūmayū be. — Ocemuy-muy ġu juy epesop, Deus cūğ ma wuykuğ puye — i oceju e'em ocemuymuy ojuyayū be dak.

⁸ Pūgpūğ ocebuyxim ocekuğ. Warara'acat oce-buyxim ġu ocekuğ. Pūgpūğ ocemuymuy. Warara'a-cat xipan ocekuğ. Pūgpūğ te'e ma e'em:

— Pauloyū napa ma e'em — i.

Icēmān pit oceju e'em. ⁹ Pūgpūğ itaybit ġu ocejum. Adeayū bit itaybit cīcā ocejum. Ocetabēğ mabuk a'ğu eyju ocejojom.

— Pauloyū o'yaoka ip — i'e'em ip te'e ma owe-be pūgpūğ.

Ade em ipiat'ajojom oceju. Ocaoka ġu ma bit ip.

¹⁰ Pūğ em ocemuğucüğcüğ warara'acat. Soat em pit ocecekokok oceju e'em. Pūgpūğayū xe ocedadaibot. Adeayū muwexaxan pit oceju ibubut adeat puxim-ayūm, kawēn idipat kay itabut ip puye. Adeayū xe oceju ka'ūma kuğ. Deus xe bit soat kuğ oceju.

¹¹ Oceburereyū, Corinto ka beayū, eykukpin cīcā ocexe. Iba'arēm ġu juk adi ocejekawēn eyweju-océkawēn ojuy iap tağ acā. Eykukpin cīcā ocexe iap kuy oceğuwēn eywebe. Ekyay jījā oceju. ¹² Ocebu'u ġu juk adi ocesop eykay. Eyju bit cuk adi eybu'u epesop ocekay. ¹³ Okpot eju kawēnwēn pimān puxim ôn kawēnwēn eyweju. Eybu'um ġu juy epesop ocekay. Apēn oceju eykay jījā iap puxim cuy eyju dak ocekay epesop.

¹⁴ Jesus kay'ūmayū eju cīcā ġu juy epeku. Iba'o-re cūğ ma jekuku'ukat pe jeburere am warēmtağ ma jekuku'ukat eju. Iba'ore kabia dağ jekuku'ukat pe je-burere am kabiok tağ jekuku'ukat eju. ¹⁵ Iba'ore Cristo ebekit pe pūğ tağ ma jewağuy am Satanás ebekit eju. Iba'ore itabucat pe itabut'ūmat ağuy dağ jewağuy am. ¹⁶ Iba'ore Deus tuk'a be cucu'ukat pe jeweburedam deusbaro duk'a be cucu'ukat eju. Deus nuynuyap'a buxim wuyju, ibiōgbuk omuy wuywebe

buye. Itabēğat omuy wuywebe. Imēn Deus cuk adi o'e:

Ikeyū eju juy oğuy, i. Ikeyū binünpe juy oğuy, i. "En acā Deusat ocexe," i je'e ip owebe, i. "Webekitkiyū eyju," i dak oce cebe ip, i juk adi o'e Deus.

¹⁷ Imēnpuye wuykukukat cuk adi o'e: Ikeyū juy epeyepere, i. Ikeyū xewi juy epeyewede, i. Ikērēat mujurūğrūğ'ukat ekukuap puxim ġu juy epekuku, i. Ikeyū buxim ġu jekukum pima bit, ôn jeymudot okay, i. ¹⁸ On oce eyebay, i. Okpotpoyūm epesop. Odaxiyūm tak epesop, i.

Imēn cuk adi wuykukukat o'e kuyje- -soat podi ma ya'ōbacaat o'e.

7 Imēn Deus e'em wuywebe, oburereyū, oxe ikukpinayū. Xipat cīcāat üm pin wuywebe. Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğap cuy acepere! Ikērēat kay ġu juy ġebum ajop! Ibuixim cuy Deus ajukuk. Ixe be juy acemuisunat soat em ikērēat kukap puxim.

² Ocekupin cuy epesop ocekuğ. Ikērēm ġu bit oceju soat kuğ- -xipan acā. Warara'acat muymuy ġu oceju. Warara'acat muğuykukukum ġu dak oceju xipacat puap ojuy ocewebeam. ³ Iboam ôn e'em "Xipat ġu eyju ocexe" i'e am ġu. Imēn ma juk adi ocecece eywebe kuy bima. Soat em eykupin cīcā oceexe. Eyxe bimaap co'in ma ôn wetabēğ pima, we'ū buje dak, soat em ma ôn ġebum eykay buye. ⁴ Wetabut cīcā eykay. Xipan ôn eyawēğmuwēnuwēn soat em warara'acat pe. Oğuyuku jiğā ade xipat'ūmat jebapukpuğ ma'ğu ocewebe. Yobog cīcā ôn ocokcokkap kuğ.

⁵ Macedônia eipi be ocajēm puje, ocejebodoy'ūma. Xipat'ūmat o'jebapukpukpuk ocewebe soat kaka dağ pima. Oca'ōxikxiğ cīcā juk adi osodop ip ocekay'ūmayū. Ocepararan ma juk adi a'ğu ocekukuku. ⁶ Deus pit iğuycūğat mucokcokcok'uk. Ixe juk adi

oca'ōmucan Tito ajēm puje. ⁷ Oca'ōca juk adi oce'e yajēm puje. Yajēm puje:

— Xipan ma juk Corinto ka wat okuk — i juk o'e ocewebe. — Gebum cīcā ip eykay — i dak cuk o'e ocewebe. — Iğuycūğ cīcā o'e ip jebure kay-ikērēat o'ğugē'iat kay — i dak cuk o'e ocewebe. — "Paulo cedağ ma juk adi ocawēwēm" i'e'em ip — i dak cuk o'e ocewebe.

Iboap awēğ co buje biğ ma ocecokcok cīcā oce'e.

⁸ Darem ma juk adi eyğuycūğ epesop cartadup co buje, wemudupmubararaktup co buje, eymukorēmap-tup co buje.

— Xipat ġu o'e owebe iboaptup mubararak am imukorēmaptup — i'ūmġu ôn pit e'em owebe ma. Tupco buje juk eyğuycūğ epesop iam wetaybit pima kuka juk ôn tak oğuycūğ oce. ⁹ Oğuycūğ ġu ôn pit. Eyğuycūğ cuk adi epesop wemudupmubararaktup co buje. Iboap kay ġu bit ocokcok. Imēnpit eybu'u juk adi a'ġu epesop ikērēat muğē ām ôn eymuğuycūğ puye. Ibo buye ocokcok. Deus ma juk eymuğuycūğ-cūğ eymubu'unap ojuy ikērēat kay. Imēnpuye cūğ ma osodop owebe iboaptup mubararak am. ¹⁰ Deus wuymuğuycūğcūğ wuymubu'unap ojuy ikērēat kay wuy'eap puxim. Ikērēat kuk am wuybu'un puje ixe wuydaxijojom. Ixe be wuydaxijo buje wuyğuycūğap acepere. Wuycokcok ma acesop. Deus kay'ūmat iğuy-cūğ puje bit, ibu'u ġu ikērēat kuk am. Jepereap kay ġu. Biğ ma cekay. Deus tak ixe idaxijo ġu ma. Soat em Deus wi wūy ma jeenuy je'ū buje. ¹¹ Deus pit eyğuycūğap o'ğuwexat xipacap eywebeam. Gebum cuy epesop iboap kay. Itapuruğayūm cuk eymuwexat. Omutaybin pin cuk adi epesop ocekpiwatpi ġu iam. Eyetakoma jījā juk adi epesop ixe kay-ikērēat muğēğē'ukat kay. Eyparara dak cuk epesop ikērēat muğēap puxixim. Gebum cīcā juk epesop wa'ō kay.

— Ipiat cuy asupi'ajoat ikērēat o'ğugēiat pe — i juk epe'e eyewewebe.

Imēneju ibapuk e'em soat xe eyukpiwatpi ġu iap.

¹² Ibodup cuk otumpubararak ixe ağokatkat awēaptup ojuy ixe be ikērēat muğēap epereap ojuy. Tupmubarararağ pima cebay kay dak ġebum oğuy,

jebay mubuyxi'ūm'ūm o'e buye. Cebay kay ġebumap podin ma bit cuk otupmubararak, Deus pe eymuġē-
buap ojuy Pauloyū ikukpin cīcā ocexe iap kay.¹³ O-
cecokcok cīcā juk adi ocekukpin eyxe iam ocetaybin
puje.

Tito dak icokcok cīcā osunuy xipan cīcā juk adi
ixe epejukuk puye. Icokcok cuk adi osunuy eyxe bi-
ma. Ocekay yajēm puje, ocemucokcokcoğ cuk adi
osunuy eyawēġmuwēnuwēn ocewebe. Imēnpuye juk
adi biġ ma ocecokcok oce'e.¹⁴ Eykay cum pima:

— Xipan cuk jukuk ip Corinto ka watwat, xipat
cīcā ip puye — i juk oce cebe.

Wa'ō daġ ma xipan cuk adi ixe epejukuk. Omudap-
xin ġu eyju. Soat em icēmān ḥn e'em eywebe:

— Corinto ka watwat xipat cīcā — i juk adi oce-
ce cebe.

Wa'ō daġ ma juk adi xipan ixe epejukuk.

¹⁵ — Wa'ō kay kūyjobit osodop ip — i juk adi
o'e Tito ocewebe. — Obuyxim cīcā juk adi okuk ip
— i dak o'e. — Yobogān pin ġu osodop ip- -obuywan
pin acā ip osodop — i dak o'e ocewebe.

Ixe Tito ġebum cīcā xipan cīcā juk adi okuk ip iap
kay. Imēnpuye biġ ma eykukpin cexe.¹⁶ Ocokcok cīcā
eykay, soat em eya'ō daġ eyju e'em puye.

8 Okitpitpiyū, Deus cuk adi xipacat o'ġūm-
ġūm Jesus kay itabucayū be- -Macedônia
eipi watwat pe. Oceju a'ġu eymutaybin ojuy iboam.
² Ipiat o'supi'ajojo jījā ip jetabucap puyxijom. Icok-
cokap ip yoboġ cīcā ip o'e imēnpit. Ade jījā
o'ġūmġūm ip tadaybotbocayū be, tadaybot cīcā ġu
ma'ġu ixeyū dak.³ Iūm pucat ip o'ġūm. Ibodi ma
dak ip o'ġūm. Oca'obi ġu ip o'ġūm- -jekpiwatpin
ma.

⁴ — Oceju dak cuy oceġūm ocedinheiro eywebe
tujowat am Judéia eipi watwat peam- -itabucayū
beam- -tadabotbocayū beam — i juk adi o'e ip oce-
webe. Biġ ma — Oceju dak cuy oceġūm — io'e ip.

⁵ Tūybe yopīt ma je'gūm ip iān oce'e. Yoboğ ma ip o'gūm. Koap ip o'jeweūm wuyukukat pe. Wuyukukat a'ō kay kūyjobit pin cīcā osodop ip. Oca'ō kay dak kūyjobit pin cīcā ip osodop. ⁶ Dinheiro ūm pin cīcā ip osodop ocewebe iap awēğ cocom pima, eykay juk ocesop ġebum. Imēnpuye juk ocejekawēn Tito eju. Kuy bima:

— Eyedinheiro juy epeğuxipan imuju am tadaybotbocayū be — i juk adi o'e ixe Tito eywebe. Imēnpuye: — Corinto ka kay juy eju — i juk oce Tito be. — “Eyedinheiro juy epeğuxipan apēn cuk adi epe'e iap tağ eykupin ocexe i'e am tadaybotbocayū be,” i juy ece cebe ip — i juk oce Tito be.

⁷ Warara'acat podi ma eyju ade ikuğ. Warara'acat podi ma eyetabut Jesus kay. Warara'acat podi ma dak eyetaybit Deus ekawēn muwēn ām. Ade ey'in tak itaybit cīcāayū. Warara'acat podi ma dak eyju warara'acat puywatwan. Warara'acat podi ma dak ocekupin eyxe. Imēneju:

— Warara'acat podi ma dak eycokcoğ cuy epe'sop eyedinheiro ūm ām tadaybotbocayū be — i oceju e'em eywebe.

⁸ — Eyedinheiro juy epeğūm tadaybotbocayū be — i'ūmğu ḍn pit e'em eywebe.

Wa'obi ġu juy epeğūm. Warara'acat pit icokcok cīcā iūm ām cebe ip. Eywebe iūm puje, itaybit je'e ip icēmān Corinto ka beayū xe ocekuk pin cīcā iam tadaybotbocayū. ⁹ Kuy eyetaybit wuyukukat Jesus soat em xipan wuykuğ iam. Kuyje soat kuğ osunuy, kabi be bima. Ijodi ikop puje bit tadaybocan o'e. Tadaybocan o'e eywebe eycokcoğ eydop am teiboğat kuğiat puxim.

¹⁰ Gasū ḍn jeyawē eyedinheiro epeğuxipan iam. Koapat koato bima:

— Ocedinheiro juy oceğuxipan imuju am tadaybotbocayū be — i juk adi epe'e'e eyewewebe.

Eybu'um ġu juy epesop ġasū bit imuxipan am. Warara'acayū iūm ojuy awap, eyju bit cuk adi iūm ojuy epesop. Tadaybotbocayū buywan ojuy juk adi epesop.

¹¹ — Ga'a ağıxipan wuyedinheiro — i juk adi epe'e'e eyewewebe.

Eycokcok cuk adi epesop eyedinheiro ūm ām. Gasū bit eybu'um ġu juy epesop imuju am. Eycokcoğ cuy epesop imuxipan am. Ade ikuğ iap wiwim ġu juy epesop. Epeğuxipan cuy ajo eyju ikuğ iat.¹² Eycokcokap tomuju iūm puje xipat Deus xe- -yoboğ pima, yopit pima dak xipat ma. Ajo wuyju ikuğ ġu iat ojuyjuy ġu Deus wuyxewi.

¹³ - ¹⁴ Obu'u eymudadaybotbocan warara'acayū ibubut ade i'e am. Gasū eyju ade ikuğ. Ixeyū bit ikuğ ġu. Imēnpuye cedağ ma eywebe eyedinheiro'in iūm ām cebe ip- -eybubut mu'ē'ē ām cebe ip. Eyju ġu kuka yopit ikuğ pima, ixeyū ġu kuka o'ġu'ē'ē eywebe. Imēn imu'ē'ē'ēm pima, jewejojo'in ma kuka epe'e ikuğ. Ka'ūma ma kuka tadaybocat o'e. Ka'ūma ma dak kuka ade ikuğiat o'e. ¹⁵ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ade o'jatiat cepoyat kuğ ġu dak o'e,
i. Yopit ma o'jatiat tak ikuğ ma o'e,
i.

Imēn e'em tup imu'ē'ē'ē'ukayū muwēnuwēn.

¹⁶ Ocebuxim Tito dak eybuywan pin cīcā. Imēnpuye:

— Bay, ēn xipat — i ôn e'em Deus pe. ¹⁷ “Edabu'u du Corinto ka watwat com?” io'e buje, — Hm hm. Oju juy ġaxīn ma — io'e. Iju pin o'e. — Ixeyū juy oyawē cedinheiro ūm ām — i juk o'e. Taobikuy jījā osunuy eyjom. ¹⁸ Wara'at tak wuykitpit oceğuju eykay. Ixe ibuyxiat soat xe itabucayū xe, itaybit cīcā kawēn idipat muwēn ām puye. ¹⁹ Jesus kay itabucayū ixe o'taē oceweju iju am dinheiro dujowat am Jerusalém ka be. Dinheiro juy ocetujowat eykukpin cīcā ocexe iap mubapuk am tadaybotbocayū be. Ocetujowat cuy jewebuywatwan cīcā ip wuykukukat kay itabucayū iap mubapuk am soat pe. Imēnpuye:

— Ka'ūmğu ejo'iat xipacat — i je'e ip Deus pe dinheiro je'jat'iayū.

²⁰ Ade dinheiro juy ocetujowat. Ocebu'un ma'ġu warara'acat pe “Pauloyū dinheiro'in ma o'ju'uk je-webeam” i'e an. Imēnpuye warara'acayū ocetujowat oceweju ocemuymuyap puxim. ²¹ Cūğ ma oceku pin

wuyukukukat etabutpe acā ġu. Soat etabutpe ma oceku pin cūg ma.

²² Imēnpuye wara'at wuykitpit cuy oceğuju eykay. Kuy juk adi ixe ocesubuixijojo ade em. Imēnpuye ocetaybit cīcā ixe soat em warara'acat puywat pin iam. Itabut cīcā eykay. Imēnpuye:

— Corinto ka watwat tak jedinheiro je'ğum ma tadaybotbocayū be — i'e'em ixe.

Imēnpuye ixe eyjo pin cīcā eybuywat am imuju am. Ibūrū ma oceğuju eykay wuykitpitpiyū. ²³ Tito obure jījā. Ixe kapikpiğ oweju eybuywatwan. Ixeyū wuykitpitpiyū cum ceweju eykay. Itabucayū a'ōbi cum ip. Ibuyxim ip Cristo kuğ. ²⁴ Eykay yajēm puje juy ikukpin epejukuk ip. Imēnpuye soat itabucayū itaybit je'e Corinto ka watwat xe ixeyū ikukpin cīcā iam.

— Corinto ka watwat xipat cīcā iap ocetobuxik apēn soat em Pauloyū e'em iap tağ — i je'e ip.

9 Obu'u oce warara'acayū bit jedinheiro mujujum itabucayū be Judéia eipi beayū be iaptup mubararak am eywebe, ² kuy eyju dak ixeyū buywan pin puye.

— Tadaybotbocayū buywan pin ip wuykitpitpiyū Grécia eipi beayū — i kuy juk oce Macedônia eipi beayū be. — Kuy bima ma juk adi ip osodop ibuywan pin-koapat koato bima ma — i juk adi oce cebe ip.

Ade ixeyū'in ibuywan pin o'e eyju ibuywan pin ip iam itaybin puje.

³ — Corinto ka beayū kuy juk jedinheiro o'ğuxi-panpan ocewebe tujowat am iūm ām tadaybotbocayū be — i juk adi ocece cebe ip.

Eyedinheiro muxipan'ūm pima bit, kuka juk eyju wawēğ mukērērēn. Imuxipan'ūm pima:

— Napa ma juk Corinto ka beayū eğuwēn ocewebe — i kuka o'e ip owebe.

Obu'u wekawēn mukērērēn ān eywebe. Imēnpuye

wuykitpitpiyū juy oğuju eykay eywebe imuxipan'-ūmap puxim. ⁴Oweju Macedônia eipi beayū ajêm puje, ocesüsün kuka oce'e eykay, eyedinheiro muxipan'üm pima. Ocebodi ma eyju dak kuka eysüsün ma epe'e te'e ma ocetabut eykay buye. On tak kuka osüsün ma oce "Corinto ka beayū jedinheiro muxipanpan je'güm" i, te'e ma ocece buye. ⁵Imēnpuye ixeyü wuykitpitpiyū oğuju eykay. Oajêm awap ma oğuju ip eybuywat am soat muxipan am. Epeğuxipan cuy apēn cuk adi epe'e'e iap tağ. Oajêm puje, kuy ixipan je'e. Ixipan pima, warara'acat itaybit je'e Corinto ka beayū jedinheiro o'güm iüm pin puye iam. Warara'acat a'öbi ğu o'güm ip iam itaybit je'e ip-jekpiwatpin ma ip o'güm iam.

⁶Ade ğu taidada'ukat yopit ma ibubum. Ade taidada'ukat pit ade ibubum. Gebum cuy epesop iboap kay. ⁷Eybu'u iüm pima bit cuy epeğüm ğu. "Eğüm cuy" i'e'em pima dak, epeğüm ğu. Eyukpiwatpin ma juy epeğüm. Bürû poro iüm pin cuy epeğüm. Jecokcoğ iümüm'ukat kay jijā Deus. ⁸Deus pe bit iüm put eywebe eyemukaypinput. Soat je'güm eywebe. Soat em epesop eyemukaypinput kuğ. Ajo eyju cekayiat podi ma dak je'güm eywebe. Cepoyat kuğ tak epesop iüm ām warara'acat pe-xipan i'e am ip cebe. ⁹Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus yopit ğu iümüm tadaybotbocayū
be yoboğ ma, i. Soat em xipan ip
ikuğ, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

¹⁰Deus tarekrektata ūmūm wuywebe taida am. Kadai muayapan tak wuywebe i'o am. Imēnpxim eywebe dak ade ma je'güm eyemukaypinput. Soat em epesop cepoyat kuğ tak. Ixe buxim eyju dak yopit ğu epeğüm tadaybotbocayū be-yoboğ ma. ¹¹Cepoyat kuğ ma epesop soat em ixe xipan eykuğ puye. Ibubut adeayū buxim epesop warara'acat pe iüm ām. Imēnpuye:

— Bay, xipat cīcā ēn! Corinto ka beayū ade juk o'güm Pauloyū be tojot am ocewebe — i je'e ip Deus pe tadaybotbocayū-Judéia eipi beayū.

¹² Eywebe iūm puje, tadaybotbocayū buywatwan epeseop- -Deus ebekitkit puywatwan.

— Bay, soat podi ma ēn xipat — i je'e ip Deus pe, epeğūm puye.

¹³ Icokcok cīcā je'e ip.

— Bay, ka'ūmğu ejo'iat xipacat — i je'e ip Deus pe. — Bay, tacup ġu iūmūm ip Corinto ka beayū — i je'e ip cebe. — Soat em tadaybotbocayū buywatwan ip — i je'e ip. — Cristo kay jetabucap mubapukpuğ cīcā ip ocebuywatwan pima, warara'acat puywatwan pima dak — i je'e ip Deus pe. — Cristo ekawēn tağ cīcā ip jekukum — i je'e ip Deus pe.

¹⁴ Imēneju soat em jekawēnwēn jeedop ip Deus eju eywebeam, eykukpin cexe ip puye.

— Bay, ēn xipan cīcā ocekuğ — i je'e ip Deus pe. — Tacum ġu juk ocekuk ip Corinto ka beayū dak. Ocekukpin cīcā juk ip ocekuk, kuy bima ēn ixeyū ikukpin ejukuk puye — i je'e ip Deus pe.

¹⁵ Icēmān Deus warara'acat podi ma wuykukpin wuykuğ. Teimuweğün pa'oreatei iūmat puxim jekpot o'ğudot wuykay. Imēnpuye:

— Warara'acat podi ma ēn xipan ocekuğ — i juy ace cebe.

10

On Paulo. Deus omudot eymutaybin am. Deus a'ōbi ôn jeyawē. Apēn Cristo wuyawēwēm iap puxim ma ôn tak wa'ōkadidim ma jeyawē. Ixe Cristo ya'ōkadidim ma wuykuğ. Xipan ma wuykuğ. Eyju bit:

— Paulo ya'ōpuruğ ocemukorēmrēm wûy ocewi bima. Ijasün ocexe bima bit iparara ocebuxim — i te'e ma e'em.

² Obu'u wa'ōpuruğ eymukorēm âm. Warēmtağ mabuk eyju jekukum pima bit, wa'ōpuruğ ma ôn jeymukorēm.

— Paulo Deus a'ōbi ġu jekukum- -ja'ōbi acā- -jewekay acā ġebum itabut'ūmat puxim — i napa ma eyju e'em eyewewebe pūğpūğ ey'in.

Wa'ōpuruğ ma omuymuy'ukayū oğukorēm eykay wajēm puje. ³Ijodi wuyju dopdom itabut'ūmayū parakpe. Wuya'ōbacaam ġu bit wuyju jekukum imutabunap ojuy ip. ⁴Ijodiat a'ōbacaap kuğ ġu wuyju bit jekukum, Deus a'ōbacaap kuğ acā. Ixe a'ōbacaam acā Satanás a'ōkayayū a'ōbacaap aceğu'ūm. Wuyju ya'ōbacaap kuğ pima, wuya'ōmuypit pa'ore cebe ip Deus kay'ūmayū be. ⁵Yoboğan pin ip. Wuymubu'u'un ojuy ip jekukum Deus kay wuyetabucap puxixim. Jağuybi ma jewa'ōxikxiğ ip ceweju imubu'unap ojuy Deus kay. Wuyju Deus a'ōbacaap kuğ pima bit, ixeyū a'ōxikap aceğu'ūm. Aceğuymūğ ip. Müğ ma jeedop ip. Imuymūğ puje adeayū itabut je'e Deus kay. Cristo a'ō kay dak kūyjobin jeedop ip. ⁶Koap ixe a'ōbacaam ḥon jeymubikuy kūyjobit am Cristo a'ō kay. Eyekūyjobin puje, ipiat acesupi'ajoat soat pe kūyjobit'ūmayū be.

⁷Kacūğ tağ acā eyju pūgpūgpūğ aġ. Eyxeat te'e ma e'em eywebe:

— On acā Cristo a'ōbi jekukum - -Pauloyū bit ka'ūma — i.

Ixe juy jeenuy jewağuyğuy Cristo a'ō dağ paxi ḥon jekukum iap kay. Ixe jo'i oceju dak Cristo a'ōbi jekukum.

⁸— Wuykukukat cuk onaē eymutaybitbin am — i juk adi ocece eywebe.

Obisüsün ġu oce iboap muwēn ḫam ġuto eywebe. Icēmān ḥon cemunaē. Ya'ōbiat ḥon. Ixe juk onaē eymukorēmrēm'ukan ġu - -eybuywatwat'ukan acā. Eybuywat am cuk onaē biğ ma eyju kūyjobit am Deus biōgbuk a'ō kay. ⁹Eymupararan pin ġu ḥon wemudupmubararaktum cartadum. ¹⁰Okay'ūmat pit aco'i je'e:

— Paulo ya'ōpuruğ ocemukorēmrēm jemudupmubararaktum — i. — Ocexe bima bit, ya'ōkadidim ocekuğ — i dak aco'i je'e. — Ya'ijo pin'ūma dak ocexe warēmtağ kawēnwēn puye — i dak aco'i je'e napa ma.

¹¹Wūy ḥon eywi bima wemudupmubararaktup eyweju ḥon kawēnwēn iap co'i ma je'e. Itaybit je'e ip iboam okay'ūmayū- -ocemuymuy'ukayū.

¹² Pūgpūg ey'in te'e ma e'em:

— Warara'acat podi ma oceju xipacap kuğ — i.

— Ixeyü bodi ma oceju bit xipacap kuğ — i'ümğü ñon pit e'em eywebe.

Ajom itaybit ip? Ka'úma ma. Jağuybin ma ip e'em:

— Cedağ cícā oceju jekukum — i.

Deus ağūy dağ ġu ip jewağūy- -jağuy dağ acā.

¹³ Deus ocemujujum'üm pima:

— Deus a'ðbi oceju jekukum — i'ümğü bit kuka oce'e.

Poma Deus ocemujujum iap tağ acā oceju cucum. Eykay bit cuk ocemuju kapik am eyweju- -eymutaybit am Deus ekawēn. ¹⁴ Deus cuk ocemuju eyka kay. Imēnpuye juk adi Deus a'ð kay kūyjobin ocesop, eykay ocajēm puje. Eykay juk ocajēm ka-wēn idipat muwēn ām eywebe- -Cristo muwēn ām eywebe. ¹⁵ Warara'acayü dak cuk adi eymutaybitbin osodop ip Cristo ekawēn. Imēnpuye:

— Oceju acā juk adi ocesop Corinto ka watwat mutaybitbin — i'ümğü oceju e'em.

Biğ ma jeuru'urum eyetabucap kay oceju. Gasū ma oceju kapiğ eyweju biğ ma Cristo ekawēn muwēn ām soat pe. Gasū ma oceju eymutaybin ojuy. Imēnpit poma Deus ocemujujumatka kay acā oceju. ¹⁶ Eyka be imuwan epere buje, eyka bodiatka kay oceju imu-wēn ām. Ka'úma ma buk kawēn idipat o'ğuwēn iat-ka be oceju. Imēnpuye "Paulo bit kawēn idipat mu-wēnuwēn kuy o'ya'ijojo'iayü be acā" i'e ba'ore je'e soat pe.

¹⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

"Xipat cícā oceju bit," i'ümğü juy ace, i. "Ocekukukat acā xipat cícā," i acā juy ace, i.

¹⁸ "Xipat ma oceju" i wuyju e'em pima, abu xe xe'e wuyju xipat? Ka'úma xe ma. "Xipat ma eyju" i'e'm Deus wuywebe bima bit, wuyju xipat ma.

11 Yadaodaoat puxim ñon kawēnwēn eyweju. Imēnpit cuy eyukpiceğem ġu epesop okay. Ağ puk cuy ocekawēn eyweju. ² Apēn Deus yağuyba-

bi'üm eykuğ iap puxim òn tak wağuybabi'üm eykuğ. Eybay buxim òn tak wağuybabi'üm eykuğ. Ağokatkat eju o'jepo ġu bukiat puxim eyju. Cebay bit kuy ibumügäm o'tobuxik iwadim iap puxim eyju. Ibumünmén'ümat soat kay ġu -jewadip kay acā. Imēnpuxim obikuy eywebe Cristo kay jijā ām warara'acat kayap podi ma. Obikuy eywebe soat tağ eyisu eydop am. ³ Wağuybabi'üm eykuğ. Warara'acat kayap podi ma eyju Cristo kay ġasū. Jewexe ġu eyju cekay. Warara'acayū bit eyağumuwarururunap ojuy. Eymuğuykuku ojuy ip. Cristo kay ey'eap epereap ojuy ip. Imēnpuxim Satanás Eva o'ğuğuykuku kuyje. ⁴ Oceju juk adi Jesusat oceğuwēnuwēn eywebe. Eymuğuykuku ojuyayū bit Jesus iwaruat muwēnuwēn eywebe. Te'e ma eycokcok ixeyū ekawēn kay. Oceju juk adi Deus biōgbuk oceğuwēnuwēn eywebe. Eymuğuykuku ojuyayū bit ibiōgbuk iwaruat muwēnuwēn eywebe. Inaka te'e ma eycokcok ixeyū ekawēn kay. Oceju juk adi kawēn idipat acā oceğuwēnuwēn eywebe. Eymuğuykuku ojuyayū bit kawēn iwaruat muwēnuwēn eywebe.

— Ijop ma kawēn idipat — i napa ma e'em ip eywebe.

Inaka te'e ma eyetabut ixeyū ekawēn kay.

⁵ Eyxe bit ixeyū warara'acat podi ma ya'ōbuyxi jewexe ma'ġu ip Deus emumujuju. Ón pit ixeyū jo'i ma wa'ōbuyxiap kuğ. ⁶ Ón pit wetaybit cīcā ġu imēnpit kawēn ām. Wetaybit cīcā bit apēn òn e'em iam. Soat em cuk adi wetaybicap osodop ibapuk eyxe.

⁷ Ón kawēn idipat muwēnuwēn eywebe bima ka'ümma ma ojat eyxewi imuwēnuwēnapteim. Imēnpit:

— Paulo ya'ōbuyxiat ġu aco'i teihem'üma kapik-piğ puye — i'ümġu juy epe'e'e owebe.

Cedağ ma osodop teihem ġu imuwēn ām eywebe.

⁸ Ón kawēn idipat muwēnuwēn eywebe bima, dinheiro mudodot'uk osodop ip wara'at ka beayū itabucayū. Jewexe ma òn cuk adi tujupa'um'um oğuy ixeyū xewi teihem'üma imuwēn ām eywebe. ⁹ Wuykitpitpiyū juk adi oajēm Macedônia eipi bewi. Soat cuk adi o'tojot ip owebeam wemukaypinput. Imēnpuye ka'ümma ma juk adi ojoojuy eyxewi. Ikuğ'üm pima

dak "Dinheiro'in puk" i ġu oce eywebe. Pūg em tak ka'ūma ma. Kuy bima dak juk adi ojoojuy ġu ma dinheiro eyxewi. Guyjom tak ojoojuy ġu ma. Puju dinheiro ojoojuy eyxewi? Ka'ūma em ma. ¹⁰ Abu ideidaat owebe? Ka'ūma ma. Teihem ġu ôn pit kawēn idipat muwēnuwēn soat pe Grécia eipi watwat pe. Icēmān ôn e'em. Napapa'ukat ġu ôn, Cristo a'ōkayat puye.

¹¹ — En iojuyjuy'uk ġu ocexewi ocekukpin ġu exe buye — i te'e ma eyju e'em owebe. Eykukpin cīcā oxe. Deus itaybit iboam.

¹² "Pauloyū jo'i oceju dak kapikpiġ" i'e ojuy ip jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Ôn pit teihem ġu kawēn idipat muwēnuwēn. Imēnpuye ibo i'e ba'ore cebe ip, imuwanuwēnaptei bubum ip puye. Guyjom tak teihem ġu oğuwēnuwēn. ¹³ Ikeyū bit icēmān ġu Deus emumujujuyū. Jewexe ip Deus emumujujuyū.

— Ya'ōbi oceju dak Deus ekawēn muwēnuwēn — i e'em ip napa ma.

Warara'acayū muğuyukukukum ip oceju dak Cristo emumujujuyū iam.

¹⁴ — Apēn kuka itabut o'e ip imuğuyukuku'ukayū a'ō kay Corinto kay beayū? — i'ūmġu ôn pit e'em owebe ma.

Satanás pit cewemuwexat put Deus ekawēn tojot-jot'ukat co'ian. Deus ekabia dağwiat co'ian cewemuwexat put wuymuğuyukuku ojuy. ¹⁵ Imēnpuxim cebe-kitkit tak cewemuwexat put xipacat muğēğē'ukat co'iyūm wuymuğuyukuku ojuy. Ipi'ūm puje bit, xipat'ūm cīcāat je'jat ip wuymuğuyukukukuapteim. Cedağ ma Deus ideida cebe ip.

¹⁶ — "Paulo yadaodao," i'ūmġu juy epe'e — i ôn e'em waram eywebe.

Wadaodao eyxe bima dak cuy wa'ijom ma epe'e. Jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū buxim ôn tak e'em eywebe "Xipat cīcā ôn" i. ¹⁷ Wuyukukat a'ōbi ġu ôn kawēnwēn eywebe ġasū bit-wukpiwatpi ma. "Xipat cīcā ôn" i'e'em pima yadaodaoat puxim ma ôn tak kawēnwēn. ¹⁸ Warara'acayū e'em — Xipat

cīcā ñon — i eywebe, ya'ōbuyxian pin ip eyxe buye. Imēnpuxim ñon tak: — Xipat cīcā ñon — i oce eywebe. ¹⁹ Jewexe ma eyetaybit cīcā. Yadaodaoayū jo'iayū kay jījā bit eyju! ²⁰ Eyağuy'ūm cīcā. Ikeyū kay jījā eyju, ya'ōpuruğ cīcā ma'ğu eymujujum ip; eymudaybotbon ma a'ğu ip; eymuğuykukukum ma a'ğu ip; warēmtağ ma a'ğu ip eykuğ; eyukpiokakakam ma a'ğu ip eykuğ. ²¹ Oceju bit cuk a'ğu ocesüsün ocesop eyuk am imēn.

Warara'acayū e'em: — Xipat cīcā ñon — i eywebe.

Ikeyū buxim ñon tak jeymuküyjo ñon ġasu ñon xipat cīcā iam. Eyetaybit ñon yadaodaoat puxim kawēnwēn iam.

²² — Hebreuyū bit oceju icēmān — i'e'em ip eywebe jewexe Deus emumujuju.

On tak ibiat ma.

— Israel naxeğebitbit pit oceju — i'e'em ip eywebe.

On tak ibiat ma.

— Abraão naxeğebitbit pit oceju — i'e'em ip eywebe.

On tak ibiat ma.

²³ — Cristo buywatwat'ukayū bit oceju — i'e'em ip eywebe.

Ikeyū bodi ma ñon pit Cristo buywatwat'ukat xipacat. Ikeyū bodi ma juk adi ocekapikpik cīcā Cristo beam, yadaodaoat puxim ma'ğu ñon kawēnwēn ġasū eywebe. Ikeyū muōmōmap podi ma juk adi omuōmōmōm ip daomūnmūnap'a be. Ade em juk adi ip wukxabiokaka-kaka ixee muğēğēbum. Ade em ma oje'ū pinpin.

²⁴ Cinco em Judeuyū kukuk'ukayū wukxabiokaka ixee muğēğēbum- -icaat yabi beatpum. Ade em wukxabiokaka ip- -39 em ma. Soat em ip ibürū em ma wukxabiokaka. ²⁵ Ebapūğ em cuk adi wukxabiokaka im Roma ka kukat ebekitkit. Pūğ em cuk adi wabuğbuğ ip wita'am okay itakomaayū. Ebapūğ em cuk adi oa-kömköm tiboğati be kobexixi epiriğ puje- -odujowat ojuyat epiriğ puje. Pūğ em pit tibi'adopa dağ ojeku- -kabiabun, iximabun tak. ²⁶ Soat kaka dağ cucum pima ade em cuk adi waoka ojuyap cocom ojekuku.

Idibi adi o'tiōm uk'a be bima adi oje'ū pin tiboğ puje. Ibukurukayū dak cuk adi oaoka pin osodopdopdop. Obadipyū dak cuk adi oaoka pin osodopdopdop- -Judeuyū kukuk'ukayū. Judeu'ūmayū dak cuk adi oaoka pin osodopdopdop ade em ma. We'ū pinap cocom cuk adi ojekukuku ikaboğatka dağ, uk'a'ūmat tağ tak, tiboğcīcāati dağ tak. Jewe-xe obureyū dak cuk adi oaoka pin osodopdopdop.

²⁷ Soat em cuk adi ocekapikpik cīcā. Soat em odabire juk adi ojekukuku wekapikap tağ. Xexen'ūma juk adi ojekukuku. Ade em cuk adi ojekukuku oxat'ūmğu, odotı'ūmğu dak, oxexecap'a'ūmğu dak.

²⁸ Imēn ma òn jekukum ipiatpi'ajojom. Wağuybabı'ūm tak itabucayū kuğ- -soat ka beacat kuğ- -Jesus ekawēn kayayū kuğ cedağ ma paxi a'ğu ip jekukum iam. ²⁹ Itabucat warēmtağ ma oeku bima, òn tak ixe buxim ma oğuycūğ kuka oce. Ikērēat muğē buje dak, òn tak wağuybabı'ūm cīcā oce ip ikuğ.

³⁰ Ade em wa'ōbaca'ūmap ibapuk e'em soat pe. "Xipat cīcā òn" i'e ojuv bima, wa'ōbaca'ūmap kuka oğuwēn. ³¹ Deus itaybit òn napa ğu e'em eywebe iam. Ixe ma wuykukukat Jesus Cristo ebay.

— Soat podi ma ēn xipat — i wuyju e'em ce-be- -Deus pe.

³² - ³³ On Damasco ka be bima ibo ka kukukat oaoka ojuv o'e. Imēnpuye jeka wiwi'ukayū o'ğuju jeka ekorara exintabi wiwi am odaomünap ojuv. Obureyū bit cuk adi odaxijo. Pağeiro'aboğ pe ip omukop ika ekorara tok tağwi. Imēn ocenapōn waoka ojuvacat xewi- -Aretas a'obi ika kukukat xewi.

12 Te'e ma wuyju e'em:

— Xipat cīcā òn — i warara'acat pe. Imēnpit puk jeymuküyjo òn xipat cīcā òn iam. Ade ma juk adi ojojojo wexey jo'iat pe idip cīcāat. Wuykukukat tak cuk adi soat ma o'ğubapukpuk owebe omutaybit am. Iboap cuy oğuwēn xipat cīcā òn iam eymuküyjo am. ² Kuy bima Deus cuk oduuu jewekay

kabi kay- -bodiat ka kay. Kuy catorze koato o'kap pima juk adi odujuu. On xe'e odujuu? Wexeybi ġu xe'e odujuu? Wetaybit ġu toto. Deus acā itaybit.
³ Dao ma juk adi odujuu ikadip cīcāatka kay- -Deus tūytūyapka kay.

— On xe'e odujuu? Wexeybi ġu xe'e odujuu? Wetaybit ġu toto. Deus acā itaybit — i òn e'em waram.

⁴ Kawēn idip cīcāat cuk adi oya'iyojo ibodi. Imuwēn pa'ore eywebe iboap. Ka'ümgū wuya'ō eymukūyo am ibo ekewēn.

⁵ — Xipat cīcā òn — i kuka oce warara'acat pe, iboap oyojojo buye.

Imēnpit obu'u imēn i'e am. Soat xe e'em ibapuk wa'ōbaca ġu iap.

— Xipat cīcā òn — i'ümgū oce warara'acat pe.

— Wa'ōbuyxi ġu òn — i acā oce cebe ip.

⁶ "Xipat cīcā òn" i'e pin pima bit wadaodao ġu kuka oce. Napa ġu kuka oce eywebe. Icēmān kuka oce. Kuy juk wekukuap epeyojojo. Wekawēn tak cuk kuy epeye'iyojojo. On xipat ġu ma'ġu eyxe bima bit, "Xipat cīcā òn" i ġu oce eyaġuymuwarurun am okay i'e am.

⁷ Idip cīcāat cuk adi oyojojo wexey jo'iat pe. Imēnpuye:

— Jeweweju yoboġan pin cīcā aco'i je'e Paulo — i juk o'e Deus jewebe ma.

Imēnpuye soat em òn jekukum owātaxipi jewexe oboġan o'eax puxim. Ipiatpi'ajojom òn jekukum. Deus a'obi acā Satanás cuk omuwātaxipin. Deus a'obi ma owātaxipi òn jekukum jewexe oboġan o'eax puxim.

⁸ — Owātaxipiat eju'uk owebewi — i juk adi ocece wuyukukat pe.

Ebapūġ em cuk a'ġu oce cebe imēn.

⁹ — Oju'uk ġu ewātaxipiat — io'e owebe. — Soat em pit òn xipan jekuk — io'e. — Wa'ōbacaap oġūm ewebe — io'e. — Wara'at kay ġu bit eġuy — io'e. — A'ōbaca'üm pima, biġ ma wa'ōbacaap ejat — i juk o'e owebe.

Imēnpuye wa'ōbaca'üm̄ap kuġ ma ocokcok.

— Wa'ōbaca òn pit — i'ūmgu òn e'em warara'acat pe.

Cristo soat kabia ja'ōbacaap ûmûm owebe wa'ōbaca'ûm puye. Imēnpuye ocokcok cīcā wa'ōbaca gu ma'gu. ¹⁰ Soat em ocokcok òn e'em wa'ōbaca gu ma'gu; okay'ūmayū dak a'gu omuymuy ma; yopit ma dak a'gu òn jekukum ikuğ; itabut'ūmayū dak a'gu ipiatpi'ajojoan owebe; xipat'ūmat tak a'gu jebapukpuğ owebe. Imēn ma ipiatpi'ajojom òn jekukum Cristo a'ō dağ òn jekukum puye. Inaka soat em ocokcok òn e'em. Waōbaca'ûm pima, wuykukukat ja'ōbacaap ûmûm owebe buye.

¹¹ Xipan kuka a'gu eyju bit omuwēnuwēn. Imēn-pit xipan gu eyju omuwēnuwēn. Imēnpuye yadao-daoat puxim òn ma xipan jewemuwēnuwēn eywebe. Ka'uma jo'i ma òn eyxe. Jewexe Deus emumujuyü bit ijo'i ip eyxe. Ajo muğegüm ip imuğë ba'ore owe-be iat? Ka'uma ma. ¹² Ón eyxe bima juk adi Deus a'ōbacaap oğubapukpukpuk eywebe. Ixe a'ōbacaam wuywebe imubapuk pa'oreat tak cuk adi oğubapuk-pukpuk soat etabutpe eyetabutpe. Iboap mubapuk puje eyetabęğbęğ epesop ijojom idip cīcā eyxe buye. Wukoiceğe gu juk adi oğuy iboap mubapuk am ey-webe. Iboap coco buje juk eyetaybit epesop òn Deus emumuju iam Deus emumuju acā iboap mubapukpuğ puye. ¹³ Wara'atka be bima juk adi wemumukaypin-put ûmûm'uk osodop ip owebe ibo ka watwat-itabucayū. Eyxe bima bit cuk iojuyjuy'uk gu oğuy eyxewi. Apēnpuye "Paulo jemumukaypinput ojuy-juy'uk gu wuyxewi," i eyju e'em eyewewebe?

— Wuykay gu xe'e? — i te'e ma eyju e'em. Imēn gu bit cuy epe'e. Eykay ma'gu òn.

¹⁴ Xepxep em cuk ojeku eyjom. Gasū dak waram oju pin eyjom. Eyju bit cuy ojuaptei epeteida gu. Eyedinheiro kay gu òn. Eykay acā òn okay am. We-bekitkit puxim eyju. Bekitkiyū ma jedinheiro muxi-panpan gu jebay beam, jexi beam tak. Ağokatkayū bit jedinheiro muxipanpan jekpotpoyū beam, jedaxiyū beam tak. ¹⁵ Ocokcok cīcā soat obubut ûm ām eywe-be eybuywat am. Obu'u gu we'ü ām tak eybuywacap

ojuy. Biğ ma òn eykay e'em. Eyju ġu xe'e biğ ma okay ġu e'em?

¹⁶ Soat ma aco'i eyju e'em eyewewebe: — Icēmān wuyedinheiro ağu'üm ġu Paulo beam — i. Pūğ pit aco'i je'e napa ma:

— Ixe bit cuk adi ocemuğuyukuku — i. — Ixe juk adi ade aco'i o'tujupa'um ocexewi napaap tomuju ma — i dak aco'i je'e napa ma.

¹⁷ Eymuğuyukukuap ojuy ġu dak obureyū juk oğuju eykay. ¹⁸ Tito juk oğuju eykay. Wara'at tak wuykitpit cuk oğuju eykay. Ajo dak ip o'tujupa'um eyxewi jobubun? Ka'üma ma! Ón, Tito dak jewejojo'i ma oceju. Cedağ ma oceju jekukum. Warara'acat muğuyukuku'uk ġu oceju.

¹⁹ — Pauloyū jewedayoyom ocewebe, yoboğan pin puye — i te'e ma eyju e'em.

Jewedayoyom ġu oceju bit. Cristo a'obi oceju kawēnwēn eywebe Deus etabutpe. Oburereyū, eykukpin ocexe. Soan ma oceju e'em eybuywat am acā. ²⁰ Eykay wajēm puje iwarum ma aco'i òn jeydobuxik. Apēn òn cekay iap co'i ġu aco'i òn jeydobuxik. Eyju dak imēn ma odobuxik. Apēn eyju cekay iap co'i ġu aco'i eyju odobuxik. Jewa'ōxikxiğ aco'i òn jeydobuxik, eyetabutkarey dak eyewewekay, eyetakomāmā dak eyewewekay. Warara'acat kay dak eyju ġebum ġu-eyewewekay acā. Jewemuymuy aco'i òn jeydobuxik, eyekawēnkērē dak, yoboğan pin tak. Pūğ tağ ġu dak aco'i eyju jekukum-wara'at tağtağtağ ma. Imēn òn eydobuxik puje oğuycüg cīcā oce eykay. Jeymukorēm tak òn. Owebe eymukorēm puje eyju dak eyğuycüg-cüg epe'e. ²¹ Waram eykay wajēm puje oğuycüg cīcā oce eykay. Pūğ ġu ey'in cuk adi ikērēat o'ğuğē kuy bima. Warara'acat tayxi eju jepopo'uk osodop ip, warara'acat itop eju dak. Ibu'un pa'ore ma e'em ip ikērēat muğeğēap kuğ. Cepere ba'ore ma cebe ip. Imēnpit iğuycüg'üma e'em ip ikērēat muğeğēap kay. Ibu'u ġu o'e ip ikērēat muğeğēap kuğ. Imēnpuye oğuycüg cīcā oce Deus etabutpe ikērēat kay acā eyju ġebum puye, ade em ma'ğu òn eyawēwēm. Deus omuğebu ajo ġu òn iap kay.

13 Kuy xerp̄ep em cuk adi eyjom ojeku. Waram ġuto òn eyjo ojuy. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Pūg pe warara'acat muwara buje
wuyetabut ġu cekay, i. Xerp̄epayū be,
ebapūḡayū be dak imuwarā buje bit,
wuyetabut cuy ace'e cekay, i.

Imēnpuye koap cuy bit òn jeymukorēm. Xerp̄epayū, ebapūḡayū a'ijo'üm pima bit, òn jeymukorēm ġu.
² Xerp̄ep em kuy ojeku eyjom. Waram wajēm puje wa'ōdim ġu òn jeymukorēm- -wa'ōpuruğ ma. Abu itabotaidabotbon je'e eykay? Ka'ūma ma. Kuy bima ade em cuk adi ocece eywebe imēn. Gasū dak ġuto imēn ma oce. Imēn ma òn e'em soat kuy bima ikērēat o'ġugē'iayū be. Soat pe dak ey'in imēn ma òn e'em ikērēat muğēğē'ukayū be. ³ Eyetaybit epe'e òn Cristo a'ōbi e'em iam. Eyetaybit ġuğün ġu epe'e iboam. Eyetaybit cīcā ma. Cristo ya'ōbaca'üm ġu eykuğ- -ya'ōbacam ma. Soat em ja'ōbacaap mubapukpuğ eywebe. ⁴ Korosa be je'ū buje ya'ōbaca'üm osunuy. Gasū bit itait ma'ġuto o'e. Deus ixe'üm o'ġutait ja'ōbacaam soat podi ma ixe ya'ōbaca buye. Ipi dağ pima oceju dak ixe buxim oca'ōbaca ġu. Ceweju müg'i bima bit, ya'ōbacaap kuğ oceju e'em. Eybuywat am tak ya'ōbacaap kuğ oceju.

⁵ Eyekukuap kay juy ġebum epesop Cristo ekawēn tağ paxi oceju jekukum iap kay.

— Wuyetabucap tağ paxi wuyju jekukum? — i juy epe'e eyewewebe.

Cristo a'ōbacaap kuğ tu eyju jekukum? Jewexe du eyju Cristo ebekitkiyū? Eyetabucap epere'üm pima, eyetaybit cīcā Jesus Cristo wuywebe nuynuy iam.

⁶ Eyetaybit aco'i ocetabucap ocejepere ġu iam. Icēmān Cristo ekawēn tağ oceju jekukum.

⁷ — Bay, soat em cuy Corinto ka beayū buyawan eğuy ixeyū be ikērēat muğēap puxim — i òn e'em Deus pe.

Imēn òn e'em cebe warara'acayū be "Pauloyū cedağ ma Corinto ka beayū o'ġutaybitbin" i'e'ead ojuy ġu- -eywebe cedağ ma jekukuap ojuy acā. "Pauloyū warēmtağ ma Corinto ka beayū o'ġutaybitbin" i

warara'acat e'em pima bit, ak'arit ma oce cekawēn kay. ⁸ Abu kuka kawēn icēmat tak o'gu'ūm? Ka'ūma ma. Imu'ūm pa'ore. Iba'ore ġu bit ocewebe ka-wēn icēmat taġ oceku am. ⁹ Eyju eyetabut cīcā bi-ma, ocecokcok oce'e oca'ōbaca ġu ma'gu warara'a-cayū xe. Imēnpuye:

— Bay, a'ōbacaap cuy eġūm Corinto ka watwat pe ikērēat kay'ūmayūm je'e am — i oceju e'em Deus pe.

¹⁰ Wajēm awap eymukorēmaptup mubarararaġ ḏn wa-jēm puje dak eymukorēmap puxim. Obu'u wa'ōpuruġ eymukorēm ām wuyukukat a'ōbi. Ixe juk ja'ōbacaap o'gūm owebe eymukorēm ām ġu- -eybuywat am acā. Owebe o'gūm eybuywat am biġ ma kūyjobit am je-biōgbuk a'ō kay am.

¹¹ Ibūrū ma buk, okitpitpiyū. Soat em cuy epe-sop ġebum ikērēat muġeap puxixim. Eya'ōpicūġcūġ wa'ō kay. Jewaġuycom cuy epesop eyeweweju. Ka-ba'ūm cuy epesop eyewekuġ. Deus ma wuymutaybit-bin warara'acat kuġ xipan am. Ixe dak wuyaġuymu-babibin soat em. Ixe juy soat em je'ku eyweju.

¹² Epeywakobotbot cuy wuyukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe.

— Kato'i juy cebe ip — i'e'em eywebe soat oxeayū itabucayū.

¹³ — Xipan cuy Corinto ka watwat ejukuk — i ḏn e'em wuyukukat Jesus Cristo be. — Eykukpin cuy ixeyū ejukuk — i ḏn e'em Deus pe. — Ixeyū bu-rerem cuy eġuy soat em — i ḏn e'em Deus biōgbuk pe.

Ibūrū ma.

GALÁCIA EIPI WATWAT PEAPTUP PAULO EMUMUDUPMUBARARAKTUP

1 ¹⁻² Galácia eipi watwat, cartadup mubararağ
ön eywebeaptum- -Jesus Cristo kayayū beap-
tum. On Paulo. Ijodiat ġu juk onomuwā Jesus Cristo
emumujum. Deus warara'acat pe ġu onomuwāat Je-
sus Cristo emumujum.

Jesus Cristo ma juk o'e owebe: — Wekawēn mu-
wēnuwēn'ukan cuy ece — i.

Ixe ebay dak imēn o'e owebe- -Deus ma. Ixe Deus
waram Jesus Cristo o'ğutait ce'ūap tomukadi. Kato
mujujum ön eywebe ijudup pe. Soat e'em kato'i ey-
webe oxeacat tak- -Jesus kayacat- -wuykitpitpiyū.

³ — Bay, xipan cuy Galácia eipi watwat ejukuk
— i ön e'em Deus pe- -wuyebay be, Jesus Cristo be
dak- -wuykukukat pe. — Ikeyū ağuymubabibin cuy
eğuy — i ön e'em cebe ip.

⁴ Cristo oe'ū ikéréat uk am soat pewi wuywebe-
wi. Oe'ū wuywebe Deus kay'ūmat ekukuap tağ
wuykuap puxim. Jeweweju ma oe'ū. Oe'ū Deus bi-
kuyap tağ- -wuyebay bikuyap tağ. ⁵ Imēneju:

— Bay, soat podi ma ēn edipap kuğ — i juy ace
Deus pe. — Bay, soat podi ma a'ōbaca — i dak cuy
ace cebe.

Soat em ma juy imēn acece cebe.

⁶ Wağuybabı'ūm'ūm cīcā eykuğ! Ibun ġu eyeta-
but Deus kay. Gaxīn ma jeyağuyba'ūm cekay. Kuy
ğu juk eyetabut epesop cekay. Ixe juk eynaē jebekit-
kiyūm. Jekpot kukap co'i xipan eykuğ- -Cristo kukap
co'i. Eyju bit eybu'u ġuto epesop cekay. Warara'acat
ekawēn kay dak eyju ġasū bit.

— Ijop ekawēn kawēn idipat ocexe — i eyju
e'em te'e ma.

⁷ Warara'acat ekawēn pit kawēn idipat ġu- -Jesus
ekawēn acā. Warara'acayū bit eymu'ukpiceğēn ojuy.
Eymubu'un ojuy ip Jesus ekawēn kay. Cristo ekawēn
muwarururun ojuy ip. Imēnpuye wağuybabı'ūm'ūm

cīcā eykuğ. ⁸Kuy juk adi kawēn idipat oceğuwēnu-wēn eywebe- -Jesus ekawēn. Gasū bit kuka wara'at ekawēn ma oceğuwēn eywebe.

— Ijop ekawēn ma kawēn idipat — i kuka o'e eywebe napa ma.

Imēn oce'e buje, Deus kuka ocemuju ipiat'ajojoap kay. Gasū bit kabi bewiat kuka wara'at ekawēn o'ğuwēn eywebe.

— Ijop ekawēn ma kawēn idipat — i kuka o'e eywebe napa ma. Imēn i'e buje, wūy ma jeenuy Deus wi ipiat'ajojom. ⁹Kuy juk iboap oceğuwēn eywebe. Imēnpit ġuto waram oceğuwēn eywebe. Kuy bima juk adi eyetabut epesop kawēn idipat kay. “Ijop ekawēn ma kawēn idipat” i'e'em napa ma wara'at ekawēn ma imuwēn puje, wūy ma jeenuy Deus wi ipiat'ajojom. ¹⁰On pit ijodiat mucokcok pin ġu oce. Deus mucokcok pin acā ôn pit. Warara'acayū be “Paulo xipat cīcā” i'e'ead kudadam ġu ôn. Ijodiacat mucokcok pin pima, kuka Cristo a'ō kay kūyjobican ġu oce!

¹¹ Okitpitpiyū, ijodiat ekawēn muwēnuwēn ġu bit ôn. Ijodiat ekawēn ġu ma i ġuto ôn e'em eywebe.

¹² Ijodiat ġu juk kawēn idipat o'ğuwēn owebe. Ka'ūma ma juk omutaybitbin ijodiat pit. Jesus Cristo acā juk adi omutaybitbin.

¹³ Judeuyū etabucap co'i wetabun puje, juk adi ipiat osupi'ajojoat Jesus kay itabucayū be. Kuy eyetaybit apēn cuk adi ojekukuku iam. Wetakoma jījā juk adi oğuy ikeyū kay. Yaoka ojuyjuy ip cuk adi oğuy. Imēn cuk adi ojekukuku Jesus Cristo odopabi-juk'üm pima. ¹⁴ Wağuywağoyū bodi ma juk adi wetabut oğuy Deus kay. Judeuyū babim cuk adi wetabut oğuy. Cebodi ma ip we'ajojoyū'üm'üm ekawēn tağ cuk adi jeku ojuyjuy oğuy.

¹⁵ Deus pit cuk onaē jekawēn muwēn ām, wara'-acat podi ma ixe xipan okuğ puye. Okap awap ma juk onaē. ¹⁶Ixe juk jekpot o'ğubapuk owebe.

— Okpot cuy eğuwēnuwēn Judeu'ümayū be — i juk adi o'e owebe. — Kawēn idipat cuy eğuwēnuwēn cebe ip — i juk adi o'e owebe.

Imēn i'e buje, ka'ūma kay ma juk oju wawē ām.

¹⁷ Jerusalém ka be dak cuk oju ġu Jesus emumujuyū eju kawēn ām- -kuy bima Deus o'taē'iayū eju kawēn ām. Ixeyū be wawē ām ġu juk oju. Arábia eipi kay bit cuk oju. Guyjom acā juk ocepit Damasco ka kay.

¹⁸ Ebapūğ koato kap puje juk oju Jerusalém ka kay Pedro jom. Xepxep esemana ma juk adi oğuy cexe.

¹⁹ Warara'acayū bit cuk ojojojo ġu Jesus emumujuyū. Tiago acā ġuto ojojojo -wuykukukat Jesus kitpit acā.

²⁰ Napa ġu òn e'em eywebe. Deus ojojom ijudup mubarararağ pima.

²¹ Pedro eju wekawēn epere buje, Síria eipi dağ cuk adi ojekukuku, Cilicia eipi dağ tak. ²² Imēnpuye Cristo kay itabucayū ojojojo ġu ip- -Judéia eipi watwat- -wara'at ka dağ òn jekukum puye. ²³ Warara'acat ekawēn pit cuk ip o'jojojo kuy.

— Paulo juk adi ipiat o'supi'ajojoat wuywebe — i'e'em warara'acayū itabucayū jewewebe. — Jesus kay wuyetabucap mu'üm ojuy osunuy — i'e'em ip. — Gasū bit ixe dak Jesus muwēnuwēn o'e! — i'e'em ip. — “Jesus kay juy eyetabun epesop!” i'e'em ixe ma — i'e'em ip.

²⁴ Wawēğ co buje:

— Bay, ēn soat podi ma a'ōbaca — io'e ip Deus pe. — A'ōbacaam cuk Paulo eğutabun ekpot kay — io'e ip cebe.

2 Catorze koato kap puje, ocepit Jerusalém ka kay. Barnabé eju oju. Tito dak otujo-wat oweju. ² Ibo ka kay oju “Jerusalém ka kay juy eju” i juk adi Deus o'e owebe buye. Jesus kayayū kukuk'ukayū o'je'awero wa'ijo am. Warara'acayū eju ġu juk ocekawēn- -ixeyū eju acā. Apēn cuk adi kawēn idipat oğuwēnuwēn Judeu'ümayū be iap oğuwēn cebe ip. Apēn cuk adi ixeyū oğutaybitbin iap tak oğuwēn ma. Obu'u juk adi oğuy ixeyū be “Te'e ma juk adi eğutaybitbin ip cedağ'üma ēn

imutaybitbin puye" i'e am owebe. ³ Wuykitpit Tito juk otujowat owebe. Judeu ġu ixe.

— Teku juy ataypu'aġobixeedakacat wuydobuyū'ūm'ūm pabi daġ- -Deus ekawēn taġ — i'ūmġu o'e ip itabucayū kukuk'ukayū ma- -Judeuyū ma. ⁴ Warara'acayū bit oōm oce'aweroroap'a be, o'ġukūy-jo ġu ma'ġu ip. "Oceju dak ocetabut Jesus kay" i napa ma e'e'ukayū oōm ip ocekawēn co am oca'ō- xikap ojuy. Jewemukorēm ojuy ip.

— Teku juy ataypu'aġobixeedakacat wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn taġ — io'e ixeyū ma. — Apēn- puye dak eybu'u wuydobuyū'ūm'ūm pabi daġ jekum Jesus eju mūġ'i eyeku buje? — io'e ip ocewebe. — Imēn cūġ ġu Deus xe — io'e ip ocewebe. — Wuydobuyū'ūm'ūm pabi daġ cuy epeku, Jesus kay a'ġu eyetabut ma — io'e ip ocewebe.

⁵ Ixeyū ekawēn kay ġu bit oceju- -pūġ em tak ka'ū- ma.

— Ha'a. Wuydobuyū'ūm'ūm pabi daġ cuy ajeku cūġ ma wuy'e am Deus xe — i'ūmġu juk adi oce'e oceju bit.

Imēn oce'e buje, kuka juk kawēn idipat oceġuwaru- run. Ijo'i ġu kuka juk o'e. Imēn oce'e buje, ey- muġuyku kuka juk oceju.

⁶ Iġo'a be o'je'awero ip itabucayū kukuk'ukayū. Soat xe ya'ōbuyxi ip osodop. Yoboġ ġu ip oxe bit ijo- diat pit. Deus kacūġ kay ġu aġ- -badi acā. Iisuan ġu ixeyū bit omutaybin.

— Wara'an pit cuy eġutaybin Judeu'ūmayū — i'ūmġu o'e ip owebe. ⁷ — Deus cuk Paulo o'jomuy kawēn idipat muwēn ām Judeu'ūmayū be. Judeuyū be bit Pedro o'jomuy kawēn idipat muwēn ām — io'e ip jewewebe.

⁸ Deus ja'ōbacaap o'ġūm owebe jekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be. Ixe emumuju ḥn. Judeuyū be bit jekawēn muwēn ām ja'ōbacaap o'ġūm Pedro be.

⁹ — Deus Paulo mujujum jekawēn muwēn ām Judeu'ūmayū be — io'e ip itabucayū kukuk'ukayū- -Tiago, Pedro dak, Joāo dak.

Imēnpuye juk ip obumukuġ. Barnabé bumukuġ tak ip jeburerexi ip puye.

— Judeu'ūmayū be eyju ma juy Jesus ekawēn epeğuwēnuwēn. Oceju bit cuy Judeuyū be oceğuwēnuwēn — io'e ip. ¹⁰ Pūğ ma ip ocemuğēbu. — Gebum cuy epesop tadaybotbocayū kay- -itabucayū kay- -ocexeayū kay — i juk o'e ip ocewebe. — Dineheiro'in cuy epeğudot cekay ip, ka'ūma kuğ puye — i juk o'e ip ocewebe.

On tak ocokcok cīcā oce imudot am.

¹¹ Guyjom ma Pedro oajēm ocekay, oceju Antioquia ka be bima. On pit xeku oğukorēm warara'açayū etabun ma, warēmtağ ma jekukum puye. ¹² Tiago jebureyū o'ğudot ocekay. Antioquia ka be ip oajēm. Ikeyū ajēm'ūm pima, Pedro jekönkön'uk osunuy itabucayū eju- -Judeu'ūmayū eju- -Judeuyū babi dağ jekuku'uk'ūmayū eju- -taypu'ağobixeедакаткат'ūmayū eju. Tiago bureyū ajēm puje bit, ibu'u o'e jekön ām ceweju ip- -Judeu'ūmayū eju. Iparara osunuy Judeuyū buxim- -“Judeu'ūmat jedaypu'ağobixeедакацан cuy cūğ ma i'e am Deus xe, itabut ma'ğu ip Jesus kay” i'e'e'ukayū buxim. ¹³ Imēnpuye Pedro buxim o'e ip warara'açayū Judeuyū. Pūğ tağ ma oeku ip jeweju Judeuyū. Jeparara pibun ibu'u o'e ip Judeu'ūmayū eju jekum. Barnabé dak ikeyū buxim iparara o'e. Pūğ tağ ma oeku Judeuyū eju. Judeu'ūmayū eju bit ibu'u o'e jekum jeparara pibun. ¹⁴ Cūğ ğu o'e ip jekukum. Kawēn idipat tağ ğu ip jekukum o'e. Iboap co buje juk ocekawēn Pedro eju warara'açayū etabutpe.

— En Judeu — i juk oce cebe. — Inaka Judeu'ūmat co'i ēn jekukum — i juk oce cebe. — Judeu ekukuap puxim ğu ēn jekukum — i juk oce cebe. — Apēnpuye dak ēn e'em Judeu'ūmayū be “Judeuyū babi dağ cuy epeku!” i? — i juk oce cebe.

¹⁵ Oceju bit Judeuyū ocekapap pin ma.

— Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū Judeu'ūmayū — i oceju e'em, ocedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ğu ip jekukum puye.

¹⁶ Wuyju bit kuy wuyetabut Jesus Cristo kay. Deus xe wuyju cūğ ma wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ

wuyekuap tomuju ġu- -wuyetabucap tomuju acā. Deus xe wuyju cūg ma wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ jekukum puye ġu- -wuyetabut puye acā. Ka'ūma ma cūg ma Deus xe jedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ je-kuap tomuju.

¹⁷ — Cristo kay wuyetabun puje acā cūg ma ace-
sop Deus xe, wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ jeku-
kum ġu ma'ġu wuyju — i wuyju e'em.

Imēn i'e buje, ibapuk e'em soat pe Judeu'ūmayū jo'i
ma wuyju dak ikērēat muġēġē'ukayū iap. Ibu'u ġu
paxi Cristo je'e wuywebe ikērēat muġē ām? Ibu'u
ma! Cedaġ ġu cexe. Ijo'i ġu cexe.

¹⁸ — Wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ wuyeku-
kuap tomuju ġu wuyju cūg ma Deus xe- -wuy-
etabucap tomuju acā — i'e'e'uk cuk adi oğuy.
Imēnpuye "Wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ cuy aje-
ku cūg ma wuy'e am Deus xe" o'e buje, kuyat
wekawēn kuka ocepere, wuydobuyū'ūm'ūm pabi dak
kuka oğupubutbun. ¹⁹ Iba'ore owebe cūg ma i'e am
Deus xe wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ wekuap to-
muju. Deus ekawēn tup cocom cuk wetaybin
iboam. Iba'ore soat pe wuywebe soat iboap ekawēn
tağ jeku am. Wuydobuyū'ūm'ūm pabi dağ wuye-
kuap tomuju wuyju cūg ma Deus xe ibima, apēġām
Cristo oe'ū korosa be? Ka'ūma ām ma! ²⁰ Jekpiwan
ma Jesus oe'ū korosa be owebeam iap kay wetabut
pima, obikuyap tağ ġu ḥon jekukum. Cristo biōġbuk
omuy owebe. Kuyje wekukukuap kuy ocepere. Deus
ipot kay wetabucap eju ḥon jekukum ġasū bit. Ixe
ipot jekpiwan ma oe'ū we'ūap puxim, okukpin cīcā
cexe buye. ²¹ Deus ibikuy soat kuk am xipan.

— Okuġ ġu juy! — i'ūmġu ḥon pit e'em cebe.
On pit imēn ġu e'em. Wuydobuyū'ūm'ūm pabi dağ
wuyekuap tomuju wuyju cūg ma Deus xe ibima,
apēġām Cristo oe'ū korosa be? Ka'ūma ām ma!

3 Galácia eipi watwat, eyaġuyba'arēm cīcā!
Abu dak cuk eymuġuykuku? Abu dak cuk
eymubu'un kawēn icēmat tağ eyekuap puxim?

Apēn Jesus Cristo oe'ū korosa be iap cuk adi oceğuwēn eywebe. Ibaпуg ma juk adi oceğuwēn eywebe. Imēnpuye juk adi eyetabut cīcā epesop cekay. ² Pūg ġu buk oğuwēn eywebe. Deus jebiōgbuk o'ğuōm eywebe wuydobuyū'üm'üm ekawēn tağ eyekuap puye ġu! Ibiōgbuk oōm eywebe apēn Cristo oe'ū iap ekawēn eyetaybit puye; iboap ekawēn kay eyetabut puye dak. ³ Eya'ōbacaam ġu juk epesop Deus ebekitkiyūm- -Deus biōgbuk a'ōbacaam acā. Gasū bit:

— Wuya'ōbacaam ma ixe a'ō dağ ajeku — i eyju e'em te'e ma.

Eyağuyba'arēm cīcā dak epesop. ⁴ Kuy bima juk adi eyetabut cīcā epesop Jesus kay, ipiatpi'ajojoan ma'ğu ip eywebe itabut'ümayū. Gasū bit xe'e jeybu'un cekay? Te'e ma du juk adi ipiat epesupi'ajojo? Iba'ore! ⁵ Deus cuk adi jebiōgbuk a'ōbacaap o'ğum eywebe. Ixe a'ōbacaam wuywebe i'e ba'oreat cuk adi epeğubapukpukpuk soat etabutpe. Ja'ōbacaap o'ğum eywebe wuyawēwēap ekawēn tağ eyju jekukum puye ġu. O'ğum eywebe eyju Deus ekawēn kay jijā buye, cekawēn kay eyetabut puye dak.

⁶ Abraão etabucap puxim eyju dak cuk adi eyetabut epesop Deus kay. Imēn Deus Abraão o'ğuwēn: — Ixe juk adi itabut cīcā osunuy okay — i. — Imēnpuye cūğ ma osunuy oxe — i.

⁷ Ixe-buxim itabucayū Abraão naxeğebitbicayū Deus xe, Judeuyū ġu ma'ğu ip. Iboam cuy eyetaybin.

⁸ Deus cuk adi o'e jewebe ma:

— Guyjom cūğ ma jeedop ip oxe warara'acayū dak- -Judeu'ümayū — i. — Itabun puje ip cūğ ma jeedop ip oxe Judeuyū jo'i ma — i juk adi o'e jewebe ma.

Imēnpuye imēn e'em Deus ekawēn tup:

“On ma xipacat oğum soat ka watwat pe, ēn etabut okay buye,” i'e'em Deus Abraão be, i.

Imēn Deus kawēn idipat o'ğuwēn Abraão be xipacat üm awap soat ka watwat pe. ⁹ Abraão itabut cīcā osunuy Deus kay. Imēnpuye Deus xipacat

o'ğüm cebe. Ixe-buxim soat itabucayū dak xipacat je'jat Deus xewi.

¹⁰ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Wūy ma jeedop ip Deus wi ipiat'ajojom wuyawēwēap ekawēn tağ jekukum'üm pima, soat ekawēn tağ jekukum'üm pima, i.

Imēnpit iba'ore soat pe wuywebe soat ekawēn tağ wuyeku am wuyawēwēap ekawēn tağ. Imēnpuye:

— Xipat ġu eyju oxe — i'e'em Deus soat pe- "Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyeku buje acā cūğ ma acesop Deus xe" i'e'e'ukayū be.

¹¹ Deus cuk adi o'e:

— Eyetabut okay bima acā, cūğ ma epesop oxe — i.

Imēnpuye wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap puye ġu cūğ ma acesop Deus xe. Imēntak e'em Habakuque ekawēn tup- -kuyjeat ekawēn tup- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat ekawēn tup:

Itabucat ma cūğ ma Deus xe, i. Soat em itait jeenuy Deus xe, i.

¹² Imēnpit itabut'ümat tak wuyawēwēap ekawēn tağ jeku ojuy. Imēntak e'em Deus ekawēn tup:

Wuyawēwēap ekawēn tağ jekuku'ukat acā cūğ ma jeenuy Deus xe - soat ekawēn tağ jekuku'ukat, i. Soat em itait jeenuy Deus xe, i.

¹³ — Xipat ġu ēn oxe — i'e'em Deus soat pe- ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be.

Cristo bit oe'ü apēn cuk adi ikērēat ağujurūğrūğiap teida am. Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Korosa eju ibamupayaat wūy ma jee- nuy Deus wi ipiat'ajojom ikērēat kuğ puye, i.

Korosa eju bima: — Wūy ma juy eğuy owi ipiat'ajojom ikērēat kuğ ēn puye — io'e Deus Jesus pe. Wuywebe ġu imēn o'e. Jesus pe acā imēn o'e, apēn cuk adi ikērēat ağujurūğrūğ iap kuğ puye. ¹⁴ Deus o'e Abraão be: — Xipacat oğüm soat ka watwat pe, ēn etabut okay buye — i.

Jesus Cristo kay Judeu'ümayū itabun puje, Deus xi-

pacat je'ğüm cebe ip. Xipacat je'ğüm cebe ip korosa eju Cristo apēn cuk adi ikērēat ağıjurüğrüğ iap o'tujowat jewebe buye. Imēnpuye Deus jebiög'buk muñmōm wuywebe wuyetabut puye. Imuñmōm wuywebe apēn cuk adi o'e Abraão be iap tağ.

¹⁵ Okitpitpiyū, apēn jebapukpuğ soat kabia wuywebe iap tağ ôn jeymutaybin. Abu wuybubut je'jat wuye'ü buje iaptup mubararak pin pima, wuyju wuybutet mubarararağ ixedup pe. Wuybure dak jebutet mubarararağ ixedup pe. Xepxep putet mubararak puje, iba'ore warara'acat pe iboaptup ekawēn mupubut am. Iboaptup ekawēn muwarurun am tak iba'ore ma cebe ip.

¹⁶ — Xipacat oğüm ewebe, enaxeğebit pe dak — i juk adi o'e Deus Abraão be.

“Enaxeğebitbiyū be” i'ümğu e'em ibodup. “Enaxeğebit pe” i acā e'em. Adeayū be ğu kuka xipacat o'ğüm. Püg pe ma kuka o'ğüm - Cristo be ma. ¹⁷ Imēn ôn e ojuy eywebe. Deus cuk kuy o'e Abraão be:

— Xipacat oğüm soat ka watwat pe, ēn etabut okay buye — i. — Soat em wa'ō dağ ôn e'em — i juk o'e.

Guyjom acā wuyawēwēap ekawēn o'ğuwēn Moisés pe ixe be imuñmōm am jebekitkit pe - 430 koato kap puje ma. Wuyawēwēap ekawēn muwēn puje bit:

— Obu'u oce xipacat üm am Abraão be ğasū bit — i'ümğu o'e Deus. — Apēn cuk oce cebe iap tağ ğu oce ğasū bit — i'ümğu o'e.

¹⁸ Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap puye Deus xipacat ümüm wuywebe bima, apēn cuk adi o'e Abraão be iap tağ ğu kuka o'ğüm wuywebe. Imēnpit Deus xipacat o'ğüm Abraão be “Xipacat oğüm ewebe ēn etabut okay buye” io'e buye. Deus ja'ō dağ e'em soat em.

¹⁹ — Apēnpuye dak Deus wuyawēwēap ekawēn o'ğuwēn Moisés pe? — i du eyju e'em owebe?

On jeymutaybin. Wuyawēwēap ekawēn o'ğuwēn wuymutaybit am ajo Deus bikuyap tağ ğu iam. Guyjom kuka Abraão naxeğebit o'kap - Jesus Cristo. Deus xipacat kuka o'ğüm cebe ja'ō dağ. Ikap'üm pima bit,

kuy juk adi wuyetaybit ajop soat ipi juacat kūyjubit'üm ip Deus a'ō kay iam. Deus ma o'jekawēn Abraão be.

— Xipacat oğum ewebe — i juk o'e cebe. Wuyawēwēap ekawēn muwēn pin pima bit, ijodiacat eju ġu o'jekawēn. Koap jekawēn tojotjot'ukayū be o'ġuwēn. Ixeyū o'ġudot jekawēn muwēn ām ijodiacat pe. Ijodiat ma ġuwēn iboap wuywebe.²⁰ Wuyju warara'acat mujujum wuybure kay imukūyo pin pima. Imēnpuxim Deus ixeyū o'ġudot ijodiacat mukūyo am, ixeyū be "Ha'a, ijop ekawēn taġ cuy ajeku" i'e am. Deus pit pūġ ma. Wuyju imujuap wiwim ġu Deus, ja'ōbi ma e'em puye. Wuywebe bit iba'ore imuju am. Iba'ore wuywebe "En imēn ece'e. On tak wara'at taġ oce" i'e am Deus pe, ixe mujujum ġu wuyju buye. Ja'ōbi ma: — Xipacat oğum ewebe — i juk o'e Abraão be.

²¹ — Eyetabun puje acā cūġ ma epesop oxe — i'e'em Deus.

— Cūġ ma epesop oxe eyawēwēap ekawēn taġ eyeku buje acā — i dak tu e'em wuywebe? Xepxep ekawēn taġ tu Deus e'em wuywebe? Ka'ūma! Deus pe wuymucūġ put wuyawēwēap ekawēn muwēn ām ibima, "Eyawēwēap ekawēn taġ eyeku buje acā cūġ ma epesop oxe" i kuka juk o'e Deus wuywebe.²² Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Soat ipi watwat ikērēat kuġ, i.

Iba'ore soat pe wuywebe wuyawēwēap ekawēn taġ wuyeku am- -soat ekawēn taġ. Imēnpuye pūġat kay wuyetabun puje acā cūġ ma acesop Deus xe- -Jesus Cristo kay wuyetabun puje acā. Soat ixe kay itabucayū xipacat je'jat Deus xewi "Xipacat oğum soat pe itabucat pe" io'e Deus puye.

²³ Kuy bima juk adi wuyetaybit ġu ajop wuyetabut am. Warara'acat pe wuymutaybicat wiwim cuk adi ajop wuyetabut am Jesus kay. Taomūnmūnat puxim cuk adi ajop wuyawēwēap ekawēn taġ jeku ojuy.

²⁴ Bekitkit puxim cuk adi ajop. Bekicat kukat puxim wuyawēwēap ekawēn wuykuġ osunuy. Ikukat bekicat mukūyjojom ixe be warēmtaġ ma jekuap puxim.

Imēnpuxmin wuyju dak wuyawēwēap ekawēn tağ cuk adi ajekuku warēmtağ ma wuyekuap puxim. Cristo ajēmap wiwim cuk adi ajop. Yajēm'isum cūg ma acesop Deus xe Cristo kay wuyetabucam acā.

^{25 - 26} Gasū bit wuyetabut Cristo kay. Müg'i wuyju ceweju. Ixe kay wuyetabun puje bekitkit puxim ġu ajop. Deus ipotpoyū ma ajop yaypanayū buxim. Imēnpuye wuyawēwēap ekawēn tağ ġu ajeku ġasū bit. Bekicat ikukacecat puxim ġu wuyju. ²⁷ Eyetabun puje, kuy juk eymubatisasanat "Jesus eju müg'i ojeku ġasū bit" i'e am soat pe. Gasū bit Cristo eju müg'i eyju jekukum. Cristo buxim epeku. ²⁸ Cristo eju müg'i jekukum pima, Judeu, Judeu'ūmat tak weğūğün ma ip jekukum. Tei'ūma kapikpik'ukat, teibubum kapikpik'ukat tak weğūğün ma ip jekukum. Ayacat, ağokatkat tak weğūğün ma ip jekukum, Jesus Cristo eju müg'i jekukum pima.

²⁹ — Xipacat oğüm enaxeğebit pe — i juk adi o'e Deus Abraão be.

Cristo eykukat. Imēnpuye Abraão naxeğebitbicat eyju Deus xe. Imēnpuye xipacat epeyat Deus xewi apēn ixe juk adi o'e cebe iap tağ.

4 Gebum cuy ajop apēn ipotpoyū jebay bubut pum iap kay.

— Yaypan pima acā okpot soat obubut je'jat jebubun — i'e'em cebay.

Yaypan'ūm pima bit, jebay eju kapikpik'ukat co'i ma ipot. Yaypan pima acā soat kuğ jeenuy-jebay bubut kuğ. ² Yaypan'ūm pima, warara'acayū bekicat kuğ imukūyjojom. Warara'acayū cebay bubut kuğ, cebay ekawēn tağ ma. ³ Bekicat yağuy'ūm bekin pima. Beikitkit puxim wuyju dak ajop wuyetabun'isum Jesus kay. Tüybe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap tomuju cūg ma acesop Deus xe iān cuk adi ajop. ⁴ Imudocap kabia ajēm puje, Deus jekpot o'ğudot ijodi. Wuyjo'i o'kap ayacat'uk pewi. Wuyawēwēap ekawēn tağ cuk adi oekukuku Judeu buye.

⁵ — Iba'ore ocewebe soat ekawēn tağ jeku am oceawēwēap ekawēn tağ — i'e'e'uk ajop Deus pe. — Apēntak cūg ma acesop cexe? — i'e'e'uk ajop wuyewewebe.

Jesus pit e'em wuywebe:

— Wa'ōbacaap oğüm eywebe-eyawēwēap ekawēn tağ eyku am ġu- -Deus ebekitkiyüm eye'e am acā! — i.

⁶ Ixe Deus cuk jekpot biōgbuk o'ğuōm wuywebe “Eyju dak okpotpoyū” i'e am wuywebe. Imēnpuye:

— Bay! — i wuyju dak e'em cebe Jesus a'ō no-muju. — Bay — i'e'em wuyju ibiōgbuk a'ōbi.

⁷ Deus eju kapikpik'ukayū ġu a'ğu eyju. Ipotpoyū ma eyju. Imēnpuye soat je'ğüm eywebe jekpotpoyū be iūmūmap.

⁸ Kuy bima juk adi eyetaybit ġu epesop Deusan. Warara'acayū kay juk adi eyetabut epesop. Tüybe iteyū ma deusyū iān cuk adi epesop. ⁹ Gasū bit eyetaybit Deusan. Ixe dak o'e itaybit eyum. Apēnpuye dak waram eyetabut pin ma'ğuto deusbaroyū kay? Te'e ma kuka eyetabut epesop cekay ip. Wuybuywan pa'ore ip cebe itaybit'üm puye. Te'e ma du ixeyū a'ō kay epe'e ġuto? Eyağuyba'arēm! ¹⁰ Tüybe cūg ma acesop Deus xe kabia muxipanpan pima iān eyju e'em, kaxi muxipanpan pima dak iān, koato muxipanpan pima dak iān eyju e'em. ¹¹ Wağuybabı'üm'üm cīcā eykuğ. Te'e ma du juk adi ocekapik kawēn idipat muwēnuwēn eywebe? Wağuybabı'üm'üm cīcā eykuğ.

¹² Okitpitpiyū, Cristo a'ō kay kūyjobin cuy epesop obuxim. On tak eybuxim ya'ō kay. On cuk adi eyburem oğuy. Eyju dak cuk adi warēmtağ ġu epesop okuğ. ¹³ Koap weku buje, kawēn idipat epeya'ijojo ġu buk. On pit cuk oju imuwēn ām eywebe owātaxipi buye. Oju ġu wara'at ka kay. ¹⁴ Eyağuybabı'üm'üm cuk adi epesop okuğ owātaxipi buye. Owātaxipi ap waywayway ġu juk adi epesop.

— Paulo kay ġu oceju soat em iwātaxipi buye — i'ümğu juk adi epe'e'e.

Eyduk'a be juk adi eyju okuk. Xipan cuk adi eyju

okuk kabi bewiat kukap puxim- -Deus ekawēn tojot-jot'ukat kukap puxim- -Jesus Cristo kukap puxim.

¹⁵ Eycokcoğ cuk adi epesop okuğ. Okay jījā juk adi epesop. Apēnpuye dak epe'e okay ġu ġasū bit? Iba'o-re'üm pima eyeta kuka juk epesutaüm owebe wetam.

¹⁶ Icēmān acā juk adi ocekawēnwēn eywebe. Apēnpuye eyju ġasū okay ġu?

¹⁷ Jewexe ma ip eykay ixeyū warēmtağ ma eymutaybitbin'ukayū. Eymu'ağuyba'arēm ojuy ip okay'üm ām. Ibu'u ip eywebe okay am. Ibikuy ip jewekay i'e am apēn kuy bima okay jījā epesop iap puxim. ¹⁸ Xipat wuywebe warara'acat kay am xipat i'e ojuy bima. Ixeyū mu'ağuyba'arēm ojuy bima bit, xipat ġu kuka o'e cekay am. Iboap icēmān soat em. Eykukpin cīcā oxe, eyxe ġu ma'ğu ôn. ¹⁹ Bekitkit, eykukpin cīcā oxe. Ayacat i'itpiat puxim ôn. Wağuybabı'üm'üm cīcā eykuğ. Cristo ekukuap puxim eyju dak jekukum iap wiwim ôn ayacat je'it kapap wiwim iap puxim. ²⁰ Wağuybabı'üm'üm cīcā eykuğ. Eyxe pin cīcā oxe. Apēntak ôn jeyawē?

²¹ — Moisés ekawēn tağ cuy ajeku- -wuyawēwēap ekawēn tağ — i te'e ma eyju e'em.

Eyetaybit tu apēn wuyawēwēap ekawēn e'em iam?

²² Gebum cuy epesop Abraão ipotpoyū kay- -xep-xepayū kay. Xepxep osodop ip Abraão ipotpoyū. Pūğ ma ixi tei'üma kapikpik'ukat osunuy Abraão duk'a be. Wara'at xi bit Abraão tayxiat osunuy.

²³ Kapikpik'ukat it o'kap wuykapap puxim. Itayxiat it pit Deus a'öbi o'kap. O'kap "Ekpon oğüm ewe-be" io'e buye. ²⁴ Xepxep aoyū xepxep em Deus jekawēn o'ğuwēn jebekitkit pe iap puxim. Jekawēn o'ğuwēn jebekitkit awēwē ām. Co'a bicüğpe bima o'ğuwēn Moisés pe, Sinai'a bicüğpe bima. Wuyawēwēap ekawēn tağ jeku ojuyayū tei'üma kapikpik'ukat it puxim- -Agar it puxim. ²⁵ Agar co'a buxim- -Sinai'a buxim- -Arábia eipi beat'a buxim.

— Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap tomuju acā cūğ ma acesop Deus xe — i te'e ma e'em pūğ-pūğayū. Agar it puxim ixeyū- -Ismael buxim- -tei'üma kapikpik'ukat it puxim. Jerusalém ka ixeyū

Judeuyū ka. Ixeyū a'ō kayayū dak wuyawēwēap eka-wēn tağ jeku ojuy cūg ma i'e am Deus xe. ²⁶ Wara'at ka bit opop. Jerusalém ka buxim ibo ka. Kabi bewiatka bit ibo ka. Wuyju ma ibo ka watwat. Itayxiat it puxim wuyju- -Isaque buxim.

— Cūg ma wuyju Deus xe wuyetabut puye — i wuyju e'em.

²⁷ Imēn e'em Deus ekawēn tup:

Tū'ū, ecokcoğ cuy eğuy e'it'et ġu ma'ġu īn, i. Ecokcoğ cuy eğuy e'it esupi'ajo ġu ma'ġu īn, i. Ayacat o'-jepere iat iyū ade je'e- -jektop eju nuyat iyū bodi ma, i.

Imēn e'em Isaías emudupmubararaktup.

²⁸ Okitpitpiyū, Deus a'ōbi Isaque o'kap. Ixe buxim eyju dak ya'ōbi Deus ipotpoyūm epesop. ²⁹ Wuykapap puxim o'kapiat Deus biōgbuk a'ōbi o'kapiat kaykay jījā osunuynuynuy. Ibabiwarere osunuynuynuy cekay. Iwaywayway acā osunuynuynuy. Gasū dak imēn ma jebapukpuğ iboap. Wuykapap puxim o'kap'iayū Deus biōgbuk a'ōbiayū kaykay jījā. Iwaywayway jījā ip. Warēmtağ ip ikuğ. ³⁰ Imēnpit, imēn e'em Deus ekawēn tup:

"Tei'ūma kapikpik'ukat cuy eğujēm eduk'a bewi," i juk o'e Deus Abraão be, i. "Eğujēm cuy i'it eju ma," i. "Etayxiat it puxim ġu ixe it," i. "Jebay bubut je'jat ġu," i. "Etayxiat it acā je'jat," i.

³¹ Imēneju, okitpitpiyū, ġebum cuy epesop iboap ekawēn kay. Tei'ūma kapikpik'ukat it puxim ġu wuyju- -itayxiat it puxim acā.

5 Cristo juk ja'ōbacaap o'ğūm wuywebe wuy-jupinap tağ wuyeku am. Ixe a'ōbacaap kuğ cuy epesop soat em.

— Wuyawēwēap ekawēn tağ cuy ajeku cūg ma wuydop am Deus xe — i waram pit cuy epe'e ġu.

Tei'ūma kapikpik'ukat puxim ġu juy epesop waram.

² Eya'ōpicūgcūg cuy epesop wekawēn kay! On Paulo. Judeu òn. Jesus kay bit wetabut. On ma jey-mukūyjo. Warara'acat pe eydaypu'ağobixeekacan pima, te'e ma kuka juk Cristo oe'ū eywebeam. ³ Imēn ma òn eymukūyjojom.

— Soat ekawēn tağ cuy epeku wuyawēwēap ekawēn tağ - Moisés ekawēn tağ — i òn e'em soat pe o'-jewedaypu'ağobixeekacat'iayū be.

⁴ "Cūg ma acesop Deus xe wuyawēwēap ekawēn tağ wuyju jekukum puye" i'e'e'ukayū wūy ma ip Cristo wi. Jetabucap kuy o'jepere ip. Ibu'u ip Deus pe xipan jekukan. ⁵ Wuyju bit wuyetaybit cūg ma acesop Deus xe wuyetabut Jesus Cristo kay buye iam. Cūg ma acesop cexe iap wiwim cīcā wuyju. Iboap wiwim cīcā wuyju soat em Deus biōgbuk wuya'ōmucanucan puye. ⁶ Jesus Cristo eju mūğ'i wuyju jekukum pima, yoboğ ġu Deus xe wuydaypu'ağobixeekatkan pima, ixeedakatkan'ūm pima dak. Yoboğ pit cexe wuyetabucap acā. Wuyetabut pima xipan tak acejewekuk.

⁷ Kuy juk adi eyetabut cīcā epesop Jesus Cristo kay. Abu juk kawēn icēmat kay eymubu'un? Apēn cuk eymubu'un? ⁸ Apēn xe'e ixe eyağuymuwarurun? Deus ġu eyağuymuwarurun. Deus ġu eymubu'un. Ixe juk eynaē cūg ma eyeku am jexe.

⁹ — Tōm'it ma soat'a muyuhuhum - -pāo'a muyuhuhuaptōm. Yaboğ e'em — i wuyju e'em. Imēnpuxim pūğ ma warēmtağ ma eymutaybitbin pima, soat kuka warēmtağ ma epeku.

— Wuyawēwēap ekawēn tağ wuyekuap tomuju cūg ma acesop Deus xe — i kuka o'e soat te'e ma. ¹⁰ On pit wetabut mabuk eykay. Wetaybit waram ġuto eyağysat epe'e iam. Waram ġuto kawēn icēmat kay epesop. Wetaybit iboam mūğ'i wuyju wuykukat eju buye. Warēmtağ ma eymutaybitbin'ukat pe bit Deus ipiat supi'ajoat - -ya'ōbuyxi'ūmat pe, ya'ōbuyxiat pe dak.

¹¹ Okitpitpiyū, okay'ūmayū te'e ma wawēğmukē-rērērēn.

— Paulo e'em wuywebe "Jewedaypu'ağobixeeda-

katkacan cuy epesop," i — i napa ma e'em ip soat pe.

Kuy bima juk adi ocece iboam soat pe. Gasú bit oce
ğu imēn. Imēn ôn e'em pima, itakoma ğu kuka adi
Judeuyū okay. Ixeyū ma e'em imēn soat pe. Ôn pit
e'em:

— Cūğ ma epesop Deus xe eyetabut pima Jesus
oe'ü korosa be wuywebeam iap kay — i.

Imēnpuye buk ip itakoma ma okay.¹² "Jeweday-
pu'ağobixeedakatkacan cuy epesop Moisés ekawēn
tağ" i'e'e'ukayū be bit:

— Epeyewedaxibada'uk cuy pūğ em ma — i ôn
e'em.

¹³ Okitpitpiyū, Deus cuk wuynaě wuyjupinap tağ
wuyku am. Imēnpit:

— Obikuyap tağ cuy ojeku jewemucokcokcoğ,
Deus onaě ojupinap tağ weku am puye — i'ümğu juy
epe'e.

Eybikuyap tağ ğu juy epeku jewemucokcokcoğ. Xipan
cuy epeyewekuk. Jewebuywatwan tak cuy epesop!

¹⁴ Imēn e'em wuyawēwēap ekawēn tup: Xipan cuy
warara'acat ejukuk ewekukap puxim, i. Eywebe xi-
pan warara'acat kuğ pima, wuyawēwēap ekawēn tağ
eyju jekukum soat ekawēn tağ.¹⁵ Ika'uut puxim jewe-
wekuğ pima bit, kuka xipan jewewekuap epeyepere,
jewemuymuy bima dak, jewawēğmukērērēn pima
dak.

¹⁶ Ôn mabuk jeyawē. Eybikuyap tağ ğu juy epe-
ku jewemucokcokcoğ. Ağ cuy Deus biōğbuk jeyağuy-
dada. Ixe eyağuydadam pima warēmtağ ğu kuka epe-
kuku ikērēat muğēğem.¹⁷ Ajo Deus biōğbuk cekay
iap ajo wuyju cekay iap ğu. Apēn Deus biōğbuk ibi-
kuy iap puxim ğu wuyju bit wuybikuy. Apēn wuybi-
kuy iap puxim ğu dak Deus biōğbuk pit ibikuy. Deus
biōğbuk bikuyap tağ jekuku'ukat jebikuyap tağ ğu
jekukum jewemucokcokcoğ. Imēnpuye ixe biōğbuk bi-
kuyap tağ jeku pin pima, wuybikuyap tağ ğu kuka
ajekuku- -ixe bikuyap tağ acā.¹⁸ Deus biōğbuk wuy-
ağuydadam pima, wuyawēwēap ekawēn tağ ğu kuka

ajeku cūg ma wuydop am Deus xe-kawēn kuyat tağ ġu.

¹⁹ Wuybikuyap tağ jekukum pima, ikérēat acā kuka ağuğē. Soat wuyetaybit iboam. Wuybikuyap tağ jekukum pima, warara'acat itop kaykay kuka ajop, warara'acat tayxi dak; ikérēat kay acā dak kuka ajop ġebum; wuyekawēnkérēm tak kuka ajop; ²⁰ deusbaroyū kay dak kuka ajop wuyetabun; wuybukaypan tak kuka ajop; warara'acat aoka pin tak kuka ajop; jewa'ōxikxiğ tak kuka ajop; wuyetakomāmām tak kuka ajop warara'acat kay; wuyetabikukum tak kuka ajop soat kay; wuya'ōbuyxian pin tak kuka ajop; wuyewejak'üm tak kuka ajop wuybureyū kay; ²¹ wuyetabutkarey dak kuka ajop; wuyka'o'om tak kuka ajop; jewetabutpe ma kuka ajop aoyū dabi'o'om peta muğēğēm pima. Wuybikuyap tağ jekukum pima, warēmtağ ma kuka ajop. Deus soat kukkan pima, jeōm ġu ip kabi be imēn jekuku'ukayū. Imēn cuk oce eywebe. Gasū dak imēn ma òn e'em eywebe.

²² Deus biōgbuk wuyağuydadam pima bit, ikuypin kuka warara'acat ajukukuk; wuycokcoğ tak kuka ajop soat em; wuyağuybabibim tak kuka ajop; wuyukpiceğēm ġu dak kuka ajop; wuya'ōdidim tak kuka warara'acat ajukukuk; xipan tak kuka warara'acat ajukukuk; wuya'ō dağ tak kuka ajekuku soat em; ²³ wuya'ōbuyxian pin ġu dak kuka ajop; jewawēwēm tak kuka ajop ikérēat muğēap puxim. Imēn wuyju jekukum pima, wuyawēwēap ekawēn tağ kuka ajeku-kawēn kuyat tağ. ²⁴ Jesus Cristo ebekitkiyū wuyju. Imēn wuyju jewawēwēm.

— Cristo oe'ū korosa be owebeam — i'e'em wuyju jewebe ma. — Ixe buxim oe'ūiat puxim cuy ojeku. Jewemucokcokcoğ obikuyap tağ ġu juy ojeku — i'e'em wuyju jewebe ma.

Imēn wuyju jewawēwēm. ²⁵ Kuy bima Deus biōgbuk wuymutabun Jesus Cristo kay. Āğ cuy ġasū bit ixe wuyağuydada. ²⁶ Wuya'ōbuyxian pin ġu juy ajop. Warara'acat ağuṭakomān ġu dak cuy. Wuyetabutkarey ġu dak cuy ajop warara'acat kay.

6 Okitpitpiyū, wuybure be ikérēat muğē buje, ixe juy epeyawē. Deus biōgbuk a'ō kay kūy-jobicat cuy ixe yawē. Eywebe dak xipat'ūmat imuğē ġügün ixe buxim. Imēnpuye eyday'em'um cuy epesop eywebe ikérēat kukap puxim. ² Jewebuywatwan cuy epesop. Jewebuywatwan pima, kūyjobit epesop Cristo a'ō kay. ³ Ya'ōbuyxi'ūmat "On pit wa'ōbuyxi. Osu-buywan ġu warara'acat" i'e'em pima, jeweġuykukukum. Te'e ma e'em — Cristo ebekit ôn — i. ⁴ Ge-bum cuy ajop wuyekukuap kay wuyetaybit am cūg ma oceju jekukum iam, cūg ġu iam tak. Cūg ma jekukum pima, wuycokcok ace'e wuyekukuap kay.

— Ibo ekukuap co'i du wekukuap xipat Deus xe? — i ġu kuka ace'e.

⁵ Soat ma juy wuyekapikap ajukuk.

⁶ Warara'acat pe Cristo ekawēn wuymutaybitbin pima, wuybubut'in cuy ağu'ē'ē cebe wuymutaybit-binapteim. ⁷ Jewemuġuykukukum ġu juy epesop. Deus a'ōmupubutpun pa'ore soat pe wuywebe. Ajo ataida iat tak kuka ajat ma. ⁸ Imēnpxim jewemu-cokcokcoġ wuybikuyap taġ jekukum pima, ikérēat kuka aġujurūġ. Wuye'ū buje Deus wi wūy ma ace-sop. Deus biōgbuk mucokcokcoġ ixe bikuyap taġ jekukum pima bit, idipat kuka aġujurūġ ixe a'ōba-caan, ibiōgbuk wuyaġuydadam pima dak. Wuye'ū buje, waram acejetait. Deus xe acesop soat em. ⁹ Wuybu'u'um ġu juy ajop xipacat muğē ām. Xipa-cat puap kabia be xipacat acejat wuybu'u'u'um pi-ma. ¹⁰ Imēnpuye xipan warara'acat kukap cuy ace-jepere ġu. Warara'acat podi ma itabucayū ajukuk xipan.

¹¹ Obum ma ijudup mubarararaġ ôn. Yoboġ cīcā wemumubararak. ¹² Xipan jewemuwēnuwēnayū ma e'em eywebe:

— Jewedaypu'aġobixeedakatkacan cuy epesop cūg ma Deus xe eydop am — i.

Yoboġan pin ip. Jesus Cristo oe'ū korosa be iap mu-wēn pu'u jijā ip. Iparara ip Jesus Cristo kay'ūmayū ipiat supi'ajoat cebe ip iap puxim. ¹³ Jedaypu'aġobi-xeedakatkacat ip. Soat taġ ġu bit ip jekukum wuya-

wēwēap ekawēn tağ ḡu. Eywebe jewedaypu'ağobixeedakatkacat ojuy ip, "Ade ma oca'ō kay kūyjobit" i'e ojuy ip puye.

¹⁴ — Mēnku xipat wuywebe cūğ ma wuydop am Deus xe, ḡoku ḡuto — i'ümgu òn pit e'em. — Wuykukukat Jesus Cristo oe'ū korosa be wuywebe cūğ ma wuydop am Deus xe — i acā òn e'em.

Jesus kay'ümat ekukuap puxim ḡu weku pin ḡasū bit. Idip ḡu o'e oxe iboap pit. Jesus kay'ümayū dak jeku pin ḡu wekukuap puxim. Idip ḡu cexe ip iboap.

¹⁵ Wuyağuy'isu bima, yoboğ ḡu Deus xe wuydaypu'ağobixeedakatkacat pima, ixeedakatkacat'üm pima dak. Ibitbit ma. Yoboğ pit cexe wuy'isum wuyeku am. ¹⁶ Òn kawēnwēn Deus eju yağuy'isum jekukukayū beam- -Deus ebekitkit peam.

— Bay, ebekitkit ağuymubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe. — Etabotaidabotbon cuy eğuy cekay ip — i òn e'em cebe.

¹⁷ Okaykay ḡu juy ip jeedop. Wa'omukorēm ḡu juy jeedop ip jewedaypu'ağobixeedakatkacan iam. Kuy werowero opop wukxabi dağ ade. Iboap coco buje, itaybit je'e ip Paulo kapikpiğ cīcā wuykukukat Jesus peam iam.

¹⁸ Okitpitpiyū, "Xipan cuy Galácia eipi watwat ejukuk" i òn e'em wuykukukat Jesus Cristo be. Xipan cuy jeykuk.

Ibürün ma.

EFESO KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

1 Efeso ka watwat, cartadup mubararağ ôn eywebeaptum. Deus ebekitkiyū eyju. Soat em eyju kūyjobit Jesus Cristo a'ō kay, ceweju eyju müg'i buye. On Paulo. Jesus Cristo emumuju ôn Deus a'ōbi.

2 Deus wuyebay. Jesus Cristo wuyukukat.

— Bay, Efeso ka watwat cuy ejukuk xipan — i ôn e'em Deus pe. — Ikeyū ağuymubabibin cuy eğu — i ôn e'em cebe.

³ Kabi beacat pe xipacat ūmūmap co'i ma soat em Deus xipacat ūmūm wuywebe dak. Kabi beayū buxim wuyju, Cristo eju müg'i wuyju buye. Imēnpuye:

— En xipat cīcā — i juy ace Deus pe soat em ma-wuyukukat Jesus Cristo ebay be.

⁴ Ipi mügē'üm pima ma, Deus kuy wuynaē jebekitkiyūm. Cebekitkiyū wuyju Cristo eju müg'i wuyju buye.

— Soat tağ iisu jeedop ip oxe webekitkiyū — i juk o'e jewebe ma Deus. — Ikērēat kuğ ğu ip jeedop oxe — i juk o'e jewebe ma.

Imēn cuk wuynaē ixe xe wuyukpin puye.

⁵ — Jesus Cristo kay itabun puje, webekitkiyūm ip je'e — io'e Deus jewebe ma.

Imēn Deus o'e, jexe wuyukpin puye. Ibikuy osunuy wuynaē ām. Jemucokcok am cuk wuynaē. ⁶ Ipot ikukpin cīcā osunuy cexe. Imēnpit jekpot o'ğudot wuykay wuydaxijo am tei'ūmat ūmūmap puxim. Imēneju:

— Ka'uma ma ejo'iat xipacat — i juy ace cebe soat em. — Soat podi ma ēn xipacat ūmūm ocewebe — i dak cuy ace cebe.

⁷ Deus ikērēat o'ju'uk wuywebewi Cristo oe'ü wuywebeam puye. Gasū bit ixe ġebum ğu apēn cuk adi ikērēat ağuğēğē iap kay. Soat podi ma ixe xipan wuykuğ. ⁸ Ibu'u ğu xipan wuyuk am. Soat em wuy-

kuğ xipan. Soat podi ma itaybitbit ixe. Soan ma itaybit.

^{9 - 10} — Imu'awero pin pima, soat webekitkiyū oğu'awero-soat ipi juacat, soat kabi beacat tak — i juk o'e Deus jewebe ma. — Cristo soat kukan je'e ġebuje bit — i juk o'e jewebe ma. — Kūyjobit jeedop ip ya'ō kay — io'e.

Kuy bima apēn imu'awero ojuv ip osunuy iap iba'a-rēm osodop soat xe wuyxe. Gasū bit iboap o'ġuwēn wuywebe.

— Cristo soat kukan je'e — i juk o'e wuywebe.
— Soat ma kūyjobin jeedop ip ya'ō kay — i juk o'e wuywebe.

¹¹ Soat ma jebapukpuğ wuywebe Deus bikuyap tağ-apēn ixe juk adi o'e'eiap tağ. Ixe juk wuynaē jebekitkiyūm Cristo eju wuyju mūg'i buye. Jebikuyap tağ wuynaē.

— Teyūku otaē webekitkiyūm — io'e ipi muğē awap.

Imēnpuye juk wuynaē. ¹² Oceju juk koam ocetabut oce'e Cristo kay. Imēnpuye:

— Ka'ūma ma ejo'iat ya'ōbacaat — i oceju e'em Deus pe.

¹³ Eyju dak cuk eyetabut Cristo kay. Kawēn i-cēmat co buje Cristo kay juk eyetabut epesop-ka-wēn idipat co buje, Deus wuydaxijojomap ekawēn co buje. Wuyju ma wuybutet mubarararağ wuybut pe ijop cuy obubut i'e am soat pe. Imēnpuxim Deus tak jebiōgbuk muōmōm wuywebe "Teyūku webekitkiyū" i'e am soat pe. Jebiōgbuk muōmōm wuywebe apēn cuk adi o'e'e iap tağ. ¹⁴ Wuyetaybit ajo Deus je'ğüm jebekitkiyū be iap acejat iam ibiōgbuk kuğ puye. Ixe ja'ōbacaap ūmūm wuywebe ikērēat muğēap puxim. Imēnpuye wuyetaybit ixe xe acesop ikērēat kuğ ġu iam. Imēneju:

— Ka'ūma ma ejo'iat xipacat — i juy ace ce-be-Deus pe.

¹⁵ — Efeso ka watwat itabut cīcā wuykukukat kay-Jesus kay — i juk o'e warara'acayū ocewebe.

— Iukpin warara'acayū kuğ ip- -itabucayū kuğ — i juk o'e ip ocewebe.

¹⁶ Iboap awēğ tobuxik puje:

— Bay, ên xipat cīcā. Efeso ka watwat buywatwan ên ixeyū be warara'acayū kuk am xipan — i ôn e'em Deus pe.

Obu'un pa'ore ma imēn i'e'e am cebe. Soat em eywebeam ôn kawēnwēn Deus eju. ¹⁷ Kawēnwēn ôn Deus eju- -wuykukukat Jesus Cristo ebay eju. Ka'ūma ma ixe jo'iat idipat.

— Ebiōğbuk cuy eğuōm Efeso ka watwat pe — i ôn e'em cebe.

Ibiōğbuk jeymutaybin cūğ ma eyeku am Deus etabutpe iam. Deus tak ğubapuk eywebe ibiōğbuk. Eye-taybit epesop ixem apēn ixe ibikuy eywebe eyetaybit am ixem.

¹⁸ — Bay, ixeyū juy eğutaybin soat em exē jee-dop ip iam — i ôn e'em Deus pe.

Ixe juk eynaē soat em jexē eydop am. Cexē eydopap wiwim eyju ğasū dak.

— Ikeyū juy eğutaybin xipat cīcāat eğuxipan iūm ām ebekitkiyū be iam — i ôn e'em Deus pe.

¹⁹ — Soat podi ma a'ōbaca iam cuy dak ixeyū eğutaybin — i ôn e'em. — A'ōbacaap ūmūm soat pe ebekitkiyū be- -itabucayū be iam tak cuy ixeyū eğutaybin — i ôn e'em.

²⁰ Iboap a'ōbacaan ma Deus Cristo o'ğutait ce'ūap tomukadi. Waram o'ğutait. O'ğuyu kabi kay.

— Soat kukan cuy eğuy oweju — io'e cebe- -Cristo be. — Wağuywağōm cuy eğuy — io'e cebe.

²¹ Kabi be omuy ğasū Cristo. Soat podi ma ya'ōbaca ixe. Soat kabi beayū kukayū kūyjobit ixe a'ō kay acā- -ya'ōbuyxiayū, ya'ōcaayū dak, kariwaayū dak. Soat ip kūyjobit Cristo a'ō kay. Gasū ka'ūma ma ixe jo'iat ya'ōbuyxi. Guyjom tak ka'ūma ma je'e ixe jo'ian. ²² Deus soat a'ōbacaap o'ğu'üm ixeyū be kūyjobit am Cristo a'ō kay.

— Soat kukat okpot — i juk o'e Jesus kay itabucayū be. — Ka'ūma ma ixe jo'iat — i juk o'e cebe ip.

²³ Wuya'a wuyjebit kukat. Wuya'a buxim Cristo dak

itabucayū kukat. Imēnpuye itabucayū Cristo jebit puxim. Ixe Cristo soat em jebekitkiyū kuğ xipan-jekay itabucayū kuğ. Ixe buxim wuyju dak soat kuğ xipan itabucayū kuğ soat kaka beayū kuğ, ixe wuy-kukat puye.

2 Kuy bima bit juk adi eybu'u epesop Deus bikuyap tağ jeku am Deus a'ō kay kūyjobit'üm puye, ikērēat mujurūğrūğ puye dak. ² Itabut'ümat ekukuap puxim cuk adi epekukuku ikērēat muğēğem acā. Deus a'ō kay kūyjobit'ümayū kukat a'ō kay epesop kūyjobit kabido dağayū kukat a'ō kay, ya'ōbacaayū kukat a'ō kay. ³ Soat wuyju dak itabut'ümayū ekukuap co'i ma juk adi ajekukuku. Wuyukpiwatpin ma juk adi ajekukuku ikērēat mujurūğrūğ. Ajo-muğē pin wuyxe iat muğēğem cuk adi ajekukuku. Ajo-kay wuyju jewağuy pin iap kay dak cuk adi aceğebububu. Wuykap isu ma wuycokcok ikērēat mujurūğrūğ ām ijodiat puye. Imēneju Deus itakoma osunuy wuykay ikērēat mujurūğrūğ puye. Ipiat kuka o'supi'ajoat soat pe wuywebe. ⁴ Deus pit soat podi ma itabotaidabotbot wuykay. Imēnpuye ipiat o'supi'ajoat ğu wuywebe. Soat podi ma wuykukpin cexe. ⁵ Imēnpuye ixe juk adi wuymuisun. Ce'ūat puxim cuk adi acesop. Ikērēat mujurūğrūğ cuk adi ajekukuku. Ixe bit cuk wuymuisun. Kuy bima Deus waram ğuto Jesus o'ğutait ce'ūap tomukadi. Ja'ōbacaam o'ğutait. Iboap a'ōbacaam wuymuisusun tak Cristo eju wuyju mūğ'i buje. Deus kuy juk wuydaxijo warara'acat podi ma xipan wuykuğ puye. ⁶ Ixe juk wuymuisun ce'ūat mutaicap puxim. Wuymuyu jexe wuydop am Jesus Cristo eju mūğ'i wuyju jekukum puye.

— Kabi be soat kukayūm je'e ip webekitkiyū Cristo eju — i juk o'e Deus jewebe ma.

⁷ Ixe juk wuymuju jexe wuydop am. Imēnpuye ğuyjomayū je'e:

— Deus soat podi ma xipan wuykuğ, ikērēat

ağujurūğrūğ ma'ğu wuyju — i. — Ikeyū o'ğuyu jexe je'dop am Jesus Cristo oe'ū cebeam ip puye — i je'e ip.

⁸ Deus wuydaxijojom xipan wuykuğ puye. Ixe wuydaxijojom Jesus Cristo kay wuyetabun puje. Tei'ūma wuydaxijojoap. Deus emumuūm puxim wuydaxijojoap teihe ġu buye. ⁹ Deus wuydaxijojom cūğ ma wuyekukuap tomuju ġu. Imēnpuye:

— Deus cuk ocedaxijo cūğ ma oceju jekukum puye — i'e ba'ore wuywebe. ¹⁰ Deus cuk wuymuğē. Gasū bit cuk wuymuwexat xipacat mujurūğrūğ'ukayūm Jesus Cristo eju müğ'i wuyju buye.

— Xipacat mujurūğrūğ'ukayūm ip jeedop Cristo eju müğ'iayū — i juk o'e Deus jewebe ma kuyje.

¹¹ Gebum cuy epesop apēn cuk adi warēmtağ ma epekukuku iap kay. Judeuyū ġu eyju.

— Eyju jewedaypu'ağobixeedakatkacan ġu- -oceju acā — i'e'em ip Judeuyū eywebe.
Jejebit pe ip takatkacap kuğ oceju, Judeuyū iap mu-bapuk am soat pe. Judeuyū xe eyokok epesop. ¹² Wūy ma juk adi epekukuku Cristo wi kuy bima. Powatwat puxim cuk adi epesop, Judeuyū'ūm puye- -Deus emunaē'ūm puye dak.

— On xipan jeykuk — i juk o'e Deus jebekitkiyū be- -Judeuyū be.

Eywebe bit imēn ġu o'e. Deus xe soat em wuyetait acesop iap wiwim ġu juk adi epesop. Eyetabut ġu juk adi epesop Deus kay. ¹³ Kuy bima Deus wi wūy jījā juk adi epesop eyetaybit'ūm ixem puye. Gasū bit cuk eydojot jetēğ, Cristo oe'ū korosa be eywebeam puye. Ixe xe ma eyju dopdom ġasū Jesus Cristo eju müğ'i eyju buye. ¹⁴ Cristo wuymudinudin. Judeuyū itakoma osodop Judeu'ūmayū kay. Wuyparakpe korara opop iap puxim cewağon'ūm ip osodop jewewekay. Cristo bit itakomaap o'ğu'ūm korara muduap puxim. O'ğu'ūm je'ū buje. Gasū bit pūğ kadian ma o'e ip Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Pūğ pe ma ip jewewe- kuğ o'e itakomaap oi'ūm puye. ¹⁵ Judeuyū itakoma osodop ip Judeu'ūmayū kay Moisés ekawēn tağ ġu ip oekuku buye- -wuyawēwēap ekawēn tağ ġu.

— Moisés ekawēn tağ eyekukuap tomuju ġu eyju cūğ ma oxe — i juk o'e Cristo bit soat pe wuywebe. Imēn cuk o'e je'ū buje. Kuy bima Judeuyū pūğ kadi ġu osodop ip Judeu'ūmayū eju- -xepxep kadi. Cristo eju müg'i jeku buje bit, pūğ kadian ma ip o'e. Yağuyisu ip o'e Cristo ip o'ğudin puye. Itakoma ip jewewekay iap o'ğu'üm. ¹⁶ Wuyewewekay wuyetako- maap o'ğu'üm, korosa be oe'ū buye. Pūğ kadian ma ixe juk wuymuwexat korosa be je'ūap tomuju- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak. Ixe juk wuymubikuy Deus a'ō kay kūyjobit am. ¹⁷ Ipi ju jekop puje:

— Deus itakoma ġu eykay! Eykukpin cīcā cexe — i juk o'e Cristo.

Imēn ixe juk o'e eywebe- -Judeu'ūmayū be- -Deus wi wūyayū be. Ocewebe dak imēn cuk o'e Judeuyū be- -Deus xeayū be. ¹⁸ Soat wuyajēm put wuyebay xe- -Deus xe- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak, Cristo kay wuyetabun puje. Wuyajēm put cexe pūğat a'ōbi- -Deus biōğbuk a'ōbi, Deus biōğbuk wuywebe buye.

¹⁹ Eyju Judeu'ūmayū. Gasū bit eyju wūyatka watwat puxim ġu- -powatwat puxim ġu dak. Ocebuxim eyju dak Deus ebekitkiyūm epesop ġasū- -Deus badipyūm, Deus ka watwan. ²⁰ Deus nuynuyap'a buxim wuyju. Uk'a muy pin pima, tuk'a diotpeat muy-muy wuyju koap. Imēnpuxim Jesus Cristo emumu-juyū cekawēn o'ğuwēnuwēn koap, Deus ekawēn mu-wēnuwēn'ukayū dak. Uk'a muy bima, wita'a muy-muy wuyju wara'at'a mucemucemap'a. Jesus Cristo iğō'a buxim. ²¹ Iğō'a wara'at'a mucemucem uk'a yacem i'e am. Imēnpuxim wuykukukat Jesus itabu-cayū a'ōmucanucan. Imēnpuye biğ ma wuyetabut cekay. Biğ ma wuyju xipan jewewekuğ. Biğ ma wuyju kūyjobit ya'ō kay. Uk'a buxim wuyju yadipat'a buxim. ²² Eyju dak Cristo eju müg'i jekukum, Judeuyū ġu ma'ğu eyju. Imēnpuye ocebuxim eyju dak Deus nuynuyap'a buxim epesop. Deus nuynuy eywebe, Ibiōğbuk nuynuy eywebe buye.

3 Paulo òn- -Jesus Cristo emunaē.

— Deus Judeuyū daxijojom acā ġu. Judeu'ūmayū daxijojom tak — i òn e'em.

Iboap puye òn daomūnmūnap'a be. ² Deus soat podi ma xipan okuğ. Imēnpuye juk omuju jekawēn muwēn ām eywebe- -Deus xe soat ikukpin cīcā iap ekawēn muwēn ām eywebe. Kuy eyetaybit apēn cuk ixe omuju eykay iam. ^{3 - 6} Kuyje Deus o'jekawēn jewebe ma.

— Kawēn idipat oğuju Judeu'ūmayū be dak — i juk o'e jewebe ma. — Jesus Cristo kay ixeyū etabun puje, ajo-ūmūm òn webekitkiyū be iap je'jat ip — i juk o'e jewebe ma. — Pūğ pe ma ip jewebot. Judeuyū eju jewebot ip — i juk o'e. — Wa'ō dağ oce Judeu'ūmayū be dak apēn cuk adi ocece Judeuyū be iap tağ — i juk o'e jewebe ma.

Kuyje apēn pūğ kadian je'e ip iap ekawēn o'ğuwēn ġu warara'acat pe. Iba'arēm osodop soat xe iboap ekawēn. Gasū bit jemumujujū o'ğutaybin iboap ekawēn- -soat tağ iisuayū. Jemunaēyū o'ğutaybin jekawēn muwēnuwēn'ukayū dak. Jebiōğbuğ ip o'ğutaybin. Owebe dak Deus kuy bima iba'arēm osodop iap ekawēn o'ğuwēn. Kuy iboap ekawēntup o'tupmubararak yopītpīt. Wemudupmubararaktup co buje, eyetaybit epe'e Paulo itaybit kuy bima iba'arēm osodop iap ekawēn Cristo ekawēn iam.

⁷ — Kawēn idipat cuy eğuwēnuwēn itaybit- 'ūmayū be — i juk o'e Deus owebe.

Tei'ūmat puxim ja'ōbacaap o'ğüm owebe kawēn idipat muwēn ām. Ja'ōbacaap o'ğüm owebe imu- wēn ām. O'ğüm owebe yoboğat ġu ma'ğu òn. Ixe xipan okuğ puye acā o'ğüm owebe. ⁸ Soat podi ma òn yopīt ma Deus kayayū bodi ma. Owebe bit Deus o'e:

— Kawēn idipat cuy eğuwēnuwēn Judeu'ūmayū be — i. Imēnpuye:

— Soat podi ma Cristo xipan wuykuğ — i òn e'em cebe ip. — Soat podi ma xipacat ūmūm wuy- webe — i dak. ⁹ — “Kuyje Deus ibikuy osunuy soat kay jebekitkin- -Judeuyū kay, Judeu'ūmayū kay dak,” i juy ece soat pe — i juk o'e Deus owebe, soat

muğēğē'ukat cuk o'e. — "Jebikuyap tağ Judeuyū daxijojom ǵasū, Judeu'ūmayū daxijojom tak," i juy ece soat pe — i juk o'e Deus owebe.

Apēn Deus ibikuy osunuy iap iba'arēm osodop soat xe kuy bima. Gasū acā ibapuk o'e.¹⁰ Iba'arēm oso-dop kuy bima. Gasū bit ade taxiyojo'ibiyū- -Judeuyū, Judeu'ūmayū dak- -soat kaka dağayū. Ikeyū jojom pima, kabi beayū itaybit je'e soat podi ma Deus itaybit iam.

— Deus acā itaybit soat kaka dağayū daxijo am — i je'e ip kabi beayū- -ya'ōbuyxiayū, Deus ekawēn tojotjot'ukayū kukukayū dak.

¹¹ Ipi muğē awap Deus ǵebum osunuy jebekitkiyū kay. Soat ka watwat mutabun ojuy osunuy. Deus ebekitkiyūm o'e ip wuykukukat Jesus Cristo kay ita-but ip o'e buye. ¹² Ixe Jesus Cristo eju mūğ'i wuyju, cekay wuyetabut puye. Imēnpuye wuyekawēnpi ǵu Deus eju. Wuybisüsün ǵu kawēn ām ceweju. ¹³ Imēnpuye eyğuycūğ ǵu epesop ipiat'ajojom ma'ǵu òn daomūnmūnap'a be. On ipiat'ajojom cuk adi kawēn idipat oğuwēnuwēn eywebe buye. On kawēn idipat muwēnuwēnap xipat osodop eywebeam. On daomūnmūnap'a be iap tak xipat eywebeam.

¹⁴ Apēn Deus soat kaka watwat o'taxijo jebekit-kiyūm iap kay òn ǵebum pima, ocēğ'aecōğcōğ wuye-bay wap "En soat podi ma xipat ocekay" i'e am ce-be. ¹⁵ Deus xipan wuykuğ iap puxim soat wuyebayū jebekitkiyū kuğ xipan- -kabi beayū, ipi dağayū dak. ¹⁶ Eywebeam òn kawēnwēn Deus eju. Ixe soat podi ma idip, ya'ōbaca dak. Imēnpuye:

— Bay, a'ōbacaap cuy eğüm Efeso ka watwat pe — i òn e'em cebe. — Ebiōğbuk cuy ip eya'ōmucan kūyjobit am ip a'ō kay — i òn e'em cebe. ¹⁷ — Cristo juy jeeku ceweju ip itabut puye ip cekay — i òn e'em cebe.

Kanabū badi nabū òmōmat puxim cuy epesop. Da-rem ǵu warara'acat kuğ epesop xipan- -soat em ma.

— Bay, ibuywatwan cuy ip eğuy xipan ip jewe-kuk am, ya'ōbacaam tak ip — i òn e'em Deus pe. ¹⁸ — Ikeyū juy eğutaybin apēn Cristo xe ocekukpin

iam — i ôn e'em cebe. — Soat ebekitkit cuy eğutay-bin iboam — i ôn e'em cebe. — Soat podi ma ocekukpin exe — i ôn e'em.

Apēn Cristo xe ocekukpin iap imuweğün pa'ore oce-webe, yoboğ cīcā buye.

— Apēn ocekukpin cexe iam cuy eğutaybin ip — i ôn e'em Deus pe.¹⁹ — Itaybit ġu ip ikukpin cīcā ip exe iam — i ôn e'em cebe. — Apēn ocekukpin exe iam ocetaybitbüt â — i ôn e'em cebe. — Iboam cuy ip eğutaybin — i ôn e'em cebe. — Iboam ip itaybin puje, ka'ūma kay je'e ip. Icokcok cīcā je'e ip soat kukat puxim — i ôn e'em Deus pe.

²⁰ Deus pe soat i'e but. Wuyemuojuy bodi ma ixe iūmūm wuywebe. Wuyağuyğebuap podi ma dak iūmūm wuywebe. Ixe a'ōbacaap kuğ wuyju. Ixe ja'ōbacaam soan e'em wuywebeam. Imēnpuye:

— Ka'ūma ma ejo'iat xipacat, idipat tak — i juy ace cebe.

²¹ Soat em ma: — Ka'ūma ma ejo'iat xipacat — i'e'em jeedop ip Deus pe Jesus kay itabucayū.

Imēn i'e'em jeedop ip, soat em Jesus Cristo a'ō kay ip jekuku'ukayū. Ibu'u ġu ma ip je'e imēn je'e am.

4

Deus warara'acat podi ma xipan wuykuğ.

Imēnpuye ôn jeyawē. Daomūnmūnap'a be ôn, wuykukukat Jesus Cristo beam kapikpiğ puye. Deus kuy juk eynaē jebekitkiyüm cedağ ma eyeku am. Ixe bikuyap tağ cuy epeku. ² Yoboğan pin ġu juy epesop warara'acat muğuykukuap ojuy. Eya'ōtareğ ġu juy warara'acat epejukuk. Eyukpiceğem ġu juy epesop warara'acat kuğ. Jewebuywatwan cuy epesop. Ikukpin cuy warara'acat epejukuk. ³ Deus biōgbuk bikuyap tağ jekukum pima, pūğ tağ ma kuka ace-wağuyğuy. Kaba'üm cuy epeyewekuk pūğ tağ ma eyewağuy am. ⁴ Jesus kay itabucayū pūğ tiwatwat ma. Pūğ ma omuy wuywebe ibiōgbuk. -Deus biōgbuk. Pūğat wiwim soat wuyju. -Deus xe acesop iap wiwim. Deus kuy juk wuynaē iboap wiwi am. ⁵ Pūğ ma wuykukukat. Pūğat kay wuyetabut. Pūğat ebekitkiyüm oce-

ju iap mubapuk am wuymubatisasanan. ⁸ Pūg ma Deus. Pūg ma soat ebay. Ixe soat kukat. Soat kake ixe a'obi. Soat tağ ixe kake.

⁹ Jekpiwatpin ma Cristo ja'óbacaap ūmūm soat pe wuywebe. Iūmūm wuywebe wara'at tağtağtağ ma kapik am cebeam. ¹⁰ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Jekay itakomaayū o'ğu'ūmiat puxim
o'jeu kabi kay, i. Ya'óbaca topibiyū
o'tujuu jeweju taomūnmūnayū buxim,
i. Ja'óbacaap o'ğūm ijodiacat pe, i.

^{9 - 10} Koap ixe o'kop. Ijodi ma o'kop. Ipi tēğat pe o'-kop. O'kop'iat ma waram ġuto o'jeu. O'jeu kabi kay soat kukan- -ipi watwat kukan, kabi beacat kukan tak. Deus iboam wuymutaybin pin osunuy "Ixe o'-jeu" i'e buje. ¹¹ Ixe ma ja'óbacaap o'ğūm soat ijodiat pe. Pūgpūg o'taē jemumujuyūm. Warara'acayū o'taē jekawēn muwēnuwēn'ukayūm. Warara'acayū o'taē itabut'ūmayū mutabun am. Warara'acayū o'taē itabucayū kukayūm. Warara'acayū o'taē itabucayū mutaybitbit'ukayūm. ¹² Deus ja'óbacaap ūmūm soat pe jebekitkiyū be jewebeam ip kapik am. Ja'óbacaap ūmūm cebe ip warara'acayū mutabut am Cristo kay. ¹³ Ixe a'óbacaap kuğ pima, wara'at kaykaykay ġu acesop wuyetabun- -Cristo kay acā. Jewewejo'i ma acesop wuyetaybit Deus ipon. Itabun'isuat ekukuap puxim ġu ajeku- -Cristo ekukuap puxim acā. ¹⁴ Bekitkit dao ma yağuymuwarururun. Wara'at kaykaykay ma ip itabut. Kabidoxixi bima kobe soat tağ jedekudem Kum tipodoyat tağ puye. Bekitkit puxim ġu juy ajop- -kobe edekudekuap puxim ġu dak. Jewağuymuwarururun ġu juy ajop. Wuyetabun ġu juy ajop wuymuğuykukuku'ukayū a'ō kay. Cedağ ġu wuymutaybin ojuy ip. Wuymutabun ojuy ip napaap kay. Wuymuğuykuku ojuy ip kawēn cūğ'ūmat kay. ¹⁵ Icēmān cuy ace. Wuyewekukpin cuy acewewekuk. Cristo bikuyap tağ tak cuy ajeku soat em. Ixe wuya'a buxim. ¹⁶ Wuya'a wuyağuymucūğucūğ. Wuyewedap wuyjebit mucanucan. Wuyjebit tağ soat xipat pima, xipat ma acesop. Xipan tak wuyju aypapan. Imēnpuxim Cristo wuykukukat. Wuyju ixe jebit tağat

puxim. Cristo a'ōbacaap kuğ pima, ikukpin jewewe-kuğ pima dak, biğ ma acesop wuyetabun Jesus kay; biğ ma ixe ekukuap puxim tak ajeku.

¹⁷ Imēnpuye ñon jeyawē wuykukukat a'ōbi. Deus itaybit'ūmat ekukuap puxim ġu juy epeku ġasū bit. Te'e ma ip jewağuyguy itabut'ūmayū. ¹⁸ Itaybit ġu ip Deus ekawēn. Kabiok tağtağ'ukayū buxim ip. Itaybit'ūm cīcā ip. Kūyjobit'ūm cīcā dak ip. Imēnpuye ibu'u ip Deus pe jağuyuisunan. ¹⁹ Isūsūn ġu ip e'em. Icokcok cīcā ip ikērēat mujurūğrūğap kay. Ibi-kuy jījā ip ikērēat mujurūğ ām. Wuyisūsnap muju-rūğrūğxi jījā ip.

²⁰ Eyju bit imēn ġu jekukum, Cristo ekukuam eyetaybit puye. ²¹ Cedağ ma ixe juk adi oekuku iam kuy epeyeküyjo. Ixe eju mūğ'i wuyju jekukum. Soat em Jesus icēmān e'em iam kuy eyetaybit. ²² Kuy bima eymucokcok am acā soat pupum cuk adi epe-kukuku eyemumukaypinput pupum. Jewemuğuykuku-kum cuk adi epekukuku ikērēat mujurūğrūğ. Imēn je-kuku'ukayū ikērē jījā Deus xe. Iisuat pu buje wuyju iokokat xikxiğ. Imēnpuxmin ikērēm eyekukuap cuy epeyepere. ²³ Eyağuyisum cuy epeku ġasū bit. Āğ cuy Deus jeyağuyuisun. Āğ cuy ixe jeyağuyda.

²⁴ — Ocağuyuisun cuy ece — i juy epe'e Deus pe.

Eyağuyisum jekukum pima Deus ekukuap puxim epeku. Kawēn icēmat tağ epeku. Cūğ ma dak epeku. Ikērēat tak epeğuğe ġu.

²⁵ Imēnpuye napa ġu juy epe'e'e. Soat wuyju ikitpitpiyū Cristo jebit'in wuyju buye. Imēnpuye icēm acā epe'e'e eyewewebe. ²⁶ Ikērēat epeğujurūğ ġu juy eyetakomaap pibun. Kabiabun ġu juy eyetakomaap epejukuk. Dao ma juy epedidin. ²⁷ Ibiōğbuk kē-rēayū kukukat pe juy jeymuğuykukan ġu ikērēat mujurūğ ām. ²⁸ Ibukuruk tūibit ibukuruğ ġu juy jee-nuy ġasū bit. Jekapik cuy ġasū bit jebubut pu am, cedağ ma jeku am. Ibukapiğ cuy jeenuy ikuğ'ūmat puywat am tak. ²⁹ Eyekawēnkērēm ġu juy epesop-eyekawēntim acā. Eyekawēntim pima xipat je'e eyekawēn coco'ukayū be. Biğ ma ip jeedop itabut Cristo

kay. Jemumukaypinput ip je'jat Deus xewi. ³⁰ Deus biōgbuk ikērēat kuğ ġu. Soat tağ iisu. Ixe juy epeğuğuycūğ ġu. Soat eyju eyetaybit oceju Deus ebekitkiyū iam, Deus biōgbuk omuy eywebe buye. Ixe wuywebe buye, wuyetaybit ġuyjom ikērēat kuğ ġu acesop iam, Deus co'iyām acesop iam. ³¹ Eya'ōpurug warara'acat kuğap cuy epeyepere. Eysapka'orem ġu dak cuy epesop. Eyetakomām ġu dak cuy epesop. Eya'ōberen ġu dak cuy epeyekawēnwēn warara'acat kay. Warara'acat epejomuymuy ġu dak cuy. Ikērēm ġu dak cuy warara'acat epejukuk. ³² Xipan cuy warara'acat epejukuk. Eya'ōdidiñ cuy warara'acat epejukuk. Deus ġebum ġu apēn cuk adi ikērēat ağujurūğ-rūğ iap kay, Cristo wuywebewi ikērēat uk am oe'ū buye. Ixe buxim cuy epeyeğebu ġu apēn wara'acat cuk adi ikērēm eykuk iap kay.

5 Deus ebekitkiyū eyju. Eykukpin cīcā cexe. Imēnpuye ixe ekukuap co'i juy epeku. Xipan cuy epeyewekuk. ² Wūnca ūmūm'uk osodop ip kuyjeayū paī be Deus mucokcok am; Deus pe ikērēat uk'ukapteim tak. Imēnpuxim Cristo jekpiwatpin ma oe'ū ikērēat uk am wuywebewi. Deus icokcok osunuy ixe e'ūap kay. Ixe e'ūap te'okuap puxim osunuy Deus xe. Apēn ixe wuykuğ iap puxim cuy epeyewekuk xipan.

³ Deus ebekitkiyū eyju. Imēnpuye warara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop - pūğ em tak ka'ūma, warara'acat itop kaykay ġu dak. Wuysūsūnap cuy epeğuğē ġu - pūğ em tak ka'ūma. Eyetabikukum ġu juy epesop warara'acat pubut kay. Iboam tak cuy epeyekawēn ġu. ⁴ Eyekawēnkērēm ġu juy epesop. Te'em ġu dak cuy epeyekawēnwēn. Eyekawēnwēn. Eyekawēnxim ġu dak cuy epesop.

— Bay, soat podi ma ēn xipat — i bit cuy epe'e Deus pe soat em.

⁵ Cristo ebekitkiyūm ġu bit je'e ip aoyū xiayū, agókatkayū xiayū dak; wuysūsūnap muğēğē'ukayū dak;

itabikukuayū dak. Deus ka be ip jeōm āgu. Wuyetabi-kukuap deusbaroyū kay wuyetabucap co'i ikērē Deus xe.

⁶ Deus jetakomaap ġubapuk ja'ō kay kūyjobit'-ūmayū be. Ipiat supi'ajoat cebe ip kūyjobit'ūm puye. Imēneju eyday'em'um cuy epesop te'e ma kawēnwēn'ukayū be eymuğuykukuap puxim.

— Deus ipiat supi'ajoat āgu wuywebe ikērēat muğēğēm ma'āgu wuyju — i te'e ma e'em ip.

⁷ Ixeyū kay āgu juy eybureyūm. ⁸ Ikērēat mujurūğrūğ cuk adi epekuku kuy bima kabiok tağtağ'ukat puxim. Časū bit wuykukukat ebekitkiyūm epesop. Kabia dağ jekuku'ukat puxim eyju ğasū bit. Kabia dağ jekuku'ukat ekukuap tağ cuy epeku. ⁹ Kabia dağ jekuku'ukat xipacat mujurūğrūğ. Cūğ ma ip jekukum. Icēmān ip kawēnwēn. ¹⁰ Eyetaybin cuy epesop wuykukukat mucokcok am. ¹¹ Warēmtağ jekuku'ukayū burem āgu. Ixeyū juy epeyawē cedağ ma jeku am kabia dağ jekuku'ukat puxim. ¹² Wuybisüsün cīcā apēn ip iba'a-rēm ikērēat mujurūğrūğ iap muwēn ām. ¹³ Kabia kay warēmtaksuğat tojot puje wuyetaybit ajo ijop iam. Imēnpuxim Cristo kay ixeyū dojot puje wuyetaybit ikērēat kuğ joyūku iam. ¹⁴ Cristo kay wuyetabut pima kabia dağ jekuku'ukayū puximayūm acesop. Imēn-puye kuyjeayū e'em:

Ixecat, ecewurūğ cuy, i. Ce'ū'ūayū dopdopap pewi juy eceu, i. Cristo jey-mukabia, i.

Cristo wuymukabiaham Cristo wuymuisusun iape.

¹⁵ Imēneju ġebum cuy epesop eyekukuap kay warēmtağ eyekukuap puxim. Eyağuy'ūm āgu juy epesop. Eyağuybabim ma juy epesop. ¹⁶ Kabia mupa'ūm'ūm āgu juy epesop, ğasūacat ikērēat mujurūğrūğ cīcā buye. ¹⁷ Eybidaodao āgu juy epesop. Eyetaybin pit cuy epesop apēn wuykukukat ibikuy eyekuam iam.

¹⁸ Jewemuka'o'on āgu juy epesop. Eyka'o'o bima itabidaoayū buxim eyju. Āğ cuy Deus biōğbuk pit jeyağuydada. ¹⁹ Davi pibodo juy jebibododon epesop awerom pima. Jebibododon tak cuy epesop "Cristo soat podi ma xipat" i'e pin pima wuykukukat pe;

“Ocecokcok cīcā oceju ebekitkit puye” i'e pin pima dak cebe; “Cristo acā ocekukukat” i'e pin pima dak; eycokcok pima dak Cristo kay eyetabut puye; “En xipat cīcā” i'e pin pima dak cebe. Jebibododon cuy epesop eycokcokap mubapuk am wuyukukat pe.

²⁰ — Soat em ēn xipan ocekuğ, ocekukukat Jesus Cristo xe ocekukpin puye — i juy epe'e Deus pewuyebay be.

Imēn cuy epe'e cebe, xipacat jebapukpuğ eywebe bima, xipat'ūmat jebapukpuğ pima dak. ²¹ Soat eyju ibuyxim Cristo kuğ. Imēnpuye kūyjobin cuy epesop eyewa'ō kay.

²² Tū'ū'ūyū, kūyjobin cuy epesop eyitopyū a'ō kay wuyukukat a'ō kayap puxim. ²³ Apēn Cristo itabucayū kukat iap puxim ağokatkak tak jetayxi kuğ. Cristo itabucayū daxijojo'ukat. Itabucayū ixe jebit puxim. ²⁴ Imēneju juy itabucayū kūyjobit Cristo a'ō kay. Imēnpuxim aoyū dak cuy jeedop jektop a'ō kay.

²⁵ Tapupuyū, xipan cuy eytayxiyū epejukuk apēn Cristo xipan itabucayū kuğ iap puxim. Jekpiwatpin ma oe'ū cebeam ip. ²⁶ Oe'ū itabucayū be Deus bikuyap tağ jeku am. Itabucayū o'ğuisun jekawēn kay kūyjobit am. O'ğuisun ip apēn wuyju idibim jewebuwuywuy iap puxim. ²⁷ O'ğuisun ip “Eyju eydip cīcā oxe” i'e am cebe ip. Cristo imēn je'e cebe ip jexe yajēm puje. Soat tağ iisu je'e ip ixe xe yajēm puje. Ikērēat kuğ ġu ip je'e. Ilokokat kuğ ġu dak je'e ip-idipat kuğ acā. Soat tağ xipat je'e ip. Xipat'ūmat kuğ ġu dak je'e ip-pūğ tak ka'ūma. ²⁸ Ağokatkak cuy xipan jetayxi jukuk xipan jewekukap puxim. Xipan jetayxi kuğat xipan tak jewekuğ. ²⁹ Ka'ūma ma xipan'ūm jejebit kuğ. Jewemuykönkön wuyju. Xipan wuyju wuyjebit kuğ. Imēnpuxim Cristo xipan itabucayū kuğ. ³⁰ Wuyju Cristo jebit puxim. Apēn xipan wuyjebit kuğ iap puxim xipan cuy acewewekuk. ³¹ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Imēneju ağokatkak jebay iwaciwan,
jexi iwaciwan tak jetayxi xe jeenuy
am, i. Pūğ tağ ma ip o'e xepxepayū,
i.

³² Iboaptup ekawēn icēmān wuymutaybitbin. Wuymutaybitbin apēn Cristo xipan itabucayū kuğ iam. Iboap iba'arēm osodop wuyxe kuyje. Gasū bit ibapuk o'e wuywebe. Imēnpuye juy iboap ekawēn tağ cuy aceku. ³³ Iboaptup ekawēn wuymutaybitbin apēn cuy ajeku iam tak. Ağokatkat cuy xipan jetayxi jukuk xipan jewekukap puxim. Ayacat tak cuy ibuyxim jektop jukuk.

6

Bekitkit, kūyjobin cuy epesop eyebay a'ō kay, eyxi a'ō kay dak. Cedağ ma eywebe ixeyū a'ō kay am, wuykukukat Jesus ikukpin eyxe buye. ² "Ibuyxim cuy eyebay epejukuk, eyxi dak" i'e buje, "Xipan ôn tak jeykuk apēn cuk adi oceceiap tağ" i dak o'e Deus. Wara'an yawēwēm pima:

— Xipan ôn tak jeykuk — i'ümgu o'e. ³ — Ibuyxim cuy eyebay epejukuk, eyxi dak xipan eydop am, ibun eydop am ipi ju — io'e Deus wuyawēwēm.

⁴ Cebayū, eya'ōpuruğ ğu juy eyekpotpoyū epejukuk ixeyū mubu'unap puxim eya'ō kay. Ixeyū bit cuy epeğutaybitbin wuykukukat Jesus bikuyap tağ ceku am iam. Warēmtağ ip ceku buje juy epeğuko-rēm.

⁵ Tei'üm kapikpik'ukayū, kūyjobin cuy epesop eyekariwa a'ō kay - ijodiat a'ō kay. Eypararam cuy epesop "Ap" i'e am cebe ip. Eyekariwa a'ōmupubut-bun ğu juy epesop. Jewexe ğu juy kūyjobin epesop ya'ō kay ip - icēmān. Ixeyū a'ō kay kūyjobin pima, Cristo a'ō kay dak eyju kūyjobit. ⁶ Eyekariwa eyjojom pima acā ğu juy xipan epeyekapik - eyjojom'üm pima dak. Eyekariwa be "En xipat" i'lap kudadam ğu juy xipan epeyekapik. Eycokcokap kuğ cuy epeyekapik cebeam ip. Deus bikuyap tağ cuy epeku wuykukukat Jesus peam kapikpik'ukat puxim. ⁷ Eycokcoğ cuy epeyekapik.

— Ijodiat peam acā ğu ôn kapikpiğ - okukukat

peam tak- -kabi beat peam tak — i juy epe'e'e eywebe ma.

⁸ Wuyukukukat xipacat je'gūm soat pe xipan kapikpik'ukayū be xipan kapikpikapteim- -kariwayū be, tei'um kapikpik'ukayū be dak. Warēmtaġ kapikpik'ukayū bit warēmtaġ ma je'jat. Gebum cuy epe-sop iboap kay.

⁹ Kariwawayū, xipan cuy eywebeam kapikpik'ukayū epejukuk. Imuparararan ġu juy ip epejukuk. Eyju, eywebeam kapikpik'ukayū dak wuyukukukat ebekitkiyū- -kabi beat ebekitkiyū. Wuyukukukat pūg pe ma soat kuġ xipan. Eyaġuyba'um ġu juy iboap kay.

¹⁰ Wuyukukukat soat podi ma ya'ōbaca. Ka'ūma ma ixe jo'iat ya'ōbacaat. Ixe a'ōbacaap cuy epejat. Ikuġ pima ceweju mūg'i epeku. ¹¹ Sorarayū kukat icaat ūmūm jebekitkiyū be yaokaap puxim. Cesay icaat ūmūm cebe ip. Payao buximat ūmūm tak. Imēnpuxmin Deus ja'ōbacaap ūmūm wuywebe xipan wuyeku am. Imēnpuye: — A'ōbacaap cuy eġūm owebe — i juy epe'e Deus pe.

Ixe a'ōbacaap kuġ cuy epeku ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ō kayap puxim. ¹² Sorarayū ma jenopagaġōġom ijodiat eju ya'ōbacaap mu'ūm ojuy. Wuyju bit Deus kay'ūmayū a'ōbacaap mu'ūm ojuy jekukum. Kabiokboġ taġ jekuku'ukayū a'ōbacaap mu'ūmap ojuy wuyju jekukum. Ipi daġ ġu ip jekukum- -kabi be ma. Ade jījā ip. Itakoma jījā ip wuykay. Wuymuy'ū pin ip. Ikeyū a'ōbacaap mu'ūmap ojuy wuyju jekukum. ¹³ Imēneju, Deus a'ōbacaap cuy epejat sorarayū be icaat puap puxim. Deus a'ōbacaap kuġ pima, ikērēat muġeġeġ'ukayū je'e ġu wuywebe. Wuykay itakomaayū dak kuka wuyaoka ġu. Wuypararam ġu dak kuka ace cebuxim ip. Wuyetabucap kuka acepere ġu dak.

¹⁴ Sorara buxim cuy epeku soat icaat kukat puxim. Icaat muōm pin pima, sorara jesay mukirikiriġ jekpumūnpum. Imukirik'ūm pima, iba'ore kuka o'e icaat muōm ām. Icēmān cuy epeyekawēn. Icēmān ka-wēnwēn pima, jekpumūnpu kukat puxim kuka ajop.

Icēmān cuy acekawēn warara'acat pe wuymuymuyap puxim. Cedağ ma juy epeku. Cedağ ma jekukum pima, jekūm'a eju icaat kukat puxim kuka ajop. Cedağ ma juy ajeku warara'acat pe wuykukukat Jesus muymuyap puxim. ¹⁵ Eycokcoğ cuy epesop kawēn idipat muwēn ām warara'acat pe. Imuwēn pu'u'ūm pima, jei be icaat kukat puxim kuka ajop. ¹⁶ Eyetabun cuy epesop Jesus kay. Cekay wuyetabut pima, jewap icaat kukat puxim kuka ajop. Sorarayū isopat kuğ osodop jedop'abi be wara'at kadiacat wūywūy ām. Imēnpuxim ikērēat mujurūgrūğ'ukayū kukukat wuykaykay jījā wuymubu'unap ojuy Jesus kay. Jesus kay wuyetabut pima bit, wuymubu'un pa'ore kuka o'e cebe. ¹⁷ Guyjom Jesus co'iayūm acesop Deus wuydaxijojom puye. Iboap cuy epejowiwi jījā. Iboap wiwim pima, jabe icaat kukat puxim kuka ajop. Sorara jepayao kuğ osunuy jaokaap puxim. Deus ekawēn payao buxim. Deus biōgbuk jekawēn ūmūm wuywebe ikērēat kukap puxim. Cekawēn kay ġebum pima, payao kukat puxim kuka ajop. ¹⁸ Kawēnwēn'ug cuy epesop Deus eju. Wuybuywatwacap cuy epejoojuy cewewi. Soat em cuy epeyekawēnwēn ceweju. Kawēnwēn pima, āğ cuy Deus biōgbuk jeyağuydada. Ceweju kawēnwēn pima, xexen ġu juy epesop, eyetabēğ ma. Eybu'um ġu juy epesop kawēn ām ceweju. Soat em cuy epeyekawēnwēn Deus eju. Soat peam cuy epeyekawēn cebekitkiyū beam. ¹⁹ Owebeam tak cuy epeyekawēn ceweju.

— Bay, Paulo juy eğutaybin kawēn muwēn ām — i juy epe'e'e Deus pe. — Ixe juy eya'ōmucanucan iparara'ūma kawēn idipat muwēn ām — i dak cuy epe'e'e cebe.

Iboap ekawēn iba'arēm osodop kuy bima. Gasū bit ibapuk o'e. ²⁰ Wuykukukat Jesus a'ōbuywatwat'ukat òn. Gasū bit òn daomūnmūnap'a be, kawēn idipat muwēnuwēn ojekuku buye. Imēnpuye owebeam cuy epeyekawēnwēn Deus eju.

— Bay, a'ōbacaap cuy eğüm Paulo be ya'ōcam ekawēn muwēn ām — i juy epe'e cebe.

²¹ Wuykitpit Tíquico wawēg ġuwēn eywebe. Eye-taybin cuy epesop apēn ñon e'em iam. Ixe Tíquico ikukpin cīcā wuyxe. Soat em kapikpiğ wuykukukat peam. Wara'at kaykaykay ġu itabut -wuykukukat kay acā. ²² Imēnpuye ixe oğuju eykay. Ixe apēn oceju iap ġuwēn eywebe. Ocawēg tobuxik puje eycokcok epesop.

²³ Deus eju ñon kawēnwēn eywebeam- -wuyebayat eju.

— Efeso ka watwat aġuymubabibin cuy eġuy — i ñon e'em cebe. — Esubuywan cuy ip xipan jewekuk am — i ñon e'em cebe. — Esubuywan cuy ip biğ ma itabut am Jesus kay — i ñon e'em cebe.

Imēn ñon e'em Deus pe, wuykukukat Jesus Cristo be dak.

²⁴ — Bay, xipan cuy soat epejukuk wuykukukat kayayū, Jesus Cristo kayayū- -soat em Jesus kay ġebumayū — i ñon e'em Deus pe.

Ibūrū ma.

FILIPOS KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

1 Filipos ka watwat, cartadup mubarararağ ôn eywebeaptum- -Jesus kayayū beaptum. Ôn Paulo. Tupmubarararağ ôn Timóteo eju. Jesus peam kapikpik'ukayū oceju. Eyju Deus ebekitkiyū, Jesus Cristo eju mūğ'i eyju jekukum puye. Cartadup mubarararağ ôn eywebeaptum, eykukuk'ukayū beaptum tak, eybuywatwat'ukayū beaptum tak.

2 — Bay, xipan cuy Filipos ka watwat ejukuk — i ôn e'em Deus pe- -wuyebay be, Jesus Cristo be dak- -wuykukukat pe. — Ixeyū ağıymubabibin cuy eğuy — i ôn e'em cebe ip.

3 On ġebum eykay bima soat em:

— Bay, ên xipat cīcā, soat em ên xipan Filipos ka watwat kuğ puye — i ôn e'em Deus pe.

4 - 5 On kawēnwēn Deus eju eywebeam- -soat peam. On eyka be bima juk adi obuywatwan cīcā epesop owebe kawēn idipat muwēn ām. Imēnpuye ocokcok cīcā kawēn ām Deus eju eywebeam. Koap pima juk adi obuywatwan epesop- -ôn kawēn idipan eymuküy- jojom pima. Soat em cuk adi obuywatwan epesop owebe kawēn idipat muwēn ām. **6** Jesus kay eyetabut pima Deus adi eydaxijojom o'e. Gasū dak soat kabia ma eydaxijojom. Waram Jesus Cristo ajēmap kabia be bit eydaxijojoap jepere. Wetaybit cīcā iboam. **7** Apēn ixe xipan okuğ iap co'i ma eyju dak Deus xipan eykuğ. Eyju juk adi obuywatwan epesop "Kawēn idipat icēmān" i ôn e'em pima itabut pin'ūmayū be, "Kawēn idipat kay eyetabun cuy epesop" i ôn e'em pima dak itaybit'ūmayū be. Gasū dak eyju obuywatwat daomūnmūnap'a be ma'ğu ôn. Imēneju soat em ôn ġebum eykay. Eykukpin cīcā dak oxe. **8** Apēn Jesus Cristo xe eykukpin iap co'i oxe dak eykukpin cīcā. Eykukpin cīcā oxe Jesus Cristo juk omutaybitbitbin owebe eykukpin am puye. Deus itaybit icēmān ôn e'em iam.

9 On kawēnwēn Deus eju eywebeam biğ ma xipan

eyewekuk am, biğ ma eyetaybit am tak apēn Deus e'em wuywebe iam, biğ ma eyetaybit am tak apēn xipat Deus xe iam, apēn xipat ġu cexe iam tak.
¹⁰ Deus pe imēn eymukūyjo buje, soat podi ma xipacap ibapuk je'e eyxe. Iboap acā epejukuk. Imēnpuye waram Cristo ajēm puje ikērēat kuğ ġu epesop. Soat tağ eyisu epesop. Eysūsūn ġu epe'e Deus kay eyebapuk am. ¹¹ Idipat acā epejukuk eyweju, Jesus Cristo ja'ōbacaap ūmūm eywebe buye. Ixe a'obi acā eyju xipacat mujurūgrūğ. Imēn eyku buje:

— En xipat cīcā ocexe, ebekitkit cūğ ma jekukum puye — i je'e ip Deus pe eyjojo'ukayū.

— Ka'ūma ma ejo'iat xipacat — i je'e ip cebe.

¹² Okitpitpiyū, warēmtağ ma juk adi ip okuk itabut'ūmayū. Inaka oparara ġu ma juk adi oce kawēn idipat muwēn ām. Biğ ma ḍn imuwēnuwēn soat pe. Imēnpuye warara'acayū itabucayū dak biğ ma imuwēnuwēn o'e. Imēnpuye adeayū dak oitaybitbitbin kawēn idipan. Gasū ḍn iboam jeymukūyjo. ¹³ Te'e ma juk ip omuōm daomūnmūnap'a be Cristo eju kapik-pik'ukat ḍn puye. Soat ma juk a'ğu ip itaybit osodop iboam iecuğap tuk'a wiwi'ukayū. Warara'acayū dak cuk a'ğu itaybit osodop iboam ijopka beayū. ¹⁴ Obisūsūn ġu kawēn idipat muwēnuwēn daomūnmūnap'a be ma'ğu ḍn. Imēnpuye ade wuykitpitpiyū biğ ma itabut o'e wuykukukat kay. Iparara ġu o'e ip kawēn idipat muwēn ām. Ibisūsūn ġu o'e ip Jesus ekawēn muwēn ām. Biğ ma ip imuwēnuwēn o'e. ¹⁵ · ¹⁶ Pūğpūğ ixeyū'in Cristo muwēnuwēn itabutkarey ip okay buye; wa'ōxik ojuy ip puye dak. Cristo muwēnuwēn ip xipacap kayap tomuju ġu. Warara'acat kay ġu ip ġebum. Jewekay acā ip ġebum. Imuwēnuwēn ip wa'ōbacaap podi ma e ojuy.

— Cristo muwēnuwēn pima, kuka Paulo bodi ma oca'ōbacaap kuğ oce'e — i te'e ma e'em ip. Tüybe Paulo iğuyucūğ je'e daomūnmūnap'a be ocawēğ cocom pima iān o'e ip. Imēnpit omuğuyucūğ pa'ore cebe ip imēn e'em pima.

Warara'acayū bit Cristo muwēnuwēn xipacap to-

muju. Ikeyū xe okukpin. Itaybit ip Deus a'ōbi òn kawēn idipat muwēnuwēn iam. On pit ocokcok soat ip Cristo muwēnuwēn puye- -xipat'ūmap kayap tomuju ma, xipacap kayap tomuju dak. Biğ ma je'e ocokcokap tak. ¹⁹ Jesus Cristo biōgbuk nuynuy owebeam. Eyju dak kawēnwēn Deus eju owebeam. Imēneju wetaybit daomūnmūnap'a bewi omujēm ip iam. Imēnpuye ocokcokap i'üm ġu. Bodinmaku ocokcokap jeku yoboğ ma. ²⁰ Obikuy jijā Cristo bikuyap tağ weku am. Weku pin ixe bikuyap tağ acā soat em. Gasū bit a'ġu oce wa'ōca pin ixe ekawēn tağ weku am soat em. Soat tağ i'e pin òn ibuyxim Cristo kuk am wetabēğ pima, we'ū buje dak. ²¹ Ajo xipat ijodi bima oxe? Cristo acā xipat oxe. We'ū buje dak soat podi ma xipacap ojukuk ixe xe acā soat em ma oğuy buye. ²² Wetabēğ pima bit kuka wekapik put oce Cristo beam. Wetait pima kuka o'e itabut warara'acayū Cristo kay wekawēn co buje. Apēğap xe'e xipat oxe? Wetabēğap? Pām ġuto we'ūap ġu xe'e? Wetaybit ġu oweweju bit. ²³ Wetaybit ġu buk apēğap ġu paxi xipat iam. We'ū buje dak xipat ma owebe soat em Cristo xe oğuy buye. Ixe xe bima soat podi ma idipat kuğ oğuy. ²⁴ Wetait pima bit xipat kuka o'e eywebeam. Wetait pima eybuywan mabuk kuka òn. ²⁵ Wetaybit eyxe oğuy eybuywat am biğ ma eyetabut am Jesus kay iam. On eyxe bima, biğ ma eycokcok epe'e kūyjobit am ixe a'ō kay. ²⁶ Waram eykay oajēm puje, eycokcok epe'e okay xipat cīcā òn eywebeam puye. Eycokcok cīcā epe'e okay, Jesus Cristo eju müğ'i eyju jekukum puye. ²⁷ Cristo ekawēn tağ cuy epeku- -kawēn idipat tağ. Ixe ekawēn tağ eyku buje, wetaybit oce eyetabut cīcā pūğat kay- -Jesus kay iam. Wetaybit oce iboam waram eyjom oajēm puje, oajēm'üm pima dak. Wetaybit oce soat eyju pūğ tağ ma soat kay jewağuyap muwebotbon iam, soat eyju jewebuywatwan kawēn idipat muwēn pin cīcā buye itaybit'ūmayū be iam tak. Kawēn idipat co buje acā kuka wuyetabut ajop Jesus kay. ²⁸ Eyparam ġu juy epesop eykay itakomaayū buxim. Deus ikeyū bodi ma ya'ōbaca. Imēnpuye eya'ōcam cuy

epesop soat em. Eyparara'üm pima bit itaybit je'e ip itabut'ümayü Deus ocemuju ipiat'ajojoap kay iam. Ya'ōkayayü bit taxijo iam tak itaybit je'e ip. Deus acā eydaxijojom soat em tūy ām cexe.²⁹ Deus cuk eynaē Cristo be kapikpik'ukayüm. Ixe beam kapikpiğ eyju ixe kay eyetabut puye. Inaka ixe beam kapikpiğ pima dak ipiat cuy epesupi'ajo ma Deus a'ōbi.³⁰ Kuy bima itabut'ümayü juk adi ipiat o'supi'ajojoat owebe, òn Cristo muwēnuwēn puye. Kuy eyetaybit iboam. Gasū dak ipiatpi'ajojoan ip owebe. Apēn owebe juk adi ipiat o'supi'ajoat ip iap puxim eywebe dak ipiat supi'ajoat ip eyju Cristo muwēnuwēn pima.

2 Eyju eya'ōca Cristo eju mūğ'i eyju jekukum puye. Eycokcok eyju e'em ixe xe eykukpin puye. Deus biōgbuk nuynuy soat pe eywebe eymukuyjojom. Xipan ma eyju e'em eyewewekuğ. Eyeta-botaidotbot eyewewekay.² Imēneju jewağuycocom cuy epesop eyeweweju. Ikukpin tak cuy epeyewekuk. Pūğ kay dak cuy epesop ġebum. Imēn ma juy òn eyawēwēm. Imēn eyeku buje ocokcok cīcā oce eykay.³ Jewewekay at ġu juy epesop ġebum-warara'acat kay dak. Warara'acayü be "Xipat cīcā eyju" i'e'eap epejokudada ġu dak cuy. Yoboğan pin ġu dak cuy epesop.

— Warara'acat obodi ma xipat — i dak cuy epe'e'e eywebe ma.

⁴ Ajo kuka o'e xipat ocewebeam iap kay at ġu juy epesop ġebum. Ajo kuka o'e xipat warara'acat peam iap kay dak cuy epesop ġebum.

⁵ Jesus Cristo ekukuap puxim cuy epekuku.

⁶ Ixe Jesus Cristo soat em Deus co'ian osunuynuynuy. Inaka "Soat em cuy ejo'ian oğuy. Ipi juan ġu juy oce," i'ümğu o'e jebay be.

⁷ Jekpiwatpin ma bit ixe soat o'sui-wat ikuğ osunuyiat ipi juan am. Warara'acat puywatwat'ukan o'jewexat.

Ağokatkat puximan o'jewexat. Ipi juan o'jewexat.

⁸ Ya'ōca pin ġu oekukuku. Soat em Deus a'ō kay kūyjobit osunuynuuy. Kūyjobit osunuy je'ū ām tak. Korosa be ma oe'ū ikērēat muğēğē'ukat puxim.

⁹ Imēneju Deus ixe o'guyu jewekay. O'guyu jağuywağom soat kukuk'ukan. Ixe o'jomuy warara'acat podi ma ya'ōbacaan.

¹⁰ Imēnpuye soat ma jēğ'aecōğcōğ ip Jesus wap--kabi beacayū, ipi juacayū dak, ce'ū'ū'ibiyū dak. Jēğ'aecōğcōğ ip kūyjobit am ya'ō kay.

¹¹ "Jesus Cristo acā ocekukukat" i je'e ip soat pe. Imēnpuye Deus soat podi ma ya'ōbaca iap ibapuk cīcā je'e soat xe--wuyebayat soat podi ma ya'ōbaca iap.

¹² - ¹³ Oburereyū, eykukpin cīcā oxe. On eyxe bima soat em cuk adi kūyjobit epesop wa'ō kay. Wūy òn pima dak cuy wa'ō kay epesop kūyjobin. Deus soat em ja'ōbacaap ümüm wuywebe wuymubi-kuy am ixe bikuyap tağ wuyeku am. Ja'ōbacaap ümüm wuywebe ixe ağuy dağ wuyağuy am. Imēnpuye ya'ōbacaap cuy epejoojuy cexewi ixe be eydaxijojoap epere am. Kūyjobin cuy epesop ya'ō kay. Eypararam cuy epesop "Ap" i'e am cebe.

¹⁴ Māmāmām ġu juy epesop Deus kay. Jewa'ō-xikxiğ ġu dak cuy epesop. ¹⁵ Ikērēat muğēğē'ukayū parakpe eyju nuynuy--warēmtağ ma jekuku'ukayū parakpe--Deus a'ōmupubutbun'ukayū parakpe. Eyju bit Deus ebekitkit. Ikērēat kuğ ġu eyju. Imēnpuye Deus ebekitkit ekukuap puxim cuy epekuku. Soat etabutpe cedağ cuy epekuku ikeyū be eymuymuyap puxim. Kasopta tabapuk cīcā kabiok pima. Imēnpu-xim eyju dak Jesus Cristo bikuyap tağ jekukum pima, cūğ ma eyju jekukumap ibapuk cīcā je'e itabut'ūmayū xe. ¹⁶ Wuymutaicinap ekawēn cuy epeğu-

wēnuwēn ixeyū be. Cedağ eyju jekukum pima, ocokcok cīcā oce eykay waram Cristo ajēmap kabia be. Wetaybit tak oce te'e ġu juk adi òn oğuy eymutaybitbitbin iam.

¹⁷ Gaxin ma aco'i itabut'ūmayū oaoka. Odoymukereren ip. Deus pit icokcok je'e we'ūap kay apēn kuyjeayū wünca o'ğümğüm cebe iap kay icokcok osunuy iap puxim. We'ū buje òn tak ocokcok oce.

— On tak ocokcok oce — i òn waram e'em eywebe.

¹⁸ We'ū buje eyju dak eycokcoğ cuy epesop we'ū ma'ğu. Eyağuy'ūm ġu juy epesop we'ūap kay. Eycokcoğ tak cuy epe'e we'ū buje.

¹⁹ Wuykukukat Jesus ibikuy bima, Timóteo oğuju eykay. Ixe muju ojuy òn ixe be eyawēğ tojot am okay. Eyawēğ tobuxik puje, ocokcok oce. ²⁰ Ixe Timóteo acā obuxim soat em ma ġebum eykay. Eykukpin cīcā ocexe. ²¹ Soat warara'acayū bit ġebum Jesus Cristo kay ġu-jewekay acā. Ibu'u ip jekapik am Jesus Cristo beam. Jewebeam acā ip kapikpiğ. ²² Ixe Timóteo bit soat em ja'ō dağ e'em. Xipat cīcā ixe. Jebay eju kapikpik'ukat puxim oweju ixe juk adi o'-jekapikpik kawēn idipat muwēnuwēn. Eyju dak kuy eyetaybit iboam. ²³ Gaxin ma òn ixe muju ojuy eykay. Wetaybit apēn je'e ip owebe iam pima, ixe oğuju eyka. ²⁴ Wetabut wuykukukat kay. Gaxin ma aco'i ixe omuju eykay.

²⁵ Wuykitpit Epafroditu muypit ojuy dak òn eykay. Ixe juk epeğudot kuy okay obuywatwat'ukan. Oweju juk adi o'jekapikpik kawēn idipat muwēnuwēn. Oburem cuk adi osunuy. ²⁶ Ixe eyjo pin cīcā. Yağuybabı'ūm o'e iwātaxipi opop iap awēğ epejojojo buye. ²⁷ Iwātaxipi jījā osunuy. Oe'ū pin. Deus pit itabotaidabotbot osunuy cekay. Okay dak itabotaidabotbot ma osunuy. Ce'ū buje bit kuka adi oğuycūğ cīcā oce. ²⁸ Imēnpuye ixe muypit pin cīcā òn eykay waram eywebe ijo am eycokcok ey'e am. Oğuycūğap tak kuka o'jepa'ūm ma. ²⁹ Eycokcoğ cuy ixe epeğuom eyduk'a be wuykitpit muōmap puxim, pūğ ma wuykukukat puye. Ibuyxim cuy epejukuk. ³⁰ Ixe Epafroditu

iparara ġu osunuy je'ū ām. Eywebe obuywat pa'ore bima ixe juk adi obuywatwan osunuy. Ce'ū ġūğün cīcā osodop Cristo beam kapikpiğ oweju buye.

3 Obureyū, bürüdupaku o'e tupmubararak am eywebeaptum. Wuyukukat cuy jeymucok-coğ. Obu'u ġu waram apēn kuy bima otupmubara-rakiatup peap ekawēn muwēn ām eywebe eyağuyba-'ūmap puxim. Owebe eyawēap tağ eyeku buje, soat em ma xipat je'e eywebeam. ² Eyday'em'um cuy epesop ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be eymuğuyku-kuap puxim--akurice buximayū be- -“Epedaypu'-ağobixeedakacat cuy” i'e'e'ukayū be.

³ — Oceju acā Deus ebekitkit ocedaypu'ağobixee-dakatkat puye — i napa ma e'em ixeyū ma. Wuyju bit icēmān Deus ebekitkit. Soat em wuyju ġebum cekay ixe biōgbuk pe wuymutaybitbinap tağ. Wuyju ma wuycokcok cīcā Jesus Cristo ağuy dağ wuyju jewağuyğuy buye. Kacūğkadiwi jewewuywuy bima bit wuymucūğ pa'ore Deus xe. Wuyetaybit cīcā iboam. ⁴ Te'e ma wuyetabut put kacūğkadiwi jewewuywuy bima, cūğ ma acesop Deus xe iap kay. Adeayū ma te'e ma e'em:

— Wuymucūğ put Deus xe kacūğkadiwi jewewuywuy bima — i. On tak i'e but imēn owebe, bekin pin ma kacūğkadiwi oisu buye. ⁵ Oito kabia bima wuybabim ma odaypu'ağobixeedakacat ip “Deus ebekit teku” iap muba-puk am soat pe. Judeu dak ôn, Israel naxeğebit puye. Benjamim diwat tak ôn. Hebreu a'ōm kawēn-wēn'uk tak oğuy bekin pima. Judeuyū awēwēap eka-wēn tağ cīcā dak cuk adi ojekukuku Fariseu adi ôn ğebuje. ⁶ Judeuyū awēwēap ekawēn tağ cīcā juk adi ojekukuku- -soat ekawēn tağ ma. Iboap ekawēn oğu-pubutbun ġu- -pūğ em tak ka'ūma. Tüybe cūğ ma ôn Deus xe Judeuyū awēwēap tağ jekukum puye iān cuk adi oce. Jesus kay itabucayū be juk adi ipiat osu-pi'ajojoat, Judeuyū awēwēap ekawēn tağ ġu ip jeku-

kum puye. Tūybe xipat ġu ip iān cuk adi oce.⁷ Gasū bit Cristo ikukpin cīcā oxe o'e. Imēnpuye ajo kuy bima juk adi xipat oxe iap xipat ġu oxe o'e ġasū bit.⁸ Gasū bit wara'at ma otobuxik. Oceweūm Jesus Cristo be. Okukukan o'e. Ixe a'ō dağ weku pin cīcā oce. Soat podi ma xipacap kuğ òn ixe obure buye. Wara'at pit kaokokap co'i o'e oxe. Soat ma ocepere ixe a'ō dağ weku am. Ka'ūma kuğ tak weku but ma.⁹ Cristo eju òn mūg'i. Kuy bima tūybe òn cūg ma Deus xe wuyawēwēap ekawēn tağ jekukum puye iān cuk adi oce. Gasū bit wetaybit oce cūg ma òn cexe Cristo kay wetabut puye iam.

— En cūg ma oxe okpot kay etabut puye — i'e'em Deus owebe.

¹⁰ Obikuy jijā soat em weku am Cristo a'ō dağ acā. Ixe ya'ōbaca jijā, waram ġuto o'jetait je'ūap tomukadi buye. Obikuy jijā iğo a'ōbacaap kuk am. Obu'u ġu òn tak ipiat'ajo am apēn ixe juk adi o'supi'ajojo iap puxim. Ixe oe'ū jebay a'ō kay kūyjobit puye. Òn tak cebuxim ya'ō kay we'ū ma'ġu. ¹¹ Ón tak Deus waram omu'ada we'ūap tomukadi. Soat em ma wetabēğ oğuy ixe xe. Iboap wiwim cīcā òn.

¹² — Soat em ma òn pit ixe a'ō kay kūyjobit — i'ūmġu òn pit e'em warara'acat pe. — Ikērēat kuğ ġu òn pit -pūğ em tak ka'ūma — i'ūmġu dak òn pit e'em.

Imēnpit Cristo kuy juk omuwedayo jewekay. Imēnpuye kūyjobit pin cīcā òn soat em ya'ō kay.¹³ Obureyū, "Soat em ma òn pit ixe a'ō dağ jekukum, ixe ebekit puye" i'ūmġu òn pit e'em eywebe. Gebum ġu òn pit e'em kuyap kay ikērēat kukukap kay. Wağuya'üm òn pit iboap kay. Gebuje bit idipat ojukuk. Idipat kukap kay acā òn ġebum. Imēnpuye soan ma òn e'em soat em weku am ixe bikuyap tağ.¹⁴ Jedaudau'ukat cūg ma jedaudaum tupteiboğatup pu am - jadağaptup pu am. Ixe buxim òn tak soan ma e'em Deus emumuūm pu am. Deus kuy juk onaē soat em jexe onuy am, Jesus Cristo kay wetabut puye.

— Soat em cuy eğuy oxe kabi be — i mo adi a'ġu o'e owebe.

¹⁵ Kuy wuyetaybit Cristo bikuyap tağ wuyeku am. Imēnpuye juy soat em ixe bikuyap tağ ajeku! Pūgpūğ ey'in ibu'u bima bit, Deus cuy ixe ǵutaybin xipat cīcā ewebe wa'ō dağ eku am iam. ¹⁶ Ixe a'ō dağ cuy ajeku! Apēn kuy bima ya'ō dağ ajekukuku iap co'i ma juy ajeku ǵasū dak. ¹⁷ Obureyū, kuy bima cūğ ma juk adi ojekukuku eyetabutpe. Gasū bit eyju dak wekukuap puxim cuy epeku. Ağ cuy epesop obuxim jekuku'ukayū kay ikeyū ekukuap puxim eye-ku am. ¹⁸ Cristo korosa be oe'ū iap kay'ūm cīcā adeayū. Kuy soat em iboap o'guwēnuwēn eyewebe. Gasū dak iboap muwēn ôn eyewebe wetadidim. ¹⁹ Wuyju ma soat em ǵebum Deus kay. Ikeyū bit soat em ǵebum apēn ace'e iap kay acā. Soat em ip ǵe-bum jecokcokap kay acā. Isūsūn kuka a'ǵu o'e ip warēmtağ jekukuap kay. Inaka isūsūn ǵu ip. Xipat'-ūmat muğēğem ip warara'acayū etabun ma. Jewe-weju bit ip xipat. Gebum ǵu ip kabi kay. Soat em ǵebum ip ijodiap kay acā. Imēneju wūy ma jeedop ip Deus wi je'ū buje. Soat em ipiat supi'ajojo ikeyū ma. ²⁰ Wuyju bit kabi watwan acesop. Wuy-daxijojo'ukat kabi kadiwi jeekop- -wuykukukat Jesus Cristo. Waram jajēm ijodi. Ixe ajēmap wiwim cīcā wuyju. ²¹ Ixe Jesus Cristo warara'acat a'ōbacaap ǵu'ūm ixe soat podi ma ya'ōbaca buye. Soat ip jeedop kūyjobin ixe a'ō kay. Ixe ja'ōbacaan wuyje-bit ǵuwexat. Ijodi bima wuybaca ǵu wuyju e'em. Ixe bit wuyjebit ǵuwexat jejebit co'ian idipan. Imēneju waram ace'ū ǵu ǵebuje bit.

4 Okitpitpiyū, eykukpin cīcā oxe. Oǵuykit ey-kay. Omucokcoğ cīcā eyju. Xipat eyju oxe. Imēneju eybu'um ǵu juy epesop wuykukukat bikuyap tağ eyeku am, okitpitpiyū.

² Evódia, jemukūyjo ôn ǵasū. Síntique, ēn tak je-mukūyjo ôn. Tū'ū'úyū, eyju ikibiyū, xerphem ma wuykukukat kay eyetabut puye. Imēnpuye eyetako-mām ǵu juy epesop eyewewekay. Eyetakomaap cuy

epeyepere. ³ En pit, obure, ixeyü aoyü juy eğudin- - xepxepayü. Xipan cīcā kapikpik'uk eğuy oweju, obure. Ixeyü aoyü dak cuk adi obuywatwan oekuku ip òn soat kaka dağ kawēn idipat muwēnuwēn pima. Clemente dak cuk adi o'jekapikpik oweju. Warara'a- cayü dak cuk adi o'jekapikpik oweju. Iboyü butet ibararak opop Deus pubutup pe- -obuywatwat'ukayü butet. Ibararak opop abuyü soat em itait jeedop ip Deus xe iaptup pe.

⁴ Wuykukukat kuy wuymuwedayo jewekay. Imēn- puye eycokcoğ cuy epesop.

— Soat em cuy eycokcoğ epesop — i waram òn e'em eywebe.

⁵ Gaxīn ma xeku omuyku wuykukukat! Imēnpuye soat cuy xipan epejukuk ijodiayü. ⁶ Ka'ūma kay ma juy epeyağuyğebu. Soat pit cuy epeğuwēnuwēn Deus pe. Ajo ka'ūmğu eyxe iat cuy epejoojuyjuy cexewi. Iojuj buje, ajo Deus kuy juk o'ğūmğūm eywebe iap kay juy ğebum epesop. ⁷ Wuyetaybit ġu apēn Deus wuyağuymubabibin iam. Inaka ixe itaybit cīcā wuyağuymubabibin am. Jesus Cristo eju mūğ'i bima, ixe wuyağuymubabibin jeenuy. Imēnpuye warara'acat a'ō kay ġu ace'e- -ixe a'ō kay acā. Warara'acat kay ġu dak acesop ğebum- -ixe kay acā.

⁸ Oburereyü, ġasū mabuk òn jeyawē. Soat em ma juy epesop ğebum ajo xipat iap kay, ajo ibuyxi iap kay dak, ajo icēmat iap kay dak, ajo warēmtağ ġu iap kay dak, ajo cedağ iap kay dak, ajo iiisu iap kay dak, ajo Deus xe ikukpin iap kay dak, ajo inapa ġu iap kay dak. Iboap kay juy epesop ğebum soat em.

⁹ Apēn cuk adi òn eymutaybitbitbin iap tağ cuy epe- kuku, apēn cuk adi òn eymuküyjojojo iap tağ tak. Wekukuap puxim cuy epekuku. Wekawēn puxim tak cuy epeyekawēn wēn. Obuxim eyju jekukum pima, Deus soat em eybuywatwan jeenuy. Ixe ma wuyağuy- mubabibin'ukat.

¹⁰ Ocokcokap yoboğ cīcā wuykukukat eju mūğ'i òn puye. Ade kaxi kap puje waram ġuto iba'ore ġu o'e eywebe obuywat am oceju ğebum cīcā ekay iap mubapuk am owebe.

— Kuy juk adi eybu'u epesop xipan okuk am — i'ūmgu ôn pit e'em eywebe.

Imēnpit iba'ore osunuy eywebe obuywat am, ên ekukpin cīcā ocexe iap mubapuk am owebe.¹¹ Imēn ôn e'em eywebe. Inaka:

— Eyju juk opere — i'ūmgu ôn pit e'em eywebe.

Kuy wetaybit oce ocokcok am ajo-kuğ ôn iap kay.

¹² Kuy juk adi ojeku yopît ma ikuğ. Ade dak ikuğ kuy juk adi ojeku. Ocokcok ma ôn e'em obeğbeḡ pi-ma, ore bima dak; odadaybot pima, soat-kuğ pima dak. Warara'acayû be iba'ore jewemucokcok am soat tağ. Ôn pit cuk wetaybit oce jewemucokcok am soat em. Soat kaka dağ ma ojekukuku ocokcok.¹³ Soat em Cristo ja'óbacaap ûmûm owebe. Imēnpuye ixe a'óbacaap kuğ ôn xipacat jebapukpuğ owebe bima, xipat'ümat ebapuk puje dak.

¹⁴ Filipos ka watwat, eyju ma juk adi obuywat-wan epesop ôn ipiatpi'ajojom pima. Iboap xipat cīcā osodop.

¹⁵ Macedônia eipi bewi ojêm puje, eyju aca juk adi obuywatwan epesop. Obuywatwan cuk adi epesop koapat kabia ôn kawēn idipat muwēnuwēn pi-ma. Eyju ma juk adi eyemumuûm epeğudot okay. Eyju ma juk adi ġebum epesop okay ôn ade ikuğ pi-ma, yopît ma ikuğ pima dak. Warara'acayû bit ġe-bum ġu osodop ip okay Jesus kay itabucayû.¹⁶ Pûğ em ġu juk adi eyemumuûm epeğudodot okay ôn Tes-salônica ka be bima, yopît ma ikuğ pima.¹⁷ Waram paxi ip je'ğüm owebe iap wiwim ġu cuk oğuy. Deus xipacat je'ğüm eywebe eydacup ġu epesop okuğ iaptim.

¹⁸ Kuy Epafroditô eyemumuûm o'tojot okay. Soat ma o'tojot. Cartadup mubarararağ ôn eywe-beaptum- -kuy soat ojat eyemumudodot iaptum- -eyju xipan cīcā okuğ iaptum. O'e jijâ ma kuy. Kuy ôn ade ikuğ. Kuyjeayû be wünca mupik puje, Deus icokcok osunuy cekay ip. Te'oku osunuy ce-kay. O'ğupik ip iap xipat osodop cexe. Imēnpuxim ma okay eyemumudodot tak te'okuat puxim okay. Deus tak icokcok eyemumudodot cocom pima, eyda-cup ġu epeğüm owebe buye.¹⁹ Wetabut cīcā ixe kay- -Deus kay. Soat kuğ ma Deus- -idipat kuğ.

Soat je'gūm eywebe dak, eyju Jesus Cristo a'ō dağ jekukum puye. Tacup ġu Deus. Imūmūm pin cīcā cexe wuywebe. Ajo ka'ümğu eyxe iat je'gūm eywebe. Soat je'gūm eywebe. ²⁰Ixe Deus wuyetayat. Soat kabia ma:

— Soat podi ma ēn a'ōbuyxi — i juy acece cebe.

Imēn cuy acece cebe soat em ma. Imēn cuy je'e'e.

²¹Oceju kato mujujum cebe ip soat pe- -Deus ebekitkit pe- -Jesus Cristo kayayū be. Wuykitpitpiyū dak kato mujujum eywebe- -ocexeayū- -ijoceayū.

²²Soat Deus ebekitkit kato mujujum eywebe. Wuyeipi kukat peam kapikpik'ukayū dak kato mujujum eywebe.

²³ — Soat cuy ip xipan ejukuk Filipos ka watwat — i ön e'em wuykukukat Jesus Cristo be.

Bürüdupku otupmuju eywebe. Kuy cartadup mubararakapi ocepere.

COLOSSOS KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

1 ^{1 - 2} Colossos ka watwat, cartadup mubarara-rağ òn eywebeaptum. On Paulo. Ijudup mubarararağ òn wuykitpit Timóteo eju. Eyju wuykit-pitpiyū Colossos ka be. Cristo a'ō dağ eyju jekukum soat em. Jesus Cristo emumuju òn Deus bikuyp tağ.

— Bay, xipan cuy Colossos ka watwat ejukuk — i òn e'em Deus pe- -wuyebay be, Jesus Cristo be dak- -wuykukukat pe. — Ikeyū ağymubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe ip.

^{3 - 4} — Itabut cīcā ip Jesus Cristo kay Colossos ka watwat — i juk o'e Epafrō ocewebe. — Xipan Deus ebekitkiyū kuğ ip — i juk o'e. — Xipan soat kuğ ip, Deus xe acesop iap wiwim puye — i juk o'e ocewebe. Imēnpuye:

— Bay, ēn xipat cīcā — i oceju e'em soat em Deus eju eywebeam kawēnwēn pima- -Jesus Cristo ebay eju.

⁵ Soat em Deus xe acesop iap ekawēn kuy epejojojo kawēn icēmat co buje- -kawēn idipat co buje. Iboap wiwim eyju ǵasū. Icēmān epesop ixe xe, "Oxe ma epesop" io'e Deus puye- -kabi beat o'e buye. Imēnpuye Jesus kay eyetabut cīcā. Xipan soat kuğ tak eyju. ⁶ Deus xipan wuykuğ- -soat kuğ iap ekawēn kuy epeya'ijojo. Eyetaybit epesop iboap ekawēn icēmān iam koap em cekawēn co'isum. Soat eipi dağacat kawēn idipat cocom ǵasū. Ikeyū dak itabut Jesus kay. Xipan soat kuğ tak ip itabucayū kuğ. Wuye'ū buje soat em Deus xe acesop iap wiwim tak ip. ⁷ Epafras kawēn idipat o'ǵuwēn eywebe. Ixe Epafras wuybure ikukpin cīcāat wuyxe. Cūğ ma ixe kapikpiğ Cristo muwēnuwēn warara'acat pe. Ixe eybuywatwan ocedieğ ǵasū bit.

⁸ — Colossos ka watwat jewewekuğ ip cewekuk-pin cīcā, Deus jebiōğbuk o'ǵuōm cebe ip puye — i juk o'e ixe Epafras ocewebe.

⁹ Imēneju soat em oceju kawēn Deus eju eywebeam. Eyawēg tobuxik puje ocebu'u ġu ocesop jekawēn ām eywebeam. Imēn oceju e'em Deus pe:

— Bay, ocekitpitpiyū juy eğutaybin apēn ebikuy ixeyū be jeku am iam — i. — Ixeyū juy eğutaybin apēn xipat exe iam, apēn ikērē exe iam tak — i oceju e'em. — Iboam itaybit cīcā je'e ip ebiōgbuk ixeyū mutaybitbin puye — i oceju e'em cebe.

¹⁰ Iboam eyetaybit pima, cūg ma epeku; soat em wuykukukat bikuyap tağ epeku; soat em ixe mucokcokcoğ epesop; xipacat epeğujurūgrūg soat em; biğ ma eyetaybit epesop Deus e'e iam.

¹¹ — Bay, ēn soat podi ma a'ōbaca — i ön e'em Deus pe. — Soat podi ma ēn edipap kuğ — i ön e'em. — A'ōbacaap cuy eğüm Colossos ka watwat pe Jesus kay ip jebu'uap puxim ipiatpi'ajojom ma'ğu ip — i ön e'em Deus pe.

¹² Deus kabiaat kukat. Ixe ebekitkit xipacat mujurūgrūg'ukayū. Ixe xipacat muxipanpan iūm ām jebekitkit pe.

— Cūg ma eyju oxe webekitkiyūm — i juk o'e Deus wuywebe.

Imēnpuye wuyju dak xipacat acejat. Iboap wiwim cīcā wuyju. Imēnpuye eyju dak eycokcoğ cuy epesop.

— Xipat cīcā ēn — i juy epe'e'e wuyebay be.
¹³ Satanás kabiokat kukat. Ixe ebekitkit ikērēat mujurūgrūg'ukayū. Deus pit wuy'uk kabiokat kukat pui bewi. Imēnpuye Satanás ġu wuykukukat ġasū-. Deus ipot acā. Deus ipot ikukpin cīcā cexe. ¹⁴ Ixe ipot wuy'uk kabiokat kukat pui bewi. Ikērēat muğēaptei o'teida, oe'ū buye. Imēnpuye ikērēat kuğ ġu wuyju ixe xe.

¹⁵ Deus ijo ba'ore wuywebe. Wuyetaybit bitku poro omuyku Cristo jojom, Cristo dak ijo'i buye. Ixe Cristo Deus ipot koapat. Soat Deus emumuğē bodi ma ya'ōbuyxi ixe. Deus pe ipi mujurūg'ūm pima ipot itait osunuy. ¹⁶ Deus soat o'ğubapukpukpuk Cristo eju. Kabi beacat o'ğubapukpukpuk soat ceweju, ipi dağacat tak. Wuywebe ijobucat o'ğubapuk soat, wuywebe ijo ba'oreat tak. Ya'ōbuyxiayū kabi wat-

wat o'ğubapuk Cristo eju, ya'ōbacaayū dak, warara'acayū mujuju'ukayū dak, warara'acat kukukayū dak. Deus ixe eju soat o'ğubapuk. Soat o'ğubapuk cebeam. Soat o'ğubapuk ijodiacat pe Cristo kuk am ibuyxi am.¹⁷ Kabi, ipi ka'üm pima, Cristo kuy osunuy itabēğ. Ipi dağacat jedopap pe ma dopdom Cristo a'obi. Kabi beacat tak dopdom jedopap pe ixe a'obi.¹⁸ Wuya'a wuyjebit kukat iap puxim Cristo jekay itabucayū kukat. Apēn wuya'a wuyağuydam iap puxim Cristo dak itabut jekayayū ağuydam. Ixe Deus ipot koapat. Ce'üap tomukadi Deus ixe Cristo waram o'ğutait. Soat podi ma ya'ōbuyxian o'ğutait. Wuyju dak waram acejetait wuye'ü buje Deus ixe o'ğutait puye.¹⁹ Deus o'e jewebe ma:

— Okpot ojo'ian je'e — i.

Imēnpuye jewa'ōbaca jojo'i ma ip.²⁰ Ipi watwat itakoma osodop Deus kay, kabi beacat tak. Deus o'e jewebe ma:

— Soat ip o'ğudin obureyüm- -ipi dağacat, kabi beacat tak — i. — Kūyjobin jeedop ip wa'ō kay korosa be okpot e'ü buje — io'e jewebe ma.

Imēn Deus ip o'ğudin jewekay. Itakomaap ip o'ğu'üm korosa be jekpot oe'ü ibuye.

²¹ Eyju dak Deus bureyüm ġu epesop kuy bima. Cekay'üm cīcā juk adi epesop. Imēnpuye ikērēat kay acā juk adi ġebum epesop. Ikērēat mujurūgrūğ'uk tak adi epesop.²² Gasū bit Deus eymuwexat jebureyüm ipot oe'ü buye. Kuy eymuwexat eymudot am jewekay. Imēnpuye cūğ ma epesop ixe wap eyajēm puje. Ikērēat kuğ ġu epesop. Abu je'e eywebe:

— Xipat ġu eyju! — i?

Ka'üma ma!²³ Imēneju eyetabun cīcā juy epesop Jesus kay. Eybu'um ġu juy epesop cekay! Koap em kawēn idipat co ebikam Deus xe acesop wuye'ü buje iap wiwim cuk epesop. Eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe eymubu'unap puxim iboap wiwi am. Ibo muwēnuwēn'ukat ôn- -kawēn idipat muwēnuwēn'ukat. Kawēn idipat muwēnuwēn ôn soat kaka dağ.

²⁴ Ocokcok cīcā, ôn ipiat osupi'ajo eywebeam puye. Cristo ipiatpi'ajojom mabuk jekay itabucayū

beam--jejebit puximayū beam. Imēnpxim ôn tak ipiatpi'ajojom Cristo be o'supi'ajojo iap mu'üm âm.
²⁵ Deus o'e owebe:

— Itabucayū buywatwan cuy eğuy — i. — Imēn ma kapikpiğ cuy eğuy wa'öbi — io'e owebe. Ijop ekapikap o'ğüm owebe eybuywat am.

— Wekawēn muwēnuwēn cuy eğuy soat ka watwat pe — io'e owebe.

²⁶ Kuyje Deus soat ka watwat pe ġu jekawēn o'ğuwēnuwēn. Gasū bit o'ğuwēn jekay itabucayū be. Ibo ekawēn muwēnuwēn'ukat ôn. ²⁷ Cristo omuy eywebe Judeuyū ġu ma'ğu eyju. Imēnpuye Deus jedip-ap mubapuk puje, eyju dak idipap kuğ epesop. Iboap wiwim cīcā eyju. Kuy bima iboap iba'arēm osodop soat xe ijodiacat xe. Gasū bit Deus soat jebikitkit mutaybit pin iboam. Iboap idip cīcā. Xipat cīcā dak. ²⁸ Imēneju Cristo muwēnuwēn oceju soat ka watwat pe.

— Teyüku soat em Jesus kay e'em — i oceju e ojuy Deus pe ixe dopabe ixeyū dojot puje. — Soat em teyüku Cristo eju müg'i jekukum — i oceju e ojuy cebe.

Imēneju Cristo muwēnuwēn oceju soat pe ijodiacat pe. Soat awēwēm oceju. Soat jetaybitbicap eju oceju ip imutaybitbin. ²⁹ Imēneju kapikpiğ cīcā ôn. Cristo ja'ōbacaap ümüm owebe cebe wekapik am. Ixe Cristo soat podi ma ya'ōbaca. Ixe Cristo ja'ōbacaap ümüm owebe. Imēnpuye ijodiacat mutaybin put owebe.

2 Kapikpiğ cīcā juk adi oğuy eywebeam--ojojo'uk'ümayū beam, Laodicéia ka watwat peam tak. Ôn jeymuküyjo iboam. ² Cebeam ip cuk adi kapikpiğ cīcā oğuy ixeyū be biğ ma jewewa'ōmu-can am Jesus ekawēn tağ jeku am; biğ ma jewewe-kukpin am tak; warara'acat podi ma itaybit am tak kawēn icēmān. Iboam itaybit pima, soat em Cristo kay jeedop ip. Jewağuyumuwarururun ġu jeedop ip Je-

sus ekawēn tağ xe'e oceku iam. Kuy bima itaybit ġu ip osodop Cristom. Gasū bit ip oitaybit ixem.³ Soat ġu wuyetaybit Deus emumutaybitbin iam. Wuyetaybit ġūġün ā. Cristo bit x̄intabi o'tomudip'uk iap puxim. Cristo eju mūġ'i wuyju jekukum pima, wuyetaybit put Deus emumutaybitbin iam, apēn cūġ ma Deus xe iam tak, apēn cūġ ġu cexe iam tak.

⁴ Imēneju jeymuküyjo ḥn. Eyday'em'um cuy epe-sop warara'acat pe eymuġuykukuap puxim. Adeayū xe cekawēntip ip. Imēnpit cūġ ġu ip. Napa ma ip kawēnwēn eyweju eymutabucap ojuy napaap kay.⁵ Imēneju soat em ġebum ḥn eykay, eyxe ġu ma'ġu ḥn. Pūġ tağ ma eyju e'em. Soat em eyetabut Jesus kay. Ocokcok cīcā ma iboap cocom puye.

⁶ — Ocekukukan cuy ece — i juk adi epe'e Jesus Cristo be, eyetabut puye cekay.

Gasū bit mūġ'i juy epeku ixe eju. ⁷ Kadai nābu muy-cemap puxim Cristo wuya'ōmucanucan wuyetabucap epereap puxim. Imēnpuye biġ ma juy eyetabun epe-sop cekay. Gebum cekayap tomuju juy soan e'em epesop. Kuy juk adi ocewebe eymutaybitbinap tağ cuy epeku. Soat em cuy epe'e'e Deus pe:

— Bay, ēn xipat cīcā — i. — Soat em ēn xipan ocekuġ — i juy epe'e'e cebe.

⁸ Eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe eymu-bu'unap puxim Jesus kay apēn wuyju taomün ām ibubum iap puxim. Ixeyū Cristo ekawēn ġu eymutay-bitbin. Ijodiacyat ekawēn acā eymutaybitbin ip. -Deus kay'ūmayū ekawēn- -ipi juacat aġuymubarēmrēm'uk-ayū ekawēn. Eymuġuykuku ojuy ip. Te'e ma eymutaybitbin ip. Eyetabun ġu juy epesop ixeyū a'ō kay. ⁹ Cristo jewa'ōbaca jojo'i ma ip Deus eju. Cristo ijodiacyat co'ian o'jewexat wuymutaybit am Deus e'e am. Wuyetaybit Deus e'e am Cristo e'e ap co buje. Imēneju eyday'em'um cuy epesop warara'acat pe eymu-bu'unap puxim eyetabut am Jesus kay. ¹⁰ Cristo eju mūġ'i jekukum pima, wuyju dak Deus a'ōbacaap kuġ acesop. Ixe Cristo soat podi ma ya'ōbuyxiat- -Deus ekawēn tojotjot'ukayū kukuk-

ayū bodi ma, ibiōgbuk itabidaoiayū kukukayū bodi ma dak.

¹¹ Imēntak Cristo ja'ōbacaap o'gūm eywebe ikērēat kukap puxim ixe eju eyju mūg'i buye. Aġokatkat'it'it taypu'aġobixeedakatkat'uk osodop ip kuyjeayū teku iisu Deus xe i'ead ojuy. Deus pit soat taġ wuymuisusun wuyxeedakatkat puye ġu-Cristo eju wuyju mūg'i buye acā. ¹² Wuyumbatisasan puje Cristo a'ōbi wuyaġuyokokat oi'ūm wuye'ūap puxim. Ixe a'ōbi oi'ūm wuykocap puxim. Kuy bima Deus waram ġuto Jesus o'ġutait ce'ūap tomukadi. Imēnpuxim ijodi bima dak wuyaġuy'isum wuyju jekukum waram ġuto wuyetaicap puxim wuye'ūap tomukadi. Wuyaġuy'isum wuyju jekukum ġasū Deus soat podi ma ya'ōbaca iap kay wuyetabut puye. ¹³ Imēnpuxim eyju ma ikērēat mujurūğrūğ cīcā juk adi epekukuku eyaġuyokok puye. Ce'ūat puxim cuk adi epesop Deus xe ikērēat kay acā ġebum puye. Judeu'ūmat puxim tak cuk adi epesop--Deus pe wuyawēwēap ekawēn taġ jekukum'ūmat puxim. Deus pit kuy eyaġuymuisun eywebe Cristo aġuy daġ jewaġuy am. Wuyaġuymuisun puje, ixe ikērēat o'ju'uk wuywebewi. Soat o'ju'uk. ¹⁴ Iba'ore wuywebe Deus pe wuyaġuymuisun eywebe Cristo aġuy daġ jewaġuy am. Wuyaġuymuisun puje, ixe ikērēat o'ju'uk wuywebewi. Soat o'ju'uk. ¹⁵ Iba'ore wuywebe Deus pe wuyaġuymuisun eywebe Cristo aġuy daġ jewaġuy am. Wuyaġuymuisun puje, ixe ikērēat o'ju'uk wuywebewi. ¹⁶ Imēnpit Cristo Satanás a'ōbacaap o'ġu'ūm korosa be je'ū buje. Deus kay'ūmayū kukukayū a'ōbacaap o'ġu'ūm. Soat etabun ya'ōbacaap o'ġu'ūmiajū mu-bapukpuġ oeku imusūsūn ām. Imubapukpuġ oeku kuyjeayū be o'yaokaiat aririt'a mubapukap puxim.

¹⁶ Imēneju warara'acat a'ō kay ġu juy epesop eywebe te'e ma ixeyū e'em pima "Beku i'opi eywebe" i, "Ibiati tikōnpi eywebe" i dak, "Ibeat kabia be epeyekapikpik ġu juy" i dak, "Kaxiaat ijēm'isu bima, peta juy epeġuġe" i dak, "Sábado bima epeyekapikpik ġu juy" i dak. Ya'ō kay ġu juy epesop. ¹⁷ Ixeyū ekawēn taġ cuk adi jekuku'uk ajop Cristo

ajēm'ūm pima. Kabicuk jewurūgwurūg iap puxim je-kawēn muwarururun ip soat em. Gasū bit Cristo oajēm. Ixe ekawēn soat em ma ibit. Imēnpuye ixeyū ekawēn tağ ġu wuyju jekukum ġasū. -Cristo ekawēn tağ acā. ¹⁸ Warēmtağ eymutaybitbin'ukayū:

— Deus ipiat supi'ajoat eywebe, cūğ ġu eyju cexe buye — i napa ma e'em ip eywebe.

Ixeyū ekawēn kay bit eyetabun ġu juy epesop. Jewexe ya'ōbuyxi ip.

— Warara'acat podi ma oceju xipat Deus xe, soat em Deus ocemuyxeyxey buye — i'e'em ip te'e ma. — Ka'ūma ma oceju bit — i'e'em ip warara'a-cayū be, "Warara'acat podi ma xipat oceju" i'e'em pima jewebe ma. — Deus kukap co'i juy cekawēn to-jotjot'ukayū ajukuk — i'e'em ip ocewebe te'e ma. — Warara'acat podi ma oceju xipat Deus xe — i'e'em ip te'e ma.

Warēmtağ ma ip jewağuydadam. Deus ağuy dağ ġu ip jewağuyğuy- jağuy dağ acā. ¹⁹ Cristo eju mūğ'i ġu ip warēmtağ jewağuyğuy buye. Cristo wuya'a buxim. Cekay itabucayū ijebit puxim. Deus bikuyap tağ wuyju aypapan. Wuyekururukpu ibuboğatpu wuyukatpu wuyewedap tağatpu wuyewedap mucūğucūğatpu. Ibodu buxim Deus wuya'ōmucanu-can Cristo eju mūğ'i wuyeku am. Jewexe ya'ōbuy-xiayū bit mūğ'i ġu ceweju.

²⁰ Cristo a'ōbi eyağuykokat oi'ūm eye'ūap puxim. Deus ja'ōbacaap o'ğüm eywebe ibiōğbuk kērēat kukukayū a'ō kayap puxim. -Deus kay'ūmayū ku-kukayū a'ō kayap puxim. Imēneju Deus kay'ūmat ekukuap cuy epeyepere. Warēmtağ eymutaybitbin-'ukayū a'ō kay ġu juy epesop.

²¹ — Boku juy epejukuk ġu — i'e'em ip te'e ma. — Beku juy epejo'o ġu — i dak. — Imēnmēn ġu bit epeku — i dak e'em ip te'e ma.

²² Soat ixeyū xe ikukpiat, i'opiat, tikōnpiati darem ma kuy kapkam. Ijodiacat ekawēn acā imuwēnuwēn ip. -Deus ekawēn ġu bit. Ijodiacat ağuy dağ acā ip kawēnwēn. -Deus ağuy dağ ġu bit. ²³ Jewexe ip itay-bitbit.

— Deus kukap co'a juy cekawēn tojotjot'ukayū ajukuk — i'e'em ip te'e ma. — Ka'ūma ma oceju bit — i'e'em ip warara'acat pe, "Warara'acat podi ma xipat oceju Deus xe" i'e'em pima jewebe ma. Ade cexe ip ikukpiat, i'opiat tak, tikönpiati dak. Xipan ġu ip jejebit kuğ. Tūybe ikērēat acejukuk'ūma iān e'em ip. Ibo bit ka'ūma jo'i ma. Wuybuywat pa'ore ikērēat kukap puxim.

3 Waram o'jetaitiat puxim eyju Cristo eju mūg'i jekukum puye. Imēnpuye eyetabikum cuy epesop kabi beat kay. Iboce Cristo omuy Deus xe xik'i ya'ōbuyxiat tūyap pe, Deus co'i ya'ōbuyxi buye. ^{2 - 3} Ijodiacat eju ġu mūg'i eyju jekukum - Cristo eju acā mūg'i eyju jekukum. Imēnpuye ijoceap kay ġu juy epeyewağuyğuy- -kabi beat kay acā. Pūğ tağ ma jewağuyğuy ip Deus, Cristo dak. Ikeyū ağuy dağ eyju dak jewağuyğuy ġasū bit, Cristo eju mūg'i eyju jekukum puye. Iboap ibapuk ġu itabut'ūmayū xe. Iba'arēm iboap cexe ip. ⁴ Eyağuy'isum eyju jekukum Cristo eju mūg'i buye. Waram yajēm puje, wuyju dak acejewemubapuk ceweju. Ixe dipap acejat. Wuydip ace'e ixe jo'i.

⁵ Imēneju ikērēat epeğugē ġu juy. Ikērēat muğēğē pin eyju Deus kay'ūmat puxim. Epeğugē ġu bit. Warara'acat tayxi eju epeyepo ġu juy. Warara'acat itop eju epeyepo ġu juy. Ikērēān cuy epeyekaypatpan ġu. Ikērēat epeğujurūğ ġu juy eyemumukaypin pu am. Aoyū kaykay ġu juy epesop. Eyetabikukum ġu juy epesop warara'acat pubut kay. Wuyetabikukuap ikērēat Deus xe deusbaroyū kay wuyetabucap puxim. ⁶ Deus ipiat supi'ajojoat imēn jekuku'ukayū be- kūyjobit'ūmayū be- -ja'ō kay'ūmayū be. ⁷ Eyju dak cuk adi kuy bima warēmtağ ma epekukuku. Eycok- cook epesop ikērēat muğēğē'ukap kuğ.

⁸ Gasū bit ijop epeyepere. Eyetakomām ġu juy epesop warara'acat kay. Aoyū kaykay ġu juy. Eysap- ka'orarem ġu juy epesop. Warara'acat epejomuymuy ġu juy. Eyekawēnkērēm ġu juy epesop- -pūğ em tak ka'ūma. ^{9 - 10} Cristo kay eyetabut puje, yağuy'isuayūm

epesop. Kuy bima eyağuyokok cuk adi epekuku. Eyağuyokok ġu juy epekuku ġasū bit. Deus soat em wuyağuyuisusun wuywebe jejo'i i'e am. Guyjom Deus ağuay dağ acā ġebum acesop. Biğ ma wuyetay-bit ace'e Deus e'e am. Napa ġu juy epe'e'e eyewe-webe. ¹¹ Wuyağuy'isu bima, ġebum ġu acesop teku Judeu iap kay, teku Judeu ġu iap kay dak. Gebum ġu acesop teku taypu'ağobixeecukat iap kay dak, teku taypu'ağobixeecuk'ūmat iap kay dak. Gebum ġu acesop teku pariwat iap kay, teku wuyjuyū iap kay dak. Gebum ġu acesop teku tei'ūma kapikpik'-ukat iap kay, teku teibubum kapikpik'ukat iap kay dak. Cristo kay acā ġebum acesop. Iteyū be soat pe Cristo muymuy iap kay ġebum acesop.

¹² Deus ebekitkit eyju. Deus xe eyukupin cīcā epesop. Ixe juk eynaē jewekay am. Imēneju eyeta-botaidotbon cuy epesop eyewewekay. Xipan cuy epeyewewekuk. Yoboğan pin ġu juy epesop. Eyekawēnkerem ġu juy epesop-eyekawēntim ma. Eyukpi-cegēm ġu juy epesop eyewewekay. ¹³ Epeyewebuywat-wan cuy soat em. Eyxat warēmtağ eykuğ pima, ixe epejomuymuy ġu juy. Gebum ġu juy epesop apēn cuk adi warēmtağ eykuk iap kay. Wuykukukat Jesus ġebum ġu apēn cuk adi ikērēat ağujurügtüğ iap kay. Ixe buxim cuy eyju dak ġebum ġu epesop apēn cuk adi warēmtağ eykuk iap kay. ¹⁴ Xipan eyekukuap xipat Deus xe. Ibodi ma bit xipat eywebe xipan eyewe-wekuk am. Xipan jewewekuğ pima, wara'at tağtagtağ ġu epekuku-püğ tağ ma. ¹⁵ Cristo juk wuymuwexat jebekitkiyüm püğ tağ ma wuyeku am. Ixe wuyağuy-mubabibin wuyağuybabi'ūmap puxim. Ağ cuy ixe jeyağuymubabbin. Ixe be eyağuymubabin puje xipan epeyewekuk. Püğ tak ma dak epeyewağuy. Soat em:

— Bay, ēn xipan cīcā ocekuğ — i juy epe'e'e Deus pe.

¹⁶ Soat em Cristo ekawēn tağ cuy epekuku. Xipat ce-kawēn tağ wuyeku am wuyju idip cīcāat kuğat puxim. Soan cuy jewemutaybitbin epesop. Soan cuy jemeküyjobitbin tak epesop. Soat em cuy pibododon epesop Deus kay. "Cristo soat podi ma ya'ōbuyxi" i'e pin pima, epeyebibododon cuy, "Cristo acā wuy-

kukukat" i'e pin pima dak, eycokcok pima dak Cristo kay eyetabut puye, "En xipat cīcā" i'e pin pima dak Deus pe. Deus biōgbuk a'ōbi juy pibododon epe-sop.¹⁷ Imēneju soat em cuy epekuku wuykukukat Jesus a'ō dağ. Soat em cuy epeyekawēnwēn ixe a'ō dağ. Soat em:

— En xipat cīcā — i juy epe'e'e wuyebay be- - Deus pe, wuykukukat Jesus oe'ū buye.

¹⁸ Tū'ū'ūyū, kūyjobin cuy epesop eyitopyū a'ō kay. Kūyjobin cuy epesop ya'ō kay ip wuykukukat Jesus kay eyetabut puye.

¹⁹ Tapupuyū, ikukpin cuy eytayxiyū epejukuk. Xipan cuy ip epejukuk.

²⁰ Bikitkit, kūyjobin cuy epesop eyebay a'ō kay soat em, eyxi a'ō kay dak. Wuykukukat icokcok e'em eyebay a'ō kay bima.

²¹ Cebayū, imuparararan ġu juy eyebikitkiyū epe-jukuk ixeyū mubu'unap puxim kūyjobit am eya'ō kay.

²² Tei'ūma kapikpik'ukayū, soat em cuy kūyjobin epesop eyekariwa a'ō kay ixeyū eyjojom pima, eyjo-jom'ūm pima dak. Ixeyū a'ō kay kūyjobin cuy epe-sop ixeyū be "En xipat" i'ead ojuy ġu. Kūyjobin cuy epesop kūyjobit pin puye. Kūyjobin cuy epesop wuy-kukukat Jesus ya'ōbuyxi eyxe buye. ²³ Eycokcoğ cuy eyekapikap epejukuk. Gebum cuy epesop ijodi-acat peam acā ġu òn kapikpiğ iap kay. Wuykukukat peam tak òn kapikpiğ iap kay ġebum cuy epesop. ²⁴ Cristo ma wuykukukat. Ixe beam ma wuyju kapikpiğ. Wuy-kukukat jebikitkit peam xipacat o'ğuxipan. Ibo juy epejat. Gebum cuy epesop iboap kay. Cūğ ma wuye-ku buje, cūğ ma jekuaptei je'ğüm wuywebe. ²⁵ Warēmtağ wuyku buje bit, warēmtağ jekuaptei dak je'ğüm wuywebe. Ipiat supi'ajoat wuywebe. Ixe Deus cūğ ma wuykuğ. Cedağ ma wuyekapikaptei je'ğüm wuywebe. Weğūğün ma wuykuğ.

4 Kariawayū, cūğ ma juy eywebeam tei'ūma kapikpik'ukayū epejukuk. Imuğuykukukum ġu ip epejukuk. Eyju dak kapikpiğ eyekariwa beam- - kabi beat peam. Gebum cuy epesop iboap kay.

² Eybu'um ġu juy epesop Deus eju kawēn ām. Xexen ġu juy epesop kawēnwēn pima ceweju-eyetabēğbēğ ma.

— En xipat cīcā — i juy epe'e'e cebe.

³ Ocewebeam tak cuy epeyekawēn Deus eju.

— Pauloyū buywatwan cuy eğuy ixeyū be eka-wēn muwēn ām soat ka watwat pe — i juy epe'e'e cebe. — Ixeyū buywatwan cuy eğuy Cristo muwēn ām soat pe- -kuy bima o'ğuwēn ġu iat ekawēn mu-wēn ām — i juy epe'e'e cebe.

Daomünmünap'a be ôn ġasū iboap ekawēn muwēnu-wēn cuk adi ojekuku buye. ⁴ Ibapuğ ma juy iboap ekawēn oğuwēn. Imēnpuye:

— Pauloyū juy esubuywatwan ixeyū be ibapuğ ma kawēn idipat muwēn ām adeayū be — i juy epe'e'e cebe.

⁵ Eysüsün ġu juy epesop Jesus muwēn ām ita-but'ūmayū be imuwēn put pima. Eyağuyasan cuy epeku ixeyū mu'ukpiceğēğenap puxim Cristo kay.

⁶ Te'e ġu juy epeyekawēn itabut'ūmayū eju. Eyeka-wēnkum cuy epeyekawēn ceweju ip eyekawēn kay ip ibu'unap puxim. Eyetaybin cuy epesop cedağ ma ya'ōbu am ip.

⁷ Wuykitpit Tíquico wawēğ ġuwēn eywebe- -soat awēğ ġuwēn. Ixe Tíquico ikukpin cīcā wuyxe. Ixe cūğ ma kapikpiğ warara'acayū beam- -itabucayū beam. Wuyweju ixe dak kapikpiğ wuykukukat peam. ⁸ Ixe oğuju eykay eymucokcok am, oceju xipat iap muwēn ām eywebe. ⁹ Wuykitpit Onésimo oğuju eykay Tícico eju. Ixe Onésimo cūğ ma jekukum. Ikukpin cīcā wuy-xe. Eyka bewiat ixe. Apēnpēn ijopka watwat iap ġu-wēn ip eywebe.

¹⁰ Aristarco kato mujujum eywebe. Oweju ixe dak omuy daomünmünap'a be. Marcos tak kato mujujum eywebe- -Barnabé kipitaap. Ixe Marcos eykay jajēm iap awēğ kuy epeyawēğtobuxik. Ixe ajēm puje xipan cuy epeğuajēm eyduk'a be. ¹¹ Josué Justo kato mujujum eywebe. Ixeyū acā Judeuyū kapikpiğ oweju- -ebapūğayū: Aristarco, Marcos, Josué Justo. Ibürū ma. Kapikpiğ ip oweju warara'acayū mutabut

am Jesus kay, Deus pe jekuk am. Obuywatwan cīcā osodop ip omucokcokcōg.

¹² Epafras tak kato mujujum eywebe- -eyka bewiat- -Jesus Cristo beam kapikpik'ukat. Soat em ixe kawēnwēn Deus eju eywebeam.

— Colossos ka watwat a'ōmucanucan cuy eğuy ixeyū be jetabucap epereap puxim — i'e'em ixe Deus pe eymuwēnuwēn. — Ixeyū a'ōmucanucan cuy eğuy ixeyū be Jesus eju mūg'i jeku am — i'e'em ixe cebe. — Ixeyū a'ōmucanucan cuy eğuy ixeyū be soat em ma ebikuyap tağ jeku am — i'e'em ixe Deus pe eymuwēnuwēn.

¹³ Kapikap iba'ore jījāat kukap puxim ixe Epafras kawēnwēn cīcā Deus eju eywebeam, Laodicéia ka watwat peam tak, Hieríapolis ka watwat peam tak. On ma iboap muwēnuwēn eymuküyjojom. ¹⁴ Lucas kato mujujum eywebe- -ocexe ikukpin cīcāat- -wuyanūgtata'ukat. Demas tak kato mujujum eywebe.

¹⁵ Oceju kato mujujum warara'acayū be Jesus kay itabucayū be- -Laodicéia ka watwat pe. Ninfa be dak kato mujujum oceju, ixe duk'a be je'aweroro- 'ukayū be dak- -itabucayū be. ¹⁶ Eywebe ijudup co buje juy epetupmuju Laodicéia ka watwat pe ixeyū be tup co am. Kuy juk wara'atup otupmuju ixeyū beaptum. Ixedup ixeyū tupmuju eywebe tupco buje. Ixedup tak epetupcoat.

¹⁷ — Wuyukukat ewebe o'ğūmiap ekapikap kuğ cuy ejeku — i juy epe'e Arquipo be. — Ekapikap cuy eğu'üm — i juy epe'e cebe.

¹⁸ On ma obubin ma Paulo kato mujujum eywebe iaptup mubarararağ. Eyağuyba'üm ḡu juy epesop kawēn ām Deus eju owebeam, ñon daomūnmūnap'a be bima.

— Bay, xipan cuy Colossos ka watwat ejukuk — i ñon e'em Deus pe.

Wemudupmubararaktup pe bit kuy oi'üm.

TESSALÔNICA KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP KOAPATUP

1 Tessalônica ka watwat, cartadup mubarara-
rağ ôn soat peaptum eywebeaptum- -Jesus
kay itabucayū beaptum. Ôn Paulo. Ijudup mubarara-
rağ ôn Timóteo eju, Silas eju dak. Eyju Deus
ebekitkiyū- -wuyebay ebekitkiyū. Wuyukukat ebekit-
kiyū eyju- -Jesus Cristo ebekitkiyū.

— Bay, xipan cuy Tessalônica ka watwat ejukuk
— i ôn e'em Deus pe. — Ixeyū ağıymubabibin cuy
eğuy — i ôn e'em cebe.

² Eywebeam oceju kawēnwēn Deus eju soat em
ma.

— Bay, ên xipat — i oceju e'em cebe, eyetabut
cekay buye.

³ Deus wuyebayat. Ocetabut ixe kay. Eyju dak eyeta-
but ixe kay. Imēnpuye soat em eyju warara'acat
puywatwan ixe a'ōbi. Deus ikukpin eyxe. Ijodiacat
tak ikukpin. Imēnpuye eyju kapikpiğ cīcā ixe ekawēn
muwēnuwēn itabut'ūmayū be. Eyetaybit wuyukukat
Jesus Cristo jajēm waram iam. Imēnpuye eybu'u ġu
ixe ajēmap wiwi am. Imēn eyju jekukum, eyju wuy-
ukukat a'ō kay buye- -Jesus Cristo a'ō kay. Cūğ ma
eyekukuap kay oceju ġebum Deus eju kawēnwēn pi-
ma. ⁴ Ocekitpitpiyū, Deus xe eykukpin cīcā. Ixe juk
eynaē jebekitkiyūm. Ocetaybit iboam. ⁵ Kawēn idipat
cuk adi oceğuwēnuwēn eywebe- -ijodiat ekawēn ġu- -
Deus ekawēn acā. Deus a'ōbacaan ma juk adi oceğu-
wēnuwēn eywebe. Ibiōğbuk xipacat a'ōbi oceğuwēnu-
wēn. Wuyetaybit kawēn idipat icēmān iam. Eyeta-
butpe cūğ ma juk adi ocekukuku eywebe dak cūğ ma
eyeku am. Eyetaybit iboam. ⁶ Imēneju ocekukuap co'i
juk adi epekuku. Wuyukukat ekukuap co'i dak epe-
kuku. Kawēn idipat kay juk adi eyetabun cīcā epe-
sop. Eyetabut pima, ipiatpi'ajojom cuk adi epesop.
Inaka Deus biōğbuk cuk adi eymucokcokcoğ osunuy- -
Ibiōğbuk xipacat. ⁷ Cūğ ma Tessalônica ka watwat je-

kukum iap awēg o'yawēgcoco ip soat itabucayū-- Macedônia eipi watwat, Grécia eipi watwat tak. Imēnpuye eyekukuap co'i juk ip oekuku. ⁸ Wuykukat ekawēn cuk adi epeguwēnuwēn Macedônia eipi watwat pe, Grécia eipi watwat pe dak. Tessalônica ka watwat itabut cīcā Deus kay iap awēg o'yawēgtobuxik ip soat kaka dağayū. Oceju bit eyetabucap muwēnuwēn ġu ġasū bit kuy ip itaybit puye. ⁹ Soat em eyetabucap muwēnuwēn ip jewewebe.

— Tessalônica ka watwat te'e ma itabut osodop ip deusbaroyū kay — i'e'em ip jewewebe. — Pauloyū bit cuk Deus ekawēn o'ġuwēn cebe ip — i'e'em ip. — Imēnpuye oibu'un ip deusbaroyū kay — i'e'em ip. — Deusat a'ō kay acā ġasū ip- -soat em itaicat a'ō kay — i'e'em ip jewewebe. — Deus peam ip kapikpiġ ġasū bit — i'e'em ip jewewebe. ¹⁰ — Kabi kadiwi waram Deus ipot je'kop iap wiwim ip — i'e'em ip. — Jesus jajēm iap wiwim ip — i. Deus jekpot o'ġutait ce'ūap tomukadi. Ixe Jesus wuydaxijojom Deus pe wuykay itakomaap puxim. Imēnpuye Deus wuymuju ġu ipiat'ajojoap kay.

2 Ocekitpitpiyū, eyetaybit te'e ġu juk adi eyjom oceku iam. ² Ekyay ocajēm awap Filipos ka be juk adi ocekuku. Ibo ka watwat cuk adi xipan ġu ocekuk. Warēmtaġ cuk adi ip ocekuk. Ocekay'üm cīcā ip osodop. Ocekawēn kay'üm cīcā dak ip oso-dop. Eyetaybit iboam. Inaka Deus cuk adi oca'ōmu-canucan osunuy. Imēnpuye ocebu'u ġu ocesop kawēn idipat muwēn ām eywebe. ³ Kawēn cūġat cuk adi oceguwēnuwēn. Ikērēat kayap tomuju ġu juk adi oceguwēnuwēn eywebe. Eymuğuykuku ojuy ġu dak juk adi ocesop.

⁴ — Oxe cūġ ma eywebe kawēn idipat muwēn ām itabut'ümayū be — i juk adi o'e'e Deus ocewe-be.

Imēnpuye kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi oceku-kuku. Imuwēnuwēn oceju ijodiat mucokcokap ojuy

gu-. Deus mucokcokap ojuy acā. Deus wuybuyxijojom wa'ō dağ paxi je'e ip iam.

⁵ — Eyju xipat cīcā — i'ūmgu juk adi oce'e'e eywebe eybikuy ocekay am. — Oceju eykay jījā — i'ūmgu juk adi oce'e'e eywebe eyedinheiro ūmap ojuy.

Deus itaybit iboam. ⁶ Eywebe xipan ocemuwēnu-wēnap kudadam ġu oceju--warara'acat pe xipan ocemuwēnuwēnap kudadam ġu dak. ⁷ Cūg ma kuka o'e ocewebe "Kūyjobin cuy epesop oca'ō kay, oceju Cristo emumujujū buye" i'e am eywebe. Imēn ġu bit oceju e'em warara'acayū be. Eywebe dak ka'ūma. Imēnpit eyxe bima oca'ōtareğ ġu juk adi eykuk. Xipan cuk adi oceju eykuk ayacat xipan je'it kuğat puxim. ⁸ Eykukpin cīcā ocexe. Imēnpuye ka-wēn idipat cuk adi oceğuwēnuwēn eywebe Deus ekawēn. Oceparara ġu juk adi ocesop warara'acat pe ocaokaap puxim, Jesus kay eyetabucap ojuy jījā buye, eykukpin cīcā ocexe buye dak. ⁹ Ocekitpit-piyū, ġebum cuy epesop apēn cedağ ma juk adi ocekuku iap kay. Apēn cuk adi ocejekapikpik eyewe-beam iap kay dak cuy ġebum epesop. Kabiam cuk adi kapikpiğ cīcā ocesop. Ixima be dak kapikpiğ ma ocesop. Eyxewi ocemukaypinput ojuyap puxim cuk adi kapikpiğ cīcā ocesop. Kapikpiğ cīcā juk adi ocesop eywebe Deus ekawēn muwēnuwēn pima-kawēn idipat muwēnuwēn pima.

¹⁰ Eyxe bima warēmtağ ġu juk adi ocekukuku. Cūg ma juk adi ocekukuku eyetabutpe. Ocekawēn-kērē ġu juk adi ocesop eyweju. Eyetaybit cūg ma juk adi ocekukuku iam. Deus tak itaybit iboam.

¹¹ Xipan cuk adi oceju eykuk ağokatkat xipan jek-pot kukap puxim. Eyetaybit iboam. ¹² Oceju juk adi eymucokcokcoğ Jesus kay eye'e am. Eyğuyucūgap mu'ūmu'ūm cuk adi ocesop. Eyawēwēm cuk adi ocesop eywebe Deus mucokcok am. Deus cuk eynaē soat em ja'ō dağ eyeku am. Ixe soat kukukan je'e. Soat kukukan i'e buje, eyju dak warara'acat kukuk'ukayūm epesop ceweju. Ixe soat podi ma jedip-ap kuğ. Eyju dak ixe dipap kuğ epesop.

¹³ Ocewebe Deus ekawēn muwēn puje, cuk adi kūyjobit epesop cekawēn kay.

— Iboap ekawēn ijodiat ekawēn ġu- -Deus eka-wēn acā — i juk adi epe'e'e.

Imēneju soat em oceju e'em:

— En xipat cīcā — i Deus pe.

Kawēn idipat Deus ekawēn ma. Ixe dak ja'ōbacaap ūmūm soat pe ja'ō kay itabucayū be. ¹⁴ Ocekitpit-piyū, eybadipyū ma juk adi ipiat o'supi'ajojoat eywebe- -eyka watwat ma. Apēn Judéia eipi watwat ipiat'ajojom iap puxim eyju dak ipiat'ajojom. Deus kayayū ixeyū Judéia eipi watwat. Jesus Cristo ebekit-kiyū ixeyū. Judeuyū kukuk'ukayū ixeyū be juk adi ipiat o'supi'ajojoat. ¹⁵ Judeuyū kukukayū wuykukukat Jesus o'yaokaat. Deus ekawēn muwēnuwēn'uka-yū'ūm'ūm aokaka'uk tak ip osodop ibadipyū ma'-ġu ip. Ocekaykay dak cuk adi ip osodop. Xipat ġu ip Deus xe. Ijodiat kay dak ip itakoma. ¹⁶ Ibu'u'u jījā ip Deus pe Judeu'ūmayū daxijo am. Deus wuy-daxijo pinap ekawēn muwēn pin oceju Judeu'ūmayū be. Imuwēġap muba'orerem pit ip. Kuy bima ikē-rēat muġēġē'uk ip osodop. Biġ ma ikē-rēat muġēġēm ip ġasū dak. Imēnpit Deus itakoma jījā o'e cekay ip.

— Ikērēat kuġ cīcā oxe — io'e Deus cebe ip. Ipiat o'supi'ajoat cebe ip -ikērēat muġēġēxiayū be.

¹⁷ Ocekitpitpiyū, eyxewi ocejēm'isum ma ocepit pin cīcā ocesop waram eyjom. Soat em oceğuykitkit cuk adi ocesop eykay. Eykay ocepicap kudadam cuk adi ocesop ġebum cīcā eykay buye. ¹⁸ Waram eyjo pin ma'ġu ocesop. Pūġ em ġu wepit pin ma'ġu oġuy eykay- -soat em. Soat em ma:

— Ga'a acepit — i juk adi ocece obureyū be. Satanás pit ocemuypit'ūm'ūm cuk adi osunuy. Imēnpuye ocepit pa'ore juk adi ocesop. ¹⁹ Waram wuyku-kukat Jesus ajēm puje soat wuyju acejewemubapuk cewap. Wuycockoġ acesop cewap pima. Warara'acat kayap podi ma ocecokcok oce'e eykay cewap pima. Xipan oceju jeymuwēn Jesus pe.

— Teyūku juk adi ipiat o'supi'ajojo jījā. Inaka

oibu'un ġu ip ekay — i oce'e cebe eymuwēnuwēn.

Ocekawēn coco buje, Jesus je'e ocewebe: — Eyju xipat cīcā oxe — i.

Iboap wiwim cīcā oceju.²⁰ Xipan oceju eymuwēnuwēn warara'acayū be. Eyju ocemucokcokcoğ eyetabut cīcā buye.

3 Imēneju oceğuykitkit cīcā juk adi ocesop eyawēğ tobuxik'ūm puye.

— Xipat ma wağepūğ ma onuy am ijopka be - Atenas ka be — i juk oce obureyū be.

— Ha'a — i juk o'e ip owebe. — Ijopka be ma eğuy — i.

² Wuykitpit Timóteo bit cuk oceğuju eykay. Deus cuk ixe o'taē kawēn idipat muwēn ām oceweju. Ixe Cristo ekawēn muwēnuwēn soat ka dağ. Ixe juk oceğuju eykay eymucokcok am. Eya'ōmucan am tak oceğuju biğ ma Cristo kay eyetabut am. ³ Ixe juk oceğuju eykay eywebe eyetabucap epereap puxim ipiat'ajojomap tomuju. Deus kay'ūmayū ipiatpi'ajojoan wuywebe. Inaka iboap cüğ ma Deus xe. Deus ibikuy jebekitkit pe ipiat'ajo am ikeyū etabucap puyxijo am. Eyju dak eyetaybit iboam. ⁴ Eyxe bima:

— Itabut'ūmayū ipiat supi'ajojoat wuywebe Jesus Cristo kay wuyetabut puye — i juk adi oce'e'e eywebe.

Gasū dak ipiat o'supi'ajojoat ip soat pe ocewebe apēn cuk adi ocece eywebe iap tağ. ⁵ Oceğuykitkit cuk adi ocesop eyawēğ tobuxik'ūm pima.

— Ibiōgbuk kērēayū kukukat paxi ikērēat o'ğugēat cebe ip? — i juk adi oce owebe ma. — Wuymuğuykukuku'ukat ekawēn kay paxi ip o'e? — i juk adi oce owebe ma. — Te'e ma paxi juk kawēn idipat oğuwēn cebe ip? — i juk adi oce. — Oibu'un paxi ip Jesus Cristo kay jetabut am? — i juk adi oce owebe ma.

Imēneju Timóteo juk oğuju eykay ġasū dak paxi Jesus Cristo kay itabut ip iam wetaybit am.

⁶ Gasū bit Timóteo oajēm eyxewi. Eyawēğ o'yawēğtojot ocekay- -yawēğtipatawēğ.

— Deus kay itabut cīcā ip — i juk o'e ocewebe.
 — Soat ikukpin cīcā cexe ip — i juk o'e ocewebe. —
 Soat em ġebum ip wuykay, wuykukpin cexe ip puye
 — i juk o'e ocewebe. — Ikeyū wuyjo pin cīcā wuywe-
 be ixeyū jo pinap co'i — i juk o'e ocewebe.

⁷ Ocekitpitpiyū, ocağuybabī'üm cīcā juk adi oce-
 sop eykuğ. Jesus Cristo kay eyetabut cīcā mabuk iap
 awēğ tobuxik puje bit, ocağuykuku oce'e eykay,
 ipiat'ajojom ma'ğu oceju. ⁸ Wuykukukat Jesus kay
 eyetabut cīcā bima, ocecokcok cīcā oce'e- -ixe kay ey-
 bu'u'üm pima. ⁹ Deus eju kawēnwēn pima, ocecokcok
 cīcā Cristo kay eyetabut puye. Imēnpuye soat em
 oceju e'em Deus pe: — Bay, ēn xipat cīcā — i. —
 Tessalônia ka watwat itabut cīcā ekay — i oceju
 e'em cebe.

¹⁰ Kabilia bun oceju kawēnwēn Deus eju eywebeam,
 ixima bun tak.

— Bay, āğ ocejepit Tessalônica ka watwat com
 — i oceju e'em cebe. — Āğ ocejepit ixeyū mutaybit
 am ajom itaybit ġu ip iam, biğ ma itabut am ip
 ekay — i oceju e'em cebe.

¹¹ — Bay, ocedujupin cuy ece ixeyū jom — i oce-
 ju e'em Deus pe.

Imēn oceju e'em Deus pe wuyebayat pe, wuykukukat
 Jesus pe dak.

¹² — Bay, kuy xipan jewewekuğ ip soat — i oce-
 ju e'em. — Xipan tak ip warara'acat kuğ — i oceju
 e'em. — Ikeyū juy esubuywan biğ ma ip xipan jewe-
 wekuk am, biğ ma warara'acat kuk am tak ocexe
 ikukpin ip iap puxim — i oceju e'em Deus pe.

¹³ Imēn Deus pe eybuywan pima, ka'üma ma kuka
 o'e eywebe:

— Ikērēat kuğ eyju Deus xe — i.

Ikērēat kuğ ġu epesop cexe wuykukukat Jesus ajēm
 puje. Ixe jajēm soat jebekitkit eju- -ja'ōkayayū eju.

4

Ocekitpitpiyū, eymukūyojom cuk adi oceku-
 kuku.

— Kūyjobin cuy epesop Deus a'ō kay — i juk
 adi oce'e'e eywebe.

Eyju kūyjobit ġasū ya'ō kay. Imēnpit:

— Biġ ma juy kūyjobin epesop ya'ō kay ixe mu-cokcok am — i ḥn e'em eywebe wuyukukat Jesus a'ōbi.

² Deus pe ocawēwē ām eymutaybitbin cuk adi oceku wuyukukat Jesus a'ōbi. Eyetaybit iboam. ³ Deus ibi-kuy wuyekawēntim wuyeku am soat em. Ibu'u jiġā wuywebe ikērēat kukan. Imēneju eytayxi'ūmat eju ġu juy epeyepo- -eytayxi eju acā. Eyektop'ūmat eju ġu juy epeyepo- -eyektop eju acā. ^{4 - 5} Itabut'ūmayū ma jewebumūnmūn ayacat tabi o pin cīcā buye- -Deus itaybit'ūmayū. Eyju bit epeyewebumūn cuy ayacat ikukpin cīcā buye acā. Ibuyxim cuy eytayxi epejukuk cūg ma jeku am Deus etabutpe, ijodiat etabutpe dak. ^{6 - 7} Deus cuk wuynaē ikērēm wuyeku am ġu- -cūg ma wuyeku am acā. Soat taġ wuyisum wuydop am cuk wuynaē. Eyetabut Jesus kay. Imēneju warara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop, warara'acat itop kaykay ġu dak. Ikeyū kaykay bima bit, wuyukukat ipiat su-pi'ajoat eywebe. Kuy bima oca'ōpuruġ cuk adi iboap oceġuwēnuwēn eywebe. ⁸ Deus jebiōgbuk muōmōm wuywebe- -xipacat muōmōm. Ijudup mubarararaġ ḥn ijodiat a'ōbi ġu- -Deus a'ōbi acā. Imēnpuye wekawēn kay'ūmat Deus ekawēn kay ġu dak.

⁹ Deus ma juk adi eymutaybitbin osunuy xipan cuy epeyewekuk eyju ikitpitpiyū buye iam. Ḫn pit iboam ġu jeymutaybin ijudup pe. ¹⁰ Macedōnia eipi watwat kuġ cuk adi epesop xipan. Ocekitpitpiyū:

— Biġ ma juy xipan ip epejukuk — i oceju e'em eywebe.

¹¹ — Kaba'ūm cuy epesop eyeweweju — i oceju e'em eywebe.

Warara'acat ekapikap kay ġu juy epesop aġ- -eyekapikap kay acā. Eyekapikap kuġ ma juy epesop eyemukaypinput pu am. Imēn ma juk adi eyawēwēm ocesop kuy bima dak. ¹² Imēn eyju kapikpiġ pima, ibuyxim jeykuk itabut'ūmayū. Warara'acat xewi epe-joojuy ġu dak eyemukaypinput.

¹³ Ocekitpitpiyū, oceju jeymukūyjo apēn je'bapuk Jesus kay itabucat pe ce'ū buje iam. Iboam eyetay-

bit pima, eyguycūgsū ma epesop itabucat e'ū buje. Itabut'ūmat e'ū buje bit ibureyū iğuycūg cīcā e'em, soat em Deus xe acesop wuye'ū buje iap wiwim'ūm puye.¹⁴ Wuyetabut Jesus oe'ū iap kay, waram ġuto o'jetait iap kay dak. Imēnpuye icēmān Deus itabucayū'ūm'ūm ġutait ġuto. Jesus o'ġutait'iayū idojot ceweju waram jedot puje. Wuyetabut iboap kay dak.

¹⁵ Ijodi wuyetait pima, acejeu wuykukukat topabe waram ixe ajēm puje. Acejeu itabucayū'ūm'ūm eu awap ġu. Ixeyū eju ma acejeu-waram cemumutaityū eju. Iboap muwēnuwēn oceju eywebe wuykukukat a'ōbi. ¹⁶ Wuykukukat Jesus je'kop kabi kadiwi. Deus ekawēn tojotjot'ukayū kukukat ewāwā buje je'kop-ya'ōbuyxiat ewāwā buje. Deus eparasuy jo'iat ede buje je'kop. Deus koam Cristo kay itabucayū'ūm'ūm jebit ġ guyu. Soat em itait jeedop ip cexe. ¹⁷ Wuymuyu ġebuje. Itabēğayū ġ guyu. Ijodiat ġ guyu. Wuymuyu koam o'ġ guyu'iayū nomuxik am kabikerereat pe. Ixeyū eju acejeu wuykukukat topabe. Imēn soat em acesop cexe-wuykukukat Jesus xe. ¹⁸ Imēneju jewemucokcokcoğ cuy epesop ġebum ibo ekawēn kay-apēn je'bapuk itabucayū'ūm'ūm pe iap ekawēn kay.

5 Kuy eyetaybit wuykukukat jajēm iam. Apēn je'bapuk ixe ajēm awap iam tak eyetaybit. Imēnpuye iboaptup otupmubararak ġu eywebeaptum. ² Eyetaybit apēn wuykukukat waram jajēm iam. Ixi-ma be ibukurukat ajēmjēmap puxim jajēm uk'a iwatağ'ūma pima iap puxim. Adeayū aağ'ūm pima jajēm. ³ Yukreğat te'e ma e'em:

— Obu'u o'it pi'ajom — i.

Je'itpi bima, cenapōn pa'ore e'em je'it pibun. Jop'i'ajo ma. Imēnpuxim adeayū te'e ma e'em:

— Kaba'ūm wuyju wuyeweweju — i. — Ka'ūma ma ipiat supi'ajoat wuywebe — i'e'em ip te'e ma. Jesus ajēm puje bit, Deus dao ma ipiat supi'ajoat cebe ip-küyjobit'ūmayū be. Cenapōn pa'ore je'e ip ipiat puxixim. ⁴ Kabiok tağ ibukurukat ajēmjēm wuy-

mukuy am. Ocekitpitpiyū, kabiok tağ jekuku'ukat puxim ġu wuyju bit. Imēneju wuykukukat ajēmap cuy ajowiwi yajēm puje wuyekuyap puxim. Ibu-kurukat pe wuymukuyap puxim ġu juy ace.

⁵ — Kabiaat ebekitkit oceju — i wuyju e'em, Jesus ekawēn tağ wuyju jekukum puye. — Kabiokat ebekitkit ġu oceju — i wuyju e'em, ikērēat muğēğem ġu wuyju e'em puye.

Imēnpuye wuykukukat ajēm puje acejekuy ġu. ⁶ Jesus kay itabut'ūmat ixecat puxim -ağ'ūmat puxim. Ixe-cat puxim ġu juy ajekuku. Ağ cuy ajekuku. Wuyku-kukat ajēmap cuy ajowiwi. ⁷ Kabiokat ebekitkiyū yağuyba'arēm jekukum soat em ika'oat puxim. Ikē-rēat muğēğem ip soat em. ⁸ Wuyju bit kabiaat ebe-kitkiyū. Ikērēat muğēğem ġu wuyju e'em. Imēnpuye wuyağuyba'arēm ġu juy ajeku -wuyağuysan acā. Jesus Cristo kay wuyetabun cīcā juy ajop wuyjuap puxim ipiat'ajojoap kay. Xipan cuy soat ajukuk. Imēn jekukum pima sorara buxim acesop, xipan warara'a-cat kuğ pima dak. Sorara ja'ōxa dağ icaat kuğ jao-kaap puxim. Soat em Deus xe acesop iap wiwim cuy acesop. Iboap wiwim pima ja be icaat kukat puxim ace'e. ⁹ Ipiat'ajojoap kay wuymuju am ġu Deus cuk wuynaē -wuydaxijo am acā. Ixe wuydaxijojom wuy-kukukat Jesus Cristo oe'ū wuywebeam puye. ¹⁰ Ixe Cristo oe'ū wuywebeam. Oe'ū wuywebe soat em jexe wuydop am. Ixe ajēm puje aceju cekay wuyetait pi-ma, wuye'ū bima dak. ¹¹ Imēneju juy epeywemucok-coğ. Jewebuywatwan tak cuy epesop biğ ma eyetabut am Jesus kay. Gasū dak eyju jewemucokcokcoğ, je-webuywatwan tak. Imēnpit biğ ma juy: — Imēn epe-sop — i ôn e'em eywebe.

¹² Ocekitpitpiyū: — Ibuyxim cuy eymutaybit-bin'ukayū epejukuk — i oceju e'em eywebe. Wuyku-kukat cuk ixeyū o'taē jekawēn eymutaybitbin am, eymuküyjojo am tak. ¹³ Kapikpiğ ip eywebeam. Imēnpuye xipan cuy ixeyū epejukuk. Ibuyxim cuy epeju-kuk ip.

¹⁴ Imēn cuy jeyawē oceju. Eya'ōpuruğ cuy ibuka-pik'ūmat epeyawē. Iğuyucūğcūğayū juy epeğucokcoğ.

Itabutbūcayū juy epesubuywan biğ ma itabut am ip Jesus kay. Eyukpiceğem ǵu juy epejukuk warara'acat- -eya'ōdim ma. ¹⁶ İkērēm ǵu juy warara'acat epejukuk, ikērēm ma'ǵu ip eykuğ. Soat em xipan cuy epeyewekuk. Warara'acayū dak cuy epejukuk xipan.

¹⁶ Soat em cuy eycokcoğ epesop. ¹⁷ Soat em cuy kawēnwēn epesop Deus eju. ¹⁸ Soat em cuy epe'e'e Deus pe:

— Bay, ēn xipat cīcā — i.

Imēn cuy epe'e'e cebe xipacat jebapukpuğ eywebe bima, xipat'ūmat jebapukpuğ pima dak. Deus ibikuy eywebe imēn eyeku am Jesus Cristo ejo müg'i jekukum pima. ¹⁹ Ibiōğbuk xipacat e ojuyap muba'arēm-rēm ǵu juy epesop. ²⁰ Deus biōğbuk a'ōbi warara'acat ekawēn puje juy epejowayway ǵu. ²¹ Ijodiat ekawēn co buje juy epe'e'e eyewewebe:

— Icēm tu ite e'em? — i.

Warara'acat ekawēn kay ǵu juy epesop eyetabun- -xipacat ekawēn kay ā. ²² Ade opop iwarururuat xipat'ūmat. Epejukuk ǵu -pūğ tak ka'ūma.

²³ Deus eju òn kawēnwēn eywebeam. Ixe Deus wuyağuymubabibin'ukat.

— Bay, Tessalônica ka watwat cuy eğuisun soat tağ ikērēat kukap puxim ip — i òn e'em Deus pe. — Ikeyū juy eya'ōmucanucan ikērēat muğēap puxim — i òn e'em cebe. — Ikeyū jebit cuy eğuisun — i òn e'em cebe. — Eyağuymuisun tak cuy ip — i dak. — Esubiōğbukmuisun tak cuy ip — i dak òn e'em cebe. — Ikeyū a'ōmucanucan pima, ikērēat kuğ ǵu je'e ip exe, ocekukukat Jesus Cristo ajēm puje — i òn e'em Deus pe. — Soat tağ idip je'e ip exe — i òn e'em cebe.

²⁴ Deus wuynaēhēm ikērēat kuğ'ūmayūm. Ixe ma wuymuisun soat tağ, soat em ja'ō dağ e'em puye.

²⁵ Ocekitpitpiyū, ocewebeam tak cuy epeyekawēn-wēn Deus eju.

²⁶ Epeyewakobotbot cuy wuyukpin wuyeweweju iap mubapuk am soat pe.

²⁷ — Ijudup cuy epetupcoat soat pe -wuykit-pitpiyū be — i òn e'em eywebe.

Imēn òn e'em wuyukukat a'òbi.

²⁸ — Xipan cuy Tessalônica ka watwat ejukuk —
i òn e'em wuyukukat Jesus Cristo be.

Ibūrū ma.

TESSALÔNICA KA WATWAT PEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP XEPXEPATUP

1 Tessalônica ka watwat, cartadup mubarararağ òn Silas eju. Timóteo eju dak. Ijudup mubarararağ òn eywebeaptum- -Jesus kay itabucayū beaptum. Ón Paulo. Eyju Deus ebekitkit- -wuyebay ebekitkit. Wuykukukat ebekitkit eyju- -Jesus Cristo ebekitkit.

² — Bay, xipan cuy Tessalônica ka watwat eju-kuk — i òn e'em Deus pe- -wuyebay be, wuykukukat Jesus Cristo be dak. — Ixeyū ağuymubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe.

³ Ocekitpitpiyū, oceju e'em Deus pe:

— Bay, ên xipat cīcā — i.

Soat em biğ ma eyetabut Jesus Cristo kay. Soat em eyju biğ ma xipan jewewekuğ. Imēnpuye cedağ oce-webe “En xipat cīcā” i'e am Deus pe. ‘Itabut-’ūmayū juk adi ipiat o'supi'ajoat eywebe. Inaka eybu'u ġu epesop eyetabut am Jesus kay ipiatpi'ajojom ma'ġu eyju. Eyetabut cīcā Jesus kay. Eyetaxi jījā ipiatpi'ajo am. Imēnpuye:

— Tessalônica ka watwat xipat cīcā. Ibu'u ġu ip jetabut am Jesus kay ipiat'ajojom ma'ġu ip — i oceju e'em wara'at ka watwat pe- -Jesus kay itabucayū be. — Itaxi jījā ip ipiatpi'ajo am — i oceju e'em cebe ip.

⁵ Ipiatpi'ajojom eyju Deus ebekitkit puye. Imēnpuye Deus je'e eywebe:

— Cedağ ma eywebe soat em oxe eydop am — i.

— On soat kukukan pima, oxe ma epesop, cuk adi eyetaxi epesop ipiatpi'ajo am puye — i je'e Deus eywebe.

Ixe cūğ ma e'em soat em ma. ⁶ Deus soat em cūğ ma e'em. Imēnpuye ixe ipiat supi'ajoat eykay'ūmayū be- -ipiatpi'ajojan eywebe'iayū be. ⁷ Deus jeybuywan ipiat'ajojom pima. Ocebuywan tak ipiatpi'ajojom pima. Imēn ixe wuybuywan waram ġuto wuykukukat

Jesus ajēm puje dak. Kabi kadiwi ixe jajēm. Jekawēn tojotjot'ukayū eju jajēm- -ya'ōbacaayū eju. ⁸ Daxa kuğ jajēm. Ixe jajēm ipiatpi'ajoan Deus itaybit'-ūmayū be. Ipiat supi'ajojoat wuykukukat Jesus a'ō kay'ūmayū be- -kawēn idipat kay'ūmayū be.

^{9 - 10} — Jesus soat podi ma ya'ōbaca — i je'e ip ixe ebekitkit wuykukukat ajēm puje.

Eyju dak imēn ma epe'e.

— Soat podi ma a'ōbuyxi ēn — i je'e ip soat itabucayū.

Eyju dak ixeyū eju epesop ocewebe eymukūyjojoap kay juk eyetabut puye. Cekay itabut'ūmayū bit ipiat'ajojom jeedop ip soat em. Soat em wūy ma jee-dop ip wuykukukat wi.

— Soat podi ma Jesus idip- -ya'ōbaca dak — i je'e ip adeayū.

Itabut'ūmayū bit ixe a'ōbacaap jojo ġu ip wūy buye. Idipap coco ġu ip wūy buye.

¹¹ Imēneju soat em oceju kawēnwēn Deus eju ey-webeam.

— Bay, Tessalônica ka watwat puywatwan cuy eğuy cūğ ma ceku am ip — i oceju e'em cebe. — Bay, ēn cuk ixeyū etaē cūğ ma ceku am ip — i oceju e'em. — Bay, kūyjobit pin ip a'ō kay — i oceju e'em. — A'ōbacaap cuy eğüm cebe ip warara'acat kuk am ip xipan — i oceju e'em. — Bay, Jesus kay itabut ip — i oceju e'em. — Imēnpuye ixeyū buy-watwan cuy eğuy ebikuyap tağ ceku am ip — i oceju e'em Deus pe.

¹² Imēn oceju kawēnwēn Deus eju eywebeam.

— Soat podi ma Jesus Cristo xipat — i je'e ip adeayū, wuyju Deus bikuyap tağ jekukum puye.

— Tessalônica ka watwat xipat cīcā oxe — i je'e Deus.

Ixe imēn je'e soat em xipacat ūmūm wuywebe buye. Wuykukukat Jesus Cristo dak soat em xipacat ūmūm wuywebe.

2

— Wuyukukukat Jesus Cristo waram jajēm
 — i juk adi oce'e'e eywebe, ocekitpitpiyū.
 — Ixe dopabe juy aceje'awero — i dak cuk adi
 oce'e'e eywebe. — Ixe xe acesop soat em — i dak
 cuk adi oce'e'e.

Iboam eymuküyjojom cuk adi ocekuku. ² Pügpügøyū
 bit napa ma e'em eywebe:

— Wuyukukukat Jesus Cristo kuy oajēm waram
 — i. — Paulo iboap cuk adi o'guwēnuwēn wuywebe
 Deus biōgbuk a'ōbi — i napa ma e'em ip. — Paulo
 wuyukukukat kuy oajēm waram iaptup cuk o'tupmu-
 bararak wuywebeaptum — i napa ma e'em ip eywe-
 be.

Ocekitpitpiyū, wekawēn co'isum ma eyağuybabī'ūma
 epesop! Eyağuybabī'ūm ġu juy epesop ixeyū ekawēn
 kay- -napaap ekawēn kay. ³ Eyday'em'um cuy epesop
 warara'acat pe eymuğuykukuap puxim. Wara'at cuy
 koap je'bapuk wuyukukat ajēm awap. Koap cuy
 Deus kay'ūmayū je'bapuk wuyparakpe. Deus a'ō kay
 kūyjobit'ūm cīcā jeku ip. Ikērēat mujurūğrūğxiat tak
 cuy je'bapuk. Kuyje:

— Ôn ma ikērēat mujurūğrūğxiat cuy oğuju
 ipiat'ajojoap kay — io'e Deus. — Wûy ma jeenuy
 oxewi soat em ipiat'ajojom — io'e Deus.
 Imēnpuye iba'ore warara'acat pe ixe muju'ūm ām.
 Je'ju ma Deus a'ōbi ipiat'ajojoap kay. ⁴ Ixe ikērēat
 mujurūğrūğxiat itakoma jījā je'e jewexe deusyū kay- -
 deusbaroyū kay. Ijodiat ibuyxim ikuğ iayū kay itako-
 ma jījā je'e.

— Iteyū bodi ma wa'ōbuyxi — i napa ma je'e
 ixe. — Ixeyū a'ō kay ġu juy epesop- -wa'ō kay acā
 — i je'e ixe soat pe ijodiat pe.

Ixe jabik Deus eju kawēnwēnap'a be- -yabogat'a be.
 Deus jomuymuy soat pe ijodiat pe.

— Ôn acā Deus — i napa ma je'e.
 Imēğap ebapuk puje, Jesus Cristo jajēm.

⁵ Ade em iboap cuk adi oğuwēnuwēn eywebe
 eyxe bima. Gebum ġu du eyju wekawēn kay? ⁶ Gasū
 ma warara'acat ikērēat mujurūğrūğxiat ajēmap mu-
 ba'oreren. Eyetaybit iboam. Ixe ajēmap ekabia be bit
 jajēm. ⁷ Iba'arēm ma ikērēat mujurūğrūğ ġasū ikērēat

mujurūgrūgxiat. Guyjom pit Deus ixe ajēmap mu-ba'oreren'ukat ju'uk. I'uk puje, ibapuğ ma ikērēat ġujurūgrūg soat etabutpe. ⁸ I'uk puje, ikērēat mujurūgrūgxiat je'bapuk. Wuykukukat Jesus ajēm puje bit, ixe ġu'ūm. Puw! Jebidom ixe ġu'ūm. 'ūm. Ixe a'ōbacaap ġu'ūm. 'ūm. Ixe a'ōbacaap ġu'ūm jajēm ām idipan. ⁹ Ikērēat mujurūgrūgxiat jajēm. Satanás a'ōbacaap kuğ. Napa ma ja'ōbacaap ġubapuk adeayū etabutpe. Wuywebe i'e ba'oreat ġubapuk adeayū muğuykuku ojuy. Itabēğbēğ jeedop ip ixe a'ōbacaap cocom, jewemuğuykukukum ip puye. ¹⁰ Ipiat'ajojoap kay cumayū ġuğuykuku. Ipiat'ajojoap kay je'ju ip kawēn icēmat kay kūyjobit'ūm puye. Ibu'u jījā ip osodop jetabut am kawēn icēmat kay. Deus pe jedaxijo an ibu'u ip osodop. ¹¹ Imēneju Deus wuymuğuykukuku'ukat ġuju ixeyū kay ixeyū mutabut am napaap kay. ¹² Imēnpuye soat ip yukpiwat jeedop Deus xe. Wūy ma jeedop ip Deus wi kawēn icēmat kay kūyjobit'ūm puye- -napa ma i'e am icokcok puye dak.

¹³ Ocekitpitpiyū, eykukpin cīcā wuykukukat xe. Ipi mujurūg'isum Deus cuk eynaē eydaxijo am. Ibiōğ-buk xipacat ja'ōbacaap ūmūm eywebe xipacat mujurūgrūg'ukayūm. Kawēn icēmat kay eyetabut. Imēneju Deus ebekitkiyū eyju. Imēnpuye soat em:

— Bay, ên xipat cīcā, Tessalônica ka watwat etaxijo buye — i oceju e'em Deus pe.

¹⁴ Ixe juk eynaē wuykukukat Jesus Cristo dipap co'i ey'e am. Ixe ekawēn kay eyetabut, kawēn idipat oceğuwēn eywebe buye.

— Ka'ūma ma wuykukukat Jesus Cristo jo'iat idipat — i je'e adeayū.

Deus cuk wuynaē Jesus Cristo jo'iyām wuy'e am.

¹⁵ Imēneju, ocekitpitpiyū, kawēn icēmat kay jījā juy epesop. Eybu'um ġu juy epesop kawēn icēmat tağ eyeku am- -pūğ em tak ka'ūma. Kawēn icēmat cuk adi oceğuwēnuwēn eywebe ocekawēn tağ, ocemudup-mubararaktup pe dak- -eywebeaptup pe.

¹⁶ Jesus Cristo wuykukukat. Deus wuyebay. Ixeyū xe juk adi wuykukpin cīcā ajop. Wuya'ōmucanu-

can'uk ip osodop. Wuybuywatwat'uk ip osodop wuywebe soat em Jesus xe acesop iap wiwi am. Warara'acat podi ma xipan wuykuğ ip, xipat ġu ma'ġu wuyju.¹⁷ Imēneju Deus eju òn kawēnwēn eywebeam.

— Tessalônica ka watwat a'ōmucanucan cuy eğuy — i òn e'em cebe. — Ikeyū buywatwan cuy eğuy ixeyū be soat em xipacat mujurūğrūğ ām; soat em cekawēntip i'e am tak — i òn e'em Deus pe.

3 Ocekitpitpiyū, ġasū òn wara'at ekawēn jeymuküyjo. Ocewebeam cuy epeyekawēn Deus eju.

— Pauloyū juy esubuywan ixeyū be dao ma ekawēn muwēn ām soat ka watwat pe — i juy epe'e cebe. — Ya'ijojo'ibiyū juy eğutabun ekawēn kay apēn cuk adi ēn ocemutabun iap puxim — i juy epe'e cebe.

² Soat ġu itabut Jesus ekawēn kay. Ikeyū itabut'ūmayū ikērēat mujurūğrūğ soat ka dağ. Warēmtağ ip jekukum. Imēnpuye:

— Pauloyū juy etaxijo ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be yaokaap puxim — i juy epe'e Deus pe.

³ Imēnpit soat em wuykukukat e'em apēn cuk adi o'e'e iap tağ. Ixe jeya'ōmucan. Ixe jeydaxijo ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kukukat pui bewi-Satanás pui bewi. ⁴ Apēn cuk adi oce eywebe iap tağ eyju jekukum. Guyjom tak iboap tağ epeku soat em. Oce-taybit iboam. Imēnpuye wuykukukat ocemucokcokcogeykay.

⁵ Eywebeam òn kawēnwēn Deus eju.

— Bay, exe ocekupin cīcā juk adi ocesop — i òn e'em cebe. — Tessalônica ka watwat cuy esubuywan ixeyū be xipan warara'acat kuk am — i òn e'em. — Bay, Cristo juk adi itaxi jījā osunuy ipiat'ajo am — i òn e'em. — Tessalônica ka watwat cuy esubuywan itaxi am ip ipiat'ajo am — i òn e'em.

⁶ Ocekitpitpiyū, pūgpūg wuykitpitpiyū'in ibu'u jijā kapiğ. Apēn cuk adi oceju eymutaybitbinap tağ ġu ip jekukum. Ikeyū burem cīcā ġu juy epeku. Iboam oceju e'em eywebe wuykukukat Jesus Cristo a'ōbi. ⁷ Eyju eyetaybit apēn cuk adi ocekukuku iam. Imēnpuye ocekukuap puxim cuy epeku. Eyxе bima juk adi ocebu'u'u ġu ocesop kapiğ. ⁸ Tei'ūm ġu juk adi ocejajat ocexan eyxewi- -teihem acā. Kabiam cuk adi ocejekapikpik, ixima dağ tak eyxewi ocexat ojuyap puxim, ocemukaypinput ojuyap puxim tak. ⁹ Cedağ kuka o'e ocewebe ocexat ojuy am eyxewi, Deus ekawēn eymutaybitbin puye. Imēnpit eyxewi juk adi ocejoojuyjuy ġu. Ocebu'u'u ġu juk adi ocesop kapiğ eyju dak eybu'uap puxim.

¹⁰ — Ibukapik'ūmat jekōn ġu juy — i juk adi oce'e'e eywebe eyxe bima.

¹¹ Ijudup mubarararağ oceju kuy juk eyawēğ oceyawēğtobuxik puye.

— Ibu'u'u ip kapiğ pūgpūg Tessalônica ka watwat — i juk adi o'e'e ip ocewebe. — Jebureyū muy-muy acā ip e'em — i juk adi o'e'e ip ocewebe.

¹² — Eybu'um ġu juy epesop kapiğ eyxat pu am, eydoti bu am tak — i oceju e'em ibukapik'ūmayū be. — Eybureyū epejomuymuy ġu juy — i oceju e'em cebe ip. — Eyekawēntim cuy epesop — i oceju e'em cebe ip wuykukukat a'ōbi- -Jesus Cristo a'ōbi.

¹³ Ocekitpitpiyū, eyju bit xipacat mujurūğrūğap epeyepere ġu juy. ¹⁴ Ijudup ekawēn kay kūyjobit'ūmat eju ġu juy epeku ixe musüsün ām. Waram aco'i kūyjobin je'e isüsün puye. ¹⁵ Eykay itakomaat kukap puxim cuy ixe epejukuk. Ixe bit cuy epeyawē eykitpit puye.

¹⁶ Wuykukukat wuyağuymucūğucūğ.

— Okukukat, Tessalônica ka watwat ağuymubabibin cuy eğuy soat em- -xipacat cebe ip jebapukpuğ pima, xipat'ūmat jebapukpuğ pima dak — i ön e'em cebe. — Soat em cuy ağ eğuy ikeyū kay — i ön e'em cebe.

¹⁷ Paulo kato mujujum eywebe iaptup mubararağ ön obubin ma. Imēn cuk adi otupmubararak

soatup- -wemudupmubararaktup. Imēn ma ijudup tak otupmuju eykay.

¹⁸ — Xipan cuy Tessalônica ka watwat ejukuk — i ön e'em wuykukukat pe- -Jesus Cristo be. Ibürüdup ma.

TIMÓTEO BEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP KOAPATUP

1 Timóteo, ijudup mubarararağ ôn ewebeaptum kato muju am ewebeiaptup. Paulo ôn. Deus wuydaxijojo'ukat. Soat em Deus xe acesop wuyetait Jesus Cristo kay wuyetabut puye. Iboap wiwim cīcā wuyju. Ixe Jesus Cristo emumuju ôn. Ixe a'obi ôn jekukum kawēn idipat muwēnuwēn, Deus a'obi dak. ² Èn okpot co'i jewağuyjojo'i ma wuyebut Jesus Cristo kay buye.

— Bay, xipan cuy Timóteo ejukuk — i ôn e'em Deus pe -wuyebay be. — Etabotaidabotbon cuy eğuy Timóteo kay — i ôn e'em Deus pe, Jesus Cristo be dak- -wuykukukat pe. — Yağuymubabibin cuy eğuy — i ôn e'em cebe.

³ — Éfeso ka be juy eğuy ibo ka watwat mutaybit am — i juk oce ewebe Macedônia eipi kay oju pin pima.

Gasū dak obikuy ewebe Éfeso ka be enuy am. Pūğ-pūğayū warêmtağ ibo ka watwat mutaybitbin. Deus ekawēn ġu ip imutaybitbin- -jekawēn acā.

— Warêmtağ ġu juy epeğutaybin — i juy ece ixeyü ağokatkayü be. — Epeyepere juy warêmtağ ma imutaybitbinap — i. ⁴ — Epeyekawēnwēn ġu juy apēn wuydobuyū'üm'üm cuk adi o'e'e iam — i juy ece cebe ip. — Epeğuwēnuwēn ġu juy wuydobuyū'üm'üm putet — i juy ece cebe ip. — Jewa'ð-xikxiğ acā epesop iboap muwēnuwēn pima — i juy ece cebe ip. — Iboam eyju kawēnwēn pima, warara'acat epeğubikuy ġu Deus ekawēn tağ jeku am — i juy ece.

Wuyetabut pima acā wuyetaybit Deusan.

⁵ — "Wuydobuyū'üm'üm ekawēn ġu juy epeyekawēn- -Deus ekawēn acā," i juy ece cebe ip — i ôn e'em ewebe.

Imēn ôn eyawēwēm eywebe biğ ma xipan eyewewe- kük am. Apēn cedağ wuyxə iap tağ jekukum pima,

xipan wuyju jewewekuğ, wuyağuyisu bima dak; i-cémān wuyetabut Jesus Cristo kay bima dak.
⁶ Pügpüğayū bit cūğ ma jekukuap o'jepere. Cūğat e dağwi oitabidao'iyū buxim ip. Warēmtağ ma ip jemāmāmām o'e. ⁷ Deus ekawēn imutaybitbin'ukayūm pin ip. Moisés pe o'ğuwēn'iat ekawēn imutaybitbin'ukayūm pin. Imēnpit itaybitbüt ā ip ixe ekawēn. Iboap ekawēn iba'arēm cexe ip. Imēnpuye te'e ma e'em ip:

— Oceju ma juy Deus ekawēn jeymutaybin — i.

⁸ Wuyetaybit Deus ekawēn kawēntip cīcā iam-- Moisés pe o'ğuwēn iap ekawēn-wuyawēwēap ekawēn. Ixe ekawēn tağ jekukum pima xipat cīcā kuka o'e wuyxe. ⁹ Deus jekawēn o'ğuwēn cūğ ma jekuku'ukayū awē ām īgu-warēmtağ jekuku'ukayū awē ām acā. Wuyetaybit iboam. Ibürū ma juk jekawēn o'ğuwēn: ika'ūmayū be, iecuğap a'ō kay kūyjobit'ūmayū be dak, jekay itabut'ūmayū be dak, ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be dak, jekay'ūmayū be dak, jebiōğbuk a'ō kay'ūmayū be dak, cebay o'yaoka'iyū be dak, warara'acat o'yaoka'iyū be dak, ¹⁰ warara'acat tayxi kaykay'ukayū be dak, jewekpidaodao'ukayū be dak, jenuy'ūnakeke'ukayū be dak, dinheiro bu am warara'acayū dujupa'um'um'ukayū be dak, napa-pa'ukayū be dak, warara'acat awēğ mukērērērēn'ukayū be dak, jemumutaybitbinap muwarururun'ukayū be dak. Ibürū be ma jekawēn o'ğuwēn. Ikeyū awē ām Deus jekawēn o'ğuwēn.

¹¹ — Wekawēn acā juy eğuwēnuwēn soat kaka watwat pe — i juk o'e owebe Deus.

Ibiat ekawēn acā ôn imuwēnuwēn. Iboap acā icēmat. Ixe Deus soat podi ma xipat. Ka'ūma ma omuy ixe jo'iat ya'ōbuyxiat, idipat tak.

¹² — En xipat cīcā oxe — i juk o'e owebe wuykukukat Jesus Cristo. — Owebeam tuy kapikpiğ eğuy kawēn idipat muwēn ām soat ka dağacat pe — i juk o'e owebe.

Ixe soat em wa'ōmucanucan owebe kawēn idipat mu-

wēn ām soat ka dağacat pe. Imēnpuye soat em òn e'em cebe:

En xipan cīcā okuğ — i.

¹³ Jesus cuk adi ojomuymuy. Ixe butet cuk osubutetmukērērērēn kuy bima. Warēmtağ ma juk adi Jesus kayayū ojukukuk. Imēnpit Deus itabotaidabotbot cīcā osunuy okay, Jesus kay wetabut ġu oğuy buye. Wetaybit'üma ojekukuku wetabut'üm puye.

¹⁴ Wuykukukat warara'acayū bodi ma xipan cuk adi okuk. Ixe juk omutabun jewekay. Ixe juk omutaybin ikukpin warara'acayū kuk am. Imēn wuyju jekukum Jesus Cristo eju mūğ'i bima.

¹⁵ — Jesus Cristo osodot ipi kay ikērēat mujurūğ-rūğ'ukayū daxijo am — i wuyju e'em.

Icēmān wuyju iboam e'em. Cedağ cīcā wuywebe wuyetabut am iboap ekawēn kay. Warara'acat ikērēat mujurūğrūğ'ukat podi ma òn ikērēat mujurūğ-rūğ'ukat. ¹⁶ Imēnpit Deus itabotaidabotbot cīcā osunuy okay. Jesus Cristo yukpiceğem ġu o'e okay. Gasū ixe e'em warara'acayū be:

— Eya'ōpicüğcüğ cuy epesop — i. — Paulo ma ikērēat mujurūğrūğxi osunuy. Òn pit ikērēm ġu ixe ojukuk-xipan acā ixe ojukuk — i'e'em Deus warara'acayū be.

Itabut je'e ip cekay itabut'ümayū, xipan okuğ puye, yukpiceğem ġu o'e okay buye dak. Soat em Deus xe jeedop ip itait.

¹⁷ — En pit soat podi ma xipat — i juy ace ixe Deus pe.

Ibuylim cuy ixe ajukuk. Kuyje ixe Deus soat kukukat osunuy. Gasū dak e'em ijodiacyat kukukat. Guyjom tak soat kukukan jeenuy. Ixe acā je'ü ġu. Soat em itait jeenuy. Ixe ijo ba'ore wuywebe. Ixe acā Deusat. Ka'ümğu wara'at-ixe acā. Imēneju:

— Soat podi ma ēn edip — i juy ace cebe soat em.

Imēn cuy ace!

¹⁸ Timóteo, ēn okpot co'i. Imēnpuye jawēwē juy òn. Kuy bima Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū o'e ewebe:

— Deus cuk enaē jekawēn muwēn ām soat ka watwat pe — i.

Gebum cuy egyptiā ixeyū ekawēn kay! Sorarayū icaat kuğ jaokaap puxim. Imēnpxim ġebum cuy egyptiā apēn cuk o'e'e ip ewebe iap kay a'ōbaca'ūmap puxim. ¹⁹ Jesus Cristo kay etabucap ecepere ġu juy. Apēn cūğ ma exe iap tağ cuy ejeku, Timóteo. Pūğ-pūğayū bit apēn cūğ ma jexe iap tağ ġu ip jekukum. Jesus Cristo kay jetabucap o'jepere ip ixeyū ağıokat-kayū. Itabucap ip oi'ūm apēn kobexixi epiřiğ puje soat i'ūmap puxim. ²⁰ Himeneu ixeyū'in, Alexandre dak. Imēnpuye ixeyū xerphepayū oğukorēm.

— Satanás eykukan cuy je'e — i juk oce cebe ip ixeyū mukūyo am.

Ixeyū oğukorēm itaybit am Deus muymuy'ūm ām.

2 Koap òn jawē Deus eju kawēn ām. Aceka-wēn cuy Deus eju soat peam ijodiat peam.

— Bay, xipan cuy ixeyū ejukuk — i dak cuy ace cebe. — Ixeyū juy esubuywan — i juy ace cebe. Ajoojuy Deus xewi soat peam. Wuyetaybit ixe soat em xipan wuykuğ iam. Imēnpuye soat em:

— Bay, ēn xipat cīcā — i juy ace cebe.

² Deus eju juy acekawēn soat eipi kukukayū beam, soat ka watwat kukukayū beam tak. Deus eju juy acekawēn ixeyū be xipan wuykuk am, wuywebe kabba'ūm wuydop am tak, wuywebe Deus bikuyap tağ wuyku am tak, cedağ ma wuyku am tak. ³ Xipan wuyekukuap xipat Deus xe- -wuydaxijojo'ukat xe. Xipan wuyju jekukum pima, Deus mucokcokcoğ acesop.

⁴ Ixe Deus ibikuy soat taxijo am ipiat'ajojoap kay ijuap puxim. Ibikuy ijodiacyū be itaybit am kawēn icēmān. ^{5 - 6} Pūğ ma Deusat omuy. Ixe itakoma jījā ikērēat mujurūgrūğap kay. Ijodi bima Jesus Cristo ağıokatkan o'e. Jekpiwan ma oe'ū soat pewi ikērēat uk am. Imēneju Jesus Deus etakomaap o'ğu'ūm. Ixe Jesus jebay o'ğudin ijodiat kay. Yawēğ muwēn pin

pima, Deus Jesus e'ūap awēg o'yawēgmuwēn ijodia-cayū be. Yawēgtobuxik puje itaybit ip o'e Deus ibi-kuy soat taxijo am wuydaxijo am iam. ⁷ Imēneju Deus cuk onaē jekawēn muwēnuwēn'ukan. Ixe juk onaē Judeu'ūmayū mutaybitbin'ukan. Napa ġu ôn e'em. Icēmān ôn e'em ewebe.

— “Eyetabun cuy epesop Jesus Cristo kay” i juy ece cebe ip — io'e owebe.

⁸ Jawē ôn ġasū apēn cūg ma wuyeku am Deus eju kawēnwēnap'a be iam. Soat ka be bima juy ace-jekawēn Deus eju. Deus ekawēn tağ wuyeku pin pima juy acejekawēn ceweju, warara'acat kay wuyetakoma'ūm pima dak, jewa'ōxikxiğ'ūm pima dak.

⁹ Cūg ma juy jeedop ip aoyū Deus eju kawēnwēnap'a be. Cūg ma juy jeedop ip jesay kuğ. Warara'acat pe jejojoan ġu juy ip jeedop. Yağuyasan cuy ip jeedop. Iwarum ġu jadapmuğēğem cuy jee-dop ip warara'acat pe jejojoan. Ouro muğēğebu kuğ ġu juy jeedop ip, pérola'a muğēğe'a kuğ ġu dak. Ibusopsupatpu kuğ ġu dak jeedop ip, teiboğat kuğ ġu dak jesay kuğ. Warara'acat pe jejojoan ġu juy jeedop ip aoyū. ¹⁰ Xipacat mujurūğrūğ cuy ip jee-dop aoyū- -“Jesus ebekitkit oceju” i'e'e'ukayū. ¹¹ Deus eju kawēnwēnap'a be jemutaybitbin pima, müğ cuy jeedop ip aoyū.

— Kuy wetaybit soan iboam — i'ūmğu juy je'e ip jewebe ma.

¹² Obu'u ayacat pe ağıokatkat mutaybit am. Cūg ġu ayacat pe warara'acat kukan- -ağıokatkat pe acā. Müğ cuy jeedop ip aoyū. ¹³ Koap Adāo o'ğugē Deus- -ağıokatkat o'ğugē. Kanomūm Eva o'ğugē- -ayacat o'ğugē. ¹⁴ Adāo ġu o'ğuguykuku Satanás- -Eva acā. Eva koap Deus ekawēn mubuyxi'ūm'ūm o'e.

¹⁵ Imēneju aoyū je'itpi'ajojom o'e. Imēnpit Jesus kay ip itabut pima Deus ixeyū idaxijo, xipan warara'acat kuğ pima dak, warara'acat pe jejojoan'ūm jekukum pima dak, ikērēat mujurūğrūğ'ūm pima dak.

3 Timóteo, ġasū ñon jawē itabucayū kukukayū naē ām.

— Aġokatkat itabucayū kukukat ojuy bima, xipacan e ojuy — i wuyju e'em.

Iboap e'ead icēmān. ² Imēn cuy ip jeku Jesus kay itabucayū kukukayū. Cūg ma juy jeku ip. Pūg ma dak cuy jetayxim jukuk ip. Yağusyan tak cuy jeedop ip. Jewawē juy ip ikērēat kukap puxim. Warēmtaġ ġu ma dak cuy jeku ip. Powatwat tujuōmōm'uġ tak cuy jeku ip jeduk'a be. Deus ekawēn warara'acat mutaybitbin'uġ tak cuy jeedop ip. ³ Ika'om ġu dak cuy jeedop ip. Warara'acat aokakam ġu dak cuy jeedop ip. Ya'ötareġ ġu dak cuy jeedop ip. Itabotaida-botbon tak cuy jeedop ip warara'acat kay. Itabikum ġu dak cuy jeedop ip warara'acat edinheiro kay. ⁴ Jeduk'a beayū kuġ tak cuy jeedop ip xipan. Jebekitkiyū mukūyjobitbin tak cuy jeedop ip. Jebekitkiyū be jemubuyxinam tak cuy jeedop ip. ⁵ Itaybit'üm xipan jeduk'a beacat kuġ iam pima, kuka Deus kay itabucayū ikuk pa'ore o'e cebe ip. ⁶ Jesus kay itabun'isuat ġu juy epejomuy warara'acayū kukukan-itabucayū kukukan. Itabun'isuat muy buje:

— Warara'acat podi ma wa'ōbuyxi — i kuka o'e te'e ma.

Kuyje Satanás:

— Warara'acat podi ma wa'ōbuyxi — io'e te'e ma-ibiōgbuk kērēayū kukukat.

Tūybe Deus podi ma wa'ōbuyxi iān kuka o'e. Imēnpuye dak Deus ipiat o'supi'ajoat cebe-Satanás pe kuyje. Imēnpuxim itabun'isuat jewexe ya'ōbuyxi bima, Deus ipiat kuka o'supi'ajoat cebe. ⁷ Itabut'ümayū emumubuyxin cuy epejomuy itabucayū kukukan ikukukat pe jemuġuycūġap puxim. Ikeyū xe ya'ōbuyxi'üm pima, kuka o'jewemuġuycūġ ikukukat ip.

— Warēmtaġ ma cuk ip emuy itabucayū kukukan — i kuka o'e ip cebe.

Satanás enobano'abibubu be kuka o'at. Satanás kuka o'ġuġuykuku ikērēat mujurūġ ām.

⁸ Gasū òn jawē itabucayū buywatwat'ukayū naē ām. Imēn cuy jeku ip ibuywatwat'ukayū. Ya'obuyxim cuy jeedop ip. Wara'at taḡtaḡtaḡ ġu dak cuy je-kawēn ip- -pūg taḡ ma. Kawēdi kōnkōnxi ġu dak cuy jeedop ip. Itabikukum ġu dak cuy jeedop ip soat kay jebubun. ⁹ Kawēn icēmān osodop ip itaybit ġu kuy-je- -pūgpūg ā. Gasū bit ade itaybicayū o'e. Itabut cīcā jeedop ip kawēn icēmat kay. Apēn cedaḡ ma jexe ip iap taḡ tak cuy jeku ip. ¹⁰ Koam puk itabucayū buywatwat'ukat ojuyat cuy esubuyxijo. Epeye'awero juy teku xe'e xipat kuka o'e iam. Ibuixijoap tomukadi soat xe xipat pima juy epejomuy ibuywatwat'ukan. ¹¹ Ixeyū tayxi dak cuy xipat ip jeedop. Cekawēnxim ġu juy jeedop ip. Warara'a-acat muymuy ġu dak cuy jeku ip. Yağuysan tak cuy ip jeedop. Soat em ip jeedop icēmat e'em. Imēn cuy jeedop ip itayxiyū. ¹² Itabucayū buywatwat'ukayū jetayxim pūg ma ip jukuk. Jekpotpoyū mu-kūyjobitbin tak cuy jeedop ip, jedaxiyū dak, jeduk'a beayū dak soat. ¹³ Xipan itabucayū buywatwan pima, soat ip ibuyxim jukuk. Ya'ōcam ip jeta-bucap ġuwēn warara'acat pe.

— Jesus Cristo kay wuyetabut pima, müg'i ace-ku ceweju — i je'e ip soat pe.

¹⁴ Timóteo, ijudup mubararaḡ òn eywebeaptum. Gaxin ma'ġu òn cu ojuy ejom. ¹⁵ Ojuap ibun pima bit, etaybit ece cūg ma jeku am warara'acayū eju- -Deus ebekitkit eju iam ijudup cocom pima. Wuyju Deus kay itabucayū- -soat em itaicat kay itabucayū. Wuyetaybit kawēn icēmān.

— Uk'a mucemucemap'ip puxim wuyju — i'e'em itabut'ūmayū cūg ma wuyekukuap cocom pi-ma, kawēn icēmat taḡ wuyju jekukum puye.

¹⁶ Iba'arēm itabut'ūmayū xe apēn wuyetabut Deus kay iap, itaybit'ūm ip puye. Gasū bit iba'arēm ġu o'e cebe ip, Jesus Cristo ixeyū mukūyjojom puye.

Ixe Jesus Cristo ijodian o'jebapuk.

Deus biōgbuk cuk adi o'e ixe be: "En cūg cīcā oxe," i. Ixe o'jojojo Deus ekawēn tojotjot'ukayū. Itabucayū ixe

o'ğuwēnuwēn ijodi. Ade ijodiat itabut o'e ixe kay. Deus waram ixe o'ğuyu kabi kay.

4 Gasū òn jawē ibiōgbuk kērēat a'ō kay kūyobicayū be eymuğuykukuap puxim. Amap kabia be Jesus kay jetabucap jepere ip pūgpūgpūg. Ibiōgbuk kērēat ekawēn kay ma itabut jeedop ip-wuymuğuykukuku'ukayū a'ō kay dak. ² Soat em napa ma e'em ip. Wuymuğuykukukuxi ip. Itaybit ġu ip ajo xipat iam ajo xipat ġu iam tak. Cewawē ba'o-re ip. Ipikat puxim ip xidiğ mupikupikap puxim.

³ — Cūğ ġu wuywebe jewebumün ām — i'e'em ip wuywebe napa ma. — Ibiat i'opi wuywebe — i dak e'em ip napa ma.

Deus pit soat xat o'ğubapuk itabucayū xan-kawēn icēmān itaybicayū xan. ⁴ Soat Deus emumuğē xipat. Imēnpuye ka'ūmğu i'opiat wuywebe.

Imēnpuye jekōn pima:

— Bay, xipat cīcā ēn, soat em ēn ocexan iūmūm ocewebe — i wuyju e'em Deus pe.

⁵ — Soat wemumuğē xipat ipi watwat xan — i juk o'e Deus.

Jekōn pima wuyju dak kawēnwēn Deus eju.

— Ēn xipat cīcā — i'e'em wuyju cebe.

Imēneju ka'ūmğu i'opiat wuywebe.

⁶ Timóteo, owebe awēap cuy eğuwēn wuykitpit-piyū be itabucayū be. Iboam ixeyū mukūyojom pima, xipacan ecesūy Jesus Cristo be kapikpik'ukan. Kuy bima etabun cuy eğuy Jesus Cristo kay iap eka-wēn cuk adi ejojojo. Iboap ekawēn icēmān. Kūyjobin cuy eğuy iboap ekawēn kay bekicat jetitinap puxim. Iboap ekawēn tağ cuk adi ejekuku.

— Gasū dak imēn cuy ejeku — i òn e'em ewebe.

⁷ Itabut'ūmayū dobuyū'ūm'ūm ekawēn kay ġu juy eğuy. Te'e ma kuka eğuy ixeyū ekawēn kay etabut. Ixeyū'ūm'ūm ekawēn kay bima, wuybu'u kuka ace wuyetabut am Jesus kay. Ēn pit soat em kūyjobin

cuy eğuy Deus biōgbuk a'ō kay biğ ma etabut cīcā am Cristo kay. ⁸ Xipat wuywebe wuyjebit mubacacan am. Ibodi ma bit xipat wuywebe soat em kūyjobit am Deus biōgbuk a'ō kay. Ixe a'ō dağ jekukum pima, wuyağuy'isum kuka ajeku ijodi bima. Wuye'ü buje dak soat em Deus xe acesop waram wuyetait puje. ⁹ İcēmān ḥon emutaybitbin iboam. Wuyetabun cuy ajop iboap ekawēn kay. İmēnpuye wuyju kapikpiğ cīcā warara'acat mutabut am cekay. Ixe soat taxijo ojuy. Ixe soat jekay itabucayū daxijojom.

¹¹ Timóteo, wawēwēap cuy eğuwēn wuykitpitpiyū be.

— Paulo ekawēn tağ cuy epeku — i juy ece cebe ip.

¹² — Aypa ḡu buk ēn. Ocetabut ḡu ekawēn kay — i'ümḡu juy je'e ewebe warara'acayū.

Cüg cīcā juy ejeku. Ekawēntim cuy eğuy. Xipan tak cuy itabucayū ejukuk, itabut'ümayū dak. Etabun cīcā dak cuy eğuy Deus kay. Ağuy'isum tak cuy eğuy. Cüg ma juy ejeku warara'acayū be ekuap co'i jeku am. ¹³ Wajēmap wiwim pima Deus ekawēntup cocom cuy eğuy je'awerorom'ukayū be ya'ijo am. Deus ekawēn muwēnuwēn cuy eğuy cebe ip. Ikeyū mutaybitbin cuy eğuy Cristo ekawēn. ¹⁴ Deus cuk ja'ōbacaap o'ḡūm ewebe kapik am cebeam. Ixe juk ja'ōbacaap o'ḡūm ewebe jekawēn muwēnuwēn'ukayū eweju kawēn puje- -itabucayū kukukayū eweju kawēn puje. O'jewebumōğ ip abi jeje Deus ekapikap pe emuy ām. İmēn cuk o'e ip Deus biōgbuk a'ōbi. Ixe a'ōbacaap tağ cuy ejeku. ¹⁵ Gebum cuy eğuy owebe awēwēap kay. Iboap tağ cuy ejeku. İmēn eku buje, "Big ma Jesus Cristo ekawēn tağ ēn jekukum" i je'e ip ewebe ejojoayū. ¹⁶ Eday'em'um cuy eğuy warēmtağ ekuap puxim, warēmtağ ma warara'acat mutaybinap puxim tak. Cüg ma eku buje, ağuy'isum ejeku ijodi. Deus xe eğuy e'ü buje dak. Ekawēn cocoayū dak ixe xe jeedop ip soat em.

5 Ikérēat mujurūg puje, aypaat eğukorēm ġu juy. Eyawē acā juy. Ixe juy eyawē ebure awēap puxim. Aypapuat eyawē juy ekitpit awēap puxim. ² Yabubut cuy eyawē eixit awēap puxim. Warara'acayū aoyū dak cuy eyawē eixit awēap puxim. Aoyū eju kawēnwēn pima jaejubuku ocepo iap kay juy ġebum ġu eğuy.

³ Gasū ôn jemuküyjo apēn itop'e'ū'ibiyū buywan- -ibadip'ūmayū iam. ⁴ Itop'e'ū'ibit i'it'et pima, i'iyū juy xipan jexi jukuk. Yuktaxitxet pima, yuktaxit cuy xipan jeawa jukuk. Deus xe cūg ma warara'acayū be ġu ixeyū xi kuk am, ixeyū eawa kuk am tak- -ibadipyū be acā. Ixeyū itaybit cuy cūg ma Deus xe wuybadip kuk am iam kuy bima xipan ip jekukap teim. Irem ġu juy jexi jukuk ip. Ixeyū juy ixat je'ġūmġūm cebe ip, cesay dak. Imēn xipat Deus xe. ⁵ Pūġpūg itop'e'ū'ibiyū tadaybot ma. I'it'et ġu ip. Yuktaxitxet ġu dak. Ixeyū itabut warara'acat kay ġu- -Deus kay acā. Kabiam, ixima dağ tak ka'ūmat ojuyjuy ip Deus xewi acā- -warara'acat xewi ġu- -ixeyū itop'e'ū'ibiyū. Deus eju kawēnwēn ip warara'acat peam, warara'acat kay ġebum puye. Ixeyū be acā itabucayū juy ixat je'ġūm, cesay dak, ibadipyū'üm puye. ⁶ Warara'acayū bit imēn ġu jekukum itop'e'ū'ibiyū. Jewemu-cokcokcoğ a jekukum ip. Itabēğ ip. Inaka Deus xe ce'ūat co'i ip warēmtağ ma jekukum puye. Ixeyū juy esubuywan ġu. ⁷ Owebe awēwēap cuy eğuwēn wuykitpitpiyū be warara'acayū be ixeyū ekukuap muymuyap puxim. ⁸ Xipan wuybadip kuğ'üm pima, wuyetabucap epereap co'i aceku. Itabut'ūmat eku- kuap podi ma ikérēm aceku.

⁹ Soat ġu juy esubutetmōğ ip itop'e'ū'ibiyū butet itabucayū e'aweroroap'a beatup pe. Itop'e'ū'ibit ya- but pima- -60 koato kuğ pima; ceweitopta ebikamat itom pima dak; ¹⁰ warara'acayū "Teku xipacan e'em soat em" i'e'em pima dak; xipan je'iyū o'ġuaypan pima dak; jeduk'a be powatwat tujuōmōm pima dak, soat em Deus ebekitkiyū buywatwan pima dak; iba'oreat kukayū buywatwan pima dak; warara'acat pe idipat mujurūğrūğ pima dak- -ixeyū butet acā esu-

butetmubararak taperadup pe- -teyūku kapikpiğ Deus peam iaptup pe.

¹¹ Yaypan'isuat putet pit esubutetmōğ ġu juy iğodup pe- -itop'e'ū'ibit putetup pe. Waram jewebumün pin je'e ip. Ibu'u je'e ip kapik am Cristo beam.

¹² Koap pima:

— Waram pit ocewebumün ġu. Cristo beam acā kapiğ ḍn — i juk o'e ip. Ibu'u ip pima bit:

— Te'e ma "Cristo beam acā kapiğ ḍn," i juk ece — i je'e warara'acayū cebe ip.

¹³ Ixeyū itop'e'ū'ibiyū te'e ma ip kabiabun kapkam uk'a kapkam. Ibukapik'ūmayū ip. Cekawēnxi ip. Ka-wēn mukērērēn tak ip. Imuwēnpiat muwēnuwēn ip.

¹⁴ Imēneju:

— Waram jewebumün cuy ip itop'e'ū'ibiyū yaypan'isuayū — i ḍn e'em. — Waram jewe'ita juy ip — i ḍn e'em. — Xipan cuy ip jeedop je'iyū kuğ — i ḍn e'em.

Waram ip jewebumün puje, wuymuy ba'ore je'e wuykay'ūmayū be. ¹⁵ Pūgpūğ itop'e'ū'ibiyū'in o'jēm Deus e dağwi. Satanás a'ō kay kūyjobit am ip o'jēm.

¹⁶ Itabucat padip itop e'ū buje, ibadipyū juy ixe subuywan.

— Ocebadip cuy epesubuywan — i'ūmğu juy je'e warara'acayū be, itabucayū be.

Ibadip'ūmayū buywatwan pit ip jeedop itabucayū.

¹⁷ Xipan cuy itabucayū kukukayū ajukuk. Ey-kukayū xipan itabucayū kuğ pima, xepxem cuy ce-kapikaptei epeteida cebe ip. Kapikpiğ cīcā bima, xepxem cuy cekapikaptei epeteida cebe ip Jesus ekawēn muwēnuwēn'ukayū be- -Deus ekawēn eymutaybitbin'ukayū be dak. ¹⁸ Imēn e'em Deus ekawēn tup- -Moisés emudupmubararaktup: Imukapikpiğ pi-ma, eöhöbi epesubimukirik ġu juy jexat'oap puxim- -äğ jekön, i. Imēn e'em Lucas emudupmubararaktup: Cekapikaptei juy epeğüm kapikpik'ukat pe, i. Imēneju cekapikaptei juy epeteida itabucayū ku-kukayū be. ¹⁹ Pūğ pe itabucayū kukukat muymuy buje, eyetabun ġu juy epesop ixe ekawēn kay. Xep-xepayū bit, ebapūğayū dak pūğ tağ ma ixe muy-muy buje, eyetabun cuy epesop ikeyū ekawēn kay.

Wara'at taḡtaḡtaḡ pima bit, eyetabun ġu juy epe-sop ikeyū ekawēn kay. ²⁰ Itabucayū kukukat ikērēat mujurūğrūğap epere am ibu'u bima juy epeğukorēm soat etabutpe. Epeğukorēm cuy warara'acat pe iparara am ikērēat mujurūğap puxim.

²¹ Timóteo, owebe awēwēap taḡ cuy ejeku. Pūğ taḡ ma juy ejukuk soat itabucayū. Ebu'um ġu juy eğuy imukorēm ām ip ebureyū ma'ġu ip. Iboap mu-wēnuwēn ḏn ewebe Deus a'ōpiju, Jesus Cristo a'ōpiju dak, Deus ekawēn tojotjot'ukayū a'ōpiju dak - ikērēat kuğ'ūmayū a'ōpiju. ²² Dao ġu juy ecwebumōğ aġokatkat abi jeje imuy ām itabucayū kukukan. Warara'acayū ikērēat mujurūğrūğ pima, eju ġu juy ceweju ip. Aġuy'isum cuy eğuy. Ikērēat cuy eğuğē ġu- -pūğ em tak ka'ūma.

²³ Idibi at ġu juy etikōnkōn. Uva'abidi dak etikōnkōn, edada muxere am.

²⁴ Pūğpūğayū soat etabutpe ikērēat mujurūğrūğ. Soat itaybit ikērēat mujurūğrūğ ip iam. Itaybit ip ġaxīn ma Deus ipiat supi'ajoat cebe ip iam. Warara'acayū bit iba'arēm ma ikērēat mujurūğrūğ. Guyjom pit soat itaybit je'e ikērēat o'ğujurūğrūğ ip iam.

²⁵ Imēnpuxim pūğpūğayū ma soat etabutpe ma xipacat mujurūğrūğ. Soat itaybit xipacat mujurūğrūğ ip iam. Warara'acayū bit iba'arēm ma xipacat mujurūğrūğ. Gasū ka'ūma ma itaybit apēn ikeyū e'em iam. Guyjom pit itaybit je'e ip.

6 Tei'ūm kapikpik'ukayū be ecekawēn cuy- - Jesus kay itabucayū be.

— Ibuyxim cuy eyekariwa epejukuk — i juy ece cebe ip. — Ibuyxim ip ikuğ pima kuka Deus o'jomuymuy ġu ip itabut'ūmayū — i juy ece cebe ip. — "Pauloyū warēmtaḡ ma itabucayū mutaybitbin," i'ūmğu kuka dak o'e ip — i juy ece cebe ip.

² Pūğpūğ ikeyū'in kapikpiğ itabucayū beam, jetkitpitpiyū beam.

— "Küyjobin ġu oce wekariwa a'ō kay, ixe dak

itabut Jesus kay buye," i'ūmgu juy epe'e — i juy ece cebe ip. — Xipan cīcā juy epeyekapik cebeam ixeyū dak itabut puye, Jesus xe ikukpin ip puye dak — i juy ece cebe ip.

Timóteo, iboam cuy itabucayū eğutaybin.

— Xipan cuy epeku — i juy ece cebe ip - -tei'ūm kapikpik'ukayū be.

³ Wuyukukat ekawēn icēmān- -Jesus Cristo ekawēn. Ixe ekawēn tağ jekuku'ukat Deus bikuyap tağ tak jekukum. Ade'ūmayū bit cekawēn kay āgu. Cekawēn āgu imutaybitbin ip. Warēmtağ ma imutaybitbin ip.

⁴ — Warara'acat podi ma ocetaybit — i'e'em ip te'e ma.

Imēnpit itaybit āgu ma ip. Soat em jewa'ōxikxiğ ip. Jewa'ōdawutwutxi ip. Itabikuku e'em ip jewewekay, imēn jekukum puye. Wara'at tağtağtağ ma ip kawēn-wēn. Itabutkarey ip jewewekay. ⁵ Soat em ip jewa'ōxikxiğ jeweweju. Yağuyba'arēm ip o'e. Oibu'un ip kawēn icēmat kay. Tüybe Deus kay wuyetabut pima acejekariwan iān e'em ip. ⁶ Deus kay itabucat ibubut adeat puxim e'em icokcok, Deus kay wuyetabucap wuybubut kuğ iap podi ma xipat puye. ⁷ Ajo-kuğ wuybui be wuykap'isum? Ka'ūma kuğ! Imēnpuxim ajo'in acetujowat ijodiwi wuye'ū buje? Ka'ūma ma! ⁸ Wara'at kuğ'ūm pima, wuycokcoğ mabuk acesop wuydotite bima, wuyxaxet pima dak. ⁹ Ibubut ade pinayū ikērēat mujurūgrūğ dinheiro buap oju. Warēmtağ e'em ip itabikuku soat kay jebubun puye. Xipat āgu ip soat xe ijodiat xe. Soat em ipiat su-p'ajojo ip. Deus wi wuy ma jeedop ip. ¹⁰ Ikērēat mujurūgrūğ ip soan dinheiro kay itabikukuap tomuju. Pūgpūgøyū oibu'un ip Jesus kay. Jetabucap o'jepere ip dinheiro kay jījā buye. Ade o'jat ip dinheiro. Inaka iğuycūğ cīcā ip jekukum jetabucap o'jepere buye.

¹¹ En pit, Timóteo, Deus a'ōbuywatwat'ukat ēn. Imēnpuye ikērēat pewi juy ecenapōn. Cūğ ma juy ejeku. Ikukpin cīcā juy Deus ejukuk. Etabun cīcā juy eğuy cekay. Ikukpin cuy warara'acat tak ejukuk.

Etaxim cuy ipiat esupi'ajo. Yoboğan pin ġu juy eğuy.
¹² Jedaudau'ukat soan jewüncaan jedaudaum koap jedauap epere am jabeatup pu ojuy adeayū etabutpe. Ixe buxim ēn tak soan a'ōbacaan cuy etabut eğuy Jesus kay. Ebu'u'üm pima, soat em Deus xe eğuy e'ü buje. Adeayū etabutpe:

— Wetabun oğuy Jesus kay ġebuje bit — i juk ece kuy bima.

Imēn i'e buje, Deus cuk enaē soat em enuy am jexe.
¹³ · ¹⁴ Jesus ekawēn tağ cuy ejeku ewebe ikērēat muğēap puxim; Jesus pe "Ikērēat kuğ ēn" i'ead puxim ewebe. Wara'at tağ ġu juy ejeku - -Jesus ekawēn tağ acā - soat ekawēnwēnap tağ acā. Ixe ekawēn tağ cuy ejeku wuykukukat ajēmap wiwim pima - -Jesus Cristo ajēmap wiwim pima. Iboam ḥon awēwēm Deus etabutpe, Jesus Cristo etabutpe dak. Ixe Deus soat mutaicin. Ixe Jesus Cristo iparara'ūma kawēn icēmat o'ğuwēn iecuğap pe - -Pôncio Pilatos pe. ¹⁵ Imudot pin pima, Deus waram ixe Jesus Cristo ġudot wuykay. Ixe Deus xipat cīcā. Wara'at ġu omuy ijodiat kukukat - -Deus acā. Ixe ijodiat kukukayū kukukat. Ixe ijodiat ekariawayū ekariwa. ¹⁶ Soat pit ace'ü. Ixe bit je'ü ġu. Ka'ūmğu xipat'ūmat cebe. Daxadiea beat co'i. Wuyajēm pa'ore cetēğ. Abu ixe o'jojojo? Ka'ūma ma. Iba'ore wuywebe ijo am.

— Kūyjobin ocesop a'ō kay acā — i juy ace cebe. — Soat podi ma ēn a'ōbaca — i juy ace cebe. Imēn cuy ace.

¹⁷ Timóteo, ibubut adeayū juy eyawēwē.

— Eya'ōbuyxian pin ġu juy epesop — i juy ece cebe ip. — Dao ma kuka eybubut oi'üm — i juy ece cebe ip. — Imēnpuye eyetabun ġu juy epesop eybubut kay - -Deus kay acā eyetabun — i juy ece cebe ip. — Deus ade iūmūm wuywebe wuymucokcok am — i juy ece cebe ip. — Soat wuyemumukaypinput ümūm wuywebe — i juy ece cebe ip. ¹⁸ — Xipan cuy warara'acat epejukuk — i juy ece cebe ip. — Xipacat cuy epeğujurūğrūğ — i juy ece cebe ip. — Eydacum ġu juy epesop warara'acat pe — i juy ece cebe ip. — Ibubut'ūmat pe juy eybubut'in epeğüm — i juy ece cebe ip. ¹⁹ — Eybubut'in iūm-

ūm pima ade epejukuk eybubun kabi be — i juy ece cebe ip. — I'ūm ġu eybubut — i juy ece cebe ip. — Icēmān Deus xe epesop eyetait — i juy ece cebe ip.

²⁰ Timóteo, apēn Deus o'e ewebe iap tağ cuy ejeku. Ade'ūmayū warēmtağ ma kawēnwēn ip. Jewa'ō-xikxiğ ip. Deus muymuy ip. Cekawēnxiayū ip.

— Warara'acat podi ma ocetaybit — i'e'em ip napa ma.

Ecekawēn ġu juy ceweju ip.

²¹ — Warara'acat podi ma ocetaybit — i'e'em ip napa ma.

Jetabucap ip o'jepere e bewi oitabidao'ibit puxim.

— Bay, xipan cuy Timóteo ejukuk — i ôn e'em Deus pe. — Xipan cuy soat Jesus kay itabucayū ejukuk — i ôn e'em cebe.

Ibūrū ma.

TIMÓTEO BEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP XEPXEPATUP

1 Timóteo, cartadup mubarararağ ôn ewebe kato mujuaptum. Ôn Paulo. Jesus Cristo emumuju ôn Deus a'öbi. — "Jesus Cristo eju müg'i eyju jekukum pima, soat em Deus xe epesop eyetait," i juy ece ijodiacat pe — i juk o'e Jesus Cristo owebe.

2 Timóteo, ên okpot co'i. Ekukpin cīcā oxe. Deus wuyebayat. Jesus Cristo wuyukukat. Deus eju ôn kawēnwēn ewebeam.

— Xipan cuy Timóteo ejukuk — i ôn e'em cebe.
— Etabotaidabotbon cuy egypt cekay — i ôn e'em cebe. — Ixe agyptmubabibin cuy egypt — i ôn e'em cebe.

3 — Bay, ên xipat cīcā — i ôn e'em Deus pe. Warara'acat a'ō dağ ġu ôn jekukum- -ixe a'ō dağ acā. Wedobuyū'üm'üm tak ixe a'ō dağ jekuku'uk ip osodop. Ocokcok ixe kay soat apēn cedağ oxe iap tağ ôn jekukum puye. Ixe eju ôn kawēnwēn ewebeam soat em. Kabiam ôn kawēnwēn ceweju, ixima dağ tak. **4** Gebum cīcā ôn ekay. Exewi ojēm puje etōn iap kay ġebum ôn. Ejo pin cīcā ôn waram ocokcok am. **5** Gebum ôn apēn etabut Jesus Cristo kay iap kay. Jewexe ġu etabut cekay- -icēmān. Koap pima eawa Lóide itabut osunuy cekay. Exi Eunice dak itabut osunuy cekay. Ixeyū buxim ên tak etabut cekay. Wetaybit cīcā iboam. **6** Imēnpuye ôn jeāwē. Itbucayū kukukan emuy buje, juk ocewebumōğ abi jeje. Deus cuk ja'ōbacaap o'jomōğ ewebe. Gebum cuy egypt iboap kay. Ixe a'ōbacaam cuy ejeku. **7** Deus jebiōğ-buk muōmōm wuywebe. Ixe biōğbuk wuyupararan ġu- -wuya'ōmucanucan acā. Deus ja'ōbacaap ümüm wuywebe. Ya'ōbacaap kuğ pima xipan kuka warara'acayū ajukuk. Jewawēwēm tak ajop ikērēat muğēap puxim.

8 Itabut'ümayū odaomün wuyukukat ekawēn

oğuwēnuwēn puye. Inaka esūsūn ġu juy eğuy obuxim, daomünmünap'a be ma'ġu ôn. Ebisüsūn ġu dak cuy eğuy wuykukukat ekawēn muwēn ām warara'acayū be. Owebe ipiat'ajojoap puxim ipiat supi'ajo an ip ewebe ēn ixe ekawēn muwēnuwēn puye. Ebu'um ġu juy eğuy imuwēn ām ipiatpi'ajojom ma'ġu. Deus ja'ōbacaap je'ġūm ewebe. ⁹ Ixe Deus kuy wuydaxijo. Ixe kuy wuynaē jebekitkiyūm. Ixe kuy wuynaē xipacat aġuġēġē buye ġu- -ixe wuynaē pin puye acā, ixe xe wuykukpin puye dak.

— Xipacat oġūm soat pe Jesus Cristo kay itabucayū be — i juk o'e Deus jewebe ma.

Imēn cuk o'e jewebe ma ka'ūmġu ipi bimān ma. ¹⁰ Ixe xipacat ūm pin osunuy soat pe iam wuyetaybit ġu juk adi ajop. Gasū bit wuyetaybit ace. Wuyetaybit ace wuydaxijojo'ukat oajēm puye. Jesus Cristo kuy oajēm. Ixe Jesus Cristo xipacat ūmūm wuywebe. Ixe ce'ū osunuy. Inaka waram ġuto o'jetait. Ixe wuye'ū'ūap a'ōbacaap o'ġu'ūm. Kawēn idipat muwēnuwēn cuk adi oekuku.

— Soat em eyetait epesop Deus xe eye'ūap tomukadi — i juk adi o'e'e wuywebe.

Imēnpuye Jesus Cristo kay wuyetabut pima, wuyparam ġu wuye'ūap puxim.

¹¹ Deus cuk onaē jemumujum.

— Wa'ōbi juy kawēn idipat muwēnuwēn eğuy — i juk o'e owebe. — Itabucayū mutaybitbin cuy eğuy — i juk o'e owebe.

¹² Itabut'ūmayū ipiatpi'ajojoan owebe, ôn kawēn idipat muwēnuwēn puye. Obu'u ġu ma'ġu oğuwy wetabut am Jesus kay. Wetabut cuk adi oğuwy cekay. Gasū dak wetabut ma cekay, wetaybit cīcā ixem puye. Wetaybit soat podi ma ixe ya'ōbaca iam. Soat oġūm cebe iap muxipanpan jeenuy jajēmap kabia wiwim pima. ¹³ Kawēn icēmān cuk adi ôn emutaybitbin. Iboap ekawēn taġ cuy ejeku. Weku-kuap puxim cuy ejeku. Etabun cīcā juy eğuy Jesus Cristo kay. Xipan cuy warara'acayū ejukuk. Imēn cuy ajeku Jesus Cristo eju mūġ'i wuyju jekukum pima. ¹⁴ Kawēn idipat o'ġuwēn ip ewebe kuy bima. Gebum cuy eğuy iboap ekawēn kay. Ibiōġbuk xipa-

cat omuy wuywebe -Deus biōgbuk. Ixe biōgbuk wuybuywatwan ixe ekawēn kay ġebum am.

¹⁵ Ade Ásia eipi watwat'in cuk opere iap awēg kuy eyawēgtobuxik. Fígelo ma ixeyū'in osunuy, Hermógenes tak. ¹⁶ Onesíforo bit obuywatwat'uk osunuy.

— Xipan cīcā juy Onesíforo ejukuk, ibadipyū dak — i òn e'em wuykukukat pe.

Ixe isūsūn ġu osunuy jajēm ām daomūnmūnap'a be ojo am. Pūğ em ġu ixe Onesíforo omucokcokcoğ- -ade em ma. ¹⁷ Roma ka be jajēm'isum okudadam oeku. Odobuxik puje acā oibu'un okudadam. ¹⁸ Etaybit Èfeso ka be bima soat em ixe obuywatwat'uk osunuy iam. Imēneju:

— Wetabotaidabotbon cuy oğuy ekay kūyjobit- 'ūmayū be ipiat'ajoap kabia be iam cuy Onesíforo eğutaybin — i òn e'em wuykukukat pe.

2 Timóteo, ēn okpot co'i. Deus soat em xipan wuykuğ Jesus Cristo eju müğ'i wuyju jekukum puye. Imēnpuye a'ōbacaam cuy eğuy! ² Adeayū mutaybitbin cuk adi oğuy- -emutaybitbin tak. Èn pukto iboam cuy cūğ ma jekuku'ukayū mutaybitbin eğuy ixeyū be warara'acayū mutaybin am.

³ Ade itabucayū ipiatpi'ajojom. Èn tak sorara buxim ebu'um ġu juy eğuy ipiatpi'ajo am. Jesus Cristo esoraram cuy eğuy. Sorara buxim ixe a'ō kay acā juy kūyjobin eğuy. ⁴ Nopağögöm pima jeduk'a beat co'i'ümğu jekukum sorarayū. Ja'obi ġu ip jekukum- -jekukukat a'obi acā. Imēnpuxim Jesus Cristo a'obi acā ejeku. ⁵ Cedağ ma o'jedau bima acā kuka o'jat jedauaptei warara'acat podi ma iwūncaat. Cedağ'üm o'jedau bima bit, kuka o'jat ġu. Imēnpuxim èn tak cuy cedağ ma ejeku. ⁶ Ku be ibukapik cīcāat cuy koam jexat'am yabu. Imēnpuxim èn tak cuy ecekapik cīcā Jesus Cristo beam. ⁷ Timóteo, ġebum cuy eğuy wekawēn kay. Wuykukukat cuy jemutaybin apēğape wekawēn iam.

⁸ Gebum cuy eğuy Jesus Cristo kay. Deus ixe Jesus Cristo o'ğutait ce'ūap tomukadi. O'ğuyu kabi kay. Davi naxeğebit o'ğuyu. Iboap cuk adi oğuwēnuwēn kawēn idipat muwēnuwēn pima. ⁹ Itabut'ūmayū juk adi ipiat o'supi'ajoat owebe, kawēn idipat oğuwēnuwēn puye. Ikērēat mujurūgrūğ'ukat puxim ip odaomūn owebe kawēn idipat muwēğap puxim. Imēnpit iba'ore cebe ip kawēn idipat muwēğap mu'üm ām. Kawēn idipat muwēnuwēnap i'üm ġu. ¹⁰ Imēneju wetaxi jījā ipiatpi'ajo am Deus emunaēhēyū be ka-wēn idipat a'ijo am. Wetaxi jījā ixeyū mutabut am Jesus Cristo kay. Deus ixeyū dak idaxijo wuydaxijoap co'i. Deus dipap kuğ jeedop ip. Ixeyū dak Deus xe jeedop wuyweju. Soat em wuyetait acesop cexe. ¹¹ A-pēn cuk adi oğuwēnuwēn ewebe iap warām ġuto oğuwēn ewebe ġasū dak. Iboap ekawēn icēmān.

Wuybu'u'üm pima wuye'ü ām Cristo
bikuyap tağ wuyekuap ojuy, ixe xe
acesop wuyetait, i.

¹² Ipiatpi'ajo am wuyetaxi bima, ijo-diacat kukukayūm acesop Cristo eju, i.

“On pit Cristo ebekit ġu,” i wuyju e'em pima, “Eyju dak webekitkiyū ġu,” i je'e wuywebe ixe dak, i.

¹³ Wuyju ixe ḡekawēn epereperem. Cristo bit ja'ōmuwarururun ġu. Ixe soat em e'em apēn cuk adi o'e'e iap tağ, i.

¹⁴ Owebe awēwēap cuy eğuwēn ebekitkiyū be ḡebum ip top am. Eğutaybitbin cuy ip.

— “Epeyewa'ōxikxik ġu juy,” i ôn e'em eywebe Deus topabe — i juy ece cebe ip.

Jewa'ōxikxiğ pima ip ya'ijojomayū buywatwan ġu ip- -ixeyū mubu'u'un acā jetabut am Jesus Cristo kay. ¹⁵ Soan ma ece Deus pe “Cūğ ma ēn jekukum oxe” i'e am ewebe. Cūğ ma juy kapikpiğ eğuy esū-sūnap puxim Deus pe ekapikap coan. Kawēn icēmat cuy eğutaybitbin- -Deus ekawēn. ¹⁶ Te'e ma jewa'ōxikxiğ ip adeayū. Deus pit cekawēn kay ġu ip.

Ikeyū ekawēn coco'ukayū biğ ma Deus kay ġu e'em. Jewa'oxikxiğ ġu juy eğuy ixeyū eju. ¹⁷ Ot'ū'ū wuyēn mu'ūmu'ūm. Imēnpuxim ixeyū wuyutaybitbin pima wuyetabucap kuka o'ğu'ūm ip. Wuymubu'un kuka ip Cristo kay wuyetabut am. Himeneu ixeyū'in Fileto dak. ¹⁸ Pūgpūğ itabucayū'in ixeyū ekawēn kay itabut o'e. Imēnpuye oibu'un ip Jesus kay. Jetabucap o'jepere ip e bewi itabidaat puxim.

— Deus kuy itabucayū'ūm'ūm o'ğuyu kabi kay — i napa ma e'em ip itabucayū be. — Wuyiwat xeku — i napa ma e'em ip.

Imēn ip itabucayū mu'ukpiceğeğēn Jesus kay. ¹⁹ Wuyju bit acejepere ġu wuyetabucap, kawēn cūğat kay wuyetabut puye. Cem ma uk'a muy buje, ya'at'et ġu. Imēnpuxim kawēn cūğat kay wuyetabun puje, acejere ġu dak. Deus ebekitkiyū wuyju. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Wuyukukat itaybit abuyū webekitkiyū iam, i.

Wara'atup e'em:

“Deus ebekit ôn” i'e'e'ukat ikērēat mujurūğrūğap cuy jepere, i dak e'em Deus ekawēntup.

²⁰ Ya'ade opop ibubut mün'a'a yaboğat'a be, ibubut adeat tuk'a be. Ouro muğeğē'a opop, prata muğeğē'a dak, ip muğeğē'a dak, wuynōm muğeğē'a dak. Pūgpūğ'a kuğ ip soat kabia. Wara'at'a kuğ pit ip xipacat ebapuk puje acā, ya'ōbuyxiat ajēm puje acā. ²¹ Ikērēat mujurūğrūğap epere buje wuyju dak xipat acesop wuyukukat Jesus xe.

— Obuywatwan cuy eğuy, xipat ēn oxe buye — i je'e wuywebe. — Ocokcok cīcā ekay — i je'e wuywebe, wuyağuyisu buye, ikērēat mujurūğrūğap kuy acepere buye dak.

²² Yaypan'isuayū etabikukuap kay ġu juy eğuy. Cūğ ma juy ejeku Deus etabutpe. Etabun cuy eğuy Jesus Cristo kay. Ikukpin cuy soat ejukuk. Kaba'ūm cuy eğuy warara'acat eju. Imēn ma jekukum ip - “Ocekukukat, ocebuywatwan cuy eğuy” i'e'e'ukayū - Deus emumuisunayū. ²³ Ecekawēn ġu juy jewa'oda-

wutwut'ukayū eju, warēmtaḡ ma kawēnwēn'ukayū eju dak. Jewa'ōxikxiḡ acā ip. ²⁴ Wuykukukat buywatwat'ukat pit jewa'ōxikxiḡ ġu juy. Xipan cuy soat jukuk. Xipan ma juy soat mutaybitbin jeenuy. Yukpiceğēm ġu juy warara'acat jukuk. ²⁶ Wuymuymuy'ukayū mukūyjobitbin pima, wuya'ōpuruḡ ġu juy acekawēn ceweju ip. Ibuyxim cuy ip ajukuk. Guyjom paxi Deus ixeyū ġubu'un ikērēat kay am. Ixeyū aco'i ġutabun kawēn icēmat kay. ²⁶ Kuy bima ibiōgbuk kērēayū kukukat ixeyū o'jat puca buap puxim. Ibiōgbuk kērēayū kukukat bikuyap taḡ ip jekukum ġasū. Gaxin ma aco'i ġuto ip yağuysan. Ibu'un aco'i kuka ip ibiōgbuk kērēayū kukukat a'ō kay nobano'abibubu bewi puca o'kap iat puxim.

3 Amap kabia iba'ore jījā je'e itabucayū be Deus ekawēn taḡ jeku am adeayū ikērēat ġujurūğrūğ puye. Gebum cuy eğu yiboap kay. ² Jewekay acā ġebum jeedop ip ijodiacat. Itabikuku jījā jeedop ip dinheiro kay.

— Soat podi ma oca'ōbuyxi — i je'e ip napa ma. — Ka'ūmġu ocejo'iat ya'ōbuyxiat — i napa ma je'e ip.

Warara'acat ekawēn mukērērērēn jeedop ip.

— En xipat cīcā — i'ūmġu je'e ip, warara'acat xipacat ūmūm ma'ġu cebe ip.

Küyjobit ġu jeedop ip jebay a'ō kay, jexi a'ō kay dak. Ibuyxim ġu ip Deus jukuk. Ixe kay itabucayū dak jukuk ip ibuyxim ġu. ³ Abu jukuk ikukpin? Ka'ūma ma. Ya'ōpuruḡ ip soat jukuk. Warara'acat muymuyxi jeedop ip. Jewawēwēm ġu jeedop ip ikērēat kukap puxim. Dao ma ip etakomamān. Xipacat kay ġu jījā jeedop ip. ⁴ Jebureyū tujowat ip cekay itakomaayū be yaoka am. Warēmtaḡ ma jeku ip. Jēwexe yoboḡ cīcāayūm jeedop ip. Deus mucokcok pin ġu jeedop ip-jewemucokcok pin acā.

⁵ — Oceju dak Deus ebekitkiyū — i napa ma je'e ip warara'acat pe.

Inaka itaybit ġu jeedop ip Deus a'ōbacaap kuk am. Deus bikuyap taġ ġu jeku ip- -jebikuyap taġ acā. Ikeyū burem ġu juy eġuy, ēn pit. ^{6 - 7} Ikeyū'in aoyū muğuykukukum- -yaġuy'ūmayū muğuykukukum. Ikeyū aoyū ikērēat mujurūğrūğ soat em.

— Ikērēat kuġ oceju — i'e'em ip ikeyū aoyū. Inaka ikērēat mujurūğrūğap epereperem ġu ip. Iparara ip Deus ipiat supi'ajoat ocewebe iap puxim. Inaka kūyjobit pin ġu ip Deus pe jedaxijoan. Jewexe ip kawēn icēmat kudadam. Jewexe jewemutaybitbin ip. Inaka itaybit pa'ore cebe ip kawēn icēmān. Imēnpuye imuğuykuku'ukayū ōmōm ikeyū aoyū duk'a be. Warēmtaġ imutaybitbin ip.

— Ocekawēn taġ cuy epeku eyejuap puxim ipiat'ajojoap kay — i'e'em ip cebe ip napa ma.

Imēn aoyū muğuykukukum ip kawēn icēmat tobuxikap puxim. ⁸ Moisés kawēn icēmat muwēnuwēn'-uk osunuy Deus a'ōbi kuyje. Janes Moisés a'ō kayğu jījā osunuy, Jambres tak. Kawēn icēmat kay ġu jījā osodop ip. Imēnpuxim ikeyū aġokatkayū warara'acayū muğuykukukum ikeyū be kawēn icēmat kayap puxim. Yaġuy'ūm ip. Jesus kay jetabucap ip o'jepere. Itabut'ūmat co'i ip Deus xe. ⁹ Soat em ġu bit ijodiacat ġuğuykuku ip- -xerxep kabia ā. Guyjom soat ijodiacat je'e cebe ip:

— Ajo am eyetaybit? Ka'ūma am ma! — i. Imēnpuxim kuyjeayū'ūm'ūm o'e Janes pe, Jambres pe dak.

¹⁰ Bekit, etaybit cīcā apēn ūn jekukum iam, apēn ūn warara'acat mutaybitbin iam tak, apēn obikuy Deus bikuyap taġ weku am iam tak. Etaybit apēn wetabut Jesus Cristo kay iam, apēn wuypiceğēm ġu ūn warara'acat kuġ iam tak, apēn ikukpin warara'acat kuġ ūn iam tak, apēn wetaxi ipiat'ajo am iam tak. ¹¹ Itabut'ūmayū juk adi ikērēm okuk. Ipiat cuk adi o'supi'ajoat ip owebe. Ikērēm cīcā juk adi ip okuk Antioquia ka be bima, Icônio ka be bima dak, Listra ka be bima dak. Ade em cuk adi ipiat osu-

pi'ajojojo. Wuyukukukat Jesus pit odaxijo ixeyū bui bewi. Etaybit iboam. ¹² Jesus Cristo eju mūg'i wuyeku am wuybikuy bima, itabut'ūmayū ipiat supi'ajoat wuywebe, Deus ekawēn tağ wuyeku am wuybikuy bima. ¹³ Biğ ma ip ikérēat ġujurūğ xipat'ūmayū-warēmtağ ijodiacat mutaybitbin'ukayū. Warara'acat muğuykukukukum ip jeku. Jewemuğuykuku dak ip. ¹⁴ En pit apēn òn cuk adi emutaybitbin iap tağ cuy ejeku-apēn wuybadipyū juk adi emutaybitbin iap tağ tak. Etaybit cīcā icēmān oceju juk adi emutaybitbin iam. Imēnpuye ocekawēn kay etabun cīcā juy eğuy. ¹⁵ Bekin pin ma Deus ekawēntup coco'uk eğuy. Etaybit ixe ekawēn. Ibodup cocom pima wuyetaybit acesop apēn Deus wuydaxijojom Jesus Cristo kay wuyetabun puje iam. ¹⁶ Deus a'öbi kuyjeayū'üm'üm ixe ekawēntup o'tupmubararak-soatup. Iboaptup ekawēn xipat cīcā kawēn icēmān wuymutaybit am. Xipat cīcā ikérēat mujurūğrūğ'ukayū muğuycūğ ām ikérēat kay. Xipat cīcā ikérēat mujurūğrūğ'ukayū mubikuy am ikérēat mujurūğrūğap epere am. Xipat cīcā itabucayū mukūyo am Deus bikuyap tağ jeku am. ¹⁷ Ibodup kuğ pima wara'at kay ğu je'e ip itabikuku Deus buywatwat'ukayū. Soat kuğ kuy ip. Ibodup kuğ pima, iba'ore ğu je'e ixeyū be xipacat muğe ām-iwarururuat muğe ām.

4

Deus etabun ğasū òn awēm, Timóteo, Jesus Cristo etabun tak. Ixe Jesus Cristo apēn cuk adi oekuku ip iaptei ideida soat pe-itabēğayū be, ce'ü'üayū be dak. Ixe Cristo waram jajēm. Ipiat supi'ajoat ikérēat mujurūğrūğ'ukayū be ikérēat ip o'ğujurūğrūğ iapteim. Xipacat pit je'ğüm jebekitkiyū be-xipacat mujurūğrūğ'ukayū be xipacat ip o'ğujurūğrūğ iapteim. ² Soat kukukan je'e ixeyū eju-jebekitkiyū eju. Imēneju Deus ekawēn cuy eğuwēnuwēn soat pe. Cekawēn cuy eğuwēnuwēn imuwēn pa'ore ewebe bima, imuwēn pa'ore'üm pima dak. Warēmtağ ma ceku'ibiyū juy eğukorēmrēm.

— Ikérēat mujurūgrūgap cuy epeyepere — i juy ece cebe ip. — Eyetabun cuy Jesus kay — i juy ece cebe ip.

Eya'ōmucanucan cuy ip ixeyü be cūg ma jeku am. Ekpicēgē ġu juy ixeyü eğutaybitbin.³ Guyjom kawēn icēmat com ip ibu'un adeayü. Jekpiwan ma ip jewemucokcoğ. Warēmtağ ma imutaybitbin'ukayü tomuwā ip jemutaybit am. Ya'ijo pinap acā ip ġuwēn cebe ip.⁴ Kawēn icēmat a'ijojoap jepere ip. Warēmtağ e'e'ukayü ekawēn kay acā je'e ip- -aypayü'üm'üm ekawēn kay acā.⁵ En pit, Timóteo, ağuysan cuy eğuy warēmtağ ekuap puxim. Etaxim cuy eğuy ipiatpi'ajojom pima. Kawēn idipat cuy eğuwēnuwēn soat pe. Deus cuk enaē kapik am cebbeam. Imēnpuye soat em cuy ixe beam kapikpiğ eğuy.

⁶ On pit ġaxin ma oaoka ip. Apēn kuyje Deus etabutpe wūnca aokakakaap puxim ip oaoka. Gaxin ma ojēm ijodiwi kobe o'jenapōn iap puxim.⁷ Sorara xipacat puxim ôn kapikpiğ Jesus Cristo beam. Pūgpūğ daudau'ukayü'in cedağ ġu jedaudaum ip. Ixeyü buxim ġu ôn pit. Cedağ ma ojekuku- -Deus ekawēn tağ. Pūgpūğ ixeyü'in taobu'u e'em ip jedau am. Ixeyü buxim ġu ôn pit. Obu'u ġu oğuy Jesus kay wetabut am.⁸ Daudauat iwat tumūntuptup mōgmōğ iwūncaat a be soat etabutpe. Soat etabutpe dak wuyukukukat Jesus je'e owebe:

— En xipat Deus xe ixe emucūğ kuy buye — i. Imēn ixe je'e warara'acayü be dak- -ixe ajēmap wiwi'ukayü be- -jekayayü be.

— Eyju xipat Deus xe ixe eymucūğ kuy buye — i je'e warara'acayü be dak- -ixe ajēmap wiwi'ukayü be- -jekayayü be.

⁹ Bekit, ġaxin ma juy ejot ojom.¹⁰ Kuy ip o'jēm oxewi oxe osodop'iayü. Demas itabiku o'e ijodiat kay jebubun. Imēnpuye opere. O'ju Tessalônica ka kay. Crescente o'ju Galácia eipi kay. Tito o'ju Dalmácia eipi kay.¹¹ Lucas acā oxe jeenuy. Marcos cuy etakoy. Ixe juy etojot eweju okay don pima. Ixe xipat cīcā

je'e obuywat am Deus ekapikap pe.¹² Kuy Tíquico oğuju Éfeso ka kay.¹³ Weekabek cuk osuiwat Trôade ka be. Carpo duk'a be juk osuiwat. Ibo juy etojot don pima. Obubutup tak cuy etuptojot okay ixee-muğēğēdup.

¹⁴ Alexandre juk adi ikérēm cícā okuk- -icaat muğēğē'ukat- -ferro muğēğē'ukat. Wuyukukat cuy ideida cebe warémtağ okukapteim.¹⁵ Ixe wuya'ōxik-xikxi jijā osunuy. Imēnpuye eday'em'um cuy eğuy cekay ixe be ikérēm ekukap puxim.

¹⁶ César ebekitkit wap òn jewedayoyom pima, ka'úma ma o'e:

— Teku xipat cícā- -ikérēat o'ğugē ġu — i. Soat ma ip oiwat. On pit obu'u Deus pe "Ikérēat kuğ cícā eyju oxe, Paulo epesuiwat puye" i'e am cebe ip. Imēnpuye:

— Bay, etakomām ġu juy cekay oiwat ma'ğu ip — i òn e'em Deus pe.

¹⁷ Ikeyū ma juk opere. Wuyukukat pit oiwat ġu. Oxe ma osunuy. Ixe obuywatwat'uk osunuy owebe Judeu'ūmayū muküyjo am kawēn idipan- -soat em imu-küyjo am. Ixe juk odaxijo leāo buximayū bui bewi- -ika'uat puximayū bui bewi.¹⁸ Wuyukukat odaxijo ikérēat mujurûğrûğ'ukayū bui bewi- -soat pui bewi waokaap puxim. Guyjom odujuu soat em jexe onuy am kabi be. Ixe soat ka watwat kukukan je'e.

— Èn soat podi ma edipap kuğ — i juy ace cebe- -wuyukukat pe. Imēn cuy ace cebe.

¹⁹ Kato'i juy ece soat pe- -Priscila be, Áquila be dak, Onesiforo badipyū be dak.²⁰ Erasto Corinto ka be omuy. Trófimo juk osuiwat Mileto ka be iwātaxipi buye.²¹ Ejot cuy okay ihi wap. Eubolo e'em: — Kato — i juy ewebe, Prudente dak, Lino dak, Cláudia dak, soat warara'acayū dak- -wuykitpitpiyū.

²² Òn kawēnŵēn wuyukukat eju ewebeam.

— Bay, Timóteo a'ōmucanucan cuy eğuy soat em — i òn e'em cebe. — Bay, xipan cuy soat itabucayū ejukuk — i òn e'em Deus pe. Ibürū ma.

TITO BEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

1

Tito, ijudup mubararağ òn ewebeaptum.

On Paulo. Deus buywatwat'ukat òn. Jesus Cristo emumuju òn. Ixe omujujum Deus emunaeyü mutaybitbit am biğ ma ip itabut am Jesus kay. Biğ ma itaybit je'e ip kawen icemän. Biğ ma Deus bikuyap tağ jeku ip. ² Ixe bikuyap tağ wuyju jekukum, soat em acesop wuyetait cexe iap wiwim puye.

— Soat em ma ip jeedop oxe itait — io'e Deus ipi muğe'üm awap.

Deus napapa'uk ğu. ³ Imuwēğat pin pima Deus kawen idipat o'ğuwēğat soat pe ijodiat pe. Okpot kayayü soat em itait ip jeedop oxe iap ekawen o'ğuwēğat. On tak ixe juk omuju iboap ekawen muwén ãm ijodiat pe. Iboap ekawen muwenuwén òn Deus a'obi. Ixe Deus wuydaxijojo'ukat.

⁴ Tito, ijudup mubararağ òn ewebeaptum. En okpot co'i Jesus Cristo kay wuyetabut puye.

— Bay, xipan cuy Tito ejukuk — i òn e'em Deus pe-wuyebay be, Jesus Cristo be dak-wuykukukat pe.

— Yağuymubabibin cuy eğuy — i òn e'em cebe ip.

⁵ On exé bima wuyekapikap cuk ağu'üm ğu. Imenpuye juk òn eiwat Creta be-tip'aweroro be wuyekapikap mu'üm ãm. Itabucayü kukukayü juy etaē soat ka be agókaka be. Ikeyü juy etaē apen cuk ocece ewebe iap tağ. ⁶ Itabucayü kukukat cüg ma juy jeku soat etabutpe. Püg kuğ ma jetayxi kuğ jeenuy. Ixe ipotpoyü dak cuy Jesus kay itabun jeedop ip. "Teipotpoyüku warémtağ acā jekukum soat em" i wuyjuyü e'em pima, ixe juy etaē ğu itabucayü kukukan. "Teipotpoyüku küyjobit ğu jebay a'ō kay" i'e'em pima juy ixe etaē ğu. Imen cuy itabucayü kukukat jeenuy. ⁷ Itabucayü kukukat Deus ekapikap kuğ. Imenpuye cüg ma juy jeku ip soat etabutpe jemuymuyap puxim.

— Warara'acat podi ma wa'ōbuyxi — i'ūm'gu juy je'e.

Soat em ġu juy itapuruğ jeku. Ika'o'on ġu juy jee-nuy. Dao ġu juy itakomā je'e. Warara'acat muğuyku-kukum ġu juy jeenuy dinheiro bu am. ⁸ Powatwat cuy tujuōmōm jeduk'a be. Xipacat kay juy jeenuy. Jewawēwēm cuy jeenuy soat em cūğ ma jeku am. Cūğ ma juy warara'acayū jukuk. Deus ekawēn tağ cuy jeku -soat ekawēn tağ. Warēmtağ ġu juy ip jekuk. ⁹ Kawēn icēmat kay jijā juy jeenuy. Cūğ cīcā ma wuywebe iboap ekawēn tağ wuyeku am. Iboap ekawēn tağ jekukum pima, Jesus emumutaybitbinap tağ tak wuyju jekukum. Iboap ekawēn tağ jekukum pima kawēn icēmān warara'acat mutaybitbin jeenuy. Ixeyū mucokcokcoğ jeenuy jetabucap epereap puxim cebe ip. Kawēn icēmat kay'ūmayū dak imukūyjobit-bin jeenuy ixeyū ağuymuwarurun am.

¹⁰ Cūğ ma juy jeku ip itabucayū kukukayū, ade opop puye Jesus ekawēn kay ibu'u'uayū. Pūgpūğ Ju-deuyū'in itabut o'e Jesus kay. Imēnpit:

— Wuyajojoyū'ūm'ūm ekawēn tağ cuy ajeku — i te'e ma e'em ip.

Warara'acat muğuykukukum ip ibiwarēmtağ ma ip kawēnwēn puye. ¹¹ Ade jebadipyū mubu'u'un ip Jesus kay am, warēmtağ ma ip imutaybitbin puye. Ibi-süsün ġu ip warēmtağ ma imutaybit am. Dinheiro bu ojuy am acā ip imutaybitbin. Imēnpuye juy ip eğuy-mūğ.

¹² — Creta eipi watwat dapxiyū — i juk o'e Creta eipi wat ma. -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat. — Wuyjuyūm ġu ip o'e- -ika'ūayūm acā Creta eipi wat-wat — i juk o'e warara'acayū a'ijo. — Ibukapik'ūm ip — i juk o'e. — Jexat o am acā ip itaybit — i juk o'e.

Imēn Creta eipi wat jebadipyū o'ğuwēn. ¹³ Icēmān ixe juk o'e. Napa ġu juk o'e. Imēneju a'ōpuruğ cuy ip eğukorēm- -imuğuykuku'ukayū ekawēn kayayū. Jetabucap epereap puxim ip eğukorēm. Ewebe ip imuko-rēm puje, biğ ma ip je'e itabut Jesus kay. ¹⁴ Ibu'u je'e ip jetabut am wuydobuyū'ūm'ūm ekawēn kay- -ijodiat ekawēn kay- -kawēn icēmat kay'ūmayū eka-

wēn kay. ¹⁵ Xipacat mujurūgrūg'ukayū be xipacat tobuxik put soat pe. Ikērēat mujurūgrūg'ukat pe bit xipacat tobuxik pa'ore soat pe -itabut'ūmayū. Itaybit ġu ip apēn cedaġ Deus xe iam, apēn cedaġ ġu iam tak. Ikērēat kay acā ip ġebum.

¹⁶ — Ocetaybit Deus — i'e'em ip napa ma. Imēnpit Deus ebekitkit ekukuap taġ ġu ip jekukum. Soat kay ip itakoma. Kūyjobit'ūm cīcā ip Deus eka-wēn kay. Iba'ore cebe ip xipacat mujurūg ām- -pūg em tak ka'ūma.

2 En pit, bekit, ixeyū ekukuap taġ ġu juy eje-ku. Kawēn cūgān cuy Jesus ebekitkiyū eğu-taybitbin. Deus ekawēn cuy ixeyū eğu-taybitbin. ² Ay-papayū juy eğu-küyjo.

— Eyetabikukum ġu juy epesop — i juy ece cebe ip. — Eyetapuruġ cuy epesop — i juy ece cebe ip. — Jewawēwēm cuy epesop cūg ma eyeku am soat em — i juy ece cebe ip. — Eyetabun cīcā juy epesop Jesus kay — i juy ece cebe ip. — Ikukpin cuy wara-ra'acat epejukuk — i juy ece cebe ip. — Eybu'um ġu juy epesop Jesus ekawēn taġ eyeku am — i juy ece cebe ip.

³ Imēntak yabutbucayū juy eğu-küyjo, bekit.

— Deus kay jījāayū ekukuap taġ cuy epiku — i juy ece cebe ip. — Eybureyū muymuy ġu juy — i juy ece cebe ip. — Kawēdi kay ġu juy epesop ey-ka'o'onap puxim — i juy ece cebe ip. — Yaypan'i-suayū juy epeğutaybin ixeyū be cūg ma jeku am — i juy ece yabutbucayū be. ⁴ — Xipan cuy eyitop epejukuk — i juy je'e ip. — Xipan cuy ey'iyū epejukuk — i dak.

Imēn yaypan'isuayū awēwēm cuy jeedop ip yabutbucayū.

⁵ — Jewawēwēm cuy epesop cūg ma eyeku am — i juy je'e ip yaypan'isuayū be. — Xipacat mujurūg-rūg'ukayūm cuy epesop — i juy je'e ip. — Xipan cuy eyduk'a beayū epejukuk — i juy je'e ip. — Kūyjobin cuy epesop eyitop a'ō kay — i dak je'e ip.

Imēn cuy yaypan'isuayū ġukūyjo ip yabutbucayū.
Imēn ip imukūyjo buje, warara'acayū je'e ġu:

— Deus ekawēn xipat ġu aco'i, cekawēn kayayū
cūğ ġu jekukum puye — i.

⁶ Imēntak tapupuyū juy eġukūyjo- -yaypan-
'isuayū.

— Jewawēwēm cuy epesop cūğ ma eyeku am —
i juy ece cebe ip.

⁷ En tak, bekit, xipacat mujurūğrūğ'ukan cuy eġuy
warara'acat pe ekukuap co'i jeku am. Warara'acat
mutaybitbin pima juy aġuysan eġuy. Kaypatpan ġu
juy eġuy. Deus ekawēn eġuwarururun ġu juy. Cūğ ma
juy cekawēn eġutaybitbin. ⁸Cūğ ma juy kawēn-
wēn'uk eġuy ekay'ūmayū be ekawēn mukērēnap
puxim. Cūğ ma ēn kawēnwēn pima, isūsūn jeedop ip
wuymuymuy ām, ekawēnkērē'ūm puye.

⁹ Tei'ūma kapikpik'ukayū dak cuy eġukūyjo, be-
kit.

— Kūyjobin cuy epesop eyekariwa a'ō kay — i
juy ece cebe ip. — Eyekariwa bikuyap tağ cuy epeku
soat em — i juy ece cebe ip. — Jedede'ukayūm ġu
juy epesop eyekariwa kay — i juy ece cebe ip. ¹⁰—
Eyekariwa bubut cuy epetujupa'um ġu- -pūğ em tak
ka'ūma — i juy ece cebe ip. — Xipan cuy eyeka-
pikap kuğ epesop — i juy ece cebe ip. — Xipan
cuy epeyekapik eyekariwa beam — i juy ece cebe
ip. — “Deus ekawēn xipat cīcā ixeyū daxijojo'ukat
ekawēn,” i je'e warara'acayū xipan eyekapikap co
buje — i juy ece cebe ip.

¹¹ Gasū bit: — Soat kuğ ḍon xipan soat taxijo
am- -eydaxijo am — io'e Deus wuywebe.

Imēnpuye, Tito, imēn cuy Jesus ebekitkit eyawēwē.

¹² — Okpot oe'ū ipiat'ajojoap kay eyejuap puxim
— i'e'em Deus wuywebe. — Imēnpuye eyetabut-
'ūmap cuy epeyepere — i'e'em. — Deus kay'ūmayū
emumutabikukunap cuy epeyepere — i'e'em.
— Jewawēwēm cuy epesop soat em cūğ ma eyeku
am — i dak. — Cedağ cuy epesop ijodiat etabixe
— i dak. — Wekawēn tağ cuy epeku soat em — i
dak.

¹³ Imēn cuy ajeku Jesus Cristo ajēmap wiwim pima-

wuydaxijojo'ukat ajēmap wiwim pima. Wuycokcok cīcā yajēmap wiwi am. Ixe ajēm puje soat ijodiacat je'e:

— Soat podi ma Deus ya'ōbuyxi — i. — Ka'ūmgu ixe jo'iat idipat — i je'e ip.

Ka'ūmgu yajēmap kabia jo'iat idipat. Idip cīcā je'e.

¹⁴ Ixe Jesus Cristo jekpiwatpin ma oe'ū wuywebeam. Wuya'ōmucan am oe'ū wuywebe ikērēat muğēap puxim. Wuymuisun am soat tağ oe'ū. Jebekitkin wuy'e am oe'ū. Wuywebe xipacat mujurūğrūğ'ukayūm oe'ū.

¹⁵ Bekit, iboam cuy itabucayū eğutaybin. Yawē-wēm cuy ip eğuy. Ikērēat mujurūğrūğ pima juy ip eğukorēm. Jemupubutbunat ġu juy cebe ip.

— Wa'ōbi ġu ôn eyawēwēm- -Jesus Cristo a'ōbi acā — i juy ece cebe ip.

3

Tito, Jesus ebekitkiyū juy eğuküyjo- -exeayū.

— Kūyjobin cuy epesop wuyajecuğap a'ō kay- -ixe beam kapikpik'ukayū a'ō kay dak — i juy ece cebe ip. — Xipacat muğē ām ixeyū be eydakoy buje, epeyekapik cuy cebeam ip — i juy ece cebe ip. ² — Warara'acat epejomuymuy ġu juy — i juy ece cebe ip. — Kaba'ūm cuy epesop eyeweweju — i dak. — Xipan cuy soat epejukuk — i dak. — Eya'ōpuruğ ġu juy epesop- -eya'ōdidim ma — i dak.

³ — Warara'acat podi ma oceju bit xipat — i'ūm'ğu juy ace'e, kuy bima wuyju dak cuk adi wuyağuy'ūm ajop puye.

Kūyjobit'ūm cuk adi ajop warara'acayū a'ō kay- -Deus a'ō kay dak. Ikērēat cuk adi ağujurūğrūğ. Ajo wuyju imuğē pin cīcā iat muğēğēm cuk adi ajop. Wuymucokcok am acā juk adi ajekuku. Ikērēm cuk adi warara'acat ajukuk. Warara'acat ekawēn mukērē-rēnxi ajop. Wuyetabikuku ajop warara'acat kay. Wuykay itakomama juk adi osodop ip warara'a- cayū. Wuyju dak ixeyū kay wuyetakomama juk adi ajop. ⁴ Deus pit wuydaxijojo'ukat. Apēn wuyukpin

cexe iap o'ğubapuk wuywebe. Apēn xipan wuykuk-pin iap tak o'ğubapuk wuywebe. ⁶Iboap mubapuk puje juk wuydaxijo. Ixe juk wuydaxijo xipacat ağu-jurūgrūğ puye ġu, cūğ ma ajekuku buye ġu dak. Ixe juk wuydaxijo, wuykay itabotaidabotbot puye acā. Ibiōgbuk cuk wuymuisun soat tağ. Kuy bima wuyebay ebekitkin ajop. Gasū bit waram wuykapap puxim Deus ebekitkin acesop. Kuy bima ikērēat kuğ ajekuku. Gasū bit Deus biōgbuk wuymuisusun. Wuybinūnisu ġasū. ⁸Deus jebiōgbuk o'ğuōm wuywebe. Tacup ġu osunuy iūm ām wuywebe. O'ğuōm wuywebe Jesus Cristo oe'ū wuywebeam puye-wuydaxijojo'ukat oe'ū buye. ⁷Ixe jebiōgbuk o'ğuōm wuywebe cūğ ma jexe wuyku am. Deus soat podi ma wuykuğ xipan. Ixe wuymucūğucūğ.

— Cūğ ma eyju oxe — i'e'em ixe wuywebe. — Soat em epesop oxe eyetait — i'e'em wuywebe. Iboap wiwim cīcā wuyju. ⁸Icēmān òn eymutaybitbin.

Kuy òn awēwē iap cuy eğuwēnuwēn wuykitpit-piyū be- -Deus kay itabun'ibiyū be. Xipacat muju-rūgrūğ cuy jeedop ip soat em. Xipacat mujurūgrūğ pima, warara'acayū buywatwan jeedop ip. Xipat tak je'e Deus xe. ⁹Warara'acayū te'e ma jewa'ōxikxiğ. Te'e ma ip wuydobuyū'ūm'ūm putet muwēnuwēn. Jewa'ōdawutwun e'em ip. Moisés ekawēn a'ōxikxiğ e'em ip. Te'e ma wuyju ixeyū ekawēn cocom. Te'e ma ip kawēnwēn. Ecekawēn ġu juy ixeyū eju. ¹⁰Warara'acayū warēmtağ itabucayū mutaybitbin. Itabucayū mubu'u'un ojuy ip ixeyū be wara'at tağtağtağ ma jekawēn ām. Ixeyū juy eğukorēm.

— Warēmtağ imutaybitbinap cuy epeyepere — i juy ece cebe ip.

Warēmtağ imutaybitbinap epere'ūm pima, waram cuy ixeyū eğukorēm. Xepxep em ixeyū eğukorēm. Warēmtağ imutaybitbinap epere'ūm pima, ceweju ġu juy ip ejeku. ¹¹Etaybit ikērēat mujurūgrūğxi ip iam. Deus ekawēn kay ġu jījā ip. Ikērēat mujurūgrūğ acā ip. Ixeyū dak itaybit iboam.

¹²Artemas cuy oğuju ekay. Ixe mujum'ūm pima, Tíquico juy oğuju. Ekay yajēm puje, dao juy eju Ni-

cópolis ka kay odopabijuk am. Ibo ka be ihi oğukap.
¹³ Warara'acat a'ōbuywatwat'ukat Zenas je'jém exewi
 ġuyjom, Apolo dak. Ibuipuġ ġu juy ixeyū eġujěm.
 Iūm pucat cuy eġūm cebe ip cum pima. ¹⁴ Itabucayū
 mukūyjojom cuy eġuy.

— Xipacat mujurūğrūğ cuy epesop — i juy ece
 cebe ip. — Eybubut'in cuy epeġūm ikuġ'ūmayū be
 — i dak. — Warēmtaġ ġu juy epeku — i dak. —
 Eybu'um ġu juy epeyekapik — i juy ece cebe ip.

¹⁵ Soat oxeayū kato mujujum ekay. On tak kato
 mujujum soat pe itabucayū be- -wuybureyū be.

— Bay, xipan cuy Titoyū ejukuk — i ḥon e'em
 Deus pe.

Ibūrū ma.

FILEMOM BEAPTUP PAULO EMUDUPMUBARARAKTUP

^{1 - 2} Filemom, ijudup mubarararağ òn ewebeaptum. Òn Paulo. Daomünmünap'a be òn, Jesus Cristo muwēnuwēn cuk adi ojekuku buye. Wuykitpit Timóteo omuy oxe. Otupmuju ewebeaptum, Filemom, eduk'a be je'aweroro'ukayū beaptum tak-itabucayū beaptum. Otupmuju wuyixit Afia beaptum tak. Arquipo beaptum tak otupmuju- - oweju Jesus Cristo beam kapikpik'ukat peaptum. Ekukpin cīcā ocexe. En kapikpiğ oceweju kawēn idipat muwēnuwēn.

³ Deus wuyebayat. Jesus Cristo wuyukukat. Ikeyū eju òn kawēnwēn ewebeam.

— Bay, xipan cuy Filemom ejukuk — i òn e'em cebe. — Yağuymubabibin cuy eğuy yağuybabı'ūmap puxim — i òn e'em cebe.

^{4 - 5} Filemom, soat em warara'acayū e'em owebe:

— Ixe Filemom itabut cīcā wuyukukat Jesus kay — i. — Ixe xipan Jesus ebekitkit kuğ — i dak.

Imēnpuye òn kawēnwēn Deus eju ewebeam.

— Bay, èn xipat cīcā — i òn e'em. — Filemom buywatwan cuy eğuy — i òn e'em. — Ibadipyū buywatwan tak cuy eğuy — i òn e'em cebe.

⁶ Wuyağuywağōm wuyju e'em, pūğ kay wuyetabut puye- -Jesus Cristo kay. Imēnpuye:

— Bay, ocemutaybin cuy ece ade jījā xipacat pupum eyju Cristo eju mūğ'i eyju buye iam — i òn e'em Deus pe.

Biğ ma juy iboam wuyetaybin ace'e. ⁷ Okitpit, ocokcok cīcā. Wa'ōca jījā dak oce, Deus ebekitkit ikukpin exe buye, èn xipat oxeyū kuğ puye dak. En soat Deus ebekitkit mucokcokcoğ.

⁸ Obure, cūğ ma kuka o'e owebe "Kūyjobin cuy eğuy wa'ō kay" i'e am ewebe, Cristo kay wuyetabut puye.

— Kūyjobin cuy eğuy wa'ō kay — i'ūmgu òn pit e'em ewebe, ⁹ wuyewewekuğ wuyukpin puye. — Ekipiwan ma ecekūyjobin wa'ō kay, kūyjobit pin pima acā — i òn pit e'em ewebe.

Imēn òn e'em ewebe Cristo a'ōbi ma'gu òn. Dao-mūnmūnap'a be òn ġasū, Jesus Cristo muwēnuwēn cuk adi ojekuku buye. ¹⁰ Onésimo awēğ muwēn òn ġasū ewebe. On daomūnmūnap'a be bima, ixe Onésimo itabut o'e Jesus kay, Jesus oğuwēn cebe buye. Imēnpuye ixe okpot co'i. ¹¹ Kuy bima ixe Onésimo xipat ġu osunuy exe. Kūyjobit'üm osunuy a'ō kay. Gasū bit xipacan o'e wuyxe.

¹² Ixe ikukpin cīcā oxe. Inaka oğuypit ekay. ¹³ Obikuy oce oxe ma jeenuy am obuywacan edieğ, òn daomūnmūnap'a be bima.

¹⁴ — “Āğ jeenuy exe ebuywatwat'ukan,” i juy ece owebe — i'ūmgu òn pit e'em ewebe.

Obu'u ewebe ixe be obuywacan ebu'u bima. Ebikuy bima acā ixe be obuywacan ece. Ebikuy bima acā oxe jeenuy.

¹⁵ Ixe Onésimo ade kabia ġu osunuy wūy ma ewi. Gasū bit aco'i soat em jeenuy exe ekay cepit puje.

¹⁶ Ewebe tei'üma kapikpik'ukat osunuy kuy bima. Gasū bit ekipit ma ixe, Cristo kay itabut puye. Ikukpin oxe ma. Exe bit ibodi ma ikukpin je'e ewebe kapikpiğ puye, wuyukukat kay itabut puye dak.

¹⁷ — Paulo obure jījā — i ēn e'em pima, ixe Onésimo juy etujuōm eduk'a be ewebe odujuōmap puxim. ¹⁸ Ixe juk adi ebubut'in o'tujupa'um pima, exe cewero bima dak, iboap cuy eğubararak tapera-dup pe. Ceweroam ġu je'e- -weweroam acā. ¹⁹ Guyjom òn ma ixe eweroap oteida ewebe. Paulo òn. On ma oteida iaptup mubarararağ òn ewebeaptum. Jesus Cristo kay mo etabut eğuy kawēn idipat oğu-wēn ewebe buye. Imuwēn'ün pima kajuk etabut ġu eğuy. Soat em etabēğ eğuy Deus xe iap oweju ewe-roap co'i. Gebum cuy eğuy iboap kay. ²⁰ Imēnpuye, okitpit, xipan cuy Onésimo ejukuk wuyetabut wuyukukat kay buye. Xipan cuy etujuōm eduk'a be omucokcok am.

²¹ — Xipan cuy Onésimo ejukuk — i juk oce

ewebe, Filemom. — Imēnpit wekawēn podi ma xipan ixe jukuk — i ôn e'em owebe ma ijudup mubarara-rağ pima.

²² Gaxīn ma aco'i Deus omudot eykay, "Paulo juy eğudot ocekay," i'e'em eyju cebe buye. Imēneju:

— Eduk'a juy eyamuxipan owebeap'am oxe-cap'am — i ôn e'em ewebe.

²³ Epafras kato mujujum ewebe. Ixe Epafras tak taomūnmūn, oweju Jesus Cristo muwēnuwēn cuk adi oeku buye. ²⁴ Obureyū kato io'e ip eywebe soat pe-Marcos, Aristarco dak, Demas tak, Lucas tak.

²⁵ — Ocekukukat, xipan cuy Filemom ejukuk — i ôn e'em Jesus Cristo be.

Ibūrū ma.

JUDEUYŪ BEAPTUP CARTADUP

1 Kuy bima juk adi Deus jekawēn muwēnu-wēn'ukayū o'gudodot ipi kay jekawēn muwēn ām wuydobuyū'ūm'ūm pe- -Judeuyū be- -kuyje itabucayū be. Soat pucet ġu o'guwēn jekawēn- i'in ā. Ade em ma juk adi o'guwēnuwēn cebe ip. Wara'at tağtağtağ ma o'guwēnuwēn cebe ip. ² Gasū bit jekpot ma o'gudot wuykay jekawēn muwēn ām wuywebe. Jekpot eju Deus soat o'guğē- -ipi, kabi dak. Jekpot eju dak koato o'guweğün, ihi dak. Ixe juk jekpot o'-taē soat kukukan- -ipi juayū kukukan, kabi beayū kukukan tak. ³ Deus idipap co'i ipot tak idip. Deus a'ōbuyxi jo'i ma ixe dak ya'ōbuyxi. Deus co'i ma ipot tak. Ixe a'ōbi soat opop jemuymuyap pe- -kabi dağat, ipi dağat tak, ixe ya'ōbaca buye. Ikērēat o'-ju'uk soat pewi ipi juayū bewi. Soat tağ ip o'guisun. Imuisun ip puje, oabik Deus xe kabi be. Oabik Deus ağuuyağom soat kukukan. Ixe Deus soat podi ma ja'ōbacaap kuğ.

⁴ Deus jekpot o'jomuy jekawēn tojotjot'ukayū bodiam ya'ōbacaam. O'jomuy ya'ōbuyxiam kabi bewi ajēmjēmayū bodi ma. Jesus Deus ipot. Imēnpuye:

— Jesus putet soat putet podi ma ibutetpuyxı — i'e'em Deus soat pe wuywebe.

⁵ — En okpot. On ma ebay oce ġasū
— i juk o'e Deus jekawēn tojotjot'-ukayū be ġu- -jekpot pe acā.

Waram pima:

— On ma ebay oce, okpot ece'e — i juk o'e Deus jekawēn tojotjot'ukayū be ġu- -jekpot pe acā.

⁶ Deus jekpot mudon pima ipi kay, koapat osunuyiat mudon pima:

— Soat wekawēn tojotjot'ukayū juy je'e okpot pe "En xipat cīcā ocewe-be," i — io'e Deus soat pe.

⁷ Jekawēn tojotjot'ukayū muwēnuwēn pima:

— Wekawēn tojotjot'ukayū mujujum

ōn kabido jo'i. Wa'ōbuywatwat'ukayū mujujum ōn daxae jo'i — i'e'em Deus.

* Imēnpit:

— Deus, ēn ma soat tağacat kukukan ecesūy — i'e'em Deus jekpot pe. — Ēn soat kukukat iap i'ūm ġu. Cūg ma ixeyū kukukan ecesūy — i'e'em cebe- -jekpot pe. ⁹ Ajo cūg ma iap kay jījā ēn, i. Ajo ikērēat iap kay bit etakoma, i. Imēneju kuy juk ōn enaē soat tağacayū kukukan, i. Deus ūn, i. Ebay ūn, i. Kuy juk ūn emuy ebureyū bodi ma a'ō-buyxian, i.

Imēnpuye ecokcok cīcā, i.

Imēn Deus jekpot muwēnuwēn o'e.

¹⁰ Imēntak jekpot o'ġuwēn: Kariwa, ka'ūmġu bima ēn cuk adi ipi eġuġē, i. Ebūm ma juk adi kabi eġuġē, i.

¹¹ Ipi i'ūm, kabi dak i'ūm ma, i. Ēn pit ece'ūm ġu, i. Soat em ma ēn pit etabēġ ecesūy, io'e Deus jekpot pe, i. Ipi iokok je'e, kabi dak. Wuydoti iokokat puxim je'e ip, i. ¹² Wuydoti mu'adabocap puxim ipi eceġu'adabot, kabi dak, i. Wuyju wuydoti iokokat xikxiġ iisuat pu am, i. Imēnpuxim wara'at eipi eceġuġē ijop eipi dieġ, i. Kabi dak wara'at ma eceġuġē ijop tieġ kabi dieġ, i. Jajoren ġu ēn pit. Ibit ma ecesūy soat em ma, i.

Imēn Deus o'e jekpot muwēnuwēn.

¹³ Ekay itakomaayū a'ōbacaap oġu'-ūm, i. Kūyjobin jeedop ip a'ō kay, i. Ēn ixeyū kukukan e'emap wiwim pima oxe mabuk ecesūy, i. Xik'i juy eġuy oxe, i.

Imēn Deus o'e jekawēn tojotjot'ukayū be ġu- -jekpot pe acā. Pūg em tak o'e ġu ma jekawēn tojotjot'ukayū be. ¹⁴ Cekawēn tojotjot'ukayū ibiōġbuk acā- -kabi bewi ajēmjēmayū. Soat ip kapikpiġ Deus

peam. Deus ixeyū mujujum ġuyjom taxijo'iyū buy-wacam.

2 Imēneju wuyetabun cīcā juy ajop iboap eka-wēn kay wuyetabucap epereap puxim. Kuy bima juk adi kawēn icēmat aya'ijojo. Iboap ekawēn kay wuyetabucap epere buje bit, warēmtaġ ma kuka ajeku kobe o'jenapōniat puxim-uhuiat puxim.² Deus ekawēn tojotjot'ukayū juk adi cekawēn o'ğuwēnuwēn kuyje-kabi bewi ajēmjēmayū. Ixeyū ekawēn icēmat.

— Kūyjobin cuy epesop ixeyū ekawēn kay — i juk o'e Deus kuyjeayū be.

Imēnpuye Deus ipiat o'supi'ajojoat jekawēn kay kūyjobit'ūmayū be kūyjobit'ūmapteim. Ipiat o'supi'ajojoat jekawēn mupubutbut'ukayū be dak jekawēn mupubutbucapteim.³ Apēn Deus wuydaxijom iap soat podi ma idip. Wuybu'u ixe be wuydaxijoan pima bit, wuyenapōn pa'ore ace'e ipiatpi'ajoap puxim. Wuykukat Jesus koap ma o'e:

— Eyetabun pima, Deus jeydaxijo — i.

Guyjom ixe ekawēn coco'ukayū kuy juk cekawēn o'ğuwēn wuywebe.

— Icēmān xeku e'em eywebe — i juk o'e ip wuywebe. ⁴ Deus tak o'e wuywebe:

— Icēmān ip wekawēn muwēnuwēn eywebe — i. Ixe ja'ōbacaap o'jomōğmōğ cebe ip-jekawēn coco'ukayū be. Imēnpuye Deus a'ōbacaap o'ğubapukpuk ip adeayū etabun. Wuywebe i'e ba'oreat o'ğuba-pukpuk ip adeayū etabun. Ka'ūma ma buk ajojoiat tak o'ğubapukpuk ip Deus a'ōbi. Deus jekpi-watpi ma jebiōğbuk emumuūm o'ğu'ē'ē'ē cebe ip. Ibiōğbuk xipacat emumuūm o'ğu'ē'ē'ē.

⁵ Guyjom Deus wara'at ma ipi ġugē iisuat. Ibo eipim omuyku iap muwēnuwēn oceju eywebe.

— Eyju ma ipi iisuat kukayūm epesop — io'e Deus jekawēn tojotjot'ukayū be ġu-jebekitkit pe acā.

⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus, soat em ēn ġebum ijodiacat

kay, yopit ma'gu ip, i. Ya'obuyxi ġu ip, i. Inaka ēn cekay ip aġ, i. ⁷ Deus, kuy juk ipi juacayū ejomuy ekawēn tojotjot'ukayū josū'iayūm, i. Darem ma ip jeedop ixeyū josū'iayūm, i. Kuy juk ixeyū ejomuy idipap kukayūm ipi kukukat puxim, ya'obuyxiayūm tak, i. ⁸ Ixeyū be juk a'ōba-caap eğūm soat taġacat kukayūm, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

— Soat taġacat kukayūm jeedop ip webekitkit — io'e Deus ibodup pe.

Gasū bit ijodiat soat ġu ikukukan- -Deus emumuġē kukukan. Ixeyū soat kukukan iap ma ajojojo ġu buk. ⁹ Jesus pit kuy ajojojo. Deus xe ikukpin cīcā osodop ip ipi juacayū. Imēnpuye Deus Jesus o'jomuy jekawēn tojotjot'ukayū josū'ian. Darem ma osunuy ixeyū josū'ian ġuyjom je'ū ām soat peam ipi juayū beam. Gasū bit ka'ūmġu Jesus co'iat ya'obuyxiat. Ka'ūmġu ixe jo'iat idipat. Ka'ūmġu ixe jo'iat, ixe oe'ū soat peam puye. ¹⁰ Deus a'ōbi soat kake ipi daġacat, kabi daġacat tak. Soat kake ixe dipap mubapuk am soat pe. Ixe ibikuy jījā soat jebekitkit pe jedipap kuk am.

— Okpot pe ipiat'ajo buje acā ipi juacat taxijo but je'e — io'e Deus jewebe ma.

Imēnpuye ibikuy osunuy ipiatpi'ajoan jekpot pe. E mukacūġcūġat puxim Jesus cucum koap kabi kay emudaxijojoyū wap. Ipi juacayū kukukayūm jeedop ip Jesus eju ixe emudaxijojoyū.

¹¹ Ixe Jesus ikērēat uk'uġ ijodiacyewi. Imuisusun ip. Ixe ebay cemumuisunyū ebay dak. Pūġ ma ixeyū ebayat. Imēnpuye Jesus isūsūn ġu "Eyju okitpitpiyū" i'e am ijodiacyewi be, jemumuisunyū be. ¹² Imēn e'em Deus ekawēntup:

Bay, jemuwēn ḏn okitpitpiyū be, i-e'em Deus pe. Ēn soat podi ma a'ōbaca iam jebibododon oce a'ō-kayayū be wa'ijo am, i.

¹³ Wara'atup e'em:

On pit wetabut oce cekay, i'e'em ixe. Ijoce ma ḏn webekitkit kuġ- -ēn ma

juruk eğüm owebeaiayū kuğ, i dak e'em
ixe Deus pe.

¹⁴ Deus ebekitkiyū ijodiacyū ijebit tağ toyteyayū. Imēnpuye Jesus tak ijodian o'e cebuxim ip. Ipi juan o'e guyjom je'ū ām. Oe'ū ibiōğbuk kērēayū kukukat a'ōbacaap mu'ūm ām. Ibiōğbuk kērēayū kukukat wuy'ūap mupararurun. ¹⁵ Tei'ūma kapikpik'ukat iparaara jijā jekariwa buxim iap puxim wuyju dak wuyparara wuye'ūap puxim. Jesus pit oe'ū wuypararap mu'ūm ām. ¹⁶ Jesus ipi juan o'e Deus ekawēn tojot-jot'ukat taxijo am ġu -Abraāo naxeğebitbit taxijo am acā. Imēntak e'em Deus ekawēntup. ¹⁷ Jesus kuy juruk jekipitpiyū buximan o'e Deus bikuyap tağ. Ixeyū buximan o'e cekay ip ağ am paī yoboğat puxim. Ixeyū buximan o'e xipan ixeyū kuk am, cedağ ma kapik am Deus peam tak. Ixeyū buximan o'e Deus pe ikērēat'ukan ixeyū bewi. ¹⁸ Jesus ipiat o'supi'ajojo wuybuxim. Satanás te'e ma ikērēat muğēap ojuy osunuy Jesus pe, wuywebe ikērēat muğēap ojuy buxim. Imēnpuye ixe itaybit wuybuywat am Satanás ikērēat muğēap ojuy wuywebe bima.

3 Okitpitpiyū, ġebum cuy epesop Jesus kay. Eyju okitpitpiyū wuyetabut Jesus kay buye. Wuyetabucap muwēnuwēn wuyju warara'acayū be. Deus cuk wuynaē jebekitkiyūm. Deus Jesus cuk o'taē wuyepaī yoboğan. Imēneju Jesus kay juy ġebum epe-sop. ² Deus cuk ixe o'taē jebekitkiyū kay ağ am. O'taē jebekitkiyū epaīm yoboğan. Jesus cedağ ma jekapikap kuğ osunuy ixeyū kay ağ. Ixe buxim Moisés tak cedağ ma jekapikap kuğ osunuy Deus ebekitkiyū kay ağ. ³ Uk'a muymuyat uk'a beayū bodi ma ya'ō-buyxi. Imēnpuye cedağ cīcā wuywebe kūyjobit am Jesus a'ō kay Moisés a'ō kayap podi ma. ⁴ Soat uk'a ijodiat emuamuy'a. Soat pit Deus emumuğē. ⁵ Moisés cedağ ma osunuy jekapikap kuğ. Cedağ ma osunuy Deus ebekitkiyū kuğ. Jekpiwan ma kapikpik'uk osunuy. Apēn Deus je'e guyjom iap muwēnuwēn'uk osunuy cebe ip Moisés ma. ⁶ Cristo bit Deus ipot. Deus ebe-

kitkit kukukat ixe- -wuykukukat. Ixe cedağ ma wuykuğ. Wuya'ōca e'em pima, cebekitkiyüm acesop. Wuycokcoğ ma soat em Deus xe acesop iap wiwim pima dak.

⁷ Imēn kuyjeat e'em Deus biōgbuk a'obi: Gasū eywebe Deus a'ijo buje,

⁸ Kūyjobin cuy epesop ixe a'ō kay, i. Kūyjobit'üm cīcā osodop ip Deus a'ō kay eydobuyū'üm'üm, i. Ya'ō kay ġu ip o'e, i. Uk'a'ūmat tağ jekukum pima, "Wuyju ikērēat muğēğem pima dak, Deus ideida ġu wuywebe," i te'e ma o'e ip Deus puxijojom, i.

⁹ "Quarenta koato bun wa'ōbacaap mubapukpuk'uk oğuy itabutpe ip," i'e'em Deus, i.

Imēnpit: "Xipan ġu ēn ocekuğ," i napa ma e'e'uk osodop ip owebe eydobuyū'üm'üm, i.

"Oceju ikērēat muğēğem pima dak ēn ideida ġu ocewebe," i napa ma e'e'uk osodop ip owebe obuyxijojom, i'e'em Deus, i. ¹⁰ Imēneju wetakoma jījā juk adi oce cekay ip, io'e Deus, i. Ikērēat kay acā ip osodop jewağuyğuy, i'e'em Deus, i. Itaybit ġu ip osodop oem, i.

¹¹ Imēneju wetakoma jījā juk adi oce cekay ip, i. "Jeōm ġu ip okay jebodoy am- -pūğ tak ka'ūma ma," i juk oce owebe ma wetakomaap pibun, i.

Imēn Deus e'em.

¹² Okitpitpiyū, eyday'em'um cuy epesop eyewekekay eywebe eyetabucap epereap puxim! Deus kay eybu'u bima soat em itaicat kay, ikērēat kay acā juy epesop ġebum. Eyetabut ġu epesop cekay. Warara'acat a'ō kay acā epesop kūyjobit. Ixe a'ō kay bit kūyjobit ġu epesop. ¹³ Soat kabia jewa'ōmucanucan cuy epesop eyewemuğuykukuap puxim ikērēat muğēap puxim tak; eyetabut'üm̄ap puxim tak; eybu'uap puxim tak Deus kay.

— Gasū ma kūyjobin cuy epesop — i juk o'e Deus wuydobuyū'ūm'ūm pe.

— Gasū — i'e'em Deus wuywebe dak.

Wuywebe “gasū” i'e'em pima, jewa'ōmucanucan cuy epesop eywebe eyetabucap epereap puxim.¹⁴ Wuyetabun'isum cuk adi wuyetabut cīcā ajop Cristo kay. Ixe kay wuyetabucap epere'ūm pima ixe bureyūm acesop.

¹⁵ Imēn e'em Deus ekawēntup: Gasū eywebe Deus a'ijo buje, kūyjobin cuy epesop ixe a'ō kay, i. Eydobuyū'ūm'ūm puxim ġu juy epesop kūyjobit'ūmap kuğ, i.

¹⁶ Deus a'ō o'ya'ijojo ip Egito eipi bewi Moisés emumujēmyū. Inaka kūyjobit'ūm cīcā osodop ip ya'ō kay. Oibu'un ip cekay. ¹⁷ Ibun cīcā Deus itakoma osunuy cekay ip- -40 koato bun. Itakoma osunuy ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kay, uk'a'ūmat tağ oe'ū-'ū'iayū kay.

¹⁸ — Ka'ūma'in ma ey'in jeōm okay jebodoy am — i juk o'e Deus cebe ip- -kūyjobit'ūmayū be.

¹⁹ Imēneju wuyetaybit iōm pa'ore o'e cebe ip Deus o'ğuwēn ipi iat eipi be, itabut'ūm ip puye iam.

4

Deus kuy juk o'jewa'ōmudot wuykay.

— Epeōm cuy okay jebodoy am — i juk o'e wuywebe.

Wuyday'em'um cuy ajop wuyewewekay kūyjobit'ūmap puxim- -wuyōm'ūmap puxim cekay.² Wuyju dak kuy kawēn idipat aya'ijojojo apēn wuydobuyū'ūm'ūm o'ya'ijojo iap puxim. Deus ekawēn o'ya'ijojo ip. Imēnpit te'e ma o'ya'ijojo ip itabut'ūm puye.³ Wuyju bit wuyetabut. Imēnpuye aceōm Deus kay jebodoy am. Imēn cuk Deus o'e:

Wetakoma juk adi oğuy cekay ip, i.

“Jeōm ġu ip jebodoy am oxe,” i juk oce owebe ma wetakomaap pibun, i.

Ipi muğē buje, Deus jekapikap o'jepere. Inaka:

— Jeōm ġu ip jebodoy am oxe — i juk o'e ixeyū muwēnuwēn- -kūyjobit'ūmayū muwēnuwēn.

⁴ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Seis kabia kap puje, Deus o'jebodoy
jekapikap epere buje, i.

⁵ Waram pima dak imēn ma o'e: — Jeōm ġu ip je-
bodoy am oxe- -pūg tak jeōm ġu — i.

⁶ Koap kawēn idipat o'ya'ijo'iayū oōm ġu jebodoy
am Deus xe itabut'ūm ip puye. Imēnpuye wara-
ra'acayū jeōm jebodoy am cexe.

⁷ — Gasū ma kūyjobin cuy epesop — i juk o'e
Deus Moisés ebekitkiyū be- -uk'a'ūmat tağ jekuku-
'ukayū be.

Imēnpit kūyjobit'ūm osodop ip. Imēnpuye ade koa-
to kap puje Deus wara'at kabia o'ġuweğün wara-
ra'acat mukūyjobinap ojuy.

— Gasū bit cuy kūyjobin epesop — i ġuto o'e
waram warara'acayū be- -Davi ebekitkiyū be.

Davi dak iboap ma o'ġuwēn Deus a'ōbi jebekitkit
pe. Imēn e'em Davi emudupmubararaktup:

Deus a'ijo buje, kūyjobin cuy epesop
ya'ō kay, i.

⁸ Josué Deus ebekitkit o'tujuōm ġu jebodoy am Deus
xe. Josué be ixeyū dujuōm puje, Deus kuka juk
wara'at kabia o'ġuweğün ġu ixeyū ḥomap kabiam.

⁹ Imēneju:

— Epeōm cuy jebodoy am oxe — i mabuk e'em
Deus jebekitkit pe.

Cebodoy but cebe ip apēn seis kabia kap puje Deus
o'jebodoy iap puxim. ¹⁰ Jebodoy am Deus xe wuyōm
puje, wuyju dak wuyekapikap acejepere apēn Deus
jekapikap o'jepere iap puxim.

¹¹ · ¹³ Ga'a juy aōm cekay. Soan cuy ace wuyebodoy am Deus xe! Deus ekawēn itaicat puxim, ya'ō-
bacaat puxim tak. Pajam soat takatkan wuyju-
xepxep kadi tūybibian. Pajam wuyju iēn'uk'uğ tao
bewi. Taobapuk e'em wuyxe iēn'uk'uğ puje. Deus eka-
wēn paja buxim- -xepxep kadi tūybibiat puxim. Deus
ekawēn co buje, apēn wuyju jewağuyğuy iap ibapuk
e'em wuyxe, apēn wuybikuy iap tak. Soat imunēm
pa'ore bit Deus pe ijo'ūmap puxim. Soat ibapuk cīcā
cexe cemumuğeğeyū. Ixe soat cocom. Ixe wuyekukuap
cocom, wuyağuy jojom tak. Ixe be acā apēn cuk adi
ajekukukuiap aceğuwēn. Imēneju wuydobuyū'ūm'ūm

puxim ġu juy ajop! Kūyjobin cuy ajop Deus xe wuyōm'ūmap puxim.

¹⁴ Imēneju wuybu'um ġu juy ajop wuyetabut am Jesus kay. Wuyetabucap muwēnuwēn wuyju warara'acayū be. Jesus ma aġ wuykay paī yoboġat puxim. Ixe wuyepaī paīyū kukukat puxim- -Judeuyū epaīyū kukukat puxim. Ixe Deus ipot. Warara'acayū paīyū bodi ma ixe ya'ōbuyxi. Ixe kuy oajēm Deus topabe kabi be. Ixe kawēnwēn Deus eju wuywebeam. Imēneju wuybu'um ġu juy ajop wuyetabut am ixe kay. Wuyetabun cīcā ma juy ajop! ¹⁵ Wuyepaī ya'ōpuruġ ġu wuykuġ, wuya'ōbaca ġu ma'ġu wuyju. Ya'ōdidin ma wuykuġ. Itabotaidabotbot wuykay, wuya'ōbaca ġu ma'ġu. Satanás wuywebe ikērēat muġēat ojuy soat em. Te'e ma Jesus pe dak ikērēat muġēat ojuy osunuy. Ixe bit ikērēat o'ġuġe ġu- -pūġ em tak ka'ūma ma. ¹⁶ Imēnpuye wuysūsūn ġu juy ajop kawēn ām Jesus eju. Soat cuy aġuwēn cebe. Ixe wuykay jījā. Ixe soat em wuykuġ xipan. Itabotaidabotbot wuykay. Wuya'ōbaca'ūm pima, ixe soat em ma wuybuywatwan jeenuy.

5 Wuyju paī yoboġat taēhēm ijodiacat parak-pewi. Deus a'ōbi kapikpiġ ip jebekitkiyū buywatwan. Ijodiacat emumuūm ūmūm ip Deus pe. Deus etabutpe wūnca ēn mupikupiġ tak ip Deus pe ikērēat uk am wūnca iwat pevi. ² Ya'ōbaca ġu paīyū dak. Imēnpuye ya'ōpuruġ ġu ip jebekitkiyū kuġ- -jetaybit'ūmap tomuju ikērēat mujurūgrūġ'ukayū kuġ- -warēmtaġ jekuku'ukayū kuġ. Yukpiceġe ġu ip ikuġ. Ya'ōdidin ma ip ikuġ. ³ Ya'ōbaca ġu paīyū dak. Imēnpuye Deus etabutpe ip wūnca mupikupiġ Deus pe ikērēat uk am jebekitkiyū bewi ā ġu- -jewebewi dak. ⁴ Ijodiat jewenaēhēm ġu paī yoboġan e'em ip. Imēn kuyje Deus Arāo o'taē paī yoboġan.

⁵ Imēnpuxim Cristo dak jekpiwatpi ġu o'jewenaē paī yoboġan je'e am. Deus ma ixe o'taē.

— En okpot. On ma ebay oce ġasū — i juk o'e Deus cebe.

⁶ Imēnpuxim wara'atup e'em Deus ekawēntup:

En cuy soat em paīm egypt apēn Melquisedeque paī osunuy iap puxim, i.

⁷ Ipi ju bima Jesus kawēnwēn'uk osunuynuy Deus eju.

— Odaxijom cuy ece — i juk o'e cebe.

Ya'ōberen o'jewāwā cekay jetadi eju. Ibikuy bima iba'ore ġu kuka juk o'e Deus pe Jesus daxijo am ce'ūap puxim. Jesus yoboğan pin ġu osunuy. Jemu-cokcok pin ġu osunuynuy -jebay mucokcok pin acā. Kūyjobit osunuynuy Deus a'ō kay. Imēneju soat em Deus ixe ekawēn o'jojojo. ⁸ Jesus Deus ipot osunuy. Inaka ipiat'ajojoap tağ ma oitaybitbin kūyjobit am Deus a'ō kay iam. ⁹ Jesus ikērēat kuğ ġu. Iisu soat tağ. Imēnpuye:

— Ewebe acā ipi watwat daxijo but — i juk o'e Deus cebe.

Imēnpuye Jesus acā kūyjobicayū daxijojom -ipi juacat taxijojom. Soat em Deus xe jeedop ip itait cemu-daxijojoyū.

¹⁰ — En acā paī yoboğan egypt -ipi juacat kay aġ am — i juk o'e Deus Jesus pe. — Apēn Melquisedeque paī osunuy iap puxim ēn tak egypt paī yoboğan — io'e Deus cebe.

¹¹ Soat ma'ğu oceju eymutaybin ojuy apēn Jesus Cristo wuyepaī e'em iam. Imēnpit iba'ore ocewebe soan eymutaybit am eyetaybin wa'ūm cīcā buye kawēn iba'arēmān. ¹² Kuy bima ma juk eyetabut epe-sop Cristo kay. Imēnpuye cūğ ma kuka o'e eywebe ma itabun'isuayū mutaybin am Deus ekawēn. Imēnpit warara'acayū ma eymutaybitbin Deus ekawēn -kawēn ibapukan. Eyetaybit ġu buk cekawēn pa'a-rēmān. Itabun'isuayū itaybit kawēn ibapukan acā, ikap'isuat kūmti kōnkōnap puxim. Kūmti kōnkōn acā iat puxim eyju dak. Iēn o ba'oreat puxim eyju, kawēn ibapukan acā eyetaybit puye. ¹³ Ikap'isuayū itaybit ġu apēn cedağ Deus xe iam, apēn cedağ ġu iam tak. Ikap'isuayū buxim eyju dak. ¹⁴ Deus bikuyap tağ jekuku'ukayū bit itaybit Deus ekawēn -kawēn iba'arēmān. Iēn o'o'ukat puxim ip. Itaybit ip ajo xipat Deus xe iam, ajo xipat ġu iam tak, jewemukūyjobitbin ip puye, jewawēwēm puye dak.

6 ^{1 - 2} Cristo ekawēn'in pit cuy acepere- -kawēn ibapukat'in. Kawēn iba'arēmān pit cuy acejekawēn wuyewemutaybit am. Kuy bima juk adi kawēn ibapukan kawēnwēn'uk ajop. Warēmtaḡ wuyekukuap cuy acepere iam kuy juk adi kawēnwēn ajop. Wuyetabun cuy ajop Deus kay iam tak cuk adi kawēnwēn ajop. Acewemubatisasaan cuy iam tak cuk adi kawēnwēn ajop. Warara'acayū jewebumōğmōğ wuy'abi jeje Deus pe jebiōğbuk muōm ām wuywebe iam tak cuk adi kawēnwēn ajop. Deus ce'ū'ūayū ġuitait iam tak cuk adi kawēnwēn'uk ajop. Soat em Deus ipiat supi'ajojoat kūyjobit'ūmayū be iam tak cuk adi kawēnwēn ajop. Imēn ma juk adi kawēnwēn'uk ajop kawēn ibapukan. Kawēn iba'arēmān cuy acejekawēn ġasū bit wuyewemutaybit am. ³ Acekawēn cuy kawēn iba'arēmān wuywewebe- -Cristo ekawēn'in. Deus pe wuymutaybin puje iboam ma acejekawēn.

⁴ Jetabucap o'jepere ip pūğpūğayū. Iba'ore wuywebe waram ixeyū mutabut am Cristo kay. Kuy juk kawēn icēmat o'ya'ijojo ip. Kabi beat emumuūm kuy ip o'jat xipacat. Kuy juk Deus biōğbuk kuğ o'e ip jewebe. ⁵ Itaybit o'e ip Deus ekawēn xipat cīcā iam, Deus cuk adi xipan ixeyū o'jukuk puye. Deus ja'ōbaacaap o'ğubapukpukpuk ixeyū etabun. Imēnpuxim ja'ōbacaap ġubapuk ipi iisuat muğēm pima. ⁶ Guyjom pit jetabucap ip o'jepere. Korosa eju waram ġuto Deus ipot pamupaya ojuyayū buxim ip. Ixe ipot waywayway ip soat a'ōpiju. Iba'ore wuywebe waram imutabun ip Jesus kay.

⁷ Deus xipan wuykuğ. Soat em muba'at muajēmjēm kadai mu'ayapan am ku iwat xan. Itabut pinayū iğo ku buxim- -kadai ya'a'e iap puxim. ⁸ Wara'at ku be bit kadai ġu aypapan- -widaoho'ip acā. Wao'ip tak aypapan. Xipat ġu kадaim. Wuyxan ġu aypapan. Imēnpuye:

— Ojokot ġu oku xipat'ūm puye — i'e'em ku iwat.

Jeku eperepererem, xipat'ūm puye. Jetabucap o'jepere'iayū iğo ku buxim- -wao'ip'epat puxim. Xipat ġu ip Deus xe. Imēnpuye ipiat supi'ajojoat cebe ip. Wūy ma jeedop ip Deus wi ipiat'ajojom.

⁹ Oburereyū, wa'ōpuruğsū ma ôn kawēnwēn eywebe, eykay jijā ôn puye. Eybu'u ġu juk adi epesop eyetabut am Jesus kay. Gasū dak biğ ma juy epesop eyetabun cekay. Ocetaybit Deus xipacat ūmūm eywebe warara'acat pe iūmūmap podi ma, kuy juk ixe eydaxijo buye iam. ¹⁰ Ade em cuk adi eykitpitpiyü buywatwat'uk epesop- -itabucayū buywatwat'uk epesop, eyxe ip ikukpin puye. Gasū dak ixeyū buywatwan eyju. Deus yağuyba'üm ġu je'e eyju ip ibuywatwan iap kay, ixe cūğ ma buye. Biğ ma xipacat je'ğüm eywebe ixeyū buywatwacapteim.

¹¹ — Waram Jesus ajēmap wiwim pima, biğ ma juy xipan epeyewewekuk — i oceju e'em eywebe. — Biğ ma juy jewebuywatwan epesop — i oceju e'em eywebe.

Imēn cuy epeku eyemumuwiwi bu am.

¹² — Soat em oxe epesop — i juk o'e Deus wuywebe.

Iboap cuy epejowiwi. Itabucayū buxim cuy eyju dak eyetabun epesop. Eyukpiceğem ġu juy epesop. Xipacat epejat Deus xewi apēn ixe juk o'e iap tağ.

^{13 - 14} — Icēmān ôn e'em ewebe — i juk o'e Deus Abraão be. — Xipacat oğüm ewebe — i juk o'e cebe. — Ekpon oğüm ewebe — i. — Enaxeğebitbit ade jijā ecesūy — i juk o'e.

Imēn i'e buje: — Ja'ōmuwarurun ġu ôn — i dak o'e Abraão be. — Wa'ō dağ ma oce ewebe — i juk o'e. Ka'ümğu Deus podi ya'ōbacaat. Imēnpuye:

— Apēn kuy juk oce iap tağ oce wara'acat a'ōbi ġu- -wa'ōbi ma — io'e Deus.

¹⁵ Abraão yukpiceğe ġu osunuy jetabucap kuğ.

— Deus okpon je'ğüm owebe — i juk adi o'e'e jewebe ma.

Imēnpuye ipot o'kap Deus ekawēn tağ. Deus ja'ō dağ o'ğüm cebe. ¹⁶ Ijodiat "Ja'ōmuwarurun ġu ôn" i'e ojuy bima, jebodi ma ya'ōbuyxiat nomuwāwām ibutet mubararak am taperadup pe.

— Ja'ōmuwarurun ġu ôn Deus ağ wuykay buye — i'e'em ijodiat.

Imēn i'e buje, ya'ōxik pa'ore ya'ijojomayū be.

¹⁷ — Soat em oxe epesop — i juk o'e Deus jebekitkiyū be.

Ikeyū be ma "Ja'ōmuwarurun ġu ḥn" i'e ojuy osunuy Deus- -guyjom jexe dopayū be. Imēnpuye o'jekawēn cebe ip.

— Wa'ō dağ ma oce eywebeam, ḥn soat em wetait puye — io'e cebe ip. ¹⁸ — Wa'ō dağ ma oce eywebeam — i'e'em Deus.

Ja'ō dağ ma e'em soat em. "Apēn cuk adi kuy ma ocece iap tağ oce, ḥn soat em aḡ puye" i'e buje, ja'ō dağ ma je'e. Deus ja'ōmu'ipi'ūm ġu. Napapa'uk ġu. Wuymuğuykukukum ġu- -pūḡ em tak ka'ūma. Cepirīğ puje, oakōm'iayū jedokdoğ kobexixi baḡbaḡ kay je'ūap puxim. Ikeyū buxim wuyju dak wuyetabut Jesus kay wuye'ūap puxim. Soat em ixe wuya'ōmu-canucan. Imēnpuye soat em Deus xe wuyetait ace-sop iap ajowiwi jījā. ¹⁹ Soat em Deus xe acesop iap wiwim cīcā wuyju. Imēnpuye wuyetabucap kobexixi muycūcūap puxim. Imuycūcūap muakōm puje, wara'at taḡtaḡtaḡ ġu cucum. Jecūap pe ma dopdom. Imēnpxim wuyju dak wara'at kaykaykay ġu wuyetabut- -pūḡ kay acā- -Jesus Cristo kay acā. Soat em wuyju ġebum cekay. Paī yoboğat ḫmōm'uk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a beat epaḡo daḡwi badiat'a be. ḫmōm'uk osunuy kawēn ām Deus eju jebekitkiyū beam. Kabi be bit Jesus oōm. Deus xe nuynuy ġasū kawēnwēn wuywebeam. ²⁰ Jesus o'jeu kabi kay wuye'u'ūm awap. Koap o'jeu. Kaomūm acejeu cekay. Wuyepaīm o'e yoboğan. Soat em wuyepaīm jeenuy apēn Melquisedeque paī osunuy iap puxim.

7 Ixe Melquisedeque Salém ka kukukat osunuy. Deus epaī osunuy- -soat podi ma ya'ō-bacaat epaī. Abraāo jepitpin osunuy nopaḡdōğōap taḡwi- -warara'acat ka kukukayū aokakaap taḡwi. Melquisedeque Abraāo o'topabijuk e dağ jepin pima.

— Deus cuy xipacat je'ğüm ewebe — io'e Melquisedeque Abraão be.

² Abraão jebubut'in o'ğüm Melquisedeque be. Ade ma o'ğüm cebe. Püg ma o'ğüm cebe 10 beat'in. Nopagōğōap pewiat pupu o'ğüm cebe- -yaokaka'ibiyū bubutpupu. Ibutet Melquisedeque cedağ ma jebekitkit kuğ iape. Ixe Salém ka kukukat osunuy. Ika butet Salém kaba'üm jebekitkit kuğ iape. ³ Wuyetaybit ğu Melquisedeque ebay buten, ixi buten tak, idobuyū'üm'üm puten tak. Puju ixe o'kap iam tak wuyetaybit ğu, puju oe'ü iam tak.

— Soat em cuy pañm eğuy — i juk o'e Deus cebe- -Melquisedeque be.

Imēn o'e jekpot pe dak.

⁴ Gebum cuy epesop Melquisedeque ya'ǒbuyxi jījā osunuy iap kay. Abraão Judeuyū ebapuk ebika osunuy. Imēnpit jebubut'in o'ğüm cebe. Nopagōğōap tağwiat pupu o'ğüm cebe- -idip cīcāat. ⁵ Kuyje Moisés o'e Levi ipotpot pe:

— Judeuyū juy jebubut'in je'ğüm eywebe, eyju ixeyū epaiyū buye — i. — Püg ma juy je'ğüm ip eywebe 10 beat'in — i.

Imēntak ibararak opop wuyawēwēap ekawēntup pe. Jebadipyū xewi ibubu'uk osodop ip jebubun, ixeyū dak Abraão naxeğebitbit ma'ğu osodop. ⁶ Melquisedeque bit Levi diwat ğu osunuy. Abraão bit jebubut'in o'ğüm cebe. Püg ma o'ğüm cebe 10 beat'in. Nopagōğōap tağwiat pupu o'ğüm cebe. Kuyje:

— Ijop eipi oğüm eipim — i juk o'e Deus Abraão be. — Enaxeğebitbit ade jījā ecesūy — i juk o'e cebe. Melquisedeque bit:

— Deus cuy xipan jekuk — io'e cebe- -Abraão be.

⁷ Ya'ǒbuyxiat jēğ'aecōğcōğ ğu ya'ǒbuyxi'ümat topabe "Deus cuy xipan jekuk" i'e am cebe. Ya'ǒbuyxi'ümat pit jēğ'aecōğcōğ ya'ǒbuyxiat pe "Deus cuy xipan jekuk" i'e am cebe. ⁸ Ijodiayū jebubut'in iūmūm païyū be- -je'ü'iayū be. Imēnpit Deus ekawēntup e'em: "Melquisedeque je'ü ğu- itabēğ ma jeenuy," i. Imēnpuye jebubut'in o'ğüm

cebe. ^{9 - 10} Melquisedeque be Abraão dopabijuk puje, Levi o'kap ġu buk. Inaka:

— Kuy Abraão jebit pe bit osodop kake — i wuyju e'em.

Melquisedeque be Abraão be jebubut'in iūm puje, "Levi dak jebubut'in o'ğüm," i wuyje e'em, ixe Levi Abraão jebit pe buye. Gasū dak Levi naxeğebitbit ibubut pupum jebadipyū xewi Moisés a'ōbi. 10 beat pewi pūğ ma ibubum ip.

¹¹ Paīyū kake wuyawēwē ām cedağ ma wuyeku am Deus bikuyap tağ. Levi ipotpoyū be bit ya'ōmu-can pa'ore osodop ip Deus bikuyap tağ ceku am ip. Imēnpuye Deus wara'acat o'jomuy wuyepaím ixeyū dieğ. Cristo ma o'jomuy. Ixe Cristo paím o'e apēn Arāo paī osunuy iap puxim ġu- -apēn Melquisedeque paī osunuy iap puxim acā. Cristo ja'ōbacaap mōğmōğ wuywebe Deus bikuyap tağ wuyeku am. ¹² Moisés ekawēn tağ paīyūm osodop ip Levi ipotpoyū. Gasū bit wara'at Deus ebekitkit epaím o'e Arāo naxeğebit-bit tieğ. Imēnpuye kawēn kuyat tağ ġu wuyju jekukum ġasū- -Moisés ekawēn tağ ġu. Kawēn iisuat tağ acā wuyju jekukum ġasū- -Jesus ekawēn tağ.

^{13 - 14} — En ġasū webekitkiyū epaím ecesū yoboğan — i juk o'e Deus wuyukukat Jesus pe. Ixe Jesus Levi naxeğebit ġu. Wara'at tiwat ma wuyukukat. Judá naxeğebit ixe. Paīyūm ġu osodop ip Judá naxeğebitbit. Judá naxeğebitbit ġu wünca mu-pikupik'uk osodop ip Deus etabutpeap ceje- -mesa jeje- -Levi naxeğebitbit acā. Moisés Judá naxeğebitbit ġu o'taē paīyūm. Levi naxeğebitbit acā o'taē paīyūm.

¹⁵ Apēn cuk adi ocece iap biğ ma ibapuk e'em ġasū. Wara'at o'jebapuk paím- -Melquisedeque bu-ximat. ¹⁶ Ijodiat a'ōbi ġu ixe Jesus paím o'e ijodiat pabi dağ ġu dak. Ixe Deus ebekitkit epaím o'e ġasū soat podi ma ya'ōbaca buye; soat em itait jee-nuy buye dak. ¹⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Soat em webekitkit epaím cuy eğuy
apēn Melquisedeque paī osunuy iap

puxim, i. En ixeyū epaīm iap i'ūm
ğu, i.

¹⁸ Ibaca'ūm osodop ip kawēn kuyat tağ jekuku'ukayū- -wuyawēwēap ekawēn tağ jekuku'ukayū. Ixeyū be iba'ore osodop cedağ ma jeku am Deus etabutpe ibaca'ūm puye. Imēnpuye "Kawēn kuyat tağ cuy epeku" i'ūmğu e'em Deus ğasū bit- -"Kawēn iisuat tağ cuy epeku" i acā. ¹⁹ Ka'ūma ma soat tağ iisuan o'e Moisés ekawēn tağ jekukuap tomuju. Imēnpuye soat em Deus xe acesop iap wiwimsū ma osodop ip Moisés ekawēn tağ jeku ojuyayū. Deus pit wara'at o'jomuy wuyepaīm. Warara'acat emumuwiwi bodi ma wuyemumuwiwi xipat. Imēnpuye soat em ixe xe acesop iap wiwimsū ğu wuyju. Iwiwim cīcā ma. Wuyparara ğu kawēn ām Deus eju, Jesus wuyepaī buye.

²⁰ - ²¹ Jebekitkit epaīm Cristo muy buje:

— Apēn cuk adi ocece iap tağ cuy oce, soat em wetait puye — io'e Deus.

Jebekitkit epaīm Levi naxeğebitbit mōğ puje bit, imēn ğu o'e cebe ip. Jesus muy buje acā "Wa'ō dağ cuy oce, soat em wetait puye" io'e Deus. Imēn e'em Deus ekawēntup:

"Webekitkit epaīm cuy eğuy soat em," io'e Deus, i. "En ixeyū epaīm iap i'ūmğu," io'e, i. Deus ja'ō o'je-wa'ōepere cexe ip, i. Ja'ōmuwarurun ğu Deus pit, i.

Imēn Deus o'e Jesus muwēnuwēn.

²² — Apēn cuk oce iap tağ cuy oce — io'e Deus warara'acayū be ğu- -Jesus pe acā. Imēnpuye wuyetaybit kawēn iisuat kawēn kuyat podi ma xipat iam. Deus jekawēn o'ğuwēn Moisés pe. Xipat osunuy ibo ekawēn- -kawēn kuyat. Kawēn iisuat pit kawēn kuyat podi ma xipat.

²³ Ade ip osodop Levi naxeğebitbit. Oe'ū'ū ip. Ixeyū'inat e'ū buje wara'at ma paīm o'e oe'ūiat tieğ.

²⁴ Jesus pit soat em itait nuynuy. Warara'acat ğu wuyepaīm je'e ixe dieğ. Jesus acā soat em jeenuy wuyepaīm. ²⁵ Ixe Jesus soat em itait. Soat em ixe kawēnwēn Deus eju jekay itabucayū beam.

— Okayayū buywatwan cuy eğuy — i'e'em Deus pe.

Wuywebe cekawēn put Deus eju Jesus kay wuyetabut puye. Imēnpuye Jesus pe wuydaxijo but- -itabucayū taxijo but. Gasū ja'ōkayayū taxijo but cebe. Guyjom tak taxijo but cebe. Soat em ma ja'ōkayayū taxijo but je'e cebe.

²⁶ Jesus ma wuyepaī yoboğat. Soat i'e ba'ore wuywebe wuya'ōca'üm puye. Ajo wuywebe i'e ba'ore iap Jesus pe bit i'e but. Ixe be wuya'ōmucan put soat em. Ixe soat tağ iisu. Ka'ümgu xipat'ümat cebe. Ikērēat kuğ ġu ixe. Ikērēat o'ğugē ġu- -pūğ em tak ka'üma ma. Ikērēat mujurūğrūğ'ukat puxim ġu ixe. Deus ixe o'ğuyu kabi be soat em tūy ām jexe. ²⁷ Warara'acayū paī yoboğayū soat kabia wūnca ēn mupikupik'uk osodop ip Deus etabutpe. Iēn mupiğ pima:

— Ikērēat cuy eju'uk owebewi — io'e ip Deus pe.

Jewebewi i'ukap ojuy bima acā "Ikērēat cuy eju'uk ebekitkiyū bewi" io'e ip Deus pe ixeyū ma. Jesus pit ixeyū buxim ġu. Pūğ em ma o'jeweüm Deus pe. Pūğ em ma ixe oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Jekpiwan ma o'jaokaat. Waram pit je'ū ġu. ²⁸ Moisés ekawēn tağ jeku ojuyayū ijodiacyat muymuy'uk osodop jepaīm yoboğan. Arāo naxeğebitbit muymuy'uk osodop ip jepaīm yoboğan. Soat tağ osodop icēmayū ġu ixeyū dak. Deus pit o'jekawēn jekpot pe Moisés pe jekawēğap tomukadi.

— En acā icēmat soat tağ — io'e jekpot pe. — Imēnpuye ēn acā eğuy webekitkit epaīm yoboğan — io'e Jesus pe. — En ixeyū epaīm iap i'üm ġu — io'e cebe.

8 Jesus wuyepaī yoboğat. Ixe Jesus xik'i omuy Deus ba'at kadi kabi be -soat podi ma ya'ōbacaaat xe. Deus co'i ixe ya'ōbaca. Ibom acā oceju eymutaybin ojuy. ² Kuyje badiat'a be Deus nūy-nūyap'a ibuyxi jijāat'a be ömōm'uk osunuy torojo'a

be paī yoboğat. Jekawēn ām Deus eju jebekitkit peam ūmōm'uk osunuy. Ijodiat emuamuy'a be ūmōm'uk osunuy Deus eju kawēnwēnap'a be. Jesus pit ijodiat emuamuy'a be ġu omuy. -Deus tūytūyap pe acā. Iboce ma ixe kawēnwēn Deus eju wuywebeam.

³ Kuyjeayū ijodiat muymuy'uk osodop jemu-muūm ūm ām Deus pe wūnca ēn mupik am tak catabixe. Imēnpxim cuy wuyepaī dak je'ğūm Deus pe. ⁴ Jesus ġasū dak ijodi bima, paīdip ġu kuka adi o'e warara'acat kuy paīyūm o'e buye. Levi naxeğebitbit kuy paīyūm o'e. Jedobuyū'ūm'ūm ekawēn tağ ip jebekitkiyū emumuūm ūmūm Deus pe. -Judeuyū'ūm'ūm ekawēn tağ. -kawēn kuyat tağ. ⁵ Co'a biccūğpe bima Deus Moisés o'ğuküyjo torojo'a muy ām. Torojo'a muğēap piōğbuk o'ğuğē imubapuk am cebe mēnku juy eyamuy iam.

— Cedağ cuy eğuğē apēn cuk oce ewebe iap tağ — io'e Deus cebe.

Jesus jebekitkiyū buywatwan kabi kadiwi. Ijodi dak paīyū ixe buxim jebekitkiyū buywatwan e'em. Jesus pit ixeyū bodi ma wuybuywatwan. ⁶ Jekpot pe bit Deus kapikap o'ğūm xipat cīcāap Levi naxeğebitbit pe iūm'ibit podi ma. Kuyje Deus jekawēn o'ğuwēn Moisés pe. Ibo ekawēn kawēn idip osodop. Guyjom pit jekawēn o'ğuwēn jekpot pe. Ibo ekawēn kawēn kuyat podi ma kawēn idip osodop. Ibo ekawēn kay wuyetabun puye, Deus wuymuisusun soat tağ. Wuyetaybit soat em Deus xe acesop iam ibo ekawēn kay wuyetabut puye. Imēneju kuyjeayū bodi ma wuycokcok.

⁷ Deus koap jekawēn o'ğuwēn Moisés pe. Kawēn kuyat soat ekawēn podi ma idip pima, kuka juk wa-ra'at ġu o'ğuwēn kawēn iisuat. ⁸ Deus pit jebekitkit o'tobuxik jekawēn mupubutbun. Imēn ma ixe e'em cebe ip:

Gaxīn ma juy kawēn iisuat oğuwen Israel naxeğebitbit pe. -Judā naxeğebitbit pe, i. ⁹ Kuyje juk adi wekawēn oğuwēnuwēn eydobuyū'ūm'ūm pe, i. Iboap ekawēn co'i ġu ġasū bit oğuwēn

webekitkit pe- -wara'at ekawēn acā, i. Egito eipi bewi eydobuyū'ūm'ūm mu-jēm puje, wekawēn oğuwēn cebe ip imukūjoap ojuy, i. Imēnpit ip oibu'un wekawēn kay, i. Imēnpuye ôn tak obu'un ma oce cekay ip aḡ am, i. Imēn Deus e'em, i. ¹⁰ Gaxīn ma juy wara'at kawēn oğuwēn Israel naxeğebitbit pe- -kawēn iisuat, i. Oğuğebu ip wekawēn kay, i. Soat em ġebum jeedop ip wekawēn kay, i. Icokcok jeedop ip wekawēn taḡ jeku am, i. "Deus acā ocekukukat," i je'e ip soat pe, i. "Teyūku webekitkiyū" i ôn tak oce soat pe, i. ¹¹ Soat je'e itaybit ôn-ya'ōbuyxiayū, ya'ōbuyxi'ūmayū dak- -yoboğayū, yopīcayū dak, i'e'em Deus, i. Jewemutaybitbin ġu jeedop ip Deus e'e am, kuy itaybit ip puye, i. "Ocemutaybin cuy epe'e Deus ekawēn," i'ūmğu je'e ip jebureyū be, soat itaybit je'e buye, i. ¹² Gebum ġu oce apēn cuk adi warēmtaḡ oekukuku ip iap kay, i. "Ikērēat kuḡ eyju oxe," i'ūmğu oce cebe ip- -pūg em tak ka'ūma, ġebum ġu oce iboap kay buye, i. Deus imēn e'em jebekitkit pe- -kuy o'ğuisun'iayū be.

¹³ Iokokat dao ma i'ūm. Iisuat pu buje, iokokat kuḡ ġu ace'e. Imēnpuxim:

— Kawēn kuyat cuy epeyepere · i'e'em Deus ġasū bit. — Kawēn iisuat taḡ cuy epeku ġasū bit — i'e'em wuywebe.

9 Kawēn kuyat taḡ jeku ojuyayū "En xipat cīcā" i'e'e'uk osodop ip Deus pe ceweju kawēnwēnap'a be- -ijodiat emuamuy'a be. ² Torojo'a

o'yanuy ip wuydobuyū'ūm'ūm- -koapat'a. Kacūgkadiat'a be lāmpada'a o'yanuy jemūn ceje- -ouro muğēğē'a. Mesa dak osunuy iğō'abi be ourom yajuyjuyat. Iğō emesa jeje pāo'a mōğmōğ'uk osodop ip Deus etabixe yamōğmōğ'ibit'a. Kacūgkadiat'a be "Deus tūytūyap'a" io'e wuydobuyū'ūm'ūm. ³ · ⁴ Pağō toro'i oeku badiat'a exīntabi nomudim- -idip cīcāat- -iarixiğat. Tōmte'okuatōm mupikupikap osunuy ixe pağō xe- -toro'iat xe. Badiat'a be "Deus tūytūyap'a ibuyxiat'a" io'e ip wuydobuyū'ūm'ūm. Caixa'a o'yanuy badiat'a be. Iğō'a ourom yajuyjuyat'a o'yanuy. Deus ekawēn kukatopa mün'a o'yanuy iğō'a be- -witadopa be ibararak iat mün'a. Iğō'a be itiğ'a- 'it'it'a buximat'a dak o'yanuy- -ouro muğēğē'a'a. Manada dak o'tanuy iğō'a be- -pāo'anōmnōm pu- ximata. Arāo ba'ip tak o'yoptūy iğō'a be caixa'a be- -kuyje o'yopkobinōjēm'iat'ip. Witadopa dak o'topadop iğō'a be caixa'a be xepxemptopa- -yaerūnatopa. Deus ekawēn ibararak osodop iğodopa be- -kawēn kuyat. ⁵ Caixa'a jeje xepxep idip cīcāat piôğbuk osodop. Ceğeba abiwebotbot osodop ip caixa'a ase. Deus nuy- nuy jebekitkit parakpe iap kay ȝebumiap'a o'yanuy. Iğō caixa'a jo buje wuyju ȝebum Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi iap kay. Gāsū bit o'e ȝu ocewebe soan eymutaybin am apēğape soat iboap osodop torojo'a be iam.

⁶ Soat ixipan pima, paîyū ômōm'uk osodop ip kacūgkadiat'a be. Soat kabia ômōm'uk ip osodop jekapik am Deus etabutpe. ⁷ Badiat'a be bit paî yoboğat acā ômōm. Püğ kabia ma ômōm püğ koato dujukap puje jeje ma. Wünca doy dujuômōm'uk osunuy badi toymubapuk am Deus pe.

— Ikērēat cuy eju'uk owebewi ite'ūm oe'ū buye ikērēat muğēğēap teida am — i'e'em Deus pe. — Ebekitkit pewi dak ikērēat cuy eju'uk ite'ūm oe'ū buye ikērēat muğēğēap teida am — i'e'em Deus pe. — Itaybit'ūm pima ip ikērēat o'ğugēğē — i'e'em cebe.

⁸ Badiat'a be paî yoboğat acā oōm iap kay wuyju ȝebum pima, xipat cīcāat piôğbuk wuymutaybitbin koapat'a torojo'a kake bima iōmpi osodop ip ijodiat

badiat'a be- -Deus tūytūyap'a ibuyxi jījāap'a be iam.
⁹ Iōmpí osodop ip iap kay ġebum pima, wuyetaybit tak apēn ġasū bit wuyōmpí ġu o'e iam. Kuyje ade wūnca mupikupik'uk osodop ip Deus etabutpe. Ade ma ip iūmūm'uk osodop cebe. Imēnpit soat taġ ġu iisu o'e ip, ade ma'ġu ip iūmūm. Wuyetaybit iboam.
¹⁰ Pūgpūġ xat i'opi osodop kuyjeayū be. Pūgpūġ xati dak tikōnpi osodop cebe ip. Jewewuywuy'uk osodop ip jebabim- -Deus ekawēn taġ- -kawēn kuyat taġ. Jebacia'abi wuywuy'uk tak osodop ip jebabim. Imēnpit kacūġkadiwi acā ip jewesupsup'uk osodop. Deus badiat muisusun'ūm pima jeweweju acā ip iisu. Deus pe jemuisunap wiwim ip osodop.

¹¹ Gasū bit Cristo kuy osodot. Wuyepaím o'e yobogān. Gasū:

— Xipacat oğūm eywebe — i'e'em ixe wuywebe. Ijodiat emuamuy'a be ġu ixe kawēnwēn Deus eju wuywebeam- -ipi juat'a be ġu. Kuyat'a bodi ma ixe nuynuyap'a xipat. Kuyat'a bodi ma ixe nuynuyap'a yadip. ¹² Cristo bode doy ġu o'toydujuōm toymubapuk am Deus etabutpe, biopak toy dak ka'ūma. Ixe o'jedoyekereren korosa be apēn cuk adi ikērēat ağuġēġē iap teida am. Ixe oōm Deus tūytūyap pe apēn kuyje paī yoboġat oōm badiat'a be iap puxim. Deus xe soat em acesop iaptei o'teida o'jedoyekeren puye. ¹³ Bode doy mubapukpuk'uk osodop ip Deus etabutpe, biopak toy dak kuyjeayū paīyū. Jebabi daġ ip toymubapukpuk'uk osodop Deus ekawēn taġ- -kawēn kuyat taġ. Jebabi daġ tak ip biopak'it'it ēn pik muwekoykoy'uk osodop ip idibi be. Ibiati sūġ-sūġsūġ'i o'e ip jebekitkit'abi daġ. Igo ekawēn taġ ii-suān o'e ip ibiati sūġsūġ'i buje. Inaka kacūġkadiwi acā ip iisu o'e. Badi bit ka'ūma. ¹⁴ Bode doy, biopak toy dak kacūġkadiwi acā wuymuisusun. Cristo doy bit bode doy bodi ma xipat. Biopak toy bodi ma xipat. Ixe doy badi dak wuymuisusun. Cristo o'jedoyekereren wuywebeam iap kay wuyetabun puje, kacūġkadiwi ā ġu wuyisu ace'e. Badi dak wuyisu ace'e. Ixe Cristo ikērēat kuġ ġu osunuy. Pūġ em tak ikērēat o'ġuġē ġu. Deus biōgbuk a'ōbacaap kuġ osunuy- -soat em itaicat biōgbuk a'ōbacaap kuġ. O'jeweūm Deus

pe je'ū ām wuywebeam. Deus bikuyap tağ oe'ū.

— Bay — io'e Deus pe. — Apēn kuyjeayū muisusun'uk eğuy wūnca e'ūap tomuju iap podi ma ipi juayū eğuisun we'ū buje — io'e Deus pe- -jebay be. Ixe o'jedoyekereren wuywebeam oe'ū iap kay wuyetabun puje. Deus wuymuisusun waram warēmtağ ma wuyekuap puxim. Soat tağ wuymuisusun wuywebe kapik am Deus peam- -soat em itaicat peam.

¹⁵ Ikērēat mujurūğrūğ'uk ip osodop kawēn kuyat tağ jeku ojuyayū. Cristo bit oe'ū ikērēat uk am ixeyū bewi. Ikērēat muğēğeaptei o'teida je'ū ām. Imēnpuye:

— Waram ğuto Deus jekawēn o'ğuwēn eywebe- -kawēn iiusat — i'e'em Cristo ijodiacat pe.

— Soat em epesop oxe xipacap kuğ eye'ū buje — io'e Deus kuyje.

Soat em jeedop ip cexe Deus emunaēyū, Cristo oe'ū buye. Soat em jeedop ip cexe apēn ixe juk adi o'e'e iap tağ.

¹⁶ "Obubut'in epejat we'ū buje" i'e buje ijodiacat, ce'ū buje acā ibubum ip. Ce'ū'üm pima bit ibubum ğu ip. ¹⁷ Itabēğ pima ibubum ğu ip. Ce'ū buje acā ip ibubum. ¹⁸ Imēnpuxim wuydobuyū'üm'üm pe wūnca aoka buje acā, kawēn kuyat tağ jekuku'uk ip osodop wuyawēwēap ekawēn tağ. ¹⁹ Koap Moisés Deus pe jawēwēap ekawēn o'ğuwēn jebekitkiyū be. Biopak'it'it o'yaoka. Bode dak o'yaoka. O'toymuwekoy idibi be. Kadaidup o'tupu hissopodup. O'tupmukirik lābum- -böröbu buximatpum- -ibupakpukatpum. O'toymusūğsūğsūğ tupararakatup tağ- -Deus ekawēntup tağ. Jebekitkiyū abi dağ tak o'toymusūğsūğsūğ Deus ekawēn tağ- -kawēn kuyat tağ.

²⁰ — Deus jekawēn o'ğuwēn wuywebe — io'e Moisés jebekitkiyū be. — "Wekawēn tağ cuy epeku," i juk o'e wuywebe — io'e Moisés. — Ite doy musūğsūğsūğ önü ey'abi dağ eywebe kūyjobit am Deus a'ō kay — io'e Moisés jebekitkiyū be.

²¹ Imēnpuxim torojo'a jeje dak o'toymusūğsūğsūğ Moisés. Igo'a beat tağ tak o'toymusūğsūğsūğ soat tağ. "En xipat cīcā ocewebe" i'e'em pima jebui be ikuğ iat tağ o'toymusūğsūğsūğ. ²² Wuyawēwēap eka-

wēn tağ jeku ojuyayū wūnca doy mukereren'uk ip osodop Deus pe jemuisun am. Toymukerereren'üm pima kuka juk Deus ikērēat o'ju'uk ġu cebewi ip. Deus ekawēn tağ toymukereren ip osodop soat mui-sun am kawēn kuyat tağ.

²³ Imēn jebekitkiyū muisusun'uk osodop ip paīyū apēn kabi beacat jewemuisusunap puxim. Wūnca aokaka'uk ip osodop ijodi acat muisun am. Kabi kay cumayū muisusunap pit wūnca bodi ma xipat. ²⁴ Imēnpuye torojo'a be ġu Cristo oōm- -ijodiat emua-muy'a be ġu- -kabi beat'a buximat'a be ġu. Kabi be ma oōm- -Deus tūytūyap pe ma. Ibocewi ma ġasū ixe kawēnwēn Deus eju wuywebeam. ²⁵ Judeuyū epai yobogat ma soat koato ömōm'uk osunuy badiat'abi be, Deus tūytūyap'a ibuyxiap'a be. Ömōm'uk osunuy wara'at toy kuğ- -wūnca doy kuğ. Deus tūytūyap'a be ömōm'uk osunuy Deus pe ikērēat ukap ojuy. ²⁶ Cristo bit soat em ġu oōm jeweūm ām Deus pe je'ū ām. Soat koato ġu oe'ū- -pūg em ma. Pūg em ma o'jedoyekereren ikērēat mujurūğrūğap teida am. Jesus e'ūap wūnca e'ūap co'i bima, ipi muğē ebika ma kuka juk adi je'ū'ū'uk o'e. Ade em kuka adi oe'ū'ū. Poğ. Poğ. Poğ. Bodimaku kuka adi je'ū'ū'uk o'e. Pūg em pit o'jebapuk ipi oi'üm pin pima. Waram tak ġu je'bapuk ikērēat uk am ipi ju-acat pewi. ²⁷ Soat ace'ū pūg em ma. Wuye'ū buje Deus apēn ijodi bima juk adi ajekukuku iaptei ideida wuywebe soat pe. Ipiat supi'ajoat kūyjobit'üm topibiyū be kūyjobit'üm mapteim. Xipacat pit je'ğüm kūy-jobicayū be. ²⁸ Imēnpuxim Cristo jekpiwan ma oe'ū apēn paī wūnca o'yaoka iap puxim. Oe'ū soat pewi ipi watwat pewi ikērēat uk am. Pūg em ma oe'ū. Waram pit jajēm ijodi. Ikērēat uk am ġu jajēm. Jajēmap wiwimayū daxijo am acā jajēm.

10 Judeuyū awēwēap ekawēn tağ jeku ojuyayū itaybitbüt ā ip osodop kawēn icēmān. Itay-bitbüt ā ip osodop xipacat ajat iam. Soat tağ ġu iisu ip osodop iboap ekawēn tağ jeku ojuyayū. Soat koato paīyū wūnca aokaka'uk ip osodop Deus pe ikērēat uk

ojuy jebekitkiyū bewi. Deus pit soat tağ ġu ixeyū ja'ōkayayū o'ġuisun. ² Soat tağ iisu bima waram kuka adi o'e ip iğuycūğ ġu oceju ikērēat kuğ iap kay. Soat tağ iisu bima, kuka adi wūnca aokakaap ip o'-jepere. ³ Imēnpit soat koato wūnca aokaka'uk ip osodop ikērēat eju'uk ebekitkiyū bewi i'e ojuy Deus pe. Yaoka buje:

— Oceisu Deus xe ġasū bit; ikērēat kuğ ġu oce'e — i'ūmğu o'e ip. — ġasū bit ġuto oceju ikērēat kuğ — i acā ip o'e.

⁴ Biopak toy bit ikērēat uk'uğ ġu wuywebewi, bode doy dak.

⁵ Imēnpuye Cristo osodot ijodi. Ixe don pima, o'-jekawēn jebay eju- -Deus eju.

Ijodiat pe wūnca aokaat pin ġu ēn, io'e Deus pe. Cebe ip wūnca ūmat pin ġu dak ēn, io'e. Ojebin pit eğugē owebe ipi juan, io'e Deus pe. ⁶ Etabun wūnca mupik ip puje, ecokcoğ ġu eğuy, io'e. Ijodiat pe wūnca aoka buje ikērēat uk am, ecokcoğ ġu eğuy, io'e. ⁷ Imēnpuye, "Bay, ijoce ôn oajēm ebi-kuyap tağ weku am- -emucokcok am," i juk oce ewebe. "Apēn Judeuyū awē-wēap ekawēntup omuwēnuwēn iap tağ weku pin," i juk oce ewebe.

Imēn Cristo o'e jebay be- -Deus pe.

⁸ — Ijodiat pe wūnca aokaat pin ġu ēn, wūnca ūmat pin ġu dak — i juk o'e Jesus Deus pe. — Wūnca aoka buje ikērēat uk am, ecokcoğ ġu eğuy, etabun wūnca mupik ip puje dak — i juk o'e. Imēn Jesus o'e kawēn kuyat tağ ma'ğu ip imupikupiğ- -Judeuyū awēwēap ekawēn tağ.

⁹ — Bay, ijoce ôn oajēm ebikuyap tağ weku am- -emucokcok am — i juk o'e ġebuje bit.

— Kuyjeat puxim wūnca juy epeyaoka owebe ikērēat uk am eywebewi — i'ūmğu e'em Deus ġasū bit. — Ikērēat oju'uk eywebewi Cristo oe'ū buye — i acā e'em Deus wuywebewi.

Kuyat pit wūnca aokakaap Deus o'ğu'ūm, ikērēat uk'uğ wuywebewi Cristo oe'ū buye. ¹⁰ Deus bikuyap

tağ jekuku'uk osunuy Jesus Cristo. O'jeweūm Deus pe je'ū ām. Jekpiwatpin ma oe'ū. Pūg em ma oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Imēnpuye Deus wuymuisusun soat tağ.

¹¹ Judeuyū epai ma soat kabia cūg'i osunuy jekapikap kuğ. Soat kabia wünca mupikupik'uk ip oso-dop. Iboap kuğ osunuynuynuy soat em. Imēnpit wünca mupikupikap ikērēat uk ojuy ġu. Imēnpuye Deus ikērēat o'ju'uk ġu wünca mupik puje dak. ¹² Jesus Cristo bit pūg em ma oe'ū wünca e'ūap puxim ġu. Oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Waram pit je'ū ġu. O'jeu Deus kay. Oabik jebay xe- -Deus xe. Iba'at kadi oabik. Soat kukukan o'e ixe eju. ¹³ Deus jekpot kay itakomaayū a'ōbacaap ġu'ūm. Kūyjobin jeedop ip Deus a'ō kay. Cristo omuy jebay xe iboap wiwim. ¹⁴ Pūg em ma oe'ū ikērēat uk am soat pewi wuywebewi. Soat ikērēat kuğ'ūmayū o'ğuisun soat tağ. Soat tağ iisu jeedop ip soat em ma.

¹⁵ Imēn Deus biōgbuk tak wuymutaybitbin. Imēn koap o'e:

¹⁶ "Ixeyū kabia kap puje wara'at eka-wēn oğuwēn webekitkiyū be kawēn ii-suat," i'e'em Deus, i. Soat em ġebum jeedop ip wekawēn kay, i. Icokcok jee-dop ip wekawēn tağ jeku am, i.

¹⁷ Guyjom imēn o'e:

"Gebum ġu oce apēn cuk adi ikērēat o'ğugēğē ip iap kay, apēn cuk adi wa-rēmtağ ma oekuku ip iap kay dak," i'e'em, i.

¹⁸ Deus pe wuywebewi ikērēat uk puje, waram pit wünca aceyaoka ġu ikērēat uk an. Jesus e'ūap kuy o'e ikērēat ukap teida am.

¹⁹ Imēnpuye, okitpitpiyū, wuyparara ġu jekawēn ām Deus eju, korosa be Jesus oe'ū wuywebeam puye. Apēn kuyjeayū Deus tūytūyap'a ibuyxi jījāap'a be ḥmōmap puxim wuyekawēn put ceweju. ²⁰ Paī yoboğat acā pağō dağwi ḥmōm'uk osunuy badiat'abi be kawēn ām Deus eju. Wuyju bit kawēn-wēn Deus eju Jesus e'ūap puye. Ixe Jesus soat em

itait. Jesus e isuat e buxim. Deus kayat e buxim. Imēnpuye soat em wuyekawēn put ceweju. ²¹ Jesus wuyepai yobogat. Ixe soat itabucayū kukukat. ²² Imēnpuye juy acekawēn ceweju. Jewexe ġu juy acekawēn ceweju. Wuyetabun cīcā ma juy acekawēn ceweju.

— Ikērēat kuġ mabuk ḥn — i'ūmġu juy ace wuywebe ma.

Ixe wuymuisusun soat taġ idibim jewewuywuyap puxim. Imēnpuye juy acekawēn ceweju. ²³ Deus ja'ō daġ e'em soat em. Te'e ġu wuyetabut cekay. Wuyetabu-cap muwēnuwēn warara'acayū be. Imēnpuye Deus xe acesop soat em iap cuy ajowiwi jījā. ²⁴ Gebum cuy ajop wuyewewekay wuyewebuywat am, wuyukpin wuyewewekuk am tak, xipan wuyewewekuk am tak. ²⁵ Pūgpūgpūg oibu'un je'awerom aweromayū xe Deus eju kawēnwēnap'a be. Ikeyū buxim ġu juy wuyju bit wuybu'un ġu ajop je'awerom. Jewemucokcokcoġ pit cuy ajop. Gaxīn ma wuyukukat jajēm. Ipiat supi'ajoat kūyjobit'ūmayū be. Xipacat pit je'ġūm ja'ō kayayū be. Imēnpuye biġ ma juy jewemucokcokcoġ ajop.

²⁶ Kawēn icēmān wuyetaybit tomukadi wuyukpiwatpin ma wuyju ikērēat muġēġēm. Imēn ibima, apēn kuka ace ikērēat muġēap teida am? Ka'ūma ma. Wuywebewi ikērēat uk pa'ore soat pe wuywebe.

²⁷ Imēnpuye wuypararam cuy ajop apēn paxi Deus je'e wuywebe iap puxim. Deus ipiat supi'ajoat kūyjobit'ūmayū be. Ipiat'ajojom ip jeedop daxa isopat pe-ipararuat pe Deus kay itakomaayū. ²⁸ Moisés a'ō kay kūyjobit'ūmayū o'yaoka ip kuyjeayū. Xepxepayū be, ebapūġayū be dak "Teku ikērēat muġēġēm" i'e buje, pūġ taġ ma ip i'e buje, o'yaoka ip. Itabotaidabotbot ġu o'e ip ikeyū kay, Moisés a'ō kay'ūm puye. ²⁹ Ikeyū buxim ġasū dak pūġpūġ-pūġ Deus ipot muymuy. Deus kuy juk jekawēn o'ġuwēn cebe ip.

— Okpot o'jedoyekereren eywebeam. Oe'ū ey-muisun ojuy — i juk o'e cebe ip.

Inaka cekawēn wayway ip.

— Apēġām oe'ū? Ekpot tak ikērēat mujurūġ.

rūg'ukayū jo'i osunuy — i napa ma e'em ip Deus pe.

Deus biōgbuk xe ikukpin ip. Inaka ibiōgbuk muy-muy ip. Moisés muymuy'ukat podi ma Deus muymuy'ukat ipiat supi'ajojo, ixeyū bodi ma ikē-rēat mujurūgrūg puye. Karēm ip ipiat supi'ajojo.

³⁰ — Ôn ma oceweik — i juk o'e Deus. — Ôn ma apēn cuk adi oekuku ip iaptei oteida webekitkiyū be — i juk o'e. — Xipacat oğum xipacat mujurūgrūg'ukayū be — io'e. — Kūyjobit'üm ip pima, ipiat osupi'ajoat cebe ip imukûyo am — io'e Deus. — Kūyjobit pima bit ip, ôn ma ipiat osupi'ajoat cekay itakomaayū be — io'e.

Wuyetaybit imēn Deus cuk o'e iam. ³¹ Deus soat em itait. Ixe be ipiat'ajoat puje, iparara jijā je'e ip cekay ixe muymuy'ukayū.

³² Gebum pit cuy epesop apēn cuk adi kuy bima epeku kuku iap kay. Kuy bima juk Deus ekawēn epeya'ijojo. Ixe biōgbuk kuy oōm eywebe. Ade em itabut'ümayū juk adi ipiat o'supi'ajoat eywebe. Inaka eybu'u ġu epesop Jesus kay ipiat'ajojom ma'ġu eyju. ³³ Pūgpūgpūg eyju'in eymuymuy'uk ip osodop. Adeayū etabun cuk adi ikērēm eykuk ip. Ade em cuk adi ipiat o'supi'ajoat ip eywebe. Eybu'u ġu a'ġu epesop eybureyū badipta am. Eyparara ġu juk adi epesop eyaokaap puxim. ³⁴ Daomūnmūnap'a beayū jom tak cuk adi epeku ibuywat am ip. Itabut'ümayū be eybubut tujupa'um puje, eybu'u ġu a'ġu epesop eyetabut am Cristo kay. Eycokcok acā a'ġu epesop.

— Ijodiap podi ma xipacap opop ocewebeam — i a'ġu epe'e. — Ibo ikoro jeedop soat em — i a'ġu epe'e. — Soat em ibo kuġ ajop — i a'ġu epe'e.

³⁵ Gasū dak cuy eya'ōcam epesop. Eya'ōca bima, xipacat cuy epejat. ³⁶ Eyukpiceğem ġu juy epesop Deus bikuyap taġ eyeku am. Ixe bikuyap taġ eyeku buje, xipacat epejat apēn ixe juk adi o'e'e iap taġ. ³⁷ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Gaxīn ma omuykuiat jajēm, i. Ibun ġu jajēm, i. ³⁸ Webekitkiyū bit itabut jeedop cūğayū, i. Imēnpuye soat em

itait jeedop ip oxe, i. Jetabucap epere
buje bit, ocokcok ġu oce cekay, i.
Imēn e'em Deus ekawēntup. ³⁹ Wuyju bit wuyetabu-
cap acepere ġu. Ipiat'ajojoap kay ġu wuyju bit cum.
Oitabidaoiat puxim ġu wuyju-jetabun o'jepereiat
puxim ġu. Wuyetabut ma. Deus tak wuydaxijojom.

11 Deus kay wuyetabut pima wuyetaybit cīcā
wuyemumuwiwi acejat iam. Deus kay wuye-
tabut pima: — Gasū wuyju ijojom ġu iap ġuyjom
acejojo — i wuyju e'em wuyewewebe.

² — Xipat cīcā eyju oxe — io'e Deus kuyjeayū
be, itabut ip cekay buye.

³ Wuyetabut cekay bima wuyetaybit Deus ja'ōbi
ipi o'ġujurūg iam. Wuywebe ijo but iap o'ġugē Deus.
Wuywebe ijo ba'orean soat o'ġugē.

⁴ Deus kay itabut osunuy Abel. Imēnpuye ixe
emumuūm Caim emumuūm podi ma xipat osunuy
Deus xe.

— Cūğ ma ēn oxe — i juk o'e Deus cebe, itabut
jekay buye. — Emumuūm xipat oxe — i juk o'e.
Wuyju ġebum pima apēn Abel itabut osunuy iap
kay, "Itabucat cūğ ma Deus xe" i wuyju e'em. Imēn-
puye Abel e'ū buje dak puk wuymutaybitbin ma ita-
bucat cūğ ma Deus xe iam.

⁵ Deus kay itabut osunuy Enoque. Imēnpuye oe'ū
ğu. Deus ixe ita'in ma o'tujuu jewekay. Ibureyū ixe
o'tobuxik ġu, Deus kuy o'tujuu buye. Deus icokcok
osunuy ixe ekukuap kay i'e'em Deus ekawēntup.

⁶ Wuyetabut'ūm pima, Deus imucokcok pa'ore wuy-
webe. Wuyju Deus kay bima, wuyetabun cuy ajop
Deus kake iap kay; Deus xipacat ūmūm jebikuyap
tağ jeku pin cīcāayū be iap kay dak.

⁷ Deus kay itabut osunuy Noé. "Ipi juayū
oğu'ūm idibim soat" i'e buje, Deus ekawēn kay ita-
but osunuy. Muba'at puk o'jojojo ġu. Inaka itabut
osunuy Deus ekawēn kay. Kobexixi o'ġugē jebekit-
kiyū daxijo am. Kūyjobit ġu osodop ip warara'acayū

ipi juacayū Deus a'ō kay iap ibapuk cīcā o'e, Noé kūyjobit puye. Imēneju:

— Cūg ma ēn oxe, etabut okay buye — io'e Deus cebe.

⁸ Deus kay itabut osunuy Abraão. Deus pe jenaē buje, kūyjobit osunuy ya'ō kay. Deus a'ōbi jeka bewi o'jēm itaybit ġu ma'ġu apoma oju iam.

— Ijop eipi oceipiūm ewebe — i juk o'e Deus cebe.

Ibo eipi kay o'ju. Guyjom je'ġūm cebe iap eipi kay o'ju.

⁹ — Ijop eipi oġūm eipim — io'e Deus cebe. Ibo eipi dağ oeku powatwat puxim. Paġo muġeġe'a be osunuy tūyap ġu buk puye. Torojo'a be osunuy jekpot eju. -Isaque eju. Jenaxeġebit eju dak osunuy. -Jacó eju.

— Ijop eipi oġūm eyipim — io'e Deus cebe ip. -Abraão be, -Isaque be dak, -Jacó be dak. ¹⁰ Deus emukamuweġünka wiwim osunuy Abraão. -Deus emuka-muġēka wiwim. -ika'ūm'ēm'ūmatka wiwim.

¹¹ · ¹² Itabut osunuy Abraão Deus kay. Aypa o'e. Ce'ūat puxim jetayxi mu'ukreġ pa'ore osunuy. Je'ū ojuy kuy osunuy. Sara dak yabut o'e. -Abraão tayxi. I'ita ba'oreat osunuy. Inaka Abraão itabut osunuy Deus a'ō kay.

— Soat em Deus ja'ō dağ e'em — io'e jewebe ma.

Imēnpuye itayxi o'ġu'ukreġ yabut ma'ġu. Ipotpet o'e Abraão. Ade jījā ip osodop ixe naxeġebitbit. Imu-weiġün pa'ore osodop ip kasopta buxim, ka'oririt puxim tak.

¹³ Jetabut cīcāap kuġ ma ip oe'ū'ū. -Abraão, -Isaque dak, -Jacó dak.

— Ijop eipi oġūm eyipim — i mo a'ġu o'e Deus cebe ip.

Inaka ibo eipi o'jat ġu ip. Imēnpit:

— Ijop eipi Deus je'ġūm ocenaxeġebitbit pe apēn ixe o'e iap taġ — io'e ip jewebe ma.

Ipi o'jat ġu ip. Inaka icokcok ip osodop jetabucap kuġ.

— Powatwat acā oceju — io'e ip ibo eipi watwat pe.

Wara'at ka kaykaykay ma ip osodop.

— Eykadujukapkam acā oceju — io'e ip cebe ip. Ibo eipi bit o'jat ġu ip.¹⁴ "Eykadujukapkam acā oceju" i'e'e'ukayū jeka kudadam mabuk ip.¹⁵ Yağuyepit ġu osodop ip kuy bima o'jēm ip iatka kay. Yağuyepit pima kuka juk iba'ore ġu o'e cepit am ip.¹⁶ Wara'atka kay bit ip osodop yağuyğebu. Kuy o'jēm ip iatka bodi ma xipat iboka. Kabi beatka kay ip oso-dop yağuyğebu. Imēneju Deus isūsūn ġu o'e cebuxim ip, "Deus ebekitkiyū oceju cekay ocetabut puye" io'e ip cebe buye. Deus o'sukamubapuk ikam ip.

^{17 - 18} Deus kay itabut osunuy Abraão.

— Ekpon oğum ewebe — i mo a'ġu o'e Deus ce-be. O'kap Abraão ipot. Isaque i ipot putet osunuy.

— Isaque ipotpoyū acā enaxeğebitbiyū oxe-warara'acayū bit ka'ūma — i mo adi a'ġu o'e Deus Abraão be. Inaka:

— Ekpot cuy eyaoka imupik am wetabun — i mo adi a'ġu o'e Deus Abraão be okukpin cīcā paxi iap co am.

"Ekpot cuy eyaoka" i'e buje, Abraão kūyjobit o'e Deus a'ō kay. Isaque aoka ojuy o'e.

¹⁹ — Iba'ore ġu Deus pe waram Isaque'ūm mutait am — io'e jewebe ma Abraão.

Inaka Isaque o'tujupit jeduk'a be, "Eyaoka ġu juy" io'e Deus puye. O'tujupit jeduk'a be ce'ūap tomukadi waram o'jetait'iat puxim.

²⁰ Deus kay itabut osunuy Isaque. Imēnpuye:

— Guyjom Deus xipacat je'ġūm eywebe — io'e Jacó be, Esaú be dak.

²¹ Itabut osunuy Jacó dak Deus kay. Je'ū pinpin puje: — Deus cuy xipacat je'ġūm eywebe — io'e José ipotpoyū be.

— Soat podi ma ēn xipat — io'e Deus pe jek-tokta'ip kuġ.

²² Itabut osunuy José dak Deus kay. Je'ū pinpin puje: — Israel naxeğebitbit jeejēm Egito eipi bewi — i mo adi a'ġu o'e. — We'ūap tomukadi ojebit cuy

epetujowat oka be imōg ām witabikūy be — i mo adi a'gu o'e jekpotpoyū be.

²³ Itabut osodop ip Deus kay Moisés ebay, ixi dak.

— Judeuyū ipotpoyū juy epeyaoka ikap'isum ma — i juk o'e Egito eipi kukukat- -Faraó o'e.

Imēnpit iparara ġu osodop ip ipi kukukat puxim- -Faraó buxim. Kūyjobit'üm osodop ip ixe a'ō kay Moisés ebayū. Ebapūg kaxi ikap'isuat munēmnēm'uk ip osodop yaokaap puxim. O'ğunēm ip idip cīcā cexe ip puye.

²⁴ Itabut osunuy Deus kay Moisés tak. Yaypan puje ibu'u o'e Faraó daxit'in. Jebadipyū kay pin o'e.

— “Faraó daxit'it ēn,” i'ūmğu juy epe'e owebe — i juk adi o'e Egito eipi watwat pe.

²⁵ Ibu'u osunuy ikērēat muğē ām jemucokcok am- -pūg kabia dak ka'uma. Ibu'u ġu bit osunuy ipiatpi'ajo am jebadipyū eju- -Deus ebekitkiyū eju. Ibu'u ġu osunuy ipiatpi'ajo am Deus mucokcok am.

²⁶ — Soat tarekrek kuğ pima kuka ocokcok oce- -Egito eipi beat kuğ pima — i juk o'e jeweweju ma. — Deus emunaē mucokcokap ojuy owebe ipiatpi'ajroat puje bit, ibodi ma kuka ocokcok oce — i mo adi a'gu o'e jewebe ma. — Guyjom Deus kūyjobicaptei je'ğüm owebe — i juk o'e jewebe ma.

Ibodei buap wiwim cīcā osunuy soat em ma.

²⁷ Itabut osunuy Moisés Deus kay. Imēnpuye o'-jēm Egito eipi bewi. Ipi kukukat etakomaap puxim jeparara pibun ġu o'jēm Egito eipi bewi. O'jēm Deus kay itabut cīcā buye. Deus cocomap puxim oekukuku ijom ġu ma'gu. ²⁸ Itabut osunuy Moisés. Imēnpuye apēn kūyjobit'ümayū tuy'ü'ü'ukat o'kap iap epeta o'ğubapuk Deus a'obi. Páscoa i peta butet.

— Ovelha doy juy epetoymōğ eyduk'a esügtabi dağ kūyjobit'ümayū tuy'ü'ü'ukat pe eyekpot tuy'üap puxim- -koapat tuy'üap puxim — i juk o'e Israel naxeğebitbit pe.

²⁹ Itabut ip osodop Deus kay Israel naxeğebitbit Moisés ixeyū kukukan pima. Imēnpuye iodi o'timudek ip ipipurukat tağ. Ixe di butet “Tipakpukati” i

osunuy. Egito eipi watwat pit timudek ojuy bima, soat ip oap. Ka'üma ma o'jepoyat.

³⁰ Itabut osodop ip Deus kay Israel naxeğebitbit Josué ixeyü kukukan pima. Imēnpuye Jericó ka ekorara o'jedu. Duuuuo. O'jedu 7 kabia ika koreren ceku buje ip. ³¹ Itabut osunuy Deus kay Raabe dak yapoan ma'gu osunuy. Josué ebekitkit o'guōm jenduk'a be imunēm ān yaokaap puxim. Jericó ka jom oajēm'iayü o'günēm. Imēnpuye Deus pe ja'ō kay kūyjobit'ümayü aokaat puje, Raabe o'yaoka gu ip Josué ebekitkiyü.

³² Deus kay itabut ip osodop warara'acayü dak. Inaka o'e gu owebe itabucayü muwēn ām eywebe: Gideão muwēn ām eywebe, Baraque dak, Sansão dak, Jefté dak, Davi dak, Samuel dak, Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayü dak. ³³ Itabut cīcā osodop ip Deus kay. Imēnpuye wara'at tiwatwat eju nopağōğōm ip o'e. Ade jijā o'yaoka ip. Cūg ma oekuku ip Deus etabutpe. Imēnpuye Deus cebe iūm ojuy iap o'jat ip. Deus leāo o'tūymuymüg jekay itabucat oap puxim. ³⁴ Waram pima Deus daxa yoboğat o'ğupirēm jekay itabucayü aokaap puxim. O'jenapōn ip pajam jao-kaap puxim. Ya'ōbaca'üm ip osodop. Ya'ōbacaan pit o'e ip Deus a'ōbi. Ade jijā o'yaoka ip itakomaayü nopağōğōm pima. Ade ma dak o'guypōğpōğpōğ ip powatwat esorarayü. Soat kaka dağ owatwatwat ip. ³⁵ Itabut Deus kay osodop ip aoyü. Imēnpuye Deus wararam ixeyü ipotpoyü'üm'üm o'ğutait.

Warara'acayü be itakomaayü ipiat o'supi'ajojoat. Oe'ü'ü'ü ip ipiat pibun. Inaka Deus o'jomuymuy gu ip jaokaap puxim.

— Oce'üpi gu — io'e ip. — Oceparara gu oce'üap puxim — io'e ip.

Waram acejetait iap wiwim osodop ip. Soat em wuyetait acesop Deus xe iap wiwim osodop ip. ³⁶ Warara'acayü itabucayü o'jowawayway ip adedeayü etabutpe. Warara'acayü o'yukxabiokaka ip ixemüğēğebum yabi be icaat pum. Warēmtağ ma o'guōmōm ip daomünmünap'a be. ^{37 - 38} O'yabuğbuğ ip wita'am. Ipidase o'guweka ip kede'am. Pajam tak o'yaoka ip. Tadaybot ma oekuku ip. Mēmē xee kuğ

oekuku ip jedotim, cabra xee kuğ tak. Itabut'ūmayū juk adi ipiat o'supi'ajojoat ixeyū be. Warēmtağ cīcā juk adi ixeyū o'jukukuk ip. Kaokokat puxim osodop ip itabut'ūmayū xe. Deus xe bit soat podi ma xipat osodop ip itabucayū.

— Teyūku ikērē jījā — io'e ip itabut'ūmayū ma.

— Eyju soat podi ma xipat oxe — io'e Deus pit cebe ip.

Cenapōnat puxim uk'a'ūmat tağ oekuku ip, co'a dağ tak. Jeduk'a be ġu osodopdop ip -witabikūy be acā.

³⁹ — Xipat eyju oxe eyetabut cīcā okay buye — io'e Deus soat pe ixeyū be.

Inaka ijodi bima Deus cebe ip iūm ojuy iap o'jat ġu ip. ⁴⁰ Deus kuyayū kay ā ġu osunuy ġebum. Wuykay dak osunuy ġebum- -ixeyū'ūm'ūm nomujuacayū kay dak. Soat ġu o'ġūm ja'ō dağ kuyayū be. Soat pit je'ġūm ja'ō dağ jekay itabucayū be- -kuyje itabucayū be- -ġasū itabucayū be dak, ġuyjom itabut je'e iayū be dak. Soat je'ġūm pūġpūġ pepepe ma. Soat tağ wuymuisun je'e kuyjeayū muisunap puxim.

12 — Oceju ma juk adi ocetabut cīcā ocesop Deus kay — i'e'em wuywebe soat ixeyū kuyjeayū. — Eyju dak eyetabun cīcā juy epesop ce-kay — i'e'em ip wuywebe.

Daudau'ukayū buxim wuyju. Daudau'ukat ipoxiat epereperem jewūnca i'e am. Imēnpxim ikērēat mujurūğrūğap cuy acepere Jesus a'ō kay am. Pa'orem ġu wuyju ikērēat mujurūğrūğ. Ikērēat mujurūğrūğ pima wuybu'u wuyetabut am Jesus a'ō kay. Daudau'ukat taobu'u ġu jedaudauap epere am. Ixe buxim wuyju dak wuybu'um ġu juy ajop Jesus a'ō kay am. ² Gebum cuy ajop Jesus kay! Ixe ma juk adi wuymutabun. Ixe dak wuybuywatwan jeenuy wuytabucap epereap puxim.

— Korosa be ġu juy oje'ū — i'ūmġu juk o'e. — Warēmtağ cīcā ip okuk — i juk o'e jewebe ma. —

Inaka korosa be dak obu'u ġu we'ū ām — i juk o'e. — Guyjom ocokcok oğuy webay xe bima, ixe bikuyap tağ cuk adi ojekuku buye — i juk o'e jewebe ma. Oibu'un ġu je'ū ām korosa be warēmtaksuğ ma'ğu ip o'jukuk. Imēneju ġasū xik'i omuy Deus xe. Deus eju nuynuy soat kukukan.

³ Gebum cuy epesop apēn cuk adi ixe Jesus ipiat o'supi'ajojo iap kay. Itakoma jijā ip osodop cekay ikērēat mujurūgrūğ'ukayū. Iboap kay juy ġebum epe-sop eyetabut am eybu'u'uap puxim, eyetabucap epe-reap puxim tak. ⁴ Ikērēat muğēğē'ukayū mukorēmrēm cīcā juk adi epesop. Imēnpuye juk adi ipiat o'supi'ajoat ip eywebe. Inaka eyaoka ġu buk ip. ⁵ Deus ka-wēnwēn eywebe apēn cebayū kawēnwēn jekpotpoyū eju iap puxim. Kawēnwēn eywebe eya'ōmucan am. Imēn ixe e'em:

Okpot, emuküyjobit am wuyukukat ipiatpi'ajoan ewebe bima, eya'ōpicūğ cuy eğuy ya'ō kay, i. Emuküyjo am ixe be emukorēm puje dak, eğuycūğ ġu juy eğuy, i. ⁶ Wuyukukat ipiatpi'ajoan jexe ikukpinayū be cūğ ma jekuap ojuy, i. Jekpotpoyū mukorēmrēm imuküyjo am ip, i.

Eyağuyba'ūm tu iboap ekawēn kay? ⁷ Eyetaxim cuy epesop ipiat'ajojom pima. Ipiatpi'ajojom pima:

— Wuyebayat ipiatpi'ajoan ocewebe ocemuküyjo am cūğ ma wuyekuap ojuy — i juy epe'e eyewebe.

Deus wuymukorēmrēm pima, wuyetaybit Deus wuy-kuğ jekpotpoyū kukap puxim iam. Soat wuyju ipiatpi'ajojoan wuy'ipotpoyū be cūğ ma ip cekuap ojuy.

⁸ Imukorēmrēm'ūm pima wuyetabi kuka ace ite ipocat iap kay.

— Ekpotat tu ite? — i kuka ace cebay be. Deus tak ipiatpi'ajojoan soat pe jebekitkiyū be imuküyjobit am ip. Imēneju eymuküyjo am eywebe ipiatpi'ajojoan'ūm pima, Deus ipotpocayū ġu eyju. ⁹ Ijodi ixeyū be wuymukorēm puje dak, ibuyxim ma wuyebayū ajukuk. Ixeyū a'ō kayap podi ma juy kūyjobin ajop wuyebayat a'ō kay-kabi beat a'ō kay, wuykay

ağat a'ō kay. Ixe a'ō kay kūyjobit pima, soat em acesop cexe wuyetait.¹⁰ Wuyebayū ma ipiatpi'ajojoan wuywebe wuymukūyjobit am. Ipiatpi'ajojoan ip wuywebe ipiatpi'ajoat pin osodop ip puye. Darem ma ip wuymukorēmrēm. Deus pit ipiatpi'ajojoan wuywebe xipan wuykuğap tomuju. Ixe ipiatpi'ajojoan wuywebe soat tağ wuymuisun am. Ipiatpi'ajojoan wuywebe soat tağ wuyisu jejo'i am.¹¹ Wuywebe ipiatpi'ajoan pima, wuycokcok ġu wuyju-wuyğuycūğ acā. Guyjom pit cebay be imukorēm'ibiyū cedağ ma jekukum, kabā'üm tak ip warara'acayū eju.

¹² Imēneju iğuycūğayū juy epesubuywan. Jetabucap kay ibu'u'uayū juy epeya'ōmucan waram icokcok i'e am ip. ¹³ Cūğat e dağ cuy epeku warēmtağ ma eyekuap puxim.

¹⁴ Kaba'üm cuy epesop soat eyxeayū kuğ. Soat tağ eyisum cuy epesop. Soat tağ wuyisu'üm pima, wuykukukat acejojo ġu. ¹⁵ Deus ibikuy xipan wuykuk am. Imēnpuye jewebuywatwan cuy epesop eybu'uap puxim Deus pe emumuüm pu am. Kadai icupat jexeat muy'ü'üm. Imēnpuxim püg ma ey'inat jetabut am ibu'u bima, jebureyū dak kuka o'ğubu'un. Imēnpuye jewebuywatwan cuy epesop eybu'uap puxim, eyetabucap epereap puxim. ¹⁶ Jewebuywatwan cuy epesop Deus a'ō kay kūyjobit'ümap puxim, aoyū kaykayap puxim tak. Esaú ekuap puxim ġu juy epeku. Esaú kūyjobit'ümap o'e Deus a'ō kay. Jecokcokap kay acā o'e ġebum. Koapat osunuy cebay ipot. Cebay e'ü buje, soat ma kajuk o'jat jebay'üm pubut, ixe koapat puye. Inaka:

— Püg pratom exat'in eğüm owebe — io'e jekipit pe. — En ma juy soat ejat wuyebay e'ü buje oxat teim — io'e jekipit pe. — Odieğ Deus xipan jekuk koapat kukap puxim oxat teim — io'e cebe.
¹⁷ Koapat peam tak cebayū kawēnwēn'uk osodop Deus eju kuyjeayū.

— Xipan cuy okpot ejukuk — i'e'e'uk osodop ip Deus pe.

— Owebeam tak cuy ecekawēn Deus eju — io'e

Esaú jebay be. — "Xipan cuy okpot ejukuk- -koapat ejukuk," i juy ece cebe — io'e Esaú.

— Iba'ore owebe ġasū bit — io'e cebay bit. — Ekitpit peam kuy juk iboam oce Deus pe — io'e. Jewa'ōmuwarurun pa'ore o'e Esaú be cedağ ma jeku am. Cūğat e dağ jepit ojuy jījā o'e. O'tōn iğuycūğ puye. Inaka cepit pa'ore o'e cebe cūğat e kay, kuy kūyjobit'üm o'e buye.

¹⁸ Co'a jeje Deus jekawēn muwēnuwēn pima, iparara jījā osodop ip Judeuyū- -kuyjeayū. Oajēm ip co'a ikibi be. Sinai'a ikibi be oajēm ip- -wuyecanpucat'a ikibi be. Daxa isop iğ'o'a akokoreren. Kabidaudau dak oeku. Kabiok tak oeku diğ. Kabitdoxixi dak oeku iğ'o'a dağ. ¹⁹ Parasuy jo'iat a'ō o'ya'ijojo ip. Deus a'ō dak o'ya'ijojo ip. Ixe a'ijojo buye, "Ecekawēn ġu juy ocewebe" io'e kuyjeayū jeparara pibun.

²⁰ — Epeyeu ġu juy co'a kay — io'e. — Eyōhōyū dak cuy epeğuyuat ġu — io'e. — Ceu pinat cuy epeyabuğbuğ wita'am — io'e. — Ojopi eywebe soat pe — io'e cebe ip.

Imēnpuye iparara jījā ip o'e Deus a'ijojoayū. ²¹ Ipararuat o'jojojo Moisés.

— Ôn ma okarabakbak oce oparara pibun — io'e co'a dağ pima.

²² Eywebe Deus jekawēn muwēn puje bit, eyparam ġu epesop. Kuy epesot wara'at'a kay co'a kay. Siāo'a kay epesot Jerusalém ka beat'a kay. Kuy epesot Deus ka be- -soat em itaicat ka be- -Jerusalém ka be- -kabi beatka be. Tak ġu ip Deus ekawēn tojot-jot'ukayū dopdom iğ'o ka be- -ade jījā ip. Imuweğün pa'ore wuywebe ade jījā ip puye. ²³ Kuy epesot Deus ebekitkiyū kay- -koap itabucayū kay. Awerom ip dopdom Deus ka be. Icokcok cīcā ip ibutet ibararak opop kabi beatup pe buye. Kuy epesot Deus kay. Ixe apēn cuk adi oekuku ip ipi ju bima iap ideida soat pe ipi juacayū be. Xipacat je'ğüm cūğayū be. Ipiat supi'ajoat kūyjobit'ümayū be. Kuy epesot cedağ ma jekuku'ukayū'üm'üm piōğbuk kay- -soat tağ o'ğuisun'iayū'üm'üm piōğbuk kay. ²⁴ Kuy epesot Jesus kay. Ixe juk kawēn iisuat o'ğuwēn wuywebe. Ixe o'je-

doyekereren wuywebeam. Apēn Abel o'jedoyekereren-
iap kay ġebum pima "Eğuweik cuy iwaġo be yaokaap
tei" i wuyju e'em Deus pe. Apēn Jesus o'jedoyekere-
reniap kay ġebum pima bit, "Gasū bit ēn ikērēat
uk'uġ ocewebewi soat pewi" i wuyju e'em Deus pe.

²⁵ Imēneju:

— Kūyjobin ġu ace Deus a'ō kay — i'ūmġu juy
epe'e.

Ijodi Moisés Deus ekawēn o'ġuwēnuwēn kuyjeayū
be. Kūyjobit'ūm ip osodop. Imēnpuye Deus ipiat
o'supi'ajojoat cebe ip. Gasū bit kabi bewi ma Deus
jekawēn muwēnuwēn wuywebe. Kūyjobit'ūm pima
kuyjeayū bodi ma kuka ipiat acesupi'ajo. ²⁶ Sinai'a
jejewi cekawēn puje, ixe ja'ōbi ipi o'ġuyxixi. Gasū
bit warām o'jekawēn wuywebe.

— Waram pukto ipi o'ġuyxixi — i'e'em wuywe-
be. — Kabi dak o'ġuyxixi — i'e'em. ²⁷ — Waram
pukto — i juk adi o'e.

Imēnpuye wuyetaybit jemumuġē ma ġuyxixi iam.
I'uk'uk je'e ip Deus emumuġē soat. Imuyxixi'ūm-
ayū acā jeedop ip jenuyap pe ma.

²⁸ Deus soat kukukan pima, wuykukan tak jee-
nuy. Ixe a'ōbacaap mu'ūm pa'ore soat pe. Imēneju:

— Soat podi ma ēn xipat — i juy ace Deus pe.
— Soat podi ma ēn a'ōbaca — i juy ace cebe.

Ixe bikuyap taġ cuy ajeku. Ibuylim cuy ajukuk.
Wuypararam cuy ajop ixe buxim. ²⁹ Ixe kay acā
wuyetabut- -Deus kay acā. Daxa soat mu'ūmap pu-
xim ixe dak ja'ō kay kūyjobit'ūmayū ġu'ūm.

13 Eybu'um ġu juy epesop ikukpin eykitpitpiyū
kuk am- -Cristo ebekitkiyū. ² Powatwat cuy
epeġuōm eyduk'a be. Xipan cuy ip epejukuk. Pūġ-
pūġpūġ kuy juk powatwat o'ġuōm jeduk'a be. Tūybe
teyūku powatwat iān o'e ip. Imēnpit Deus ekawēn
tojotjot'ukayū ma juk o'ġuōm ip- -kabi watwat. ³ Ge-
bum cuy epesop daomūnmūnap'a beayū kay eyju

dak cexe epesop iap puxim. Gebum cuy epesop ipiat'ajojomayū kay eyju dak cexe ip epesop iap puxim.

⁴ Ibuixim cuy ibumūnmēnat ajukuk. Warara'acat ewebumūn puje juy ibuixim cuy ip epejukuk. Eytayxi'ūmat eju ġu juy epeyepo- -eytayxi eju acā. Eyektop'ūmat eju ġu juy epeyepo- -eyektop eju acā. Deus ipiat supi'ajoat warara'acat itop eju jepopo'ukat pe warara'acat tayxi eju jepopo'ukat pe dak.

⁵ Dinheiro kay jījā ġu juy epesop.

— On pit jeyiwat ġu- -pūg em tak ka'ūma — i'e'em Deus wuywebe. — On pit jeyepere ġu- -pūg em tak ka'ūma — i'e'em wuywebe.

Imēnpuye eycokcoġ cuy epesop ajo eyju ikuġiat kay.

⁶ Imēnpuye wuya'ōcam cuy ajop.

— Wuykukukat wuybuywatwan soat em — i juy ace warara'acat pe ipararaayū be. — Wuypararam ġu juy ajeku — i juy ace cebe ip. — Ijodiat o'e ġu kuka wuywebe — i juy ace cebe ip.

⁷ Gebum cuy epesop kuy bima eykukukayū'ūm- 'ūm kay. Deus ekawēn cuk adi o'ġuwēnuwēn ip eywebe. Gebum cuy epesop apēn cūg ma ip oekuku iap kay, apēn ip jetabucap kuġ oe'ū'ū iap kay dak. Ixeyū'ūm'ūm puxim eyetabun cīcā juy epesop. ⁸ Soat em Jesus Cristo iwaruru ġu e'em. Ibit ma. Kuy bimaap co'i ma ġasū dak omuy. Guyjom tak imēn ma je'e. ⁹ Eybu'um ġu juy epesop kawēn icēmat taġ jeku am. Iwarum eymutaybitbin'ukayū a'ō kay ġu juy epesop cūgat e daġwi eyjēmap puxim. Pūgpūg jewaġuyġuy ip i'opi paxi sujop owebe iap kay. Ibuywatwan ġu ibo bit biġ ma itabut am ip Jesus kay. Wuyju bit cuy ġebum ajop Deus soat em xipan wuykuġ wuya'ōmucanucan iap kay. Iboap kay ġebum pima, biġ ma wuyetabut acesop Jesus kay.

^{10 - 11} Paiyū wünca ēn'in i'o'o'uk osodop ip o'su- ēnumpikupik ip ien'in torojo'a be kapikpik'ukayū. Gasū bit i'opi o'e cebe ip wuyju Deus pe iūm- ūmat'in. Pūg kabia be bit paī yoboġat ḥomōm badiat'abi be- -Deus tūytūyap ibuixi jījāat'abi be. Wünca doy dujuōmōm toy mubapuk am Deus etabun Deus pe ikērēat ukap ojuy. Ibiat ēn pit i'opi paī yo-

boğat pe. Ibiat ēn tujowatwan ip jedopdopap etakobe imupik am. ¹² Imēnpuxim Jesus o'jedoyekereren wuywebewi ikērēat uk am. O'jedoyekereren jekay itabucayū muisun am soat tağ. Itabut'ūmayū juk adi warēmtağ ma ixe o'jukuk. Ixe oe'ū ikaboğatka etakobe. ¹³ Ixe oibu'un ġu je'ū ām korosa be warēmtağ ma'ġu ip o'jukuk. Ixe buxim wuyju dak wuybu'um ġu juy ajop ixe bikuyap tağ jeku am warēmtağ ma'ġu ip wuykuğ itabut'ūmayū. ¹⁴ Wuydopdopapka ijodi ġu. Ikakoro ġu ijodiatka. Guyjom jeedotka wiwim wuyju.

¹⁵ Imēnpuye:

— En soat podi ma xipat cīcāat — i wuyju e'em soat em Deus pe.

Wūnca mupikupik'uk'ūm ma'ġu wuyju Deus etabun. Jesus tak kawēnwēn Deus eju wuywebeam.

— En ma soat podi ma xipat cīcā — i wuyju e'em soat em cebe. — En acā ocekukukat — i dak wuyju e'em cebe soat em.

¹⁶ Xipacat muğēğeap cuy epeyepere ġu. Jewebuywatwacap tak cuy epeyepere ġu. Imēn Deus epeğucokcoğ wūnca ūmūm cebe iap puxim.

¹⁷ Kūyjobin cuy epesop eykukukayū a'ō kay. Ikeyū a'ō epeya'ōxik ġu juy. Apēn cuk adi eykuk ip iap cuy ġuwēn ip Deus pe. Imēnpuye ibu'u ġu ip eybuywat am. Ağ ip eykay eyetabucap epereap puxim. Eyju ikeyū a'ō kay bima, icokcok ip jeybuywatwan. Eyju kūyjobit'ūm pima bit, iğuycūğcūğ je'e ip. Ibo bit jeybuywan ġu.

¹⁸ Epeyepere ġu kawēğap Deus eju ocewebeam. Soat em oceju cedağ ma oceku pin Deus etabun. Imēnpuye:

— Xipat paxi oceju Deus xe? — i'ūmġu oceju e'em.

Ocetaybit ocebinünpe ma oceju cūğ ma cexe iam.

¹⁹ Biğ ma juy epeyekawēn Deus eju ġaxīn ma ixe be waram omuypit am eyjo am.

²⁰ Wuykukukat Jesus itabucayū kukukat yoboğat ovelha kukuk'ukat puxim. Deus ixe Jesus o'ğutait ce'ūap tomukadi. Waram ġuto o'jetait. Imutait puje:

— Kawēn iisuat tağ cuy epeku ġasū bit, okpot

o'jedoyekereren eywebeam puye — i juk o'e wuywebe. — Kawēn iisuat tağ eyeku buje, soat em oxe epesop eyetait — i juk o'e Deus wuywebe.

²¹ Deus wuyağumubabibin'ukat. Ya'ōbacaap kuğ'üm pima, ibikuyap tağ wuyeku ba'ore wuywebe. Imēn-puye ixe soat xipacat cuy je'ğüm wuywebe. Ja'ōbacaap cuy je'ğüm wuywebe ibikuyap tağ wuyeku am soat em. Jesus Cristo a'ōbi soan cuy je'e wuywebeam jebikuyap tağ.

— En ma soat podi ma edipap kuğ — i juy acece soat em Jesus Cristo be.

Imēn cuy acece cebe.

²² Okitpitpiyū, itedup otupmubararak eymucok-coğaptum. Tup ade ġu otupmubararak. Imēnpuye eyukpiceğem ġu juy epetupco. ²³ Wuykitpit Timóteo o'ğujem ip daomünümünap'a bewi iam eyetaybit pin ôn. Gaxīn ma okay yajem puje, otujowat cuy oweju, eyjom oju buje.

²⁴ Oceju kato mujujum eykukukayū be - soat pe - Jesus a'ōkayayū be. Eykitpitpiyū dak kato mujujum eywebe - Itália eipi watwat.

²⁵ — Bay, xipan cuy ebekitkiyū ejukuk — i ôn e'em Deus pe.

Ibürū ma.

TIAGO EMUDUPMUBARARAKTUP CARTADUP

1 Bekitkit, cartadup mubarararağ ôn kato i'e am eywebe. -Deus ebekitkiyû be- -soat ka dağacat pe. Ôn Tiago. Deus peam kapikpiğ ôn. Wuyukukukat peam tak ôn kapikpiğ. -Jesus Cristo beam.

² Okitpitpiyû, eycokcoğ cuy epesop ipiatpi'ajjom ma'ğu eyju. ³ Deus eybuixijojom biğ ma eyetabut am cekay. Gebum cuy epesop iboap kay. Ixe kay eyetabut cīcā bima, eyetaxim epesop ipiatpi'ajo am. ⁴ Ibun ipiatpi'ajjom pima dak cuy eyetaxim epesop. Eyetaxi bima cūğ ma epesop Deus xe. Ikérēat kuğ ġu dak epesop cexe. Soat kukat puxim epesop cexe. ⁵ Cūğ ma eyeku am cexe iam eyetaybit'üm pima, eymutaybinap cuy epejoojuy Deus xewi. Ixe jeymutaybin. Ixe ibu'u ġu wuymutaybit am. Tacup ġu ixe. Soat em wuyemumuojuy ümüm wuywebe. ⁶ "Omутaybin cuy ece" i'e buje, eyetabun cuy epesop Deus kay.

— Wemumuojuy je'ğüm xe'e owebe? — i'ümğu juy epe'e cebe.

"Wemumuojuy je'ğüm xe'e owebe?" i'e'e'ukat tipodoyat puxim- -soat tağ kabido timupodoypodoyiap puxim, itabutbüt puye. ⁷⁻⁸ Wara'at tağtağtağ ma tipodoyat e'em. Imēnpuxim wara'at tağtağtağ ma ip jewağuyğuy itabutbūcayū. Warara'acat ikeyü ağuy-mubabi'üm'üm. Soat em jewağyuymuarururun ip- -"Wuyukukukat wemumuojuy je'ğüm xe'e owebe?" i'e'e'ukayū- -itabutbūcayū. Itabut cīcā ġu ip- -itabut'üm'üm ma. Imēnpuye jemumuojuy je'jat ġu ip Deus xewi.

⁹⁻¹¹ Itabucat ibubut kuğ'üm pima, icokcok cuy jeenuy, ade ibubut kukat co'i Deus xe buye. Guyjom Deus wara'at je'ğüm cebe ibubun. Ibubut adeat pit dao ma i'üm kadai'ip e'üp co'i. Kaxi cēmcēm. Kaxiepi bima jeditedudum kaxie pibun. Dit at'an. Titip ġu e'em. Imēnpuxim ibubut adeat je'ū wara'at pu

ojuy kapikpiğ cīcā bima. Imēneju itabucat ibubut ade bima, icokcok cuy jeenuy, ka'üma kukat co'i Deus xe buye.

¹² Ipiatpi'ajo am wuyetaxi bima wuycokcoğ acesop. -Jesus kay wuyetabucap epere'üm pima dak. Wuybuixijo epere buje:

— Soat em eyetait epesop oxe ma — i je'e Deus wuywebe.

Imēn Deus e'em soat pe- -ikukpin jekukayū be- -jekay itabucayū be. Imēneju wuycokcok wuyju e'em, ipiatpi'ajojom ma'ğu wuyju. ¹³ Deus ikērēat muğēğēan ğu wuywebe. Imēnpuye:

— Deus ikērēat muğēan owebe — i'ümğu juy epe'e.

Warara'acayū ikērēat muğēğēan wuywebe. Deus pit ka'üma. ¹⁴ Wuyju ma wuybikuy ikērēat muğē ām. Wuyukpiwatpin ma wuyju ikērēat mujurūğrūğ, ikērēat muğē pin puye. Imēn wuyju jewemuğuykukukum ikērēat muğē ām. ¹⁵ Wuyju ikērēat muğē pin wuybikuy ikērēat muğē ām puye. Soat em wuyju ikērēat mujurūğrūğ. Ikērēat mujurūğrūğxian acesop. Ikērēat mujurūğrūğxian pima bit, "Soat em wūy ma juy epe-sop owi eye'ü buje" i'e'em Deus wuywebe.

¹⁶ Okitpitpiyū, eykukpin cīcā oxe. Jewemuğuykukukum ğu juy epesop. ¹⁷ Wuyebay kaxiaat o'ğubapuk, kaxiepiat tak. Kasopta dak o'tamubapuk. Kaxiepiat jewarururun, kaxiaat tak: Deus pit jewarururun ğu. Soat em ma ixe xipacat ümüm wuywebe. Cemu-muüm ikērēat kuğ ğu. Xipat soat tağ. Soat wuyju ikuğiat ixe emumubapukpuk ma. Soat em ma xipan wuykuğ. Xipat'ümat ğu iümüm wuywebe. -xipacat acā. ¹⁸ Jekpiwatpin ma ixe wuynaē jebekitkiyüm ka-wēn icēmat kay wuyetabun puje. Ixe juk wuynaē warara'acat kukap podi ma wuykukam xipan.

¹⁹ Okitpitpiyū, dao ğu juy epeyekawēn. Dao ğu dak cuy eyetakomān. Dao ma bit cuy epeküyjo. Gebum cuy epesop iboap kay. ²⁰ Wuyetakoma bima cūğ ğu wuyju jekukum. -Deus bikuyap tağ ğu dak. Imēnpuye eyetakomān ğu juy epesop. ²¹ Imēneju ikērēat

muğēğēap cuy epeyepere. Warēmtağ eyekuap tak cuy epeyepere. Yoboğan pin ġu juy epesop. Deus bikuyap tağ cuy epeku. Ixe wuymuküyjojom jekawēn. Imēnpuye eyetabun cuy epesop cekawēn kay. Ixe wuydaxijojom jekawēn kay wuyetabut pima.

²² Ixe ekawēn cocomat ġu juy epesop. Cekawēn tağ cuy epeku. Ya'ijojom acā bima bit eyju jewemuğuykukukum. ²³ Pūgpūgpūğ Deus ekawēn cocom ā. Inaka cekawēn tağ ġu ip jekukum. Ixeyū waroa kukat puxim. ²⁴ Dao ma ip jewejojom waroa be. Jewejo buje waroa muxipanpan ip. Akiju ip cēmcēm. Dao ma ip yağuyba'üm'üm jedopa kay. Imēnpuxim Deus ekawēn coco'ukayū'in. Dao ma ip cekawēn cocom. Cekawēn co'isum pit yağuyba'üm'üm ip cekawēn kay. Cekawēn tağ ġu dak jekukum ixeyū ma. ²⁵ Warara'acayū bit daodaodao ġu Deus ekawēn cocom. Je-wağuyğuy ip dopdom cekawēn kay. Yağuyba'üm'üm ġu ip cekawēn co'isum. Soat kabia cekawēn cocom ip. Kūyjobit cīcā ip cekawēn kay. Ixe ekawēn cedağ ma wuymutaybitbin. Soat tağ xipat ixe ekawēn. Wuya'ōmucanucan wuywebe ikērēat muğēap puxim. Deus ixeyū ġucokcoğ soat tağ ja'ō dağ ip jekukum puye.

²⁶ Kawēnkērēat epere'üm pima, te'e ma wuyju e'em "Ocetabut Deus kay" i. Kawēnkērēat epere'üm pima, jewemuğuykukukum wuyju. ²⁷ Deus wuyebay. Ixe wuymutaybitbin apēn itabucat cuy jeku iam. Deus kay wuyetabut pima, cebay'ümat asubuywan. Itop'üm e'übit tak asubuywan- -mudiuat. Itabut'-ümat puxim ġu juy ajeku. Ikērēat tak cuy ağuju-rūğ ġu- -pūğ em tak ka'üma. Wuyağuyisum cuy ajeku. Imēn jekukum pima, cūğ ma wuyju jekukum Deus xe. Imēn jekukum pima:

— Icēmān eyetabut okay — i'e'em Deus wuywebe.

2 Okitpitpiyū, iwarum ġu juy soat epejukuk- -totidipat, totiokokat tak. Eyetabut wuyukukat kay - Jesus Cristo kay. Ka'üma ma ixe jo'iat

jedipap kuğat. Imēneju pūğ pe ma juy soat epejukuk- -totidipat, totiokokat tak. ² Ibubut adeat aco'i jajēm eykay eyju awerom pima. Cekaxima idipat kuğ ip. Pūmūn kuğ ip- -teibogāt kuğ. Ibubut'ūmat tak aco'i jajēm. Cekamixa teiboğ ġu- -idip ġu. ³ Xipan aco'i epejukuk ibubut adeat. Xipan ġu bit aco'i ibubut'ūmat epejukuk.

— Xik'i juy abik ya'ōbuyxiat tūyap pe — i aco'i epe'e ibubut adeat pe.

— Cūğ'i juy eğuy — i aco'i epe'e ibubut'ūmat pe. — Xik'i abik ipi ju ma — i aco'i epe'e cebe. ⁴ Imēn ey'e buje iwarum ma eyju ip ikuğ. Iwarum ip ikuğ pima, cūğ ġu Deus xe.

— Teku ikērēat kuğ Deus xe — i eyju e'em cekamixa jojoap tomuju ma.

Imēn xipat ġu Deus xe.

⁵ Okitpitpiyū, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay. Ibubut'ūmayū o'taē Deus itabut am Jesus kay. Itabut cīcā ip cekay. Imēnpuye ixeyū o'taē soat em top am ip jexe, ixe soat kukukan pima.

— Okayayū acā jeedop oxe ḥn soat kukukan pima — i juk adi o'e Deus kuyje.

Imēn Deus ma ibubut'ūmayū o'taē top am ip jexe.

⁶ Eyju bit imubuyxi'üm'üm ip. Ibubut'ūmayū ġu eymudadaybotbon- -ibubut adeayū acā. Ixeyū ma eymukurururuğ ibimāmāayū ekawēn coco'ukat topabe ixeyū ipiat'ajoan eywebe.

— Ka'ūmğu Jesus co'iat xipacat — i wuyju e'em.

— Jesus ebekitkiyū eyju — i'e'em Deus wuywebe.

Ibubut adeayū bit Jesus muymuy.

⁸ — Xipan cuy eyxeat epejukuk xipan eyeweukukap puxim — i juk o'e wuyukukat.

Imēn e'em Deus ekawēntup. Soat em iboap ekawēn tağ jekukum pima, xipan eyju jekukum. Soat ka kukukayū kukukat a'ō dağ eyju jekukum. ⁹ Cekamixa jojoap tomuju iwarum ijodiacat kuğ pima bit, ikērēat kuğ eyju Deus xe. Iwarum ip ikuğ pima, Deus pe wuyawēwēap ekawēn tağ ġu eyju jekukum. ¹⁰ Adeopop Deus pe wuyawēwēap ekawēn. Pūğ ekawēn mu-

pubun puje, wuyukpiwat ma kuka ace Deus xe soat ekawēn mupubutbun'ukat puxim.¹¹ "Warara'acat tayxi kaykay ġu juy epesop" io'e iat "Warara'acat epeyaoka ġu juy" i dak o'e. Wara'acat aoka buje yukpiwat ma je'e Deus xe warara'acat tayxi eju cepo'ibit ġu ma'ġu. Ixe ikērēat kuġ Deus xe, pūġ ekawēn mupubut puje.¹² Deus ekawēn taġ cuy ajeku. Ixe ekawēn taġ wuyeku buje, Deus wuya'ōmucanucan wuywebe ikērēat muġēap puxim. Soat em wuya'ōmucanucan "Eyju ikērēat kuġ oxe" i'ead puxim wuywebe. Imēnpuye eyekawēntim cuy epeku. Xipan cuy epesop.¹³ Warara'acat kay wuyetabotaidabotbot'ūm pima, Deus tak itabotaidabotbot ġu je'e wuykay. Cekay ip wuyetabotaidabotbot pima bit, "Eyju ikērēat kuġ oxe", i'ūmgū Deus je'e wuywebe - "Wetabotaidabotbot eykay", i acā.

¹⁴ Okitpitpiyū, "Ocetabut Jesus kay" i'ead tomuju acā ġu Deus wuydaxijojom. Itabut'ūmat ekukuap co'i wuyju jekukum pima, te'e ma wuyju e'em "Ocetabut Jesus kay" i.¹⁵ Toti'ūm pima, ixaxet'ūm pima dak, apēn xe'e kuka wuykitpitpiyū ajukuk? Cesaysey'ūm pima, ixaxet'ūm pima dak, apēn xe'e kuka wuyixītyū ajukuk?¹⁶ Say'ūm'ūm pima, doti'ūm'ūm pima dak, te'e ma kuka ace cebe ip:

— Deus cuy xipan jeykuk — i. — Xipan cuy eyesaysum epeku — i dak. — Xipan cuy epeyekōn — i dak.

¹⁷ Xipan'ūm warara'acat kuġ pima, te'e ma wuyju e'em "Ocetabut Jesus kay" i - jewexe wuyetabut Deus kay.

¹⁸ Warara'acat aco'i e'em wuywebe: — En ma etabut — i. — On pit xipan warara'acat kuġ — i. On pit e'em eywebe:

— Warara'acat itaybit ġu wuyetabut Jesus kay iam, wuyju xipan warara'acat kuġ'ūm pima bit — i. — Itaybit je'e ip wuyetabut cekay iam wuyju xipan warara'acat kuġ pima — i ḥon e'em eywebe.

¹⁹ Eyetabut pūġ ma Deus kake iap kay. Imēn xipat cīcā. Ibiōgbuk kērēayū dak itabut pūġ ma Deus kake iap kay. Imēnpuye ip ikarabakbak jeparara pibun.

²⁰ Eyağuyba'arēm cīcā. Te'e ma wuyju e'em: — Oce-tabut Jesus kay — i, xipan warara'acat kuğ'üm pima. Iboap iba'arēm aco'i eyxe. Imēnpuye Abraão oğuwēn eywebe eymukūyo am. ²¹ Ixe Abraão jekpot o'jomōğ yawajeat'a jeje-wita'a jeje. Isaque o'jomōğ. Daxa jeje o'jomōğ Deus etabutpe yaoka am.

— Abraão cūğ ma oxe — i juk adi o'e Deus Abraão eküyjobicap co buje.

²² Apēn cuk adi itabut osunuy iap tağ oeku. Biğ ma Deus kay itabucap yobog o'e, jetabucap tağ oeku buye. ²³ Deus ekawēntup e'em: Abraão itabut osunuy Deus kay, i. Imēnpuye:

— Cūğ ma ēn oxe — io'e Deus cebe, i.

Jekpot aoka ojuy bima itabut osunuy Deus ekawēn kay. Imēnpuye:

— Abraão obure — i juk adi o'e Deus.

²⁴ — En cūğ ma oxe — i'e'em Deus wuywebe wuyetabut puje acā ğu.

Wuyetabucap tağ wuyeku buje bit: — Cūğ ma ēn oxe — i'e'em wuywebe.

²⁵ Imēnpxim Raabe jetabucap tağ oeku kuyje yapoan ma'ğu. Ixe Raabe Josué emumujuju o'ğunēm jeduk'a be. Guyjom ip o'ğuju wara'at e dağ yaokaap puxim. Imēnpuye:

— Cūğ ma ēn oxe — io'e Deus Raabe be.

²⁶ Wuybioğbukbek'üm pima, te'e ma kuka wuyebit kuğ ace. Ace'ü kuka. Imēnpxim wuyetabucap tağ jekukum'üm pima, te'e ma kuka ace: — Ocetabut Jesus kay — i.

3 Okitpitpiyū, warēmtağ ma wuyju jekukum pima, xipat ğu Deus xe. Itabucayū mutaybitbin'ukat warēmtağ ma jekukum pima bit, ibodi ma xipat ğu cexe. Imēneju ade ğu juy ey'in itabucayū mutaybitbin'ukan je'e. ² Soat wuyju imudopatpan soat kabia. Soat em wuyekawēntip pima bit kuka ikērēat kuğ ğu ajop Deus xe. Ka'üma em wuyekawēnkērē bima wuya'óbaca kuka ajop ikērēat muju-

rūgap puxim.³ Cavaro biğe asubiğemuōm wuyōhō bi be ikeyū be kūyjobit am wuya'ō kay. Wuyju pinap tağ cucum ip, ibiğe yopit ma'gu. ⁴ Imēnpxim kobexixi yoboğ cīcāat. Imu'abicūğcūğap'ip pit yop'it ma. Kabidoxixi kobexixi mujujum. Imēnpit iboap'im acā kobexixi mu'abicūğcūğ wuyju pinap tağ, yop'it ma'gu. ⁵ Imēnpxim wuykō dak ikō'it ma. Inaka wuykōm ma soat em xipan jewemuwēnuwēn wuyju.

Daxae ie'it ma. Inaka yopmupik put yop'ade. Wūy jījā imupikupiğ yopit ma'gu o'jesop. ⁶ Wuykō ikō'it ma. Inaka wuykōm ma wuyju ikērēat muba-pukpuğ soat em. Wuyekawēnkērē bima, wuyağymu-kērērēn apēn daxae yopmukērērēnap puxim. Bekin pin ma wuyekawēnkērē. Aypan pima bin ma dak wuyekawēnkērē. Daxa boğ tağwiat e buxim wuykō. ⁷ Wuykō muwağōn pa'ore wuywebe wuyekawēnkērēap puxim. Awaydip tağat'it'it imuwağōn put wuywebe. Wasū dak imuwağōn put wuywebe, ka'oririt tağ wu-ruruğ'ukat tak. Axima dak ibu but wuywebe wuyōhōm. ⁸ Wuykō bit imuwağōn pa'ore wuywebe. Wuykō xipat ğu. Wuyekawēnkērēap cepere ba'ore wuywebe. Wuybu'u bima dak acede ma. Wuyekawēnkērēap xipat ğu puybu nūydi buxim. ⁹ Wuykōm: — En xipat cīcā — i wuyju e'em wuykukukat pe-wuyebay be-kabi beat pe. Wuykōm: — Wūy ma juy eğuy Deus wi ipiat'ajojom — i wuyju e'em warara'acat pe-jebuxim Deus emumuğē be. ^{10 - 12} Xepxepti ğu diajēmjēm idi'a bewi-pügti acā. Tikōjōjēkati diajēmjēm pima, tikuati ğu kuka o'tiajēm. Wuykō bit idi'a buxim ğu. Okitpitpiyū, murusu'ip tağwi asāo'a bubum ğu wuyju. Gudup'ip tağwi keğebiit'a bubum ğu dak. Tikuati atibu ğu tiyuati bewi. "En xipat cīcā" i'e'ead cēmcēm wuybi bewi. "Wūy ma juy eğuy Deus wi ipiat'ajojom" i'e'ead tak cēmcēm wuybi bewi. Okitpitpiyū, imēn xipat ğu jījā.

¹³ Okitpitpiyū, xipacat tuy ağıjurūğ. Cūğ ma juy ajeku warara'acat etabutpe. Yoboğan pin ğu juy aje-ku. Wuyju cedağ jekukum pima, warara'acat je'e "Teyūku itaybit cīcā" i. ¹⁴ Wuya'otarek pima, te'e ma kuka ace "Ocetaybit cīcā" i, yoboğan pin pima

dak, jewekay acā ġebum pima dak, wuyetabutkarey warara'acat kay bima dak.

— Dapxi ēn — i'ūmgu juy ace icēmān e'e'ukat pe.

¹⁵ Wuyetabutkarey warara'acat kay bima, jewekay acā ġebum pima dak, Deus pe wuymutaybitbinap tağ ġu wuyju jekukum- -Deus kay'ūmat pe wuymutaybitbinap tağ acā. Imēn jekukum pima awaydip tağ omuyku iat puxim wuyju- -ibiōgbuk kērēayū kukukat pe wuymutaybitbinap tağ acā. ¹⁶ Wuyetabutkarey bima, jewekay acā ġebum pima dak, soat pabin ma dak kuka ikērēat aġujurūgrūg, jewewa'ōxikxiğ tak kuka ajop. ¹⁷ Deus pe wuymutaybitbinap tağ jekukum pima bit, ikērēat aceġujurūg ġu. Wuyaġuyisum cuy ajeku. Kaba'ūm acesop wuyeweweju; wuya'ōpuruğ ġu dak warara'acat ajukuk; wuymucokcokap kay acā ġu ġebum acesop- -warara'acat mucokcokap kay dak; warara'acat kay wuyetabotaidabotbon tak ajop; xipacat tak aceġujurūg; jewexe xipacat kuğ ġu ajop warara'acat muġuykuku ojuy ¹⁸ Itakomaat mudinudin'ukat kadai daidada'ukat puxim. Taidada'ukat kadai daidadam jeku be ġuyjom kake i'e am jexan. Imēnpuxim itakomaat mudinudin'ukat itakomaayū mudinudin ixeyū be i'e am cūġayūm Deus xe.

4 Apēnpuye eyju jewewa'ōxikxiğ? Soat eyju ikērēat kay. Soat em ikērēat kay ġebum eyju. Imēnpuye eyju jewewa'ōxikxiğ, jewewa'ōdawutwun tak. ² Eybubut ade pin. Ikuğ ġu bit. Imēnpuye eyju warara'acat aoka pin ibubut pu ojuy. Eyetabikuku jījā warara'acat pubut kay. Imēnpit epejat ġu. Imēnpuye eyju jewewa'ōxikxiğ, jewewa'ōdawutwun tak. Eyemukaypinput kuğ ġu eyju, Deus xewi iojuyjuy'ūm puye. ³ Deus xewi iojuy buje dak, epejat ġu ikērēat muġē ām epejoojuy buye. Eyju iojuyjuy Deus eku-kuap tağ ġu jeku am- -eyekupinap tağ acā. Eyetabikukuap tomuju ma eyju iojuyjuy Deus xewi. ⁴ Deus cuk epeyepere apēn ayacat jektop o'jepere wara'acat

eju jepo am iat puxim. Deus kay'ūmat purem pima, Deus kay wuyetakomām tak ajop. Eyetaybit ġu aco'i iboam. Deus kay'ūmat purem pin pima, Deus kay ġu dak epesop. ⁵ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus jebiōgbuk o'ġuōm wuywebe, i.

Wuykukpin cīcā cexe, i. Ibikuy jījā wuywebe kūyjobit am jebiōgbuk a'ō kay, i. Wuyju kūyjobit'ūm pima,

Deus itabutkarey wuykay, i.

Te'e ma aco'i eyxe bit iboap ekawēn ibararak. ⁶ Warara'acat podi ma Deus pit wuybuywatwan. Imēnpuye Deus ekawēntup e'em:

"Soat podi ma wa'ōbuyxi" i'e'e'ukat kay ġu Deus, i. "Obuywan cuy ece wa'ōbaca'ūm puye" i'e'e'ukat puywatwan pit, i.

⁷ Imēneju kūyjobin cuy epesop Deus a'ō kay.

— A'ō kay bit oceju kūyjobit ġu — i juy epe'e Satanás pe- -ibiōgbuk kērēayū kukukat pe.

Imēn i'e buje, jenapōn eyxewi. ⁸ Deus kay juy epe-sop. Eyju ixe kay bima, ixe dak eykay je'e. Epeye-wemuisun cuy Deus etabutpe. Ikērēat muğēğēap cuy epeyepere cūğ ma eyeku am. Eyekawēnkērēap tak cuy epeyepere soat em ma eyetabut am Deus kay.

⁹ Eyju ikērēat kuğ- -ade. Imēnpuye eyğuycūğcūğ cuy epesop. Epetötōn cuy. Eybidewayap cuy epeyepere wa am. Eycokcokap tak cuy epeyepere eyğuycūğ ey'e am. ¹⁰ "Bay, obuywan cuy ece, wa'ōbaca'ūm puye" i ey'e buje, Deus jeybuywan. Jeymuisun tak.

¹¹ Okitpitpiyū, epeywemuymuy ġu juy. Ekyitpit muymuy bima, wuyawēwēap ekawēn mupubutbun tak eyju. "Okitpit ikērēat kuğ Deus xe" i'e buje, "Wuyawēwēap ekawēn kawēn ikērē" i dak eyju e'em. "Wuyawēwēap ekawēn kawēn ikērē" i'e buje, iboap ekawēn tağ ġu eyju jekukum- -iboap ekawēn mupubutbun acā. ¹² Deus ekawēn acā cūğ ma wuyawēwēm. Ixe be acā wuydaxijo but. Ixe be acā wuymu'ūm put. Imēneju:

— Teku ikērēat kuğ Deus xe — i'ūmğu juy ace.

Deus acā itaybit abuyū ikērēat kuğ iam--wuyju bit ka'ūma.

¹³ Okitpitpiyū, eya'ōpicūğcūğ puk wekawēn kay. Te'e ma eyju kawēnwēn eyeweweju.

— Gasū, kuyaje aco'i aceju wara'atka kay — i aco'i eyju e'em eyewewebe. — Ihibun iboka be acesop tarekrek teidadam — i aco'i eyju e'em. — Ade jījā acejat wuyedinheirom — i aco'i eyju e'em. Imēn te'e ma eyju kawēnwēn eyeweweju. ¹⁴ Wuyetaybit ġu xipat tu je'bapuk wuywebe kuyaje iam, xipat ġu xe'e je'bapuk wuywebe iam. Wuyetaybit ġu puğün ace'ū iam. Kabidiğ puxim wuyju. Tiğ'ajēm'isum dao ma diğ'üm'üm. Dao ma diğwatwan. Kabi-diğwacap puxim wuyju dak. Dao ma ace'ū. ¹⁵ Imēneju:

— Deus ibikuy bima acā iboam ace'e kuyaje — i juy epe'e eyewewebe. — Deus ibikuy bima acā, kuyaje buk wuyekapikap kuğ acesop — i juy epe'e eyewewebe. ¹⁶ — Kuyaje juy iboka be acesop wuyekapikap kuğ — i te'e ma eyju bit e'em.

Yoboğan pin eyju. Te'e ma eyju xipan jewemuwēnu-wēn. Xipat ġu boap. ¹⁷ Xipacat mujurūğ ām wuyetay-wuyetaybit pima, ikērēat kuğ acesop imujurūğ'üm pima.

5 Ibubut adeayū, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay. Gasū eybubut ade. Guyjom pit ka'ūma kuğ epesop. Ipiatpi'ajojom ā epesop. Imēnpuye epeywāwā juy. Wawa juy epesop. ² Eybubut oioroğ- -teiboğat. Ixiwa'abīt eydoti o'jo'o'o- -idip cīcāat. ³ Yoptite opop kuy soat tağ eyedinheiro dağ- -isurūğat tağ. Eyeouro dağ tak yoptite opop. Te'e ma eyju ikuğ. Yoptiteat cocom pima warara'acat je'e:

— Tacup ma poro teku osunuy — i. — Teku je-bubut o'ğuwaje jemucokcok am acā — i je'e ip. — Ajo xe'e o'ğüm tadaybotbocayū be? Ka'ūma ma — i je'e ip.

Daxa be wuymupikupikap puxim ipiat epesupi'ajojo. Eybubut muwajeje'uk epesop. Gasū bit Deus je'e eywebe:

— Ikērēat kuğ eyju oxe — i.

⁴ Teidada'uk ġu epesop eykat pe kapikpik'ukayū be cekapikaptei ip. Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop. Deus pe jemāmāmām ip eywebe kapikpik'ukayū jekapikaptei kuğ'üm puye. Imēnpuye eymuymuy ip Deus pe. Deus ixeyū emāmāap cocom.

— Ocekariwa ocemudadaybotbon cīcā — i'e'em ip Deus pe. — Ipiat cuy esupi'ajoat ocekariwa be teidadam'üm puye — i'e'em ip cebe- -Deus pe.

Ixe Deus soat podi ma ya'ōbacaat. ⁵ Ijodi bima eybubut ade juk adi epesop. Eycokcoğ cuk adi epesop soat kuğ puye eybubut kuğ. Eybegbeg cuk adi epesop ikuat o'o am. Gasū bit Deus jeymuju ipiat'ajojoapkay.

⁶ — Ikērēat kuğ eyju Deus xe — i napa ma juk adi epe'e'e ikērēat kuğ'ümat pe.

Ikērēat kuğ'ümayū aokaka'uk epesop. Ceweikek ġu ip osodop.

— Deus pit ipiat supi'ajojoat eywebe — i ôn e'em jebubut kay itabucayū be.

⁷ Imēneju eyukpiceğēm ġu juy epesop wuykukukat Jesus ajēmap wiwi am, okitpitpiyū. Ixe ajēmap wiwim cuy epesop apēn kat iwat jekat peat'a wiwim iat puxim. Kat iwat muba'at ajēmap wiwim. Muba'at ajēmjēm taida buje. Jekat'a op puje waram ajēmjēm. Yukpiceğē ġu kat iwat muba'at ajēmap wiwi am. ⁸ Ixe buxim eyju dak eyukpiceğēm ġu juy epesop wuykukukat Jesus ajēmap wiwi am. Epejowiwi juy. Gaxīn ma jajēm. Imēneju eycokcoğ cuy epesop ixe wiwi am.

⁹ Okitpitpiyū, jemāmāmām ġu juy epesop eyewebeju Deus pe "Ikērēat kuğ eyju oxe" i'lap puxim eywebe. Gaxīn ma ixe jajēm. Ixe acā itaybit abuyū ikērēat kuğ iam. Wuyju bit ka'üma. ¹⁰ Okitpitpiyū, gebum cuy epesop Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'üm'üm kay- -kuyjeayū'üm'üm kay. Wuykukukat a'obi imuwēnuwēn ip oekuku. Itaxi osodop ip ipiat-

pi'ajo am. Deus kay jetabucap o'jepere ġu ip ipiat-pi'ajojom ma'ġu ip. Ixeyū'ūm'ūm ekukuap puxim cuy epekukuku.

¹¹ — Icokcok cīcā ip osodop ipiat kay itaxiyū'ūm'ūm — i wuyju e'em.

Gebum cuy epesop iboap kay. Jó itaxi osunuy ipiat-pi'ajojo am. Deus kay jetabucap o'jepere ġu ipiat-pi'ajojom ma'ġu. Eyetaybit wuyukukat cuk adi ixe o'jukukuk xipan iam. Soat ibubut oi'ūm. Inaka Deus wara'at o'ğūm cebe oi'ūmiat tieğ. Wuyukukat itabotaidabotbot cīcā wuykay. Ixe xipan wuykuğ wuyukpin cīcā cexe buye.

¹² Okitpitpiyū, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay. "Wa'ō dağ oce" i'e'em pima, "Deus etabutpe icēmān ḥn e'em" i'ūmġu juy epe'e.

— Kabi beat etabutpe icēmān ḥn e'em — i'ūmġu dak cuy epe'e. — Ipi o'ğuğeiat etabutpe icēmān ḥn e'em — i'ūmġu dak cuy epe'e.

— Oce ġu juy — i juy epe'e'e em'ūm pima. — Oce juy — i bit cuy epe'e'e em pima.

Icēmān acā juy epeyekawēn eyeweweju. Eya'ō dağ cuy epe'e'e soat em. Imēn e'em pima, Deus ipiat supi'ajoat ġu eywebe.

¹³ Wuyju ipiatpi'ajojom pima, Deus eju juy acekawēn. Wuycokcok pima dak cuy acebibododon cebe "Soat podi ma ēn xipan ocekuğ" i'e am cebe.

¹⁴ Wuyewātaxipipi bima itabucayū kukukayū juy atakoy yajēm ām wuyduk'a be. Iwātaxipiat mu'adaap joojuy ip Deus xewi. Ixepti juy timōğ ip iwātaxipiat a be Deus pe imu'ada am.

— Wuyukukat Jesus a'obi oceju timōğmōğ a be — i juy je'e ip cebe- -iwātaxipiat pe.

¹⁵ Imēn iojuy buje, Deus iwātaxipiat ġu'ada wuyukukat Jesus kay itabut ip puye. Wuyukukat Jesus iwātaxipiat ġu'ada. Apēn cuk adi ikērēat o'ğujurūğ-rūğ iap ju'uk cebewi- -soat ju'uk. ¹⁶ Imēneju apēn cuk adi ikērēat ağıjurūğrūğ iap cuy ağuwañ wuyewebe. Wuyewebeam cuy acekawēn Deus eju ixe be wuymu'adam. Deus ja'obacaap ġubapuk wuywebe wuyju iboap ojuyjuy cexewi bima, ixe bikuyap tağ wuyju jekukum pima dak. ¹⁷ Wuybuxim Elias tak ijo-

dian osunuy. -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kuyjeat.
Ixé o'jekawēn Deus eju.

— Muba'at cuy eğudot ġu ocekay — io'e Deus pe.

Muba'at oajēm ġu Deus ixé ekawēn o'ya'ijojo buye.
Ibun cīcā muba'at'ūmap. Muba'at ajēmjēm ġu
oeku ebapūg koato. 6 kaxi dak ka'ümġu. ¹⁸ O'jeka-
wēn ma'ġuto Deus eju Elias.

— Muba'at cuy waram eğudot ocekay — io'e ce-
be.

Waram ġuto kabi beat muba'at o'ġudot. Kadai wa-
ram o'yaypan. Elias puxim wuyju dak cuy wuyemu-
juyjuy ajowiwi Deus xewi.

¹⁹ Okitpitpiyū, pūg'in ey'in kawēn icēmat kayap
epere buje juy ixé epeyawē waram ġuto kūyjobit am
kawēn icēmat kay. ²⁰ Ikērēat mujurūğrūğ'ukat cuy
epeğuypit cedağ ġuiat e dağwi. Imuypit puje, Deus
idaxijo. Iğuju ġu ipiat'ajojoap kay. Ikērēat ju'uk ce-
bewi. Ade jījā ju'uk cebewi. Gebum cuy epesop
iboap kay.

Ibūrū ma.

PEDRO EMUDUPMUBARARAKTUP KOAPATUP

1 On Pedro. Jesus Cristo emumuju õn. Ixe onaē owebe Deus a'obi kawēn idipat muwēn ām soat ka watwat pe. Eyju dak Deus ebekitkit. Ijudup mubarararağ õn eywebeaptum. Eyipi be ġu eyju dopdom. Soat eipi dağ eyju jepōğpōğpōğ- - Ponto eipi dağ, Galácia eipi dağ tak, Capadócia eipi dağ tak, Ásia eipi dağ tak, Bitínia eipi dağ tak. ² Deus wuyebayat. Ixe juk eynaē soat tağ eyisu eydop am.

— Teyūku webekitkiyūm je'e — io'e Deus jewebe ma. — Okpot a'ō kay kūyjobin jeedop ip- -Jesus Cristo a'ō kay — i juk o'e jewebe ma kuyje ma. — Obiōğbuk ixeyū ġuisun soat tağ, okpot o'jedoyekeren puye — i juk o'e jewebe ma Deus.

— Bay, xipan cuy ebekitkit ejukuk- -soat ka dağ cepōğpōğ'ibiyū — i õn e'em Deus pe. — Ixeyū ağıymubabibin cuy eğuy — i õn e'em cebe.

³ — En soat podi ma xipat — i juy ace Deus pe- -wuykukukat ebay be- -Jesus Cristo ebay be. Ixe Deus waram ġuto Jesus Cristo o'ġutait ce'ūap tomukadi. Ixe ja'ōbacaap o'ġuōm wuywebe wuyaġuyisum jeku am, ixe itabotaidabotbot cīcā wuykay buye. Imēneju soat em ixe xe wuyetait acesop iap wiwim cīcā wuyju, Deus ja'ō dağ e'em soat em puye. ⁴ Deus xipacat muxipanpan jebekitkit pe iūm ām. Kabi be ma Deus iboap muxipanpan wuywebeam. Deus emumuūm pit cekērēn pa'ore ma. Iokoğ ġu ma dak. Ierep ġu dak. Iboap ma acejat. Imēneju iboap cuy ajo-wiwi jijā. ⁵ Eywebe iūmap kuy ixipan opop Deus xe. Eyetabut pima, Deus soat em aġ eykay. Ixe dak ja'ōbacaap muōmōm eywebe. Guyjom Deus apēn ixe wuydaxijojom soat em jexe wuydop am iap ġubapuk soat ipi juayū be. Iboap wiwim cīcā eyju.

⁶ Iboap kay juy ġebum epesop eycokcok am. Imēnpit ijodi bima darem ma eyġuycūğ epesop ipiat-pi'ajojom puye. Soat tağwi xipat'ūmat jebapukpuğ

eywebe.⁷ Ouro kay jījā wuyju. Wuyetabut cīcā Jesus kay bima bit, ouro kaypinap podi ma wuyju cekay. Wuyju ouro mudaxipxim wuyetaybit am teku imuwe-koykeyat āgu ouro ma iam. Ouro buyxijoap puxim Deus ipiatpi'ajojoan eywebe eyetabucap puxijo am. Ouro imu'ūm put wuywebe. Eybu'u'ūm pima bit Jesus kay ipiatpi'ajojom ma'āgu eyju, eyetabucap imu'ūm pa'ore je'e. Eybu'u'ūm pima:

— Xipat eyju oce — i je'e Deus eywebe.

Imēn je'e eywebe Jesus Cristo muajēm puje. Jesus co'i eydip epesop. Cejo'i eya'ōbuyxi epesop.⁸ Ixe Jesus Cristo juk adi epejojojo āgu. Inaka ixe ikukpin cīcā eyxe. Gasū dak ixe jojom āgu eyju. Inaka eyeta-but cīcā cekay. Imēneju eycokcok cīcā ma. Kabi be-acat cokcokkap co'i eyju dak eycokcok. Eycokcokkap imuwēn pa'ore eywebe yoboğ cīcā eycokcokkap puye.⁹ Eyju juk adi eyetabut epesop Jesus kay. Imēnpuye Deus cuk eydaxijo. Gasū eycokcok cīcā eyetaybit Deus kuy juk ocedaxijo iam puye. Jemudaxijoyū bit pūğ em tak je'pere āgu ma.

¹⁰ Gebum cīcā osodop ip Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukayū apēn Deus ipi juacat idaxijo iap kay-kuyjeayū. Itaybit pin cīcā osodop ip iboam.

— Apēn xe'e Deus xipan jebikitkit jukuk? — i'e'e'uk osodop ip. — Deus ipi juacayū idaxijo — i'e'e'uk ip osodop taxijo awap.

¹¹ Cristo biōğbuk osunuy cebe ip-jewemuwēnuwēn ma cebe ip Cristo ma.

— Deus emunaē juy ipiat supi'ajojo — i juk adi o'e cebe ip. — Ipiatpi'ajojo epere buje bit soat xe warara'acat podi ma ya'ōbuyxian je'e — i juk adi o'e cebe ip.

Iboap ekawēn co buje:

— Abu muwēnuwēn xe'e Cristo biōğbuk wuywe-be? — io'e ip jewebe ma. — Puğūn xe'e imēğap je'-bapuk? — io'e ip jewebe ma.

¹² — Eyetabēğ pima āgu ipiat supi'ajoat ip wemunaē be-ğuyjom acā — i juk adi o'e Deus jekawēn muwēnuwēn'ukayū be.

Imēn jekpot o'ğuwēn cebe ip. Kuyjeayū iboap eka-wēn muwēnuwēn'uk ip osodop Deus ekawēn muwēn-

uwēn'ukayū. Gasū dak kawēn idipat muwēnuwēn'ukayū iboap ekawēn ma juk adi o'guwēnuwēn eywebe Ibiōgbuk xipacat a'ōbi- -kabi kadiwi Deus o'gudot'iat a'ōbi. Kabi beacayū dak itaybin ojuy osodop ip iboap ekawēn- -Deus ekawēn tojotjot'ukayū.

¹³ Imēneju eyağuykerem cuy epesop. Deus xipat cīcāat je'gūm eywebe waram Jesus Cristo ajēm puje. Yajēmap wiwim cīcā juy epesop. Wara'at kay ġu juy ġebum epesop- -ixe kay acā. ¹⁴ Kūyjobin cuy epesop Deus a'ō kay. Deus e'eam eyetaybit'ūm pima, juk adi ikērēat muğēğēm acā epesop. Imēn ġu juy epeku ġasū bit. ¹⁵ Deus ikērēat kuğ ġu. Soat tağ iisu. Ixe juk eynaē soat tağ eyisuan jebuximayūm. Imēnpuye juy eyağuyisum epeku. Eyekawēnkērēm ġu dak cuy epesop. ¹⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

On ma ikērēat ojukuk ġu- -pūğ em
tak ka'ūma ma, i. Imēnpuye eyju dak
ikērēat epejukuk ġu, i.

¹⁷ — Bay — i wuyju e'em cebe, Deus eju oceju kawēnwēn pima. Ixe Deus pūğ tağ ma soat kuğ ipi juacat kuğ. Apēn ijodi bima juk adi ajeku iaptei ideida soat pe wuywebe. Xipacat je'gūm cedağ ma jekuku'ukayū be cedağ ma cekukuapteim. Ipiat su-pi'ajojoat ikērēat mujurūğrūğ'ukat pe bit ikērēat mujurūğrūğapteim. Imēneju ibuyxim cuy ixe epejukuk ijodi bima. ¹⁸ Kuy bima warēmtağ ma juk adi epeku-kuku eydobuyū'ūm'ūm ekukuap puxim. Ikērēat mujurūğrūğ cuk adi epekukuku. Deus pit eydaxijoaptei o'teida waram warēmtağ ma eyekuap puxim. Ourom ġu o'teida, pratam ġu dak. Ouro ikoro ġu. Prata dak ikoro ġu. Soat em ġu teiboğ ip. ¹⁹ Wuydaxijoaptei bit teiboğ cīcā osodop. Wuydaxijoaptei Cristo e'üap osunuy. Cedoyekererenap osodop. Kuyjeayū ovelha aokaka'uk osodop ip Deus pe ikērēat ukapteim. Idip cīcāat aokaka'uk osodop ip. Iwātaxipi'ūmat acā yao-kaka'uk ip osodop. Ikērēat kuğ'ūmat acā. Imēnpuxim Cristo dak oe'ū, ikērēat kuğ ġu ma'ğu. ²⁰ Ipi muğē awap Deus jekpot tuy ojuy osunuy ipi juacayū daxi-joko'ukan. Kuyje ġu bit ixe o'gudot ijodi- -ğaxisün ma. Ibapuğ ma ixe o'gudot ijodi eydaxijo am. ²¹ Deus

ixe o'ğutait ce'ūap tomukadi. Ixe dak o'jomuy soat podi ma ya'ōbuixiam, soat podi ma idipam tak. Imēneju eyetabut cīcā Deus kay. Ixe jojoap wiwim cīcā eyju.

²² Kawēn icēmat kay juk adi epesop kūyjobin. Imēnpuye soat tağ eyisu Deus xe- -ikērēat kuğ ġu ma. Eykitpitpiyū dak ikukpin cīcā eyxe- -itabucayū. Jewexe ġu juy xipan epeyewekuk- -icēmān. ²³ Koap cuk akap wuyebay wuymujurūğ puje. Wuyebay bit je'ū'ūm ijodiat. Wuyju dak je'ū'ūm ma. Imēn ma koap wuykapap. Gasū bit waram akap Deus ebekitkiyūm. Deus pit je'ū'ūm ġu. Wuyju bit ġuto waram kapkam Deus ebekitkiyūm ixe ekawēn kay wuyetabun pima. Ixe ekawēn itaicat puxim, Deus soat em itait puye. Ixe ekawēn pit i'ūm ġu. ²⁴ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ipi juacayū warēmtaksuğtit puxim, i.

Ibun ġu titip, i. Warēmtaksuğtit dao ma jedite'ū'ūm, i. Dao ma jeditedudum tak e'em, i. ²⁵ Deus ekawēn pit i'ūmğu- -soat em dopdom, i.

Ixe ekawēn cuk adi epeya'ijojo kawēn idipat co buje.

2 Ikērēat muğēğēap cuy epeyepere. Napa ġu dak cuy epe'e. Jewexe ġu dak cuy epekuku warara'acat muğuykukuap ojoy. Eyetabutkarey ġu dak cuy epesop warara'acat kay. Warara'acat muymuy ġu dak cuy epesop. Wuyetabut'ūm pima iboap kuğ ma juk adi ajeku- -ikērēat kuğ. Gasū bit soat iboap acepere juy. ² - ³ Kuy eyetaybit wuykukukat soat em xipan cīcā wuykuğ iam. Imēn e'em tak Deus ekawēntup. Imēnpuye ixe ekawēn kay juy epesop ikap'isuat jexi kūmti kayap puxim. Ka'ūmğu xipat'ūmap opop ixe ekawēn tağ pit. Apēn wuyxi kūmti wuymuaypapanap puxim ixe ekawēn wuymuuisusun soat tağ. Ixe ekawēn kay juy epesop biğ ma eyetabut am Jesus kay, Deus pe eydaxijo am tak.

⁴ Kuy eyetabut wuykukukat kay. Ixe wita'a buxim. Inaka wita'a buxim ġu ma ixe bit soat em itait. Itabut'ūmayū itakoma ixe kay. Xipat ġu cexe ip. Deus xe bit ixe soat podi ma xipat. Deus cuk ixe o'-taē soat ipi juacayū daxijo am. ⁵ Jesus Cristo kay eyetabut pima, Deus eykukukat e'em apēn uk'a beat'a wita'a jexeat'a mucemucem iap puxim. Inaka eyetait. Deus eju kawēnwēnap'a ma wita'a muğēğē. Cekay itabucayū bit ixe nūynūyap wita'a muğēğē buxim, ixe biōgbuk omuy wuywebe buye. Eyju paīyū. Soat tağ eyisu ikērēat kuğ ġu buye. Paīyū buxim eyju dak kapikpiğ Deus peam, ixe biōgbuk a'ōbacaap kuğ. Ikeyū emumuūmap puxim eyemumuūmap tak Deus mucokcoğ, Jesus Cristo kay eyetabut puye. ⁶ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Ixe juk otaē uk'a muymuy'ukayū wita'a naēap puxim- -yadeiboğ cīcāat'a naēap puxim- -wara'at'a mucemucemap'a naēap puxim, i. Ixe oğuju Siāo ka jo'iatka be, i. Ixe ojomuy soat kukukan warara'acat podi ma ya'ōbuyxian, i. Iğuycūğ ġu jeedop ip jetabucap kuğ ixe kay itabucayū- -icokcoğ ma, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

⁷ Eyju eyetabut Jesus kay. Itabut'ūmayū bit ka'ūma. Jesus yadeiboğ cīcāat'a buxim eyxe- -wita'a buxim. Itabut'ūmayū xe bit, ka'ūma. Cekay ġu ip. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Uk'a muymuy'ukayū ibo'a kay ġu osodop ip- -wita'a kay ġu, i. Ibo'a bit wara'at'a mucemucemap'am o'e, i.

⁸ Wara'atup e'em imēn- -Deus ekawēntup:

Ibo'a be jepenpenpen ip adeayū, i.

Ibo'a bit ikeyū ġuy'at- -itabut'ūmayū ġuy'at, i.

Imēnpuxim Cristo soat kukukan je'e adeayū itabut ġu ma'ġu cekay. Jepenpenpen ip iap puxim itabut'ūmayū ibu'u kūyjobit am Deus a'ō kay. Deus imēn ibikuy osunuy kūyjobit'ūmayū beam.

⁹ Eyju bit Deus emunaēyū apēn kuyje ixe pūg tiwatwat o'taē iap puxim. Paÿū eyju- -soat kukukat pe kapikpik'ukayū. Soat tağ eyisu. Deus ebekitkiyū eyju. Ixe juk eynaē, eywebe "Deus idip cīcāat e'em" i'e am soat pe, "Ka'ümgu i'e ba'oreat Deus pe" i'e am tak. Ixe juk eynaē eywebe kabiok tağ eyekuap epere am kabia dağ eyeku am, idip cīcāat tağ eyeku am. ¹⁰ Kuy bima Deus ebekitkin ġu epesop. Gasū bit ixe ebekitkit eyju. Kuy bima eydadaybot ma juk adi epekuku eybu'u Deus pe jeyukan puye. Gasū bit Deus xipan eykuğ.

¹¹ Okitpitpiyū, òn jeyawē, eykukpin oxe buye. Ijodi bima powatwat puxim eyju jeka be'ümayū buxim. Ibun ġu ijodi epesop- -darem ma. Nopagōgōm pima, aġ'üm pima, cekay itakomaat kuka sorara o'yaoka. Imēnpuxim wuyju dak wuyağuybin ma jekukum pima kuka ikērēat muğēğē'ukan ace.

Ikērēat cuy ağuğē ġu i'e'em òn pit.

¹² Eymuymuy ojuy jījā ip itabut'ümayū.

— Itabucayū ikērēat mujurūğrūğ — i napa ma e'em ip.

Ikeyū etabutpe bit cuy cedağ epekuku. Cedağ ma eyekukuap co buje: — Eyju cedağ ma jekukum — i je'e eymuymuy ojuyayū. — Soat podi ma ēn xipat — i dak je'e ip Deus pe ixe ajēmap kabia be.

¹³ Wuyukukat ebekitkit eyju- -Jesus ebekitkit. Kūyjobin cuy epesop ijodiacat kukukayū a'ō kay itabut'ümayū be Jesus muymuyap puxim. Kūyjobin cuy epesop César a'ō kay. Ixe César soat kaka wat kukukayū kukat. ¹⁴ Kūyjobin cuy epesop iecuğap a'ō kay dak. Deus a'ōbi César juk ikeyū o'jomuy eyukulan. César a'ōbi ipiatpi'ajojoan ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be. Xipacat mujurūğrūğ'ukayū be bit — Xipat cīcā eyju ocexe — i'e'em ip.

¹⁵ Eymuymuy ojuy ip kawēn icēmān itaybit'ümayū. Eyju xipacat mujurūğrūğ pima bit, eymuymuy ba'ore epe'e cebe ip. Imēneju Deus ibikuy eywebe xipacat mujurūğ ām. ¹⁶ Kariwa jebekitkit mujēmjēm jetabixewi yukpiwatpin ma jekupinap tağ jeku am. Wuyju dak ikeyū buxim ma Jesus kay wuyetabun puje

wuyukpiwatpin ma wuyeku but. "Ocekpiwatpin ma oceku but" i'ümgu juy epe'e ikérēat muğēap ojuy. Eyukpiwatpi āgu juy epeku- -Deus ukpiwatpi acā.
¹⁷ Soat ma ibuyxin cuy epejukuk. Ikukpin cuy itabucayū epejukuk- -eykitpitpiyū. Icēmān cuy eypararam epesop Deus puxim. Ibuyxim cuy epejukuk soat kaka wat kukayū kukat.

¹⁸ Kapikpiğ eyekariwa beam pima, kūyjobin cuy epesop ya'ō kay. Soat em cuy kūyjobin epesop eyekariwa a'ō kay- -ixeyū xipan eykuğ pima, warēmtağ eykuğ pima dak- -ya'ōdidim eykuğ pima, ya'ōpuruğ pima dak. ¹⁹ Warara'acayū te'e ma ipiat supi'ajojoat eywebe eyju Deus bikuyap tağ jekukum puye. Eyju bit eyetaybit imēn Deus cekay iam. Ipiat kuğ eyetaxi bima bit, Deus xipacat je'ğüm eywebe. ²⁰ Ikérēat muğēğēapteim eyekariwa be eymupokupok puje, xipacat je'ğüm āgu Deus eywebe, eyetaxim ma'ğu ipiatpi'ajojom. Xipacat muğēğēapteim pit eyekariwa be eymupokupok puje, xipacat je'ğüm Deus eywebe, eyetaxi ma'ğu ipiatpi'ajojom. ²¹ Deus cuk eynaē ipiatpi'ajoam. Cristo juk adi ipiat o'supi'ajojo eywebeam. Ipiat o'supi'ajojo eywebe daxaboğ pe eyjuap puxim. Ixe juk adi ipiat o'supi'ajojo ikérēat kuğ āgu ma'ğu. Deus cuk eynaē ixe ekukuap puxim eyeku am. ²² Ixe Cristo ikérēat o'jukuk āgu- -pūğ em tak ka'ūma. Napapa'uk āgu dak osunuy. ²³ Warara'acayū be ixe muymuy buje, ixe bit ip o'jomuymuy āgu. Ixe ipiatpi'ajojom pima:

— Deus cuy ipiat supi'ajoat eywebe owebe ipiat'ajojoapteim — i'ümgu o'e jekay itakomaayū be.

— Deus soat em ağ okay — i bit o'e jewebe ma. — Deus ma ideida soat pe apēn ijodi bima juk adi oe-kuku ip iaptei — io'e jewebe ma.

Te'em pit ideida āgu- -cūğ ma. ²⁴ Cristo apēn cuk adi ikérēat ağığeğē iap o'ğuymüğ jewekay korosa be bima. Oe'ū ikérēat uk am wuywebewi. Oe'ū ja'ōbacaap üm ām wuywebe ikérēat muğēap puxim. Oe'ū wuywebe cūğ ma wuyeku am Deus etabutpe. Ixe juk wuymu'ada tapoa kūybut pibun, ipiat o'supi'ajojo buye. Imēnpuye waram āguto wuyetait ace'e wuye'ūap

tomukadi. ²⁵ Ovelha buxim cuk adi epesop- -e bidase-wi oitabidaoiat puxim. Gasū bit Deus kuy juk eydujupit eykukukat kay ixe nomuju eyeku am- -eykay ağat kay juk eydujupit.

3 Itoptepayū awēm ôn ġasū. Tū'ū'ūyū, kūyjobin cuy epesop eyitopyū a'ō kay. Ibu'un mabuk ip kūyjobit am Deus ekawēn kay- -kawēn i-cēmat kay. Eyju cedağ ma jekukum pima bit itabut je'e ip, e'em ġu ma'ġu cebe ip. Eyju cūğ ma jekukum pima, eyitopyū je'e jewebe ma:

² — Otayxi warēmtağ ġu jekukum — i. — Ibuyxi soat xe cūğ ma jekukum puye — i je'e ip jewebe ma.

Imēnpuye itabut je'e ip Jesus Cristo kay. ³ Jewemu-dimudim ġu bit cuy epesop soat pe eyjo am. Iwarum ġu dak cuy epeyawamusēm soat pe eyjo am. Ouro muğēğēbu kuğ ġu dak cuy epeku ibusopsepatpu kuğ ġu dak, teiboğat kuğ ġu dak eyesay kuğ soat pe eyjo am. ⁴ Wuyesay dao ma i'ūm, ouro muğēğēbu dak. Soat em ġu ikoro ip. Kacūğtağ eydipap ma yoboğ ġu Deus xe. Eyekawēntip pit yoboğ cexe. Kacūğtağ ġu bit cuy epeywemudim- -badi acā. Eya'ō'ūm'ūm pima bit eydip cīcā epesop Deus xe, eykukput pima dak. ⁵ Imēn ma oekuku ip kuyjeayū aoyū- -Deus kay itabucayū- -Deus xewi xipacat wiwi'ukayū. Xipat oso-dop Deus xe, jektopyū a'ō kay kūyjobit ip puye. ⁶ I-mēn ma juk adi oeku Sara dak. Jektop a'ō kay juk adi kūyjobit osunuy- -Abraão a'ō kay.

— Okukukat — i juk adi o'e cebe- -jektop pe. Eyju xipacat mujurūğrūğ pima, Sara iyū buxim epe-sop eyparara'ūm pima dak soat puxim.

⁷ Itayxixeayū awēm ôn ġasū. Tapupuyū, ġebum cuy epesop eybuxim ġu eytayxiyū ibaca ġu iap kay. Imēnpuye ibuyxim cuy ixeyū epejukuk. Apēn Deus jeydujuu jewekay iap co'i ma ixe eytayxi dak idujuu jewekay. Eytayxi dak idujuu jewekay, eyekukuap co'i eytayxi dak Deus bikuyap tağ jekukum pima. Imēn-

puye ibuyxim cuy ixeyū epejukuk eybu'uap puxim jekawēn ām Deus eju.

⁸ Amām ḥn eyawēm ḡasū. Pūg taḡ ma juy epeye-waḡuy. Jawaḡuycocom cuy epesop. Eykukpin cuy epeyewekuk. Eyewekukpin tak cuy epesop eyeweweju. Yoboḡan pin ḡu juy epesop eyewewekay. ⁹ Deus pe eynaē buje:

— Xipat cīcāat oḡūm eywebe — i juk o'e eywebe.

Imēn puye wara'acat ikērēm eykuḡ pima, ikērēm ḡu eyju bit epejukuk, xipan acā. Eymuymuy bima dak, eyju bit epejomuymuy ḡu-xipan acā ixe epeḡuwēnuwēn. ¹⁰ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Soat em wuycokcok pin pima, ikērēm ḡu juy acekawēn; napa ḡu dak ace, i.

¹¹ Ikērēat mujurūḡrūḡap tak cuy ace-pere, i. Xipacat acā juy aḡujurūḡ, i. Acewa'ōdawut ḡu juy, i. Kaba'ūm cuy ajop soat eju, i.

¹² Wuykukukat soat em aḡ cūḡayū kay xipan ikuk am ip, i. Jeweju ip kawēnwēnap cocom soat em ma, i. Ikērēat mujurūḡrūḡ'ukayū kay bit itakoma, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

¹³ Eyju xipacat mujurūḡ pin pima, abu kuka ipiat o'supi'ajoat eywebe? ¹⁴ Itabut'ūmayū ma ipiat supi'ajoat eywebe cūḡ ma'ḡu jekukum eyju. Deus pit ḡaxīn ma xipat cīcāat je'ḡūm eywebe. Imēn puye eycokcoḡ cuy epesop. Eypararam ḡu juy epesop soat puxim. Epeyekuy ḡu dak cuy eywebe ipiat'ajoanayū buxim. ¹⁵ Ibuyxim cuy Cristo epejukuk. Ixe be juy epeyewekukat. "Apēn puye dak eyetabut Jesus kay?" i'e buje eywebe, eybiſūsūn ḡu juy epesop imuwegām cebe ip. ¹⁶ Eya'ōpuruḡ ḡu bit cuy ixeyū epeḡukūyo iboam- -eya'ōđidin ma. Ibuyxim ma epeḡukūyo ip. Apēn cūḡ ma eyxe iap taḡ cuy epeku eymuymuy ojuyayū musūsūn ām. "Cristo ebekitkit tak ikērēat mujurūḡrūḡ" i'e ojuy ip napa ma. Cūḡ ma eyju jeku-

kum pima bit, ibisüsün je'e ip eymuymuy ãm. ¹⁷ Warara'acayü ipiatpi'ajojoan wuywebe bima, xipacat mujurûgrûg ma'gu wuyju, xipat je'e wuywebe, Deus tak ibikuy ma osunuy wuywebe ipiat'ajojoan puye. Ikérēat mujurûgrûgapteim ipiatpi'ajojoan ip wuywebe bima bit, xipat ñu je'e wuywebe. ¹⁸ Gebum cuy epe-sop apēn Cristo oe'ü iap kay. Ixe ma oe'ü soat peam wuywebeam. Oe'ü ikérēat uk am soat pewi wuywebe-wi. Pûg em ma oe'ü. Waram pit je'ü ñu. Xipacat oe'ü xipat'ümayü beam. Oe'ü wuydujowat am Deus kay. Itakomaayü ixe'üm o'yaoka ijodi bima- -ijebitbet pima. Inaka waram ñuto ibiögbuk oõm cebe imutait am ce'üap tomukadi. Waram o'jetait. ¹⁹ Jebiögbuk õm puje, o'kop ipiat'ajojoap kay. Kawen idipat o'gu-wén ipiatpi'ajojoayü be- -ibiögbuk taomünmünayü be. ²⁰ Deus a'õ kay kûyjobit'üm osodop ip Noé kobexixi muğêgêm pima. Deus ipi juayü tuy'ü pin ñu osunuy. Yukoicegêm ñu ikuğ ip osunuy. Kûyjobin i'eap wiwim osunuy. Tûybe ip jekûyjobin iân o'e. Imenpit ade ñu kûyjobit osodop ip- -8 be ma. 8 be ma oõm kobexixi be. 8 be ma Deus o'taxijo idibi be yakõmap puxim. Oõm ip kobexixi be. Uhum oekuku ip kobexixi be idibi adopa dağ. ²¹ Jemubatisasanan pima wuyju gebum ibiati kay- -Noé o'taxijo iati kay. Wuymubatisasanan wuyju wuyewewuy am ñu. Wuyju jemubatisasanan "Deus cuk ocedaxijo" i'e am soat pe. Jemubatisasanan pima:

— Cûg ma õn Deus xe ñasü bit — i wuyju e'em soat pe. — Deus bikuyap tağ oceku ñasü bit — i wuyju e'em jemubatisasanan pima.

Deus wuydaxijojom wuymubatisasanan pima, ixe waram Jesus Cristo o'gutait puye. ²² Ixe Jesus Cristo juk o'jeu kabi kay. Gasü omuy Deus xe iba'at kadi. Soat ip kûyjobit ñasü bit ixe Jesus Cristo a'õ kay- -Deus ekawen tojotjot'ukayü, kabi beayü dak ya'ôbuyxiayü, Deus a'ôbacaap kukayü dak.

4 Gebum cuy epesop apēn Cristo juk adi ipiat o'supi'ajojo iap kay. Ixe'ūm oe'ū wuywebeam.

— Obu'u ipiat'ajoam — i'ūmgu juk ixe bit o'e. Imēnpuye eyju dak: — Ocebu'u ipiat'ajo am — i'ūmgu juy epe'e. Apēn ixe juk adi ipiat o'supi'ajojo iap kay ġebum pima, wuybu'u acesop ikērēat kuk am.² Ijodi eyju bima eyebikuyap tağ cuk adi epekuku ikērēat muġēġēm. Deus bikuyap tağ acā juy epeku ġasū bit.³ Kuy bima itabut'ūmayū buxim cuk adi epekuku. Ikērēat acā juk adi epeġuġēġē. Aoyū kaykay jījā juk adi epesop. Eyewemucokcok am acā juk adi epekuku. Eyetabikuku jījā dak cuk adi epesop ikērēat kay. Eyka'okērē dak cuk adi epekuku. Ayacat muwadaiwadai acā dak cuk adi epesop. Jeweka'oap puxijojom tak cuk adi epekuku. Ibuixim tak cuk adi epejukuk jewexe deusayū. Iboap ikērē jījā Deus xe.⁴ Gasū bit itabut'ūmayū xe eywaru jījā, eybu'u ikērēat mujurūg ām ceweju ip puye. Eybu'u je'awero am ceweju ip ikērēm jeku am. Eybu'u yadaodaoat puxim jeku am ceweju ip. Imēnpuye soat em ip eymuymuy.⁵ Ikeyū bit apēn ijodi bima juk adi oekuku ip iap ġuwēn Deus pe. Deus ideida soat ekukuaptei. Xipacat je'ġūm cedaġ jekuku'ukayū be. Ipiat pit supi'ajoat warēmtaġ jekuku'ukayū be. Imēn ideida cebe ip. Itabēġayū be ideida, ce'ū'ūayū be dak.⁶ Kuyjeayū-'ūm'ūm oe'ū'ū. Apēn ijodi bima juk adi oekuku ip iaptei Deus o'teida ixeyū be apēn soat pe teidadam iap puxim. Inaka Cristo kawēn idipat cuk adi o'ġuwēn cebe ip itabēġ ip pima. O'ġuwēn ixeyū be jebuxim waram ġuto itait top am ip Deus xe ce'ūap tomukadi.

⁷ Soat ġaxin ma i'ūm. Imēnpuye jewawēwēm cuy epesop. Xetpin ġu juy epesop soat em kawēn ām Deus eju.⁸ Eykukpin cīcā juy epeyewekuk. Wuykukpin jewewekuġ iap soat podi ma xipat Deus xe. Wuykukpin jewewekuġ pima, ġebum ġu acesop apēn wuybure juk adi ikērēat o'ġujurūg iap kay.⁹ Xipan cuy powatwat epejukuk eyduk'a be yajēm puje. Māmā-mām ġu juy ip epejukuk.¹⁰ Deus xipacat ūmūm wuywebe iwaruruat ūmūm. Soat wuyju kuy iboap ajat

Deus xewi. Wuybu'um ġu juy ajop ġasū bit ikuk am. Iboap kuġ cuy warara'acat asubuywan.¹¹ Warara'acat mukūyjojom pima, Deus ekawēn cuy aġuwēn cebe ip. Warara'acat puywatwan pima dak, Deus a'ōba-caan ma asubuywan. Imēn wuyju Deus xewiat kuġ pima:

— Ka'ūmġu Deus jo'iat xipacat — i je'e ip-soat wuyjojoayū. — Jesus Cristo xipat cīcā, cebekit-kit tak xipat — i je'e ip.

— En soat podi ma edipap kuġ — i juy acece ixe Jesus Cristo be. — En soat podi ma a'ōbuyxi — i dak cuy acece cebe.

Soat em ma juy ace imēn.

¹² Oburereyū, oxe ikukpinayū, ipiatpi'ajojom cīcā eyetabucap puxijo am pima, eyaġuybabī'ūm ġu juy epesop.

— Apēnpuye dak oceju ipiat'ajojom? Warara'acat ipiatpi'ajojom ġu! — i'ūmġu juy epe'e eyewewe-be.

¹³ Gasū eyju Cristo aġuywaġōm ipiat kuġ. Guyjom pit ixe jedipap ġubapuk. Imubapuk puje eyju dak ixe dipap kuġ epesop. Eycokcokap yoboġ cīcā je'e ġebuje. ¹⁴ Itabut'ūmayū eymuymuy Cristo ebekitkit eyju buye. Eymuymuy bima juy eycokcoġ epesop. Ixeyū eymuymuy bima, ġebum cuy epesop Deus biōġbuk nuynuy wuywebe iap kay. Warara'acat podi ma idipat nuynuy wuywebe iap kay ġebum cuy epesop. ¹⁵ Wara'acat cuy epeyaoka ġu. Warara'acat pubut tak cuy epetujupa'um ġu. Wuyeipi kukat epeya'ōmutorok ġu dak cuy. Warara'acat ekawēn mukērērēn ġu dak cuy. Imēn eyeku buje bit, cedaġ ma kuka warara'acat ipiat o'supi'ajoat eywebe. ¹⁶ Eyju Cristo ebekitkit puye acā ipiatpi'ajojom pima bit, eysūsūn ġu juy epesop.

— Bay, ocecokcok cīcā Cristo ebekitkit puye, ipiatpi'ajojom ma'ġu oceju — i bit cuy epe'e Deus pe.

¹⁷ Gaxīn ma Deus ideida soat pe apēn ijodi bima juk adi oekuku ip iapteim. Xipacat je'ġūm cedaġ ma oekuku'iayū be cekukuapteim. Ipiat supi'ajoat kūyjo-

bit'ūmayū be warēm tağ cekukuapteim. Koap jebe-kitkit pe ideida. Wuywebe ipiatpi'ajoan pima, ibodi ma ipiat supi'ajoat ja'ō kay kūyjobit'ūmayū be-kawēn idipat kay'ūmayū be.¹⁸ Imēn e'em Deus ekawēntup:

Iba'ore xipacat mujurūgrūg'ukat taxi-
jo am, i. Ja'ō kay'ūmat pit Deus ida-
xijo āgu, i. Ikērēat mujurūgrūg'ukat
idaxijo āgu, i.

Imēn e'em Deus ekawēntup.

¹⁹ Wuyju Deus bikuyap tağ ipiatpi'ajojom pima, ixe juy wuykuk. Wuyetabun cīcā juy ajop cekay-wuymuğēat kay. Xipacat mujurūgrūg cuy ajeku. Ixe soat em ja'ō dağ e'em wuywebeam. Ixe soat em xi-pan wuykuğ.

5 Aypapayū, jeyawē òn āgasū, eyju itabucayū kukukayū buye. Eybuxim òn tak itabucayū kukukat. Apēn Cristo juk adi ipiat o'supi'ajojo iap muwēnuwēn òn, wetabun cuk adi o'supi'ajojo buye. Wetam cuk adi ojojojo. Guyjom pit Deus Cristo soat podi ma idip iap āgubapuk soat pe. Iboap mubapuk puje, òn tak ixe jo'i oce odip. ² Deus cuk eynaē jebe-kitkit kukukayüm. Imēnpuye xiapan cuy ikeyū epejukuk ovelha kukuk'ukat puxim. Eybu'uap tomuju āgu juy ikeyū epejukuk-eybikuyap tomuju acā juy epejukuk ip. Deus bikuyap tağ cuy ikeyū epejukuk. Dinheiro buap ojuy āgu ikeyū epejukuk-ikeyū buywat am acā. ³ Imuohom cīcā āgu juy ikeyū epejukuk. Cüg ma juy epeku ikeyū dak eyekuap puxim ceku am. ⁴ Cristo wuykukukat yoboğat ovelhayū kukuk'ukayū kukat puxim. Ijodi waram ixe ebapuk puje, soat em ixe ağıuywağōm epesop soat kukukayüm. Imēn ma cüg ma eyekukuaptei epejat apēn ijodiayū kukukayū ouro muğēğebu bubum ja beam iap puxim. Soat iboap kuğ epesop idip cīcāat kuğ.

⁵ Yaypan'isuayū, òn jeyawē āgasū. Kūyjobin cuy epesop aypapuayū a'ō kay. Yoboğan pin āgu juy epe-

sop. Jewebuywatwan pit cuy epesop. Eybuyxim tak cuy epeyewekuk. Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus itakoma yoboğan pinayū kay, i.

Yoboğan pin'ūmayū buywatwan pit soat em, i.

⁶ Imēnpuye yoboğan pin ġu juy epesop. Deus soat podi ma ya'ōbaca. Eyju yoboğan pin'ūm pima, Deus jeymuwexat ya'ōbuixiayūm. Ixe ibikuy bima, ixe jeymuy ya'ōbuixiayūm- -yoboğayūm. ⁷ Soat kay eyağuybabī'ūm pima:

— Bay, wağuymubabin cuy ece wağuybabī'ūm cīcā buye — i juy epe'e Deus pe.

Imēn cuy epe'e cebe, ixe soat em xipan wuykuğ puye.

⁸ Eyağuyasan cuy epeku. Apēn wida jededem puybit pu ojuy iap puxim Satanás tak wuydobatban je-kukum wuyetabucap mu'ūm ojuy. Imēnpuye aġ cuy epesop ixe be eymubu'unap puxim Jesus kay.

⁹ Eya'ōpicūğcūğ ġu juy Satanás a'ō kay- -ibiōğbuk kērēayū kukukat a'ō kay.

— Ap! A'ō kay ġu oce — i epe'e'e cebe soat em.

Eybu'um ġu juy epesop eyetabut am Jesus Cristo kay. Eybuxim eykitpitpiyū dak ipiatpi'ajojom- -soat ka watwat- -itabucayū. Kuy eyetaybit iboam. ¹⁰ Darem ma eyju ipiatpi'ajojom. Warara'acat podi ma Deus xe wuykukpin. Ixe juk eynaē jejo'ian eydip am, Cristo eju mūğ'i eyju jekukum puye. Soat em Deus soat tağ jeymuisun. Ixe eybuywatwan eybu'uap puxim eyetabut am Jesus Cristo kay. Ixe soat em eya'ōmucanucan. Apēn ixe soat podi ma jedipap kuğ iap ebapuk puje ixe jo'ian epesop eydip. Ixe dipap i'ūm'ēm ġu. ¹¹ Ixe ma soat kukukan jeenuy soat em. Soat kaka dağayū jewağuycom jeedop ip kūyjobit ixe a'ō kay. Ka'ūma ma kūyjobit'ūmat jeenuy. Imēn cuy jeenuy.

¹² Tup'ade ġu ḥon tupmubarararağ eywebeaptum. Ijudup otupmuju Silas bui be eywebeaptum. Wuykitpit Silas soat em ma ja'ō dağ e'em. Eymucokcög ojuy ḥon. Soat em Deus xipan wuykuğ. Napapa'uk ġu

ixe bit. Icēmān acā e'em wuywebe. Imēnpuye ixe ekawēn tağ cuy epeku.

¹³ Oxeayū kato mujujum eywebe- -eykitpitpiyū, itabucayū, Deus emunaēyū, Babilônia ka watwat. Okpot co'iat Marcos tak kato mujujum eywebe. ¹⁴ E-peywewakobot cuy eyeweweju eykukpinap mubapuk am soat pe.

On kawēnwēn Deus eju eywebeam, Cristo ebekitkit eyju buye.

— Bay, ebekitkit cuy eyağuymubabibin — i ôn e'em cebe.

Ibûrū ma.

PEDRO EMUDUPMUBARARAKTUP XEKPXEPAK TUP

1

Simão Pedro ñon. Jesus buywatwat'ukat ñon.
 Deus emumuju ñon. Cartadup mubarararağ
 ñon soat peaptum- -Jesus Cristo kay itabucayü beap-
 tum. Jesus Cristo wuydaxijojo'ukat. Deus co'i ma ixe
 dak cüg ma e'em. Ixe juk eymutabun ocemutabunap
 puxim. Ixe kay wuyetabut pima, teiboğ cīcāat wuyju
 ikuğ iap puxim. ² Eyju kūyjobit e'em Deus a'ō kay,
 wuykukukat Jesus a'ō kay dak.

— Bay, soat em ebekitkit ağuymubabibin cuy
 eğu — i ñon e'em Deus pe. — Soat em xipan cuy
 ixeyü ejukuk — i ñon e'em cebe.

³ Deus cuk wuynaē jejo'i wuywebe idipat kuk
 am, jejo'i xipacat muğē ām tak. Ixe dak cuk ja'ō-
 bacaap o'guōm wuywebe. Imēnpuye soat em ixe a'ō
 dağ wuyeku but ijodi bima. Ya'ō dağ jeku am
 iba'ore ġu wuywebe, wuyetaybit wuynaēan puye.

⁴ — Ojo'i eyju dak epesop xipacat muğēğē'uk-
 ayüm — i juk adi o'e Deus wuywebe. — Ojo'i
 eyju dak epesop eydipap kuğ — i dak cuk adi o'e
 wuywebe.

Iboap ekawēn kay wuyetabut pima, wuycokcok cīcā
 acesop teiboğ cīcāat kukat puxim. Xipat cīcāat tak
 cuk o'ğüm wuywebe. Ixe emumuüm kuğ pima, ikē-
 rēat kay ġu ace'e, ixe ekawēn kay wuyetabut pima
 dak. Itabut'ūmat puxim ġu aceku. Deus kay'ūmat
 ağuuy dağ ġu dak acesop jewağuuyğu- -Deus ağuuy dağ
 acā. ⁵ Imēneju evetabut pima, xipacat tak cuy
 epeğüğēğē. Xipacat muğēğēm pima, eyetaybin tak
 cuy epesop Deus e'e am. ⁶ Eyetaybit Deus e'e am pi-
 ma, jewawēwēm tak cuy epesop eywebe ikērēat
 muğēap puxim. Jewawēwēm pima, eybu'um ġu dak
 cuy epesop Jesus kay, ipiatpi'ajojoan ma'ğu ip eywe-
 be. Eyetabut am eybu'u'üm pima, Deus ağuuy dağ
 tak cuy epeyewağuuyğu. ⁷ Deus ağuuy dağ jewağuuyğu
 bima, eykukpin tak cuy eykitpitpiyü epejukuk. Ey-
 kukpin eykitpitpiyü kuğ pima, warara'acat tak cuy

eykukpin epejukuk. ⁸ Imēn cuy epekuku. Imēn jekukum pima, eyjojoayū je'e:

— Teyūku cedağ ma jekukum itabut wuyukukat Jesus Cristo kay buye — i. — Warēmtağ ḡu ip jekukum itabut cekay buye — i je'e ip.

⁹ Iboap ekawēn tağ jekuku'uk'ūmayū bit itabibacoyat puxim. Ita'ūmat puxim tak ip. Yağuyba'ūm ip Deus cuk ikērēat o'ju'uk ocewebewi iap kay.

¹⁰ Okitpitpiyū, biğ ma juy Deus a'ō dağ epeku. Biğ ma juy ixe bikuyap tağ epeku. Ixe juk wuynaē, wuynomuwā dak imēn ma wuyeku am. Imēn eyeku buje, epeyepere ḡu eyetabucap. ¹¹ Ixe bikuyap tağ eyeku buje: — Epesop cuy okay — i je'e wuyukukat Jesus Cristo eywebe.

Wuydaxijojo'ukat imēn je'e eywebe.

— Soat em soat kukukayūm epesop oweju — i dak je'e eywebe. — Xipat oxe eywebe ikeyū kukuk'ukayūm oweju — i dak je'e eywebe.

¹² Kuy juk eyetaybit epesop kawēn icēmān. Eyetabut cīcā iboap ekawēn kay. Inaka soat em iboap ekawēn oğuwēn eywebe eyağuyba'ūmap puxim. Epeyepere ḡu juy ixe ekawēn. ¹³ Wetabēğ pima, cūğ ma owebe waram ixe ekawēn muwēn ām eywebe eyağuyba'ūmap puxim. ¹⁴ Wetaybit ḡaxīn ma oje'ū iam, wuyukukat Jesus Cristo kuy juk ibapuğ ma omukūyo buye. ¹⁵ Imēnpuye wa'ōbu'u ḡu soat em ixe ekawēn muwēn ām eywebe eyağuyba'ūmap puxim we'ū buje.

¹⁶ — Wuyukukat Jesus Cristo waram jajēm — i juk adi ocece eywebe. — Guyjom ixe ja'ōbacaap ḡubapuk soat pe ijo am — i juk adi ocece eywebe. Ocekpiwatpi ḡu juk adi iboap oceğuwēnuwēn eywebe. Ocetam ixe soat podi ma ya'ōbaca iap ocejojojo. ¹⁷ Deus soat podi ma ya'ōbuyxiat-wuyebayat. Soat podi ma ixe idip. Imēnpit:

— Ojo'i ma ēn tak soat podi ma a'ōbuyxi — i juk adi o'e Deus jekpot pe. — Ojo'i ma ēn tak soat podi ma edip — i juk adi o'e cebe.

Imēn e'em pima, ixe xe juk ocesop cekawēn cocom. Kabi kadiwi juk o'jekawēn.

— Ite okpot ikukpinat — i juk adi o'e ocewebe.
 — Ocokcok cīcā cekay — i juk adi o'e.

¹⁸ Oceju ma kabi kadiwiat oceya'ijojo wuyukukat Jesus xe bima, co'a jeje bima, Jesus ebapukap'a jeje bima.

¹⁹ Kuy juk ocetabut Deus ekawēn muwēnuwēn'-ukayū'üm'üm ekawēn kay. Kabi kadiwiat a'ijojo buje bit, biğ ma juk ocetabut ocesop. Gebum cuy epesop ixeyū'üm'üm ekawēn kay. Ixeyū'üm'üm ekawēn lāmpada buxim-kabiok peat puxim. Kabiam pima kabiada jedaebapukpuğ. Iğoda buxim Jesus Cristo jajēm waram. Ixe ajēmap wiwim pima, ġebum cuy epesop cekawēn muwēnuwēn'ukayū'üm'üm ekawēn kay. ²⁰ Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū jekpiwatpi ġu apēn ġuyjom je'bapuk wuywebe iap o'ġuwēnuwēn-pūğ em tak ka'uma. Wuywebe dak wuyukpiwatpi ġu iboap ekawēn muwēn put. Gebum cuy epesop iboap kay. ²¹ Jekpiwatpi ġu juk adi apēn ġeyjom je'bapuk wuywebe iap o'ġuwēnuwēn ip. Deus biōgbuk a'obi ma o'ġuwēnuwēn ip-Xipat cīcāat a'obi.

2 Kuyje Judeuyū parakpe osodop ip jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Imēnpu-xim ġasū dak warēmtağ ma eymutaybitbin'ukayū ja-jēm eykay. Napa ma jeymutaybin ip. Xipat'ümān ip jeymutaybin. Ja'ijojo'ukayū ġubu'un ip Jesus kay itabut am. Wuyukukat kuy ikērēat o'ju'uk cebewi ip. Inaka ibu'u je'e ip Deus pe ikērēat uk an jewebewi. Imēnpuye Deus dao ma ixeyū ġuju ipiatpi'ajo-joap kay. Soat em jeedop ip ipiat'ajojom. ² Adeayū bit ixeyū buxim jekpiwatpi ma jekuku ip ikērēat muğēğēm. Ixeyū ekukuap co buje, warara'acayū dak napa ma je'e: — Jesus e icēmat e ġu — i. — Jesus ebekitkit tak ikērēat muğēğēm itabut'ümat co'i — i dak je'e ip napa ma. ³ Jağuybi ma ip jekawēn eyweju warēmtağ ma eymutaybin am, eyedinheiro kay jeta-bikuap tomuju ma. Napa ma je'e ip eywebe.

— Ikérēat kuğ ip oxe — i juk adi o'e Deus kuyje ma ixeyü muwēnuwēn.

Deus itanomudipdip ġu cekay ip. Ağ ma. Soat cocom. Ixeyü ġuju ipiat'ajojoap pe.

⁴ Jekawēn tojotjot'ukayü be ikérēat muğē buje, Deus ibu'u ġu osunuy ipiatpi'ajoan cebe ip. Itabotaidabotbot ġu o'e cekay ip. Ipiat'ajojoap kay ip o'ġuju. Iboce ma ip taomūnmūn correntebum kabiokboğ pe. Guyjom Deus soat ideida apēn ijodi bima juk adi oe-kuku ip iapteim. Xipacat je'ġūm cedağ oekuku'iayü be. Ipiat supi'ajoat warēmtağ oekuku'iayü be bit. Teidadaap kabia wiwim ip. ⁵ Kuyjeayü be ikérēat muğē buje dak, ibu'u ġu osunuy ipiatpi'ajoan cebe ip. Itabotaidabotbot ġu o'e cekay ip. Muba'atxiri o'ġuajēm ikérēat mujurūğrūğ'ukayü muap am. Noé acā o'taxijo yakōmap puxim. Ixe Noé xipat'ūmayü muküyjojom oekukuku muba'at ajēm awap.

— Ikérēat mujurūğrūğap cuy epeyepere Deus pe eymucūğ am — i'e'em oekukuku.

Ixe badipyü dak o'taxijo. 7 beayü o'taxijo.

⁶ — Eyju ikérēat kuğ oxe — i juk adi o'e Deus. Sodoma ka watwat pe, Gomorra ka watwat pe dak. Daxam ip o'ġuap. O'ġuap ip ikérēat mujurūğrūğ'ukayü mutaybit am eyju dak ôn jeymuap ma iam. ⁷ Ló bit o'tujujēm Sodoma ka bewi ce'ūap puxim. Ixe Ló cūğ ma osunuy Deus xe. Yağuybabı'üm osunuy Sodoma ka watwat ikérēat muğēğēap cocom puye, ibo ka watwat ikérēat kay acā ġebumap cocom puye dak. ⁸ Ixe Ló xipat osunuy. Soat kabia yukpiceğē osunuy jeka watwat ikérēat muğēğēap cocom puye, cekawēn-kérēap cocom puye dak. ⁹ Wuykukukat itaybit cīcā ja'ōkayayü daxijo am ipiatpi'ajoap puxim. Ja'ōkay'üm cīcāayü be bit ipiat supi'ajoat. Ixe yağubabı'üm ġu ixeyü muju am ipiat'ajojoap kay warēmtağ ma oekuku ip iap teidadaap kabia be. ¹⁰ Warara'acat podi ma ipiat supi'ajoat jekpiwatpi ikérēat muğēğē-ukayü be -ja'ōkay'ümayü be dak.

Ixeyü warēmtağ ma wuymutaybitbin'ukayü isüsün ġu ikérēat mujurūğ am. Jeweze ip ya'ōbuixi. Ibuixin ġu ip Deus ekawēn tojotjot'ukayü kuğ. Imuy-muy acā ip. ¹¹ Warēmtağ wuymutaybitbin'ukayü bodi

ma ya'ōbaca Deus ekawēn tojotjot'ukayū. Ikeyū bodi ma ya'ōbuixi dak ip. Inaka warēmtaḡ wuymutaybitbin'ukayū muymuy ġu ip Deus etabutpe.

— Teyūku xipat ġu ocexe — i'ūmġu e'em ip Deus pe. — Deus cuy ipiat supi'ajoat cebe ip — i bit e'em ip.

¹² Puca kake yaokaam acā- -wuyxan acā. Ikeyū warēmtaḡ ma wuymutaybitbin'ukayū puca buxim jekpiwan ma jekukum. Itaekat puxim ip jekukum. Jetaybit'ūmap waywayway ip. Puca aokaap puxim Deus ixeyū ġu'ūm. ¹³ Apēn cuk adi ipiat o'supi'ajoat ip warara'acat pe iaptei ideida ip. Ipiat'ajojo am ip ideida. Deus ipiat supi'ajoat cebe ip. Ikērēat muġeġēm ip kabiabun soat etabun. Jemucokcok am ip ikērēat muġeġēm soat em. Isūsūn ġu ip ikērēat mujurūg ām soat etabutpe. Ikokat puxim ip ikērēat mujurūgrūg xi ip puye. Eyju Jesus oe'ū wuywebeam iap kay wuyeġebuap'a o'om pima, te'e ma ip jekōnkōn eyweju, ikērēat muġeġē ip jemucokcok am puye. Icokcok cīcā ip warara'acat muġuykuku am oceju xipat iam. ¹⁴ Ayacat co'isum ip itabiku cekay. Taobiren'ūma ip xipat'ūmap muġeġēm. Itabutbūcayū muġuykukukum ip. Dinheiro buap kay acā ip ġebum.

— Ipiat osupi'ajoat eywebe — i juk adi o'e Deus ixeyū be.

Cemunēm ām je'e ip iba'ore ipiat'ajoap puxim.

¹⁵ Kawēn cūġat kay ip oibu'un cūġat e daġwi itabidaoat puxim. Balaão ekukuap puxim ip jekukum. Beor ipot ekukuap puxim. Ixe Balaão dinheiro bu ojuy oekukuku xipat'ūmap muġeġēapteim. ¹⁶ Deus pit jumento o'ġuydeat Balaão mukorēm ām, kūyjobit'ūm puye.

— Kūyjobin cuy eġuy Deus a'ō kay — i juk o'e jumento jekukat pe.

Jekukat a'ōm o'jekawēn Deus a'ōbi. Imēn Deus jumento be Balaão o'ġukorēmat. Jekawēn muwēnuwēn'ukat o'ġukorēmat ikērēat kay imubu'unap ojuy.

¹⁷ Idi'a ti'ūmat puxim warēmtaḡ wuymutaybitbin'ukayū. Kabikerereat puxim tak ip- -kabido ixikxiġiat puxim. Te'e ma idibi wiwim iap puxim te'e ma dak eyju ixeyū bi bewi icēmat cēmcēmap wiwim.

Deus kabiok cīcāatka o'sukanaē tibira jījāat puxim cebeam ip soat em top am ip. ¹⁸ Cedağ ġu ip kawēn-wēn eyweju, yoboğan pin ip puye, yakpidapi ip e'em puye dak.

— Xipat ma wuyju Deus xe ikērēat muğēğēm wuymucokcok am ma'ğu wuyju, aoyū kaykay ma'ğu wuyju — i napa ma e'em ip eywebe.

Imēn ikērēat muğēğē'ukayū xewi pu'un ojuyacayū muğuyukukukum ip waram ġuto warēmtağ ceku am.

¹⁹ — Warēmtağ ma juy ajeku- -wuyekupinap tağ. Deus wuydaxijo ma — i napa ma ip e'em.

Iba'ore cebe ip cedağ ma jeku am. Xipacat kay bima, xipacat acā juy aceğugē. Xipat'ūmat kay bima bit, xipat'ūmat acā aceğugē. Iba'ore cebe ip cūğ ma jeku am xipat'ūmat kay buye. ²⁰ Pügpügpüğ ikērēat muğēğēap epereperem o'e. Xipacat mu'üm ojuyayū ekukuap epereperem ip o'e wuyukukat a'ō kay kūy-jobit am- -wuydaxijojo'ukat Jesus Cristo a'ō kay. Itabut ip o'e cekay. Imēnpit waram ġuto oibu'un ya'ō kay. Imēnpuye waram ġuto ikērēat muğēğēm ip o'e. Waram ġuto itabut'ūmat ekukuap puxim ip jekukum o'e. Tadaybot ip osodop kuy bima jetabut awap. Waram ġuto ikērēat mujurūğ puje bit, ibodi ma ip tadaybotbot o'e. ²¹ Kawēn cūğan itaybit'üm pima, Deus yopit ma kuka juk ipiat o'supi'ajoat cebe ip ce'ü buje, itaybit'üm puye. Imēnpit itaybit ip osodop kawēn cūğan, kuy ip o'ya'iyojo buye. Darem ma ixe ekawēn tağ oekuku ip- -Deus ekawēn tağ. Ibo ekawēn ikērē ġu- -soat tağ xipat. Inaka waram ip oibu'un. Deus yoboğ ma ipiat supi'ajoat cebe ip ce'ü buje, cūğat a'ō kay ip oibu'un puye. ²² Imēn wuyju e'em:

— Cedadat puje akurice waram jedat o'om — i.

— Idibi be dajebaro akōm epere buje, jepitpin kaerep kay waram jewemukotekteğ kaerep pe — i.

İcēmat a'ō kay oibu'un'iayū ixeyū buxim.

3 Oburereyū ikukpinayū, ijudup xepxepatup cartadup wemudupmubararaktup eywebeaptup. Ijoptupyū otupmubararak eywebe xipacat kay

acā ġebum am. Kuy otupmubararak eywebe eyaġuyba'ūmap puxim waram Jesus Cristo jajēm iap kay. ² Kuyje ma juk adi Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'ūm'ūm ixe waram jajēm iap o'ġukūyjojo-soat taġ iisuayū'ūm'ūm. Gebum cuy epesop ixeyū'ūm'ūm ekawēn kay. Gasū dak wuykukukat warara'acayū o'ġudot jekawēn muwēn ām eywebe. Wuydaxijojo'ukat o'ġudot ip. Gebum cuy epesop ixeyū ekawēn kay dak. ³ Amap kabia bima ikērēat muġēġēxiayū jajēm eykay jemucokcok am ikērēat muġēġe'ukayū. Iboam cuy òn eymukūyjojom. Cristo waram jajēm iap ip jowayway.

⁴ — "Waram ġuto oajēm eykay," i te'e ma Cristo juk adi o'e eywebe — i napa ma ip je'e eywebe. — Pu iġuġe? — i je'e ip. — Wuyebayū'ūm'ūm pit kuy oe'ū'ū. Inaka oajēm ġu buk — i je'e ip iwayway am. — Gasū soat ibit ma apēn ipi muġe buje osodop iap co'i ma — i je'e ip Cristo waram jajēm iap wayway am.

⁵ Ja'ōm acā Deus kabi o'ġujurūg, ipi dak. Idibi ma o'timuwxexat ipim. Idibi parakpewi ma ipi o'ġubapuk.

⁶ Idibim tak kuyjeayū o'ġuap- -ipi juayū o'ġuap. Mu-ba'atxiri o'ġuajēm soat muap am. ⁷ Gasū dak Deus a'ōbi ma kabi jemōġap pe opop Deus a'ōbi. Deus a'ōbi ipi dak opop jemōġap pe ma. Guyjom pit ja'ōm ma'ġuto idibi ġu'ūm daxam. Ja'ōm ma ipi dak ġu'ūm. Imu'ūm puje, ipiat supi'ajoat kūyjobit'-ūmayū be- -ikērēat mujurūġrūg'ukayū be. Waram Cristo jajēm iap waywayway'ukayū jekpiwan ma yaġuyba'ūm iboap ekawēn kay.

⁸ Wuykukukat xe bit pūġ kabia mil koato jo'i. Mil koato dak pūġ kabia jo'i cexe. Eyaġuyba'ūm ġu juy epesop iboap kay, oburereyū.

⁹ — Ocepit ma eykay — i juk adi a'ġu o'e wuykukukat.

— Ibun cīcā omuyku — i te'e ma e'em yajēmap waywayway'ukayū bit.

Ixe ibu'u kūyjobit'-ūmayū mu'ūm ām. Ibikuy soat pe ikērēat mujurūġrūg'ap epere am. Imēnpuye ibun omuyku. Yukpiceġe ġu wuykuġ.

¹⁰ Imēnpit wuykukukat jajēm. Uk'a iwat aġ'ūm

pima ibukurukat ajēmjēm. Imēnpxim itabut'ūmayū aḡ'ūm pima, wuyukukat jajēm. Yajēmap kabia be kabi i'ūm. Ya'ōkareyat ipararu jījāat pibun ma i'ūm. Soat kabi beat tak ipik ma. I'ūm. Ipi dak i'ūm-soat ipi daḡat tak. ¹¹ Deus imēn soat ġu'ūm. Eyetabit iboam. Imēnpuye ikērēat epeğugē ġu juy-pūg em tak ka'ūma. Deus a'ō daḡ acā juy epekuku soat kabia. ¹² Deus pe waram Jesus Cristo mudocap kabia juy epejowiwi. Eywebe i'e but iap cuy epe'e'e. Dao ma kuka a'ġu oajēm. Ixe ajēm puje, kabi ipik. I'ūm. Kabi beat iero je'e taxipap pibun.

¹³ — Kabi iisuat oğuğē — i juk adi a'ġu o'e Deus pit. — Ipi dak wara'at oğuğē iisuat — i juk adi a'ġu o'e. — Cedaḡ ma jekuku'ukayū acā jeedop ipi iisuat pe — i juk adi a'ġu o'e.
Iisuat wiwim cīcā wuyju.

¹⁴ Oburereyū ikukpinayū, ixe ajēmap kabia wiwim wuyju. Imēnpuye ikērēat epeğurūg ġu. Deus a'ō daḡ cuy epekuku soat kabia. Imēn eyeku buje, ikērēat kuḡ ġu epesop Deus etabun. Eyisun ma epe-sop itabun. Kaba'ūm cuy epesop ixe eju. ¹⁵ Wuyukukat ibun ma omuyku warara'acat taxijo pin puye. Yukoiceğē ġu wuykuḡ. Gebum cuy epesop iboap kay. Wuykitpit ikukpinat Paulo dak cuk imēğaptup o'tup-mubararak eywebeaptum Deus kuy ixe o'ğutaybin puye. Imēn ixe dak cuk adi eymutaybitbin osunuy. ¹⁶ Ixe juk adi wuyukukat jajēm iaptup o'tupmubararak. Pūgpūg ixe emudupmubararaktup peat ekawēn cekawēn pa'arēm. Iba'ore wuywebe wuyeküyjo am. Imēnpuye warēmtaḡ ma itaybit'ūmayū wuymutaybit-bin ixe emudupmubararaktup peat ekawēn-itabut-būcayū dak. Wara'atup peat ekawēn warēmtaḡ ma ip wuymutaybitbin Deus ekawēntup peat ekawēn. Imēneju ikeyū ma jemujuat ipiat'ajojoap pe. Soat em ipiat'ajojom jeedop ip je'ū buje.

¹⁷ Oburereyū, eyju bit eyetabutbūt ġu. Eyetabut cīcā ma. Yobog cīcā eyju eyetabucap kuḡ. Kuy eyetaybit cedaḡ ġu wuymutaybitbin'ukayū omuyku iam. Imēnpuye eyday'em'um cuy epesop ikeyū be eymubu'unap puxim kawēn icēmat kay. Deus a'ō kay'ūm cīcā ip. ¹⁸ Biḡ ma juy Jesus Cristo ekawēn taḡ epe-

ku- -wuydaxijojo'ukat ekawēn tağ. Biğ ma juy cekawēn tağ epeku biğ ma ixe be xipan eykuk am. Biğ ma juy eyetabun cekay.

— Soat podi ma ën edipap kuğ — i juy ace wuydaxijojo'ukat pe- -wuykukukat Jesus Cristo be. Imēn ma wuyju e'em cebe ġasū. Imēn cuy acece soat em cebe.

Ibûrû ma.

JOÃO EMUDUPMUBARARAKTUP KOAPATUP

1 Joāoyū oceju. Cartadup mubarararağ oceju Jesus Cristo muwēn ām eywebe. Ixe ekawēn kay wuyetabut pima, wuyağuyisum ajeku ijodi bima. Ixe xe wuyetait acesop wuye'ū buje dak. Ixe itait osunuy ipi mujurūğ awap. Ixe ekawēn cuk adi oceya'ijojo ijodi bima. Ocatam cuk adi ocejojojo ixe. Icēmān ixe ocejojojo ocetam. Ixe eju ma juk adi ocekukuku. ²O'jebapuk ocekay. Cebapuk puje, ocejojojo. Imēneju ixe ma oceğuwēn eywebe. Ixe kay itabucayū yağuyisum jekukum ğasū. Deus xe itait jeedop ip je'ū buje dak. Ixe wuymuisusun soat em Deus xe wuydop am wuye'ū buje. Wuyebay xe osunuy kuyje. Gasū bit o'jebapuk ocekay. ³Apēn cuk adi ocejojojo iap muwēnuwēn oceju eywebe. Apēn cuk adi oceya'ijojo iap tak imuwēnuwēn oceju eywebe. Iboap muwēnuwēn oceju eywebe dak ocebuxim Deus eju jeburerem am. Oceju Deus eju jeburerem. Ixe ipot eju dak oceju jeburerem ma-Jesus Cristo eju. Iboap muwēnuwēn oceju eywebe dak ocebuxim ixeyū eju jeburerem am. ⁴Ijudup mubarararağ oceju eywebeaptum eymucokcok am. Wuycokcoksū ġu ace'e-wuycokcok cīcā ma. Darem ġu dak wuycokcog acesop-soat em ma.

⁵ Deus kabia buxim e'em. Ikērēat kuğ ġu ixe. Ka'ūmğu kabiok Deus xe. Ikērēat o'jukuk ġu-pūğ em tak ka'ūma. Jesus Cristo juk adi iboap o'ğu-wēnuwēn ocewebe. Iboap ekawēn muwēnuwēn ma oceju dak eywebe. ⁶"Deus eju jeburerem oceju" i wuyju e'em pima ikērēat mujurūğrūğ ma'ğu wuyju, napa ma wuyju e'em. Cūğ ġu dak wuyju jekukum. ⁷Deus pit ikērēat mujurūğrūğ ġu. Ixe kabia dağ jekuku'ukat puxim. Cedağ ma jekukum. Ixe ekukuap puxim wuyju jekukum pima, jeburerem kuka ajeku wuyeweweju. Pūğ tağ ma kuka ajeku. Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi-soat uk'uğ. I'uk'uğ wuywebewi

korosa be ipot o'jedoyekereren puye. Jesus Deus ipot. Ixe wuymuisusun soat taḡ.

⁸ "Ikērēat kuḡ ġu ḏn pit" i'e'em pima, jewemuğuyukukum wuyju. Napa ma wuyju e'em:

— Ikērēat kuḡ ġu ḏn pit — i.

⁹ Apēn cuk adi ikērēat aḡujurūğrūğ ap cuy aḡuwēn Deus pe. Imuwēn puje, ixe ikērēat ju'uk wuywebewi. Soat ju'uk ikērēat, ixe soat em apēn cuk adi o'e'e iap taḡ e'em puye. Cūḡ ma ixe wuykuḡ. Ixe wuymuisusun soat taḡ wuywebe waram ikērēat kukap puxim.

¹⁰ — Soat ipi juacat ikērēat mujurūğrūğ — i'e'em Deus.

Wuyju e'em pima:

— On pit ikērēat mujurūğrūğ ġu — i; — Deus napa ma e'em — i dak wuyju e'em.

Imēn e'em pima, wuybinūnpe ġu Deus ekawēn ḏm-ōm.

2 Bekitkit, cartadup mubarararaḡ ḏn eywe-beaptum eywebe ikērēat mujurūğrūğap puxim. Wuywebe ikērēat mujurūğ puje bit, wuywebeam Jesus Cristo kawēnwēn wuyebayat eju. Ixe Jesus Cristo soat podi ma cūḡ ma. ²Ixe ma oe'ū ikērēat muğeğēap teida am. Imēnpuye Deus ikērēat uk'uḡ wuywebewi.

— Wuywebewi acā — i'ūmḡu ḏn pit e'em. — Soat pewi ipi juacayū bewi ixe ikērēat uk'uḡ — i ḏn e'em.

³ Deus ekawēn kay kūyjobit pima dak, wuyetay-bit ma wuyju Deus bureyū iam. ⁴Ixe ekawēn kay kūyjobit'ūmat pit napa ma e'em:

— Deus bure ḏn — i.

Icēm ġu e'em kūyjobit'ūm puye. ⁵ · ⁶Ixe ekawēn kay kūyjobicayū bit warara'acat kayap podi ma Deus kay ip. Cekawēn kay kūyjobin pima, wuyetay-bit acesop Deus eju müg'i wuyju jekukum iam. "Deus eju müg'i oceju jekukum" i wuyju e'em pima, Jesus Cristo ekukuap puxim cuy ajeku. Ixe

ekukuap puxim jekukum pima, wuyetaybit acesop Deus eju mūg'i wuyu jekukum iam.

⁷ Oburereyū ikukpinayū, apēn cuk adi ocece eywebe iaptup mubarararağ ôn eywebeaptum. Iboap ekawēn kawēn iisuat ġu. Kuy bima juk adi iboap ekawēn epeya'ijojo-xipan cuy epeyewekuk iap eka-wēn. ⁸ Iboap ekawēn kawēn iisuat puxim o'e Jesus ekukuap co buje. Ixe ekukuap kay ġebum pima, wuyetaybit ace'e iboap ekawēn. Iboap ekawēn i-cēmān. Jesus Cristo iboap ekawēn tağ oekukuku-xipan soat kuğ ijodiacat kuğ. Jesus kabia buxim. Ixe ekawēn tağ jekuku'ukayū kabia dağ jekuku'ukayū buxim. Ixe ajēm puje, kabiokat kapkam iap puxim, ixe ekawēn tağ jekuku'ukayū ade buye.

⁹ Jekitpit kay itakomaat napa ma e'em: — Deus ekawēn tağ ôn jekukum — i, ikērēat mujurūğrūğ'uk puye. Kabiok tağ jekuku'ukat puxim ixe. ¹⁰ Wuyxe wuykitpit ikukpin pima, Deus ekawēn tağ wuyu jekukum. Soat ekawēn tağ jekuku'ukat kabia dağ jekuku'ukat puxim. Imēnpuye ikērēat mujurūğrūğan ġu warara'acat pe. ¹¹ Jekitpit kay itakomaat pit kabiok tağ jekuku'ukat puxim. Kabiok tağ jekuku'ukat itaybit ġu poma oju iam. Imēnpuxim jekitpit kay itakomaat warēmtağ jekukum Deus kay kūyjobit'üm puye.

¹² Bekitkiyū, eyju'in ġaxīn ma juk eyetabut Jesus kay. Ijudup mubarararağ ôn eywebeaptum ġasū eywebewi Deus ikērēat o'ju'uk puye. O'ju'uk Jesus Cristo oe'ü buye. ¹³ Baybayū, eyju'in cuk kuyje ma eyetabut Jesus kay. Ijudup mubarararağ ôn eywebeaptum eyju Jesus Cristo bureyū buye. Ixe Jesus Cristo ipi mujurūğ'isum itabēğ osunuy. Tapupuyū, eyju'in ġasū ma eyetabut Jesus kay. Ijudup mubarararağ ôn eywebeaptum kuy juk ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kukukat a'ōbacaap epeğu'üm puye-soat podi ma ikērēat kukukat a'ōbacaap epeğu'üm.

¹⁴ Warara'acayū ey'in kuy ma eyetabun. Ijudup mubarararağ ôn eywebeaptum eyju Jesus Cristo bureyū buye. Ipi mujurūğ awap ixe itabēğ osunuy. Warara'acayū ey'in kapusukuruy eyetabun. Ijudup mubarararağ ôn eywebeaptum eya'ōbaca buye. Soat em

eyju ġebum Deus ekawēn kay. Soat podi ma ikērēat kukukat a'ōbacaap epeġu'ūm- -ikērēat mujurūgrūġ- 'ukayū kukukat a'ōbacaap epeġu'ūm.

^{15 - 16} Deus kay itakomaayū ibikuy jījā ikērēat mujurūg ām. Jeakaġ cīcā ip ikērēat kay. Imēnpuye itabikuku jījā ip ikērēat kay. Yoboġan pin ip adeayū xe. Imēn jekukum pima wuyebayat bikuyap taġ ġu epeku- -itabut'ūmat ekukuap taġ acā. Imēneju eyetabikukum ġu juy epesop Deus kay'ūmayū emumutabikukunap kay. Ixeyū ekukuap puxim ġu juy epeku. Ixeyū ekukuap puxim eyeku pin pima, wuyebayat ikukpin ġu eyxe. ¹⁷ Itabut'ūmayū e'ap i'ūm. Iteyū emumutabikukunap tak i'ūm. Deus bikuyap taġ jekuku'ukayū bit i'ūm ġu. Soat em itabēġ jeedop ip Deus xe.

¹⁸ Bekitkit, ġaxīn ma soat i'ūm. Cristo kay itakoma jījāat omuyku iap awēġ kuy epeyawēġcoco. Cristo kay'ūmayū kuy o'jebapuk ijodi- -ade. Imēnpuye wuyetaybit ġaxīn ma ipi i'ūm iam. Cristo soat kukukan iap kabia omuyku. ¹⁹ Ixeyū Cristo kay'ūmayū o'jēm wuyxewi. Wuykadiayū ġu ip osodop- -wuykadi'ūmayū ma. Imēnpuye o'jēm ip wuyxewi. Wuykadiayū bima kuka adi oibu'un ġu ip wuyxewi. Ibu'un'ūm pima wuyxewi ma kuka adi ip osodop. Imēnpit o'jēm ip wuyxewi. Imēnpuye wuyetaybit wuykadi ġu teyūku iam.

²⁰ Deus Ibiōġbuk xipacat cuk o'ġuōm eywebe Cristo kay eyetabucap tomuju. Imēnpuye soat eyju eyetaybit kawēn icēmān. ²¹ Kawēn icēmān itaybit'ūmayū ġu eyju. Ijudup mubarararaġ ḥon eywebeaptum eyetaybit puye kawēn icēmān. Napa e'e'ukat pi bewi ġu kawēn icēmān cēmcēm. Eyetaybit iboam.

²² Abuyū dapxiyū iap oġuwēn eywebe. "Jesus Deus emunaē ġu" i'e'e'ukayū dapxiyū. "Deus Jesus ebay ġu" i'e'e'ukayū dapxiyū, "Jesus Deus ipot ġu" i'e'e'ukayū dak. Ixeyū Cristo kay itakoma jījāayū. ²³ Adeayū etabutpe "Wetabut ġu Jesus Deus ipot iap kay" i'e'e'ukayū Deus bureyū ġu. Adeayū etabutpe

"Wetabut Jesus Deus ipot iap kay" i'e'e'ukayū bit Deus burem e'em.

²⁴ Kawēn idipat cuk epeya'ijojo eyetabut'isum. Iboap ekawēn tağ cuy epeku. Iboap ekawēn tağ jekukum pima, Cristo eju müg'i epekuku soat em- -cebay bikuyap tağ tak.

²⁵ — Eyağuyisum eyju jekukum ijodi bima — i juk adi o'e Cristo wuywebe. — Soat em Deus xe eyetait epesop eye'ū buje dak — i juk adi o'e Cristo wuywebe.

²⁶ Itabut'ūmayū ma eymuğuykukuku ojuj jekukum. Imēnpuye ijudup mubarararağ ôn eymukûyoaptum. ²⁷ Eyju bit Deus biōgbuk kukayū Cristo Deus biōgbuk o'ğuōm eywebe buye. Ixe biōgbuk nuynuy eywebe. Imēnpuye:

— Ocemataybitbin'ukat cuy eğudot ocekay — i'ūmğu juy epe'e'e.

Eywebe dopdop'ukat acā eymutaybitbin soan. Napa ġu xeku eymutaybitbin- -icēmān.

— Deus biōgbuk pe eymutaybitbinap tağ cuy epekuku — i ôn e'em eywebe.

Cristo eju müg'i dak cuy epekuku.

²⁸ Bekitkit, soat em cuy Cristo eju müg'i epekuku. Ixe waram je'bapuk ijodi. Ixe eju müg'i jekukum pima, wuya'ōcam acesop ixe ajēm puje. Wuysüsün ġu acesop ixe ajēm puje. Acejemunēm ġu cebuxim.

²⁹ Eyetaybit Deus cūğ ma iam. Imēnpuye eyetaybit cūğ ma jekuku'ukayū ixe ebekitkiyū iam.

3 Gebum cuy epesop wuyebayat xe wuyukpin cīcā iap kay. Deus e'em wuywebe:

— Webekitkit eyju — i.

Icēmān Deus ebekitkit wuyju. Deus kay'ūmayū bit itaybit ġu Deus ebekitkit wuyju iam, Jesus Deus ipot iam itaybit'ūm ip puye. ² Oburereyū ikukpinayū, ġasū wuyju Deus ebekitkit. Wuyetaybit ġūğün ma apēn ġuyjom acesop iam. Waram Cristo ebapuk puje bit, ixe jo'iyūm acesop. Wuyetaybit ace'e apēn ixe

omuyku iam, ixe ajojojo buye. Ixe jo'iyum acesop ixe ajojojo buye. ³ Cristo jo'i acesop iap wiwim cīcā wuyju. Cristo ikērēat kuğ ġu. Ikērēat o'jukuk ġu-pūğ em tak ka'ūma. Soat tağ iisu. Imēnpuye wuyju dak wuybu'u ikērēat mujurūğ ām. Wuyağuyisum cuy ajeku.

⁴ Ikērēat mujurūğrūğ'ukat kūyjobit ġu Deus a'ō kay. Ikērēat mujurūğrūğap Deus a'ō kay kūyjobit-ūmap co'i. ⁵ Cristo o'jebapuk wuykay ikērēat uk am soat pewi ijodi acat pewi. Eyetaybit iboam. Ixe bit ikērēat kuğ ġu. Ka'ūmğu ikērēat cebe. ⁶ Cristo eju müğ'i jekuku'ukat ibun ġu jekukum ikērēat mujurūğrūğ. Ikērēat mujurūğrūğ'ukat pit itabut ġu o'e Cristo kay. Ibu'u jijā mabuk Cristo a'ō dağ jeku am.

⁷ Bekitkit, eyday'em'um cuy epesop itabut'üm-ayū be eymağuyku ap puxim. Cūğ ma jekuku'ukayū ma cūğ ma Deus xe Cristo buxim. ⁸ Ikērēat mujurūğrūğ'ukayū bit Satanás ebekitkit-ibiög'buk kērēayū kukukat ebekitkit. Ixe Satanás ikērēat mujurūğrūğ'uk osunuy ipi mujurūğ'isum. Deus ipot osodot ijodi ixe e'eap mu'üm ām.

⁹ Deus ebekitkit ibun ġu jekukum ikērēat mujurūğrūğ, Deus biög'buk nuynuy cebe ip puye. Iba'ore cebe ip ibun ikērēat kuk am Deus ixeyū ebay buye. ¹⁰ Ibabuk cīcā wuyxe abuyū Deus ebekitkit iap, abuyū Satanás ebekitkit iap tak. Cūğ ġu jekuku'ukayū Deus ebekitkit ġu. Warara'acat kay itakomaayū dak Deus ebekitkit ġu ip.

¹¹ — Xipan cuy epeyewekuk — i ôn e'em eywebe.

Jesus Cristo kay eyetabut'isum cuk iboap ekawēn epeya'ijojo. ¹² Caim ekuku ap puxim ġu juy ajeku. Ixe Caim ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kukukat ebekit osunuy-Satanás ebekit. Ixe jekitpit'üm o'yaoka. Caim ma cekawēn kērē osunuy. Ikitpit pit cekawēntip osunuy. Imēnpuye Caim itabutkarey o'e jekitpit kay. Imēnpuye o'yaoka.

¹³ Okitpitpiyū, itabut'ümayū itakoma eykay bima, "Pēnpuye xe'e itakoma ip wuykay?" i'ümğu juy

epe'e eyewewebe. ¹⁴ Ipiat'ajojoap kay cumayū eku-kuap puxim ġu wuyju jekukum. Wuyağuyisum ma wuyju jekukum. Wuyxe warara'acat ikukpin--itabucat. Imēnpuye wuyetaybit aceju ġu ipiat'ajojoap kay iam. Ikērēm warara'acat kukuk'ukat pit yağuyisum ġu jekukum. Imēnpuye ixe je'ju ipiat'ajojoap kay. ¹⁵ Jekitpit kay itakomaat ikērēat kuğ Deus xe wara'acat o'yaokaiat co'i. Ikērēat mujurūğap epe-re'üm pima, warara'acat o'yaokaiat yağuyisum ġu jekukum ijodi. Eyetaybit iboam. Deus xe ġu jeenuy je'ū buje dak. ¹⁶ Cristo oe'ū wuye'ūap puxim. Imēnpuye wuyetaybit Cristo xe wuyukpin cīcā iam. Wuyju dak wuybu'un ġu juy ajop wuye'ū ām warara'acat e'ūap puxim--itabucat e'ūap puxim ixeyū ikukpin wuyxe buye. ¹⁷ Wuyju dak wuyetabotaidabotbon cuy ajop ibubut'ūmayū kay--itabucayū kay--wuykitpitpiyū kay. Wuybubut ade bima, i'in cuy ağūm ixeyū be. Iūm ām wuybu'u bima bit, te'e ma wuyju e'em "Deus ikukpin ocexe" i. ¹⁸ Bekitkit, warara'acat puywan'üm pima, te'e ma kuka ace cebe ip "Eykukpin oxe" i. Icēmān warara'acat ikukpin wuyxe bima, xipan cuy ixeyū ajukuk, wuybubut'in tak cuy ağūm cebe ip.

¹⁹ Xipan warara'acat kuğ pima, wuyetaybit ka-wēn icēmat tağ wuyju jekukum iam. Imēnpuye:

— Kawēn icēmat tağ paxi juk adi ocekuku? — i'ümğu ace'e Deus pe cetabutpe bima.

Imēnpuye wuypararam ġu ajop ixe etabixe bima. ²⁰ Ikērēat mujurūğ puje dak, "Oceju ikērēat kuğ Deus xe" i wuyju e'em wuywebe ma. Deus pit wuyetaybicap podi ma itaybit. Ixe itaybit teyüku ibu'u o'e ip ikērēat mujurūğ ām iam. Imēnpuye:

— Oceju ikērēat kuğ Deus xe — i'ümğu juy ace. Wuypararam ġu juy ajop Deus etabutpe. ²¹ Oburereyū ikukpinayū, ikērēat kuğ paxi wuyju iap kay wuyağuykorereren'üm pima, wuya'ōcam cuy ajop Deus etabixe. ²² Ixe xewi wuyemukaypinput acejat. Ixe ekawēn kay kūyjobit pima, kuka wuyemuojuyjuy acejat cexewi ixe bikuyap tağ jekukum pima dak.

²³ — Eyetabun cuy epesop okpot kay- -Jesus Cris-

to kay — i'e'em Deus wuywebe. — Ikukpin cuy epeyewekuk — i dak.

Imēn Deus e'em wuywebe. Imēn Cristo dak cuk adi o'e wuywebe.²⁴ Deus ekawēn kay kūyjobicat Deus eju mūg'i jekukum. Deus tak jekukum mūg'i ceweju ip- -jebekitkiyū eju. Ixe jebiōgbuk o'guōm wuywebe. Wuyetaybit Deus soat em jekukum mūg'i wuyweju iam ibiōgbuk nuynuy wuywebe buye.

4

Oburereyū ikukpinayū, wuymuğuykukuku- 'ukayū omuy soat kaka dağ- -ade. Imēn- puye soat ekawēn kay bit eyetabun ġu juy epesop- - “Deus biōgbuk omuy ocewebe” i'e'e'ukayū ekawēn kay. Koap eya'ōpicūğcūğ cīcā juy epesop ixeyū eka- wēn kay.

— Deus ekawēn tağ paxi ite wuymutaybitbin- - cekawēn tağ ġu xe'e? — i juy epe'e eyewewebe.

— Deus biōgbuk omuy ocewebe — i'e'em ip napa ma.

² Eyetaybit put abuyū ixeyū'in Deus a'ōbi wuymutaybitbin iam, abuyū ixeyū'in jekpiwatpi wuymutaybitbin iam tak. “Jesus Deus emunaē” i'e'e'ukayū Deus a'ōbi wuymutaybitbit'ukayū, “Jesus ijodian o'e” i'e'e'ukayū dak. Deus biōgbuk omuy ixeyū be.

³ “Jesus ijodian ġu o'e” i'e'e'ukayū bit Deus a'ōbi ġu wuymutaybitbin- -ja'ōbi acā. Deus biōgbuk nuynuy ġu cebe ip. Cristo kay itakoma jijāat a'ōbi ixeyū wuymutaybitbin. “Gaxīn ma Cristo kay'ūm cīcāat omuyku” iap awēğ kuy juk epeyawēğcoco. Kuy ijodi ma omuy.

⁴ Bekitkit, Deus ebekitkiyū eyju bit. Cristo kay'ūm cīcāat itabut'ūmayū kukat. Ixe ya'ōbaca. Deus biōgbuk pit ixe bodi ma ya'ōbaca- -eywebeat. Imēneju jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū a'ōbacaap kuy epeğu'ūm. ⁵ Apēn itabut'ūmayū e'e am ma ip kawēnwēn soat em jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū. Itabut'ūmayū ixeyū ekawēn kay

jijā, itabut'ūmayū kukukat kadi ip puye. ⁸ Wuyju bit Deus kadiayū. Deus bureyū wuyekawēn coco'uk. Deus bure'ūmayū bit wuyekawēn coco'uk āgu. Imēneju wuyetaybit abuyū Deus biōgbuk a'ōbi icēmān wuymutaybitbin iam, abuyū cedağ wuymutaybitbin iam tak.

⁷ Oburereyū ikukpinayū, Deus ibikuy wuywebe xipan jewekuk am. Imēnpuye xipan cuy acewekuk. Xipan warara'acat kukuk'ukayū Deus ebekitkit. Deus bureyū ixeyū. ⁸ Deus xe soat ijodiat ikukpin. Jekpiwatpi ma wuykay. Imēnpuye ikukpin warara'acat kuğ'üm pima Deus burem āgu kuka ace. ⁹ Wuykay jekpot mudot puje, Deus jexe wuykukpinap o'ğuba-puk wuywebe. Pūğ ma Deus ipot. O'ğudot ijodi wuykay soat em wuyetait wuydop am cexe wuye'ū buje. Imēneju wuyetaybit wuykukpin cīcā Deus xe iam. ¹⁰ Wuyxe Deus ikukpin āgu osunuy kuyje. Ixe xe bit wuykukpin cīcā ajop. Imēnpuye jekpot o'ğudot wuykay. O'ğudot ikērēat uk am wuywebewi. Deus ikērēat uk'uğ wuywebewi ipot oe'ū buye. Oe'ū ikērēat muğēğēap teida am.

¹¹ Oburereyū ikukpinayū, Deus xe wuykukpin cīcā ajop. Imēnpuye wuyju dak xipan cuy acewekuk. ¹² Wuywebe Deus ijo ba'ore. Xipan jewekuğ pima, Deus wuyweju mūğ'i jekukum. Deus wuyweju mūğ'i jekukum pima, xipan warara'acat ajukuk apēn Deus xipan wuykuğ iap puxim. ¹³ Deus cuk jebiōgbuk o'ğuōm wuywebe. Imēnpuye wuyetaybit Deus eju mūğ'i wuyju jekukum iam, ixe wuyweju mūğ'i jekukum iam tak. ¹⁴ Deus ipot e'eap cuk adi ocejojojo. Imēnpuye:

— Deus jekpot o'ğudot wuydaxijo am- -soat taxijo am- -ipi watwat taxijo am — i oceju e'em soat pe.

¹⁵ Wuybisün'üm pima "Jesus Deus ipot" i'e am warara'acayū be, soat em Deus jekukum wuyweju; wuyju dak soat em jekukum ceweju- -Deus eju. ¹⁶ Deus jekpot o'ğudot wuydaxijo am. Imēnpuye wuyetaybit Deus xe wuykukpin cīcā iam. Wuyetabut tak Deus xe wuykukpin cīcā iap kay.

Soat ipi watwat ikukpin Deus xe. Xipan warara'acat kuğat Deus eju mūğ'i jekukum. Deus tak jekukum mūğ'i ceweju. ¹⁷ Deus eju mūğ'i jekukum pima ixe buxim wuyju dak xipan warara'acat ajukuk. Deus ipiat supi'ajoat kūyjobit'ūmayū be ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be. Ipiat'ajoan pima wuypararam ġu acesop ixe etabixe. Wuya'ōcam acesop cetabixe. Ijodi bima Cristo ekukuap puxim wuyju dak jekukum puye, wuya'ōcam acesop cetabixe. ¹⁸ Wuyxe warara'acat ikukpin pima, wuypararam ġu kuka ace Deus etabixe. Deus buxim ikukpin warara'acat kuğ pima bit, wuypararaap ajukuk ġu wuyweju. Wuyparara bima bit:

— Ipiat supi'ajoat xe'e Deus wuywebe? — i kuka ace wuywebe ma.

Wuyparara bima, iba'ore wuywebe Deus puxim warara'acat kuk am ikukpin.

¹⁹ Kuyje Deus xe wuykukpin cīcā ajop. Imēn-puye wuyju dak ġasū wuyxe Deus ikukpin cīcā, warara'acayū dak ikukpin wuyxe. ²⁰ Warara'acat kay itabucat kay wuyetakoma bima, napa ma wuyju e'em:

— Deus ikukpin oxe — i.

Ka'ūma ma Deus o'jojojo buk. Deus ma ijojom ġu wuyju. Wuyxe acat pit ijojom soat em. Wuyxe wuyemumujojoyū ikukpin'ūm pima, iba'ore wuywebe ikukpin wuyemumujojo'ūm kuk am.

²¹ — Deus ikukpin eyxe bima, xipan cuy eykit-pitpiyū dak epejukuk — i juk adi o'e'e Cristo wuywebe.

5 Jesus Deus emunaē iap kā, itabucayū Deus ebekitkiyū. Wuyxe bekitkiyū ebay ikukpin pima, ixe ebekitkiyū dak ikukpin ma wuyxe. ² Wuyxe Deus ikukpin pima, ixe ekawēn tağ jekukum pima dak, wuyetaybit acesop wuyxe Deus ebekitkiyū ikukpin iam. ³ - ⁴ Soat pe Deus ebekitkit pe Deus kay'ūmayū a'ōbacaap mu'ūm put. Wuyju itabut'ūm-

ayū a'ōbacaap mu'ūmu'ūm Jesus kay wuyetabut puye. Iba'ore ġu wuywebe kūyjobit am ya'ō kay, ixe a'ōbacaap kuğ puye. Deus wuyxe ikukpin pima, cekawēn tağ ajeku. Deus ikukpin wuyxe bima, "O-cebu'u ixe ekawēn kay kūyjobit am," i'ūmğu kuka ace. ⁶ Abu-be Deus kay'ūmayū a'ōbacaap mu'ūm put? Jesus Deus ipot iap kay itabucayū be acā.

⁶ Jesus Deus emunaē ma. Ixe Jesus oajēm Deus bikuyap tağ jeku am. Imēnpuye soat em kūyjobit osunuy Deus a'ō kay. Imēnpuye idibi be o'jewemubatisanat. Oe'ū korosa be. O'jedoyekereren korosa be soat em wuydop am Deus xe. Soat em ma Deus emunaē osunuy. Je'ū buje dak Deus emunaē osunuy. Gasū dak Deus emunaē. ⁷⁻⁸ Ixe Jesus oajēm wuymutaybit am "On Deus ipot" iam. Wuyetaybit ixe Deus ipot iam apēn ixe idibi be o'jewemubatisanat iap kay ġebum pima, apēn ixe o'jedoyekereren iap kay dak. Cewemubatisanap acā ġu wuymutaybitbin icēmān Jesus Deus ipot iam. Cedoyekererenap tak iboam wuymutaybitbin. Deus biōgbuk tak wuymutaybitbin Jesus Deus ipot iam. Ixe biōgbuk icēmān e'em wuywebe. ⁹ Ijodiacat Jesus Deus ipot iap muwēnuwēn wuywebe. Wuyetabut ixeyū ekawēn kay. Deus tak Jesus okpot iap o'ġuwēnuwēn wuywebe. Ijodiacyū e'eap podi ma icēmān Deus e'em. Imēnpuye wuyetabun cuy ajop ixe ekawēn kay. ¹⁰ Deus o'e:

— Jesus okpot icēmat — i.

Ixe ipot kay itabucat e'em jewebe ma:

— Cūğ ma o'e owebe wetabut am Deus ipot kay — i.

Deus kay itabut'ūmat pit napa ma e'em: — Deus dapxi — i. Tüybe Deus dapxi iān e'em itabut'ūmat, Deus e'eap kay itabut'ūm puye. — "Jesus okpot" i'e'eap kay itabut'ūm puye.

¹¹ — Eyağuyisum epeku ijodi bima okpot oe'ū eywebeam puye — i'e'em Deus soat pe wuywebe. — Soat em eyetait epesop oxe eye'ū buje dak — i'e'em wuywebe.

¹² Ipot kay itabucayū ma yağuyisum jekukum ijodi Soat em Deus xe itait jeedop ip je'ū buje dak. Ita-

but'ūmayū bit yağuyisum ġu jekukum ijodi. Soat em Deus wi wūy ma jeedop ip ce'ū buje dak.

¹³ Eyetabut Deus ipot kay. Imēnpuye eyağuyisum eyju jekukum ijodi bima. Eye'ū buje dak soat em eyetait epesop Deus xe. Ijudup mubarararağ ḥon iboam eymutaybit am. ¹⁴ Deus eju wuyju kawēnwēn. Ixe bikuyap tağ cexewi iojuyjuy bima, ixe wuyekawēn cocom. Wuyetaybit iboam. Imēnpuye wuyparara ġu kawēn ām ceweju. Ijudup mubarararağ ḥon eymutaybit am iboam. ¹⁵ Wuyetaybit ixe soat em wuyekawēn cocom iam. Wuyekawēn cocom cexewi wuyju iojuyjuy bima. Imēnpuye wuyetaybit ixe xewi wuyemukaypin ajat iam.

^{16 - 17} Wuykitpit pe ikērēat mujurūğ puje, acekawēn cuy Deus eju ixe beam. Deus iboap ju'uk cebewi ikērēat. Ixe soat em itait jeenuy Deus xe ce'ū buje. Cūğ ġu wuyju jekukum pima ikērēat mujurūğrūğ wuyju Deus xe. Pūğ pit ikērēan jījā Deus xe ikērēat mujurūğrūğap. Wara'at podi ma ikērē cexe. Wuybure iboap muğēğem pima, ikērēat muğēğem pima, "Epeyekawēn cuy Deus eju ixe beam," i'ūmğu ḥon e'em eywebe. Iboap muğēğexiat soat em ipiatpi'ajojom jee-nyuy. Deus wi wūy ma jeenuy ce'ū buje dak.

¹⁸ Deus ebekitkiyū ibun ġu ikērēat mujurūğrūğ Deus ipot ağ ip cekay buye. Ikērēat mujurūğrūğ-ukayū kukukat pe Deus ebekitkit kuk pa'ore, Deus ipot ağ ip cekay buye.

¹⁹ Wuyetaybit Deus a'ō kay wuyju iam. Wara'-acayū bit ikērēat mujurūğrūğ'ukayū kukukat a'ō kay acā--itabut'ūmayū.

²⁰ Wuyju acā wuyetaybit Deus ipot kuy oajēm ijodi iam. Ixe juk adi wuymutaybitbin oeku apēn Deus omuyku iam. Imēnpuye wuyetaybit apēn Deus omuyku iam. Ixe acā Deusat. Soat em Deus eju müğ'i wuyju jekukum- -cūğat eju. Ixe ipot eju dak müğ'i wuyju jekukum- -Jesus Cristo eju. Ixe acā Deusat. Ixe eju müğ'i jekuku'ukayū yağuyisum jekukum ijodi. Soat em itait jeedop ip Deus xe ce'ū buje dak.

²¹ Bekitkiyū, eyetabun ġu juy epesop Deus pabi
kuğ ojuyacat kay!
Ibürū ma.

JOÃO EMUDUPMUBARARAKTUP IPIDASEATUP

¹ Tū'ū, ijudup mubarararağ ḏn ewebeaptum, e'iyū beaptum tak. Jesus kay itabucayū kukukat ḏn. Eykukpin oxe. Warara'acayū xe dak eykukpin- -soat xe. ² Eykukpin ocexe, wuyju kawēn icēmat kay buye. Soat em wuyju ġebum iboap ekawēn kay. Wuyağuya'üm ġu iboap ekawēn kay. Soat em iboap ekawēn tağ ajek'u.

³ — Bay, xipan cuy wuykuk — i ḏn e'em Deus pe- -wuyebay be, Jesus Cristo be dak- -Deus ipot pe. — Etabotaidabotbon cuy eğuy wuykay — i ḏn e'em cebe. — Wuyağuymubabibin cuy eğuy — i ḏn e'em cebe.

Wuyju kawēn icēmat tağ jekukum pima, imēn ip wuykuğ, xipan warara'acat kuğ pima dak.

⁴ E'iyū ekukuap awēğ oyawēğtobuxik. Pūğ ġu ixeyū'in kawēn icēmat tağ jekukum- -wuyebay be wuyawēwēap ekawēn tağ. Ocokcok cīcā oce ixeyū awēğtobuxik puje.

⁵ — Tū'ū ikukpinat, xipan cuy epeyewekuk — i ḏn e'em ewebe.

Iboap ekawēn kawēn iisuat ġu- -kawēn kuyat. Kuy bima xipan cuy epeyewekuk iap ekawēn aya'ijojo- -Jesus kay wuyetabun'isum. ⁶ Xipan cuy epeyewekuk iap ekawēn kuy epeya'ijojo Jesus Cristo kay eyetabun'isum. Xipan jewekuğ pima Deus ekawēn tağ tak kuka ajeku.

⁷ Wuymuğuykuku'ukayū o'jepōğpōğpōğ soat kaka dağ.

— Jesus Cristo ijodian ġu o'e — i'e'em ip. Imēnie'e'ukat wuymuğuykuku'ukat. Cristo kay itakoma jijā ip. ⁸ Imēneju eyday'em'um cuy epesop ixeyū be eymuğuykukuap puxim. Ixeyū be eymuğuykuku buje, eyekapikaptei epejat ġu Deus xewi. Eymuğuykuku'üm pima bit, Deus jeymucokcoğ cīcā eywebe eyekapikaptei üm puje- -soatei üm puje.

⁹ Cristo be wuymutaybitbinap kay'ümayū ma

Deus bikuyap tağ ġu jekukum-wara'at tağ acā. Deus bure ġu ip. Itabut ġu ip Deus kay. Cristo be wuymutaybitbinap tağ jekuku'ukat pit pūğ tağ ma jekukum Deus eju. Deus tak pūğ tağ ma jekukum ixeyü eju. Deus ixeyü bure e'em.¹⁰ Cristo ekawēn imutaybitbin'ūmat a'ō kay ġu juy epesop. Ixeyü juy epeğuōm ġu eyduk'a be, eykay yajēm puje ip.

— Deus xipan cuy jeykuk — i'ūmġu dak cuy epe'e cebe ip eyxewi ijēm puje.

¹¹ Wuyduk'a be ixeyü muōm puje, wuyju dak ixeyü bureyüm kuka acesop ikērēat muğēğēm.

¹² Soat muwēn pin puk ḥon eywebe. Imēnpit obu'u oce soat muwēn ām eywebe taperadup pe. Cu ojuy bit a'ġu ḥon eyka be eyjom kawēn ām eyweju. Kawēnwēn pima, wuycokcokap yoboġ je'e.

¹³ Ekibit iyü kato mujujum eywebe. Ekibit tak Deus emunaē. Ijudup mubarararağ ḥon eywebeaptum.

Ibürü ma.

JOÃO EMUDUPMUBARARAKTUP KANOMÚMATUP

¹ Gaio, ijudup mubarararağ òn ewebeaptum. Jesus kay itabucayū kukukat òn. Ekukpin oxe icēmat a'ō kay wuyetabut puye.

² Obure ikukpinat, ewebeam òn kawēnwēn Deus eju.

— Bay, xipan cuy Gaio ejukuk iwātaxipinap puxim — i òn e'em cebe.

Wetaybit etabut cīcā Jesus kay iam, kuy juk awēğ oyawēğtobuxik puye. ³ Wuykitpitpiyū'in oajēm okay-exewiayū. Awēğ ip o'yawēğmuwēn owebe.

— Gaio soat em kawēn icēmat tağ jekukum — i juk o'e ip owebe. — Cūğ ma ixe jekukum — i juk o'e ip owebe.

Ocokcok cīcā oce awēğtobuxik puje. ⁴ Ebekitkiyū kawēn icēmat tağ jekukum iap awēğ tobuxik puje, soat podi ma ocokcok oce.

⁵ Obure, ekukpin oxe. Èn xipan wuykitpitpiyū kuğ wara'at ka watwat ma'ğu ip. Cūğ ma ewebe xipan ixeyū kuk am.

⁶ — Gaio juk adi xipan cīcā ocekuk — i juk o'e ip itabucayū-exewi oajēmiayū.

Exewi waram ijēm pin pima wara'atka kay iju am, ibuibibuğ ġu juy ip eğuju. Imēn cūğ ma Deus xe, Deus peam kapikpiğ ip puye. ⁷ Cēmcēm ip Cristo muwēn ām acā. Itabut'ūmayū ġu iūmūm cebe ip ibubun-itabucayū acā. ⁸ Imēneju ixeyū buywan cuy ace-wuyju ma, itabucayū. Kawēn icēmat muwēn ām ip cum. Ibuywatwan pima, Deus xe wuyju dak kawēn icēmat muwēnuwēnat puxim cum ġu ma'ğu wuyju ixeyū eju.

⁹ Carta yopicat kuy otupmuju ekay exe itabucayū beaptum. Diótrefes pit itabucayū kukat ojuy o'e warara'acayū xe-itabucayū xe. Ixe Diótrefes kūyjobit'üm wa'ō kay. ¹⁰ Imēnpuye apēn ixe Diótrefes cuk adi xipan ġu wawēğ o'ğuwēnuwēn iap oğuwēn eywebe

eykay wajēm puje, apēn ixe juk adi ocemuymuy iap tak oğuwēn eywebe. Omuymuy ā ġu ixe bit. Warara'acayū kuġ tak xipan ġu. Wuykitpiyū ajēm puje, ġuōm ġu jedukā be. Guōmat ġu dak ip Deus eju kawēnwēnap'a be. Gujēmjēm tak ip ya bewi.

¹¹ Obure ikukpinat, xipat'ūmat ekukuap puxim ġu juy ejeku- -xipacat ekukuap puxim acā. Xipacat mujurūgrūg'ukayū Deus ebekitkiyū e'em. Ikērēat mujurūgrūg'ukayū bit cebekitkiyū ġu.

¹² Soat wuyjuyū e'em:

- Demétrio xipat cīcā — i.
- Kawēn icēmat taġ ixe jekukum soat em — i'e'em ip.
- Ixe xipat cīcā — i oceju dak e'em.

Eyetaybit icēmān oceju e'em iam.

¹³ Soat muwēn pin puk ôn eywebe. Imēnpit obu'u soat muwēn ām taperadup pe. ¹⁴ Gaxīn ma a'ġu ôn cu ojuy eyka be eyjom. Acejekawēn cuy wuyeweweju.

¹⁵ — Gaio juy eyaġuymubabin yaġuybabī'ūmap puxim — i ôn e'em Deus pe.

Kato'i o'e ewebe ebureyū. Kato'i juy ece wuybureyū be- -iboceayū be- -exeayū be. Ijudup mubarararaġ ôn eywebeaptum.

Ibūrū ma.

JUDAS EMUDUPMUBARARAKTUP CARTADUP

¹ Ôn Judas, Jesus Cristo buywatwat'ukat ôn. Tiago kitpit ôn. Cartadup mubarararağ ôn eywebeaptum. Deus cuk eynaē jebekitkiyüm. Ixe Deus wuyebayat. Ixe xe eykukpin cīcā. Jesus Cristo dak soat em ağ eykay xipan eykuk am.

² Kawēnwēn ôn Deus eju eywebeam.

— Bay — i ôn e'em cebe. — Etabotaidabotbon cuy eğuy ebekitkit kay — i ôn e'em cebe. — Ixeyü ağuymubabibin cuy eğuy — i ôn e'em cebe. — Ikukpin cuy ixeyü ejukuk — i ôn e'em cebe.
Kuy a'gu ixe xipan eykuğ. Inaka kawēnwēn ôn ceweju biğ ma ixe be xipan eykuk am.

^{3 - 4} Oburereyü ikukpinayü, kuy juk cartadup mubararak ojuy oğuy eywebeaptum- -Deus eydaxijojom apēn cuk odaxijo iap puxim iaptup. Imēnpit Deus kay itabut'ūmayü oajēm wuykay. Ajojojo'ūma ip ya-jēm puje. Iba'arēm ma ip oajēm. Cekawēnwarun ma ip.

— Deus xipacat je'ğüm wuywebe soat em ikērēat mujurūğrūğ ma'ğu wuyju — i napa ma e'em ip wuywebe.

Imēn ip Deus xipacat ūmūm wuywebe iap ekawēn muwarururun, ikērēat mujurūğrūğxi ip puye. Jesus Cristo acā wuykukukat. Soat podi ma ixe itaybit wuymutaybin am.

— Eykukukat ğu ocekukukat pit — i'e'em ip, Jesus Cristo kay'ūm ip puye.

Imēn e'em Deus ekawēntup:

Deus ixeyü ğuju ipiat'ajojoap kay
ikērēat kuğ puye, i. "Xipat ğu eyju
oxe" i je'e Deus cebe ip, i.

Iboap kuyje ma ibararak osodop Deus ekawēntup pe. Deus cuk adi eymutabun Jesus Cristo kay. Ixe ebekitkiyü eyju ğasū. Ipi'ūm puje dak ixe ebekitkiyüm epesop. Imēneju apēn Deus wuydaxijojom iaptup ğu otupmubararak eywebeaptum. Eybu'um ğu juy epe-

sop eyetabut am Jesus kay iaptup acā otupmubara-rak. Eyday'em'um cuy epesop Deus kay'ūmayū be eymubu'unap puxim iaptup otupmubararak.

⁵ Kuyje Deus Israel naxeğebitbit o'taxijo. O'tuju-jēm ip Egito eipi bewi. Itabut'ūmayū bit o'ğuy'ū'ū. Warara'acayū dujujēm puje o'ğuy'ū'ū. Kuy eyetaybit iboam. Inaka xipat eywebe soat em ma ġebum am iboap kay. Imēnpuye waram iboap oğuwēn eywebe. ⁶ Pūğpūğ Deus ekawēn tojotjot'ukayū'in Deus co'i i'e pin ip o'e.

— Deus co'i oca'ōbuyxi — i napa ma ip o'e. Jewexe ip Deus co'i osodop ya'ōbuyxi. Imēneju Deus ixeyū o'ğuju ipiat'ajojoap kay. Kabiokboğ pe ip o'ğuju. Taomūnmūn ip dopdom kabiokboğ pe. Ijēm pa'o-re ip. Jesus Cristo ajēm puje ipiat supi'ajo cebe ip. Gebum cuy epesop ixeyū kay. -jewexe Deus co'i ya'ō-buyxiayū kay. ⁷ Sodoma ka watwat ikērēat mujurūğ-rūğxi ip osodop, Gomorra ka watwat tak, ibo ka xeatka watwat tak. Jewenūn'o'o'uk ip osodop ağıkat-kayū. Powatwat kay dak osodop ip tūn'o am. Nūn'o'oxi ip osodop. Deus ipiat o'supi'ajojoat Sodoma ka watwat pe apēn cuk adi ipiat o'supi'ajojoat jekawēn tojotjot'ukayū xipat'ūmayū be iap puxim. Daxaboğ pe ip o'ğuju soat em ipiat'ajo am. O'ğuju warara'acat mutaybit am ipiat osupi'ajojoat soat ikē-rēat mujurūğrūğ'ukayū be iam. Gebum cuy epesop iboap kay.

⁸ Gaxīn ma eykay oajēmiayū kuyjeayū buxim soat em ikērēat mujurūğrūğ. -Deus kay'ūmayū. Jebi-nūnpe ip ikērēat muğēğēm warēmtaksuğat cocom je-xey jo'iat pe buye. Deus soat podi ma ya'ōbaca iap waywayway acā ip, ya'ō kay'ūm puye ip. Kabi be-acat muymuy dak ip- -idip cīcāayū muymuy. ⁹ Imēn ğu juk adi oeku Miguel. Deus ekawēn tojotjot'ukayū kukukat putet Miguel i omuy. Ibiōğbuk kērēayū kukukat jewa'ōxikxiğ o'e Miguel eju abu wuy'in Moisés'ūm jebit jokot iam. Jewa'ōxikxiğ pima:

— On pit jemukorēm ğu — io'e Miguel. — Okukukat cuy jemukorēm — i acā o'e Miguel. Ibiōğbuk kērēayū kukukat o'jomuymuy ğu Miguel. ¹⁰ Ixeyū Deus kay'ūmayū bit jetaybit'ūmap muymuy

ip. Jekpiwatpi ma itaybit ip soan itaekat puxim. Jetaybicap ġu'ūmat ip.¹¹ Karem ġu ipiat supi'ajojo ip. Caim e dağ ip jekukum. Balaão buxim xipacap o'ġudopat ip ikērēat kay jījā ip dinheiro bu pinap tomuju ma. Kūyjobit'ūm cīcā ip Deus a'ō kay Coré buxim. Imēnpuye Deus o'ġu'ūm ip.¹² Te'e ma ip je'awerorom eyweju Jesus oe'ū iap kay ġebumiati'a o am. Iokokat puxim ip eyparakpe. Isūsūn ġu ip pūġxirim ma jeka'on ma soat etabutpe. Warara'acat kay ġu ip ġebum-jewekay acā. Warara'acat kuġ ġu ip xipan-jewekuġ acā. Kabikerereat puxim ip-muba'at'ūmat puxim-kabido emumukap puxim. Ya'a'e'ūmat'ip puxim tak ip-ya'a'eat ekaxi be ya'a'e ġu iat'ip puxim. Yop'uk'ukat'ip puxim tak ip. Tūybi'uk'ukat puxim ip-yope'ūat puxim.¹³ Tipodoyboğat puxim ip. Tipodoy iokokat muymūġmūġ ka'oririt eju. Imēn-puxim isūsūn'ūma ikērēat mujurūġtūġ ip soat etabutpe. Te'e ma ip jekukum kasopta te'e ma jedaekuku'ukata buxim. Deus kabiokat o'ġuxipan ixeyū dop-dop am. Kabiokboğ pe ma jeedop ip soat em.

¹⁴ - ¹⁵ Kuyje ma Enoque ixeyū o'ġuwēn-Deus kay'ūmayū o'ġuwēn. Kuy ma ixeyū o'ġuwēn ixeyū kap awap ma. Ixe Enoque Adāo naxeġebit osunuy. Adāo ipotpet o'e. Ixe ipot ipotpet o'e. Ixe ipotpet o'e. 6 be ipotpet ibima, Enoque o'jebapuk.

— Xeyūku Deus kay'ūm cīcāayū — i juk adi o'e Enoque kuyje ixeyū muwēnuwēn. — Isūsūn ġu ip ikērēat mujurūġ am Deus etabutpe — i juk adi o'e. — Cekawēnkērē jījā ip — i juk adi o'e. — Deus muymuyxi ip — i juk adi o'e. — Imēneju wuyukukat omuyku jekawēn tojotjot'ukayū eju-adeayū eju-soat taġ iisuayū eju — i juk adi o'e. — Yajēm puje, "Eyju ikērēat kuġ oxe," i je'e Deus jekay'ūmayū be — i juk adi o'e. — Deus jekay'ūmayū ġuju ipiat'ajojoap pe — i juk adi o'e Enoque.

¹⁶ Ixeyū Deus kay'ūmayū jetakomaap pibun ma jenuycaw ma ip kawēnwēn. Soat em ip warara'acat muymuy. Jewemucokcokcoğ ma ip jekukum. Jeweweju ma e'em ip:

— Xipat ôn — i.

— Xipat ēn — i'e'em ip warara'acat pe jebubut ūmap ojuy.

^{17 - 18} Wuykukukat a'ōbi jekuku'ukayū kay juk ey-mukūyjojo Jesus Cristo emumujujū.

— Āmap kabia bima itabut'ūmayū jebapuk eykay- -jewemucokcok'ukayū — i juk adi o'e ip ey-webe eymukūyjojom eywaywayway'ukayū.

Imēn o'e ip eywebe kuy bima- -ixeyū ajēm awap ma. Gebum cuy epesop ixeyū ekawēn kay, oburereyū. ¹⁹ Ixeyū Deus kay'ūmayū Jesus kayayū mubu'u'un jebureyū kay cewejak'ūm ām. Deus bikuyap tağ ġu ip jekukum- -jebikuyap tağ acā. Deus biōgbuk kuğ ġu ip. ²⁰ Oburereyū, kuy juk eyetabut Jesus Cristo kay. Biğ ma juy eyetabun epesop cekay ġasū bit. Ixe kay wuyetabucap soat podi ma xipat. Kawēnwēn cuy epesop Deus eju ixe biōgbuk a'ōbacaan. ²¹ Eybu'um ġu juy epesop Deus pe eyukan xipan. Wuykukukat Jesus Cristo itabotaidabotbot wuykay. Ixe wuydujuu jewekay. Soat em ixe xe acesop. Iboap cuy epejowiwi jījā.

²² Pūgpūğayū soat em jewağuymuwarururun, itabutbüt ā buye. Eya'ōpuruğ ġu juy ip epejukuk- -eya'ōdidiim ma. ²³ Ixeyū juy epetaxijo daxaboğ pe ijuap puxim. Warara'acayū isüsün ġu ikērēat mujurūğ ām. Iokokat puxim ip. Te'e ma ip jewemucokcokcoğ. Ixeyū dak cuy eya'ōpuruğ ġu epejukuk- -eya'ōdidiim ma. Eyetakomām cuy epesop ixeyū emuğēğē kay eywebe dak ixeyū buxim ikērēat muğēap puxim.

²⁴ Deus itaybit cīcā wuya'ōmubacan am wuywebe ikērēat muğēap puxim. Ixe wuydujuu jeka kay soat em wuynuj ām jexe. Ikērēat kuğ ġu ajop ġebuje bit. Soat tağ wuyisu acesop. Soat em wuycokcok acesop ixe xe. Ixe xe acesop iap soat podi ma idip.

²⁵ — Ēn acā Deusat — i juy acece cebe. — Ka'ūmğu wara'at — i dak cuy acece cebe. — Ēn acā wuydaxijojo'ukat, Jesus Cristo kay ocetabut puye, ocekukukat kay — i juy acece cebe. — Soat podi ma ēn xipat ocexe — i dak. — Soat podi ma ēn a'ōbuyxi jījā — i dak. — Soat podi ma ēn a'ōba-

caap kuğ — i dak. — Soat podi ma ēn soat kukukat
— i dak cuy acece cebe- -Deus pe.

Imēn ma o'e'e ip kuyje, ipi muğē awap. Gasū dak
imēn ma wuyju e'em. Soat em ma juy imēn acece
cebe.

Ibûrû ma.

JOÃO BE DEUS O'ĞUBAPUKIAPTUP

1 Deus apēn ġaxīn ma juy je'bapuk iap o'ğuwēn Jesus Cristo be ixe be iboap muwēn ām jebuywatwat'ukat pe.-João be. Deus a'ōbi Jesus Cristo iboap o'ğubapuk João be cexey jo'iat pe. Ibocewi jekawēn tojotjot'ukat o'ğuju João kay. Kabi bewiat o'ğuju cekay. O'ğuju imuküyjo am apēnape cexey jo'ian ixe be warara'acayū muküyjo am iboam.

² Deus jekawēn o'ğuwēn ixe João be. Jesus Cristo kawēn icēmat o'ğuwēn cebe. João soat o'jojojoiap o'ğuwēnuwēn, soat o'ya'ijojoiap tak o'ğuwēnuwēn. Iboap ekawēn ibararak opop ijudup pe. ³ Ijudup coco'ukayū icokcok je'e. Apēn ġaxīn ma je'bapukiaptup peat ekawēn a'ijojo'ukayū dak icokcok je'e. Ijudup peat ekawēn kay kūyjobicayū dak icokcok je'e. Gaxīn ma je'bapuk apēn ibararak ijudup pe iap tağ.

‘On João. On ijudup mubarararağ Ásia eipi watwat peaptum- -7 beatka watwat peaptum- -Jesus kay itabucayū beaptum.

— Bay, xipan cuy ebekitkiyū ejukuk — i ôn e'em cebe. — Ebekitkiyū ağuymubabibin cuy eğu — i ôn e'em cebe.

Ixe Deus itait ġasū. Kuyje dak itait osunuy. Gaxīn ma jedot ġuto wuykay. 7 be omuy ibiōğbuk Deus abikbikap topabe. Ixeyū juy xipan jeykuk. Eyağıymubabibin cuy jeedop ip. ^{5 - 6} Jesus Cristo dak xipan jeykuk. Ixe eyağıymubabibin cuy jeenuy. Ixe soat em icēmān e'em. Ixe koam o'jetait je'ūap tomukadi. Ixe Jesus Cristo ya'ōbuyxi soat ka kukat a'ōbuyxiap podi ma.

Ixe xe wuykukpin cīcā. Korosa be o'jedoyekereren. Oe'ū ikērēat uk am wuywebewi.

— Paīyū buxim Deus peam epeyekapikpik- -webay beam — i juk adi o'e wuywebe.

Ixe soat em ma soat ipi juayū kukan jeenuy. Imēnpuye:

— Ka'ūmğu omuy ejo'iat idipat — i juy acece

ixe Jesus Cristo be soat em ma. — Ka'ūma ma ejo'iat omuy ya'ōbacaat — i dak cuy acece cebe. Imēn cuy acece soat em ma.

⁷ Aḡ cuy epesop. Kabikerereat taḡ ixe Jesus omuyku. Soat ma ixe jojo. O'ya'ōxamutok'iayū dak ixe jojo ma. Soat tiwatwat jeetötön ixe dobuxik puje. Jeetötön ip jeğuycüğap pibun. Imēn ma juy jeedop ip. Imēn je'e.

⁸ — Soat ka'ūm pima òn kuy kake — i'e'em wuykukukat Deus. — Soat i'ūm puje dak òn pit kake. Ka'ūma kake bimaat òn. Soat'ūm pimaat tak òn ma — i'e'em wuykukukat Deus.

Ixe Deus soat podi ma ya'ōbaca. Itait ġasū. Kuyje dak itait osunuy. Gaxīn ma jeedot ġuto wuykay.

⁹ On Joāo- -eywaḡo. Eybuxim òn tak Jesus eju müg'i jekukum. Eybuxim òn tak ipiat'ajojom. Òn tak soat kukukan oğuy Jesus eju ixe soat kukukan pima. Òn tak eybuxim wukpiceğē ġu wetabucap kuḡ. Tip'aweroro be juk adi oğuy. Patmos i osunuy tip'a- weroro butet. Iboce ip omuju Deus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn puye- -Jesus ekawēn cuk adi oğuwēnuwēn puye- -kawēn icēmat. ¹⁰ Muto'o bima wukpiwan ġu juk adi ocewaḡuy- -wuykukukat ekabia be. Deus biōgbuk cuk adi waḡuyda. Ya'ōberenat'a'ō oya'ijojo onōğpikadiwi jededem- -parasuy jo'iat'a'ō.

¹¹ — Gaxīn ma ejojojoiaptup cuy etupmubararak — io'e owebe parasuy jo'iat'a'ō. — Ibodup cuy etupmuju Jesus kay itabucayū beaptum- -7 beat ka watwat peaptum — i juk o'e owebe. — Etupmuju juy Asia eipi watwat peaptum- -Efeso ka watwat peaptum, Esmirna ka watwat peaptum tak, Pérgamo ka watwat peaptum tak, Tiatira ka watwat peaptum tak, Sardes ka watwat peaptum tak, Filadélfia ka watwat peaptum tak, Laodicéia ka watwat peaptum tak — i juk o'e owebe.

¹² Korepēn'i oce abu paxi kawēnwēn oweju iam. 7 be lamparina'a mün ojojojo- -ouro muğēğē. ¹³ Cepidase ip ijodiat co'iat cüg'i osunuy. Jesay kuḡ osunuy iberenat kuḡ. Ouro muğēğēbu kuḡ osunuy jekūmpidaḡ. ¹⁴ Yaoparut o'yanuy lā buxim- -kabidiğpu

buxim- -aopaopu buxim. Itasop o'sutanuy daxae buxim. ¹⁵ Suisopsep o'suinuy bronze buxim- -icaat puxim- -daxa be o'jeieerotiat puxim- -o'ğusopsupiat puxim. Ixe a'ō ya'ōboğ osunuy ti'acap'a'ō buxim. Jororoh. Cororoğiat puxim. ¹⁶ Kasopta kuğ osunuy jeba'at kadi- -7 beata kuğ. Ibi bewi jekawēn cēmcēm osunuy. Payao buxim osodop cekawēn- -xepxep kadi ma tūybibiat puxim. Topasop o'topanuy kaxicuğat kaxi jo'i.

¹⁷ Ixe dobuxik puje oat cewap ce'ūat puxim. I'at puje o'jewebumōğ wabi jeje iba'at kadi.

— Epararam ġu juy eğuy — io'e owebe. — Ka'ūma kake bimaat òn. Soat i'ūm puje dak òn acā ocepoyat — io'e owebe. ¹⁸ — Soat em ma òn weta-bēğ. Kuy juk adi we'ū ojop. Gasū bit ocetait waram. Waram pit oje'ū ġu. Wa'ōbi ma ijodiacat je'ū'ūm. Wa'ōbi ma ce'ū'ūayū dopdopap pe jeedop ip — io'e owebe. ¹⁹ — Gaxīn ma ejojojoiaptup cuy etupmubararak, ġasū jebapukpuğ ewebe iaptup tak, ġuyjom je'bapuk ewebe iaptup tak — io'e owebe. ²⁰ — Kasopta kuğ òn oba'at kadi- -7 beata — io'e owebe. — Lamparina mün tak 7 be opop. Iboap ejojojo kuy — io'e owebe. — Apēğap ibo iam pit etaybit ġu. Iboam pit òn jemutaybin — io'e owebe. — Lamparina mün Jesus kay itabucayū buxim- -7 beatka watwat puxim- -Deus ekawēn tojotjot'ukayū buxim — io'e.

Imēn onōgpikadiat o'jekawēn owebe- -Jesus o'jekawēn owebe.

2 — Cartadup cuy etupmubararak Efeso ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū kukukat awēwēaptum — io'e owebe onōgpikadiat.

On ma kasopta kuğ oba'at kadi. 7 beata kuğ òn. Lamparina'a mün pidase òn cūğcūğ- -7 beayū pidase- -ouro muğēğeyū pidase. Jeyawē òn. ² Wetay-bit cūğ ma juk adi epeku ku iam. We-

taybit cuk adi epeyekapikpik cīcā iam. Eyetaxi dak cuk adi epesop ipiat'ajojom. Xipat'ūmayū kay ġu jījā dak eyju. Jewexe Jesus emumujūyū dak cuk adi epesubuyxijojo- -“Jesus a'ōbi oceju kawēn idipat muwēnuwēn eywebe” i napa ma e'e'ukayū. Eye-taybit napa ma e'em ip iam. ³ Itabut'ūmayū juk adi ipiat o'supi'ajojoat eywebe, eyetabut okay buye. Eyetaxi bit epesop ipiat'ajojom. Eybu'u ġu juk adi epesop eyetabut am okay. ⁴ Imēnpit soat ġu eyekukuap xipat oxe. Koap pima okukpin cīcā oğuy eyxe. Gasū bit ka'ūma. Okukpinsū ma eyxe ġasū bit. Imēn xipat ġu. ⁵ Gebum cuy epesop apēn koap pima okukpin cīcā eyju okuk iap kay- -apēn ġasū bit eyju okukpin ġu iap kay dak. Warēmtaġ ma okukap cuy epeyepere. Waram ġuto okukpin cīcā juy epesop okuġ. Eywebe warēmtaġ ma okukap epere'üm pima bit, òn ma ojot eykay. Apēn wuyju lamparina'a mūn muwedewe-dem wara'at muy ām tūyap pe iap puxim eyju ġu webekitkiyüm epesop. Jeymuwedewede òn. Warara'acayū ma ojomuy webekitkiyüm eydieġ. ⁶ Obuxim eyju dak Nicolai a'ōkayayū eka-wēn kay'üm cīcā. Iboap xipat oxe.

⁷ Deus biōgbuk imēn Jesus a'ōkayayū awēwēm. Eyetaybin pin eyawēwē ām pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop.

Imēn ma òn Efeso ka watwat kukukat awēwēm — i juk o'e owebe onōğpikadiat- -Jesus. — Owebe yawēwēaptup cuy etupmubararak ixe beaptum — i juk o'e owebe.

⁸ — Cartadup cuy etupmubararak Esmirna ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū

kukukat awēwēaptum — i juk o'e owebe Jesus.

Ka'ūmgu bimaat ôn. Soat i'üm puje dak ôn ma oğuy. Kuy juk ade we'ü ojop. Gasū bit ocetait waram. Jeyawē ôn. ⁹ Wetaybit eyju ipiat'ajojom iam. Wetaybit eydadaybot iam tak. Deus xe bit soat kuğ eyju. Jewexe Judeuyū eymuymuy. "Judeuyū oceju- -Deus ebekitkiyū," i napa ma e'em ip. Satanás a'ō kayayū ixeyū bit. ¹⁰ Eyparam ġu epesop ipiat'ajoap puxim. Ibiōgbuk kērēayū kukukat ipiat su-pi'ajojoat eywebe eyetabucap puxijom. Ixe a'ō kayayū warēmtağ ma jeymuōm daomūnmūnap'a be. Inaka ibun ġu ipiat epesupi'ajojo- -10 kabia ma. Wa'ō dağ cuy epeku soat em. Eye'ü buje dak, wa'ō dağ cuy epeku. Wa'ō dağ eyeku buje, soat em epesop oxe eyetait. Soat em eyetait oxe iap idip cīcā ipi kukukat a dağat puxim- -coroa buxim. ¹¹ Deus biōgbuk imēn Jesus a'ō kayayū kukukat awēwēm. Eyetaybin pin eyawēwē ām pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop.

Wa'ō kay jījāayū bit waram je'ü ġu. Waram warara'acayū e'ü buje, je'ü ġu ip.

Imēn ma ôn Esmirna ka watwat kukukat awēwēm — i juk o'e owebe onōğpikadiyat- -Jesus. — Owebe ya-wēwēaptup cuy etupmubararak ixe beaptum — i juk o'e owebe.

¹² — Cartadup cuy etupmubararak Pérgamo ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū kukukat awēwēaptum — i juk o'e owebe onōğ-pikadiyat- -Jesus.

On ma payao kuğ- -xepxep kadi tūy-bibiat kuğ. Jeyawē ôn. ¹³ Wetaybit poce eyju dopdom iam. Satanás a'ō kayayū parakpe eyju. Wa'ō kay acā

eyju bit kūyjobit. Itakomaayū Antipas o'yaoka eyka be- -Satanás a'ō kayayū dopdopap ka be. Ixe Antipas cedağ ma juk adi omuwēnuwēn. Eyju bit cuk adi eybu'u ġu epesop eyetabut am okay ixe a'gu ip o'yaoka ma.¹⁴ Imēnpit soat ġu eyekukuap xipat oxe. Pūgpūg ey'in Balaāo emumutaybitbinap tağ jekukum. Ixe Balaāo o'jekawēn Balaque be. "Warēmtağ cuy Israēl naxeğebitbit eğutaybin ixeyū be ikērēat muğē ām," io'e Balaāo Balaque be. Imēnpuye "Xipat eywebe deusbaroyū wap iēnmōg'ibitēn o am," i napa ma o'e cebe ip. "Xipat eywebe warara'acat tayxi eju jepo am- -warara'acat itop eju dak," i napa ma o'e cebe ip.¹⁵ Ixe buxim pūgpūg ey'in Nicolai a'ō kayayū emumutaybitbinap tağ jekukum, warēmtağ ma'gu ip imutaybitbin. ¹⁶ Ikērēat mujurūgrūgap cuy epeyepere. Cepere'üm pima bit, ġaxīn ma ojot eykay ipiat'ajoan eywebe. Ixeyū eju nopağōgōm oce- -warēmtağ imutaybitbinayū eju. Yaokakam ip oce wekawēn- -payao buximan - -xerxep kadi tüyan.

¹⁷ Deus biōgbuk imēn Jesus kay itabucayū kukukat awēwēm. Eyetaybit pin eyawēwē ām pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop.

Wa'ō kay jījāayū be manada otaüm ixatam ip tamunēm'ibita. Karatūğ'a buximat'a dak oyaüm soat pe ixeyū be yarucat'a- -yadeiboğat'a. Ibutet iisuat ibararak opop iğ'o'a be. Ka'üma ma itaybit ixe buten. Yabuat acā itaybit je'e ixe buten.

Imēn ma òn Pérgamo ka watwat kukukat awēwēm — io'e Jesus owebe- -onōğpikadiwiyat. — Owebe yawē-

wēaptup cuy etupmubararak ixe beaptum — i juk o'e owebe.

¹⁸ — Cartadup cuy etupmubararak Tiatira ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū kukukat awēwēaptum — i juk o'e onōğpikadiwiat owebe- -Jesus.

Deus ipot ôn. Wetasop daxae buxim.

Wui suisopsep bronze buxim- -o'gu-sopsep ip iat puxim. Jeyawē ôn.

¹⁹ Wetaybit cūğ ma eyju jekukum iam.

Deus ikukpin cīcā eyxe. Eyeta-but cīcā ixe kay. Kapikpiğ eyju. Eye-taxi dak ipiat'ajojom ma'ğu. Koap pi-maap podi ma ğasū dak eyju xipacat mujurūğrūğ. ²⁰ Imēnpit soat ğu eyekukuap xipat oxe. Jezabel warēmtağ ma obuywatwat'ukayū mutaybitbin. E ie-kērēat tağ webekitkit tuyukum. Ixe napa ma e'em "Deus ekawēn muwēn-uwēn'ukat ôn," i. Webekitkit muğuy-kukukum ixe ayacat. "Xipat eywebe warara'acat tayxi eju jepo am, warara'acat itop eju dak," i napa ma e'em cebe ip. "Xipat eywebe deusbaroyū wap iēnmōğ'ibitēn o am," i napa ma e'em cebe ip. Eyju bit epeğujēm ğu eyxewi. Ağ jeenuy jekpiwan. ²¹ Ibun ma ipiat osupi'ajoat ğu cebe.

Tüybe ğasū paxi ikērēat mujurūğ-rūğap jepere iān oce. Ixe bit ibu'u je-perem. ²² Imēneju ixe ayacat ôn ma ojoxik kama jo'iat pe. Ijoce ipiat su-pi'ajojo jījā ceweju o'jepo'iayū dak.

Ikeyū be ikērēat mujurūğrūğap epe-re'üm pima, ipiat'ajojom cīcā jeedop ip. ²³ I'iyū dak oyaokaka- -ya'ðkayayū. Ikeyū aoka buje, Jesus a'õ kayayū itaybit je'e Deus itaybit apēn ijodia-cat jewağuyğuy iam. Apēn ip ibikuy iam tak itaybit je'e ip. Apēn ijodi

bima juk adi oekuku ip iaptei bit ôn
ma oteida soat pe.

²⁴ Warara'acat'in ey'in pit warêm-
tağ ma eymutaybitbin'ukayū a'ō kay
ğu juk adi epesop- -Tiratira ka wat-
wat'in. Satanás pabi kuğ ğu buk eyju.
Ixé babi kukayū soat ğu Satanás ba-
bim itaybit. Eyju bit eybu'u ixe babi
kuk am. ²⁵ Wajēmap wiwim pima kuy
eyetaybicap ekawēn tağ cuy epeku.
Wara'at ekawēn ğu bit oğuwēn eywe-
be iboap ekawēn tağ eyeku am. ^{26 - 28}
“En ma soat ka watwat kukukan cuy
ece,” i juk o'e webay owebe. “Eyju
soat ka watwat kukayüm epesop owe-
ju,” i oce wa'ō kay jijāayū be. Ya'ōca
ip jeedop ixeyū kukukan yopcaat'ip
kukat puxim. Pipim'üm kūyjobit'üm-
ayū a'ōbacaap ğu'üm ip itīg'a kakaap
pxim. “Eyju ma soat ka watwat ku-
kukayüm cuy epesop oweju,” i oce
wa'ō kay jijāayū be - āmap kabia wi-
wim pima wa'ō dağ jekuku'ukayū be.
Kabiada dak otaüm cebe ip- -kasop-
ta- -wa'ō kay jijāayū be. ²⁹ Deus biōğ-
buk imēn Jesus a'ō kayayū awēwēm.
Eyetaybin pin yawēwēam pima, eya'ō-
picūğcūğ cuy epesop.

Imēn ma ôn Tiatira ka watwat kukukat awēwēm —
io'e onōğpikadiwiat owebe- -Jesus. — Iboaptup cuy
etupmubararak ixe awēwēaptum — i juk o'e owebe.

3 Cartadup cuy etupmubararak Sardes ka
watwat kukukat peaptum- -Jesus kay itabu-
cayū kukukat peaptum — i juk o'e owebe onōğ-
pikadiwiat- -Jesus.

On ma Deus biōğbuk kuğ- -7 beayū
kuğ. Kasopta kuğ tak ôn- -7 beata

kuğ. Jeyawē òn. On wetaybit warēmtağ ma eyju jekukum iam. Adeayū napa ma e'em "Sardes ka watwat itabut cīcā Jesus kay," i. On pit wetaybit eyetabutsū ma cekay iam. Ce'ūat puxim eyju cexe. ² Ce'ūat puxim ġu juy epesop. Eyetabun cuy epesop cekay kuyjeap puxim. Eyağuyasan cuy epeku. Eybu'um ġu juy epesop cekawēn tağ eyeku am. Soat ġu bit xipat Deus xe apēn cuk adi epekukuiap. Wetaybit iboam. ³ Gebum cuy epesop kuy eyetaybicap kay, kuy epeya'ijojoiap kay dak. Kawēn icēmat cuk adi epeya'ijojo. Gebum cuy epesop iboap ekawēn kay. Kūyjobin cuy epesop iboap ekawēn kay. Ikērēat mujurūğ-rūğap pit cuy epeyepere. Ixecat puxim eyju. Eyju ağ'üm pima ojot eykay. Ibukurukat puxim ojot eykay. Eyetaybit ġu epe'e puju paxi oajēm iam. ⁴ Pūğpūğ pit ey'in ikērēat o'jukuk ġu Sardes ka watwat'in. Ikeyū bit yağuyisuayū. Cesay isuayū buxim ip. Ikeyū ma oweju ma jeku jessay irucat kuğ- -iisuat kuğ, "Cedağ ip oxe" i'e-'em Deus cebe ip puye. ⁵ Wa'ō kay jījāayū jessay irucat kuğ jeku. Ikeyū butet oju'uk ġu soat em itait jeedop ip Deus xe iaptup pewi. Soat em ibararak jeedop ikeyū butet iğodup pe. "Teyūku webekitkit," i oce webay be, ixe ekawēn tojotjot'ukayū be dak.

⁶ Deus biōğbuk imēn Jesus a'ō kayayū awēwēm. Eyetaybin pin yawēwē ām pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epe-sop.

Imēn ma òn Sardes ka watwat kukukat awēwēm — io'e onōğpikadiwiat owebe- -Jesus. — Iboaptup cuy etupmubararak ixe awēwēaptum — i juk o'e owebe.

⁷ — Cartadup cuy etupmubararak Filadélfia ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū kukukat awēwēaptum — i juk o'e owebe.

On pit ikērēat kuğ āgu. On soat em icēmān e'em. Chave kuğ ön- -Davi bubun osunuyiat kuğ. Iju chavem owebe tomudip puje, kuka ip o'tomudip'uk āgu. Owebe tomudip'uk puje dak, kuka ip o'tomudip āgu. Jeyawē ön. ⁸ Wetaybit apēn eyju jekukum iam. Eya'ōbacā'üm'üm ma. Owebe eymutaybitbinap tağ pit cuk adi epeku. Soat em epesop kūyjobit wa'ō kay. On xīntabi o'ğukoce eywap. Soat pe bit tomudip pa'ore. Owebe acā tomudip put. ⁹ Eya'ōpicuğcūğ cuy epesop wa'ō kay. Satanás a'ō kayayū napa ma e'em "Judeuyū oceju- -Deus ebekitkit," i. Napa ma e'em ip. Wa'obi ip jēğ'aecōğcōğ eywap. Itaybit je'e ip eykukpin cīcā oxe iam. ¹⁰ "Eyukpiceğēğem āgu juy epesop okay eyetabucap kuğ ipiat'ajojom ma'ğu eyju," i juk oce eywebe. Eyukpiceğēğem āgu okay juk adi epesop. Imēnpuye ipiat osupi'ajoat soat ipi dağacat pe ixeyū etabucap puxijom. Eyju bit ön jeydaxijo ixeyū ipiatpi'ajojom pima. ¹¹ Gaxīn ma oajēm eykay. Xipat cīcāat kuğ eyju- -wa'ō kay jījāaptei kuğ. Iboap cuy epeğuxipan cīcā warara'acat pe tujupa'umap puxim. ¹² Wa'ō kay jījāayū a'ōmucanu can cuy oğuy. Deus eju kawēnwēnap'a beat'ip puxim jeedop ip- -warara'acat'ip tuycemucemap'ip puxim. Waram pit jejēm āgu ip Deus xewi. Deus putet oəsubutetmubararak cebe, Deus ka butet tak. Jerusalém i ika butet- -ika isuatka butet. Iboka sukakop Deus

xewi. Obutet iisuat tak osubutetmu-bararak cebe.

¹³ Deus biōgbuk imēn Jesus a'ō kayayū awēwēm. Eyetaybit pin yawē-wē ām pima, eya'ōpicūgcūg cuy epe-sop.

Imēn òn Filadélfia ka watwat kukukat awēwēm. Owebe yawēwēaptup cuy etupmubararak cebeaptum — i juk o'e onōgpikadiwiat owebe- -Jesus o'e owebe.

¹⁴ — Cartadup cuy etupmubararak Laodicéia ka watwat kukukat awēwēaptum- -Jesus kay itabucayū kukukat awēwēaptum — i juk o'e owebe onōgpikadiwiat- -Jesus.

"Imēn cuy jeenuy" i òn e'em. Imēnpuye "Amém" i obutet. Soat em wa'ō dağ òn e'em. Soat em icēmān òn e'em. Deus pe soat muğēap awap kuy juk kake oğuy. Jeyawē òn. ¹⁶ - ¹⁸ Wetaybit warēmtağ cīcā eyju jekukum iam. Taxipat puxim ġu eyju- -icukat puxim ġu dak. Taxiptoktokat puxim eyju, icukğūğünat puxim tak. Okukpin ġu eyju okuğ. Warēmtağ ġu dak eyju okuğ. Xipat ma kuka juk o'e warēmtağ okuğ pima, ikukpin okuğ pima dak. Imēnpit okukpin ġu eyju okuğ. Imēnpuye ġaxīn ma ipiat osupi'ajoat eywebe, iko'ōmat o buje jedadacap puxim. ¹⁷ "Soat kuğ oceju bit," i te'e ma eyju e'em. "Ocebubut ade oceju bit," i te'e ma eyju e'em, "Xipat cīcā oceju," i dak, "Soat kake ocexe," i'e'em eyju te'e ma. Eyetaybit ġu eyju tadaybocat puxim iam. Ilokokat puxim eyju- -iğēmat puxim- -ibisōat puxim. Tadaybocat puxim eyju, toti'ūmat puxim tak. Ita'ūmat puxim tak eyju. ¹⁸ On pit jeyawē. Ouro juy epejat oxewi- -iwekoykey'ūmat. Iboap kuğ pima icēmān ibubut adeayüm

epe'e. Eyesay irucat tak cuy epejat oxewi eywebe imuōm ām eyesay'ūmap puxim, eysūsūnap puxim. Posūg tak cuy epejat oxewi itapiatkayat eyeta be imōg ām xipan eyecat am. ¹⁹ Oxe ikukpinayū bit oğukorēm cedağ'ūm jekukum pima. Ipiat osupi'ajoat cebe ip waram ġuto cūg ma ceku am ip. Imēnpuye juy wa'ō kay epe'e waram. Ikērēat mujurūgrūğap cuy epeyepere. ²⁰ Ya'ōpicūğcūğ cuy epesop wa'ō kay. Tağtağtağ'i ôn e'em xīntabi be. Wa'i-jooat pe tomudip'uk puje, oōm tuk'a be. Jekōnkōn'uk oğuy ixe eju. Ixe dak jekōnkōn'uk jeenuy oweju. ²¹ "Epabik cuy oxe- -wabikbikap pe," i oce wa'ō kay jījāayū be. Ikeyū buxim ôn tak cuk adi oğuy webay a'ō kay kūyjobit. Imēnpuye ġasū ôn xik'i webay xe-yabikbikap pe.

²² Deus biōğbuk imēn Jesus a'ō kayayū awēwēm. Eyetaybin pin yawē-wē ām pima, xipan cuy epeya'ōpicūğ.

Imēn ôn Laodicéia ka watwat kukukat awēwēm. Owebe yawēwēaptup cuy etupmubararak cebeaptum — i juk o'e onōğpikadiwiat owebe- -Jesus o'e owebe.

4

Gebuje wara'at ma ojojojo wexey jo'iat. Kabi beat exīntabi ojojojo ikoce. Waram parasuy jo'iat a'ō oya'ijojo- -kuy oya'ijojoiat'a'ō ma. Waram ġuto o'jekawēn owebe.

— Eceu juy ijoce — io'e owebe. — Apēn ġuy-jom je'bapuk iap oğubapuk ewebe etaybit am — io'e owebe.

² Deus biōğbuk wağuyda gebuje bit. Iboce yabikbikap osunuy- -idip cīcāat kabi be. Pūğ xik'i osunuy cebe. ³ Ixe dopa topasopsep o'topanuy wita'a buxim - -yadip cīcāat'a buxim- -jaspe'a buxim, sardônio'a

buxim tak. Ixe abikbikap akokoreren konopsanobu o'jebueku. Ibusopsep o'jebueku esmeralda'a buxim.
⁴ Idip cīcāat akokoreren warara'acat abikbikap osodop 24 be. Ya'ōbuyxiayū osodop ixeyū jeje kaxixkix'i- -24 beat ceje. Jesay irucat kuğayū osodop ip. Ouro muğēğē kuğ tak ip osodop jabi jeje- -idip cīcāat kuğ.
⁵ Yabikbikap pewi xiririkiat cēmcēm'uk osunuy, tū-mün'a'ō dak, poroğiat tak. Wexiktak puximat tak osunuy yabikbikap wap isopat, 7 be. Ikeyū jojom pima wuyju ġebum Deus biōgbuk kay- -7 beayū kay.
⁶ Iodi buximati o'tinuy yabikbikap wap- -vidro muğēğē. Tixiriruk o'tinuy cristal'a buxim.

Ebadipdip tak osodop ip itabēğayū yabikbikap akokoreren- -idip cīcāat akokoreren. Soat kadi osodop ip. Ita'ade osodop ip. Soat kadi osodop ita ip- -cewap, yakpidakadi. ⁷ Pūğ ixeyū'in leāo buxim osunuy. Wara'at ixeyū'in biopak puxim osunuy- -ağokatkat yoboğat puxim. Wara'at ixeyū'inat topa ağokatkat topa buxim o'topanuy. Wara'at ixeyū'in dace buxim osunuy- -pupumat puxim. ⁸ Soat ip ceğebabe osodop. 6 be o'ceğebadop ip. Soat tağ itate ip osodop- -badi, kacüğkadi dak. Soat em ip jebibodonon. Ixima dağ tak ibu'u em ġu ip jebibodonon, kabiam tak. Imēn ip ibibodo:

Wuyukukat Deus soat podi ma ya'ō-baca, i'e'em ip jebibodonon. Soat tağ iisu, i. Soat tağ iisu, i. Soat tağ iisu, i jebibodonon ip. Ipi ka'üm pima itait osunuy, i. Gaxī dak itait, i. Gaxīn ma jeedot waram wuykay, i.

Imēn ip ibibodo.

⁹ — En pit soat podi ma edip — i'e'em ip Deus pe jebibodonon ebadipdip itabēğayū. — En pit soat podi ma a'ōbuyxi — i dak e'em ip jebibodonon. — En pit soat podi ma xipan oceuğ — i dak e'em ip jebibodonon.

Yabikbikap cejeat peam cebibodonon ip puje soat em itabēğat peam, ¹⁰ 24 beayū aypapayū piğ'i at'an ip cewap- -yabikbikap cejeat wap.

— En pit soat podi ma xipat — i'e'em ip cebe. Jabi jejeat mōğmōğ ip yabikbikap cejeat wap- -idip

cīcāat- -ouro muğēğē. Imōğmōğ ip cewap "En acā ocekukukat" i'e am cebe.

¹¹ Imēn ip jebibododon cebe:

En acā soat kukukat, i. En acā Deus-
at, i. En cuk soat eğüğē, i. Soat kake
a'ōbin ma, i. En ipi juacat mutaicin,
i. En soat podi ma edipap kuğ, i.
Soat podi ma a'ōbuyxi, i. En acā soat
podi ma a'ōbacaap kuğ, i.

Imēn ip jebibododon cebe- -yabikbikap cejeat pe.

5 Gebuje taperadup otupcoco tup'amūnmūn-
atup. Yabikbikap cejeat pui beatup otupcoco
-iba'at kadiat pui beatup. Tupararak o'tuptop xep-
xep kadi ma. Tupmuymūğmūğap osodop serabu
jo'ian. 7 em o'tupmuymūğmūğ ip. ² Deus ekawēn to-
jotjot'ukat tak ojojojo ya'ōbacaat.

— Abu itaybit tupmuwyut am? Ka'ūma ma —
io'e ixe ya'ōberen.

³ Imēnpit itaybicat ka'ūmğu osunuy. Kabi be
ka'ūmğu. Ipi ju dak ka'ūmğu. Ipi diotpe dak
ka'ūmğu. Ka'ūma ma itaybit tupmuwyut am tup co
am. ⁴ Otōn cīcā ka'ūmğu buye itaybicat tupmuwyut
am tup co am. ⁵ Imēnpuye aypaat o'e owebe:

— Wa ġu! Ak'i juy ece. Judá diwat pe iba'ore
ğu tupmuwyut am — io'e. — Ixe acā itaybit tup-
muwyut am. Ixe be ma tup co but — io'e. — 7 beat
imuywut put ixe be — io'e owebe. — Ixe leāo buxim
ya'ōca. Ya'ōbuyxi jījā ixe Davi naxeğebit — io'e
owebe.

⁶ Gebuje mēmē ojojojo- -ovelha. Cūğ'i osunuy ya-
bikbikap pidase. Ebadipdip itabēğayū ixe akokoreren
osodop ya'ōbuyxiayū dak. Kuy bima ce'ū osunuyiat
pxim osunuy. 7 be osodop yakanasüyū. Ita dak 7 be
ma o'sutanuy. 7 be itateat pxim Deus biōğbuk- -
soat ka kay imujumayū. ⁷ Mēmē o'ju yabikbikap ce-
jat topabe. Ibodup o'tupu ibui bewi iba'at kadiatup.
⁸ Tupu buje ebadipdip itabēğayū piğ'i o'at ipi ju mē-

mē wap. Ya'ōbuyxiayū dak piğ'i o'at ip cewap ya'ōbuyxi jījā cexe ip puye. Soat ip harpa'a kuğ osodop yamuyde am. Wa'e buximat kuğ tak ip osodop- -ouro muğēğē kuğ. Topapūn osodop tide'okuatim. Deus ebeikitkit kawēnwēn ceweju iap tide'okuati buxim.
⁹ Pibodo iisuan o'jebibododon ip. Imēn ibibodo ip:

Kuy juk e'ū eğuy, i. Pūğ ġu juk eta-xijo e'ūap puye soat tiwatwayū'in, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū'in tak, soat iwarururuayū'in tak, soat kaka dağayū'in tak, i. Imēnpuye etaybit tupu am, i. Etaybit tupmuywut am tak, i. ¹⁰ A'ōbi ma soat eipi juayū kukayūm jeedop ip Deus eju, i. Paīyū buxim kapikpiğ jeedop ip Deus peam - -ocekukukat peam, i.

Imēn ip ibibodo.

¹¹ Waram ġuto oceak. Deus ekawēn tojotjot'ukayū oya 'ijojo. De'at ġu ip osodop- -kiiii iān. Imuweğün pa'ore osodop ip. Ade jījā ma ip. Kacūğcüğ'i ip osodop yabikbikap akokoreren. Ebadipdip itabēğayū akokoreren tak, ya'ōbuyxiayū akokoreren tak. ¹² Ya'ōberen o'jebibododon ip. Imēn ibibodo ip:

Ovelha buxim oe'ūiat soat podi ma jedipap kuğ, i. Soat podi ma ja'ōba-caap kuğ, i. Soat podi ma xipacap kuğ, i. Soat podi ma jetaybitbicap kuğ, i. Soat podi ma ja'ōcaap kuğ, i. Soat podi ma ja'ōbuyxiap kuğ, i. Soat kayap podi ma ocecokcok cekay, io'e ip jebibodo be.

Imēn ibibodo ip.

¹³ Soat ma ip jebibododon o'e ġebuje bit wa'ōpiju- -kabi beacayū, ipi juacayū dak, ipi diotpeacayū dak, tiboğ cīcāti dağacayū dak- -soat kakeayū. Imēn ibibodo ip:

Soat podi ma ēn pit xipat, i. Soat podi ma ēn pit a'ōbuyxi, i. Soat podi ma ēn pit edip, i. Soat podi ma ēn pit a'ōbaca, i. Imēn cuy acece ewebe

soat em, i. Soat em tak wuybu'um ġu
acesop imēn i'e am ewebe, io'e ip je-
bibodo be xik'i yabikkikap peat pe-
mēmē be-ovelha buxim oe'ūiat pe.

¹⁴ — Imēn cuy ace — i o'jede ebadipdip ita-
bēğayū.

Ya'ōbuyxiayū dak piğ'i o'at'at ip topabe-
aypapayū. Piğ'i o'at'at ip "Soat podi ma ēn xipat"
i'e am cebe.

6 Mēmē tupmuymüğmüğap o'ğuywut wetabut-
pe. Koapat o'ğuywut. 7 be osodop ip tup-
muymüğmüğap.

— Ejot cuy — io'e ya'ōberen ebadipdipayū'in-
itabēğayū'in.

Nobano a'ō buxim o'ya'ōnu yā'ōpuruğ.

² Waram ġuto oceak. Cavaro ojojojo irucat. Yakpi
jejeat daruk kuğ oeku. Ixe xeat ouro muğēğe o'jomög
ya be- -ipi kukukat a beat- -idip cīcāat. O'jēm soat
a'ōbacaap mu'ūmu'ūm. Soat a'ōbacaap mu'ūm ām
o'jēm.

³ Gebuje mēmē wara'at o'ğuywut tupmuymüğ-
müğap. Xerxep o'ğuywut kuy.

— Ejot cuy — io'e wara'at itabēğayū'in ebadip-
dipayū'in.

⁴ Wara'at osodot cavaro ipakpukat. Ixe xeat ja'ō-
bacaap o'ğüm yakpi jejeat pe.

— A'ōbi nopağōğōm je'e ip jeweweju ipi dağ-
cayū — io'e cejeat yakpi jejeat pe. — Ka'ūma ip
kaba'ūm je'e wara'at eju. A'ōbi jenopağōğōm je'e ip
soat — io'e cebe.

Payao o'ğüm cebe yoboğat.

⁵ Gebuje mēmē wara'at o'ğuywut tupmuymüğ-
müğap. Ebapūğ kuy o'ğuywut.

— Ejot cuy — io'e wara'at ebadipdipayū'in ita-
bēğayū'in.

Waram ġuto oceak. Wara'at ojojojo cavaro iokat.
Yakpi jejeat imupesarurunap kuğ oeku jebui be.

⁶ Wuya'ijoiat oya'ijojo. Ebadipdip itabēğayū parakpe-wi oya'ijojo.

— Pūğ litrom trigodadei tadeiboğ cīcā je'e- -pūğ kabia ekapikapteim je'e — io'e. — Ebapūğ litrom cevadadadei dak tadeiboğ cīcā je'e- -pūğ kabia ekapikapteim je'e — io'e. — Oliveira'a xepti bit etimu-kērērēn ģu juy — io'e. — Uva'abidi dak etimukērē-rēn ģu juy — io'e.

⁷ Gebuje mêmē wara'at o'ğuywut tupmuymūğ-mūğap. Ebadipdip o'ğuywut kuy. Ebapūğ mabuk opop imuywut'ūmat.

— Ejot cuy — io'e wara'at ebadipdipayū'in itabēğayū'in.

⁸ Gebuje waram ģuto oceak. Cavaro ipekpukat ojojojo. Yakpi jejeat putet Ce'ūap i osunuy. Ixe do-batban oekuku ip ce'ū'ūayū dopdopap pewiayū. Cexeat o'jekawēn cebe ip.

— Adeayū juy epeyaoka ipi juayū — io'e cebe ip. — Ebadipdip tobuxik puje, pūğ cuy epeyaoka — io'e cebe ip. — Nopagōğom ip epeğuap, repibun tak — io'e. — Wātaxipi pibun tak epeğuap ip, awaydip tağan tak, ika'uan — io'e cebe ip.

⁹ Gebuje mêmē wara'at o'ğuywut tupmuymūğ-mūğap. Ebadipdip o'ğuywut kuy. Xepxep mabuk o'jepoyat imuywut'ūmat. O'yaokaka ip iayū'ūm'ūm biōğbuk ojojojo wünca mupikupikap'a diotpe caixa'a diotpe. Itakomaayū juk ixeyū o'yaoka Deus ekawēn o'ğuwēnuwēn ip puye, cekawēn tağ oekuku ip puye dak. ¹⁰ Ya'ōberen o'jewāwā ip:

— Ocekukukat, ēn soat podi ma a'ōbaca — io'e ip. — Soat tağ eisu — io'e ip ya'ōberen. — Icēmān e'e'ukat ēn. Puğün xe'e ipiat ecesupi'ajojoat kūyjobit'ūmayū be? — io'e ip. — Puğün xe'e ipiat ecesupi'ajojoat ocaokaayū be? — io'e ip ya'ōberen.

¹¹ Iboceat cesay o'ğüm cebe ip soat pe- -irucat.

— Epeyebodoy buk yopüt — io'e cebe ip. — Itakomaayū buk eykitpitpiyū yaoka ma — io'e cebe ip. — Eybure kapikpik'ukayū'in yaoka mabuk ip apēn cuk adi ip eyaoka iap puxim — io'e cebe ip. — Ixeyū aoka'ūm pima bit cuy epeyebodoy — io'e cebe ip.

¹² Gebuje mêmë wara'at o'guywut tupmuymûg-mûgap. 6 be o'guywut kuy. Pûg ma omuy imuy-wut'umat. Imuywut puje ipi o'jexixi jijâ ma. Kaxie-piat iok o'e paño iokat puxim- -mudiuhu doti buxim. Kaxiaat tak ipakpuk o'e doy buxim. ¹³ Kasopta dak o'ta'at'at kabi bewi. O'ta'at'at ipi ju. O'ta'at'at figo'a muy'at'acap puxim- -yakicat'a muy'at'acap puxim- -kabidoxixi be yamuy'at'acap puxim. ¹⁴ Kabi dak o'je'arabot apén wuyju taperadup mu'arabot-boniap puxim. Co'a dak o'jeawedede jenuyap pewi soat'a. Tip'aweroro dak o'jediawedede jediptûyap pewi soat.

¹⁵ Gebuje soat ipi juayü kukukayü o'jewemunëm - -iecuğapyü dak, sorarayü kukukayü dak, ibubut adeayü dak, ya'ōcayü dak. Soat ipi juayü o'jewemunëm: jekpiwatpi ma kapikpik'ukayü, tei'üm kapik-pik'ukayü dak. Soat ip o'jewemunëm co'a kûy dağ, co'a binünpe dak. ¹⁶ Te'e ma ip o'jewawä ya'ōberen wita'a be, co'a be dak.

— A'a'at cuy ocejeje ocemunëm ãm — i te'e ma o'e ip co'a be, wita'a be dak. — Ocemunëm cuy epe'e xik'i yabikbikap pe iat pe ocedobuxikap puxim — i te'e ma o'e ip. — Ocemunëm cuy epe'e mêmë itakoma ocekay buye — i te'e ma o'e ip. ¹⁷ — Mêmë itakoma jijâ ocekay, ya'ō kayayü dak — io'e ip. — Ikeyü etakomaap ebapukap kabia ajëm puje, ka'uma ma jepoyat. Soat i'üm — io'e ip.

7 Gebuje Deus ekawën tojotjot'ukayü ojojojo ebadipdipayü. Kacûgcûg'i osodop ip ipi'abi dağ. Kabido ixikixik'uk osodop ip ebadipdip kadi-wiatrido. Kabido ixikixik'uk ip osodop ipi kay ibido kopap puxim, tiboğcicâati kay dak, tûmûn'ip'ip kay dak. ² Wara'at ojojojo gebuje bit Deus ekawën tojot-jot'ukat. Kaxi jëmjëmap kadiwi oajëm. Oajëm teku Deus ebekit iam imubararakap kuğ jebui be- -teku soat em itaicat ebekit iam imubararakap kuğ. Ya'ō-beren o'jewawä jebadipyü be- -Deus ekawën tojot-

jot'ukayū be- -ebadipdipayū be. Deus kuy juk ja'ōba-caap o'gūm ixeyū be. Ja'ōbi ixeyū o'guju ipi mukē-rērēn ām, tibogcīcāati mukērērēn ām tak.

³ — Deus buywatwat'ukayū dopa'a ocetopa'amubararak teku Deus ebekit iam — io'e cebe ip. — Ocewebe ixeyū dopa'a mubararak'ūm pima bit, ipi epeğukērērēn ġu, tibogcīcāati dak epetimukērērēn ġu, tūmūn'ip'ip tak epeyopmukērērēn ġu — io'e cebe ip.

— Ha'a — io'e ip.

⁴ Pebūrū iteyū Deus ebekitkiyū iap o'guwēn owebe- -o'topa'amubararak ip iap. Tak ġu o'topa'amubararak ip- -ade jījā ma -144,000 be. Küüän. Soati watwat'in o'topa'amubararak ip- -Israel naxege-bitbiyū'in. ⁵⁻⁸ 12,000 be o'topa'amubararak ip Judá diwatwat'in; 12,000 be Rubem diwatwat'in tak; 12,000 be Gade diwatwat'in tak; 12,000 be Aser diwatwat'in tak; 12,000 be Naftali diwatwat'in tak; 12,000 be Manassés diwatwat'in tak; 12,000 be Simeão diwatwat'in tak; 12,000 be Levi diwatwat'in tak; 12,000 be Issacar diwatwat'in tak; 12,000 be Zebulom diwatwat'in tak; 12,000 be José diwatwat'in tak; 12,000 be Benjamim diwatwat'in tak. Ibūrū ma ip o'topa'amubararak teyūku Deus ebekitkiyū iam.

⁹ Waram ġuto oceak. Tak ġu wuyjuyū io'e kiiii. Ade jījā osodop ip. Imuweğün pa'ore ma osodop ip, ade jījā buye. Soat eipi watwat'in osodop ip, soat ti-watwat'in tak, soat iwarururuyū'in tak, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū'in tak. Mēmē abikbikap wap oso-dop ip jesay kuğ- -irucat kuğ. Kosunano kuğ osodop ip jebui be.

¹⁰ — Deus acā wuydaxijojom — io'e ip ya'ōberen. — Mēmē dak wuydaxijojom — io'e ip. — Ixe ma xik'i jabikbikap pe — io'e ip ya'ōberen.

¹¹ Deus ekawēn tojotjot'ukayū dak kacūğcūğ'i osodop ip yabikbikap akokoreren- -ya'ōbuyxiayū dak, ebadipdip itabēğayū dak. Piğ'i o'at ip yabikbikap wap “En soat podi ma xipat” i'e am Deus pe.

¹² O'jebibododon ip Deus pe. Imēn ibibodo:

Imēn cuy jeenuy, i. Deus ma soat
podi ma xipat, i. Ixe ma soat podi

ma jedipap kuğ, i. Ixe ma soat podi ma itaybitbit, i. "Xipat cīcā ēn oce-
xe" i juy ace cebe, i. Soat podi ma ja'ōbuyxiap kuğ, i. Soat podi ma ja'ō-
bacaap kuğ, i. Soat podi ma jebacaap kuğ tak, i. Imēn ma ixe ġasū. Kuyaje
dak imēn jeenuy. Soat i'ūm puje dak,
imēn ma jeenuy, i. Imēn cuy jeenuy,
io'e ip jebibododon.

¹³ — Abuyū suteyū cesayrurucayū? — i juk o'e
owebe ya'ōbuyxiat, aypaat. — Pomawi ip osodot? —
io'e owebe.

¹⁴ — Bay'a, ôn ma wetaybit ġu. En acā etaybit
— i juk oce cebe.

— Ixeyū ipiat'ajojom cīcā juk adi osodop — io'e
owebe. — Inaka ibu'u ġu o'e ip kūyjobit am Jesus
a'ō kay — io'e. — Mēmē o'jedoyekereren wuywe-
beam iap kay itabut ip. Imēnpuye soat tağ iisu ip
doti iwuy'isuat puxim. Soat tağ ip ikērēat kuğ ġu —
io'e owebe. ¹⁵ — Imēnpuye ip kacūgcūğ'i Deus abik-
bikap wap ġasū — io'e owebe. — Deus buywatwan
ip kabiam, kabioğ tak — io'e. — Deus xe ip nuynuy
ğasū. Yabikbikap peat soat em ağ cekay ip xipat-
'ūmat ebapukap puxim — io'e. ¹⁶ — Waram pit irem
ğu ip. Soat em ibeğbeğ ma. Ibipuruğ ġu dak ip jee-
dop. Kajepi kuğ cīcā ġu dak ip jeedop — io'e owebe.
¹⁷ — Mēmē ma ixeyū kukukan jeenuy apēn ôhō iwat
xipan jeōhoyū kukap puxim. Ixeyū idujowat wuymu-
taicinapti kay tikōn ām. Deus itadisup ip. Waram
pit ip jeetōn ġu — io'e owebe.

8 Gebuje mēmē wara'at o'ğuywut tupmuy-
mūğmūğap. Amap o'ğuywut. 7 be o'ğuywut
kuy. Ka'ümğu wara'at o'e. Kuy oi'ūm. Darem ma ip
osodop mūğ kabi beacayū- -meia hora ma. ² Deus
ekawēn tojotjot'ukayū ojojojo gebuje- -7 beayū- -Deus
xe kacūgcūğ'iyayū. Jexeat parasuy jo'iat o'ğum cebe
ip. Pūğ pepepe ma o'ğum cebe ip.

³ Wara'at oajēm tōmte'okuatōm mupikupikap'a kay Deus ekawēn tojotjot'ukat -caixa'a kay. Cūg'i osunuy iboce. Tōmte'okuatōm mūn'a kuğ oajēm - ouro muğēğē'a'a kuğ. Iboceat tōmte'okuatōm o'tōm- üm cebe tōm'ade.

— Deus ebekitkit kawēnwēn ceweju soat ip — io'e cebe iboceat. — Ixeyū ekawēn cuy eğuwekoy tōmte'okuatōm eju tōmupikupikap'a be ouro muğēğē'a'a be Deus abikbikap wap — io'e cebe.

⁴ O'tōmuwekoy Deus ebekitkit ekawēn eju. O'-tōmupik. Tōmte'okuatōmtiğ o'jediğeu Deus kay cekawēn tojotjot'ukat pui bewi -Deus wap cūg'iat pui bewi. Deus ebekitkit ekawēn tak o'jeu cekay tiğ eju.

⁵ Deus ekawēn tojotjot'ukat daxa o'jat tōmte'okuatōm mupikupikap'a bewi. Tōmte'okuatōm mūn'a o'yamunopapūn daxam. O'yaxik ipi kay. Yaxik puje, poroğiat o'e soat tağ ipi dağ. Poroğiat o'e soat tağ ya'öpararu, xiririkiyat tak. Nobano dak o'e soat tağ ipi dağ. Ipi dak o'jexixi jijā. Tūmūn'a'ō o'jedede soat tağ ipi dağ.

⁶ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukayū parasuy jo'iat o'jat imuyde am - -7 beayū.

Koapat jeparasuy jo'iat o'ğuyde. Akadadada o'-jedaedu daxa eju - ade. Doy eju iwekoykey o'e. Kabi beat iwekoykeyat o'ğuy'at ipi kay. Ade o'ğupik ipi'in. Pūğ eipi o'ğupik eba pūğ eipiayū'in. Xepxep pit o'jeipepoyat ipi'ümat eipi. Tūmūn'ip'ip tak o'yompupik yop'ade. Pūğ'ip'ip'ip o'yompupik eba pūğayū'ip'in. Xepxep pit o'jeipepoyat ipik'ümat'ip. Kapı'idipl tak o'tipik soatip. Ka'uma ma o'jedipepoyat.

⁸ Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat o'ğuyde Deus ekawēn tojotjot'ukat. Xepxep o'e ip imuydedem kuy. Kabi beat co'a jo'iat'a o'yamuakōm tiboğcīcāati be. Apikpiğ pima o'yamuakōm. Ti'ade o'jediewexaxat toy. Pūğti o'jediewexat toy. Xepxepti bit idibi mabuk o'tinuy. O'jediewexat ğu toy. ⁹ Tiboğcīcāati dağayū oap ade - idibi tiyuati dağacayū. Pūğ'üm oe'ü eba pūğayū'in. Tak ğu kobexixi dak o'ğuyubağbağbağ. Ade jijā. Kiiiiān. Pūğ ma o'ğuyubağbağbağ eba pūğayū'in - tiboğcīcāati adopa dağat.

¹⁰ Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat o'guyde Deus ekawēn tojotjot'ukat. Ebapūg o'e ip imuydedem kuy. Kasopta o'ta'at kabi kadiwi taboğata. Tasop o'tanuy wexiktak puxim. Idibi be o'taakōm. Pūğti be o'taa-kōm ebapūğtiayüdi be. Idi'a'a be dak o'taakōm. Pūğti'a be o'taakōm ebapūğtiayüdi'a be. ¹¹ Tacupata i iğoda butet omuy- -kasopta butet. Ixeda akōm puje idibi dak ticup o'e pūğ kadi. Pūğti ticup o'e eba-pūğayüdi'in. Ade oap ipi watwat tikōn puje. Oap ip ticup pibun.

¹² Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat o'guyde Deus ekawēn tojotjot'ukat. Ebadipdip o'e ip imuydedem kuy. Pūğ kadi kaxiepiat o'sutamukērērēn. Kaxiaat tak o'sutamukērērēn ip pūğ kadi. Kasopta dak o'sutamukērērēn ip pūğ kadi. Imēnpuye kaxiepipū ma o'e kaxi takērē buye. Kaxiamat tak yopīt ma kabiam o'e. Kasopta dak yopīt ma kabiam o'e. Kabiok oeku ebadipdip hora bima kabia bun. Kabiok oeku ebadipdip hora bima ixima bun.

¹³ Waram ġuto oceak. Dace oceğebaa'ijojo. Um cīcā jepupupum oeku. Ya'ōberen ixe dace o'jewāwā.

— Karem ġu ipi juayū! — io'e ya'ōberen. — Ipiatpi'ajojom cīcā jeedop ip — io'e ya'ōberen. — Karem ġu ipi juayū — io'e. — Ipiat'ajojom cīcā jee-dop ip — io'e. — Warara'acat ġasū jeparasuy jo'iat guyde Deus ekawēn tojotjot'ukayū — io'e. — Eba-pūğayū mabuk jeparasuy jo'iat guyde — io'e. — Ikeyū be imuyde buje, ipiat supi'ajo jījā ipi juayū — io'e ixe dace.

9 Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat o'guyde Deus ekawēn tojotjot'ukat. Pūğpōğbi o'e ip imuydedem kuy. Kasopta jo'iat ojojojo- -kabi kadiwi o'takopiata jo'iat. Kabi beat chave o'ğüm ixe be ikūybioręg cīcāatkūy domudip'ukap echave. ² Kasopta jo'iat iğo kūy o'sukūynomudip'uk ibo echavem. Ikūy-nomudip'uk puje, o'tiğcēm ikūy bewi. Waēn yoboğat peatiğ puxim o'tiğcēm. Iğodiğ kaxi o'ğupinēm tiğboğ cīcā buye. Soat tağ o'e kabiok. ³ Arōxēkxēk co'iayū o'kop ixe diğ eju. Ipi kay ip o'kop. Dat puxim ip tōğtapi osodop Deus a'ōbi.

Apocalipse 9

⁴ — Kapi'lidip cuy epetimukéreri kabi beat cebe ip- -arōxēkxēk co'iay mün'ip'ip tak cuy epeyomukérerēn Wara'at tak cuy epegukérerēn ġu ka Teku Deus ebekit iam topa'a bararak' juy epeju — io'e. — Ikeyū be acā ji pi'ajoat — io'e cebe ip- -arōxēkxēk c Gasū bit puk yaoka pi ma eywebe — Ipiat pit epesupi'ajojoat cebe ip 5 ke io'e cebe ip.

Ikeyū arōxēkxēk co'iayū tōgtapi puxim. ⁶ Deus ebekitkit'ūmayū be ipia ip dat tōgtapi jo'i 5 kaxi bima- -topa' ayū be. Imēnpuye je'ūap kudadam i je'ūap ip tobuxik ġu. Je'ū ojuy ma'ġu ka ce'ū ba'ore je'e ip.

⁷ Ikeyū arōxēkxēk co'iayū cavaroyū ip- -jenopaġōġōm cumayū buxim- -icaat be. Jadağat kuġ ip oeku ouro muġe Aġokatkat topa buxim ip o'topadop. puxim ip o'yadaptop. Leāo nūy buxir ⁸ Icaat kuġ oeku ip jekūm'a eju- -ferr Carro jenopaġōġōap kay daodaodao i a'ō buxim o'ceġeba'a'ōnuy- -cavaroyi xiġiap a'ō buxim. ¹⁰ Dat puxim ip oeki jekpu be. Jenōgtapian ma juk adi oe pi'ajojoan topa'a bararak'ūmayū be. 5 adi oekuku ip ipiatpi'ajojoan cebe ij kukat ikūybioreġ cīċāatkūy beayū ku Ixe butet Abadom i omuy Judeuyū a'ōm. Apoliāo i omuy ibutet Grego wuymu'ūm'ūm'ukat iape wuya'ōm.

¹² Kuy pūġ o'kap ipararu jījāat. omuyku.

¹³ Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat ekawēn tojotjot'ukat. 6 be o'e ip im Tōmte'okuatōm mupikupikap'a bewiat ouro muġeġeġ'a bewiat'a'ō- -Deus abi 'a'ō. ¹⁴ Ixe a'ō o'jekawēn ixe Deus el 'ukat pe- -imuyde isuat pe.

— Ebureyū juy eġuwekap — io'e.

omuy ip taomūnmūn — io'e. — Taomūnmūn ip omuy Eufratesdi xe- -tiboğati xe — io'e.

¹⁵ Kabi beat a'ōbi ixeyū Deus ekawēn tojotjot'ukayū soat kuğ ip osodop jebui be. Soat kuğ ip osodop pūğ yaoka am ebapūğayū'in- -ipi watwat'in. Deus epeju i'ead wiwim ip osodop. Wara'at koato be ġu jeeju ip ixeyū aoka am, wara'at kaxi be ġu dak, wara'at kabia be ġu dak, wara'at ehora be ġu dak. Deus pe "Epeju" i'e buje acā jeeju ip ixeyū aoka am. Ixeyū ebadipdipayū o'ğuwekap. ¹⁶ Pebürū ixeyū esorarayū iap awēğ oyawēğtobuxik kuy. Tak'ūm ip osodop- -ade jijā. Kiiian. 200,000,000 be ip osodop- -cavaro akpi jejeayū- -nopağōğō'ukayū. ¹⁷ Sorarayū öhöyū ojojojo wexey jo'iat pe cavaroyū. Ixeyū akpi jejeayū dak ojojojo. Soat yakpi jejeayū icaat kuğ ip osodop jekūm'a eju. Pūğpūğ ikūm'a ejuat ipakpuk osunuy daxa buxim. Warara'acat iremrum osunuy wita'a buxim- -yadeiboğat'a buxim- -safira'a buxim. Warara'acat ipekpkuk osunuy enxofrenōm puxim. Cavarro'a leāo'a buxim o'yanuy. Ibi dağwi diğ cēmcēm o'e daxadiğ, enxofrenōmtiğ tak. Daxa dak cēmcēm o'e ibi bewi. ¹⁸ Ade jijā ipi watwat oap ip cavaro bi dağwi ijēm'ibit pibun- -daxae pibun, daxadiğ pibun tak, enxofrenōmtiğ pibun tak. Pūğ'ūm oe'ū eba- pūğayū'in. Xepxep o'jepoyat. Imēn ma ip oap. Xere'ūma ipi watwat oap. Ade jijā. ¹⁹ Cavaroyū ipi watwat o'yaoka jebi bewi o'jēm ian, jedoaybu bean tak. Ipiat o'supi'ajojoat ip ipi watwat pe puybu nuypi jo'i.

²⁰ Cavaroyū ipiatpi'ajojoanap epere buje, jemu- muğē kay jetabucap o'jepere ġu ip -o'jepoyat'iayū. Wuyju Deus kay iap co'i ip osodop jemumuğē kay jijā. Jemumuğē kay jijā ip osodop- -ouro muğēğē kay, prata muğēğē kay dak, bronze muğēğē kay dak, wi- ta'a muğēğē kay dak, ip muğēğē kay dak. Ibiögduk kērēayū kay dak ip osodop. Ixeyū emumuğēğē be ijo ba'ore, ceküyo ba'ore dak ip, cexīğxīğ pa'ore dak ip. Inaka tūybe iteyū deusyū iān o'e ip. Oe'ū'ū ġu ip arōxēkxēk co'iayū nūy pibun, cavaro nūy pibun tak. Imēnpit jetabucap o'jepere ġu ip jemumuğēğē kay. Deusat kay ġu ip o'e. ²¹ Wara'acat aokakaap ip o'je-

pere ġu. Jebukaypacap tak o'jepere ġu ip. Warara'acat tayxi kaykayap tak o'jepere ġu ip. Warara'acat itop kaykayap tak o'jepere ġu ip. Warara'acat pubut tujupa'um'umap tak o'jepere ġu ip. Oibu'un ġu ip ikērēat muğēğēm.

10 Gebuje wara'at ojojojo Deus ekawēn tojotjot'ukat--ya'ōbacaat. Kabi kadiwi kom pima ojojojo. Ixe esay kabikerereat co'i osunuy. Koropsanobu o'jebueku yakokoreren. Ixe dopa kaxiepiat puxim o'topanuy. Ixe dao daxae iecūğat puxim o'taonuy--isopat puxim. ² Livrodup kuğ osunuy jebui be--tup'icatup kuğ--tupayaatup kuğ. Jei o'suimōğ tibog cīcāati be jedaoat kadiat i. Jedaو'ūğat kadiat i bit o'suimōğ ipi be. ³ Ya'ōberen o'jewāwā leāo ewāwāap puxim. Cewāwā buje 7 be xirirkpaw'iat o'ya'ōbu ya'ōberen. O'jepaw ya'ōberen. ⁴ Cepaw isum apēn cuk ip o'e iaptup kuka otupmubararak. Kabi beat pit o'jekawēn owebe.

— Apēn 7 be xirirkpaw'iat o'e ewebe iaptup ġu juy etupmubararak — io'e owebe. — Etupmubararak ġu juy warara'acat pe itaybicap puxim — io'e owebe.

⁵ Gebuje o'jebaepacūğ kabi kay Deus ekawēn tojotjot'ukat jeba'at kadi--tibog cīcāati be cūğ'iat--ipi be cūğ'iat--kuy ojojojoiat. ⁶ O'jekawēn Deus a'ōpiju. Ixe Deus soat em itait. Je'ū ġu ixe bit. Ixe juk kabi o'ğugē, soat kabi beacat tak. Ipi dak cuk o'ğugē, soat ipi juacat tak. Tibog cīcāati dak o'timuğē soat tidağacat tak.

— Gasū bit ibun ġu jeku — io'e Deus a'ōpiju. ⁷ — “Soat je'bapuk obikuyap tağ,” i juk o'e Deus jebuywatwat'ukayū be--jekawēn muwēnuwēn'ukayū be — io'e owebe. — Apēn Deus ibikuy osunuy iap iba'arēm osunuy soat pe kuy bima — io'e. — Ixe ekawēn tojotjot'ukat pe jeparasuy jo'iat muyde buje bit, soat je'bapuk apēn ibikuy osunuy iap tağ--kanomūmat pe jeparasuy jo'iat muyde buje — io'e owebe.

⁸ Kabi kadiwiat a'ō waram oya'ijojo. Waram o'-jekawēn owebe.

— Tupayaatup cuy etupu- -tup'icatup- -Deus ekawēn tojotjot'ukat pui bewi- -ipi be cūg'iat pui bewi- -tibog cīcāati be cūg'iat pui bewi — io'e owebe.

⁹ Oju cekay.

— Ma — i oce cebe. — Etupūm owebe, — i oce cebe.

— Juku — io'e. — Etupu — io'e owebe. — Etup'o — io'e. — Ebi be bima tupkurukuru je'e eit puxim — io'e. — Edada be bit, tupsak je'e — io'e.

¹⁰ Otupu ibui bewi tup'icatup, tupayaatup. Otupkūn. Otup'o. Tupkurukuru o'e obi be bima. Tupkūn puje bit o'e tupsak odada be.

¹¹ — Waram tak cuy apēn Deus adeayū idaxijo iap ekawēn cuy eğuweñuwēn soat pe — io'e owebe.

— “Ixe soat tiwatwayū'in idaxijo pin,” i juy ece, “soat ka watwayū'in tak, soat eipi watwayū'in tak, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū'in tak,” i juy ece soat pe — io'e owebe.

11 Gebuje kabi beat imuweğünğünap'ip o'yop-ūm owebe.

— Deus eju kawēnwēnap'a juy eyamuweğün- -yaboğat'a — io'e owebe. — Wünca mupikupikap'a dak cuy eyamuweğün- -caixa'a — io'e. — Pebürū paxi e'em “En xipat cīcā,” i Deus pe ceweju kawēnwēnap'a be? Ixeyū dak cuy eğuweğün — io'e owebe.

² — Kacūgkadiat pit cuy eğuweğün ğu- -yakoko- -rerenayū yanaxinōm — io'e. — “Wekawēn kay'üm- -ayū jeōm oweju kawēnwēnap'a naxinōm pe,” i juk o'e Deus — io'e owebe. — 42 kaxi bun warēmtağ ma jeku ip Deus ka dağ- -ikērēat kuğ ğuiat ka dağ — io'e owebe. ³ — Xepxepayū oğuju wekawēn muwēn ām — io'e. — Ikurususucat kuğ jeku ip jesay kuğ oceğuycūğ eykay eyju warēmtağ ma jekukum puye iap mubapuk am soat pe. Ibun cīcā jeedop ip Deus ekawēn muwēnuwēn- -1,260 kabia bun — io'e.

⁴ Ixeyū xepxepayū oliveira'ip puxim wekawēn muwēnuwēn'ukayū. Lamparina'a mūn puxim tak ip - -ipi juacat kukat etabun anuynuyat'a buxim. ⁵ Warara'acayū warēmtağ ixeyū xepxepayū kuk ojuy bima, daxa cēmcēm ikōmbie dağwi yaoka am. Imēnpuye je'ū ip warēmtağ ikuk ojuyayū. ⁶ Ixeyū a'ōbi muba'at ajēmjēm ġu Deus ekawēn muwēnuwēn ip pima. Deus a'ōbacaap kuğ ip xepxepayū. Idi'a dak ip idimuwxat toy ja'ōbi. Ja'ōbi ip warēmtaksuğat ġudot ipi juayū mu'ūm ām, ku beacat mu'ūm ām tak, ku muyp'iūm ām. Imudot pin pima, ip ġudot.

⁷ Deus ekawēn muwēn epere isum yoboğ cīcāat jajēm ipararu jījāat. Jajēm ikūybioreğ cīcāatkūy be-wi. Jebacacan je'e xepxepayū eju. Xepxepayū a'ōbacaap ġu'ūm ipararu jījāat. Yaoka ip. ⁸ Ixeyū'ūm'ūm jebit po'i jeedop akidağ ikaboğatka be-korosa be ixeyū kukukat o'subamupaya ip iatka be. Po'i jeedop ip uk'a ukpibubu be soat pe ijo am. Ibo ka watwat kay ġebum pima:

— Sodoma ka watwat co'i ip ikērēat kuğ — i wuyju e'em. — Egito eipi watwat co'i ip ikērēat kuğ — i dak.

⁹ Ibun'ūma jeak ip adeayū ixeyū'ūm'ūm jebit kay- -ebapūğ kabia bun ma, ipidaseat kabia dak. Adeayū jeak ixeyū'ūm'ūm kay- -soat eipi watwat'in, soati watwat'in tak, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū'in tak, soat iwarururuayū'in tak. Ikot an ġu ip.

— Ixeyū'ūm'ūm cuy epejokot ġu — i je'e ip soat.

¹⁰ Icokcok cīcā je'e ip ipi juacayū xepxepayū'ūm'ūm oe'ū iap kay- -Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū'ūm'ūm oe'ū iap kay. Peta ġugē ip jecokcokkap pibun ma. Iūmūmap je'ğūm ip jewewebe jecokcokkap pibun. Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū ipiat o'supi'ajoat ipi watwat kay- -ixeyū xepxepayū. Imēnpuye icokcok je'e ip xepxepayū'ūm'ūm e'ūap kay. ¹¹ Xet. Xet. Xet. Kabiam. Kaxicuğ pima, puw, Deus o'jepuw cekay ip jebidom. Waram ip o'jetait. Kirik'āy. O'āy'āy ip. Imēnpuye iparara jījā ip o'e waram ip o'jetait iap o'tobuxik puye. ¹² Kabi beat

ya'ōberen o'jewāwā xepxepayū be- -Deus ekawēn mu-wēnuwēn'ukayū be- -waram o'jetait'iayū be.

— Epeyeu juy ijodi — io'e cebe ip.

Jekay itakomaayū etabun ma ip o'jeu kabi kay ġebuje bit. Kabikererereat taġ ip o'jeu.

¹³ Ceu isum ip ipi o'jexixi jījā. Pūg kadi o'sukamu'ūm 10 beatka'in. Tak ġu oap ip ipi exixi buje. Ade jījā oap ip. 7,000 beayū'ūm'ūm oap ip. Iparara jījā o'e ip o'jepoyat'iayū.

— Deus soat podi ma ya'ōbaca — io'e ip jeparara pibun. — Kabi beacayū kukukat soat podi ma ya'ōbaca — io'e ip jeparara pibun.

¹⁴ Kuy xepxep o'kap ipararu jījāat. Aġ cuy epe-sop imēnpit. Wara'at cuy omuyku ipararu jījāat. Ebapūg jeedop ip.

¹⁵ Gebuje wara'at jeparasuy jo'iat o'ġuyde Deus ekawēn tojotjot'ukat. 7 be kuy imuydedem o'e. Ka'ūmġu wara'at. O'e kuy.

— Gasū Deus soat kukukan o'e — io'e kabi beayū ya'ōberen. — Ixe emunaē dak soat kukukan o'e ġasū — io'e ip. — Soat em ixe soat kukukan jee-nuy. Puġūn xe'e ixe soat kukukan iap i'ūm? Ka'ūma em ma — io'e ip.

¹⁶ Ya'ōbuyxiayū dak piġ'i o'at'at ip jedop am ipi ju Deus wap "En xipat" i'e am cebe- -24 beayū, Deus xeayū, jabikbikap ceje kaxikxik'iayū.

¹⁷ Ocekukukat, ēn acā Deusat, io'e ip.

En soat podi ma a'ōbaca, io'e ip. Ga-sū ēn etabēġ, i. Kuyje dak cuk adi etabēġ eġuy, i. Kuy juk a'ōbacaap eġubapuk soat pe, i. Imēnpuye "En xipat cīcā," i oceju e'em ewebe, i. Soat kukukan ece ġasū, io'e ip. ¹⁸ Ekay itabut'ūmayū itakoma jījā ekay, etakomaap mubapukap ehora oajēm puye, i. Gasū ipiat esupi'ajojoat a'ō-kay'ūmayū be, i. Imēnpuye itakoma jījā ip ekay, i. Apēn cuk adi oekuku ip ipi ju bima iaptei eteida soat pe ce'ū'ūayū be, i. Cedāġ ma juk adi oe-

kuku ip iaptei eteida ebuywatwat'ukayū be -ekawēn muwēnuwēn'ukayū be dak, soat ebekitkit pe dak, ibuyxim ekukuk'ukayū be dak, i. Soat pe cedağ ma eteida -yoboğayū be, ka'ümaayū be dak, i. Gasū dak ipi mu'ümu'üm'ukayū eğu'üm- -a'ökey- 'ümayū, io'e.

Imēn o'e ip ya'öbuyxiayū Deus pe.

¹⁹ Deus nuynuyap'a exintabi o'jekoce ġebuje-kabi beat'a. Deus ekawēn kukatopa mün'a yabapuk o'e soat pe -witadopa be ibararak iat mün'a-caixa'a- -ouro muğēğē'a. Iğ'o'a jo isum xiririkiat o'jepaw ya'öpuruğ. Kônékônék io'e. Xiririk xiririk io'e. Ipi o'jexixi jijā. Akadadada o'ta'at ipi be ta'ade.

12 Gebuje wara'at ipararuat ojojojo kabi be yo-boğat. O'jebapuk omuküyjo am apēn ġuyjom je'bapuk iam. Koam ayacat ojojojo. Iekabek oeku kaxiepiat kuğ. Kaxiaat ixe i diotpe osunuy. Ouro muğēğē osunuy ya be -12 be kasopta kuğat. ² Yukreğ osunuy. It kam pasuğ osunuy. Ya'öberen o'-jewāwā je'it pibun.

³ Gebuje wara'acat o'jebapuk kabi be omuküyjo am apēn ġuyjom je'bapuk iam. Seğemoxixi jo'iat ojojojo ipakpukat. 7 be ya'a o'yanuy. Soat'a be ouro muğēğē kukukuğ osunuy. 10 be yakanasū. ⁴ Ta'adeata kuğ oeku jenomuju jedoaybu eju kasopta. Pügtä o'ta'uk kasopta ebapüğayüda'in. Tamuy'at'an oeku ipi kay. Cū. O'jecüg yukreğat tobuxik puje. Ixe wapcüg'i osunuy i'it oap ojuy. Ikap isum i'it o ojuy osunuy. ⁵ Ayacat o'su'itkap ağokatkat. Ixe ağokatkat soat ka kukukan jeenuy ġuyjom. Ya'öpuruğ ip jukuk jebui be icaat kukat puxim. Ka'üma ma küyjobit'üm jeenuy ixe a'ō kay. Soat ya'ō kay jeedop ip küyjobit. Bekicat kap isum Deus pit o'takoy. Kabi kay o'tujuu soat em jeenuy ām jexe. O'tujuu seğemoxixi be i'oap puxim. ⁶ Ayacat tak o'jenapōn uk'a'ümat kay. Iboce

kuy juk Deus soat o'gumuxipan tūy ām. Deus xipan jukuk iboce. 1,260 kabia bun xipan jukuk.

⁷ Gebuje nopağōğōm o'e ip jeweweju ma kabi beacayū. Miguel a'ōkayayū nopağōğōm o'e seğemoxixi a'ōkayayū eju. Miguel a'ōkayayū Deus ekawēn tojotjot'ukayū. Seğemoxixi a'ōkayayū Deus ekawēn tojotjot'uk osodop ip kuy bima. Gasū bit oibu'un ip Deus ekawēn tojotjon. ⁸ Miguel a'ōkayayū seğemoxixi a'ōkayayū a'ōbacaap o'gu'üm. Top pa'ore o'e ip kabi be. Deus oibu'un ip ikuğ. ⁹ Seğemoxixi o'gujēm ip kabi bewi. Kuyje seğemoxixi puybum osunuy - Deus ekadai be osunuyiat. Ibioğbuk kērēayū kukukat ixe. Satanás i ibutet. Ibutet ade. Soat ipi watwat muğuykukuku'ukat ixe. Ixe ma o'joxik ip kabi bewi. Ipi kay o'joxik ip ya'ōkayayū eju.

¹⁰ Gebuje kabi beat oya'ijojo. Ya'ōberen o'jekawēn. Imēn ixe o'e:

— Gasū bit Deus ipi juacayū daxijojoapi oibu'un — io'e. — Kuy juk ja'ōbacaap o'gubapukpuk soat pe — io'e. — Ixe acā soat kukukan o'e — io'e. — Deus emunaē dak ja'ōbacaap o'gubapukpuk soat pe - Cristo — io'e. — "Soat podi ma wa'ōbaca," io'e soat pe — io'e. — Wuykitpitpiyū muymuy'ukat o'joxik kabi bewi — io'e. — Ixe te'e ma imuymuy'uk ip osunuynuynuy Deus pe — io'e. — "Ikērēat kuğ eyju Deus xe," i te'e ma e'e'uk osunuynuynuy. Soat em wuykitpitpiyū muymuy'uk osunuynuynuy- -kabiabun, iximabun tak — io'e. — Deus ixe bit o'joxik kabi bewi — io'e. ¹¹ — Iparara ġu ip osodop warara'acat pe jaokaap puxim wuykitpitpiyū Jesus kayayū — io'e. — Jetabucap o'jepere ġu ip jaokaap puxim. Itabut osodop ip mēmē buxim o'jedoyekereren je'ū ām wuywebeam iap kay — io'e. — Ibu'u ġu o'e ip kawēn icēmat muwēn ām — io'e. — Imēnpuye jemuy-muy'ukat a'ōbacaap o'gu'üm ip — io'e. ¹² — Imēneju: "Kabi icokcok cuy jeenuy," i ôn e'em. "Kabi beacayū dak icokcok cīcā juy jeedop ip," i ôn e'em — io'e. — Karem ipi juacat, tiboğ cīcāati beacat tak — io'e. — Ipiat'ajojom cīcā ip jeedop, ibioğbuk kērēayū kukukat kuy o'kop cekay ip puye — io'e. — Itaybit darem ma ipiat osupi'ajojoot Jesus kay itabu-

cayū be iam — io'e. — Imēnpuye itakoma jījā o'e — io'e.

¹³ Ipi be juk oxik ip iam itaybit pima, ayacat tobatban oeku- -aġokatkat'it'it kukat tobatban- -ikap'isuat kukat tobatban. Tobatban oeku yaoka ojuy. ¹⁴ Inaka Deus dace buximat eğeba o'ceğebaūm ayacat pe. O'ceğebaūm cebe pupupum jenapōn ām jeka kay- -uk'a'ūmatka kay. Ibo ka be Deus xipan ixe jukuk. Ebapūg koato bun xipan jukuk, ipidaseat koato dak. Cekaykay ba'ore jeenuy puybu jo'iat pe.

¹⁵ Seğemoxixi bit idibi o'timujēm jekōmbie dağwi. Idixidi buxim o'timujēm. O'timujēm wūjījā ayacat tujowacap ojuy. ¹⁶ Ipi bit ayacat o'taxijo. O'jedeğ idibi ōm ām seğemoxixi kōmbie dağwiati ōm ām. ¹⁷ Imēnpuye seğemoxixi itakoma jījā o'e ayacat kay. O'ju nopaġōġō ām ixe uktakyū eju- -soat eju- -Deus ekawēn kay kūyjobicayū eju- -Jesus ekawēn taġ jekuku'ukayū eju- -kawēn icēmat taġ jekuku'ukayū eju. ¹⁸ Seğemoxixi bit ka'oririt pe osunuy. Cūġ'i osunuy ka'ūma kuġ ma- -ibuipuk ma.

13 Gebuje ipararu jījāat ojojojo. Tiboġ cīcāati bewi jeuhum o'e kapurūg kay. 7 be ya'a. 10 be yakanasūyū. Ouro muġēġē kukukuġ osunuy soat'a kanasū daġ warara'acat kukuk'ukat'a daġat puxim. Deus muymuyap ibararak osodop soat'a daġ. ² Ixe ipararu jījāat leopardo buxim osunuy- -wida buxim. Ixe i urso i buxim- -widabaro i buxim. Leāo bi buxim o'subinuy. Seğemoxixi ja'ōbacaap o'ġūm ipararu jījāat pe. Jabikbikap tak o'ġūm cebe. Imēnpuye seğemoxixi jo'i o'e ya'ōca. Kūyjobit o'e ip seğemoxixi a'ōkayayū ipararu jījāat a'ō kay dak. ³ Pūġ'a werowero kuġ o'yanuy ipararu jījāat'a. Ce'ūat'a jo'i o'yanuy. Weroweroboġ pit kuy ooyo. Imēnpuye:

— Apēnpuye xe'e oe'ū ġu werowero pibun? — io'e ip jewewebe ipi daġacat.

Itabēġbēġ o'e ip yajojom. Kūyjobit ip o'e ya'ō kay oe'ū ġu buye. ⁴ Seğemoxixi ja'ōbacaap o'ġūm ipararu jījāat pe. Imēnpuye soat ipi juacat itabut cīcā osodop

seğemoxixi kay. Ipararu jijāat a'ō kay dak ip osodop.

— Soat podi ma ipararu jijāat ja'ōbacaap kuğ — i te'e ma o'e ip. — Ka'ūma be ma ixe a'ōbacaap mu'üm put — i te'e ma o'e ip.

Tūybe seğemoxixi Deus iān o'e ip.

⁵ Seğemoxixi o'jekawēn ipararu jijāat pe.

— Deus cuy ejomuymuy — io'e cebe. — Eka-wenkérēm cuy eğuy — io'e cebe. — Quarenta e dois kaxi bun cuy ejeku ipi dağayū paraktağ — io'e cebe.

⁶ Imēnpuye ipararu jijāat Deus o'jomuymuy jijā. Deus o'subutetmuymuy. Deus nuynuyap tak o'jomuymuy jijā. Kabi beayū dak o'jomuymuy jijā.

⁷ — Deus ebekitkit eju juy nopağōğōm eğuy — io'e seğemoxixi cebe. — Eğubu'un cuy ip Deus kay — io'e ipararu jijāat pe.

Seğemoxixi ja'ōbacaap o'ğum cebe soat tiwat-wat'in ya'ō kay i'e am, soat eipi watwat'in tak, soat a'om kawēnwēn'ukayū'in tak, soat iwarururuayū'in tak. Soat ip kūyjobit o'e ya'ō kay. ⁸ Imēnpuye jewemuğuykukukum ip je'e ipi juacayū. Tūybe Deus iān je'e ip ipararu jijāat pe.

— En acā Deusat — i te'e ma je'e ip.

Ixe kay ip itabut je'e apēn wuyju wuytabut Deus kay iap puxim. Mēmē buxim oe'ūiat pubutup pe ibutetet ġu ip- -abuyū Deus xe itait jeedop iaptup pe. Iğodup pe osodop ġu ibutet ip ipi muğē'isum ma.

⁹ Iboam eyetaybit pin pima, eya'ōpicūğcūğ cuy epesop. ¹⁰ Taomūnmūn ijuibit taomūn ma ip. Payaom yaoka'ibit yaokan ma ip payaom. Imēnpuye yukpi-ceğēm ġu juy jeedop ip Deus ebekitkit jetabucap kuğ ipiat'ajojom ma'ġu ip. Itabut cīcā juy jeedop ip cekay.

¹¹ Gebuje wara'at ojojojo ipararu jijāat. Xepxep osodop ip ġasū. Ipi bewi o'jēm badiwi. Xepxep aka-nasū o'yakanasūnuy. Cordeiro'it'it akanasū jo'i. Seğemoxixi ekawēn co'i o'jekawēn kawēnkérē. ¹² Ya'ōbaca jijā osunuy koapat ipararu jijāat a'ōbacaap co'i. Ja'ōbacaap mubapukpuğ osunuy koapat ipararu jijāat etabutpe.

— Koapat ipararu jijāat a'ō kay juy epesop — io'e soat ipi juayū be. — Werowero pibun oe'ū pin

iat a'ō kay juy epesop — io'e cebe ip. — Kuy oiyo
iat a'ō kay juy epesop — io'e cebe ip.

Imēnpuye ya'ō kay o'e ip ipararu jījāat a'ōbi.

¹³ Wuywebe imuğē ba'oreap mubapukpuğ oekuku
koapat ipararu jījāat. Ja'ōbacaan daxa o'ğukopkop
kabi bewi. Ipi kay o'ğukopkop soat etabutpe ikeyū
mutabut am jewekay. ¹⁴ Soat ipi juayū o'ğuguyku-
ku iba'oreap o'ğubapuk puye. Wuywebe i'e ba'oreat
mubapukpuğ osunuy koapat ipararu jījāat etabutpe.

— Koapat ipararu jījāat puximat cuy epeğuğē
wita'am — io'e soat ka watwat pe. — Payaom werow-
wero ip o'ğugēiat puximat cuy epeğuğē — io'e. —
Oe'ū ġuiat puximat cuy epeğuğē — io'e.

Imēnpuye ixe buximat o'ğugē ip wita'am. ¹⁵ Ka-
nomūmat ipararu jījāat ya'ōbacaap o'jat koapat pewi
ja'ōbacaan. Ya'ōbacaap o'jat koapat puximat mutait
am. Imēnpuye o'jetait koapat puximat -wita'a
muğēğē. Cekawēn put o'e. Jekay itabut'ūmayū dak
yaoka but o'e cebe.

¹⁶ - ¹⁷ — Obutet cuy epesubutetmubararak eybū-
nū'a be eyba'at kadi, eydopa'a be dak — io'e. —
Obutet mubararak'ūm pima, wenúmero ma epeğuba-
rarak eydopa'a be, eybūnū'a be dak — io'e.

Imēn ixe o'e soat pe ipi juayū be- -ya'ōbuyxiayū
be, ya'ōbuyxi'ūmayū be dak; yopīcayū be, kariwayū
be dak; jekpiwatpin ma kapikpik'ukayū be, tei'ūma
kapikpik'ukayū be dak. Cewebubut pu ba'ore osodop
ip topa'a bararak'ūm pima, ibūnū'a bararak'ūm
pima dak. Tarekrek tak teida ba'ore ip osodop ixe
butet ibararak'ūm pima, ibutet enúmero ibararak'ūm
pima dak.

¹⁸ Wuyetaybitbicap cuy ajat wuyetaybit am
iboam. Wuyetaybit pima bit ixe enúmero imuweğün
put kuka o'e wuywebe. Ağokatkat putet co'i ixe enú-
mero. Ixe enúmero 666.

14 Deus omuküyjom mabuk osunuy apēn
jebapuk āmap kabia be iam. Apēn jebapuk
āmap kabia bima iap cocom mabuk oğuy wekey

jo'iat pe. Mēmē buxim oe'uiat ojojojo. Cūg'i osunuy co'a bicūgpe. -Siāo'a bicūgpe. -Jerusalém ka beat'a bicūgpe. Adexiri osodop ixe eju- 144,000 beayū. Mēmē butet ibararak osodop topa'a be ip. Ixe ebay butet tak ibararak osodop topa'a be ip. ²Kabi kadiwiat'a'ō dak oya'ijojo. Ya'ōboğ o'ya'ōnuy ti'acap'a'ō jo'i. Ya'ōpuruğ tak o'ya'ōnuy xiririkiat'a'ō jo'i. Ya'ōdip cīcā dak o'ya'ōnuy adedeayū jebubut'uk muydedem pimaap a'ō buxim. -harpa muydedem ip pimaap a'ō buxim. ³Ikeyū 144,000 beayū pibodo ii-suan ip o'jebibodon. Deus abikbikap wap kacūg-cūg'i osodop ip jebibodon, ebadipdip itabēğayū wap tak, 24 beayū ya'ōbuyxiayū wap tak. Ka'ūma be ma itaybit put ibo pibodom. 144,000 beayū be acā itaybit put. -Deus emudaxijojoyū be acā. -ipi ju oekuku'iyayū be acā. ⁴Ikeyū 144,000 beayū o'jewemukērē-rēn āgu. -pūğ em tak ka'ūma. Soat tağ iisu ip osodop ayacat eju o'jepo āgu bukiat puxim. Mēmē badiptatam oekuku ip soat tağ. Deus ikeyū o'taxijo kūyjobit'ūmayū parakpewi. -ipi juacayū parakpewi. Ikeyū ma koam o'jewejak Deus kay soat em jedop am cexe. Mēmē kay dak o'jewejak ip soat em jedop am cexe. ⁵Napapa'uk āgu ip osodop. Soat tağ ip iisu.

⁶Gebuje wara'at ojojojo Deus ekawēn tojotjot'ukat. Um oeku eium. Kopkom oeku kawēn idipat muwēn ām soat pe ipi juayū be. -soat iwarururuayū be, soat tiwatwat pe dak, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū be dak, soat eipi watwat pe dak. Kawēn idipat i'ūm āgu. Soat em itabucayū ibo muwēnuwēn jeedop. I'ūm āgu cekawēn. -kawēn idipat.

⁷ — Ibuyxim cuy Deus epejukuk — io'e ya'ōberen um cīcāat. — "Deus soat podi ma ya'ōbaca," i juy epe'e'e — io'e. — Gaxīn ma ixe Deus ideida soat pe apēn ipi dağ pima juk adi oekuku ip iaptei — io'e. — Xipacat je'ğüm xipacayū be. Ipiat supi'a-joat ikērēat mujurūğrūğ'ukayū be bit — io'e. — "Warara'acat podi ma ēn xipat," i juy epe'e Deus pe — io'e. — Ixe Deus kabi o'ğujurūğ, ipi dak — io'e. — Tiboğ cīcāati dak o'timujurūğ — io'e. — Idi'a dak o'ti'amujurūğ — io'e.

⁸ Wara'at Deus ekawēn tojotjot'ukat koapat nomuju oeku. Um oeku eium.

— Babilônia ka watwat puximayū a'ōbacaap oi'ūm — io'e. — Ikérēat muğēğē'uk osodop ip soat ka watwat eju — io'e. — Warara'acat tayxi eju jepopo'ukap puxim ikérēat muğēğē'uk ip osodop, warara'acat itop eju jepopo'ukap puxim tak — io'e. — Gasū bit ixeyū a'ōbacaap oi'ūm — io'e.

^{9 - 10} Wara'at Deus ekawēn tojotjot'ukat ojojojo-soat tağ iisuayū. Ebapūğ ip um oekuku eium.

— Ipararu jijāat pe "En xipat cīcā" i'e'e'ukayū ipiat supi'ajojo jijā-ixe jo'iat pe "En xipat cīcā" i'e'e'ukayū dak — io'e. — Ibutet pararak topa'a beayū dak ipiat supi'ajojo jijā-ibutet pararak ibū-nū'a beayū dak — io'e. — Deus itakoma jijā je'e ixeyū kay. Itabotaibabotbot āgu je'e ixeyū kay-pūğ kay dak ka'ūma. Iba'ore je'e cebe ip jenapōn ām ipiat'ajojoap puxim — io'e. — Ipiat supi'ajojo jijā ma ip. Daxa be ipiat supi'ajojo ip, enxofre isopat pe dak — io'e. — Deus ekawēn tojotjot'ukayū etabutpe ipiat supi'ajojo ip, soat tağ iisuayū etabutpe. Mēmē etabutpe dak ipiat supi'ajojo ip — io'e. ¹¹ — Ikeyū beaptiğ jediğeuhum soat em daxadiğ. Ka'ūmgu kabi dağ tiğ'ūmat. Soat em ma tiğteğ e'em. Iximabun, kabiabun tiğteğ e'em — io'e. — Ikeyū be ipiatpi'ajojoap tak i'ūm āgu. Cebodoy ba'ore cebe ip. Kabiabun ipiat'ajojom ip jeedop, iximabun tak-ipararu jijāat pe "En xipat" i'e'e'ukayū, ixe jo'iat pe imēn i'e'e'ukayū dak-topa'a be ibutet pararakayū — io'e.

¹² Apēn ibutet pararak ibūnū'a beayū ipiat supi'ajojo jijā iap kay āgebüm pima, yukpiceğēm āgu juy jeedop ip jetabucap kuğ Deus ebekitkiyū-Deus a'ō kay kūyjobicayū-Jesus kay jetabucap kukayū.

¹³ Gebuje kabi kadiwiat'a'ō oya'ijojo.

— Pūğpūğ xipacayū'in mabuk yaoka ip āgasū itakomaayū jetabucap epere'ūmayū, ipararu jijāat putet mubararakan ibu'u'uayū — io'e. — Icokcok ip jeedop o'yaoka ma'ğu ip — io'e. — Iboap cuy eğubarak taperadup pe — io'e.

— Icēmān ēn e'em — i Deus biōgbuk o'jede. — Icokcok cīcā ma ip jeedop — io'e. — Ipi ju bima o'.

jekapikpik cīcā ip wuyukukukat peam — io'e cebe-
kabi beat pe. — Ce'ū buje bit ip jeebodoy — io'e.
— Kapikap kay ġu ip je'e — io'e cebe. — Jeka-
ba'ūm ip — io'e. — Xipan cīcā ip o'jekapikpik iap-
teim tak ip idujuu jeweju — io'e cebe.

Imēn Deus biōgbuk o'jede kabi kadiwiat a'ō
wa'ōpiju.

¹⁴ Apēn jebapuk āmap kabia bima iap cocom
mabuk oğuy wexey jo'iat pe. Aġokatkat co'iat ojojo-
jo. Xik'i osunuy kabikerereat ceje. Ouro muġēġē kuġ
jabe osunuy. Pēgap kuġ osunuy jebui be- -tūybibiati
kuġ.

¹⁵ Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jēm Deus eju ka-
wēnwēnap'a bewi. O'jewāwā ya'ōberen kabikerereat
cejeat pe.

— Epēġām cuy etiptakat soat eipi daġatip, kuy
o'taop puye — io'e ya'ōberen. — Gasū ma juy etip-
takat — io'e.

¹⁶ Imēnpuye cococo'i o'e. Tiptakatkan o'e je-
pēġām kabikerereat cejeat. Jepēgap o'ġuyco. Soat
eipi daġatip takatkan o'e. Pere. Soat o'tiptakat. Kuy
o'jepere.

¹⁷ Gebuje wara'at ojojojo Deus ekawēn tojotjot'-
'ukat. Ixe dak o'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi-
kabi beat'a bewi. Ixe dak pēgap kuġ osunuy tūybibi-
ati kuġ.

¹⁸ Ibocewi wara'at Deus ekawēn tojotjot'ukat o'-
jēm tōmte'okuatōm mupikupikap'a xewi. Ixe daxa
kukuk'ukat osunuy tōmte'okuatōm mupikupikap'a
beat taxa kukuk'ukat. Ixe o'jewāwā ya'ōberen jebure
be- -pēgap kukat pe.

— Epēġām cuy uva'adot eyadot'aġobidakat —
io'e. — Soat eipi daġatip pe juy eyadot'aġobidakat
— io'e. — Kuy o'yaop — io'e ya'ōberen.

¹⁹ Imēnpuye cocococo'i o'e. Yaġobidakatkan oeku
soat eipi daġ uvadip taġ. Pereh. O'jepere. O'yamōġ
yamuċakċakċakap'a be yabidi'uk am. Deus ipiat su-
pi'ajojoat kūyjobit'ūmayū be apēn ip uva'a mucak-
ċakċaġ iap puxim. ²⁰ Ikaboġatka etakobe yamuċak-
ċakċaġ ip osodop. Xere ġu o'yabidijēm uva'abidi.

Yamucakcakcakcap'a bewiapti kūyjobit'ūmayū'ūm'ūm toy buxim. Xere ġu toy o'toyjēm. Kiiii iān toy. 3000 quilometrom o'toyjēm. Toydibida pūg metro ipidase dak o'jedoyeku- -Deus ekawēn kay kūyjobit'ūm-ayū'ūm'ūm toy.

15 Gebuje wara'at ipararuat ojojojo kabi be yo-
boğat. O'jebapuk omukūyjo am apēn ġuy-
jom je'bapuk iam. 7 be ojojojo Deus ekawēn tojot-
jot'ukayū. Omukūyjojoap iba'arēm mabuk osunuy
oxe. Yoboğ osunuy. Ipararu jijāat osunuy. Warēmtak-
suğat kuğ ip oekuku- -āmap kuğ. Ipi kay ixik puje
Deus jetakomaap ġu'ūm.

— Eyju ma warēmtaksuğat epejoxik kūyjobit-
'ūmayū be — io'e Deus cebe ip. — Wa'ōbi ma ipiat
cuy epesupi'ajojoat cebe ip — io'e. — Ikeyū acā ojo-
xikat wetakoma eykay iap mubapuk am soat pe kūy-
jobit'ūmayū be — io'e Deus cebe ip- -7 beayū be.

² Gebuje iodi buximat ojojojo- -vidro muğēğē. Vi-
dro iwekoykey osunuy daxa eju. Ixiriruk osunuy. Ipa-
raru jijāat a'ō kay'ūmayū dak ojojojo- -ixe jo'iat a'ō
kay'ūmayū dak- -jebutet enúmero kukat a'ō kay'ūm-
ayū. Kacūğcūğ'i ip osodop iodi buximat xe- -vidro
muğēğē xe. Harpa'a tuydedem ip osodop- -Deus
emuaūm tuydedem. ³ Moisés bibodom ip o'jebi-
bododon- -wuykukukat puywatwat'ukat pibodom. Mē-
mē buxim oe'ūiat pibodom tak ip o'jebibododon.
Ibom o'jebibododon ip:

Ocekukukat, ēn acā Deusat, i. En
soat podi ma a'ōbacaap kuğ, i. Yoboğ
cīcā eğuğēğēiat, i. Ocecokcok cīcā ğe-
bum am emumuğē kay, i. En soat ti-
watwat kukukat, i. Soat em cūğ ma
ēn ocekukat, i. Icēmān acā ēn e'em, i.
‘Abu ibuyxim ġu ekuğ? Soat ma
ibuyxim ekuğ, i. Abu kuka i'e pin ġu
“En soat podi ma a'ōbaca” i? Soat
ma imēn i'e pin, i. En acā ikērēat

kuğ ġu, i. Soat tağ eisu, i. Soat tiwat-wat jajem "En xipat cīcā" i'e am ewebe, i. Soat em cūğ ma en wuykuğ iap cocom soat ipi juacayū, i.

Ibom o'jebibododon ip. ⁵Cebibododon epere buje, Deus eju kawēnwēnap'a oyajojo. Xintabi ekoce buje oyajojo. Torojo'a o'yanuy ibo'a be- -Deus nuynuyap cīcāap'a. ⁶7 beayū o'jēm Deus eju kawēnwēnap'a bewi Deus ekawēn tojotjot'ukayū. Warēmtaksuğat kuğ ip osodop ipiat'ajoan kūyjobit'ūmayū be. Cesay-sopsepat kuğ ip osodop irucat kuğ, iarixiğsüğat kuğ. Ouro muğēğē kuğ ip osodop jekūm'a eju. ⁷Pūğ ebadipdip itabēğayū'in bacia'a jo'iat'a o'yaūmūm soat pe 7 beayū be- -ouro muğēğē'a. Soat ip yakuğ pūğ-pūğpūğ jebui wedim. Yanopapūn ip o'yadop Deus etakomaap kuğ- -soat em itaicat etakomaap kuğ. ⁸Deus soat podi ma jedipap kuğ iaptiğ o'jediğepōğ-pōğ soat'abi dağ Deus eju kawēnwēnap'abi dağ, Deus soat podi ma ja'ōbacaap kuğ iaptiğ tak. Soat iōm pa'ore ip osodop badiat'abi be 7 be Deus ekawēn tojotjot'ukayū be warēmtaksuğat xikap epere'ūm pima - -ipiatpi'ajojoan epere'ūm pima.

16 Gebuje Deus eju kawēnwēnap'abi oya'ijojo. O'jekawēn ya'ōberen 7 be Deus ekawēn tojotjot'ukayū be.

— Epeju juy — io'e cebe ip. — Bacia'a buximat'a beati juy epetixik ipi kay- -Deus etakomaapti — io'e. — Deus etakomaapti juy epetidi soat kūyjobit'ūmayū be — io'e. — Epeju — io'e.

²Koapat o'ju Deus ekawēn tojotjot'ukat. Jebacia'a buximat beati o'tidi ipi watwat kay. Imēnpuye weroweropi o'jebak cebe ip- -topa'a be ipararu jijāat putet kukayū be- -ixe jo'iat a'ō kayayū be dak. Ipi jijā osodop, ierep cīcā dak, iohe ġu dak. Kuy pūğ ma jebacia'a buximat beati o'tixik.

³ Gebuje wara'at o'tidi jebacia'a buximat peati. O'tidi tiboğ cīcāti be tiyuati be. Imēnpuye o'jediewexat. Ce'ūatoy buxim o'e. Imēnpuye idibi dağacat oap soat. Soat ip oap idibi dağayū'ūm'ūm. Kuy xepxepayū jebacia'a buximat peati o'tidi.

⁴ Gebuje wara'at jebacia'a buximat peati o'tidi idibi kay - tiyu'ūmati kay. Idi'a dağ tak o'tidi. Imēnpuye o'jediewexat. Toy o'jediewexat. ⁵ Wara'at Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn Deus eju ġebuje bit. Ixe idibi kukukat osunuy- -soati kukukat. Ixe ekawēn oya'ijojo.

— En ikērēat kuğ ġu- -pūğ em tak ka'ūma — io'e Deus pe. — Cūğ ma ēn ipiat'ajoan kūyjobit'ūmayū be soat pe — io'e. — Soat em ma etait. Kuyje dak cuk adi etait eğuy — io'e. ⁶ — Kūyjobit'ūmayū ma juk adi ebekitkiyū'ūm'ūm o'yaoka. O'toymukereren ip. Ekawēn muwēnuwēn'uka-yū'ūm'ūm tak o'yaoka ip — io'e. — Gasū bit cuy etoykōnat cebe ip toymukererenapteim — io'e. — Ikērēm cuk adi ip oekuku iaptei bubum ip ġasū exewi — io'e Deus pe.

⁷ Tōmte'okuatōm mupikupikap'a xeat'a'ō dak o'jekawēn wa'ōpiju.

— Ocekukukat, ēn acā Deusat — io'e. — En soat podi ma a'ōbaca — io'e. — En cedağ ma ipiat'ajojoan kūyjobit'ūmayū be — io'e. — Cūğ cīcā ewebe ipiat'ajoan cebe ip kūyjobit'ūm cīcā ip puye — io'e.

Kuy ebapūğayū jebacia'a buximat peati o'tidi Deus ekawēn tojotjot'ukayū.

⁸ Gebuje wara'at jebacia'a buximat peati o'tidi kaxiepiat etabe. Imēnpuye adedeayū oipik ipi watwat. ⁹ Kūyjobit'ūmayū oipik cīcā kaxie pibun. Imēnpuye ip Deus o'jomuymuy jījā, ixe warēmtaksuğati o'tidiyat cebe ip puye. Imēnpit ikērēat muğēğēap o'jepere ġu ip. “En soat podi ma a'ōbaca,” i'e bu'u'u jījā ip osodop Deus pe.

Kuy ebadipdipayū jebacia'a buximat peati o'tidi Deus ekawēn tojotjot'ukayū.

¹⁰ Gebuje wara'at jebacia'a buximat peati o'tidi ipararu jījāat abikbikap pe- -idip cīcāt pe. Imēnpuye

kabiokboğ o'e cekay. Soat ya'ō kayayū kay dak kabiockbog o'e. Jekō ip o'sukōaha ipibun ma.¹¹ Deus tak o'jomuymuy jījā ip kūyjobit'ūmayū. Kabi beacat kukukat o'jomuymuy jījā ip ipiat o'supi'ajo ip puye, werowero kuğ ip puye dak.-soat tağ ipi jījāat kuğ puye. Inaka oibu'un'ūma ip ikērēat muğēğem. O'-jēm'ūma ip e iekērēat e dağwi.

Kuy 5 be jebacia'a buximat peati o'tidi.

¹² Gebuje wara'at jebacia'a buximat peati o'tidi. O'tidi idibi be- -tiboğati be- -Eufratesti be. Imēnpuye o'tiap. Idibi o'tiapat tağ e o'jeeebapuk. O'tiap ipi juayū kukukayū beapem- -kaxi jēmap pewiacat peap-em.¹³ Ebapūğ ibiōğbuk kērēayū dak ojojojo. Muo buxim ip osodop. Pūğ o'jēm seğemoxixi kōmbie dağwi. Wara'at o'jēm ipararu jījāat kōmbie dağwi. Wara'at o'jēm jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat kōmbie dağwi.¹⁴ Ikeyū ibiōğbuk kērēayū wuywebe i'e ba'o-reat mubapukpuğ. Ikeyū ebapūğayū cucum soat ka kay ika kukukayū mu'awero am nopağōğō ām. Nopağōğōm ip je'e. Nopağōğōm pima Deus soat podi ma wa'ōbaca iap ḡubapuk soat pe.

¹⁵ — Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop — i'e'em Cristo wuywebe. — Ibukurukat puxim oajēm — i'e'em. — Adeayū ağ'üm pima oajēm tujupa'um'um'um'ukat puxim — i'e'em. — Icokcok ip je'e wajēmap wi-wi'ukayū- -jewemukērērēn'ūmayū — i'e'em. — Tottiteayū buxim ip je'e wajēm puje — i'e'em. — Isū-sūn ḡu ip je'e — i'e'em Cristo.

¹⁶ Ikeyū ibiōğbuk kērēayū soat ka kukukayū o'ḡu'awero ip pūğka be ma. Ixe ka butet Armagedom i omuy Hebreu a'ōm- -Judeuyū a'ōm.

Kuy seis beayū jebacia'a buximat peati o'tidi.

¹⁷ Gebuje kanomūmat jebacia'a buximat peati o'-tidi eiumwi. Deus eju kawēnwēnap'a bewiat o'jewāwā ya'ōberen- -Deus abikkikap xeat.

— Kuy o'e — io'e.

¹⁸ Imēn i'e buje, xiririk. Paw. O'jepaw. Xiririk-pawiat o'jepaw ya'ōpuruğ cīcā. Tūmūn'a'ō dak o'jede ya'ōberen. Poroğiat tak o'jede ya'ōpuruğ. Ipi dak o'jexixi jījā. Puje buk a'ḡu o'jebapuk iboap? Ka'ūma ma. Gasū acā. Ipi mubapuk pujeap a'ḡu iboap

ka'ūmgu. Soat podi ma ipararuat o'jebapuk ġebuje.
¹⁹ Babilônia ka dak o'sukamuwe'ut'ut ipi exixi buje. Ebapūġkam o'jekaewexat. Deus soat eipi dağatka dak o'sukamu'üm. Deus o'jegebu Babilônia ka watwat kay. Ikērēat mujurūğrūğxiayū kay o'jegebu. Warara'acat peap podi ma ipiat o'supi'ajoat cebe ip. Jetakomaap mu'üm puje acā oibu'un ipiat'ajoan cebe ip kūyjobit'ümayū be. ²⁰ Pa'üm. O'jepa'üm soat tip'aweroro. Pa'üm. Co'a dak o'jeaepa'üm. ²¹ Akadadada dak o'ta'at'at kabi bewi tapoxiata. Pūgpūğta tapoxi jījā o'tadop- -40 kiloata. O'ta'at'at ipi juacayū be- -kūyjobit'ümayū be. Itakoma o'e ip Deus kay ipiat'ajojom puye, warēmtaksuğat puye dak, akadadada buye dak. Deus o'jomuymuy jījā ip.

17 Gebuje 7 beayū'in oajēm okay- -Deus eka-wēn tojotjot'ukayū'in- -bacia'a buximat kukayū'in.

— Ejot — io'e owebe. — Apēn Deus iboka suka-mu'üm cīcā iap cuy oğubapuk ewebe — io'e. — Ibo ka omuy idibi xe- -ti'adeati xe — io'e. — Ikērēat muğēğēm cīcā ip ibo ka watwat — io'e. — Apēn yapoat wara'at kaykaykay ma jepo am iap puxim wara'at kaykaykay ma e'em ip itabut. Tūybe Deusat iān e'em ip — io'e. — Imēnpuye Deus ibo ka suka-mu'üm cīcā — io'e owebe. ² — Ikērē jījāat o'ğugē ip ibo ka watwat eju soat ka kukukayū- -yapoat co'iayū eju — io'e. — Ixe adeayū be ikērēat o'ğujurūğat apēn itabut'ümayū jebureyū muka'o'on iap puxim — io'e. — Imēnpuxim ibo ka watwat tak ade kūyjobit'ümayū be ikērēat o'ğujurūğat — io'e owebe.

³ Gebuje okpiwan ġu juk ocewağuy. Deus biōgbuk cuk wağuyda. Deus ekawēn tojotjot'ukat odujowat uk'a'ūmat pe. Ayacat ojojojo iboce. Xik'i osunuy wara'at ipararu jījāat akpi jeje- -ipakpukat akpi jeje. Deus muymuyap ekawēn ibararak osunuy ixe dağ soat tağ. 7 be ya'a o'yanuy. 10 be yakanasū o'yakanasūnūy. ⁴ Ayacat esay ipakpuk osunuy. Ouro muğē-

ğēbu kuğ osunuy soat tağ jesay dağ. Wita'a kuğ tak osunuy- -yadeiboğ cīcāat'a kuğ. Pérola'a kuğ tak osunuy yadeiboğ cīcāat'a kuğ. Bacia'a buximat'a kuğ osunuy jebui be- -ouro muğēğē'a kuğ. Yanopapūn o'yanuy xipat'ūmap kuğ, wuymusūsūsnap kuğ tak, ixe ağokatkayüxi jijā buye. ⁵ Topa'a be ibutet ibarak osunuy. Ka'ūma ma itaybit apēnape ibutet iam. Babilônia ka ikaboğatka i ikabutet osunuy. Ağokatkayü xiayü kukat i dak ibutet osunuy. Xipat'ūmayü kukat i dak ibutet osunuy. Jekpiwatpin ma jewağuy-mukērērērēn'ukat i dak ibutet osunuy. Ebapūğputet ibutet. ⁶ Ayacat ika'oat puxim icokcok osunuy ade Deus ebekitkiyü'üm'üm o'toymukereren puye. Ixe ayacat ojojojo. Ayacat ixeyü'üm'üm o'yaoka, Jesus kay jijā ip puye, jetabucap o'jepere ğu ip puye. Oparara jijā ojeku ixe jo buje.

⁷ — Pēnpuye eparara ixe buxim? — io'e owebe Deus ekawēn tojotjot'ukat. — Ajo iba'arēm exe iam cuy ön jemuküyjo — io'e owebe. — Abu-buxim ixe ayacat iam tak ön jemuküyjo — io'e. — Abu-buxim ipararu jijāat iam tak ön jemuküyjo — io'e. — Apēnape subo iam tak ön jemuküyjo- -ayacat kuğ jekpi jeje iam — io'e. — Apēnape 7 be ya'aat iam tak ön jemuküyjo — io'e. — Apēnape 10 be yakanasūat iam tak ön jemuküyjo — io'e owebe. ⁸ — Ixe ipararu jijāat kuy bima itait osunuy. Gasū bit itait ğu o'e. Gaxin ma ixe jeejēm ikūybioreğ cīcāatküy bewi. Imēnpit Deus ixe ğu'üm — io'e. — Abuyü soat em itait jedop Deus xe iaptup pe ibutet pararak'ūmayü iparara jijā je'e ipararu jijāat co buje — io'e. — Ibutetpararak ğu ip ipi muğē'isum ma — io'e. — Ixe ipararu jijāat itait osunuy kuy bima. Gasū bit itait ğu o'e. Waram ğuto jebapuk — io'e.

⁹ — Itaybit cīcāat acā itaybit e'em apēnape ojojojo iam- -yağuybabiat acā — io'e owebe. — 7 be ya'aat puxim 7 be ma co'a dak. Ayacat xik'i iğō'a jeje- -7 beat'a jeje. Ika kukayü buxim tak ip ya'a — io'e owebe. ¹⁰ — 5 be ixeyü'in ibaca'üm o'e ip. Ka'ūma ma kūyjobit ixeyü a'ō kay ğasū bit — io'e. — Pūğ ma ixeyü'in ya'ōbacaat ğasū — io'e. — Adeayü ixe a'ō kay o'e kūyjobit — io'e. — Wara'at

ixeyū'in oajēm ġu buk adeayū kukukan. Ixe ajēm puje bit, darem ma adeayū kukukan jeenuy — io'e owebe. ¹¹ — Ipararu jijāat kanomūm adeayū kukukan je'e- -kuy bima itait osunuyiat- -gasū itait ġu iat — io'e. — 7 beayū nomukadi ixe dak adeayū kukukan je'e. Deus ixe dak ġu'ūm — io'e owebe.

¹² — 10 beat yakanasū eyakanasūjojo — io'e. — Ixeyū yakanasūyū 10 beayū buxim ika kukukayū buxim. Adeayū kukukayūm ġu buk o'e ip. Guyjom acā je'e ip — io'e. — Darem ma ikukukayūm ip jeedop ipararu jijāat eju- -pūg hora ma — io'e owebe. ¹³ — Jawağuycocom ip 10 beayū. Imēnpuye ja'ōbacaap ūmūm ip ipararu jijāat pe. Imēnpuye ixeyū a'ōbi jeku ipararu jijāat — io'e owebe. ¹⁴ — Ixeyū 10 beayū nopağōğōm ip je'e mēmē buxim oe'ūiat eju. Mēmē nopağōğōm je'e ixeyū a'ōbacaap mu'ūm ām — io'e. — Nopağōğōm je'e jemunomuwāyū eju, jemunaēyū eju- -ja'ōkayayū eju. Ixeyū a'ōbacaap ġu'ūm mēmē. Ixe soat podi ma ya'ōbacaat. Adeayū kukayū kukat ixe. Imēnpuye ixeyū a'ōbacaap ġu'ūm — io'e owebe.

¹⁵ — Idibi dak cuk etijojo — io'e owebe Deus ekawēn tojotjot'ukat. — Ayacat xik'i osunuy ixedi adopa dağ — io'e. — Ixedi soat tiwatwat puxim, soat eipi watwat puxim tak, soat iwarururuayū buxim tak, soat a'ōm kawēnwēn'ukayū buxim tak — io'e owebe. ¹⁶ — 10 be yakanasūat tak cuk ejojojo — io'e owebe. — Ixeyū yakanasūyū itakoma jeedop ip ayacat kay- -ağokatkayūxi kay. Ipararu jijāat tak itakoma je'e cekay — io'e. — Soat ibubut ju'uk ip cexewi. Cesay'ūm suiwat ip. Ixe aokam ip. Ixe'ūm ēn suēn'o ip. Cepoyat ip ġupik daxa be — io'e. ¹⁷ — Deus ixeyū o'ğubikuy jebikuyap tağ jeku am. Ixeyū o'ğubikuy jewağuyco am jeweweju. Imēnpuye Deus bikuyap tağ yaoka ip. Imēnpuye "Wuya'ōbacaap cuy ağüm ipararu jijāat pe," i je'e ip jewewebe ika kukukayū. "Wuya'ōbi juy ixe je'ku" i je'e ip jewewebe ma. Imēn ma soat jebapuk apēn cuk adi Deus o'e'e iap tağ — io'e owebe.

¹⁸ — Ixe ayacat- -ejojojoiat- -ikaboğatka buxim — io'e owebe. — Adeayū kukukayū emukakukpinputka

buxim — io'e owebe. — Adeayū kukukayū cucum ibo ka be ikērēat muğē ām — io'e owebe Deus eka-wēn tojotjot'ukat.

18

Iboap co buje, wara'at ojojojo Deus ekawēn tojotjot'ukat. Kopkom o'e kabi kadiwi. Ya'ōbacaat osunuy. Isopsep osunuy. Imēnpuye jesop-sepap kabiam soat eipi o'ğukabia.

² — O'suka'üm cīcā ma — io'e ya'ōberen. — Babilônia ka o'suka'üm cīcā ma — io'e. — Kuy bima ya'ōbacaayū cucu'uk ip oosodop ibo ka be — io'e. — Gasū bit ibiōğbuk kērēayū acā o'jepoyat ibo ka be, axikyū ikērē jijāayū dak — io'e. — Wasūyū dak o'jepoyat ibo ka be -i'oibit'ümat — io'e. ³ — Ibo ka watwat ikērēat o'ğujurūğrūğat soat ka watwat pe wuybureyū muka'o'onap puxim, — io'e. — Jekpi-watpin ma ikērēat muğēğē'uk ip osodop ibo ka watwat eju. Ika kukukayū dak ikērēat mujurūğrūğ'uk ip osodop ibo ka watwat eju. Tarekrek kukukayū dak jewemukariawan'uk ip osodop ixeyū ikērēat muğēğēaptei bubum — io'e.

‘Wara'at a'ō dak oya'ijojo kabi kadiwiat a'ō.

— Bekitkit, epewat cuy ite ka bewi — io'e. — Epejēm cuy ite ka watwat xewi — io'e. — Ixeyū bu-xim ġu juy epesop — io'e. — Ixeyū burem ġu juy epesop ikērēat mujurūğrūğ — io'e. — Ixeyū eju ikē-rēat mujurūğrūğ pima, Deus ipiat supi'ajoat eywebe apēn ipiat supi'ajoat ixeyū be iap co'i — io'e. ⁵ — Ibo ka watwat xipat'ümap muğēğēxi. Imu'awero bu-je, kabi tēğ kuka o'e xipat'ümap — io'e. — Deus o'-jeğebu apēn cuk adi ikērēat o'ğujurūğrūğ ip iap kay — io'e. ⁶ — Apēn ip cuk adi warēmtağ eykukaptei juy epeteida cebe ip — io'e. — Xepxepteim pit cuy epeteida cebe ip — io'e cebe. — Tipiati juk ip o'ti-muğē eywebe tikōğaptim. Tipi jijāati juy epetimuğē cebe ip tikōğaptim — io'e. — Ibodim cuy bacia'a epeyamunopapūn ixeyū muka'onaptim — io'e. ⁷ — Ipiat cuy epesupi'ajoat cebe ip, idip cīcā ip osodop jewexe iapteim — io'e. — Epeğüğüycüğcüğ cuy ip

teiboğ cīcāat pupu'uk ip osodop iapteim — io'e. — "Soat kuğ ñon ika kukukat co'i," i te'e ma o'e ip jewebe ma. "Itayxibuk ġu ñon," i te'e ma o'e. "Ipiat osupi'ajo ġu - pūğ em tak ka'ūma ma," i te'e ma o'e jewebe ma. "Oğuycūğ ġu juy oce," i te'e ma juk adi o'e'e. "Te'e ma imēn cuk adi o'e'e — io'e. — Imēnpuye pūğ kabiam ma soat ipiat je'bapuk cebe-warēmtaksuğpi. Iwātaxipi dak je'e. Ipiat tak supi'ajo. Re dak supi'ajo — io'e. — Daxa be ipik — io'e. — Soat iboap je'bapuk cebe wuykukukat ya'ōca buye. Ixe wuykukukat Deusat- -soat podi ma ya'ōbacaat. Wuykukukat apēn ipi ju bima juk adi oekuku ip iaptei ideida soat pe — io'e.

Imēn Deus ekawēn tojotjot'ukat ya'ōberen o'e owebe.

⁹ Babilōnia ka pikpiğaptiğ co buje, iğuycūğ cīcā je'e ika kukukayū- -iğō ka watwat puxim jemucokcok am ikērēat mujurūğrūğ'ukayū- -yapoat eju jepopo- 'ukayū buximayū. Jeetōn ip ibo ka pikpiğaptiğ co buje. ¹⁰ Wūy ma ip jeedop kacūğcūğ'i ikapikap cocom. Wuywebe dak xe'e je'e imēn iap puxim iparara ip.

— Tadaybot cīcā opop ip pikpiğ! — i je'e ip tiğ-cocoayū. — Karem ip ipiat'ajojom — i je'e ip. — Kuy bima ikaboğ cīcāatkam o'sukadop — i je'e ip. — Soat pe bit ibo ka ikamu'üm pa'ore o'sukadop — i je'e ip. — Deus pe bit pūğ hora ma o'sukamu'üm — i je'e ip.

¹¹ Ibo ka pikpiğaptiğ cocom pima, iğuycūğ cīcā je'e ip tarekrek kuğ topibiyū dak. Ka'ümğu o'e tarekrek pupu'ukayū, oipik ip puye. Imēnpuye cewebubut pu ba'ore o'e ip. Ka'ümğu ip o'e ibubut pu-puayū. Imēnpuye je'tōn ip. ¹² Imēn je'e ip tōtōn:

— Abu xe'e ġasū je'jat wuyeouro, wuyeprata dak? — io'e ip jewewebe. — Abu xe'e ġasū yadei-boğat'a yabu wuyxewi, pérola'a dak? — io'e ip jewewebe. — Abu xe'e pağō je'jat wuyxewi- -iarixiğat, ipakpukat tak, lā ipakpukat tak? — io'e jewewebe. — Abu xe'e ġasū soat'ip yopu wuyxewi- -ip warēmtaksuğat'ip? — io'e. — Abu xe'e ġasū marfim muğēğē je'jat wuyxewi? — io'e. — Abu xe'e yopteibog cīcāat'ip muğēğē je'jat wuyxewi? — io'e. — Abu

xe'e ̄gasū icaat muğēğē je'jat wuyxewi- -bronze muğēğē, ferro muğēğē dak, mármore muğēğē dak? — i'e'em ip tötön.¹³ — Abu xe'e wuyxat mukunukunap je'jat wuyxewi -canela? — io'e ip. — Abu xe'e ̄gasū tibu wuyxewi tide'oati, mirradi dak? — i. — Abu xe'e tōmpu wuyxewi pāo'anōm? — i. — Abu xe'e tibu wuyxewi uva'abidi, oliveira xepeti dak? — i. — Abu xe'e tōmpu wuyxewi trigonōm? — i. — Abu xe'e tabu wuyxewi trigoda? — i. — Abu xe'e ̄gasū gado je'jat wuyxewi, ovelha dak, cavaro dak? — i. — Abu xe'e carro je'jat wuyxewi cavaro imupuxikpu-xiğat? — i. — Abu xe'e wuyjuyū je'jat wuyxewi je-buywatwat'ukan? — i.

Imēn je'e ip tarekrek kuğ topibiyū jewewebe. Imēn je'e ip tötön pima jebubut pupu'ukayū'üm'üm oipik puye.¹⁴ Imēn je'e ip ibo ka watwat pe:

— Soat eyetabikukuap kuy oi'üm — i je'e ip ibo ka watwat pe. — Soat eybubut oi'üm — i je'e. — Kuy bima ade idipat kuğ epesop, ade ouro dak — i je'e ip. — Gasū bit soat oi'üm — i je'e ip. — Waram pit epetobuxik ̄gu — i je'e ip ibo ka watwat pe.

¹⁵ Ibo ka be ip o'jekariawan. Gasū bit wūy wi ma ip o'e ikadiğ cocom. Wuyju dak xe'e acepik iap ip imuparararan. Jewāwā ip. Je'tōn tak ip.

¹⁶ — Tadaybotbot cīcā ip opop pikpiğ ibo ka watwat'üm'üm — i je'e ip. — Karem ip oipik — i je'e ip. — Kuy bima teibog cīcāat kuğ oekuku ip jesay kuğ- -pağō iadixiğat kuğ — i. — Ipakpukğūğünat kuğ tak oekuku ip, ipakpukat kuğ tak, lā muğēğē kuğ tak — i je'e ip. — Ouro muğēğē kuğ tak ip oe-kuku jemujoipin am — i je'e ip. — Wita'a'it'it'a muğēğē kuğ tak ip oekuku jemujoipin am, pérola'a muğēğē kuğ tak — i je'e ip.^{17 - 18} — Soat o'jepa'üm pūğ hora ma — i je'e ip. — Soat jekariwaap oi'üm — i je'e ip.

Ibo ka wi wūy ma dak ip osodop ibo ka pik-piğaptiğ cocom kobexixi kukuk'ukayū, kobexixi dağ cucu'ukayū dak, kobexixi mudidimyū dak, kobexixi bewi yajēm'ibiyū be tarekrek ūmūm'ukayū dak.

— Ibo ka soat ka podi ma ikadip o'sukadop —

io'e ip tiğ cocom pima. — Ka'ümgu ağıka iboka jo'iatka ikadip cīcāatka — io'e ip.

¹⁹ Jebabim ip o'jewa'amudididiğ ka'winom jeğuy-cūgap mubapuk am. O'tōn cīcā ip iğuyucūg cīcā buye.

— Tadaybot cīcā ip opop pikpiğ ibo ka watwat'üm'üm — io'e ip. — Karem ip oipik — io'e ip.

— Kuy bima o'jekariawan ip soat kobexixi kukuk'ukayü ibo ka watwat cedinheiroboğ cīcā buye — io'e ip. — Pūğ hora ma oi'üm soat. Soat ibo ka watwat pubut oipik pūğ hora ma — io'e ip.

²⁰ — "Eyju bit eycokcoğ cuy epesop," i ôn pit e'em kabi beacat pe — io'e kabi beat owebe. — "Eycokcoğ cuy epesop," i ôn e'em Deus ebekitkiyü be, Deus emumujuju be dak, Deus ekawēn muwēnu-wēn'ukayü be dak. "Eycokcoğ cuy epesop, Deus ipiat o'supi'ajoat ibo ka watwat pe ikērēm cīcā ip osodop-dopdopiapeim," i ôn e'em. "Apēn ip cuk adi ikērēm eyukapteim ipiat o'supi'ajoat cebe ip," i ôn e'em — io'e owebe kabi beat.

²¹ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat wita'a o'yabu ya'ōbacaat. Yaboğ cīcāat'a o'yabu-tūmūntata mucakcakcakap'a jo'iat'a. O'yaxik idibi be tiyuati be.

— Apēn iğ'o'a oyaxik iap co'i Deus tak Babilônia ka sukaxik — io'e. — Waram pit acesukajo ġu ibo ka — io'e. ²² — Waram pit harpa muydede'ukat'a'ō aceya'ijo ġu ibo ka be — io'e. — War'aat pubut'uk muydede'ukat'a'ō dak aceya'ijo ġu — io'e. — Tūmūn'uk'uk muydede'ukat'a'ō aceya'ijo ġu, parasuy jo'iat muydede'ukat'a'ō dak — io'e. — Warēmtaksuğ pikpik'ukat acetobuxik ġu ibo ka be — io'e. — Waram aceya'ijo ġu tūmūntata mucakcakcakap'a'ō dak ibo ka be — io'e. ²³ — Waram acejojo ġu lamparina'ae ibo ka be — io'e. — Waram aceya'ijo ġu jebumün'isuayü icokcokap'a'ō ibo ka be — io'e. — Ibo ka beayü kariwawayü warara'acat podi ma ibubut ade ip osodop — io'e. — Soat kaka dağayü muğuyukuku'uk ip osodop jebukaypacam ma — io'e. ²⁴ — Deus pit ipiat o'supi'ajoat Babilônia ka watwat pe jekawēn muwēnuwēn'ukayü'üm'üm ao-

kakaapteim- -jebekitkiyū'ūm'ūm aokakaapteim- -soat
kaka watwat'ūm'ūm aokakaapteim — io'e.

19

Iboap tomukadi, ya'ōberenat'a'ō oya'ijojo
ade jijā kabi beacayū a'ō.

— “Deus xipat cīcā,” i juy ace — io'e ip. — Deus acā wuydaxijojo'ukat — io'e ip. — Soat podi ma jedipap kuğ ixe — io'e ip. — Soat podi ma ja'ō-bacaap kuğ — io'e ip. ² — Ixe cūğ ma ipiat'ajojoan kūyjobit'ūmayū be — io'e ip. — Cedağ ma ipiat'ajojoan cebe ip — io'e ip. — Ipiat o'supi'ajoat ağokatkayūxiat pe, soat ipi juayū be ikērēat o'ğujurūğrūğat puye- -ikērēat mujurūğrūğxi ma jewağuy mukērērērēnat puye dak — io'e ip. — Deus ipiat o'supi'ajoat cebe, jebuywatwat'ukayū'ūm'ūm o'yaokaat puye — io'e ip.

³ Waram ġuto o'jewāwā ip ya'ōberen.

— “Deus xipat cīcā,” i juy ace! — io'e ip ya'ōberen. — Apēn soat em kapiktiğ jediğeuhum iap puxim, soat em cuy ipiat'ajojom tak jeedop ip Babilōnia ka watwat puximayū — io'e ip.

⁴ — Imēn cuy jeedop ip — i dak o'e 24 be aypapayū- -ya'ōbuyxiayū.

— “Deus xipat cīcā,” i juy ace — io'e ip ebadipdip itabēğayū dak.

O'jēğ'aecōğcōğ ip Deus wap: — Ocecokcok cīcā ekay — i'e'em cebe.

Jabikbikap ceje xik'iat wap o'jēğ'aecōğcōğ ip.

⁵ Deus abikbikap pewi o'ya'ōajēm.

— “ ‘Deus xipat cīcā,’ i juy epe'e,” i ôn e'em soat ixe buywatwat'ukayū be, soat kaka dağayū be dak — io'e Deus xeat. — “ ‘Deus xipat cīcā,’ i juy epe'e,” i ôn e'em soat pe ibuyxim Deus kukayū be- -ya'ōbuyxiayū be, ya'ōbuyxi'ūmayū be dak — io'e.

⁶ Gebuje wara'at'a'ō oya'ijojo. Adeayū e'awero buje iap'a'ō buxim o'ya'ōnuy. Ti'acap'a'ō buxim tak o'ya'ōnuy- -ya'ōboğ cīcāat'a'ō buxim. Konēkonēk- 'iat'a'ō buxim tak o'ya'ōnuy ya'ōpuruğ.

— Gasū bit ocekukukat soat ipi juacat kukukan o'e — io'e ip. — Ixe acā Deusat ocexe — io'e ip. — Ixe soat podi ma ya'ōbacaat — io'e ip. — Imēnpuye: "Deus xipat cīcā," i juy ace! — io'e ip. ⁷⁻⁸ — Mēmē buxim oe'ūiat ġaxīn ma jewebumūn — io'e ip. — Ixe wadip kuy o'jewemuxipan jewebumūn ām ce-weju — io'e ip. — Imēnpuye wuycokcoğ cīcā juy ajop — io'e ip. — Iwadip kuy jesay o'jat jewebumūnap esay- -paġo iarixiġat muġeġeġ, isopsupat muġeġeġ, iwekoykey'ūmat muġeġeġ — io'e ip. — Imēnpuye juy acewemucokcoğ! — io'e ip.

(Iwadip paġo iarixiġat kuġ soat Deus ebekitkiyū idipat muġeġeġem iape).

⁹ — Deus emunomuwāyū icokcok cīcā — io'e waram Deus ekawēn tojotjot'ukat owebe. — Ixe juk o'tomuwā ip jekōn ām mēmē buxim oe'ūiat ewebumūnap epeta be — io'e. — Icokcok cīcā ip iaptup cuy etupmubararak — io'e owebe. — Deus ma imēn cuk omukūyjojo — io'e owebe Deus ekawēn tojotjot'ukat.

¹⁰ Ixe be omukūyjo buje ocēg'aecōġcōğ cewap soat podi ma a'ōbuyxi ēn i'e am cebe.

— Owap pit cuy ecēg'aecōġcōğ ġu — io'e owebe. — Ebuxim ma ḏn tak Deus buywatwat'ukat, wuykit-pitpiyū buxim tak — io'e. — Jesus ekawēn kay jījāayū buxim ḏn tak kawēn icēmat kay jījāayū buxim — io'e owebe. — Deus wap acā juy ecēg'aecōġcōğ "Soat podi ma a'ōbuyxi ēn" i'e am cebe — io'e owebe.

Jesus kawēn icēmat muwēnuwēn oekukuku. Gasū dak Deus ekawēn muwēnuwēn'ukayū icokcok cīcā iboap ekawēn muwēn ām, kawēn icēmat cexe ip puye.

¹¹ Gebuje kabi ikoce otobuxik. Cavaro ojojojo irucat. Cavaro akpi jejeat ojojojo irucat akpi jejeat. Ixe butet soat em ja'ō daġ jekuku'ukat i osunuy. Icēmat e'e'ukat i dak ibutet osunuy. Xepxeputet osunuy. Ixe cūġ ma ipiat'ajaoan kūyjobit'ūmayū be. Cedaġ ma no-paġoġōm jekay itakomaayū eju. ¹² Ixe eta itasop osutanuy daxanabōe buxim. Ade ouro muġeġeġ kuġ osu-

nuy ya dağ ika kukukat puxim. Ibutet ibararak osunuy topa'a be. Ixe acā itaybit jebuten. Warara'acayū bit itaybit ġu. ¹³ Iekabek kuğ osunuy. Toy kuğ osunuy iekabek soat tağ. Ixe butet Deus ekawēn i osunuy. ¹⁴ Ixe nomuju oekuku ip sorarayū kabi beayū. Cavaroyū akpi jeje ip oekuku ixeyū dak- -irucayū akpi jeje. Cesay kuğ ip osodop irucat kuğ- -iarixiğat muğēğē kuğ- -xipat cīcāat kuğ. ¹⁵ Ibi bewi payao cēm- cēm osunuy yoboğat, tūybibiat. Ixem payaom Deus a'ōkay'ūmayū a'ōbacaap o'ğu'ūm. Ya'ōpuruğ ixeyū kukukan jeenuy- -icaat kukat puxim. Soat podi ma ya'ōbaca ixe. Kūyjobit'ūmayū aokam jetakomaap mubapuk puje. Ixeyū'ūm'ūm toy toy'ade je'e uva'a mucakcakcakap'a bewiati buxim. ¹⁶ Ixe butet ibararak opop jeekabek tağ jedao dağ tak. Ika kukukayū kukukat i ibutet. Ya'ōbuyxiayū kukukat i dak ibutet. Xepxeputet osunuy.

¹⁷ Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat ojojojo. Cūğ'i osunuy kaxiepiat eta be. Ya'ōberen o'jewāwā soat wasūyū kay- -umayū kay- -iğēmat'o'o'ukayū kay.

— Epesot cuy — io'e ya'ōberen cebe ip, wasūyū be. — Epeye'awero juy peta be- -Deus emumuğū be - -yoboğat pe — io'e cebe ip- -iğēmat'o'o'ukayū be. ¹⁸ — Epesot cuy ika kukukayū'ūm'ūm ēn o am, sorarayū kukukayū'ūm'ūm ēn o am tak, sorarayū'ūm'ūm ēn o am tak, cavaroyū'ūm'ūm ēn o am tak, cavaroyū akpi jeje oekuku'ayū'ūm'ūm ēn o am tak — io'e cebe ip- -wasūyū be. — Epesot cuy soat'ūm'ūm ēn o am - - tei'ūm kapikpik'ukayū'ūm'ūm ēn o am, ja'ōbi kapikpik'ukayū'ūm'ūm ēn o am tak; ya'ōbuyxiayū'ūm'ūm ēn o am, yopīcayū'ūm'ūm ēn o am tak — io'e cebe ip- -wasūyū be.

¹⁹ Ibocewi waram ġuto ipararu jijāat ojojojo. Ixe ipararu jijāat o'je'awero ika kukukayū eju, ixeyū a'ōkayayū eju dak. Kuy juk ip o'jewemu'awero no-pağōğō ām cavaro irucat akpi jejeat eju, ixe a'ōkayayū eju dak. O'jenopağōğōm cīcā ip. ²⁰ Cavaro akpi jejeat o'e jijā ipararu jijāat pe. O'taomūn. J ewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tak o'taomūn. Ipararu jijāat etabutpe wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuk'ukat o'taomūn. Jedopa'a dağ ipararu jijāat

putet kukayū o'gūguyukukuku wuywebe i'e ba'oreat mubapukpuğ puye. Ipararu jijāat pe "En xipat cīcā" i te'e ma i'e'e'ukayū o'gūguyukukuku. Ipararu jijāat o'joxik daxaboḡ pe, enxofre nōm sop pe. Jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tak o'joxik ibo be. Itabēg ma ip o'joxik ibo be. ²¹ Cavarō irucat akpi jejeat ixik'ibiyū a'ōkayayū dak o'yaoka. Payaom ip o'yaoka jebi bewi ijēm'ibin. Wasūyū o'subibu'u'un iēn.

20

Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat ojojojo wara'at. Kopkom o'e kabi kadiwi. Chaveboḡ kuğ osunuy jebui be- -ikübioreğ cīcāatkūy nomudip'ukap kuğ. Correntebu kuğ tak oesunuy ibupoxi jijāatpu kuğ. ² Ixe Deus ekawēn tojotjot'ukat seğemoxixi o'gukirik- -ibiög'buk kērēayū kukukat o'gukirik. Satanás i ibutet. Ixe o'gukirik ade koato tūy ām- -1000 be koato tūy ām. ³ Imukirik puje o'joxik ikübioreğ cīcāatkūy be. Chavem tak o'sukūynomudip. O'sukūymuymüğmūğ tak ijēmap puxim waram soat ka dağayū muğuyukukukuap puxim. Jeejēm ğu 1000 be koato dak. 1000 be koato kap puje bit waram ixe' ğujēm darem ma tūy ām.

⁴ Gebuje yabikbikapyū ojojojo idip cīcāayū. Ikeyū jeje kaxikkix'iatyū dak ojojojo. Deus ja'ōbacaap o'gūm cebe ip.

— Apēn ipi juayū juk adi oekuku ip iaptei juy epeteida wa'obi — io'e Deus cebe ip. — Xipacat cuy epeğüm cedağ ma jekuku'ukayū be — io'e. — Ipiat pit cuy epesupi'ajoat warēmtağ jekuku'ukayū be — io'e Deus.

Jesus kay jijā osodop iayū'ūm'ūm piög'buk tak ojojojo. Kuy juk itakomaayū ikeyū'ūm'ūm o'yaoka. O'ya'uk'uk ip Jesus ekawēn muwēnuwēn osodop puye- -kawēn icēmat muwēnuwēn osodop puye- -Deus ekawēn muwēnuwēn osodop puye. Ipararu jijāat wap tak o'jēg'aecōğcōğ ğu ip - -pūğ em tak ka'uma. Ixe buximat wap tak o'jēg'aecōğcōğ ğu ip. Ibutet tak o'- subutetmubararakat ğu jedopa'a be, jebünū'a be dak

ka'ūma. Waram ip o'jetait. Soat em itait jeedop ip Cristo xe. Ixe eju dak adeayū kukukayūm jeedop ip 100 koato bun. ⁵ Imēn Deus Jesus kay jījā osodop iayū'ūm'ūm ġutait waram. Warara'acayū'ūm'ūm pit waram ġutait 1000 koato kap puje acā- -kūy-jobit'ūmayū'ūm'ūm. ⁶ Icokcok jeedop ip Deus emumutaityū- -koam o'ġutait'iayū. Xipat cīcāat kuġ ip jeedop- -Deus xewiat kuġ. Waram kūyjobit'ūmayū e'ū buje, ixeyū bit je'ū ġu. Deus buywatwat'ukayūm ip jeedop paī buxim- -Cristo buywatwat'ukayūm tak. Cristo eju adeayū kukukayūm ip jeedop 1000 koato bun.

⁷ 1000 koato kap puje Deus Satanás ġujēmat dao-mūnmūnap'a bewi- -ikūybioreġ cīcāatkūy bewi. ⁸ Ixe Satanás je'ju soat ka dağayū muğuykukukum. Gogue a'ōkayayū ġuğuykukuku. Magogue a'ōkayayū dak ġuğuykukuku. Soat ka watwat ġu'awero. Nopaġōġō ām Deus a'ōkayayū eju ip ġu'awero. Tak ġu ma jeedop ip. Ka'oririt co'iān ip jeedop adeap kuġ. Imuwēġün pa'ore ma ip jeedop ade jījā buye. ⁹ Jepōġpōġ ip soat ka dağ Satanás a'ōkayayū. Deus ebekitkiyū ip yakodip yaokaap ojuy. Deus xe ikakukpinatka dak ip ikaakodip ika watwat aokaap ojuy. Imēnpit' daxa je'kop kabi kadiwi yaoka ojuyayū mupik am. Soat ixeyū ġu'ūm Satanás a'ōkayayū. ¹⁰ Deus ibiōgbuk kē-rēayū kukukat joxik daxaboġ pe- -iodi jo'iat pe- -enxofre nōm sop pe. Adeayū muğuykukuku'uk osunuyiat joxik ibo be. Kuy bima juk ipararu jījāat o'joxik ibo be, jewexe Deus ekawēn muwēnuwēn'ukat tak. Ipiat'ajojom cīcā ip jeedop ibo be. Kabia bun ipiat'ajojom ip jeedop, ixima bun tak. Soat em ma ipiat'ajojom ip jeedop. Ipiat'ajojoap i'ūm ġu cebe ip.

¹¹ Gebuje yabikbikap ojojojo idip cīcāat, yoboġat, irucat. Ixe jeje xik'iat tak ojojojo. Ipi o'jenapōn itabixewi, kabi dak. Ijojom ġu ip osodop ġebuje bit. ¹² Oe'ū'ū'iayū ojojojo ġebuje- -yoboġayū'ūm'ūm, ka'ūmaayū'ūm'ūm tak. Kacūġcūġ'i ip osodop yabikbikap wap. Deus jebubutupyū o'tupmupaya livrodupyū. Wara'atup o'tupmupaya ġebuje. Soat em itait jeedop

ip Deus xe iayū butet kukatup o'tupmupaya. Apēn ijodi bima juk adi oekuku ip iap ibararak osunuy ibodup pe. Deus o'teida soat pe oe'ū'ū'iayū be apēn ijodi bima juk adi oekuku ip iapteim. Xipacat o'gūm cedağ ma oekuku'iayū be. Ipiat pit o'supi'ajoat ikērēm oekuku'iayū be. ¹³ Kuy juk tiyuati be oa-kōm'iayū'ūm'ūm tak o'jebapuk kabi beat wap-yabikbikap ceje xik'iat wap. Kuy juk ipi be o'jokot ip'iayū'ūm'ūm tak o'jebapuk cewap-kuy juk ipiat'ajojoap pe o'joxik ip iayū'ūm'ūm tak. Xipacat o'gūm cedağ ma oekuku'iayū be. Ipiat pit o'supi'ajoat ikērēm oekuku'iayū be. ¹⁴ Deus wuymuy'ū'ūap o'joxik daxabog pe- -iodi jo'iat pe. Ce'ū'ūayū dak o'-joxik ibo be. Daxabog pe ixeyū xikap xepxep em wuye'ūap co'i. ¹⁵ Soat em itait jeedop ip Deus xe iaptup pe ibutet pararak'ūmayū bit o'joxik daxabog pe- -iodi jo'iat pe.

21

Gebuje kabi iisuat ojojojo, ipi iisuat tak. Kuyat kuy o'jepa'ūm- -kabi, ipi dak. Tiyuati dak o'jediepa'ūm. ² Ikaisuatka dak osukajojo-Jerusalém ka. Ón, João, osukajojo. Kakopkom o'e kabi kadiwi- -Deus xewi. Ikadip cīcā o'sukadop apēn ayacat jewemudipudim jewebumún ām iap co'i. ³ Yabikbikap cejeat o'jekawēn ya'ōberen.

— Gasū bit Deus jemumuğēğeyū xe jeenuy — io'e. — Cebekitkiyūm je'e ip — io'e. — Deus tak ixeyū xe jeenuy soat em — io'e. — "Ekay acā oceta-but ēn acā Deusat puye," i je'e ip cebe — io'e. ⁴ — Itadisup ip itōnap etadi. Ka'ūmğu je'e wuye'ū'ūap — io'e. — Wuyğuyucūğap tak ka'ūmğu je'e. Wuytōnap tak ka'ūmğu je'e. Ipiat'ajojoap tak ka'ūmğu je'e wuywebe — io'e. — Kuyatokok pit oi'ūm kuy — io'e.

⁵ — Gasū bit òn soat oğuisun — io'e yabikbikap cejeat. — Apēn cuk adi eya'ijojoiaptup cuy etupmu-bararak iboap ekawēn icēmān puye — io'e owebe. — Soat je'bapuk iboap ekawēn tağ. Imēnpuye cūğ ma

eywebe eyetabut am iboap ekawēn kay — io'e owebe.⁶ — Soat kuy oğugē — io'e. — Soat ka'üm pima ön kuy kake. Soat i'üm puje dak ön pit kake — io'e. — Ka'üma kake bimaat ön. Soat'üm pimaat tak ön ma — io'e owebe. — Tideihem ġu idibi otium ibipurukayū be- -wuymutaicinapti'a bewiati — io'e.⁷ — Xipat cīcāat oğüm wa'ōkay jījāayū be — io'e. — Ön acā Deusat oğuy cexe ip. Okpotpoyüm ip jeedop — io'e.⁸ — Wa'ō kay'ümayū kūyjobit'ümayū bit daxabog pe ip jeedop iodı jo'iat pe- -ikērēat muğēğēap epere'ümayū -jetabucap o'jepere'iayū dak, kawēn icēmat muwarururun'ukayū dak, warara'acat aoka-ka'ukayū dak, aoyüxiayū dak, ibukaypacayū dak, deusbaroyū kay itabucayū dak, dapxiyū dak — io'e. — Daxabog pe ip jeedop soat em- -enxofre nōm sop pe — io'e. — Deus pe ixeyū xik puje ibo be waram je'ū'ūap je'e cebe ip — io'e.

⁹ Gebuje wara'at oajēm okay Deus ekawēn tojotjot'ukayū'in- -7 beayū'in- -bacia'a jo'iat kukayū'in- -warēmtaksuğat kukayū'in- -ämäm o'joxik iat kukayū'in.

— Ejot — io'e owebe. — Iwadip oğubapuk ewebe- -mēmē buxim oe'üiat eju jewebumünat — io'e.

¹⁰ Waram ġuto Deus biōğbuk wağuyda. Deus eka- wēn tojotjot'ukat odujuu co'a jeje- -um cīcāat'a jeje. Jerusalém ka o'sukamubapuk owebe- -ikaisuatka- -soat tağ ikaisuatka- -Deus xewi ikakop'ibitka.

¹¹ — Deus soat podi ma ja'ōbacaap kuğ — i'e'em ibo ka jojo'ukayū. Ikasopsup o'sukadop Deus dipap kuğ.

Ikasopsup o'sukadop wita'it'it'a buxim- -yadeibog cīcāat'a buxim- -jaspe'a buxim. Ikaxiriruk tak o'sukadop cristal'a buxim. ¹² Korara osodop ika akokoreren- -yobogat- -um cīcāat. 12 be osodop ip korara exintabi. 12 beayū iğo exintabi wiwi'ukayū osodop- -Deus ekawēn tojotjot'ukayū. Israel ipotpoyū butet ibararak osodop xintabi be 12 beayū butet. ¹³ Ebapūğ osodop ip pūğ kadi xintabi. Ebapūğ osodop ip kaxi jēmap kadi. Kaxi'at'acat kadi dak ebapūğ.

Kaxi'at'acap joreğat kadi dak ebapūg ma. Kaxijém-ap joreğat kadi dak ebapūg ma. ¹⁴ Ibo ka ekorara o'guğē ip 12 beat'a jeje wita'a jeje. Ibo'a be mêmê buxim oe'üiat emumuju yū butet ibararak osodop-¹² beayū butet.

¹⁵ Deus ekawēn tojotjot'ukat imuweğüğün ap'ip kuğ osunuy jebui be- -oweju kuy o'jekawēniat. Ouro muğēğē'ip kuğ osunuy. Ibo'ip kuğ osunuy ika muweğün ām, ika exintabi muweğün ām tak, cekorara muweğün ām tak. ¹⁶ Ibo ka soat kadi jeweka'abi weğüğün o'sukadop. Ixe'im Deus ekawēn tojotjot'ukat o'sukamuweğün. Pūg kadi 2,200 quilometro o'sukadop. Ika'a bicüğkadi ika'a'ōxakadiwi dak ibuğün ma o'sukadop. ¹⁷ Korara dak o'guweğün. 64 metro yabijodekadi osunuy. Ixe'im o'guweğün. Peburū metro osunuy iap o'guwēn owebe Deus ekawēn tojotjot'ukat. ^{18 - 20} Ibo ka soat tağ ikaisu o'sukadop. Ouro muğēğēka o'sukadop- -iwekoykey'ümat muğēğēka. Ikaxiriruk o'sukadop vidro buxim. Ixe ekorara jaspe'a muğēğē osunuy. Korara o'jomuymuy ip wita'a dağ- -12 beat'a dağ. Igo'a dağ yadeiboğ cīcāat'a o'yamuy-muy ip ya'icat'a yamudim am. Koam jaspe'a o'yamuy ip. Jaspe'a nomuju safira'a o'yamuy ip. Safira'a nomuju ágata'a o'yamuy ip. Ágata'a nomuju esmeralda'a o'yamuy ip. Esmeralda'a nomuju sardônio'a o'yamuy ip. Sardônio'a nomuju sárdio'a o'yamuy ip. Crisólito'a nomuju berilo'a o'yamuy ip. Berilo'a nomuju topázio'a o'yamuy ip. Topázio'a nomuju crisópraso'a o'yamuy ip. Crisópraso'a nomuju jacinto'a o'yamuy ip. Jacinto'a nomuju ametista'a o'yamuy ip. Ibürū'a ip o'yamuy ya'icat'a 12 beat'a. Idip cīcā korara osodop yamuy buje. ²¹ Xintabi pérola'a muğēğē osodop 12 be. Pūgpūgpūg xintabi pūg'a ma imuğēğē osunuy pérola'a ma. Ika ukpibu ouro muğēğē osunuy- -iağuat. Ixiriruk osunuy vidro buxim.

²² Deus eju kawēnwēnap'a dobuxik ğu ibo ka be, wuyukukat Deus ibo ka be nuynuy buye. Ixe soat podi ma ya'obaca. Mêmê buxim oe'üiat tak igo ka be nuynuy. Imenpuye ya'umğu Deus eju kawēnwēnap'a. ²³ Kaxi ğu igo ka mukabiaham. Kaxiaat tak

ka'ūma. Deus jedipam ma ikamukabiahām, mēmē dak. Lāmpada'a bodi ma idip Deus dipap, mēmē dipap tak. ²⁴ Jekukum ip je'e ibo kabia dağ soat ka dağayū. Ibo ka ekabia soat ipi juayū ġukabia.

— Deus ocebodi ma ya'ōbuyxiat- -mēmē buxim oe'ūiat tak — i je'e ip ijodi bima ya'ōbuyxi oso-dop'iayū. — Deus ocebodi ma ya'ōbacaat mēmē buxim oe'ūiat tak — i je'e ip ijodi bima ya'ōca oso-dop'iayū.

²⁵ Kabia bun ibo ka exīntabi ikoce. Soat em ma ikoce. Nomudip ġu ma ip, kabiok ġu buye. Soat em kabia. ²⁶ Ja'ōbuyxiap ip idojot ibo ka be soat ka wat-wat.

— En ocebodi ma a'ōbuyxi, mēmē buxim oe'ūiat tak — i je'e ip Deus pe. — En ocebodi ma a'ōbacaat — i dak je'e ip cebe.

Soat jebubut ip idojot teibogat. Soat je'ġūm ip Deus pe, mēmē buxim oe'ūiat pe dak. ²⁷ Soat tağ iisu'ūmat pit jeōm ġu ibo ka be. Wuysūsūġat muġēġē'ukat tak ka'ūma ma. Napapa'ukat tak ka'ūma ma. Mēmē buxim oe'ūiat pubutup pe ibutet pararakayū acā jeōm- -soat em itait jeedop ip Deus xe iatup pe ibutet pararakayū acā.

22

Wuymutaicinapti dak o'timubapuk owebe Deus ekawēn tojotjot'ukat. Tixiriruk o'tinuy cristal buxim. Deus abikbikap pewi dijēmjēm, mēmē buxim oe'ūiat abikbikap pewi dak. ² Ixedi jediekukum ika ukpibu dağ. Wuymutaicinap'ip opop tiwābu dağ, jodiwinābudaku. 12 em pūg koato be ya'a'e nuynuy. Soat kaxi ya'a'e nuynuy. Iboyūdup soat ka dağayū mu'ada'adaaptup. ³ Deus xe ikērēat pit opop ġu ibo ka be- -pūg tak ka'ūma.

Deus abikbikap jeedop ibo ka be, mēmē buxim oe'ūiat 'abikbikap tak. Cebeam kapikpik'ukayū soat em je'e cebe: — En soat podi ma xipat — i. ⁴ Mēmē buxim oe'ūiat topajo ip. Ixe butet je'e ibarak topa'a be ip. ⁵ Kabiok ġu je'e ibo ka be. Lampa-

rina'a kuğ ġu dak jeedop ip ibo ka watwat. Kaxie dak ka'ūma ma. Wuyukukat Deus ma ibo ka watwat mukabiaha'ukan jeenuy. Ixe eju adeayū kukukayūm jeedop ip soat em.

^{6 - 7} Gebuje Deus ekawēn tojotjot'ukat o'jekawēn oweju.

— “Gaxīn ma ġuto waram oajēm,” i'e'em Jesus — io'e owebe. — Iboap ekawēn pit icēmān — io'e. — Xipat ewebe etabut am iboap ekawēn kay — io'e. — Deus jekawēn muwēnuwēn'ukayū mutaybitbin apēn ġuyjom je'bapuk iam — io'e owebe. — Ixe juk jekawēn tojotjot'ukat o'ġudot emutaybit am apēn ġaxīn ma je'bapuk iam — io'e. — Icokcok jeedop ip iju dup peat ekawēn kay kūyjobicayū dak — io'e.

⁸ On Joāo. On ma juk soat iboap ojojojo. Soat iboap oya'ijojo. Soat co epere buje, ocēg'aecōgcōg pin cuk Deus ekawēn tojotjot'ukat wap- -soat cuk adi iboap o'ġubapuk owebe iat wap. “En xipat cīcā” i'e am cebe ocēg'aecōgcōg.

⁹ — Owap pit cuy ecēg'aecōgcōg ġu! — i bit o'e owebe. — On tak ebure ma, wuykitpitpiyū bure dak — io'e. — Deus ekawēn muwēnuwēn ḥn eybuxim — io'e. — Pūğ tağ ma wuyju kūyjobit ijudup peat ekawēn kay — io'e owebe. — Deus wap acā ecēg'aecōgcōg “En xipat cīcā” i'e am cebe — io'e. ¹⁰ — Gaxīn ma soat je'bapuk ijudup peat ekawēn tağ ma — io'e. — Imēnpuye ebu'um ġu juy eğuy apēn ġuyjom je'bapuk iap muwēn ām itaybit'ūmayū be — io'e. ¹¹ — Apēn ip jekukum ġasū iap puxim jeeku ip ipi juayū. Ikērēat mujurūğrūğ ma jeedop ip ikērēat mujurūğrūğ'ukayū. Ikērēat kay acā jeedop ip ġebum ikērēat kay ġebumayū. Xipacat muğēğēm pit jeedop ip xipacat muğēğē'ukayū. Soat tağ ii-su jeedop ip soat tağ ii-suayū — io'e owebe.

¹² — “Eya'ōpicūğcūğ cuy epesop,” i'e'em Jesus. “Gaxīn ma ġuto oajēm,” i'e'em. “Wetaybit cīcā eye-ku-kuam,” i'e'em. “Apēn ipi dağ pima juk adi oekuku ip iaptei ḥn ma oteida soat pe ipi juayū be,” i'e'em Jesus. “Xipacat oğūm xipacayū be,” i'e'em. “Ipiat pit osupi'ajoat xipat'ūmayū be,” i'e'em Jesus

— io'e owebe.¹³ — "Soat ka'üm pima ôn kuy kake. Soat i'üm puje dak ôn pit kake," i'e'em Jesus — io'e. — "Ka'üma kake bimaat ôn. Soat'üm pimaat tak ôn ma. Koapat ôn. Kanomümat tak ôn ma," i'e'em Jesus — io'e.

¹⁴ Icokcok jeedop ip jesay iwuywuyat kukayū-iisuat kukayū.

— Eyesay iisuat pima, "Eymutaicinap'a epeya'o juy. Ya'o pi ġu eywebe," i je'e Deus eywebe. "E-peōm cuy okay ikaboğatka exīntabi dağwi," i je'e eywebe. ¹⁵ Wüy ma ikaboğatka wi jeedop ip ikērēat muğēğēap epere'ümayū bit, ibukaypacayū dak, ikērēat muğēğē'ukayū dak, wara'acat o'yaoka'ibiyū dak, deusbaroyū kay itabucayū dak, napapa'ukayū dak, warara'acat muğuyukuku'ukayū dak — io'e.

¹⁶ — Jesus ôn — i'e'em. — Ôn cuk wekawēn to-jotjot'ukat oğudot eymukūyo am apēn ġuyjom je'ba-puk iam — i'e'em. — Okay itabucayū mukūyo am oğudot — i'e'em. — Ipi kukat Davi naxeğebit ôn — i'e'em. — Kasopta buxim ôn-tasopata buxim-kabiada buxim — i'e'em Jesus.

¹⁷ — Ejot cuy! — i'e'em Deus biōgbuk, iwadip tak.

— Ejot cuy! — i juy je'e ip ijop ekawēntup co-co'ukayū dak.

Ibipurukat cuy jeedot. Tikōn pinayū wuymutaicinapti idikōn. Tidei'üma idikōn ip.

¹⁸ Joāo ôn. Ijoptup ekawēn coco'ukayū oyawē ga-sū. Kaypatpan ġu ôn e'em. Icēmān ôn e'em. Apēn Deus warēmtaksuğpi supi'ajoat kūyjobit'ümayū be iap ibararak opop ijudup pe.

— Eyabewiat ekawēn iboap ekawēn muacokcög pima, Deus imēn ma ipiat supi'ajoat eywebe — i ôn e'em eywebe.

¹⁹ Ijudup ekawēn'in imuwēn pu'u bima bit ya'opi je'e eywebe wuymutaicinap'a. Epeōm ġu ikaisuatka be-Deus ka be. Apēn ibo ka ikadip cīcā iap ibararak opop ijudup pe.

²⁰ — Gaxīn ma ġuto oajēm waram — i'e'em soat

iboap o'guwēniat. — Oajēm ma — i'e'em ixe- -Jesus
e'em.

— Imēn cuy jajēm — i ôn tak e'em.

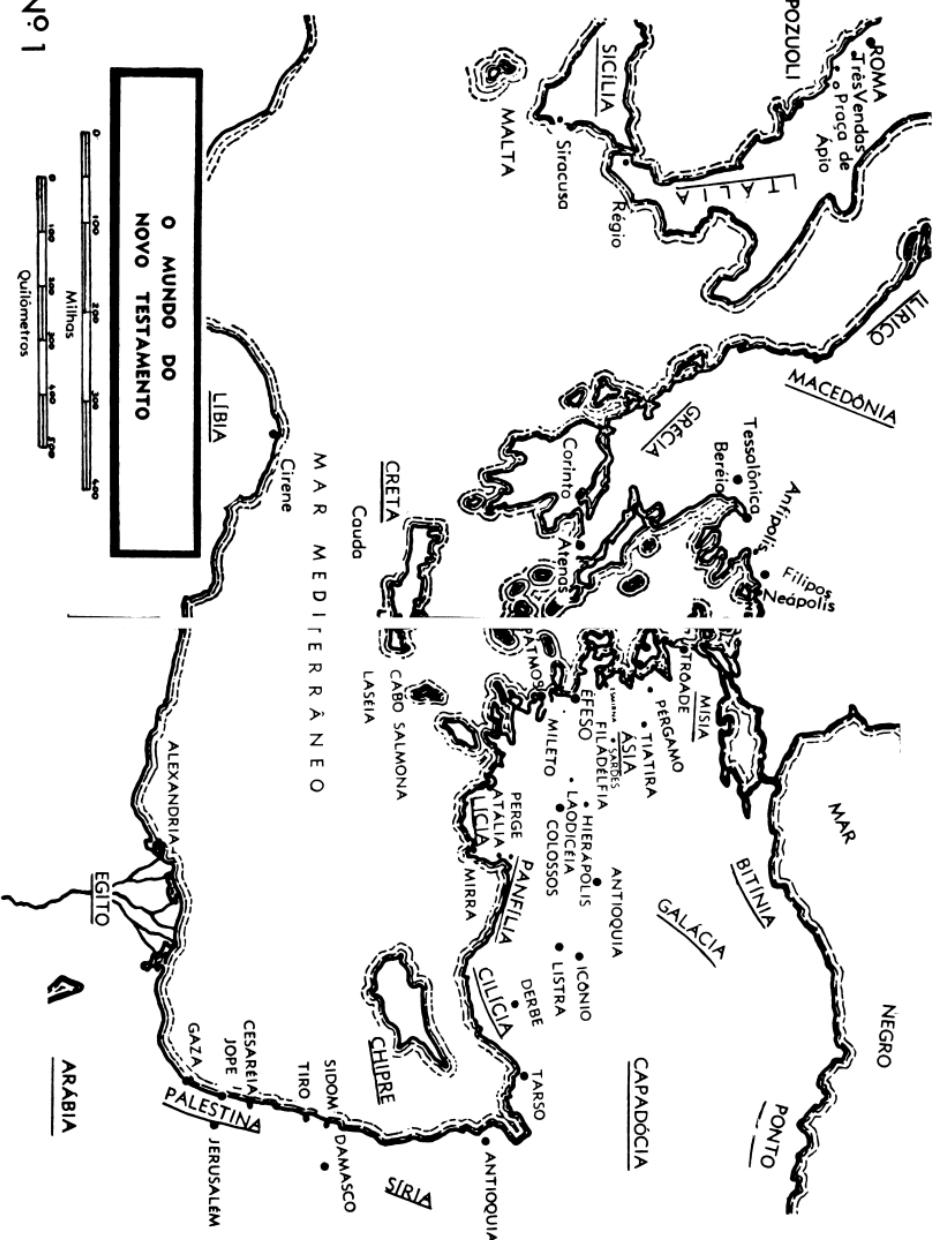
— Ejot cuy! — i ôn e'em wuykukukat Jesus pe.

²¹ — Jesus, xipan cuy soat ebekitkiyū ejukuk — i
ôn e'em wuykukukat Jesus pe.

Ibūrū ma.

Nº 1

O MUNDO DO
NOVO TESTAMENTO

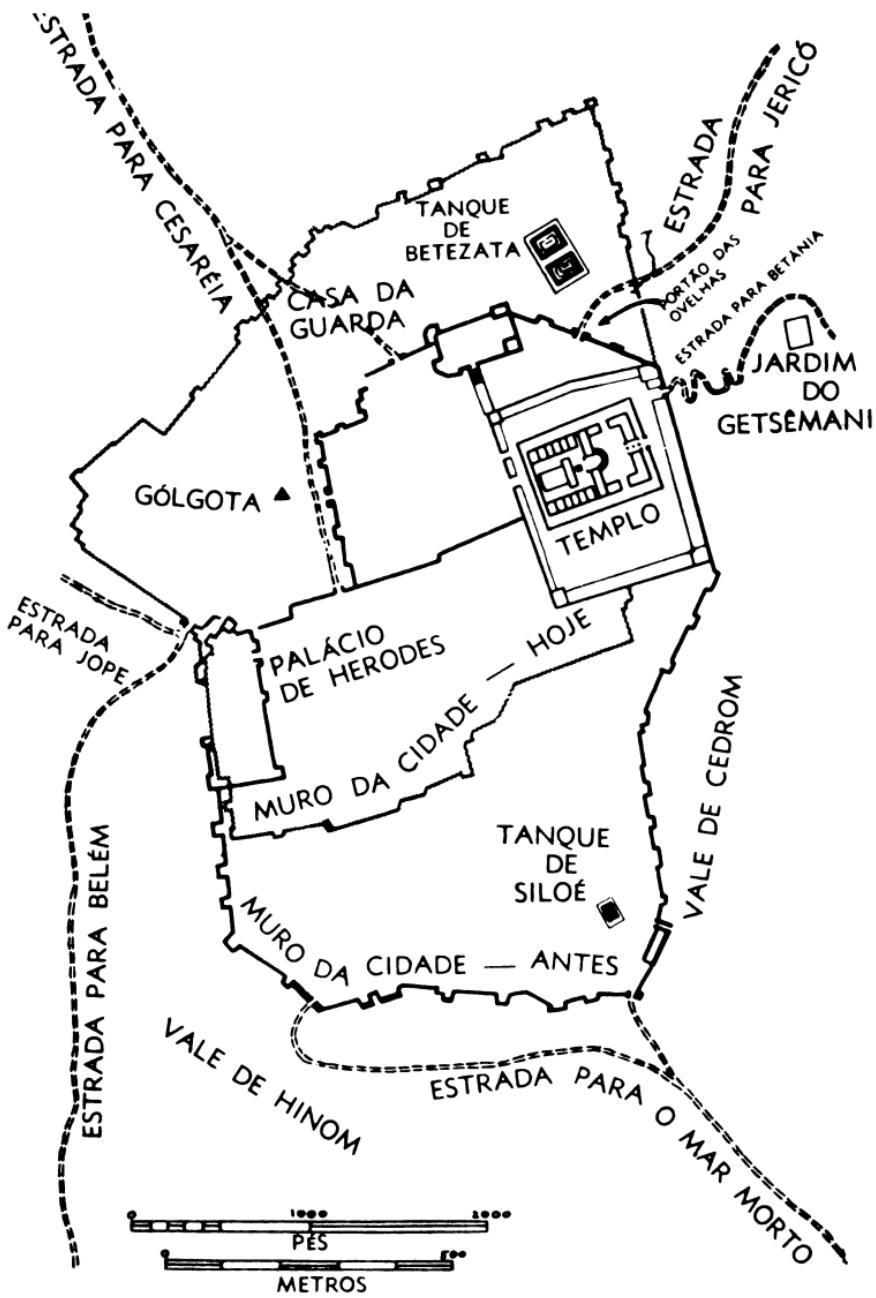

MAP

**PALESTINA DO
NOVO TESTAMENTO**

**JERUSALÉM
E ARREDORES**

Nº 3

